

ROMAN OLKOWSKI

TOWARZYSTWO
ZACHĘTY

SZTUK PIĘKNYCH W WARSZAWIE (1860–1940, 1948)

ZARYS HISTORYCZNY I KATALOG ZBIORÓW

THE SOCIETY FOR
THE ENCOURAGEMENT

OF FINE ARTS IN WARSAW (1860–1940, 1948)

HISTORICAL OUTLINE AND CATALOGUE OF WORKS

2020

WARSZAWA | WARSAW

Recenzenci | Reviewers
Bożena Steinborn, Piotr Majewski

Redakcja wersji polskiej | Editing of the Polish text
Justyna Mrowiec, Dorota Krawczak

Korekta wersji polskiej | Proofreading of the Polish text
Dorota Krawczak

Tłumaczenie na język angielski | English translation
Tadeusz Mirecki

Redakcja i weryfikacja wersji angielskiej | Editing and revision of the English text
Teodor Pikula / LIDEX

Projekt graficzny, skład i przygotowanie do druku | Graphic design, typesetting and preparation for printing
ITEM Tomasz Ciciński

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

© Copyright
[Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego](#),
[Departament Dziedzictwa Kulturowego za Granicą i Strat Wojennych](#)
[Warszawa 2020](#)
Ministry of Culture and National Heritage,
Department of Cultural Heritage Abroad and Wartime Losses
Warsaw 2020

ISBN 978-83-62622-60-3 (t. 1 | v. 1)
978-83-62622-61-0 (t. 2 | v. 2)
978-83-62622-67-2 (t. 3 | v. 3)
978-83-62622-59-7 (całość | set)

Druk i oprawa | Printing and binding
Petit Skład – Druk – Oprawa, Lublin

Spis treści

Table of Contents

- WYKAZ SKRÓTÓW NAZW MUZEÓW, STOWARZYSZEŃ, INSTYTUCJI
LIST OF ABBREVIATIONS OF THE NAMES OF MUSEUMS, SOCIETIES, INSTITUTIONS
- WSTĘP
INTRODUCTION

ZARYS HISTORYCZNY
TOWARZYSTWA ZACHĘTY SZTUK PIĘKNYCH
HISTORICAL OUTLINE OF THE SOCIETY
FOR THE ENCOURAGEMENT OF FINE ARTS

KATALOG ZBIORÓW TOWARZYSTWA
ZACHĘTY SZTUK PIĘKNYCH – ODTWORZENIE
ZASOBÓW I ICH PROWENIENCJI

CATALOGUE OF THE COLLECTION OF THE SOCIETY FOR
THE ENCOURAGEMENT OF FINE ARTS – RECONSTRUCTION OF
RESOURCES AND THEIR PROVENANCE

ZARYS HISTORYCZNY TOWARZYSTWA ZACHĘTY SZTUK PIĘKNYCH HISTORICAL OUTLINE OF THE SOCIETY FOR THE ENCOURAGEMENT OF FINE ARTS

■ TOWARZYSTWO ZACHĘTY SZTUK PIĘKNYCH W LATACH 1860–1918 THE SOCIETY FOR THE ENCOURAGEMENT OF FINE ARTS FROM 1860 TO 1918

Początki Zachęty | Beginnings of the Society

Pierwsze nabytki i gmach Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych | First Acquisitions and Edifice of the Society

Fundusz „Muzeum Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych” | Fund of the “Museum of the Society for the Encouragement of Fine Arts”

Ofiarodawcy i ich kolekcje | Donors and Their Collections

■ TOWARZYSTWO ZACHĘTY SZTUK PIĘKNYCH W LATACH 1918–1939 THE SOCIETY FOR THE ENCOURAGEMENT OF FINE ARTS FROM 1918 TO 1939

Statut Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych | Constitution of the Society

Memoriał Lauterbacha | The Lauterbach Memorial

Umowa depozytowa między Muzeum Narodowym w Warszawie a Towarzystwem Zachęty

Sztuk Pięknych | Agreement of Deposit between the National Museum in Warsaw and the Society

Wypożyczenia zbiorów z Zachęty | Loans of Works from the Society's Collection

■ TOWARZYSTWO ZACHĘTY SZTUK PIĘKNYCH W LATACH 1939–1945 THE SOCIETY FOR THE ENCOURAGEMENT OF FINE ARTS FROM 1939 TO 1945

Zabezpieczenie zbiorów w gmachu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych | Safeguarding of Collections in the Society's Edifice

Wrzesień 1939 w Zachęcie | September 1939 at the Society

Zachęta w okresie od października 1939 do marca 1942 | The Society between October 1939 and March 1942

Inwentaryzacja zbiorów Zachęty w Muzeum Narodowym w Warszawie | Inventorying of the Society's Collection at the National Museum in Warsaw

Grabieże, wypożyczenia | Looting, Borrowing

Powstanie warszawskie, akcja pruszkowska, rewindykacja | The Warsaw Rising, Pruszków Action, Repossessions

- TOWARZYSTWO ZACHĘTY SZTUK PIĘKNYCH PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ
THE SOCIETY FOR THE ENCOURAGEMENT OF FINE ARTS AFTER WORLD WAR II

Gmach Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych | The Society's Edifice

Próby reaktywacji Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych i jego rozwiązanie | Attempts of Reactivating the Society and Its Disbanding

Zbiory muzealne Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych | Museum Collections of the Society for the Encouragement of Fine Arts

Podsumowanie | Summary

- BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAPHY

- INDEKS NAZWISK

INDEX OF NAMES

- SPIS ILUSTRACJI

LIST OF ILLUSTRATIONS

KATALOG ZBIORÓW TOWARZYSTWA ZACHĘTY SZTUK PIĘKNYCH – ODTWORZENIE ZASOBÓW I ICH PROWENIENCJI

CATALOGUE OF THE COLLECTION OF THE SOCIETY FOR
THE ENCOURAGEMENT OF FINE ARTS – RECONSTRUCTION OF
RESOURCES AND THEIR PROVENANCE

■ UWAGI DO KATALOGU

NOTES TO THE CATALOGUE

Przykłady nalepek (znaków własnościowych) | Examples of labels (Ownership marks)

Różnice w poszczególnych pozycjach katalogowych występujące w katalogach TZSP z lat 1904–1938 |
Differences in catalogue listings in TZSP catalogues from 1904 to 1938

■ UKŁAD NOT KATALOGOWYCH

FORMAT OF CATALOGUE ENTRIES

Wykaz skrótów bibliograficznych | List of bibliographic abbreviations

■ INDEKS AUTORÓW

INDEX OF ARTISTS

■ WŁAŚCICIELE I ŹRÓDŁA FOTOGRAFII (WG NUMERÓW KATALOGOWYCH)

OWNERS AND SOURCES OF PHOTOGRAPHS (BY CATALOGUE NUMBERS)

Wykaz skrótów nazw muzeów, stowarzyszeń i instytucji

List of abbreviations of the names of museums, societies, institutions

- AAN   [Archiwum Akt Nowych](#)
Archives of Modern Records
- AGAD   [Archiwum Główne Akt Dawnych](#)
Central Archives of Historical Records
- AMNW   [Archiwum Muzeum Narodowego w Warszawie](#)
Archives of the National Museum in Warsaw
- APAN   [Archiwum Polskiej Akademii Nauk](#)
Archives of the Polish Academy of Sciences
- APW   [Archiwum Państwowe m.st. Warszawy](#)
State Archives of the Capital City of Warsaw
- BN   [Biblioteka Narodowa](#)
National Library
- BOS   Biuro Odbudowy Stolicy
Office for the Reconstruction of the Capital
- BUW   [Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego](#)
University of Warsaw Library
- CBWA   Centralne Biuro Wystaw Artystycznych
Central Bureau of Art Exhibitions
- GG   Generalne Gubernatorstwo
General Government
- KC   Komitet Centralny
Central Committee
- MBP   Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego
Ministry of Public Security

- MHL [Muzcum Historii Miasta Lublina](#)
Museum of the History of the City of Lublin
- MKiDN [Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego](#)
Ministry of Culture and National Heritage
- MKiS Ministerstwo Kultury i Sztuki
Ministry of Culture and Arts
- MSiK Ministerstwo Sztuki i Kultury
Ministry of Arts and Culture
- ML [Muzcum Lubelskie w Lublinie](#)
Lublin Museum
- MNW [Muzcum Narodowe w Warszawie](#)
National Museum in Warsaw
- MWP [Muzcum Wojska Polskiego w Warszawie](#)
Polish Army Museum in Warsaw
- MWRiOP Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświeccenia Publicznego
Ministry of Religious Denominations and Public Enlightenment
- NAC [Narodowe Archiwum Cyfrowe](#)
National Digital Archives
- NDMiOZ Naczelna Dyrekcja Muzeów i Ochrony Zabytków
Chief Directorate of Museums and Safeguarding of Artworks
- NIK [Najwyższa Izba Kontroli](#)
Supreme Audit Office
- PKWN Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego
Polish Committee of National Liberation
- PMA [Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie](#)
National Archaeological Museum in Warsaw
- PME [Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie](#)
National Museum of Ethnography in Warsaw
- PRM Pałac Rady Ministrów
Palace of the Council of Ministers
- PZPR Polska Zjednoczona Partia Robotnicza
Polish United Workers' Party
- PZS Państwowe Zbiory Sztuki
National Collection of Art
- PZSW [Państwowe Zbiory Sztuki na Wawelu](#)
National Collection of Art in Wawel Castle
- TNW [Towarzystwo Naukowe Warszawskie](#)
Warsaw Scientific Society

- TPPR   Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Radzieckiej
Polish-Soviet Friendship Society
- TPSP   [Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych w Warszawie](#)
Society of Friends of Fine Arts in Warsaw
- TZSP   [Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie](#)
Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw
- URM   [Urząd Rady Ministrów](#)
Office of the Council of Ministers
- ZPAP   [Związek Polskich Artystów Plastyków](#)
Association of Polish Artists and Designers

Wstęp

Introduction

Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie [dalej: TZSP lub Zachęta], istniejące w latach 1860–1940 i 1948, to jedna z najważniejszych instytucji artystycznych w dziejach Polski. Powołane w czasach zaborów w celu *rozkrzewiania sztuk pięknych w kraju oraz niesienia pomocy i zachęty artystom*¹, gromadziło i wystawiało dzieła plastyczne artystów rodzimych. Przedstawiały one początkowo – uchwycone pędzlem, ołówkiem lub dłutem – chwalebne momenty z dziejów Rzeczypospolitej *ku pokrzepieniu serc* Polaków. Od momentu otwarcia gmachu w 1900 r. Zachęta była jedyną warszawską instytucją o charakterze muzealnym posiadającą własną siedzibę.

Po odzyskaniu niepodległości po I wojnie światowej, pozostając nadal jednym z najważniejszych miejsc na kulturalnej mapie Warszawy i całego kraju, już bez przeszkód mogła propagować sztukę polską. Najważniejsze osoby w państwie zaszczycały swoją obecnością organizowane w Zachęcie ceremonie otwarcia kolejnych Salonów Dorocznych, wystaw okolicznościowych i tematycznych. Działalność Zachęty żywo interesowała ówczesnych krytyków sztuki. Prowadzili oni w prasie ogólnopolskiej dyskusję dotyczącą konfliktu artystów

The Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw [henceforth the Society or TZSP], which existed in the years 1860–1940 and 1948, is one of the most important artistic institutions in the history of Poland. Founded in the time of the partitions for the purpose of *propagating fine arts within the country and extending assistance and encouragement to artists*¹, it collected and exhibited the artworks of Polish artists. For the most part, these depicted glorious moments – captured with paintbrush, pencil or chisel – from the history of the Polish Commonwealth *to comfort Polish hearts*. From the moment of opening of its edifice, the Society became the only museum-type institution in Warsaw to have its own building.

Once Poland regained independence after World War I, the Society remained one of the most important spots on the cultural map of Warsaw, and now it could freely promote Polish art. The most prominent people of the country graced with their presence the ceremonious openings of the Society's successive Annual Salons, and other occasional and thematic exhibitions. The Society's activities were closely followed by contemporary art crit-

1 | W cytatach źródeł (pisane kursywą) zachowano oryginalną pisownię.

1 | Citations from primary sources are shown in italics.

z miłośnikami sztuk pięknych, pod hasłem „czym ma być Zachęta”². Rozważano zasadność gromadzenia zbiorów przez Zachęte i zastanawiano się nad przekazaniem ich do [Muzzeum Narodowego w Warszawie](#) [dalej: MNW lub Muzeum]. Kres istnienia Towarzystwa przyniosła II wojna światowa. W 1945 r. zbiory, które przetrwały wojnę, zostały włączone do zasobu MNW, a nazwa Zachęta utożsamiana jest tylko z dawną siedzibą TZSP.

Inspiracją do powstania niniejszego opracowania, obejmującego zarys historii i katalog zbiorów Zachęty, stały się działania prowadzone m.in. przez autora, zmierzające do odzyskania i włączenia do zbiorów polskich prac Juliana Fałata [Naganka w Nieświeżu](#) (TZSP 496) i [Przed polowaniem w Rytwianach](#) (TZSP 345), które pojawiły się w 2006 r. w Nowym Jorku w renomowanych antykwariatach Christie’s i Doyle. Obrazy te należały przed II wojną światową do zbiorów muzycznych TZSP³. Były to dzieła znane, przed wojną wielokrotnie publikowane. Niemniej w celu przeprowadzenia czynności restytucyjnych konieczne było zgromadzenie odpowiedniej dokumentacji potwierdzającej ich przedwojenną przynależność do zbiorów Zachęty. Podobne działania zostały podjęte w 2012 r., gdy na aukcji w Bostonie pojawiły się [Czaty](#) Józefa Brandta (TZSP 455)⁴. Nicco wcześniej, w 2003 r., autor brał udział w próbie pozyskania do zbiorów muzycznych obrazu Chrystiana Breslauera [Krajobraz norweski](#), zapisanego w katalogu TZSP pod numerem 13. Obraz ten pojawił się w *Katalogu 78 aukcji Domu Aukcyjnego „Rempex”*. Niestety, mimo że wykazano, iż został skradziony ze zbiorów publicznych, prowadzone postępowanie sądowe zakończyło się wydaniem wyroku, na mocy którego obraz pozostał w prywatnych rękach. Podobnym niepowodzeniem zakończyła się próba włączenia do zbiorów muzycznych

ics who led lively discussions in the national press on the conflict between artists and fine art enthusiasts, under the motto “what should the Society be?”² There was a debate about the legitimacy of amassing collections by the Society, and it was discussed whether it might be more appropriate to transfer them to the National Museum in Warsaw [henceforth MNW]. The Society’s existence was brought to an end by World War II. In 1945, the works which had survived the war were incorporated into the collection of MNW, and the Society’s name (Zachęta) was henceforth associated only with the building which it had formerly occupied.

This work, encompassing an outline of the history and catalogue of collections of the Society, was inspired by activities pursued by the author, among others, aimed at recovering the works by Julian Fałat titled *Battue at a Hunt in Nieśwież* (TZSP 496) and *Before the Hunt in Rytwiany* (TZSP 345), which had been put up for sale in 2006 in New York at the reputable auction houses Christie’s and Doyle. Before WWII, these paintings were part of the collection of the Society.³ These were well-known works, often created before the war. Nevertheless, repossession efforts required the gathering of appropriate documentation confirming their pre-war ownership by the Society. Similar steps were taken in 2012 when Józef Brandt’s *Watch* was put up for auction in Boston (TZSP 455)⁴. Slightly earlier, back in 2003, the author took part in regaining *Norwegian Landscape*, a painting by Christian Breslauer, registered in the Society’s catalogue under no. 13. It appeared in *Auction Catalogue 78 of the “Rempex” Auction House*. Unfortunately, despite showing that the work had been looted from a public collection, the court case ended in a decision leaving the painting in private hands.

2 | M. Rogoyska, *Z dziejów mecenatu artystycznego w Polsce w latach 1918–1930*, „Materiały do studiów i dyskusji z zakresu teorii i historii sztuki, krytyki artystycznej oraz badań nad sztuką”, Warszawa 1954, nr 3/4, s. 168–179.

3 | Odzyskane i przekazane przez MKiDN do MNW 4 października 2011 r.

4 | Przekazane do MNW 26 czerwca 2012 r.

2 | M. Rogoyska, *From the History of Artistic Patronage in Poland, 1918–1930*, “Materials for Studies and Discussion of the Theory and History of Art, Artistic Criticism, and Art Research”, Warsaw 1954, no. 3/4, pp. 168–179.

3 | Recovered and returned to MNW by MKiDN on 4 Oct. 2011.

4 | Returned to MNW on 26 June 2012.

pastelu Stanisława Wyspiańskiego *Głowa dziecka*, wymienionego w katalogu TZSP pod numerem 753⁵. Obecnie na drodze rewindykacji zabytków z przedwojennych zbiorów publicznych, które pojawiają się na rynku antykwarycznym, często stają przyczyny prawne, takie jak przedawnienie roszczeń lub nabycie w dobrej wierze. Ostatni właściciele zaginionych dzieł sztuki tłumaczą się brakiem wiedzy o pochodzeniu posiadanych zabytków, tym samym zarzucając muzealnikom brak wystarczającej liczby katalogów dokumentujących straty wojenne. Podkreślić jednak trzeba, że trudność w stworzeniu takich materiałów zależy od posiadania zarówno wizerunków utraconych dzieł, jak i ich dokumentacji. Autor ma nadzieję, że zgromadzone w tej pracy informacje oparte na analizie źródeł i materiał fotograficzny przyczynią się do rozpoznania zaginionych dzieł ze zbioru TZSP i ich rewindykacji.

Informacje na temat najważniejszych strat wojennych TZSP zostały wcześniej opublikowane w pracy *Katalog obrazów wywiezionych z Polski przez okupantów hitlerowskich w latach 1939–1945, II. Malarstwo Polskie*, pod red. Wydziału Wydawnictw (Warszawa 1951) i w wersji angielskiej *Catalogue of Paintings Removed from Poland by the German Occupation Authorities during the Years 1939–1945. II. Polish Paintings* (Warsaw 1953)⁶. Katalog ten szybko przestał być aktualny z uwagi na rewindykację z ZSRR w 1956 r. 493 obrazów ze zbiorów polskich, z których 23 zostały zamieszczone w ostatnim katalogu TZSP. Następny katalog strat został wydany w 1998 r.: *Straty wojenne, malarstwo polskie, obrazy olejne, pastele, akwarele utracone w latach 1939–1945 w granicach Polski po 1945*, opr. Anna Tyczyńska i Krystyna Znojewska (Poznań 1998). Zamieszczony w nim wybór opisanych obiektów TZSP opierał się na wykazie opracowanym przez kuratora Zbiorów Sztuki Nowożytniej

Attempts to regain Stanisław Wyspiański's pastel *Head of a Child* (TZSP 753) were also futile.⁵ Currently, repossession of works from pre-war public collections which appear on the art market is often hindered by legal obstacles, such as statutes of limitation of claims or acquisition in good faith. The latest holders of lost works claim lack of knowledge of the provenance of the works in their possession and accuse museum officials of lack of adequate documentation of wartime losses. However, it must be noted that creating such materials requires the availability of images of the lost works as well as their documentation. The author hopes that the information presented in this publication, based on analysis of sources, and the photographic materials, will contribute to the recognition and repossession of lost works from the Society's collection.

Information about major wartime losses from the Society was previously published in *Catalogue of Paintings Removed from Poland by the Nazi Occupiers during the Years 1939–1945. II. Polish Paintings*, ed. Department of Publications (Warsaw 1951) and its subsequent *Catalogue of Paintings Removed from Poland by the German Occupation Authorities during the Years 1939–1945. II. Polish Paintings* (Warsaw 1953).⁶ This catalogue soon became outdated because of the return from the USSR in 1956 of 493 paintings from Polish collections, of which 23 were included in the last catalogue of the Society. The next catalogue was published in 1998: *Wartime Losses, Polish Paintings: Oil Paintings, Pastels, Watercolours Lost 1939–1945 within Post 1945 Borders of Poland*, compiled by Anna Tyczyńska and Krystyna Znojewska (Poznań 1998), in which the description of works from the Society was based on a listing compiled in 1993 by the curator of

5 | Po początkowym zatrzymaniu pastelu decyzją Prokuratury Rejonowej Warszawa-Śródmieście z 18 czerwca 2002 r. obraz został zwrócony ostatniemu właścicielowi.

6 | W katalogu strat wojennych malarstwa obcego nie ma obrazów ze zbiorów TZSP, zapewne z tego powodu, że malarstwo europejskie ograniczało się głównie do słabych kopii znanych arcydzieł dawnych mistrzów.

5 | After initially seizing the work, the Regional Prosecutor in Warsaw-Center, by decision of 18 June 2002, returned the pastel to the last owner.

6 | The catalogue of wartime losses of works by foreign artists does not include paintings from the Society, probably because the collection of European paintings was mainly limited to poor copies of well-known works by old masters.

Polskiej MNW Elżbietę Charazińską: *Straty wojenne obrazów z malarstwa polskiego w zbiorach Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie z 1993 r.*⁷. Wymienione publikacje zawierały jedynie wybór najbardziej znanych obrazów, akwareli i pasteli ze zbiorów Zachęty, co sprzyjało utrwalaniu niekompletnej wiedzy na temat charakteru kolekcji TZSP. Do zbiorów tych bowiem należały nie tylko obrazy malarzy polskich, lecz także obrazy malarstwa obcego, miniatury, ryciny, numizmaty i rzeźby. Niewiele zmieniły w tym względzie publikacje Dariusza Kaczmarzyka *Straty wojenne Polski w dziedzinie rzeźby* (Warszawa 1958) oraz Roberta Pieńkowskiego *Straty wojenne numizmatyki poniesione w latach 1939–1945 w granicach Polski po 1945 r. Raport wstępny* (Poznań 2000).

Prace poszukiwawcze poprzedzające opracowanie przez autora listy strat wojennych TZSP w Warszawie na potrzeby Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które obecnie prowadzi bazę polskich zbiorów publicznych i prywatnych utraconych w czasie II wojny światowej, stały się inspiracją do powstania projektu mającego na celu odtworzenie pełnego katalogu zbiorów TZSP, obejmującego zarówno straty wojenne, jak i zabytki istniejące oraz informacje o ich obecnych właścicielach.

Autor do 2012 r. badał pochodzenie zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie na stanowisku głównego specjalisty ds. badania proveniencji. Obecnie swoje zainteresowania badawcze realizuje w Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku. W pracy za podstawę dociekania pochodzenia zabytków przyjmuje identyfikację wszelkich napisów, nalepek i znaków własnościowych znajdujących się na zabytkach oraz analizę zachowanych archiwaliów. Niestety, w przypadku zbiorów TZSP poszukiwanie informacji w źródłach archiwalnych jest znacznie utrudnione, ponieważ Archiwum Miejskie w Arsenale, w którym znajdowały się akta Zachęty, liczące ok. 700 jednostek archiwalnych⁸, zostało spalone

the MNW Collection of Polish Modern Art, Elżbieta Charazińska: *Wartime Losses of Polish Painting from the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw.*⁷ The mentioned publications contained only a selection of best-known paintings, watercolours, and pastels from the collection of the Society, which led to creating an incomplete knowledge of the nature of the Society's collection. That collection contained not only paintings by Polish artists, but also those of foreign ones, plus miniatures, prints, coins, and sculpture. This situation was relatively unchanged after the publication *Polish Wartime Losses in the Realm of Sculpture* (Warsaw 1958) by Dariusz Kaczmarzyk and *Wartime Losses in Numismatics Incurred in the Years 1939–1945 within the Post 1945 Borders of Poland. Preliminary Report* (Poznań 2000) by Robert Pieńkowski.

Research leading up to the compilation by the author of a list of the Society's wartime losses for MKiDN, which is presently maintaining a database of lost works from public and private collections during WWII, became the inspiration for the project of recreating the entire catalogue of the Society's collection, encompassing not only wartime losses, but also surviving works, along with information about their present owners.

Until 2012, the author was involved in a study of the provenance of the collections of the National Museum in Warsaw as chief provenance research specialist. Currently, he continues his research at the Józef Piłsudski Museum in Sulejówek. The work of establishing provenance of art treasures is based on identification of all inscriptions, labels, and ownership marks found on the works, along with the analysis of surviving archival records. Unfortunately, in the case of the Society, searching for information in archival sources is very difficult, because the Municipal Archives at the Arsenal, which once contained the records of the Society numbering ca. 700 items,⁸ was burned in 1944 by the German oc-

7 | Wykaz ten pomijał obrazy artystów polskich należące do ówczesnych [Zbiorów Sztuki Współczesnej MNW](#).

8 | [A. Słomczyński](#), *W warszawskim Arsenale. Wspomnienia archiwisty m. st. Warszawy*, [w:] *Walka o dobra kultury. War-*

7 | This listing excludes Polish paintings then in the MNW Collection of Contemporary Art.

8 | [A. Słomczyński](#), *In the Warsaw Arsenal. Memoirs of an Archivist of the Capital City of Warsaw* in *The Struggle for Cultural*

w 1944 r. przez Niemców⁹. W ten sposób utracone zostały *Księgi protokołów walnych zgromadzeń TZSP w latach 1860–1939* i sześć tomów *Ksiąg protokołów posiedzeń Komitetu TZSP z lat 1860–1931*. Przepadł także założony w 1903 r. inwentarz zbiorów, czyli tzw. *Księga główna TZSP*¹⁰. Z tego powodu dzisiaj podstawowym źródłem do poznania kolekcji TZSP w Warszawie są sprawozdania Komitetu TZSP wydawane drukiem w latach 1872–1938. W Bibliotece Muzeum Narodowego w Warszawie zachował się komplet drukowanych, oprawnych sprawozdań rocznych z tych lat. Do 1939 r. sprawozdania znajdowały się w Kancelarii TZSP, której dokumentacja w 1942 r. trafiła wraz ze zbiorami Zachęty do Muzeum Narodowego. Tomy te oznaczone są pieczęciami TZSP, mają także bezcenne dzisiaj dopiski nanoszone ołówkiem, pochodzące z oryginalnych *Ksiąg protokołów posiedzeń Komitetu TZSP* lub wypisów z *Księgi głównej*, np. dotyczące źródła nabycia i ceny obiektów zakupionych. Poza tym w sprawozdaniach przy nabytkach dopisywano numery katalogu z 1925 r. Zapiski te, czasem sprzeczne z drukowanym sprawozdaniem, są mimo to bezcennym źródłem do badania historii kolekcji. Pozo-

szawa 1939–1945 [dalej: *Walka*], pod red. S. Lorentza, t. 1, Warszawa 1970, s. 523.

- 9 | Dokumenty te na polecenie Niemców zostały przekazane do Archiwum Miejskiego w Arsenale ówczesnemu dyrektorowi Aleksemu Bachulskiemu i Eugeniuszowi Szwankowskiemu 19 października 1942 r. Nic ma natomiast śladu po ostatniej księdze protokołów z lat 1931–1939, Archiwum Muzeum Narodowego w Warszawie [dalej: AMNW], sygn. 695, s. 17. Być może księga ta przetrwała wojnę. Cień nadziei daje relacja prof. Tomkiewicza, który w 1945 r. widział w gmachu Zachęty część protokołów posiedzeń TZSP. Niestety nie wiadomo, co się z nimi stało. Relacja ta została zamieszczona przez J. Wiercińską we wstępie do *Katalogu prac wystawionych w Towarzystwie Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie w latach 1860–1914*, Wrocław–Warszawa 1969, s. VI.
- 10 | Inwentarz można odtworzyć, studiując katalogi zbiorów TZSP. Numeracja zbiorów, począwszy od katalogu TZSP z 1904 r., jest tożsama z numeracją w księdze inwentarzowej, co potwierdzają zapiski na odwrocie obrazów z kolekcji Gebethnera, np.: *No. 183 ks. inwent. z 1903 r.* jest identyczny z pozycją istniejącą w drukowanych katalogach.

cupiers.⁹ As a result, the *Records of Minutes of General Assemblies of TZSP from 1860–1939* were lost, as were six volumes of the *Records of Minutes of Meetings of the TZSP Committee from 1860–1931*. Gone is the inventory register of the collection, established in 1903, the so-called *Main Registry of TZSP*.¹⁰ For this reason, today the basic source for studying the collection of the Society are reports of the TZSP Committee printed in the years 1872–1938. A complete set of printed and bound annual reports from these years has survived in the Library of the National Museum in Warsaw. Until 1939, these reports were kept in the Society's offices, from where the documentation, along with all the works in the collection, were transferred to MNW in 1942. These volumes bear the seals of the Society and include priceless pencilled in notations from the original volumes of the *Records of Minutes of Meetings of the TZSP Committee* or from the *Main Registry*, concerning e.g. the source and price of acquired objects. In addition, acquisitions recorded in the reports had annotations of inventory numbers from the catalogue of 1925. These hand-written notes, sometimes inconsistent with the printed reports, are still an inval-

Assets. Warsaw 1939–1945 [henceforth *Struggle*], ed. S. Lorentz, v. 1, Warsaw 1970, p. 523.

- 9 | Upon the instruction of the Germans, these documents were transferred to the Municipal Archives at the Arsenal to the then Director Aleksy Bachulski and Eugeniusz Szwankowski on 19 Oct. 1942. There is no trace of the last volume of the record of minutes from 1931–1939 – Archives of the National Museum in Warsaw [henceforth AMNW], inv. 695, p. 17. The record of minutes may have survived the war. There is a glimmer of hope thanks to Professor Tomkiewicz who saw in 1945 some of the minutes of the Society's meetings in the Zachęta building. Unfortunately, we do not know what happened to them. His account was included by J. Wiercińska in the introduction to the *Catalogue of Works Exhibited at the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw from 1860–1914*, Wrocław–Warszawa 1969, p. VI.
- 10 | The Inventory Register can be reconstructed by studying the catalogues of the Society's collection. The numbering of the items, beginning with the catalogue from 1904, is identical with that in the register, as confirmed by notations on the backs of paintings from the collection of Gebethner, e.g. *No. 183 inventory register of 1903* is identical with the notation in printed catalogues.

stałe sprawozdania roczne za lata 1860–1871 są dostępne w formie publikowanych przemówień wiceprezesów Towarzystwa bądź komunikatów zamieszczanych na łamach ówczesnej prasy warszawskiej. Razem stanowią komplet sprawozdań z działalności Zachęty za cały okres jej istnienia.

Innym źródłem do poznania kolekcji Zachęty¹¹ są katalogi zbiorów TZSP wydawane w latach 1901–1938, które zostaną opisane w rozdziale *Uwagi do katalogu*. Należy podkreślić, że w katalogach TZSP nie podano pełnej informacji na temat posiadanych zbiorów. Znaczna ich część, licząca ok. 7000 przedmiotów, wymieniona w sprawozdaniach, została w katalogach zupełnie pominięta. Dotyczy to darowizny kolekcji Mathiasa Bersohna, Józefa Choynowskiego, Wacława Lasockiego, Stanisława Rybickiego i innych darczyńców. Dlatego autor poza odtworzeniem pełnego katalogu zbiorów muzealnych TZSP podjął próbę opisania najważniejszych kolekcji ofiarowanych Zachęcie i ich dalszych losów. Przybliży również sylwetki najhojniejszych ofiarodawców.

Przydatne do badania zbiorów Zachęty są przewodniki po wystawach TZSP, ukazujące się w latach 1925–1939. Zawarto w nich informacje o zabytkach wystawianych, z których nieliczne nabywane były do zbiorów Zachęty. Niekiedy opublikowane są w nich jedyne zachowane wizerunki dzieł utraconych w czasie II wojny światowej. Ważnym źródłem informacji jest także prasa, zwłaszcza w pierwszym czterdziestolecu istnienia Zachęty, m.in.

11 | Skrótowy opis zbiorów Zachęty zamieścił E. Chwałewik w pozycji *Zbiory Polskie. Archiwa, biblioteki, gabinety, galerie, muzea i inne zbiory pamiątek przeszłości w ojczyźnie i na obczyźnie*, t. 2, Warszawa–Kraków 1927, s. 362–363. Jednak nie ustrzegł się pomyłek, m.in. napisał o darowiznie Bardzkiego liczącej ok. 100 przedmiotów (powinno być 19 przedmiotów), a także o darze Burczak-Abramowicza składającym się m.in. z obrazów *pedzła Adolfa Kurtza, Kostrzewskiego, Schouppégo i Romana Wierzhlejskiego*, podczas gdy Kurtz i Wierzhlejski nie byli artystami, lecz darczyńcami. H. Piątkowski we wstępie do Katalogu TZSP z 1925 r. wymienił R. Wierzhlejskiego jako jednego z darczyńców, ale w sprawozdaniach i katalogach jego dary nie są wyszczególnione. Prawdopodobnie chodzi tutaj o Rajmunda Wierzhlejskiego, plenipotentę Tekli Rapackiej.

able source for studying the history of the collection. The annual reports for the remaining years 1860–1871 are available in the form of published speeches of vice-presidents of the Society or announcements printed in the Warsaw press of that time. Collectively, these sources constitute a complete set of reports on the activities of the Society for the entire time of its existence.

Another source for researching the Society's collection¹¹ are the catalogues published in 1901–1938, which will be described in the chapter *Notes to the Catalogue*. It must be emphasized that the Society's catalogues do not contain complete information about the collection. A considerable part, totalling ca. 7,000 items mentioned in the reports, is missing from the catalogues altogether. This includes gifts of the collections of Mathias Bersohn, Józef Choynowski, Wacław Lasocki, Stanisław Rybicki, and other donors. For this reason, the author has attempted, besides recreating the catalogue of the complete collection, to describe the most important collections donated to the Society and their subsequent fate. In addition, this publication offers a description of the most generous donors.

Also useful in studying the Society's collections are guidebooks to exhibitions at the Society published in 1925–1939. They contain information about exhibited works, of which only a few were acquired for the Society's collection. Some of them contain the sole surviving images of works lost during WWII. An important source of information is the press, especially from the first four

11 | A condensed listing of the Society's collection was published by E. Chwałewik in *Polish Collections. Archives, Libraries, Galleries, Museums, and Other Collections of Mementos of the Past in Poland and Abroad*, v. 2, Warsaw–Cracow 1927, pp. 362–363. However, Chwałewik made mistakes, namely he wrote that the gift of Bardzki consisted of 100 items (should be 19 items), and about the gift of Burczak-Abramowicz containing paintings by *Adolf Kurtz, Kostrzewski, Schouppé, and Roman Wierzhlejski*, whereas Kurtz and Wierzhlejski were not artists; they were donors. In the introduction to the TZSP Catalogue of 1925, H. Piątkowski mentions R. Wierzhlejski as one of the donors, but his gifts are not enumerated in any reports or catalogues. Probably the person in question is Rajmund Wierzhlejski, plenipotentiary of Tekla Rapacka.

„Tygodnik Ilustrowany”, „Kurier Warszawski”, „Echo Muzyczne, Teatralne i Artystyczne”, „Bluszcz”, „Biblioteka Warszawska”, „Gazeta Warszawska” i „Wędrowiec”.

Wymienione wyżej źródła zostały uzupełnione o archiwalia pochodzące z okresu 1918–1952, znajdujące się w zasobie Muzeum Narodowego w Warszawie¹², Archiwum Akt Nowych¹³ i Muzeum Historii Miasta Lublina [dalej: MHL] – Oddziale Muzeum Lubelskiego¹⁴, Archiwum Polskiej Akademii Nauk [dalej: APAN]¹⁵, Zakładzie Rękopisów Biblioteki Narodowej¹⁶, Archiwum Głównym Akt Dawnych [dalej: AGAD]¹⁷ oraz Archiwum Państwowym m.st. Warszawy [dalej: APW]¹⁸ i Narodowym Archiwum Cyfrowym [dalej: NAC].

Na uwagę zasługują opracowania dotyczące historii TZSP i jego zbiorów, tj. album *Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, LXXV* wydany w 75. rocznicę powstania Zachęty¹⁹ oraz numer czasopisma „Świat” z 1935 r. poświęcony temu wydarzeniu, ponadto wstęp do *Katalogu Pierwszego Czterdziestolecia* autorstwa Jadwigi Puciatej-Pawłowskiej²⁰ i przede wszystkim monografia

decades of the Society’s existence, including the periodicals: *Tygodnik Ilustrowany*, *Kurier Warszawski*, *Echo Muzyczne*, *Teatralne i Artystyczne*, *Bluszcz*, *Biblioteka Warszawska*, *Gazeta Warszawska*, *Wędrowiec*.

The above-mentioned sources were augmented by archival records from 1918–1952 found in MNW,¹² the Archives of Modern Records [henceforth AAN],¹³ the Museum of the History of the City of Lublin [henceforth MHL] – a branch of the Lublin Museum,¹⁴ the Archives of the Polish Academy of Sciences [henceforth APAN],¹⁵ the Manuscript Department of the National Library,¹⁶ the Central Archives of Historical Records [henceforth AGAD],¹⁷ the State Archives of the Capital City of Warsaw [henceforth APW],¹⁸ and the National Digital Archives [henceforth NAC].

Notice should be made of publications dealing with the history of the Society and its collection: the album titled *The Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw. LXXV*, published on the 75th anniversary of the Society’s establishment,¹⁹ and an issue

- 12 | Np. Księga depozytowa Państwowych Zbiorów Sztuki wraz z kartoteką, materiały rewindykacyjne znajdujące się w Dziale Inwentarzy, sprawozdania z czasów okupacji niemieckiej znajdujące się w Archiwum MNW, archiwum negatywów w Dziale Dokumentacji Wizualnej MNW.
- 13 | W zespołach: Ministerstwo Kultury i Sztuki, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Związek Polskich Artystów Plastyków, Rząd Generalnego Gubernatorstwa w Krakowie.
- 14 | Są to przede wszystkim przedwojenna Księga inwentarzowa Działu III Sztuki Muzeum Lubelskiego oraz protokoły posiedzeń Towarzystwa „Muzeum Lubelskie”.
- 15 | Akta Jana Czochrańskiego, sygn. III-325; Akta Stanisława Brzezińskiego, sygn. III-241; Akta Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, sygn. I-2.
- 16 | Zbiór rękopisów Stanisława Brzezińskiego, sygn. III 10491–10498.
- 17 | Archiwum Brzezińskich, sygn. 451.
- 18 | Biuro Odbudowy Stolicy, sygn. 2056; Zarząd Miejski m. Warszawy, Wydział Społeczno-Polityczny, Oddział Stowarzyszeń, Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych, sygn. 507.
- 19 | *Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych. LXXV*, Warszawa 1936 [dalej: *Album 75-lecia TZSP*].
- 20 | *Wystawa Pierwszego Czterdziestolecia Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych 1861–1900*, Warszawa 1939.

- 12 | E.g. Registry of Deposits of the National Collection of Art along with card catalogue, repossession materials in the Inventory Department, reports from the time of the German occupation in the Archives of MNW, archive of photographic negatives in the Department of Visual Documentation of MNW.
- 13 | In the files: the Ministry of Culture and Arts, the Ministry of Religious Denominations and Public Enlightenment, the Association of Polish Artists and Designers, the General Government in Cracow.
- 14 | Primarily, the pre-war Inventory Register of Art Section III of the Lublin Museum and minutes of meetings of the Lublin Museum Society.
- 15 | Records of Jan Czochrański, inv. III-325; Records of Stanisław Brzeziński, inv. III-241; Records of the Warsaw Scientific Society, inv. I-2.
- 16 | Manuscript collection of Stanisław Brzeziński, inv. III 10491–10498.
- 17 | Brzeziński Archive, inv. 451.
- 18 | Office for the Reconstruction of the Capital, inv. 2056; Warsaw Municipal Government, Socio-Political Department, Societies Section, the Society for the Encouragement of Fine Arts, inv. 507.
- 19 | *The Society for the Encouragement of Fine Arts. LXXV*, Warsaw 1936 [henceforth *75th Anniv. Album*].

Janiny Wiercińskiej *Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie. Zarys działalności*, „Studia z Historii Sztuki” t. 12, Wrocław–Warszawa–Kraków 1968²¹; nowsze opracowania to zbiór referatów: *Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych, Materiały z pierwszej sesji naukowej Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych 9 Marca 1992* pod red. Joanny Sosnowskiej (Warszawa 1993) oraz *1860 Zachęta 2000* pod red. Gabrieli Świtek (Warszawa 2003). Informacje na temat działalności antykwarycznej Zachęty można znaleźć w pracy Sławomira Böldoka *Antykwariaty artystyczne, salony i domy aukcyjne. Historia warszawskiego rynku sztuki w latach 1800–1950* (Warszawa 2004).

Janina Wiercińska wspomniała o zaginionej monografii Zachęty, napisanej przez Jerzego Chyczewskiego. Rękopisy Chyczewskiego zostały złożone w MNW wraz z dokumentacją Zachęty w 1942 r. Były to: czystopis i brulion kroniki, kartoteka artystów oraz dwa egzemplarze roboczych katalogów Zachęty. Dokumentacja ta została zwrócona Chyczewskiemu 19 października 1942 r.²² i prawdopodobnie bezpowrotnie zniszczona podczas powstania warszawskiego. Biorąc pod uwagę fakt, że materiały źródłowe instytucji spłonęły, utrata kroniki Chyczewskiego jest tym bardziej dotkliwa.

Praca ta składa się z dwóch części: rysu historycznego Zachęty, w tym historii kształtowania się zbiorów Towarzystwa, oraz zrekonstruowanego katalogu zbiorów muzycznych TZSP. Nie zawiera jednak pełnej historii TZSP. Niektóre zagadnienia, takie jak działania zmierzające do pozyskania własnego gmachu oraz tzw. konflikt artystów z miłośnikami sztuk pięknych, istniejący w latach 20. i 30. XX w., zostały jedynie zasygnalizowane. Autor postawił sobie za cel opisanie historii kształtowania się zbiorów TZSP: losy kolekcji w okre-

of the periodical “Świat” from 1935 commemorating that occasion, the introduction by Jadwiga Puciata-Pawłowska to the catalogue *The First Forty Years*,²⁰ and above all the monograph by Janina Wiercińska: *The Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw. Outline of Activities*, “Studia z Historii Sztuki”, v. 12, Wrocław–Warsaw–Cracow 1968.²¹ More recent studies include a collection of presentations: *The Society for the Encouragement of Fine Arts. Materials from the First Scholarly Session on TZSP on 9 Mar. 1992*, ed. Joanna Sosnowska (Warsaw 1993) and *1860 Zachęta 2000*, ed. Gabriela Świtek (Warsaw 2003). Information about the antiquarian activities of the Society can be found in the work by Sławomir Böldok: *Art Dealing, Salons, and Auction Houses. History of the Warsaw Art Market 1800–1950* (Warsaw 2004).

Janina Wiercińska mentions a lost monograph on the Society, written by Jerzy Chyczewski. His manuscripts were deposited in MNW in 1942 with the rest of the documentation of the Society, and specifically: a clean copy and rough draft of the chronicle, a card catalogue of artists, and two copies of working catalogues of the Society’s collection. These documents were returned to Chyczewski on 19 Oct. 1942,²² and most likely were irretrievably destroyed during the Warsaw Rising in 1944. Given the fact that the Society’s source materials were burned, the loss of Chyczewski’s chronicle is even more unfortunate.

This publication consists of two parts: a historical outline of the Society, including the history of creating the collection, plus a reconstructed catalogue of the museum collection of the Society. However, the publication does not contain an exhaustive history of the

21 | Także inne artykuły J. Wiercińskiej: *Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie (1860–1914). W setną rocznicę powstania*, „Rocznik Warszawski” 1961, R. 2, s. 64–99 oraz *Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie*, [w:] *Polskie życie artystyczne w latach 1915–1939*, pod red. A. Wojciechowskiego, Wrocław–Warszawa–Kraków 1974, s. 539.

22 | AMNW, sygn. 695, s. 17.

20 | *Exhibition of the First Forty Years of the Society for the Encouragement of Fine Arts 1861–1900*, Warsaw 1939.

21 | Also other articles by J. Wiercińska: *The Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw (1860–1914). On the 100th Anniversary of its Establishment*, “Rocznik Warszawski” 1961, v. 2, pp. 64–99; *The Society for the Encouragement of Fine Arts. LXXV in Polish Artistic Life 1915–1939*, ed. A. Wojciechowski, Wrocław–Warsaw–Cracow 1974, p. 539.

22 | AMNW, inv. 695, p. 17.

sie międzywojennym, w tym wypożyczenia obrazów TZSP do depozytu Państwowych Zbiorów Sztuki oraz dzieje depozytu w Muzeum Lubelskim w Lublinie. Na podstawie dokumentacji i wspomnień odtworzone zostały także losy TZSP, jego zbiorów i gmachu w okresie okupacji oraz starania członków o powtórne zarejestrowanie Towarzystwa po 1945 r.

W swojej nieocenionej monografii J. Wiercińska opisała szczegółowo działalność TZSP do 1914 r., poświęcając zbiorom Zachęty tylko jeden rozdział. Dlatego niniejsza praca oprócz zrekonstruowania katalogu zbiorów TZSP jest próbą przybliżenia czytelnikowi historii zbiorów Zachęty w szerszym zakresie.

Zamieszczone zostały w niej przykłady wizerunków znaków własnościowych zbiorów Zachęty, które mogą być przydatne do identyfikacji odnalezionych w przyszłości zabytków.

Na koniec chciałbym serdecznie podziękować wszystkim, którzy pomogli w przygotowaniu niniejszej publikacji. Szczególnie wyrazy podziękowania kieruję do recenzentów: pani dr Bożeny Steinborn, historyka sztuki, i pana dra hab. Piotra Majewskiego, dyrektora Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zabytków – za udzielenie cennych uwag i wskazówek bibliograficznych.

Praca ta nie powstałaby, gdyby nie zaufanie okazane autorowi przez Annę Perl, ówczesną wicedyrektor, i śp. Jacka Milera, wieloletniego dyrektora Departamentu Dziedzictwa Kulturowego oraz Dziedzictwa Kulturowego za Granicą i Strat Wojennych MKiDN. Dziękuję za współpracę i wsparcie moich wysiłków Elżbiecie Rogowskiej – dyrektor Departamentu Dziedzictwa Kulturowego za Granicą i Strat Wojennych oraz dr Jolancie Miśkowiec – zastępcy dyrektora. A także zespołowi Departamentu Dziedzictwa Kulturowego za Granicą i Strat Wojennych, zwłaszcza zaś Wydziałowi ds. Restytucji Dóbr Kultury. Podziękowania należą się też Marii Romanowskiej-Zadroznej z Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów.

Dziękuję również koleżankom i kolegom z Muzeum Narodowego w Warszawie, przede wszystkim

Society. Certain issues, such as the activities aimed at acquiring its own building and the so-called conflict of artists with fine arts enthusiasts, which existed in the 1920's and 30's, are only mentioned in passing. The author's goal was to describe the history of formation of the collection: the fate of the collection in the interwar period, including deposits of the Society's paintings in the National Collection of Art, and the history of the deposit in the Lublin Museum. Documentation and remembrance formed the basis for reconstructing the fate of the Society, its collection and building during the German occupation, as well as attempts by its members to re-register the Society after 1945.

In her invaluable monograph, J. Wiercińska provided a detailed description of the Society's activities up to 1914, with only one chapter being devoted to the Society's collection. For that reason, the present work, besides reconstructing the catalogue of the collection, is an attempt to set the history of the collection in a broader context.

This publication includes examples of images of ownership marks used by the Society, which could be useful in identifying works rediscovered in the future.

In conclusion, I wish to sincerely thank all who helped me prepare this publication. Particular acknowledgments go to the reviewers: Dr. Bożena Steinborn, art historian, and Dr. hab. Piotr Majewski, director of the National Institute for Museums and Public Collections (NIMOZ), for their valuable comments and bibliographic explanations.

This work would not have been possible had it not been for the trust given to the author and expressed by Anna Perl, then deputy director, and late Jacek Miler, a long-time director of the Department of Cultural Heritage and the Department of Cultural Heritage Abroad and Wartime Losses of the Ministry of Culture and National Heritage. Moreover, I would like to express my thanks to two persons for their cooperation and supporting my efforts: Ms Elżbieta Rogowska – director of the Department of Cultural Heritage Abroad and Wartime Losses and Dr. Jolanta Miśkowiec – deputy director. I would also like to acknowledge the

Lidii M. Kamińskiej, w latach 1990–2012 pełniącej funkcję głównego inwentaryzatora oraz zastępcy dyrektora w latach 2010–2012, a także wszystkim opiekunom i pracownikom kolekcji MNW za przygotowanie i udostępnienie zabytków do badań oraz materiałów źródłowych, zwłaszcza Annie Grochali, dr Danucie Jackiewicz, Małgorzacie Polakowskiej oraz Annie Masłowskiej, dr Annie Manickiej, Annie Rudzińskiej, Marii Szczerbakowskiej, Elżbiecie Lewczuk, Monice Makowskiej, Ewie Martynic, Piotrowi Borusowskiemu, Tamarze Richter i zespołowi magazynu malarstwa, Aleksandrze Minkowskiej i zespołowi Archiwum MNW oraz zespołowi Działu Dokumentacji Wizualnej za udostępnienie klisz i negatywów na etapie wyszukiwania wizerunków obiektów utraconych w czasie II wojny światowej.

Jestem wdzięczny także za okazaną pomoc w przeprowadzeniu kwerendy w Lublinie: pani dr Grażynie Jakimińskiej, zastępcy dyrektora ds. działalności podstawowej Muzeum Lubelskiego w latach 2006–2014, pani Jolancie Ścibior, kuratorowi zbiorów muzealnych Muzeum Lubelskiego, i pani Małgorzacie Surmacz, asystentowi Muzeum Historii Miasta Lublina.

Podziękowania za udzielenie szczegółowych informacji składam również głównym inwentaryzatorom: pani Krystynie Suchaneckiej z Muzeum Mazowieckiego w Płocku, panu Andrzejowi Fietтови z Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie, pani Marii Kopczyńskiej z Muzeum Okręgowego w Koninie i panu Andrzejowi Malikowi z Muzeum Historycznego Miasta Krakowa oraz pani dr Annie Kotańskiej, kierownikowi Działu Ikonografii Muzeum Warszawy.

Specjalne podziękowania kieruję do pani Haliny Słomki za udostępnienie systemu muzealnego MONA, niezwykle pomocnego w pracach nad odtwarzaniem katalogu zbiorów TZSP.

team of the Department of Cultural Heritage Abroad and Wartime Losses, especially the Division for Looted Art. Thanks are also due to Ms Maria Romanowska-Zadrożna from the National Institute for Museums and Public Collections.

I would also like to thank my colleagues from the National Museum in Warsaw, first of all Lidia M. Kamińska, who in the years 1990–2012 performed the function of chief registrar and deputy director in the years 2010–2012, all the curators and employees of the MNW collection for preparing and making available the objects for research and source materials, particularly Anna Grochala, Dr. Danuta Jackiewicz, Małgorzata Polakowska and Anna Masłowska, Dr. Anna Manicka, Anna Rudzińska, Maria Szczerbakowska, Elżbieta Lewczuk, Monika Makowska, Ewa Martyna, Piotr Borusowski, Tamara Richter, the staff of the collection of paintings, Aleksandra Minkowska, the staff of the MNW Archives, and the staff of Department of Visual Documentation for making available the negatives in response to my search for images of objects lost during WWII.

I am also grateful for the assistance I received as part of my search in Lublin: Dr. Grażyna Jakimińska, Deputy Director of Fundamental Operations at the Lublin Museum in the years 2006–2014, Mrs. Jolanta Ścibior, curator of museum collections, and Mrs. Małgorzata Surmacz, assistant at the Museum of the History of the City of Lublin.

Moreover, I would like to acknowledge chief registrars for providing detailed information: Mrs. Krystyna Suchanecka from the Mazowieckie Museum in Płock, Mr. Andrzej Fiett from the Adam Mickiewicz Museum of Literature in Warsaw, Mrs. Maria Kopczyńska from the Regional Museum in Konin, Mr. Andrzej Malik from the Historical Museum of the City of Cracow, and Dr. Anna Kotańska, Director of the Iconographic Department of the Museum of Warsaw.

A special recognition is due to Mrs. Halina Słomka for access to the computerized museum system MONA, which was exceptionally useful in the task of recreating the catalogue of the Society's collection.

ZARYS
HISTORYCZNY
TOWARZYSTWA ZACHĘTY
SZTUK PIĘKNYCH

HISTORICAL
OUTLINE

THE SOCIETY FOR
THE ENCOURAGEMENT
OF FINE ARTS

Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w latach 1860–1918

The Society for the Encouragement of Fine Arts from 1860 to 1918

■ POCZĄTKI ZACHĘTY

Początki TZSP w Warszawie związane są z Wystawą Krajową Sztuk Pięknych¹ prezentowaną w pałacu

1 | Wystawa Krajowa była „odpowiedzią” artystów polskich na działalność niejakiego J. Zmyoskiego (Żmijowskiego, Smyoschiego), który wspólnie z T. Tabacchim utworzyli Wystawę Nicustającą Sztuk Pięknych, złożoną z obrazów *zagranicznych w Hotelu Europejskim, wzywając artystów naszych, ażeby współdziałali w tym przedsięwzięciu czysto handlowym przyjęli. Podobne zamysły spekulantów obcych groziły wyzyskiwaniem talentów krajowych, a może i upadkiem wystawy krajowej.* – H. Skimborowicz, *Zarys działalności Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w latach ubiegłych*, [w:] Sprawozdanie TZSP za 1874, s. 50. Jak donosił ówczesny korespondent, wystawa ta miała sensacyjny epilog: [...] *ci Panowie zniknęli przed niejakim czasem z Warszawy, a w dziennikach pruskich znajdujemy wiadomość o stratach, jakich doznało wielu znakomitszych malarzy z Dusseldorfu, którzy powierzyli byli obrazy swojego pędzla owemu panu Tabachi, współwłaścicielowi nieustającej wystawy obrazów w Warszawie. Tabachi objeżdżał był Niemcy i Belgię i opatrzone świadectwami upoważniającymi go do utrzymywania wystawy obrazów w Warszawie, dostał od malarzy i handlarzy obrazów znaczną liczbę takich bez pieniędzy. Przedsiębiorstwo to upadło, założyciele jego zniknęli z Warszawy, a wierzyciele ich, między którymi pierwsze miejsce zajmuje zarząd hotelu Europejskiego w Warszawie, gdzie wystawa się odbywała, położyli areszt na obrazy – Królestwo Polskie, „Dziennik Poznański” 1859, nr 245, s. 2. Więcej na ten temat: A. Ryszkiewicz, *Początki handlu obrazami w środowisku warszawskim*, Wrocław 1953.*

■ BEGINNINGS OF THE SOCIETY

The beginnings of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw are connected with the National Exhibition of Fine Arts¹ presented in Mokronowski Palace,

1 | The National Exhibition was a “response” of Polish artists to the activities of a J. Zmyoski (Żmijowski, Smyoschi), who together with T. Tabacchi opened a permanent exhibition of fine arts showing *foreign paintings at the Europejski Hotel, calling upon our artists to take part in this purely commercial undertaking. Similar ideas of foreign speculators threatened to take unfair advantage of our domestic artists, and perhaps even cause the fall of the National Exhibition:* H. Skimborowicz, *Outline of TZSP Activities in Past Years* in Report of TZSP for 1874, p. 50. As reported by a correspondent of that time, the exhibition featured a sensational epilogue: [...] *these gentlemen disappeared from Warsaw after a certain time, and Prussian dailies give account of the losses suffered by many outstanding painters from Düsseldorf who had entrusted their paintings to said Mr. Tabachi, co-owner of the permanent exhibition in Warsaw. Tabachi had travelled through Germany and Belgium, and armed with paperwork authorizing him to maintain an exhibition in Warsaw, he received a considerable number of paintings, for which he didn't pay a dime, from artists and art dealers. The undertaking failed, its founders fled Warsaw, and their creditors, led by the management of the Europejski Hotel in Warsaw that was hosting the exhibition, placed a lien on the paintings – Kingdom of Poland, “Dziennik Poznański” 1859, no. 245, p. 2. More on this subject: A. Ryszkiewicz, *Beginnings of Trade in Paintings in the Warsaw Community*, Wrocław 1953.*

Mokronowskich, na rogu ul. Królewskiej i Krakowskiego Przedmieścia 11, otwartą 3 lipca 1858 r.² staraniem czynnych malarzy: Wojciecha Gersona, Franciszka Kostrzewskiego, Rafała Hadziewicza, Aleksandra Lessera, Ludwika Kurelli, Józefa Simmlera, Alfreda Schouppégo, Tytusa Maleszewskiego, Władysława Oleszczyńskiego i innych artystów³. Wystawa, początkowo mieszcząca się w trzech salkach pałacu⁴, z czasem uzyskała więcej przestrzeni. Wkrótce zajmowała już całe piętro budynku, ponieważ artyści dosyłali nowe dzieła. Wystawie towarzyszyły obszernie artykuły w prasie warszawskiej⁵, które oczywiście przyczyniły się do ciągłego wzrostu zainteresowania publiczności tym wydarzeniem kulturalnym. Nie ograniczały się one do komunikatów prasowych. Zamieszczano również teksty opisujące i poddające krytyce pokazywane w pałacu dzieła⁶. W pierwszym roku trwania wystawy zaprezentowano 271 dzieł artystycznych⁷. Sprawozdanie z działalności zarządu wystawy za pierwszy rok potwierdza, że założenie stowarzyszenia promującego sztukę polską było już wówczas przesądzone. Wyrażono jednocześnie nadzieję, że wkrótce *opiekunicy rząd dozwolili utworzenia Kunstvereinu w Warszawie*⁸.

Aktem prawnym powołującym do życia TZSP była ustawa z 30 października 1860 r.⁹ zatwierdzona przez sekre-

located at the corner of Królewska St. and 11 Krakowskie Przedmieście, opened on 3 July 1858² through the efforts of active painters: Wojciech Gerson, Franciszek Kostrzewski, Rafał Hadziewicz, Aleksander Lesser, Ludwik Kurella, Józef Simmler, Alfred Schouppé, Tytus Maleszewski, Władysław Oleszczyński, and other artists.³ Initially housed in three small rooms of the palace,⁴ the exhibition gained more space over time. Shortly after, it occupied the whole floor of the palace, as there were new works coming from artists. The exhibition was described exhaustively in the Warsaw press,⁵ which of course aroused public interest in this cultural event. The coverage did not come down to press announcements, but also consisted of descriptions and critical appraisal of the works shown in the palace.⁶ In the first year of the exhibition, 271 *works of art* were shown.⁷ The report on activities of the exhibition's board for the first year confirms that it had already been decided to establish a society promoting Polish art. There was also hope that soon *a caring government would allow the creation of a Kunstverein in Warsaw*.⁸

The legal document establishing the Society for the Encouragement of Fine Arts was a statute of 30 Oct. 1860,⁹ confirmed by Secretary of State Justynian Karnicki, preceded by acceptance of the Viceroys of the Kingdom of

2 | [„Gazeta Warszawska” 1858, nr 170](#), s. 2. Był to także apel: *Artyści warszawscy zapraszają równocześnie wszystkich kolegów, tak w kraju tutejszym jako też w Cesarstwie zamieszkałych oraz artystów w sąsiednich krajach bawiących, aby raczyli nadysłać prace swoje na tę wystawę.*

3 | H. Skimborowicz, op. cit., s. 51.

4 | *Otwarcie Wystawy Krajowej Sztuk Pięknych*, [„Gazeta Warszawska” 1858, nr 171](#), s. 1–3.

5 | Np. *Kronika Sztuk Pięknych*, „Tygodnik Ilustrowany” 1859, nr 7, s. 53.

6 | Np. obraz J. Simmlera *Katarzyna Jagiellonka na zamku Gripsholm* – *Kronika Sztuk Pięknych*, [„Tygodnik Ilustrowany” 1859](#), nr 1, s. 5–6 oraz m.in. dzieła J. Suchodolskiego – *Kronika Sztuk Pięknych*, „Tygodnik Ilustrowany” 1859, nr 10, s. 79.

7 | Sprawozdanie zarządu Wystawy Krajowej Sztuk Pięknych w Warszawie za czas od d. 3 lipca 1858 do d. 24 czerwca 1859 r., „Biblioteka Warszawska” 1859, t. 3, s. 243–245.

8 | *Ibidem*, s. 245.

9 | H. Skimborowicz, op. cit., s. 51.

2 | “Gazeta Warszawska” 1858, no. 170, p. 2. It was also an appeal: *At the same time, artists of Warsaw encourage all colleagues, both in this country and in the Empire, and artists staying in neighbouring countries, to send their works to this exhibition.*

3 | H. Skimborowicz, op. cit., p. 51.

4 | *Opening of the National Exhibition of Fine Arts*, “Gazeta Warszawska” 1858, no. 171, pp. 1–3.

5 | E.g. *Chronicle of Fine Arts*, “Tygodnik Ilustrowany” 1859, no. 7, p. 53.

6 | E.g. a painting by J. Simmler, *Catherine Jagiellon in Gripsholm Castle* – *Chronicle of Fine Arts*, “Tygodnik Ilustrowany” 1859, no. 1, pp. 5–6; the works of J. Suchodolski – *Chronicle of Fine Arts*, “Tygodnik Ilustrowany” 1859, no. 10, p. 79.

7 | Report of the Board of the National Exhibition of Fine Arts in Warsaw for the Period from 3 July 1858 to 24 June 1859, “Biblioteka Warszawska” 1859, v. 3, pp. 243–245.

8 | *Ibid.*, p. 245.

9 | H. Skimborowicz, op. cit., p. 51.

tarza stanu Justyniana Karnickiego, poprzedzona akceptacją namiestnika Królestwa Polskiego i ministra sekretarza stanu z 28 października 1860 r. Pierwsze zebranie powołanego Towarzystwa zorganizowano 13 grudnia 1860 r.¹⁰ w Cesarsko-Królewskiej Akademii Medyko-Chirurgicznej, mieszczącej się w dzisiejszym Pałacu Staszica. Spośród „grona miłośników sztuk pięknych” wybrano członków Komitetu zarządzającego sprawami Towarzystwa: Edwarda bar. Rastawieckiego, Leona Dembowskiego, Justyniana Karnickiego, Józefa Ignacego Kraszewskiego, Aleksandra hr. Przeździeckiego, Stanisława hr. Zamoyskiego oraz artystów: R. Hadziewicza, Konstantego Hegla, Juliusza Kossaka, A. Schouppégo, Januarego Suchodolskiego, J. Simmlera. Do Komisji Rachunkowej włączono Jakuba Lewińskiego, A. Lessera i Karola Bayera¹¹. Skład Komitetu uzupełnili przedstawiciele rządu: Wacław Łuszczewski i Solnicki¹². Pierwszym prezesem TZSP został z urzędu ówczesny radca tajny – kurator okręgu naukowego warszawskiego Paweł Muchanow, a wiceprezesem E. Rastawiecki¹³. Tak ustalony podział władzy w Towarzystwie obowiązywał aż do opuszczenia Warszawy przez Rosjan w 1915 r. Faktyczną władzę w Towarzystwie sprawował jednak wybierany spośród członków Komitetu urzędujący wiceprezes¹⁴. Na uwagę zasługuje fakt, że zawsze był nim Polak. Według Wiercińskiej współpraca Komitetu z rosyjskim kuratorem układała się poprawnie – oczywiście na tyle, na ile pozwalały realia zaborów. Wyjątkowo niesprzyjające dla rozwoju TZSP były lata 1879–1897, kiedy to funkcję kuratora i jednocześnie prezesa TZSP pełnił Aleksander Apuchtin, uważany za ikonę polityki rusyfikacyjnej¹⁵.

Członkowie Towarzystwa zorganizowali pierwszą wystawę już 3 stycznia 1861 r. w pałacu Mokronow-

Poland and Minister Secretary of State dated 28 Oct. 1860. The first meeting of the newly-created Society was organized in the Royal-Imperial Medical-Surgical Academy, which was in the present-day Staszic Palace, on 13 Dec. 1860.¹⁰ From among a group of fine arts enthusiasts was chosen a committee to run the affairs of the Society: Baron Edward Rastawiecki, Leon Dembowski, Justynian Karnicki, Józef Ignacy Kraszewski, Count Aleksander Przeździecki, Count Stanisław Zamoyski, and the following artists: R. Hadziewicz, Konstanty Hegel, Juliusz Kossak, A. Schouppé, January Suchodolski, J. Simmler. The accounting commission was composed of Jakub Lewiński, A. Lesser, and Karol Bayer.¹¹ The Committee also included representatives of the government: Wacław Łuszczewski and Solnicki.¹² The society's first president, ex officio, was Paweł Muchanow, Privy Counselor and Curator of the Warsaw Scientific District; the vice president was E. Rastawiecki.¹³ This division of authority within the Society was in force until the Russians left Warsaw in 1915. Actual authority, however, was wielded by incumbent vice-president elected from among the Committee members.¹⁴ It is noteworthy that this position was always filled by a Pole. According to Wiercińska, the Committee cooperated with the Russian curator properly, to the extent possible under the realities of the partitions. The years 1879–1897 were exceptionally unfavourable for the Society's development, as the post of curator and simultaneously president of TZSP was held by Aleksander Apuchtin, considered a proponent of policies of russification.¹⁵

Members of the Society held its first exhibition on 3 Jan. 1861 in Mokronowski Palace, showing some of the

10 | „Gazeta Warszawska” 1860, nr 330, s. 1.

11 | *Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskiem*, „Biblioteka Warszawska” 1862, t. 1, z. 2, s. 366.

12 | H. Skimborowicz, op. cit., s. 52.

13 | Art. 3 Ustawy Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim z 1860 roku [dalej: Ustawa TZSP].

14 | Art. 18 Ustawy TZSP.

15 | J. Wiercińska, *Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie. Zarys działalności*, „Studia z Historii Sztuki”, t. 12, Wrocław–Warszawa–Kraków 1968, s. 35–37.

10 | “Gazeta Warszawska” 1860, no. 330, p. 1.

11 | *The Society for the Encouragement of Fine Arts in the Kingdom of Poland*, „Biblioteka Warszawska” 1862, v. 1, issue 2, p. 366.

12 | H. Skimborowicz, op. cit., p. 52.

13 | Art. 3 of the Statute of the Society for the Encouragement of Fine Arts in the Kingdom of Poland of 1860 [henceforth the Statute of TZSP].

14 | Art. 18 of the Statute of TZSP.

15 | J. Wiercińska, *TZSP in Warsaw. Outline of Activities*, „Studia z Historii Sztuki”, v. 12, Wrocław–Warsaw–Cracow 1968, pp. 35–37.

skich, włączając niektóre obrazy z Wystawy Krajowej, pokazywanej wcześniej w tym samym budynku. Wystawa zajmowała pięć sal i jeden mały pokój¹⁶.

Ustawa powołująca TZSP określała działalność podstawową Zachęty, mającą na celu: *rozkrzewianie sztuk pięknych w kraju oraz niesienie pomocy i zachęty artystom, a zwłaszcza młodzieży, wychodzącej ze Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie [...] urządzać wystawę ciągłą dzieł sztuki oryginalnych nowych, każdego rodzaju, wykonanych przez artystów wszelkiej narodowości [...] kupować co rok pewną liczbę dzieł wystawionych i takową między członków losować*¹⁷.

Poza tym nakładała na Komitet obowiązek stworzenia kolekcji sztuki współczesnej: *Towarzystwo będzie z postępem czasu i wzrostem funduszków tworzyć zbiory oryginalnych dzieł sztuki, tudzież pism nowożytnych sztuk pięknych dotyczących*¹⁸ oraz *Towarzystwo starać się będzie gromadzić zbiory dzieł nowożytnych sztuki, odznaczających się szczególnymi artystycznymi zaletami [...]. Nabywanie tych przedmiotów następować będzie z funduszu w Art. 33*¹⁹ *u wskazanego*²⁰. Ponadto Towarzystwo zastrzegło sobie: *w celu powiększenia zbiorów uproszonym zostanie każdy z artystów, trzy lata prace swoje w lokalu Towarzystwa wystawiający, o ofiarowanie swego własnego portretu dla utworzenia z czasem oddzielnej galerii portretów artystów*²¹.

16 | H. Skimborowicz, op. cit., s. 52; także: „Kurier Warszawski” 1861, nr 2, s. 5.

17 | Art. 1 i 2a–b Ustawy TZSP.

18 | Art. 2d Ustawy TZSP.

19 | *Wydatki na utrzymanie lokalu, płacę służby, wydawnictwo reprodukcji itp. robić się mają ze szczególnym względem na oszczędność funduszków, w granicach etatów rocznych przez Komitet zatwierdzanych. Po pokryciu wydatków etatem określonych potrąca się 10% od reszty rocznych wpływów dla utworzenia funduszu, przeznaczanego na założenie zbiorów i udzielanie nagród za prace konkursowe (Artykuł 2 lit. d i e). Na utworzenie kapitału zapasowego odkłada się dwa procenta od tegoż samego pozostałego funduszu. Cała reszta rocznego dochodu, po zaspokojeniu wydatków rocznych w artykule niniejszym wskazanych i etatem określonych łącznie z zasilkiem na ten cel przez Rząd wyznaczonym, użyta zostanie na zakupienie dzieł sztuki do rozłosowania między Członków.*

20 | Art. 48 Ustawy TZSP.

21 | Art. 50 Ustawy TZSP.

paintings from the National Exhibition which had been housed in the same building earlier. The exhibits took up five large chambers and one small room.¹⁶

The statute establishing the Society provided for the fundamental activities of *propagating fine arts within the country and extending assistance and encouragement to artists, especially to young people graduating from the School of Fine Arts in Warsaw [...] maintaining a permanent exhibition of new, original works of art of all types, created by artists of all nationalities [...] every year purchasing a certain number of exhibited works and distributing them among the members by lot*.¹⁷

It also obligated the Committee to create a collection of contemporary art: *The Society shall, with the passage of time and growth of funds, create a collection of original works of art, and contemporary writings dealing with fine arts*¹⁸ and *the Society shall strive to amass a collection of contemporary artworks distinguished by special artistic values [...]. Acquisition of these objects shall be made from the funds indicated in Art. 33*.^{19, 20} In addition, the Society had certain expectations of artists: *for the purpose of enlarging the collection, each artist exhibiting works within the premises of the Society for three years shall be asked to donate their own portrait, so that in time a separate gallery of artists' portraits will be formed*.²¹

16 | H. Skimborowicz, op. cit., p. 52; also “Kurier Warszawski” 1861, no. 2, p. 5.

17 | Art. 1 and 2a–b of the Statute of TZSP.

18 | Art. 2d of the Statute of TZSP.

19 | *The expenses of maintaining premises, staff, publication of reproductions, etc., are to be made with particular attention to saving funds, within the annual budget approved by the Committee. After covering expenses so approved, 10% of remaining annual income shall be deducted to form a fund for creating a collection and granting of prizes for works submitted in competitions (Art. 2d–e). From the remaining fund, two percent shall be set aside as reserve capital. The remainder of annual income, after covering expenses indicated in this article and duly budgeted, together with the assistance granted for this purpose by the government, shall be used for acquiring works of art to be distributed among the members by lot.*

20 | Art. 48 of the Statute of TZSP.

21 | Art. 50 of the Statute of TZSP.

■ PIERWSZE NABYTKI I GMACH TOWARZYSTWA ZACHĘTY SZTUK PIĘKNYCH

Towarzystwo, realizując jedno ze swoich głównych zadań, już w 1861 r. pozyskało do zbiorów obraz *Śmierć Barbary Radziwiłłówny* pędzla J. Simmlera (TZSP 1²²), prezentowany wcześniej na Wystawie Krajowej i cieszący się wielkim uznaniem publiczności. Członkowie TZSP, Edward bar. Rastawiecki i Aleksander hr. Przeździecki, korzystając z rozgłosu panującego wokół tego dzieła, zorganizowali zbiórkę pieniężną wśród społeczeństwa, nabywając ów obraz, by następnie podarować go Towarzystwu²³. Pierwotnie miał on stać się własnością Leopolda Burczak-Abramowicza, kolekcjonera z Wołodarki²⁴, który w czasie pobytu w Warszawie w 1858 r. zamówił obraz u J. Simmlera, wypłacając artyście zaliczkę²⁵. Zważywszy jednak na działania członków Zachęty, Burczak-Abramowicz, *wchodząc w myśl i życzeniu ogółu, ustąpił praw swoich na rzecz nowonabywców*²⁶ i zadowolił się mniejszą wersją obrazu, którą wkrótce kupił od artysty. W tym samym roku Aniela Bromirska ofiarowała Towarzystwu tekę rysunków artystów włoskich²⁷. Obraz *Śmierć Barbary Radziwiłłówny* i teka rysunków artystów włoskich to pierwsze nabytki TZSP.

22 | W nawiasach podaję numery katalogu zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych.

23 | „Kurier Warszawski” 1861, nr 32, s. 149: *Listę składek na ten cel złożonych, składają imiona Dam, dostojników obywatelstwa, tudzież osób należących do świata literackiego, artystycznego, finansowego i kupieckiego*. Co ciekawe, w sprawozdaniu TZSP za 1874, s. 22, podano informację, że jest to *własność m. Warszawy, pozostawiona w zbiorach Towarzystwa na czas istnienia onego*.

24 | Leopold Burczak-Abramowicz (1819–1887) – marszałek szlachty powiatu skwirskiego, kolekcjoner.

25 | J. Wiercińska, op. cit., s. 82.

26 | „Kurier Warszawski” 1861, nr 32, s. 149.

27 | „Kurier Warszawski” 1861, nr 307, s. 1588 (Sprawozdanie TZSP za 1861). Tecka ta została odnotowana w MNW w 1942 r. w spisie *Zbiory Tow. Zachęty Sztuk Pięknych w Muzeum m. Warszawy r. 1942* jako *Album Antique Italie Angelique Bromirska* składający się z 61 przedmiotów – obecnie niezidentyfikowana. MNW, Dział Inwentarzy, Teczka TZSP

■ FIRST ACQUISITIONS AND EDIFICE OF THE SOCIETY FOR THE ENCOURAGEMENT OF FINE ARTS

In 1861, the Society acquired for its collection the painting *Death of Barbara Radziwiłłówna* by J. Simmler (TZSP 1).²² The work had been shown earlier at the National Exhibition and had gained great approval by the public. Taking advantage of the publicity around this work, society members Baron Edward Rastawiecki and Count Aleksander Przeździecki organized a fundraiser to purchase the work, subsequently donating it to the Society.²³ Originally, it was intended to become the property of Leopold Burczak-Abramowicz, an art collector from Wołodarka.²⁴ The collector commissioned the painting from J. Simmler during a stay in Warsaw in 1858.²⁵ However, upon considering the actions of members of the Society, Burczak-Abramowicz, *accepting the thought and wishes of the majority, relinquished his rights on behalf of the new buyers*²⁶ and settled for a smaller version of the painting, which he soon obtained from the artist. In that same year, Aniela Bromirska donated to the Society a set of drawings by Italian artists.²⁷ *Death of Barbara Radziwiłłówna* and the set of drawings by Italian artists are the first acquisitions of the Society.

22 | Catalogue numbers of the collection of TZSP are given in parentheses.

23 | “Kurier Warszawski” 1861, no. 32, p. 149: *Donations for this purpose are made by Ladies, distinguished citizens, persons dealing with literature, arts, finance, and trade*. Interestingly enough, the TZSP report for 1874, p. 22, states that it is *owned by the City of Warsaw, deposited in the collection of the Society for good*.

24 | Leopold Burczak-Abramowicz (1819–1887), marshal of gentry in Skwirski County, art collector.

25 | J. Wiercińska, op. cit., p. 82.

26 | “Kurier Warszawski” 1861, no. 32, p. 149.

27 | “Kurier Warszawski” 1861, no. 307, p. 1588 (Report of TZSP for 1861). The set was registered in MNW in 1942 in the listing *Collection of TZSP in the Museum of the City of Warsaw, 1942* as *Album Antique Italie Angelique Bromirska* consisting of 61 items – presently unidentified. MNW, Inventory Department, File TZSP.

■ Wystawa Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych; reprodukcja: „Kłosy” 1867, nr 116, ze zbiorów Muzeum Warszawy, nr neg. AN 23051 MHW

Exhibition of the Society for the Encouragement of Fine Arts; reproduction in “Kłosy” 1867, no. 116, from the collection of the Museum of Warsaw, neg. no. AN 23051 MHW

W 1862 r. zbiory Zachęty powiększyły się o kolejne trzy obrazy: prezentowany na wystawie w 1861 r. *Portret Seweryna Markiewiczza* Leona Kaplińskiego (TZSP 17), подарowany przez członka rzeczywistego Towarzystwa, Adolfa Kurtza, oraz dwa płótna: *Wdowa* (TZSP 12) oraz *Oświadczyzny* (TZSP 33) Gustawa Daniela Budkowskiego, ofiarowane przez Kazimierza Podhorskiego²⁸. W 1863 r., z uwagi na wybuch powstania styczniowego, doroczne zebranie członków Komitetu nie odbyło się, mimo to w grudniu 1863 r. uzyskano zgodę na przeprowadzenie loterii²⁹. W przemówieniach podsumowujących rok sprawozdawczy

28 | *Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskiem*, „Biblioteka Warszawska”, t. 1, 1863, s. 133 (Sprawozdanie TZSP za 1862). Zebranie odbyło się 30 grudnia 1862 r.

29 | „Kurier Warszawski” 1863, nr 296, s. 1514.

In 1862, the Society’s collection expanded due to the acquisition of three more paintings: *Portrait of Seweryn Markiewicz* by Leon Kapliński (TZSP 17), presented at the exhibition in 1861 and donated by Society member Adolf Kurtz, along with two canvases: *Widow* (TZSP 12) and *Marriage Proposal* (TZSP 33) by Gustaw Daniel Budkowski, donated by Kazimierz Podhorski.²⁸ In 1863, because of the outbreak of the January Uprising against the Russian occupation, the annual meeting of the Committee did not take place, but despite that in December 1863 permission was granted to conduct a lottery.²⁹ In presentations summarizing the financial

28 | *The Society for the Encouragement of Fine Arts in the Kingdom of Poland*, „Biblioteka Warszawska”, v. 1, 1863, p. 133 (Report of TZSP for 1862). The meeting took place on 30 Dec. 1862.

29 | „Kurier Warszawski” 1863, no. 296, p. 1514.

1863 i 1864 nie podano żadnych informacji o nabytkach do zbiorów Towarzystwa³⁰.

W 1865 r. z zebranych składek zakupiono dwa obrazy: *Powrót z Jassyru* Leopolda Löfflera (TZSP 11) oraz *Wnętrze katedry św. Jana w Warszawie* Marcina Zaleskiego³¹ (TZSP 29). Dodatkowo Fryderyk hr. Skarbek ofiarował do zbiorów swoje dzieło *Zaćmienie słońca w r. 1851*³² (TZSP 24).

W 1867 r. włączono do zbiorów trzy obrazy: *Autoportret* Jana Ksawerego Kaniewskiego (TZSP 271), *Odpust na wsi* F. Kostrzewskiego (TZSP 7) oraz *Portret architekta Henryka Marconiego* Antoniego Kolberga³³ (TZSP 264).

W następnym roku artysta Kazimierz Przyszychowski ofiarował namalowany przez siebie obraz *Ślepiec ukraiński* (TZSP 76), dodatkowo Zachęta wzbogaciła się o 13 modeli gipsowych ze zbioru J. Simmlera³⁴. W kolejnym sprawozdaniu, za 1869 r., nie wymieniono żadnych nabytków³⁵.

W kolejnych latach do zbiorów pozyskano obraz *Ostatnia komunia* Tadeusza Goreckiego³⁶ (TZSP 284). W następnym roku zakupiono *Portret Józefa Simmlera*

years of 1863 and 1864, no information was provided about acquisitions for the collection of the Society.³⁰

In 1865, two paintings were purchased with funds collected from members: *Return from Turkish Captivity* by Leopold Löffler (TZSP 11) and *Interior of St. John's Cathedral in Warsaw* by Marcin Zaleski³¹ (TZSP 29). In addition, Count Fryderyk Skarbek donated his work *Eclipse of the Sun in 1851*³² (TZSP 24).

In 1867, the collection grew by three paintings: *Self-Portrait* by Jan Ksawery Kaniewski (TZSP 271), *Church Festival in the Village* by F. Kostrzewski (TZSP 7), and *Portrait of the Architect Henryk Marconi* by Antoni Kolberg³³ (TZSP 264).

In the next year, the artist Kazimierz Przyszychowski donated his painting *Ukrainian Blind Man* (TZSP 76), and the collection gained 13 plaster casts from the collection of J. Simmler.³⁴ The subsequent report for 1869 does not refer to any acquisitions.³⁵

In the subsequent years, the collection was expanded by the painting *Last Communion* by Tadeusz Gorecki³⁶ (TZSP 284). In the following year, the Society purchased

30 | „Kurier Warszawski” 1864, nr 49, s. 292 oraz „Kurier Warszawski” 1865, nr 1, s. 4.

31 | *Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskiem*, „Biblioteka Warszawska”, t. 2, 1866, s. 293 (Sprawozdanie TZSP za 1865). Obraz ten został skradziony, ale artysta ofiarował do zbiorów podobny obraz w 1867 r. *Wkrótce potem bolesna przygoda spotkała nasze młode muzeum: jeden z nabytych obrazów, malego będący rozmiaru, z niesłychaną zwinnością wycięty z blejtramu, skradziony nam został, a złoczyńca uszedł niepostrzeżony i niewykryty potąd. Zdarzenia podobne dotykają niekiedy i najzamożniejsze zbiory, tam nawet, gdzie urządzone jest po salach dozór kosztowny i bardzo czujny. Troskliwy o Towarzystwa własność Komitet uzyskał zaraz od artysty, malarza obrazu, życzliwe oświadczenie ponowienia go z równą biegłością, koszt zaś przyjęli na siebie Komitetu członkowie.*

32 | Ibidem. W katalogu zbiorów z 1938 r. znalazła się błędna informacja o podarowaniu obrazu do zbiorów przez rodzinę artysty w 1873 r.

33 | „Kurier Warszawski” 1868, nr 55, s. 4 (Sprawozdanie TZSP za 1867).

34 | „Kurier Warszawski” 1869, nr 46, s. 6 (Sprawozdanie TZSP za 1868). Brak informacji na temat dalszych losów modeli.

35 | „Kurier Warszawski” 1870, nr 78, s. 2–3 (Sprawozdanie TZSP za 1869).

36 | „Kurier Warszawski” 1871, nr 64, s. 3 (Sprawozdanie TZSP za 1870).

30 | “Kurier Warszawski” 1864, no. 49, p. 292; “Kurier Warszawski” 1865, no. 1, p. 4.

31 | *TZSP in the Kingdom of Poland*, “Biblioteka Warszawska”, v. 2, 1866, p. 293 (Report of TZSP for 1865). This painting was stolen, but the artist offered a similar painting in 1867. *Shortly thenceforth, a painful misadventure befell our young museum: one of the acquired paintings, of small dimensions, was cut out from its stretcher with surprising ability and stolen from us, and the perpetrator escaped and remains unidentified. Similar occurrences happen even in the most prosperous collections, even where the exhibit halls are guarded at great cost and with great care. The Committee, ever mindful of the property of the Society, has obtained from the artist, the painter of the work, a solemn declaration of recreating it with equal fluidity, with the cost being borne by the members of the Committee.*

32 | Ibid. The catalogue of 1938 contained incorrect information that it was donated by the artist's family in 1873.

33 | “Kurier Warszawski” 1868, no. 55, p. 4 (Report of TZSP for 1867).

34 | “Kurier Warszawski” 1869, no. 46, p. 6 (Report of TZSP for 1868). There is no information about the fate of the casts.

35 | “Kurier Warszawski” 1870, no. 78, pp. 2–3 (Report of TZSP for 1869).

36 | “Kurier Warszawski” 1871, no. 64, p. 3 (Report of TZSP for 1870).

Franciszka Mielnickiego³⁷ (TZSP 272). Ponadto Zachęta otrzymała w darze od Wojciecha Bronikowskiego *4 studia olejne*³⁸ *do sali rysunkowej i od Teodora Rygiera cztery medalionowe portrety artystów warszawskich przez niego wykonane*³⁹.

W końcu 1861 r. TZSP przeniosło dzieła z pałacu Mokronowskich do sal na pierwszym piętrze Hotelu Gerlach⁴⁰, mieszczącego się na rogu Krakowskiego Przedmieścia i Czystej, przebudowanego wkrótce na frontowych gmach Hotelu Europejskiego⁴¹. Lokal ten również nie odpowiadał wymogom ekspozycyjnym, z uwagi na boczne światło i zaciemnienie spowodowane przez drzewa⁴². W marcu 1867 r. Komitet otrzymał od rządu carskiego galerię o jedenastu arkadach w gmachach pobernardynskich, budowaną niedługo przez Piotra Aignera⁴³, lecz dopiero w październiku 1868 z polecenia J.W. Hrabiego Namiestnika oddano tę kolumnadę Towarzystwu⁴⁴. Niemalże zasługi w pozyskaniu tego gmachu miał Schouppé. W 1870 r. Towarzystwo wprowadziło się do nowego budynku przy klasztorze Bernardynów na Krakowskim Przedmieściu⁴⁵,

Portrait of Józef Simmler by Franciszek Mielnicki³⁷ (TZSP 272). In addition, the Society received donations from Wojciech Bronikowski of *four oil studies for the drawing collection*,³⁸ and from Teodor Rygier *four medalion portraits of Warsaw artists painted by him*.³⁹

In late 1861, the Society transferred its works from Mokronowski Palace to the first floor of Gerlach Hotel,⁴⁰ located on the corner of Krakowskie Przedmieście and Czysta St., soon rebuilt as the façade of the Europejski Hotel.⁴¹ These premises were also unsuitable for exhibiting, because of side-lighting and darkening by shade trees.⁴² In March 1867, the Committee was granted by the tsarist government *a gallery of eleven arcades in buildings which had belonged to the Bernardines, built by Piotr Aigner*,⁴³ but it was not until October 1868 that, on the order of H.E. Count Viceroy, the colonnade was handed over to the Society.⁴⁴ The acquiring of this building was due in large part to the efforts of Schouppé. In 1870, the Society moved into the new building by the Bernardine abbey on Krakowskie Przedmieście,⁴⁵ where *the upper floor was the*

37 | Wiadomości miejscowe, „Kurier Warszawski” 1872, nr 56, s. 2 (Sprawozdanie TZSP za 1871).

38 | Prawdopodobnie pozyskane zostały wtedy portrety Marysienki i Jana III Sobieskiego, notowane w katalogach pod poz. TZSP 5 i 288.

39 | Ibidem. Dzisiaj niezidentyfikowane.

40 | W. Kirchmayerowa, *Tow. Zachęty Sztuk Pięknych i jego siedziba*, „Stolica” 1948, nr 50, s. 9.

41 | *Dzieje Tow. Zachęty Sztuk Pięknych*, „Świat” 1935, nr 50, s. 15.

42 | Światło było niskie, boczne i nieczyste, przyćmione wśród latą wysokimi kasztanami rosnącymi przed domem – za: J. Puciata-Pawłowska, *Pierwsze czterdziestolecie Zachęty*, [w:] *Katalog Wystawy Pierwszego Czerdziestolecia Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych 1861–1900*, Warszawa 1939, s. 7; W. Kirchmayerowa, op. cit., s. 9.

43 | H. Skimborowicz, op. cit., s. 56.

44 | Ibidem.

45 | Datę tę podano w „Kurierze Warszawskim” 1900, nr 346, s. 2; W. Gerson, *Wystawa Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim*, [w:] *Sprawozdanie TZSP za 1879*, s. 49: Była to: *galeria pierwszopiętrowa, o arkadach otwartych a wysokich, pod którymi dotąd gnieździły się gołębie i wróble, była owym kąskiem pociągającym dobry smak artystyczny wszystkich wdychających do lepszego światła dla obrazów i rzeźb. Niemalże zasługi*

37 | Local News, „Kurier Warszawski” 1872, no. 56, p. 2 (Report of TZSP for 1871).

38 | The portraits of King Jan III Sobieski and his Queen Marysienka, listed in the catalogues under nos. TZSP 288 and 5 respectively, were probably acquired at this time.

39 | Ibid. Not identified to this date.

40 | W. Kirchmayerowa, *The Soc. for the Encouragement of Fine Arts and its Seat*, „Stolica” 1948, no. 50, p. 9.

41 | *History of the Soc. for the Encouragement of Fine Arts*, „Świat” 1935, no. 50, p. 15.

42 | The light was low, from the side, unclear, darkened in the summer by tall chestnut trees growing in front of the house – after J. Puciata-Pawłowska, *The Society's First Forty Years in Catalogue of the First Forty Years of the Society for the Encouragement of Fine Arts 1861–1900*, Warsaw 1939, p. 7; W. Kirchmayerowa, op. cit., p. 9.

43 | H. Skimborowicz, op. cit., p. 56.

44 | Ibid.

45 | The date was indicated in „Kurier Warszawski” 1900, no. 346, p. 2; W. Gerson, *Exhibition of the Society for the Encouragement of Fine Arts in the Kingdom of Poland* in Report of TZSP for 1879, p. 49: It was a *gallery on the first floor, with tall open arcades, under which up 'til now pigeons and sparrows nested. It was a morsel attracting the artistic tastes of all those who pined for better lighting for paintings and sculpture.*

górną pomieszczenia przeznaczając na wystawę obrazów, dolną zaś na rzeźby i zbiory własne⁴⁶.

Brak stałej siedziby był zapewne powodem skromnych rozmiarów zbiorów własnych TZSP. Po dwunastoletnim istnieniu, 1 stycznia 1872 r. do zbiorów TZSP należało zaledwie 18 obrazów, cztery rzeźby, 16 fotografii i 79 rycin⁴⁷. W 1872 r. zakupiono rzeźbę *Książę Jakub Falkowski* Ludwika Kucharzewskiego (TZSP 316) i *Krajobraz* Feliksa Brzozowskiego (TZSP 15). Co ciekawe, z nieznanych powodów w następnym roku stan posiadania zmniejszył się do 14 obrazów (po raz pierwszy szczegółowo wymienionych w sprawozdaniu) i jednej rzeźby; liczba fotografii pozostała bez zmian, rycin zwiększyła się do 87⁴⁸. W tym samym roku ofiarowano *Portret Adama Mickiewicza* Zofii Szymanowskiej-Lenartowicz (TZSP 768)⁴⁹ oraz *Portret artystki Emilii Ciemskiej-Ziemińskiej* (TZSP 20). W następnym roku zakupiono obraz *Zaloty* Józefa Brandta (TZSP 55)⁵⁰.

Ustawa TZSP nakładała obowiązek przyjmowania darowizn i dokonywania zakupów oraz współpracy z *Towarzystwami sztuk pięknych w Cesarstwie i za granicą, dla niesienia sobie wzajemnej artystycznej i naukowej pomocy* [...] ⁵¹. Efektem tej współpracy był m.in. udział Zachęty w losowaniach dzieł należących do bliźniaczych Towarzystw w innych krajach⁵². W ten sposób w 1866 r.

w adaptacji budynku na cele wystawowe miał Jan Gotlib Bloch, który pragnąc przysiąc pomocę [...], pomyślał o stworzeniu Zachęcie odpowiedniego pięknego pomieszczenia. Za Blocha staraniem i z jego fundusów w r. 1869 przebudował architekt Ankwiewicz dawne zabudowania klasztorne pobernardyńskie na Krakowskim Przedmieściu obok kościoła Bernardynów na wspaniałych gmach – Biblioteka Narodowa, Zakład Rękopisów, Pamiętnik Stanisława Brzezińskiego inżyniera-technologa, b. Prezesa Tow. Zachęty Szt. Pięknych w Warszawie * w Warszawie 7.III.1879 + w Milanówku 30.VI.1950, sygn. III 10491, s. 199 [dalej: BN, Pamiętnik].

46 | „Kurier Warszawski” 1900, nr 346, s. 2.

47 | Sprawozdanie TZSP za 1872, s. 8.

48 | Sprawozdanie TZSP za 1873, s. 22–24.

49 | Wciągnięty do inwentarza dopiero w 1930 r.

50 | Sprawozdanie TZSP za 1874, s. 21, 24.

51 | Art. 1f Ustawy TZSP.

52 | W Sprawozdaniu za 1873 poinformowano o nawiązaniu współpracy z Towarzystwami Sztuk Pięknych w Sankt Pe-

area for exhibitions, and the lower one for displaying sculpture and the Society's own collection.⁴⁶

The lack of permanent premises was probably the reason for the paucity of the Society's own collection. After twelve years of existence, on 1 Jan. 1872, the collection consisted of merely 18 paintings, four sculptures, 16 photographs, and 79 prints.⁴⁷ In 1872, two works were acquired: the sculpture *Father Jakub Falkowski* by Ludwik Kucharzewski (TZSP 316) and *Landscape* by Feliks Brzozowski (TZSP 15). Interestingly enough, in the following year, for reasons unknown, the collection shrank to 14 paintings (for the first time, they were itemized in detail in the report) and one sculpture. The number of photographs was the same, while the number of prints increased to 87.⁴⁸ In that same year, two donations were made: *Portrait of Adam Mickiewicz* by Zofia Szymanowska-Lenartowicz (TZSP 768)⁴⁹ and *Portrait of the Artist Emilia Ciemska-Ziemińska* (TZSP 20). In the following year, the painting *Courtship* by Józef Brandt (TZSP 55) was purchased.⁵⁰

Besides accepting donations and purchasing works, the Statute obligated the Society to cooperate with *Societies of fine arts in the Empire and abroad, for rendering to each other artistic and scientific assistance* [...] ⁵¹. As a result of such cooperation, the Society took part in raffles of works in twin societies in other countries.⁵² In that way, in 1866

The adaptation of the building for exhibition purposes was largely due to the efforts of Jan Gotlib Bloch, who, wishing to provide assistance, [...] came up with an idea of creating an appropriately attractive space for the Society. Through Bloch's efforts and from his funds, the former Bernardine buildings on Krakowskie Przedmieście beside the Bernardine church were rebuilt in 1869 by the architect Ankwiewicz into a splendid edifice – Biblioteka Narodowa, Manuscript Department, Memoir of Stanisław Brzeziński, engineer-technologist, former President of TZSP, b. Warsaw 7 Mar. 1879, d. Milanówek 30 June 1950, inv. III 10491, p. 199 [henceforth BN, Memoir].

46 | “Kurier Warszawski” 1900, no. 346, p. 2.

47 | Report of TZSP for 1872, p. 8.

48 | Report of TZSP for 1873, pp. 22–24.

49 | Not registered in the inventory until 1930.

50 | Report of TZSP for 1874, pp. 21, 24.

51 | Art. 1f of the Statute of TZSP.

52 | The Report for 1873 referred to establishing cooperation

w Towarzystwie Sztuk Pięknych w Düsseldorfie nabyto do zbiorów *Krajobraz norweski* Johanna B. Duntzego (TZSP 16)⁵³. Ponadto w 1880 r. w Austriackim Towarzystwie Sztuk Pięknych w Wiedniu wygrany został obraz *Wodospad* Wiktora Waldemara⁵⁴ (TZSP 83), a w Towarzystwie Sztuk Pięknych w Monachium⁵⁵ obraz *Burza* Hermanna Baischa⁵⁶; w Towarzystwie Sztuk Pięknych w Petersburgu wylosowano *Krajobraz* Nikołaja N. Karazina⁵⁷ (TZSP 68). Można się domyślać, że zaginiony dzisiaj *Krajobraz* Adolfa Heinricha Liera (TZSP 77) również nabyto w którymś [zagranicznym] Towarzystwie⁵⁸.

Powiększanie zbiorów *Towarzystwa, w stosunku do innych czynności, było na ostatnim planie, dla prostej przyczyny pieniężnej* – pisał Henryk Skimborowicz⁵⁹, który narzekał także na zbyt małą liczbę portretów artystów w zbiorach TZSP⁶⁰. Poszukiwanie własnej siedziby również nie należało do priorytetów.

*Początki zbiorów TZSP były nadzwyczaj skromne i bezpretensjonalne. Jakis autoportret ofiarowany przez artystę [...], jakiś obrazek niewielki, dar zamożniejszego protektora sztuki, wreszcie kopia bez większej wartości złożona przez samego malarza lub niezadrosnego o posiadanie jej właściciela chwilowego. [...] od ziarnka do ziarnka [...]*⁶¹. Rok 1875 przyniósł zasadniczą zmianę w zasobie

Norwegian Landscape by Johannes B. Duntze (TZSP 16) was acquired at the Society of Fine Arts in Düsseldorf.⁵³ In 1880, the Society won several paintings in lotteries organized by several societies, including the painting *Waterfall* by Wiktor Waldemar⁵⁴ (TZSP 83) at the Austrian Society of Fine Arts in Vienna, *Tempest* by Hermann Beisch⁵⁵ at the Society of Fine Arts in Munich,⁵⁶ and *Landscape* by Nicolay N. Karazin⁵⁷ (TZSP 68) at the Society of Fine Arts in St. Petersburg. It may be assumed that *Landscape* by Adolf Heinrich Lier (TZSP 77), currently lost, was also acquired at some [foreign] society.⁵⁸

Enlarging of the Society's collection, *in relation to other activities, was the lowest priority for one simple reason: finances* – wrote Henryk Skimborowicz,⁵⁹ who also complained about the small number of artists' portraits in the Society's collection.⁶⁰ Seeking permanent residence was also not a priority.

*The beginnings of the Society's collection were exceptionally modest and unpretentious. A self-portrait donated by an artist, [...] another small picture, some gift from a prosperous patron of arts, finally a minor copy deposited by the painter himself or by the current owner of the original. [...] bit by bit [...]*⁶¹ The year 1875 brought about a fundamental change in the scope of the collec-

t Petersburgu, Helsingforsie (Helsinki), Wiedniu, Krakowie, Lwowie, Budapeszcie, Salzburgu, Dreźnie, Mannheim, Halberstadt i Monachium, w późniejszym okresie także w Grazu, Pradze oraz z Kaukaskim Towarzystwem Sztuk Pięknych w Tyflisie (Tbilisi).

53 | Sprawozdanie TZSP za 1865, s. 293.

54 | Sprawozdanie TZSP za 1880, s. 15.

55 | Ibidem.

56 | Ibidem, s. 15. Obraz ten ostatni raz wymieniono w katalogu TZSP z 1928 r., pod numerem TZSP 37, z dopiskiem o jego sprzedaży w 1906 r. (!).

57 | Brak informacji o dacie nabycia, do którego doszło po 1873 r.

58 | Prawdopodobnie nabyty w Towarzystwie Sztuk Pięknych w Monachium w 1868 r.; patrz „Kurier Warszawski” 1868, nr 40, s. 4.

59 | H. Skimborowicz, op. cit., s. 61.

60 | *Dotąd mamy zaledwie 12 portretów na płótnie malowanych lub w rzeźbie. W tej liczbie najwięcej wizerunków zgastych artystów* – ibidem.

61 | T. Jaroszyński, *Zbiory artystyczne Towarzystwa Z.S.P.*, „Kurier Warszawski” 1904, nr 166, s. 2.

with Societies of Fine Arts in St. Petersburg, Helsingfors (Helsinki), Vienna, Cracow, Lviv, Budapest, Salzburg, Dresden, Mannheim, Halberstadt, and Munich; later also in Graz, Prague, and with the Caucasian Society of Fine Arts in Tiflis (Tbilisi).

53 | Report of TZSP for 1865, p. 293.

54 | Report of TZSP for 1880, p. 15.

55 | Ibid.

56 | Ibid., p. 15. This painting was last listed in the TZSP Catalogue of 1928 under no. TZSP 37, with an annotation that it had been sold in 1906(!).

57 | Date of acquisition unknown, probably after 1873.

58 | Probably acquired at the Society of Fine Arts in Munich; see “Kurier Warszawski” 1868, no. 40, p. 4.

59 | H. Skimborowicz, op. cit., p. 61.

60 | *So far, we have only 12 portraits painted on canvas or sculpted. In that number, most are of deceased artists* – ibid.

61 | T. Jaroszyński, *Art Collection of TZSP*, “Kurier Warszawski” 1904, no. 166, p. 2.

zbiorów. Darowizna **Leopolda Burczak-Abramowicza** powiększyła je aż o 14 obrazów: W. Gersona *Noc i Ruiny zamku Bobrowniki nad Wisłą* (TZSP 31 i TZSP 42), typy ludowe F. Kostrzewskiego *Siciarz i Druciarz* (TZSP 25 i TZSP 45), dwa krajobrazy tatrzańskie Józefa Marszewskiego (TZSP 27–28), trzy obrazy Henryka Pillatego: *Szwedzi w Polsce, Przy studni, Odpoczynek* (TZSP 9, 61, 65), ponadto J. Suchodolskiego *Biwak w Hiszpanii* i *Śmierć Cypriana Godebskiego* (TZSP 54, 281), *Krajobraz* Józefa Szermentowskiego (TZSP 41) oraz dwie prace J. Simmlera: *Pożegnanie Wacława z Marią* (TZSP 19) oraz wspomnianą już mniejszą wersję⁶² obrazu *Śmierć Barbary Radziwiłłówny*. Ostatni obraz w 1881 r. został zwrócony darczyńcy⁶³.

W 1876 r. zbiór portretów ofiarowanych TZSP powiększył się o autoportrety W. Gersona (TZSP 233), Piotra Lebruna (TZSP 256) i Adriana Głębockiego⁶⁴ (TZSP 238), zakupiono ponadto *Zorzę poranną* J. Szermentowskiego⁶⁵ (TZSP 47).

Jednym z obowiązków TZSP, o którym mówi Ustawa, było także organizowanie **konkursów** dla artystów⁶⁶. *Prace konkursowe pozostawały własnością Towarzystwa, autorów wszakże pozostawiano przy własności moralnej, objaśniając ją obszerniej, iż wolno im będzie pomysły swoje wykonywać w rzeźbie, obrazach itp.*⁶⁷. Komitet przyjął zasadę, że prace konkursowe będą wykonywane w niewielkich rozmiarach, wszystkie rysunki przejdą na własność Towarzystwa, natomiast rzeźby gipsowe zostaną zwrócone po zamówieniu ich kopii w brązie lub marmurze⁶⁸. Wyjątek

The donation of **Leopold Burczak-Abramowicz** enlarged the collection by 14 paintings: W. Gerson's *Night and Ruins of Bobrowniki Castle on the Vistula* (TZSP 31, 42), F. Kostrzewski's peasant figures *Sieve-maker and Tinker* (TZSP 25, 45), two Tatra landscapes by Józef Marszewski (TZSP 27, 28), three paintings by Henryk Pillati, *Swedes in Poland, By the Well, Respite* (TZSP 9, 61, 65), J. Suchodolski's *Bivouac in Spain* and *Death of Cyprian Godebski* (TZSP 54, 281), Józef Szermentowski's *Landscape* (TZSP 41), and two works by J. Simmler: *Wacław Bids Farewell to Maria* (TZSP 19) and the previously mentioned smaller version⁶² of the painting *Death of Barbara Radziwiłłówna*. The latter was returned to the donor in 1881.⁶³

In 1876, the collection of artists' portraits was enlarged by donations of self-portraits by W. Gerson (TZSP 233), Piotr Lebrun (TZSP 256), and Adrian Głębocki⁶⁴ (TZSP 238). In addition, the Society acquired J. Szermentowski's *Dawn Light*⁶⁵ (TZSP 47).

One of the obligations of the Society, as specified in its Statute, was the organization of **competitions** for artists.⁶⁶ *Competition works remain the property of the Society, but the artists have a moral claim of ownership, allowing them to express their ideas in sculpture, paintings, etc.*⁶⁷ The Committee decided that competition works will be submitted in smaller sizes, and that all drawings will become the property of the Society, while plaster casts will be returned after ordering copies of them in bronze or marble.⁶⁸ An exception to this rule

62 | W Sprawozdaniach zamiennie pojawia się termin: reprodukcja i redukcja.

63 | Sprawozdanie TZSP za 1881, s. 2. W zestawieniu zbiorów pojawiających się w Sprawozdaniach TZSP za lata 1875–1881 widnieje adnotacja ołówkiem „zwrócono rodzinie”.

64 | Sprawozdanie TZSP za 1875, s. 25.

65 | Ibidem.

66 | Art. 2c Ustawy TZSP.

67 | W. Gerson, *Konkursy Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim*, [w:] Sprawozdanie TZSP za 1875, s. 73–88.

68 | *Chcąc ułatwić artystom rzeźbiarzom możliwość wykonywania prac swoich w brązie lub marmurze, postanowiono przyjąć za zasadę zapewnianie artystów, których prace w gipsie lub terrakocie przez*

62 | The annual reports refer to it interchangeably as “reproduction” or “reduction”.

63 | Report of TZSP for 1881, p. 2. The listings of collections included in the reports for 1875–1881 contain pencilled in annotations “returned to the family”.

64 | Report of TZSP for 1875, p. 25.

65 | Ibid.

66 | Art. 2c of the Statute of TZSP.

67 | W. Gerson, *Competitions of the Society for the Encouragement of Fine Arts in the Kingdom of Poland* in, Report of TZSP for 1875, pp. 73–88.

68 | *In order to facilitate the realization of sculptors' works in bronze or marble, it was decided to adopt a practice that artists would be assured that any works which were accepted in plaster or terra*

stanowiły prace architektoniczne, które miały pozostać własnością autorów, z zastrzeżeniem, by autorzy dostarczali Towarzystwu ich fotografie lub reprodukcje na pamiętkę organizowanych konkursów⁶⁹. Wkrótce z uwagi na częste przypadki pozostawiania w TZSP prac konkursowych Komitet podjął uchwałę mówiącą o tym, że prace te nieodebrane w ciągu sześciu miesięcy przejdą na własność Towarzystwa⁷⁰.

W zbiorach znalazły się projekty obrazów sporządzone na kartonach. Obrazy te miały być namalowane przez poszczególnych malarzy na ścianach pomieszczeń ekspozycyjnych w drugiej siedzibie TZSP, w gmachu pobernardyńskim. Zostały one przygotowane na konkurs ogłoszony w 1869 r. *przyozdobienia fryzu nowej Sali wystawy medalionami i malowidłami z historii sztuki Słowian*⁷¹. Do dzieł tych należały: A. Lessera *Poświęcenie drzwi do katedry gnieźnieńskiej* (TZSP 227), Ludwika Jabłońskiego *Wzniesienie pomnika Zygmunta III* (TZSP 226), Antoniego Murzynowskiego *Nadanie praw Uniwersytetowi Warszawskiemu przez Aleksandra I* (TZSP 225) – wszystkie zakupione w 1870 r.; Cypriana Dylczyńskiego *Król Kazimierz Wielki zarządza budowę ratusza* (TZSP 613), zakupiony w 1874 r., włączony do zbiorów dopiero ok. 1928 r. W tym samym roku nabyto także pracę W. Gersona *Chorągwie malowane u Lechitów* (TZSP 671), ale włączono ją do zbiorów w roku 1927⁷².

W połowie 1884 r. TZSP musiało opuścić dotychczasową siedzibę, zwalniając ją dla Muzeum Przemysłu i Rolnictwa, które decyzję o przejęciu gmachu otrzymało już w roku 1880⁷³. W latach 1882–1896

were works of architecture, which were to remain the property of the authors, with the stipulation that the authors provide the Society with their photographs or reproductions to create a record of the competitions.⁶⁹ Shortly after, as competition entries were often left at the Society, the Committee adopted a practice that any works not claimed within six months would become the property of the Society.⁷⁰

The collection included studies of paintings created on cardboard. These images were to be painted by various artists on the walls of the exhibition space in the second residence of the Society, the former Bernardine building. They were prepared for a competition announced in 1869 to *decorate the frieze of the new exhibition hall with medallions and paintings depicting the art history of the Slavic people*.⁷¹ Among these works were the following: *Blessing of the Door of the Gniezno Cathedral* by A. Lesser (TZSP 227), *Erection of the Monument to Sigismund III* by Ludwik Jabłoński (TZSP 226), *Tsar Aleksander I Grants Rights to the University of Warsaw* by Antoni Murzynowski – all purchased in 1870; *King Casimir the Great Orders the Building of the City Hall* by Cyprian Dylczyński (TZSP 613), purchased in 1874, incorporated into the collection ca. 1928. The year 1874 was also marked by the acquisition of W. Gerson's work *Standards Painted by the Lechites* (TZSP 671), incorporated into the collection in 1927.⁷²

In mid-1884, the Society had to vacate its premises, giving it up to the Museum of Industry and Agriculture, which had been promised the site back in 1880.⁷³ In

Komitet do zakupuienia zostana, że pomienione prace po wykonaniu ich w brązie lub marmurze nabyte będą przez Komitet za z góry ustaloną cenę – Sprawozdanie TZSP za 1873, s. 15. I tak na przykład w 1871 r. ogłoszono konkurs na rzeźbę przedstawiającą św. Sebastiana. *Komitet pięknością tego dzieła sztuki przejęty, zamówił z modelu konkursowego odlew brązowy*, który został włączony do zbiorów w 1875 r.

cotta casts would be purchased by the Committee for an agreed-upon price upon their execution in bronze or marble – Report of TZSP for 1873, p. 15. For example, in 1871 a competition was announced for a sculpture of St. Sebastian. *Impressed with the beauty of this work, the Committee ordered a bronze cast of the competition model* – it was incorporated into the collection in 1875.

69 | W. Gerson, *Konkursa...*, s. 83.

70 | Sprawozdanie TZSP za 1878, s. 12.

71 | W. Gerson, *Konkursa*, s. 79.

72 | Sprawozdanie TZSP za 1927, s. 8.

73 | Sprawozdanie TZSP za 1881, s. 1; *Album 75-lecia TZSP*, s. 18.

69 | W. Gerson, *Competitions...*, p. 83.

70 | Report of TZSP for 1878, p. 12.

71 | W. Gerson, *Competitions*, p. 79.

72 | Report of TZSP for 1927, p. 8.

73 | Report of TZSP for 1881, p. 1; *75th Anniv. Album*, p. 18.

wystawy TZSP prezentowane były w tzw. Salonie Gracjana Ungra na dziedzińcu pałacu Potockich przy Krakowskim Przedmieściu⁷⁴, a później w salach Resursy Obywatelskiej⁷⁵. W związku z przeprowadzką do Salonu Ungra wystawa do 1 października 1884 r.⁷⁶ była prezentowana jednocześnie w dwóch miejscach⁷⁷.

Ostatecznie dopiero w 1900 r., po 40 latach istnienia, Towarzystwo doczekało się własnej siedziby. Zapis testamentowy Oktawiusza Hilchena w kwocie 40 000 rubli, zapis Janusza hr. Rostworowskiego, uzyskanie od magistratu placu zlokalizowanego u zbiegu ul. Królewskiej i pl. Ewangelickiego, wreszcie darowizna sąsiedniej posesji mieszczącej się przy ul. Królewskiej 17⁷⁸, uczyniona przez Ludwikę z Lindów Górecką, urzeczywistniły marzenia założycieli TZSP o własnym gmachu⁷⁹. **Nowy gmach**, zbudowany według projektu Stefana Szyllera, oddano do użytku 15 grudnia 1900 r.⁸⁰. W 1903 r. gotowe było lewe skrzydło gmachu, postawione na posesji подарowanej przez L. Górecką, które zgodnie z życzeniem donatorki miało być użyte do wystawienia zbiorów muzealnych TZSP⁸¹.

1882–1896, the Society's exhibitions were mounted in the so-called Salon of Gracjan Unger on the courtyard of Potocki Palace on Krakowskie Przedmieście,⁷⁴ and later in the chambers of the Civic Social Club.⁷⁵ Because of the relocation to the Salon of Gracjan Unger, until 1 Oct. 1884⁷⁶, the exhibition was shown in two places.⁷⁷

Finally, in 1900, after 40 years of its existence, the Society came into possession of its own premises. A bequest of Oktawiusz Hilchen in the amount of 40,000 roubles, a bequest of Count Janusz Rostworowski, receiving from the city authorities a site at the corner of Królewska St. and Evangelical Sq., and a gift of a neighbouring plot of land on Królewska St. by Ludwika Górecka née Linde,⁷⁸ made it possible to realize the dreams of the founders of the Society to erect their own building.⁷⁹ Designed by Stefan Szyller, the **new edifice** was opened on 15 Dec. 1900.⁸⁰ In 1903, the left wing of the edifice was completed on the site donated by L. Górecka, which according to the wishes of the donor was to be used for exhibiting the museum collection of the Society.⁸¹

74 | Dzisiejsza siedziba Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

75 | *Dzieje Tow. Zachęty Sztuk Pięknych*, s. 15.

76 | Sprawozdanie TZSP za 1883, s. 6.

77 | Sprawozdanie TZSP za 1884, s. 3.

78 | K. Beylin, *Warszawy dni powszednie 1800–1914*, Warszawa 1985, s. 400.

79 | *Dzieje Tow. Zachęty Sztuk Pięknych*, s. 15; więcej na temat budowy gmachu i jego projektów patrz: M. Omilanowska, *Dzieje budowy gmachu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie 1860–1903*, [w:] *Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych. Materiały z pierwszej sesji naukowej Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych 9 marca 1992* [dalej: TZSP 9 marca 1992], pod red. J. Sosnowskiej, Warszawa 1993.

80 | K. Beylin, op. cit., s. 422; *Nowy gmach sztuki*, „Kurier Warszawski” 1900, nr 346, s. 1–2.

81 | *Album 75-lecia TZSP*, s. 41; Sprawozdanie TZSP za 1903, s. 11.

74 | Presently the home of the Ministry of Culture and National Heritage.

75 | *History of the Soc. for the Encouragement of Fine Arts*, p. 15.

76 | Report of TZSP for 1883, p. 6.

77 | Report of TZSP for 1884, p. 3.

78 | K. Beylin, *Warsaw's Everyday Life 1800–1914*, Warsaw 1985, p. 400.

79 | *History of the Soc. for the Encouragement of Fine Arts*, p. 15. For more on the subject of the construction and design of the building, see: M. Omilanowska, *History of the Construction of the TZSP Edifice in Warsaw 1860–1903* in *The Society for the Encouragement of Fine Arts. Materials from the First Scholarly Session on TZSP on 9 Mar. 1992*, ed. J. Sosnowska, Warsaw 1993 [henceforth TZSP 9 Mar. 1992].

80 | K. Beylin, op. cit., p. 422; *New Edifice for the Arts*, „Kurier Warszawski” 1900, no. 346, pp. 1–2.

81 | *75th Anniv. Album*, p. 41; Report of TZSP for 1903, p. 11.

■ FUNDUSZ „MUZEUM TOWARZYSTWA ZACHĘTY SZTUK PIĘKNYCH”

Kiedy Zachęta przeniosła się do swojego gmachu, wzrosło zainteresowanie nią jako jedyną placówką o charakterze muzycznym w Warszawie mającą możliwość eksponowania dzieł we własnej siedzibie. Pomimo to jej zbiory nadal przedstawiały się skromnie: *są w zaniedbaniu, nie zasilane prawie zupełnie od lat kilkunastu przedstawiają z małymi wyjątkami skład rupieci [...] A szkoda! Niewielkim stosunkowo kosztem w ciągu dłuższego czasu można by zebrać, jeżeli nie wszystko, z czego dumną być może sztuka polska, to w każdym razie jedne z najlepszych prac najwybitniejszych naszych artystów*⁸². Dlatego ówczesny wiceprezes Komitetu TZSP dr Karol Benni, mając na uwadze powiększenie zbiorów muzycznych, wykorzystał tę okazję do powołania grona fundatorów Muzeum TZSP, *którzy by przez lat pięć, składając po 1000 rb. każdy rocznie, wytworzyli tym sposobem co rok kapitał 10 000 rb., przeznaczony na zakup czy to jednego, dwóch, czy więcej obrazów spomiędzy wystawianych w Towarzystwie. Ma to na celu skierowanie ku Warszawie wytwórczości naszych malarzy, rozrzuconych po Europie; zainteresowanie społeczeństwa naszego sprawą tak żywotną; wreszcie wzbogacenie zbiorów Towarzystwa i stworzenie tym sposobem zawiązku galerii narodowej*⁸³. *Każdy obraz naprawdę wybitny, każda rzeźba niepospolita, o ile zabląkają się na nasze wystawy, powinny być natychmiast wyławiane jak najcenniejsze perły i umieszczane w zbiorach*⁸⁴.

Z powstałego funduszu w latach 1902–1908 zakupiono 20 prac⁸⁵, zapisanych w katalogu jako *dar fundatorów „Muzeum Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych”*⁸⁶.

82 | E. Niewiadomski, *Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych wobec potrzeb naszej sztuki*, Warszawa 1901, s. 20.

83 | *Artibus*, „Kurier Warszawski” 1900, nr 348, s. 6–7; Sprawozdanie Komitetu TZSP za 1902; „Chimera”, t. 5, 1902, z. 114, s. 352 i m.

84 | E. Niewiadomski, op. cit., s. 20.

85 | W *Albumie 75-lecia TZSP*, s. 35, błędnie wymieniono *Konie* A. Orłowskiego i *Oczepiny* W. Picchowskiego, które zostały zapisane TZSP przez A. Bardzkiego w 1916 r.

86 | Por.: E. Charazińska, „Złoty wiek” *Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych, czyli rzecz o Muzeum Sztuk Pięknych*, [w:] TZSP 9 marca 1992, s. 22.

■ FUND OF THE “MUSEUM OF THE SOCIETY FOR THE ENCOURAGEMENT OF FINE ARTS”

When the Society moved into its own building, it aroused interest as it was the only museum-type institution in Warsaw that had been capable of exhibiting works on its own premises. Nevertheless, the collection was modest: *it is neglected, has hardly been enlarged in over a dozen years, for the most part it represents a collection of rubbish. [...] Too bad! At little expense, over a longer period of time it would be possible to gather, if not everything of which Polish art can be proud, then at least representative works of our most eminent artists*⁸². For that reason, the then vice-president of the Society’s Committee, Dr. Karol Benni, aiming to enlarge the museum’s collection, took the opportunity to create a group of benefactors of the TZSP Museum, *who for five years, each donating 1,000 rub. annually, would create an annual capital fund of 10,000 rub. intended for acquiring one, two, or more paintings of those exhibited at the Society. The goal is to direct the creativity of our artists who are scattered across Europe back toward Warsaw, attract the attention of our nation to this vital issue, and enlarge the Society’s collection, thereby laying the foundations for a national gallery*⁸³. *Every truly outstanding painting, every uncommon sculpture, once they find their way to our exhibitions, should be captured as if they were the most valuable pearls and put into collections*⁸⁴.

The fund thus created was used to acquire in the years 1902–1908 20 works⁸⁵, which were registered in the catalogue as *gift of the benefactors of the TZSP Museum*⁸⁶. These were as follows: *Battle of Grunwald* by

82 | E. Niewiadomski, *The Society for the Encouragement of Fine Arts Vis-à-vis the Needs of Our Art*, Warsaw 1901, p. 20.

83 | *Artibus*, “Kurier Warszawski” 1900, no. 348, pp. 6–7; Report of TZSP for 1902; “Chimera”, v. 5, 1902, issue 114, p. 352.

84 | E. Niewiadomski, op. cit., p. 20.

85 | The *75th Anniv. Album*, p. 35 incorrectly lists in this group *Horses* by A. Orłowski and *Unveiling of the Bride* by W. Picchowski, which were bequeathed to the Society by A. Bardzki in 1916.

86 | Cf. E. Charazińska, *The Golden Age of TZSP, or the Matter of the Museum of Fine Arts in TZSP* 9 Mar. 1992, p. 22.

■ Portret Karola Benniego, autor Jan Mieczkowski, ze zbiorów Biblioteki Narodowej, sygn. F. 6781
Portrait of Karol Benni by Jan Mieczkowski, from the collection of the National Library, inv. F. 6781

Były to: *Bitwa pod Grunwaldem* Jana Matejki⁸⁷ (TZSP 51), *Wnętrze katedry w Chartres* Józefa Pankiewicza (TZSP 331), *Polowanie w lesie i Wyjazd* Maksymiliana Gieryskiego (TZSP 338, 378), *Strumyk leśny* Ferdynanda Ruszczycy (TZSP 327), *W altanie* i *Studium głowy* Aleksandra Gieryskiego (TZSP 344, 379), *Sprawa u wójta*, *Przed deszczem* i *Polowanie z chartami* Józefa Chelmońskiego (TZSP 346–348), *Przed polowaniem w Rytwianach* J. Fałata (TZSP

Jan Matejko⁸⁷ (TZSP 51), *Interior of the Cathedral in Chartres* by Józef Pankiewicz (TZSP 331), *A Hunt in the Forest* and *Departure* by Maksymilian Gieryski (TZSP 338, 378), *Forest Stream* by Ferdynand Ruszczyc (TZSP 327), *In the Arbour* and *Study of a Head* by Aleksander Gieryski (TZSP 344, 379), *Case Before the Village Elder*, *Before the Rain* and *Hunting with Greyhounds* by Józef Chelmoński (TZSP 346–348), *Before the Hunt in Rytwiany*

87 | Szczegóły nabycia obrazu pochodzą z adnotacji dopisanych ołówkiem przy Sprawozdaniu za 1902 r. i z tzw. nieistniejącej obecnie oryginalnej *Księgi głównej*: *Obraz Jana Matejki – Bitwa pod Grunwaldem*, kupiona pierwotnie przez Dawida Rozenbluma za 40.000 rb., obwożona była po Europie i Ameryce. Sukcesorowie D. Ros. ustąpili ją na rzecz Muzeum Sztuk Pięknych [TZSP – RO] za cenę 25.000, zaznaczając, że ustępstwo czynią ze względu na przeznaczenie obrazu. Nadto od minimalnej ceny 25.000 ustąpili: 1) wdowa po Dawidzie R. – Amelia z Epsteinów – 3.000 rb., 2) syn Julian Arnold – 500 rb., 3) syn Gustaw Ernest 500 rb., 4) córka Gabriela Karolina Gutmanowa – 500 rb. Razem 4.500 rb., z zastrzeżeniem, że z tytułu tych 4500 uznani zostaną za ofiarodawców na rzecz Muzeum i otrzymają stosowne podziękowanie, kwoty rejentalne przy sprzedaży wyniosły 80 rb. Transakcja nosi datę 27 paźdż. 1902 r.

87 | Details of the acquisition are given in penciled in annotations on the Report for 1902, and in the *Main Registry* (currently lost): *Jan Matejko's painting – Battle of Grunwald* – originally bought by Dawid Rozenblum for 40,000 rb., had travelled throughout Europe and America. The successors of D. Roz. relinquished it to the Museum of Fine Arts [TZSP – RO] for a price of 25,000, indicating that they were making this concession because of the intended use of the painting. In addition, the minimum price of 25,000 was reduced by: 1) Dawid's widow Amelia née Epstein – 3,000 rb., 2) son Julian Arnold – 500 rb., 3) son Gustaw Ernest – 500 rb., 4) daughter Gabriela Karolina Gutmanowa – 500 rb. In total: 4,500 rb., with the stipulation that in consideration of this amount of 4,500 rb. they will be recognized as donors to the Museum and will receive appropriate acknowledgments. The notary fees connected with the sale amounted to 80 rb. The transaction is dated 27 Oct. 1902.

345), *Przesiewanie* Apoloniusza Kędzierskiego (TZSP 368), *Św. Franciszek* i *Portret żony* S. Wyspiańskiego (372–373), *Turniej artystów* i *Rozejście się narodów* H. Pillaticgo (TZSP 363–364), rzeźba *Macierzyństwo* Wacława Szymanowskiego (TZSP 401), *Portret prof. Aleksandra Jabłonowskiego* Stanisława Lentza (TZSP 328), *Hetera* Franciszka Żmurki (TZSP 369), *Dwie głowy* Jacka Malczewskiego (TZSP 6). Ponadto w 1910 r. nabyto cztery prace z tzw. funduszu jubileuszowego: *Strajk* S. Lentza (TZSP 398), *Portret matki* Wojciecha Weissa (TZSP 397), *Wieczór* Stefana Popowskiego (TZSP 396) i rzeźbę *Matka* Xawerego Dunikowskiego⁸⁸ (TZSP 399)⁸⁹. Jednocześnie wprowadzono zastrzeżenie, że żadne z tych dzieł nie mogło być odstąpione (sprzedane) ani użyczone w depozyt⁹⁰. W późniejszym czasie, zwłaszcza w okresie międzywojennym, regułą było nabywanie do zbiorów co najmniej jednej pracy z tzw. wystaw bieżących lub Salonu Dorocznego.

Pozyskanie nowego gmachu przez Towarzystwo stworzyło korzystną atmosferę dla ofiarności społecznej⁹¹, co potwierdza długa lista darczyńców opublikowana w 1935 r. w czasopiśmie „Świat” z okazji jubileuszu 75-lecia Towarzystwa⁹².

Legaty i zapisy obejmowały również zabytki zapisane na rzecz Towarzystwa, z przeznaczeniem do sprzedaży. Dochód miał „pomnożyć” fundusze gromadzone na pomoc dla artystów bądź na zakup gmachu dla Towarzystwa. W 1879 r. przyjęto od **Tekli Rapackiej**⁹³ dar

by J. Fałat (TZSP 345), *Sieving* by Apoloniusz Kędzierski (TZSP 368), *St. Francis* and *Portrait of the Artist's Wife* by S. Wyspiański (TZSP 372, 373), *Tournament of Artists* and *Dispersal of Nations* by H. Pillati (TZSP 363, 364), the sculpture *Motherhood* by Wacław Szymanowski (TZSP 401), *Portrait of Prof. Aleksander Jabłonowski* by Stanisław Lentz (TZSP 328), *Hetera* by Franciszek Żmurko (TZSP 369) and *Two Heads* by Jacek Malczewski (TZSP 6). In 1910, four works were acquired through the so-called jubilee fund: *Strike* by S. Lentz (TZSP 398), *Portrait of Mother* by Wojciech Weiss (TZSP 397), *Evening* by Stefan Popowski (TZSP 396), and the sculpture *Mother* by Xawery Dunikowski⁸⁸ (TZSP 399).⁸⁹ At this time, it was stipulated that none of these works could be sold or loaned on deposit.⁹⁰ Later, especially in the interwar period, it became a custom to acquire at least one work from the so-called current exhibition or the Annual Salon.

The acquiring of its own premises by the Society created a favourable climate for public generosity,⁹¹ as confirmed by a long list of benefactors published in 1935 in the periodical “Świat” on the occasion of the 75th anniversary of the Society.⁹²

Legacies and inheritances left to the Society also included items meant to be sold, so that the income could enlarge the funds available for aiding artists or for acquiring a building for the Society. In 1879, the Society received from **Tekla Rapacka**⁹³ a gift consisting of 45 paint-

88 | Na końcu sprawozdania umieszczone są dwie sprzeczne adnotacje dopisane ołówkiem – jedna mówiąca o nabyciu tej rzeźby z funduszu „Muzeum TZSP” oraz druga, S. Brzezińskiego z 10 maja 1936 r., o tym, że rzeźba została zakupiona z funduszu jubileuszowego. Ostatnią informację powtórzono w katalogu z 1938 r.

89 | Sprawozdanie TZSP za 1910, s. 5.

90 | H. Piątkowski, *Wstęp*, [w:] *Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie*, Warszawa 1925.

91 | J. Wiercińska, op. cit., s. 91.

92 | *Ofiarodawcy dzieł sztuki do zbiorów Tow. Zachęty*, „Świat” 1935, nr 50, s. 11–13.

93 | Tekla Rapacka z d. Kozłowska (1799–1883), właścicielka dóbr Borzęcin, Ożarów, dobrodziejka i filantropka wielu instytucji w Warszawie, m.in. Towarzystwa Dobroczynności, Instytutu Głuchoniemych i Ociemniałych, Towarzystwa

88 | The end of the report carries two contradictory pencilled in annotations, one saying that this sculpture was acquired by the “TZSP Museum” fund, the other, by S. Brzeziński of 10 May 1936, that it was bought through the jubilee fund. The last piece of information is repeated in the catalogue of 1938.

89 | Report of TZSP for 1910, p. 5

90 | H. Piątkowski, *Introduction* in *Catalogue of the Collection of TZSP in Warsaw*, Warsaw 1925.

91 | J. Wiercińska, op. cit., p. 91.

92 | *Donors of Artworks to the Collection of TZSP*, “Świat” 1935, no. 50, pp. 11–13.

93 | Tekla Rapacka née Kozłowska (1799–1883), owner of estates in Borzęcin and Ożarów, benefactor and philanthropist of many institutions in Warsaw, incl. the Warsaw Charitable Society, the Institute of Deaf-Mutes and Sightless, the So-

■ Portret Tekli Rapackiej; reprodukcja: „Bluszcz” 1883, nr 4, s. 26
Portrait of Tekla Rapacka; reproduction in “Bluszcz” 1883, no. 4, p. 26

składający się z 45 obrazów, czterech oleodruków, jednej reprodukcji, 19 fotografii i ośmiu chromolitografii. Zbiór powyższy przeznaczony został przez ofiarodawczynię na fundusz w większej części do rozdziału podług uznania Komitetu pomiędzy młodzieńców kształcących się w sztuce, w mniejszej zaś dla rodziny śp. Franciszka Tegazzo⁹⁴. W następnym roku odbyła się licytacja tego zbioru. Środki pieniężne uzyskane ze sprzedaży podzielono według życzenia ofiarodawczyni, ale nie sprzedano wówczas wszystkich przedmiotów, bowiem Komitet zdecydował o włączeniu do zbiorów ośmiu obrazów (TZSP 290–297). W podobnym celu przyjęto w darze *Portret Ambrożego Mieroszeuśkiego* T. Maleszewskiego⁹⁵ i *Studium kobiety* Aniela Poraj-Biernackiej⁹⁶, które także z czasem włączono do zbiorów, pod numerami TZSP 279 oraz

ings, four oleo prints, one reproduction, 19 photographs, and eight chromolithographs. *The above-mentioned collection was intended by the donor to be sold to create a fund which was to be primarily distributed at the discretion of the Committee among young people studying art, and in lesser part for the family of the late Franciszek Tegazzo.*⁹⁴ This collection was put up for auction in the following year. The proceeds from the sale were distributed according to the donor’s wishes, but not all objects were sold at that time, because the Committee decided to incorporate eight paintings into its own collection (TZSP 290–297). Similar donations in this regard included *Portrait of Ambroży Mieroszeuśki* by T. Maleszewski⁹⁵ and *Study of a Woman* by Aniela Poraj-Biernacka,⁹⁶ which in time were added to the collection under numbers TZSP 279

Opieki nad Dziećmi – M. Ilnicka, *Tekla Rapacka*, „Bluszcz” 1883, nr 4, s. 25.

94 | Sprawozdanie TZSP za 1879, s. 3.

95 | Sprawozdanie TZSP za 1883, s. 1.

96 | Sprawozdanie TZSP za 1890, s. 6.

ciety for the Care of Children – M. Ilnicka, *Tekla Rapacka*, “Bluszcz” 1883, no. 4, p. 25.

94 | Report of TZSP for 1879, p. 3.

95 | Report of TZSP for 1883, p. 1.

96 | Report of TZSP for 1890, p. 6.

TZSP 218. Jedną z większych darowizn przeznaczonych na fundusz stypendialny złożył Władysław Kazanowski w 1906 r. Były to prace jego żony, śp. Marii Klass-Kazanowskiej. Warunkiem otrzymania darowizny było przeznaczenie procentów od sumy uzyskanej z licytacji dzieł na zorganizowanie w ciągu dwóch lat konkursu malarskiego imienia zmarłej artystki⁹⁷. Kilka obrazów pochodzących z tej darowizny pozostało w Towarzystwie, obecnie należą do zbiorów MNW. Jeszcze w 1931 r. przyjęto w darze od Marii Lenckiej dwa obrazy Jakuba Ochtervelta, które zostały sprzedane w celu uzyskania funduszy na nagrody dla młodych artystów wystawiających swoje prace na Salonie Dorocznym⁹⁸.

■ OFIARODAWCY I ICH KOLEKCJE

Fundamentalne znaczenie dla formowania się zbiorów TZSP miał zapis testamentowy **Feliksa Gebethnera**⁹⁹ zmarłego w 1887 r., przekazany Zachęcie przez rodzinę w 1900 r.¹⁰⁰. Do zbiorów włączono wówczas 115 dzieł¹⁰¹, które zbierane były świadomie jako przy-

97 | Sprawozdanie TZSP za 1906, s. 5.

98 | Sprawozdanie TZSP za 1931, s. 11.

99 | Feliks Jan Gebethner (1832–1887) – artysta muzyk, kolekcjoner, kupiec, nauczyciel muzyki, w 1875 r. otworzył w Warszawie skład fortepianów znany jako Gebethner i Wolff. Część zbiorów podarował Muzeum Przemysłu i Rolnictwa – *Polski Słownik Biograficzny* [dalej: PSB], t. 7, Kraków 1948–1958, s. 363.

100 | W Sprawozdaniach TZSP za 1887 i 1900 nie ma żadnej informacji na ten temat. Podał ją natomiast „Kurier Warszawski” 1900, nr 350, s. 2: *Dar mający stanowić zawiązek przyszłej galerii, zawiera około 120 dzieł... Dla historii malarstwa polskiego dar spadkobierców śp. Feliksa Gebethnera stanowi bardzo ważny materiał, zawiera bowiem sporo dzieł artystów, którzy już dawno legli w grobie, a których prace są bardzo mało u nas znane. Ofiarowanie tych prac na wieczysty depozyt Towarzystwu ochroni je od zagłady i zapomnienia.*

101 | Por.: *Katalog zbioru obrazów Feliksa Gebethnera wystawionych w Sali Resursy Obywatelskiej na rzecz Towarzystwa Muzycznego*, Warszawa 1881. Spośród wymienionych w katalogu 170 pozycji udało się autorowi zidentyfikować 73 prace podarowane Zachęcie. W 1898 r. syn Feliksa Gebethnera, Kazimierz Gebethner, 17 prac ofiarowanych później Zachęcie użyczył na warszawską wystawę retrospektywną.

and TZSP 218. A major donation intended for the scholarship fund was made by Władysław Kazanowski in 1906. These were works by his wife, the late Maria Klass-Kazanowska. The condition of the gift was to allocate the interest earned on the proceeds from the sale of the works for organizing in the next two years a painting competition named after the deceased artist.⁹⁷ Several paintings from this collection remained with the Society, and presently are in the collection of MNW. In 1931, two paintings by Jacob Ochtervelt were received from Maria Lencka; these were sold to obtain funds for prizes for young artists exhibiting their works at the Annual Salon.⁹⁸

■ DONORS AND THEIR COLLECTIONS

A significant factor in the development of the Society's collection was the bequest of **Feliks Gebethner**,⁹⁹ deceased in 1887, conveyed to the Society by his family in 1900.¹⁰⁰ At that time, 115 works¹⁰¹ were added to the collection, with the intention of creating the beginning of a museum col-

97 | Report of TZSP for 1906, p. 5.

98 | Report of TZSP for 1931, p. 11.

99 | Feliks Jan Gebethner (1832–1887) – musician, collector, merchant, music teacher. In 1875, he opened a dealership of pianos in Warsaw under the name Gebethner & Wolf. He donated a portion of his collection to the Museum of Industry and Agriculture – *Polish Biographical Dictionary* [henceforth PSB], v. 7, Cracow 1948–1958, p. 363.

100 | Reports of TZSP for 1887 and 1900 contain no information about this matter. However, as reported by “Kurier Warszawski” 1900, no. 350, p. 2: *The gift which is to lay the foundations for a future gallery contains about 120 works... The gift of the heirs of the late Feliks Gebethner is material to the history of Polish painting, as it contains many works by artists long laid to rest, and whose works are very little known among us. Offering these works for permanent deposit at the Society will protect them from being destroyed and forgotten.*

101 | Cf. *Catalogue of the Painting Collection of Feliks Gebethner Exhibited in the Hall of the Civic Social Club to the Benefit of the Musical Society*, Warsaw 1881. Of the 170 items listed in the catalogue, the author was able to identify 73 works donated to the Society. In 1898, Kazimierz Gebethner, Feliks' son, loaned 17 works for a retrospective exhibition; these were later donated to the Society.

■ Józef Holewiński według Władysława Podkowińskiego, *Portret Feliksa Gebethnera*, 1887; reprodukcja: „Kłosy” 1887, nr 1146, s. 373, nr inw. DI 83388 MNW

Józef Holewiński after Władysław Podkowiński, *Portrait of Feliks Gebethner*, 1887; reproduction in “Kłosy”, 1887, no. 1146, p. 373, inv. DI 83388 MNW

szły zbiór muzyczny, mający reprezentować malarstwo polskie drugiej połowy XIX w.¹⁰². Gebethner był związany z Zachętą od początku jej istnienia, pełnił funkcję skarbnika, od 1882 r.¹⁰³ pozyskując fundusze na siedzibę Towarzystwa. Był to *jeden z tych niepozornych, małych, lecz potrzebnych i pożytecznych nad wyraz ludzi, co na filar nie starczą w społecznym gmachu, ale twardą, rzadko wytrzymałą cegielkę jego tworzą. [...] Miał miłość dla sztuki, gorącą, niezwykłą w tej sferze, mieszczańskiej, praktycznej, z której wyszedł, [...] zbierał obrazy za oszczędzone grosze, dnie całe biegając za lekcjami z jednego końca miasta w drugi, pieszo, zimą i latem, w pogodę czy słotę. Przez lat dwadzieścia kilką odkładał, oszczędzał, odmawiając sobie wszystkiego, dorożki, wina kieliszka, cygara, a ile razy uciulał większą sumkę, pukał do pracowni*

102 | J. Wiercińska, op. cit., s. 89.

103 | „Kurier Warszawski” 1900, nr 350, s. 2

lection which was to be representative of Polish painting of the second half of the 19th century.¹⁰² Gebethner had been associated with the Society from the beginning of its existence, he held the office of treasurer, from 1882 he obtained funds for the Society’s building.¹⁰³ He was *one of those inconspicuous, little people, yet exceptionally useful and necessary, perhaps not as a major pillar of the structure of society, but certainly one of its most durable bricks. [...] He loved art with all his heart, unusual in the practical middle-class milieu from which he came. [...] He purchased paintings with the pennies he saved and the earnings he got, by chasing after lessons from one end of the city to the other, on foot, in summer and winter, in fair weather and foul. For over twenty years, he scrimped and saved, denying himself every pleasure, a ride in a cab, a glass of wine, a cigar; and each time he scraped together a larger*

102 | J. Wiercińska, op. cit., p. 89.

103 | “Kurier Warszawski” 1900, no. 350, p. 2.

polських artystów i nabywał u nich mniejszy lub większy obraz, szkic, akwarelę do swojej galerii, w której znalazły się z czasem dzieła najcenniejszych malarzy współczesnych. [...] Był krótkowidzem, z urodzenia musiał twarz do płótna przysuwać, aby po kawałku obejrzyć nabyte dzieło, ale kompletował swe zbiory dlatego, aby kiedyś utworzyć z nich publiczną galerię sztuki, którą chciał w Warszawie zostawić po sobie w spuściźnie. To była jego ambicja, jego myśl ukochana – z nią na ustach umarł¹⁰⁴. Pan Gebethner zasłużył się społeczeństwu swoim mecenasostwem sztuki, które posłużyło już za bodźca niejednemu początkującemu talentowi. Gdyby znalazł naśladowców, sztuką rodzima rozwinęłaby się szybciej pod wpływem takiej dźwigni, aniżeli za sprawą „salonów”. Aby malarstwo rosło i wyrabiało się u nas, nie dosyć jest za kilkanaście groszy rozglądać się platonicznie po wystawach, potrzeba: nie skąpić artystom materialnego poparcia w nabywaniu ich dzieł. Rozumie to p. Gebethner i w tym jego zasługa¹⁰⁵.

Gebethner wyraził życzenie, by jego kolekcja w całości przeszła na własność państwa i została włączona do zbiorów muzealnych, nie wskazując jednoznacznie na Zachętę. Szlachetna myśl, z którą zawsze się nosił, ofiarowania swych zbiorów zupełnie bezinteresownie na własność kraju, została o tyle zakwestionowana przez tych, których do spisania swej ostatniej woli teraz używał, że zbiory nierozdzielne staną się własnością publiczną przez przeniesienie ich do jakiegoś muzeum, możliwość jednak wyciągnięcia z nich jakiegoś funduszu na rzecz rodziny wykluczona nie została. Wykonaniem tej ważnej sprawy zajmie się z woli zmarłego, komitet specjalny z ludzi zaufania złożony¹⁰⁶. Zapewne z tych powodów dopiero po 13 latach od śmierci Gebethnera zbiory zostały przekazane „jako wiczyzny depozyt” do zbiorów muzealnych Zachęty¹⁰⁷.

Spośród ofiarowanych 115 przedmiotów można wyróżnić: cykl ośmiu rysunków Michała Elwiro

sum, he knocked on the studio doors of Polish artists and acquired from them a large or small painting, sketch, or watercolour for his gallery, which in time grew to hold the most valuable contemporary painters. [...] He was short-sighted from birth, and had to bring his face close to the canvas to study an acquired work bit by bit. He enlarged his collection so that, at some time in the future, it could be used to create a public gallery which he wanted to leave to Warsaw as his legacy. That was his ambition, his most ardent desire – and he died with it on his lips.¹⁰⁴ Mr. Gebethner contributed to society through his patronage of the arts, which was an encouragement for many young talents. If more people had followed his lead, arts in Poland would have developed more quickly under the influence of that type of support than due to “salons”. In order for Polish painting to grow and develop here, it is not enough to spend a few pennies to gawk platonically at exhibitions; it is also necessary to extend material support to artists by acquiring their works. Mr. Gebethner understands that, and that is his contribution.¹⁰⁵

Gebethner expressed the wish that his collection in its entirety become the property of the state and be incorporated into public museum collections, but he did not indicate the Society unequivocally. The noble idea of offering his collection with no compensation to the property of the state, which was always his intention, was questioned by those whom he now addressed in writing his last will and testament. Their understanding was that the collection irrevocably becoming public property by transferring it to some museum did not preclude making some money out of it for the benefit of the family. The execution of this important matter, by will of the deceased, will be undertaken by a special committee of trusted individuals.¹⁰⁶ Probably for these reasons, it was only 13 years after Gebethner's death that the collection was transferred “as a deposit in perpetuity” to the museum collection of the Society.¹⁰⁷

104 | Quis, *Pogawędka*, „Bluszcz” 1887, nr 22, s. 171–172.

105 | S. Zawadzki, *Przegląd artystyczny*, „Bluszcz” 1881, nr 36, s. 288.

106 | J. Kleczyński, *Śp. Feliks Gebethner*, „Echo Muzyczne, Teatralne i Artystyczne” 1887, nr 192, s. 283.

107 | W katalogach zbiorów kolekcja ta występuje jako „Zapis” lub „Dar spadkobierców Gebethnera”.

104 | Quis, *Chit-chat*, „Bluszcz” 1887, no. 22, pp. 171–172.

105 | S. Zawadzki, *Artistic Review*, „Bluszcz” 1881, no. 36, p. 288.

106 | J. Kleczyński, *The Late Feliks Gebethner*, „Echo Muzyczne, Teatralne i Artystyczne” 1887, no. 192, p. 283.

107 | In the Society's catalogues, this collection is listed as “Bequest” or “Gift of the heirs of Gebethner”.

Andriollego – ilustracji do powieści *Maria* Antoniego Malczewskiego (TZSP 147–154), dzieło Cypriana Kamila Norwida *Kobieta Chananejska* (TZSP 80), rysunki Teofila Kwiatkowskiego *Dawne pany* i *Fantazja* (TZSP 106, 180) oraz cztery prace H. Pillatiego: obrazy *Handel końmi*, *Utarczka z Turkiem* (TZSP 195, 111) i rysunki *Kobieta z chłopcem* i *Żebracy* (TZSP 143–144). Poza tym do zbioru włączono prace takich artystów, jak: Kazimierz Alchimowicz, Antoni Brodowski, W. Gerson, Antoni Kozakiewicz, Aleksander Świeszewski, F. Tegazzo i innych.

Nicco wcześniej, w 1899 r., do zbiorów Zachęty wpłynęła darowizna składająca się z 24 obrazów¹⁰⁸ artystów polskich i obcych, głównie kopii malarstwa europejskiego oraz sztychów, zapisana Zachęcie przez **Marię Jankowską** z d. Pawłowską¹⁰⁹. Były to dwa *Epizody z wojen kaukaskich* (TZSP 84–85), *Portret feldmarszałka Paskiewicza na koniu* J. Suchodolskiego (TZSP 89), portret ofiarodawczyni autorstwa J. Kaniewskiego (TZSP 90), *Pogorzelnicy z 1863 r.* Antoniego Ziemięckiego (TZSP 204), *Portret Bazylego Paulowskiego* Stanisława Hampela (TZSP 205), *Portret mężczyzny* Hipolita Pinko (TZSP 86), *Studium* Julesa André (TZSP 208), prace artystów nieznanymi oraz kopie z Cristofano Allorico, G. Bezzuolo¹¹⁰, Nicolaesa Berchem, Bartolomé Murilla, Guida Reniego, Tycjana i Paola Veronese¹¹¹.

Kazimierz Broniewski, kustosz Biblioteki TZSP, pisał wówczas: *zalożyciele Towarzystwa sztuk pięknych uważali stworzenie zbiorów własnych za jeden z głównych środków, wiodących do celów swoich. Konieczność*

Notable among the 115 donated items are the following: a series of eight drawings by Michał Elwiro Andriolli – illustrations for the novel *Maria* by Antoni Malczewski (TZSP 147–154), a work by Cyprian Kamil Norwid *Canaanite Woman* (TZSP 80), drawings by Teofil Kwiatkowski *Old-time Gentlemen* and *Fantasy* (TZSP 106, 180), four works by H. Pillati: the paintings *Horse Trading*, *Skirmish with a Turk* (TZSP 195, 111) and drawings *Woman with a Boy* and *Beggars* (TZSP 143, 144). The collection also included works of artists such as Kazimierz Alchimowicz, Antoni Brodowski, W. Gerson, Antoni Kozakiewicz, Aleksander Świeszewski, F. Tegazzo, and others.

Somewhat earlier, in 1899, the Society's collection was expanded by a gift of 24 works¹⁰⁸ by Polish and foreign authors, mainly copies of paintings by European artists and engravings, bequeathed to the Society by **Maria Jankowska** née Pawłowska.¹⁰⁹ These included two *Episodes from the Caucasian Wars* (TZSP 84, 85), and *Fieldmarshal Paskiewicz on Horseback* (TZSP 89) by J. Suchodolski, a portrait of the donor by J. Kaniewski (TZSP 90), *Fire Survivors of 1863* by Antoni Ziemięcki (TZSP 204), *Portrait of Bazyl Pawłowski* by Stanisław Hampel (TZSP 205), *Portrait of a Man* by Hipolit Pinko (TZSP 86), *Study* by Jules André (TZSP 208), works by unknown artists, and copies of works by Cristofano Allori, G. Bezzuoli,¹¹⁰ Nicolaes Berchem, Bartolomé Murillo, Guido Reni, Titian, and Paolo Veronese.¹¹¹

Kazimierz Broniewski, curator of the Society's Library, wrote at the time: *The founders of the Society of fine arts considered the creation of their own collection*

108 | W katalogu z 1901 r. wymieniono tylko 10 obrazów. Pełna informacja jest zawarta w katalogu z 1925 r. W Sprawozdaniu TZSP za 1899, s. 9 wymienia się natomiast ogólnie: *kolleksję obrazów i sztychów*, bez podania liczby podarowanych przedmiotów.

109 | Zm. w Warszawie 21 maja 1899 r. – http://www.nekrologi-baza.pl/nazw/str_j5.html [dostęp: 1.04.2012].

110 | Obraz ten został określony jako kopia *Toalety Wenus* Józefa Bernolico – K. Broniewski, *Zbiory własne Tow. Sztuk Pięknych*, „Kurier Warszawski” 1901, nr 276, s. 3.

111 | Według Broniewskiego jest fragmentem obrazu P. Veronese *Porwanie Europy* – ibidem.

108 | The catalogue of 1901 lists only 10 paintings. Full information is given in the catalogue of 1925. The report of TZSP for 1899, p. 9 contains only a general reference: *collection of paintings and engravings*, without itemizing or giving numbers.

109 | D. Warsaw 21 May 1899: http://www.nekrologi-baza.pl/nazw/str_j5.html [accessed: 1 Apr. 2012]

110 | This painting has been described as a copy of *Toilette of Venus* by Józef Bernoli – K. Broniewski, *Collection Owned by TZSP*, „Kurier Warszawski” 1901, no. 276, p. 3.

111 | According to Broniewski, this is a fragment of P. Veronese's painting *Rape of Europa* – Ibid.

ich obejmuje ustawa odpowiednim paragrafem. Czterdzieści lat jednak życia tułaczego, niby życia ubogiej kórnicy, stale mającej przed oczyma widmo wymówienia schroniska, a oddającej przy tym znaczną część swojego dochodu na jego opłacenie, było nieprzepartą tamą w konsekwentnym odpowiednio uplanowanym urzeczywistnianiu tej myśli. Bezdomne zbiory pomimo to rosły. Publiczność o tym wiedziała, krążyły o nich rozmaite wieści, a pomyśl o ulubionej „Barbarze” Simmlera przypuszczała, że wśród nich wszystko takie, a może jeszcze lepsze; pragnęła je więc poznać. Na zebraniu ogólnym, po raz pierwszy we własnym gmachu zgromadzeni, członkowie Towarzystwa zażądali od Komitetu wystawienia zbiorów¹¹².

Pierwszą wystawę zbiorów Zachęty w nowym gmachu otwarto w połowie czerwca 1901 r. Zaprezentowano na niej *zbiory własne Towarzystwa powstałe z zakupów i darowizn oddolnych*¹¹³, w tym dary Gebethnera i Jankowskiej, ogółem 268 dzieł malarskich, 19 rzeźb, gobelin i serwis cynowy z XVIII stulecia, złożony z wazki i kilku talerzy¹¹⁴. Apel o zorganizowanie wystawy zbiorów własnych został ogłoszony już w momencie otwarcia nowego gmachu: *niech tam na początek będzie choć jedna „sala honorowa” i niechaj ściany tej sali pokryją się wielkimi dziełami sztuki, które w ten czy ów sposób zarząd zdobędzie na trwałą własność Zachęty*¹¹⁵. Wydarzenie to stało się przyczynkiem do opisanego ważniejszych obrazów prezentowanych na nowej wystawie¹¹⁶, ale pomimo dużego zainteresowania publiczności nie było ono dostatecznie nagłośnione przez ówczesną prasę. Na łamach „Kuriera Warszawskiego” ubolewał nad tym K. Broniewski: *gdyby ta obojętność piśm miała być wyrazem usposobienia społeczeństwa, smutno by się ono przedstawiało.*

*as one of the primary means of achieving their goals. This is mandated by a specific article of the statute. However, forty years of a vagabond existence, as if the existence of an impoverished renter perpetually threatened with eviction from the premises, yet paying out a considerable part of income for renting them, was a near-insurmountable obstacle in the consistent and organized execution of this idea. And yet the homeless collection grew. The public knew about this; there were many rumours about it, and remembering the beloved “Barbara” by Simmler, they believed that everything in it was of equal quality, or maybe even better, and so they wanted to see it. At the first general meeting in our own edifice, the members of the Society demanded that the Committee exhibit the collection.*¹¹²

The first exhibition of the Society’s collection in the new building was opened in mid-June 1901. It showed *the Society’s own collection created from purchases and individual gifts*,¹¹³ including the gifts of Gebethner and Jankowska, in total 268 paintings, 19 sculptures, a tapestry and pewter table service from the 18th century, comprised of a small vase and several plates.¹¹⁴ The appeal to mount an exhibition of own collection was published already at the time of opening of the new building: *Let there from the beginning be at least one “hall of honour” and may the walls of that hall be covered with works of great art, which the management will acquire by one means or another for the permanent property of the Society.*¹¹⁵ This event gave rise to the publication of descriptions of major works presented at the exhibition,¹¹⁶ but despite a strong interest on the part of the public, it was not sufficiently publicized by the press of the time. K. Broniewski commiserated about that in the pages of “Kurier Warszawski”: *If this indifference of the press was a reflection of the attitude of the nation, it would*

112 | K. Broniewski, *Zbiory własne Tow. Sztuk Pięknych*, „Kurier Warszawski” 1901, nr 274, s. 3.

113 | Ibidem.

114 | Ibidem. Serwis cynowy ofiarowany przez Ejtnerów.

115 | W. Rabski, *Szczęście Boże!*, „Kurier Warszawski” 1900, nr 345, s. 2.

116 | K. Broniewski, *Zbiory własne Tow. Sztuk Pięknych*, „Kurier Warszawski” 1901, nr 274–276, s. 3.

112 | K. Broniewski, *Collection Owned by TZSP*, „Kurier Warszawski” 1901, no. 274, p. 3.

113 | Ibid.

114 | Ibid. The pewter table service was donated by the Ejtner family.

115 | W. Rabski, *God Bless!*, „Kurier Warszawski” 1900, no. 345, p. 2.

116 | K. Broniewski, *Collection Owned by TZSP*, „Kurier Warszawski” 1901, nos. 274–276, p. 3.

Na szczęście tak nie jest. Że przyszłe zbiory obchodzą ogół, dowiodło już tego grono ludzi, którzy złożyli deklaracje, obowiązujące ich wnosić co rok oznaczoną sumę na rzecz jego, a obok tysięcy zobowiązań figurują istne grosze wdowie. Że zaś i obecne zbiory interesują ogół, niechaj tym posłuży fakt, że pomimo wyludnienia się Warszawy przez lato i pomimo że wystawę zwiedzała przeważnie sfera uboższa, Komitet zmuszony był wypuścić cztery wydania katalogu tymczasowego¹¹⁷.

Wkrótce do zbiorów TZSP trafiło pięć dużych kolekcji: dary M. Bersohna¹¹⁸, dra W. Lasockiego¹¹⁹, Jana Gotliba Blocha¹²⁰ przekazane przez jego żonę Emilię z Kronenbergów Blochową¹²¹, Ludwika Norblina¹²² oraz J. Choynowskiego¹²³.

- 117 | K. Broniewski, *Zbiory własne Tow. Sztuk Pięknych*, „Kurier Warszawski” 1901, nr 276, s. 3.
- 118 | Mathias Bersohn (1823–1908) – kupiec i przemysłowiec, kolekcjoner, historyk sztuki – PSB, t. 1, Kraków 1935, s. 469–470. W MNW znajduje się pastel *Portret M. Bersohna* autorstwa Kazimierza Mordasewicza, nr inw. 17892 MNW. Bersohn publikował liczne prace, np. *Kilka słów o dawniejszych bożnicach drewnianych w Polsce* (zcszyty 1–3), Kraków 1895–1900–1903; *Studenci Polacy na Uniwersytecie Bolońskim w XVI i XVII*, t. 1–2, Kraków 1894; *Słownik biograficzny uczonych Żydów Polskich*, Warszawa 1905.
- 119 | Wacław Ignacy Lasocki (1837–1921) – lekarz, społecznik, jeden z założycieli Zakładu Leczniczego w Nałęczowie, w 1904 r. współtwórca Muzeum Ziemi Lubelskiej w Nałęczowie, kolekcjoner, który swoje zbiory ofiarował nie tylko Zachęcie, lecz także Muzeum Narodowemu w Krakowie oraz przede wszystkim Muzeum Lubelskiemu w Lublinie – PSB, t. 16, Wrocław–Warszawa–Kraków 1971, s. 549–550. Por.: I. Iskrzycka, *Z dziejów Towarzystwa pod nazwą „Muzeum Lubelskie”*, „Studia i Materiały Lubelskie” 1981, nr 8, s. 24–25.
- 120 | Jan Gotlib Bloch (1836–1902) – bankier i przemysłowiec, założyciel i właściciel domu bankowego J.G. Bloch w Warszawie, założyciel fabryk cukru Dobrzelin, Częstocice i Żytyń, prezes Zarządu Kolei Fabryczno-Łódzkiej – za: K. Reychman, *Szkice genealogiczne*, t. 1, Warszawa 1936, s. 26. Por.: R. Kołodziejczyk, *Jan Bloch (1836–1902). Szkic do portretu „króla polskich kolei”*, Warszawa 1983 – w pracy tej nie ma jednak żadnej informacji na temat kolekcji Blocha.
- 121 | Emilia z Kronenbergów Blochowa (1845–1921) – córka Henryka Kronenberga.
- 122 | Sprawozdanie TZSP za 1902, s. 9. W Sprawozdaniu błędnie podany jako Józef Norblin.
- 123 | Józef Choynowski (1833 – ok. 1915) – kolekcjoner zabytków archeologicznych.

be a truly sad state of affairs. Fortunately, that is not the case. That the general public is interested in the future of this collection is demonstrated by the numbers of people who have committed themselves to contribute annually to its growth, and besides pledges of thousands, there are also donations of mere pauper's pennies. That the current collection attracts the public is shown by the fact that, despite the emptying of Warsaw in the summer, and despite the exhibition mainly being visited by the poorer classes, the Committee was obliged to print four editions of the temporary catalogue.¹¹⁷

Soon, the collection of the Society was enlarged by five large donations: gifts of M. Bersohn,¹¹⁸ Dr. W. Lasocki,¹¹⁹ Jan Gotlib Bloch¹²⁰ given by his wife Emilia née Kronenberg,¹²¹ Ludwik Norblin¹²², and J. Choynowski.¹²³

- 117 | K. Broniewski, *Collection Owned by TZSP*, „Kurier Warszawski” 1901, no. 276, p. 3.
- 118 | Mathias Bersohn (1823–1908) – merchant and industrialist, collector, art historian – PSB, v. 1, Cracow 1935, pp. 469–470. At MNW, there is a pastel titled *Portrait of M. Bersohn* by Kazimierz Mordasewicz, inv. 17892 MNW. Bersohn published numerous works, e.g. *A Word or Two about Old Wooden Synagogues in Poland* (issues 1–3), Cracow 1895–1900–1903; *Polish Students at the University of Bologna in 16th and 17th C.*, v. 1–2, Cracow 1894; *Biographical Dictionary of Polish Jewish Scholars*, Warsaw 1905.
- 119 | Wacław Ignacy Lasocki (1837–1921) – physician, social activist, one of the founders of the medical spa in Nałęczów, in 1904 co-founder of the Museum of the Lublin Region in Nałęczów, collector who donated his collection not only to TZSP, but also to the National Museum in Cracow and above all to the Lublin Museum – PSB, v. 16, Wrocław–Warsaw–Cracow 1971, pp. 549–550. Cf. I. Iskrzycka, *From the History of the Society Known as the “Lublin Museum”*, „Studia i Materiały Lubelskie” 1981, no. 8, pp. 24–25.
- 120 | Jan Gotlib Bloch (1836–1902) – banker and industrialist, founder and owner of the “J.G. Bloch Bank” in Warsaw, founder of the sugar mills “Dobrzelin, Częstocice & Żytyń”, chairman of the board of the Łódź Factory Railroad – K. Reychman, *Genealogical Sketches*, v. 1, Warsaw 1936, p. 26; cf.: R. Kołodziejczyk, *Jan Bloch (1836–1902). A Portrait Sketch of the “King of Polish Railways”*, Warsaw 1983 – this work, however, does not contain any information about Bloch's art collection.
- 121 | Emilia Bloch née Kronenberg (1845–1921) – daughter of Henryk Kronenberg.
- 122 | Report of TZSP for 1902, p. 9. The report incorrectly lists the name as Józef Norblin.
- 123 | Józef Choynowski (1833 – ca. 1915) – collector of archaeological treasures.

■ Feliks Cichocki, *Portret Mathiasa Bersohna*, 1908, olej, płótno, 73,5 x 54, nr inw. MP 1263 MNW
Feliks Cichocki, *Portrait of Mathias Bersohn*, 1908, oil on canvas, 73.5 x 54, inv. MP 1263 MNW

Kolekcja **Mathiasa Bersohna** ofiarowana Zachęćcie w latach 1901–1908 liczyła kilkaset pozycji. W 1901 r. zbiór 235 rysunków, szkiców i akwarel, obejmujący 196 prac polskich i 39 prac obcych artystów¹²⁴, został opisany w katalogu¹²⁵ ułożonym przez samego Bersohna. Wymieniono w nim znanych autorów, m.in.: Szymona

Offered to the Society in 1901–1908, the collection of **Mathias Bersohn** consisted of several hundred objects. In 1901, a collection of 235 drawings, sketches, and watercolours, comprising 196 Polish works and 39 works by foreign artists¹²⁴, was described in a catalogue compiled by Bersohn himself.¹²⁵ It lists

124 | Sprawozdanie TZSP za 1901, s. 4; *Kronika warszawska*, „Wędrowiec” 1902, nr 21, s. 407. A tak Bersohna wspominał S. Brzeziński, wieloletni prezes TZSP: *Byli ludzie tak wszechstronnie wykształceni, że nie tylko gromadzili u siebie ludzi rozmaitej wiedzy, ale posiadali w swoich domach całe zbiory naukowe i artystyczne nieraz muzealne, z których goście korzystali. Do takich ludzi należał Mathias Bersohn, człowiek wyjątkowy jak na tę sferę, z której pochodził. [...] Zbiory Mathiasa Bersohna były powszechnie znane i zapisał je Bersohn jedynej wówczas polskiej w tym charakterze instytucji TZSP – BN, Pamiętnik, s. 754–755.*

125 | M. Bersohn, *Katalog zbioru rysunków, szkiców i akwarel artystów polskich i zagranicznych nieżyjących*, Warszawa 1902.

124 | Report of TZSP for 1901, p. 4; *Warsaw Chronicle*, “Wędrowiec” 1902, no. 21, p. 407. Here’s a recollection of Bersohn by S. Brzeziński, a long-standing president of the Society: *There are people so universally educated that they not only attract persons with various knowledge, but possess in their homes extensive scholarly and artistic collections, often of museum quality, which were used by their guests. Mathias Bersohn was one of such people, a person exceptional for the milieu from which he arose. [...] Bersohn’s collections were widely known, and he bequeathed them to the only institution of its kind at the time: TZSP. BN, Memoir, pp. 754–755.*

125 | M. Bersohn, *Catalogue of the Collection of Drawings, Sketches, and Watercolours by Polish and Foreign Artists No Longer Living*, Warsaw 1902.

Czechowicza, Zygmunta Vogla, Jana Piotra Norblina, Marcellego Bacciarellego, Franciszka Smuglewicza, Michała Płońskiego, Aleksandra Molinarię, Jana Chrzecięcia Lampiego, Kazimierza Wojniakowskiego, J. Suchodolskiego, Aleksandra Orłowskiego, Michała Stachowicza, Aleksandra Kokulara, H. Pillatiego i innych. W 1903 r. Bersohn podarował Zachęcie także zbiór miniatur polskich oraz rysunek Antonio Sacchettięgo *Rewia pod Kaliszem z 1835 r.*¹²⁶. W 1908 r., już po śmierci Bersohna, spadkobiercy¹²⁷ uzupełnili jego darowiznę o dwa wielkie portrety¹²⁸ – przedstawiające *Bartłomieja księcia Mazowieckiego* i *Mateusza Kraszewskiego, opata czerwińskiego*, siedem portretów trumiennych, zbiór różnych dzieł – albumów, rycin, fotografii, oraz czasopisma, druki i katalogi z zakresu historii sztuki¹²⁹. Sukcesorzy Bersohna ofiarowali te

126 | Sprawozdanie TZSP za 1903, s. 9.

127 | W 1923 r. do zbiorów TZSP wpłynął także zapis córki M. Bersohna, Hortensji Lewentalowej, w postaci dwóch rzeźb W. Brodzkiego – popiersi Mickiewicza i Wielopolskiego (TZSP 607–608).

128 | Nie ma informacji na temat ich dalszych losów, nie odnotowano ich w zbiorach MNW.

129 | *Zanim Warszawa doczeka się upragnionego muzeum miejskiego, w czasowe posiadanie* [podkr. RO] *Towarzystwa Zachęty, po ostatecznym urządzeniu Sali Mathiasa Bersohna, przejdzie cenna kolekcja jedenastu artystycznie wykonanych przez malarzy bawarskich kopii portretów królów, królowych i królewiczów polskich, których oryginały znajdują się w muzeum germańskim w Norymberdze oraz w Heildenbergu. Wykonane zostały owe kopie na zamówienie Bersohna w 1883 r. [...] Do powyższej kolekcji przejdą nadto: gablota z insygniami wolnomularskimi [...] portret księcia Józefa Poniatowskiego w wieku młodzieńczym, [...] wreszcie wizerunek kątalfalku księcia Józefa* [obraz ten znajduje się w zbiorach MNW, zapisany w inwentarzu pod numerem MP 210 MNW – RO], *wykonany w 1813 roku na zamówienie mieszczan warszawskich, w czasie pamiętnego pogrzebu wodza. Z chwilą otwarcia muzeum miejskiego wyliczone tu zabytki przejdą w jego posiadanie. Niezależnie od wymienionych powyżej darów, część biblioteki historycznej Mathiasa Bersohna [...] przeszła już z woli córek zmarłego na własność Biblioteki Ordynacji hr. Krasieńskich, kolekcja zaś nut na własność Towarzystwa Muzycznego – Z zabytków przeszłości, „Tygodnik Ilustrowany” 1909, nr 16, s. 316. Oprócz wymienionych licznych darowizn w 1902 r. M. Bersohn ofiarował także 93 obiekty*

the names of well-known artists, including: Szymon Czechowicz, Zygmunt Vogel, Jan Piotr Norblin, Marcello Bacciarelli, Franciszek Smuglewicz, Michał Płoński, Aleksander Molinari, Jean Baptist Lampi, Kazimierz Wojniakowski, J. Suchodolski, Aleksander Orłowski, Michał Stachowicz, Aleksander Kokular, H. Pillati, and others. In 1903, Bersohn donated to the Society a collection of Polish miniatures and drawings by Antonio Sacchetti titled *Review at Kalisz in 1835*.¹²⁶ In 1908, after Bersohn's death, his heirs¹²⁷ completed his gift by donating two large portraits¹²⁸ depicting *Bartłomiej Prince of Mazowsze* and *Mateusz Kraszewski, Abbot Czerwiński*, seven funerary portraits, and a collection of miscellaneous works: albums, prints, photographs, along with periodicals, printed matter, and catalogues dealing with art history.¹²⁹ The executors of

126 | Report of TZSP for 1903, p. 9.

127 | In 1923, the TZSP collection also received a bequest from M. Bersohn's daughter, Hortense Lewentalowa, in the form of two sculptures by W. Brodzki – busts of Mickiewicz and Wielopolski (TZSP 607–608).

128 | There is no information on their subsequent fate; they are not listed in the collections of MNW.

129 | *Before Warsaw will get a long-desired municipal museum, after the final preparation of the Mathias Bersohn Gallery, the Society will obtain temporary possession* [emphasis RO] *of the valuable collection of artistically executed, by Bavarian artists, copies of portraits of Polish kings, queens, and princes, whose originals are in the German museums in Nuremberg and Heidelberg. These copies were commissioned by Bersohn in 1883. [...] This collection will be extended by: a display case containing symbols of Freemasonry, [...] a portrait of Prince Józef Poniatowski as a young man [...] and, finally, a funerary image of Prince Józef* [the latter is in the collection of MNW, registered under inv. no. MP 210 MNW – RO], *created in 1813 on commission of the inhabitants of Warsaw for the memorable funeral of the commander. Upon the opening of the municipal museum, the artworks mentioned here will be incorporated into the museum. Irrespective of the above-mentioned gifts, part of the historical library of Mathias Bersohn [...] has already been transferred, as desired by the daughters of the deceased, to the Library of the Krasieński Estate, while the collection of musical scores was transferred to the possession of the Musical Society – Of Treasures from the Past, “Tygodnik Ilustrowany” 1909, no. 16, p. 316. Besides the many mentioned gifts, in 1902 M. Bersohn donated 93 objects to the National Museum in Cracow, and in 1905 a total of 1,221 items of Judaica were do-*

przedmioty, stawiając następujące warunki: ułożenie specjalnego katalogu wszystkich dzieł podarowanych przez M. Bersohna i jego spadkobierców, sporządzenie rejentalnego aktu darowizny oraz umieszczenie tych prac w specjalnej Sali im. Bersohna. Jednocześnie zastrzegli, że jeżeli Towarzystwo zostanie rozwiązane, to przedmioty mają przejść na własność istniejącego już wówczas Muzeum Miejskiego, czyli obecnego Muzeum Narodowego¹³⁰. W latach 1902–1903 zbiory ofiarowane przez Bersohna były prezentowane w Zachęcie na specjalnej wystawie¹³¹, a później aż do 1918 r. w tzw. Muzeum Bersohna, czyli w jednej z sal znajdujących się na parterze Zachęty¹³².

Przedmioty z kolekcji Bersohna nie zostały odnotowane w katalogach zbiorów Zachęty, nie włączano ich także do całkowitej liczby posiadanych zbiorów TZSP¹³³. Ogólne zgromadzenie członków Towarzystwa 6 grudnia 1919 r. podjęło decyzję, by zbiory i przedmioty pochodzące z darowizny Bersohna i jego sukcesorów, z wyłączeniem księgozbioru, oddać w bezterminowy depozyt do Muzeum Narodowego. Była to odpowiedź na propozycję spadkobierców Bersohna, zawartą w piśmie z 19 października 1916 r. Zbiory Bersohna wpłynęły do MNW 20 stycznia 1920 r. i pod taką datą zostały wpisane na 534 pozycjach inwentarzowych do księgi depozytowej¹³⁴.

Muzeum Narodowemu w Krakowie. Ponadto w 1905 r. podarował Gminie Żydowskiej w Warszawie 1221 judaików w celu stworzenia muzeum – za: M. Kuhnke, *Muzeum im. Mathiasa Bersohna w Warszawie*, „Cenne, bezcenne, utracone” 1999, nr 2, s. 14–15.

130 | Sprawozdanie TZSP za 1908, s. 6.

131 | Sprawozdanie TZSP za 1902, s. 5; Sprawozdanie za 1903, s. 7; także: Z.S. *Wystawa darów M. Bersona*, „Bluszcz” 1902, nr 21, s. 247.

132 | W 1903 r. była to połowa sali, ponieważ tymczasowo prezentowano tam także medale W. Trojanowskiego – T.J., *Z tygodnia na tydzień*, „Tygodnik Ilustrowany” 1903, nr 43, s. 845.

133 | Patrz np.: *Kronika Powszechna. Sztuki plastyczne*, „Niwa Polska” 1904, nr 18, s. 284.

134 | S. Lorentz, *Muzeum Narodowe w Warszawie. Zarys Historyczny*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie” [dalej: „Rocznik MNW”] t. 1, 1938, s. 32. Lorentz podał, że było to 450 pozycji, po dokładnym sprawdzeniu okazało się, że ostatecznie w Inwentarzu MNW kolekcję Bersohna zapisano na

Bersohn’s estate donated these items under the following conditions: compilation of a special catalogue of all objects donated by M. Bersohn and his heirs, preparation of a legal act of gift, and placement of all these objects in a special gallery named after Bersohn. They also stipulated that, should the Society be disbanded, the objects are to become the property of the then Municipal Museum, which later became the National Museum.¹³⁰ In 1902–1903, the collections donated by Bersohn were displayed at the Society at a special exhibition,¹³¹ and later until 1918 in the so-called Bersohn Museum, which was one of the galleries on the ground floor of the Society’s building.¹³²

The objects from Bersohn’s collection were not registered in the Society’s catalogues, nor were they included in the total number of objects in the Society’s collection.¹³³ The general assembly of members of the Society on 6 Dec. 1919 decided that the collections and objects donated by Bersohn and his successors, with the exception of the bibliographic collection, would be deposited in the National Museum indefinitely. This was in response to a proposal from Bersohn’s heirs in a letter of 19 Oct. 1916. Bersohn’s collections arrived at MNW on 20 Jan. 1920 and were listed under that date in 534 inventory positions in the Registry of Deposits.¹³⁴

nated to the Jewish Community in Warsaw, with the intention of creating a museum – after M. Kuhnke, *The Mathias Bersohn Museum in Warsaw*, „Cenne, bezcenne, utracone” 1999, no. 2, pp. 14–15.

130 | Report of TZSP for 1908, p. 6.

131 | Report of TZSP for 1902, p. 5; Report for 1903, p. 7; also Z.S. *Exhibition of the Gifts of M. Bersohn*, „Bluszcz” 1902, no. 21, p. 247.

132 | In 1903, it was half a gallery, because the other half housed a temporary exhibit of W. Trojanowski’s medals: T.J. *From Week To Week*, „Tygodnik Ilustrowany” 1903, no. 43, p. 845.

133 | See e.g. *Universal Chronicle. Plastic Arts*, „Niwa Polska” 1904, no. 18, p. 284.

134 | S. Lorentz, *The National Museum in Warsaw. Historical Outline*, „Annals of the National Museum in Warsaw” [henceforth “Annals of MNW”], v. 1, 1938, p. 32. Lorentz wrote that there were 450 items, but upon closer look it turned out that the inventory of MNW lists 534 positions from Bersohn’s collections, under the following numbers:

■ Portret Waclawa Lasockiego ze zbiorów Muzeum Historii Miasta Lublina, sygn. ML/H/F/148

Portrait of Waclaw Lasocki from the collection of the Museum of the History of the City of Lublin, inv. ML/H/F/148

W ten sposób zbiór MNW powiększony został o rysunki i szkice artystów polskich i zagranicznych, ryciny, fotografie, autografy artystów polskich, starodruki oraz przed-

534 pozycjach pod numerami: 17505–17508, 17516–17535, 17537–17599, 17630–17636, 17643–17651, 17873, 17892, 17909–17921, 30101–31214, 30351–30356, 30596–30847, 31620, 31627–31628, 31650, 31695–31708, 31727–31729, 31735–31736, 31378, 31743–31745, 31749–31751, 31753–31754, 33721–33742, 33904 MNW. Do dzisiaj zachowało się 395 pozycji, w tym 10 w zasobie AGAD, przekazanych na własność na skutek decyzji MKiS z 1950 r., 2 pozycje w zbiorach BN przekazane w 1986 r., 1 pozycja przekazana do Państwowego Muzeum Etnograficznego, 5 pozycji znajdujące się w depozycie w Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie od lat 20. XX w.; ponadto 139 pozycji zostało utraconych w czasie ostatniej wojny.

In this way, the collection of MNW was enlarged by drawings and sketches of Polish and foreign artists, prints, photographs, autographs of Polish artists, an-

17505–17508, 17516–17535, 17537–17599, 17630–17636, 17643–17651, 17873, 17892, 17909–17921, 30101–31214, 30351–30356, 30596–30676, 30677–30847, 31620, 31627–31628, 31650, 31795–31708, 31727–31729, 31735–31736, 31378, 31743–31745, 31749–31751, 31753–31754, 33721–33742, 33904 MNW. To this day, 395 objects have survived, including 10 in the Central Archives of Historical Records (AGAD), transferred there permanently as a result of a decision by MKiS in 1950, 2 items in the collection of BN transferred in 1986, 1 item transferred to the National Museum of Ethnography, 5 items are on deposit in the Polish Army Museum in Warsaw since the 1920's; 139 items were lost during WWII.

mioty z zakresu sztuki zdobniczej: ceramikę, tkaniny, a ponadto medale i kilka książek¹³⁵.

Inna darowizna, której próżno szukać w katalogu zbiorów, to dar **dra Wacława Lasockiego z Nałęczowa**, który w 1902 r. ofiarował kolekcję 136 obrazów, akwarel i rysunków. Autorami dzieł byli m.in.: Artur Bartels, Henryka Beyerowa, Maciej Bayer, Walery Brochocki, A. Brodowski, Stanisław Chlebowski, Daniel Chodowiecki, Adam ks[iążę] Czartoryski, S. Czechowicz, Bonawentura Dąbrowski, Cecylia Dembowska, Tomasz Dolabella, Franciszek Ejsmond, W. Gerson, M. Gierymski, Józef Głowacki, Artur Grottger, R. Hadziewicz, Teresa Kicka, J. Kossak, F. Kostrzewski, Aleksander Kotsis, J.I. Kraszewski, Lucjan Kraszewski, Leon Kunicki, Franciszek Lampi, Joachim Lelewel, Wacław Leopolski, Jan Nepomucen Lewicki, Aleksander Majerski, J. Malczewski, Julian Maszyński, J. Matejko, J.P. Norblin, H. Pillati, Ksawery Pillati, Jan Feliks Piwarski, Bolesław Różański, Leonard Straszynski, J. Suchodolski, Karol Tysson, Ignacy Wendorff-Romanowski i Stanisław Witkiewicz¹³⁶. W następnym roku Lasocki uzupełnił darowiznę o album rysunków Wincentego Smokowskiego oraz album *Récueil des Antiquités Slaves par Ferdinand Dienheim Prawdzic Chotomski* składający się z 56 tablic¹³⁷.

W sprawozdaniu TZSP za 1902 r., odczytanym na zebraniu Komitetu 3 kwietnia 1903 r., wspomniano o darze *od p. Józefa Norblina – zbiór rysunków i akwarel polskich sztuk 176 wraz z podstawą odpowiednią do wystawienia ich*¹³⁸. Dar ten został ujęty w katalogu zbiorów pod numerem TZSP 321. We wczesnych katalogach wymieniany jest jako *Zbiory Norblina*, dopiero w katalogu z 1933 r. i późniejszych występuje jako *dar Ludwika Norblina 1903*¹³⁹. Więcej informacji dostarczył „Kurier

cient imprints, and objects of decorative arts: ceramics, textiles, medals, and several books.¹³⁵

Another gift, which is also not listed in the catalogues, is the donation of **Dr. Wacław Lasocki from Nałęczów**, who in 1902 offered a collection of 136 paintings, watercolours, and drawings. Among the artists of these works were: Artur Bartels, Henryka Beyerowa, Maciej Bayer, Walery Brochocki, A. Brodowski, Stanisław Chlebowski, Daniel Chodowiecki, Prince Adam Czartoryski, S. Czechowicz, Bonawentura Dąbrowski, Cecylia Dembowska, Tomasz Dolabella, Franciszek Ejsmond, W. Gerson, M. Gierymski, Józef Głowacki, Artur Grottger, R. Hadziewicz, Teresa Kicka, J. Kossak, F. Kostrzewski, Aleksander Kotsis, J.I. Kraszewski, Lucjan Kraszewski, Leon Kunicki, Franciszek Lampi, Joachim Lelewel, Wacław Leopolski, Jan Nepomucen Lewicki, Aleksander Majerski, J. Malczewski, Julian Maszyński, J. Matejko, J.P. Norblin, H. Pillati, Ksawery Pillati, Jan Feliks Piwarski, Bolesław Różański, Leonard Straszynski, J. Suchodolski, Karol Tysson, Ignacy Wendorff-Romanowski, Stanisław Witkiewicz.¹³⁶ In the following year, Lasocki added to his gift an album of drawings by Wincenty Smokowski and the album *Récueil des Antiquités Slaves par Ferdinand Dienheim Prawdzic Chotomski* containing 56 plaques.¹³⁷

The TZSP report for 1902, read at a meeting of the Committee on 3 Apr. 1903, refers to a gift *from Mr. Józef Norblin – a collection of Polish drawings and watercolours, 176 items, together with a base suitable for displaying them*.¹³⁸ This gift was listed in the catalogue under number TZSP 321. In the early catalogues, it is listed as *Collection of Norblin*, whereas in those from 1933 and subsequent versions, as *Gift of Ludwik Norblin 1903*.¹³⁹ More information on this matter was provided

135 | S. Lorentz, op. cit., s. 32.

136 | *Kronika*, „Echo Muzyczne, Teatralne i Artystyczne” 1902, nr 30, s. 299; Sprawozdanie TZSP za 1902, s. 9.

137 | Sprawozdanie TZSP za 1903, s. 9.

138 | Sprawozdanie TZSP za 1902, s. 9.

139 | Ludwik Wincenty Norblin (1836–1914) – prawnuk słynnego malarza Jana Piotra Norblina, przemysłowiec, współzałożyciel Towarzystwa Akcyjnego Fabryk Metalowych „Norblin, Bracia Buch i T. Werner” w Warszawie, filan-

135 | S. Lorentz, op. cit., p. 32

136 | *Chronicle*, “Echo Muzyczne, Teatralne i Artystyczne” 1902, no. 30, p. 299; Report of TZSP for 1902, p. 9.

137 | Report of TZSP for 1903, p. 9.

138 | Report of TZSP for 1902, p. 9.

139 | Ludwik Wincenty Norblin (1836–1914), great grandson of the famous painter Jan Piotr Norblin, industrialist, co-founder of the Norblin, Buch Bros. and T. Werner Metalworks Joint-Stock Company in Warsaw, philanthropist

■ Portret Ludwika Norblina ze zbiorów Muzeum Warszawy, nr inw. MHW 19737 (neg. nr AN 41418)
Portrait of Ludwik Norblin from the collection of the Museum of Warsaw, inv. MHW 19737 (neg. no. AN 41418)

Warszawski” z 3 kwietnia 1903 r.: zbiory TZSP [...] w ostatnich czasach¹⁴⁰ powiększone zostały pięknym darem p. Ludwika Norblina, który na ten cel ofiarował Zachęcie sporą kolekcję rysunków i akwarel artystów polskich różnych czasów [...] Jana Norblina, Aleksandra Orłowskiego, Feliksa Piwarskiego, Wincentego Smokowskiego, Norwida, Kwiatkowskiego, Gierdziejewskiego, Simmlera, Henryka i Ksawerego Pillatich, J. Kossaka, F. Kostrzewskiego, W. Gersona, Polkowskiego, Tegazza, Rudzkiego, Siemiradzkiego, Millera, Buchbindra, Klos-Kazanowskiej [Klass-Kazanowskiej – RO], Alfreda Kowalskiego, Maszyńskiego, Kotsisa, Chetmońskiego, Maleckiego, Kurelli,

by “Kurier Warszawski” on 3 Apr. 1903: The Society’s collection in [...] recent times¹⁴⁰ was enlarged by a beautiful gift of Mr. Ludwik Norblin, who offered the Society a sizable collection of drawings and watercolours by Polish artists from various periods [...] Jan Norblin, Aleksander Orłowski, Feliks Piwarski, Wincenty Smokowski, Norwid, Kwiatkowski, Gierdziejewski, Simmler, Henryk and Ksawery Pillati, J. Kossak, F. Kostrzewski, W. Gerson, Polkowski, Tegazzo, Rudzki, Siemiradzki, Miller, Buchbinder, Klos-Kazanowska [Klass-Kazanowska – RO], Alfred Kowalski, Maszyński, Kotsis, Chetmoński, Malecki, Kurella, Fatat, Piątkowski, and many more. Mr.

trop – za: S. Łoza, *Rodziny polskie pochodzenia cudzoziemskiego osiadłe w Warszawie i okolicach*, t. 1, Warszawa 1932, s. 103–107.

140 | Czyli z dużym prawdopodobieństwem można uznać, że dar ten trafił do zbiorów TZSP raczej w 1903 r.

– after S. Łoza, *Polish Families of Foreign Descent Settled in Warsaw and Environs*, v. 1, Warsaw 1932, pp. 103–107.

140 | Therefore, it is highly likely that this gift was added to the collection of the Society in 1903.

*Fałata, Piątkowskiego i wielu innych. Dar p. Norblina złożono w gablocie, której dolna część służy dla rysunków poziomo położonych, górna zaś w formie ruchomego wiatraczka zawiera szereg pozostałych dzieł*¹⁴¹.

W 1916 r. wpłynął do TZSP inny zbiór L. Norblina, w postaci 11 obrazów i akwareli oraz jednej rzeźby (TZSP 489–500), zapisany aktem rejentalnym z 6 czerwca 1914 r.¹⁴². W jego skład wchodziły dzieła takie jak: *Śmierć Zygmunta Augusta w Knyszynie* J. Matejki, *Sąd Parysa* i *Kurtyna teatru krakowskiego* Henryka Siemiradzkiego, *Pierwsze czytanie (ABC)* F. Ejsmonda, *Ewa Pantalcona* Szyndlera, *Najem robotników* K. Alchimowicza, *Piskłeta* A. Kotsisa, *Polowanie w Nieświeżu* J. Fałata, *Przy kościele* A. Wierusza-Kowalskiego, *Targ w Monachium* Seweryna Bieszczada, *Kozak* J. Brandta oraz *Amor w muszli* Wiktora Brodzkiego.

Największy dar powiększający zbiory TZSP złożyła **Emilia z Kronenbergów Blochowa**, wdowa po **Janie Gotlibie Blochu**, w 1903 r. Kolekcja o dużej wartości artystycznej składała się z ok. 1000 rysunków¹⁴³ *w czterech turnikietach dębowych, oszklonych i pięknie ujętych i oprawnych*¹⁴⁴, wykonanych przez artystów różnych epok szkoły włoskiej, hiszpańskiej, holenderskiej, flamandzkiej, francuskiej, niemieckiej, rosyjskiej i angielskiej oraz nielicznych prac artystów polskich: rysunków Maurycego Gottlieba i szkiców J. Matejki, J. Kaniewskiego, J.F. Piwarskiego, A. Orłowskiego, Henryka Rodakowskiego i K. Wojniakowskiego. Prace te zostały umieszczone w katalogu zbiorów pod pozycjami 322 i 332, bez bliż-

*Norblin's gift is displayed in a case whose lower part holds drawings laid horizontally, while the upper part, in the form of rotating panels, holds the remaining works.*¹⁴¹

In 1916, the Society received another gift from L. Norblin, consisting of 11 paintings and watercolours and one sculpture (TZSP 489–500), registered with a legal act of gift dated 6 June 1914.¹⁴² These works were: *Death of King Sigismund Augustus in Knyszyn* by J. Matejko, *The Judgment of Paris* and *Curtain for a Cracow Theatre* by Henryk Siemiradzki, *First Reading (ABC)* by F. Ejsmond, *Eve* by Pantaleon Szyndler, *Hiring of Workers* by K. Alchimowicz, *Chicks* by A. Kotsis, *Hunt in Nieśwież* by J. Fałat, *By a Church* by A. Wierusz-Kowalski, *Market in Munich* by Seweryn Bieszczad, *Cossack* by J. Brandt, and *Cupid Asleep in a Shell* by Wiktor Brodzki.

The largest gift to the Society's collection was made in 1903 by **Emilia Bloch née Kronenberg**, widow of **Jan Gotlib Bloch**. His highly artistic collection, consisted of ca. 1,000 drawings¹⁴³ *mounted in glass, beautifully framed oak turnstiles*,¹⁴⁴ created by artists of different periods of Italian, Spanish, Netherlandish, Flemish, French, German, Russian, and English schools, few works of Polish artists: Maurycy Gottlieb and sketches by J. Matejko, J. Kaniewski, J.F. Piwarski, A. Orłowski, Henryk Rodakowski, and K. Wojniakowski. These works were registered in the catalogue under two numbers: 322 and 332, with no further information as to the exact number of drawings acquired. More information

141 | *Ze sztuki*, „Kurier Warszawski” 1903, nr 93, s. 4.

142 | Sprawozdanie TZSP za 1916, s. 7. Z. Norblin-Chrzanowska, *Jak powstały zbiory Zachęty*, „Świat” 1935, nr 50, s. 5: *Pamiętam dobrze, gdy jeszcze jako dziecko usłyszałam po raz pierwszy u stryja mojego, Ludwika Norblina – zapalonego kolekcjonera – słowa, których jeszcze nie zrozumiałam. Powiedziała mi osoba z najbliższej rodziny: „Przypatrz się dobrze tym wszystkim obrazom, co tu wiszą, one będą potem darowane „Zachęcie”.*

143 | Sprawozdanie TZSP za 1903, s. 9: *kolekcję z górą 1000 oryginalnych rysunków, artystów wszelkich szkół i narodowości (zbiór śp. Jej męża) wraz z trzema podstawami odpowiednimi do ich wystawienia.*

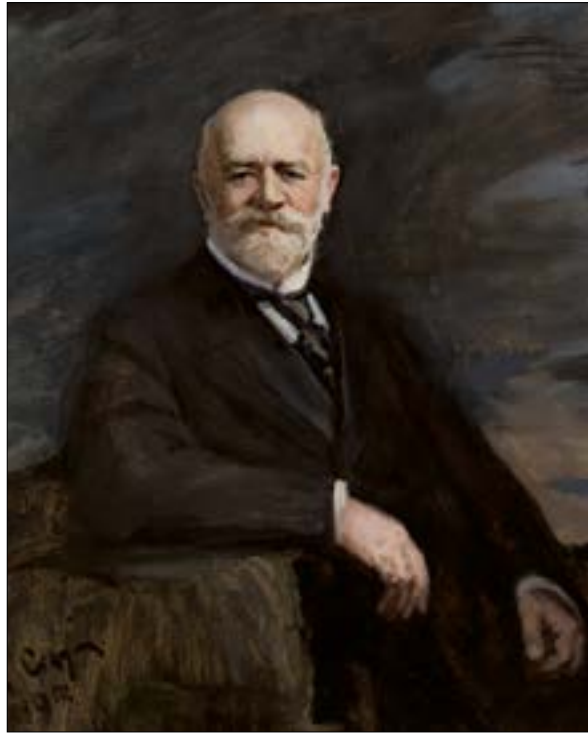
144 | BN, *Pamiętnik*, s. 198.

141 | *About Art*, „Kurier Warszawski” 1903, no. 93, p. 4.

142 | Report of TZSP for 1916, p. 7. Z. Norblin-Chrzanowska, *How the Collection of TZSP Was Formed*, „Świat” 1935, no. 50, p. 5: *I remember well when I heard for the first time (I was still a child) from my uncle, Ludwik Norblin – an avid collector – words which I then did not understand. One of my closest relatives said to me: “Take a good look at all these paintings hanging here. Some day, they will be donated to the Society for the Encouragement of Fine Arts.*

143 | Report of TZSP for 1903, p. 9: *a collection of over 1,000 original drawings by artists of various schools and nationalities (a collection of her late husband), together with three supports suitable for displaying them.*

144 | BN, *Memoir*, p. 198.

■ Jan Ciagliński, *Portret Jana Gotliba Blocha*, 1902, olej, płótno, 142,5 x 115,5, nr inw. MP 1271 MNW
Jan Ciagliński, *Portrait of Jan Gotlib Bloch*, 1902, oil on canvas, 142.5 x 115.5, inv. MP 1271 MNW

szych informacji na temat dokładnej liczby pozyskanych rysunków. Więcej informacji na temat tej kolekcji można znaleźć w artykule K. Broniewskiego¹⁴⁵, który ocenił jej wartość artystyczną, zwracając jednocześnie uwagę na kilkanaście najcenniejszych rysunków, sygnowanych

145 | K. Broniewski, *Zbiory rysunkowe Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych. Zbiór rysunków i akwarel Jana Blocha*, „Sztuka” 1904, nr 2, s. 57–74 oraz nr 4, s. 203–205. O kolekcji Blocha pisał także J. Muszyński w artykule *Zbiory rysunkowe w Warszawie*, „Sztuka” 1904, nr 4, s. 206–208. Niektóre prace z tej kolekcji zostały opisane w artykułach: H. Domaszewska, *Rysunki J.I.I. Grandville’a do „Les Métamorphoses du Jour” w zbiorach Muzeum Narodowego w Warszawie*, „Rocznik MNW”, t. 9, 1965, s. 265–277; idem, *Zbiór rysunków Grandville’a w Muzeum Narodowym w Warszawie*, „Rocznik MNW”, t. 19, 1975, s. 537–574. Liczne rysunki z kolekcji Blocha były prezentowane na wystawie francuskiej w MNW w 2009 r., patrz katalog: *Le siècle Français. Francuskie malarstwo i rysunek XVIII wieku ze zbiorów polskich*, Warszawa 2009.

about this collection may be found in an article by K. Broniewski,¹⁴⁵ who evaluated its artistic value, paying particular attention to over a dozen most valuable drawings signed by, among others, Domenichino, Guercino, Gregorio Lazzarini, Simon de Vlieger, Jan van Goyen,

145 | K. Broniewski, *Drawing Collections of the Society for the Encouragement of Fine Arts. Collection of Drawings and Watercolours of Jan Bloch*, “Sztuka” 1904, no. 2, pp. 57–74; and no. 4, pp. 203–205. The Bloch’s collection was also described by J. Muszyński in *Collections of Drawings in Warsaw*, “Sztuka” 1904, no. 4, pp. 206–208. Some of the works in this collection were described in the following articles: H. Domaszewska, *Drawings of J.I.I. Grandville for “Les Métamorphoses DU Jour” in the Collection of the National Museum in Warsaw*, “Annals of MNW”, v. 9, 1965, pp. 265–277; idem, *Collection of Drawings by Grandville in the National Museum in Warsaw*, “Annals of MNW”, v. 19, 1975, pp. 537–574. A number of drawings from Bloch’s collection was shown at the French exhibition in MNW in 2009, see the catalogue *Le siècle Français. 18th Century French Paintings and Drawings from Polish Collections*, Warsaw 2009.

m.in. przez Domenichina, Guercina, Gregorgio Lazzarinięgo, Simona de Vliegęra, Jana van Goyęna, Cornelisa Dusarta, Albrechta Düręra, B. Murilla, Jacques'a Callota, Jacques'a Courtois'a, François Bouchęra, Honorę Daumiera, Beniamina Westa, Iwana Swierczkowa i innych¹⁴⁶. Broniewski opisuje początki tej kolekcji: *Bloch, zmuszony z powodu zdrowia do przebywania za granicą, bawił przez czas dłuższy kolejno w Niemczech, Francji i Włoszech i wówczas zbiór swój zaczął gromadzić, zawierając znajomość z kuratorami muzeów i profesorami akademii, zasięgać ich rady w rzeczach wartości i autentyczności nabywanych rysunków. W ten sposób powstała część zbioru, druga zaś część składa się z rysunków, nadesłanych przez dostawców już po powrocie śp. Blocha do kraju*¹⁴⁷.

Wybrane rysunki z tej kolekcji niemal od razu zostały udostępnione publiczności: *ustawiono tu trzy kołowrotki z oryginalnymi rysunkami i szkicami najslęniejszych mistrzów wszystkich szkół europejskich i wszystkich epok, poczynając od wczesnego renesansu, pochodzące z kolekcji p. Jana Blocha, które pani Blochowa po śmierci męża ofiarowała Towarzystwu. Zbiór ten cały składa się z tysiąca blisko kartonów, które podzielone na trzy serie będą zmieniane kolejno co kilka miesięcy. Żmudnej pracy skatalogowania i ułożenia tych rzeczy podjął się artysta malarz p. Kazimierz Broniewski*¹⁴⁸. W sprawozdaniu napisano, że dzieł było ok. 1000, Broniewski określił ich liczbę na kilkaset pozycji. Oprócz kolekcji rysunków E. Blochowa podarowała także dwa obrazy Wilhelma Kotarbińskiego – *Wskrzeszenie Łazarza* i w 1909 r. *Samarytanie*¹⁴⁹.

Oprócz opisanych wyżej darów należy odnotować także mniejsze donacje, świadczące o ofiarności ówczesnego społeczeństwa. W 1904 r. trzy obrazy *szkoły starożytnej* ofiarowała wdowa po Janie Masłowskim

Cornelis Dusart, Albrecht Dürer, B. Murillo, Jacques Callot, Jacques Courtois, François Boucher, Honorę Daumier, Benjamin West, Iwan Swierczkow, and others.¹⁴⁶ Broniewski describes the beginnings of this collection as follows: *Due to his poor health, Bloch was forced to live abroad. He stayed for a long time successively in Germany, France, and Italy and began to amass his collection at that time, making acquaintances with curators of museums and professors of academies, seeking their counsel in matters of appraisal and verification of authenticity of the drawings he acquired. This way, a portion of the collection was created. The other one consists of drawings sent by dealers after Bloch's return to his country.*¹⁴⁷

Selected drawings from this collection were made accessible to the public almost at once: *This is where they set up three turnstiles with original drawings and sketches by the most famous masters of all European schools and all periods, starting with the early Renaissance, from the collection of Mr. Jan Bloch, which were donated to the Society by Mrs. Bloch after the death of her husband. The entire collection consists of close to a thousand pieces, which are divided into three series that will be exhibited successively and changed every few months. The tedious work of cataloguing and arranging these items was undertaken by Mr. Kazimierz Broniewski (a painter).*¹⁴⁸ The report stated that there were ca. 1,000 works, while Broniewski estimated their number at several hundred. Besides the collection of drawings, E. Bloch also donated two paintings by Wilhelm Kotarbiński, *The Raising of Lazarus* and, in 1909, *Samaritans*.¹⁴⁹

In addition to the donations mentioned above, notice should be taken of several smaller donations which bear testament to the generosity of the society of that time. In 1904, **Emilia Janowa Masłowska**, the widow of Jan Masłowski, donated three paintings of the *antique school*:

146 | Albertus, *Otwarcie sezonu w Pałacu sztuki*, „Kraj” 1903, nr 41, s. 20. W artykule wymienia mistrzów włoskich: Vinci, Veronez [Veronese], Tiepolo, Sarto.

147 | K. Broniewski, *Zbiory rysunkowe*, „Sztuka” 1904, nr 4, s. 204.

148 | T. J., *Z tygodnia na tydzień*, s. 845.

149 | Sprawozdanie TZSP za 1909, s. 5.

146 | Albertus, *Opening of the Season in the Palace of Art*, „Kraj” 1903, no. 41, p. 20. He mentions Italian masters: da Vinci, Veronese, Tiepolo, Sarto.

147 | K. Broniewski, *Collections of Drawings*, „Sztuka” 1904, no. 4, p. 204.

148 | T.J. *From Week to Week*, p. 845.

149 | Report of TZSP for 1909, p. 5.

Emilia Janowa Masłowska: *Martwą naturę* (TZSP 224) oraz pejzaż i studium (TZSP 409–410), niestety zbyt lakonicznie opisane i dzisiaj niemożliwe do zidentyfikowania. **Gustaw Zieliński ze Strzegocina** przekazał Zachęcie w 1905 r.¹⁵⁰ siedem obrazów (TZSP 355–361): Edwarda Lepszego *Scena w kościele*, kopię warsztatową Jakuba Jordaensa *Król opojów*, *Burzę* i *Pogodę* Josepha Verneta¹⁵¹ oraz trzy obrazy nieznanymi autorów.

Dar **Marii i Izydora hr. Czosnowskich**¹⁵² z 1911 r. składał się z 10 obrazów¹⁵³: *Polowanie z chartami* Jana W. Chełmińskiego, *Pożar wsi* F. Kostrzewskiego, *Liściak* A. Wierusza-Kowalskiego, *Dzieci na łące* A. Kozakiewicza, *We włoskim miasteczku* L. Kurelli, *Krajobraz* Władysława Maleckiego, *Rozmowa* Henryka Piątkowskiego, *Cyganka z dziećmi* Franciszka Streitta, *W polu* Władysława Szcernera oraz *Główkę kobiety* E. Okunia. Obrazy zostały zapisane w katalogu TZSP pod numerami 431–440. W 1929 r. praca Okunia była przedmiotem wymiany z artystą, który według informacji z nalepki umieszczonej na odwrocie obrazu *zamienił „Główkę” zapisaną pod nr 431 na inną główkę bardziej charakteryzującą jego twórczość i nadającą się do zbiorów Zachęty*¹⁵⁴.

Dr Stanisław Hassewicz¹⁵⁵ zapisał Zachęcie 17 obrazów, które zostały przekazane w 1913 r. Podobnie jak

Still Life (TZSP 224), together with one landscape and one study (TZSP 409–410). Unfortunately, these were described too laconically and today cannot be identified. **Gustaw Zieliński from Strzegocin** in 1905 donated seven paintings¹⁵⁰ (TZSP 355–361) to the Society: *Scene in a Church* by Edward Lepszy, studio copy of *King of the Drunkards* by Jakub Jordaens, *Tempest* and *Fair Weather* by Joseph Vernet¹⁵¹, and three paintings by unknown artists.

The gift of **Maria Czosnowska and Count Izydor Czosnowski**¹⁵² in 1911 consisted of 10 paintings:¹⁵³ *Hunting with Greyhounds* by Jan W. Chełmiński, *A Fire in the Village* by F. Kostrzewski, *Little Letter* by A. Wierusza-Kowalski, *Children in a Meadow* by A. Kozakiewicz, *In an Italian Town* by L. Kurella, *Landscape* by Władysław Malecki, *Conversation* by Henryk Piątkowski, *Gypsy Woman with Children* by Franciszek Streitt, *In the Field* by Władysław Szcerner, and *Head of a Woman* by E. Okuń. These were registered in the TZSP catalogue under numbers 431–440. In 1929, Okuń's work was exchanged with the artist, who, according to information on a label on the back of the painting, *exchanged the “Head” registered under no. 431 for another one that was more distinctive of the artist's creative style and more suitable for the Society's collection.*¹⁵⁴

Dr. Stanisław Hassewicz¹⁵⁵ bequeathed 17 paintings to the Society, which were transferred in 1913. As was the case

150 | Sprawozdanie TZSP za 1905, s. 9. Według treści nalepki umieszczonej na odwrocie obrazu E. Lepszego był to zapis z 1895 r. Prawdopodobnie chodzi o Gustawa Joachima Zielińskiego (1825–1905), dziedzica majątku Zielenia na Mazowszu.

151 | Prawdopodobnie są to kopie dzieł J. Verneta.

152 | Maria bar. de Lenval (1873–1942) i Izydor Stanisław hr. Czosnowski (1857–1934) mieszkali w Rzymie; poza darowizną na rzecz TZSP kilka przedmiotów ofiarowali także do zbiorów Muzeum Narodowego – MNW, Dział Inwentarzy, Teczka daru Czosnowskich.

153 | Sprawozdanie TZSP za 1911, s. 9.

154 | Fakt ten został zupełnie pominięty w Sprawozdaniu TZSP za 1929 r.

155 | Stanisław Hassewicz (1842–1912) – dr medycyny, działacz w wielu instytucjach narodowych i oświatowych, filantrop; w testamencie uczynił Macierz Szkolną Księstwa Cieszyńskiego spadkobierczynią całego majątku, oszacowanego na 180 tys. rubli – PSB, t. 9, Warszawa–Wrocław–Kraków 1960–1961, s. 302–303.

150 | Report of TZSP for 1905, p. 9. According to the label on the back of Lepszy's paintings, it was a bequest from 1895. The donor was probably Gustaw Joachim Zieliński (1825–1905), heir to the Zielenia estate in Mazowsze.

151 | These are probably copies of Vernet's works.

152 | Baroness Maria de Lenval (1873–1942) and Count Izydor Stanisław Czosnowski (1857–1934) lived in Rome; besides the gift to the Society, they also donated several objects to the National Museum – MNW, Inventory Department, File: Czosnowski gift.

153 | Report of TZSP for 1911, p. 9.

154 | There is no mention of this fact in the Report of TZSP for 1929.

155 | Stanisław Hassewicz (1842–1912), doctor of medicine, active in many national and educational institutions, philanthropist; in his last will and testament, he left his entire estate, estimated at 180,000 roubles, to the Alma Mater of the Principality of Cieszyn – PSB, v. 9, Warsaw–Wrocław–Cracow 1960–1961, pp. 302–303.

■ Portret Stanisława Hassewicza, autor Aleksander Ken, ze zbiorów Biblioteki Narodowej, sygn. F.6783
Portrait of Stanisław Hassewicz by Aleksander Ken, from the collection of the National Library, inv. F.6783

w przypadku darowizny M. Jankowskiej zbiór zawierał dzieła artystów zarówno polskich, jak i zagranicznych. Były to prace: *Głowa chłopca ze Żmudzi*, *Głowa kobiety (kobieta z kurą)*, *Polowanie na niedźwiedzie w Nieświeżu* J. Fałata, *Czaty* J. Brandta, *Drużba krakowski* J. Kossaka, *Wypadek w podróży* A. Wierusza-Kowalskiego, *Bryczka* Stanisława Masłowskiego, *Kometa* i *W żniwa* Aleksandra Mroczkowskiego oraz *Popas* i *Fragment jarmarku* Tadeusza Rybkowskiego. Do oryginalnych prac artystów obcych należał obraz Iwana Ajwazowskiego i pastel Josefa Huttary'ego. Darowiznę uzupełniały dwie kopie dzieł Davida Teniersa, Carla Marattiego i prace artystów nieznanych¹⁵⁶. Wszystkie zapisano w katalogu pod numerami TZSP 454–470.

156 | Sprawozdanie TZSP za 1913, s. 9.

with the gift of M. Jankowska, this donation also contained works by both Polish and foreign artists, and specifically: *Head of a Peasant from Samogitia*, *Head of a Woman (Woman with a Chicken)*, *Bear Hunt in Nieśwież* by J. Fałat, *Watch* by J. Brandt, *Cracovian Groomsman* by J. Kossak, *Mishap on a Journey* by A. Wierusz-Kowalski, *Carriage* by Stanisław Masłowski, *Comet* and *At the Harvest* by Aleksander Mroczkowski, together with *Feeding* and *Fragment of a Market* by Tadeusz Rybkowski. Among original works by foreign artists were a painting by Iwan Ajwazowski and a pastel by Josef Huttary. The remainder of the gift consisted of two copies of works by David Teniers and Carlo Maratta (Maratti) and works by unknown artists.¹⁵⁶ All were registered in the catalogue under TZSP 454–470.

156 | Report of TZSP for 1913, p. 9.

W 1914 r. do TZSP przyjęto pięć obrazów (TZSP 473–477) zapisanych Zachęcie przez **Adama Wiślickiego**¹⁵⁷: *Z „Zopfu”* Kazimierza Pochwalskiego, *W chacie* Włodzimierza Tetmajera, *Krajobraz* Romana Kochanowskiego, *Wieśniaczka* Bronisława Wiśniewskiego i *Pazik* Józefa Wodzińskiego; cztery obrazy (TZSP 480–483) zapisane przez **Augustę z Sakowiczów Małachowską**: *Rybak* Hipolita Lipińskiego, *Powrót z zabawy* J. Kossaka, *Bajka* Konstantego Górskiego i *Melodie Matinale* Pierre’a de Conincka oraz dwa obrazy od **Adeli hr. Broel-Platerowej**: *Konrad Wallenrod* Władysława Majeranowskiego i *Król Stanisław August Poniatowski* (kopia obrazu M. Bacciarellego), występujące w katalogu pod poz. TZSP 471–472¹⁵⁸.

W 1916 r. włączono do zbiorów TZSP obrazy stanowiące legat **Władysława Bilskiego z Petersburga** z 1893 r. Sprawozdanie TZSP za 1916 r. mówi o 19 obrazach *obcej szkoły niewiadomych autorów*, zapisanych w katalogu z 1920 r. pod poz. 511–529. Obecnie jeden z obrazów posiada atrybucję. Jest to dzieło *W oberży* Willema van Herpa. W 1930 r. włączono także do zbiorów niewymieniony w 1916 r. obraz *Portret damy* Franciszka Pfanhausera¹⁵⁹ (TZSP 766).

Jednych z cenniejszych zapisów na rzecz Towarzystwa dokonali prawnicy: **Artur Bardzki**¹⁶⁰ i **Leon Papiński**¹⁶¹. Bardzki zapisał swoją kolekcję Zachęcie

In 1914, the Society received five paintings (TZSP 473–477) bequeathed by **Adam Wiślicki**¹⁵⁷ *From “Zopf”* by Kazimierz Pochwalski, *In the Cottage* by Włodzimierz Tetmajer, *Landscape* by Roman Kochanowski, *Peasant Woman* by Bronisław Wiśniewski, and *Little Page* by Józef Wodziński; four paintings (TZSP 480–483) bequeathed by **Augusta Małachowska née Sakowicz**: *Fisherman* by Hipolit Lipiński, *Return from a Horseride* by J. Kossak, *Fairy Tale* by Konstanty Górski, and *Melodie Matinale* by Pierre de Coninck, plus two paintings (TZSP 471–472) from **Countess Adela Broel-Platerowa**: *Konrad Wallenrod* by Władysław Majeranowski and *King Stanislaus Augustus Poniatowski*, a copy of the painting by M. Bacciarelli.¹⁵⁸

In 1916, the Society’s collection was expanded by paintings from the 1893 legacy of **Władysław Bilski from St. Petersburg**. The TZSP report for 1916 mentions 19 paintings *of a foreign school of unknown artists*, entered in the catalogue of 1920 under numbers 511–529. Currently, one of these works has been attributed – *In the Tavern* by Willem Van Herp. The painting *Portrait of a Lady* by Franciszek Pfanhauser¹⁵⁹ (TZSP 766), not mentioned in 1916, was incorporated into the collection in 1930.

One of the most valuable bequests to the Society came from the attorneys **Artur Bardzki**¹⁶⁰ and **Leon Papiński**¹⁶¹.

157 | Adam Wiślicki (1836–1913) – dziennikarz i publicysta, założyciel i wydawca „Przeglądu Tygodniowego” – *Wielka Encyklopedia Powszechna PWN*, t. 12, Warszawa 1969, s. 357. Wiślicki w 1908 r. podarował Zachęcie także tekę rysunków W. Tetmajera; informacja z inskrypcji na tece – „Galicya Tetmajera i rysunki z Krakowa”.

158 | Sprawozdanie TZSP za 1914, s. 9.

159 | Katalog TZSP z 1933 r.

160 | Artur Bardzki (1838–1916) – prawnik cywilista, obrońca w sądzie apelacyjnym Królestwa Polskiego, adwokat przysięgły od 1876 r.; ekonomista, mecenas sztuki, dyrektor Towarzystwa Kredytowego Miejskiego w Warszawie – PSB, t. 1, Kraków 1935, s. 303–304.

161 | Leon Papiński (1858–1917), adwokat i wiceprezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie, związany z Zachęta, w której ufundował konkursy malarskie swego imienia – PSB, t. 25, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1980, s. 169–170.

157 | Adam Wiślicki (1836–1913), journalist and publicist, founder and publisher of “Przegląd Tygodniowy” – *PWN Great Universal Encyclopaedia*, v. 12, Warsaw 1969, p. 357. In 1908, Wiślicki also donated to the Society a portfolio of drawings by W. Tetmajer; inscription on the portfolio: “Tetmajer’s Galicia and Drawings from Cracow”.

158 | Report of TZSP for 1914, p. 9.

159 | TZSP Catalogue of 1933.

160 | Artur Bardzki (1838–1916), civil attorney, defender in the court of appeals of the Kingdom of Poland, sworn attorney from 1876, economist, patron of the arts, director of the Warsaw Municipal Credit Society – PSB, v. 1, Cracow 1935, pp. 303–304.

161 | Leon Papiński (1858–1917), attorney and vice-president of the Court of Appeals in Warsaw, associated with TZSP for which he funded painting competitions under his name – PSB, v. 25, Wrocław–Warsaw–Cracow–Gdańsk 1980, pp. 169–170.

■ Portret Artura Bardzkiego, reprodukcja: „Tygodnik Ilustrowany” 1910, nr 41, s. 830
Portrait of Artur Bardzki, reproduction: “Tygodnik Ilustrowany” 1910, no. 41, p. 830

w testamencie, który ogłoszono po jego śmierci w 1916 r. Sprawozdanie za 1916 r. mówi o tym, że *Bardzki testamentem własnoręcznym zapisał Towarzystwu zbiory artystyczne i bibliotekę, w dodatkowym zaś rozporządzeniu darowiznę tę ograniczył zastrzeżeniem, że dopóki jedna z jego wnuczek Raczyńskich, mieszkających w Krakowie, zechce mieszkać choćby czasowo w Warszawie, w mieszkaniu przez niego zajmowanym, żadne dzieło sztuki nie może być z tego mieszkania zabrane i wszystko powinno być pozostawione do ich dożywotniego użytkowania. Z powodu takiego zastrzeżenia darowizna nie została wykonana*¹⁶². W 1918 r. na skutek porozumienia Komitetu TZSP ze spadkobierczyniami Bardzkiego, na mocy specjalnej umowy z 19 września 1918 r., do zbiorów Zachęty

Bardzki bequeathed his collection to the Society in his last will and testament, which was read after his death in 1916. According to the report for 1916, *Bardzki, in his handwritten testament, bequeathed to the Society his artistic collection and library, subject to an additional, personal instruction that, as long as any of his Raczyńska granddaughters, residing in Cracow, wanted to live in his apartment in Warsaw, even temporarily, no work of art can be removed from the apartment he occupied, and everything must be left intact for their use until the end of their lives. Because of such a limitation, the gift has never been executed*.¹⁶² In 1918, as a result of an agreement of 19 Sep. 1918 between the Society’s Committee and Bardzki’s heiresses, 19 paintings and a library of books about art history were included in the Society’s

162 | Sprawozdanie TZSP za 1916, s. 4.

162 | Report of TZSP for 1916, p. 4.

przyjęto 19 obrazów oraz księgozbiór poświęcony historii sztuki¹⁶³. Obrazy te zapisano w katalogu pod poz. 537–555. Należały do nich: *Włoszka* i *Szalas* Teodora Axentowicza, *Portret damy* Anny Bilińskiej, *Krajobraz* F. Brzozowskiego, *Przy studni* W. Gersona, *Z rozkazem* M. Gierzyńskiego, *Zła wieść* J. Kossaka, *Jeździec i luzak* Włodzimierza Łośa, *Król Łokietek zrywa układy z Krzyżakami* J. Matejki, *Włoszka* Karola Millera, *Król Stanisław August w Petersburgu* Jana Cz. Moniuszki, *Konie* A. Orłowskiego, *Oczepiny* Wojciecha Picchowskiego, *Studium* Władysława Podkowińskiego, *W polu* Jana Rosena, *Król Jan III i Marysieńka* Wandalina Strzałeckiego, *Lutnistą* Wincentego Trojanowskiego, *Pogrzeb na wsi* S. Witkiewicza oraz *Ujrzałem raz* Leona Wyczółkowskiego¹⁶⁴.

Leon Papiński w testamencie z 16 lipca 1915 r. zapisał Towarzystwu swoją kolekcję numizmatyki i malarstwa¹⁶⁵ – z zastrzeżeniem, by przeszła na własność Zachęty *po najdłuższym życiu żony*. [...] *Pani Maria Papińska w wykonaniu woli nieboszczyka męża swego zakomunikowała spis obrazów, jakie mają pozostać pod dożywotnim użytkowaniem i zezwoliła na zabranie zaraz*

collection.¹⁶³ The paintings were registered under numbers 537–555. These were as follows: *Italian Woman* and *Forest Shanty* by Teodor Axentowicz, *Portrait of a Lady* by Anna Bilińska, *Landscape* by F. Brzozowski, *By the Well* by W. Gerson, *Carrying an Order* by M. Gierzyński, *Bad News* by J. Kossak, *Rider and Unsaddled Horse* by Włodzimierz Łoś, *King Łokietek Abrogating the Treaty with the Teutonic Knights* by J. Matejko, *Italian Woman* by Karol Miller, *King Stanislaus Augustus in St. Petersburg* by Jan Cz. Moniuszko, *Horses* by A. Orłowski, *Unveiling of the Bride* by Wojciech Picchowski, *Study* by Władysław Podkowiński, *In the Field* by Jan Rosen, *King Jan III Sobieski and Queen Marysieńka* by Wandalin Strzałecki, *Lutenist* by Wincenty Trojanowski, *Funeral in a Village* by S. Witkiewicz, *I Once Saw* by Leon Wyczółkowski.¹⁶⁴

In his last will and testament of 16 July 1915, **Leon Papiński** bequeathed to the Society his collections of numismatics and paintings,¹⁶⁵ with the stipulation that it become the property of the Society *after the life of his wife*. [...] *In executing the will of her late husband, Mrs. Maria Papińska communicated a list of paintings which are to remain with her for the duration of her lifetime, and agreed to*

163 | Sprawozdanie TZSP za 1918, s. 7. Oprócz tego A. Bardzki za życia ofiarował Zachęcie: w 1912 r. dwie teki z fotografiami fresków Giulia Romano w Mantui i Giotta w Padwie oraz tekę z rysunkami Piwarskiego *Targ w Warszawie* (Sprawozdanie TZSP za 1912, s. 8–9); w 1914 r. dwa tomy albumów z reprodukcjami obrazów Galerii Drezdeńskiej wydane przez Hanfstaengla (Sprawozdanie TZSP za 1914, s. 9) oraz w 1915 r. trzy książki z ilustracjami z Hiszpanii i 14 tomów *Histoire de Peintres Charles'a Blanca* (Sprawozdanie TZSP za 1915, s. 8). Przedmioty te zostały włączone do biblioteki TZSP.

164 | Sprawozdanie TZSP za 1918, s. 8; także: *Z Zachęty*, „Gazeta Warszawska” 1919, nr 149, s. 4: *W sali parterowej palacu sztuki wystawiono cenną kolekcję obrazów zapisanych przez śp. Artura Bardzkiego do zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych [...] Należący do tej kolekcji obraz Matejki „Łokietek zrywający układy z Krzyżakami” włączono do goszczącej w innej Sali wystawy Matejkowskiej.*

165 | W. Wankic, *Zbiory śp. Leona Papińskiego. Dwie kolekcje obrazów i medali, przez mecenasa Leona Papińskiego zebrane, testamentem Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych przekazane*, „Kurier Polski” 1918, nr 67, s. 4.

163 | Report of TZSP for 1918, p. 7. In addition, A. Bardzki donated to the Society in 1912 (during his lifetime) two portfolios with photographs of frescoes by Giulio Romano in Mantua and Giotto in Padua, and a portfolio of drawings by Piwowski *Market in Warsaw* (Report of TZSP for 1912, pp. 8–9); in 1914 two albums of reproductions of paintings from the Dresden Gallery published by Hanfstaengl (Report of TZSP for 1914, p. 9) and in 1915 three books with illustrations from Spain and 14 volumes *Histoire de Peintres by Charles Blanc* (Report of TZSP for 1915, p. 8). These items were incorporated into the TZSP library.

164 | Report of TZSP for 1918, p. 8. Also: *From TZSP*, „Gazeta Warszawska” 1919, no. 149, p. 4: *In a ground-floor gallery of the palace of art, there was an exhibition of a valuable collection of paintings bequeathed by the late Artur Bardzki to the collection of TZSP [...]. The painting by Matejko “King Łokietek Abrogating the Treaty with the Teutonic Knights”, which belongs to the Bardzki’s collection, is included in another gallery at an exhibition of Matejko works.*

165 | W. Wankic, *Collections of the Late Leon Papiński. Two Collections of Paintings and Medals Amassed by Atty. Leon Papiński, Bequeathed to TZSP*, „Kurier Polski” 1918, no. 67, p. 4.

■ Michał du Laurans, *Portret Leona Papińskiego*, 1907, olej, płótno, 123 x 101, nr inw. MP 2044 MNW

Michał du Laurans, *Portrait of Leon Papiński*, 1907, oil on canvas, 123 x 101, inv. MP 2044 MNW

zbioru medali¹⁶⁶. Były to medale polskie lub z Polską związane, niestety w sprawozdaniu nie ma bliższych danych na ich temat, na przykład dotyczących choćby wielkości zbioru. Ogólne informacje znaleźć można za to w ówczesnej prasie: *widzimy tu od prymitywów śląskich, piastowskich pieczęci cały szereg w oryginałach i dobrych odlewach medali naszych. Śliczne włoskie z epoki Bony, Jagiellonów, Batorego, Wazów, Sobieskich, Sasów, i nareszcie Stanisława Augusta epoka, [...] tyle przepięknych zostawiła nam pamiątek*¹⁶⁷.

Zbiór dzieł sztuki Papińskiego pochodził głównie z zakupów dokonanych po wystawach w Zachęcie.

166 | Sprawozdanie TZSP za 1917, s. 7. O kolekcji numizmatycznej Papińskiego: *Medalierstwo. Raj dla kolekcjonerów*, „Świat” 1918, nr 11, s. 4–5.

167 | W. Wankic, *Zbiory ś.p. Leona Papińskiego*, s. 4.

*the immediate transfer of the collection of medals.*¹⁶⁶ These medals were either Polish or associated with Poland, but unfortunately the report does not refer to them in detail, not even in terms of the size of the collection. However, general information can be found in the press of that time: *Here, we see a whole series of our medals, from the primitive Silesian seals of the Piast dynasty – these are original castings, all in good quality. There are also beautiful Italian ones from the times of Queen Bona, the Jagiellon dynasty, King Batory, the Vasa Kings, Sobieski, the Saxon kings, and finally the time of King Stanislaus Augustus [...]. She left us so many exquisite mementos.*¹⁶⁷

166 | Report of TZSP for 1917, p. 7. On Papiński's numismatic collection: *Medallic Art. Paradise for Collectors*, „Świat” 1918, no. 11, pp. 4–5.

167 | W. Wankic, *Collections of the Late Leon Papiński*, p. 4.

Gromadził je mec. Papieski przez całe swoje życie. Ale też nie przeoczył nikogo spośród współczesnych artystów. Interesował go specjalnie typ piękności etnograficznej polskiej. W jego kolekcji więc znaleźć można całą gromadę główek wiejskich¹⁶⁸. Jest tam i Axentowicz z huculkami aż dwiema. Jest doskonały Wyczółkowski, [...] Kędziński, jest Fortuński (rara avis w naszej sztuce). [...] Perłą zbiorów jest Vlastimila Hofmana „Spowiedź”, dzieło muzealnego znaczenia i trwałej wartości¹⁶⁹.

Mecenasowa Papieska ma tylko tę troskę największą, aby z takim trudem zebrane dzieła, stały się tym, o czym marzył jej mąż: stały się początkiem wielkiego muzeum sztuki polskiej¹⁷⁰.

Zapis L. Papieskiego¹⁷¹ został sfinalizowany po śmierci Marii Papieskiej w 1929 r., a wybrane obrazy zaprezentowano w Zachęcie na specjalnej wystawie¹⁷². Ogółem przyjęto 104¹⁷³ obrazy i rysunki. Początkowo w poczet zbiorów zakwalifikowano 39 obrazów i rysunków (od numeru TZSP 722 do numeru TZSP 760), m.in.: T. Axentowicza, J. Malczewskiego, J. Matejki, Kazimierza Sichulskiego, L. Wyczółkowskiego, S. Lentza, Jana Stanisławskiego, Józefa Mehoffera, S. Wyspiańskiego, Teodora Ziomka i F. Żmurki. Oprócz tego na własność Towarzystwa przyjęto 65 obrazów i rysunków, z których w latach 1932–1933¹⁷⁴ do zbiorów włączono siedem prac: A. Gierymskiego, F. Kostrzewskiego, Antoniego A. Piotrowskiego, Win-

Papieski's collection of works of art originated primarily from purchases made at exhibitions at the Society. Attorney Papieski collected them throughout his entire life. And he did not overlook anyone among contemporary artists. He was particularly interested in Polish ethnographic beauty. His collection, therefore, includes a large group of peasant heads.¹⁶⁸ There is Axentowicz with two Hucul girls. There is an excellent Wyczółkowski, [...] Kędziński, Fortuński (rara avis in our art). [...] The pearl of the collection is "Confession" by Vlastimil Hofman, a work of museum significance and lasting value.¹⁶⁹

Mrs. Papieska has but one overriding concern – that these works, so meticulously collected, become the very thing that her husband had always dreamed of: the beginnings of a great museum of Polish art.¹⁷⁰

Papieski's bequest¹⁷¹ was finalized after the death of Maria Papieska in 1929, and selected paintings were shown at the Society at a special exhibition.¹⁷² Altogether, 104¹⁷³ paintings and drawings were received. Initially, 39 paintings and drawings were included in the collection (TZSP 722–760), including works by T. Axentowicz, J. Malczewski, J. Matejko, Kazimierz Sichulski, L. Wyczółkowski, S. Lentz, Jan Stanisławski, Józef Mehoffer, S. Wyspiański, Teodor Ziomek, F. Żmurko. In addition, the Society acquired ownership of another 65 paintings and drawings, from which seven works were incorporated into the collection in 1932–1933.¹⁷⁴ These were

168 | F., *Z Zachęty. Otwarcie wystawy obrazów Bronisława Kowalewskiego i zbiorów po śp. Leonie Papieskim*, „Kurier Polski” 1918, nr 65, s. 5.

169 | W. Wankie, *Zbiory śp. Leona Papieskiego*, s. 4.

170 | W. Wankie, *Z wystaw. Zbiory śp. Leona Papieskiego*, „Kurier Polski” 1918, nr 90, s. 4.

171 | Sprawozdanie TZSP za 1918, s. 7.

172 | Sprawozdanie TZSP za 1929, s. 5.

173 | W „Sztukach Pięknych” pojawiła się informacja o przyjęciu do Zachęty 102 obrazów, zapisanych w testamencie przez zmarłego w r. 1917 mecenasa Leona Papieskiego, a dotąd pozostających w dożywociu wdowy zmarłej przed kilkoma miesiącami – *Kronika Artystyczna*, „Sztuki Piękne”, t. 5, 1929, s. 498.

174 | Sprawozdanie TZSP za 1932, s. 10; Sprawozdanie TZSP za 1933, s. 10. Cztery prace TZSP 818–821 powtórzone są w obu sprawozdaniach.

168 | F., *From TZSP. Opening of the Exhibition of Paintings by Bronisław Kowalewski and the Collection of the Late Leon Papieski*, „Kurier Polski” 1918, no. 65, p. 5.

169 | W. Wankie, *Collections of the Late Leon Papieski*, p. 4.

170 | W. Wankie, *From Exhibitions. Collections of the Late Leon Papieski*, „Kurier Polski” 1918, no. 90, p. 4.

171 | Report of TZSP for 1918, p. 7.

172 | Report of TZSP for 1929, p. 5.

173 | The periodical “Sztuki Piękne” announced that TZSP received 102 paintings, bequeathed under the last will of atty. Leon Papieski, deceased in 1917, and until now remaining in the possession of the widow who passed away several months ago – *Artistic Chronicle*, “Sztuki Piękne”, v. 5, 1929, p. 498.

174 | Report of TZSP for 1932, p. 10; Report of TZSP for 1933, p. 10. Four works, and namely TZSP 818–821, are repeated in both reports.

centego Wodzinowskiego, Piotra Stachiewicza i Stanisława Tondosa. Zapisano je w katalogu z 1935 r. w poz. TZSP 818–824. Na koniec, w 1936 r., do zbiorów włączono także *Portret kobiety* F. Żmurki (poz. TZSP 875)¹⁷⁵. W sumie w katalogu zbiorów TZSP z 1938 r. zapisano 47 obrazów i rysunków ofiarowanych przez Papięskiego. Nie włączono do katalogu zbiorów numizmatycznych i nie skatalogowano pozostałych 57 sztuk, które jako własność Zachęty przechowywane były w magazynach i pokazywane na wystawach czasowych.

Z innych, mniejszych darowizn warto jeszcze wspomnieć o zapisie testamentowym **Olgi de Vilde**, w postaci siedmiu miniatur rodzinnych przekazanych TZSP w 1919 r. (TZSP 572–578)¹⁷⁶, oraz o czterech obrazach zapisanych w testamencie przez **dra Kazimierza Chełchowskiego**¹⁷⁷, tj. *Mężczyzna z tabakierką* T. Maleszewskiego, *Żniwa* W. Tetmajera, *Głowa* W. Podkowińskiego, *Napoleon przy działach*, kopii dzieła Horacego Vernetta i dwóch sztychach: *Byk otoczony psami* i *Chrystus przed Pilatem*, opisanych w katalogach pod numerami: TZSP 531–534 i 600–601¹⁷⁸. Zapis dra Chełchowskiego dopuszczał możliwość wyboru prac znajdujących się w jego mieszkaniu, z którego członkowie Komitetu skorzystali w 1917 r.¹⁷⁹

W okresie międzywojennym na uwagę zasługują dwie darowizny. Pierwsza z nich to dar **Zofii z Sygietyńskich Nowosielskiej**¹⁸⁰ z 1931 r., zapisany w katalogu pod numerami TZSP 801–809, składający się z obrazów: *W karczmie* A.A. Piotrowskiego, *W polu* S. Masłowskiego, *Chłop* H. Pillatiego oraz szczęściu szkiców

works by A. Gieryski, F. Kostrzewski, Antoni A. Piotrowski, Wincenty Wodzinowski, Piotr Stachiewicz, and Stanisław Tondos. They were entered in the catalogue under numbers TZSP 818–824. Finally, in 1936 *Portrait of a Lady* by F. Żmurko was entered into the collection (TZSP 875).¹⁷⁵ Altogether, the catalogue of the Society's collection in 1938 consisted of 47 paintings and drawings bequeathed by Papięski. The numismatic collection was not catalogued, nor were the remaining 57 works, which, as property of the Society, were stored in warehouses and shown in temporary exhibitions.

Among other, smaller gifts, it is worth mentioning the bequest by **Olga de Vilde** of seven family miniatures, received by the Society in 1919 (TZSP 572–578)¹⁷⁶, and four paintings bequeathed by **Dr. Kazimierz Chełchowski**:¹⁷⁷ *Man with a Snuffbox* by T. Maleszewski, *Harvest* by W. Tetmajer, *Head* by W. Podkowiński, *Napoleon by a Cannon*, a copy from Horace Vernet, and two engravings: *Bull Surrounded by Dogs* and *Christ Before Pilate*, catalogued as TZSP 531–534 and 600–601.¹⁷⁸ The bequest of Dr. Chełchowski allowed for the possibility of selecting works from his apartment, which the members of the Committee did in 1917.¹⁷⁹

In the interwar period, two gifts merit attention. The first is the 1931 gift of **Zofia Nowosielska née Sygietyńska**,¹⁸⁰ catalogued as TZSP 801–809, consisting of the paintings: *In the Tavern* by A.A. Piotrowski, *In the Field* by S. Masłowski, *Peasant* by H. Pillati, and six

175 | Sprawozdanie TZSP za 1936, s. 11.

176 | Sprawozdanie TZSP za 1919, s. 7.

177 | Kazimierz Chełchowski (1858–1917) – dr medycyny, działacz społeczny – PSB, t. 3, Kraków 1937, s. 270–271. W Sprawozdaniu TZSP za 1917 r. i katalogu z 1920–1925 nie podano imienia dra Chełchowskiego, zaś w katalogach z lat 1933–1938 jako darczyńcę błędnie wymienia się jego brata Stanisława Chełchowskiego (1866–1907).

178 | Sprawozdanie TZSP za 1917, s. 7.

179 | Ibidem. Okoliczność ta przemawia za hipotezą, że darczyńcą był K. Chełchowski zm. w 1917 r., a nie jego brat Stanisław.

180 | Z. Nowosielska (1895–1931) – żona majora Gustawa Nowosielskiego.

175 | Report of TZSP for 1936, p. 11.

176 | Report of TZSP for 1919, p. 7.

177 | Kazimierz Chełchowski (1858–1917), doctor of medicine, social activist – PSB, v. 3, Cracow 1937, pp. 270–271. In the TZSP report for 1917 and the catalogue of 1920–1925, Dr. Chełchowski's first name is not recorded, while catalogues from 1933–1938 incorrectly list his brother Stanisław Chełchowski (1866–1907) as the donor.

178 | Report of TZSP for 1917, p. 7.

179 | Ibid. This fact supports the hypothesis that the donor was K. Chełchowski, deceased in 1917, rather than his brother Stanisław.

180 | Z. Nowosielska (1895–1931), wife of Major Gustaw Nowosielski.

■ Portret Kazimierza Chelchowskiego, reprodukcja: „Świat” 1916, nr 30, s. 5
Portrait of Kazimierz Chelchowski, reproduction: “Świat”, 1916, no. 30, p. 5

A. Gierymskiego¹⁸¹. Druga i ostatnia darowizna, licząca kilka pozycji, obejmuje siedem prac Jana Ciaglińskiego (1858–1913) ofiarowanych państwu polskiemu przez **rodzinę Ciaglińskich**. Po wystawie prac artysty, która miała miejsce w Zachęcie w 1935 r., Państwowe Zbiory Sztuki [dalej: PZS] przekazały *dla zbiorów muzealnych* Zachęty dwa obrazy i pięć szkiców artysty (TZSP 865–867 i 894–897) jako *dar rodziny autora*¹⁸².

Należy również wspomnieć o darach, które nie zostały wymienione w katalogach zbiorów. Były to dary: dra Stanisława Rybickiego¹⁸³ – zbiór monet i medali

181 | Sprawozdanie TZSP za 1931, s. 8.

182 | Dar został przyjęty w dwóch partiach, w 1935 i 1937 r. Zbiornicze pokwitowanie dla PZS TZSP wystawiło 15 kwietnia 1937 r.: MNW, Dział Inwentarzy, Dary, Ciagliński Jan.

183 | Albertus, op. cit., s. 20. Stanisław Teofil Rybicki (1843–1920) – dr medycyny, powstaniec z 1863 r., działacz społeczny, członek i założyciel Resursy Obywatelskiej w Warszawie;

sketches by A. Gierymski.¹⁸¹ The second and last gift of multiple objects consisted of seven works by Jan Ciagliński (1858–1913) donated to the Polish State by the **Ciaglińscy Family**. After an exhibition of the artist's works at the Society in 1935, the National Collection of Art [henceforth PZS] transferred two paintings and five sketches of the artist *to the museum collection* of the Society (TZSP 865–867 and 894–897) as a *gift of the family of the artist*.¹⁸²

At this point, a reference should be made to gifts which were not listed in the catalogue of the collection. These were as follows: Gift of Dr. Stanisław Rybicki¹⁸³

181 | Report of TZSP for 1931, p. 8.

182 | The gift was received in two parts in 1935 and 1937. A joint receipt to the National Collection of Art was issued by TZSP on 15 Apr. 1937: MNW, Inventory Department, Gifts, Ciagliński Jan.

183 | Albertus, op. cit., p. 20. Stanisław Teofil Rybicki (1843–1920), doctor of medicine, insurgent of 1863, social activist,

polskich liczący ok. 2000 sztuk, *wraz z odpowiednimi gablotami dla ich wystawienia*¹⁸⁴, niestety zupełnie nieznany; Leandra Marconiego – *nader cenny złoty i srebrny haft staropolski ornat kościelny (Fundacja wielkopolan po zwycięstwie Jana III pod Wiedniem), oraz kopie gipsowe ornamentów ściennych z Wilanowa*¹⁸⁵; Julii z Bergsonów Lesser-Blatteisowej – *odlewy gipsowe pieczęci oryginalnych i ozdób – 28 sztuk*¹⁸⁶; spadkobierców Gustawa i Emilii Ejtner – osiem sztuk starych naczyń cynowych¹⁸⁷, a także medal grunwaldzki – dar Julii Michałowej Mankielewiczowej¹⁸⁸. Skąpe dane zawarte w corocznych sprawozdaniach nie pozwalają dokonać ich identyfikacji. Podobnie trudno jest w tej chwili ustalić dalsze dzieje dwóch gobelinów posiadających numery katalogu. Jeden z nich (TZSP 341) został podarowany przez Zofię Rau w imieniu jej męża śp. Wilhelma Raua w 1899 r.¹⁸⁹; drugi, o numerze TZSP 612, był darem anonimowym z 1920 r.¹⁹⁰. Oba najprawdopodobniej zostały bezpowrotnie utracone w czasie okupacji.

W katalogach zbiorów z lat 1925–1930 pojawiły się nieliczne rysunki i ryciny. Były to m.in.: cztery akwarele *wykonane sposobem chińskim*, podarowane przez Piotra Boczkowskiego w 1905 r.¹⁹¹, dar Henryka Śli-

– a collection of coins and Polish medals numbering ca. 2,000 pieces, *together with display cases appropriate for their exhibition*,¹⁸⁴ unfortunately completely unknown; gift of Leandro Marconi – *a highly valuable liturgical vestment in old-Polish weave of silver and gold (Wielkopolan Foundation after the victory of King John III at Vienna), and copies of plaster casts of wall decorations from Wilanów Palace*,¹⁸⁵ gift of Julia Lesser-Blatteisowa née Bergson – *plaster casts of original seals and decorations, 28 pieces*,¹⁸⁶ gift of the heirs of Gustaw and Emilia Ejtner – eight pieces of antique pewter dishes,¹⁸⁷ gift of Julia Michałowa Mankielewiczowa of a Grunwald medal.¹⁸⁸ The paucity of information in the annual reports makes it impossible to identify these objects. Similarly, at this point it is difficult to establish the subsequent fate of two tapestries listed in the catalogue. One of them (TZSP 341) was donated by Zofia Rau in the name of her late husband Wilhelm Rau in 1899,¹⁸⁹ the second one (TZSP 612) was an anonymous gift in 1920.¹⁹⁰ Both were probably irretrievably lost during the wartime occupation.

Catalogues of the collection from 1925–1930 show few additional drawings and prints. Among these were the following: four watercolours donated by Piotr Boczkowski in 1905, *executed in the Chinese method*,¹⁹¹

oprócz kolekcji monet i medali posiadał zbiory biblioteczne, które ofiarował Bibliotece w Skierniewicach – PSB, t. 33, Wrocław–Warszawa–Kraków 1991, s. 314–316.

184 | Sprawozdanie TZSP za 1903, s. 9, H.S., *Towarzystwo Sztuk Pięknych*, „Kurier Warszawski” 1904, nr 56, s. 1.

185 | Ibidem, s. 9. Jest to jedyna informacja na temat tych przedmiotów.

186 | Sprawozdanie TZSP za 1904, s. 9.

187 | Sprawozdanie TZSP za 1901, s. 5. Prezentowane na pierwszej wystawie zbiorów w 1901 r., obecnie nie ma informacji na temat ich dalszych losów.

188 | Sprawozdanie TZSP za 1913, s. 9.

189 | Sprawozdanie TZSP za 1899, s. 9.

190 | Sprawozdanie TZSP za 1920, s. 5. Gobelin pozostawał w czasowym depozycie w MNW do 1924 r. Oba gobeliny prezentowane były na stałej galerii w 1932 r. – Archiwum Akt Nowych [dalej AAN], MWRiOP, sygn. 7003, s. 137.

191 | Sprawozdanie TZSP za 1905, s. 4. Są to akwarele malowane na opłatkach ryżowych, spisane w MNW w 1942 r. Przetrwaly wojnę i obecnie pozostają w Zbiorach Sztuki

member and one of the founders of the Civic Social Club in Warsaw, in addition to collections of coins and medals he had bibliographic collections which he donated to the Library in Skierniewice – PSB, v. 33, Wrocław–Warsaw–Cracow 1991, pp. 314–316.

184 | Report of TZSP for 1903, p. 9; H.S., *The Society of Fine Arts*, „Kurier Warszawski” 1904, no. 56, p. 1.

185 | Ibid., p. 9. This is the only information about these objects.

186 | Report of TZSP for 1904, p. 9.

187 | Report of TZSP for 1901, p. 5. Displayed at the first exhibition of the collection in 1901, presently there is no information about their subsequent fate.

188 | Report of TZSP for 1913, p. 9.

189 | Report of TZSP for 1899, p. 9.

190 | Report of TZSP for 1920, p. 5. The tapestry was on temporary deposit at MNW until 1924. Both tapestries were exhibited at the permanent gallery in 1932 – the Archives of Modern Records [henceforth AAN], MWRiOP, inv. 7003, p. 137.

191 | Report of TZSP for 1905, p. 4. These watercolours are painted on rice-flour wafers; inventoried by MNW in 1942, they

zienia w postaci albumu szkiców A. Orłowskiego¹⁹², dar Włodzimierza Sulickiego – *portrecik księcia Poniatowskiego w ramkach*¹⁹³, dziewięć sztychów ofiarowanych przez Stanisława Leczyczyńskiego¹⁹⁴ oraz dar Ryszarda Wildta – *zbiór rysunków i litografii swojego ojca* [Karola Wildta – RO]. Miał on stanowić *łącznie z posiadanymi przez Towarzystwo oddzielnymi akwafortami, sztychami, drzeworytami oraz nabytymi kolekcjami akwafort Jasińskiego i Pankiewicza – zaczątek oddzielnego działu graficznego*¹⁹⁵. W katalogach z tych lat figurują również teki autolitografii L. Wyczółkowskiego: *Gdańsk i Lublin* oraz teka bez nazwy, a także teka akwafort. Przedmioty te zostały wyłączone ze zbiorów po 1930 r. W następnych katalogach umieszczono na tych samych pozycjach pojedyncze plansze z tek Wyczółkowskiego. Pozostałe zapewne istniały w zbiorach bibliotecznych, chociaż nie są ujęte w kartotece i Inwentarzu Biblioteki TZSP¹⁹⁶.

Zdarzało się, że dary nieprzyjęte przez Towarzystwo przekazywano do zbiorów Muzeum Narodowego. W ten sposób do MNW trafiły np. dwa obrazy A.M. Piotrowskiego ofiarowane przez Joannę Hertel¹⁹⁷. Komitet *za nieodpowiednie do Zbiorów T-wa* uznał także *zbiór monet i znaczków z ostatniej doby*, ofiarowany przez Stanisława Ocetkiewicza oraz dar Aleksandra

a gift of Henryk Ślizień of an album of sketches by A. Orłowski;¹⁹² a gift of Włodzimierz Sulicki – *a small framed portrait of Prince Poniatowski*;¹⁹³ nine engravings donated by Stanisław Leczyczyński;¹⁹⁴ and a gift of Ryszard Wildt – *a collection of drawings and lithographs of his father* [Karol Wildt – RO]. *Together with other etchings, engravings, woodcuts already owned by the Society, and the acquired collections of etchings of Jasiński and Pankiewicz, it was supposed to be the onset of a separate department of graphics.*¹⁹⁵ Catalogues from those years also list portfolios of autolithographs by L. Wyczółkowski titled *Gdańsk* and *Lublin*, an untitled portfolio, and a portfolio of etchings. These items were excluded from the collection after 1930. Subsequent catalogues listed under the same numbers individual plates from Wyczółkowski's portfolios. The remaining ones were probably kept in the library collection, but they are not listed in the card catalogue nor inventory of the Society's library.¹⁹⁶

Sometimes, gifts not accepted by the Society were directed to the National Museum. For example, two paintings by A.M. Piotrowski donated by Joanna Hertel were obtained by MNW in this way.¹⁹⁷ The Committee also regarded *several other gifts as unsuitable for the collection of the Society, including a collection of coins and stamps of recent years*, offered by Stanisław Ocetkiewicz, and a gift

Orientalnej MNW, zapisane pod numerami SKAZ vr 54–57 MNW. Obiekty te posiadają nalepki z numerem 412 według katalogu z 1925 r.

- 192 | Sprawozdanie TZSP za 1911, s. 9.
- 193 | Sprawozdanie TZSP za 1907, s. 5.
- 194 | Sprawozdanie TZSP za 1911, s. 9.
- 195 | Sprawozdanie TZSP za 1907, s. 11.
- 196 | Kartoteka rzeczowa Biblioteki TZSP należy do zasobu AMNW, sygn. 144/16, natomiast Inwentarz Biblioteki TZSP jest przechowywany w Dziale Inwentarzy MNW.
- 197 | Sprawozdanie TZSP za 1919, s. 7: *ofiarowane przez Joannę Hertel 2 obrazki Maksymiliana Piotrowskiego b. profesora Akademii Sztuk Pięknych w Petersburgu z dwiema fotografiami innych obrazów tego artysty zgodnie z zezwoleniem ofiarodawczyni oddano do Muzeum Narodowego*. W Inwentarzu MNW pod numerami 21820–21821 MNW są zapisane dwa obrazy A.M. Piotrowskiego, jako dar J. Hertel złożony 27 września 1919 r. Jeden z nich jest stratą wojenną.

survived the war and are currently in the Collection of Oriental Art of MNW, registered under number SKAZ vr 54–57 MNW. According to the catalogue of 1925, these items are labelled with no. 412.

- 192 | Report of TZSP for 1911, p. 9.
- 193 | Report of TZSP for 1907, p. 5.
- 194 | Report of TZSP for 1911, p. 9.
- 195 | Report of TZSP for 1907, p. 11.
- 196 | The card catalogue of the TZSP Library is kept in AMNW, inv. 144/16, while the Inventory of the Library is kept in the Inventory Department of MNW.
- 197 | Report of TZSP for 1919, p. 7: *Two paintings by Maksymilian Piotrowski, former professor at the Academy of Fine Arts in St. Petersburg, donated by Joanna Hertel together with two photographs of other paintings by this artist were, by consent of the donor, given to the National Museum*. The Inventory of MNW lists two paintings by A.M. Piotrowski under numbers 21820–21821 MNW as a gift of J. Hertel given on 27 Sep. 1919. One of them was lost during the war.

■ Atanazy Rokaczewski, *Portret Józefa Chojnowskiego*, olej, płótno, 72,5 x 61, nr inw. MP 3735 MNW
Atanazy Rokaczewski, *Portrait of Józef Chojnowski*, oil on canvas, 72.5 x 61, inv. MP 3735 MNW

Pruski w postaci plakiety pamiątkowej. Przedmioty te również zostały przekazane do MNW¹⁹⁸.

Oprócz opisanych już prac do zbiorów TZSP wpłynęły darowizny z dziedziny **archeologii i prehistorii**, złożone przez **J. Chojnowskiego** w latach 1903–1907, oraz Józefa hr. Tyszkiewicza z Łohojska, przekazane w roku 1908. Mniejsze dary z tej dziedziny to przyjęte w 1907 r.: od Zofii Rokossowskiej różne wykopaliska z guberni kijowskiej – gliniane, brązowe i inne przedmioty, zaś od pani Brodowskiej *urna starożytna z popiołami kości ludzkich, wykopana niedaleko Mrozoń w guberni warszawskiej* oraz obuszek żelazny¹⁹⁹ od Rajnolda Szu-

from Aleksander Prusko of a commemorative plaque. These objects were also handed over to MNW¹⁹⁸.

Besides the works described in the foregoing, the Society also received gifts in the fields of **archaeology and prehistory** from **J. Chojnowski** in 1903–1907, and from Count Józef Tyszkiewicz from Łohojsk in 1908. Smaller gifts of this kind were as follows: in 1907, Zofia Rokossowska donated clay, bronze, and other objects from an archaeological dig in Kiev Province; Mrs. Brodowska donated *an ancient urn containing ashes of human bones, dug up near Mrozy in Warsaw Province*; a small iron battle-axe¹⁹⁹ was granted by Rajnold

198 | Sprawozdanie TZSP za 1925, s. 11.

199 | Sprawozdanie TZSP za 1907, s. 5.

198 | Report of TZSP for 1925, p. 11.

199 | Report of TZSP for 1907, p. 5.

kiewicz i szczęka mamuta подарowana przez Leona Łukaszewicza²⁰⁰. Przedmioty te nie zostały włączone do katalogu zbiorów TZSP. Nieznane są też ich losy.

W 1903 r. do Zachęty wpłynęły *nader cenne i bogate zbiory archeologiczne i artystyczne p. Józefa Choynowskiego, który je Towarzystwu aktem notarialnym z dnia 6/19 Marca 1903 r. darował, został dzięki temu wciągnięty do Komitetu na członka honorowego*²⁰¹. Akt darowizny poprzedziło urządzenie wystawy w Zachęcie. Choynowski od dłuższego czasu planował jej zorganizowanie, ponieważ: *bodło go zwłaszcza, że Warszawa do tej pory nie posiada publicznego muzeum archeologicznego i że brak jego musi wpływać ujemnie na rozwój wiedzy starożytniczej wśród społeczeństwa przez tyle stuleci zwróconego ku zachodowi [...] to go doprowadziło do wniosku, że należy zbiory swe pokazać w Warszawie*²⁰².

Kolekcja Choynowskiego była wynikiem jego samodzielnych prac archeologicznych prowadzonych w drugiej połowie XIX w., potem uzupełniona została zakupami. Zbiór można było podziwiać w jego kijowskim mieszkaniu oraz na kilku czasowych wystawach w Wilnie, Moskwie i Rydze²⁰³. Aby przybliżyć kolekcję zainteresowanym, opisał ją w ułożonym przez siebie katalogu²⁰⁴. Zbiór подарowany TZSP był eksponowany w latach 1903–1923 w jednej z dolnych sal Zachęty jako Muzeum Choynowskiego, do którego obowiązywały oddzielne bilety wstępu. Zabytki prezentowano w specjalnych gablotach, w których zostały rozmieszczone tematycznie i chronologicznie. Były to *prawdziwe skarby w zabytkach*

Szukiewicz and a jawbone of a mammoth was offered by Leon Łukaszewicz.²⁰⁰ These objects were not incorporated into the catalogued collection of the Society, and their subsequent fate is unknown.

In 1903, the Society received *highly valuable and rich archaeological and artistic collections from Mr. Józef Choynowski, who donated them to the Society by a notarial act dated 6/19 Mar. 1903; as a result, he was incorporated into the Committee as an honorary members*.²⁰¹ The donation was preceded by an exhibition at the Society. Choynowski had been planning it for some time, because: *he was dismayed that to this day Warsaw does not have a public archaeological museum to offer, and that this shortage must have a negative impact on the knowledge of antiquity among society, which for so many centuries had looked to the West [...]. This led him to the conclusion that his collection must be shown in Warsaw*.²⁰²

Choynowski's collection was the outcome of his independent archaeological work during the second half of the 19th century, subsequently supplemented with purchases. The collection could be viewed in his apartment in Kiev and at several temporary exhibitions in Vilnius, Moscow, and Riga.²⁰³ To familiarize interested parties with his collection, he described it in a catalogue he prepared himself.²⁰⁴ The collection donated to the Society was exhibited in 1903–1923 in one of the lower rooms of the Society's building as "Choynowski's Museum", to which separate admission tickets were sold. The objects were displayed in special cabinets, in which they were arranged thematically

200 | Sprawozdanie TZSP za 1915, s. 8.

201 | Sprawozdanie TZSP za 1902, s. 9. Sprawozdanie za 1902 r. było odczytywane 3 kwietnia 1903, dlatego ujęto w nim także informację bieżącą.

202 | K. Chamicc, *Archeolog Józef Choynowski i jego zbiory*, „Tygodnik Ilustrowany” 1903, nr 10, s. 195–196.

203 | Ibidem, s. 196.

204 | *Słowianie w czasach przedhistorycznych podług znalezionych w ziemi pomników ich pierwotnego bytu i z okresu panowania nad nimi Scytów, Sarmatów, Gotów i Litwinów, a również opis zbiorów archeologicznych dla objaśnienia sposobem poglądowym na kolekcjach, historii, ceramiki, emalii, malarstwa, wydoskonalenia broni i innych artystycznych wyrobów. Zebrał i opracował Józef Choynowski*, Warszawa 1904.

200 | Report of TZSP for 1915, p. 8.

201 | Report of TZSP for 1902, p. 9. The report for 1902 was read on 3 Apr. 1903, hence it also included information from the current year.

202 | K. Chamicc, *Archaeologist Józef Choynowski and His Collection*, „Tygodnik Ilustrowany” 1903, no. 10, pp. 195–196.

203 | Ibid., p. 196.

204 | *Slavic peoples in prehistoric times according to mementos found in the earth of their primeval existence and from the time they were ruled by Scythians, Sarmatians, Goths, and Lithuanians, and also a description of an archaeological collection for the purpose of explaining, by visual means, history, ceramic, enamel, painting, perfection of weapons, and other artistic products. Collected and compiled by Józef Choynowski*, Warsaw 1904.

tyczących się Słowiańszczyzny, poczynając od wykopalisk najodleglejszych epok pogańskich do kosztownych nieraz bardzo przedmiotów niedawnej przeszłości: kości Prastłowian odkopane w starych kùrhanach, skamieniałości fauny i flory, narzędzia kamiennie, później brązowe strzałki, groty, siekiery, później żelazne miecze, hełmy, kółczugi, dalej wspaniała broń polska zdobiona złotem i drogimi kamieniami, sprzęty domowego użytku, fajans, porcelana, makaty, materie, dalej pergaminowe nadania, pieczęcie, medale, monety itd. itd. Słowem, muzeum już daje dokładne pojęcie kulturalnego rozwoju ludu przez wieki²⁰⁵.

Darowiznę uzupełniły także dzieła sztuki, przede wszystkim obrazy malarzy rosyjskich i ukraińskich: Mykoły Pimonienki, Walciana Jabłoczki, Atanazego Rokaczewskiego, Prokopija Skljarowa, Marcina Kasiewicza, Mikołaja Kuznicowa, Mikołaja Kornilowicza Bodarewskiego, Wołkowa, a także H. Siemiradzkiego, Johanna Philippa Gerkego, Ryszarda Oknińskiego, Eugeniusza Wrzeszcza, J. Moniuszki i innych²⁰⁶. W 1907 r. do zbiorów wpłynęły wykopaliska z mogiły Sarmaty z czasów II stulecia po narodzinach Chrystusa, wykopaliska z różnych miejsc brązowe, srebrne, kościane, modele kùrhanów z mogiłami, model kościoła obronnego z XV wieku i wiele innych²⁰⁷.

W 1923 r., chcąc pozyskać przestrzeń wystawieniową, Komitet TZSP podjął decyzję o przekazaniu zbiorów Choynowskiego w depozyt Muzeum Narodowego²⁰⁸. Kolekcję obejmującą 2453 pozycje inwentarzowe przekazano 1 grudnia 1923 r.²⁰⁹.

and chronologically. *These were veritable treasures touching on Slavonic studies, starting with digs of the earliest pagan times to sometimes highly valuable objects of the recent past: bones of proto-Slavs dug up from ancient burial mounds, fossilized flora and fauna, stone tools, later bronze arrowheads, spearheads, axes, later iron swords, helmets, chain mail, magnificent Polish weapons decorated with gold and precious stones, household utensils, faience, porcelain, tapestries, textiles, documents on parchment, seals, medals, coins, etc., etc. In short, the museum provides a precise picture of the cultural progress of a people through the centuries.*²⁰⁵

The gift was complemented by works of art, primarily paintings by Russian and Ukrainian artists: Mykoła Pimonienko, Walcieran Jabłoczkin, Atanazy Rokaczewski, Prokopij Skljarow, Marcin Kasiewicz, Mikołaj Kuznicow, Mikołaj Kornilowicz Bodarewski, Wołkow, and also H. Siemiradzki, Johann Philipp Gerke, Ryszard Okniński, Eugeniusz Wrzeszcz, J. Moniuszko, and others.²⁰⁶ In 1907, the Society received *objects from excavations of Sarmatian burial sites from the 2nd century AD, excavations from various places yielding items of bronze, silver, bone; models of burial mounds with gravesites, a model of a fortified church from the 15th century, and many others.*²⁰⁷

In 1923, in order to gain an additional exhibition space, the Society's Committee decided to place Choynowski's collection on deposit in the National Museum.²⁰⁸ The collection of 2,453 items was transferred on 1 Dec. 1923.²⁰⁹

205 | T.J., *Z tygodnia na tydzień*, s. 845.

206 | Sprawozdanie TZSP za 1903, s. 9. Wartość daru została określona przez Choynowskiego na 100 000 rubli – ibidem, s. 23.

207 | Sprawozdanie TZSP za 1907, s. 5.

208 | Sprawozdanie TZSP za 1923, s. 3: *Dział Zbiorów Komitet otoczył specjalną pieczołowitością, w tym celu, po porozumieniu się z Kuratorium zbiorów archeologicznych J. Choynowskiego, zbiory te zostały przekazane Muzeum Narodowemu, wobec czego sala dolna została opróżniona i następnie wraz z sąsiednią salą [dawną Bersohna – RO] odnowiona, zaopatrzone w specjalne parawany, które umożliwiły rozwieszenie większej ilości obrazów stanowiących zbiory i które dotychczas z braku miejsca były magazynowane, obecnie zaś są wystawione na widownię publiczną.*

209 | MNW, Dział Inwentarzy, Teczka TZSP, Spis przedmiotów

205 | T.J., *From Week To Week*, p. 845.

206 | Report of TZSP for 1903, p. 9. The value of the donation was said by Choynowski to be 100,000 roubles – ibid., p. 23.

207 | Report of TZSP for 1907, p. 5.

208 | Report of TZSP for 1923, p. 3: *The Committee was particularly concerned about the Department of Collections, and for this purpose, after consulting the Board of the Choynowski's archaeological collection, the collection was transferred to the National Museum, as a result of which the entire lower hall was vacated and then, together with the neighbouring hall [formerly the Bersohn Hall – RO], was remodelled, equipped with special room dividers which allowed for hanging a larger number of paintings from the collection, which to this time were in storage due to the lack of exhibition space, but now are exhibited for public view.*

209 | MNW, Inventory Department, File TZSP, List of objects

Zbiory łohojskie zostały ofiarowane Zachęcie w 1908 r. przez Józefa hr. Tyszkiewicza razem z obrazem J. Brandta *Wyjazd z Wilanowa* (TZSP 384). W sprawozdaniu nie podano bliższych informacji o tych przedmiotach, nie jest znana także ich liczba²¹⁰. Zabytki te nie były eksponowane, w przeciwieństwie do zbiorów Choynowskiego, wobec czego 25 października 1919 r. przekazano je Muzeum Narodowemu jako *dar Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych ze zbiorów hr. Tyszkiewiczów* w Łohojsku²¹¹. Dokumenty mówiące o ich przekazaniu

ze zbioru Józefa Choynowskiego, przekazanych Muzeum Narodowemu w Warszawie przez Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych 1 grudnia 1923 r. W Inwentarzu MNW zapisano je pod numerami: 31651, 31653–31700, 31712–31725, 31761–32400, 32402–32710, 32712–32920, 32924–32950, 32952–33250, 33286–33500, 33515–33579, 33585–33600, 33623–33720, 33743–33903, 33905, 33667, 33977–33978, 34701–35036 MNW. Do dzisiejszych czasów zachowały się 1373 pozycje, w tym 243 pozycje w zbiorach Państwowego Muzeum Archeologicznego, sześć pozycji w zbiorach PME, 10 pozycji w AGAD przekazanych na własność tych instytucji przez MNW, 287 pozycji znajduje się w depozycie w MWP od lat 20. XX w.; ponadto 1080 pozycji jest stratą wojenną bądź pozostaje nierozpoznane w zbiorach. Prawdopodobnie część z nich znajduje się nierozpoznana w zbiorach PMA, ponieważ w okresie międzywojennym niektóre obiekty z kolekcji Choynowskiego wypożyczono najpierw do Muzeum Archeologicznego im. Erazma Majewskiego, które z kolei zostało włączone do PMA w 1945 r. Kilka skrzyń ze zbiorami Choynowskiego w grudniu 1939 r. zostało zarekwirowanych i wywiezionych do Poznania przez Kommando Paulsen – za: A. Mężyński, *Kommando Paulsen październik–grudzień 1939 r.*, Warszawa 1994, s. 51, 56. Ostatnio w zbiorach Muzeum Narodowego w Poznaniu udało się odnaleźć kilkadziesiąt przedmiotów z tej kolekcji. Obecnie trwają dokładne prace identyfikacyjne.

210 | Sprawozdanie TZSP za 1908, s. 5: *różne przedmioty odnoszące się do archeologii*. W literaturze pojawiły się informacje, że zbiory łohojskie zostały ofiarowane Zachęcie przez Michała Tyszkiewicza w 1901 r., w liczbie 18 000 zabytków; por.: J. Lipińska, *Michał Tyszkiewicz – kolekcjoner sztuki starożytnej*, „Rocznik MNW”, t. 14, 1970, s. 467. Fakt ten nie ma potwierdzenia w źródłach. W Sprawozdaniu TZSP za 1901 r. jest natomiast informacja o przekazaniu przez M. Tyszkiewicza 18 000 rubli na fundusz stypendialny, być może stąd to nieporozumienie.

211 | Część kolekcji łohojskiej Tyszkiewiczowie podarowali Towarzystwu Opieki nad Zabytkami Przeszłości, którego zbior

The collection from Łohojsk was donated to the Society in 1908 by Count Józef Tyszkiewicz, together with the painting *Departure from Wilanów* by J. Brandt (TZSP 384). The report does not contain detailed information about these objects, and their number is unknown.²¹⁰ By contrast with the Choynowski's collection, these items were not exhibited, so on 25 Oct. 1919 they were transferred to the National Museum as a *gift of the Society for the Encouragement of Fine Arts from the collection of Count Tyszkiewicz* of Łohojsk.²¹¹ Documentation

from the collection of Józef Choynowski, transferred to the National Museum in Warsaw by the Society for the Encouragement of Fine Arts on 1 Dec. 1923. The objects were registered under numbers: 31651, 31653–31700, 31712–31725, 31761–32400, 32402–32710, 32712–32920, 32924–32950, 32952–33250, 33286–33500, 33515–33579, 33585–33600, 33623–33720, 33743–33903, 33905, 33667, 33977–33978, 34701–35036 MNW. To this day, 1,373 objects have survived, of which 243 are in the National Archaeological Museum (PMA), six in the National Museum of Ethnography (PME), 10 in AGAD, handed over by MNW to ownership by these institutions; 287 objects are on deposit in the Polish Army Museum (MWP) since the 1920's; 1,080 objects were lost during the war or remain unidentified in the collections. Probably some of the unidentified objects are at PMA, because in the interwar period part of Choynowski's collection was loaned first to the Erazm Majewski Archaeological Museum, which in turn was incorporated into PMA in 1945. Several crates with objects from the collection were requisitioned in December 1939 and removed to Poznań by Kommando Paulsen – after A. Mężyński, *Kommando Paulsen, October-December 1939*, Warsaw 1994, pp. 51, 56. Recently, several dozen objects from this collection have been identified at the National Museum in Poznań. Detailed identification work in progress.

210 | Report of TZSP for 1908, p. 5: *various objects relating to archaeology*. According to the literature, the Łohojsk collection was donated to the Society by Michał Tyszkiewicz in 1901, in the amount of 18,000 items, cf. J. Lipińska, *Michał Tyszkiewicz – Collector of Ancient Art*, “Annals of MNW”, v. 14, 1970, p. 467. This is not supported by any sources. However, according to the TZSP report for 1901 M. Tyszkiewicz transferred 18,000 roubles for the scholarship fund, so maybe that could be the reason for the misunderstanding.

211 | The Tyszkiewicz family donated part of the collection from Łohojsk to the Society for the Protection of Monuments of

nic zachowały się. Dar, na który składały się: wykopaliska egipskie, prehistoryczne pochodzące z terenu Litwy, pieczęcie, ryciny, rysunki, reprodukcje oraz książki, zapisano w Inwentarzu MNW na 639 pozycjach²¹².

Kolejną kolekcją archeologiczną, przyjętą tylko w celach wystawienniczych, był zbiór Erazma Majewskiego, wspomniany w sprawozdaniu za 1908 r. *Na skutek propozycji zasłużonego archeologa p. Erazma Majewskiego, ażeby zbiory jego przedhistoryczne wysokiej naukowej i artystyczno-historycznej wartości udostępnić ogółowi, Komitet miał szczęśliwą sposobność, zanim ostateczna forma przekazania społeczeństwu zbiorów przez p. Majewskiego ustalona zostanie, udzielić im gościny na czas dłuższy*²¹³. Zbiory Majewskiego w 1916 r. zostały przeniesione do gmachu Muzeum Narodowego mieszczącego się przy ul. Podwale 15, gdzie były wystawiane do roku 1921²¹⁴. Na tych samych zasadach, czyli tylko na czasową ekspozycję, przyjęto także zbiory Ordynacji Krasieńskich, wystawiane w Zachęcie w latach 1909–1914²¹⁵.

ry zostały przekazane na własność MNW uchwałą Komitetu TOnZP z 4 stycznia 1917 r.

212 | S. Lorentz, op. cit., s. 32. Lorentz podał, że było to 626 pozycji. Ustaliłem, że w Inwentarzu MNW zapisano 639 pozycji, pod numerami: 21882, 21884–21897, 21899–21900, 21903, 21911–21950, 22008–22100, 22102–22175, 22184–22210, 22218–22232, 22234–22280, 22285–22306, 22309–22320, 22323–22330, 22360–22364, 22368–22369, 22373–22396, 22401–22425, 22427–22435, 22461, 69333, 69346–69362, 69368–69371, 69373–69378, 69393, 69469–69472, 69505–69519, 69658–69660, 69669, 69685–69689, 70144–70277, 70281–70300, 70308–70312, 70317 MNW. Do dzisiejszych czasów zachowały się 472 pozycje, w tym 18 pozycji w zbiorach PMA i 13 pozycji w zbiorach PME przekazanych na własność obu instytucjom przez MNW; 56 pozycji znajduje się w depozycie w MWP od lat 20. XX w.; ponadto 167 pozycji jest stratą wojenną.

213 | Sprawozdanie TZSP za 1908, s. 5.

214 | S. Lorentz, op. cit., s. 32–33. Ostatecznie zbiory zostały przekazane Towarzystwu Naukowemu Warszawskiemu, które wkrótce w Pałacu Staszica otworzyło Muzeum Archeologiczne im. Erazma Majewskiego. W marcu 1941 r. z polecenia Niemców przewieziono je do magazynów MNW, a w 1945 r. włączono do PMA.

215 | Sprawozdanie TZSP za 1909, s. 5: *Z obywatelskiej inicjatywy Hrabiego Ordynata Józefa Krasieńskiego i Hr. Edwarda Krasieńskiego, którzy poznanie wspaniałych zbiorów Ordynacji*

of this transfer has not survived. The gift, consisting of objects from Egyptian and ancient Lithuanian excavations, seals, prints, drawings, reproductions, and books, was recorded in the Inventory of MNW in 639 entries.²¹²

Another archaeological collection that was accepted solely for exhibition purposes was that of Erazm Majewski, mentioned in the report for 1908. *As a result of the proposal from the eminent archaeologist Erazm Majewski, and namely that his collection of prehistoric objects, of high scientific, artistic, and historical value, be made accessible to the public, the Committee had the fortunate opportunity, before the final form of transferring the collection to the nation at large will be determined, to host the collection for an extended period.*²¹³ In 1916, the Majewski's collection was transferred to the building of MNW at 15 Podwale St., where they were exhibited until 1921.²¹⁴ The collection of the Krasieński Estate was accepted on the same condition, i.e. for a temporary exhibition; it was displayed in the Society in 1909–1914.²¹⁵

the Past (TOnZP), whose Board by a decision of 4 Jan. 1917 turned over its collection to ownership of MNW.

212 | S. Lorentz, op. cit., p. 32. Lorentz states that there were 626 catalogue items. I have determined that in fact 639 entries were recorded under the following numbers: 21882, 21884–21897, 21899–21900, 21903, 21911–21950, 22008–22100, 22102–22175, 22184–22210, 22218–22232, 22234–22280, 22285–22306, 22309–22320, 22323–22330, 22360–22364, 22368–22369, 22373–22396, 22401–22425, 22427–22435, 22461, 69333, 69346–69362, 69368–69371, 69373–69378, 69393, 69469–69472, 69505–69519, 69658–69660, 69669, 69685–69689, 70144–70277, 70281–70300, 70308–70312, 70317 MNW. To date, 472 survived, of which 18 are in PMA and 13 in PME, transferred by MNW to the ownership of both of these institutions; 56 are on deposit at the Polish Army Museum since the 1920's; 167 are wartime losses.

213 | Report of TZSP for 1908, p. 5.

214 | S. Lorentz, op. cit., pp. 32–33. In the end, the collection was transferred to the Warsaw Scientific Society, which soon opened the Erazm Majewski Archaeological Museum in Staszic Palace. In March 1941, at the direction of the German occupiers, it was moved to storage at MNW, and in 1945 incorporated into PMA.

215 | Report of TZSP for 1909, p. 5: *Upon the civic initiative of Counts Józef Krasieński and Count Edward Krasieński, who wished to enable the general public to see the magnificent collec-*

Omawiając kwestię nabytków, warto wspomnieć o niedoszłej darowiźnie Feliksa Jasińskiego, w postaci kolekcji obrazów, drzeworytów, laków, brązów i rzeźb japońskich. Po wielu perypetiach, opisanych szczegółowo w monografii J. Wiercińskiej, kolekcja ta ostatecznie została подарowana Muzeum Narodowemu w Krakowie w 1920 r.²¹⁶

Z chwilą wybuchu I wojny światowej nastąpiła zmiana warunków działania TZSP. Zaplanowane wystawy nie odbyły się z powodu działań wojennych, zmniejszyła się liczba członków Towarzystwa, a także, co zrozumiale, spadła frekwencja na wystawach²¹⁷. Fundusze zgromadzone w *Banku państwa zostały wywiezione do Rosji*²¹⁸. TZSP nie przerwało jednak swojej działalności. Wzorem lat ubiegłych odbywały się co prawda skromniejsze, ale coroczne salony artystyczne. *Łatano biedę retrospektywnymi wystawkami, złożonymi z dzieł znajdujących się w Warszawie, w tornistrach żołnierskich przywożono obrazy z Krakowa i Lwowa na wystawę do Warszawy, byle przetrwać*²¹⁹. Zbiory Zachęty pozostały na miejscu, poza *Bitwą pod Grunwaldem*. W akcję ewakuacji *Bitwy* zaangażowany był ówczesny wiceprezes Zachęty F. Ejsmond²²⁰, a organizował ją Aleksander Lednicki, przed wojną poseł do Dumy, później współpracownik Wydziału Opieki nad Zabytkami przy Komitecie Polskim w Moskwie²²¹. 15 lipca

pragnęli uprzystępnąć szerszemu ogółowi – urządzona została w salach dolnych gmachu Towarzystwa wystawa wspomnianych zbiorów, nie mających sobie równych w naszym kraju pod względem historyczno-artystycznego znaczenia.

216 | J. Wiercińska, op. cit., s. 86–87.

217 | Sprawozdanie TZSP za 1914, s. 3.

218 | W. Bunikiewicz, *Siedemdziesiąt pięć lat „Zachęty” (W dniu jubileuszu)*, „Kurier Warszawski” 1935, nr 330, s. 11.

219 | Ibidem. Działania wojenne uniemożliwiły przyjęcie zapisu Józefa Wyleżyńskiego w postaci kolekcji sportowo-koniarzkiej – Sprawozdanie TZSP za 1914, s. 9; więcej: J. Wiercińska, op. cit., patrz przypis 15.

220 | 24 lata później, we wrześniu 1939 r., w kolejną ewakuację *Bitwy* zaangażowany był jego syn Stanisław Ejsmond.

221 | E. Micke-Broniarek, *Bitwa pod Grunwaldem – Historia i mit*, [w:] *Jana Matejki Bitwa pod Grunwaldem. Nowe Spojrzenia*, pod red. K. Murawskiej-Muthesius, Warszawa 2010, s. 49.

When discussing the aspect of acquisitions, it is worth mentioning the unrealized gift of Feliks Jasiński, consisting of a collection of paintings, woodcuts, lacquers, bronzes, and Japanese sculpture. After many adventures and mishaps described by J. Wiercińska in her monograph, in the end the collection was donated to the National Museum in Cracow in 1920.²¹⁶

With the outbreak of World War I, the operating conditions of the Society changed. Planned exhibitions were cancelled because of warfare, the membership of the Society diminished, and for understandable reasons, the attendance at exhibitions declined.²¹⁷ Funds deposited in the *State Bank were removed to Russia*.²¹⁸ And yet the Society did not cease its activities. As in years past, there were annual artistic salons, albeit on a smaller scale. *The lean times were patched with retrospective exhibitions of works located in Warsaw, paintings were brought in soldiers' kits from Cracow and Lviv for an exhibition in Warsaw, anything to survive*.²¹⁹ The collection of the Society remained in place, with the exception of *Battle of Grunwald*. The vice-president at the time, F. Ejsmond,²²⁰ was engaged in the evacuation of this work, which was orchestrated by Aleksander Lednicki, before the war a deputy to the Duma, later active in the Department of Protection of Cultural Treasures to the Polish Committee in Moscow.²²¹ The painting was

tion of the Estate, an exhibition of this wonderful collection was mounted in the lower halls of the Society's building, unparalleled in historic and artistic value in our land.

216 | J. Wiercińska, op. cit., pp. 86–87.

217 | Report of TZSP for 1914, p. 3.

218 | W. Bunikiewicz, *Seventy-Five Years of TZSP (On the Day of Anniversary)*, „Kurier Warszawski” 1935, no. 330, p. 11.

219 | Ibid. Warfare rendered it impossible to receive the bequest of Józef Wyleżyński, consisting of a sports-equestrian collection – Report of TZSP for 1914, p. 9; more: J. Wiercińska, op. cit., note 15.

220 | Twenty-four years later, in September 1939, his son Stanisław Ejsmond was involved in another evacuation of this work.

221 | E. Micke-Broniarek, *The Battle of Grunwald – History and Myth*, in: *Jan Matejko's Battle of Grunwald. New Glances*, ed. K. Murawska-Muthesius, Warsaw 2010, p. 49.

1915 r.²²² obraz został wywieziony do Moskwy. Znajdował się pod opieką tamtejszego Polskiego Towarzystwa Opieki nad Zabytkami, prawdopodobnie w składzie przy ul. Obuchow. Do Polski powrócił pierwszym transportem rewindykacyjnym 10 grudnia 1921 r., wraz z zabytkami pochodzącymi z Łazienek i Zamku Królewskiego²²³. 17 grudnia 1921 r.²²⁴ dotarł do gmachu Zachęty.

removed to Moscow on 15 July 1915.²²² There, it was under the care of the Polish Society for the Protection of Cultural Treasures, probably in the storage facility on Obuchow St. It returned to Poland on the first repossession transport on 10 Dec. 1921, together with treasures from Łazienki Palace and the Royal Castle.²²³ It arrived at the Society's building on 17 Dec. 1921.²²⁴

222 | W Sprawozdaniu TZSP za 1915 r. nie ma żadnej informacji na ten temat.

223 | Wykaz żądań zgłoszonych przez Delegację Polską w Mieszanej Komisji Specjalnej z zakresu mienia muzealnego – MNW, Dział Inwentarzy, Materiały rewindykacyjne, tom „Rewindykacja 1922–1929”; W. Suchodolski, *Zarys rewindykacji polskiego mienia muzealnego z Rosji na podstawie traktatu ryskiego*, [w:] *Wystawa Rewindykacyjna Zbiorów Państwowych*, Warszawa 1929, s. 28.

224 | Sprawozdanie TZSP za 1921, s. 6.

222 | The Report of TZSP for 1915 does not contain any information on this matter.

223 | *List of Demands Presented by the Polish Delegation in the Multilateral Special Commission on Museum Property* – MNW, Inventory Department, Repossession materials, v. “Repossession 1922–1929”; W. Suchodolski, *Outline of Repossession of Polish Museum Property on the Basis of the Treaty of Riga in Exhibition of Repossessed National Collections*, Warsaw 1929, p. 28.

224 | Report of TZSP for 1921, p. 6.

Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w latach 1918–1939

The Society for the Encouragement of Fine Arts from 1918 to 1939

■ STATUT TOWARZYSTWA ZACHĘTY SZTUK PIĘKNYCH

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości jednym z pierwszych priorytetowych zadań Zachęty była konieczność zatwierdzenia nowego statutu. W 1919 r. jego projekt rozpatrywano na Nadzwyczajnych Ogólnych Zebraaniach Komitetu, a na zebraniu 6 grudnia 1919 r. ostatecznie go przyjęto. Następnie statut został przedstawiony Ministerstwu Sztuki i Kultury [dalej: MSiK] z prośbą o zatwierdzenie¹. Z różnych względów MSiK nie podjęło prac nad przesłanym dokumentem, co nie przeszkodziło Ministerstwu Spraw Wewnętrznych w jego zatwierdzeniu. Statut został wpisany do Rejestru Stowarzyszeń i Związków 14 kwietnia 1921 r. pod numerem 459². Już po zatwierdzeniu był przedmiotem analizy urzędników w MSiK, którzy zwrócili uwagę na ogromny majątek Towarzystwa *pod postacią gmachu wystaw, domu dochodowego, zbiorów, zawierających cenne obrazy, rzeźby, rysunki itd.* [...]. Pracownicy ministerstwa zauważyli, że *cały ten majątek biorący rzeczy co do ich*

1 | AAN, MWRiOP, sygn. 7017, s. 17.

2 | Sprawozdanie TZSP za 1921, s. 4.

■ CONSTITUTION OF THE SOCIETY

After Poland regained independence, one of the first priorities of the Society was to ratify a new constitution. In 1919, a proposal was deliberated at Extraordinary General Sessions of the Committee, and a final draft was adopted at a meeting on 6 Dec. 1919. Then, the constitution was presented to the Ministry of Arts and Culture [henceforth MSiK] with a request for ratification.¹ For a variety of reasons, MSiK did not deliberate over the submitted document, but that did not prevent the Ministry of Internal Affairs from ratifying it. The constitution was entered into the Register of Societies and Associations on 14 Apr. 1921 under no. 459.² After ratification, it became the subject of analysis by officials of MSiK, who pointed out the huge assets of the Society, *in the form of an exhibition building, rental property, collections containing valuable paintings, sculpture, drawings, etc.* [...]. The ministry personnel noted that *all of these assets by nature do not belong to the members of the Society, but rather constitute national property, col-*

1 | AAN, MWRiOP, inv. 7017, p. 17.

2 | Report of TZSP for 1921, p. 4.

treści należy nie do członków T-wa, ale jest własnością narodową, na którą składały się pokolenia³. Statut ten został zatwierdzony po raz drugi 11 kwietnia 1924 r. W kwestii dotyczącej zbiorów zasadniczo nie zmienił się w stosunku do Ustawy TZSP z 1860 r. – § 37 statutu mówił o tworzeniu kolekcji Towarzystwa, które miało gromadzić zbiory dzieł sztuki artystów współczesnych.

Nowy statut był zarzewiem konfliktu nazywanego *sporem artystów z Zachętą i o Zachętę*, między postępowymi artystami a tzw. miłośnikami sztuk pięknych, czego przykładem było zaskarżenie przez artystę Władysława Skoczylasa decyzji MSW *za nieprawne zatwierdzenie Statutu Zachęty* w Najwyższym Trybunale Administracyjnym⁴. Istotą nieporozumień był postulat artystów reprezentujących nowe prądy w sztuce ograniczenia roli miłośników sztuki w kreowaniu polityki Towarzystwa. Wobec przegranej w sprawie nowego statutu artyści ogłosili bojkot Zachęty, który zakończył się w 1926 r.⁵

■ MEMORIAŁ LAUTERBACHA

W latach 20. XX w. coraz częściej pojawiały się różne propozycje zagospodarowania zbiorów muzealnych Zachęty. Pomijając zmasowany atak krytyków w prasie, rzeczowe rozwiązanie problemu zbiorów zaproponował dyrektor PZS Alfred Lauterbach w 1929 r. w *Memoriale w sprawie Państwowej Galerii Sztuki Polskiej*⁶. W tym miejscu warto przytoczyć kilka wyjątków na temat zbiorów TZSP zaczerpniętych z Memoriału: *pragnę zwrócić uwagę na konieczność i możliwość stworzenia w stolicy wielkiej galerii sztuki polskiej, która [...] przyczyniłaby się jednocześnie do wzmożenia prestiżu Państwa zarówno dla własnych obywateli, jak też i dla*

*lected through the efforts of generations.*³ The constitution was ratified for a second time on 11 Apr. 1924. As for collections, it remained essentially unchanged from the Statute of TZSP of 1860 – par. 37 of the Statute addressed the creation of the Society's collection, which was to amass works of contemporary artists.

The new constitution was the spark that ignited what became known as *the conflict of artists with the Society and about the Society* between progressive artists and so-called fine arts enthusiasts, as exemplified by the court case brought to the Supreme Administrative Tribunal by the artist Władysław Skoczylas against the decision of the Ministry of Internal Affairs for *unlawful ratification of the Constitution of the Society*.⁴ The crux of the disagreement was the demand of artists representing new artistic currents to limit the role of fine arts enthusiasts in shaping the policies of the Society. In the face of a loss in the court case against the new constitution, the artists declared a boycott of the Society, which came to an end in 1926.⁵

■ THE LAUTERBACH MEMORIAL

The 1920's witnessed an increase in the number of proposals about making the most of the museum collection of the Society. Disregarding the widespread criticism in the press, Alfred Lauterbach, the director of the National Collection of Art (PZS), put forward in 1929 a most substantive solution of the issue in *Memorial in the Matter of the National Gallery of Polish Art*.⁶ It would be pertinent to quote several excerpts from the Memorial regarding the collection of the Society: *I wish to highlight the necessity and possibility of creating in the capital city a grand gallery of Polish art, which [...] would enhance the prestige of the country both for its own citizens and for foreigners.*

3 | AAN, MWRiOP, sygn. 7017, s. 31.

4 | Sprawozdanie TZSP za 1925, s. 12; więcej: J. Wiercińska, op. cit., s. 52–53.

5 | J. Wiercińska, op. cit., s. 52.

6 | AAN, MWRiOP, sygn. 7058, s. 17–19. Memoriał ten z uwagi na przedstawione w nim tezy, aktualne także dzisiaj, powinien być przedmiotem osobnego opracowania.

3 | AAN, MWRiOP, inv. 7017, p. 31.

4 | Report of TZSP for 1925, p. 12; more: J. Wiercińska, op. cit., pp. 52–53.

5 | J. Wiercińska, op. cit., p. 52.

6 | AAN, MWRiOP, inv. 7058, pp. 17–19. In view of the thoughts presented which are pertinent even today, this Memorial should be the subject of a separate study.

zagranicy. W Warszawie istnieją trzy poważne i zasobne kolekcje sztuki polskiej, a mianowicie: 1/ Muzeum Narodowego, 2/ Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych, 3/ Zbiorów Państwowych. Kolekcje te wzajemnie się uzupełniają, lecz żadna z nich nie stanowi całości bez luk. Połączenie tych kolekcji w jedną całość, w jednym gmachu i pod jednym zarządem, dałoby znakomity wynik – powstałaby od razu wielka galeria sztuki polskiej [...]. Główna trudność urzeczywistnienia tego projektu **nie polega na różnym tytule własności** [podkr. RO], **ale braku odpowiedniego pomieszczenia**⁷. Dalej Lauterbach postulował wsparcie finansowe państwa w budowie gmachu Muzeum Narodowego, w zamian magistrat warszawski miałby wydzierżawić środkowy pawilon muzeum na 20 lat. *Również Tow. Zachęty Sztuk Pięknych nie odmówiło by zapewne depozytu swych zbiorów, uwalniając w ten sposób część swojego gmachu na cele wystawowe. Zresztą nawet przy opozycji można by odpowiednią polityką do komasacji doprowadzić*⁸. Ostatecznie pomysłów Lauterbacha na komasację zbiorów nie udało się zrealizować. Co prawda w 1932 r. w kamienicy Baryczków otwarto *Państwową Galerię Sztuki Polskiej*, ale prezentowano na niej wyłącznie Zbiory Państwowe i kilka depozytów TZSP.

■ UMOWA DEPOZYTOWA MIĘDZY MUZEUM NARODOWYM W WARSZAWIE A TOWARZYSTWEM ZACHĘTY SZTUK PIĘKNYCH

Głosy o przekazaniu całości zbiorów Zachęty Muzeum Miejskiemu pojawiły się już w latach 1907–1908. Miało to związek z otwarciem testamentu Cypriana Lachnickiego z 1902 r. i przekazaniem jego zbiorów na rzecz ówczesnego Muzeum Sztuk Pięknych (poprzednika Muzeum Miejskiego i Muzeum Narodowego). Lachnicki postawił warunek, by jego zbiory ulokowane były w specjalnie przeznaczonym do tego lokalu⁹. Dlatego

7 | Ibidem, s. 17.

8 | Ibidem, s. 18.

9 | S. Lorentz, op. cit., s. 18.

*In Warsaw, there are three significant and rich collections of Polish art, namely: 1) the National Museum, 2) the Society for the Encouragement of Fine Arts, 3) the National Collection. These collections are complementary to one another, yet none of them represents an integral whole, each has voids. The combination of these collections into one entity, in one building, and under one management would produce a wonderful result – the immediate emergence of a grand gallery of Polish art [...]. The major difficulty in realizing this project **does not lie in the differences of titles of ownership** [emph. RO], **but rather in the lack of suitable premises**.⁷ Furthermore, Lauterbach proposed that the government provide financial support for the construction of an edifice for the National Museum, in exchange for which the city government of Warsaw would lease the central pavilion for a period of twenty years. *Moreover, the Society for the Encouragement of Fine Arts would not object to placing its collection on deposit, thus freeing a portion of its building for exhibition space. And even in the face of opposition, combining of the collections could be accomplished with appropriate policies*.⁸ In the end, Lauterbach's proposal for combining the collections was not implemented. Although in 1932 a *National Gallery of Polish Art* was opened in the Baryczków tenement building, it displayed only the National Collection and several deposits of the Society for the Encouragement of Fine Arts.*

■ AGREEMENT OF DEPOSIT BETWEEN THE NATIONAL MUSEUM IN WARSAW AND THE SOCIETY

Calls for transferring the Society's collection to the National Museum first emerged in 1907–1908. This was connected with the reading of the testament of Cyprian Lachnicki in 1902, who left his collection to the then Museum of Fine Arts (predecessor of the Municipal Museum, which later was renamed the National Museum). Lachnicki stipulated that his collection was to be located in special accommodations.⁹

7 | Ibid., p. 17.

8 | Ibid., p. 18.

9 | S. Lorentz, op. cit., p. 18.

Tadeusz Dowgird zaproponował następujące rozwiązanie: *nowo powstające muzeum sztuki obejmuje na własność w całości obecny gmach Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych wraz z ciążącymi na nim długami, ale też i ze wszystkimi zbiorami, własnością Towarzystwa będącymi*¹⁰. W zamian miasto miało wybudować na potrzeby Zachęty mały gmach, przeznaczony wyłącznie na wystawy czasowe¹¹. Członek Zachęty, malarz Antoni Austen, przewidywał natomiast, że nadejdzie moment, gdy TZSP *nie zawaha się ani chwili, żeby przekazać te zbiory [...] instytucji specjalnie do tego powołanej*¹².

Sugestie dotyczące przekazania zbiorów Zachęty do Muzeum Narodowego nasiliły się w momencie otwarcia nowego gmachu MNW w 1938 r.: *istnieje w stolicy Muzeum Narodowe skupiające w 23ch salach malarstwo polskie, a nie ma wśród nich kilku dzieł Wyspiańskiego, Wyczółkowskiego, Matejki (przede wszystkim Grunwaldu, Kazania Skąrgi i in.) [...], szeregu artystów XIX i XVIII w. oraz zbiorów starych monet, w sumie kilkuset cennych eksponatów, a dzieje się to dlatego, że dzieła te pleśnią w ciemnych i brudnych salach Zachęty. Wycieczka szkolna z prowincji czy też turysta zagraniczny nie widzi w Muzeum tych dzieł [...] dlatego, że Zachęta zazdrośnie ich strzeże, mimo że nie dba ani o porządne ich rozmieszczenie w salach, ani o chronologię, ani o porządek w ogóle. [...] Jedynym wyjściem z tego impasu jest zlikwidowanie tego lożum dla zbiorów malarstwa starego, które jest własnością narodu i musi być temu narodowi udostępnione wygodnie i korzystnie*¹³.

Mimo „życzliwych” głosów z zewnątrz obie instytucje próbowały porozumieć się bezpośrednio. Już w 1917 r. ówczesny dyrektor MNW Bronisław Gembarzewski, chcąc pozyskać do zbiorów obrazy artystów polskich, zwrócił się do Komitetu TZSP z prośbą

Therefore, Tadeusz Dowgird proposed the following: *The newly created museum of art takes full possession of the existing edifice of the Society for the Encouragement of Fine Arts, assuming all of its outstanding debts and acquiring ownership of all collections that now constitute the property of the Society.*¹⁰ In return, the city was to build for the Society a small building intended solely for temporary exhibitions.¹¹ The painter Antoni Austen, a member of the Society, predicted that there would come a time when the Society *will not hesitate for a moment to transfer these collections [...] to an institution established specifically for this purpose.*¹²

Suggestions concerning the transfer of the Society's collections to the National Museum intensified when the new edifice of MNW was opened in 1938: *In the capital city there is a National Museum, exhibiting Polish painting in 23 halls, but it is missing a few works by Wyspiański, Wyczółkowski, Matejko (most notably "Grunwald", "Sermon of Skarga" and others) [...], several artists of the 18th and 19th centuries, collections of ancient coins, and more, in total several hundred valuable items. These pieces are growing mould in the dark and dirty chambers of the Society for the Encouragement of Fine Arts. A school excursion from the countryside or tourists from abroad do not get to see these works in the Museum [...] because they are being selfishly guarded by the Society, despite the fact that it does not take care to properly exhibit them in galleries, or care about chronology, or any sort of order for that matter. [...] The only solution to this impasse is to disband this establishment for collecting old paintings, which are the property of the nation and must be made accessible to the nation in a convenient and favourable manner.*¹³

Despite these “sympathetic” external opinions, the two institutions attempted to reach a consensus directly.

10 | T.D., *W sprawie miejskiego muzeum sztuki*, „Kurier Warszawski” 1908, nr 295, s. 6.

11 | Ibidem, więcej: J. Wiercińska, op. cit., s. 93; E. Charazińska, op. cit., s. 25.

12 | A. Austen, *W sprawie muzeum sztuki w Warszawie*, „Kurier Warszawski” 1907, nr 36, s. 3.

13 | S. Rassalski, *Nieporządku w Zachęcie. Czas z tym skończyć*, „Jutro Pracy” 1939, nr 12, s. 4.

10 | T.D., *In the Matter of the Municipal Museum of Art*, „Kurier Warszawski” 1908, no. 295, p. 6.

11 | Ibid. More: J. Wiercińska, op. cit., p. 93; E. Charazińska, op. cit., p. 25.

12 | A. Austen, *In the Matter of the Art Museum in Warsaw*, „Kurier Warszawski” 1907, no. 36, p. 3.

13 | S. Rassalski, *Time to Put an End to the Disorder at the Society*, „Jutro Pracy” 1939, no. 12, p. 4.

■ Przykład współpracy MNW i TZSP – wypożyczenie obrazów na wystawę T. Ziomek w TZSP, AMNW, sygn. 455, s. 182
Examples of collaboration of MNW with TZSP in loaning paintings for the exhibition of T. Ziomek in TZSP, AMNW, inv. 455, p. 182

o wypożyczenie do depozytu *tych obrazów będących własnością Towarzystwa i nadal nimi pozostających, które nie są wystawiane i znajdują się w składach Towarzystwa Zachęty*¹⁴. Prośba ta została odrzucona przez Komitet, który poinformował, że *nieomal wszystkie zasługujące na uwagę obrazy znajdują się [...] na ścianach muzealnych lub kancelaryjnych*¹⁵. Mimo że w tym przypadku inicjatywa Gembarzewskiego nie powiodła się, trzeba przyznać, że w okresie dwudziestolecia współpraca pomiędzy MNW a TZSP układała się bardzo dobrze. W praktyce obie instytucje wzajemnie korzystały ze swoich zasobów, organizując retrospektywne wystawy artystów polskich.

W zasobie Archiwum MNW znajduje się korespondencja pomiędzy Muzeum Narodowym i Komii-

In 1917, the director of MNW at the time, Bronisław Gembarzewski, wishing to obtain paintings by Polish artists for the Museum's collection, requested the Society's Committee to provide on deposit *those paintings which are and will continue to be the property of the Society, which are not on exhibit, and are in the Society's storage*.¹⁴ This request was rejected by the Committee, which informed the Museum that *almost all noteworthy paintings are [...] hanging on the walls of galleries or offices*.¹⁵ Despite the fact that in this case Gembarzewski's initiative was not successful, it must be noted that the interwar period was marked by a good cooperation between MNW and the Society. In practice, both institutions took advantage of each other's resources, organizing retrospective exhibitions of Polish artists.

14 | AMNW, sygn. 334, s. 21. Pismo z 2 listopada 1917 r.

15 | AMNW, sygn. 335, s. 124. Pismo z 28 listopada 1917 r.

14 | AMNW, inv. 334, p. 21. Letter of 2 Nov. 1917.

15 | AMNW, inv. 335, p. 124. Letter of 28 Nov. 1917.

tetem TZSP, z której wynika, że w 1925 r. prowadzono zaawansowane rozmowy na temat połączenia ekspozycji obu instytucji. Projekt umowy został przesłany do Zachęty 15 grudnia 1925 r. Preambuła dokumentu opisywała intencje i zakres umowy: *Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych i Muzeum Narodowe w Warszawie, spełniając obowiązek względem sztuki polskiej, zawierają umowę, mającą na celu utworzenie i rozwój galerii malarstwa, rzeźby i architektury polskiej nowoczesnej i takież galerii sztuki dawnej, przy czym galeria sztuki nowoczesnej mieścić się będzie w gmachu TZSP, zaś galeria sztuki dawnej w Muzeum Narodowym*¹⁶. TZSP miało za zadanie nabywanie dzieł sztuki współczesnej zarówno z funduszy własnych, jak i przekazywanych przez Muzeum, które deklarowało na ten cel 15 000 zł rocznie. Z pozyskanych w ten sposób dzieł oraz posiadanych zbiorów własnych TZSP miało tworzyć galerię sztuki polskiej nowoczesnej¹⁷. Jednocześnie MNW zajęłoby się tworzeniem galerii sztuki polskiej dawnej zarówno ze zbiorów własnych, jak i przekazywanych w depozyt zbiorów TZSP. Miały to być wszystkie prace artystów nieżyjących od ponad 10 lat. W przypadku rozwiązania umowy użyczone dzieła sztuki miały wrócić do właścicieli (TZSP lub MNW). Niestety, pomimo zaawansowanych rozmów do zawarcia umowy z nieustalonych do dzisiaj przyczyn nie doszło.

Wobec licznych krytycznych uwag opinii publicznej Komitet TZSP próbował wprowadzać zmiany w swojej organizacji. W sprawozdaniach Komitetu z lat 20. XX w. co roku informowano o zmianach w gmachu Zachęty i przesunięciach zabytków na ekspozycji. Oprócz tego w 1926 r. w trosce o posiadane zbiory, które od momentu nabycia nie były poddawane zabiegom konserwatorskim, Komitet TZSP postanowił urządzić własną *pracownię konserwatorsko-pozłotniczą*. W tym celu zakupiono potrzebne sprzęty oraz przybory. W pierwszej kolejności przystąpiono do konserwacji

The Archives of MNW contain correspondence between the Museum and the Society's Committee which indicates that in 1925 the parties conducted serious negotiations on combining the exhibitions of both institutions. A draft agreement was sent to the Society on 15 Dec. 1925. The preamble to the document described the purpose and scope of the agreement: *The Society for the Encouragement of Fine Arts and the National Museum in Warsaw, in fulfilling their obligation to Polish art, hereby enter into an agreement whose purpose is to create and develop a gallery of modern Polish painting, sculpture, and architecture, and a similar gallery of antique art, so that the gallery of modern art shall be located in the building of the Society, with the gallery of antique art being placed in the National Museum*.¹⁶ The Society's task was to acquire works of contemporary art both with its own funds and with those provided by MNW, which agreed to allocate 15,000 zł. per year for this purpose. The works so acquired, plus those already in the Society's collection, were to form a gallery of modern Polish art.¹⁷ At the same time, MNW was to open a gallery of Polish antique art both from its own collection and from works on deposit from the Society. The latter were to be works of artists deceased more than ten years prior. In the event that the agreement was terminated, the deposited works of art were to return to the owning institutions (the Society or MNW). Unfortunately, despite an advanced stage of negotiations, the agreement was never finalized, for reasons today unknown.

In the face of numerous negative remarks from the public, the Society's Committee attempted to introduce changes in its organization. Reports from the 1920's year referred to changes in the Society's building and rearrangement of exhibited works. In 1926, in an attempt to safeguard the collection which since acquisition had not undergone restoration, the Society's Committee decided to create its own *restoration and gilding workshop*. To this end, necessary equipment and tools were purchased.

16 | AMNW, sygn. 277, s. 18.

17 | Zaznaczono tutaj, że do galerii będą należały dzieła artystów żyjących oraz zmarłych w ciągu ostatnich 10 lat – pkt 4 projektu umowy.

16 | AMNW, inv. 277, p. 18.

17 | Here, it was specified that the gallery shall contain works of living artists plus those deceased in the past 10 years – section 4 of the draft agreement.

obrazów nabywanych na początku istnienia Zachęty. Prace te prowadzone były przez malarza K. Górskiego¹⁸. Jednocześnie, by pracownia nie była zbyt dużym obciążeniem dla budżetu Komitetu, dopuszczono przyjmowanie zleceń zewnętrznych od artystów¹⁹. Liczne reorganizacje w salach muzealnych sprawiły, że pozbywano się części zbiorów. W ten sposób w depozyt do MNW trafiła wspomniana kolekcja Choynowskiego i Bersohna. Inne dzieła wypożyczono w depozyt do trzech instytucji: Państwowych Zbiorów Sztuki, Muzeum Lubelskiego w Lublinie i Towarzystwa Naukowego Warszawskiego.

■ WYPOŻYCZENIA ZBIORÓW Z ZACHĘTY

Państwowe Zbiory Sztuki

Wkrótce po odzyskaniu przez Polskę niepodległości obrazy z Zachęty użyczono do dekoracji opustoszałych pomieszczeń Łazienek i Belwederu, których zbiory w latach 1914–1915 ewakuowano do Rosji²⁰. W katalogu TZSP z 1920 r. literą „Ł” zaznaczono *dzieła umieszczone w Pałacu Łazienkowskim w celu udekorowania sal*. Były to:

1. TZSP 5 *Portret królowej Marii Kazimierzy*²¹;
2. TZSP 87 *Główna dziewczynki*, kopia obrazu Jeana B. Greuze’a;
3. TZSP 88 *Salome z głową św. Jana*, kopia obrazu M. Cortazza z Bernardina Luiniego;
4. TZSP 90 *Portret Marii Janłkowskiej (Portret damy)* J. Kaniewskiego;
5. TZSP 203 *Beatrix Cenci*, kopia dzieła G. Reniego;
6. TZSP 212 *Krajobraz*;

18 | Sprawozdanie TZSP za 1926, s. 10.

19 | Ibidem.

20 | E. Chwalewik, *Zbiory polskie, archiwa, biblioteki, gabinety, galerie, muzea i inne zbiory pamiątek przeszłości w ojczyźnie i na obczyźnie w układzie alfabetycznym według miejscowości*, Warszawa 1916, s. 202–203.

21 | W wykazach podano tylko podstawowe dane. Były to, o ile nic zaznaczono inaczej, obrazy olejne nieznanych autorów. Więcej danych patrz: katalog.

The top priority was to restore paintings which had been acquired at the beginning of the Society’s existence. This task was led by painter K. Górski.¹⁸ At the same time, so the workshop would not be an intolerable burden on the Committee’s budget, it was decided to allow outside artists to also work there.¹⁹ Numerous rearrangements in the exhibition halls resulted in the shedding of some works – the previously mentioned collections of Choynowski and Bersohn were placed on deposit in MNW. Other works were deposited in three other institutions: the National Collection of Art, the Lublin Museum, and the Warsaw Scientific Society.

■ LOANS OF WORKS FROM THE SOCIETY’S COLLECTION

National Collection of Art

Shortly after Poland regained independence, paintings from the Society were loaned to decorate the emptied chambers of Łazienki and Belweder Palaces, from which artworks had been evacuated to Russia in 1914–1915.²⁰ In the Society’s catalogue for 1920, *works loaned to Łazienki Palace to decorate its halls* were marked with the letter “Ł”. These were as follows:

1. TZSP 5 *Portrait of Queen Maria Kazimiera*²¹;
2. TZSP 87 *Head of a Girl*, copy of a painting by Jean B. Greuze;
3. TZSP 88 *Salome with the Head of St. John*, copy of a painting by M. Cortazzo after Bernardino Luini;
4. TZSP 90 *Portrait of Maria Janłkowska (Portrait of a Lady)* by J. Kaniewski;
5. TZSP 203 *Beatrix Cenci*, copy of a work by G. Reni;
6. TZSP 212 *Landscape*;

18 | Report of TZSP for 1926, p. 10.

19 | Ibid.

20 | E. Chwalewik, *Polish Collections, Archives, Libraries, Displays, Galleries, Museums, and Other Collections of Mementos of the Past in the Country and Abroad, Listed Alphabetically by Location*, Warsaw 1916, pp. 202–203.

21 | These listings show basic information only. Unless otherwise indicated, these were oil paintings by unknown artists. For more information, see the catalogue.

7. TZSP 280 <i>Sprzedaż niewolnicy</i> P. Lebruna; 8. TZSP 285 <i>Wenus z amorkami</i>; kopia obrazu Giuseppe Bezzuolo; 9. TZSP 288 <i>Portret Jana III Sobieskiego</i>; 10. TZSP 291 <i>Zbieranie jałmużny (Scena rodzajowa)</i>; naśladowca J. Stecna; 11. TZSP 295 <i>Święty Jerzy</i>; 12. TZSP 296 <i>Święty Paweł</i>; 13. TZSP 297²² <i>Pustelnik</i>; 14. TZSP 358 <i>Umywanie nóg</i>; 15. TZSP 366 <i>Śpiąca Wenus i satyr (Diana i Faun)</i>; 16. TZSP 380 <i>Umierający gladiator</i> Luki Giordana; 17. TZSP 381 <i>Umierający gladiator</i> L. Giordana; 18. TZSP 515 <i>Nimfa i fauny</i>; 19. TZSP 519 <i>Zamczysko</i>; 20. TZSP 520 <i>Wnętrze</i> Jana van Badena; 21. TZSP 522 <i>Wyjazd na polowanie</i>; 22. TZSP 523 <i>Ofiara Abrahama</i>; 23. TZSP 528 <i>Hold Magów</i>²³.	7. TZSP 280 <i>Sale of a Slave Woman</i> by P. Lebrun; 8. TZSP 285 <i>Venus with Cupids</i>, copy of a painting by Giuseppe Bezzuoli; 9. TZSP 288 <i>Portrait of King Jan III Sobieski</i>; 10. TZSP 291 <i>Collecting Alms (Genre scene)</i>, follower of J. Steen; 11. TZSP 295 <i>St. George</i>; 12. TZSP 296 <i>St. Paul</i>; 13. TZSP 297²² <i>Hermit</i>; 14. TZSP 358 <i>Washing of Feet</i>; 15. TZSP 366 <i>Sleeping Venus and Satyr (Diana and Faun)</i>; 16. TZSP 380 <i>Dying Gladiator</i> by Luka Giordano; 17. TZSP 381 <i>Dying Gladiator</i> by L. Giordano; 18. TZSP 515 <i>Nymph and Fauns</i>; 19. TZSP 519 <i>Old Castle</i>; 20. TZSP 520 <i>Interior</i> by Jan van Baden; 21. TZSP 522 <i>Leaving for a Hunt</i>; 22. TZSP 523 <i>Sacrifice of Abraham</i>; and 23. TZSP 528 <i>Adoration of the Magi</i>²³.

Dokumenty potwierdzające użyczenie tych obrazów nie zachowały się. W źródłach nie ma także bliższych informacji na temat depozytu w Łazienkach i dokładnej daty przekazania obrazów. Dzieła z poz. 1, 7, 9 zwrócono przed 14 października 1922 r., ponieważ zostały wkrótce wypożyczone do depozytu Muzeum Lubelskiego. Pozostałe prace, poza TZSP 297 i 528, w liczbie 18²⁴ użyto do dekoracji Belwederu²⁵. Kolejne szczerkowo zachowane akta potwierdzają, że współpraca Zachęty z innymi placówkami była kontynuowana. Na prośbę Mieczysława Tretera, dyrektora Zbiorów Państwowych²⁶, wyrażoną w piśmie z 21 marca 1923 r.,

Documents confirming these loans have not survived. There is no precise information about the deposit in Łazienki Palace, nor is the precise date of transfer recorded. Works from nos. 1, 7, 9 of the above list were returned before 14 Oct. 1922, because they were shortly thenceforth deposited in the Lublin Museum. The remaining works, with the exception of TZSP 297 and 528, a total of 18 paintings,²⁴ were used to decorate Belweder Palace.²⁵ Other fragmentary documentation indicates that the Society continued to cooperate with other institutions. At the request of Mieczysław Treter, the director of the National Collection,²⁶ expressed in

22 | W katalogu z 1933 r. wpisany pod numerem TZSP 298.

23 | Katalog Zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie. I Obrazy i rzeźby, Warszawa 1920, s. 3.

24 | Dodatkowo w dokumencie wymieniony jest obraz *Sława wieńcząca Wenecję jako protektorkę sztuk i nauk* (TZSP 360).

25 | AAN, MWRiOP, sygn. 7092, s. 137. Jest tu wykaz z nadrukiem BELWEDER, zawierający spis 18 obrazów.

26 | Zbiory te powstały na podstawie uchwały Rady Ministrów z 26 stycznia 1922 r.; AAN, MWRiOP, sygn. 7071, s. 95; więcej na ten temat: M. Treter, *Organizacja Zbiorów Państwo-*

22 | Listed under TZSP 298 in the catalogue of 1933.

23 | Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw. I Painting and Sculpture, Warsaw 1920, p. 3.

24 | Additionally, the record lists the painting *Glory Crowning Venice as the Protectress of Arts and Sciences* (TZSP 360).

25 | AAN, MWRiOP, inv. 7092, p. 137. It contains a list inscribed BELWEDER showing 18 paintings.

26 | Created by a resolution of the Council of Ministers of 26 Jan. 1922. AAN, MWRiOP, inv. 7071, p. 95. More information: M.

Komitet TZSP dokonał wyboru kolejnych 14 obrazów, które miały posłużyć do dekoracji pomieszczeń Belwederu²⁷. Były to następujące prace:

1. TZSP 7 *Odpust na wsi* F. Kostrzewskiego;
2. TZSP 21 *Portret konny Karola I, angielskiego króla i sztalmajstra sir Thomasa Mortona*, kopia obrazu Antona van Dycka;
3. TZSP 22 *Portret bar. Leonii Rastawieckiej* J. Kaniewskiego;
4. TZSP 39 *Krajobraz* J. Suchodolskiego;
5. TZSP 24 *Zaćmienie słońca w r. 1851* F. Skarbka;
6. TZSP 146 *Portret Ludwika Osińskiego w stroju wolnomularskim* A. Brodowskiego;
7. TZSP 419 *Portret Krzysztofa Hartmana Petiscusa*, komisarza warszawskiego A. Brodowskiego;
8. TZSP 420 *Portret Marianny z Schultzów Petiscus* A. Brodowskiego;
9. TZSP 356 *Kwiaty i owoce*;
10. TZSP 465 *Popas* T. Rybkowskiego;
11. TZSP 189 *Krowy przechodzące przez rzekę (Krajobraz)* W. Brochockiego;
12. TZSP 371 *Wyjazd pani Orzelskiej z Wilanowa (Wyjazd z Wilanowa)* Wacława Pawliszaka;

wych Rzeczypospolitej Polskiej, *Odbitka z Wiadomości Archeologicznych*, t. 7, Warszawa 1922; W. Wojtyńska, *Działalność Państwowych Zbiorów Sztuki*, „Kronika Zamkowa”, 2005, nr 1–2, s. 193–220, W. Wojtyńska, *Państwowe Zbiory Sztuki w Warszawie*, [w:] *200 lat muzealnictwa warszawskiego, dzieje i perspektywy, materiały z sesji naukowej, Zamek Królewski w Warszawie 16–17 listopada 2005 r.*, Warszawa 2006, s. 139–160.

- 27 | AAN, MWRiOP, sygn. 7092, s. 133–134. Sprawę tę odnotowała także ówczesna prasa: *W imieniu dyrekcji Zbiorów Państwowych w zarządzie gmachów reprezentacyjnych RP dyrektor tychże zbiorów dr Mieczysław Treter zwrócił się do Komitetu TZSP z prośbą o wypożyczenie na pewien czas kilkunastu dzieł sztuki dla pałacu belwederskiego. Chodzi o utwory wyższej estetycznej i artystycznej wartości z nieco dawniejszej epoki, które by treścią i zewnętrzną formą nadawały się do przyozdobienia oficjalnych apartamentów* – „Kurier Warszawski”, 1923, nr 83, s. 3, w aktach AAN, MWRiOP, sygn. 7076, s. 48.

a letter of 21 Mar. 1923, the Society's Committee selected an additional 14 paintings which were to be used to decorate chambers in Belweder Palace.²⁷ Those were the following works:

1. TZSP 7 *Church Festival in the Village* by F. Kostrzewski;
2. TZSP 21 *Equestrian Portrait of King of England Charles I and Stablemaster Sir Thomas Morton*, copy of a painting by Anton van Dyck;
3. TZSP 22 *Portrait of Baroness Leonia Rastawiecka* by J. Kaniewski;
4. TZSP 39 *Landscape* by J. Suchodolski;
5. TZSP 24 *Eclipse of the Sun in 1851* by F. Skarbek;
6. TZSP 146 *Portrait of Ludwik Osiński in Freemason's Attire* by A. Brodowski;
7. TZSP 419 *Portrait of Krzysztof Hartman Petiscus*, Commissioner of Warsaw by A. Brodowski;
8. TZSP 420 *Portrait of Marianna Petiscus née Schultz* by A. Brodowski;
9. TZSP 356 *Flowers and Fruit*;
10. TZSP 465 *Feeding* by T. Rybkowski;
11. TZSP 189 *Cows Crossing a River (Landscape)* by W. Brochocki;
12. TZSP 371 *Departure of Mrs. Orzelska from Wilanów (Departure from Wilanów)* by Wacław Pawliszak;

Treter, *Organization of the National Collection of the Republic of Poland*, *Print from Wiadomości Archeologiczne* v. 7, Warsaw 1922; W. Wojtyńska, *Activities of the National Collection of Art*, „Kronika Zamkowa” 2005, nos. 1–2, pp. 193–220; W. Wojtyńska, *The National Collection of Art in Warsaw in 200 Years of Museology in Warsaw, History, and Perspectives; Materials from the Scholarly Session in the Royal Castle in Warsaw, 16–17 Nov. 2005*, Warsaw 2006, pp. 139–160.

- 27 | AAN, MWRiOP, inv. 7092, pp. 133–134. The matter was also noted in the press of the time: *In the name of the Directorate of the National Collection in the administration of representational buildings of the Republic of Poland, the director of the collection, Dr. Mieczysław Treter, requested the Committee of TZSP to loan for some time a dozen works of art for Belweder Palace. The request was for works of higher aesthetic and artistic value from somewhat earlier times, which by their subject and external form would be suitable for decorating the official apartments* – “Kurier Warszawski” from 4 Mar. 1923 in the archives of AAN, MWRiOP, inv. 7076, p. 48.

13. TZSP 29 *Wnętrze katedry św. Jana w Warszawie* by M. Zaleskiego;

14. TZSP 486 *Ucieczka Leszka Białego* by A. Lessera.

Według ustaleń obrazy te miały być zwrócone do Zachęty 1 października 1923 r. Termin oddania został przesunięty na prośbę dyrektora M. Tretera: *ponieważ wszelkie nadzieje, związane ze zwrotem przez rząd sowiecki należących się Polsce dzieł sztuki i zabytków, jak dotąd zawiodły, a w obecnym czasie Pałacu Belwederskiego ogałacać nie można, Dyrekcja Zbiorów Państwowych uprasza Szanowny Komitet Zachęty o łaskawe przedłużenie terminu zwrotu po dzień 1 lipca 1924*²⁸.

Obrazy te zostały zwrócone Zachęcie w dwóch turach, dopiero 3 października 1925 r. i 18 czerwca 1926 r., z wyjątkiem trzech, które pozostały w Belwederze, w apartamentach marszałka J. Piłsudskiego: TZSP 88, TZSP 380 i TZSP 381²⁹.

Pozostałe płótna użyte do dekoracji Łazienek i Belwederu pozostały już pod opieką Dyrekcji Zbiorów Państwowych. W Księdze Depozytów Państwowych Zbiorów Sztuki pod poz. 114–180 i 204 zapisano 68 (w tym 65 skatalogowanych) obrazów ze zbiorów TZSP³⁰, które do wybuchu II wojny światowej dekorowały pomieszczenia Pałacu Rady Ministrów³¹ (otrzymały oznakowania Pałacu), Belwederu i pałacyku w Spała. Były to:

1. PZS Dep.114, PRM 972-D, **TZSP 21** *Portret konny Karola I angielskiego króla i sztalmajstra sir Thomasa Mortona*, kopia obrazu A. van Dycka;
2. PZS Dep.115, PRM 959-D, **TZSP 39** *Krajobraz* J. Suchodolskiego;
3. PZS Dep.116, PRM 958-D, **TZSP 60** *Wnętrze lasu* Zygmunta Sokołowskiego, akwarela;

28 | AAN, MWRiOP, sygn. 7092, s. 136. Pismo M. Tretera do Komitetu TZSP z 9 października 1923 r.

29 | AAN, MWRiOP, sygn. 7092, s. 162. Notatka b.d.

30 | MNW, Dział Inwentarzy, Księga depozytów Państwowych Zbiorów Sztuki.

31 | Zbiegło się to zapewne z zakończeniem w 1924 r. przebudowy Pałacu Rady Ministrów (Pałacu Namiestnikowskiego, pałacu Radziwiłłów, obecnie Pałacu Prezydenckiego), kierowanej przez prof. Mariana Lalewicza. Więcej: Z. Bania, T.S. Jaroszewski, *Pałac Rady Ministrów*, Warszawa 1980, s. 124.

13. TZSP 29 *Interior of St. John's Cathedral in Warsaw* by M. Zaleski; and

14. TZSP 486 *Escape of Leszek the White* by A. Lesser.

According to the agreement, these paintings were to be returned to the Society on 1 Oct. 1923. The deadline was postponed on the request of Director Treter: *As all hope of return by the Soviet Government of artworks and treasures belonging to Poland has so far been fruitless, and Belweder Palace may not at present stand naked, the Directorate of the National Collection kindly requests the Honourable Committee of the Society to postpone the date of return until 1 July 1924*.²⁸

These paintings were returned to the Society in two groups as late as on 3 Oct. 1925 and 18 June 1926, with the exception of three which remained in Belweder Palace, in the apartments of Marshal J. Piłsudski: TZSP 88, TZSP 380, and TZSP 381.²⁹

The remaining canvasses decorating Łazienki and Belweder Palaces remained in the care of the Directorate of the National Collection. The Registry of Deposits in the National Collection of Art lists under numbers 114–180 and 204 a total of 68 works of art (65 of which were catalogued) from the collection of the Society,³⁰ which until the outbreak of WWII decorated the chambers of the Palace of the Council of Ministers³¹ (they received markings of that Palace), Belweder, and the little palace in Spała. These were as follows:

1. PZS Dep.114, PRM 972-D, **TZSP 21** *Equestrian Portrait of King of England Charles I and Stablemaster Sir Thomas Morton*, copy of a painting by Anton van Dyck;
2. PZS Dep.115, PRM 959-D, **TZSP 39** *Landscape* by J. Suchodolski;

28 | AAN, MWRiOP, inv. 7092, p. 136. Letter of M. Treter of 9 Oct. 1923 to the Committee of TZSP.

29 | AAN, MWRiOP, inv. 7092, p. 162. Undated note.

30 | MNW, Inventory Department, Registry of Deposits of the National Collection of Art.

31 | This probably coincided with the completion in 1924 of the reconstruction of the Palace of the Council of Ministers (PRM, aka. Viceroy's Palace, Radziwiłł Palace, currently the Presidential Palace), under the direction of Prof. Marian Lalewicz. More: Z. Bania, T.S. Jaroszewski: *Palace of the Council of Ministers*, Warsaw 1980, p. 124.

■ Nalepka Pałacu Rady Ministrów z obrazu M.Ob.1829 MNW
Label of the Palace of the Council of Ministers, painting M.Ob.1829 MNW

4. PZS Dep.117 **TZSP 84** *Epizod z wojen kaukaskich* J. Suchodolskiego;
5. PZS Dep.118, **TZSP 85** *Epizod z wojen kaukaskich – Przejście rzeki w Arex* J. Suchodolskiego;
6. PZS Dep.119, PRM 956-D, **TZSP 87** *Główna dziewczynki*, kopia obrazu Greuze'a;
7. PZS Dep.120, PRM 945-D, **TZSP 91** *Portret weneckianki*, kopia obrazu Veronesego;
8. PZS Dep.121, PRM 962-D, **TZSP 159** *Studium Aniela Wisłockiej*, rysunek;
9. PZS Dep.122, PRM 961-D, **TZSP 161** *Studium A. Wisłockiej*, rysunek;
10. PZS Dep.123, PRM 963-D, **TZSP 168** *Fragment z plafonu Kaplicy Sykstyńskiej – Sybilla (Szkic „Czytanie”)*, kopia dzieła Michała Anioła, akwarela;
11. PZS Dep.124, PRM 975-D, **TZSP 201** *Wesele Aleksandra Rudzkiego*, akwarela;
12. PZS Dep.125, PRM 947-D, **TZSP 203** *Beatrix Cenci*, kopia obrazu G. Reniego³²;
13. PZS Dep.126, PRM 971-D, **TZSP 207** *Madonna*, kopia obrazu Murilla;
14. PZS Dep.127, PRM 960-D, **TZSP 208** *Studium J. André*;
3. PZS Dep.116, PRM 958-D, **TZSP 60** *Forest Interior* by Zygmunt Sokołowski, watercolour;
4. PZS Dep.117 **TZSP 84** *Episode from the Caucasian Wars* by J. Suchodolski;
5. PZS Dep.118, **TZSP 85** *Episode from the Caucasian Wars – Crossing a River in Arex* by J. Suchodolski;
6. PZS Dep.119, PRM 956-D, **TZSP 87** *Head of a Girl*, copy of a painting by Jean B. Greuze;
7. PZS Dep.120, PRM 945-D, **TZSP 91** *Portrait of a Venetian Woman*, copy of a painting by Veronese;
8. PZS Dep.121, PRM 962-D, **TZSP 159** *Study* by Aniela Wisłocka, drawing;
9. PZS Dep.122, PRM 961-D, **TZSP 161** *Study* by A. Wisłocka, drawing;
10. PZS Dep.123, PRM 963-D, **TZSP 168** *Fragment of the Ceiling of the Sistine Chapel – Sybil (Sketch – “The Reading”)*, copy of a work by Michelangelo, watercolour;
11. PZS Dep.124, PRM 975-D, **TZSP 201** *Wedding* by Aleksander Rudzki, watercolour;
12. PZS Dep.125, PRM 947-D, **TZSP 203** *Beatrix Cenci*, copy of a painting by G. Reni³²;
13. PZS Dep.126, PRM 971-D, **TZSP 207** *Madonna*, copy of a painting by Murillo;

32 | W PRM wisiał w mieszkaniu na drugim piętrze.

32 | At PRM, it hung in an apartment on the second floor.

15. PZS Dep.128, PRM 968-D, **TZSP 265** *Bratki* Cypriana Słupskiego;
16. PZS Dep.129, PRM 967-D, **TZSP 266** *Róże* C. Słupskiego;
17. PZS Dep.130, PRM 977-D, **TZSP 291** *Zbieranie jałmużny (Scena rodzajowa)*, naśladowca Jana Stecna;
18. PZS Dep.131, PRM 949-D, **TZSP 290** *Herkułes*;
19. PZS Dep.132, PRM 951-D, **TZSP 292** *Portret mężczyzny*;
20. PZS Dep.133, PRM 950-D, **TZSP 293** *Chrystus*;
21. PZS Dep.134, PRM 953-D, **TZSP 294** *Port morski (Krajobraz)*;
22. PZS Dep.135, PRM 973-D, **TZSP 295** *Święty Jerzy*;
23. PZS Dep.136, PRM 976-D, **TZSP 425** *Nadzieja* Antoniego Kamińskiego, rysunek;
24. PZS Dep.137, PRM 946-D, **TZSP 464** *Kometa* A. Mroczkowskiego;
25. PZS Dep.138, PRM 955-D, **TZSP 468** *Główna kobiety* J. Huttary'ego, pastel;
26. PZS Dep.139, PRM 948-D, **TZSP 472** *Portret Króla Stanisława Augusta*, kopia obrazu M. Bacciarellego;
27. PZS Dep.140, PRM 978-D, **TZSP 486** *Ucieczka Leszka Białego* A. Lessera;
28. PZS Dep.141, PRM 979-D, **TZSP 511** *Wyścig*;
29. PZS Dep.142, PRM 970-D, **TZSP 518** *Krowy*;
30. PZS Dep.143, PRM 957-D, **TZSP 522** *Wyjazd na polowanie*;
31. PZS Dep.144, PRM 974-D, **TZSP 524** *Huzar*;
32. PZS Dep.145, PRM 969-D, **TZSP 526** *Narodziny*;
33. PZS Dep.146, PRM 954-D, **TZSP 529** *Kleopatra* Cagnacciego;
34. PZS Dep.147, PRM 964-D, **TZSP 531** *Napoleon przy dziale*, kopia obrazu H. Vernet'a;
35. PZS Dep.148, PRM 952-D, **TZSP 601** *Byk otoczony psami* Francesca Casanovy, mezzotinta;
36. PZS Dep.149, PRM 403-D, **TZSP 35** *Martwa natura – ptaki i zwierzęta*;
37. PZS Dep.150, PRM 1024-D, **TZSP 88** *Salome z głową św. Jana*, kopia obrazu M. Cortazza z Luiniego;
38. PZS Dep.151, PRM 413-D, **TZSP 213** *Krajobraz*, kopia obrazu Jana Both'a;
14. PZS Dep.127, PRM 960-D, **TZSP 208** *Study* by J. André;
15. PZS Dep.128, PRM 968-D, **TZSP 265** *Pansies* by Cyprian Słupski;
16. PZS Dep.129, PRM 967-D, **TZSP 266** *Roses* by C. Słupski;
17. PZS Dep.130, PRM 977-D, **TZSP 291** *Collecting Alms (Genre scene)*, follower of J. Stecn;
18. PZS Dep.131, PRM 949-D, **TZSP 290** *Hercules*;
19. PZS Dep.132, PRM 951-D, **TZSP 292** *Portrait of a Man*;
20. PZS Dep.133, PRM 950-D, **TZSP 293** *Christ*;
21. PZS Dep.134, PRM 953-D, **TZSP 294** *Seaport (Landscape)*;
22. PZS Dep.135, PRM 973-D, **TZSP 295** *St. George*;
23. PZS Dep.136, PRM 976-D, **TZSP 425** *Hope* by Antoni Kamiński, drawing;
24. PZS Dep.137, PRM 946-D, **TZSP 464** *Comet* by A. Mroczkowski;
25. PZS Dep.138, PRM 955-D, **TZSP 468** *Head of a Woman* by J. Huttary, pastel;
26. PZS Dep.139, PRM 948-D, **TZSP 472** *Portrait of King Stanislaus Augustus*, copy of a painting by M. Bacciarelli;
27. PZS Dep.140, PRM 978-D, **TZSP 486** *Escape of Leszek the White* by A. Lesser;
28. PZS Dep.141, PRM 979-D, **TZSP 511** *Race*;
29. PZS Dep.142, PRM 970-D, **TZSP 518** *Cows*;
30. PZS Dep.143, PRM 957-D, **TZSP 522** *Leaving for a Hunt*;
31. PZS Dep.144, PRM 974-D, **TZSP 524** *Hussar*;
32. PZS Dep.145, PRM 969-D, **TZSP 526** *Nativity*;
33. PZS Dep.146, PRM 954-D, **TZSP 529** *Cleopatra* by Cagnacci;
34. PZS Dep.147, PRM 964-D, **TZSP 531** *Napoleon by a Cannon*, copy of a painting by H. Vernet;
35. PZS Dep.148, PRM 952-D, **TZSP 601** *Bull Surrounded by Dogs* by Francesco Casanova, mezzotint;
36. PZS Dep.149, PRM 403-D, **TZSP 35** *Still Life – Birds and Game*;
37. PZS Dep.150, PRM 1024-D, **TZSP 88** *Salome with the Head of St. John*, copy of a painting by M. Cortazzo after Luini;

39. PZS Dep.152, PRM 406-D, **TZSP 285** *Venus z amorkami*³³, kopia obrazu G. Bezzuoloego;
40. PZS Dep.153, PRM 414-D, **TZSP 297** *Pustelnik*;
41. PZS Dep.154, PRM 411-D, **TZSP 355** *Król opojów (Król ucztuje)*, warsztat J. Jordaensa;
42. PZS Dep.155, PRM 402-D, **TZSP 366** *Śpiąca Wenus i satyr (Diana i Faun)*;
43. PZS Dep.156, **TZSP 380** *Umierający gladiator* L. Giordana;
44. PZS Dep.157, **TZSP 381** *Umierający gladiator* L. Giordana;
45. PZS Dep.158, PRM 404-D, **TZSP 512** *Pejzaż*;
46. PZS Dep.159, PRM 415-D, **TZSP 513** *Krajobraz z leśną drogą (Pejzaż)* Wilhelma Jacobiego;
47. PZS Dep.160, PRM 412-D, **TZSP 514** *Pejzaż morski*;
48. PZS Dep.161, PRM 405-D, **TZSP 517** *Krowa*;
49. PZS Dep.162, PRM 408-D, **TZSP 525** *Scena biblijna*;
50. PZS Dep.163, PRM 407-D, **TZSP 527** *W oberży* Willema van Herpa;
51. PZS Dep.164, PRM 409-D, **TZSP 602** *Judyta z głową Holofernesa*, kopia obrazu C. Alloriego;
52. PZS Dep.165, PRM 410-D, *Sybilla (Portret kobiety w zielonym turbanie)*, kopia obrazu Domenichina;³⁴
53. PZS Dep.166, PRM 984-D, **TZSP 24** *Zaćmienie słońca w r. 1851* F. Skarbka;
54. PZS Dep.167, PRM 983-D, **TZSP 202** *Szwaczka*, pastel;
55. PZS Dep.168, PRM 986-D, **TZSP 210** *Madonna*, kopia obrazu Murilla;
56. PZS Dep.169, PRM 987-D, **TZSP 216** *Autoportret (Głowa starca)* Stanisława Waliszewskiego;
57. PZS Dep.170, PRM 988-D, **TZSP 222** *Autoportret* Wilhelma Hühne;
58. PZS Dep.171, PRM 984-D, **TZSP 324** *Dama*;
59. PZS Dep.172, **TZSP 335** *Wskrzeszenie syna wdowy z Naim (Chrystus Wskrzeszający)* W. Kotarbińskiego;
38. PZS Dep.151, PRM 413-D, **TZSP 213** *Landscape*, copy of a painting by Jan Both;
39. PZS Dep.152, PRM 406-D, **TZSP 285** *Venus with Cupids*,³³ copy of a painting by G. Bezzuoli;
40. PZS Dep.153, PRM 414-D, **TZSP 297** *Hermit*;
41. PZS Dep.154, PRM 411-D, **TZSP 355** *King of the Drunkards (The King Carouses)*, workshop of J. Jordaens;
42. PZS Dep.155, PRM 402-D, **TZSP 366** *Sleeping Venus and Satyr (Diana and Faun)*;
43. PZS Dep.156, **TZSP 380** *Dying Gladiator* by L. Giordano;
44. PZS Dep.157, **TZSP 381** *Dying Gladiator* by L. Giordano;
45. PZS Dep.158, PRM 404-D, **TZSP 512** *Landscape*;
46. PZS Dep.159, PRM 415-D, **TZSP 513** *Landscape with Forest Road (Landscape)* by Wilhelm Jacobi;
47. PZS Dep.160, PRM 412-D, **TZSP 514** *Seascape*;
48. PZS Dep.161, PRM 405-D, **TZSP 517** *Cow*;
49. PZS Dep.162, PRM 408-D, **TZSP 525** *Biblical Scene*;
50. PZS Dep.163, PRM 407-D, **TZSP 527** *In the Tavern* by Willem van Herp;
51. PZS Dep.164, PRM 409-D, **TZSP 602** *Judith with the Head of Holofernes*, copy of a painting by C. Allori;
52. PZS Dep.165, PRM 410-D, *Sybil (Portrait of a Woman with Green Turban)*, copy of a painting by Domenichino³⁴;
53. PZS Dep.166, PRM 984-D, **TZSP 24** *Eclipse of the Sun in 1851* by F. Skarbek;
54. PZS Dep.167, PRM 983-D, **TZSP 202** *Seamstress*; pastel;
55. PZS Dep.168, PRM 986-D, **TZSP 210** *Madonna*, copy of a painting by Murillo;
56. PZS Dep.169, PRM 987-D, **TZSP 216** *Self-Portrait (Head of an Old Man)* by Stanisław Waliszewski;
57. PZS Dep.170, PRM 988-D, **TZSP 222** *Self-Portrait* by Wilhelm Hühne;
58. PZS Dep.171, PRM 984-D, **TZSP 324** *Lady*;

33 | Ekspozowany w PRM w Sali Zielonej.

34 | Niewłączony do zbiorów TZSP, obecnie w MNW.

33 | Exhibited in the Green Hall of PRM.

34 | Not incorporated into the collection of TZSP, currently in MNW.

60. PZS Dep.173, PRM 991-D, **TZSP 359** *Burza* J. Verneta;
61. PZS Dep.174, PRM 992-D, **TZSP 361** *Pogoda* J. Verneta;
62. PZS Dep.175, PRM 990-D, **TZSP 394** *Trzy Marię u grobu Chrystusa (Samarytanie)* W. Kotarbińskiego;
63. PZS Dep.176, PRM 985-D, **TZSP 409** *Pejzaż (Obraz szkoły starożytnej)*;
64. PZS Dep.177, PRM 993-D, **TZSP 520** *Wnętrze* J. van Badena;
65. PZS Dep.178, *Amazonka* J. Roscena – bez numeru TZSP³⁵;
66. PZS Dep.179, *Dżuma*³⁶ S. Lentza – brak bliższych danych;
67. PZS Dep.180, PRM 1000-D, **TZSP 523** *Ofiara Abrahama*;
68. PZS Dep. 204, **TZSP 296** *Święty Paweł*.
59. PZS Dep.172, **TZSP 335** *The Raising of the Son of the Widow from Naim (Christ Raising the Dead)* by W. Kotarbiński;
60. PZS Dep.173, PRM 991-D, **TZSP 359** *Tempest* by J. Vernet;
61. PZS Dep.174, PRM 992-D, **TZSP 361** *Fair Weather* by J. Vernet;
62. PZS Dep.175, PRM 990-D, **TZSP 394** *Three Marys at the Tomb of Christ* by W. Kotarbiński;
63. PZS Dep.176, PRM 985-D, **TZSP 409** *Landscape (Painting of the Ancient School)*;
64. PZS Dep.177, PRM 993-D, **TZSP 520** *Interior* by J. van Baden;
65. PZS Dep.178, *Amazon* by J. Roscen – no TZSP number³⁵;
66. PZS Dep.179, *Bubonic Plague*³⁶ by S. Lentz – details not available;
67. PZS Dep.180, PRM 1000-D, **TZSP 523** *Sacrifice of Abraham*; and
68. PZS Dep. 204, **TZSP 296** *St. Paul*.

Wypożyczenie obrazów regulowała specjalna umowa depozytowa, zawarta 28 grudnia 1928 r. na następujących warunkach:

- 1) Zarząd Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych przekazuje Dyrekcji Zbiorów Państwowych w Warszawie jako depozyt obrazę stanowiącą własność Towarzystwa, każdorazowo wyszczególnione w kwitach depozytowych.
  - 2) Czas trwania depozytu określa się na jeden rok za uprzednim jednomiesięcznym wypowiedzeniem.
  - 3) Wchodzące w skład depozytu obrazę będą umieszczone w gmachu Prezydium Rady Ministrów, przy czym Towarzystwo Sztuk Pięknych zastrzega sobie, iż obrazę te nie mogą być wypożyczane lub wystawiane na widok publiczny poza obrębem wymienionego gmachu.
  - 4) Dyrekcja Zbiorów Państwowych będzie opiekować się rzeczonym depozytem w taki sam sposób, w jaki opiekuje się zbiorami stanowiącymi własność Państwa.
- 1) *The Management of the Society for the Encouragement of Fine Arts transfers to the Directorate of the National Collection in Warsaw a deposit of paintings which are the property of the Society, each listed in receipts of deposit.*
  - 2) *The term of the deposit is set at one year, with the possibility of earlier cancellation upon one month's notice.*
  - 3) *The paintings which make up this deposit shall be located in the building of the Presidium of the Council of Ministers; the Society for the Encouragement of Fine Arts sets the condition that these paintings cannot be loaned or exhibited for public view outside of the confines of the above-mentioned building.*
  - 4) *The Directorate of the National Collection shall take care of said deposit in the same fashion as it takes care of the collections which are the property of the State.*

35 | Nicwymieniony w katalogach, obecnie w MNW.

36 | Nie należał do zbiorów, zwrócony do Zachęty na podstawie dokumentu z 15 czerwca 1927 r.

35 | Not listed in catalogues, currently in MNW.

36 | Not part of the collection, returned to TZSP on the basis of a document of 15 June 1927.

The loan of the paintings was regulated by a special agreement of deposit of 28 Dec. 1928, with the following terms and conditions:

■ Sala balowa w Pałacu Rady Ministrów, w tle *Judyta z głową Holofernesa* (TZSP 602), neg. 18361 MNW
Ballroom in the Palace of the Council of Ministers, in the background *Judith with the Head of Holofernes* (TZSP 602), neg. no. 18361 MNW

- 5) *Z tytułu ewentualnych kosztów konserwacji, transportu itp. Dyrekcja Zbiorów Państwowych nie będzie żądać od Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych odszkodowania ani jakichkolwiek innych opłat.*
- 6) *Zdjęcia fotograficzne i reprodukcje z poszczególnych obrazów mogą być wykonywane jedynie za upoważnieniem Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych*³⁷.

Obrazy Giordana dekorujące apartamenty marszałka, przedstawiające umierających gladiatorów (TZSP 380–381), nie były ujęte w ewidencji Pałacu Rady Ministrów, ponieważ w 1936 r. włączono je do nowo utworzonego Muzeum Marszałka Józefa Piłsudskiego w Belwederze³⁸. Kiedy w grudniu 1939 r. na polecenie władz niemieckich opróżniano Belweder, obrazy te

- 5) *In the event costs are incurred for conservation, transport, etc., the Directorate of the National Collection shall not demand from the Society for the Encouragement of Fine Arts any reimbursement or other payments of any kind.*
- 6) *Photographic images and copies of various paintings shall be made solely with the express authorization of the Society for the Encouragement of Fine Arts.*³⁷

Paintings by Giordano, which used to hang in the apartments of Marshal Piłsudski, depicting dying gladiators (TZSP 380–381) were not listed in the records of the Palace of the Council of Ministers, because in 1936 they were incorporated into the newly-created Marshal Józef Piłsudski Museum in Belweder Palace.³⁸ When in December 1939 Belweder was emptied out under

37 | AAN, MWRiOP, sygn. 7093, s. 164. Jeden z obrazów – *Wnętrze lasu* Sokolowskiego (TZSP 60) – był konserwowany przez Jana Rutkowskiego w pracowni konserwatorskiej na Zamku Królewskim już w 1927 r., czyli zawarta umowa uregulowała wcześniejsze wypożyczenia.

38 | Wisiały w holu pałacu belwederskiego: E. Kołodziej, *Muzeum Józefa Piłsudskiego w Belwederze 1936–1939. Organizacja i działalność*, „Nicpodległość i pamięć” 1997, nr 9, s. 213.

37 | AAN, MWRiOP, inv. 7093, p. 164. One of the paintings, *Forest Interior* by Sokolowski (TZSP 60), was restored by Jan Rutkowski in the conservation workshop of the Royal Castle as far back as 1927, thus the agreement also regulated earlier loans.

38 | They hung in the hallway of the Palace: E. Kołodziej, *The Józef Piłsudski Museum at Belweder 1936–1939. Organization and Activities*, „Nicpodległość i pamięć” 1997, no. 9, p. 213.

wraz ze skrzyniami zawierającymi obiekty należące do Muzeum w Belwederze zostały przewiezione do gmachu MNW, gdzie szczęśliwie przetrwały okupację pod opieką Władysława Tomkiewicza w Dziale Wojskowym Muzeum m. Warszawy. Po II wojnie światowej zbiory belwederskie zostały wcielone do Muzeum Wojska Polskiego, a obrazy Giordana trafiły do MNW dopiero 24 grudnia 1952 r.³⁹

Oprócz wspomnianej Księgi Depozytów PZS w Dziale Inwentarzy MNW znajduje się także kartoteka topograficzna PZS, prowadzona przez dyrektora PZS A. Lauterbacha, a w ostatnich latach przed wybuchem wojny przez Kazimierza Brokla. Z adnotacji zamieszczonych na kartkach katalogowych wynika, że kilka obrazów artystów polskich ze zbiorów Zachęty zostało włączonych do ekspozycji we wspomnianej już Państwowej Galerii Sztuki Polskiej⁴⁰ utworzonej przez Dyrekcję Zbiorów Państwowych w 1932 r. w kamienicy Baryczków na Starym Mieście. Były to obrazy o numerach TZSP 60, 84, 85, 87. Ponadto w kartotece topograficznej PZS pod hasłem „wzięte na Podwale 15 lutego 1939 r.” znajdują się kartki katalogowe do obrazów o numerach TZSP 21, 39, 91, 159, 161, co sugeruje, że umieszczono je w wynajętym od magistratu byłym gmachu MNW na ul. Podwale 15. Czy były wystawiane na nowej ekspozycji Państwowej Galerii Sztuki Współczesnej PZS, czy tylko tam zmagazynowane – nie sposób dzisiaj ustalić ze względu na brak źródeł. Magazyny PZS zostały ograbione przez Niemców w pierwszym okresie wojny. W 1941 r. zachowane na Podwale zabytki przewieziono do MNW. Nie wiadomo, czy obrazy zachętowskie trafiły wówczas do Muzeum, obecnie uznane są za stratę wojenną.

Niektóre zabytki z uszkodzonego Pałacu Rady Ministrów w październiku 1939 r. na polecenie Niemców przewieziono najpierw do pomieszczeń magistratu, a później do gmachu MNW. W 1942 r. kilka z nich

directives of the German occupiers, these paintings along with crates containing objects from the museum in Belweder were transported to the edifice of MNW, where they fortunately survived the war under the care of Władysław Tomkiewicz in the Military Department of the Museum of Warsaw. After the war, the collection from Belweder was incorporated into the Polish Army Museum, and the Giordano paintings eventually went to MNW on 24 Dec. 1952.³⁹

In addition to the previously mentioned Registry of Deposits in the National Collection of Art, the Inventory Department of MNW contains a topographic card catalogue maintained by Director A. Lauterbach, and in the years immediately preceding the war by Kazimierz Brokl. From annotations on catalogue cards, it appears that several paintings by Polish artists from the Society's collection were incorporated into the exhibition in the previously mentioned National Gallery of Polish Art⁴⁰, created in 1932 by the Directorate of the National Collection in the Baryczków building in Old Town. These were paintings numbered TZSP 60, 84, 85, 87. Also, the topographic card catalogue under the note “taken to 15 Podwale in February 1939” contains catalogue cards for paintings numbered TZSP 21, 39, 91, 159, 161, which suggests that they were relocated to the former MNW building at 15 Podwale St., which was leased from the city government. Whether they were shown in a new exhibition at the National Gallery of Contemporary Art, or only placed in storage there – it is impossible to determine today because of the lack of records. The storerooms of the National Collection of Art were looted by the Germans in the early stages of the war. In 1941, the artworks stored on Podwale St. were transported to MNW. It is unknown whether the Society's paintings then made it to MNW; at present, they are considered to be wartime losses.

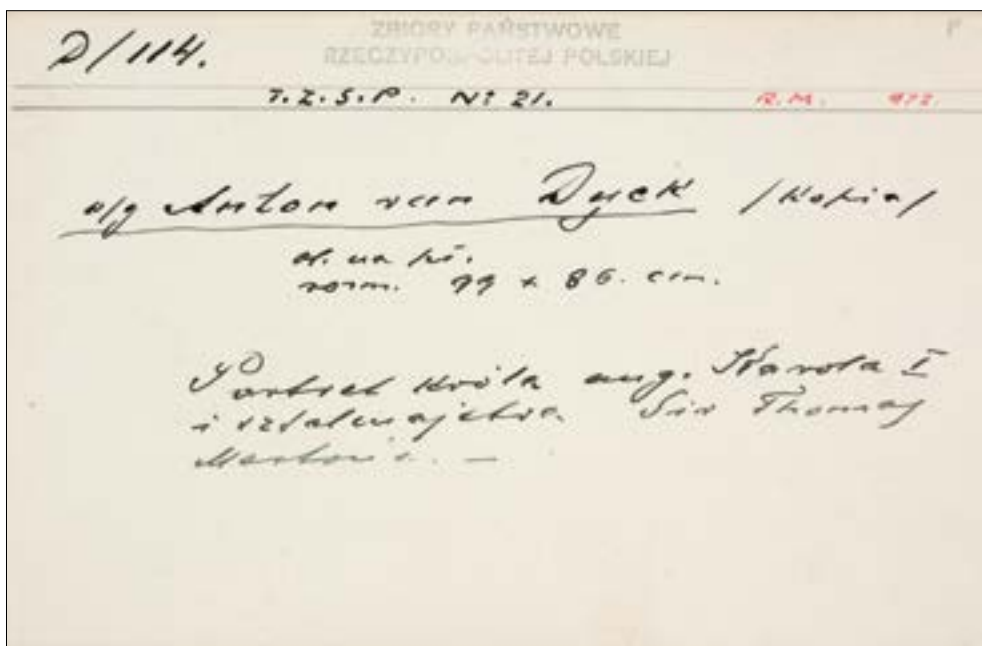
Some artworks from the damaged Palace of the Council of Ministers were, at the direction of

39 | MNW, Dział Inwentarzy, Teczka Muzeum Wojska Polskiego.

40 | Więcej na ten temat: W. Wojtyńska, *Działalność Państwowych Zbiorów Sztuki*, s. 205–206.

39 | MNW, Inventory Department, File Polish Army Museum.

40 | More: W. Wojtyńska, *Activities of the National Collection of Art*, pp. 205–206.

■ Kartka katalogowa PZS do obrazu *Portret króla angielskiego Karola I* (TZSP 21) – kartoteka PZS
Catalogue card of the National Collection of Art (PZS) for the painting *Portrait of King of England Charles I* (TZSP 21)
– PZS card catalogue

powróciło do odnowionego gmachu *Deutsches Haus* (dawnego Pałacu Rady Ministrów). Więcej informacji na ten temat można znaleźć w podrozdziale **Grabieże i wypożyczenia**.

Towarzystwo Naukowe Warszawskie

W katalogu z 1933 r. wspomniano także o wypożyczeniu trzech obrazów i rzeźby do dekoracji pomieszczeń w Pałacu Staszica, gdzie siedzibę miało Towarzystwo Naukowe Warszawskie [dalej: TNW]. Towarzystwo to powstało w 1907 r., jako „spadkobierca” Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Warszawie. Specjalną uchwałą Sejmu Ustawodawczego RP z 26 lipca 1919 r. na swo-

the German occupiers in October 1939, transported first to the building of the city government, then to MNW. In 1942, some of them were returned to the rebuilt *Deutsches Haus* (the former Palace of the Council of Ministers). More information can be found in the section subtitled **Looting, Borrowing**

Warsaw Scientific Society

The catalogue for 1933 also mentions the loan of three paintings and a sculpture to decorate the chambers of Staszic Palace, the seat of the Warsaw Scientific Society [henceforth TNW]. This society was founded in 1907 as the “successor” to the Society of Friends of Science in Warsaw. It received Staszic Palace as its headquarters by a special resolution of the Parliament of the Republic of

ją siedzibę otrzymało Pałac Staszica⁴¹. Jednak dopiero w 1924 r. na mocy upoważnienia Rady Ministrów Ministerstwo Robót Publicznych wdzierzało pałac TNW za symboliczną złotówkę rocznie. Następnie rozpoczął się remont gmachu prowadzony pod kierunkiem prof. Lalewicza przez specjalnie do tego powołany Komitet Odbudowy. Uroczyste oddanie pałacu w użytkowanie TNW odbyło się 20 stycznia 1926 r.⁴². Zapewne po zakończonym remoncie TZSP użyczyło TNW do dekoracji odnowionych wewnątrz następujące przedmioty:

1. TZSP 358 *Umywanie nóg*;
2. TZSP 360 *Sława wieńcząca Wenecję jako protektorkę sztuk i nauk*;
3. TZSP 406 *Sokrates* Marka Antokolskiego, rzeźba;
4. TZSP 528 *Hold Magów*.

Niepełna dokumentacja aktowa TNW z okresu dwudziestolecia międzywojennego nie daje bliższych informacji na temat rozmieszczenia tych dzieł w gmachu TNW ani ich dalszych losów. Z pewnością dekorowały one Pałac Staszica do wybuchu II wojny światowej. Według relacji Juliana Krzyżanowskiego zamieszczonej w *Walce o dobrą kulturę* w październiku 1939 r. na głównej klatce schodowej, w miejscu, gdzie dzisiaj stoi popiersie patrona gmachu, znajdowało się popiersie Sokratesa, zapewne tożsame z rzeźbą ze zbiorów TZSP. Pałac we wrześniu 1939 r., w czasie bombardowania stolicy, został uszkodzony, a jego lewy narożnik (od strony Nowego Świata), w którym znajdowała się biblioteka, *był tragiczną ruiną*. Krzyżanowski, opisując losy księgozbioru znajdującego się w bibliotece TNW, wspominał o swojej kolejnej wizycie w pałacu, mającej miejsce *parę miesięcy później*, czyli koło wiosny 1940 r. W relacji tej jeszcze raz potwierdził, że na schodach *połyskiwał biały Sokrates*⁴³.

41 | B. Nawroczyński, *Towarzystwo Naukowe Warszawskie. Materiały do jego dziejów w latach 1907–1950 na podstawie archiwum*, Warszawa 1950, s. 46.

42 | P. Biegański, *Pałac Staszica. Siedziba Towarzystwa Naukowego Warszawskiego*, Warszawa 1951, s. 85.

43 | J. Krzyżanowski, *Dziwne losy książki w okupowanej Warszawie*, [w:] *Walka*, t. 1, s. 160–161.

Poland of 26 July 1919.⁴¹ But it wasn't until 1924 that, on the basis of authorization from the Council of Ministers, the Ministry of Public Works leased the palace to TNW for a symbolic 1 zł. per year. This was followed by a renovation of the building, directed by Prof. Lalewicz and a special Reconstruction Committee set up for this purpose. The ceremony of handing over the palace for use by TNW took place on 20 Jan. 1926.⁴² Most likely, after the completion of the renovation, the Society loaned the following objects for the decoration of the newly completed interiors:

1. TZSP 358 *Washing of Feet*;
2. TZSP 360 *Glory Crowning Venice as the Protectress of Arts and Sciences*;
3. TZSP 406 *Socrates* by Marek Antokolski, sculpture; and
4. TZSP 528 *Adoration of the Magi*.

Incomplete documentation of TNW from the interwar period does not provide precise information about the location of these works in the TNW building, nor about their subsequent fate. Certainly, they were decorations in Staszic Palace up until the outbreak of WWII. According to reports by Julian Krzyżanowski in *The Struggle for Cultural Assets*, on the spot on the main staircase where, today, stands a bust of the patron of the building, in October 1939 there was a bust of Sokrates, probably the one from the collection of the Society. The palace was damaged in September 1939 during the bombing of the capital, and its left corner, on the side by Nowy Świat St., where the library was located, *was an utter ruin*. When describing the fate of the library of TNW, Krzyżanowski mentioned his subsequent visit to the palace, which took place *several months later*, i.e. around the spring of 1940. In that report, he once again confirmed that *the white Sokrates shone* on the staircase.⁴³

41 | B. Nawroczyński, *The Warsaw Scientific Society. Materials of Its History 1907–1950 Based on Archives*, Warsaw 1950, p. 46.

42 | P. Biegański, *Staszic Palace. Seat of the Warsaw Scientific Society*, Warsaw 1951, p. 85.

43 | J. Krzyżanowski, *The Strange Fate of Books in Occupied Warsaw* in *The Struggle*, v. 1, pp. 160–161.

Nie ma natomiast bliższych informacji na temat pozostałych trzech obrazów ze zbiorów TZSP. Istnieje jednak prawdopodobieństwo, że w sierpniu 1941 r. jeden z nich został na polecenie Niemców przeniesiony do Muzeum Narodowego. Istniejący protokół nie zawiera jednak bliższych danych poza sformulowaniem: *obraz nieokreślony wielkich rozmiarów, zrolowany*⁴⁴.

Muzeum Lubelskie w Lublinie

W 1922 r. podjęto decyzję o wystawieniu zbiorów graficznych TZSP na stałej ekspozycji. W tym celu, z powodu niewystarczających przestrzeni wystawianiczych, usunięto zbiory muzealne z jednej z sal na parterze gmachu⁴⁵. Spośród nich wybrano 34 obrazy⁴⁶, które wypożyczono na specjalnych warunkach umowy depozytowej do Muzeum Lubelskiego w Lublinie⁴⁷. Niestety nie zachował się oryginał umowy, która zawierałaby wykaz użytych obrazów. Pierwszą informację na ten temat podano w katalogu TZSP z 1925 r., gdzie zaznaczono 32 pozycje wypożyczone do Lublina⁴⁸. Pełną listę 34 obrazów, opartą na dostępnym wówczas oryginalnym dokumencie, przedstawił Julian Kot (Wiktor Ziółkowski) w artykule z 1933 r. *Depozyty „Zachęty” w Muzeum Lubelskim*. Były to

44 | Uratowane zabytki ze zbiorów TNW zostały przekazane do Muzeum 4 sierpnia 1941 r. przez Bibliotekę Uniwersytecką. MNW, Dział Inwentarzy, Teczka Towarzystwo Naukowe Warszawskie.

45 | *Jednocześnie w celu powiększenia ilości sal wystawowych przeniesiono bibliotekę z sali 1. piętra do malej sali parterowej, przeznaczając uzyskaną w ten sposób większą salę Nr 6 na wystawy. W efekcie powierzchnia ekspozycyjna Zachęty składała się z 11 sal wystawowych i trzech sal muzealnych* – Sprawozdanie za 1922, s. 4. W Muzeum Lubelskim postąpiono dokładnie odwrotnie – zlikwidowano wystawę sztychów, by pokazać obrazy z Zachęty, patrz: MHL, Księga Protokołów Towarzystwa Muzeum Lubelskie, sygn. ML/H/1229 [dalej: Księga Protokołów], Protokół nr 9.

46 | W Sprawozdaniu TZSP za 1922, s. 4, mówi się o 33 obrazach. Jeszcze inną liczbę (39 obrazów) podaje I. Iskrzycka, op. cit., s. 26.

47 | Sprawozdanie TZSP za 1922, s. 4.

48 | W katalogu TZSP z 1928 r. pominięty został obraz Licra (TZSP 77) i Kozakiewiczza (TZSP 568).

There is no further information about the other three paintings from the Society's collection. It is possible that in August 1941 one of them was moved to the National Museum (MNW) on German orders. An existing protocol contains no details beyond the general statement: *unknown painting of large dimension, rolled up*.⁴⁴

Lublin Museum

In 1922, it was decided to display the graphic collection of the Society at a permanent exhibition. To that end, due to insufficient exhibition space, one of the rooms on the ground floor was emptied out.⁴⁵ Thirty-four paintings⁴⁶ were selected from there, to be loaned on special terms of deposit to the City Museum in Lublin.⁴⁷ Unfortunately, the original copy of the agreement, which had contained a list of the paintings on loan, has not survived. The first information on the subject is given in the Society's catalogue for 1925, which lists 32 items loaned to Lublin.⁴⁸ The full list of 34 paintings based on the original document then available was presented by Julian Kot (Wiktor Ziółkowski) in an article in 1933, *TZSP Deposits in the Lublin Museum*. These were the following, according to the numbering in the Society's catalogue of 1920:

44 | Surviving artworks from the collection of TNW were transferred to MNW on 4 Aug. 1941 by the University Library. MNW, Inventory Department, File Warsaw Scientific Society.

45 | *At the same time, in order to increase exhibition space, the library was moved from its room on the first floor to a smaller room on the ground floor, thus gaining the larger room no. 6 for exhibits. In effect, the exhibit area of the Society consisted of 11 exhibit rooms and three museum rooms* – Report of TZSP for 1922, p. 4. The Lublin Museum took action in exactly the opposite direction – the exhibit of engravings was taken down in order to display the paintings from the Society; see: MHL, Record of Minutes of the Lublin Museum Society [henceforth Record of Minutes], inv. ML/H/1229, Minutes no. 9.

46 | The Report of TZSP for 1922, p. 4, mentions 33 paintings. A different number (39 paintings) is indicated by I. Iskrzycka, op. cit., p. 26.

47 | Report of TZSP for 1922, p. 4.

48 | The Society's catalogue for 1928 omits the paintings by Licra (TZSP 77) and Kozakiewicz (TZSP 568).

następujące obrazy – według numeracji katalogu TZSP z 1920 r.:

1. TZSP 5 *Portret królowej Marii Kazimiery*;
2. TZSP 14 *Krajobraz (Krajobraz włoski)* J. Suchodolskiego;
3. TZSP 16 *Krajobraz norweski* J.B. Duntzego;
4. TZSP 25 *Siciarz* F. Kostrzewskiego;
5. TZSP 45 *Druciarz* F. Kostrzewskiego;
6. TZSP 56 *Portret króla Stanisława Augusta z klepsydry*, kopia obrazu M. Bacciarellego;
7. TZSP 57 *Obrona Trembowli w 1675 r.* W. Strzałeckiego;
8. TZSP 77 *Krajobraz* A.H. Licra;
9. TZSP 104 *Dzieci pod lasem* K. Alchimowicza;
10. TZSP 175 *Krajobraz* Adama Malinowskiego;
11. TZSP 204 *Pogorzelnicy (Epizod z 63 r.)* A. Ziemięckiego;
12. TZSP 206 *Beatrix Cenci*, kopia dzieła Sułkowskiej z G. Reniego, pastel;
13. TZSP 209 *Studium (Piękna)*, kopia dzieła Tycjana;
14. TZSP 217 *Krajobraz* C. Breslauera;
15. TZSP 218 *Studium* A. Poraj-Biernackiej;
16. TZSP 224 *Martwa natura*;
17. TZSP 231 *Kopia z Autoportretu Antoniego Brodowskiego* R. Hadziewiczza;
18. TZSP 257 *Głowa mężczyzny*, kopia dzieła A. van Dycka;
19. TZSP 280 *Sprzedaż niewolnicy* P. Lebruna;
20. TZSP 288 *Portret króla Jana III Sobieskiego*;
21. TZSP 297⁴⁹ *Wjazd Michała Radziwiłła do Rzymu*, kopia dzieła Pietera van Bloemena;
22. TZSP 329 *Widok ze Szwajcarii (Zamek w Chillon)* Michała Trębickiego, akwarela;
23. TZSP 330 *Widok ze Szwajcarii (Widok miasteczka)* M. Trębickiego, akwarela;
24. TZSP 354 *Po bitwie* K. Alchimowicza;
25. TZSP 392 *Królowa Bona opuszcza Polskę* K. Millera;
1. TZSP 5 *Portrait of Queen Maria Kazimiera*;
2. TZSP 14 *Landscape (Italian Landscape)* by J. Suchodolski;
3. TZSP 16 *Norwegian Landscape* by J.B. Duntze;
4. TZSP 25 *Sieve-maker* by F. Kostrzewski;
5. TZSP 45 *Tinker* by F. Kostrzewski;
6. TZSP 56 *Portrait of King Stanislaus Augustus Poniatowski with Hourglass*, copy of a painting by M. Bacciarelli;
7. TZSP 57 *Defence of Trembowla in 1675* by W. Strzałeck;
8. TZSP 77 *Landscape* by A.H. Licr;
9. TZSP 104 *Children Near a Forest* by K. Alchimowicz;
10. TZSP 175 *Landscape* by Adam Malinowski;
11. TZSP 204 *Fire Survivors (Episode from 1863)* by A. Ziemięcki;
12. TZSP 206 *Beatrix Cenci*, copy of a work by Sułkowska after G. Reni, pastel;
13. TZSP 209 *Study (Beautiful)*, copy of a work by Titian;
14. TZSP 217 *Landscape* by C. Breslauer;
15. TZSP 218 *Study* by A. Poraj-Biernacka;
16. TZSP 224 *Still Life*;
17. TZSP 231 *Copy of a Self-Portrait of Antoni Brodowski* by R. Hadziewicz;
18. TZSP 257 *Head of a Man*, copy of a work by A. van Dyck;
19. TZSP 280 *Sale of a Slave Woman* by P. Lebrun;
20. TZSP 288 *Portrait of King Jan III Sobieski*;
21. TZSP 297⁴⁹ *Entrance of Michał Radziwiłł into Rome*, copy of a work by Pieter van Bloemen;
22. TZSP 329 *Scene from Switzerland (Castle in Chillon)* by Michał Trębicki, watercolour;
23. TZSP 330 *Scene from Switzerland (View of a Town)* by Michał Trębicki, watercolour;
24. TZSP 354 *After the Battle* by K. Alchimowicz;
25. TZSP 392 *Queen Bona Departs from Poland* by K. Miller;

49 | W katalogu TZSP z 1933 r. obraz ten jest zapisany pod numerem 298.

49 | In the TZSP catalogue of 1933, this painting is listed under no. 298.

26. TZSP 467 *Pejzaż*;
27. TZSP 469 *W żniwa* A. Mroczkowskiego;
28. TZSP 470 *Trzej królowie*, kopia dzieła C. Marattiego;
29. TZSP 483 *Melodie Matinale (Nad morzem)* P. de Conincka;
30. TZSP 488 *Chrystus na krzyżu* L. Wyczółkowskiego;
31. TZSP 502 *Partyjka* A. Bartelsa, ołówek na desce;
32. TZSP 521 *Głowa kobiety*;
33. TZSP 532 *Mężczyzna z tabakierką* T. Maleszewskiego;
34. TZSP 568⁵⁰ *Studium głowy (Profil)* A. Kozakiewicz⁵¹.

Początki istnienia Muzeum Lubelskiego sięgają roku 1906⁵². Od 1914 r. Muzeum było własnością stowarzyszenia o charakterze naukowym i artystycznym pod nazwą Towarzystwo „Muzeum Lubelskie”⁵³. W 1921 r. do Muzeum Lubelskiego przekazano zbiory wspomnianego już dobroczyńcy Zachęty, dra W. Lasockiego z Nałęczowa, który ofiarował *liczne kolekcje minerałów, owadów, ptaków, modele chat i obejść z lubelskiego, duży zbiór tutejszych strojów chłopskich i miejskich, ozdobne lichtarze i naczynia miedziane oraz rytualne świeczniki żydowskie*⁵⁴. Muzeum Lubelskie posiadało własny gmach w budynkach popijarskich przy ul. Narutowicza 4. Zostało otwarte dla publiczności 18 lutego 1923 r.⁵⁵. Przygotowania do otwarcia powierzono pierwszemu kustoszowi Muzeum, malarzowi

26. TZSP 467 *Landscape*;
27. TZSP 469 *At the Harvest* by A. Mroczkowski;
28. TZSP 470 *The Three Kings*, copy of a work by C. Maratti;
29. TZSP 483 *Melodie Matinale (By the Sea)* by P. de Coninck;
30. TZSP 488 *Christ on the Cross* by L. Wyczółkowski;
31. TZSP 502 *Card Game* by A. Bartels, pencil on board;
32. TZSP 521 *Head of a Woman*;
33. TZSP 532 *Man with a Snuffbox* by T. Maleszewski; and
34. TZSP 568⁵⁰ *Study of a Head (Profile)* by A. Kozakiewicz⁵¹.

The Lublin Museum goes back to 1906.⁵² From 1914, the Museum was the property of a scientific and artistic society called “Lublin Museum”.⁵³ In 1921, the Lublin Museum received the collection of the above-mentioned benefactor of the Society, Dr. W. Lasocki from Nałęczów, who donated *large collections of minerals, insects, birds, models of cottages and farmsteads of Lublin Province, a sizeable collection of regional costumes of peasants and townspeople, decorative candlesticks and copper dishes, and ritual Jewish candleholders*.⁵⁴ The Lublin Museum had its own building at a former Piarist monastery at 4 Narutowicza St. It was opened to the public on 18 Feb. 1923.⁵⁵ Preparations for the opening were entrusted to the Museum’s first curator, paint-

50 | Numer 568 formalnie został nadany po wydaniu katalogu z 1920 r., który zawierał 559 pozycji. Po raz pierwszy występuje w katalogu TZSP z 1924 r.

51 | J. Kot, *Depozyty „Zachęty” w Muzeum Lubelskim*, „Nowa Ziemia Lubelska” 1933, nr 15, s. 4.

52 | J. Kot, *Muzeum Lubelskie, instytucja, zbiory, ustawa*, Lublin 1933, s. 4.

53 | W. Ziółkowski, *Historia Muzeum Lubelskiego w Lublinie za okres od 1 września 1939 r. do 1 listopada 1945 r.*, [w:] MHL, Teczka nr 32, „Muzeum Lubelskie w latach 1917–1952”, s. 26 [dalej: W. Ziółkowski, *Historia Muzeum Lubelskiego 1939–1945*].

54 | J. Kot, *Muzeum Lubelskie*, s. 8.

55 | L. Grajewski, *Muzeum w Lublinie*, „Ziemia Krajoznawcza. Dwutygodnik Ilustrowany”, t. 25, 1930, nr 4, s. 74.

50 | Number 568 was formally assigned after the issuance of the catalogue of 1920, which listed 559 items. It appears for the first time in the Society’s catalogue of 1924.

51 | J. Kot, *TZSP Deposits in the Lublin Museum*, “Nowa Ziemia Lubelska” 1933, no. 15, p. 4.

52 | J. Kot, *The Lublin Museum: the Institution, Collections, Statute*, Lublin 1933, p. 4.

53 | W. Ziółkowski, *History of the Lublin Museum from 1 September 1939 to 1 November 1945* in MHL, File no. 32 “The Lublin Museum 1917–1952”, p. 26 [henceforth W. Ziółkowski, *History of the Lublin Museum 1939–1945*].

54 | J. Kot, *The Lublin Museum*, p. 8.

55 | L. Grajewski, *The Lublin Museum*, “Ziemia Krajoznawcza. Dwutygodnik ilustrowany”, v. 25, 1930, no. 4, p. 74.

Marianowi Trzebińskiemu⁵⁶, pełniącemu tę funkcję od 1 października 1922 r. do 1 marca 1923 r.⁵⁷. Trzebiński w imieniu Komitetu Towarzystwa „Muzeum Lubelskie” podjął starania o wypożyczenie z warszawskiej Zachęty obrazów na stałą ekspozycję w nowo otwartym Muzeum.

Ideę sprowadzenia obrazów z Zachęty do Lublina, przynajmniej na czas wystawy, przedstawiono na posiedzeniu Walnego Zebrania Komitetu Towarzystwa „Muzeum Lubelskie” 19 czerwca 1922 r. Wówczas major Ruciński wyraził *życzenie, by komitet postarał się wejść w porozumienie z Towarzystwami Przyjaciół Sztuk Pięknych i artystami w Warszawie i Krakowie dla utworzenia wystawy ruchomej – wprawdzie stoi na przeszkodzie brak odpowiedniej sali, lecz przy dobrej woli będzie można w tym kierunku coś zdziałać*⁵⁸. Na kolejnym posiedzeniu Walnego Zebrania 8 listopada 1922 r. członkowie Komitetu Towarzystwa „Muzeum Lubelskie”: prezes Stanisław Dylewski, wiceprezydent Lublina, ksiądz Jan Władziński, dr Aleksander Jaworowski, dr Czesław Czerwiński, dr Kazimierz Rogoziński, dyr. Ludwik Kowalczewski, inż. Karol Iwanicki, inż. Jerzy Siennicki, omawiali sprawę umowy depozytowej oraz zasadność wypożyczenia obrazów z Warszawy. Rozważano kwestię ograniczonej przestrzeni Muzeum Lubelskiego, mając na uwadze zwłaszcza pokaźne rozmiary obrazu Wyczółkowskiego (K. Iwanicki: *obraz Chrystusa jest za wielki na naszą salę, inne dadzą się wygodnie rozmieścić*⁵⁹).

W wyniku dyskusji ostatecznie wzięto pod uwagę *możliwość zmiany wystaw muzealnych i kształcenia w ten sposób społeczeństwa; (S. Dylewski) utrzymanie zadzierzgniętego kontaktu ze stolicą i rozwinięcie życia kulturalnego oraz (inż. Siennicki) fakt, że w zbiorach*

er Marian Trzebiński,⁵⁶ who held that post from 1 Oct. 1922 to 1 Mar. 1923.⁵⁷ On behalf of the Committee of the Lublin Museum Society, Trzebiński put in considerable effort to obtain paintings on loan from the Society in Warsaw for a permanent exhibition in the newly-opened Museum.

The idea of bringing paintings from the Warsaw Society to Lublin, at least for the time of the exhibition, was put forward at the General Meeting of the Committee of the “Lublin Museum” Society on 19 June 1922. At that time, Major Ruciński expressed *a wish that the Committee attempt to reach an agreement with the Societies of Friends of Fine Arts and the artists in Warsaw and Cracow in order to create a travelling exhibition – although this is hindered by a lack of suitable exhibition space, but by application of good will something could be done in this regard*.⁵⁸ At the next session of the General Meeting on 8 Nov. 1922, the members of the Lublin Museum Society: President Stanisław Dylewski, deputy mayor of Lublin, Rev. Jan Władziński, Dr. Aleksander Jaworowski, Dr. Czesław Czerwiński, Dr. Kazimierz Rogoziński, Dir. Ludwik Kowalczewski, Engr. Karol Iwanicki, Engr. Jerzy Siennicki, discussed the issue of the agreement of deposit and the reasons for borrowing paintings from Warsaw. The participants discussed the issue of limited space in the Lublin Museum, with particular focus on the large dimensions of Wyczółkowski’s painting (K. Iwanicki: *the painting of Christ is too large for our hall, but others can be accommodated comfortably*⁵⁹).

The discussants considered the *possibility of changing museum exhibits in order to educate the public; (S. Dylewski) maintaining the initiated contact with the capital city and developing cultural life; (Engr. J. Siennicki) and the fact that the Museum’s collection contains numer-*

56 | M. Trzebiński (1871–1942) – malarz, pierwszy kustosz Muzeum Lubelskiego, autor wspomnień *Pamiętnik malarza*, Wrocław 1958.

57 | G. Jakimińska, Z. Nasalski, *100 lat Muzeum Lubelskiego*, „Studia i Materiały Lubelskie”, Lublin 2008, nr 15, s. 20.

58 | MHL, Księga Protokołów, Protokół nr 7.

59 | MHL, Księga Protokołów, Protokół nr 9.

56 | M. Trzebiński (1871–1942), painter, first curator of the Lublin Museum, author of *Painter’s Memoir*, Wrocław 1958.

57 | G. Jakimińska, Z. Nasalski, *100 Years of the Lublin Museum*, “Studia i materiały lubelskie”, Lublin 2008, no. 15, p. 20.

58 | MHL, Record of Minutes, Minutes no. 7.

59 | MHL, Record of Minutes, Minutes no. 9.

*Muzeum jest b. dużo kopii i w ogóle nie wiele dzieł, które są godne stałego wystawiania*⁶⁰. S. Dylewski wskazał fragment listu M. Trzebińskiego, z którego wynika, że prawdopodobnie obrazy te zostaną na zawsze w Lublinie.

Następnie odczytany został projekt umowy wypożyczenia 34 obrazów w ramach i rozpoczęto dyskusję nad jej treścią. Ksiądz J. Władziński proponował dodanie do §2 umowy informacji, że po 15 latach Muzeum staje się właścicielem depozytu⁶¹. Ponadto wskazano na konieczność ubezpieczenia depozytu⁶² oraz uzyskania od Ministerstwa Kolei zniżki na przewóz obrazów do Lublina. Do podpisania umowy został upoważniony S. Dylewski⁶³. Obrazy przywieziono z Warszawy w drugiej połowie listopada 1922 r.⁶⁴, jeszcze w stolicy zostały oznaczone identyfikującą nalepką, opatrzoną podpisami dyrektora TZSP i kustosa M. Trzebińskiego oraz zachowaną na niektórych datą 21 października 1922 r.

Obrazy z Zachęty od początku odgrywały istotną rolę w lubelskiej ekspozycji, co podkreślał ks. J. Władziński w dwóch artykułach zamieszczonych w „Głosie Lubelskim”⁶⁵. Opisując zawartość Sali Wielkiej, wymienił: *Chrystusa* L. Wyczółkowskiego, *Dzieci pod lasem* i *Po bitwie* (jako *Rannego powstańca*) K. Alchimowicza, *Syciarza* i *Druciarza* F. Kostrzewskiego, *Krajobraz włoski* J. Suchodolskiego, *Krajobraz* A. Malinowskiego oraz obraz Hadziewicz⁶⁶.

Trzeba także dodać, że na prośbę Trzebińskiego artyści związani z warszawską Zachętą: Edward Okuń,

*ous copies and in general not many works which are worthy of permanent exhibition.*⁶⁰ S. Dylewski pointed out a passage from M. Trzebiński's letter which suggests that these paintings will probably remain in Lublin for good.

Next, the draft of the agreement for the loan of 34 framed paintings was read, and discussion on its content ensued. Rev. Władziński proposed that §2 of the agreement be supplemented with a stipulation that *after 15 years, the Museum shall become the owner of the deposit.*⁶¹ In addition, it was pointed out that the deposit needed to be insured,⁶² and a freight discount needed to be obtained from the Ministry of Railroads for transporting the paintings to Lublin. The person authorized to sign the agreement was S. Dylewski.⁶³ The paintings were transported from Warsaw in the second half of November 1922.⁶⁴ In Warsaw, they had labels affixed with a description of the painting and signatures of the Director of the Society and curator M. Trzebiński, with some carrying the date 21 Oct. 1922.

From the very beginning, the Society's paintings were crucial to the exhibition in Lublin, as emphasized by Fr. Władziński in two articles printed in “Głos Lubelski”.⁶⁵ In describing the works in the Grand Hall, he referred to: *Christ* by L. Wyczółkowski, *Children Near a Forest* and *After the Battle* (called *Wounded Insurrectionist*) by K. Alchimowicz, *Sieve-maker* and *Tinker* by F. Kostrzewski, *Italian Landscape* by J. Suchodolski, *Landscape* by A. Malinowski, and the painting by Hadziewicz.⁶⁶

It should be added that, at the request of Trzebiński, artists connected with the Warsaw Society: Edward Okuń, Kazimierz Lasocki, Stanisław Bagieński, Irena

60 | Ibidem.

61 | Ostatecznie wycofano się z tej poprawki.

62 | Sprawa ubezpieczenia obrazów była jeszcze aktualna w kwietniu 1923 r., kiedy to dyr. Kowalczewski wskazał na niedopełnienie tego warunku – MHL, Księga Protokołów, Protokół nr 4.

63 | MHL, Księga Protokołów, Protokół nr 9.

64 | Sprawozdanie z działalności Komitetu Muzeum Lubelskiego za lata 1922 i 1923. MHL, Teczka nr 80, Protokoły walnych zebrań za lata 1922–1937, s. 5.

65 | „Głos Lubelski” 1923, nr 30 i nr 70.

66 | I. Iskrzycka, op. cit., s. 28.

60 | Ibid.

61 | In the end, this amendment was not adopted.

62 | The issue of insuring the paintings was still pertinent in April 1923 when Dir. Kowalczewski indicated that this condition had not been met. MHL, Record of Minutes, Minutes no. 4.

63 | MHL, Record of Minutes, Minutes no. 9.

64 | Report on the activities of the Committee of the Lublin Museum for 1922 and 1923. MHL, File no. 80, Minutes of General Meetings 1922–1937, p. 5.

65 | “Głos Lubelski” 1923, no. 30 & no. 70.

66 | I. Iskrzycka, op. cit., p. 28.

■ Nalepka z obrazu zdeponowanego w Muzeum Lubelskim w Lublinie z 1922 r.
Label from a painting deposited in the Lublin Museum in 1922

Kazimierz Lasocki, Stanisław Bagićński, Irena Łuczyńska-Szymanowska, J. Rosen i inni ofiarowali swoje prace do zbiorów Muzeum Lubelskiego⁶⁷.

Współpraca między Muzeum Lubelskim a TZSP w Warszawie zaowocowała utworzeniem w Lublinie Oddziału TZSP⁶⁸. Na mocy umowy z 14 sierpnia 1924 r.⁶⁹. Towarzystwo „Muzeum Lubelskie” zobowiązało się do udostępnienia na ten cel trzech sal parterowych w lewym gmachu Muzeum⁷⁰. Oddziałem lubelskim zarządzał pracownik warszawskiego TZSP

Łuczyńska-Szymanowska, J. Rosen, and others, donated their works to the Lublin Museum.⁶⁷

The cooperation between the Lublin Museum and the Society in Warsaw resulted in the creation of a Branch of the Society in Lublin.⁶⁸ On the basis of an agreement of 14 Aug. 1924,⁶⁹ the “Lublin Museum” Society committed itself to provide for this purpose three halls on the ground floor located in the left wing of the Museum building.⁷⁰ The Lublin Branch was administered by Mieczysław Nassius, an employee of the

67 | M. Trzebiński, *Muzeum Lubelskie*, „Tygodnik Ilustrowany” 1923, nr 12, s. 197.

68 | *Ogólne zebranie Tow. sztuk pięknych*, „Kurier Warszawski” 1926, nr 180, s. 7: *Nowością jest również zainstalowanie filii Tow. Zachęty w Lublinie, a to celem zdobycia terenu na prowincji. Wystawa lubelska jest w ciągłym kontakcie z Warszawą.*

69 | W. Ziolkowski, *Historia Muzeum Lubelskiego 1939–1945*, s. 26.

70 | MHL, Księga Protokołów, Protokół z 4 października 1924 r.

67 | M. Trzebiński, *The Lublin Museum*, „Tygodnik Ilustrowany” 1923, no. 12, p. 197.

68 | *General Meeting of the Soc. of Fine Arts*, „Kurier Warszawski” 1926, no. 180, p. 7: *Another novelty involves the establishment of a branch of the Soc. for the Encouragement in Lublin for the purpose of gaining some territory in the region. The Lublin exhibition is in close contact with Warsaw.*

69 | W. Ziolkowski, *History of the Lublin Museum 1939–1945*, p. 26.

70 | MHL, Record of Minutes, Minutes dated 4 Oct. 1924.

Mieczysław Nassius⁷¹, którego zadaniem było pozyskiwanie nowych członków Zachęty oraz pośrednictwo przy sprzedaży dzieł sztuki, reprodukcji itp.

Początkowo utworzenie Oddziału TZSP spotkało się z entuzjazmem społeczeństwa lubelskiego, czego dowodem była znaczna frekwencja oraz akces wielu osób do Towarzystwa⁷². Jerzy Korsawa w artykule *Sztuka plastyczna w Lublinie*⁷³, wskazując na konieczność rozwoju sztuk plastycznych w kraju, stwierdził, że *pod tym względem Lublin znalazł się w tej szczęśliwej sytuacji, że tutaj powstała właśnie pierwsza prowincjonalna placówka Tow. Zachęty Sztuk Pięknych. Przez krótki przeciąg czasu, bo zaledwie przez kilka miesięcy istnienia tej instytucji u nas, widzieliśmy w jej skromnych salkach już cztery wystawy, bardzo poważne, stojące na wysokim poziomie artystycznym*⁷⁴. Korsawa zauważył ponadto, że współpraca z Zachętą pozwoliła także przedstawić dorobek artystyczny artystów lubelskich na wystawie zbiorowej w Warszawie⁷⁵. W sprawozdaniu TZSP za 1925 r. zaznaczono, że *Oddział Lubelski przysporzył [...] pewne straty finansowe, niemniej Komitet postanowił nadal utrzymać tę ważną placówkę artystyczno-kulturalną*⁷⁶. Niestety oddział TZSP w Lublinie udało się utrzymać tylko do końca 1926 r. Został on ostatecznie zlikwidowany z powodu niewielkiej liczby członków. Niemniej jednak w Lublinie podkreślano, że *wystawy Zachęty były dość licznie zwiedzane przez publiczność, co dla muzeum [lubelskiego – RO] nie było bez korzyści*⁷⁷.

71 | Pod jego nicobecnosc sprawami oddzialu zajmowal sie Janusz Świcz – I. Iskrzycka, op. cit., s. 31.

72 | Sprawozdanie TZSP za 1924, s. 5.

73 | J. Korsawa, *Sztuka plastyczna w Lublinie*, „Przegląd Lubelsko-Kresowy”, t. 1, 1924, nr 1, s. 25–27.

74 | Np. wystawy Mariana Mokwy, T. Cieślowskiego, K. Mordasewicza i B. Kopczyńskiego – ibidem, s. 26. Więcej na temat wystaw w lubelskim oddziale TZSP: *Wystawa sztuk plastycznych w Lublinie*, „Region Lubelski”, R. 1, 1928, s. 108.

75 | Prezentowanej następnie w Lublinie – ibidem.

76 | Sprawozdanie TZSP za 1925, s. 11.

77 | MHL, Teczka nr 80, Protokoły walnych zebrań za lata 1922–1937, s. 13. Sprawozdanie Zarządu Muzeum za 1925 i 1926. W Sprawozdaniach TZSP nie ma żadnej informacji na ten temat.

Society in Warsaw,⁷¹ whose duties included acquiring new members for the Society and acting as intermediary in the sale of works of art, reproductions, etc.

Initially, the creation of the Branch of the Society was greeted with enthusiasm by the community in Lublin, as evidenced by large attendance and enrolment of many people at the Society.⁷² In his article *Plastic Art in Lublin*,⁷³ pointing out the need for developing plastic arts in the country, Jerzy Korsawa stated that *in this respect Lublin finds itself in the fortunate situation, because this is the place where the first provincial establishment of the Soc. for the Encouragement of Fine Arts was created. In a short time, i.e. merely in the course of a few months this institution existed among us, we already saw on its modest premises as many as four major exhibitions on a high artistic level*.⁷⁴ Korsawa also noted that cooperation with the Society led to the presentation of artistic accomplishments of Lublin artists at a joint exhibition in Warsaw.⁷⁵ In the TZSP report for 1925, it was noted that the *Lublin Branch produced [...] some financial losses, nevertheless, the Committee decided to continue to support this important artistic and cultural establishment*.⁷⁶ Unfortunately, the Society's Branch in Lublin survived only until the end of 1926 – it was dissolved due to a small number of members. Nevertheless, in Lublin it was emphasized that *exhibitions of the Society were well-attended by the public, which for the museum [in Lublin – RO] was not irrelevant*.⁷⁷

71 | In his absence, matters of the Branch were handled by Janusz Świcz – I. Iskrzycka, op. cit., p. 31.

72 | Report of TZSP for 1924, p. 5.

73 | J. Korsawa, *Plastic Art in Lublin*, „Przegląd Lubelsko-Kresowy”, v. 1, 1924, no. 1, pp. 25–27.

74 | E.g. exhibitions of Marian Mokwa, T. Cieślowski, K. Mordasewicz, and B. Kopczyński – ibid., p. 26. More on the exhibits in the Lublin branch of TZSP: *Exhibition of Plastic Arts in Lublin*, „Region Lubelski”, v. 1, 1928, p. 108.

75 | Ibid. The exhibition was repeated in Lublin.

76 | Report of TZSP for 1925, p. 11

77 | MHL, File no. 80, Minutes of General Meetings 1922–1937, p. 13. Report of the Management of the Museum for 1925 and 1926. Reports of TZSP do not contain any information on this matter.

Oddział TZSP w Lublinie był jedynym oddziałem regionalnym warszawskiej Zachęty.

Depozyt Zachęty nadal stanowił jednak ważną część stałej ekspozycji Muzeum Lubelskiego, co zostało zaakcentowane w artykule z 1930 r. autorstwa kolejnego kustosa Muzeum – Ludwika Grajewskiego, opisującego galerię placówki: *na pierwszym piętrze mieści się dział artystyczny. W Sali pierwszej galeria obrazów mistrzów flamandzko-holenderskich: [...] malarstwo włoskie w kopiach **Carla Maratti**⁷⁸, **Guido Reniego**, **Tycjana**, „**La Bella**”, C. Cignanigo i innych [...] w Sali drugiej największej umieszczono dział malarstwa polskiego dawnego, prym wiedzie olbrzymi **obraz Wyczółkowskiego**, przedstawiający ukrzyżowanego Chrystusa na tle Wawelu, z kłęczącymi postaciami królów i biskupów polskich, dalej **obraz Alchimowicza K.** przedstawiający rannego powstańca z r. 1863, rzadki obraz pędzla J. Suchodolskiego z wizerunkiem Lisowczyków, [...] typy ludowe Smuglewicza i **Kostrzewskiego**, poza tym **obrazy Breslauera, Hadziewicza, Kozakiewicza, Millera Karola, Smokowskiego, Strzaleckiego, Sypniewskiego, Szermętowskiego i innych; większość obrazów stanowi depozyt „Zachęty” warszawskiej**⁷⁹.*

W miarę upływu lat depozyty Zachęty w ocenie miejscowych regionalistów przeszkadzały w pokazywaniu własnych zbiorów. Pierwsze głosy na temat wycofania obrazów Zachęty pojawiły się w 1933 r. Na fali dyskusji o profilu zbiorów Muzeum Lubelskiego we wspomnianym artykule J. Kot napisał: [...] *obrazy Zachęty, na których obecność wskazałem, odgrywają niestety wyjątkową i przykrą rolę, gdyż obce charakterowi zbiorów jako własność Muzeum zajmują miejsce eksponatów – okazów plastyki regionalnej, których odpowiedniego wystawienia trzeba i należy oczekiwać.* I dalej: *depozyty [...] Zachęty powinny jak najspieszniej powrócić do Warszawy śladami obrazu Wyczółkowskiego, który doczekał się szczęśliwej okazji wystawy sztuki kościelnej. Zachęta*

78 | Wyróżnione zostały obrazy lub autorzy obrazów z depozytu Zachęty.

79 | L. Grajewski, op. cit., s. 74.

The Lublin Branch was the only regional branch of the Warsaw Society.

Nevertheless, the Society's deposit continued to be an important part of the permanent exhibition of the Lublin Museum, as emphasized in 1930 in an article by the next curator, Ludwik Grajewski, who described the galleries of the Lublin Museum as follows: *The artistic department is on the first floor. The first hall accommodates a gallery of Flemish-Dutch masters: [...] copies of Italian paintings by **Carlo Maratti**⁷⁸, **Guido Reni**, **Titian's "La Bella"**, C. Cignani, and others. [...] The second (and largest) hall displays Polish antique paintings, the most notable being the **painting by Wyczółkowski**, depicting the crucified Christ against a background of Wawel Castle, with kneeling figures of Polish kings and bishops; there is also a **painting by K. Alchimowicz**, depicting a wounded insurrectionist from the Uprising of 1863, a rare painting by J. Suchodolski of Lisowski's men, [...] folk types by Smuglewicz and **Kostrzewski**, and also **paintings by Breslauer, Hadziewicz, Kozakiewicz, Karol Miller, Smokowski, Strzalecki, Sypniewski, Szermętowski, and others; most of these paintings are on deposit from the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw.**⁷⁹*

Over the years, the Society's deposit, in the eyes of some regional critics, was an impediment to exhibiting the Museum's own collection. The first advocates of the withdrawal of the Society's paintings emerged in 1933. As part of the discussion on the nature of the collection of the Lublin Museum, J. Kot wrote in the previously mentioned article: [...] *Unfortunately, the Society's paintings indicated by me play an exceptionally unpleasant role, being alien to the nature of the Museum's own collection. They are occupying the space of exhibits of regional art, which needs to be displayed appropriately. [...] The Society's deposits should return to Warsaw as soon as possible, following the tracks of Wyczółkowski's painting, which was given a fortunate opportunity to be displayed*

78 | Paintings and artists from the Society's deposit are indicated in bold.

79 | L. Grajewski, op. cit., p. 74

■ Sala malarstwa polskiego i obcego Muzeum Lubelskiego w Lublinie w 1930 r., MHL, sygn. 2098
 Gallery of Polish and foreign painting in the Lublin Museum in 1930, MHL, inv. 2098

sama się wówczas upomniała, pozostawiając resztę obrazów nadal w Muzeum Lubelskim⁸⁰.

Echa artykułu J. Kota pojawiły się także w protokołach posiedzeń Rady Muzycznej powołanej przez Towarzystwo „Muzcum Lubelskie” 17 października 1933 r.⁸¹. Rada ta na posiedzeniach 3 i 5 listopada 1933 r. zgłosiła m.in. postulat reorganizacji sal muzycznych. W tym celu zasugerowano Zarządowi Muzeum Lubelskiego *nawiązanie korespondencji z Zachętą warszawską celem odesłania do Warszawy depozytów tej instytucji. Ponieważ Zachęta pomimo obietnic nie pośpiesza jak dotąd odebrać na własny koszt zdeponowane w Muzeum Lubelskim obrazy, z drugiej zaś strony Towarzystwo nasze nie rozporządza obecnie potrzebnymi pieniędzmi na opakowanie i koszty przesyłki, sprawa nie*

*at an exhibition of sacral art. The Society requested the return of that painting, leaving the remaining works in the Lublin Museum.*⁸⁰

The suggestions given in Kot’s article also appeared in the minutes of meetings of the Museum Council set up by the Lublin Museum Society on 17 Oct. 1933.⁸¹ At meetings on 3 and 5 Nov. 1933, the Council gave the recommendation, among others, to reorganize the Museum’s exhibition halls. To that end, it was suggested that the Management of the Lublin Museum *enter into correspondence with the Society in Warsaw for the purpose of sending back to Warsaw the deposits of that institution. Considering that TZSP, despite its promises, so far has not been overzealous in taking back at its own expense its paintings on deposit in the Lublin Museum, whereas our society does not currently have*

80 | J. Kot, *Depozyty Zachęty*. W podobnym tonie wypowiedział się także Julian Kurzątkowski – *Na marginesie art. „Depozyty Zachęty”*, „Nowa Ziemia Lubelska” 1933, nr 22, s. 3.

81 | MHL, Teczka nr 32, „Muzcum Lubelskie w latach 1917–1952”, s. 114.

80 | J. Kot, *TZSP Deposits*. A similar sentiment was expressed by Julian Kurzątkowski – *A Side Note to the Article “Society’s Deposits”*, „Nowa Ziemia Lubelska” 1933, no. 22, p. 3.

81 | MHL, File no. 32, *The Lublin Museum 1917–1952*, p. 114.

mogła być dotychczas ostatecznie załatwiona⁸². Pomimo deklaracji i zabiegów Muzeum Lubelskiego depozyt Zachęty, poza *Christusem* Wyczółkowskiego, pozostał w Lublinie aż do wybuchu II wojny światowej.

W 1935 r. w wyniku porozumienia 18 stowarzyszeń zorganizowano Lubelski Związek Pracy Kulturalnej (LZPK). W 1938 r. Związek ten na mocy umowy z Towarzystwem „Muzeum Lubelskie” wznosił na terenie Muzeum nowoczesny budynek dla zbiorów muzealnych. W 1939 r. z połączenia LZPK, Muzeum Lubelskiego, Biblioteki im. Łopacińskiego i Towarzystwa Przyjaciół Nauk powstał Instytut Lubelski. Jednak do wybuchu II wojny światowej majątki zlikwidowanych stowarzyszeń nie przeszły formalnie na własność Instytutu. Przed II wojną światową zbiory Muzeum Lubelskiego mieściły się w dwóch starych pawilonach i na pierwszym piętrze nowego budynku oraz w trzech salach wystawowych na drugim piętrze⁸³.

W 1939 r., kiedy wzrastała świadomość zbliżającej się wojny, Muzeum Lubelskie stało się miejscem, do którego przewożono zbiory z ówczesnych terenów zachodniej Polski w celu ich zabezpieczenia. Oprócz kolekcji prywatnych umieszczano w nim również zbiory publiczne, np. Muzeum Śląskiego w Katowicach⁸⁴, oraz opisane dalej obrazy J. Matejki z Zachęty.

Niestety nie ma materiałów źródłowych opisujących, w jaki sposób personel placówki zabezpieczał zbiory własne przed zagrożeniem wojennym. W czasie bombardowania Lublina 9 września 1939 r. uszkodzony został prawy budynek Muzeum, w którym zgromadzone były zbiory przyrodnicze⁸⁵. Inne muzealia,

*the funds for packing and shipping, so far the matter could not be resolved definitively.*⁸² Nevertheless, despite declarations and efforts of the Lublin Museum, TZSP's deposit, with the exception of Wyczółkowski's *Christ*, remained in Lublin until the outbreak of WWII.

In 1935, 18 societies came to an agreement and formed the Lublin Alliance of Cultural Activities [henceforth LZPK]. In 1938, on the basis of an agreement with the “Lublin Museum” Society, this Alliance erected on a site belonging to the Museum a modern building for museum collections. In 1939, the union of LZPK, the Lublin Museum, Łopaciński Library, and the Society of Friends of Science was to form the Lublin Institute, but this plan was not realized, as the properties of the soon-to-be disbanded societies were not officially transferred to the Institute due to the outbreak of the war. Before WWII, the collections of the Lublin Museum were located in two old pavilions, on the first floor of the new building, and in three exhibition halls on the second floor.⁸³

In 1939, as realization that war was imminent was growing, the Lublin Museum became the destination of collections transported from the territories of western Poland for the purpose of safeguarding them. Besides private collections, it also received public assets, e.g. from the Silesian Museum in Katowice,⁸⁴ and the paintings by J. Matejko from the Society, described later in this publication.

Unfortunately, there are no records describing how the staff safeguarded the Museum's own collections from the dangers posed by the war. On 9 Sep. 1939, the bombing of Lublin resulted in damage to the right building of the Museum, which contained natural science exhibits.⁸⁵

82 | MHL, Teczka nr 80, Protokoły walnych zebrań za lata 1922–1937, s. 255.

83 | W. Ziółkowski, *Historia Muzeum Lubelskiego 1939–1945*, s. 26–27.

84 | 15 listopada 1939 r. zostały wywiezione przez Niemców – W. Ziółkowski, *Muzeum Lubelskie podczas okupacji*, „Życie Lubelskie” 1947, nr 130, s. 3. Informacje W. Ziółkowskiego zostały oparte na notatkach dra Józefa Dutkiewicza, dyrektora Instytutu Lubelskiego.

85 | W. Ziółkowski, *Historia Muzeum Lubelskiego 1939–1945*, s. 34.

82 | MHL, File no. 80, Minutes of General Meetings 1922–1937, p. 255.

83 | W. Ziółkowski, *History of the Lublin Museum 1939–1945*, pp. 26–27.

84 | These objects were removed by the Germans on 15 Nov. 1939 – W. Ziółkowski, *The Lublin Museum during the Occupation*, „Życie Lubelskie” 1947, no. 130, p. 3. Ziółkowski's information was based on notes of Dr. Józef Dutkiewicz, director of the Lublin Institute.

85 | W. Ziółkowski, *History of the Lublin Museum 1939–1945*, p. 34.

w tym depozyt Zachęty, w czasie działań wojennych nie ucierpiał. Od 15 października do 30 listopada 1939 r. *porządkowano i urządzano zbiory muzealne*⁸⁶. Wiele eksponatów tuż po zajęciu Lublina zostało skradzionych przez Niemców⁸⁷. W początkowym okresie okupacji Muzeum podlegało Zarządowi Miejskiemu, który część budżetu przeznaczał na utrzymanie gmachu. Pod koniec listopada 1939 r. gmach Muzeum wzięły „w opiekę” władze niemieckie. Zjawili się wówczas niemieccy urzędnicy Erwin Richter i Karl J. Ludwig⁸⁸ z Wrocławia oraz Günther Mans z Berlina, który wkrótce objął stanowisko kierownika technicznego Teatru Miejskiego w Lublinie. Zarekwirowano klucze do sal ekspozycyjnych i magazynów muzealnych, które następnie zostały opieczetowane przez policję i SS. 4 lutego 1940 r.⁸⁹ klucze do pomieszczeń Muzeum przejął Wydział Propagandy Dystryktu Lubelskiego, co spowodowało, że *urzędnicy gubernialni walizkami i plecakami wynosili kilką razy różne przedmioty z sal wystawowych i magazynów*⁹⁰. Niemcy „wypożyczali” zabytki również do dekoracji swoich mieszkań i urzędów. W tym haniebnym procederze wyróżniał się G. Mans, który zabierał muzealia i używał ich jako rekwizytów w prowadzonym przez siebie teatrze. W ten sposób wyniesiony został m.in. obraz *Studium A. Kozakiewicza* (TZSP 568) pochodzący z depozytu Zachęty, który w kwietniu 1945 r. rozpoznano w miejscowym komisie i odzyskano do zbiorów muzealnych⁹¹. W po-

Other exhibits, including the deposit from the Society, did not suffer any damage during the war. From 15 Oct. to 30 Nov. 1939, *the museum's collections were put in order*.⁸⁶ Right after the occupation of Lublin, many objects were looted by the Germans.⁸⁷ In the early days of the war, the Museum was under the authority of the City Government, which allocated a portion of the budget for maintenance of the building. In late November 1939, the German occupation authorities took the building “under their care”. Several German officials quickly appeared on the scene: Erwin Richter and Karl J. Ludwig⁸⁸ from Wrocław and Günther Mans from Berlin. Mans soon took up the post of technical director of the Municipal Theatre in Lublin. Keys to the exhibit halls and museum storerooms were requisitioned, and these premises were then sealed by the police and the SS. On 4 Feb. 1940,⁸⁹ the keys to the Museum's premises were taken over by the Propaganda Department of the Lublin District, and as a result, *officials of the General Government made off with suitcases and backpacks loaded with various objects taken from the exhibit halls and storerooms*.⁹⁰ The Germans also “borrowed” artworks to decorate their lodgings and offices. The primary culprit in these disgraceful activities was G. Mans, who took museum exhibits to be used as props in the theatre he headed. Among the items so taken was the painting *Study* by A. Kozakiewicz (TZSP 568) from the Society's deposit, which was recognized in a local consignment store in April 1945 and recovered by the Museum.⁹¹ In mid-March 1940,

86 | W. Ziółkowski, *Muzeum Lubelskie podczas okupacji*, s. 3.

87 | K. Estreicher, *Straty kultury polskiej pod okupacją niemiecką 1939–1944 wraz z oryginalnymi dokumentami grabieży*, Kraków 2003, s. 234.

88 | Szef propagandy w dystrykcie lubelskim, później kierownik księgarni niemieckiej w Lublinie, „stały opiekun” ML; por. także: G. Jakimińska, Z. Nasalski, op. cit., s. 34.

89 | Nicco inne informacje podał K. Estreicher, op. cit., s. 234: Muzeum przeszło w posiadanie Abteilung für Wissenschaft und Unterricht 10 maja 1940 r.

90 | W. Ziółkowski, *Muzeum Lubelskie podczas okupacji*, s. 3.

91 | Zapis w Księdze inwentarzowej Działu III Sztuki: *20 IV 1945 znaleziony w sklepie komisowym w Lubl. A. Kozakiewicz Wien 15/2 1869 53×42 Profil męski nalepki: Zachęta w Warszawie i Muzeum Lubelskie podpis M. Trzebiński kustosz Muzeum Lub.*

86 | W. Ziółkowski, *The Lublin Museum during the Occupation*, p. 3.

87 | K. Estreicher, *Cultural Losses of Poland During the German Occupation 1939–1944: With Original Documents of the Looting*, Cracow 2003, p. 234.

88 | Head of propaganda in the Lublin District, later director of a German bookstore in Lublin, “permanent guardian” of the Lublin Museum; cf. G. Jakimińska, Z. Nasalski, op. cit., p. 34.

89 | A different date is indicated by K. Estreicher, op. cit., p. 234: The Museum was taken over by Abteilung für Wissenschaft und Unterricht on 10 May 1940.

90 | W. Ziółkowski, *The Lublin Museum during the Occupation*, p. 3.

91 | Entry in the Inventory Register of Art Section III: *20 Apr. 1945 found in a consignment store in Lubl. A. Kozakiewicz Wien 15/2 1869 53×42. Label: TZSP in Warsaw and the Lublin Museum, signed M. Trzebiński, curator of the Lub. Museum.*

łowiu marca 1940 r. stwierdzono m.in. brak w zbiorach 44 obrazów własnych i depozytów⁹². Dzieła te zostały zagrabione przez Niemców. W tym samym czasie pracownikom Muzeum z narażeniem życia udaje się przy pomocy kolegów z Zarządu Miejskiego zabezpieczyć przed Niemcami kilka skrzyń z zabytkami. Wyniesiono je z Muzeum i zamurowano w zombardowanym we wrześniu 1939 r. skrzydle gmachu ratusza, gdzie przetrwały nienaruszone aż do wkroczenia Armii Czerwonej do Lublina w roku 1944⁹³.

Ważnym źródłem do badania historii zbiorów Muzeum Lubelskiego są przedwojenne księgi inwentarzowe. Zbiory własne Muzeum Lubelskiego wpisywano do Księgi Inwentarzowej Działu III Sztuki. W niej opisywano eksponaty z dziedziny sztuki, archeologii i etnografii. W zbiorach ikonograficznych MHL zachowała się oryginalna Księga Działu III Sztuki, doprowadzona do pozycji 1492⁹⁴. Oprócz tego istnieje zeszyt, do którego przepisano treść oryginalnej księgi doprowadzonej do numeru 1492. Na pierwszej stronie zeszytu widnieje dopisek: *9 I 46 otrzymałem od mgra R. Pieczyraka (-) W. Ziółkowskiego*. Na końcu zeszytu pod numerem 1492 zapisano zaś: *za zgodność | Maria Żywirska | Lublin, 28 VIII 1939 r.*⁹⁵. Wynika z tego, że oryginalna księga została przepisana w końcu sierpnia 1939 r. do owego zeszytu przez Marię Byczyńską-Żywirską, kustosza Muzeum Lubelskiego. Zeszyt ten na wypadek zniszczenia lub wywiezienia oryginalnej księgi zbiorów sztuki przez Niemców otrzymał na przechowanie Roman Pieczyrak, naczelnik Wydziału Gospodarczego lubelskiego magistratu.

Z względu na to, że w przedwojennej księdze darów i depozytów Muzeum Lubelskiego, przechowywa-

it was determined that 44 paintings, both owned and on deposit, were missing from the collection.⁹² These had been looted by the Germans. At that time, staff members of the Museum, at the risk of their lives, enlisted the help of colleagues from the City Government to safeguard several crates of exhibits from the Germans. They were removed from the museum and bricked up in a wing of the city hall which had been damaged by bombing in September 1939, where they survived until the Red Army advanced into Lublin in 1944.⁹³

An important resource for studying the history of the collection of the Lublin Museum is the set of pre-war inventory registers. The Museum's own collection was listed in the Inventory Register of Art Section III, containing listings in the realm of art, archaeology, and ethnography. The iconographic collection of MHL contains the original Register of Art Section III with listings up to no. 1492.⁹⁴ In addition, there is a notebook containing a copy of the original register up to no. 1492. The first page of the notebook contains the following note: *received on 9 Jan. 46 from Mgr. R. Pieczyrak (-) W. Ziółkowskiego*. At the end of the notebook, underneath the entry numbered 1492, is the note: *Attest to true copy | Maria Żywirska | Lublin, 28 Aug. 1939.*⁹⁵ It appears that the original register was copied into this notebook at the end of August 1939 by Maria Byczyńska-Żywirska, the curator of the Lublin Museum. The notebook was given to Roman Pieczyrak, the head of the Economic Department of the Lublin city government, for safekeeping in the event that the original register was destroyed or taken away by the Germans.

Because of the fact that the pre-war register of gifts and deposits to the Lublin Museum kept in 1906–1930

92 | W. Ziółkowski, *Muzeum Lubelskie podczas okupacji*, s. 3.

93 | W. Wójcikowski, *Wojenne losy dzieł Matejki*, Lublin 1974, s. 105–106.

94 | MHL, Księga Inwentarzowa Muzeum w Lublinie, Dział III Sztuki, sygn. ML/Dep.46/H.

95 | MHL, Rękopis Księgi Inwentarzowej Muzeum w Lublinie, Dział III Sztuki, sygn. ML/H/1334.

92 | W. Ziółkowski, *The Lublin Museum during the Occupation*, p. 3.

93 | W. Wójcikowski, *The Wartime Fate of Matejko's Works*, Lublin 1974, pp. 105–106.

94 | MHL, Inventory Register of the Lublin Museum, Art Section III, inv. ML/Dep.46/H.

95 | MHL, MS of Inventory Register of the Lublin Museum, Art Section III, inv. ML/H/1334.

nej dziś w MHL, a prowadzonej w latach 1906–1930⁹⁶, nie ma depozytu Zachęty, pracownicy Muzeum Lubelskiego do istniejącej Księgi Działu III po 28 sierpnia 1939 r. (po poz. 1492)⁹⁷ wpisali 19 obrazów zachętowskich oraz inne zabytki pozostające dotąd bez żadnej ewidencji. W sumie wciągnięto do inwentarza 31 pozycji, z tym że w polu *liczba porządkowa* nie kontynuowano dotychczasowej numeracji, a numery odczytano z odwrocia. W księdze zapisane są następujące obrazy TZSP (według kolejności wpisu do Księgi):

- TZSP 77 *Krajobraz* A.H. Licra;
- TZSP 288 *Portret króla Jana III Sobieskiego*;
- TZSP 231 *Kopia z Autoportretu Antoniego Brodowskiego* R. Hadziewicza;
- TZSP 568 *Studium głowy (Profil)* A. Kozakiewicza;
- TZSP 218 *Studium* A. Poraj-Biernackiej;
- TZSP 217 *Krajobraz* C. Breslauera;
- TZSP 329 *Widok ze Szwajcarii (Zamek w Chillon)* M. Trębickiego, akwarela;
- TZSP 330 *Widok ze Szwajcarii (Widok miasteczka)* M. Trębickiego, akwarela;
- TZSP 56 *Portret króla Stanisława Augusta z klepsydrą*, kopia dzieła M. Bacciarellego;
- TZSP 502 *Partyjka* A. Bartelsa, ołówek na desce;
- TZSP 297 *Wjazd Michała Radziwiłła do Rzymu*, kopia dzieła P. van Bloemena;
- TZSP 257 *Głowa mężczyzny*, kopia obrazu A. van Dycka;
- TZSP 209 *Studium (Piękna)*, kopia obrazu Tycjana;
- TZSP 104 *Dzieci pod lasem* K. Alchimowicza;
- TZSP 532 *Mężczyzna z tabakierką* T. Malczewskiego;
- TZSP 483 *Melodie Matinale (Nad morzem)* P. de Conincka;

96 | MHL, Księga darów i depozytów Muzeum Lubelskiego [dary i depozyty składane od powstania Muzeum Lubelskiego, tj. od 1906 r., do 1930 r.], sygn. ML/H/2280. Więcej na temat stanu dokumentacji inwentaryzacyjnej patrz: J. Kot, *Muzeum Lubelskie*, s. 8–9.

97 | Po opuszczeniu przez Niemców Lublina kontynuowano przedwojenną numerację od poz. 1493.

and archived today in MHL⁹⁶ does not contain any record of the Society's deposit, after 28 Aug. 1939, the staff of the Lublin Museum entered 19 paintings from the Society and other artworks into the existing register of Section III, following the item numbered 1492.⁹⁷ Altogether, 31 items were added to the inventory, however, the column *sequence number* did not continue the existing numbering, and instead numbers were copied from the back of the works. The following paintings from TZSP were entered in the registry (the ordering matches with that in the Register):

- TZSP 77 *Landscape* by A.H. Licra;
- TZSP 288 *Portrait of King Jan III Sobieski*;
- TZSP 231 *Copy of a Self-Portrait of Antoni Brodowski* by R. Hadziewicz;
- TZSP 568 *Study of a Head (Profile)* by A. Kozakiewicz;
- TZSP 218 *Study* by A. Poraj-Biernacka;
- TZSP 217 *Landscape* by C. Breslauer;
- TZSP 329 *Scene from Switzerland (Castle in Chillon)*, by M. Trębicki, watercolour;
- TZSP 330 *Scene from Switzerland (View of a Town)*, by M. Trębicki, watercolour;
- TZSP 56 *Portrait of King Stanislaus Augustus Poniatowski with Hourglass*, copy of a work by M. Bacciarelli;
- TZSP 502 *Card Game* by A. Bartels, pencil on board;
- TZSP 297 *Entrance of Michał Radziwiłł into Rome*, copy of a work by P. van Bloemen;
- TZSP 257 *Head of a Man*, copy of a work by A. van Dyck;
- TZSP 209 *Study (Beautiful)*, copy of a work by Titian;
- TZSP 104 *Children Near a Forest* by K. Alchimowicz;

96 | MHL, Register of gifts and deposits of the Lublin Museum [Gifts and deposits made from the founding of the Museum in 1906 until 1930], inv. ML/H/2280. More on the state of inventory documentation: J. Kot, *The Lublin Museum*, pp. 8–9.

97 | After the end of the German occupation, the pre-war numbering was continued with no. 1493.

- TZSP 206 *Beatrix Cenci*, kopia dzieła Sułkowskiej z G. Reniego, pastel;
- TZSP 25 *Syciarz* F. Kostrzewskiego;
- TZSP 45 *Druciarz* F. Kostrzewskiego.

Z całą pewnością nie były to wszystkie obrazy zachętowskie znajdujące się w Muzeum Lubelskim, ponieważ nie uwzględniono wówczas jeszcze trzech, które dziś należą do zbiorów Muzeum Lubelskiego. Są to:

- TZSP 224 (S/Mal/175/ML) *Martwa natura*;
- TZSP 280 (S/Mal/176/ML) *Sprzedaż niewolnicy* P. Lebruna;
- TZSP 354 (S/Mal/184/ML) *Po bitwie* K. Alchimowicza.

W kwietniu 1941 r. w zajętych nowym gmachu Muzeum Niemcy ulokowali Bibliotekę, Archiwum i Muzeum. Po zlikwidowaniu sal wystawowych muzealia zostały przeniesione do starego gmachu. Zmagazynowano je na strychu jako *Museummagazin*⁹⁸ i na pierwszym piętrze, gdzie zorganizowano *Museumbildstelle* z pokojami, w których mieściły się magazyn działu historyczno-artystycznego i etnografia, pracownia inwentaryzacyjna, gabinet dyrektora i sekretariat⁹⁹. Jednocześnie wydzielono trzeci dział, pracownię fotograficzną, którą prowadził przymusowo Żyd Mieczysław Rotblitt w tzw. *Dunkelkammer*. Muzeum przemianowano na *Distriktmuseum*, a jego dyrektorem został Hans Dunkert (pełnił tę funkcję do lipca 1944 r.).

Po przejęciu mienia muzealnego Niemcy dokonali inwentaryzacji przedmiotów, nadając im nowe sygnatury. Na obrazach umieszczali nalepki o treści **III B.R./numer**. Katalogi i inwentarze niemieckie nie zacho-

- TZSP 532 *Man with a Snuffbox* by T. Maleszewski;
- TZSP 483 *Melodie Matinale (By the Sea)* by P. de Coninck;
- TZSP 206 *Beatrix Cenci*, copy of a work by Sułkowska after G. Reni, pastel;
- TZSP 25 *Sieve-maker* by F. Kostrzewski; and
- TZSP 45 *Tinker* by F. Kostrzewski.

Certainly, these were not all of the paintings belonging to the Society located in the Lublin Museum, as there are another three, that are part of the Museum's collection today, that are missing from the list:

- TZSP 224 (S/Mal/175/ML) *Still Life*;
- TZSP 280 (S/Mal/176/ML) *Sale of a Slave Woman* by P. Lebrun; and
- TZSP 354 (S/Mal/184/ML) *After the Battle* by K. Alchimowicz.

In April 1941, the Germans located a Library, Archives, and Museum in the new building of the Museum they seized. After the exhibit halls were closed, the exhibits were transferred to the old building. They were stored in the attic as *Museummagazine*⁹⁸ and on the first floor, where there was a *Museumbildstelle* with chambers holding the storeroom of the historical-artistic department, ethnography, registrar's workshop, director's office, and secretariat.⁹⁹ They also formed a third department, together with a photography workshop headed under duress by the Jew Mieczysław Rotblitt in the so-called *Dunkelkammer*. The museum was renamed *Distriktmuseum*, and its director was Hans Dunkert, who held this post until July 1944.

After taking over the museum property, the Germans inventoried the exhibits and gave them new numbers. To the paintings they affixed labels reading **III B.R./number**. The German catalogues and inventory registers did not

98 | W. Ziółkowski, *Historia Muzeum Lubelskiego 1939–1945*, s. 31, 34.

99 | AAN, Rząd Generalnego Gubernatorstwa w Krakowie, sygn. 1482, s. 44–46. Według planów pomieszczeń na dzień 22 listopada 1941 r. *Distriktmuseum* zajmowało pięć pomieszczeń na pierwszym piętrze i jeden pokój na parterze.

98 | W. Ziółkowski, *History of the Lublin Museum 1939–1945*, pp. 31, 34.

99 | AAN, Acts of the General Government in Cracow, inv. 1482, pp. 44–46. According to the layout of 22 Nov. 1941, the *Distriktmuseum* occupied five rooms on the first floor and one room on the ground floor.

■ Nalepka stosowana przez Niemców podczas inwentaryzacji ML
Label used by the Germans during the inventorying of the Lublin Museum

wały się¹⁰⁰. Prawdopodobnie zostały wywiezione lub zniszczone przez Niemców. Przetrwały za to w niewielkiej liczbie niemieckie karty katalogu naukowego opatrzone wizerunkami obiektów. Jest to w tej chwili bezcenny materiał do ewentualnych poszukiwań dzieł zaginionych w czasie II wojny światowej, a na pewno jedyny do depozytu Zachęty.

W czasie wyzwania Lublina w lipcu 1944 r. budynek Muzeum został uszkodzony w siedmiu miejscach. Zbiory, a właściwie ich resztki, na szczęście nie ucierpiały¹⁰¹. 28 sierpnia 1944 r. Wincenty Rzymowski, minister kultury PKWN, mianował W. Ziółkowskiego dyrektorem Muzeum Lubelskiego. Pierwszym zadaniem Ziółkowskiego było – poza opieką nad zbiorami muzeum – ustalenie skali zniszczeń¹⁰². Ziółkowski w listopadzie 1945 r., opisując zasób, stwierdził, że *zbiór obrazów [...] zawiera resztki zbiorów przedwojen-*

*survive*¹⁰⁰ – probably they were destroyed or taken away by the Germans. What did survive was a small number of cards from a German scholarly card catalogue, bearing images of the objects. At present, this is an invaluable resource for future searches for works lost during WWII, and certainly the only one for the Society's deposit.

As the Germans were being expelled from Lublin in July 1944, the Museum building was damaged in seven places. Fortunately, the collection, or what was left of it, was not damaged.¹⁰¹ On 28 Aug. 1944, Wincenty Rzymowski, Minister of Culture at PKWN, nominated W. Ziółkowski to the position of the director of the Lublin Museum. His first task – besides the safeguarding of the museum collection – was to assess the scale of damages.¹⁰² In November 1945, Ziółkowski stated when describing his resources that *the collection of paintings [...] contains the remnants of the pre-war collection of the*

100 | W. Ziółkowski, *Historia Muzeum Lubelskiego 1939–1945*, s. 31.

101 | *Ibidem*, s. 32.

102 | *Ibidem*, s. 26.

100 | W. Ziółkowski, *History of the Lublin Museum 1939–1945*, p. 31.

101 | *Ibid.*, p. 32.

102 | *Ibid.*, p. 26.

Gegenstand: <i>Poln. D. 111111 v. 111111</i>		Hauptkatalog Nr.: <i>111 111/11</i>	
Erhalten von: <i>am:</i>		Alter Katalog Nr.: <i>111 111 / 11</i>	
Ort: Gemeinde:	Kreis:	Negativ Nr.:	Die Nr.:
		Standort:	
		Masse: <i>11 x 11 cm</i>	
Quelle:		Maßstab:	
Bemerkungen:			

■ Niemiecka karta katalogu naukowego sporządzonego podczas inwentaryzacji w ML
German catalogue card prepared during the inventorying of the Lublin Museum

nych Muzeum i depozytów Zachęty warszawskiej, które dziś nie tylko nie tworzą żadnej określonej całości, ale są zaledwie nikłymi śladami przedwojennej kolekcji¹⁰³. W aktach Biura Rewindykacji i Odszkodowań MKiS znajduje się wykaz strat wojennych Muzeum Lubelskiego przesłany przez Irenę Iskrzycką wraz z pismem z 26 sierpnia 1950 r.¹⁰⁴. W wykazie tym ujęte są także obrazy pochodzące z depozytu Zachęty. Iskrzycka zaznaczyła, że *spis malarstwa polskiego i obcego został dokonany na podstawie katalogu¹⁰⁵ obrazów, sporządzonego przez Niemców, który porównano z obecnym stanem ilościowym obrazów*. Przy obrazach zachętowskich znajdują się adnotacje: *Dep. Muzeum Narodowego* lub *Depozyt TZSP*. Poniżej wymieniono obrazy zaginione, wpisane do Księgi Działu III Sztuki po 28 sierpnia 1939 r.:

- TZSP 25 *Siciarz* F. Kostrzewskiego;
- TZSP 45 *Druciarz* F. Kostrzewskiego;

103 | Ibidem, s. 30.

104 | AAN, Ministerstwo Kultury i Sztuki [dalej: AAN, MKiS], sygn. 387/25 s. 214–217; także: AAN, MKiS, sygn. 387/41, s. 36–40.

105 | AAN, MKiS, sygn. 387/25, s. 214.

*Museum and the deposit from the Society, which at present not only do not represent an integral whole, but are merely a pale shadow of the pre-war collection.*¹⁰³ The records of the Bureau of Repossession and Restitution of the Ministry of Culture and Arts (MKiS) contain a listing of wartime losses from the Lublin Museum sent by Irena Iskrzycka, along with a letter of 26 Aug. 1950.¹⁰⁴ The list also includes paintings from the Society's deposit. Iskrzycka noted that *the listing of Polish and foreign painting was created on the basis of the catalogue¹⁰⁵ of paintings prepared by the Germans, which was compared with the actual state of possession*. The paintings from the Society carry the notations *Dep. of the National Museum* or *Deposit of TZSP*. The list below includes the paintings lost from among those which had been entered into the Register of Art Section III after 28 Aug. 1939:

- TZSP 25 *Sieve-maker* by F. Kostrzewski;
- TZSP 45 *Tinker* by F. Kostrzewski;

103 | Ibid., p. 30.

104 | AAN, Ministry of Culture and Arts [henceforth AAN, MKiS], inv. 387/25, pp. 214–217; also: AAN, MKiS, inv. 387/41, pp. 36–40.

105 | AAN, MKiS, inv. 387/25, p. 214.

- TZSP 56 *Portret króla Stanisława Augusta z klepsydrą*, kopia dzieła M. Bacciarellego;
- TZSP 77 *Krajobraz* A.H. Liera;
- TZSP 104 *Dzieci pod lasem* K. Alchimowicza;
- TZSP 209 *Studium (Piękna)*, kopia obrazu Tycjana;
- TZSP 218 *Studium* A. Poraj-Biernackiej;
- TZSP 231 *Kopia z Autoportretu Antoniego Brodowskiego* R. Hadziewicza;
- TZSP 257 *Głowa mężczyzny*, kopia dzieła A. van Dycka;
- TZSP 288 *Portret króla Jana III Sobieskiego*;
- TZSP 329 *Widok ze Szwajcarii (Zamek w Chillon)* M. Trębickiego, akwarela;
- TZSP 330 *Widok ze Szwajcarii (Widok miasteczka)* M. Trębickiego, akwarela;
- TZSP 483 *Melodie Matinale (Nad morzem)* P. de Conincka.

Wykaz ten nie uwzględniał innych obrazów pochodzących z Zachęty, do dzisiaj nie odnalezionych:

- TZSP 5 *Portret królowej Marii Kazimiery*;
- TZSP 14 *Krajobraz (Krajobraz włoski)* J. Suchodolskiego;
- TZSP 16 *Krajobraz norweski* J.B. Duntzego;
- TZSP 57 *Obrona Trembowli w 1675 r.* W. Strzałckiego;
- TZSP 204 *Pogorzelnicy (Epizod z 63 r.)* A. Ziemięckiego;
- TZSP 206 *Beatrix Cenci*, kopia dzieła Sułkowskiej z G. Reniego, pastel;
- TZSP 217 *Krajobraz* C. Breslauera;
- TZSP 392 *Królowa Bona opuszcza Polskę* K. Millera;
- TZSP 467 *Pejzaż*;
- TZSP 470 *Trzej Królowie*, kopia dzieła C. Marattiego;
- TZSP 502 *Partyjka* A. Bartelsa, ołówek na desce;
- TZSP 521 *Głowa kobiety*;
- TZSP 532 *Mężczyzna z tabakierką* T. Malczewskiego.

- TZSP 56 *Portrait of King Stanislaus Augustus Poniatowski with Hourglass*, copy of a work by M. Bacciarelli;
- TZSP 77 *Landscape* by A.H. Lier;
- TZSP 104 *Children Near a Forest* by K. Alchimowicz;
- TZSP 209 *Study (Beautiful)*, copy of a work by Titian;
- TZSP 218 *Study* by A. Poraj-Biernacka;
- TZSP 231 *Copy of a Self-Portrait of Antoni Brodowski* by R. Hadziewicz;
- TZSP 257 *Head of a Man*, copy of a work by A. van Dyck;
- TZSP 288 *Portrait of King Jan III Sobieski*;
- TZSP 329 *Scene from Switzerland (Castle in Chillon)* by M. Trębicki, watercolour;
- TZSP 330 *Scene from Switzerland (View of a Town)*, by M. Trębicki, watercolour; and
- TZSP 483 *Melodie Matinale (By the Sea)* by P. de Coninck;

This listing does not include other paintings from the Society which remain lost to this day:

- TZSP 5 *Portrait of Queen Maria Kazimiera*;
- TZSP 14 *Landscape (Italian Landscape)* by J. Sucho-dolski;
- TZSP 16 *Norwegian Landscape* by J.B. Duntze;
- TZSP 57 *Defence of Trembowla in 1675* by W. Strzał-lecki;
- TZSP 204 *Fire Survivors (Episode from 1863)* by A. Ziemięcki;
- TZSP 206 *Beatrix Cenci*, copy of a work by Suł-owska after G. Reni, pastel;
- TZSP 217 *Landscape* by C. Breslauer;
- TZSP 392 *Queen Bona Departs from Poland* by K. Miller;
- TZSP 467 *Landscape*;
- TZSP 470 *The Three Kings*, copy of a work by C. Maratti;
- TZSP 502 *Card Game* by A. Bartels, pencil on board;
- TZSP 521 *Head of a Woman*; and
- TZSP 532 *Man with a Snuffbox* by T. Malczewski.

Obraz *W żniwa* A. Mroczkowskiego, również nie ujęty przez Iskrzycką, dzięki staraniom MKiDN odzyskano w 2008 r. z USA i w tym samym roku przekazano do zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie.

W 1945 r. do zbiorów Muzeum Lubelskiego w Lublinie włączono tylko pięć obrazów pochodzących z dawnego depozytu Zachęty, liczącego pierwotnie 34 dzieła. Są to prace według katalogu z 1924 r. (w nawiasach obecne numery inwentarza):

1. TZSP 224 (S/Mal/175/ML) *Martwa natura* – prezentowany na stałej galerii;
2. TZSP 280 (S/Mal/176/ML) *Sprzedż niewolnicy* P. Lebruna;
3. TZSP 297 (S/Mal/236/ML) *Wjazd Michala Radziwiłła do Rzymu*, kopia dzieła P. van Bloemena – prezentowany na stałej galerii;
4. TZSP 354 (S/Mal/184/ML) *Po bitwie* K. Alchimowicza – prezentowany na stałej galerii;
5. TZSP 568 (S/Mal/4/ML) *Studium głowy (Profil)* A. Kozakiewicza – prezentowany na stałej galerii.

W dalszym ciągu brakuje 27 obrazów, wszystkie zostały opisane w części katalogowej¹⁰⁶.

Thanks to efforts by the Ministry of Culture and National Heritage, Mroczkowski's painting *At the Harvest* was recovered in 2008 from the US, and transferred to the collection of the National Museum in Warsaw in that same year.

In 1945, only five of the original 34 paintings from the former deposit of the Society were incorporated into the collection of the Lublin Museum. According to the numbering of the catalogue of 1924 (current catalogue numbers in parentheses), these were as follows:

1. TZSP 224 (S/Mal/175/ML) *Still Life* – exhibited in the permanent gallery;
2. TZSP 280 (S/Mal/176/ML) *Sale of a Slave Woman* by P. Lebrun;
3. TZSP 297 (S/Mal/236/ML) *Entrance of Michal Radziwiłł into Rome*, copy of a work by P. van Bloemen – exhibited in the permanent gallery;
4. TZSP 354 (S/Mal/184/ML) *After the Battle* by K. Alchimowicz – exhibited in the permanent gallery; and
5. TZSP 568 (S/Mal/4/ML) *Study of a Head (Profile)* by A. Kozakiewicz – exhibited in the permanent gallery.

27 paintings remain lost; all of them are described in the catalogue section of this publication.¹⁰⁶

106 | Obrazy z wykazu I. Iskrzyckiej wymieniono ponownie w najnowszym wykazie strat wojennych Muzeum Lubelskiego przesłanym do MKiDN, patrz: A. Kostankiewicz, *Wykaz obiektów straconych podczas II wojny światowej* (uaktualniony – maj 1995 r.) – maszynopis w MKiDN.

106 | Paintings from Iskrzycka's list were again mentioned in the latest listing of wartime losses from the Lublin Museum, sent to MKiDN, see: A. Kostankiewicz, *List of Objects Lost during WWII* (updated May 1995) – MS at MKiDN.

Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w latach 1939–1945

The Society for the Encouragement of Fine Arts from 1939 to 1945

■ ZABEZPIECZENIE ZBIORÓW W GMACHU TOWARZYSTWA ZACHĘTY SZTUK PIĘKNYCH

Okolo 100 opisanych w poprzednim rozdziale przedmiotów należących do muzealnych zbiorów TZSP, użyczonych w depozyt do Lublina, Państwowych Zbiorów Sztuki i Warszawskiego Towarzystwa Naukowego, do wybuchu II wojny światowej nie powróciło do gmachu Zachęty. Pozostałe prawie w całości wystawiane były na stałej ekspozycji. W ostatnich latach przed wybuchem II wojny światowej w Zachęcie prezentowano ponad 700 dzieł ze zbiorów TZSP¹ oraz depozyty. Były one wystawiane w tzw. Wielkiej Sali na piętrze i czterech salach na parterze. Górna sala, tzw. Matejkowska, mieściła dzieła najbardziej znanych artystów, a przede wszystkim obrazy: J. Matejki *Bitwa pod Grunwaldem*, *Kazanie Skąrgi* i *Dzwon Zygmunta*, J. Brandta *Bitwa pod Chocimiem*, *Wyjazd*

|| Według danych ujętych w sprawozdaniu rocznym dla MWRiOP na dzień 31 grudnia 1932 r. w Zachęcie ze zbiorów muzealnych wystawiano na stałej ekspozycji 650 obiektów: 569 obrazów, 59 rzeźb, 19 grafik, jeden witraż i dwa gobeliny: AAN, MWRiOP, sygn. 7003, s. 137.

■ SAFEGUARDING OF COLLECTIONS IN THE SOCIETY'S EDIFICE

About one hundred of the objects belonging to the Society's collection described in the preceding chapter that were loaned on deposit to the Lublin Museum, the National Collection of Art, and the Warsaw Scientific Society did not return to the Society's building before the outbreak of WWII. Almost all the remaining works were on permanent exhibition. In the last years before the war, the Society's museum presented over 700 artworks from its own collection¹ and from deposits. They were exhibited in the so-called Great Hall on the first floor and four halls on the ground floor. The upper chamber, called the Matejko Hall, held the works of the most well-known artists, first of all the Matejko's paintings *Battle of Grunwald*, *Sermon of Skąrga*, *The Sigismund Bell*, J. Brandt's *Battle of Chocim*, *Departure from Wilanów*, H. Siemiradzki's

|| According to data in the annual report to MWRiOP as at 31 Dec. 1932, the Society displayed 650 objects from its own collection on permanent exhibition: 569 paintings, 59 sculptures, 19 prints, one stained glass window, and two tapestries: AAN, MWRiOP, inv. 7003, p. 137.

■ Wnętrze Sali Matejkowskiej w gmachu Zachęty, ze zbiorów Muzeum Warszawy, nr neg. AN 70152 MHW
 Interior of the Matejko Gallery in the TZSP edifice, from the collection of the Museum of Warsaw, neg. no. AN 70152 MHW

■ Wnętrze Sali Matejkowskiej w gmachu Zachęty, ze zbiorów Muzeum Warszawy, nr neg. AN 70270 MHW
 Interior of the Matejko Gallery in the TZSP edifice, from the collection of the Museum of Warsaw, neg. no. AN 70270 MHW

z *Wilanowa*, H. Siemiradzkiego, *Dirce chrześcijańska*, *Sąd Parysa*, J. Chelmońskiego, *Bociany* i *Sprawa przed wójtem*. Znajdowały się w niej także dzieła Gierzyńskich, J. Kossaka, *Główni* S. Wyspiańskiego, J. Malczewskiego, J. Fałata i L. Wyczółkowskiego. Na parterze, w sali IV, przedzielonej na dwie części, z prawej strony (od

Christian Dirce, *The Judgment of Paris*, J. Chelmoński's *Stork*s and *Case Before the Village Elder*. Also there were paintings by the Gierzyński brothers, J. Kossak, S. Wyspiański's *Heads*, J. Malczewski, J. Fałat, and L. Wyczółkowski. On the ground floor, in Hall IV, which was divided into two parts, the right part (on

■ Wnętrze ekspozycji z obrazami J. Simmlera w gmachu Zachęty, ze zbiorów Muzeum Warszawy, nr neg. AN 97537 MHW

Exhibition of paintings by J. Simmler in the TZSP edifice, from the collection of the Museum of Warsaw, neg. no. AN 97537 MHW

■ Wnętrze ekspozycji z obrazami J. Simmlera w gmachu Zachęty, ze zbiorów Muzeum Warszawy, nr neg. AN 70265 MHW

Exhibition of paintings by J. Simmler in the TZSP edifice, from the collection of the Museum of Warsaw, neg. no. AN 70265 MHW

podwórza) eksponowane były obrazy A. Brodowskiego i innych artystów z okresu 1820–1860, zaś z lewej strony (od strony kościoła ewangelicko-augsburskiego)² wisiał obraz J. Simmlera *Śmierć Barbary Radziwiłłówny* i inne dzieła artystów tworzących w latach 1850–1880. W sali środkowej – III, zwanej również Salą Gersona,

2 | Sprawozdanie TZSP za 1928, s. 10.

the courtyard side) held paintings by A. Brodowski and other artists from the period 1820–1860, while the left part (on the side of the Evangelical-Augsburg church)² was marked by J. Simmler's *Death of Barbara Radziwiłłówna* and other works by artists from the period 1850–1880. In the middle Hall III, also known

2 | Report of TZSP for 1928, p. 10.

mieściły się dzieła artystów tworzących w okresie 1870–1900. Ekspozowano w niej *Odpoczynek* i *Zabójstwo Przemysława* W. Gersona. W sąsiedniej sali – II, określanej jako sala malarstwa współczesnego, pokazywano dzieła artystów żyjących w latach 1900–1935. W sali I wystawione były zaś rzeźby autorstwa T. Rygiera, C. Godebskiego, Piusa Welońskiego i innych artystów. Pozostałe rzeźby prezentowano w mniejszej liczbie także w każdej z omawianych sal³. Oprócz tego 144 najcenniejsze rysunki i akwarele pokazywano na podeście gmachu Zachęty, w tzw. wiatrakach⁴.

Taki chronologiczny układ ekspozycji, ustalony w 1928 r.⁵, z niewielkimi zmianami przetrwał do początku września 1939 r. Jednak systematyczne dodawanie do stałej ekspozycji nabytków wywołało krytykę ze strony artystów i znawców sztuki, np.: *przygodny chaos panuje w Zachęcie od lat wielu. Najlepszym przykładem jest Muzeum Zachęty albo popularne tak zwane „Zbiory”. Proszę przypatrzeć się z bliską, jak tam wszystko jest bez ładu i składu. Pomieszano wszystko jak groch z kapustą. Matejkę z Czepitą, Lasocki z Gierymskimi i Krzyżanowski z Podkowińskim. Widzowi, który pierwszy raz w życiu ogląda te zbiory, wydają się one jakimś handlem starzyzną z ulicy Świętokrzyskiej, gdzie obok „Bitwy” Kossaka postawiono starą kanapę z czasów Napoleona⁶. I dalej: sala muzealna nie może nosić charakteru rupieciarni, ani nawet muzealnego składu, sposobem jej urządzania powinna, jak chyba każdym ludzkim postępkiem, kierować myśl [...]. W muzealnych salach panuje nastroj równie rewoltujący swoją tępą gnuśnością jak w reszcie*

as the Gerson Hall, works of artists from 1870–1900 were mounted. *Respite* and *Assassination of Przemysław* by W. Gerson were displayed here. The neighbouring room, Hall II, also known as the hall of contemporary painting, featured works of artists living in the years 1900–1935. Hall I held sculptures by T. Rygier, C. Godebski, Pius Weloński, and other artists. There were also sculptures displayed, although in smaller numbers, in each of the mentioned exhibit halls.³ In addition, 144 of the most valuable drawings and watercolours were exhibited on the building’s landing, in the so-called windmill displays.⁴

Established in 1928,⁵ this chronological arrangement of exhibits lasted, with minor changes, until the beginning of September 1939. But the regular addition of new acquisitions to the collection provoked criticism from artists and art connoisseurs, e.g. *A casual chaos has been evident in the Society for years. The best example is the Society’s Museum, or the popular so-called “Collections”. Take a close look at how everything there is devoid of rhyme or reason. Everything is mixed together. Matejko with Czepita, Lasocki with the Gierymskis, and Krzyżanowski with Podkowiński. To a viewer who sees this collection for the first time in his life, it seems to be a market of antiques from Świętokrzyska Street, where Kossak’s “Battle” is offered alongside an old sofa from Napoleonic times.⁶ And further: *A museum exhibit hall must not resemble a junk storeroom, or even a museum storeroom; its arrangement should be guided, as should all human endeavours, by careful thought [...]. The museum**

3 | AMNW, sygn. 440, s. 3.

4 | M. Mrozińska, *Muzeum Narodowe. Zbiór graficzny*, [w:] *Straty kulturalne Warszawy* [dalej: *Straty kulturalne*], pod red. W. Tomkiewicza, t. 1, Warszawa 1948, s. 239; idem, *Wspomnienia o Muzeum Narodowym w Warszawie. Wspomnienia z czasów okupacji*, „Rocznik MNW”, t. 10, 1966, s. 521.

5 | Niniejszy układ został opracowany i wcielony w życie przez Komisję Zbiorów w składzie: Stanisław Brzeziński, Franciszek Ejsmond, Zygmunt Otto i Kazimierz Stabrowski – Sprawozdanie TZSP za 1928, s. 10.

6 | T. Czyżewski, *Z wystaw. Blaski i nędze Zachęty*, „Prosto z mostu” 1938, nr 48, s. 7.

3 | AMNW, inv. 440, p. 3.

4 | M. Mrozińska, *The National Museum. Graphics Collection in Warsaw’s Cultural Losses* [henceforth *Cultural Losses*], ed. W. Tomkiewicz, v. 1, Warsaw 1948, p. 239; idem, *Memories of the National Museum in Warsaw. Memories of the Occupation*, “Annals of MNW”, v. 10, 1966, p. 521.

5 | That arrangement was devised and implemented by the Commission of Collections, composed of Stanisław Brzeziński, Franciszek Ejsmond, Zygmunt Otto, and Kazimierz Stabrowski; Report of TZSP for 1928, p. 10.

6 | T. Czyżewski, *Of Exhibitions. Glories and Hardships of TZSP*, “Prosto z mostu” 1938, no. 48, p. 7.

gmachu, muzeum organizuje się zupełnie tak jak sławne wystawy retrospektywne, gdzie zawieszają się byle co i byle jak [...] czyż nie znajdzie się w Zachęcie nikt młody, kto by zechciał potrząsnąć starą instytucją [...]?

⁷ Jednakże z opublikowanych przez TZSP danych dotyczących corocznej frekwencji wynika, że zwiedzający nie przemawiali się krytyką Zachęty⁸.

Tuż przed wybuchem wojny, w czerwcu 1939 r., w gmachu Zachęty zorganizowano dwie wielkie retrospektywne wystawy: *Wystawę Pierwszego Czterdziestolecia Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych 1861–1900*, na którą wypożyczono ok. 240 zabytków ze zbiorów prywatnych i różnych instytucji⁹, oraz wystawę monograficzną H. Siemiradzkiego¹⁰. Miały one trwać do końca września, więc w chwili wybuchu wojny znajdowały się w Zachęcie.

Pod koniec sierpnia i na początku września 1939 r. kierownicy warszawskich muzeów, wobec braku jasnych dyrektyw ze strony władz, na własną rękę rozpoczęli prace zabezpieczające przed skutkami wojny najcenniejsze zbiory własne oraz depozyty¹¹. Materiały dokumentujące pakowanie najbardziej wartościowych dzieł¹² świadczą o tym, że dyrekcja Zachęty włączyła się do akcji ratowania zabytków. O działaniach dyrekcji placówki do niedawna nie wiadomo, a wręcz pojawiały się zarzuty o beczynności pracowników wobec zagrożenia wojną, zapisane np. we wspomnieniach Władysława Płachcińskiego: *Niestłuchanym skądalem*

*halls exude an atmosphere of revolting sluggishness, as does the rest of the building; the museum is organized like the famous retrospective exhibitions, where anything at all is mounted anywhere at all [...]. Isn't there a single young person in the Society who wants to shake up the old institution [...]*⁷ Having said that, from the data on annual attendance published by TZSP, it is apparent that visitors did not pay attention to the criticism of the Society.⁸

Just before the outbreak of the war, in June 1939, the Society organized two grand retrospective exhibitions in its building: *The First Forty Years of the Society for the Encouragement of Fine Arts 1861–1900*, for which about 240 artworks were obtained on loan from private collections and various institutions,⁹ and a monographic exhibition of H. Siemiradzki.¹⁰ These exhibitions were scheduled to last until the end of September, which means that these artworks were still within the Society the day the war broke out.

In late August and early September 1939, the directors of Warsaw's museums, in the face of a lack of clear directives from the authorities, undertook activities on their own to protect the most valuable owned collections and deposits from the dangers of war.¹¹ Records documenting the packing of the most valuable works confirm that the Society's management was also involved in protecting its treasures.¹² Until recently, the activities of the museum's management were unclear, and there appeared accusations of idleness on the part of the Society's staff in the face of the looming war. For example, Władysław

7 | J. Wolff, *Z wystaw. Stałe zbiory Zachęty*, „Prosto z mostu” 1938, nr 18–19, s. 15.

8 | W 1938 r. wystawy w Zachęcie obejrzało 120 705 widzów – Sprawozdanie TZSP za 1938, s. 3.

9 | J. Puciata-Pawłowska, op. cit., s. 15.

10 | Katalog *Henryk Siemiradzki. 1843–1902*, Warszawa 1939.

11 | R. Jarocki, *Rozmowy z Lorentzem*, Warszawa 1981, s. 164–165.

12 | Potwierdzają to bezcenne dokumenty dotyczące TZSP, przesłane do MNW przez dra inż. Jana Krzywonosę (dyrektora Gabinetu MKiS) wraz z pismem z 10 marca 1977 r., otrzymane od nieznającego mieszkańca Warszawy. Jest to rękopis pt. *Tow. Zachęty Sztuk Pięknych. Warszawa 1939 18–21 Wrzesień*, przechowywany w Zbiorach Ikonograficznych i Fotograficznych MNW, nr inw. rkps 2243 MNW.

7 | J. Wolff, *Of Exhibitions. The Permanent Collection of TZSP*, „Prosto z mostu” 1938, nos. 18–19, p. 15.

8 | In 1938, exhibitions at the Society brought 120,705 visitors – Report of TZSP for 1938, p. 3.

9 | J. Puciata-Pawłowska, op. cit., p. 15.

10 | Catalogue *Henryk Siemiradzki. 1843–1902*, Warsaw 1939.

11 | R. Jarocki, *Talking with Lorentz*, Warsaw 1981, pp. 164–165.

12 | This is confirmed by invaluable documents concerning TZSP, received from an unknown resident of Warsaw and sent to MNW by Dr. Jan Krzywonos (Director of an office at MKiS) with a letter of 10 Mar. 1977. It is a manuscript titled *The Society for the Encouragement of Fine Arts. Warsaw 1939, 18–21 September*, kept in the Iconographic and Photographic Collections of MNW, inv. rkps 2243 MNW.

było zachowanie się dyrekcji Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych podczas bombardowania. Olbrzymie zbiory obrazów, będących własnością Towarzystwa, były pozostawione zupełnie bez opieki. Prezes Zachęty, p. S. Brzeziński [...] nie uważał za właściwe po prostu zatelefonować, ażeby woźni co cenniejsze obrazy przynosili do piwnicy. Poza tym vice prezes, ani żaden z artystów będących w zarządzie, członków „honorowych”, nie zatroszczył się o zabezpieczenie obrazów przed zniszczeniem. Zachęta od granatów ucierpiała silnie, pociski wpadały do sal pierwszego piętra i rwały płótna w strzępy. Co było później, dziś nie sposób się dowiedzieć. Czy wpadł tłum, czy też Niemcy „prywatnie” zabrali co lepsze obrazy – zbiory Zachęty nie istnieją¹³.

Relacja ta jest krzywdząca, ponieważ w rzeczywistości prace zabezpieczające odbywały się według przyjętego schematu powtarzającego się w relacjach o ratowaniu zbiorów w innych instytucjach w Warszawie. Czy były one wystarczające? Niestety nie udało się uchronić wszystkich obrazów, część z nich została zniszczona bezpowrotnie lub uszkodzona już we wrześniu 1939 r. Choć 29 sierpnia 1939 r.¹⁴, w momencie ogłoszenia mobilizacji, Stanisław Radecki-Mikulicz¹⁵, dyrektor (kierownik) administracyjny, oraz Antoni Suchanek, malarz, członek rzeczywisty

Płachciński wrote in his memoirs: *The behaviour of the management of TZSP during the bombardment was an utter scandal. The huge collections of paintings owned by the Society were abandoned without any protection whatsoever. The Society's president, S. Brzeziński [...], did not consider it appropriate to telephone and have the custodians carry the more valuable paintings to the basement. Besides, neither the vice president, nor any of the artists sitting on the Board of Directors, or the "honorary" members for that matter took any action to protect the paintings from destruction. The Society's building suffered greatly from grenades, shells were hitting the rooms on the first floor and shredded the canvases. What happened next will never be known. Whether a mob charged in, or the Germans "privately" took the better paintings – the Society's collection no longer exists.*¹³

This account is unjust, because in reality the safeguarding activities were conducted according to the procedures of protecting collections, as reported by other institutions in Warsaw. Were they adequate? Unfortunately, not all the paintings could be protected; some of them were irretrievably destroyed or damaged already in September 1939. On 29 Aug. 1939,¹⁴ at the moment when a general mobilization was declared, Stanisław Radecki-Mikulicz,¹⁵ administrative director, and painter Antoni Suchanek, a member of the

13 | W. Płachciński, *Wspomnienia zbieracza*, Warszawa 1940, s. 3, cyt. za: P. Majewski, *Wojna i kultura. Instytucje kultury polskiej w okupacyjnych realiach Generalnego Gubernatorstwa 1939–1945*, Warszawa 2005, s. 53.

14 | *Z otwartych szkatuł*, „Stolica” 1966, nr 25, s. 15. Opublikowano tutaj notatkę S. Radeckiego-Mikulicza z 1943 r. [dalej: Notatka S. Radeckiego-Mikulicza, 1943]. Oryginalny dokument – relacja znajduje się w zbiorach MNW, nr inw. rkps 2241.

15 | S. Radecki-Mikulicz (1899–1947) – *syn Edwarda i Marii z Węclawowiczów, żonaty z Janiną Szymonowicz, studia filozoficzne i historia sztuki na Uniwersytecie Jagiellońskim. Szef sekcji w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych (albo Wojskowych) w latach 1918–1921; wicedyrektor Banku Handlowego w Gdańsku; dyrektor biura TZSP w latach 1926–1933 [funkcję tę de facto pełnił aż do 1942 r. – RO], odznaczony francuską Legią Honorową 5 klasy, austriackim Krzyżem Zasługi – za: *Czy wiesz kto to jest*, pod red. S. Łoży, t. 1, Warszawa 1938, s. 607.*

13 | W. Płachciński, *Memoirs of a Collector*, Warsaw 1940, p. 3, quoted by: P. Majewski, *War and Culture. Polish Cultural Institutions in the Occupational Realities of the General Government 1939–1945*, Warsaw 2005, p. 53.

14 | *From Open Coffers*, „Stolica” 1966, no. 25, p. 15. It contains a note of S. Radecki-Mikulicz from 1943 [henceforth Note of S. Radecki-Mikulicz, 1943]. The original document is in the collection of MNW, inv. rkps 2241.

15 | S. Radecki-Mikulicz (1899–1947) – *son of Edward and Maria née Węclawowicz, married to Janina Szymonowicz; studied philosophy and art history at Jagiellonian University. Head of Section in the Ministry of Internal (or Military) Affairs 1918–1921; vice-director of Bank Handlowy in Gdańsk; director of the office of TZSP 1926–1933 [he held this post de facto until 1942 – RO], awarded the French Legion of Honour 5th class, Austrian Military Merit Cross – from: *Do You Know Who That Is*, ed. S. Łoża, v. 1, Warsaw 1938, p. 607.*

■ Stanisław Radecki-Mikulicz na dachu Pałacu Prasy w Krakowie, ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego, sygn. I-K-6142
Stanisław Radecki-Mikulicz on the roof of the Press Palace in Cracow, from the collection of the National Digital Archives, inv. I-K-6142

TZSP, wrócili z urlopów do Warszawy, by zająć się zabezpieczaniem zbiorów muzycznych. W tym dniu odbyło się zebranie Komitetu ze Stanisławem Brzezińskim i Stanisławem Ejsmondem na czele. Po początkowych wahaniach podjęto decyzję o niezwłocznym rozpoczęciu zabezpieczania dzieł znajdujących się w galeriach. W pierwszej kolejności zostały zapakowane obrazy z Sali Matejkowskiej oraz wystawa retrospektywna *Pierwsze Czterdzieściolecie*. Najcenniejsze obrazy zostały nawinięte na dwa walce oraz zapakowane do siedmiu skrzyń sygnowanych numerami: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8. Na walec I nawinięto obrazy *Bitwa pod Grunwaldem* i *Kazanie Skąrgi*¹⁶ Matejki. Na walcu II znajdowało się siedem płócien: *Śmierć Barbary Radziwiłłówny* i *Portret Emilii Włodkowskiej* Simmlera, *Bitwa pod Chocimiem* oraz dwa przedstawienia *Wyjazdu z Wilanowa*¹⁷ J. Brandta, *Autoportret* A. Bilińskiej i *Odpoczynek* Gersona. W skrzyni nr 1 umieszczono 36 obrazów, w tym dwa depozyty; w skrzyni

Society, returned from vacation to Warsaw to attend to protecting the museum collection. On that day, there was a meeting of the Committee presided by Stanisław Brzeziński and Stanisław Ejsmond. After initial hesitation, it was decided to immediately begin packing up the works in the galleries. The first to be packed were paintings from the Matejko Hall and the retrospective exhibition *The First Forty Years*. The most valuable paintings were rolled onto two cylinders or packed into seven crates numbered 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8. Matejko's *Battle of Grunwald* and *Sermon of Skąrga*¹⁶ were rolled onto *cylinder 1*. *Cylinder 2* held seven canvasses: *Death of Barbara Radziwiłłówna* and *Portrait of Emilia Włodkowska* by Simmler, *Battle of Chocim* and two depictions of *Departure from Wilanów*¹⁷ by J. Brandt, *Self-Portrait* by A. Bilińska, and *Respite* by Gerson. Crate no. 1 contained 36 paintings, including two deposits; crate no. 2 – 15 paintings, including three deposits; crate no. 3 – 16 paintings, including one deposit; crate no. 4 –

16 | Przedwojenny depozyt w TZSP, obecnie obraz jest własnością Zamku Królewskiego w Warszawie.

17 | Jeden z nich był depozytem, który znajduje się obecnie w zbiorach Muzeum Narodowego w Kielcach.

16 | A pre-war deposit with the Society; at present, the painting is owned by the Royal Castle in Warsaw.

17 | One of these was a deposit, presently in the National Museum in Kielce.

■ Autoportret Stanisława Ejsmonda, pastel, 47 x 60,5, nr inw. Rys.Pol.14196 MNW
Self-Portrait of Stanisław Ejsmond, pastel, 47 x 60.5, inv. Rys.Pol.14196 MNW

178

Dla
Muzeum Narodowego
w Warszawie
składam w darze Autoportret
najmłodszego syna mego ś.p. Stanisława
który dnia 6 września 1939 r. pod groźbą
pocisków nieprzyjacielskich wywiózł do
Lublina arcydzieła Matejki: "Grunwald" i
"Kazanie Skarżyskie". - Obydwa te skarby Kultury
Narodowej dnia 9 września dowiózł i złożył
nieuszkodzone w Muzeum lubelskim. -
Sam w dniu tym zginął bohaterską
śmiercią, jak żołnierz na posterunku. -
Prosię jego pamięci. -
Koniarskich Maria Franciszkowa Ejsmondowa

Warszawa.
Dnia 8-V-1954 r. 200 70 1 197
14196 MNW

■ List Marii Franciszkowej Ejsmondowej z 8 maja 1954 r., Teczka Dary 1956–1959, s. 178
Letter of Maria Ejsmond, mother of Stanisław Ejsmond, of 8 May 1954, File Gifts 1956–1959, p. 178

nr 2 – 15 obrazów, w tym trzy depozyty; w skrzyni nr 3 – 16 obrazów, w tym jeden depozyt; w skrzyni nr 4 – pięć obrazów; w skrzyni nr 5 – 16 obrazów, w tym jeden depozyt; w skrzyni nr 6 – cztery obrazy; w skrzyni nr 8 – osiem oprawionych ilustracji M. Andriollego do *Marii* A. Malczewskiego oraz kilka paczek rysunków czterech *turnikietów*¹⁸. Ogółem spakowano 101 obrazów: 92 własne i dziewięć depozytów. Oprócz tego już w pierwszych dniach września podejmowano heroiczne próby ratowania pozostałych zabytków Zachęty.

1 września 1939 r. rozpoczyna się epopeja związana z ratowaniem obrazów Matejki: *Bitwy pod Grunwaldem* i *Kazania Skąrgi*. Temat, bogato opisywany w literaturze, jest ogólnie znany, a ostatnio przypomniano go z okazji 600-lecia bitwy, dlatego w tym miejscu zostanie jedynie zasygnalizowany¹⁹. Obraz z pomocą przechodniów został zdjęty ze ściany, pozbawiony blejtramu, nawinięty na wał wraz z *Kazaniem Skąrgi*, opakowany i włożony do skrzyni. Pomimo trwających nalotów niemieckich bombowców nad operacją czuwał konserwator PZS²⁰. Po paru dniach zdobyto z trudem półciężarówkę z Zakładu Oczyszczania Miasta. Samochód okazał się zbyt mały, by pomieścić skrzynię. Jednak dyrektorowi S. Radeckiemu-Mikuliczowi udało się pozyskać od władz miejskich konną platformę, której rozmiary były wystarczające do tego, by przewieźć obraz. Rankiem 7 września ekipa pracowników Zachęty pod kierunkiem konserwatora J. Garbarczyka załadowała na wóz skrzynię z płótnami. S. Radecki-Mikulicz i S. Ejsmond wyruszyli z Warszawy, podążając na wschód, w kierunku Lublina²¹. Pod Kurowem

five paintings; crate no. 5 – 16 paintings, including one deposit; crate no. 6 – four paintings; crate no. 8 – eight framed illustrations by M. Andriolli for A. Malczewski's *Maria*, and several packages of drawings from four *turnstile displays*.¹⁸ All in all, 101 paintings were packed: 92 owned and nine on deposit. In addition, the early days of September were already marked by heroic efforts aimed at saving the remaining artworks of the Society.

1 September 1939 was the beginning of an epic undertaking aimed at saving two paintings by Matejko: *Battle of Grunwald* and *Sermon of Skąrga*. Since there is extensive literature on the subject, it is generally well-known, and recently commemorated because of the 600th anniversary of the battle, it will only be outlined here briefly.¹⁹ The painting was taken down from the wall with the assistance of passers-by, removed from its stretcher, rolled onto a cylinder together with *Sermon of Skąrga*, wrapped, and packed into a crate. Despite the unceasing raids by German bombers, the operation was overseen by a conservator from the National Collection of Art (PZS).²⁰ After a few days, a small truck obtained with a great deal of effort from the Municipal Sanitation Department proved to be too small to accommodate the crate. Director Radecki-Mikulicz managed to obtain from the city authorities a horse-drawn wagon which was large enough to transport the paintings. On the morning of 7 Sep., a team of the Society's workers under the direction of the conservator J. Garbarczyk loaded the crate with the paintings onto the wagon. Radecki-Mikulicz and Ejsmond left Warsaw heading east, in the direction of Lublin.²¹ Near Kurów they were joined by

18 | *Tow. Zachęty Sztuk Pięknych. Warszawa 1939 18–21 Wrzesień*, s. 5–11.

19 | Więcej: np. W. Wójcikowski, op. cit., który oparł swoją książkę na relacjach osób zaangażowanych w ratowanie obrazów, opublikowanych m.in. w „Stolicy” 1966, nr 38, s. 14–15.

20 | Notatka S. Radeckiego-Mikulicza, 1943.

21 | Platformą kierował wynajęty przez Zarząd Miejski furman, który zabrał ze sobą żonę i dwoje dzieci. Towarzyszyła im także Janina Radecka-Mikulicz, żona dyrektora Zachęty: Notatka S. Radeckiego-Mikulicza, 1943. W kilku artykułach w „Wieczorze Warszawskim” z 1947 r. wydarzenia te opisy-

18 | *The Society for the Encouragement of Fine Arts. Warsaw 1939, 18–21 September*, pp. 5–11.

19 | More: e.g. W. Wójcikowski, op. cit., whose book was based on reports of persons engaged in saving the paintings, published, among others, in “Stolica” 1966, no. 38, pp. 14–15.

20 | Note of S. Radecki-Mikulicz, 1943.

21 | The wagon was driven by a wagoner hired by the city government, who took along his wife and two children. They were also accompanied by Janina Radecka-Mikulicz, wife of the director of TZSP. Note of S. Radecki-Mikulicz, 1943. Several articles in “Wieczór Warszawski” of 1947 give a slightly different account of

dołączył do nich malarz Bolesław Surałło-Gajduczeni. Podczas podróży wielokrotnie byli narażeni na ostrzał niemieckich samolotów, pomimo to po dwóch dniach, 9 września, udało im się szczęśliwie dotrzeć do Lublina. Początkowo miasto to miało być tylko przystankiem w podróży, jednak na skutek tego, że furman odmówił dalszej jazdy²², wał z obrazami został tymczasowo złożony w gmachu Muzeum Lubelskiego. W trakcie poszukiwań środka transportu niezbędnego do dalszej drogi w Lublinie doszło do silnego bombardowania, podczas którego zginęli S. Ejsmond i B. Surałło-Gajduczeni²³. Wobec tak tragicznych wydarzeń S. Radecki-Mikulicz, w porozumieniu z R. Picczyrakiem z lubelskiego magistratu, zdecydował, że obrazy zostaną w Lublinie. Od tej pory pieczę nad nimi sprawowali pracownicy lubelskiego muzeum oraz magistratu. Z poświęceniem opiekowali się nimi R. Picczyrak, Władysław Woyda i Henryk Krześciński²⁴. Z narażeniem życia ukrywali obrazy w gmachu Muzeum. 9 kwietnia

painter Bolesław Surałło-Gajduczeni. During the trip, they were subjected many times to strafing by German warplanes, but despite that, after two days on 9 Sep. they reached Lublin. Initially, that city was to be a pitstop on the voyage, but because the wagoner refused to go any farther,²² the crate with the paintings was temporarily stored in the building of the Lublin Museum. During the search for another means of transportation out of Lublin, the city was the target of intense bombardment, in which S. Ejsmond and B. Surałło-Gajduczeni were killed.²³ In light of such tragic circumstances, Radecki-Mikulicz, in consultation with R. Picczyrak of the Lublin city government, decided that the paintings should remain in Lublin. From that time, they were under the care of the staff of the Lublin Museum and the city government. R. Picczyrak, Władysław Woyda, and Henryk Krześciński went to great lengths to take proper care of to them.²⁴ They risked their lives hiding the paintings in the building of the Museum. On 9 Apr. 1941, under the threat that

wane są nieco inaczej: *Grunwald ukryty za ostatnie 100 złotych. Konstytucja 3 maja w wentylatorze. Robotnicy ZOM ratują dzieła Matejki*, nr 248, s. 1, 3; *Tabory miejskie, nie ZOM uratowały Grunwald*, nr 249, s. 3; *Jednak ZOM pod wodzą kierowcy MO uratował „Grunwald”*, nr 251, s. 3.

what happened: *Grunwald Hidden for the Last 100 zł. Constitution of May 3rd Placed in a Ventilator. Workers of ZOM Save Matejko's Works*, no. 248, pp. 1, 3; *Grunwald Saved by City Transport, Not ZOM*, no. 249, p. 3; *After All, It Was ZOM, under the Leadership of a Driver of MO, that Saved "Grunwald"*, no. 251, p. 3.

22 | Notatka S. Radeckiego-Mikulicza, 1943.

22 | Note of S. Radecki-Mikulicz, 1943.

23 | S. Radecki-Mikulicz przeżył bombardowanie Lublina i ruszył z żoną dalej na Polesie, jednak po zakończeniu kampanii wrześniowej powrócił do Warszawy. W listopadzie 1939 r. wydawał zaświadczenia do odbioru obrazów pozostawionych po ostatniej wystawie, które zostały przewiezione do MNW. Do 1942 r. pełnił funkcję dyrektora administracyjnego TZSP. Jego późniejsze losy są mało znane. Zmarł na gruźlicę w Zakopanem w 1947 r. Okoliczności śmierci podają za listem Komitetu TZSP ze stycznia 1948 r. do MKiS w sprawie powtórnej rejestracji Towarzystwa: AAN, MKiS, Departament Plastyki, sygn. 425, s. 24.

23 | Radecki-Mikulicz survived the bombardment of Lublin and travelled with his wife farther east to Polesie, but after the end of the September campaign he returned to Warsaw. In November 1939, he issued authorizations for return of works left over from the last exhibition, which had been transported to MNW. He held the post of administrative director of TZSP until 1942. Little is known about his subsequent fate. He died of tuberculosis in Zakopane in 1947. The circumstances of his death are quoted from a letter of the Committee of TZSP of January 1948 to MKiS in the matter of re-establishment of the Society: AAN, MKiS, Plastic Art Department, inv. 425, p. 24

24 | W akcję ratowania obrazu zaangażowani byli ponadto: Janusz i Lechosław Woydowie, Ignacy, Władysław i Stefan Drewnowscy (właściciele firmy, która przewoziła obrazy), Franciszek Galera, Józef Serafin, Marian Mogilnicki, Franciszek Podleśny, Adam Łukasik, Stefan Surma i Michał Grzesiak, za: Notatka na konferencję prasową. Losy obrazów Jana Matejki: „Bitwa pod Grunwaldem i „Kazanie Skargi”, b.d. [1949] – MNW, Dział Inwentarzy, Teczka TZSP.

24 | Other persons engaged in protecting the paintings were: Janusz and Lechosław Woyda, Ignacy, Władysław, and Stefan Drewnowski (the owners of a company dealing with transportation of artworks), Franciszek Galera, Józef Serafin, Marian Mogilnicki, Franciszek Podleśny, Adam Łukasik, Stefan Surma, and Michał Grzesiak, from: Note for a press conference. The fate of paintings by Jan Matejko, “Battle of Grunwald” and “Sermon of Skarga”, undated [1949] – MNW, Inventory Department, File TZSP.

1941 r., wobec groźby przejścia pomieszczeń muzealnych przez Niemców, wał został przewieziony na ul. Elektryczną, do szopy należącej do Taborów Miejskich, gdzie 11 kwietnia został zakopany²⁵. Obrazy wydobyto w obecności przedstawicieli prasy i ekipy filmowej „Czołówki” dopiero 17 października 1944 r.²⁶, dzięki R. Pieczyrakowi i H. Krześcińskiemu, którzy wskazali nowej władzy miejsce przechowywania dzieł. Następnie przewieziono je do hali magazynowej Zakładu Fermentacyjnego Polskiego Monopolu Tytoniowego i nazajutrz uroczystym aktem przekazano Rządowi PKWN. Aby uhonorować osoby zasłużone w ratowaniu obrazów, 13 listopada odbyła się w Lublinie specjalna uroczystość, na której odczytano akt „przekazania dzieł społeczeństwu polskiemu”²⁷. Ze względu na to, że stan obrazów był tragiczny, niezwłocznie zaproszono do Lublina prof. Aleksandra Rybnikowa z Leningradu, który jeszcze w 1944 r. przeprowadził pierwsze prace zabezpieczające płótna, polegające m.in. na usunięciu pleśni. 7 lutego 1945 r.²⁸ opiekę konserwatorską nad płótnami przejął przybyły z Warszawy Bohdan Marconi. Po prawie półrocznych zabiegach obrazy nawinięto na wał wykonany według wskazówek Marconiego, opakowano, włożono do skrzyni i 8 sierpnia 1945 r.²⁹ przewieziono samochodem ciężarowym do gmachu Zachęty w Warszawie, gdzie mieściła się już Państwowa Pracownia Konserwacji Zabytków. Po przeprowadzeniu konserwacji *Bitwa pod Grunwaldem* została przekazana do Muzeum Narodowego w Warszawie i uroczystie zaprezentowana publiczności 22 lipca 1949 r.³⁰.

25 | W. Wójcikowski, op. cit., s. 118.

26 | AAN, Akta PKWN, sygn. XV/-5, s. 37, za: *Ministerstwo Kultury i Sztuki w dokumentach 1918–1998*, Warszawa 1998, s. 215–216.

27 | W. Wójcikowski, op. cit., s. 137.

28 | Pierwsza opinia konserwatorska została sporządzona przez Marconiego 7 II 1945 r. – MNW, Dział Inwentarzy, Teczka TZSP.

29 | B. Marconi, *Wspomnienia o Muzeum Narodowym w Warszawie. Wspomnienia z lat 1939–1945*, „Rocznik MNW”, t. 11, 1967, s. 277.

30 | W. Wójcikowski, op. cit., s. 147.

the museum premises would be seized by the Germans, the paintings were taken to Elektryczna Street, to a barn belonging to the Municipal Transport, where they were buried on 11 April.²⁵ The paintings were dug up in the presence of the press and a film crew on 17 Oct. 1944,²⁶ thanks to R. Pieczyrak and H. Krześciński, who indicated to the new authorities the spot where they had been hidden. Next, they were taken to the storehouse of the Fermentation Facility of the Polish Tobacco Monopoly, and the following day they were ceremoniously handed over to the government formed by PKWN. In order to honour the people who contributed to the saving of the paintings, on 13 Nov. there was a special ceremony in Lublin, at which an act was read “granting the works to the people of Poland”.²⁷ Due to the miserable condition of the paintings, the authorities immediately invited to Lublin Prof. Aleksander Rybnikow from Leningrad; in 1944, he conducted the initial work of restoration of the canvasses by, among other methods, disinfecting against mould. On 7 Feb. 1945, restoration of the works was taken over by Bohdan Marconi from Warsaw.²⁸ After almost six months of treatment, the canvasses were rolled onto a cylinder created according to Marconi’s directions, wrapped, packed in a crate, and on 8 Aug. 1945²⁹ transported by truck to the TZSP building in Warsaw, which already held the National Workshop of Conservation of Artworks. After completion of restoration, *Battle of Grunwald* was transferred to the National Museum in Warsaw and ceremoniously unveiled to the public on 22 July 1949.³⁰

25 | W. Wójcikowski, op. cit., p. 118.

26 | AAN, Records of PKWN, inv. XV/-5, p. 37, from: *Ministry of Culture and Arts and Its Documents 1918–1998*, Warsaw 1998, pp. 215–216.

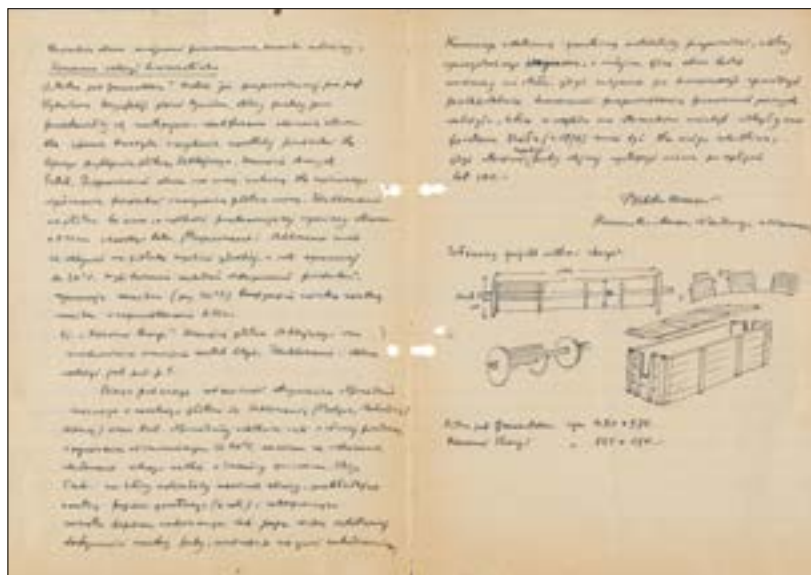
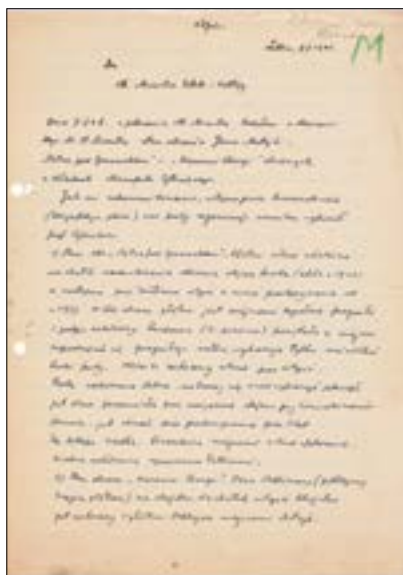
27 | W. Wójcikowski, op. cit., p. 137.

28 | The first conservator’s report was prepared by Marconi on 7 Feb. 1945 – MNW, Inventory Department, File TZSP.

29 | B. Marconi, *Memories of the National Museum in Warsaw. Memories from 1939–1945*, “Annals of MNW”, v. 11, 1967, p. 277.

30 | W. Wójcikowski, op. cit., p. 147.

■ Opinia konserwatorska B. Marconiego z 7 lutego 1945 r., Teczka TZSP
 Conservator's evaluation by B. Marconi of 7 Feb. 1945, File TZSP

■ WRZESIEŃ 1939 W ZACHĘCIE

Najsilniejsze bombardowanie w Warszawie miało miejsce 17 września. Wówczas spłonął hełm Zamku Królewskiego i katedra św. Jana. Gmach Zachęty również został uszkodzony, podobnie jak stojący w pobliżu kościół ewangelicko-augsburski³¹. W tym czasie, pod nieobecność S. Ejsmonda i S. Radeckiego-Mikulicza, heroiczną próbę ocalenia zbiorów Zachęty podejmowali obecni w Warszawie woźni zatrudnieni w gmachu, wśród których był m.in. Piotr Kulisa.

W „Wieczorze Warszawskim” z 20 września można znaleźć następującą relację: *W Zachętę trafiło 12 granatów. Padły od frontu, z boku i z góry. Jeden wyrwał drzwi wejściowe, gdzie mieściła się kasa, drugi wpadł przez szklany dach do „Sali matejkowskiej”, uderzył w trzydziestokilucen-tymetrową belkę żelazną, dźwigającą strop Sali parterowej, rozbił ją, upadł i tu wybuchł, pozostawiając po sobie wielką dziurę. Budynek Zachęty był ewakuowany z najcenniejszych obrazów, nie wszystkie jednak cenne dzieła udało się umieścić w bezpiecznym miejscu. Nie udało się też uniknąć strat.*

■ SEPTEMBER 1939 AT THE SOCIETY

The most intense bombing of Warsaw took place on 17 Sep. That was the day the cupola of the Royal Castle burned, as did St. John's Cathedral. The Society's building was also damaged, as was the neighbouring Evangelical-Augsburg church.³¹ At that time, in the absence of S. Ejsmond and S. Radecki-Mikulicz, heroic attempts to save the Society's collection were undertaken by the custodians employed in the building, among whom was Piotr Kulisa.

Here is an account of this event by “Warszawski Wiczcór” (20 Sep.): *The Society's building was hit by 12 grenades. They came from the front, from the side, and from above. One tore out the entrance door behind which was the cashier station, another came through the glass roof into the Matejko Hall, struck a steel beam of thirty-some centimetres which held up the ceiling of the ground floor hall, destroyed it, and exploded, leaving a large hole. The most valuable paintings had been evacuated from the Society's building, but not all valuable works could be moved to a safe place.*

31 | T. Szarota, *Naloty na Warszawę podczas II wojny światowej*, [w:] *Straty Warszawy 1939–1945. Raport* [dalej: *Raport*], pod red. W. Falkowskiego, Warszawa 2005, s. 250.

31 | T. Szarota, *Bombardments of Warsaw during WWII in Report of Losses in Warsaw 1939–1945* [henceforth *Report*], ed. W. Falkowski, Warsaw 2005, p. 250.

Do najpoważniejszych trzeba zaliczyć „Św. Franciszka” Wyspiańskiego³², „Złożenie do grobu” Styki³³, „Frenkiel” Lentza³⁴ i kilką pomniejszych. Mimo dużego uszkodzenia parteru znane i popularne rzeźby Welońskiego, Brodzkiego, Godebskiego i innych ocalały. [...] Sam gmach ucierpiał bardzo mocno, jest pokryty odłamkami granatów³⁵.

Zachowana relacja inż. Stefana Paprockiego jest świadectwem tamtych wydarzeń i potwierdzeniem informacji zamieszczonych w prasie. Paprocki na prośbę inż. Władysława Skoczka udał się 18 września wraz z inż. Kinowskim do ppłka Henryka Eilego, sekretarza Stefana Starzyńskiego – komisarza cywilnego³⁶ przy Dowództwie Obrony Warszawy. Paprocki otrzymał polecenie lustracji zniszczeń gmachu Zachęty, ze szczególnym uwzględnieniem znajdujących się tam dzieł sztuki. W gmachu zastał m.in. woźnego P. Kulisę, któremu zlecił wykonanie raportu³⁷ na ten temat. Sprawozdanie inż. Paprockiego nosi datę 21 września 1939 r. Dokument ten do tej pory

Losses were unavoidable. Among the most serious were “St. Francis” by Wyspiański,³² “Laying in the Tomb” by Styka,³³ “Frenkiel” by Lentz,³⁴ and a few minor pieces. Despite the massive damage to the ground floor, the well-known and popular sculptures by Weloński, Brodzki, Godebski, and others survived. [...] The building itself suffered major damage, it is covered with grenade fragments.³⁵

The report of Engr. Stefan Paprocki is a testament to those events and confirmation of the information appearing in the press. On 18 Sep., at the request of Engr. Władysław Skoczek, Paprocki went with Engr. Kinowski to LtCol. Henryk Eile, secretary to Stefan Starzyński, Civilian Commissioner³⁶ in the Command of the Defence of Warsaw. Paprocki was given the task of evaluating the damage to the Society’s building, with particular focus on the artworks contained therein. In the building, he met, among others, custodian P. Kulisa, to whom he assigned the preparation of a report on that matter.³⁷

- 32 | Jest to pastel wymieniony w katalogu z 1938 r. pod numerem 372, który szczęśliwie ocalał, obecnie znajduje się w zbiorach MNW pod numerem inw. 183356 MNW.
- 33 | Obraz sygnowany: Jan Styka pinx. Canem pinxit Thaddeus Filus eiusdem A.D.1900, był własnością kościoła Matki Boskiej Zwycięskiej na Kamionku w Warszawie, patrz: *Katalog Wystawy Pierwszego Czterdziestolecia Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych*, Warszawa 1939, poz. 164, s. 38. Brak informacji na temat jego dalszych losów.
- 34 | Portret Mieczysława Frenkla, sygn. St. Lentz. Obraz był własnością prywatną, wymieniony został w *Katalogu Wystawy Pierwszego Czterdziestolecia...*, poz. 103, s. 30. W cytowanym niżej dokumencie S. Paprockiego opisano go jako „zupełnie uszkodzony”, prawdopodobnie jest utracony bezpowrotnie.
- 35 | *12 granatów uderzyło w Zachętę. Najcenniejsze obrazy uratowane*, „Wieczór Warszawski” 1939, nr 267, s. 2.
- 36 | Więcej na ten temat: H. Pawłowicz, *Komisariat Cywilny przy Dowództwie Obrony Warszawy we wrześniu 1939 r.*, [w:] *Najnowsze dzieje Polski. Materiały i studia z okresu II wojny światowej*, Warszawa 1961, s. 153–180.
- 37 | *Warszawa 18 IX 1939*. Niniejszym przyjąłem do wiadomości polecenie wydane mi przez inż. Stefana Paprockiego bym sporządził wykaz szczegółowy obrazów i dzieł sztuki kwaterujących w „Zachęcie” wg katalogu, z podaniem, czy dane dzieło sztuki zostało: a) zabezpieczone, b) uszkodzone, c) zniszczone. Powyższy wykaz zobowiązuję się sporządzić na dn. 20 IX 39 r., wydający polecenie: [Paprocki]; przyjmujący polecenie: [Piotr Kulisa].

- 32 | This is a pastel listed in the catalogue of 1938 under number 372, which fortunately survived, presently is in the collection of MNW under inv. 183356 MNW.
- 33 | Signed Jan Styka pinx. Canem pinxit Thaddeus Filus eiusdem A.D.1900, the painting was owned by the Church of Our Lady Victorious in Kamionek, Warsaw, see: *Catalogue of the Exhibition of the First Forty Years*, Warsaw 1939, no. 164, p. 38. Its subsequent fate is unknown.
- 34 | Portrait of Mieczyslaw Frenkiel, sig. St. Lentz. From a private collection, published in the *Catalogue of the Exhibition of the First Forty Years...*, no. 103, p. 30. In the document of S. Paprocki quoted below, it was described as being “completely damaged”, most likely it is irretrievably lost.
- 35 | *12 Grenades Strike TZSP. The Most Valuable Paintings Saved*, “Wieczór Warszawski” 1939, no. 267, p. 2.
- 36 | More on this subject: H. Pawłowicz, *Civilian Commission in the Command of the Defence of Warsaw in September 1939 in Poland’s Recent History. Materials and Studies from the Period of WWII*, Warsaw 1961, pp. 153–180.
- 37 | *Warsaw, 18 Sep. 1939*. I hereby acknowledge the task assigned to me by Stefan Paprocki to compile a detailed listing of paintings and artworks located in the Society according to the catalogue, specifying whether each artwork was a) safeguarded, b) damaged, c) destroyed. I hereby undertake to compile such a list by 20 Sep. 39; Principal: [Paprocki]; Contractor: [Piotr Kulisa]

nie był publikowany, dlatego zamieszczam go w całości, w wersji oryginalnej, pomijając jedynie nieczytelne wyrazy. Brzmi on następująco:

Sprawozdanie inż. Paprockiego Stefana: Bezpośrednio z gmachu Ratusza udałem się do gmachu Tow. Zachęty Sztuk Pięknych na Pl. Małachowskiego ³³⁸. *Dokładna lustracja gmachu była o tyle utrudniona, że już zapadał zmrok i pociski artyleryjskie (głównie szrapnele) rwały się w bezpośrednim otoczeniu gmachu, rażąc wewnątrz budynku przez wybite okna i dach. Dokładniejszemu badaniu poddałem gmach dnia następnego w dzień.*

Budynek T. Zach. S. P. silnie zniszczony [...] granatami. Ponadto cała elewacja frontowa od Pl. Małachowskiego oraz boczna od strony kościoła ewangelickiego mocno poszarpana szrapnelami. Pozostałe elewacje ucierpiały mniej. Szyby i ramy we wszystkich prawie oknach zniszczone. Dachy szklane mocno zniszczone. Poważnych naruszeń konstrukcyjnych budowli nie ma. Niebezpieczne ze względów statycznych jest naruszenie stropu w Sali Matejkowskiej (pod salą): granat przebijając dach wybuchł na belce stropowej [...] przerywając belkę i wylamując dwa przęsła sąsiadujące z belką na powierzchni kilkunastu metrów kwadratowych. Przerwana belka trzyma się dzięki przeskłapieniom, [...] które zachowały się w dalszych częściach belki. Usztywnienie jest dość mocne by utrzymać własny ciężar belki i stropu. Pożądane byłoby podwieszenie przerwanej belki lub jej podstemplowanie, z uwagi na możliwość zwałenia się w czasie wstrząsów przy ewentualnych dalszych bombardowaniach.

Zbiory sztuki ucierpiały stosunkowo niewiele a to dzięki zapobiegliwości dyrekcji gmachu, która większość obrazów zabezpieczyła przed okresem bombardowań oraz dzięki ofiarnej pracy woźnych, którzy wynosili i zabezpieczali pozostałe obrazy w czasie bombardowań oraz wygrzebywali dzieła sztuki z pod gruzów [podkr. RO]. Pracują jeszcze nadal oczyszczając gmach i ratując resztkę zasypanych dzieł sztuki. Wykonując polecenie moje z dn. 18 b. m. sporządzili dokładny spis dzieł sztuki (załączony przy niniejszym) – z podaniem numerów katalogowych

Paprocki's report is dated 21 Sep. 1939. It has heretofore not been published, so the author includes it in its entirety, in its original form, omitting only illegible words. It reads as follows:

Report of Engr. Stefan Paprocki: Directly from the City Hall I went to the edifice of the Soc. for the Encouragement of Fine Arts at 3 Małachowski Sq. ³⁸ *A detailed inspection of the building was hindered by the fact that it was already dusk and artillery shells (mainly shrapnel) were exploding in the immediate surroundings of the building, striking the interior through shattered windows and roof. I performed a more detailed examination of the building the following day.*

The building of TZSP is badly damaged [...] by grenades. In addition, the entire frontal façade from Małachowski Sq. and the side from the Evangelical church are heavily damaged by shrapnel. The remaining façades have sustained less damage. Glass and frames in almost all the windows are destroyed. Glass roofs are severely damaged. The building did not suffer major structural damage. A dangerous instability is caused by the damage to the floor of the Matejko Hall (underneath the hall): a grenade piercing the roof exploded on the floor beam [...] severing the beam and breaking two neighbouring spans over an area of several square metres. The severed beam is held in place thanks to cross-beams, [...] which remain intact in further reaches of the ceiling. The reinforcement is sufficient to hold up the weight of the beam and the ceiling. It would be desirable to support the severed beam due to the risk of collapse from shocks caused by possible further bombardments.

The collection of artworks sustained relatively minimal damage thanks to the precautions taken by the management, which safeguarded most of the paintings prior to the bombardment, and to the dedicated work of the custodians, who carried out and saved the remaining artworks during the bombardment and dug artworks out from under the rubble [emph. RO]. They are still working, cleaning up the building and rescuing the remaining works from the rubble. Carrying out my instructions given on the

i stopnia zniszczenia poszczególnych eksponatów. Listę dodatkową (końcową) dołączę za kilka dni, po odgrzebaniu reszty rumowisk i wydobyciu i rozpoznaniu reszty obrazów.

Sale na I-szym piętrze są już opróżnione, obecnie uprzątanę są sale parterowe.

Zbiory ukrywane są w podziemiach gmachu. Dwa obrazy a mianowicie „Bitwa pod Grunwaldem” – Jana Matejki i „Kazanie Skąrgi” – Jana Matejki wywiezione zostały przez dyrekcję Tow. Zachęty Szt. P. przed okresem działań wojennych pod Warszawę. Jak oświadczyła służba gmachu rzekomo i reszta Sali Matejkowskiej została wywieziona.

Ponadto obrazy nie wyszczególnione na załączonym wykazie i nie mieszczące się w liście dodatkowej, (która sporządzona będzie za parę dni) są zabezpieczone przez Zarząd Tow. Szt. Pięknych. Listy tych obrazów nie można było zdobyć, ponieważ nie można porozumieć się z dyrekcją „Zachęty”, która opuściła Warszawę przed kilkoma dniami.

Sumując zestawienia zbiorów, mamy je na trzech listach:

- I) Załączona przy niniejszym lista dzieł zabezpieczonych.
- II) Załączony przy nin. wykaz dzieł uszkodzonych.
- III) Sporządzana obecnie końcowa lista dzieł uszkodzonych³⁹.

Reszta dzieł sztuki, którą nie będą obejmowały listy powyższe znajdować się winna w miejscu wiadomym tylko Dyrekcji „Zachęty”.

Bardzo drobny odsetek obrazów i rzeźb [podkr. RO] nie objęty będzie żadną z list, z powodu nie możliwości rozpoznania wśród dzieł zniszczonych. [Inż. S. Paprocki]⁴⁰.

18th of this month, they prepared a detailed list of artworks (enclosed herewith) – including catalogue numbers and degree of damage to the individual works. I will provide a supplementary (final) list in a few days, after the removal of the remaining rubble and the extraction and identification of the remaining paintings.

Halls on the first floor have been emptied, and the ground-floor rooms are currently being cleaned up.

The collection is hidden in the basement of the building. Two paintings, namely “Battle of Grunwald” by Jan Matejko and “Sermon of Skąrga” by Jan Matejko, had been removed by the management of TZSP before the onset of hostilities to a location outside of Warsaw. As was stated by the staff, allegedly the rest from Matejko Hall were moved out.

In addition, paintings not included in the enclosed listing or on the supplemental list (which will be compiled in a few days) have been safeguarded by the Management of TZSP. A listing of these paintings could not be obtained, because it is not possible to contact the management, which left Warsaw a few days ago.

Summarizing the breakdown of artworks, we have them on three lists:

- I) Enclosed herewith, a list of safeguarded works,
- II) Enclosed herewith, a list of damaged works,
- III) In progress, a final list of damaged works.³⁹

The remaining artworks, which are not included in any of the above lists, are probably located in a place known only to the management of TZSP.

A tiny percentage of paintings and sculptures [emph. RO] will not appear on any lists, because it is not possible to identify them among the destroyed works [Engr. S. Paprocki].⁴⁰

39 | Lista ta nie zachowała się. Dokładne informacje dotyczące obrazów z poszczególnych list zawarte są w części katalogowej.

40 | Tow. Zachęty Sztuk Pięknych. Warszawa 1939 18–21 Wrzesień, s. 1–3.

39 | This list has not survived. Detailed information about paintings from the various lists is contained in the catalogue section of this publication.

40 | The Society for the Encouragement of Fine Arts. Warsaw 1939, 18–21 September, pp. 1–3.

■ ZACHĘTA W OKRESIE PAŹDZIERNIK 1939 – MARZEC 1942

Zbiory Zachęty na polecenie okupacyjnych władz niemieckich zostały przewiezione do Muzeum Narodowego w Warszawie. W monografii J. Wiercińskiej o TZSP pojawiła się informacja o przewiezieniu zbiorów i biblioteki Zachęty do Muzeum Narodowego przez Jerzego Sienkiewicza w 1940 r., w porozumieniu z ówczesnym prezesem TZSP⁴¹. Jest to informacja nieścisła. Pracownicy Muzeum: Jan Morawiński, Michał Walicki, Maria Friedel-Bogucka, J. Sienkiewicz, Stanisław Gebethner, Stefan Kozakiewicz, Józef Kojdecki, B. Marconi, Zygmunt Micchowski z dyrektorem Stanisławem Lorentzem w 1939 r. na własną rękę ratowali i zabezpieczali zbiory prywatne, a także mienie opuszczonych instytucji, w przypadku zbiorów Zachęty podobna akcja nastąpiła na polecenie władz niemieckich. Zresztą sam J. Sienkiewicz wyraźnie rozróżniał zabezpieczanie zbiorów od przyjmowania kolekcji, które *okupant począł nadsyłać i „zsyłać” do Muzeum*⁴². Do tych ostatnich zaliczył zbiory Zachęty. Pierwsza partia eksponatów z Zachęty trafiła do Muzeum już jesienią 1939 r.

Po upadku Warszawy, na początku października 1939 r., w Muzeum Narodowym⁴³ zjawili się najpierw umundurowani przedstawiciele armii hitlerowskiej: doc. dr Peter Paulsen⁴⁴, archeolog z Kilonii, i podporucznik SS dr Theo Deisel, podający się za artystę malarza. Byli to wysłannicy grupy operacyjnej specjalistów ze Wspólnoty Naukowo-Badawczej „Dziedzictwo Przodków” – *Das Ahnenerbe*, powołanej przez Heinricha Himmlera⁴⁵. Kilka dni później dołączyli do nich

■ THE SOCIETY BETWEEN OCTOBER 1939 AND MARCH 1942

At the direction of the German occupation authorities, the Society's collection was transported to the National Museum in Warsaw. In her monograph on TZSP, J. Wiercińska states that the collection and library was transported to MNW by Jerzy Sienkiewicz in 1940, after consultation with the president of the Society at the time.⁴¹ This information is inaccurate. In 1939, members of the MNW staff: Jan Morawiński, Michał Walicki, Maria Friedel-Bogucka, J. Sienkiewicz, Stanisław Gebethner, Stefan Kozakiewicz, Józef Kojdecki, B. Marconi, Zygmunt Micchowski, together with Director Stanisław Lorentz, were protecting and securing private collections and property of abandoned institutions on their own initiative, but in the case of the TZSP collection, such actions were taken on the directive of the German authorities. Besides, Sienkiewicz himself clearly differentiated the securing of collections from receiving collections, which *the occupier began to send and “banish” to the Museum*.⁴² He included the Society's collection among the latter. The first group of objects from the Society arrived at the Museum in the autumn of 1939.

After the fall of Warsaw, at the beginning of October 1939, the first uniformed representatives of the Nazi armed forces arrived at the National Museum,⁴³ namely: Dr. Peter Paulsen,⁴⁴ an archaeologist from Kiel, and 2nd Lt. of SS, Dr. Theo Deisel, claiming to be a painter. They were sent by an operational group of specialists from the Scientific Research Community “Ancestral Heritage” called *Das Ahnenerbe*, which was created by Heinrich Himmler.⁴⁵ Several days later, they were joined by Dr.

41 | J. Wiercińska, op. cit., s. 53, 93.

42 | J. Sienkiewicz, *Malarstwo polskie*, [w:] *Straty kulturalne*, s. 139.

43 | 15 III 1940 r. przemianowane na *Museum der Stadt Warschau*.

44 | Więcej: A. Mężyński, op. cit.

45 | Więcej: R. Fuks, *Działalność „Das Ahnenerbe” w zakresie grabieży dzieł polskiej kultury narodowej*, [w:] *Zbrodnie i sprawy. Ludobójstwo hitlerowskie przed sądem ludzkości i historii* [dalej: *Zbrodnie i sprawy*], pod red. Cz. Pilichowskiego, Warszawa 1980, s. 692–712; T. Cyprian, *Sprawy polskie w procesie norymberskim*, Poznań 1956; K. Ajcowski, T. Zadrożny, *Straty*

41 | J. Wiercińska, op. cit., pp. 53, 93.

42 | J. Sienkiewicz, *Polish Painting in Cultural Losses*, p. 139.

43 | On 15 Mar. 1940, it was renamed *Museum der Stadt Warschau*.

44 | More: A. Mężyński, op. cit.

45 | More: R. Fuks, *Activities of “Das Ahnenerbe” in the Realm of Looting of Polish National Culture in Crimes and Perpetrators. Nazi Genocide before the Judgment of Humanity and History*; [henceforth *Crimes and Perpetrators*], ed. Cz. Pilichowski, Warsaw 1980, pp. 692–712; T. Cyprian, *Polish Matters at the*

również prof. dr Dagobert Frey i inni uczeni niemieccy z drem Josefem Mühlmannem⁴⁶ na czele, w celu wytypowania zbiorów przeznaczonych do wywiezienia⁴⁷. Byli to przedstawiciele Urzędu Specjalnego Pełnomocnika dla Sporządzenia Spisu i Zabezpieczenia Dziel Sztuki i Zabytków Kultury (*Dienststelle des Sonderbeauftragten für die Erfassung und Sicherung der Kunst und Kulturschätze*)⁴⁸. Przeszukiwali oni zbiory muzealne znajdujące się w Muzeum⁴⁹. Robili to osobiście bądź przy udziale personelu Muzeum⁵⁰. Pojawili się także w Zachęcie, rekwirując najcenniejsze rysunki wystawiane w tzw. wiatrakach, w tym dzieła Daumiera z kolekcji J. Blocha⁵¹. Na podstawie okupacyjnego prawa niemieckiego dr J. Mühlmann wraz z drem Alfredem Krautem zarekwirowali 376 rysunków i akwarel „starych mistrzów” z XVI–XVIII w.⁵². Zbiór ten ujęto bez podania bliższych danych w katalogu *Sichergestellte*

muzeów i kolekcji artystycznych Warszawy w latach 1939–1945, [w:] *Raport*, s. 565–607.

- 46 | S. Lorentz, *Wspomnienia o Muzeum Narodowym. Z dziejów Muzeum Narodowego w Warszawie*, „Rocznik MNW”, t. 9, 1965, s. 343.
- 47 | Według swych notatek wskazywał najcenniejsze przedmioty do natychmiastowego wywozu – S. Lorentz, *W muzeum i gdzie indziej*, [w:] *Walka*, t. 1, s. 29.
- 48 | Więcej: E. Kobierska-Motas, *Działalność Specjalnego Pełnomocnika do spraw Zabezpieczenia Dziel Sztuki i Zabytków Kultury w GG*, [w:] *Zbrodnie i sprawy*, s. 713–720.
- 49 | Zbiory te – zarówno muzealne, jak i prywatne – znane były bardzo dobrze naukowcom niemieckim jeszcze przed wojną. Prowadzili oni systematyczne badania zasobów, które znajdowały się na terenie Polski. Na tym polu szczególnie „zasłużyli się” (oprócz Freya) prof. dr Heinz Clasen z Królewca i prof. dr Ernst Petersen, dr Hans Posse z Drezna i inni. Szerzej: w teczce *Materiały dowodowe obciążające niemieckich uczonych*, AAN, MKiS, sygn. 387/50.
- 50 | *Sprawozdanie za rok od 2.X.1939 – 31.III.1942 Muzeum Miasta Warszawy*, AMNW, sygn. 654, s. 5.
- 51 | M. Mrozińska, *Wspomnienia o Muzeum Narodowym*, s. 521.
- 52 | MNW, Dział Inwentarzy, Teczka AV (*Aufgelöste Vereine*), *Verein zur Förderung der Schönen Künste „Zachęta”* [dalej: Teczka AV]. Informacja S. Radeckiego-Mikulicza o TZSP dla A. Schellenberga z 7 lutego 1942 r. [dalej: Informacja S. Radeckiego-Mikulicza]; K. Ajewski, T. Zadrożny, op. cit., s. 571.

Dagobert Frey and other German scholars, led by Dr. Josef Mühlmann,⁴⁶ for the purpose of selecting objects for requisitioning.⁴⁷ They were representatives of the Office of the Special Plenipotentiary for Inventorying and Securing Works of Art and Cultural Assets (*Dienststelle des Sonderbeauftragten für die Erfassung und Sicherung der Kunst und Kulturschätze*).⁴⁸ They systematically searched through the Museum’s collection,⁴⁹ either on their own or with the participation of the Museum staff.⁵⁰ They also showed up at TZSP, requisitioning the most valuable drawings exhibited in the so-called windmill displays, including works by Daumier from the collection of J. Bloch.⁵¹ On the basis of German occupation law, Dr. J. Mühlmann together with Dr. Alfred Kraut requisitioned 376 drawings and watercolours of the Old Masters from the 16–18th centuries.⁵² This collection was listed, without full details, in the catalogue *Sichergestellte Kunstwerke im*

Nuremberg Trials, Poznań 1956; K. Ajewski, T. Zadrożny, *Losses from Museums and Art Collections of Warsaw in 1939–1945 in Report*, pp. 565–607.

- 46 | S. Lorentz, *Memories of the National Museum. From the History of the National Museum in Warsaw*, “Annals of MNW”, v. 9, 1965, p. 343.
- 47 | Referring to his notes, he pointed out the most valuable objects for immediate removal – S. Lorentz, *In the Museum and Elsewhere in The Struggle*, v. 1, p. 29.
- 48 | More: E. Kobierska-Motas, *Activities of the Special Plenipotentiary for Securing Works of Art and Cultural Assets in the GG in Crimes and Perpetrators*, pp. 713–720.
- 49 | These collections – both private and belonging to the Museum – were well-known to German scholars even before the war. They conducted systematic research into the cultural resources on Polish territory. Besides Frey, the greatest “contributions” in this regard were made by the following persons: Prof. Heinz Clasen from Königsberg and Prof. Ernst Petersen, Dr. Hans Posse from Dresden, and others; more in the file *Evidentiary Materials of the Guilt of German Scholars*, AAN, MKiS, inv. 387/50
- 50 | *Report for the Period 2 Oct. 1939 – 31 Mar. 1942 of the Museum of the City of Warsaw*, AMNW, inv. 654, p. 5.
- 51 | M. Mrozińska, *Memories of the National Museum in Warsaw*, p. 521.
- 52 | MNW, Inventory Department, File AV (*Aufgelöste Vereine*) – *Verein zur Förderung der Schönen Künste “Zachęta”* [henceforth File AV]. Information from S. Radecki-Mikulicz about TZSP to A. Schellenberg of 7 Feb. 1942 [henceforth Information from S. Radecki-Mikulicz]; K. Ajewski, T. Zadrożny, op. cit., p. 571.

*Kunstwerke im General Gouvernement*⁵³ jako *Die graphische Sammlung der Gesellschaft der Kunstfreunde in Warschau*⁵⁴. Dzieła artystów polskich, które stanowiły trzon zbiorów muzycznych Zachęty, nie były przedmiotem oficjalnego zainteresowania władz niemieckich, ale za to – jak pisał W. Tomkiewicz – *chętnie rozdrapywane były „prywatnie” przy nadarzających się okolicznościach [...] jesienią 1939 r. umundurowani okupanci „oczyszczali” gmach Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, przy czym każdy Niemiec niósł pod pachą lub wioził w kierunku swojej kwatery jakiś obraz wystawowy*⁵⁵.

26 października 1939 r. proklamowano Generalne Gubernatorstwo [dalej: GG] ze stolicą w Krakowie. Szef GG Hans Frank wydał wkrótce dwa rozporządzenia dotyczące dóbr kultury: *o konfiskacie majątku byłego państwa polskiego na obszarze Generalnego Gubernatorstwa* z 15 listopada 1939 r. oraz *o konfiskacie dzieł sztuki w Generalnym Gubernatorstwie* z 16 grudnia 1939 r. Krótki cytat z pierwszego rozporządzenia daje obraz zamierzeń okupanta wobec własności państwa polskiego: *Cała ruchoma i nieruchoma własność byłego państwa polskiego podlega sekwestracji celem zabezpieczenia wszelkiego rodzaju cennej własności publicznej*⁵⁶. W dekreście z 16 grudnia Frank zarządził konfiskatę wszelkich dzieł sztuki znajdujących się w publicznym posiadaniu w GG, o ile jeszcze nie zostały odebrane na mocy dekretu z 15 listopada. Dekret z 16 grudnia dotyczył własności prywatnej i kościelnej⁵⁷. 24 września 1940 r. Frank wydał dyrektywę

*General Gouvernement*⁵³ as *Die graphische Sammlung der Gesellschaft der Kunstfreunde in Warschau*.⁵⁴ The works of Polish artists, which formed the core of the TZSP collection, were not the subject of official interest by the German authorities, but in turn – as written by W. Tomkiewicz – *they were eagerly snatched on “private” initiatives at every available opportunity [...]. In the autumn of 1939, uniformed occupiers were “cleaning out” the building of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw, resulting in every German carrying under his arm or transporting in a vehicle some painting from the exhibition in the direction of his billet.*⁵⁵

On 26 Oct. 1939, the occupiers declared the founding of the General Government [henceforth GG], with its capital in Cracow. The head of GG, Hans Frank, shortly issued two regulations concerning cultural assets: *On the confiscation of assets of the former Polish state within the territory of the General Government* of 15 Nov. 1939, and *On the confiscation of works of art in the General Government* of 16 Dec. 1939. A brief quotation from the first of these gives a clear picture of the occupier’s intentions toward the property of the Polish State: *All movable and real property of the former Polish state shall be subject to sequestration for the purpose of securing valuable public property of all kinds.*⁵⁶ Under the decree of 16 Dec., Frank ordered the confiscation of all works of art in public possession in the GG, if they had not already been taken on the basis of the decree of 15 Nov. The decree of 16 Dec. pertained to private and church property.⁵⁷ On 24 Sep. 1940, Frank

53 | Więcej: M. Kuhnke, *Katalog grabieży*, „Cenne, bezcenne, utracone” 1997, nr 6, s. 24–26.

54 | Z.K. Witek, *Doświadczenia strat kultury polskiej pod okupacją niemiecką 1939–1944 z archiwum Karola Estreichera*, Kraków 2003, s. 120. Część z nich prof. K. Estreicher odnalazł w Bawarii – AAN, MKiS, sygn. 387/58, s. 61.

55 | *Katalog obrazów wywiezionych z Polski przez okupantów hitlerowskich w latach 1939–1945. II. Malarstwo polskie*, pod red. Wydziału Wydawnictwo, Warszawa 1951, s. 4.

56 | T. Cyprian, J. Sawicki, *Ludzie i sprawy Norymbergi*, Poznań 1967, s. 212.

57 | Ibidem; por. także: Dziennik Rozporządzeń Generalnego Gubernatora dla Okupowanych Polskich Obszarów, 1939 r., nr 6 i 12, wybór rozporządzeń dotyczących dóbr kultury,

53 | More: M. Kuhnke, *Catalogue of Looting*, “Cenne, bezcenne, utracone” 1997, no. 6, pp. 24–26.

54 | Z.K. Witek, *Documentation of Losses of Polish Culture under German Occupation 1939–1944 from the Archives of Karol Estreicher*, Cracow 2003, p. 120. Part of them were found by K. Estreicher in Bavaria – AAN, MKiS, inv. 387/58, p. 61.

55 | *Catalogue of Paintings Removed from Poland by the Nazi Occupiers during the Years 1939–1945. II. Polish Paintings*, ed. Department of Publications, Warsaw 1951, p. 4.

56 | T. Cyprian, J. Sawicki, *People and Issues of Nuremberg*, Poznań 1967, p. 212.

57 | Ibid.; also cf. Journal of Regulations of the General Government for Occupied Polish Territories, 1939, nos. 6 and 12; A selection of regulations concerning cultural assets, publi-

o przejęciu przez GG tego wszystkiego, co na podstawie dekretu z 15 listopada 1939 r.⁵⁸ zostało objęte sekwestrem.

Pierwszą część zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych, w postaci kilkuset obrazów, przyjęto do Muzeum w pierwszej połowie listopada 1939 r.⁵⁹. Były to na pewno dzieła z listy nr II, sporządzonej we wrześniu 1939 r. przez P. Kulisę, oraz inne prace skatalogowane, niezapakowane do skrzyń, a także niezwrócone właścicielom po *Wystawie Pierwszego Czterdziestolecia*, które w listopadzie i grudniu 1939 r.⁶⁰ za zgodą Niemców właściciele odbierali z gmachu MNW. Odbywało się to na podstawie okazania kwitów depozytowych oraz specjalnych zaświadczeń wystawianych przez S. Radeckiego-Mikulicza⁶¹. Pierwsze obrazy zostały zwrócone z MNW już 18 listopada 1939 r.⁶².

Na polecenie przedstawicieli Urzędu Pełnomocnika Specjalnego transportami zabytków zajmował się Z. Micchowski⁶³. Przewoził on obrazy do gmachu MNW odkrytym samochodem ciężarowym⁶⁴.

wydawnictw, książek i archiwów, który publikuje W. Bartoszewski, [w:] *Walka*, t. 2, s. 400 i nast.

58 | T. Cyprian, J. Sawicki, op. cit., s. 212.

59 | *Sprawozdanie za rok od 2.X.1939 – 31.III.1942 Muzeum Miasta Warszawy*, AMNW, sygn. 654, s. 5: *W listopadzie 1939 r. przewieziona do Muzeum przez przedstawicieli Urzędu Pełnomocnika Specjalnego część zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych, obejmująca kilkaset obrazów malarzy polskich z w. XIX i XX.*

60 | Chociaż niektóre obrazy wydawane były także w czerwcu 1940 r.

61 | AMNW, sygn. 656. W gmachu MNW pozostały obrazy będące własnością kolekcjonerów pochodzenia żydowskiego, np. Andrzeja Rotwanda, które wkrótce zostały „wypożyczone” przez Niemców. Po II wojnie światowej rewindykowane zabytki zostały zwrócone właścicielowi.

62 | AMNW, sygn. 656 a, s. 57–58. W tym dniu Anna Szretterowa odebrała z MNW m.in. obraz H. Siemiradzkiego, *Taniec wśród mieczów*. Zaświadczenie do odbioru Radecki-Mikulicz wystawił 15 XI, co potwierdza, że transporty obrazów z Zachęty do Muzeum nastąpiły już w pierwszej połowie listopada 1939 r.

63 | AMNW, sygn. 654, s. 6.

64 | M. Friedel-Bogucka, *Wspomnienia o Muzeum Narodowym. Z dziejów Muzeum Narodowego w Warszawie*, „Rocznik MNW”, t. 9, 1965, s. 373: *obrazy są w straszonym stanie. Nie były*

issued a directive under which the GG would take possession of everything that was sequestered on the basis of the decree of 15 Nov. 1939.⁵⁸

The first part of the collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts, consisting of several hundred paintings, was received at the Museum in the first half of November 1939.⁵⁹ These were surely paintings from list no. II, which was compiled in September 1939 by P. Kulisa, along with other paintings catalogued but not crated, including those not returned to their rightful owners after the exhibition *The First Forty Years*. In November and December 1939,⁶⁰ these paintings were made available by permission of the Germans to be picked up by the owners from the building of MNW. This could be done by presenting deposit receipts or special authorizations of return issued by S. Radecki-Mikulicz.⁶¹ The first paintings were returned from MNW as early as 18 Nov. 1939.⁶²

Per directive of representatives of the Office of the Special Plenipotentiary, the transport of artworks was under the supervision of Z. Micchowski.⁶³ He transported paintings to the building of MNW on an open-bed truck.⁶⁴

cations, books, and archives published by W. Bartoszewski in *The Struggle*, v. 2, p. 400 et seq.

58 | T. Cyprian, J. Sawicki, op. cit., p. 212.

59 | *Report for the Period 2 Oct. 1939 – 31 Mar. 1942 of the Museum of the City of Warsaw*, AMNW, inv. 654, p. 5: *In November 1939, part of the collection of TZSP, consisting of several hundred paintings by Polish artists of the 19th and 20th centuries, was transported to the Museum by representatives of the Office of the Special Plenipotentiary.*

60 | Although some paintings were also returned in 1940.

61 | AMNW, inv. 656. Paintings that were the property of collectors of Jewish descent remained in the MNW building, e.g. those of Andrzej Rotwand; these were soon “loaned” to the Germans. After the war, repossessed objects were returned to the owners.

62 | AMNW, inv. 656 a, pp. 57–58. On that date, Anna Szretterowa retrieved from MNW, among others, a painting by H. Siemiradzki, *Dance Among Swords*. The certification of return was issued by Radecki-Mikulicz on 15 Nov., which confirms that the relocation of paintings from TZSP to MNW began already in the first half of November 1939.

63 | AMNW, inv. 654, p. 6

64 | M. Friedel-Bogucka, *Memories of the National Museum. From the History of the National Museum in Warsaw*, “Annals of MNW”, v. 9, 1965, p. 373: *The paintings are in a terrible*

Nicopakowane dzieła dodatkowo narażone były na zniszczenie, ponieważ transporty odbywały się w dni deszczowe⁶⁵. Na miejscu rozładunkiem obrazów zajmowali się zmuszeni do tego Żydzi, którzy na rozkaz T. Deisla pracowali w pośpiechu. Jak wspominał B. Marconi: *Żał było patrzeć na stale poganianych ludzi, a obrazom groziły uszkodzenia. W pewnej chwili zauważyłem, że Morawiński⁶⁶ zwraca uwagę Deisla na dziurę w jednym z większych obrazów. Deisel wzywa mnie i pytuje, czy to uszkodzenie powstało teraz w czasie przenoszenia. Wiedziałem, że wiele obrazów uszkodzonych było jeszcze w Zachęcie, lecz intuicyjnie rozumiałem, o co Morawińskiemu chodzi. Z całą stanowczością stwierdziłem, że uszkodzenie powstało w czasie przenoszenia. Tempo przenoszenia zostało zwolnione⁶⁷. Zbiory Zachęty złożono w sali wystaw czasowych na parterze Muzeum⁶⁸.*

Przytoczone wspomnienia B. Marconiego na temat okoliczności przywiezienia pierwszej części zbiorów TZSP są zbiczne z informacjami zawartymi w zbiorczym *Sprawozdaniu Muzeum miasta Warszawy za okres 2 X 1939–31 III 1942* oraz miesięcznymi sprawozdaniami

zapakowane, są rozrzucone po salach w bezładzie. Zza szafy wyciągał pastele. Na portrecie żony Wyspiańskiego stało wiadro z wapnem. Porządkujemy obrazy, odnosimy najbardziej zniszczone do Marconiego, resztę czyszcimy z kurzu i ustawiamy w stojakach.

65 | Zeznanie doc. dra Stanisława Lorentza, dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie i naczelnego dyrektora Muzeów i Ochrony Zabytków w Ministerstwie Kultury i Sztuki w sprawie osk. Ludwiga Fischera – AMNW, sygn. 840, s. 9–10; K. Estreicher, op. cit., s. 430: *obrazy przeniesione do Muzeum Narodowego transportowano w najgorszych warunkach, jakże można sobie wyobrazić, otwartymi ciężarówkami, bez sporządzenia jakiegokolwiek zapisu tej operacji.*

66 | W pierwszych miesiącach okupacji zbiory przyjmował do Muzeum Jan Morawiński, kierownik magazynów i inwentarzy, pełniący jednocześnie funkcję zastępcy dyrektora. Dyrektor S. Lorentz przebywał wówczas w otoczeniu prezydenta Stefana Starzyńskiego – S. Lorentz, *Wspomnienie o ratowaniu zabytków i dzieł sztuki we wrześniu 1939 r.*, [w:] *Cywilna Obrona Warszawy*, s. 277.

67 | B. Marconi, *Wspomnienia o Muzeum Narodowym. Z dziejów Muzeum Narodowego w Warszawie*, „Rocznik MNW”, t. 9, 1965, s. 380–381.

68 | S. Lorentz, *W Muzeum i gdzie indziej*, s. 64.

The uncrated works were further in danger of damage, as they happened to be transported on rainy days.⁶⁵ At the destination, the unloading was performed by Jews conscripted specifically for this purpose, who by order of T. Deisel worked in haste. As recalled by B. Marconi: *It was heartbreaking to see these people constantly driven to hurry, and the paintings were in danger of being damaged. At one point, I noticed that Morawiński⁶⁶ drew Deisel's attention to a hole in one of the larger paintings. Deisel summoned me and asked whether this damage occurred just now during the move. I knew that many damaged paintings still remained at the Society, but intuitively I understood what Morawiński meant. I stated with full confidence that the damage happened during the move. The pace of moving was slowed.⁶⁷ The collection of the Society was stored in the hall of temporary exhibitions on the ground floor of the Museum.⁶⁸*

The memories quoted by B. Marconi are in agreement with information contained in the collectively prepared *Report of the Museum of the City of Warsaw for the Period 2 Oct. 1939–31 Mar. 1942* and the monthly reports

condition, unpacked, and scattered around the rooms in disorder. He took out some pastels from the cabinet. On top of the portrait of Wyspiański's wife there was a bucket of lime. We arranged the paintings, brought those which suffered severe damage to Marconi, removed the dust from the rest, and placed them in racks.

65 | Deposition of Dr. Stanisław Lorentz, Director of MNW and Chief Director of Museums and Safeguarding of Artworks in the Ministry of Culture and Arts, in the Matter of the Accused Ludwig Fischer – AMNW, inv. 840, pp. 9–10; K. Estreicher, op. cit., p. 430: *Paintings moved to MNW were transported in the worst conditions imaginable, on open-bed trucks, without keeping any records of this operation.*

66 | In the first months of the occupation, the transports were received at the Museum by Jan Morawiński, director of storerooms and inventory, who also served as deputy director. At that time, Director Lorentz was in the entourage of mayor Stefan Starzyński: S. Lorentz, *Memories of Rescuing Treasures and Artworks in September 1939 in Civilian Defence of Warsaw*, p. 277.

67 | B. Marconi, *Memories of the National Museum. From the History of the National Museum in Warsaw*, “Annals of MNW”, v. 9, 1965, pp. 380–381.

68 | S. Lorentz, *In the Museum and Elsewhere*, p. 64.

(*Berichte*)⁶⁹ sporządzanymi dla Niemców. Fakty zbliżone do oficjalnych opisał także Karol Estreicher: *w połowie października 1939 r. wszystkie zbiory liczące ogółem kilkaset obrazów zostały skonfiskowane przez gestapo i większość przeniesiono do Muzeum Narodowego. Niektóre jednak pozostały na miejscu, wśród nich największe dzieła, które wyjęto z ram i zwinięto*⁷⁰. Jednak w literaturze pojawiają się różne informacje na temat okoliczności i terminu przywiezienia zbiorów Zachęty do Muzeum Narodowego. Warto w tym miejscu przytoczyć relacje S. Gebethnera i Marii Mrozińskiej.

S. Gebethner: *Już pod koniec 1939 roku i przez pierwszy kwartał 1940 roku [...] musieliśmy przejąć wszystkie zbiory malarstwa i rzeźby Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych, gdyż Niemcy postanowili urządzić tam dom żołnierza niemieckiego – „Soldatenheim” czy „Deutsches Haus”⁷¹ i trzeba było całkowicie uwolnić ze zbiorów sztuki ten wielki gmach. Wprawdzie Grunwald Matejki był ewakuowany i ukryty, część obrazów w wielkim formacie uległa zniszczeniu w czasie oblężenia Warszawy, inne hitlerowcy wywieźli do pałacu Brühlowskiego⁷², a później chyba gdzieś dalej i zbiory uległy znacznemu zredukowaniu, jednak to, co pozostało, stanowiło nadal pokaźny ładunek dzieł sztuki. Ocalałe jeszcze obiekty nie tylko że objętościowo przedstawiały się pokaźnie, ale ich wartość kulturalna dla nas wielka. Zbiory Zachęty składały się z kilku tysięcy pozycji. Przeprowadzka ich do Muzeum Narodowego nawet pospieszna trwała chyba dwa miesiące. Oprócz dzieł sztuki była przecież zasobna biblioteka fachowa z zakresu historii sztuki, pomieszczona w wielkich szafach dębowych. Dużą pozycję tworzyły także poza zbiorami stałymi własnościowymi depozyty długotrwałe różnych artystów, które nie odbierane latami, narosły do pokaźnych rozmiarów, jak również szereg dzieł sztuki pozostałych z ostatnich wystaw.*

69 | MNW, Dział Inwentarzy, *Berichte des Museums der Stadt Warschau 1940–1944* [dalej: *Bericht für...*]. Pierwsze miesięczne zachowane sprawozdanie sporządzono za sierpień 1940 r., a ostatnie za maj 1944 r.

70 | K. Estreicher, op. cit., s. 430.

71 | Haus der Deutschen Kultur utworzono w 1942 r.

72 | Informacja niepotwierdzona, są natomiast dowody na „wypożyczanie” niektórych obrazów ze zbiorów Zachęty do pałacu Brühla, ale już z MNW.

(*Berichte*)⁶⁹ prepared for the Germans. Karol Estreicher also describes events which closely echo those reported in official sources: *In mid-October 1939, the entire collection totalling several hundred paintings was confiscated by the Gestapo and most of them were transported to the National Museum. Some, however, remained in place, including the largest works, which were removed from their frames and rolled up.*⁷⁰ However, the literature provides a variety of information on the topic of the circumstances and timeframe of moving the TZSP collection to MNW. It is worthwhile to quote the reports of S. Gebethner and Maria Mrozińska on this matter.

S. Gebethner: *Already in late 1939 and through the first quarter of 1940 [...] we had to take over the collections of paintings and sculpture of TZSP, because the Germans decided to establish there a centre for German soldiers – “Soldatenheim” or “Deutsches Haus”⁷¹ and that large edifice had to be emptied of all works of art. Although Matejko’s “Grunwald” was evacuated and hidden, some of the large-format paintings were destroyed during the siege of Warsaw, others were taken by the Nazis to Brühl Palace,⁷² and later moved again. The collection was significantly reduced, yet what remained was still a sizeable collection of works of art. The surviving objects not only took up significant space, but their cultural value was enormous for us. The Society’s collection was composed of several thousand objects. Their relocation to MNW, even though done in haste, probably took two months. Besides the artworks, there was a professional library of art history, housed in great oak bookcases. Besides the works owned permanently, there was a significant number of long-term deposits by various artists, which having not been picked up for years, grew to sizable proportions. On top of all*

69 | MNW, Inventory Department, *Berichte des Museums der Stadt Warschau 1940–1944* [henceforth *Bericht für...*] The first surviving monthly report dates back to August 1940, the last one to May 1944.

70 | K. Estreicher, op. cit., p. 430

71 | Haus der deutschen Kultur was established in 1942.

72 | This information is unconfirmed, although there is proof of “loaning” some of the paintings from the Society’s collection to Brühl Palace, but this already took place from MNW.

Wszystko to trzeba było zapakować, załadować do wozów meblowych, przewieźć do Muzeum i tutaj zmagazynować. Prace te odbywały się pod kierunkiem kustosa dra Jerzego Sienkiewicza⁷³.

M. Mrozińska wspominała natomiast: w 1940 roku⁷⁴ przewieziono do Muzeum z zajętego przez Niemców gmachu TZSP bibliotekę oraz zbiory graficzne. Były to na ogół mniej wartościowe rysunki polskie i obce, grafika polską i polonica, duży zbiór albumów dziewiętnastowiecznych oraz zbiór premii towarzystw artystycznych. Najcenniejsze rysunki polskie i obce, wystawione w okresie międzywojennym na podestie gmachu Zachęty w tzw. wiatrakach, zostały wywiezione do Niemiec już w pierwszych miesiącach okupacji⁷⁵.

Przytoczone wyżej wspomnienia opublikowano w „Roczniku MNW” dopiero w latach 1965–1967, być może dlatego są nieprecyzyjne i niekiedy sprzeczne ze sobą. Z tego względu w niniejszej pracy za wiążące uznałem informacje zawarte w oficjalnych dokumentach, przede wszystkim we wspomnianych już miesięcznych *Berichte* sporządzanych dla niemieckich władz okupacyjnych. Podsumowując, wydarzenia opisane przez S. Gebethnera i M. Mrozińską, w tym związane z J. Sienkiewiczem, miały miejsce w 1942 r.

Mimo że część zbiorów Zachęty przewieziono do MNW w listopadzie 1939 r., gmach placówki formalnie nadal pozostawał w polskich rękach aż do wiosny 1942 r. Nie mogło być jednak mowy o prowadzeniu takiej działalności TZSP, jak przed wojną. W dodatku rozporządzeniem rządu GG z 23 lipca 1940 r. wszelkie stowarzyszenia, w tym TZSP w Warszawie, zostały rozwiązane⁷⁶. Jednak

that, there were works remaining from the recent exhibitions. All of this had to be packed, loaded into removal vans, transported to the Museum, and placed in storage. The work was directed by curator Dr. Jerzy Sienkiewicz.⁷³

As recalled by M. Mrozińska: In 1940,⁷⁴ the library and graphics collection were brought to the Museum from the TZSP building, which was occupied by the Germans. These were mostly less valuable Polish and foreign drawings, Polish prints and Polonica, a large collection of 19th-century albums, and a collection of prizes of artistic societies. The most valuable Polish and foreign drawings, exhibited before the war on the stairway landing of the Society's building in the so-called windmills, were taken to Germany in the first few months of the occupation.⁷⁵

The remembrances were published in “Annals of MNW” only in 1965–1967, which is perhaps why they are imprecise and sometimes contradictory. For that reason, the author of this publication took information found in official documents, especially the monthly *Berichte* prepared for the German occupation authorities, to be definitive. To summarize, the events described by S. Gebethner and M. Mrozińska, including those concerning J. Sienkiewicz, took place in 1942.

Despite the transfer of part of the Society's collection to MNW in November 1939, the building formally remained in Polish hands until the spring of 1942. But it was not possible for the Society to conduct its activities like they did before the war. In addition, by regulation of the authorities of GG of 23 July 1940, all societies, including TZSP in Warsaw, were disbanded.⁷⁶ However,

73 | S. Gebethner, *Wspomnienia o Muzeum Narodowym w Warszawie. Wspomnienia z okupacji*, „Rocznik MNW”, t. 11, 1967, s. 237. Wersję o przywiezieniu przez J. Sienkiewicza zbiorów Zachęty w 1940 r. powtórzyła J. Wiercińska.

74 | M. Mrozińska, *Wspomnienia o Muzeum Narodowym*, s. 521. Powinno być w 1942 r., pozostałe informacje M. Mrozińskiej potwierdzają dokumenty.

75 | Ibidem.

76 | Teczka AV, Pismo A. Schellenberga do Pełnomocnika Rządu do spraw zabezpieczania dzieł sztuki w Krakowie z 13 marca 1942 r. Rozporządzenie weszło w życie z dniem ogłoszenia, czyli 1 sierpnia 1940 r. – za: W. Bartoszewski, *1859 dni Warszawy*, Kraków 2008, s. 172.

73 | S. Gebethner, *Memories of the National Museum in Warsaw. Memories of the Occupation*, “Annals of MNW”, v. 11, 1967, p. 237. Information about transporting the TZSP collection by J. Sienkiewicz was repeated by J. Wiercińska.

74 | M. Mrozińska, *Memories of the National Museum*, p. 521. It should read 1942. The rest of Mrozińska's information is confirmed by documentation.

75 | Ibid.

76 | File AV, Letter of A. Schellenberg to the Government Plenipotentiary for securing works of art in Cracow, 13 Mar. 1942. The regulation came into effect on the date of announcement, i.e. 1 Aug. 1940 – from: W. Bartoszewski, *1859 Days of Warsaw*, Cracow 2008, p. 172.

nie podjęto oficjalnej decyzji dotyczącej przeznaczenia gmachu oraz pozostawionych w nim spakowanych w skrzyniach obrazów, biblioteki, archiwum, numizmatów, a także rzeźb, którymi opiekował się przedwojenny dyrektor administracyjny Zachęty S. Radecki-Mikulicz. Dopiero 6 stycznia 1942 r. pełniący obowiązki burmistrza Warszawy dr Hermann Fribolin zarządził konfiskatę całego mienia rozwiązanego TZSP na rzecz rządu GG. Wkrótce po tym, 28 stycznia 1942 r., powiernikiem majątku Zachęty (*Treuhänder für das Vermögen des aufgelösten Vereins zur Förderung der schönen Künste* / „Zachęta“) mianowano Alfreda Schellenberga⁷⁷.

Tymczasem gmach Zachęty, poważnie uszkodzony we wrześniu 1939 r., doznał dodatkowych ciężkich szkód zimą, na przełomie lat 1939 i 1940. Śnieg wpadający do środka przez zrujnowany dach zniszczył podłogi w salach ekspozycyjnych. Zablokowanie kont Towarzystwa uniemożliwiło wykorzystanie środków finansowych na przeprowadzenie jakichkolwiek napraw budynku⁷⁸. Wówczas z pomocą przyszedł Jan Czochralski⁷⁹, profesor Wydziału Chemii Politechniki Warszawskiej, który na początku 1940 r. wydzierżawił piętro budynku, dzięki czemu uzyskano środki na remont gmachu. Prof. Czochralski wspominał m.in.:

77 | Teczka AV. Pismo dra Fribolina do A. Schellenberga z 7 marca 1942 r.: *Mit meiner Einziehungsverfügung vom 6. Januar 1942 [...] ist das Gesamtvermögen des aufgelösten Vereins: "Gesellschaft zur Förderung der schönen Künste" [...] zu Gunsten des Generalgouvernements eingezogen worden.*

78 | Teczka AV. Informacja S. Radeckiego-Mikulicza.

79 | J. Czochralski (1885–1953) – uczyony o światowej sławie, metaloznawca, krystalograf, chemik, wynalazca metody otrzymywania monokryształów krzemu stopu B, autor wielu patentów. Jego wynalazki przyczyniły się do rozwoju światowej elektroniki i mikroelektroniki. W czasie II wojny światowej kierował, za zgodą władz podziemnych, powołanym przez Niemców Zakładem Badań Materiałów, w którym konspiracyjnie wykonywane były elementy uzbrojenia dla ZWZ-AK. Po wojnie pomimo zasług został niesłusznie oskarżony o kolaborację z Niemcami. Pozbawiony tytułu prof. Politechniki Warszawskiej, poddawany represjom ze strony Urzędu Bezpieczeństwa, wyjechał do rodzinnej Kcyni. Więcej na jego temat: P. Tomaszewski, *Jan Czochralski (1885–1953)*, Bydgoszcz 1999.

there was still no official decision as to the disposition of the building and the crated items remaining there: paintings, library, archives, coins, and sculpture. These were under the care of the pre-war administrative director of the Society, S. Radecki-Mikulicz. It wasn't until 6 Jan. 1942 that the acting mayor of Warsaw, Dr. Hermann Fribolin, ordered the confiscation by the GG of the entire property of the abolished TZSP. Shortly after that, on 28 Jan. 1942, Alfred Schellenberg was designated as trustee of the Society's property (*Treuhänder für das Vermögen des aufgelösten Vereins zur Förderung der schönen Künste* / "Zachęta").⁷⁷

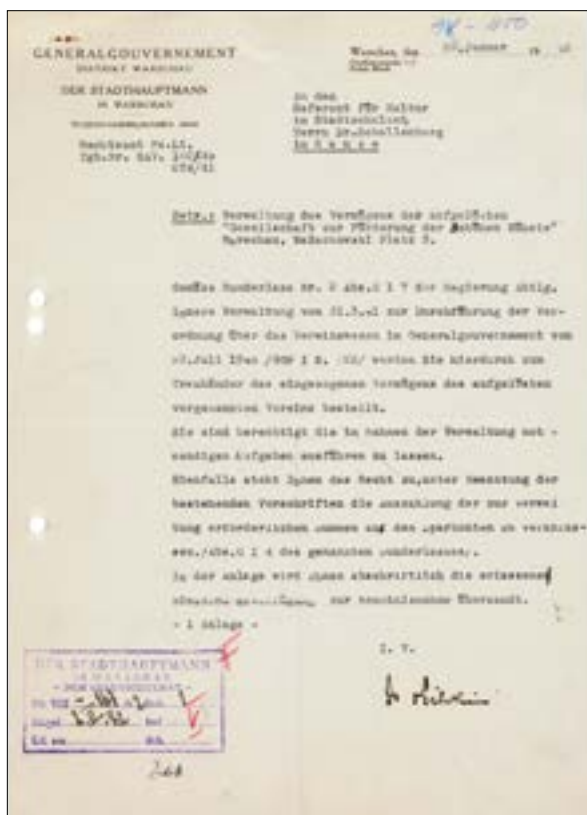
Meanwhile, the Society's building, which had suffered serious damage in September 1939, sustained further heavy damage in the winter of 1939–1940. The snow, falling into the interior through the damaged roof ruined the floors in the exhibit halls. The freezing of the Society's bank accounts made it impossible to access funds to carry out any kind of repair to the building.⁷⁸ At that time, assistance was rendered by Jan Czochralski,⁷⁹ a professor in the Chemistry Department at the Warsaw University of Technology, who in early 1940 rented a floor of the building, which provided funds for repairing the roof. As recalled by Prof. Czochralski: *In*

77 | File AV. Letter of Dr. Fribolin to A. Schellenberg, 7 Mar. 1942: *Mit meiner Einziehungsverfügung vom 6. Januar 1942 [...] ist das Gesamtvermögen des aufgelösten Vereins: "Gesellschaft zur Förderung der schönen Künste" [...] zu Gunsten des Generalgouvernements eingezogen worden.*

78 | File AV. Information from S. Radecki-Mikulicz.

79 | J. Czochralski (1885–1953), a world-famous scientist, metallurgist, crystallographer, chemist, inventor of monocrystals, Alloy B, and many other patents. His inventions contributed to world-wide developments in electronics and microelectronics. During WWII, with the consent of the Polish Underground State, he headed the Institute for Materials Testing, which clandestinely produced armaments for the Armed Resistance and the Home Army (ZWZ-AK). After the war, despite his contributions, he was falsely accused by the Communist government of collaboration with the Germans. Stripped of his title of Professor of the Warsaw University of Technology and subjected to repressions by the Secret Police (UB), he left for his home town of Kcynia. More: P. Tomaszewski, *Jan Czochralski (1885–1953)*, Bydgoszcz 1999.

■ Decyzja o powołaniu A. Schellenberga na powiernika (Treuhändera) TZSP z 28 stycznia 1942 r.

Nomination of A. Schellenberg as trustee of TZSP,
28 Jan. 1942

■ Portret Jana Czochralskiego, ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego, sygn. I-N-108

Portrait of Jan Czochralski, from the collection of the National Digital Archives, inv. I-N-108

z wiosną 1940 r. zostałem wybrany na honorowego prezesa Zachęty. Zadaniem moim było ratowanie gmachu i zbiorów Zachęty przed zagładą, jak również stworzenie przytulku i ostoji zarobkowo-zawodowej dla licznej rzeszy artystów polskich. Program ten dzięki ofiarności obywatelskich (a częściowo przez środki przeze mnie w formie pożyczki wzgl[ędnie] zaliczek udzielone 50.000 zł + 150.000 zł), został w poważnej mierze wykonany, aż ostatecznie zakończył się zamknięciem wzgl[ędnie] zabranie gmachu przez brutalnego i zachłannego okupanta⁸⁰. W aktach znajduje się dokument z 25 kwietnia 1940 r., zatytułowany *Posunięcia, które należałoby zrealizować*, wymieniający

80 | APAN, sygn. III-325, Teczka 14, Pismo J. Czochralskiego z Kcyni do MNW z 3 czerwca 1947 r.

the spring of 1940, I was elected Honorary President of TZSP. My task was to save the Society's building and collection from destruction, and also to create a shelter and point of professional employment for many Polish artists. Thanks to the generosity of the public (and partially through funds provided by me in the form of loans and advances of 50,000 zł. + 150,000 zł.), this undertaking was in large part implemented, until finally it was ended by the closing and seizing of the building by the brutal and rapacious invader.⁸⁰ The archives contain a document dated 25 Apr. 1940: *Actions which should be implemented*, which lists the most important issues to be settled:

80 | APAN, inv. III-325, File 14. Letter of J. Czochralski from Kcynia to MNW, 3 June 1947.

w punktach najważniejsze kwestie wymagające interwencji: *uregulowanie prawnego stosunku z Komitetem, względnie z Dyrekcją Zachęty Sztuk Pięknych, dotyczącego zarówno obowiązku remontu i prawa eksploatacji „Zachęty” w określonym czasie, jak też sprawy świadczeń, rachunków, ciężarów i korzyści wynikających z takiego stosunku prawnego. Dalej jest mowa o wystąpieniu do władz administracyjnych w sprawie uzyskania koncesji na:*

- a) *prowadzenie w salach „Zachęty” kawiarni-cukierni-baru, z prawem organizacji występów muzycznych, różnego rodzaju akcji sceniczno-estradowych [...]*
- b) *prowadzenie w salach „Zachęty” domu komisowego/bazaru artystycznego, obejmującego różne działy⁸¹.*

Ponadto w pkt 12 dokumentu zapisano: *zwrócenie się do Rady Głównej Opiekuńczej w sprawie uzyskania subwencji w wysokości 50.000 zł na remont i współczesną adaptację gmachu i sal „Zachęty”⁸².*

Wkrótce zamierzenia te zostały zrealizowane przez prof. Czochralskiego: „Bazar”, a także kawiarnia zostały otwarte we wrześniu 1940 r. Do tego czasu przy udziale ochotników i członków Zachęty podczas trwających blisko sześć miesięcy prac udało się naprawić dachy, oszkląć sufit i okna⁸³. W sali mniejszej na pierwszym piętrze urządzone były koncerty w zorganizowanej przez Czochralskiego kawiarni. Koncertowało trio: Kazimierz i Józef Wilkomirscy i Eugenia Umińska oraz zespół Leopolda Dworakowskiego, grający muzykę popularną⁸⁴. Kawiarnię „Zachęta” prowadzono bardzo krótko, ponieważ już na początku grudnia 1940 r. Urząd Propagandy zamknął i opieczętował lokal pod pretekstem wykonywania tam zakazanych utworów, m.in. Chopina⁸⁵. W początkach lutego 1941 r. lokal został na krótko otwarty, lecz wkrótce ponownie go zamknięto, co pozbawiło Radeckiego-Mikulicza jakichkolwiek funduszy z wynajmu piętra Zachęty⁸⁶.

Settling of the formal relation with the Committee or the Directorate of TZSP concerning both the responsibilities of repairing and the right to commercial exploitation of the building in a specified time frame, and matters of services, bills, obligations, and benefits resulting from such a legal relation. Further, there is mention of applying to the administrative authorities for obtaining concessions for:

- a) *establishing in the halls of the Society a café-pastry shop-bar, with the right to organize musical performances and various staged events [...]*
- b) *establishing in the halls of the Society a consignment store and artistic bazaar for a variety of types of art.⁸¹*

In addition, point 12 of the document stipulated: *Apply to the Central Welfare Council to obtain a subsidy of 50,000 zł. for repairing and adapting for contemporary usage the building and interior of the Society.⁸²*

Shortly after, Prof. Czochralski was able to realize his objectives: a “Bazaar” and a café opened in September 1940. Prior to that time, volunteers and members of the Society worked for almost six months to repair the roof, reglaze the ceiling and windows.⁸³ The smaller room on the first floor held the café, which was a venue for concerts organized by Czochralski, featuring the trio of Kazimierz and Józef Wilkomirski and Eugenia Umińska, and the ensemble of Leopold Dworakowski, who played popular music.⁸⁴ The “Zachęta” Café was in operation for a very short time, as in December 1940 the premises were closed and sealed by the Propaganda Office on the pretext that forbidden music was being performed, including that of Chopin.⁸⁵ In early February 1941, the café was briefly reopened, but was soon closed again, which deprived the Society of any funds from renting the first floor of the building.⁸⁶

81 | MNW, Dział Inwentarzy, Teczka TZSP.

82 | Ibidem.

83 | Teczka AV, Informacja S. Radeckiego-Mikulicza.

84 | A. Frołow, *Życie muzyczne w okupowanej Warszawie w latach 1939–1945*, Warszawa 2004, s. 51.

85 | W. Kirchmayerowa, op. cit., s. 9.

86 | Teczka AV, Informacja S. Radeckiego-Mikulicza.

81 | MNW, Inventory Department, File TZSP.

82 | Ibid.

83 | File AV, Information from S. Radecki-Mikulicz.

84 | A. Frołow, *Musical Life in Occupied Warsaw 1939–1945*, Warsaw 2004, p. 51.

85 | W. Kirchmayerowa, op. cit., p. 9.

86 | File AV, Information from S. Radecki-Mikulicz.

W sprawie „Bazaru” dyrektor Radecki-Mikulicz podpisał umowę ze Spółdzielnią Spożywców Artystów w Warszawie (*Kunsumgenossenschaft der Künstler in Warschau mit Anteilenhaftung*⁸⁷), którą kierowali Janina Ejsmond, malarka I. Łuczyńska-Szymanowska i muzyk Piotr Perkowski⁸⁸. Umowa dotyczyła wynajmu pomieszczeń w budynku przy ul. Królewskiej 17⁸⁹, w którym prowadzono mały salon wystawowy i sprzedaż obrazów w komisie „Bazar”⁹⁰. Komis ten działał na pewno w czerwcu 1941 r.⁹¹, a został zamknięty 15 maja 1942 r.⁹². Perkowski w *Walce o dobrą kulturę* wspominał, że już w końcu 1939 r. w gmachu Zachęty działała komórka konspiracyjna władz podziemnych, a punktem kontaktowym był właśnie sklep z obrazami, który wraz ze stołówką dla artystów przejęła zawiązana później Spółdzielnia Spożywców Artystów⁹³.

Ponadto 1 grudnia 1940 r. zawarto umowę najmu pomiędzy dyr. Radeckim-Mikuliczem a inż. Wiesławem Januszewskim i Władysławem Czochralskim (bratem profesora) – przedstawicielami firmy Vitrum,

In the matter of the “Bazaar”, Director Radecki-Mikulicz signed an agreement with the “Cooperative of Consumer Artists in Warsaw” (*Kunsumgenossenschaft der Künstler in Warschau mit Anteilenhaftung*⁸⁷), which was headed by Janina Ejsmond, painter I. Łuczyńska-Szymanowska, and musician Piotr Perkowski.⁸⁸ The agreement concerned the rental of the premises at 17 Królewska St.,⁸⁹ which at the time held a small exhibition salon and conducted sales of paintings in the “Bazaar” consignment store.⁹⁰ The store was definitely in operation in June 1941,⁹¹ and was closed on 15 May 1942.⁹² In *The Struggle for Cultural Assets*, Perkowski mentions that as early as the end of 1939, there was a clandestine unit of the underground resistance operating from the Society’s building; its contact point was the art store, which together with the commissary for artists was taken over by the Cooperative of Consumer Artists that was founded at a later date.⁹³

In addition, on 1 Dec. 1940, a rental agreement was reached between Dir. Radecki-Mikulicz, Engr. Wiesław Januszewski, and Władysław Czochralski (brother of

87 | Teczka AV, Wniosek o zatwierdzenie statutu tej spółdzielni został przesłany do Urzędu Dystryktu Warszawskiego 20 marca 1940 r., a stosowny dokument został wydany przez Niemców dopiero 20 sierpnia 1941 r.

88 | Teczka AV.

89 | W budynku przy ul. Królewskiej 17, w dawnym lokalu Polskiego Towarzystwa Artystycznego, mieściła się także kuchnia-jadłownia prowadzona przez Radę Główną Opiekuńczą oraz Warszawski Związek Łowiecki – *Warschauer Jagdgesellschaft*.

90 | W. Kirchmayerowa, op. cit., s. 9. O antykwaracie patrz: S. Boldok, *Antykwarjaty artystyczne, salony i domy aukcyjne. Historia warszawskiego rynku sztuki w latach 1800–1950*, Warszawa 2004, s. 207.

91 | MNW, Dział Inwentarzy, Teczka TZSP, Pismo Zygmunta Uzdowskiego z 11 maja 1942 r. do MNW w sprawie odbioru obrazu *Święta Rodzina* złożonego przez niego w „Bazarze” 9 czerwca 1941 r. Obraz ten trafił do MNW w marcu 1942 r., podczas przewożenia mienia TZSP do gmachu Muzeum.

92 | Teczka AV, Pismo A. Schellenberga z 8 maja 1942 r. do „Bazaru” z nakazem opuszczenia budynku z dniem 15 maja 1942 r.

93 | S. Lorentz, *W Muzeum i gdzie indziej*, t. 1, s. 36–37.

87 | File AV, Application for confirmation of this cooperative was sent to the Office of the Warsaw District on 20 Mar. 1940, but it was not until 20 Aug. 1941 that the appropriate document was issued by the Germans.

88 | File AV.

89 | In this building at 17 Królewska St., in the former location of the Polish Artistic Society, there was also a kitchen and commissary run by the Central Welfare Council and the Warsaw Hunting Association – *Warschauer Jagdgesellschaft*.

90 | W. Kirchmayerowa, op. cit., p. 9. About the art dealing: S. Boldok, *Art Dealing, Salons, and Auction Houses. History of the Warsaw Art Market 1800–1950*, Warsaw 2004, p. 207.

91 | MNW, Inventory Department, File TZSP. Letter of Zygmunt Uzdowski of 11 May 1942 to MNW in the matter of retrieving his painting *Holy Family* deposited in the “Bazaar” on 9 June 1941. This painting came to MNW in March 1942 during the transfer of TZSP property to the Museum.

92 | File AV, Letter of A. Schellenberg of 8 May 1942 to the “Bazaar” ordering the building be vacated by 15 May 1942.

93 | S. Lorentz, *In the Museum and Elsewhere*, v. 1, pp. 36–37.

dotyczącą dzierżawy pomieszczeń znajdujących się w suterrenach i piwnicach nieruchomości przy pl. Małachowskiego 3. Wynajęte lokale miały być użyte *na składnicę szkła i pokrewnych artykułów oraz na biuro sprzedaży*⁹⁴. Kiedy gmach przejął powiernik (*Treuhänder*), w końcu 1942 r. zawarto podobną umowę na wynajem pomieszczeń z W. Czochralskim i córką profesora, Leonią Czochralską-Wojciechowską⁹⁵.

W wyremontowanych lokalach na piętrze Zachęty, opuszczonych już przez prof. Czochralskiego, Niemcy 27 listopada 1941 r. otworzyli wystawę *Buch und Schwert*, która została przygotowana przez dra Karla Grundmanna z Wydziału Propagandy⁹⁶.

Alfred Schellenberg, powołany w styczniu 1942 r. na powiernika Zachęty, w piśmie z 12 marca 1942 r. skierowanym do **dyrektora administracyjnego Zachęty**, zarządził natychmiastowe zabezpieczenie pozostałych jeszcze w gmachu placówki obrazów, rzeźb i zabytków sztuki zdobniczej należących do TZSP i przewiezienie ich do depozytu do Muzeum Miasta Warszawy⁹⁷. Ponadto wydał polecenie przetransportowania obrazów pozostałych w magazynach (składach), nicodebranych po wystawach przez właścicieli, oraz zbiorów biblioteki i archiwum Zachęty, które następnie miały zostać niezwłocznie przekazane do Archiwum Miejskiego⁹⁸. 16 marca 1942 r. firma transportowa Wróblewski i Sp. pod nadzorem „personelu” MNW⁹⁹ rozpoczęła przewożenie zabytków do MNW¹⁰⁰. Przewieziono wówczas obrazy zapakowane do skrzyń na początku wojny (niestety z niekompletną już zawartością) i inne zabrane ze składów oraz Bibliotekę TZSP liczącą ok. 5 000

the professor) – representatives of the Vitrum company. The agreement provided for the rental of premises in the basement and cellars of the building at 3 Małachowski Sq. This space was to be used *as storage of glass and related materials, and a sales office*.⁹⁴ When the building was taken over by the trustee (*Treuhänder*), a similar rental agreement was reached with W. Czochralski and the professor's daughter, Leonia Czochralska-Wojciechowska.⁹⁵

On 27 Nov. 1941, in the remodelled premises on the first floor of the Society's building, which had been vacated by Prof. Czochralski, the Germans opened the exhibition *Buch und Schwert*, organized by Dr. Karl Grundmann from the Propaganda Office.⁹⁶

Alfred Schellenberg, appointed in January 1942 as trustee of the Society, in a letter of 12 Mar. 1942 to the **Society's Administrative Director**, ordered the immediate securing of the paintings, sculptures, and decorative arts which were the property of TZSP and still remained in the building, and transporting them for deposit in the Museum of the City of Warsaw.⁹⁷ Furthermore, he decreed the transfer of all paintings in the storerooms, not retrieved by their owners after exhibitions, and the library and archives of the Society, which were subsequently to be moved to the Municipal Archives.⁹⁸ On 16 Mar. 1942, the transport company Wróblewski & Co., under the supervision of MNW staff controlled by the Germans,⁹⁹ initiated the transportation of the artworks to the Museum.¹⁰⁰ In those transports were paintings packed up in crates at the outbreak of the war (unfortunately with depleted contents) and other taken from storerooms, together with the Society's

94 | Teczka AV.

95 | Teczka AV, Projekt umowy.

96 | Na wystawę wypożyczono z Muzeum przedmioty dekoracyjne oraz 30 witryn i trzy gabloty, które zostały zwrócone w grudniu 1941 r. Bericht für XII 1941.

97 | Bericht für III 1942.

98 | Teczka AV, Bericht für III 1942.

99 | AMNW, sygn. 654, s. 5, Sprawozdanie Muzeum Miasta Warszawy za okres 2 X 1939 – 31 III 1942.

100 | AMNW, sygn. 654, s. 10.

94 | File AV.

95 | File AV, Draft Agreement.

96 | Decorative objects were borrowed from MNW for the exhibition, including 30 showcases and three display cases, which were returned in December 1941. Bericht für Dec. 1941.

97 | Bericht für Mar. 1942.

98 | File AV, Bericht für Mar. 1942.

99 | AMNW, inv. 654, p. 5, Report of the Museum of the City of Warsaw for the Period 2 Oct. 1939–31 Mar. 1942.

100 | AMNW, inv. 654, p. 10.

woluminów¹⁰¹. W skład Biblioteki wchodziły: archiwum ikonograficzne (m.in. pocztówki, reprodukcje), ryciny, rysunki, rękopisy, negatywy, płyty cynkowe oraz fotografie¹⁰². Teki z rysunkami, rycinami i książkami znajdowały się w pięciu skrzyniach sygnowanych: *Nr. I, Nr. III, Nr. IV, Nr. V, Nr. VII*¹⁰³. Ryciny i rysunki wzięła w opiekę M. Mrozińska, natomiast pozostałe przedmioty włączono do Biblioteki MNW kierowanej przez dra Józefa Grabowskiego¹⁰⁴.

Prace związane z wywożeniem zbiorów Zachęty przeciągnęły się do kwietnia, kiedy do MNW przetransportowano rzeźby. W Muzeum złożono wówczas *Prometeusza i Gladiatora* (w marmurze) – dwie prace P. Welońskiego, *Pokusę* C. Godebskiego, *Głowę Marszałka Piłsudskiego* A. Karnego, *Madonnę* i *Popiersie K. Benniego* Jana Biernackiego¹⁰⁵. W kwietniu 1942 r. do MNW przywieziono z Zachęty także numizmaty, co opisano w protokole z 8 kwietnia 1942 r.: *w dniu dzisiejszym przywieziono z Towarzystwa „Zachęta” różne medale i monety, które natychmiast po przywiezieniu komisyjnie opakowano w papier i opieczętowano lakową pieczęcią Muzeum m. Warszawy: kosz blykowy z medalami, do którego włożono opieczętowane pudelko z monetami; skrzynkę drewnianą z medalami. Na obydwóch paczkach napisano „ZACHĘTA 8.IV.42”*. Z ramienia

library consisting of ca. 5,000 volumes.¹⁰¹ The library included: iconographic archives (incl. postcards, reproductions), prints, drawings, manuscripts, negatives, tinsplates, and photographs.¹⁰² Portfolios with drawings, prints, and books were packed in five crates signed: *No. I, No. III, No. IV, No. V, No. VII*.¹⁰³ Prints and drawings were put under the care of M. Mrozińska, while the remaining items were incorporated into the MNW Library under the direction of Dr. Józef Grabowski.¹⁰⁴

Work related to the removal of the Society's collection stretched into April, when the sculptures were delivered to MNW. At that time, the Museum received *Prometheus* and *Gladiator* (marble) – two works by P. Weloński, *Temptation* by C. Godebski, *Head of Marshal Piłsudski* by A. Karny, *Madonna* and *Bust of K. Benni* by Jan Biernacki.¹⁰⁵ Moreover, in April 1942, the Museum received the Society's coin collection. This is recorded in a protocol from 8 Apr. 1942: *Today, various medals and coins were brought from TZSP, which immediately upon receipt were packed in paper and sealed with the wax seal of the Museum of the City of Warsaw: wicker basket with medals, containing a sealed package with coins; a wooden box with medals. Both items carried the inscription: “ZACHĘTA 8.IV.42”* The document was signed, on behalf of MNW, by S. Gebethner,

101 | W zbiorach Biblioteki było wówczas osiem albumów ułożonych przez Marcina Olszyńskiego z rysunkami i akwarelami F. Kostrzewskiego, J. Kossaka, H. Pillatego, W. Gersona i innych, nabytych do TZSP 4 grudnia 1893 r. za 600 rubli, wpisanych do inwentarza Biblioteki pod numerem 2478.

102 | S. Lorentz, *Muzeum Narodowe w Warszawie*, „Rocznik MNW”, t. 29, 1985, s. 33.

103 | Skrzynia Nr I: otwarta i spisana 16 października 1942 r. – AMNW, sygn. 695, s. 15; Nr III: 2 października 1942 r. – AMNW, sygn. 695, s. 10–14; Nr IV: 22 października 1942 r. – AMNW, sygn. 695, s. 24–25; Nr V: 17 października 1942 r. – AMNW, sygn. 695, s. 20–23; Nr VII: 17 października 1942 r. – AMNW, sygn. 695, s. 17–18

104 | Dr J. Grabowski kierował Biblioteką do 31 grudnia 1942 r., później połączonym działem Biblioteki i Gabinetem Rycin opiekowała się Maria Mrozińska – M. Mrozińska, *Wspomnienia o Muzeum Narodowym*, s. 524.

105 | Bericht für IV 1942.

101 | Back then, the library held eight albums assembled by Marcin Olszyński containing drawings and watercolours by F. Kostrzewski, J. Kossak, H. Pillati, W. Gerson, and others, acquired by the Society on 4 Dec. 1893 for 600 roubles, entered in the Library inventory under no. 2478.

102 | S. Lorentz, *The National Museum in Warsaw*, “Annals of MNW”, v. 29, 1985, p. 33.

103 | Crates No. I: opened and inventoried 16 Oct. 1942 – AMNW, inv. 695, p. 15; No. III: 2 Oct. 1942 – AMNW, inv. 695, pp. 10–14; No. IV: 22 Oct. 1942 – AMNW, inv. 695, pp. 24–25; No. V: 17 Oct. 1942 – AMNW, inv. 695, pp. 20–23; No. VII: 17 Oct. 1942 – AMNW, inv. 695, pp. 17–18.

104 | Dr. J. Grabowski headed the Library until 31 Dec. 1942, later the combined Library and Prints Department was under the care of Maria Mrozińska – M. Mrozińska, *Memories of the National Museum*, p. 524.

105 | Bericht für Apr. 1942.

■ List A. Schellenberga do S. Radeckiego-Mikulicza z 12 marca 1942 r. w sprawie przewiezienia zabytków do gmachu MNW
 Letter of A. Schellenberg to S. Radecki-Mikulicz of 12 Mar. 1942 in the matter of transportation of artworks to MNW

MNW dokument podpisali: S. Gebethner, Stanisław Pawłowski, M. Friedel-Bogucka i Feliks Rychling¹⁰⁶. Nie sporządzono jednak wówczas dokładnego spisu przywiezionych medali¹⁰⁷. Czy były to obiekty z kolekcji ofiarowanych Zachęcie przez Papińskiego lub Rybickiego, czy wymienione w katalogu z 1938 r. medale Czesława Makowskiego i Trojanowskiego – tego nie wiadomo.

2 czerwca 1942 r. przewieziono z Zachęty resztę zabytków, a mianowicie 15 rzeźb, przeważnie gipsowych, oraz kilka wielkich ram. W *Bericht* za czerwiec 1942 r.

Stanisław Pawłowski, M. Friedel-Bogucka, and Feliks Rychling.¹⁰⁶ However, a detailed list of the medals was not prepared at that time.¹⁰⁷ It is unknown whether these were items from the collection donated to the Society by Papiński or Rybicki, or medals of Czesław Makowski and Trojanowski listed in the catalogue from 1938.

On 2 June 1942, the rest of the artworks were transported from the Society, including 15 sculptures, mainly plaster, and several large frames. The *Bericht* for June 1942 notes that the inventorying of the Society's col-

106 | MNW, Dział Inwentarzy, Teczka TZSP

107 | W zbiorach Biblioteki TZSP znajdowało się opracowanie: K. Berezowski, *Zbiór monet i medali Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie*, rękopis z atlasem, 1924, 27×21, zapisane w inwentarzu Biblioteki pod numerem 2632 – dzisiaj zaginione, które przybliżyłoby poznanie kolekcji numizmatycznej TZSP.

106 | MNW, Inventory Department, File TZSP

107 | The collection of the Society's Library contained a compilation by K. Berezowski titled *Collection of Coins and Medals of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw*, manuscript with atlas, 1924, 27×21, entered in the Library inventory under no. 2632 – currently lost. It would have facilitated the study of the numismatic collection of the Society.

zaznaczono, że inwentaryzacja zbiorów Zachęty jest w toku¹⁰⁸. *Gladiatora* (w brązie) P. Welońskiego, znajdującego się dotychczas w Zachęcie w niszy na schodach, przewieziono 10 lipca 1942 r.¹⁰⁹.

Niektóre obrazy zostały zabezpieczone przez pracowników Zachęty na miejscu¹¹⁰. Uratował je prof. Czochralski, który odnotował: [...] *z powodu częstych wizytacji gestapowskich przyjąłem od Dyr. Miłkucz-Radeckiego depozyt obrazów ze zbiorów oficjalnie niekatalogizowanych, na podstawie przeze mnie podpisanego rewersu na przechowanie. Tracąc podczas powstania warszawskiego cały swój dorobek życiowy nie wyłączając cennego zbioru dzieł sztuki średniowiecznej, zdołałem uratować – nie szczędząc zabiegów – depozyt zachętowski, z wyjątkiem jednej sztuki wątpliwej (jakości) wartości, która spaliła się, w moim gabinecie w gmachu firmy „Stal” wraz z szeregiem wielu innych moich cennych obrazów, dywanów i mebli*¹¹¹. Profesor w czasie powstania został ranny i przebywał w szpitalu przy Politechnice. W znalezione w szpitalu mapy zapakował posiadane obrazy z Zachęty¹¹². Dzieła te udało mu się ewakuować najpierw do Milanówka, a potem do Piotrkowa Trybunalskiego¹¹³. Wiosną 1945 r. został niesłusznie oskarżony o kolaborację z Niemcami i aresztowany. Po ogłoszeniu wyroku uniewinniającego wyjechał do rodzinnej Kcy-

lection is ongoing.¹⁰⁸ P. Weloński's *Gladiator* (bronze), which heretofore had been in a niche on the staircase, was transported on 10 July 1942.¹⁰⁹

Some paintings were secured on site by the Society staff.¹¹⁰ They were saved by Prof. Czochralski, who wrote that: [...] *due to frequent visits by the Gestapo, I accepted from Dir. Miłkucz-Radecki a deposit of paintings from the uncatalogued collection on the basis of a safe-keeping receipt signed by me. Although I lost all of my earthly possessions during the Warsaw Rising, including a valuable collection of medieval art, I managed to rescue – not without strenuous efforts – the Society's deposit, with the exception of one work of questionable value which burned along with a number of other valuable paintings, carpets, and furniture in my office in the building of the “Stal” company.*¹¹¹ During the Rising, the professor was wounded and stayed in a hospital near the University of Technology. He packed the Society's paintings with maps found in the hospital.¹¹² He managed to evacuate those works first to Milanówek, then to Piotrków Trybunalski.¹¹³ In the spring of 1945, he was unjustly accused of collaboration with the Germans and arrested. After he was acquitted, he left for his home town of Kcynia, taking the rescued paintings with him. He then sent all of them by post to MNW – six paintings

108 | Bericht für VI 1942; także: Sprawozdanie Muzeum Miasta Warszawy za VI 1942, AMNW, sygn. 654.

109 | Bericht für VII 1942.

110 | Warto wspomnieć o uratowaniu w gmachu Zachęty obrazu J. Matejki *Konstytucja 3 maja*, będącego własnością Sejmu RP. Obraz został ukryty pod podłogą strychu Zachęty 17 marca 1941 r. przez woźnych Stanisława Gładysza i Piotra Kulisę: *5 rano, 17 marca 1941 dwu pracowników Zachęty ukryło „Konstytucję 3 maja”* – „Wiczcór Warszawski” 1947, nr 250, s. 4. Obraz ten szczęśliwie ocalał i obecnie należy do zbiorów Zamku Królewskiego w Warszawie, nr inw. ZKW/1105.

111 | APAN, sygn. III-325, Teczka 14, Pismo J. Czochralskiego z Kcyni do MNW z 3 VI 1947 r.

112 | *Profesor Jan Czochralski – dokumenty z 1945 r.*, opr. A. Pajczkowska, za: http://www.ptwk.org.pl/pol/documents/czochralski_45.html [dostęp: 3.04.2012].

113 | P. Tomaszewski, op. cit., s. 17.

108 | Bericht für June 1942; also Report of the Museum of the City of Warsaw for June 1942, AMNW, inv. 654.

109 | Bericht für July 1942.

110 | Here, it is worth mentioning the saving within the Society's building of J. Matejko's painting *The Constitution of May 3rd*, which was owned by the Parliament of the Republic of Poland. It was hidden under the floor of the attic of the TZSP building on 17 Mar. 1941 by custodians Stanisław Gładysz and Piotr Kulisa: *5 am, 17 Mar. 1941, Two Workers of the Society Hid “Constitution of May 3rd”* – “Wiczcór Warszawski” 1947, no. 250, p. 4. Fortunately, this painting survived and presently is part of the collection of the Royal Castle in Warsaw, inv. ZKW/1105.

111 | APAN, inv. III-325, File 14, Letter of J. Czochralski from Kcynia to MNW, 3 June 1947.

112 | *Professor Jan Czochralski – Documents from 1945*, comp. A. Pajczkowska, http://www.ptwk.org.pl/pol/documents/czochralski_45.html [accessed: 3 Apr. 2012].

113 | P. Tomaszewski, op. cit., p. 17.

ni, zabierając ze sobą ocalone obrazy. Wszystkie później przysłał pocztą do MNW. Było to szczęście obrazów i akwareli, w tym jeden depozyt (numery według katalogu): *Ostatni klucznik* A. Kozakiewicza (TZSP 178)¹¹⁴, *Po polowaniu na niedźwiedzie w Nieświeżu* J. Fałata (TZSP 462), *Powrót z zabawy* J. Kossaka (TZSP 481), *Konie* A. Orłowskiego (TZSP 549) – wszystkie przysłane 3 marca 1948 r. – oraz *Białe storczyki* L. Wyczółkowskiego (TZSP 388) i *Scena z Nowego Testamentu* H. Siemiradzkiego, depozyt pozostawiony po wystawie monograficznej artysty, przysłane 9 stycznia 1950 r.¹¹⁵.

W końcu września 1942 r. do MNW przewieziono zbiory Polskiego Towarzystwa Artystycznego¹¹⁶, znajdujące się w piwnicy gmachu Zachęty¹¹⁷. W ten sposób zakończono opróżnianie¹¹⁸ budynku Zachęty zabytkowych ruchomości. Wywiezienie wszystkich dzieł związane było z utworzeniem w gmachu Zachęty Domu Niemieckiej Kultury (*Haus der Deutschen Kultur*), mającego za zadanie gromadzenie dowodów obecności niemieckiej kultury na Wschodzie¹¹⁹. O intencjach Niemców wspominał A. Schellenberg w piśmie z 23 marca 1942 r. do specjalnego pełnomocnika

and watercolours, including one on deposit (numbers according to the catalogue): *The Last Doorkeeper* by A. Kozakiewicz (TZSP 178),¹¹⁴ *After a Bear Hunt in Nieśwież* by J. Fałat (TZSP 462), *Return from a Horseride* by J. Kossak (TZSP 481), *Horses* by A. Orłowski (TZSP 549) – all sent on 3 Mar. 1948 – plus *White Orchids* by L. Wyczółkowski (TZSP 388) and *Scene from the New Testament* by H. Siemiradzki, on deposit after the artist's monographic exhibition, sent on 9 Jan. 1950.¹¹⁵

At the end of September 1942, the collection of the Polish Artistic Society,¹¹⁶ which had been stored in the basement of the TZSP building, was transported to MNW.¹¹⁷ This marked the end of the emptying of the Society's movable artworks.¹¹⁸ The removal of works of art was connected with the creation of the House of German Culture (*Haus der Deutschen Kultur*) in the Society's building, whose mission was to collect evidence of German culture in the East.¹¹⁹ The intentions of the Germans were mentioned by A. Schellenberg in a letter of 23 Mar. 1942 to the Special Plenipotentiary for Inventorying and Securing Works of Art and Cultural Assets in Cracow: *I wish to inform you that I was ap-*

114 | Obraz był prezentowany w MNW na jubileuszowej wystawie z okazji 150. urodzin Adama Mickiewicza. Po zakończonej wystawie w 1949 r. został przekazany do zbiorów nowo powstałego Muzeum Literatury. Obecnie w zbiorach tego muzeum pod numerem inw. ML.K.832.

115 | MNW, Dział Inwentarzy, Materiały rewindykacyjne, t. 16, s. 167.

116 | Powstałe w 1899 r. jako Warszawskie Towarzystwo Artystyczne. Nową siedzibę Polskiego Towarzystwa Artystycznego w gmachu Zachęty otwarto w 1936 r. – *W podziemiach Zachęty nowa placówka artystyczna*, „Express Poranny” 1936, nr 46, s. 3.

117 | Bericht für X 1942.

118 | W literaturze pojawia się wielokrotnie publikowane zdjęcie datowane na koniec lipca 1944 r., na którym widać ciężarówkę stojącą przed gmachem Zachęty z zapakowanymi dziełami sztuki. Ma ono przedstawiać wywożenie zbiorów Zachęty. W rzeczywistości wówczas w gmachu TZSP nie było już zbiorów muzealnych TZSP (patrz str. 139).

119 | J.S. Majewski, *Śródmieście i jego mieszkańcy w latach niemieckiej okupacji: październik 1939 r. – 1 sierpnia 1944 r. Dzień powszedni*, [w:] *Raport*, s. 80.

114 | The painting was displayed in MNW at a jubilee exhibition commemorating the 150th birth anniversary of Adam Mickiewicz. After the exhibition closed in 1949, it was transferred to the newly-created Museum of Literature. Currently, it is registered in the collection of that museum under no. ML.K.832.

115 | MNW, Inventory Department, Repossession materials, v. 16, p. 167.

116 | Founded in 1899 as the Warsaw Artistic Society. Its new seat in the Society's edifice was opened in 1936 – *A New Artistic Establishment in the Basement of TZSP*, „Express Poranny” 1936, no. 46, p. 3.

117 | Bericht für Oct. 1942.

118 | A number of sources from the literature contain a photograph, dated late July 1944, showing trucks parked in front of the Society's edifice, loaded with works of art. It is supposed to show the collection being exported from the Society. In fact, at that time the building contained no works of the Society (see p. 139).

119 | J.S. Majewski, *City Centre and Its Inhabitants during the German Occupation: October 1939 – 1 August 1944. Weekdays in Report*, p. 80.

- Protokół sporządzony po przesłaniu czterech zabytków ze zbiorów TZSP przez prof. Czochralskiego, Teczka TZSP
Protocol of completed transfer of four artworks from the collection of TZSP, by Prof. Czochralski, File TZSP

- Haus der Deutschen Kultur – wrzesień 1942 r., ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego, sygn. 2-8984
Haus der Deutschen Kultur – September 1942, from the collection of the National Digital Archives, inv. 2-8984

- „Rabunek dóbr kulturalnych z warszawskiej Zachęty”, nr inw. DI 104031 MNW
“Looting of cultural assets from TZSP in Warsaw”, inv. DI 104031 MNW

dla sporządzenia spisu i zabezpieczenia dzieł sztuki i zabytków kultury w Krakowie: *informuję, że zostałem wyznaczony do roli powiernika Polskiego Towarzystwa Artystycznego i Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych, zabezpieczyłem obrazy i obiekty sztuki (przede wszystkim sztuką polską XIX i XX w.) i podjąłem kroki w kierunku przewiezienia ich do Muzeum Miasta Warszawy. Zrobiłem to z tego powodu, że najwidoczniej ze strony pewnego stanowiska urzędniczego istnieje zainteresowanie przejęciem go dla pomieszczeń urzędowych*¹²⁰. Zabór gmachu Zachęty przez Niemców na *Haus der Deutschen Kultur* był jednym z zarzutów w procesie Ludwiga Fischera i in. przed Najwyższym Trybunałem Narodowym w 1947 r.¹²¹, co jednoznacznie wskazuje owe stanowisko urzędnicze. 28 września 1942 r. w zajęтым przez Niemców gmachu¹²² otwarto pierwszą wystawę propagandową dla niemieckiego żołnierza pod nazwą *Kunst der Front*¹²³. Wypożyczono na nią z MNW 31 sztychów oraz liczne przedmioty użytkowe: gabloty, witryny i podstawy pod rzeźby¹²⁴. Od tej pory *Haus der Deutschen Kultur* był miejscem wystaw przygotowywanych przez dra K. Grundmanna i dra Kurta Dietricha

*pointed to the post of trustee of the Polish Artistic Society and the Society for the Encouragement of Fine Arts; I have secured the paintings and art objects (mostly Polish art from the 19th and 20th C.) and I took steps toward transporting them to the Museum of the City of Warsaw. I did this because it is evident that certain official parties are interested in taking it over as premises for offices.*¹²⁰ The annexation of the Society's building by the Germans as *Haus der Deutschen Kultur* was one of the charges in the trial of Ludwig Fischer and others before the Supreme National Tribunal in 1947,¹²¹ which clearly bears out the *certain official parties*. On 28 Sep. 1942, the building seized by the Germans¹²² was used for the first propaganda exhibition for German soldiers, titled *Kunst der Front*.¹²³ Items borrowed for it from MNW included 31 engravings and numerous utility items: display cabinets, showcases, and pedestals for sculptures.¹²⁴ From that time on, *Haus der Deutschen Kultur* was a place for exhibitions prepared by Dr. K. Grundmann and Dr. Kurt Dietrich of *Propagandaamt*. Exhibits and utility items for these exhibitions were borrowed from MNW, after searches performed in its collection. In

120 | AMNW, sygn. 697, s. 45.

121 | Wyrok Najwyższego Trybunału Narodowego z 3 marca 1947 r. nr aktu 3/46 – za: T. Walichnowski, *Rozmowy z Leistem*, Warszawa 1986, s. 147.

122 | Należy zaznaczyć w tym miejscu, że w Zachęcie znajdowały się także mieszkania, w których zameldowany był m.in. S. Radecki-Mikulicz z żoną oraz woźni i dozorca gmachu: Karol Laskowski, Mieczysław Glibowski i rodzina konserwatora Garbarczyka. Państwo Radeccy zostali wymeldowani 19 stycznia 1943 r., natomiast rodzina Garbarczyków 6 lutego 1943 r. – AMNW, Domowa księga meldunkowa przy pl. Małachowskiego 3, sygn. 564.

123 | Wystawa była jednym z wydarzeń Dni Kultury Niemieckiej w Warszawie proklamowanych w pierwszych dniach października 1942 r. – W. Bartoszewski, *1859 dni Warszawy*, s. 382.

124 | MNW, Dział Inwentarzy, Archiwum Wojenne, Teka 8 [dalej: Archiwum Wojenne, Teka 8], Pismo b.d.: *Dnia 21 IX i 24 IX 1942 do gmachu „Zachęty” – „Haus der deutschen Kultur” na organizowaną wówczas wystawę wypożyczone zostały z Muzeum m. Warszawy [...] gabloty i witryny.*

120 | AMNW, inv. 697, p. 45.

121 | Sentence of the Supreme National Tribunal of 3 Mar. 1947, case no. 3/46 – after T. Walichnowski, *Talking with Leist*, Warsaw 1986, p. 147.

122 | At this point, it should be mentioned that the Society's edifice also contained apartments which were officially inhabited by the following persons: S. Radecki-Mikulicz with his wife and custodians and janitors of the building: Karol Laskowski, Mieczysław Glibowski, and the family of conservator Garbarczyk. The Radeckis were deregistered on 19 Jan. 1943, and the Garbarczyk family on 6 Feb. 1943 – AMNW, Registry of Household Tenants at 3 Małachowski Sq., inv. 564.

123 | This exhibition was part of a series of events called Days of German Culture in Warsaw, proclaimed in early October 1942 – W. Bartoszewski, *1859 Days of Warsaw*, p. 382.

124 | MNW, Inventory Department, Wartime Archives, File 8 [henceforth Wartime Archives, File 8]. Undated document: *On 21 Sep. and 24 Sep. 1942, certain items were borrowed for exhibition purposes from the Museum of the C. of Warsaw to the building of the Society – “Haus der deutschen Kultur” [...] including display cabinets and showcases.*

z *Propagandaamt*. Ekspozyty oraz przedmioty użytkowe na wystawy wypożyczane były ze zbiorów MNW, w którym wcześniej przeprowadzano kwerendy. W ten sposób z MNW zabrano np. 14 maja 1943 r. 38 plakatów i druków na wystawę na temat wojny polsko-bolszewickiej z 1920 r.¹²⁵. Oprócz wystaw w gmachu Zachęty odbywały się także imprezy okolicznościowe, np. 14 maja 1944 r.¹²⁶ święto *Hitlerjugend*.

■ INWENTARYZACJA ZBIORÓW ZACHĘTY W MUZEUM NARODOWYM W WARSZAWIE

Przywiezione do MNW przedmioty nie zostały zapisane w księgach Muzeum. Na polecenie Niemców sporządzono natomiast wykaz zabytków pochodzących z TZSP – zarówno tych przetransportowanych w roku 1939, jak i w marcu 1942 r. Spis ten prawdopodobnie nie był jeszcze zamknięty w styczniu 1943 r.¹²⁷. Z zapakowanych we wrześniu 1939 r. skrzyń przywieziono wówczas tylko dwie nieznaruszone, sygnowane numerami 2¹²⁸ i 4¹²⁹. Po spisaniu ich zawartości zostały ponownie zapakowane. Skrzynię nr 3 opróżniono w MNW. Pozostałe były odpieczętowane, a ich zawartość rozproszona jeszcze w gmachu Zachęty. Spis, z oczywistych względów, nie zawierał tych zabytków przywiezionych do MNW w 1939 r., które do czasu inwentaryzacji przeprowadzonej w 1942 r. zostały skradzione przez Niemców. Przedmioty „wypożyczone” w latach 1940–1941 opisano w podrozdziale **Grabież, wypożyczenia**. Jak wspominał Gebethner: *Wykonywanie spisów oraz opracowanie zbiorów wykonywała muzealna grupa robocza o zmiennym składzie. Oprócz*

this way, for example on 14 May 1943, 38 posters and prints were taken from MNW for an exhibition on the Polish-Soviet War of 1920.¹²⁵ Besides exhibitions, the building was used for special events, e.g. the festival of *Hitlerjugend* on 14 May 1944.¹²⁶

■ INVENTORYING OF THE SOCIETY'S COLLECTION AT THE NATIONAL MUSEUM IN WARSAW

The objects brought to MNW were not listed in the registers of the Museum. The Germans ordered the preparation of a separate list of artworks from TZSP – both those brought in 1939 and those in March 1942. This list was probably still incomplete in January 1943.¹²⁷ Of the crates packed up in September, only two were brought intact, marked with numbers 2¹²⁸ and 4.¹²⁹ After inventorying their contents, they were repacked. Crate no. 3 was emptied at MNW. The remaining ones were unsealed and their contents dispersed while they were still in the TZSP building. For obvious reasons, the list did not include the artworks brought to MNW in 1939 which had been looted by the Germans prior to the inventorying conducted in 1942. “Borrowed” objects are described under the heading **Looting, Borrowing** in this chapter. As recalled by Gebethner: *Examining the collection and creating the lists was carried out by a working group of various museum workers. Among others, Museum asst.*

125 | Bericht für V 1943.

126 | Pismo A. Schellenberga z 18 maja 1944 r. do Distriktsstandortführung der NSDAP w Warszawie w sprawie zapłaty za wynajem sal.

127 | MNW, Dział Inwentarzy, Teczka TZSP, Pismo S. Lorentza z 8 stycznia 1943 r. do A. Schellenberga w sprawie zatrudnienia do 30 czerwca 1943 r. praktykantek: Marii Zenowicz i Marii Błizińskiej-Orthwein.

128 | AMNW, sygn. 695.

129 | AMNW, sygn. 715.

125 | Bericht für May 1943.

126 | Memo of A. Schellenberg of 18 May 1944 to Distriktsstandortführung der NSDAP in Warsaw in the matter of payment for use of the halls.

127 | MNW, Inventory Department, File TZSP, Letter of 8 Jan. 1943 from S. Lorentz to A. Schellenberg in the matter of hiring interns Maria Zenowicz and Maria Błizińska-Orthwein until 30 June 1943.

128 | AMNW, inv. 695.

129 | AMNW, inv. 715.

Dnia 2 października 1946

67
 4. Józef Kosak, Spotkanie Julej-Baja z Chłochin, podpisany Józef Kosak 1885. Na odwrocie kartki, zbiorę Tow. Zach. N 58. Podpisanta na papierze, Nym 67. 1926. Rana cięcia, sygn.

5. Stanisław Wolski, W cyrku, podpisany Stanisław Wolski Warszawa. Na odwrocie kartki, zbiorę Tow. Zach. N 58. Podpisanta na papierze, Nym 69. 1926. Rana cięcia, sygn.

3. Leon Hyczałkowski, Podpisany L. Hyczałkowski / 1926. 3. Pastel Na odwrocie kartki, zbiorę Tow. Zach. N 417. Podpis. Nym 98. 89. Rana cięcia, sygn.

4. Stanisław Mastowski, Cyfka, podpisany Stanisław Mastowski Wila 1926. Na odwrocie kartki, zbiorę Tow. Zach. N 631. Podpis. Nym 66. 38. Rana cięcia, sygn.

5. Stanisław Mastowski, Tubin, podpisany Stanisław Mastowski Wila 1926. Podpis. Nym 67. 38. cm. Na odwrocie kartki, zbiorę Tow. Zach. N 7337. Podpis. Nym 107. 09. 1926. Rana cięcia, sygn.

Dnia: dzisiaj zapakowane
 ponownie.

■ Protokół otwarcia skrzyni nr 4 – rękopis, AMNW sygn. 706, s. 4–5
 Protocol of unpacking crate no. 4 – MS, AMNW, inv. 706, pp. 4–5

innych przez długi czas pracowała przy katalogowaniu zbiorów Zachęty asyst. Muzeum mgr Maria Zenowiczówna¹³⁰ [...]. Była to praca męcząca i wyczerpująca ze względu na wielką liczbę dzieł sztuki, ich przemieszanie w czasie pospiesznej przeprowadzki, wykonanej pod naciskiem hitlerowskim oraz ze względu na liczne ubytki wielkiego zbioru wywołane wojną. Poza tym brakowało danych do identyfikacji szeregu dzieł sztuki, pomimo wydawanych przed wojną systematycznie katalogów wystaw „Zachęty”¹³¹.

Mgr. Maria Zenowicz¹³⁰ worked for a long time on cataloguing the TZSP collection [...]. It was exhausting and demanding work, because of the large number of works of art, their disorganization during the hasty transfer performed under pressure from the Nazis, and because of the many losses this great collection suffered as a result of the war. In addition, it was impossible to identify some of the works of art due to insufficient information, despite the fact that the catalogues of the Society's exhibitions had been systematically published before the war.¹³¹

130 | Maria Zenowicz-Brandys (1916–2007) – tłumaczka literatury pięknej.
 131 | S. Gebethner, op. cit., s. 238.

130 | Maria Zenowicz-Brandys (1916–2007) – translator of belles-lettres.
 131 | S. Gebethner, op. cit., p. 238.

1	510	Portret...	...	...
2	511	...	...	...
3	512	...	...	...
4	513	...	...	...
5	514	...	...	...
6	515	...	...	...
7	516	...	...	...
8	517	...	...	...
9	518	...	...	...
10	519	...	...	...
11	520	...	...	...
12	521	...	...	...
13	522	...	...	...
14	523	...	...	...
15	524	...	...	...
16	525	...	...	...
17	526	...	...	...
18	527	...	...	...
19	528	...	...	...
20	529	...	...	...
21	530	...	...	...
22	531	...	...	...
23	532	...	...	...
24	533	...	...	...
25	534	...	...	...

■ Fragment spisów zachętowskich 1942–1943, sygn. 706, s. 7

Fragment of TZSP lists from 1942–1943, inv. 706, p. 7

■ Znaki nadawane podczas spisów w MNW w 1942 r. Symbols assigned during listings in MNW in 1942

Sporządzony wówczas spis dzieł sztuki liczył 1338 pozycji¹³² i został ułożony według schematu: numer porządkowy, numer katalogowy¹³³ lub numer własno-

The list created at the time contained 1,338 items¹³² and was arranged in the following order: sequence no., catalogue no. or ownership no.,¹³³ information iden-

132 | AMNW, sygn. 706. Częściowy spis znajduje się także w teczce o sygn. 695. W spisie powtórzona została poz. 1256, dlatego w rzeczywistości spis zawiera 1339 pozycji.

133 | Jeśli dany przedmiot nie należał do zbiorów, podawano numer własności TZSP odczytywany z nalepek z odwrocia, natomiast przy obiektach nierozpoznanych lub wziętych ze składów Zachęty zapisywano „O” – obce. Niektóre obrazy będące własnością prywatną były odbierane już po ich spisaniu z gmachu MNW, np. Maria Ziomek-Kowalewska 25 stycznia 1943 r. odebrała obraz T. Ziomek *Z Wileńszczyzny*, a Władysława Piątkowska 10 listopada 1942 r. i 18 lutego 1943 r. – pięć obrazów swojego autorstwa: *Portret p. I.*, *Portret I.W.*, *Azalia z zegarem*, *Wnętrze z lampą*, *Peonia*.

132 | AMNW, inv. 706. Part of the list is also in a folder with inv. no. 695. The list duplicates entry 1256, so in reality it contains 1,339 entries.

133 | If the given object was not incorporated into the Society’s collection, it was listed under the so-called TZSP ownership number copied from a label on the back; unidentified objects or those from the Society’s storage were listed as “O” – obce [other’s]. Some of private paintings were collected already after they had been inventoried in MNW, e.g. on 25 Jan. 1943, Maria Ziomek-Kowalewska collected *From the Vilnius Region* by T. Ziomek; on 10 Nov. 1942 and 18 Feb. 1943, Władysława Piątkowska collected five own paintings: *Portrait of I.*, *Portrait of I.W.*, *Azalia with Watch*, *Interior with Lamp*, *Peony*.

ści, dane identyfikujące przedmiot, nr stojaka, data przyjęcia obrazu do MNW (w 1939 r. lub 1942 r.) oraz informacja, czy dany przedmiot posiadał ramę. Spis ten dotyczy zabytków eksponowanych w Zachęcie do 1939 r.: obrazów, rysunków, akwarel, pastel, rycin, ale także oprawionych w ramy zbiorów medali – poz. 1327–1328, z numerami katalogu 578 i 581¹³⁴. Na spisanych przedmiotach naklejano małe karteczki o treści: numer spisu i symbol z [Zachęta]¹³⁵. W omawianym spisie nie zostały ujęte obrazy ze skrzyń nr 2 i 4 oraz rzeźby, medaliony i znajdujące się w tekach ryciny i rysunki nieoprawione.

Wykaz rycin i rysunków nieoprawionych sporządzono oddzielnie, ale bez nadawania im jakichkolwiek znaków identyfikujących. Wypakowaniem i spisaniem zawartości skrzyń z grafiką zajmowali się S. Gebethner, M. Mrozińska, Maria Zenowicz i Jadwiga Neugebauer. Na koniec przygotowano wykaz: *Zbiory Tow. Zachęty Sztuk Pięknych w Muzeum m. Warszawy r. 1942*¹³⁶. Dokument ten jest jedynym źródłem, w którym ogólnie opisano kolekcję rycin i rysunków Zachęty. Przywiczono wówczas m.in.:

*Rysunki polskie z wiatraką – szt. 144*¹³⁷ oraz pochodzące z kolekcji J. Blocha: *TeKa – Rysunki Włoskie – szt. 54*¹³⁸; *1/2 f. TeKa I /Rysunki/Ecole française – szt. 57*¹³⁹; *1/2 f. TeKa II/Rysunki/ Ecole Polonaise – szt. 2; TeKa III/Rysunki/„Szkoła rosyjska” – szt. 55*¹⁴⁰; *1/2 folio TeKa 7:*

tifying the object, stand no., date of receipt in MNW, whether 1939 or 1942, and information on whether the object was framed. This listing contains artworks exhibited at the Society until 1939: paintings, drawings, watercolours, pastels, prints, and framed collections of medals – seq. 1327–1328, with catalogue nos. 578 and 581.¹³⁴ To each object, after it was entered in the listing, was affixed a small label holding the sequence no. and the letter “z” [for Zachęta].¹³⁵ The list did not include paintings from crates 2 and 4, nor sculpture, medallions, and unframed prints and drawings in portfolios.

A list of prints and drawings was prepared separately, but without assigning any identifying marks. Unpacking and inventorying of the crates of graphics was carried out by S. Gebethner, M. Mrozińska, Maria Zenowicz, and Jadwiga Neugebauer. At the conclusion, a registry was prepared, titled *Collection of TZSP at the Museum of the City of Warsaw, 1942*.¹³⁶ This document is the only record that offers a general description of the Society’s collection of prints and drawings. The items received at that time included:

*Polish drawings from the windmill – 144 items*¹³⁷ plus those from the collection of J. Bloch: *File – Italian drawings – 54 items*;¹³⁸ *1/2 folio File I/Drawings/Ecole française – 57 items*;¹³⁹ *1/2 folio File II/Drawings/Ecole Polonaise – 2 items; File III/ Drawings/“Russian school” – 55 items*;¹⁴⁰ *1/2*

134 | TZSP 578 według katalogu z lat 1925–1928 był to zbiór plakiet i medali W. Trojanowskiego, natomiast TZSP 581 to plakietka ofiarowana K. Benniemu przez artystów, obecnie w zbiorach MNW – nr inw. SZM 11140 MNW.

135 | Por. *Uwagi do katalogu*.

136 | MNW, Dział Inwentarzy, Teczka TZSP.

137 | Wywiezione przez Niemców w 1944 r., 111 sztuk rewindykowano z Salzburga – MNW, Dział Inwentarzy, Materiały rewindykacyjne, poz. Rew.10103 [dalej: Rewindykacje].

138 | Wywieziona przez Niemców w 1944 r., rewindykowana z Salzburga w 1946 r. jako *rysunki przeważnie rosyjskie i włoskie – szt. 98* – Rewindykacje, poz. Rew.10104.

139 | Wywieziona przez Niemców w 1944 r., rewindykowana ze Śląska (nie ustalono, skąd) w 1945 r. – Rewindykacje, poz. Rew.4138.

140 | Wywieziona przez Niemców w 1944 r., rewindykowana z Salzburga w 1946 r. jako *rysunki przeważnie rosyjskie i włoskie – szt. 98* – Rewindykacje, poz. Rew.10104.

134 | According to the catalogue from 1925–1928, TZSP 578 was a collection of plaques and medals of W. Trojanowski, while TZSP 581 was a plaque offered to K. Benni by the artists, currently in the collection of MNW – inv. SZM 11140 MNW.

135 | Cf. *Notes to the Catalogue*.

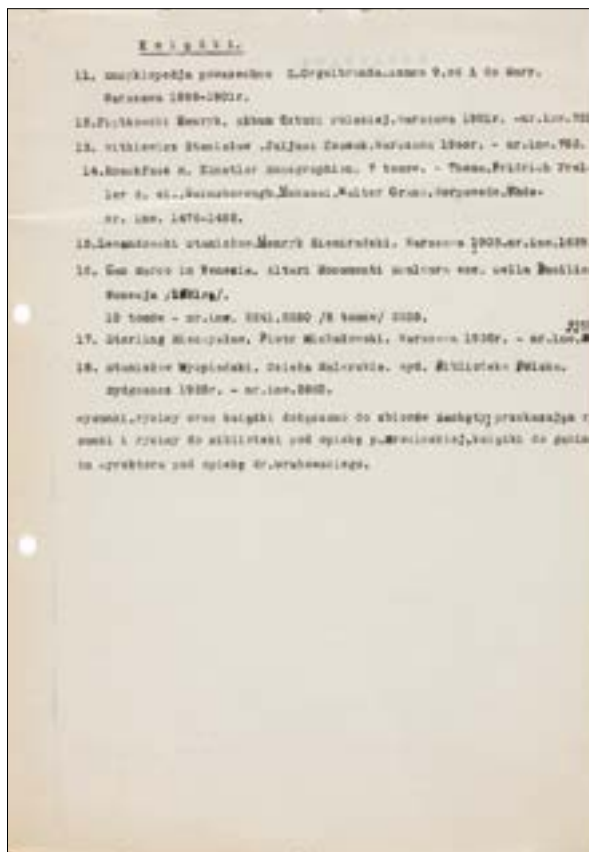
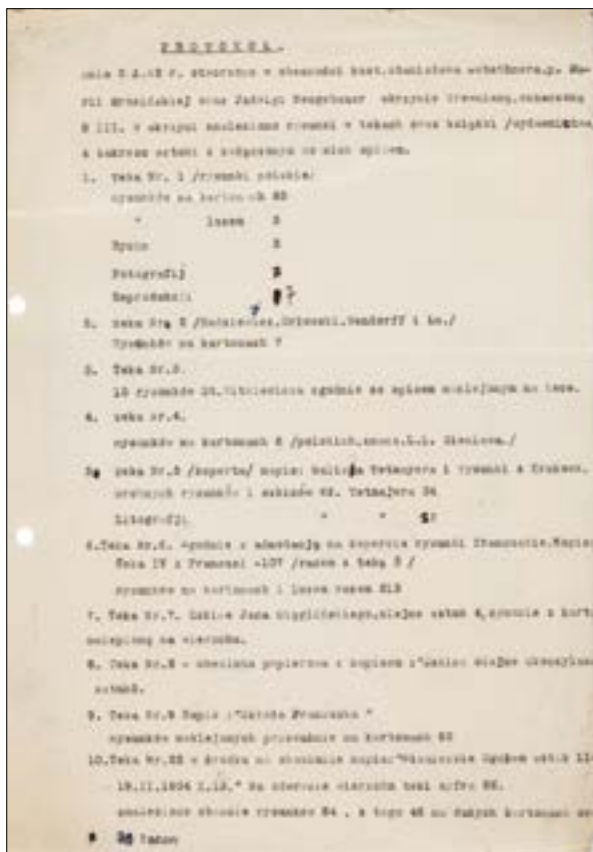
136 | MNW, Inventory Department, File TZSP.

137 | Removed by the Germans in 1944, 111 items were repossessed from Salzburg – MNW, Inventory Department, Repossession materials, Rew.10103 [henceforth Repossessions].

138 | Removed by the Germans in 1944, repossessed from Salzburg in 1946 as *mainly Russian and Italian drawings – 98 items* – Repossessions, Rew.10104.

139 | Removed by the Germans in 1944, repossessed from Silesia (location unknown) in 1945 – Repossessions, Rew.4138.

140 | Removed by the Germans in 1944, repossessed from Salzburg in 1946 as *mainly Russian and Italian drawings – 98 items* – Repossessions, Rew.10104.

■ Protokół otwarcia skrzyni z rysunkami, Teczka TZSP
 Protocol of unpacking a crate with drawings, File TZSP

z napisem „Tęka IV A Francuzi = 107 /razem z tęką B/” rysunków 213 – Szkoła Francuska w. XIX, nieliczne z końca w. XVII¹⁴¹; 1/2 folio Tęka 9: „Szkoła Francuska” rysunków 62 przeważnie z w. XIX, kilka z w. XVIII¹⁴²; 1/2 folio Tęka 22: Rysunki szkoły niemieckiej, sztuk 84, przeważnie w. XIX; 1/2 folio tęka: Ecole italiene N. 1, rysunków 21 w. XVII i XVIII¹⁴³; 1/2 folio tęka: Ecole italiene N. 2, rysunków 21 szkoły włoskiej i francuskiej w. XVIII i XIX, rycin 4, w. XVII–XIX¹⁴⁴.

folio File 7, with inscription “File IV A French = 107 / together with file B/” 213 drawings – French school of the 19th C., a few from the end of the 17th C.,¹⁴¹ 1/2 folio File 9: “French school”, 62 drawings, mostly from the 19th C., a few from the 18th C.;¹⁴² 1/2 folio File 22: Drawings of the German school, 84 items, mostly from the 19th C.; 1/2 folio file: Ecole Italiene N. 1, 21 drawings from the 17th and 18th C.;¹⁴³ 1/2 folio file: Ecole Italiene N. 2, 21 drawings of Italian and French schools from the 18th and 19th C., 4 prints from the 17th–19th C.¹⁴⁴

141 | Wywieziona przez Niemców w 1944 r., rewindykowana ze Śląska (nie ustalono skąd) w 1945 r. – Rewindykacje, poz. Rew.4137.
 142 | Wywieziona przez Niemców w 1944 r., rewindykowana z Krakowa w 1946 r. – Rewindykacje, poz. Rew.3300.
 143 | Wywieziona przez Niemców w 1944 r., rewindykowana z Krakowa w 1946 r. – Rewindykacje, poz. Rew.10069.
 144 | Wywieziona przez Niemców w 1944 r., rewindykowana ze Śląska (nie ustalono, skąd) w 1945 r. – Rewindykacje, poz. Rew.2741.

141 | Removed by the Germans in 1944, repossessed from Silesia (location unknown) in 1945 – Repossessions, Rew.4137.
 142 | Removed by the Germans in 1944, repossessed from Cracow in 1946 – Repossessions, Rew.3300.
 143 | Removed by the Germans in 1944, repossessed from Cracow in 1946 – Repossessions, Rew.10069.
 144 | Removed by the Germans in 1944, repossessed from Silesia (location unknown) in 1945 – Repossessions, Rew.2741.

Ponadto przywieziono teki z rysunkami polskimi pochodzącymi z darowizn W. Lasockiego i L. Norbli-
na: *TeKa artystów polskich 1/2 folio: 127 rysunków, 4 ry-*
cyliny, 1 fot.; TeKa artystów polskich 1/2 folio: 79 rysunków;
TeKa 1 male 1/2 folio: rysunki artystów polskich szt. 84,
ryciny 3, fot. 3, repr. 7; 1/2 folio TeKa 2: rysunki polskie szt.
7 – napis na tece: „Zbiór i dar W. Lasockiego”; Rysunki
polskie w. XIX; ołówek, akwarela i szkice olejne – szt.
72: m.in. seria Andriollego do „Marii” Malczewskiego
szt. 7¹⁴⁵, Perle: 1 teczka „Przygody secesjonisty” – szt. 8;
Rysunki polskie w. XX: ołówek, akwarela, szkice olejne
– sztuk 127.

Zbiór uzupełniały ryciny, m.in.: *TeKa IV /Grafika/*
„TeKa polskich grafików”, Kraków 1903 – szt. 21¹⁴⁶; TeKa
V/różne/: 176 rycin, 20 rysunków, 2 rękopisy, 2 druki,
3 fotoch., 1 fotografia – szt. 204; Album wg Smuglewic-
za „Vestigia delle Terme di Tito e loro interno Picture”
ryciny – szt. 26; Album d. Gesellschaft für ferverfärende
Kunst Wien/akwaforty/ – XI szt. 6 i – XII szt. 12 TeKa
Redlicha 1/2 folio: rysunki akademickie szt. 11; Grafika
Polska w. XIX–XX 1/2 folio: rycin 101, niektóre w kil-
ku egz.; „Warszawa cykl autolitografii F. Siedleckiego”:
szt. 10/folio/¹⁴⁷ Grafika polska w. XX 1/2 folio: rycin 51
+ teki „Studia z Tatr w akwafortach Walerego Eliasza
Radzikowskiego”, Kraków 1904¹⁴⁸; „Widoki Warszawy –
Seria la Autolitografie A. Grabowskiego” r. 1921; Falat:
TeKa Mysliwska, Toruń 1925¹⁴⁹ Razem szt. 82. TeKa Rub-
czaka 1/2 folio: 70 akwafort; Album drzeworytów pol-
skich w. XIX w odbitkach autorskich – szt. 8, wewnątrz
32 drzeworyty, juw. Przeważnie na papierze chińskim;
TeKa folio: 14 sztychów, litografii i drzeworytów polskich
w. XIX oraz kilka reprodukcji i polonica; Grafika Obca
folio: rycin 64, repr. 1 – przeważnie premie oraz Verein-

145 | Pochodzące z daru F. Gebethnera.

146 | Wywieziona przez Niemców w 1944 r., rewindykowana ze Śląska (nie ustalono, skąd) w 1945 r. – Rewindykacje, poz. Rew.2692.

147 | Obecnie w zbiorach MNW, nr inw. 145063/1-10 MNW.

148 | Obecnie w zbiorach MNW, nr inw. Gr.Pol.169748/1-11 MNW.

149 | Obecnie w zbiorach MNW, nr inw. DI 82039/1-8.

In addition, there were files with Polish drawings from the gifts of W. Lasocki and L. Norblin: *File of Polish artists 1/2 folio: 127 drawings, 4 prints, 1 photo; File of Polish artists 1/2 folio: 79 drawings; File 1 small 1/2 folio: drawings by Polish artists, 84 items, 3 prints, 3 photos, 7 repr.; 1/2 folio File 2: Polish drawings, 7 items – inscription on the file: “Collection and gift of W. Lasocki”; Polish drawings from the 19th C.; pencil, watercolour and oil sketches – 72 items: incl. the series by Andriolli for “Maria” by Malczewski – 7 items;¹⁴⁵ Perle: 1 file “Adventures of a secessionist” – 8 items; Polish drawings of the 20th C.: pencil, watercolour, oil sketches – 127 items.*

The collection was complemented by prints, including: *File IV/Graphics/“File of Polish graphic artists”, Cracow 1903 – 21 items;¹⁴⁶ File V/Miscellaneous/: 176 prints, 20 drawings, 2 manuscripts, 2 prints, 3 photochromes, 1 photo – 204 items; Album acc. to Smuglewicz “Vestigia delle Terme di Tito e loro interno Picture” prints – 26 items; Album d. Gesellschaft für ferverfärende Kunst Wien/etchings/ – XI – 6 items and XII – 12 items; Redlich’s file 1/2 folio: academic drawings 11 items; Polish Graphics from the 19–20th C. 1/2 folio: 101 prints, some in multiple copies; “Warsaw series of autolithographs by F. Siedlecki:” 10 items/folio/¹⁴⁷ Polish graphics of the 20th C. 1/2 folio: 51 prints + files “Studies of the Tatra Mountains in etchings by Walery Eliazs Radzikowski”, Cracow 1904;¹⁴⁸ “Views of Warsaw – Series la Autolitografie by A. Grabowski” 1921; Falat: Hunting file, Toruń 1925¹⁴⁹ – Total 82 items. Rubczak’s file 1/2 folio: 70 etchings; Album of Polish woodcuts from the 19th C. in artist’s proofs – 8 items, inside 32 woodcuts, mostly on rice paper; File folio: 14 Polish engravings, lithographs, and woodcuts from the 19th C. plus several reproductions and*

145 | From the gift of F. Gebethner.

146 | Removed by the Germans in 1944, repossessed from Silesia (location unknown) in 1945 – Repossessions, Rew.2692.

147 | Presently in the collection of MNW, inv. 145063/1-10 MNW.

148 | Presently in the collection of MNW, inv. Gr.Pol.169748/1-11 MNW.

149 | Presently in the collection of MNW, inv. DI 82039/1-8.

*geschenk des Sächsischen Kunstvereins /ryciny/ 195 sztuk z lat 1872–1902*¹⁵⁰.

Niektóre teki z całą pewnością należały do kolekcji Blocha, wpisanej do katalogu zbiorów pod poz. 322 i 332. Były tutaj także rysunki polskie pochodzące z kolekcji Norblina (TZSP 321) i Lasockiego, złożone w kilku tekach i włożone do *wiatraków*. Niestety, oprócz jednej teki nie były sygnowane. Wymieniono na nich jedynie rodzaj i liczbę zawierających się w niej przedmiotów oraz nazwiska artystów, co nie jest wystarczającym kryterium do rozróżnienia tych zbiorów, zwłaszcza że rysunki nie posiadają żadnych znaków kolekcji. Dodatkowym utrudnieniem w badaniu proveniencji było ich rozproszenie w czasie powstania warszawskiego i wywiezienie przez Niemców w 1944 r. Ryciny i rysunki, które nie zostały wywiezione, znajdowały się w opłakanym stanie¹⁵¹. W pierwszych miesiącach po wyparciu Niemców *porządkowano i segregowano rysunki, ryciny, albumy, materiały ikonograficzne [...] wszystkie te zbiory rozproszone były w różnych salach i piętach gmachu muzealnego i przemieszane [...]. Zorientowanie się w tych zasobach nie było łatwe. Wiele obiektów muzealnych potraciło numery inwentarza, wiele innych zatraciło ślady proveniencji*¹⁵². Natomiast zabytki przyjęte do Muzeum w ramach tzw. akcji rewindykacyjnej *wymagały oczyszczenia i segregacji [...]. Niektóre były pozbawione kartonów ochronnych, podarte, brudne, podeptane, poplamione błotem i pokryte pleśnią*¹⁵³. W 1952 r. zarządzono tzw. pośpieszną inwentaryzację, czego efektem

150 | MNW, Dział Inwentarzy, Teczka TZSP.

151 | Według relacji Marii Rogoyskiej wśród masy podartych tkanin, potłuczonego szkła, połamanych mebli i zardzewiałej broni wały się zniszczone i niedoniszczony zabytki, a widok sal muzealnych przypominał zator micjskiego ścieku – A. Linke, *Jubileusz Muzeum Narodowego, „Odrodzenie”* 1949, nr 27, s. 8.

152 | M. Mrozińska, *Wyjaśnienie kustosa Muzeum Marii Mrozińskiej dotyczące działalności Gabinetu Rycin w latach 1945–1953 oraz działalności Działu Grafiki Obcej w latach 1953–1969*, Warszawa 1970, sporządzone dla Najwyższej Izby Kontroli. MNW, Dział Inwentarzy, Teczka NIK – 1970.

153 | Ibidem.

*Polonica; Foreign graphics folio: 64 prints, 1 repr. – mostly prizes and Vereingeschenk des Sächsischen Kunstvereins/ prints/ 195 items from 1872–1902.*¹⁵⁰

Some of these files surely came from the collection of Bloch registered in the catalogue under nos. 322 and 332. There were also Polish drawings from the collections of Norblin (TZSP 321) and Lasocki, collected in several portfolios and mounted on “windmills”. Unfortunately, with one exception, the contents of the files were not numbered. The files only list the type and number of items they contain and the names of the artists, which is not adequate criteria to distinguish these collections, especially since the drawings do not have any collection marks. Another difficulty in establishing their provenance is the fact that they were dispersed during the Warsaw Rising and removed by the Germans in 1944. The prints and drawings which were not taken were in a pitiful state.¹⁵¹ In the first few months after the departure of the Germans, *activities were undertaken to clean and sort the drawings, prints, albums, iconographic materials, [...] all of these collections were scattered throughout various halls and floors of the museum building, and jumbled together [...]. Finding one’s way among these works was not easy. Many items lost their inventory numbers, many others lost all traces of provenance.*¹⁵² Moreover, the artworks coming to the Museum as part of the re-possession action *required cleaning and categorization [...]. Some had no protective packaging, were torn, soiled, trampled, stained with mud, and covered with mould.*¹⁵³ In 1952, the so-called rapid inventorying was instituted,

150 | MNW, Inventory Department, File TZSP.

151 | According to an account by Maria Rogoyska, among the mass of torn fabric, broken glass, broken furniture, and rusty weapons you could see destroyed and severely damaged artworks, and the sight of the museum halls resembled a clogged city sewer: A. Linke, *Jubilee of the National Museum, “Odrodzenie”* 1949, no. 27, p. 8.

152 | M. Mrozińska, *Explanation of Museum Curator Maria Mrozińska of the Activities of the Prints Department in 1945–1953 and the Activities of Section of Foreign Graphics in 1953–1969*, Warsaw 1970, prepared for the Supreme Audit Office. MNW, Inventory Department, File NIK – 1970.

153 | Ibid.

były lakoniczne wpisy do inwentarza, jak np. określenie: *Teła rysunków z Zachęty*, czasem z rozróżnieniem szkół, co przy późniejszej, częściej praktyce zmian atrybucji oraz reinwentaryzacji dodatkowo utrudnia podanie precyzyjnych informacji.

M. Mrozińska podała, że część eksponatów rysunków obcych z Zachęty, odnaleziona w czasie akcji rewindykacyjnej przez prof. Bohdana Urbanowicza w Fischhorn i przekazana za pośrednictwem PZS na Wawelu NDMiOZ [Naczelnej Dyrekcji Muzeów i Ochrony Zabytków], dostała się do Muzeum w r. 1950¹⁵⁴. Transporty z Salzburga kierowane były bezpośrednio do MNW. Chodzi tutaj o prace rewindykacyjne prowadzone przez K. Estreichera, który na terenie Bawarii odnalazł 79 rysunków dawnych mistrzów¹⁵⁵, m.in.: Giulia Romano, Domenichina, Guercina, Agnola Bronzina, Stefano della Belli¹⁵⁶, Ciro Ferriego, Francesco Guardiego, Dürera, pochodzących z Zachęty. Estreicher przywiózł je tzw. II transportem rewindykacyjnym i złożył tymczasowo w składnicy na Wawelu 22 kwietnia 1947 r.¹⁵⁷. Zostały one przekazane MNW za pośrednictwem NDMiOZ 22 stycznia 1949 r.¹⁵⁸.

W wyniku akcji rewindykacyjnej część rysunków obcych i polskich, włożonych po kilkanaście sztuk do wielkich, brązowych kartonów, trafiła do Gabinetu Rycin BUW, skąd po rozpoznaniu, w październiku 1955 r. została przekazana do Muzeum¹⁵⁹. Wiele zabytków skatalogowanych nie odnaleziono do dziś, np. ze zbioru *rysunków obcych, pochodzących głównie z zapisu Jana Blocha, zaginęło ok. 50%, w tym niemal wszystkie prace artystów niemieckich i hiszpańskich oraz znaczna część rysunków włoskich i niderlandzkich. Niepowetowana jest strata albumu studiów Aleksandra*

154 | M. Mrozińska, *Wspomnienia o Muzeum Narodowym*, s. 521.

155 | AAN, MKiS, sygn. 387/58, s. 61.

156 | AAN, MKiS, sygn. 387/58, s. 61; Z.K. Witek, op. cit., s. 742–743, publikuje pełen wykaz.

157 | Archiwum PZSW, sygn. PZS II-22/2, s. 235–236.

158 | Z.K. Witek, op. cit., s. 845–847, publikuje pokwitowanie NDMiOZ.

159 | MNW, Dział Inwentarzy, Protokoły zdawczo-odbiorcze, t. 5, protokół nr III-83a/55 z 14 października 1955 r.

which resulted in some laconic entries in the inventory, e.g. the description: *File of Drawings from TZSP*, only sometimes with specifications of schools, which along with the later common practice of changes of attribution and re-inventorying made it even more difficult to provide accurate information.

M. Mrozińska reported that *part of the collection of foreign drawings from TZSP, found during repossession activities by Prof. Bohdan Urbanowicz in Fischhorn and transferred through the agency of PZS [the National Collection of Art – trans. note] in Wawel Castle to NDMiOZ [the Chief Directorate of Museums and Safeguarding of Artworks], reached the Museum in 1950.*¹⁵⁴ Transports from Salzburg were routed directly to MNW. This has to do with the repossession activities of K. Estreicher, who found in Bavaria 79 drawings by old masters from TZSP,¹⁵⁵ incl. those by Giulio Romano, Domenichino, Guercino, Agnolo Bronzino, Stefano della Bella, Ciro Ferri, Francesco Guardi, Dürer.¹⁵⁶ Estreicher brought them in the so-called second repossession transport and on 22 Apr. 1947, stored them temporarily in Wawel Castle.¹⁵⁷ They were transferred to MNW through NDMiOZ on 22 Jan. 1949.¹⁵⁸

As a result of the repossession action, some of the foreign and Polish drawings, packed into large cardboard boxes holding over a dozen each, made their way to the Prints Department of the University of Warsaw Library, from where, after identification, they were transferred to the Museum in October 1955.¹⁵⁹ Many catalogued works of art have not been found to this day, e.g. *from the collection of foreign drawings, consisting mostly of the bequest of Jan Bloch, ca. 50% are lost, in that almost all the works of German and Spanish artists and a large part of Italian and*

154 | M. Mrozińska, *Memories of the National Museum*, p. 521.

155 | AAN, MKiS, inv. 387/58, p. 61.

156 | AAN, MKiS, inv. 387/58, p. 61; Z.K. Witek, op. cit., pp. 742–743 provides the entire list.

157 | Archives of PZSW, inv. PZS II-22/2, pp. 235–236.

158 | Z.K. Witek, op. cit., pp. 845–847 reproduces the receipt from NDMiOZ.

159 | MNW, Inventory Department, Records of transfer, v. 5: protocol no. III-83a/55 of 14 Oct. 1955.

Orłowskiego, złożonego ze 104 kart z wklejonymi rysunkami¹⁶⁰.

■ GRABIEŻE, WYPOŻYCZENIA

Równoległe z grabieżą dokonywaną w świetle niemieckiego prawa okupacyjnego wysocy urzędnicy niemieccy prowadzili prywatną, zakrojoną na szeroką skalę grabież dzieł sztuki z muzeów, innych miejsc publicznych oraz prywatnych kolekcji¹⁶¹. Zbiorami muzealnymi dekorowano rezydencje i mieszkania służbowe zajmowane przez urzędników różnego szczebla, w tym L. Fischera, dra Helmuta Otto, Oskara Dengla i Ludwiga Leista¹⁶². Wszelkie „wypożyczenia” dokonywane przez Niemców były rejestrowane przez pracowników Muzeum. Kierownikiem tajnej akcji inwentaryzacji i dokumentacji zniszczeń był J. Morawiński, któremu pomagali M. Friedel-Bogucka, S. Kozakiewicz i Z. Miechowski, a doraźnie również M. Walicki i J. Sienkiewicz. Niemcy uprzedzili personel Muzeum, że w przypadku wykrycia podobnej akcji przyłapanym grozi kara śmierci¹⁶³. *Cel był oczywisty – wspominał Gebethner – uniemożliwienie zdobycia i posiadania przez nas dokumentacji, która ułatwiłaby w przyszłości poszukiwanie wywożonych rzeczy*¹⁶⁴.

W zależności od warunków wykonywano wówczas opisy, fotografie i rysunki wszystkich obiektów wywożonych przez Niemców, co poświadcza relacja S. Kozakiewicza: *prowadziło się również bardziej skrótowną inwentaryzację tych dzieł sztuki, którym groziło wywiezienie przez Niemców: tylko autor, tytuł, wymiary, numer inwentarza i rysunek (na fotografowanie wszystkich nie*

*Netherlandish drawings. An irrecoverable loss is that of the album of studies by Aleksander Orłowski, consisting of 104 leaves with drawings pasted in.*¹⁶⁰

■ LOOTING, BORROWING

Along with the looting officially carried out under the German occupation law, German officials committed private, large-scale looting of works of art from museums, other public institutions, and private collections.¹⁶¹ Museum collections were used to adorn the residences and billeted apartments occupied by officials at various levels, including L. Fischer, Dr. Helmut Otto, Oskar Dengel, and Ludwig Leist.¹⁶² All cases of “borrowing” by the Germans were recorded by the Museum staff. The mastermind of the clandestine action of inventorying and documenting the damages was J. Morawiński, assisted by M. Friedel-Bogucka, S. Kozakiewicz, and Z. Miechowski, and from time to time also M. Walicki and J. Sienkiewicz. The Germans warned the Museum staff that in the event such action was exposed, the persons involved would be subject to the death penalty.¹⁶³ *The purpose was obvious – as recalled by Gebethner – to prevent us from acquiring and possessing documentation which, in the future, could facilitate the search for the looted items.*¹⁶⁴

Depending on conditions, documentation was prepared in the form of descriptions, photographs, and sketches of all items removed by the Germans, as confirmed by the report of S. Kozakiewicz: *An abbreviated form of inventorying was performed for those works of art which were in danger of being taken by the Germans: only the artist, title, dimensions, inventory number, and sketch (there was no time to take photos of all items, and some-*

160 | M. Mrozińska, *Wspomnienia o Muzeum Narodowym*, s. 521.

161 | S. Nahlik, *Grabież dzieł sztuki. Rodowód zbrodni międzynarodowej*, Warszawa 1958, s. 316–320 oraz W. Kowalski, *Likwidacja skutków II wojny światowej w dziedzinie kultury*, Warszawa 1994, s. 21.

162 | Więcej: M. Gettner, *Władze niemieckie okupowanej Warszawy*, [w:] *Raport*, s. 212–239.

163 | MNW, Dział Inwentarzy, Teczka Straty wojenne.

164 | S. Gebethner, op. cit., s. 233.

160 | M. Mrozińska, *Memories of the National Museum*, p. 521.

161 | S. Nahlik, *Looting of Works of Art. Genesis of an International Crime*, Warsaw 1958, pp. 316–320; W. Kowalski, *Undoing the Effects of WWII in the Realm of Culture*, Warsaw 1994, p. 21.

162 | More: M. Gettner, *German Authorities of Occupied Warsaw in Report*, pp. 212–239.

163 | MNW, Inventory Department, File Wartime losses.

164 | S. Gebethner, op. cit., p. 233.

było czasu i czasem mogło to być niebezpieczne); w rysunkach takich Zygmunt [Micchowski – RO] był mistrzem i potrafił w kilku rzutach oddać charakterystyczne cechy obrazu, świecznika, pucharu czy porcelanowej figurki. Wiele było tych jego karteczek, wykonanych wiecznym piórem, niebieskim atramentem i ja też takie, choć znacznie mniej zręczne, robiłem¹⁶⁵. Autorami zachowanych opisów i rysunków są Z. Micchowski, J. Morawiński, M. Friedel-Bogucka i S. Kozakiewicz.

Akcja inwentaryzacyjna zaowocowała powstaniem archiwum dokumentacyjnego obejmującego kartoteki opisów i rysunków zrabowanych obiektów jako materiał dowodowy do przyszłej rewindykacji. Niestety archiwum to zaginęło podczas powstania warszawskiego, prawdopodobnie zostało spalone przez Niemców. W dokumentacji Działu Inwentarzy MNW zachowało się jedynie kilkadziesiąt kart¹⁶⁶. Ich wartość historyczna jest nie do przecenienia. Często są jedynymi zachowanymi wizerunkami bądź opisami utraconych obiektów. Fotografie kilkunastu takich kart przedstawiających zbiory Zachęty umieściłem w części katalogowej. Niektóre z nich zostały również opublikowane przy pozycjach istniejących lub utraconych, ale posiadających zwykle fotografie, jako przykłady niebywałej precyzji i umiejętności sporządzania dokumentacji przez pracowników MNW.

Wyniki prac konspiracyjnych przekazywane były za pośrednictwem Delegatury Rządu na Kraj do władz polskich na uchodźstwie, do Biura Rewindykacji Strat Kulturalnych działającego w ramach Ministerstwa Prac Kongresowych¹⁶⁷.

times that could be dangerous); Zygmunt [Micchowski – RO] was a master at such drawings and could, with a few strokes, depict the distinctive features of a painting, candleholder, chalice or porcelain figure. He prepared a number of such cards, done by fountain pen in blue ink, and I also made some, although less skillfully.¹⁶⁵ Authors of the surviving descriptions and sketches were Z. Micchowski, J. Morawiński, M. Friedel-Bogucka, and S. Kozakiewicz.

The inventorying action resulted in the creation of a documentary archive consisting of descriptions and sketches of looted objects which formed evidentiary material for future repossessions. Unfortunately, this archive was lost during the Warsaw Rising; most likely it was burned by the Germans. Only several dozen cards survived in the Inventory Department of MNW¹⁶⁶ – they are an invaluable historic resource. In many cases, these are the only surviving images or descriptions of the lost objects. Photographs of about a dozen of such works representative of the collection of TZSP are reproduced in the catalogue section of this publication. Some of them are also published in entries of objects that are either existing or have photographs, to demonstrate the exceptional precision and documentation skills of the staff of MNW.

The results of these clandestine activities were relayed, via the Government Delegation for Poland, to the Polish Government-in-Exile, to the Office of Repossession of Cultural Losses within the Ministry of Congressional Activities.¹⁶⁷

165 | S. Kozakiewicz, *Wspomnienia o Muzeum Narodowym w Warszawie. Wspomnienia z okresu wojny, okupacji i pierwszych miesięcy po wyzwoleniu (1939–1945)*, „Rocznik MNW” t. 11, 1967, s. 283.

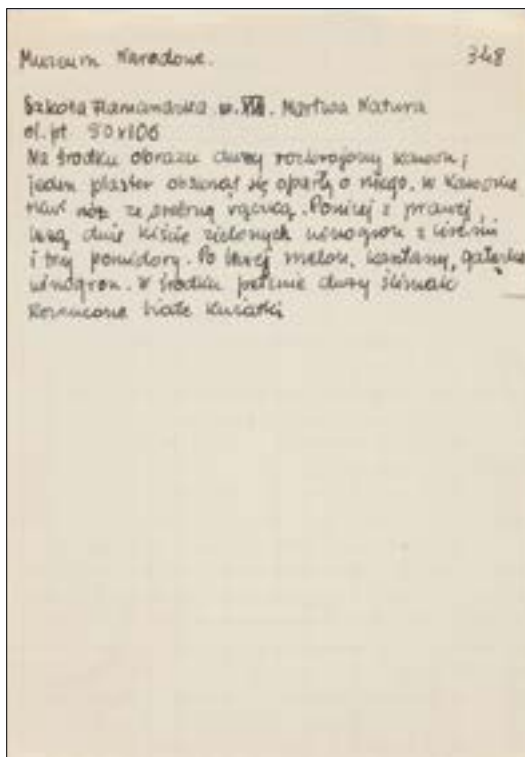
166 | Kartoteka niekompletna dzieł sztuki zabranych w czasie okupacji przez Niemców, własność Muzeum Narodowego oraz depozyty.

167 | Więc: W. Kowalski, *Działalność restytucyjna Karola Estreicher po zakończeniu II wojny światowej*, „Muzcalnictwo”, t. 31, 1988, s. 24–34; idem, *Likwidacja skutków II wojny światowej w dziedzynie kultury*, Warszawa 1994; P. Majewski, *Wojenne raporty o stratach dóbr kulturalnych*, [w:] *Raport*, s. 324–351.

165 | S. Kozakiewicz, *Memories of the National Museum in Warsaw. Memories of the War, Occupation, and the First Months of Liberation (1939–1945)*, „Annals of MNW”, v. 11, 1967, p. 283.

166 | Incomplete card catalogue of artworks, owned by the National Museum and on deposit, taken by the Germans during the occupation.

167 | More: W. Kowalski, *Repossession Activities of Karol Estreicher after WWII*, „Muzcalnictwo”, v. 31, 1988, pp. 24–34; idem, *Undoing the Effects of WWII in the Realm of Culture*, Warsaw 1994; P. Majewski, *War-time Reports of Losses of Cultural Assets in Report*, pp. 324–351.

■ Przykład tajnej akcji – wizerunek zabytku ze zbiorów MNW, kartoteka

Example of clandestine activity – image of an artwork from the collection of MNW, Card catalogue

Obrazy pochodzące z TZSP były „wypożyczane” przez Niemców, ale poza jednym przypadkiem już nie zostały zwrócone, zatem de facto była to udokumentowana grabież. Według L. Leista celował w niej Fischer, gubernator Dystryktu: *nie były obojętne dla niego skarby kultury polskiej znajdujące się w Warszawie, chociażby zbiory Muzeum Narodowego. To były bogactwa o dużej wartości nominalnej, nad którymi kontrolę rozciągnął oświadczenie Fischer, wyłączając mnie z tego obowiązku. Po prostu Fischer kradł to, co w zbiorach przedstawiało wielką wartość [...] i wysyłał do swojej rodziny w Niemczech, a nawet do znajomych. Z czasem zagrabione przez niego bogactwa Warszawy stały się drogocennymi upominkami dla Hansa Franka i dygnitarzy hitlerowskich w Berlinie, których szczerze obdarowywał. Pod pretekstem kontroli, scalania zbiorów i inwentaryzacji przez zaufanych mu ludzi wywoził warszawskie zbiory muzealne jak zwykły złodziej i ofiarodawca łapówek*¹⁶⁸.

168 | T. Walichnowski, op. cit., s. 57.

Paintings from TZSP were “borrowed” by the Germans, but with a single exception, they were never returned, so this was de facto documented looting. According to L. Leist, Fischer, the governor of the District, excelled at these practices: *Treasures of Polish culture in Warsaw were not beneath his notice, even the collection of the National Museum. These were riches of great nominal value which Fischer personally placed under his control, excluding me from this obligation. Fischer simply stole works which were most valuable [...] and sent them to his family in Germany, even to his acquaintances. In time, the treasures of Warsaw looted by Fischer became valuable gifts given generously to Hans Frank and Nazi dignitaries in Berlin. On the pretext of controlling and integrating collections and inventorying by his trusted people, he pillaged Warsaw’s museum collections like a common thief and criminal.*¹⁶⁸

168 | T. Walichnowski, op. cit., p. 57.

MUZEUM NARODOWE - WARSZAWIE
PRACOWNIA KONSERWATORSKA OBRAZÓW Nr 79 10 40

Przyjęto dn. 27.5 1940 M. N. Nr. inv. ...
Wydano dn. 28.5 1940 W. Zosbete 4.174.
Nr. karta

Autor (nazw.) Karakuzina Anton' Tytuł Krajobraz
Dzielnica ...
Materiał olej. wym 172 x 321 ...
Stan Dobry, lekkie zabrudzenia

Badania mikrochem.
prom. rentgen.
reżym

Prace konserwatorskie Odrynowanie

■ Karta konserwatorska nr 79/1940 obrazu A. Kozakiewicza *Krajobraz* (TZSP 174) wypożyczonego przez Fischera, kartoteka konserwatorska
Conservation record no. 79/1940 for the painting *Landscape* by A. Kozakiewicz (TZSP 174) loaned by Fischer, conservation card catalogue

Relację Leista potwierdzają dokumenty. W 1940 r. do siedziby Fischera w pałacu Brühla wypożyczono¹⁶⁹, uprzednio poddając konserwacji, dziewięć obrazów ze zbiorów Zachęty, w tym sześć zapisanych w katalogu¹⁷⁰. 8 lutego 1940 r. zabrano obraz *W marcu* T. Ziomeka (TZSP 856), 28 lutego 1940 r. *W święto Matki Boskiej Zielnej* Zdzisława Jasińskiego (TZSP 636), zaś 29 lutego 1940 r. *Krajobraz morski* Bronisława Kowalewskiego (TZSP 721), *Krajobraz* N. Karazina (TZSP 68), *Nad wieczorem* A. Świeszewskiego (TZSP 196), a 7 marca 1940 r. *Wybrzeże skaliste* I. Ajwazowskiego (TZSP 457)¹⁷¹. Udało się odzyskać tylko obraz A. Świeszewskiego, który w 1947 r. został zabezpieczony i przekazany do MNW przez nieznanego nam z imienia pana Krzywińskiego z Warszawy.

169 | W niniejszej pracy „wypożyczenia” zostały ograniczone do obrazów pochodzących z Zachęty, pominięto zaś informacje na temat zabieranych zabytków MNW i innych kolekcji.

170 | Były to też obrazy nieskatalogowane: Jadwigi Boguskiej *Pejzaż*, olej na płótnie, wym. 35 × 52,5; Kazimierza Hollera *Akt*, olej na płótnie, wym. 80,5 × 61,5; M. Wywiórskiego-Gorstki na *Pejzaż*, olej na płótnie, brak wymiarów.

171 | Archiwum Wojenne, Teka 8.

Leist's account is supported by documentation. In 1940, nine paintings from the TZSP collection¹⁶⁹ were borrowed, restored, and transferred to Fischer's residence in **Brühl Palace**, including six registered in the catalogue.¹⁷⁰ The following paintings were taken in succession: *In March* by T. Ziomek (TZSP 856) taken on 8 Feb. 1940, *On the Feast of the Assumption of Our Lady* by Zdzisław Jasiński (TZSP 636) on 28 Feb. 1940, *Seascape* by Bronisław Kowalewski (TZSP 721), *Landscape* by N. Karazin (TZSP 68), *Near Evening* by A. Świeszewski (TZSP 196) on 29 Feb. 1940, and *Rocky Coast* by I. Ajwazowski (TZSP 457) on 7 Mar. 1940.¹⁷¹ Only the painting by A. Świeszewski was recovered – in 1947, it was secured and returned to MNW by Mr. Krzywiński from Warsaw, whose first name remains unknown.

169 | In this publication, references to “borrowing” come down to items from the Society's collection; there is no mention of artworks taken from MNW or other collections.

170 | The uncatalogued works were: *Landscape* by Jadwiga Boguska, oil on canvas, 35 × 52.5; *Nude* by Kazimierz Holler, oil on canvas, 80.5 × 61.5; *Landscape* by M. Wywiórski-Gorstkin, oil on canvas, dimensions unknown.

171 | Wartime Archives, File 8.

Obrazów zachętowskich użyto także do dekoracji pałacu w **Łazienkach**, kolejnej rezydencji L. Fischera. 1 czerwca 1940 r. wypożyczono płótna: *Scena na targu* T. Rybkowskiego (TZSP 456), *Krajobraz* A. Kozakiewicza (TZSP 174), *Krajobraz* W. Maleckiego (TZSP 165), *Krajobraz* – kopię z N. Berchema (TZSP 215), *Cyganka z dziećmi* F. Streitta (TZSP 434), *Krajobraz włoski* Kazimierza Szolca (TZSP 188), *Plac Krasińskich z kościołem popijarskim* M. Zaleskiego (TZSP 383), *Słepiec ukraiński* K. Przyszychowskiego (TZSP 76)¹⁷². Obrazów tych, z wyjątkiem ostatniego, do tej pory nie odzyskano.

Wszystkie zaginione dzieła wypożyczone do dekoracji pomieszczeń gmachów, w których urzędował gubernator L. Fischer, prawdopodobnie zostały przez niego wysłane lub wywiezione do Niemiec, co potwierdzałyby szczerze wypowiedzi L. Leista.

Pracownikom Muzeum udało się także zarejestrować wywiezienie kilku płócien ze zbiorów Zachęty do **Lublina** 15 kwietnia 1940 r., być może do dekoracji siedziby Dystryktu Lubelskiego. Były to obrazy skatalogowane: *W polu* W. Szcernera (TZSP 438), *Przędzniczka* Leona Fortuńskiego (TZSP 725), *Krajobraz morski* A. Austena (TZSP 779)¹⁷³. Wszystkie uznane są za straty wojenne. Odniesienie na rynku antykwarycznym obrazu L. Fortuńskiego¹⁷⁴ sugeruje, że w 1944 r., przed

Paintings from the TZSP collection were also used to adorn **Łazienki Palace**, the subsequent residence of L. Fischer. On 1 June 1940, the following paintings were borrowed: *Market Scene* by T. Rybkowski (TZSP 456), *Landscape* by A. Kozakiewicz (TZSP 174), *Landscape* by W. Malecki (TZSP 165), *Landscape* – copy from N. Berchem (TZSP 215), *Gypsy Woman with Children* by F. Streitt (TZSP 434), *Italian Landscape* by Kazimierz Szolc (TZSP 188), *Krasiński Square with the Former Piarist Church* by M. Zaleski (TZSP 383), *Ukrainian Blind Man* by K. Przyszychowski (TZSP 76).¹⁷² These paintings, with the exception of the last one, have not been recovered.

All of the lost works borrowed to decorate the premises occupied by Governor L. Fischer were most likely sent or taken by him to Germany, which would confirm the veracity of Leist's remarks.

The Museum staff also succeeded in recording the transport of several canvasses from the Society's collection to **Lublin** on 15 Apr. 1940, perhaps for the purpose of adorning the premises of the headquarters of the Lublin District. These were the following catalogued paintings: *In the Field* by W. Szerner (TZSP 438), *Spinning Girl* by Leon Fortuński (TZSP 725), *Seascape* by A. Austen (TZSP 779).¹⁷³ All of these are recognized as wartime losses. Reference to the painting by L. Fortuński on the art market¹⁷⁴ suggests that

172 | Archiwum Wojenne, Teka 8. Oprócz nich wypożyczono także jako „obrazy z Zachęty”: K. Wróblewskiego *Pejzaż górski*; S. Karniewskiego *Boryslaw*, olej na płótnie, wym. 75,3 × 95; W. Gersona *Trzy sztuki*, owal, olej na płótnie, wym. 47 × 56. Obrazy te utracono.

173 | AMNW, sygn. 679, s. 19. Oprócz wymienionych dzieł były też inne obrazy TZSP bez numerów katalogu bądź pochodzące ze składów: Aleksandra Sochaczewskiego *Portret dziewczynki*, olej na płótnie, wym. 58,6 × 46; Teodora Schwanebacha *Morze*, olej na płótnie, wym. 65,5 × 92,3; Władysława Bończy-Rutkowskiego *Miasteczko*, olej na płótnie, wym. 74,5 × 121,5; Teofila Śliwowskiego *Potyczka*, olej na płótnie, wym. 86,7 × 168,2; Jana Czesława Moniuszki *Pan Twardowski*, olej na płótnie, 81 × 127; Rafała Wąsowicza *Ulica Krawiecka w Krzemieńcu*, olej na płótnie, wym. 68,8 × 55,8. Obrazy te również zaginęły.

174 | Obraz został sprzedany w Koller Auktionen w Zurychu 19 września 2008 r. za 45 000 CHF – źródło: www.artprice.com [dostęp: 3.04.2012].

172 | Wartime Archives, File 8. In addition to these, also taken as “paintings from TZSP”: *Mountain Landscape* by K. Wróblewski; *Boryslaw* by S. Karniewski, oil on canvas, 75.3 × 95; *Three Items* by W. Gerson, oval, oil on canvas, 47 × 56. These were all lost.

173 | AMNW, inv. 679, p. 19. Besides the above-mentioned works, there were other works from the Society, either without catalogue numbers or from storage: *Portrait of a Girl* by Aleksander Sochaczewski, oil on canvas, 58.6 × 46; *Sea* by Teodor Schwanebach, oil on canvas, 65.5 × 92.3; *Little Town* by Władysław Bończa-Rutkowski, oil on canvas, 74.5 × 121.5; *Skirmish* by Teofil Śliwowski, oil on canvas, 86.7 × 168.2; *Mr. Twardowski* by Jan Czesław Moniuszko, oil on canvas, 81 × 127; *Tailor Street in Krzemieniec* by Rafał Wąsowicz, oil on canvas, 68.8 × 55.8. These paintings were also lost.

174 | The painting was sold at Koller Auktionen in Zürich on 19 Sep. 2008 for CHF 45,000 – source: www.artprice.com [accessed: 3 Apr. 2012].

ewakuacją z Lublina, Niemcy zabrali wspomniane płótna ze sobą. 8 kwietnia 1940 r. odnotowano także wypożyczenie do Wiednia obrazu S. Bieszczada *Targ w Monachium* (TZSP 498)¹⁷⁵. Dzieło to obecnie należy do zbiorów MNW, jednak nie ma bliższych informacji na temat okoliczności jego rewindykacji.

28 września 1940 r. obrazy z Zachęty zostały wypożyczone do dekoracji mieszkania Stadtdirektora **Maxa Bechera**¹⁷⁶ w Alejach Ujazdowskich 27 w Warszawie. Były to: *Przystań rybacką w Nordeman* J. Maszyńskiego (TZSP 691), *Głowa wieśniaczki* W. Wodzinowskiego (TZSP 821), *Noc* A. Malinowskiego (TZSP 179), *Krajobraz morski* A. Świeszewskiego (TZSP 113)¹⁷⁷. Wszystkie płótna zostały zwrócone do MNW 22 października 1942 r. Był to jeden z nielicznych przypadków zwrotu wypożyczonych obrazów.

Kolejne wypożyczenie miało miejsce 16 października 1940 r. Dwanaście obrazów trafiło wówczas do dekoracji **Kasino des Höheren SS und Polizeiführers im GG w pałacu Blanka**¹⁷⁸. Wśród nich cztery płótna z Zachęty: *Krajobraz nieznanego malarza* (TZSP 212), *Portret żony Czesława Kuryatto* (TZSP 892), *Martwa natura* W. Weissa (TZSP 858) i *Pejzaż holenderski z Helu* Jerzego Rupniewskiego (TZSP 836). Dodatkowo 22 października 1940 r.¹⁷⁹ wypożyczono 39 obrazów, w tym trzy z Zachęty: *Włoszkę* K. Millera (TZSP 551), *Główka dziewczyny* Emilii Dukszyńskiej-Dukszty (TZSP 164) oraz *W chacie* W. Tetmajera (TZSP 474). Do dekoracji **pałacu Blanka** 21 grudnia 1940 r. zabrano także płótna: *Pejzaż włoski* Henryka Cieszkowskiego (TZSP 30), *Cyrenarie* Adama Grabowskiego (TZSP 634)¹⁸⁰. Dzieła te zaginęły. Prawdopodobnie przed wybuchem powstania warszawskiego zostały wywiezione przez niemieckich urzędników.

175 | Archiwum Wojenne, Tecka 8.

176 | H. Pawłowicz, *Okupacyjne dzieje samorządu Warszawy*, Warszawa 1974, s. 37.

177 | AMNW, sygn. 679, s. 16.

178 | AMNW, sygn. 679, s. 11–12.

179 | Bericht für X 1940; także: AMNW, sygn. 679, s. 11.

180 | AMNW, sygn. 679, s. 14.

in 1944, before the evacuation of Lublin, the Germans took the above-mentioned works with them. On 8 Apr. 1940, the borrowing to Vienna of *Market in Munich* by S. Bieszczad (TZSP 498) was observed.¹⁷⁵ The work is presently in the collection of MNW, but there is no clear information as to the circumstances of its repossession.

On 28 Sep. 1940, paintings from TZSP were borrowed to adorn the residence of Stadtdirektor **Max Becher**¹⁷⁶ at 27 Aleje Ujazdowskie in Warsaw. These were as follows: *Fishing Port in Nordeman* by J. Maszyński (TZSP 691), *Head of a Peasant Woman* by W. Wodzinowski (TZSP 821), *Night* by A. Malinowski (TZSP 179), and *Seascape* by A. Świeszewski (TZSP 113).¹⁷⁷ All of these works were returned to MNW on 22 Oct. 1940 – one of the few instances of returning borrowed paintings.

Another borrowing occurred on 16 Oct. 1940 – twelve paintings were taken to decorate **Kasino des Höheren SS und Polizeiführers im GG in Blank Palace**.¹⁷⁸ Among them were four works from TZSP: *Landscape* by an unknown painter (TZSP 212), *Portrait of the Artist's Wife* by Czesław Kuryatto (TZSP 892), *Still Life* by W. Weiss (TZSP 858), and *Dutch Landscape from Hel Peninsula* by Jerzy Rupniewski (TZSP 836). An additional 39 paintings were borrowed on 22 Oct. 1940,¹⁷⁹ including three from TZSP: *Italian Woman* by K. Miller (TZSP 551), *Head of a Girl* by Emilia Dukszyńska-Dukszta (TZSP 164), and *In the Cottage* by W. Tetmajer (TZSP 474). On 21 Dec. 1940, the following two works were taken to **Blank Palace**: *Italian Landscape* by Henryk Cieszkowski (TZSP 30) and *Cinerarias* by Adam Grabowski (TZSP 634).¹⁸⁰ These works are lost – they were probably removed by German officials before the outbreak of the Warsaw Rising.

175 | Wartime Archives, File 8.

176 | H. Pawłowicz, *History of the Local Government of Warsaw during the Occupation*, Warsaw 1974, p. 37.

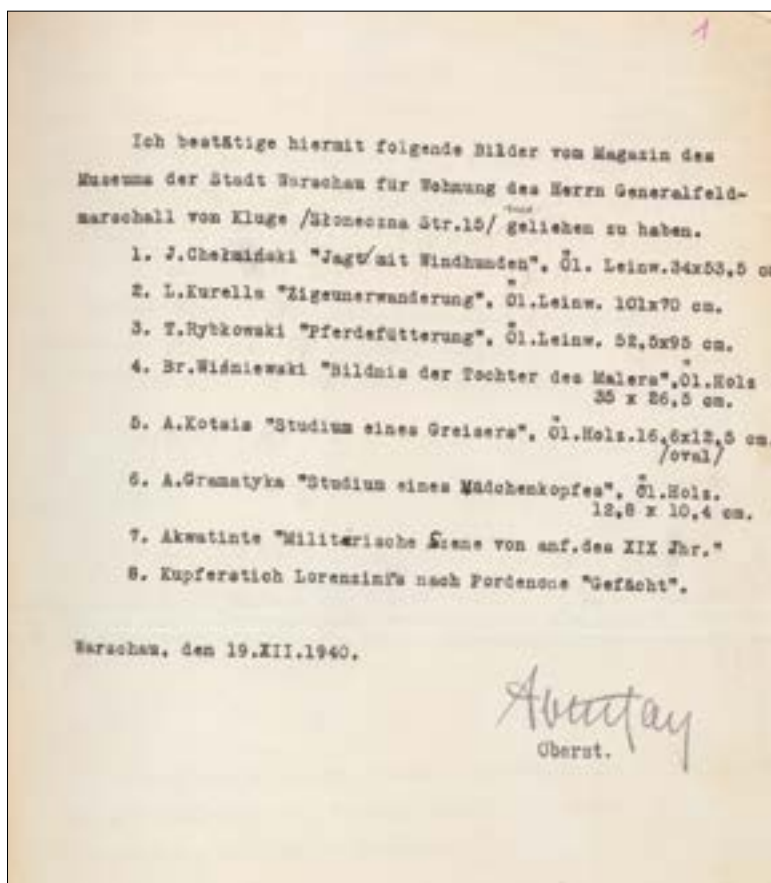
177 | AMNW, inv. 679, p. 16.

178 | AMNW, inv. 679, pp. 11–12.

179 | Bericht für Oct. 1940; also: AMNW, inv. 679, p. 11.

180 | AMNW, inv. 679, p. 14.

■ Protokół wypożyczenia do mieszkania Generalfeldmarschalla von Kluge z 19 grudnia 1940 r., Archiwum Wojenne, Teka 8
Protocol of loan to the dwelling of von Kluge on 19 Dec. 1940, Wartime Archives, File 8

Następnie 19 grudnia 1940 r.¹⁸¹ wypożyczono do dekoracji willi na **ul. Słonecznej 15** w Warszawie, należącej przed wojną do Zofii z Wedłów Skibińskiej-Żochowskiej¹⁸², kolejne pięć obrazów ze zbiorów Zachęty: *Polowanie* J. Chelmińskiego (TZSP 432), *Popas* T. Rybkowskiego (TZSP 465), *Portret córki* B. Wiśniewskiego (TZSP 476), *Głowa starca* A. Kotsisa (TZSP 120), *Głowa dziewczyny* Antoniego Gramatyki (TZSP 127)¹⁸³. Willa ta została zarekwirowana na pokoje dla oficerów niemieckich. Wspomniane płótna miały dekorować mieszkanie Generalfeldmarschalla

On 19 Dec. 1940,¹⁸¹ another five paintings from TZSP were taken to adorn a villa at **15 Słoneczna St.** in Warsaw, which before the war was owned by Zofia Skibińska-Żochowska née Wedel:¹⁸² *Hunting* by J. Chelmiński (TZSP 432), *Feeding* by T. Rybkowski (TZSP 465), *Portrait of a Daughter* by B. Wiśniewski (TZSP 476), *Head of an Old Man* by A. Kotsis (TZSP 120), and *Head of a Girl* by Antoni Gramatyka (TZSP 127).¹⁸³ The villa had been requisitioned for billets for German officers. The works in question were to adorn the dwelling of Generalfeldmarschall **von Kluge**. All of the furnish-

181 | AMNW, sygn. 679, s. 17; Bericht für XII 1940.

182 | MNW, Dział Inwentarzy, Teczka Skibiński Andrzej, Pismo A. Skibińskiego do MNW w sprawie micnia zagrabionego przez Niemców.

183 | AMNW, sygn. 679, s. 17; Bericht für XII 1940.

181 | AMNW, inv. 679, p. 17; Bericht für Dec. 1940.

182 | MNW, Inventory Department, File Skibiński Andrzej, Letter of A. Skibiński to MNW in the matter of property looted by the Germans.

183 | AMNW, inv. 679, p. 17; Bericht für Dec. 1940.

■ Wykaz zabytków w mieszkaniu Stadtpräsidenta O. Dengla, Dział Inwentarzy MNW, Teczka PRM
List of artworks in the dwelling of Stadtpräsident O. Dengel, MNW Inventory Department, File PRM

von Kluge. Całe wyposażenie willi, w tym wypożyczone obrazy, zostało skradzione w 1944 r. i wywiezione do zamku Fischhorn w Zell am See w Austrii, w którym *swoją melinę*¹⁸⁴ miał Hermann Fegelein, szwagier Ewy Braun. Obrazy Chelmińskiego i Rybkowskiego zostały znalezione w trakcie misji B. Urbanowicza i rewindykowane z Salzburga w 1946 r., los pozostałych nie jest znany.

Jeszcze w październiku 1939 r. z polecenia władz niemieckich przewieziono do pomieszczeń magistratu szereg przedmiotów z częściowo uszkodzonego Pałacu Rady Ministrów. Później odnotowano kilka obrazów

ings of the villa, including the borrowed paintings, were stolen in 1944 and taken to Fischhorn Castle in Zell am See in Austria, in which Hermann Fegelein, brother-in-law of Eva Braun, *had his hideout*.¹⁸⁴ The paintings by Chelmiński and Rybkowski were found during the mission of B. Urbanowicz and repossessed from Salzburg in 1946; the fate of the rest is unknown.

Back in October 1939, on the directive of German authorities, a number of objects was transported to the city administration offices from the partially damaged Palace of the Council of Ministers. Later, several paintings from TZSP were noted to be in the prem-

184 | B. Urbanowicz, *Kronika Fischhornu*, „Muzcalnictwo” 1966, nr 13, s. 11.

184 | B. Urbanowicz, *Chronicle of Fischhorn*, „Muzcalnictwo” 1966, no. 13, p. 11

TZSP w pomieszczeniach Stadtpresidenta Dengla¹⁸⁵ w pałacu Blanka. Były to płótna przeniesione z Pałacu Rady Ministrów do magistratu w 1939 r.: TZSP 35, 522, 601¹⁸⁶, które do tej pory się nie odnalazły. 10 stycznia 1941 r. wypożyczono do dekoracji **Deutsches Haus** zwrócony w październiku 1939 r. obraz Jordaensa *Król opojów* (TZSP 355)¹⁸⁷. 5 grudnia 1941 r. wystawiono pokwitowanie na przywiezione z Pałacu Rady Ministrów obrazy pochodzące z depozytu Zachęty z lat 20. XX w.: dwie prace W. Kotarbińskiego: *Chrystus wskrzeszający* (TZSP 335) i *Trzy Marie u grobu Chrystusa* (TZSP 394); *Judyta z głową Holofernesa* – kopia dzieła C. Allorigo (TZSP 602); *Ofiara Abrahama* (TZSP 523) i *Diana i faun* nieznanych malarzy (TZSP 366). Po przebudowie Pałacu Rady Ministrów przemianowanego na Deutsches Haus, która miała miejsce w latach 1941–1942¹⁸⁸, część zabytków została ponownie wypożyczona do dekoracji gmachu. Były to na pewno obrazy zapisane w katalogu TZSP pod numerami TZSP 527, TZSP 525¹⁸⁹. W czasie powstania warszawskiego część wyposażenia wywieźli Niemcy, niektóre zabytki zostały odnalezione przez K. Estreichera w Petersbergu w Hesji i rewindykowane do kraju¹⁹⁰.

5 maja 1942 r. do dekoracji **Polizeidirektion** na ul. Czackiego 4 wypożyczono m.in. *Martwą naturę (kwiaty i owoce)* zapisaną w katalogu pod numerem TZSP 356¹⁹¹.

W aktach MNW znajdują się także dowody na niemiecką grabież obrazów, których los do tej pory nie jest znany, np.: 1 lipca 1940 r. Niemcy zabrali obraz

ises of Stadtpresident Dengel¹⁸⁵ in Blank Palace. These were works transferred from the Palace of the Council of Ministers to the city administration in 1939: TZSP 35, 522, 601,¹⁸⁶ which to this day have not been found. On 10 Jan. 1941, the painting *King of the Drunkards* by Jordaens (TZSP 355), which had been returned in October 1939, was borrowed to adorn **Deutsches Haus**.¹⁸⁷ On 5 Dec. 1941, a receipt was issued for paintings brought from the Palace of the Council of Ministers which were part of the deposit of TZSP in the 1920's: two works by W. Kotarbiński, *Christ Raising the Dead* (TZSP 335) and *Three Marys at the Tomb of Christ* (TZSP 394); *Judith with the Head of Holofernes*, copy of a painting by C. Allori (TZSP 602); *Sacrifice of Abraham* (TZSP 523) and *Diana and Faun* (TZSP 366) by unknown painters. After the rebuilding in 1941–1942 of the Palace of the Council of Ministers,¹⁸⁸ which had been renamed Deutsches Haus, some of the artworks were again borrowed to be displayed in this edifice. These were certainly paintings registered in the TZSP catalogue under numbers TZSP 527, 525.¹⁸⁹ During the Warsaw Rising, some of the furnishings were removed by the Germans; some of the artworks were found by K. Estreicher in Petersberg in Hesse and repossessed to Poland.¹⁹⁰

On 5 May 1942, among works borrowed to adorn **Polizeidirektion** at 4 Czackiego St. was *Still Life (Flowers and Fruit)* registered under no. TZSP 356.¹⁹¹

The archives of MNW also contain evidence of German looting of paintings whose destinations could

185 | W momencie opuszczania Warszawy przez Dengla jego następcą L. Leist nakazał sporządzenie dokładnego spisu inwentarza miejskiego w pałacu Blanka, aby nic nie mogło zginąć. *Chcę, aby każdy Niemiec, który tu przyjedzie z jedną walizką, z tą samą tylko walizką wyjechał.* – J. Kulski, *Z minionych lat życia 1892–1945*, Warszawa 1982, s. 284.

186 | MNW, Dział Inwentarzy, Teczka PRM.

187 | Archiwum Wojenne, Teka 8; Bericht für I 1941.

188 | Z. Bania, T. Jaroszewski, op. cit., s. 138.

189 | MNW, Dział Inwentarzy, Teczka PRM.

190 | AAN, MKiS, sygn. 387/58, s. 62.

191 | Archiwum Wojenne, Teka 8.

185 | When Dengel was leaving Warsaw, his successor L. Leist ordered the preparation of a detailed list of city property in Blank Palace, so that nothing would be lost. *I want every German who came here with one suitcase to leave only with that particular suitcase* – J. Kulski, *1892–1945. Years Past*, Warsaw 1982, p. 284.

186 | MNW, Inventory Department, File PRM.

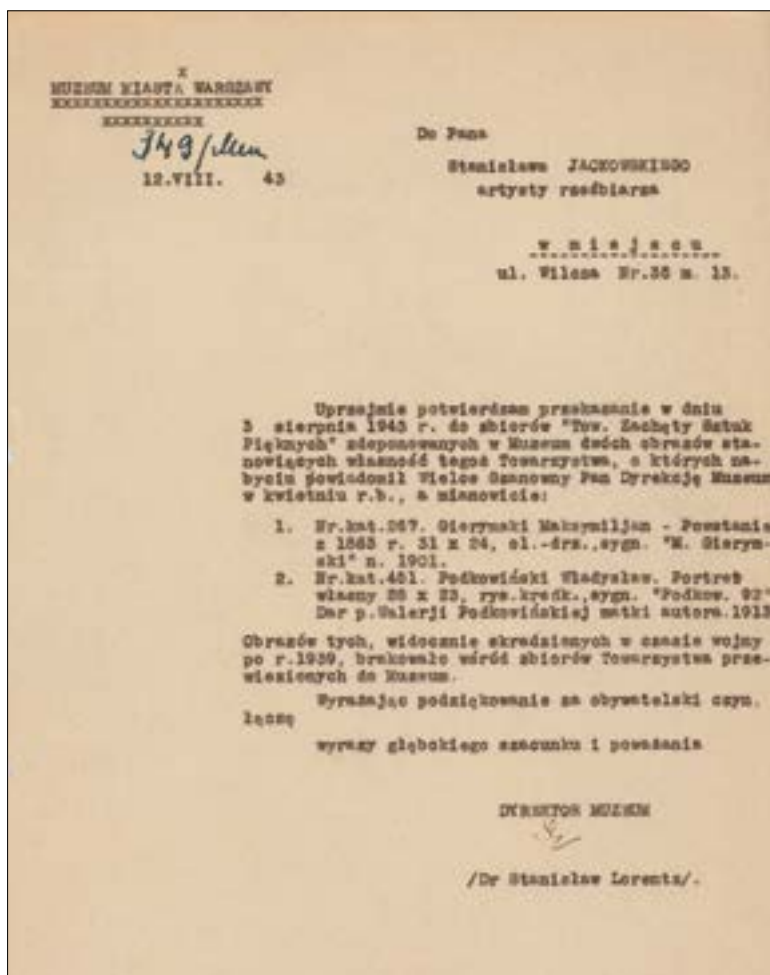
187 | Wartime Archives, File 8; Bericht für Jan. 1941.

188 | Z. Bania, T. Jaroszewski, op. cit., p. 138.

189 | MNW, Inventory Department, File PRM.

190 | AAN, MKiS, inv. 387/58, p. 62.

191 | Wartime Archives, File 8.

- Podziękowanie dla S. Jackowskiego z 12 sierpnia 1943 r., Dział Inwentarzy MNW, Teczka TZSP
Acknowledgement of S. Jackowski on 12 Aug. 1943, MNW Inventory Department, File TZSP

Włoszka T. Axentowicza (TZSP 544). Dzieło to do dzisiaj nie zostało odnalezione¹⁹².

Opisane przykłady wypożyczeń dawnych zbiorów Zachęty są dowodem i ilustracją oficjalnej polityki grabieży niemieckich. Istniały również udokumentowane przypadki kradzieży prywatnej i szczęśliwego odnalezienia pojedynczych obrazów. Płótna M. Gieryskiego *Powstaniec z 1863 r.* oraz W. Podkowińskiego *Autoportret*, zapisane pod numerami TZSP 267 i TZSP 451, zostały wyjęte ze skrzyni i skradzione prawdopodobnie jeszcze z gmachu Zachęty. Odnalazł je na rynku

192 | AMNW, sygn. 679, s. 10.

not be determined, e.g. on 1 July 1940, the Germans took the painting *Italian Woman* by T. Axentowicz (TZSP 544), which has not been found to this day.¹⁹²

The examples of borrowing from the former collection of TZSP, described above, are evidence and a vivid illustration of the official policy of German looting. There are also documented instances of private thefts and serendipitous rediscovery of individual works. M. Gieryski's *Insurrectionist from 1863* (TZSP 267) and W. Podkowiński's *Self-Portrait* (TZSP 451) were removed from their crates and stolen probably while still in

192 | AMNW, inv. 679, p. 10.

antykwarycznym artysta rzeźbiarz Stanisław Jackowski. Udało mu się zakupić obydwie prace w kwietniu 1943 r. Po sprawdzeniu w MNW ich proveniencji S. Jackowski 3 sierpnia 1943 r.¹⁹³ przekazał je placówce. Odnaleziono również pastel S. Wyspiańskiego *Głowa dziecka* (TZSP 752), który został zapisany Zachęcie przez L. Papińskiego. Praca ta została zabezpieczona przez prof. Leonarda Winnickiego¹⁹⁴ prowadzącego Salon Sztuki „Mała Zachęta” przy ul. Polnej 32 w Warszawie¹⁹⁵ i przekazana do Muzeum 24 czerwca 1942 r. Obraz poddany był oględzinom w gmachu MNW 11 lipca 1942 r. przez S. Radeckiego-Mikulicza, który potwierdził jego proveniencję¹⁹⁶.

Do rąk prywatnych dostały się także dwa znane obrazy: *Król Władysław Łokietek zrywa układy z Krzyżakami* J. Matejki (TZSP 546)¹⁹⁷ i *Głowa chłopca ze Żmudzi* J. Fałata (TZSP 454), które zostały skradzione jeszcze z gmachu Zachęty. W nieznanych okolicznościach nabył je kolekcjoner Ludwik Trylski, właściciel majątku Reguły-Kuchy pod Warszawą, który w czasie okupacji był aktywny na oficjalnym rynku antykwarycznym¹⁹⁸. Starania o odzyskanie dzieł pracownicy

the Society’s building. They were rediscovered on the art market by the sculptor Stanisław Jackowski. He succeeded in purchasing both paintings in April 1943. After confirming their provenance with MNW, Jackowski transferred them to that institution on 3 Aug. 1943.¹⁹³ Also, the pastel by S. Wyspiański *Head of a Child* (TZSP 752) was found; it had been bequeathed to the Society by Prof. Leon Papiński. This work was secured by Prof. Leonard Winnicki¹⁹⁴ who headed the Art Salon “Little Zachęta” at 32 Polna St. in Warsaw,¹⁹⁵ and transferred it to the Museum on 24 June 1942. The painting was examined at MNW on 11 July 1942 by S. Radecki-Mikulicz, who confirmed its provenance.¹⁹⁶

Two well-known paintings found their way into private hands: *King Łokietek Abrogating the Treaty with the Teutonic Knights* by J. Matejko (TZSP 546)¹⁹⁷ and *Head of a Peasant from Samogitia* by J. Fałat (TZSP 454). They were stolen from the Society’s building, and later acquired under unknown circumstances by collector Ludwik Trylski, owner of the Reguły-Kuchy estate near Warsaw, who was active in the official art market during the occupation.¹⁹⁸ The Museum employees began their

193 | MNW, Dział Inwentarzy, Teczka TZSP. Pismo S. Lorentza z 12 sierpnia 1943 r. jest podziękowaniem za przekazanie skradzionych obrazów. Obrazy należą do zbiorów MNW.

194 | L. Winnicki zasłużył się także we wrześniu 1939 r., kiedy to wraz z Wojciechem Stanisławem Turczyńskim z narażeniem życia wyniósł z płonącego gmachu Głównego Inspektoratu Sił Zbrojnych wielki obraz Piotra Michałowskiego *Napoleon na koniu* i złożył go w gmachu MNW. Dzieło to obecnie należy do zbiorów MNW. Patrz: J. Sienkiewicz, *Wspomnienia o Muzeum Narodowym. Z dziejów Muzeum Narodowego w Warszawie*, „Rocznik MNW”, t. 9, 1965, s. 348.

195 | O antykwariacie patrz: S. Boldok, op. cit., s. 387–388.

196 | MNW, Dział Inwentarzy, Teczka TZSP. Obecnie w zbiorach MNW.

197 | Obraz był reprodukowany w katalogu wystawy Matejki w TZSP w 1938 r., poza tym wydany jako Premium Zachęty w 1927 r. – Sprawozdanie TZSP za 1928, s. 9. Oprócz własności TZSP wśród zabezpieczonej kolekcji był także *Krajobraz włoski* H. Siemiradzkiego z przedwojennych zbiorów MNW.

198 | Patrz: W. Czernic-Żalińska, *Salon Sztuki „Skarbiec” w Warszawie. Kalendarz działalności w latach 1940–1950*, „Rocznik

193 | MNW, Inventory Department, File TZSP. Letter of S. Lorentz of 12 Aug. 1943 expresses acknowledgements for return of the stolen paintings. At present, they are in the collection of MNW.

194 | L. Winnicki also deserves credit when, in September 1939, assisted by Wojciech Stanisław Turczyński, the two men, at the risk of their lives, carried a large painting by Piotr Michałowski *Napoleon on Horseback* out of the burning building of the Chief Inspectorate of the Armed Forces and brought it to MNW. At present, the painting is in the collection of MNW. See: J. Sienkiewicz, *Memories of the National Museum. From the History of the National Museum in Warsaw*, “Annals of MNW”, v. 9, 1965, p. 348.

195 | About this dealership: S. Boldok, op. cit., pp. 387–388.

196 | MNW, Inventory Department, File TZSP. Presently in the collection of MNW.

197 | The painting was reproduced in the catalogue of the Matejko exhibition at the Society in 1938, and was also published as a Premium of the Society in 1927 – Report of TZSP for 1928, p. 9. Besides the works belonging to the Society, the secured collection included *Italian Landscape* by H. Siemiradzki from the pre-war collection of MNW.

198 | See: W. Czernic-Żalińska, *Art Salon “Skarbiec” in Warsaw*.

Muzeum rozpoczęli 31 stycznia 1945 r.¹⁹⁹, po otrzymaniu częstych wówczas informacji o zabytkach wymagających zabezpieczenia. Kozakiewicz udał się do Zarządu Miejskiego na Pragę, by uzyskać stosowne upoważnienie umożliwiające mu odebranie obrazów. Zaopatrzony w pełnomocnictwo, 2 lutego 1945 r. potwierdził, że w majątku administrowanym przez Nowickiego z ramienia firmy „Agril” znajdują się obrazy wybitnych polskich artystów²⁰⁰, pochodzące także ze zbiorów publicznych. 10 lutego administracja majątku bez przeszkód wydała dzieła delegacji złożonej z pracowników Zarządu Miejskiego i MNW, ale w ostatniej chwili kategorycznie sprzeciwił się temu ppłk Markin, radziecki komendant wojenny. Markin uzasadniał swoją decyzję tym, że *władze miejskie nie mają prawa wydawać od siebie żadnych poleceń na rejonie powiatu warszawskiego, do którego należą Reguły*²⁰¹. Ostatecznie obrazy zostały przekazane do zbiorów MNW jako depozyt MKiS dopiero 14 marca 1945 r.²⁰².

■ POWSTANIE WARSZAWSKIE, AKCJA PRUSZKOWSKA, REWINDYKACJA

W czasie powstania warszawskiego gmach TZSP został ponownie uszkodzony, ale Niemcy nie zdążyli go wysadzić w powietrze. Zbiory Zachęty złożone w MNW podzieliły natomiast los innych zabytków znajdujących się w tej placówce. Powstanie warszawskie stwo-

MNW”, t. 10, 1966, s. 480; Z. Potocka, *Antykwarjat „Miniatura”. Wspomnienia*, „Rocznik MNW”, t. 11, 1967, s. 211. Antykwarjaty korzystały z fachowej porady m.in. pracowników MNW: J. Sienkiewicza, S. Kozakiewicza, S. Gebethnera, M. Walickiego, M. Mrozińskiej, a także innych rzeczoznawców: A. Lauterbacha, Stanisławy Sawickiej, Macieja Masłowskiego, Jerzego Remera i in. Patrz: A. Ryszkiewicz, *Handel dziełami sztuki w okupowanej Warszawie 1939–1944*, „Muzealnictwo” 1986, nr 30, s. 12–21.

199 | *Kronika Muzeum Narodowego w Warszawie od 18 stycznia 1945 r.*, MNW, Zbiory Ikonograficzne i Fotograficzne, nr inw. rkps 2146, s. 18.

200 | *Ibidem*, s. 23

201 | *Ibidem*, s. 38–39.

202 | *Ibidem*, s. 53.

efforts to recover the works on 31 January 1945,¹⁹⁹ after receiving frequent notes about the artworks in need of protection. Kozakiewicz went to the Prague City Council to obtain authorization to retrieve the paintings. Provided with power of attorney, on 2 Feb. 1945, he confirmed that the property maintained by Nowicki on behalf of the “Agril” company contained paintings by prominent Polish artists,²⁰⁰ including from public collections. On 10 Feb., the estate administration released the works to a delegation composed of employees of the City Council and MNW without any objections, but at the last moment, Lt. Col. Markin, the Soviet war commander, categorically blocked it. Markin justified his decision asserting that the *municipal authorities have no right to issue any orders in the district areas of Warsaw, to which Reguły belongs*.²⁰¹ Ultimately, the paintings were not transferred to the collection of MNW as a deposit of MKiS until 14 Mar. 1945.²⁰²

■ THE WARSAW RISING, PRUSZKÓW ACTION, REPOSSESSIONS

During the Warsaw Rising, the Society’s building was again damaged, but the Germans did not have enough time to detonate it. Nevertheless, the Society’s collection deposited in MNW shared the fate of the other artworks stored there. The Rising gave the battalion of

Calendarium of Activities 1940–1950, “Annals of MNW”, v. 10, 1966, p. 480; Z. Potocka, *Art Dealership “Miniatura”. Reminiscences*, “Annals of MNW”, v. 11, 1967, p. 211. Art dealerships were professionally advised by MNW staff: J. Sienkiewicz, S. Kozakiewicz, S. Gebethner, M. Walicki, M. Mrozińska, and other experts, including: A. Lauterbach, Stanisława Sawicka, Maciej Masłowski, Jerzy Remer, et al. See A. Ryszkiewicz, *Trading of Artworks in Occupied Warsaw 1939–1944*, “Muzealnictwo” 1986, no. 30, pp. 12–21.

199 | *Chronicle of the National Museum in Warsaw from 18 Jan. 1945*: MNW, Iconographic and Photographic Collections, inv. rkps 2146, p. 18.

200 | *Ibid.*, p. 23.

201 | *Ibid.*, pp. 38–39.

202 | *Ibid.*, p. 53.

rzyło stacjonującym w niej batalionom niemieckim okazję do dwumiesięcznego plądrowania zbiorów. Sale muzealne po powstaniu były w oplakanym stanie – zostały całkowicie zniszczone. Dodatkowo *setki paczek wysyłanych pocztą polową do Rzeszy unosiło resztki zachowanych zabytków, zrabowanych przez stacjonujących w Muzeum żołnierzy i oficerów*²⁰³. Spośród obrazów zdeponowanych w MNW sporą część obiektów utraconych stanowią obrazy małych formatów, tzw. główki, które z pewnością zostały skradzione podczas powstania. Warto przytoczyć tutaj fragmenty pamiętnika S. Lorentza z 1944 r., ilustrujące działania Niemców wobec zgromadzonych w MNW zbiorów Zachęty w tym okresie:

*19 VIII pokój inwentaryzacyjny [...] wszystkie szafy otwarte, rzeczy powyrzucane [...] teki z rysunkami polskimi i inne z Zachęty rozrzucone*²⁰⁴.

*31 VIII dyrektor Muzeum z p. [Zofia – RO] Kondracką porządkują kancelarię, zbierając z podłogi rozrzucone akta [...] reprodukcje i pocztówki oraz książki z biblioteki Tow. Zachęty Sztuk Pięknych, które wkładano do szaf i szuflad*²⁰⁵.

*4 IX przed południem dyrektor Muzeum stwierdził, że kilkadziesiąt obrazów małego i średniego formatu zostało wyrzuconych ze stojaków w parterowej sali wystaw, mieszczących zbiory Tow. Zachęty Sztuk Pięknych i rozrzuconych po podłodze – prawdopodobnie dla wyboru i wysyłki do Niemiec. Dyrektor ponownie ustawił [je] na stojakach*²⁰⁶.

*8 IX [...] W godzinach popołudniowych dyrektor z mechanikiem Juszczykiem porządkował obrazy ze zbiorów Tow. Zachęty Sztuk Pięknych, rozrzucone przez żołnierzy. M.in. na podłodze leżał obraz J. Matejki Śmierć Zygmunta Augusta, Kokulara²⁰⁷ Edyp i Antygona, autoportret Hadziewiczza i wiele in.*²⁰⁸.

German soldiers stationed in the Museum building an opportunity to plunder the collection over the course of the next two months. After the Rising, the museum halls were in a truly deplorable state – they were completely destroyed. In addition, *hundreds of packages sent by field post to the Reich expropriated the remaining artworks, looted by the soldiers and officers stationed in the Museum*.²⁰³ Among the paintings deposited in MNW, a large part of lost objects were paintings of small format, so-called heads, which certainly were stolen during the Rising. At this point, it is worthwhile to quote fragments of the memoirs of S. Lorentz from 1944, illustrating the activities of the Germans in relation to the Society's collection held in MNW at the time:

19 Aug. Inventorying room [...] all the cabinets open, things thrown out, [...] portfolios with Polish drawings and others from TZSP scattered about.²⁰⁴

31 Aug. The Museum Director with Mrs. [Zofia – RO] Kondracka are cleaning up the office, picking up documents strewn about the floor, [...] reproductions, postcards, and books from the library of TZSP, which were put away in cabinets and drawers.²⁰⁵

4 Sep. Before noon, the director of the Museum determined that several dozen paintings of small and medium format were thrown down from their stands in the ground-floor exhibit hall, which contained the collection of TZSP, and scattered on the floor – probably for purposes of selection to send to Germany. The director set [them] back on their stands.²⁰⁶

8 Sep. [...] In the afternoon, the director, together with mechanic Juszczyk, were picking up the paintings from the TZSP collection scattered by the soldiers. Among these lying on the floor were "Death of Sigismund Augustus" by J. Matejko, "Oedipus and Antigone" by Kokular,²⁰⁷ self-portrait by Hadziewicz, and many more.²⁰⁸

203 | MNW, Dział Inwentarzy, Teczka Straty wojenne.

204 | S. Lorentz, *W muzeum i gdzie indziej*, s. 56.

205 | Ibidem, s. 64.

206 | Ibidem, s. 66.

207 | Powinno być A. Brodowski.

208 | S. Lorentz, *W muzeum i gdzie indziej*, s. 68.

203 | MNW, Inventory Department,, File Wartime losses.

204 | S. Lorentz, *In the Museum and Elsewhere*, p. 56.

205 | Ibid., p. 64.

206 | Ibid., p. 66.

207 | Should be by A. Brodowski.

208 | S. Lorentz, *In the Museum and Elsewhere*, p. 68.

14 IX [...] w sali parterowej wystaw czasowych stwierdził dyrektor brak kilku obrazów ze zbiorów Tow. Zachęty Sztuk Pięknych. [...] Jeden z obrazów – portret Krzyżanowskiego przedstawiający kobietę z kotem na kanapie – odnalazł dyrektor wśród nieczystości znacznie uszkodzony²⁰⁹.

18 IX [...] w sali wystaw czasowych stwierdzono, że żołnierze powijmowali liczne obrazy ze zbiorów Tow. Zachęty Sztuk Pięknych ze stojaków, pocięli płótna, zarysowali je ołówkami itd. W ten sposób uszkodzone zostały m.in. Lesser'a Śmierć Wandy, Gersona Zabójstwo Przemysława i kilka innych jego obrazów, Pillatiego Najazd Szwedów, Szyndlera Ewa, obrazy W. Kossaka i wiele in. Cała sala została w straszliwy sposób zanieczyszczona. Obrazy pobierano i powstawiano do stojaków²¹⁰.

24 IX dyrektor porządkował stosy muzealiów w sali inwentaryzacyjno-magazynowej, wydobywając z gruzów m.in. [...] teki z grafiką polską, wydawnictwa albumowe i zbiór fotografii z obrazów malarzy polskich, stanowiący własność Tow. Zachęty Sztuk Pięknych²¹¹.

Krótko po upadku powstania, 6 października 1944 r.²¹², w Muzeum zjawił się Moritz Arnhardt, Obersturmführer SS pochodzący z Monachium, podający się za architekta, który szczególnie „zasłużył się” w wywożeniu zabytków z Muzeum²¹³. Świadkiem „wyboru” dzieł sztuki przeznaczonych do wywozu był S. Lorentz, który wspominał: *pozostała mi w oczach [...] postać Arnhardta, siedzącego na drabinie w magazynie i przeglądającego obrazy, ustawione na półkach. Na dole stoi podwładnych jego dziesięciu SS-owców. Arnhardt wyjmuje jeden obraz po drugim, zakwalifikowane do wywozu podaje żołnierzom, niezakwalifikowane rzuca na stos pośrodku sali, przy czym łamią się ramy,*

14 Sep. [...] In the hall of temporary exhibits on the ground floor, the director noticed that several paintings from the TZSP collection were missing. [...] One of them – a portrait by Krzyżanowski depicting a woman seated on a couch with a cat – was found by the director among the waste. It was severely damaged.²⁰⁹

18 Sep. [...] In the hall of temporary exhibits, it was discovered that the soldiers had removed many paintings from the TZSP collection from their stands, slashed the canvasses, scribbled on them with pencil, etc. That was the damage suffered by, among others, Lesser's "Death of Wanda", Gerson's "Assassination of Przemysław", and several other of his paintings, Pillati's "Invasion of the Swedes", Szyndler's "Eve", paintings by W. Kossak, and many others. The entire room was horribly soiled. The paintings were picked up and replaced in their stands.²¹⁰

24 Sep. The director was arranging piles of artworks in the inventory-storage room, removing from the rubble [...] portfolios of Polish graphics, albums, and photographs of paintings by Polish artists which were the property of TZSP.²¹¹

Shortly after the fall of the rising on 6 Oct. 1944,²¹² SS Obersturmführer Moritz Arnhardt from Munich appeared in the Museum, claiming to be an architect. His exceptional "contributions" included making special selections from the Museum for removal.²¹³ The selection of works destined for removal was witnessed by S. Lorentz, who recalled the event as follows: *I can still see [...] the figure of Arnhardt sitting on a ladder in the storeroom and looking through paintings arranged on the shelves. On the floor stand ten of his subordinate SS-men. Arnhardt takes one painting after another, those selected for removal he hands to the soldiers, the rest are thrown onto a pile in the centre of the room, which results in breakage of frames,*

209 | Ibidem, s. 73. Obecnie jest własnością Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu, nabyty w 1962 r.

210 | Ibidem, s. 74.

211 | Ibidem, s. 76.

212 | Ibidem, s. 81.

213 | Arnhardt w tym czasie grabił także zbiory biblioteczne, więcej w pracy znawcy tematu Andrzeja Mężyńskiego, *Biblioteki Warszawy w latach 1939–1945*, Warszawa 2010, s. 250–253.

209 | Ibid., p. 73. Presently owned by the Museum of Opolian Silesia in Opole, acquired in 1962.

210 | Ibid., p. 74.

211 | Ibid., p. 76.

212 | Ibid., p. 81.

213 | At that time, Arnhardt was also looting bibliographic collections; more information on this subject can be found in a book written by an expert in this field: Andrzej Mężyński, *Libraries of Warsaw 1939–1945*, Warsaw 2010, pp. 250–253.

pekają obrazy, tłuką się szkła. Co pewien czas obraz, który Arnhardt uznaje za „dzieło sztuki zdegenerowanej”, poleca podeptać żołnierzom. Mniej więcej po kwadransie oficerowi najwidoczniej znudziła się zabawa. [...] schodzi z drabiny, wyznacza po jednym żołnierzu do każdej z sekcji półek z obrazami, poleca wdrapać się na górę, wyciągać jeden obraz po drugim i pokazywać sobie z daleka, kwalifikując je z odległości kilku metrów do wywozu lub na stos. Przegląd odbywa się w piorunującym prawdziwie SS-owskim tempie: w ciągu 45 minut oficer SS i jego dziesięciu żołnierzy zbadało wartość artystyczną około tysiąca obrazów²¹⁴. Działania Arnhardta Lorentz odnotował również w swojej kronice: 9 X [...] Arnhardt [...] wywiózł z Muzeum [...] luźno 18 obrazów dużego formatu, prawie wyłącznie polskich (m.in. *Bociany* [...], szereg innych obrazów Chelmońskiego, Brandta, Gierymskiego, *Falata itp.*)²¹⁵. Transport ten został skierowany do zamku Fischhorn w Zell am See w Austrii, „pod opiekę” wspomnianego już H. Fegeleina, co jednoznacznie wskazuje, na czyje zlecenie działał Arnhardt. Oprócz *Bocianów* J. Chelmońskiego (TZSP 3) ze zbiorów Zachęty wywieziono wówczas także m.in. obrazy *Sprawa przed wójtem Chelmońskiego* (TZSP 346) i *W altanie* A. Gierymskiego (TZSP 344). Wśród dzieł wielkoformatowych były m.in.: *Dirce chrześcijańska* H. Siemiradzkiego (TZSP 340) oraz depozyty: *Napoleon w Egipcie* Wojciecha Kossaka i Michała Wywiórskiego-Gorstkina (TZSP 5018) oraz *Wjazd królowej Jadwigi do Krakowa* Władysława Rossowskiego (TZSP 5017).

2 października 1944 r. upadło powstanie warszawskie. Według § 10 umowy kapitulacyjnej z powstańcami dowództwo niemieckie miało umożliwić ewakuację z Warszawy przedmiotów mających wartość artystyczną, kulturalną i kościelną²¹⁶. Jednak uzgodnień tych nie przestrzegano w ogóle, a miasto przeżywało ostatnie stadium agonii. Niemcy z rozmysłem wypalali domy, jeden po drugim, i niszczyli wszystko, co napotkali na swojej

tearing of canvas, breaking of glass. Every once in a while, Arnhardt directs the soldiers to trample a painting which he considers to be a “work of degenerate art”. After about fifteen minutes, he grew tired of this game. [...] He descends from the ladder, assigns one soldier to each section of shelves, directing them to climb up, take down one painting after another, and show it to him from a distance, categorizing them from a distance of several metres into either removal or the pile. The inspection proceeded with SS-like breakneck speed: in the course of 45 minutes, the officer and his men evaluated the artistic worth of about one thousand paintings.²¹⁴ Lorentz also noted Arnhardt’s activities in his memoir: on 9 October [...] Arnhardt [...] removed from the Museum [...] 18 large-format paintings, almost all Polish (incl. “*Storkę*” [...] and several other works by Chelmoński, Brandt, Gierymski, Falat, etc.)²¹⁵ This transport was directed to Fischhorn Castle in Zell am See in Austria, to be placed “under the care of” the previously-mentioned H. Fegelein, which clearly indicates the person who instructed Arnhardt to carry out this task. Besides Chelmoński’s *Storkę* (TZSP 3), other paintings from the TZSP collection that were removed at that time included *Case Before the Village Elder* by Chelmoński (TZSP 346) and *In the Arbour* by A. Gierymski (TZSP 344). Among the large-format works were: *Christian Dirce* by H. Siemiradzki (TZSP 340) and the deposits *Napoleon in Egypt* by Wojciech Kossak and Michał Wywiórski-Gorstkin (TZSP 5018) and *Entrance of Queen Jadwiga into Cracow* by Władysław Rossowski (TZSP 5017).

On 2 Oct. 1944, the Warsaw Rising capitulated. According to §10 of the capitulation agreement with the insurgents, the German command was to permit the evacuation from Warsaw of items with artistic, cultural, and religious value.²¹⁶ However, these arrangements were not respected, and the city was suffering through terminal stages of agony. The Germans systematically burned houses one after the other and destroyed every-

214 | Z.S., *Tragiczne dni Muzeum Narodowego. Rozmowa z dyr. Stanisławem Lorencem*, „Rzeczpospolita” 1945, nr 209, s. 8.

215 | S. Lorentz, *W muzeum i gdzie indziej*, s. 82.

216 | R. Jarocki, op. cit., s. 257.

214 | Z.S., *Tragic Days of the National Museum. Interview with Director Stanisław Lorentz*, „Rzeczpospolita” 1945, no. 209, p. 8.

215 | S. Lorentz, *In the Museum and Elsewhere*, p. 82.

216 | R. Jarocki, op. cit., p. 257.

drodzc. Tymczasem 16 października pracownicy MNW zostali zmuszeni do opuszczenia gmachu, który zgodnie z oświadczeniem niemieckich władz wojskowych miał być wysadzony w powietrze²¹⁷. W tej sytuacji z inicjatywy Działu Kultury Departamentu Oświaty i Kultury S. Lorentz, dzięki pomocy Stanisława Wachowiaka z Rady Głównej Opiekuńczej, spotkał się z L. Fischerm, Paulem Ottonem Geiblem, dowódcą SS i policji na Dystrykt Warszawski i A. Schellenbergiem w budynku Räumungsstabu przy ul. Wolskiej w Warszawie, aby uzyskać od nich zgodę na ratowanie zabytków ruchomych znajdujących się jeszcze w Muzeum²¹⁸. Pod pozorem pracy dla okupanta, która miała polegać na wybraniu najcenniejszych dzieł i wywiezieniu ich do Niemiec w nieprzekraczalnym terminie zaledwie dwóch tygodni, udało się prowadzić akcję ratowania zabytków do momentu wyzwolenia Warszawy w styczniu 1945 r.²¹⁹. Wydarzenie to nazywane jest **akcją pruszkowską** – od nazwy miejscowości, z której wyjeżdżały osoby biorące w niej udział²²⁰. W wyniku tych działań kilkanaście tysięcy zgromadzonych w Muzeum nierozgrabionych jeszcze zabytków, wśród których były także przedmioty pochodzące z Zachęty, zostało wywiezionych z Warszawy. Pierwsza ekipa rozpoznawcza wyruszyła z Pruszkowa 25 października 1944 r., ale systematyczne wyjazdy zaczęły się 5 listopada 1944 r.²²¹. Zorganizowano pięć ze-

thing they encountered on their way. On 16 October, the staff of MNW was forced to leave the building, which according to declarations of German military authorities was to be demolished by explosives.²¹⁷ In that situation, on the initiative of the Cultural Section of the Department of Education and Culture, S. Lorentz, thanks to the assistance of Stanisław Wachowiak of the Central Welfare Council, met with L. Fischer, Paul Otto Geibel, commander of the SS and the police in the Warsaw District, and A. Schellenberg in the building Räumungsstab on Wolska St. in Warsaw to obtain from them a consent for rescuing movable artworks still remaining in the Museum.²¹⁸ Under the pretext of working for the occupier to select the most valuable works for removal to Germany, which was supposed to take no more than two weeks, the action of rescuing artworks was stretched out until the departure of the Germans from Warsaw in January 1945.²¹⁹ These events are known as the **Pruszków action**, from the name of the town which was the departure point of the rescued works.²²⁰ As a result of these activities, thousands of artworks remaining in the Museum, including items from the TZSP collection, were transported out of Warsaw. The first exploratory team left Pruszków on 25 Oct. 1944, and regular departures began on 5 November of that year.²²¹ Five teams were designated to rescue the

217 | Ibidem, s. 253.

218 | Argumentacja Lorentza była następująca: *wiem, że ze względu na wojnę, są palone i burzone różne gmachy w Warszawie; w bibliotekach, archiwach i muzeach są jeszcze niezliczone dzieła sztuki, itp. które są ważne nie tylko dla Polski, ale również dla kultury europejskiej w ogóle. Posiadają one nie tylko wartość materialną. Ich zniszczenie byłoby niepowetowaną szkodą również dla Niemiec.* Cyt. za: R. Jarocki, op. cit., s. 261.

219 | Ibidem, s. 262.

220 | Więcej na ten temat: AAN, Akta Stanisława i Wandy Wachowiaków, sygn. 691/54 oraz S. Kozakiewicz, op. cit., s. 292–294; P. Majewski, *Akcja pruszkowska. Ochrona zbiorów kulturalnych w powstaniu warszawskim i po jego upadku*, „Rocznik Warszawski” 2004, s. 201–235.

221 | Sprawozdanie S. Lorentza z rezultatów akcji pruszkowskiej, AAN, Akta Stanisława i Wandy Wachowiaków, sygn. 691/54, s. 107.

217 | Ibid., p. 253.

218 | Lorentz argued as follows: *I know that for military reasons, many buildings are being burned in Warsaw; libraries, archives, and museums still contain innumerable artworks, etc., which are important not just for Poland, but for European culture in general. Their value is not merely material. Their destruction would be an irreparable loss for Germany as well.* Quoted by J. Jarocki, op. cit., p. 261.

219 | Ibid., p. 262.

220 | More on this topic: AAN, Records of Stanisław and Wanda Wachowiak, inv. 691/54 and S. Kozakiewicz, op. cit., pp. 292–294; P. Majewski, *The Pruszków Action. Protection of Cultural Assets during the Warsaw Rising and after Its Capitulation*, „Rocznik Warszawski” 2004, pp. 201–235.

221 | Report of S. Lorentz on the results of the Pruszków action; AAN, Records of Stanisław and Wanda Wachowiak, inv. 691/54, p. 107.

społów ratujących mienie kulturalne stolicy: Muzeum Narodowego, Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego, Archiwum Głównego Akt Dawnych, Biblioteki Narodowej i Muzeum Zoologicznego²²². Do zespołu MNW należeli: S. Lorentz, J. Morawiński, M. Walicki, J. Sienkiewicz, Jan Zachwatowicz, S. Kozakiewicz oraz artyści Alfons Karny i Jan Cybis. Od listopada do stycznia zespół ten przygotował 10 wagonów ze zbiorami przeznaczonymi do wywozu²²³. Specyfikacja rzeczy wysłanych z samego tylko MNW objęła m.in.: 145 paczek z obrazami, tj. ok. 1500–1800 sztuk, 76 skrzyń z grafiką, siedem skrzyń z rękopisami i drukami, 10 wałków z obrazami, skrzynię pasteli, 25 skrzyń zawierających obrazy mniejsze²²⁴. Pociągi towarowe pełne zabytków kierowane były do Niemiec. Ostatnie partie muzealiów utknęły na Dolnym Śląsku, gdzie były rozlokowane w różnych miejscach, np. w Świdnicy lub w Legnicy.

13 lutego 1945 r. w ramach Naczelnej Dyrekcji Muzeów i Ochrony Zabytków MKiS powołano Biuro Rewindykacji i Odszkodowań, a jego kierownictwo powierzono W. Tomkiewiczowi. Biuro w miarę przesuwania się frontu wysyłało delegatów na wyzwolane tereny, głównie Śląska, a później na tereny Niemiec i Austrii, z misją poszukiwania wywiezionych zabytków. Działania te noszą miano **akcji rewindykacyjnej**²²⁵. Pierwsze transporty, dzięki pozyskaniu samochodów ciężarowych, dotarły do MNW już w lipcu i sierpniu 1945 r.²²⁶,

cultural heritage of the capital: the National Museum, the University of Warsaw Library, the Central Archives of Historical Records, the National Library, and the Zoological Museum.²²² The MNW team was comprised of: S. Lorentz, J. Morawiński, M. Walicki, J. Sienkiewicz, Jan Zachwatowicz, S. Kozakiewicz, and artists Alfons Karny and Jan Cybis. From November to January, this team prepared 10 railcars of artworks destined to be transported out.²²³ The listing of items sent just from MNW included: 145 crates of paintings, meaning ca. 1,500–1,800 items, 76 crates of graphics, seven crates of manuscripts and publications, 10 cylinders of canvasses, a crate of pastels, and 25 crates containing smaller paintings.²²⁴ Freight trains loaded with artworks were routed to Germany. The last shipments wound up in Lower Silesia, where they were located in various places, e.g. Świdnica or Legnica.

On 13 Feb. 1945, the Bureau of Repossession and Restitution was created as part of the Chief Directorate of Museums and Safeguarding of Artworks within the Ministry of Culture and Arts (MKiS). The person designated as the Bureau's head was W. Tomkiewicz. As the frontline advanced, the Bureau sent its delegates to the territories freed from the Germans, mainly to Silesia, later to Germany and Austria, with the mission of searching for the looted artworks. These activities are known as the **repossession action**.²²⁵ Thanks to the acquisition of trucks,

222 | R. Jarocki, op. cit., s. 263.

223 | AAN, Akta Stanisława i Wandy Wachowiaków, sygn. 691/54, s. 107.

224 | Wymienione zostały jedynie grupy zabytków, wśród których znajdowały się obiekty zachętowskie – ibidem, s. 108.

225 | Wyjaśnienie terminologii oraz opis skutków rewindykacji dla zbiorów MNW zostały przedstawione w artykule L.M. Kareckiej, *Akcja rewindykacyjna w latach 1945–1950. Spór o terminologię czy o istotę rzeczy*, „Ochrona Zabytków” 2002, nr 3–4, s. 404–409. Inne prace na ten temat: W. Kowalski, *Restytucja dzieł sztuki*, Katowice 1993; J. Pruszyński, *Dziedzictwo Kultury Polskiej, jego straty i ochrona prawna*, t. 1–2, Kraków 2001; C. Skuza, *Wojenne i powojenne losy polskich skarbów narodowych*, Toruń 1994; D. Matelski, *Grabież i restytucja polskich dóbr kultury od czasów nowożytnych do współczesności*, t. 1–2, Kraków 2006.

226 | Pierwsze miesiące działalności rewindykatorów zostały opi-

222 | R. Jarocki, op. cit., p. 263.

223 | AAN, Records of Stanisław and Wanda Wachowiak, inv. 691/54, p. 107.

224 | The above listing contains exclusively items that comprised objects from the Society's collection – ibid., p. 108.

225 | Explanation of terminology and description of the results of repossession of MNW collections were presented in an article by L.M. Karecka, *Repossession Action 1945–1950. Dispute over Terminology or Essence*, „Ochrona Zabytków” 2002, nos. 3–4, pp. 404–409. Other publications devoted to this issue: W. Kowalski, *Restitution of Artworks*, Katowice 1993; J. Pruszyński, *Heritage of Polish Culture, Its Losses, and Legal Protection*, v. 1–2, Cracow 2001; C. Skuza, *War and Post-War Losses of Polish National Treasures*, Toruń 1994; D. Matelski, *Looting and Restitution of Polish Cultural Property from the Early Modern Period to the Present Times*, v. 1–2, Cracow 2006.

ale większość przemyconych od Armii Czerwonej skrzyń ze Świdnicy²²⁷ i Legnicy kierowano do tymczasowej składnicy na Wawelu²²⁸. Stamtąd po wypakowaniu i niekiedy zabezpieczeniu w tamtejszej pracowni konserwatorskiej, kierowanej przez Mariana Słoneckiego, wysyłano je do Warszawy. Część odnalezionych zabytków pochodzących ze stolicy gromadzono w tymczasowych składnicach, np. w Paulinum w Jeleniej Górze, z której w grudniu 1945 r. przywieziono bezpośrednio do Muzeum Narodowego kilka tysięcy zabytków. Duża liczba muzealiów wywiezionych z Warszawy trafiła w ręce Armii Czerwonej, która dokonała ich „zabezpieczenia” i jako zdobycz wojenną wywiozła do ZSRR, włączając m.in. do zbiorów Muzeum Ermitażu w Leningradzie (dzisiejszym St. Petersburgu). Ponad 12 000 tych zabytków zwrócono Polsce dopiero we wrześniu 1956 r. Wśród 493 rewindykowanych wówczas obrazów odzyskano 23 skatalogowane płótna TZSP²²⁹, m.in. *Bitwę pod Chocimiem* J. Brandta, *Śmierć Barbary Radziwiłłówny* Simmlera i pozostałe nawinięte na walec II we wrześniu 1939 r. oraz trzy akwarele spisane na

sane przez W. Kieszkowskiego w artykule *Składnica muzealna Paulinum i rewindykacja zabytków na Dolnym Śląsku*, „Pamiętnik Związku Historyków Sztuki i Kultury”, Warszawa 1948, s. 135–158.

- 227 | Archiwum Państwowych Zbiorów Sztuki na Wawelu [dalej: Archiwum PZSW], sygn. PZSW II-22/2, s. 41, Protokół otwarcia 25 skrzyń przywiezionych na Wawel ze Świdnicy z 30 czerwca 1945 r.
- 228 | Archiwum PZSW, sygn. PZSW II-22/2, s. 1, Spis obrazów przywiezionych ze Śląska i odebranych protokolarnie w Państw. pracowni konserwatorskiej na Wawelu.
- 229 | MNW, Dział Inwentarzy, Materiały rewindykacyjne, Rewindykacja z ZSRR, Государственный Эрмитаж. Список на 493 произведения живописи переданных Польской Народной Республике, 1956. Zwrócono wówczas także obrazy pochodzące z przedwojennych zbiorów Muzeum Narodowego w Poznaniu, Muzeum Narodowego w Gdańsku (m.in. słynny *Sąd Ostateczny* Hansa Memlinga) oraz zbiorów wilanowskich, a także MNW oraz Państwowych Zbiorów Sztuki. Patrz: S. Brzozowski, *Wystawy dzieł sztuki zabezpieczonych przez ZSRR*, Warszawa 1956. Rewindykowane obrazy oznaczano literą W. oraz kolejnym numerem.

the first transports arrived at MNW already in July and August 1945,²²⁶ but most of the crates received from the Red Army from Świdnica²²⁷ and Legnica were directed to a temporary storage facility in Wavel Castle in Cracow.²²⁸ From there, after unpacking and in some cases stabilization in the conservation workshop headed by Marian Słonecki, they were sent to Warsaw. Some of the recovered artworks from the capital city were gathered in temporary storage locations, e.g. Paulinum in Jelenia Góra, from where in December 1945 several thousand works were transported directly to the National Museum. A large number of works removed from Warsaw was taken over by the Red Army, which “secured” them and took them to the Soviet Union as war booty, incorporating them into the collection of the Hermitage Museum in Leningrad (presently St. Petersburg). Over 12,000 of these artworks were returned to Poland as late as in September 1956. Of the 493 paintings then returned, 23 catalogued canvasses of TZSP²²⁹ were recovered, including: *Battle of Chocim* by J. Brandt, *Death of Barbara Radziwiłłówna* by Simmler, and the other canvasses which were also rolled onto cylinder 2

226 | The first months of repossession activities were described by W. Kieszkowski in the article *Museum Storehouse Paulinum and Repossession of Artworks in Lower Silesia*, “Pamiętnik Związku Historyków Sztuki i Kultury”, Warsaw 1948, pp. 135–158.

227 | Archives of the National Collection of Art in Wavel Castle [henceforth Arch. PZSW], inv. PZSW II-22/2, p. 41, Protocol of opening 25 crates brought to Wavel from Świdnica on 30 June 1945.

228 | Arch. PZSW, inv. PZSW II-22/2, p. 1, List of paintings brought from Silesia and confirmed as received in the National conservation workshop in Wavel Castle.

229 | MNW, Inventory Department, Repossession Materials, Repossession from the USSR, Государственный Эрмитаж. Список на 493 произведения живописи переданных Польской Народной Республике, 1956. Also returned at that time were paintings from the pre-war collections of the National Museum in Poznań, the National Museum in Gdańsk (incl. the famous *Last Judgment* by Hans Memling), Wilanów Palace, MNW, and the National Collection of Art. See: S. Brzozowski, *Exhibitions of Works Secured by the USSR*, Warsaw 1956. Repossessed works were marked with the letter W. and a consecutive number.

■ Przykład konserwacji obrazów rewindykowanych z ZSRR w 1956 r., Dział Inwentarzy MNW
 Example of restoration of paintings repossessed from the USSR in 1956, Inventory Department, MNW

oddzielnym wykazie²³⁰. Obrazy rewindykowane z ZSRR przywieziono w dobrym stanie, ponieważ część z nich została zakonserwowana przez specjalistów z Ermitażu²³¹.

Nie da się w tym miejscu wymienić wszystkich kierunków, z których wracały zagrabione przez Niemców dzieła pochodzące z Zachęty. Losy wojenne i powojenne poszczególnych zabytków zostały opisane w części katalogowej.

230 | MNW, Dział Inwentarzy, Materiały Rewindykacyjne, Rewindykacja z ZSRR, Государственный Эрмитаж. Список произведений графики и рисунков переданных Польской Народной Республике, 1956; oraz Государственный Эрмитаж. Список пастелей, акварелей и рисунков принадлежавших польским музеям. I. пастели и акварели в рамках и окантовке, 1956.

231 | MNW, Dział Inwentarzy, Materiały rewindykacyjne, Rewindykacja z ZSRR, Государственный Эрмитаж. Альбом фотографий, отражающих состояние до и после реставрации произведений живописи, передаваемых Польской Народной Республике. 79 фотографий с 38 картин, 1956.

in September 1939, together with three watercolours listed in a separate register.²³⁰ The paintings recovered from the USSR arrived in good condition, because some of them had been restored by specialists of the Hermitage.²³¹

It is unfeasible to mention here all of the locations from which works looted from TZSP were returned. Wartime and post-war fates of individual artworks are described in the catalogue section of this publication.

230 | MNW, Inventory Department, Repossession Materials, Repossession from the USSR, Государственный Эрмитаж. Список произведений графики и рисунков переданных Польской Народной Республике, 1956; and Государственный Эрмитаж. Список пастелей, акварелей и рисунков принадлежавших польским музеям. I. пастели и акварели в рамках и окантовке, 1956

231 | MNW, Inventory Department, Repossession Materials, Repossession from the USSR, Государственный Эрмитаж. Альбом фотографий, отражающих состояние до и после реставрации произведений живописи, передаваемых Польской Народной Республике. 79 фотографий с 38 картин, 1956

Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych po II wojnie światowej

The Society for the Encouragement of Fine Arts after World War II

■ GMACH TOWARZYSTWA ZACHĘTY SZTUK PIĘKNYCH

Wkrótce po wyparciu Niemców ze stolicy rozpoczęto prace zabezpieczające gmach Zachęty, którego Niemcy nie zdążyli podpalić. O tym, że mieli taki zamiar, świadczyły ślady substancji łatwopalnej, którą oblane były ściany sal na parterze budynku. Prace prowadzone przez Biuro Odbudowy Stolicy [dalej: BOS] polegały na usunięciu śladów niemieckiej gospodarki. *Przed wszystkim zatarło napis wewnątrz nad wejściem: Dom Niemieckiej Kultury. Usunięto napis wewnątrz nad wejściem: „żaden naród nie żyje dłużej niż dokumenty jego kultury” [...] w salach wystawowych stały duże pudła do gry i stopy butelek po wódce, w Sali Matejki, wzdłuż ściany, na której wisiał Grunwald, było ustawione podium dla orkiestry, a nad nim pruski orzeł [...] i swastyka¹. Remont gmachu przeprowadzano w lipcu 1945 r. Zamierzano umieścić w nim Państwowe Pracownie Konserwatorskie, w których miała być konserwowana m.in. *Bitwa pod Grunwaldem*. Planowano także ułożyć*

1 | Archiwum Państwowe m.st. Warszawy, BOS, sygn. 2056, „Biuletyn BOS”, 1945, nr 11, s. 5.

■ THE SOCIETY'S EDIFICE

Shortly after the Germans departed Warsaw, work began on securing the Society's building, which the Germans did not succeed in burning. The fact that they intended to do so was indicated by the flammable substances which had been splashed on the walls of the ground floor halls. Work conducted by the Office for the Reconstruction of the Capital [henceforth BOS] consisted in removing *any traces of German occupation. First of all, the sign above the entrance on the inside was erased and it no longer read: "Haus der Deutschen Kultur". The action also affected the sign above the entrance on the outside: "No nation exists longer than the documents of its culture", which has been removed. [...] The exhibition halls were filled with gaming tables and piles of empty liquor bottles; in the Matejko Hall, along the wall where the "Battle of Grunwald" had hung, was a podium for an orchestra, and above it a Prussian eagle [...] and the swastika.*¹ Rebuilding of the edifice was conducted in July 1945. It was intended to locate there National Conservation Workshops, which were to work on restoring the *Battle of*

1 | State Archives of the Capital City of Warsaw, BOS, inv. 2056, BOS Bulletin, 1945, no. 11, p. 5.

wanie tu Akademii Sztuk Pięknych². Antoni Suchanek, ówczesny intendent budynku, przewidywał, że *z czasem, może za lat pięć, może za dziesięć, Zachęta powróci do swego właściwego przeznaczenia*³. Jeszcze w sierpniu gmach nie był w pełni gotowy na przyjęcie przywiezionej z Lublina *Bitwy pod Grunwaldem*, o czym donosiła prasa: *obraz pozostaje na razie w skrzyni. Będzie z niej wydobyty po oszkłeniu gmachu i zakończonym remoncie Sali matejkowskiej na I piętrze, gdzie będzie poddany zabiegom konserwatorskim*⁴.

W Zachęcie BOS utworzyło jedno z lapidariów na fragmenty zabytków wydobyte z gruzów Warszawy oraz tymczasową składnicę na zabytki ruchome zabezpieczane przez pracowników Zarządu Miejskiego działających pod kierunkiem Stefana Płużańskiego. W grudniu 1945 r. przywieziono tutaj ocalone fragmenty rzeźb z Zamku Królewskiego, które prezentowane były w MNW na wystawie *Warszawa oskarża*. W jednej z przejściowych ciemnych sal gmachu Zachęty już 1 czerwca 1945 r. zaczęła organizować się Pracownia Konserwacji Rzeźby, która w styczniu 1946 r. przeniosła się do odremontowanych sal na parterze Zachęty⁵. Dopiero 7 marca 1946 r. zapadła decyzja MKiS o przekazaniu w użytkowanie gmachu Zachęty Naczelnej Dyrekcji Muzeów i Ochrony Zabytków. S. Lorentz w liście z 8 marca 1946 r. do S. Brzezińskiego, ostatniego przedwojennego prezesa TZSP, zastrzegł, że *jest to tylko przekazanie gmachu w użytkowanie Dyrekcji* [NDMiOZ – RO], *co nie oznacza bynajmniej sprawy tytułu własności [...] chroni to też gmach od zajęcia na inne cele, a i umożliwia natychmiastowy remont na koszt Państwa*⁶.

Grunwald. There were also plans to locate the Academy of Fine Arts there.² Antoni Suchanek, the building's superintendent at the time, predicted that *in time, maybe in five years, maybe in ten, TZSP will return to its original purpose*.³ However, in August the building was still not fully prepared to accept the *Battle of Grunwald* which had been brought from Lublin, as reported by the press: *For the time being, the painting remains in its crate. It will be unpacked after the windows are glazed and the remodelling is completed in the Matejko Hall on the first floor, where it will be restored*.⁴

On the site, BOS created one of the storage points for decorative architectural elements recovered from the rubble of Warsaw, and a temporary storage facility for movable artworks under the care of workers from the City Government under the supervision of Stefan Płużański. In December 1945, the surviving fragments of sculpture from the Royal Castle were brought here, to be shown at MNW in the exhibition titled *Warsaw Accuses*. A Workshop for Conservation of Sculpture was established in one of the darker chambers of the building as early as 1 June 1945. In January 1946, it was relocated to one of the remodelled halls on the ground floor.⁵ On 7 Mar. 1946, MKiS made a decision to assign the TZSP building for use by the Chief Directorate of Museums and Safeguarding of Artworks. Here is a statement of S. Lorentz from a letter of 8 Mar. 1946 to S. Brzeziński, the last pre-war president of the Society: *This is only an assignment of the edifice for use by the Directorate* [NDMiOZ – RO], *which by no means has to do with transfer of the title of ownership [...]. It also protects the building from being taken over for other purposes, and makes it possible to carry out the immediate renovation funded by the state*.⁶

2 | J. Górski, *Drugie narodziny miasta. Warszawa 1945*, Warszawa 1976, s. 178.

3 | W.B., *Co się dzieje w warszawskiej „Zachęcie”*. *Remont gmachu i restaurowanie arcydzieł*, „Kurier Codzienny” 1945, nr 18, s. 8.

4 | *Wystawa dzieł Matejki*, „Kurier Codzienny”, 1945, nr 38, s. 9. Artykuł ukazał się 14 sierpnia 1945 r.

5 | AAN, MKiS, sygn. 3/144, s. 10, 12.

6 | Biblioteka Narodowa, Zakład Rękopisów, Fragment korespondencji Stanisława Brzezińskiego [ojca – RO] 1945–1949, sygn. III 10493, k. 1 [dalej: BN, Korespondencja].

2 | J. Górski, *Second Birth of a City. Warsaw 1945*, Warsaw 1976, p. 178.

3 | W.B., *What Is Happening at TZSP. Rebuilding of the Edifice and Restoration of the Masterpieces*, „Kurier Codzienny” 1945, no. 18, p. 8.

4 | *Exhibition of Matejko's Works*, „Kurier Codzienny” 1945, no. 38, p. 9. The article was published on 14 Aug. 1945.

5 | AAN, MKiS, inv. 3/144, pp. 10, 12.

6 | The National Library, the Manuscript Department, excerpt of correspondence of Stanisław Brzeziński [father – RO] 1945–1949, inv. III 10493, env. 1 [henceforth NL, Correspondence].

16 lutego 1945 r. „Życie Warszawy” poinformowało, że z ramienia MKiS przybyli do Warszawy pp. Krajewski i Żuławski celem zorganizowania malarzy, rzeźbiarzy i grafików. Świat artystyczny Warszawy w znacznej części znalazł schronienie w Milanówku i Podkowie Leśnej. Tam też udali się delegaci Ministerstwa Kultury i Sztuki i zdołali zarejestrować 40 artystów plastyków. W wyniku prac organizacyjnych utworzono Związek Artystów Plastyków w Warszawie [dalej: ZPAP – RO]. Zarząd stanowią Cybis Jan – przewodniczący, Kuna Henryk – wice, Podoski Janusz – sekretarz, Polański Hipolit – skarbnik, Samborski Stefan – członek zarządu. Oprócz wymienionych do Związku należą Witkowski Kamil, Czajkowski Stanisław, Arct Eugeniusz, Szczepkowski Jan. Zarząd ZPAP w Warszawie został przyjęty przez Ministra Informacji i Propagandy płka Stefana Matuszewskiego i prezydenta m.st. Warszawy płka inż. Mariana Spychalskiego, którzy okazali daleko idącą pomoc i zrozumienie dla warszawskich artystów plastyków⁷. Wydarzenie to zaważyło na dalszym losie Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych i uniemożliwiło proces jego powtórnej rejestracji po wojnie.

■ PRÓBY REAKTYWACJI TOWARZYSTWA ZACHĘTY SZTUK PIĘKNYCH I JEGO ROZWIĄZANIE

W marcu 1947 r. grono przedwojennych członków TZSP podjęło inicjatywę wznowienia działalności⁸.

7 | *Malarze i rzeźbiarze Warszawy*, „Życie Warszawy” 1945, nr 47, s. 4.

8 | Archiwum Główne Akt Dawnych [dalej: AGAD], Archiwum Brzezińskich, sygn. 1, s. 300, List S. Brzezińskiego do S. Lorentza z 27 marca 1947 r.: *Artyści – malarze wystawiający w Zachęcie, a jej członkowie rzeczywiście powzięli myśl zarejestrowania Zachęty, w nadziei, że będą mogli wystawiać swoje prace w niektórych salach Zachęty. [...] Nie mogłem im odmówić swego podpisu i znając życzliwość Wielce Szanownego Pana dla Zachęty i dla mnie, mam nadzieję, że [...] nie zechce odmówić swojego poparcia. Trudno jest w tej chwili jednoznacznie wyjaśnić, dlaczego wniosek o wznowienie działalności TZSP został złożony dopiero w 1947 r. Być może jest to związane ze stanem zdrowia ostatniego przedwojennego prezesa S. Brzezińskiego i dyrektora administracyjnego*

On 16 Feb. 1945, „Życie Warszawy” wrote that Messrs. Krajewski and Żuławski came to Warsaw on behalf of MKiS for the purpose of organizing painters, sculptors, and graphic artists. Warsaw’s artistic milieu in large part found refuge in Milanówek and Podkowa Leśna. The representatives of the Ministry also went there and managed to register 40 artists. The organizational pursuits gave rise to the establishment of the Association of Polish Artists and Designers [henceforth ZPAP – RO]. The management is composed of: Cybis Jan – director, Kuna Henryk – vice, Podoski Janusz – secretary, Polański Hipolit – treasurer, Samborski Stefan – member of the board. Besides these, members of the Association are Witkowski Kamil, Czajkowski Stanisław, Arct Eugeniusz, Szczepkowski Jan. The board of ZPAP was received by the Minister of Information and Propaganda Col. Stefan Matuszewski and Warsaw mayor Engr. Marian Spychalski, who demonstrated far-reaching assistance for and understanding of Warsaw’s artists.⁷ This event had a decisive impact on the subsequent fate of the Society for the Encouragement of Fine Arts and made it impossible to renew the Society’s registration after the war.

■ ATTEMPTS OF REACTIVATING THE SOCIETY AND ITS DISBANDING

In March 1947, a group of pre-war members of the Society undertook an initiative to renew their activities.⁸

7 | *Painters and Sculptors of Warsaw*, „Życie Warszawy” 1945, no. 47, p. 4.

8 | Central Archives of Historical Records [henceforth AGAD], Brzeziński Archive, inv. 1, p. 300. Letter of S. Brzeziński to S. Lorentz of 27 Mar. 1947: *Painters exhibiting their works at the Society and its active members, took up the idea of registering TZSP in the hopes that they will be permitted to exhibit their works in some of the halls of the Society’s building. [...] I could not refuse them my signature, and knowing of the good will that you, esteemed Sir, show towards the Society and myself, I harbour the hope that [...] you will not refuse your support. At present, it is hard to determine why the application for renewing Society’s activities was not filed until 1947 – perhaps it was due to the health of the last pre-war president S. Brzeziński and the administrative director S. Radecki-Mi-*

Na zebraniu 13 kwietnia 1947 r. spośród 31 artystów i miłośników dokonało wyboru Komitetu TZSP, do którego weszli: prof. Włodzimierz Tarło-Maziński, K. Lasocki, Zygmunt Badowski, Ludwik Woynowski, Waław Szadurski. Uchwalono statut, który był jednym z warunków reaktywowania TZSP. Jednocześnie Komitet TZSP zwrócił się z prośbą o poparcie swych starań do ministra kultury i sztuki. Fakt wznowienia działalności Towarzystwa został odnotowany przez prasę. W „Rzeczpospolitej” pisano: *niestety mimo usilnych zabiegów i nawet poparcia ze strony czynników oficjalnych i społeczeństwa sprawa odzyskania gmachu nie posunęła się na „drodze urzędowej” ani o krok naprzód*⁹. Polemizując, Ignacy Witz starania o reaktywację Towarzystwa nazwał *wskrzeszaniem zmarłych*, uznał za niepotrzebne i szkodliwe, podkreślając jednocześnie, że powołano już jedną ogólnopolską organizację, jaką był *Związek Zawodowy Polskich Artystów Plastyków*, jedyna organizacja *mająca prawo występowania w obronie interesów plastyki polskiej*¹⁰.

Wniosek TZSP z 19 kwietnia 1947 r. wpłynął do Wydziału Organizacji Społecznych Zarządu Miejskiego m.st. Warszawy, który zgodnie z ówczesnymi przepisami przed podjęciem decyzji musiał odbyć konsultacje z innymi podmiotami. W tym celu zwrócił się z prośbą o zaopiniowanie wniosku do starostwa grodzkiego północno-warszawskiego¹¹ i Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego [dalej: MBP]¹², które nie wniosły sprzeciwu wobec wpi-

At a meeting on 13 Apr. 1947, 31 artists and art enthusiasts elected a Committee of the Society, composed of: Prof. Włodzimierz Tarło-Maziński, K. Lasocki, Zygmunt Badowski, Ludwik Woynowski, Waław Szadurski. By-laws were adopted, which was one of the conditions for reactivating the Society. The Committee then turned to the Ministry of Culture and Arts to support its efforts. The renewal of the Society's activities was noted in the press – here is an excerpt from a “Rzeczpospolita” article: *Unfortunately, despite strenuous efforts and even support from official quarters and the public, the matter of regaining the building did not advance by a single step towards official resolution*.⁹ In discussing the issue, Ignacy Witz referred to the efforts of reactivating the Society as *attempts to resurrect the dead*, deeming it unnecessary and harmful, and emphasizing that another organization of national scope had already been created, namely the *Association of Polish Artists and Designers*, the only organization *having the right to act in defence of Polish fine arts*.¹⁰

The Society's application of 19 Apr. 1947 was received by the Department of Social Organizations in the City Administration of Warsaw, which, in accordance with the regulations then in force, had to defer a decision until after consultation with other entities. In this regard, the Department asked for opinions of the Grodzki township in North Warsaw¹¹ and the Ministry of Public Security [henceforth MBP],¹² neither of which registered a protest against entering TZSP into

S. Radeckiego-Mikulicza, którzy nie byli w stanie podjąć takich działań. S. Brzeziński w grudniu 1939 r. wielokrotnie był przesłuchiwany przez Niemców w sprawie Grunwaldu, co przyplacił zdrowiem, był też więźniem Pawiaka – AGAD, Archiwum Brzezińskich, sygn. 1, s. 113.

- 9 | R.K., *Kiedy zostaną otwarte podwoje Zachęty*, „Rzeczpospolita” 1947, nr 135, s. 10.
- 10 | I. Witz, *Na marginesie reaktywowania T-wa „Zachęta”. Po co wskrzeszać zmarłych*, „Rzeczpospolita” 1947, nr 144, s. 4.
- 11 | Archiwum Państwowe m.st. Warszawy, Zarząd Miejski Warszawy, Wydział Społeczno-Polityczny, Oddział Stowarzyszeń, Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych, sygn. 507 [dalej: APW, TZSP, sygn. 507], Pismo z 23 kwietnia 1947, s. 48.
- 12 | APW, TZSP, sygn. 507, Pismo z 23 kwietnia 1947, s. 44.

kulicz, who were not in a position to undertake such activities. In December 1939, S. Brzeziński was interrogated many times by the Germans in the matter of *Battle of Grunwald*, which ruined his health. He was also jailed at Pawiak Prison – AGAD, Brzeziński Archive, inv. 1, p. 113.

- 9 | R. K., *When Will They Open the Doors to TZSP?*, “Rzeczpospolita” 1947, no. 135, p. 10.
- 10 | I. Witz, *Notes on Reactivating TZSP. Why Resurrect the Dead?*, “Rzeczpospolita” 1947, no. 144, p. 4.
- 11 | The State Archives of the Capital City of Warsaw, Warsaw City Board, Socio-Political Department, Societies Section, the Society for the Encouragement of Fine Arts [henceforth APW, TZSP, inv. 507], Letter of 23 Apr. 1947, p. 48.
- 12 | APW, TZSP, inv. 507, Letter of 23 Apr. 1947, p. 44.

sania TZSP do rejestru stowarzyszeń i związków¹³. Międzypartyjna Komisja Opiniodawcza Stowarzyszeń na posiedzeniu 31 lipca 1947 r. także wydała pozytywną opinię w tej sprawie¹⁴. Brakowało jedynie referencji MKiS. Ze względu na to, że procedura się przedłużała, Komitet TZSP bezpośrednio zwrócił się z prośbą o poparcie do Ministerstwa¹⁵. Niestety nie uzyskał go.

Negatywne stanowisko w wyżej opisywanej sprawie MKiS przedstawiło w piśmie z 16 grudnia 1947 r. Decyzja ta była związana z równoległymi staraniami ZPAP, który pragnąc pozyskać gmach Zachęty na działalność wystawienniczą, podejmował działania uniemożliwiające powtórna rejestrację TZSP. W tej sprawie w kwietniu 1947 r. Franciszek Strynkiewicz i Marek Włodarski w imieniu ZPAP zwrócili się z pismem do MKiS¹⁶ o *złatwienie sprawy gmachu „Zachęty”, obiecanego Związkowi Pol. Art. Plastyków, w ten sposób, byśmy tego gmachu nie zostali pozbawieni na rzecz dawnego Towarzystwa „Zachęta”. Gdyby tak się stało, jedyny reprezentacyjny lokal w stolicy dostałby się w ręce grupy artystów, która już przed kilkunastu laty uniemożliwiła wystawianie pod swoim dachem większości plastyków polskich*¹⁷. Intencje członków Związku zostały potwierdzone także w protokole posiedzenia Zarządu Głównego ZPAP z 23 maja 1947 r., w którym czytamy: *w sprawie Zachęty, kol. Boruciński uważa, że na wypadek przegranej trzeba by bronić statutu, aby w ten sposób uniemożliwić oddanie Zachęty w nieodpowiednie ręce właścicielom*¹⁸. Argumenty Związku stały się podstawą nickorzystnego dla idei reaktywacji TZSP stanowiska MKiS, przedstawionego w piśmie z 16 grudnia 1947 r.¹⁹, w którym zawarto następujące stwierdzenia:

13 | APW, TZSP, sygn. 507, Pismo MBP z 25 lipca 1947, s. 20.

14 | Ibidem.

15 | AAN, MKiS, Departament Plastyki, sygn. 425, s. 17, Pismo b.d., które wpłynęło do MKiS 1 października 1947 r.

16 | Protokół z 12 marca 1947 r.: *w sprawie likwidacji Towarzystwa Zachęty wysłać pismo do MKiS – AAN, Związek Polskich Artystów Plastyków [dalej: AAN, ZPAP], sygn. 39/112, Protokoły Prezydium Zarządu Głównego 12 września 1945 – 26 czerwca 1949, s. 102.*

17 | AAN, MKiS, Departament Plastyki, sygn. 425, s. 14.

18 | AAN, ZPAP, sygn. 39/112, s. 126.

19 | AAN, MKiS, Departament Plastyki, sygn. 425, s. 19.

the record of societies and associations.¹³ The Interparty Commission on Societies, at a meeting on 31 July 1947 also issued a positive opinion in this matter.¹⁴ The only thing missing was support from MKiS. As the procedure was dragging on, the TZSP Committee turned directly to the Ministry with a request for support.¹⁵ Unfortunately, said support was declined.

The negative position on the above-mentioned matter was explained by MKiS in a memo of 16 Dec. 1947. The decision was related to the simultaneous efforts by ZPAP, which, wanting to acquire the TZSP building for exhibition space, was acting to block the renewal of the Society's registration. In April 1947, Franciszek Strynkiewicz and Marek Włodarski, acting on behalf of ZPAP, submitted a request to MKiS¹⁶ for *settling the matter of the TZSP building, which was promised to ZPAP, so that we would not be deprived of this building by the former TZSP. If that should happen, the only representational premises in the capital would fall into the hands of a group of artists who for over a dozen years impeded the exhibition of most Polish artists under its roof*.¹⁷ The intentions of the members of the Association were confirmed in the minutes of a meeting of the Board of Directors of ZPAP of 23 May 1947, reading as follows: *In the matter of TZSP, Mr. Boruciński is of the opinion that, in the event of a loss in the case, we should defend the by-laws, so as to prevent losing the building to inappropriate owners*.¹⁸ The arguments of the Association became the basis for a stance of MKiS that was unfavourable to the idea of reactivating TZSP, as expressed in a memo of 16 Dec. 1947,¹⁹ which contained the following statements:

13 | APW, TZSP, inv. 507, Letter from MBP of 25 July 1947, p. 20.

14 | Ibid.

15 | AAN, MKiS, Plastic Arts Department, inv. 425, p. 17, Undated letter, received by MKiS on 1 Oct. 1947.

16 | Minutes from 12 Mar. 1947: *in the matter of disbanding TZSP, send a memo to MKiS – AAN, the Association of Polish Artists and Designers [henceforth AAN, ZPAP], inv. 39/112, Minutes of the Presidium of the Board of Directors 12 Sep. 1945 – 26 June 1949, p. 102.*

17 | AAN, MKiS, Plastic Arts Department, inv. 425, p. 14.

18 | AAN, ZPAP, inv. 39/112, p. 126.

19 | AAN, MKiS, Plastic Arts Department, inv. 425, p. 19.

- 1) TZSP przed II wojną światową grupowało przede wszystkim twórców, którzy nie odznaczyli się należnymi umiętnościami artystycznymi; dodatkowo w komisji kwalifikującej prace do wystawienia decydujący głos mieli tzw. miłośnicy, co było powodem słabego poziomu wystaw, który był *wręcz szkodliwy dla krzewienia kultury plastycznej*²⁰.
- 2) Ze względu na to, że pod wnioskiem o reaktywację TZSP podpisało się wiele osób z przedwojennego Komitetu, nie było gwarancji poprawy sytuacji.
- 3) Istniał już ZPAP, który grupował prawie wszystkich artystów działających w kraju. Utworzona przy ZPAP Komisja Artystyczna gwarantowała wysoki poziom wystaw. *Z tej przyczyny istnienie innej, mniej kompetentnej instytucji wystawowej, jaką była „Zachęta”, nie jest potrzebne, a nawet byłoby szkodliwe*²¹.
- 4) *Zważywszy, że reaktywowane TZSP rościłoby pretensje do oddania mu jedynej obecnie w Warszawie lokalu wystawowego przy pl. Małachowskiego, zajętego chwilowo przez Naczelną Dyрекcję Muzeów i Ochrony Zabytków, urządzenie wystaw o należytych poziomie zostałoby w stolicy Polski na długie lata uniemożliwione. Z tych względów lokal powinien pozostać w zarządzie MKiS i oddany do dyspozycji Biura Wystaw ZPAP do czasu stworzenia przez MKiS specjalnej instytucji wystawowej na kształt przedwojennego Instytutu Propagandy Sztuki pozostającego pod nadzorem Ministerstwa*²².

Biorąc pod uwagę opinię MKiS, Ministerstwo Administracji Publicznej wydało negatywną decyzję w sprawie rejestracji TZSP, wobec czego Zarząd Miejski zarekomendował prezydentowi m.st. Warszawy odrzucenie wniosku TZSP. Dlatego odmówiono Towarzystwu wpisania do rejestru stowarzyszeń, powtarzając argument MKiS o istnieniu ZPAP, *przy którym działa Komisja Artystyczna będąca kompetentnym ciałem orzekającym w sprawach artystycznych*²³.

20 | Ibidem.

21 | Ibidem.

22 | Ibidem. W tym celu wkrótce powołano CBWA.

23 | APW, TZSP, sygn. 507. Decyzję z 27 stycznia 1948 r. przekazano Komitetowi TZSP w piśmie z 7 lutego 1947 r., s. 14.

- 1) Before WWII, TZSP gathered together artists who did not manifest adequate artistic abilities; in addition, in the commission selecting works for exhibits, the final word rested with the so-called art enthusiasts, which resulted in a low quality of exhibitions, *which was plainly harmful for promoting the culture of plastic arts*.²⁰
- 2) As the application for reactivating TZSP was signed by many persons from the pre-war Committee, there is no guarantee of improvement of this situation.
- 3) ZPAP already exists, and it has gathered together almost all artists active in the country. The Artistic Commission appointed within ZPAP guarantees the high quality of exhibitions. *For this reason, the existence of another, less competent exhibiting institution, such as TZSP, is unnecessary and even could be detrimental*.²¹
- 4) *Considering that TZSP, once reactivated, would lay claim for regaining what is presently the only exhibition space in Warsaw on Małachowski Sq., temporarily occupied by the NDMiOZ, it would become unfeasible for quality exhibitions to be mounted in the capital of Poland for many years to come. For these reasons, the premises should remain under the administration of MKiS and placed at the disposition of the Office of Exhibitions of ZPAP pending the establishment by MKiS of a special exhibiting institution modelled on the pre-war Institute of Art Propaganda, which would remain under the jurisdiction of the Ministry*.²²

Taking into consideration the opinion of MKiS, the Ministry of Public Administration issued a negative decision regarding the renewal, which resulted in the City Administration's recommendation to the Mayor of Warsaw to reject the Society's application. As a result, the Society's application for entry in the register of societies was declined. The justification was a repetition of the Ministry's argument of the existence of ZPAP, *which set up an Artistic Commission competent to issue decisions on artistic matters*.²³

20 | Ibid.

21 | Ibid.

22 | Ibid. Shortly thenceforth, the Central Bureau of Art Exhibitions (CBWA) was established.

23 | APW, TZSP, inv. 507. The decision was made on 27 Jan. 1948 and notified to the TZSP Committee in a letter of 7 Feb. 1947, p. 14

Czekając na decyzję prezydenta Warszawy, Komitet podjął kolejną próbę przekonania do swych racji Ministerstwa Kultury. W liście ze stycznia 1948 r. przypominał, że TZSP posiadało kolekcję dzieł sztuki, które zostały zarekwirowane przez Niemców, a samo Towarzystwo zlikwidowano w wyniku działań okupanta. Ponadto wskazano na dużą liczbę przedwojennych członków, liczną frekwencję i dodatnie bilanse finansowe uzyskane bez pomocy państwa. Następnie Komitet argumentował, że zapisane w statucie połączenie w działaniu artystów z miłośnikami umożliwiłoby udzielenie pomocy artystom bez sięgania do budżetu państwa. Zapewniono także, że obecny *Komitet będzie uważał za obowiązek swój informowanie MKiS o zamierzeniach swoich na przyszłość oraz uporządkowanie dotychczasowego dorobku i o składzie personalnym*²⁴.

Odwolanie Komitetu TZSP od decyzji prezydenta m.st. Warszawy z 27 stycznia 1948 r. złożone do MBP za pośrednictwem Zarządu Miejskiego zostało ostatecznie odrzucone 11 sierpnia 1948 r.²⁵ Wówczas Wydział Społeczno-Polityczny Zarządu Miejskiego porozumiał się ze ZPAP w celu omówienia szczegółów dotyczących majątku byłego TZSP. Biorąc pod uwagę decyzje ZPAP, w piśmie z 14 października 1948 r. przedstawił decyzeraty dotyczące likwidacji TZSP i przekazania majątku na swoją rzecz oraz wyznaczenia likwidatorów Towarzystwa – adw. Stanisława Wolamina i Alojzego Nykela²⁶.

Wszystkie postulaty ZPAP zostały pozytywnie rozpatrzone dzięki decyzji prezydenta m.st. Warszawy wydanej 25 października 1948 r., który postanowił *uznać za rozwiązane stowarzyszenie pn. „Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych” w Warszawie i nakazać jego likwidację*²⁷. Jednocześnie polecił wskazanym już likwidatorom

While awaiting the decision of the Mayor of Warsaw, the Committee made another attempt to convince the Ministry of Culture. In a letter in January 1948, it pointed out that TZSP owned a collection of artworks which had been requisitioned by the Germans, and the Society itself was disbanded as a result of the occupier's actions. In addition, it noted the large number of members before the war, the large attendance, and good financial results achieved without any help from the government. It also presented an argument that the correlation in the by-laws between the activities of artists and those of art enthusiasts would allow extending assistance to artists without requesting public funds. Assurances were given that the present *Committee will consider it its obligation to inform MKiS about its intentions in the future and to put in order its assets to date and its personnel*.²⁴

The appeal of the TZSP Committee against the negative decision of the mayor of Warsaw of 27 Jan. 1948, filed with MBP through the channels of the City Administration, was conclusively rejected on 11 Aug. 1948.²⁵ At that point, the Socio-Political Department of the City Administration contacted ZPAP for the purpose of establishing details concerning disposition of the assets of the former TZSP. In light of the decision of the authorities, ZPAP presented, in a letter of 14 Oct. 1948, its proposals for liquidating TZSP and transferring the Society's assets to itself, and for naming attorneys Stanisław Wolamin and Alojzy Nykel to be the Society's liquidators.²⁶

All proposals of ZPAP were accepted, and the Mayor of the Capital City of Warsaw, by a decision of 25 Oct. 1948, *considers the association under the name “The Society for the Encouragement of Fine Arts” in Warsaw to be dissolved and hereby orders its liquidation*.²⁷ At the

24 | AAN, MKiS, Departament Plastyki, sygn. 425, s. 23–25. Pismo b.d. wpłynęło do MKiS 17 stycznia 1948 r.

25 | APW, TZSP, sygn. 507. Pismo MBP z 11 sierpnia 1948 r., s. 11, przekazane Komitetowi TZSP 30 sierpnia 1948 r., s. 9.

26 | APW, TZSP, sygn. 507. Pismo ZPAP z 14 października 1948 r., s. 8.

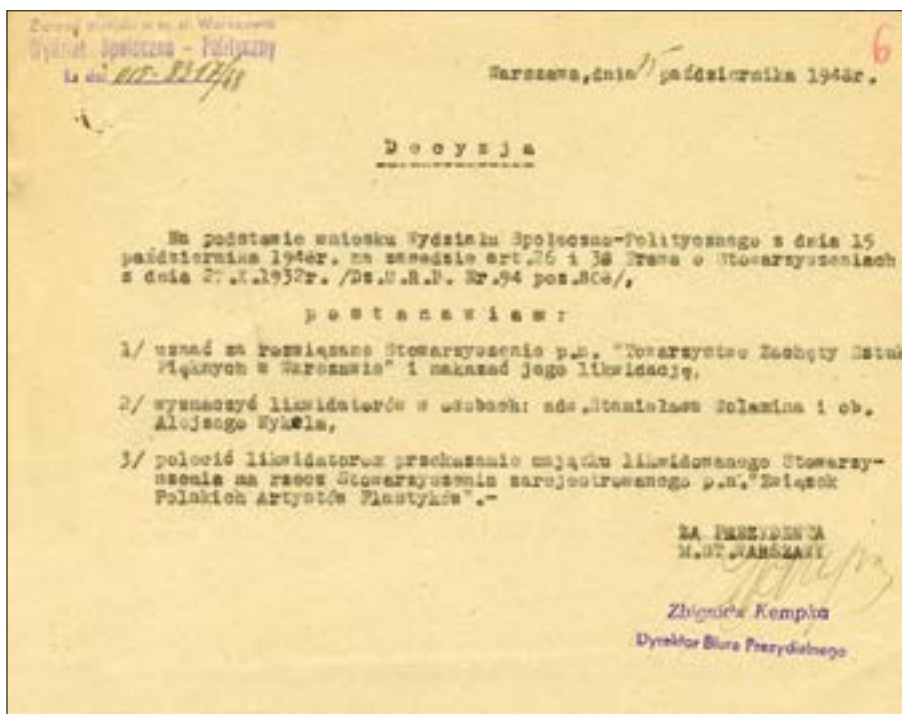
27 | APW, TZSP, sygn. 507. Decyzja z 15 października 1948 r., s. 6.

24 | AAN, MKiS, Plastic Arts Department, inv. 425, pp. 23–25. Undated letter, received by MKiS on 17 Jan. 1948.

25 | APW, TZSP, inv. 507. Letter from MBP of 11 Aug. 1948, p. 11, sent to the TZSP Committee on 30 Aug. 1948, p. 9.

26 | APW, TZSP, inv. 507. Letter from ZPAP of 14 Oct. 1948, p. 8.

27 | APW, TZSP, inv. 507. Decision of 15 Oct. 1948, p. 6.

- Decyzja prezydenta m.st. Warszawy z 25 października 1948 r. o rozwiązaniu TZSP, ze zbiorów Archiwum Państwowego m.st. Warszawy, Teczka TZSP, sygn. 507, s. 6

Decision of the Mayor of the Capital City of Warsaw of 25 Oct. 1948 about the dissolution of TZSP, from the collection of the State Archives of the Capital City of Warsaw, File TZSP, inv. 507, p. 6

przekazać majątek TZSP na rzecz ZPAP²⁸. Akt notarialny z 25 maja 1949 r. mówi o przekazaniu na rzecz Związku nieruchomości należących do TZSP, a zupełnie pomija sprawę muzealiów²⁹.

Ze wspomnień członków ZPAP wynika, że starania ZPAP dotyczyły wyłącznie pozyskania gmachu Zachęty na działalność wystawienniczą. Podkreślił to Michał Boruciński w miesięczniku „Litery”, poświęconym XXV-leciu ZPAP: *walczyliśmy o własną siedzibę, o sale wystawowe [...] Udało nam się zresztą po wielu skomplikowanych zabiegach zdobyć gmach Zachęty dla*

same time, he directed the named liquidators to transfer TZSP property to ZPAP.²⁸ The notarial act of transfer of 25 May 1949 refers to transferring to the Association the real property belonging to the former Society, but totally disregards the matter of the museum collection.²⁹

From the reminiscences of ZPAP members, it appears that the efforts of the Association were aimed solely at acquiring the Society's building for its own exhibiting activities. This was emphasized by Michał Boruciński in the monthly “Litery”, dedicated to the 25th anniversary of ZPAP: *We were fighting for our own premises, for exhibition*

28 | Ibidem.

29 | APW, Kancelaria Wacława Rembertowicza notariusza w Warszawie, sygn. 10, s. 282.

28 | Ibid.

29 | APW, Office of Wacław Rembertowicz, notary public in Warsaw, inv. 10, p. 282.

*Związku*³⁰. Wkrótce jednak gmach Zachęty przejęło powołane decyzją MKiS z 6 kwietnia 1949 r. Centralne Biuro Wystaw Artystycznych³¹ [dalej: CBWA], które wprowadziło się do Zachęty w styczniu 1951 r.³². Stan prawny gmachu budził wątpliwości jeszcze 15 marca 1952 r., kiedy w tej sprawie do Prezydium Rady Narodowej m.st. Warszawy zwróciło się CBWA³³. Od czasu powołania CBWA gmach Zachęty stał się miejscem wystaw sztuki współczesnej zgodnie z postulatami członków ZPAP, który apelował, *by działalność CBWA była skierowana na propagowanie współczesnej twórczości plastycznej, a wszystkie wystawy retrospektywne, jak Matejki, Gersona, Gierymskiego i inne, były organizowane przez Muzeum Narodowe*³⁴.

W 1989 r. CBWA przekształcono w Państwową Galerię Sztuki Zachęta, która w 2003 r. uzyskała status Narodowej Galerii Sztuki³⁵. 14 lutego 1991 r. przy Państwowej Galerii Sztuki Zachęta powołano Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych, które nazwą i działalnością nawiązuje do tradycji przedwojennej Zachęty, jednak nie jest jej prawnym następcą³⁶. Ponadto z żadnych dokumentów związanych z powstaniem Narodowej Galerii Sztuki „Zachęta” nie wynika jej następstwo prawne względem majątku pozostawionego przez TZSP po wojnie. Jedynym wyjątkiem jest przy tym gmach – siedziba Zachęty przy pl. Małachowskiego 3.

Tymczasem w 1958 r. członkowie powojennego Komitetu TZSP, niezrażeni niepowodzeniami z 1948 r., założyli nowe stowarzyszenie – **Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych w Warszawie**, które wprost odwo-

*space [...]. After a long and arduous effort, we were able to acquire the TZSP building for the Association.*³⁰ Soon, however, the building was taken over by the Central Bureau of Art Exhibitions³¹ [henceforth CBWA], established by decision of MKiS of 6 Apr. 1949, which moved into the premises in January 1951.³² However, the legal status of the property still raised some doubts on 15 Mar. 1952, when CBWA inquired in this matter with the Presidium of the National Council of the Capital City of Warsaw.³³ From the time of the establishment of CBWA, the TZSP building had become a venue for exhibitions of contemporary art, consistent with the proposal by ZPAP, which requested *that activities of CBWA be directed toward promoting contemporary artistic creativity, and all retrospective exhibitions, such as those of Matejko, Gerson, Gierymski, and others, be organized by the National Museum.*³⁴

In 1989, CBWA was transformed into the State Gallery of Art “Zachęta”, which in 2003 obtained the status of a National Gallery of Art.³⁵ On 14 Feb. 1991, the National Gallery of Art “Zachęta” set up the Society for the Encouragement of Fine Arts – although the new Society in name and activities harks back to the pre-war TZSP, it is not a legal successor.³⁶ In addition, none of the documents connected with the creation of the National Gallery of Art “Zachęta” indicate any legal succession to property of the original Society remaining after the war. The only exception is the real property – the building which is the seat of Zachęta at 3 Małachowski Sq.

In the meantime, the members of the post-war TZSP Committee, undaunted by the setbacks of 1948, founded

30 | *Mówią Prezesi. Wczoraj dziś i jutro*, „Literary. Miesięcznik Społeczno-Kulturalny Wybrzeża” 1969, nr 11, s. 9.

31 | Dziennik Urzędowy MKiS nr 1/22 z 6 kwietnia 1949 r., poz. 5, cyt. za *Zachęta 1860–2000*, s. 179.

32 | Ibidem.

33 | APW, TZSP, sygn. 507, s. 2.

34 | AAN, ZPAP, sygn. 39/113, s. 135, Protokół zebrania Zarządu Głównego ZPAP z 7 grudnia 1950 r.

35 | Więcej na temat działalności po 1989 r.: A. Zientecka, *Działalność Zachęty w latach 1989–2001. Od Centralnego Biura Wystaw Artystycznych do Państwowej Galerii Sztuki*, Warszawa 2007.

36 | MNW, Dział Inwentarzy, Teczka TZSP, Pismo Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie z dnia 18 grudnia 1997 r.

30 | *The Presidents Speak. Yesterday, Today, and Tomorrow*, „Literary. Miesięcznik Społeczno-Kulturalny Wybrzeża” 1969, no. 11, p. 9.

31 | Official Journal of MKiS no. 1/22 of 6 Apr. 1949, item 5, quoted in *Zachęta 1860–2000*, p. 179.

32 | Ibid.

33 | APW, TZSP, inv. 507, p. 2.

34 | AAN, ZPAP, inv. 39/113, p. 135. Minutes of Meeting of the Board of Directors of ZPAP of 7 Dec. 1950.

35 | More on post 1989 activities: A. Zientecka, *Activities at Zachęta 1989–2001. From the Central Bureau of Art Exhibitions to the National Gallery of Art*, Warsaw 2007.

36 | MNW, Inventory Department, File TZSP, Memo of the Provincial Office in Warsaw of 18 Dec. 1997.

ływało się do tradycji Zachęty. *Grupa miłośników sztuki, uznając, że w zmienionej sytuacji ustrojowej i społecznej nie należy powoływać Towarzystwa opierającego się na statucie przedwojennego Towarzystwa, postanowiła powołać nowe, nieco odmienne stowarzyszenie*³⁷. Na zebraniu 5 lipca 1958 r. Tymczasowy Komitet Organizacyjny Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych, w składzie: przewodniczący – prof. dr W. Tarło-Maziński, sekretarz – Władysław Walczak, skarbnik – Stanisław Dobrowolski, członkowie – dr Stanisław Brzeziński (syn prezesa przedwojennego TZSP), inż. Zygmunt Nowakowski, inż. Stanisław Czerwiński, uchwalił statut, który tym razem został zatwierdzony przez MKiS 1 grudnia 1958 r.³⁸. Wkrótce TPSP otrzymało siedzibę w pałacyku przy ul. Chmielnej 5 w Warszawie. Do 2002 r. prowadziło w nim działalność wystawienniczą³⁹. Obecnie TPSP nie figuruje w rejestrach organizacji prowadzących działalność kulturalną.

■ ZBIORY MUZEALNE TOWARZYSTWA ZACHĘTY SZTUK PIĘKNYCH

Należące do Zachęty muzealia zdeponowane w MNW w czasie wojny pozostają do dziś w zbiorach Muzeum. Formalnie Muzeum nigdy nie przejęło ich na własność. Jak już wspomniano, zbiory TZSP zdeponowane w 1939 i 1942 r. nie zostały wówczas zinwentaryzowane. Dopiero po uporządkowaniu gmachu na wiosnę 1945 r. zabytki niewywiezione przez Niemców, a rozpoznane jako pochodzące ze zbiorów Zachęty, wpisywano do muzealnej **księgi depozytowej**. Działania te potwierdzają, że nie były one traktowane jako własność MNW. Podobnie postąpiono z obiektami za-

37 | L. Wieluński, S. Wilusz, *Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych. 10 lat w służbie sztuki 1959–1969*, Warszawa 1969, s. 7, *XXV lat w służbie sztuki, czyli o działalności Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Warszawie w latach 1959–1984*, Warszawa 1985.

38 | Ibidem, s. 7.

39 | <http://www.artinfo.pl/?pid=events&sp=relation&id=407&lng=1>: Wystawa zdjęć Sergo Kuruliszwili – Afryka [dostęp: 8.05.2012].

a new association – **The Society of Friends of Fine Arts in Warsaw**, which was based on the traditions of TZSP. *Realizing that in the new political and social situation it is not advisable to create a Society based on the constitution of the pre-war Society, a group of art enthusiasts decided to establish a new, somewhat different association.*³⁷ At a meeting on 5 July 1958, the Temporary Organizing Committee of the Society of Friends of Fine Arts, composed of: Prof. Tarło-Maziński – chairman, Władysław Walczak – secretary, Stanisław Dobrowolski – treasurer, Dr. Stanisław Brzeziński (son of the pre-war president of TZSP), Engr. Zygmunt Nowakowski, Engr. Stanisław Czerwiński – members, established a set of by-laws which this time was approved by MKiS on 1 Dec. 1958.³⁸ Shortly thenceforth, this Society was given a home in a little palace at 5 Chmielna St. in Warsaw. There, it put on art exhibitions until 2002.³⁹ At present, this Society is not registered as an organization conducting cultural activities.

■ MUSEUM COLLECTIONS OF THE SOCIETY FOR THE ENCOURAGEMENT OF FINE ARTS

The museum exhibits belonging to the Society for the Encouragement of Fine Arts deposited in the National Museum in Warsaw during the war remain in the collection of MNW to this day. However, the Museum never formally acquired ownership of the works. As mentioned before, the Society's collections deposited in 1939 and 1942 were not inventoried at those times. It was only after the cleaning of the building in the spring of 1945 that the artworks not removed by the Germans, and recognized as coming from the Society's collection, were entered in the Museum's **registry of deposits**. This confirms that they were not considered to be the property of MNW. Similar

37 | L. Wieluński, S. Wilusz, *The Society of Friends of Fine Arts. 10 Years in the Service of Art 1959–1969*, Warsaw 1969, p. 7; *25 Years in the Service of Art. On the Activities of the Society of Friends of Fine Arts in Warsaw 1959–1984*, Warsaw 1985.

38 | Ibid., p. 7.

39 | <http://www.artinfo.pl/?pid=events&sp=relation&id=407&lng=1>: Exhibition of photographs by Sergo Kuruliszwili – Africa [accessed: 8 May 2012].

chętownymi, które wpływały do Muzeum w ramach tzw. akcji rewindykacyjnej. Podkreślił to S. Lorentz, relacjonując S. Brzezińskiemu stan zachowania obrazów Zachęty: *Altany, Bocianów i Dirce chrześcijańskiej*, rewindykowanych z Salzburga w 1946 r., które już w lipcu 1946 r. włączono do nowo otwartej Galerii Malarstwa Polskiego MNW. Przy okazji Lorentz zapewnił, że zbiory Zachęty są traktowane *jako depozyt do czasu prawnego wyjaśnienia sprawy losów gmachu i zbiorów Towarzystwa. Nie potrzebuję zapewniać Pana Prezesa – przekonywał dalej Brzezińskiego – że opiekujemy się zbiorami Zachęty na równi ze zbiorami własnymi*⁴⁰. Jeszcze w marcu 1947 r. Lorentz informował: *spisy dzieł rewindykowanych są w toku opracowywania. Gdy będą gotowe, nie omieszkam przesłać [...] Panu Prezesowi spisu dzieł stanowiących własność „Zachęty”*⁴¹. Dopiero po decyzji prezydenta Warszawy o rozwiązaniu i likwidacji TZSP, czyli pod koniec lat czterdziestych XX w., dzieła należące wcześniej do Towarzystwa wpisywano do Inwentarza Muzeum, czyli tzw. księgi własnościowej. Dotyczyło to zarówno niezainwentaryzowanych do tej pory kolekcji rycin i rysunków, jak i np. *Bitwy pod Grunwaldem*, pozyskanej 22 lipca 1949 r., oraz m.in. obrazów rewindykowanych z ZSRR w 1956 r. z *Barbarą* Simmlera na czele. W ówczesnej sytuacji społeczno-politycznej nie zadbano o formalny dokument poświadczający pozyskanie dzieł sztuki z rozwiązanego Towarzystwa, zapewne dlatego, że zbiory nicistniejących instytucji i tak traktowano jako własność Skarbu Państwa. Podkreślano to również w relacjach prasowych, np. pisząc o *Bitwie, Rejtanie i Kazaniu Skąrgi Matejki*, konserwowanych w Zachęcie: *wielkie wartości kulturalne nagromadzone w Zachęcie są własnością całego narodu polskiego*⁴². Uregulowaniu sprawy własności nie sprzyjały również przepisy, które do niedawna wręcz uniemożliwiały przejęcie tzw. nicodebranych

40 | BN, Korespondencja, k. 3, List z 8 lipca 1946 r.

41 | BN, Korespondencja, k. 2, List z 27 marca 1947 r.

42 | *Skarby kultury narodowej w Zachęcie*, „Rzeczpospolita” 1947, nr 102, s. 7.

actions were taken with respect to the Society's objects which were received by the Museum during the so-called repossession action. This was emphasized by S. Lorentz, in describing to S. Brzeziński the state of possession of the Society's paintings: *In the Arbour, Storęs, and Christian Dirce*, repossessed from Salzburg in 1946, which already in July 1946 were incorporated into the newly-opened Gallery of Polish Painting in MNW. On this occasion, Lorentz assured that TZSP items were considered *as deposits pending legal clarification of the issue of the disposition of the building and collection of the Society. I do not have to convince you, Mr. President* – he further assured Brzeziński – *that we take care of the Society's collection equally as we do of our own*.⁴⁰ In March 1947, Lorentz wrote: *Lists of repossessed works are in preparation. When they are ready, I will make sure to send [...] you, Mr. President, a list of works which are the property of TZSP*.⁴¹ Only after the decision by the Mayor of Warsaw about the dissolution and liquidation of TZSP, meaning in the late 1940's, the works which had earlier belonged to the Society were entered into the Museum's inventory, into the so-called registry of owned works. This involved the collections of prints and drawings, which heretofore had not been inventoried, and also works such as *Battle of Grunwald*, received on 22 July 1949, and other paintings repossessed from the USSR in 1956, including Simmler's *Barbara*. In the social and political situation at that time, no-one bothered to prepare a formal document confirming the acquisition of artworks from the dissolved Society, most likely because the collection of a non-existent institution was simply considered to be government property. This was confirmed in press coverage, e.g. of Matejko's *Battle, Rejtan*, and *Sermon of Skąrga*, which had been restored at TZSP: *The great cultural treasures amassed at TZSP are the property of the entire Polish nation*.⁴² Regulating issues of ownership was hindered by regulations which until recently made it virtually impossible to acquire ownership

40 | NL, Correspondence, env. 3, Letter of 8 Jul. 1946.

41 | NL, Correspondence, env. 2, Letter of 27 Mar. 1947.

42 | *Treasures of National Culture at TZSP*, „Rzeczpospolita” 1947, no. 102, p. 7.

depozytów⁴³. Niepowodzeniem zakończyła się także inicjatywa Muzeum dotycząca uregulowania sprawy zbiorów TZSP podjęta na początku 1989 r.⁴⁴

W literaturze pojawił się pogląd, że *dekret z dnia 7 maja 1945 r. o upaństwowieniu Muzeum Narodowego w Warszawie*⁴⁵ przy okazji „znacjonalizował” **wszystkie** [podkr. RO] zbiory znajdujące się w Muzeum. Jest to duże uproszczenie, ponieważ upaństwowienie nie mogło dotyczyć własności osób trzecich, czyli depozytów. Fragment art. 2 dekretu brzmi: *na własność Muzeum Narodowego w Warszawie przechodzą zbiory, majątek ruchomy i nieruchomy Muzeum Narodowego m.st. Warszawy*⁴⁶ – nie wskazano tutaj własności osób trzecich przechowywanej w MNW. J. Pruszyński wspominał, że od momentu zakończenia działań wojennych do zbiorów MNW zaczęły napływać muzealia – *w tym znaczna część obiektów rewindykowanych i znacjonalizowanych* [podkr. RO] *liczne zespoły ze Śląską i Pomorza, zbiory Towarzystwa Zachęta [...]*, co sugeruje, że zbiory TZSP były już wówczas traktowane de facto jako własność Państwa. MKiS sprawujące pieczę nad muzeami w późniejszym okresie w zasadzie dysponowało zbiorami MNW, przekazując niektóre kolekcje do innych muzeów. W odniesieniu do muzealiów pochodzących z kolekcji TZSP MKiS podjęło decyzję o wykreśleniu z Inwentarza MNW rzeźby *Mikołaj Kopernik* T. Rygiera (TZSP 307)⁴⁷, zapewne w związku z przekazaniem jej innemu podmiotowi,

of so-called unclaimed deposits.⁴³ The Museum’s initiative to regulate the issues surrounding the TZSP collection, undertaken in early 1989, also ended in failure.⁴⁴

According to a number of sources in the literature, the *Decree of 7 May 1945 on the Nationalization of the National Museum in Warsaw*⁴⁵ had the effect of “nationalizing” **all** [emph. RO] collections held by the Museum. That is a gross simplification, because nationalization could not affect the property of third parties, namely deposits. A fragment of art. 2 of the decree reads as follows: *The collections, movable property, and immovable property of the National Museum of the City of Warsaw shall become the property of the National Museum in Warsaw*⁴⁶ – the document does not refer to the property of third parties held by the Museum. J. Pruszyński recalled that, from the moment that hostilities ceased, museum objects began arriving at MNW – *including a considerable number of repossessed and nationalized* [emph. RO] *objects, many collections from Silesia and Pomerania, items from the collection of TZSP [...]*, which suggests that the collections of TZSP were already then treated as de facto government property. MKiS, by virtue of its jurisdiction over museums at a later point in time, in effect had the collection of MNW at its disposal, and transferred certain items to other museums. As for items from the TZSP collection, the Ministry decided to strike from the MNW inventory the sculpture *Nicolaus Copernicus* by T. Rygier (TZSP 307),⁴⁷ probably because of its transfer to another

43 | Dekret z 18 września o likwidacji niepodjętych depozytów i nieodebranych rzeczy (Dz.U. z 1954 r. nr 41, poz. 184) uniemożliwiał pozyskiwanie na własność depozytów instytucji nieistniejących, znajdujących się w muzeach i bibliotekach. Sytuację zmieniła dopiero ustawa z 18 października 2006 r. o likwidacji niepodjętych depozytów (Dz.U. z 2006 r. nr 208, poz. 1537).

44 | MNW, Dział Inwentarzy, Teczka TZSP, Pismo Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy z 25 lipca 1989 r. o zaginięciu dokumentacji w sprawie rejestracji TZSP z 1947–1948.

45 | Dz.U. z 1945 r. nr 18, poz. 98.

46 | Ibidem.

47 | Inny egzemplarz tej rzeźby znajduje się w zbiorach Muzeum Narodowego w Krakowie, obecnie w depozycie w Muzeum we Fromborku.

43 | *Decree of 18 September on the Liquidation of Unclaimed Deposits and Abandoned Objects* (Dz. U. of 1954, no. 41, item 184) made it impossible to acquire ownership of deposits in museums and libraries from non-existent institutions. This was changed only in 2006 by the Act of 18 Oct. 2006 on the Liquidation of Unclaimed Deposits (Dz. U. of 2006, no. 208, item 1537).

44 | MNW, Inventory Department, File TZSP, Letter from the Municipal Office of the Capital City of Warsaw of 25 July 1989 about the loss of documentation in the matter of registration of TZSP in 1947–1948.

45 | Dz. U. of 1945, no. 18, item 98.

46 | Ibid.

47 | Another casting of this sculpture is in the collection of the National Museum in Cracow, presently on deposit in the Museum in Frombork.

a także o podarowaniu przez MKiS w 1949 r. obrazu *Ostatni klucznik* A. Kozakiewicza (TZSP 178) Muzeum Literatury w Warszawie. W 1945 r. wobec poważnych strat poniesionych przez Archiwum Główne Akt Dawnych zdecydowano o przekazywaniu tamże znajdujących się w MNW dokumentów i rękopisów, co nastąpiło w latach 1950–1951⁴⁸. W ten sposób rozdzielone zostały kolekcje Bersohna i Choynowskiego. Analogicznie postąpiono z częścią obiektów archeologicznych i etnograficznych z tych kolekcji oraz zbiorów Tyszkiewiczów, przekazując je do Państwowego Muzeum Etnograficznego i Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie.

■ PODSUMOWANIE

Niniejsza praca ma na celu przybliżenie losów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych, ze szczególnym uwzględnieniem historii zbiorów, poprzez próbę rekonstrukcji katalogu TZSP oraz opisanie zbiorów nieskatalogowanych. Wyjątkowe zaangażowanie i ofiarność ówczesnego społeczeństwa w gromadzeniu pożądanego zbioru z myślą o przyszłych pokoleniach jest dzisiaj zjawiskiem niespotykanym. Towarzystwo pozostawiło po sobie wartość bezcenną – blisko 10 tysięcy dzieł sztuki, rozproszonych obecnie w kilkunastu instytucjach: Muzeum Narodowym w Warszawie, Muzeum Narodowym w Poznaniu, Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie, Państwowym Muzeum Archeologicznym, Państwowym Muzeum Etnograficznym, Bibliotece Narodowej, Archiwum Głównym Akt Dawnych. Istniejące zabytki własne Zachęty, ujęte w poniższym katalogu, znajdziemy nie tylko w MNW, lecz także w zbiorach: Muzeum Lubelskiego w Lublinie, Muzeum Mazowieckiego w Płocku, Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu, Muzeum Literatury w Warszawie oraz w kolekcjach prywatnych. Jednak większość ze wszystkich ocalonych zabytków zachętowskich stano-

institution, and also in 1949 to donate the painting *The Last Doorkeeper* by A. Kozakiewicz (TZSP 178) to the Museum of Literature in Warsaw. In 1945, in light of the enormous losses from the Central Archives of Historical Records, it was decided to transfer to that institution the documents and manuscripts held by MNW, which occurred in 1950–1951.⁴⁸ The collections of Bersohn and Choynowski were divided in this fashion. Similar actions were taken with respect to certain archaeological and ethnographic objects from these collections and the Tyszkiewicz collection, transferring them to the National Museum of Ethnography and the National Archaeological Museum in Warsaw.

■ SUMMARY

The goal of this publication is to present the fate of the Society for the Encouragement of Fine Arts, with particular focus on the history of its collection, through an attempt to reconstruct the catalogue of TZSP and a description of the uncatalogued works. The exceptional commitment and generosity of the public of that time in amassing a significant collection with thoughts of future generations is today an unheard-of phenomenon. The Society left behind invaluable treasures – close to ten thousand artworks presently scattered over more than a dozen institutions: the National Museum in Warsaw, the National Museum in Poznań, the Polish Army Museum in Warsaw, the National Archaeological Museum, the National Museum of Ethnography, the National Library, the Central Archives of Historical Records. As for the surviving artworks which were the property of the Society, listed in this catalogue, we will find them not only in MNW but also in: the Lublin Museum, the Mazowieckie Museum in Płock, the Museum of Opolian Silesia in Opole, the Museum of Literature in Warsaw, and in private collections. However, the majority of surviving artworks of the

48 | Ogółem przekazano wówczas 18 mb. akt.

48 | At that time, a total of 18 MB of files was transferred.

wi własność MNW, które opiekuje się nimi, realizując statutowe zadania instytucji powołanej do przechowywania dzieł stanowiących dziedzictwo narodowe. W pewnym sensie stało się zadość głosom artystów – członków Zachęty z lat 1907–1908 i opinii publicznej z okresu dwudziestolecia międzywojennego oraz § 42 Statutu TZSP z 1924 r., który w razie rozwiązania Towarzystwa przewidywał przekazanie zbiorów do instytucji o pokrewnych celach statutowych. Rozwiązanie Towarzystwa nastąpiło nie z woli jego członków, tylko w wyniku działań wojennych. Próby reaktywowania Towarzystwa i zgromadzenia zbiorów pod dawnym szyldem nie powiodły się na skutek decyzji związanych z powojenną sytuacją polityczną, w której nowa władza dążyła do zcentralizowania instytucji muzealnych.

Podsumowując, niniejszy katalog zbiera wszystkie na tę chwilę informacje na temat losów kolekcji przedwojennego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych, a zwłaszcza dzieł utraconych w czasie II wojny światowej. Wypada podkreślić, że w procesie odzyskiwania utraconych, rozproszonych zbiorów osobnym zagadnieniem jest konieczność badania proveniencji kolekcji. Z doświadczenia autora wynika, że każdą listę obiektów utraconych w czasie II wojny światowej należy zweryfikować, ponieważ nierzadko obraz poszukiwany na całym świecie przechowywany jest w magazynie „ukryty” pod inną atrybucją, błędnym pochodzeniem lub znajduje się w innej kolekcji, a czasami w sąsiednim muzeum. Dotyczyło to także dotychczasowej, niepełnej listy strat wojennych przedwojennego TZSP. Nie jest wykluczone, że niektóre ustalenia tej pracy za jakiś czas zostaną również zweryfikowane po odnalezieniu dzieł uważanych za zaginione. Trzeba mieć nadzieję, że tak się stanie.

Society are currently the property of MNW, which takes care of them in fulfilment of its statutory role of an institution entrusted with the safekeeping of works which make up the national heritage. In a way, this fulfilled the wishes of the artists, members of the Society from the period of 1907–1908, public opinion in the two interwar decades, and § 42 of the Society's Constitution of 1924, which dictated that in the event of dissolution of the Society, the collection should be transferred to an institution with related statutory purposes. The dissolution of the Society did not result from the will of its members, but rather from wartime hostilities. Attempts of reactivating the Society and reassembling of the collection under the former branding were not successful because of decisions related to the postwar political situation, in which the new authorities strove to centralize muscological institutions.

To sum up, this catalogue brings together all the information on the fate of the collection of the pre-war Society for the Encouragement of Fine Arts, and especially works lost during World War II. It should be noted that in the process of recovering the lost and dispersed collections, there is a separate issue of researching the provenance of the collection. The author's experience shows that every list of objects lost in WWII needs to be verified, because often a painting being sought all over the world is stored in a warehouse under a different attribution, erroneous provenance or is found in a different collection, or in a neighbouring museum. This was the case with the heretofore incomplete list of losses from the pre-war TZSP. It cannot be excluded that at some point in the future, certain conclusions from this study will be revised if works now considered lost are found. We must have hope that this will occur.

BIBLIOGRAFIA

INDEKS NAZWISK

SPIS ILUSTRACJI

BIBLIOGRAPHY

INDEX OF

NAMES

LIST OF ILLUSTRATIONS

Bibliografia

Bibliography

Tytuły polskich książek, artykułów i innych publikacji zostały przetłumaczone dla wygody czytelnika. Źródła te są dostępne wyłącznie w języku polskim.

The titles of Polish books, articles, and other publications have been translated for the reader's convenience. These sources are available in the Polish language only.

■ ŹRÓDŁA | SOURCES

■ Archiwum Akt Nowych | Archives of Modern Records

Akta Stanisława i Wandy Wachowiaków, sygn. 691/54 | Records of Stanisław and Wanda Wachowiak, inv. 691/54.

Ministerstwo Kultury i Sztuki, Departament Plastyki, sygn. 425 | The Ministry of Culture and Arts, Plastic Art Department, inv. 425.

Ministerstwo Kultury i Sztuki, sygn. 387/24, 387/25, 387/41, 387/50, 387/58; 3/144 | The Ministry of Culture and Arts, inv. 387/24, 387/25, 387/41, 387/50, 387/58; 3/144.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, sygn. 7003, 7017, 7071, 7076, 7092, 7093 | The Ministry of Religious Denominations and Public Enlightenment, inv. 7003, 7017, 7071, 7076, 7092, 7093.

Rząd Generalnego Gubernatorstwa w Krakowie, sygn. 1482 | The General Government in Cracow, inv. 1482.

Związek Polskich Artystów Plastyków, sygn. 12/1, 39/112, 39/113, 39/237 | The Association of Polish Artists and Designers, inv. 12/1, 39/112, 39/113, 39/237.

■ Archiwum Główne Akt Dawnych | Central Archives of Historical Records

Archiwum Brzezińskich, sygn. 451 | Brzeziński Archive, inv. 451.

■ Archiwum Państwowe m.st. Warszawy | State Archives of the Capital City of Warsaw

Biuro Odbudowy Stolicy, sygn. 2056 | Office for the Reconstruction of the Capital, inv. 2056.

Zarząd Miejski m. Warszawy, Wydział Społeczno-Polityczny, Oddział Stowarzyszeń, Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych, sygn. 507 | Warsaw Municipal Government, Socio-Political Department, Societies Section, the Society for the Encouragement of Fine Arts, inv. 507.

■ Archiwum PAN | Archives of the Polish Academy of Sciences

Akta Jana Czochralskiego, sygn. III-325 | Records of Jan Czochralski, inv. III-325.

Akta Stanisława Brzezińskiego, sygn. III-241 | Records of Stanisław Brzeziński, inv. III-241.

Akta Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, sygn. I-2 | Records of the Warsaw Scientific Society, inv. I-2.

■ **Biblioteka Narodowa – Zakład Rękopisów | The National Library – Manuscript Department**

Pamiętnik Stanisława Brzezińskiego inżyniera-technologa, b. Prezesa Tow. Zachęty Szt. Pięknych w Warszawie * w Warszawie 7.III.1879 + w Milanówku 30.VI.1950, sygn. III 10491–10492 | Memoir of Stanisław Brzeziński, engineer-technologist, former President of the Soc. for the Encouragement of Fine Arts, b. Warsaw 7 Mar. 1879, d. Milanówek 30 June 1950, inv. III 10491-10492.

Fragment korespondencji Stanisława Brzezińskiego (ojca) 1945–1949, sygn. III 10493 | Excerpt of correspondence of Stanisław Brzeziński (father) 1945–1949, inv. III 10493.

■ **Muzeum Narodowe w Warszawie | The National Museum in Warsaw**

■ **Archiwum MNW | Archives of MNW**

sygn | Inv. 268, 277, 334, 335, 440, 455, 564, 656 a, 679, 695, 706, 715, 840, 880 a, 4/16.

■ **Dział Inwentarzy | Inventory Department**

Akta depozytowe: TZSP, PRM, Biernacka Zofia | Depository Files: TZSP, PRM, Biernacka Zofia.

Archiwum Wojenne | Wartime Archives.

Berichte des Museums der Stadt Warschau 1940–1944 | Reports of the Museum of the City of Warsaw 1940–1944.

Dary. Ciagliński Jan, Czosnowscy | Gifts of Ciagliński Jan, Czosnowscy.

Kartoteka topograficzna Państwowych Zbiorów Sztuki | Topographic card catalogue of the National Collection of Art.

Księga Inwentarzowa Depozytowa Państwowych Zbiorów Sztuki | Inventory and Deposit Register of the National Collection of Art.

Księga Inwentarzowa MNW | Inventory Register of MNW 12001–18000, 30001–36000, 180001–186000.

Materiały Rewindykacyjne, t. 1–18 | Repossession Materials, v. 1–18.

Rewindukacja z ZSRR | Repossession from the USSR, *Государственный Эрмитаж. Альбом фотографий, отражающих состояние до и после реставрации произведений живописи, передаваемых Польской Народной Республике. 79 фотографий с 38 картин*, 1956.

Rewindukacja z ZSRR | Repossession from the USSR, *Государственный Эрмитаж. Список на 493 произведения живописи переданных Польской Народной Республике*, 1956.

Rewindukacja z ZSRR | Repossession from the USSR, *Государственный Эрмитаж. Список произведений графики и рисунков переданных Польской Народной Республике*, 1956.

Rewindukacja z ZSRR | Repossession from the USSR, *Государственный Эрмитаж. Список пастелей, акварелей и рисунков принадлежавших польским музеям. I. пастели и акварели в рамах и окантовке*, 1956.

Protokoły zdawczo-odbiorcze | Records of transfer.

Teczka „Najwyższa Izba Kontroli”, 1970 | File “Supreme Audit Office”, 1970.

Teczka „Towarzystwo Naukowe Warszawskie” | File “Warsaw Scientific Society”.

Teczka „Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych” | File “Society for the Encouragement of Fine Arts”.

Teczka „Muzcum Wojska Polskiego” | File “Polish Army Museum”.

■ **Zbiory Ikonograficzne i Fotograficzne MNW | Iconographic and Photographic Collections of MNW**

Kronika Muzeum Narodowego w Warszawie od 18 stycznia 1945 r., nr inw. rkps. 2146 MNW | *Chronicle of the National Museum in Warsaw from 18 Jan. 1945*: inv. rkps 2146, MNW.

Relacja Stanisława Radeckiego-Mikulicza o wywiezieniu „Bitwy pod Grunwaldem”, nr inw. rkps. 2241 MNW | Account of

Stanisław Radecki-Mikulicz on the removal of the “Battle of Grunwald”, inv. rkps 2241 MNW.

Tow. Zachęty Sztuk Pięknych. Warszawa 1939 18–21 Wrzesień, nr inw. rkps. 2243 MNW | *The Society for the Encouragement of Fine Arts. Warsaw 1939, 18–21 September*, inv. rkps 2243 MNW.

■ Archiwum Państwowych Zbiorów Sztuki na Wawelu | Archives of the National Collection of Art in Wavel Castle

Akta Rewindykacyjne – sygn. PZSW II-22/1-2 | Repossession Files – inv. PZSW II-22/1-2.

■ Muzeum Historii m. Lublina | Museum of the History of the City of Lublin

Księga Inwentarzowa Muzeum w Lublinie Dział III Sztuki, sygn. ML/Dep.46/H | Inventory Register of Art Section III of the Lublin Museum, inv. ML/Dep.46/H.

Księga Protokołów Towarzystwa Muzeum Lubelskie, sygn. ML/H/1229 | Record of Minutes of the Society “Lublin Museum”, inv. ML/H/1229.

Rękopis Księgi Inwentarzowej Muzeum w Lublinie Dział III Sztuki, sygn. ML/H/1334. Księga darów i depozytów Muzeum Lubelskiego [Dary i depozyty składane od powstania Muzeum Lubelskiego, tj. od 1906 do 1930], sygn. ML/H/2280 | MS of Inventory Register of the Lublin Museum, Art Section III, inv. ML/H/1334. Registry of gifts and deposits of the Lublin Museum [Gifts and deposits made from the founding of the Museum in 1906 until 1930, inv. ML/H/2280.

Teczka nr 32, „Muzeum Lubelskie w latach 1917–1952” | File no. 32 “The Lublin Museum 1917–1952”.

Teczka nr 80, „Protokoły walnych zebrań za lata 1922–1937” | File no. 80, Minutes of General Meetings 1922–1937.

■ Prasa | Press

„Gazeta Warszawska” 1858, nr 170.

„Gazeta Warszawska” 1860, nr 325, 330.

„Głos Lubelski” 1923, nr 30, nr 70.

Kronika Artystyczna, „Sztuki Piękne” 1924/1925, nr 9.

Kronika, „Echo Muzyczne, Teatralne i Artystyczne” 1902, nr 30.

Królestwo Polskie, „Dziennik Poznański” 1859, nr 245.

„Kurier Warszawski” 1861, nr 2, 32, 307.

„Kurier Warszawski” 1863, nr 296.

„Kurier Warszawski” 1864, nr 49.

„Kurier Warszawski” 1865, nr 1.

„Kurier Warszawski” 1868, nr 55.

„Kurier Warszawski” 1869, nr 46.

„Kurier Warszawski” 1870, nr 78.

„Kurier Warszawski” 1871, nr 64.

„Kurier Warszawski” 1900, nr 346, 350.

„Kurier Warszawski” 1904, nr 57.

■ Źródła do zbiorów TZSP | Sources of TZSP Collection

Sprawozdania Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim za lata 1872–1938 | *Reports* of the Society for the Encouragement of Fine Arts in the Kingdom of Poland 1872–1938.

Przewodniki po wystawach TZSP z lat 1925–1939 | Guidebooks to Exhibitions at the Society 1925–1939.

■ **Katalogi z lat 1901–1938 | Catalogues from 1901–1938:**

Katalog tymczasowy zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1901 | *Interim Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in the Kingdom of Poland*, Warsaw 1901.

Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1904 | *Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in the Kingdom of Poland*, Warsaw 1904.

Zbiory Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1908 | *Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in the Kingdom of Poland*, Warsaw 1908.

Zbiory Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1912 | *Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in the Kingdom of Poland*, Warsaw 1912.

Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie. I Obrazy i rzeźby, Warszawa 1920 | *Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw. I Painting and Sculpture*, Warsaw 1920.

Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie. I Obrazy i rzeźby, Warszawa 1924 | *Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw. I Painting and Sculpture*, Warsaw 1924.

Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1925 | *Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw*, Warsaw 1925.

Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1925 [właśc. 1928] | *Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts Warsaw*, Warsaw 1925 [act. 1928].

Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1925 [właśc. 1930] | *Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw*, Warsaw 1925 [act. 1930].

Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1933 | *Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw*, Warsaw 1933.

Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1935 | *Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw*, Warsaw 1935.

Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1938 | *Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw*, Warsaw 1938.

■ **LITERATURA | LITERATURE**

12 granatów uderzyło w Zachętę. Najcenniejsze obrazy uratowane, „Wieczór Warszawski” 1939, nr 267 | *12 Grenades Strike TZSP. The Most Valuable Paintings Saved*, „Wieczór Warszawski” 1939, no. 267.

Zachęta 1860–2000, pod red. Gabrieli Świtck, Warszawa 2003 | *Zachęta 1860–2000*, ed. Gabriela Świtck, Warsaw 2003.

5 rano, 17 marca 1941 dwu pracowników Zachęty ukryło „Konstytucję 3 maja”. „Wieczór Warszawski” 1947, nr 250 | *5 am, 17 Mar. 1941, Two Workers of the Society Hid “Constitution of May 3rd”*. “Wieczór Warszawski” 1947, no. 250.

Ajewski Konrad, Zadrożny Tadeusz, *Straty muzeów i kolekcji artystycznych Warszawy w latach 1939–1945* [w:] *Straty Warszawy 1939–1945. Raport*, pod red. Wojciecha Falkowskiego, Warszawa 2005 | Ajewski Konrad, Zadrożny Tadeusz, *Losses from Museums and Art Collections of Warsaw 1939–1945 in Report of Losses in Warsaw 1939–1945*, ed. Wojciech Falkowski, Warsaw 2005.

Albertus, *Otwarcie sezonu w Pałacu sztuki*, „Kraj” 1903, nr 41 | Albertus, *Opening of the Season in the Palace of Art*, “Kraj” 1903, no. 41.

Austen Antoni, *W sprawie muzeum sztuki w Warszawie*, „Kurier Warszawski” 1907, nr 36 | Austen Antoni, *In the Matter of the Art Museum in Warsaw*, “Kurier Warszawski” 1907, no. 36.

Bania Zbigniew, Jaroszewski Tadeusz S., *Pałac Rady Ministrów*, Warszawa 1980 | Bania Zbigniew, Jaroszewski Tadeusz S., *Palace of the Council of Ministers*, Warsaw 1980.

- Bartoszewski Władysław, *1859 dni Warszawy*, Kraków 2008 | Bartoszewski Władysław, *1859 Days of Warsaw*, Cracow 2008.
- Bersohn Mathias, *Katalog zbioru rysunków, szkiców i akwarel artystów polskich i zagranicznych nieżyjących*, Warszawa 1902 | Bersohn Mathias, *Catalogue of the Collection of Drawings, Sketches, and Watercolours by Polish and Foreign Artists No Longer Living*, Warsaw 1902.
- Beylin Karolina, *Warszawy dni powszednie 1800–1914*, Warszawa 1985 | Beylin Karolina, *Warsaw's Everyday Life, 1800–1914*, Warsaw 1985.
- Biegański Piotr, *Pałac Staszica. Siedziba Towarzystwa Naukowego Warszawskiego*, Warszawa 1951 | Biegański Piotr, *Staszic Palace. Seat of the Warsaw Scientific Society*, Warsaw 1951.
- Bołoz-Antoniewicz Jan, *Katalog wystawy sztuki polskiej od roku 1764–1886*, Lwów 1894 | Bołoz-Antoniewicz Jan, *Catalogue of an Exhibition of Polish Art 1764–1886*, Lviv 1894.
- Broniewski Kazimierz, *Zbiory rysunkowe Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych. Zbiór rysunków i akwarel Jana Blocha*, „Sztuka” 1904, nr 2, 4 | Broniewski Kazimierz, *Drawing Collections of the Society for the Encouragement of Fine Arts. Collection of Drawings and Watercolors of Jan Bloch*, “Sztuka” 1904, nos. 2, 4.
- Broniewski Kazimierz, *Zbiory własne Tow. Sztuk Pięknych*, „Kurier Warszawski” 1901, nr 274–276 | Broniewski Kazimierz, *Collection Owned by TZSP*, “Kurier Warszawski” 1901, nos. 274–276.
- Brzozowski Stanisław, *Wystawy dzieł sztuki zabezpieczonych przez ZSRR*, Warszawa 1956 | Brzozowski Stanisław, *Exhibitions of Works Secured by the USSR*, Warsaw 1956.
- Bunikiewicz Witold, *Siedemdziesiąt pięć lat „Zachęty” (W dniu jubileuszu)*, „Kurier Warszawski” 1935, nr 330 | Bunikiewicz Witold, *Seventy-Five Years of TZSP (On the Day of Anniversary)*, “Kurier Warszawski” 1935, no. 330.
- Chamicc Konstanty, *Archeolog Józef Choynowski i jego zbiory*, „Tygodnik Ilustrowany” 1903, nr 10 | Chamicc Konstanty, *Archaeologist Józef Choynowski and His Collection*, “Tygodnik Ilustrowany” 1903, no. 10.
- Charazińska Elżbieta, *„Złoty wiek” Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych, czyli rzecz o Muzeum Sztuk Pięknych*, [w:] *Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych. Materiały z pierwszej sesji naukowej Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych 9 Marca 1992*, pod red. J. Sosnowskiej, Warszawa 1993 | Charazińska Elżbieta, *The Golden Age of the Society for the Encouragement of Fine Arts, or the Matter of the Museum of Fine Arts in The Society for the Encouragement of Fine Arts. Materials from the First Scholarly Session on TZSP on 9 Mar. 1992*, ed. J. Sosnowska, Warsaw 1993.
- Choynowski Józef, *Słowianie w czasach przedhistorycznych podług znalezionych w ziemi pomników ich pierwotnego bytu i z okresu panowania nad nimi Scytów, Sarmatów, Gotów i Litwinów, a również opis zbiorów archeologicznych dla objaśnienia sposobem poglądowym na kolekcjach, historii, ceramiki, emalii, malarstwa, wydoskonalenia broni i innych artystycznych wyrobów*, Warszawa 1904 | Choynowski Józef, *Slavic peoples in prehistoric times according to mementos found in the earth of their primeval existence and from the time they were ruled by Scythians, Sarmatians, Goths, and Lithuanians, including a description of an archaeological collection for the purpose of explaining, by visual means, history, ceramic, enamel, painting, perfection of weapons, and other artistic products*, Warsaw 1904.
- Chwalewik Edward, *Zbiory polskie, archiwa, biblioteki, gabinety, galerie, muzea i inne zbiory pamiątek przeszłości w ojczyźnie i na obczyźnie*, t. 2, Warszawa–Kraków 1927 | Chwalewik Edward, *Polish Collections, Archives, Libraries, Displays, Galleries, Museums, and Other Collections of Mementos of the Past in the Country and Abroad*, v. 2, Warsaw–Cracow 1927.
- Chwalewik Edward, *Zbiory polskie, archiwa, biblioteki, gabinety, galerie, muzea i inne zbiory pamiątek przeszłości w ojczyźnie i na obczyźnie w układzie alfabetycznym według miejscowości*, Warszawa 1916 | Chwalewik Edward, *Polish Collections, Archives, Libraries, Displays, Galleries, Museums, and Other Collections of Mementos of the Past in the Country and Abroad, Listed Alphabetically by Location*, Warsaw 1916.
- Cyprian Tadeusz, Sawicki Jerzy, *Ludzie i sprawy Norymbergi*, Poznań 1967 | Cyprian Tadeusz, Sawicki Jerzy, *People and Issues of Nuremberg*, Poznań 1967.
- Cyprian Tadeusz, *Sprawy polskie w procesie norymberskim*, Poznań 1956 | Cyprian Tadeusz, *Polish Matters at the Nuremberg Trials*, Poznań 1956.
- Czernic-Zalińska Wanda, *Salon Sztuki „Skarbiec” w Warszawie. Kalendarz działalności w latach 1940–1950*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie”, t. 10, 1966 | Czernic-Zalińska Wanda, *Art Salon “Skarbiec” in Warsaw. Calendarium of*

Activities 1940–1950, „Annals of MNW”, v. 10, 1966.

Czy wiesz, kto to jest, pod red. S. Łoży, t. 1, Warszawa 1938 | *Do You Know Who That Is*, ed. S. Łoza, v. 1, Warsaw 1938.

Czyżewski Tytus, *Z wystaw. Blaski i nędze Zachęty*, „Prosto z mostu” 1938, nr 48 | Czyżewski Tytus, *Of Exhibitions. Glories and Hardships of TZSP*, „Prosto z mostu” 1938, no. 48.

Domaszewska Helena, *Rysunki J.I.I. Grandville’a do „Les Métamorphoses du Jour” w zbiorach Muzeum Narodowego w Warszawie*, „Rocznik MNW”, t. 9, 1965 | Domaszewska Helena, *Drawings of J.I.I. Grandville for “Les Métamorphoses DU Jour” in the Collection of the National Museum in Warsaw*, „Annals of MNW”, v. 9, 1965.

Domaszewska Helena, *Zbiór rysunków Grandville’a w Muzeum Narodowym w Warszawie*, „Rocznik MNW”, t. 19, 1975 | Domaszewska Helena, *Collection of Drawings by Grandville in the National Museum in Warsaw*, „Annals of MNW”, v. 19, 1975.

Dowgird Tadcusz, *W sprawie miejskiego muzeum sztuki*, „Kurier Warszawski” 1908, nr 295 | Dowgird Tadcusz, *In the Matter of the Municipal Museum of Art*, „Kurier Warszawski” 1908, no. 295

Dzieje Tow. Zachęty Sztuk Pięknych, „Świat” 1935, nr 50 | *History of the Soc. for the Encouragement of Fine Arts*, „Świat” 1935, no. 50.

Encyklopedia Warszawy, pod red. B. Petrozolin-Skowrońskiej, Warszawa 1994 | *The Warsaw Encyclopedia*, ed. B. Petrozolin-Skowrońska, Warsaw 1994.

Estreicher Karol, *Straty kultury polskiej pod okupacją niemiecką 1939–1944 wraz z oryginalnymi dokumentami grabieży*, Kraków 2003 | Estreicher Karol, *Cultural Losses of Poland During the German Occupation 1939–1944: With Original Documents of the Looting*, Cracow 2003.

Friedel-Bogucka Maria, *Wspomnienia o Muzeum Narodowym. Z dziejów Muzeum Narodowego w Warszawie*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie”, t. 9, 1965 | Friedel-Bogucka Maria, *Memories of the National Museum. From the History of the National Museum in Warsaw*, „Annals of MNW”, v. 9, 1965.

F., *Z Zachęty. Otwarcie wystawy obrazów Bronisława Kowalewskiego i zbiorów po śp. Leonie Papieskim*, „Kurier Polski” 1918, nr 65 | F., *From TZSP. Opening of the Exhibition of Paintings by Bronisław Kowalewski and the Collection of the Late Leon Papieski*, „Kurier Polski” 1918, no. 65.

Frolów Anna, *Życie muzyczne w okupowanej Warszawie w latach 1939–1945*, Warszawa 2004 | Frolów Anna, *Musical Life in Occupied Warsaw 1939–1945*, Warsaw 2004.

Fuks Rafał, *Działalność „Das Ahnenerbe” w zakresie grabieży dzieł polskiej kultury narodowej*, [w:] *Zbrodnie i sprawcy. Ludobójstwo hitlerowskie przed sądem ludzkości i historii*, pod red. Czesława Pilichowskiego, Warszawa 1980 | Fuks Rafał, *Activities of “Das Ahnenerbe” in the Realm of Looting of Polish National Culture in Crimes and Perpetrators. Nazi Genocide before the Judgment of Humanity and History*, ed. Czesław Pilichowski, Warsaw 1980.

Gebethner Stanisław, *Wspomnienia o Muzeum Narodowym w Warszawie. Wspomnienia z okupacji*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie”, t. 11, 1967 | Gebethner Stanisław, *Memories of the National Museum in Warsaw. Memories of the Occupation*, „Annals of MNW”, v. 11, 1967.

Gerson Wojciech, *Konkurs Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim*, [w:] *Sprawozdanie Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim za rok 1875*, Warszawa 1876 | Gerson Wojciech, *Competitions of the Society for the Encouragement of Fine Arts in the Kingdom of Poland* in Report of the Society for the Encouragement of Fine Arts for 1875, Warsaw 1876.

Gerson Wojciech, *Wystawa Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim*, [w:] *Sprawozdanie Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim za rok 1879*, Warszawa 1880 | Gerson Wojciech, *Exhibition of the Society for the Encouragement of Fine Arts in the Kingdom of Poland* in Report of TZSP for 1879, Warsaw 1880.

Gettner Marek, *Władze niemieckie okupowanej Warszawy*, [w:] *Straty Warszawy 1939–1945. Raport*, pod red. Wojciecha Falkowskiego, Warszawa 2005 | Gettner Marek, *German Authorities of Occupied Warsaw in Report of Losses in Warsaw 1939–1945*, ed. Wojciech Falkowski, Warsaw 2005.

Górski Jan, *Drugie narodziny miasta. Warszawa 1945*, Warszawa 1976 | Górski Jan, *Second Birth of a City. Warsaw 1945*, Warsaw 1976.

- Grajewski Ludwik, *Bibliografia ilustracji w czasopismach polskich XIX i pocz. XX w. (do 1918 r.)*, Warszawa 1972 | Grajewski Ludwik, *Bibliography of Illustrations in Polish Periodicals of the 19th C. and Beginning of the 20th C. (until 1918)*, Warsaw 1972.
- Grajewski Ludwik, *Muzeum w Lublinie*, „Ziemia Krajoznawcza. Dwutygodnik ilustrowany”, t. 15, 1930, nr 4 | Grajewski Ludwik, *The Lublin Museum*, „Ziemia Krajoznawcza. Dwutygodnik ilustrowany”, v. 15, 1930, no. 4.
- Grunwald ukryty za ostatnie 100 złotych. Konstytucja 3 maja w wentylatorze. Robotnicy ZOM ratują dzieła Matejki*, „Wicczór Warszawski” 1947, nr 248 | *Grunwald Hidden for the Last 100 zł. Constitution of May 3rd Placed in a Ventilator. Workers of ZOM Save Matejko's Works*, „Wicczór Warszawski” 1947, no. 248.
- Herbst Stanisław, *Muzea i zbiory o charakterze muzealnym w Polsce*, „Nauka Polska” 1930, t. 12 | Herbst Stanisław, *Museums and Museum Collections in Poland*, „Nauka Polska” 1930, v. 12.
- H.S., *Towarzystwo Sztuk Pięknych*, „Kurier Warszawski” 1904, nr 56 | H.S., *The Society of Fine Arts*, „Kurier Warszawski” 1904, no. 56.
- Ilnicka Maria, *Tekła Rapacka*, „Bluszcz” 1883, nr 4 | Ilnicka Maria, *Tekła Rapacka*, „Bluszcz” 1883, no. 4.
- Iskrzycka Irena, *Z dziejów Towarzystwa pod nazwą „Muzeum Lubelskie”*, „Studia i Materiały Lubelskie” 1981, nr 8 | Iskrzycka Irena, *From the History of the Society Known as the „Lublin Museum”*, „Studia i Materiały Lubelskie” 1981, no. 8.
- Jakimińska Grażyna, Nasalski Zygmunt, *100 lat Muzeum Lubelskiego*, „Studia i Materiały Lubelskie” 2008, nr 15 | Jakimińska Grażyna, Nasalski Zygmunt, *100 Years of the Lublin Museum*, „Studia i materiały lubelskie” 2008, no. 15.
- Jarocki Robert, *Rozmowy z Lorentzem*, Warszawa 1981 | Jarocki Robert, *Talking with Lorentz*, Warsaw 1981.
- Jaroszyński Tadeusz, *Zbiory artystyczne Towarzystwa Z.S.P.*, „Kurier Warszawski” 1904, nr 166 | Jaroszyński Tadeusz, *Art Collection of TZSP*, „Kurier Warszawski” 1904, no. 166.
- Jednak ZOM pod wodzą kierowcy MO uratował „Grunwald”*, „Wicczór Warszawski” 1947, nr 251 | *After All, It Was ZOM, under the Leadership of a Driver of MO, That Saved „Grunwald”*, „Wicczór Warszawski” 1947, no. 251.
- Kaczmarzyk Dariusz, *Straty wojenne Polski w dziedzinie rzeźby*, Warszawa 1958 | Kaczmarzyk Dariusz, *Polish Wartime Losses in the Realm of Sculpture*, Warsaw 1958.
- Karecka Lidia M., *Akcja rewindykacyjna w latach 1945–1950. Spór o terminologię czy o istotę rzeczy*, „Ochrona Zabytków” 2002, nr 3–4 | Karecka Lidia M., *Repossession Action 1945–1950. Dispute over Terminology or Essence*, „Ochrona Zabytków” 2002, nos. 3–4.
- Kieszkowski Witold, *Składnica muzealna Paulinum i rewindykacja zabytków na Dolnym Śląsku*, „Pamiętnik Związku Historyków Sztuki i Kultury”, Warszawa 1948 | Kieszkowski Witold, *Museum Storehouse Paulinum and Repossession of Artworks in Lower Silesia*, „Pamiętnik Związku Historyków Sztuki i Kultury”, Warsaw 1948.
- Kirchmaycrowska Wanda, *Tow. Zachęty Sztuk Pięknych i jego siedziba*, „Stolica” 1948, nr 50 | Kirchmaycrowska Wanda, *The Soc. for the Encouragement of Fine Arts and its Seat*, „Stolica” 1948, no. 50.
- Kisielewski Andrzej, *Karny*, Białystok 1995 | Kisielewski Andrzej, *Karny*, Białystok 1995.
- Kleczyński Jan, *Śp. Feliks Gebethner*, „Echo Muzyczne, Teatralne i Artystyczne” 1887 | Kleczyński Jan, *The Late Feliks Gebethner*, „Echo Muzyczne, Teatralne i Artystyczne” 1887.
- Kobierska-Motas Elżbieta, *Działalność Specjalnego Pełnomocnika do spraw Zabezpieczenia Dziel Sztuki i Zabytków Kultury w GG*, [w:] *Zbrodnie i sprawcy. Ludobójstwo hitlerowskie przed sądem ludzkości i historii*, pod red. Cz. Pilichowskiego, Warszawa 1980 | Kobierska-Motas Elżbieta, *Activities of the Special Plenipotentiary for Securing Works of Art and Cultural Assets in the GG in Crimes and Perpetrators. Nazi Genocide before the Judgment of Humanity and History*, ed. Cz. Pilichowski, Warsaw 1980.
- Kołodziej Edmund, *Muzeum Józefa Piłsudskiego w Belwederze 1936–1939. Organizacja i działalność*, „Niepodległość i pamięć” 1997, nr 9 | Kołodziej Edmund, *The Józef Piłsudski Museum at Belweder 1936–1939. Organization and Activities*, „Niepodległość i pamięć” 1997, no. 9.
- Kołodziejczyk Ryszard, *Jan Bloch (1836–1902). Szkic do portretu „króla polskich kolei”*, Warszawa 1983 | Kołodziejczyk Ryszard, *Jan Bloch (1836–1902). A Portrait Sketch of the “King of Polish Railways”*, Warsaw 1983.
- Korsawa Jerzy, *Sztuka plastyczna w Lublinie*, „Przegląd Lubelsko-Kresowy”, t. 1, 1924, nr 1 | Korsawa Jerzy, *Plastic Art in*

Lublin, „Przegląd Lubelsko-Kresowy”, v. 1, 1924, no. 1.

Kot Julian, *Depozyty „Zachęty” w Muzeum Lubelskiem*. „Nowa Ziemia Lubelska” 1933, nr 15 | Kot Julian, *TZSP Deposits in the Lublin Museum*, „Nowa Ziemia Lubelska” 1933, no. 15.

Kot Julian, *Muzeum Lubelskie, instytucja, zbiory, ustawa*, Lublin 1933 | Kot Julian, *The Lublin Museum: the Institution, Collections, Statute*, Lublin 1933.

Kowalski Wojciech, *Działalność restytucyjna Karola Estreichera po II wojny światowej*, „Muzcalnictwo”, t. 31, 1988 | Kowalski Wojciech, *Repossession Activities of Karol Estreicher after WWII*, „Muzcalnictwo”, v. 31, 1988.

Kowalski Wojciech, *Likwidacja skutków II wojny światowej w dziedzinie kultury*, Warszawa 1994 | Kowalski Wojciech, *Undoing the Effects of WWII in the Realm of Culture*, Warsaw 1994.

Kowalski Wojciech, *Restytucja dzieł sztuki*, Katowice 1993 | Kowalski Wojciech, *Restitution of Artworks*, Katowice 1993.

Kozakiewicz Stefan, *Wspomnienia o Muzeum Narodowym w Warszawie. Wspomnienia z okresu wojny, okupacji i pierwszych miesięcy po wyzwoleniu (1939–1945)*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie”, t. 11, 1967 | Kozakiewicz Stefan, *Memories of the National Museum in Warsaw. Memories of the War, Occupation, and the First Months of Liberation (1939–1945)*, „Annals of MNW”, v. 11, 1967.

Kronika Powszechna. Sztuki plastyczne, „Niwa Polska” 1904, nr 18 | *Universal Chronicle. Plastic Arts*, „Niwa Polska” 1904, no. 18.

Kronika Sztuk Pięknych, „Tygodnik Ilustrowany” 1859, nr 1 | *Chronicle of Fine Arts*, „Tygodnik Ilustrowany” 1859, no. 1.

Kronika Sztuk Pięknych, „Tygodnik Ilustrowany” 1859, nr 10 | *Chronicle of Fine Arts*, „Tygodnik Ilustrowany” 1859, no. 10.

Kronika Sztuk Pięknych, „Tygodnik Ilustrowany” 1859, nr 7 | *Chronicle of Fine Arts*, „Tygodnik Ilustrowany” 1859, no. 7.

Kronika warszawska, „Wędrowiec” 1902, nr 21 | *Warsaw Chronicle*, „Wędrowiec” 1902, no. 21.

Krzyżanowski Julian, *Dziwne losy książki w okupowanej Warszawie*, [w:] *Walka o dobra kultury. Warszawa 1939–1945*, pod red. S. Lorentza, t. 1, Warszawa 1970 | Krzyżanowski Julian, *The Strange Fate of Books in Occupied Warsaw in The Struggle for Cultural Assets. Warsaw 1939–1945*, ed. S. Lorentz, v. 1, Warsaw 1970.

Kuhnke Monika, *Katalog grabieży*, „Cenne, bezcenne, utracone” 1997, nr 6 | Kuhnke Monika, *Catalogue of Looting*, „Cenne, bezcenne, utracone” 1997, no. 6

Kuhnke Monika, *Muzeum im. Mathiasa Bersohna w Warszawie*, „Cenne, bezcenne, utracone” 1999, nr 2 | Kuhnke Monika, *The Mathias Bersohn Museum in Warsaw*, „Cenne, bezcenne, utracone” 1999, no. 2.

Kulski Julian, *Z minionych lat życia 1892–1945*, Warszawa 1982 | Kulski Julian, *1892–1945. Years Past*, Warsaw 1982.

Kulski Julian, *Zarząd Miejski Warszawy 1939–1944*, Warszawa 1964 | Kulski Julian, *Warsaw City Board 1939–1944*, Warszawa 1964.

Kurzątkowski Julian, *Na marginesie art. „Depozyty Zachęty”*, „Nowa Ziemia Lubelska” 1933, nr 22 | Kurzątkowski Julian, *A Side Note to the Article “Society’s Deposits”*, „Nowa Ziemia Lubelska” 1933, no. 22.

Le siècle Français. Francuskie malarstwo i rysunek XVIII wieku ze zbiorów polskich, Warszawa 2009 | *Le siècle Français. 18th Century French Paintings and Drawings from Polish Collections*, Warsaw 2009.

Linka Anna Maria, *Jubileusz Muzeum Narodowego*, „Odrodzenie” 1949, nr 27 | Linka Anna Maria, *Jubilee of the National Museum*, „Odrodzenie” 1949, no. 27.

Lipińska Jadwiga, *Michał Tyszkiewicz – kolekcjoner sztuki starożytnej*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie”, t. 14, 1970 | Lipińska Jadwiga, *Michał Tyszkiewicz – Collector of Ancient Art*, „Annals of MNW”, v. 14, 1970.

Lorentz Stanisław (red.), *Walka o dobra kultury. Warszawa 1939–1945*, t. 1–2, Warszawa 1970 | Lorentz Stanisław (ed.), *The Struggle for Cultural Assets. Warsaw 1939–1945*, v. 1-2, Warsaw 1970.

Lorentz Stanisław, *Dzieje Muzeum Narodowego w Warszawie*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie”, t. 6, 1962 | Lorentz Stanisław, *History of the National Museum in Warsaw*, „Annals of MNW”, v. 6, 1962.

Lorentz Stanisław, *Muzeum Narodowe w Warszawie*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie”, t. 29, 1985 | Lorentz

Stanisław, *The National Museum in Warsaw*, "Annals of MNW", v. 29, 1985.

Lorentz Stanisław, *Muzeum Narodowe w Warszawie. Zarys Historyczny*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie”, t. 1, 1938 | Lorentz Stanisław, *The National Museum in Warsaw. Historical Outline*, "Annals of MNW", v. 1, 1938.

Lorentz Stanisław, *W muzeum i gdzie indziej*, [w:] *Walka o dobra kultury. Warszawa 1939–1945*, pod red. tegoż, t. 1, Warszawa 1970 | Lorentz Stanisław, *In the Museum and Elsewhere in The Struggle for Cultural Assets. Warsaw 1939–1945*, ed. S. Lorentz, v. 1, Warsaw 1970.

Lorentz Stanisław, *Wspomnienia o Muzeum Narodowym. Z dziejów Muzeum Narodowego w Warszawie*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie”, t. 9, 1965 | Lorentz Stanisław, *Memories of the National Museum. From the History of the National Museum in Warsaw*, "Annals of MNW", v. 9, 1965.

Lorentz Stanisław, *Wspomnienie o ratowaniu zabytków i dzieł sztuki we wrześniu 1939 r.*, [w:] *Cywilna obrona Warszawy we wrześniu 1939 r. Dokumenty, materiały prasowe, wspomnienia i relacje*, Warszawa 1964 | Lorentz Stanisław, *Memories of Rescuing Treasures and Artworks in September 1939 in Civilian Defense of Warsaw in September 1939. Documents, Press Materials, Reminiscences, and Relations*. Warsaw 1964.

Łoza Stanisław, *Rodziny polskie pochodzenia cudzoziemskiego osiadłe w Warszawie i okolicach*, t. 1, Warszawa 1932 | Łoza Stanisław, *Polish Families of Foreign Descent Settled in Warsaw and Environs*, v. 1, Warsaw 1932.

Majewski Jerzy S., *Śródmieście i jego mieszkańcy w latach niemieckiej okupacji: październik 1939–1 sierpnia 1944 r. Dzień powszedni*, [w:] *Straty Warszawy 1939–1945. Raport*, pod red. Wojciecha Falkowskiego, Warszawa 2005 | Majewski Jerzy S., *City Center and Its Inhabitants during the German Occupation: October 1939–1 August 1944. Weekdays in Report of Losses in Warsaw 1939–1945*, ed. Wojciech Falkowski, Warsaw 2005.

Majewski Piotr, *Akcja pruszkowska. Ochrona zbiorów kulturalnych w powstaniu warszawskim i po jego upadku*, „Rocznik Warszawski” 2004 | Majewski Piotr, *The Pruszków Action. Protection of Cultural Assets during the Warsaw Rising and after Its Capitulation*, "Rocznik Warszawski" 2004.

Majewski Piotr, *Wojenne raporty o stratach dóbr kulturalnych*, [w:] *Straty Warszawy 1939–1945. Raport*, pod red. Wojciecha Falkowskiego, Warszawa 2005 | Majewski Piotr, *Wartime Reports of Losses of Cultural Assets in Report of Losses in Warsaw 1939–1945*, ed. Wojciech Falkowski, Warsaw 2005.

Majewski Piotr, *Wojna i kultura. Instytucje kultury polskiej w okupacyjnych realiach Generalnego Gubernatorstwa 1939–1945*, Warszawa 2005 | Majewski Piotr, *War and Culture. Polish Cultural Institutions in the Occupational Realities of the General Government 1939–1945*, Warsaw 2005.

Malarstwo warszawskie pierwszej połowy XIX wieku. Spis dzieł wystawy zorganizowanej z inicjatywy Warszawskiego Oddziału Polskiego Związku Historyków Sztuki, lipiec–wrzesień 1936 Instytut Propagandy Sztuki, Warszawa 1936 | *Warsaw Painting of the First Half of the 19th C. List of Works on an Exhibition Organized on the Initiative of the Warsaw Branch of the Polish Association of Art Historians, July–September 1936, the Institute of Art Propaganda*, Warsaw 1936.

Malarze i rzeźbiarze Warszawy, „Życie Warszawy” 1945, nr 47 | *Painters and Sculptors of Warsaw*, "Życie Warszawy" 1945, no. 47.

Marconi Bohdan, *Wspomnienia o Muzeum Narodowym w Warszawie. Wspomnienia z lat 1939–1945*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie”, t. 11, 1967 | Marconi Bohdan, *Memories of the National Museum in Warsaw. Memories from 1939–1945*, "Annals of MNW", v. 11, 1967.

Marconi Bohdan, *Wspomnienia o Muzeum Narodowym. Z dziejów Muzeum Narodowego w Warszawie*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie”, t. 9, 1965 | Marconi Bohdan, *Memories of the National Museum. From the History of the National Museum in Warsaw*, "Annals of MNW", v. 9, 1965.

Matelski Dariusz, *Grabież i restytucja polskich dóbr kultury od czasów nowożytnych do współczesności*, t. 1–2, Kraków 2006 | Matelski Dariusz, *Looting and Restitution of Polish Cultural Property from the Early Modern Period to the Present Times*, v. 1–2, Cracow 2006.

Mężyński Andrzej, *Biblioteki Warszawy w latach 1939–1945*, Warszawa 2010 | Mężyński Andrzej, *Libraries of Warsaw 1939–1945*, Warsaw 2010.

Mężyński Andrzej, *Kommando Paulsen październik–grudzień 1939 r.*, Warszawa 1994 | Mężyński Andrzej, *Kommando*

Paulsen, October-December 1939, Warsaw 1994.

Micke-Broniarek Ewa, *Bitwa pod Grunwaldem – Historia i mit*, [w:] *Jana Matejki Bitwa pod Grunwaldem. Nowe Spojrzenia*, pod red. K. Murawskiej-Muthesius, Warszawa 2010 | Micke-Broniarek Ewa, *The Battle of Grunwald – History and Myth in Jan Matejko's Battle of Grunwald. New Glances*, ed. K. Murawska-Muthesius, Warsaw 2010.

Ministerstwo Kultury i Sztuki w dokumentach 1918–1998, Warszawa 1998 | *Ministry of Culture and Arts and Its Documents 1918–1998*, Warsaw 1998.

Mówią Prezesi. Wczoraj dziś i jutro, „Literary. Miesięcznik Społeczno-Kulturalny Wybrzcza” 1969, nr 11 | *The Presidents Speak. Yesterday, Today, and Tomorrow*, „Literary. Miesięcznik Społeczno-Kulturalny Wybrzcza” 1969, no. 11.

Mrozińska Maria, *Muzeum Narodowe. Zbiór graficzny*, [w:] *Straty kulturalne Warszawy*, pod red. Władysława Tomkiewicza, t. 1, Warszawa 1948 | Mrozińska Maria, *The National Museum. Graphics Collection in Warsaw's Cultural Losses*, ed. Władysław Tomkiewicz, v. 1, Warsaw 1948.

Mrozińska Maria, *Wspomnienia o Muzeum Narodowym w Warszawie. Wspomnienia z czasów okupacji*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie”, t. 10, 1966 | Mrozińska Maria, *Memories of the National Museum in Warsaw. Memories of the Occupation*, „Annals of MNW”, v. 10, 1966.

Muszyński Jan, *Zbiory rysunkowe w Warszawie*, „Sztuka”, 1904, nr 4 | Muszyński Jan, *Collections of Drawings in Warsaw*, „Sztuka” 1904, no. 4.

Nahlik Stanisław, *Grabież dzieł sztuki. Rodowód zbrodni międzynarodowej*, Warszawa 1958 | Nahlik Stanisław, *Looting of Works of Art. Genesis of an International Crime*, Warsaw 1958.

Nawroczyński Bogdan, *Towarzystwo Naukowe Warszawskie. Materiały do jego dziejów w latach 1907–1950 na podstawie archiwum*, Warszawa 1950 | Nawroczyński Bogdan, *The Warsaw Scientific Society. Materials of Its History 1907–1950 Based on Archives*, Warsaw 1950.

Nicwiadomski Eligiusz, *Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych wobec potrzeb naszej sztuki*, Warszawa 1901 | Nicwiadomski Eligiusz, *The Society for the Encouragement of Fine Arts Vis-à-vis the Needs of Our Art*, Warsaw 1901.

Norblin-Chrzanowska Zofia, *Jak powstały zbiory Zachęty*, „Świat” 1935, nr 50 | Norblin-Chrzanowska Zofia, *How the Collection of TZSP Was Formed*, „Świat” 1935, no. 50.

Ofiarodawcy dzieł sztuki do zbiorów Tow. Zachęty, „Świat” 1935, nr 50 | *Donors of Artworks to the Collection of TZSP*, „Świat” 1935, no. 50.

Ogólne zebranie Tow. sztuk pięknych, „Kurier Warszawski” 1926, nr 180 | *General Meeting of the Soc. for the Encouragement of Fine Arts*, „Kurier Warszawski” 1926, no. 180.

Omilanowska Małgorzata, *Dzieje budowy gmachu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie 1860–1903*, [w:] *Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych. Materiały z pierwszej sesji naukowej Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych 9 marca 1992*, pod red. J. Sosnowskiej, Warszawa 1993 | Omilanowska Małgorzata, *History of the Construction of the TZSP Edifice in Warsaw 1860–1903 in The Society for the Encouragement of Fine Arts. Materials from the First Scholarly Session on TZSP on 9 Mar. 1992*, ed. J. Sosnowska, Warsaw 1993.

Otwarcie Wystawy Krajowej Sztuk Pięknych, „Gazeta Warszawska” 1858, nr 171 | *Opening of the National Exhibition of Fine Arts*, „Gazeta Warszawska” 1858, no. 171.

Pawłowicz Henryk, *Komisariat Cywilny przy Dowództwie Obrony Warszawy we wrześniu 1939 r.*, [w:] *Najnowsze dzieje Polski. Materiały i studia z okresu II wojny światowej*, Warszawa 1961 | Pawłowicz Henryk, *Civilian Commission in the Command of the Defence of Warsaw in September 1939 in Poland's Recent History. Materials and Studies from the Period of WWII*, Warsaw 1961.

Pawłowicz Henryk, *Okupacyjne dzieje samorządu Warszawy*, Warszawa 1974 | Pawłowicz Henryk, *History of the Local Government of Warsaw during the Occupation*, Warsaw 1974.

Piątkowski Henryk, *Wstęp*, [w:] *Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie*, Warszawa 1925 | Piątkowski Henryk, *Introduction in Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw*, Warsaw 1925.

Pieńkowski Robert, *Straty wojenne numizmatyki poniesione w latach 1939–1945 w granicach Polski po 1945 r. Raport wstępny*,

Poznań 2000 | Picńkowski Robert, *Wartime Losses in Numismatics Incurred in the Years 1939–1945 within the Post 1945 Borders of Poland. Preliminary Report*, Poznań 2000.

Polski Słownik Biograficzny, Kraków 1935, t. 1 | *Polish Biographical Dictionary*, Cracow 1935, v. 1.

Polski Słownik Biograficzny, Kraków 1937, t. 3 | *Polish Biographical Dictionary*, Cracow 1937, v. 3.

Polski Słownik Biograficzny, Kraków 1948–1958, t. 7 | *Polish Biographical Dictionary*, Cracow 1948–1958, v. 7.

Polski Słownik Biograficzny, Kraków 1960–1961, t. 9 | *Polish Biographical Dictionary*, Cracow 1960–1961, v. 9.

Polski Słownik Biograficzny, Kraków 1971, t. 16 | *Polish Biographical Dictionary*, Cracow 1971, v. 16.

Polski Słownik Biograficzny, Kraków 1980, t. 25 | *Polish Biographical Dictionary*, Cracow 1980, v. 25.

Polski Słownik Biograficzny, 1991–1992, t. 33 | *Polish Biographical Dictionary*, Cracow 1991–1992, v. 33.

Potocka Zofia, *Antykwarjat „Miniatura”. Wspomnienia*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie”, t. 11, 1967 | Potocka Zofia, *Art Dealing “Miniatura”. Reminiscences*, “Annals of MNW”, v. 11, 1967.

Pruszyński Jan, *Dziedzictwo Kultury Polski, jego straty i ochrona prawna*, t. 1–2, Kraków 2001 | Pruszyński Jan, *Heritage of Polish Culture, Its Losses, and Legal Protection*, v. 1–2, Cracow 2001.

Pruszyński Jan, *Ochrona zabytków w Polsce*, Warszawa 1989 | Pruszyński Jan, *Protection of Heritage in Poland*, Warsaw 1989.

Quis, *Pogawędka*, „Bluszcz” 1887, nr 22 | Quis, *Chit-chat*, “Bluszcz” 1887, no. 22.

R.K., *Kiedy zostaną otwarte podwoje Zachęty*, „Rzeczpospolita” 1947, nr 135 | R.K., *When Will They Open the Doors to TZSP?*, “Rzeczpospolita” 1947, no. 135.

Rabski Władysław, *Szczęście Boże!*, „Kurier Warszawski” 1900, nr 345 | Rabski Władysław, *God Bless!*, “Kurier Warszawski” 1900, no. 345.

Radecki-Mikulicz Stanisław, *Z otwartych szkatuł*, „Stolica” 1966, nr 25 | Radecki-Mikulicz Stanisław, *From Open Coffers*, “Stolica” 1966, no. 25.

Rassalski Stefan, *Nieporządku w Zachęcie. Czas z tym skończyć*, „Jutro Pracy” 1939, nr 12 | Rassalski Stefan, *Time to Put an End to the Disorder at the Society*, “Jutro Pracy” 1939, no. 12.

Reychman Kazimierz, *Szkice genealogiczne*, t. 1, Warszawa 1936 | Reychman Kazimierz, *Genealogical Sketches*, v. 1, Warsaw 1936.

Rogoyska Maria, *Z dziejów mecenatu artystycznego w Polsce w latach 1918–1930*, „Materiały do studiów i dyskusji z zakresu teorii i historii sztuki, krytyki artystycznej oraz badań nad sztuką”, Warszawa 1954, nr 3/4 | Rogoyska Maria, *From the History of Artistic Patronage in Poland, 1918–1930*, “Materials for Studies and Discussion of the Theory and History of Art, Artistic Criticism, and Art Research”, Warsaw 1954, no. 3/4.

Ryszkiewicz Andrzej, *Handel dziełami sztuki w okupowanej Warszawie 1939–1944*, „Muzcalnictwo” 1986, nr 30 | Ryszkiewicz Andrzej, *Trading of Artworks in Occupied Warsaw 1939–1944*, “Muzcalnictwo” 1986, no. 30.

Ryszkiewicz Andrzej, *Początki handlu obrazami w środowisku warszawskim*, Wrocław 1953 | Ryszkiewicz Andrzej, *Beginnings of Trade in Paintings in the Warsaw Community*, Wrocław 1953.

Sichergestellte Kunstwerke im Generalgouvernement, Breslau 1940.

Sienkiewicz Jerzy, *Malarstwo polskie*, [w:] *Straty kulturalne Warszawy*, pod red. Władysława Tomkiewicza, Warszawa 1948 | Sienkiewicz Jerzy, *Polish Painting in Warsaw’s Cultural Losses*, cd. Władysław Tomkiewicz, Warsaw 1948

Sienkiewicz Jerzy, *Wspomnienia o Muzeum Narodowym. Z dziejów Muzeum Narodowego w Warszawie*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie”, t. 9, 1965 | Sienkiewicz Jerzy, *Memories of the National Museum. From the History of the National Museum in Warsaw*, “Annals of MNW”, v. 9, 1965.

Skarby kultury narodowej w Zachęcie, „Rzeczpospolita” 1947, nr 102 | *Treasures of National Culture at TZSP*, “Rzeczpospolita” 1947, no. 102.

Skimborowicz Henryk, *Zarys działalności Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w latach ubiegłych*, [w:] *Sprawozdanie To-*

warzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim za rok 1874, Warszawa 1875 | Skimborowicz Henryk, *Outline of TZSP Activities in Past Years* in Report of the Society for the Encouragement of Fine Arts in the Kingdom of Poland for 1874, Warsaw 1875.

Skuzza Cezariusz, *Wojenne i powojenne losy polskich skarbów narodowych*, Toruń 1994 | Skuzza Cezariusz, *War and Post-War Losses of Polish National Treasures*, Toruń 1994.

Słomczyński Adam, *W warszawskim Arsenale. Wspomnienia archiwisty M. st. Warszawy*, [w:] *Walka o dobra kultury. Warszawa 1939–1945*, pod red. S. Lorentza, t. 1, Warszawa 1970 | Słomczyński Adam, *In the Warsaw Arsenal. Memoirs of an Archivist of the Capital City of Warsaw* in *The Struggle for Cultural Assets. Warsaw 1939–1945*, cd. S. Lorentz, v. 1, Warsaw 1970.

Sprawozdanie zarządu Wystawy Krajowej Sztuk Pięknych w Warszawie, za czas od d. 3 lipca 1858 do d. 24 czerwca 1859 r., „Biblioteka Warszawska” 1859, t. 3 | *Report of the Board of the National Exhibition of Fine Arts in Warsaw for the Period from 3 July 1858 to 24 June 1859*, „Biblioteka Warszawska” 1859, v. 3.

Straty Warszawy 1939–1945. Raport, pod red. Wojciecha Falkowskiego, Warszawa 2005 | *Report of Losses in Warsaw 1939–1945*, cd. Wojciech Falkowski, Warsaw 2005.

Straty wojenne, malarstwo polskie, obrazy olejne, pastele, akwarele utracone w latach 1939–1945 w granicach Polski po 1945, opr. Anna Tyczyńska i Krystyna Znojewska, Poznań 1998 | *Wartime Losses, Polish Painting: Oil Paintings, Pastels, Watercolours Lost 1939–1945 within post 1945 Borders of Poland*, comp. Anna Tyczyńska and Krystyna Znojewska, Poznań 1998.

Szarota Tomasz, *Naloty na Warszawę podczas II wojny światowej*, [w:] *Straty Warszawy 1939–1945. Raport*, pod red. Wojciecha Falkowskiego, Warszawa 2005 | Szarota Tomasz, *Bombardments of Warsaw during WWII* in *Report of Losses in Warsaw 1939–1945*, cd. Wojciech Falkowski, Warsaw 2005.

T.J., *Z tygodnia na tydzień*, „Tygodnik Ilustrowany” 1903, nr 43 | T.J., *From Week To Week*, „Tygodnik Ilustrowany” 1903, no. 43.

Tabory miejskie, nie ZOM uratowały Grunwald, „Wieczór Warszawski” 1947, nr 249 | *Grunwald Saved by City Transport, Not ZOM*, „Wieczór Warszawski” 1947, no. 249.

Tomaszewski Paweł, *Jan Czochrański (1885–1953)*, Bydgoszcz 1999 | Tomaszewski Paweł, *Jan Czochrański (1885–1953)*, Bydgoszcz 1999.

Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskiem, „Biblioteka Warszawska”, t. 1, 1863 | *The Society for the Encouragement of Fine Arts in the Kingdom of Poland*, „Biblioteka Warszawska”, v. 1, 1863.

Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskiem, „Biblioteka Warszawska”, t. 2, 1866 | *The Society for the Encouragement of Fine Arts in the Kingdom of Poland*, „Biblioteka Warszawska”, v. 2, 1866.

Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie. LXXV, Warszawa 1936 | *The Society for the Encouragement of Fine Arts. LXXV*, Warsaw 1936.

Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych. Materiały z pierwszej sesji naukowej Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych 9 marca 1992, pod red. J. Sosnowskiej, Warszawa 1993 | *The Society for the Encouragement of Fine Arts. Materials from the First Scholarly Session on TZSP on 9 Mar. 1992*, cd. J. Sosnowska, Warsaw 1993.

Treter Mieczysław, *Organizacja Zbiorów Państwowych Rzeczypospolitej Polskiej*, odbliska z „Wiadomości Archeologicznych”, t. 8, Warszawa 1922 | Treter Mieczysław, *Organization of the National Collection of the Republic of Poland*, Print from „Wiadomości Archeologiczne”, v. 8, Warsaw 1922.

Trzebiński Marian, *Muzeum Lubelskie*, „Tygodnik Ilustrowany” 1923, nr 12 | Trzebiński Marian, *The Lublin Museum*, „Tygodnik Ilustrowany” 1923, no. 12.

Trzebiński Marian, *Pamiętnik malarza*, Wrocław 1958 | Trzebiński Marian, *Painter's Memoir*, Wrocław 1958.

Urbanowicz Bohdan, *Kronika Fischhornu*, „Muzcalnictwo” 1966, nr 13 | Urbanowicz Bohdan, *Chronicle of Fischhorn*, „Muzcalnictwo” 1966, no. 13.

Ustawa Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1860 | Statute of the Society for the Encouragement of Fine Arts in the Kingdom of Poland, Warsaw 1860.

Walichnowski Tadeusz, *Rozmowy z Leistem*, Warszawa 1986 | Walichnowski Tadeusz, *Talking with Leist*, Warsaw 1986.

Walka o dobra kultury. Warszawa 1939–1945, pod red. S. Lorentza, t. 1–2, Warszawa 1970 | *The Struggle for Cultural Assets. Warsaw 1939–1945*, ed. S. Lorentz, v. 1–2, Warsaw 1970.

Wankic Władysław, *Z. wystaw. Zbiory śp. Leona Papińskiego*, „Kurier Polski” 1918, nr 90 | Wankic Władysław, *From Exhibitions. Collections of the Late Leon Papiński*, „Kurier Polski” 1918, no. 90.

Wankic Władysław, *Zbiory śp. Leona Papińskiego. Dwie kolekcje obrazów i medali, przez mecenasa Leona Papińskiego zebrane, testamentem Towarzystwu Zachęty Sztuk Pięknych przekazane*, „Kurier Polski” 1918, nr 67 | Wankic Władysław, *Collections of the Late Leon Papiński. Two Collections of Paintings and Medals Amassed by Atty. Leon Papiński, Bequeathed to TZSP*, „Kurier Polski” 1918, no. 67.

W.B., *Co się dzieje w warszawskiej „Zachęcie”. Remont gmachu i restaurowanie arcydzieł*, „Kurier Codzienny” 1945, nr 18 | W.B., *What Is Happening at TZSP. Rebuilding of the Edifice and Restoration of Masterpieces*, „Kurier Codzienny” 1945, no. 18.

Wiadomości miejscowe, „Kurier Warszawski” 1872, nr 56 | *Local News*, „Kurier Warszawski” 1872, no. 56.

Wielka Encyklopedia Powszechna PWN, Warszawa 1969, t. 12 | PWN Great Universal Encyclopaedia, Warsaw 1969, v. 12.

Wieluński Lech, Wilusz Stefan, *Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych. 10 lat w służbie sztuki 1959–1969*, Warszawa 1969 | Wieluński Lech, Wilusz Stefan, *The Society of Friends of Fine Arts. 10 Years in the Service of Art 1959–1969*, Warsaw 1969.

Wiercińska Janina, *Katalog prac wystawionych w Towarzystwie Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie w latach 1860–1914*, Wrocław 1969 | Wiercińska Janina, *Catalogue of Works Exhibited at the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw between 1860 and 1914*, Wrocław 1969.

Wiercińska Janina, *Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie (1860–1914). W setną rocznicę powstania*, „Rocznik Warszawski”, r. 2, 1961 | Wiercińska Janina, *The Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw (1860–1914). On the 100th Anniversary of its Establishment*, „Rocznik Warszawski” v. 2, 1961.

Wiercińska Janina, *Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie*, [w:] *Polskie życie artystyczne w latach 1915–1939*, pod red. Wojciechowskiego, Wrocław–Warszawa–Kraków 1974 | Wiercińska Janina, *The Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw in Polish Artistic Life 1915–1939*, ed. A. Wojciechowski, Wrocław–Warsaw–Cracow 1974.

Wiercińska Janina, *Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie. Zarys działalności*, „Studia z Historii Sztuki”, t. 12, Wrocław–Warszawa–Kraków 1968 | Wiercińska Janina, *The Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw. Outline of Activities*, „Studia z Historii Sztuki”, v. 12, Wrocław–Warsaw–Cracow 1968.

Witek Zbigniew Kazimierz, *Do dokumenty strat kultury polskiej pod okupacją niemiecką 1939–1945 z archiwum Karola Estreicher*, Kraków 2003 | Witek Zbigniew Kazimierz, *Documentation of Losses of Polish Culture under German Occupation 1939–1945 from the Archives of Karol Estreicher*, Cracow 2003.

Witz Ignacy, *Na marginesie reaktywowania T-wa „Zachęta”. Po co wskrzeszać zmarłych*, „Rzeczpospolita” 1947, nr 144 | Witz Ignacy, *Notes on Reactivating TZSP. Why Resurrect the Dead?*, „Rzeczpospolita” 1947, no. 144.

Wojtyńska Wanda, *Działalność Państwowych Zbiorów Sztuki*, „Kronika Zamkowa” 2005, nr 1–2 | Wojtyńska Wanda, *Activities of the National Collection of Art*, „Kronika Zamkowa” 2005, nos. 1–2.

Wojtyńska Wanda, *Państwowe Zbiory Sztuki w Warszawie [w:] 200 lat muzealnictwa warszawskiego, dzieje i perspektywy. Materiały sesji naukowej, Zamek Królewski w Warszawie 16–17 listopada 2005 roku*, Warszawa 2006 | Wojtyńska Wanda, *The National Collection of Art in Warsaw in 200 Years of Museology in Warsaw, History, and Perspectives. Materials from the Scholarly Session at the Royal Castle in Warsaw, 16–17 Nov. 2005*, Warsaw 2006.

Wolff Jerzy, *Stałe zbiory Zachęty*, „Prosto z Mostu” 1938, nr 18–19 | Wolff Jerzy, *The Permanent Collection of TZSP*, „Prosto z mostu” 1938, nos. 18–19.

Wójcikowski Włodzimierz, *Wojenne losy dzieł Matejki*, Lublin 1974 | Wójcikowski Włodzimierz, *The Wartime Fate of Matejko’s Works*, Lublin 1974.

Wystawa dzieł Matejki, „Kurier Codzienny”, 1945, nr 38 | *Exhibition of Matejko’s Works*, „Kurier Codzienny” 1945, no. 38.

Wystawa pierwszego czterdziestolecia Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych 1861–1900, Warszawa 1939 | *Exhibition of the First Forty Years of the Society for the Encouragement of Fine Arts 1861–1900*, Warsaw 1939.

Wystawa sztuk plastycznych w Lublinie, „Region Lubelski”, r. 1, 1928 | *Exhibition of Plastic Arts in Lublin*, „Region Lubelski”,

v. 1, 1928.

XV lat w służbie sztuki, czyli o działalności Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Warszawie w latach 1959–1984, Warszawa 1985 | *25 Years in the Service of Art. On the Activities of the Society of Friends of Fine Arts in Warsaw 1959–1984*, Warsaw 1985.

Z Zachęty, „Gazeta Warszawska” 1919, nr 149 | *From TZSP*, „Gazeta Warszawska” 1919, no. 149.

Z.S., *Tragiczne dni Muzeum Narodowego. Rozmowa z dyr. Stanisławem Lorencem*, „Rzeczpospolita”, 1945, nr 209 | Z.S., *Tragic Days of the National Museum. Interview with Director Stanisław Lorentz*, „Rzeczpospolita” 1945, no. 209.

Z.S., *Wystawa darów M. Bersona*, „Bluszcz” 1902, nr 21 | Z.S., *Exhibition of the Gifts of M. Bersohn*, „Bluszcz” 1902, no. 21.

Zabezpieczenie zbiorów muzealnych na wypadek wojny. Referaty na XV-ty Zjazd Związku Muzeów w Polsce odbyty w Gdyni w dniach 24–27 czerwca 1939 roku, Kraków 1939 | *Safeguarding of Museum Collections in the Event of a War. Papers for the 15th Convention of the Association of Museums in Poland Held in Gdynia between 24 and 27 June 1939*, Cracow 1939.

Zawadzki Stanisław, *Przegląd artystyczny*, „Bluszcz” 1881, nr 36 | Zawadzki Stanisław, *Artistic Review*, „Bluszcz” 1881, no. 36.

Zbrodnie i sprawcy. Ludobójstwo hitlerowskie przed sądem ludzkości i historii, pod red. Cz. Pilichowskiego, Warszawa 1980 | *Crimes and Perpetrators. Nazi Genocide before the Judgment of Humanity and History*, ed. Czesław Pilichowski, Warsaw 1980.

Ze sztuki, „Kurier Warszawski” 1903, nr 93 | *About Art*, „Kurier Warszawski” 1903, no. 93.

Zientcka Aleksandra, *Działalność Zachęty w latach 1989–2001. Od Centralnego Biura Wystaw Artystycznych do Państwowej Galerii Sztuki*, Warszawa 2007 | Zientcka Aleksandra, *Activities at Zachęta 1989–2001. From the Central Bureau of Art Exhibitions to the National Gallery of Art*, Warsaw 2007.

Ziółkowski Wiktor, *Historia Muzeum Lubelskiego w Lublinie za okres od 1 września 1939 r. do 1 listopada 1945 r.*, [w:] *Muzeum Historii m. Lublina*, Teczka nr 32 „Muzeum Lubelskie w latach 1917–1952” | Ziółkowski Wiktor, *History of the Lublin Museum from 1 September 1939 to 1 November 1945* in the *Museum of the History of the City of Lublin*, File no. 32, “The Lublin Museum 1917–1952”.

Ziółkowski Wiktor, *Muzeum Lubelskie podczas okupacji*, „Życie Lubelskie” 1947, nr 130 | Ziółkowski Wiktor, *The Lublin Museum during the Occupation*, “Życie Lubelskie” 1947, no. 130.

Indeks nazwisk

Index of Names

UWAGA: nikielcy w tłumaczeniu na język angielski numery stron, na których występują nazwiska indeksowanych artystów, odbiegają od tych, które odnoszą się do tekstu w języku polskim. Strony w nawiasie wskazują na różnicę w numerze strony w tłumaczeniu angielskim w stosunku do tekstu polskiego.

NOTE: it may be the case that in the English translation the numbers of pages containing the names of the indexed artists may vary from those referred to in the Polish text. Page numbers written in brackets indicate a difference in page number in the English translation relative to the Polish text.

- A**
Aigner Piotr 28
Ajewski Konrad 122, 123
Ajwazowski Iwan Konstantynowicz 54, 151
Albertus 52, 61
Alchimowicz Kazimierz 41, 50, 90, 93, 96, 101, 102, 105, 106
Allori Cristofano 41, 83, 156
André Jules 41, 81, 82(A)
Andriolli Michał Elwiro 41, 115, 145
Ankiewicz architekt 29
Antokolski Marek 88
Apuchtin Aleksander 23
Arct Eugeniusz 169
Arnhardt Moritz 161, 162
Austen Antoni 74, 152
Axentowicz Teodor 57, 59, 157
- B**
Bacciarelli Marcello 45, 55, 82, 90, 101, 105
Bachulski Aleksy 14
Baden Jan Juriaensz. van 78, 84
Badowski Zygmunt 170
Bagieński Stanisław 94
Baisch Hermann 30
Bania Zbigniew 80, 156
Bardzki Artur 15, 34, 55, 56, 57
Bartels Artur 48, 91, 101, 105
Bartoszewski Władysław 125, 128, 139
Bayer Karol 23
Bayer Maciej 48
Bayerowa Henryka 48
Becher Max 153
Benni Karol 34, 35, 143
Berchem Nicolaes 41, 152
Berezowski Konrad 135
Bernoli Józef 41
Bersohn Mathias 15, 43, 44, 45, 46, 66, 77, 179
Beylin Karolina 33
Bezzuolli Giuseppe 41, 78, 83
Biegański Piotr 88
Biernacki Jan Antoni 134
Bieszczad Seweryn 50, 153
Bilińska Anna 57, 113
Bilski Władysław 55
Blanc Charles 57
Blizińska-Orthwein Maria 140
Bloch Jan Gotlib 29, 43, 50, 51, 52, 123, 143, 146, 147
Blochowa Emilia z Kronenbergów 43, 50, 52
Bloemen Pieter van 90, 101, 106
Boczkowski Piotr 62
Bodarowski Kornilowicz Mikołaj 66
Boguska Jadwiga 151
Bołdok Sławomir 17, 132, 158
Bończa-Rutkowski Władysław 152
Boruciński Michał 171, 174
Borusowski Piotr 19
Both Jan 82, 83(A)
Boucher François 52
Brandt Józef 11, 29, 50, 54, 67, 107, 113, 162, 165
Braun Ewa 155
Breslauer Chrystian 11, 90, 96, 101, 105
Brochocki Walery 48, 79
Brodowska 64
Brodowski Antoni 41, 48, 79, 109, 160
Brodzki Wojciech 45, 50, 119
Broel-Platerowa, Adela 55
Brokl Kazimierz 86
Bromirska Aniela 25
Broniewski Kazimierz 41, 42, 43, 51, 52
Bronikowski Wojciech 28
Bronzino, Agnolo 147
Brzeziński Stanisław I 16, 29, 44, 110, 112, 113, 168, 169, 170, 177
Brzeziński Stanisław II 36, 176
Brzozowski Feliks 29, 57
Brzozowski Stanisław 165

- Buchbinder Szymon 49
Budkowski Gustaw Daniel 26
Bunikiewicz Witold 69
Burczak-Abramowicz Leopold 15, 25, 31
Byczyńska-Żywirska Maria 100
- C
- Cagnacci, *zobacz* Canlassi Guido
Callot Jacques 52
Canlassi Guido 82
Casanova Francesco Giuseppe 82
Chamicc Konstanty 65
Charazińska Elżbieta 13, 34, 74
Chelchowski Kazimierz 60, 61
Chelchowski Stanisław 60
Chelmiński Jan Władysław 53, 154, 155
Chelmoński Józef 35, 49, 108, 162
Chlebowski Stanisław 48
Chodowiecki Daniel 48
Choynowski Józef 15, 43, 64, 65, 66, 67, 77, 179
Chwalewik Edward 15, 77
Chyczewski Jerzy 17
Ciagliński Jan 51, 61
Cichocki Feliks 44
Cieszkowski Henryk 153
Cieślowski Tadeusz 95
Cignani Carlo 96
Clasen Heinz 123
Coninck Pierre de 55, 91, 101, 102(A), 105
Cortazzo M. 77, 82
Courtois Jacques 52
Cybis Jan 164, 169
Cyprian Tadeusz 122, 124, 125
Czajkowski Stanisław 169
Czartoryski Adam 48
Czechowicz Szymon 45, 48
Czepita Michał Wiktor 110
Czernic-Żalińska Wanda 158
Czerwiński Czesław 92
Czerwiński Stanisław 176
Czochralski Jan 16, 129, 130, 131, 133, 136, 137
Czochralski Władysław 132, 133
Czosnowscy Maria i Izidor 53
Czosnowska de Lenval Maria 53
Czosnowski Izidor 53
Czyżewski Tytus 110
- D
- Daumier Honoré 52, 123
Dąbrowski Bonawentura 48
Deisel Theo 122, 126
Della Bella Stefano 147
Dembowska Cecylia 48
Dembowski Leon 23
Dengel Oskar Rudolf 148, 155, 156
Dietrich Kurt 139
Dobrowolski Stanisław 176
Dolabella Tomasz 48
Domaszewska Helena 51
Domenichino, *zobacz* Domenico Zampicri
Domenico Zampicri 51(A), 52, 83, 147
Dowgird Tadeusz 74
Drewnowski Ignacy 116
Drewnowski Stefan 116
Drewnowski Władysław 116
Dukszyńska-Duksza Emilia 153
Dunikowski Xawery 36
Dunkert Hans 102
Duntze Johannes Bartholomäus 30, 90, 105
Dürer Albrecht 52, 147
Dusart Cornelis 52
Dutkiewicz Józef 98
Dworakowski Leopold 131
Dyck Anton van 79, 80, 90, 101, 105
Dylczyński Cyprian 32
Dylewski Stanisław 92, 93
- E
- Eile Henryk 119
Ejsmond Franciszek 48, 50, 69, 110
Ejsmond Janina 132
Ejsmond Maria 114
Ejsmond Stanisław 69, 113, 114, 116, 118
Ejtner Gustaw i Emilia 42, 62
Estreicher Karol 99, 124, 126, 127, 147, 149, 156
- F
- Fałat Julian 11, 35, 49(A), 50, 54, 108, 137, 145, 158, 162
Fałkowski Wojciech 118
Fegelman Hermann 155, 162
Ferri Ciro 147
Fictt Andrzej 19
Fischer Ludwig 126, 139, 148, 150, 151, 152, 163
Fortuński Leon 59, 152
Frank Hans 124, 150
Frenkiel Mieczysław 119
Frey Dagobert 123
Fribolin Hermann 129
Friedel-Bogucka Maria 122, 125, 135, 148, 149
Fuks Ryszard 122
- G
- Gajduczeni-Surałło Bolesław 116
Galera Franciszek 116
Garbarczyk Jan 115, 139
Garbarczykowie 139
Gebethner Feliks 14, 38, 39, 40, 42, 145
Gebethner Kazimierz 38
Gebethner Stanisław 122, 127, 128, 134(A), 135, 140, 141, 143, 148, 159
Geibel Paul Otto 163
Gembarzewski Bronisław 74, 75
Gerke Johann Philipp 66
Gerson Wojciech 22, 28, 31, 32, 41, 48, 49, 57, 109, 110, 113, 134, 152, 161, 175
Gettner Marek 148
Gierdziejewski Ignacy 49
Gierymscy 108, 110
Gierymski Aleksander 35, 59, 60(A), 61, 162, 175
Gierymski Maksymilian 35, 48, 57, 157
Giordano Luca 78, 83, 85
Giovanni Francesco Barbicri 51(A), 52, 147
Glibowski Mieczysław 139

- Gładysz Stanisław 136
 Głębocki Adrian 31
 Głowacki Józef 48
 Godebski Cyprian 110, 119, 134
 Gorecki Tadeusz 27
 Gottlieb Maurycy 50
 Goyen Jan van 51(A), 52
 Górczka Ludwika z Lindów 33
 Górski Jan 168
 Górski Konstanty 55, 77
 Grabowski Adam 145, 153
 Grabowski Józef 134
 Grajewski Ludwik 91, 96
 Gramatyka Antoni 154
 Greuze Jean-Baptiste 77, 81
 Grochala Anna 19
 Grottiger Artur 48
 Grundmann Karl 133, 139
 Grzesiak Michał 116
 Guardi Francesco 147
 Guercino, *zobacz* Giovanni Francesco Barbieri
 Gutmanowa Gabriela Karolina z Rozenblumów 35
- H
 Hadziewicz Rafał 22, 23, 48, 90, 93, 96, 101, 105, 160
 Hampel Stanisław 41
 Hanfstaengl Franz 57
 Hassewicz Stanisław 53
 Hegel Konstanty 23
 Herp Willem van 55, 83
 Hertel Joanna 63
 Hilchen Oktawiusz 33
 Himmler Heinrich 122
 Hofman Vlastimil 59
 Holewiński Józef 39
 Holler Kazimierz 151
 Hühne Wilhelm 83
 Huttary Josef 54, 82
- I
 Ilnicka Maria 37
 Iskrzycka Irena 43, 89, 93, 95, 104
 Iwanicki Karol 92
- J
 Jabłoczin Walerian Aleksandrowicz 66
 Jabłoński Ludwik 32
 Jackiewicz Danuta 19
 Jackowski Stanisław 157, 158
 Jacobi Wilhelm 83
 Jakimińska Grażyna 19, 92, 99
 Jankowska Maria z Pawłowskich 41, 42, 54
 Januszczyk Wiesław 132
 Jarocki Robert 111, 162, 163, 164
 Jaroszewski Tadeusz 80, 156
 Jaroszyński Tadeusz 30
 Jasiński Feliks 69
 Jasiński Zdzisław 63, 151
 Jaworowski Aleksander 92
 Jordaens Jacob 53, 83, 156
 Juszczyk Franciszek 160
- K
 Kaczmarzyk Dariusz 13
 Kamieński Antoni 82
 Kamińska Lidia L. 19
 Kaniewski Jan Ksawery 27, 41, 50, 77, 79
 Kapliński Leon 26
 Karazin Nikołaj Nikołajewicz 30, 151
 Karecka Lidia M. 164
 Karnicki Justynian 22(A), 23
 Karniewski Stanisław 152
 Karny Alfons 134, 164
 Kasiewicz Marcin 66
 Kazanowski Władysław 38
 Ken Aleksander 54
 Kędzierski Apoloniusz 36, 59
 Kicka Teresa 48
 Kieszkowski Witold 165
 Kinowski Ludwik 119
 Kirchmayerowa Wanda 28, 131, 132
 Klass-Kazanowska Maria 38, 49
 Kleczyński Jan 40
 Kluge von Günther 154, 155
 Kobierska-Motas Elżbieta 123
 Kochanowski Roman 55
- Kojdecki Józef 122
 Kokular Aleksander 45, 160
 Kolberg Antoni 27
 Kołodziejczyk Ryszard 43
 Kołodziej Edward 85
 Kondracka Zofia 160
 Kopczyńska Maria 19
 Kopczyński Bronisław 95
 Korsawa Jerzy 95
 Kossak Juliusz 23, 48, 49, 54, 55, 57, 108, 110, 134, 137
 Kossak Wojciech 161, 162
 Kostankiewicz Andrzej 106
 Kostrzewski Franciszek 15, 22, 27, 31, 48, 49, 53, 59, 60(A), 79, 90, 93, 96, 102, 104, 134
 Kot, Julian 89, 91, 96, 97, 101
 Kotańska Anna 19
 Kotarbiński Wilhelm 52, 83, 84, 156
 Kotsis Aleksander 48, 49, 50, 154
 Kowalczewski, Ludwik 92, 93
 Kowalewski Bronisław 59, 151
 Kowalski-Wierusz Alfred 49, 50, 53, 54
 Kowalski Wojciech 148, 149, 164
 Kozakiewicz Antoni 41, 53, 89, 91, 96, 99, 101, 106, 137, 151, 152, 179
 Kozakiewicz Stefan 122, 148, 149, 159, 163, 164
 Krajewski Henryk 169
 Krasiński Edward 68
 Krasiński Józef 68
 Kraszewski Józef Ignacy 23, 48
 Kraszewski Kajetan 48
 Kraut Alfred 123
 Kronenberg Henryk 43
 Krzesiński Henryk 116
 Krzywonos Jan 111
 Krzyżanowski Julian 88
 Krzyżanowski Konrad 110, 161
 Kucharzewski Ludwik 29
 Kuhnke Monika 46, 124
 Kulisa Piotr 118, 119, 125, 136
 Kulski Julian 156
 Kuna Henryk 169
 Kunicki Leon 48

- Kurella Ludwik 22, 49, 53
 Kurtz Adolf 15, 26
 Kuruliszwili Sergo 176
 Kuryatto Czesław 153
 Kurzątkowski Julian 97
 Kuznicow Mikołaj 66
 Kwiatkowski Teofil Antoni 41, 49
- L
- Lachnicki Cyprian 73
 Lalcwicz Marian 80, 88
 Lampi Franciszek 48
 Lampi Jan Chrzyciel 45
 Laskowski Karol 139
 Lasocki Kazimierz 94, 110, 170
 Lasocki Waclaw 15, 43, 47, 48, 91, 145, 146
 Laurans Michał du 58
 Lauterbach Alfred 72, 73, 86, 159
 Lazarini Gregorio 51(A), 52
 Lebrun (Le Brun) Piotr 31, 78, 90, 102, 106
 Lednicki Aleksander 69
 Leist Ludwig 139, 148, 150, 151, 152, 156
 Lelewel Joachim 48
 Lencka Maria 38
 Lentz Stanisław 36, 59, 84, 119
 Leonardo da Vinci 52
 Leopolski Waclaw 48
 Lepszy Edward 53
 Lesser Aleksander 22, 23, 32, 80, 82, 161
 Lesser-Blatteisowa Julia z Bergsonów 62
 Leszczyński Stanisław 63
 Lewczuk Elżbieta 19
 Lewentalowa Hortensja z Bersohnów 45
 Lewicki Jan 48
 Lewiński Jakub 23
 Lier Adolf Heinrich 30, 89, 90, 101, 105
 Linke Anna Maria 146
 Lipińska Janina 67
 Lipiński Hipolit 55
- Löffler (Loeffler) Leopold 27
 Lorentz Stanisław 14, 46, 48, 68, 73, 122, 123, 126, 132, 134, 140, 158, 160, 161, 162, 163, 164, 168, 169, 177
 Ludwig Karl J. 99
 Luini Bernardino 77, 82
- Ł
- Łoś Włodzimierz 57
 Łoza Stanisław 49, 112
 Łuczyńska-Szymanowska Irena 94, 132
 Łukasik Adam 116
 Łukaszewicz Leon 65
 Łuszczewski Waclaw 23
- M
- Majeranowski Władysław 55
 Majerski Aleksander 48
 Majewski Erazm 67, 68
 Majewski Jerzy S. 137
 Majewski Piotr 18, 112, 149, 163
 Makowska Monika 19
 Makowski, Czesław 135
 Malczewski, Antoni 41, 115, 145
 Malczewski Jacck 36, 48, 59, 108
 Malecki Władysław Aleksander 49, 53, 152
 Maleszewski Tytus 22, 37, 60, 91, 101, 102(A), 105
 Malik Andrzej 19
 Malinowski Adam 90, 93, 153
 Małachowska Augusta z Sakowiczów 55
 Manicka Anna 19
 Mankielewiczowa Julia Michałowa 62
 Mans Günther 99
 Maratti Carlo 54, 91, 96, 105
 Marconi Bohdan 117, 118, 122, 126
 Marconi Leandro 62
 Markin, pplk 159
 Marszewski Józef 31
 Martyna Ewa 19
 Masłowska Anna 19
- Masłowska Emilia z Jakubowskich 52(A), 53
 Masłowski Jan 52
 Masłowski Maciej 159
 Masłowski Stanisław 54, 60
 Maszyński Julian 48, 49, 153
 Matejko Jan 35, 48, 50, 57, 59, 69, 74, 98, 107, 110, 113, 115, 116, 121, 127, 136, 158, 160, 175, 177
 Matelski Dariusz 164
 Matuszewski Stefan 169
 Mchoffer Józef 59
 Memling Hans 165
 Mężyński Andrzej 67, 122, 161
 Michał Anioł 81
 Michałowski Piotr 158
 Micke-Broniarek Ewa 69
 Mickiewicz Adam 137
 Micchowski Zygmunt 122, 125, 148, 149
 Mieczkowski Jan 35
 Mielnicki Franciszek 28
 Miler Jacck 18
 Miller Karol 49, 57, 90, 96, 105, 153
 Minkowska Aleksandra 19
 Miśkowiec Jolanta 18
 Mogilnicki Marian 116
 Mokwa Marian 95
 Molinari Aleksander 45
 Moniuszko Jan Czesław 57, 66, 152
 Morawiński Jan 122, 126, 148, 149, 164
 Mordasewicz Kazimierz 43, 95
 Mroczkowski Aleksander 54, 82, 91, 106
 Mrozińska Maria 110, 123, 127, 128, 134, 143, 146, 147, 148, 159
 Muchanow Paweł 23
 Mühlmann Josef 123
 Murawska-Muthesius Katarzyna 69
 Murillo Bartolomé Esteban Pérez 41, 52, 81, 83
 Murzynowski Aleksander 32
 Muszyński Jan 51
- N
- Nahlik Stanisław 148
 Nasalski Zygmunt 92, 99

- Nassius Mieczysław 95
 Nawroczyński Bogdan 88
 Neugebauer Jadwiga 143
 Niewiadomski Eligiusz 34
 Norblin-Chrzanowska Zofia 50
 Norblin Jan Piotr 45, 48, 49
 Norblin Józef 43, 48
 Norblin Ludwik 43, 48, 49, 50, 145, 146
 Norwid Cyprian Kamil 41, 49
 Nowakowski Zygmunt 176
 Nowicki 159
 Nowosielska Zofia z Sygietyńskich 60
 Nowosielski Gustaw 60
 Nykel Alojzy 173
- O
- Ocetkiewicz Stanisław 63
 Ochtervelt Jakub 38
 Okniński Ryszard 66
 Okuń Edward 53, 93
 Oleszczyński Władysław 22
 Olszyński Marcin 134
 Omilianowska Małgorzata 33
 Orłowski Aleksander 34, 45, 49, 50, 57, 63, 137, 148
 Otto Helmut 148
 Otto Zygmunt 110
- P
- Pankiewicz Józef 35, 63
 Papieska Maria 57, 59
 Papiński Leon 55, 57, 58, 59, 60, 135, 158
 Paprocki Stefan 119, 120, 121
 Paulsen Peter 67, 122
 Pawliszak Waław 79
 Pawłowicz Henryk 119, 153
 Pawłowski Stanisław 135
 Perkowski Piotr 132
 Perl Anna 18
 Petersen Ernst 123
 Pfanhauzer Franciszek 55
 Piątkowska Władysława 142
 Piątkowski Henryk 36, 49(A), 50, 53
 Picchowski Wojciech 34, 57
- Pieczyrak Roman 100, 116, 117
 Pieńkowski Robert 13
 Pilichowski Czesław 122
 Pillati Henryk 31, 36, 41, 45, 48, 49, 60, 134, 161
 Pillati Ksawery 48, 49
 Pimonienko Mykoła 66
 Pinko Hipolit 41
 Piotrowski Antoni Adam 59, 60
 Piotrowski Antoni Maksymilian 63
 Piwarski Jan Feliks 48, 49, 50, 57
 Płachciński Władysław 111, 112
 Płoński Michał 45
 Płużański Stefan 168
 Pochwalski Kazimierz 55
 Podhorski Kazimierz 26
 Podkowiński Władysław 39, 57, 60, 110, 157
 Podleśny Franciszek 116
 Podoski Janusz 169
 Polakowska Małgorzata 19
 Polański Hipolit 169
 Polkowski Józef Tadeusz 49
 Popowski Stefan 36
 Poraj-Biernacka Aniela 37, 90, 101, 105
 Posse Hans 123
 Potocka Zofia 159
 Prusko Aleksander 64
 Pruszyński Jan 164, 178
 Przecieżki Aleksander 23, 25
 Przyszychowski, Kazimierz 27, 152
 Puciata-Pawłowska Janina 16, 17(A), 28, 111
- R
- Rabski Władysław 42
 Radeccy 139
 Radecka-Mikulicz Janina z Szymonowiczów 112, 115
 Radecki-Mikulicz Stanisław 112, 113, 115, 116, 118, 123, 125, 129, 131, 132, 135, 136, 139, 158, 170
 Radzikowski Walery Elias 145
 Rapacka Tekla 15, 36, 37
 Rassalski Stefan 74
 Rastawiecki Edward 23, 25
- Rau Wilhelm 62
 Rau Zofia 62
 Redlich Henryk 145
 Rembertowicz Waław 174
 Remer Jerzy 159
 Reni Guido 41, 77, 81, 90, 96, 102, 105
 Reychman Kazimierz 43
 Richter Erwin 99
 Richter Tamara 19
 Rodakowski Henryk 50
 Rogowska Elżbieta 18
 Rogoyska Maria 11, 146
 Rogoziński Kazimierz 92
 Rokaczewski Atanazy 66
 Rokossowska Zofia 64
 Romano Giulio 57, 147
 Romanowska-Zadrozna Maria 18
 Rosen Jan 57, 84, 94
 Rossowski Władysław 162
 Rostworowski Janusz 33
 Rotblitt Mieczysław 102
 Rotwand Andrzej 125
 Rozenblum Amelia z Epsteinów 35
 Rozenblum Dawid 35
 Rozenblum Gustaw Ernest 35
 Rozenblum Julian Arnold 35
 Różański Bolesław 48
 Rubczak Jan 145
 Ruciński, mjr 92
 Rudzińska Anna 19
 Rudzki Aleksander 49, 81
 Rupniewski Jerzy 153
 Ruszczyc Ferdynand 35
 Rutkowski Jan 85
 Rybicki Stanisław 15, 61, 135
 Rybkowski Tadeusz 54, 79, 152, 154, 155
 Rybnikow Aleksander 117
 Rychling Feliks 135
 Rygier Teodor 28, 110, 178
 Ryszkiewicz Andrzej 21, 159
 Rzymowski Wincenty 103
- S
- Sacchetti Antonio 45
 Samborski Stefan 169

- Sarto Andrea del 52
 Sawicka Stanisława 159
 Sawicki Jerzy 124, 125
 Schellenberg Alfred 123, 128, 129, 130, 132, 133, 135, 137, 140, 163
 Schouppé Alfred 15, 22, 23, 28
 Schwanebach Teodor 152
 Serafin Józef 116
 Sichulski Kazimierz 59
 Siedlecki Franciszek 145
 Siemiradzki Henryk 49, 50, 66, 108, 111, 125, 137, 158, 162
 Sienkiewicz Jerzy 122, 128, 148, 158, 159, 164
 Siennicki Jerzy 92
 Simmler Józef 22, 23, 25, 27, 28(A), 31, 42, 49, 109, 113, 165, 177
 Skarbek Fryderyk 27, 79, 83
 Skibiński Andrzej 154
 Skimborowicz Henryk 21, 22, 23, 24, 28, 30
 Sklarow Prokopij 66
 Skoczek Władysław 119
 Skoczylas Władysław 72
 Słomczyński Adam 13
 Słomka Halina 19
 Słonecki Marian 165
 Słupski Cyprian 82
 Smokowski Wincenty 48, 49, 96
 Smuglewicz Franciszek 45, 96, 145
 Smyoschi, *zobacz* Zmyoski Jean
 Sochaczewski Aleksander 152
 Sokołowski Zygmunt 80, 85
 Solnicki Walenty 23
 Sosnowska Joanna 17, 33
 Spsychalski Marian 169
 Stabrowski Kazimierz 110
 Stachiewicz Piotr 60
 Stachowicz Michał 45
 Stanisławski Jan 59
 Starzyński Stefan 119, 126
 Steen Jan 78, 82
 Steinborn Bożena 18
 Straszyński Leonard 48
 Streitt Franciszek 53, 152
 Strynkiewicz Franciszek 171
 Strzałecki Wandalin 57, 90, 96, 105
 Styka Jan 119
 Suchancka Krystyna 19
 Suchanek Antoni 112, 168
 Suchodolski January 22, 23, 31, 41, 45, 48, 70, 79, 80, 81, 90, 93, 96, 105
 Sulicki Włodzimierz 63
 Sułkowska 90, 102, 105
 Surmacz Małgorzata 19
 Surma Stefan 116
 Swierczkow Iwan 52
 Sypniewski Feliks 96
 Szadurski Wacław 170
 Szarota Tomasz 118
 Szczepkowski Jan 169
 Szczerbakowska Maria 19
 Szermentowski Józef 31, 96
 Szerner Władysław 53, 152
 Szolc Kazimierz 152
 Szretterowa Anna 125
 Szukiewicz Rajnold 64
 Szwankowski Eugeniusz 14
 Szyller Stefan 33
 Szymanowska-Lenartowicz Zofia 29
 Szymanowski Wacław 36
 Szyndler Pantalcon 50, 161
- Ś
- Ścibior Jolanta 19
 Śliwowski Teofil 152
 Ślizicń Henryk 63
 Świeszewski Aleksander 41, 151, 153
 Świttek Gabriela 17
- T
- Tabacchi Tytus 21
 Tarło-Maziński Włodzimierz 170, 176
 Tegazzo Franciszek 37, 41, 49
 Teniers David 54
 Tetmajer Włodzimierz 55, 60, 153
 Tiepolo Giovanni Battista 52
 Tiziano Vecelli 41, 90, 96, 101, 105
 Tomaszewski Paweł 129, 136
 Tomkiewicz Władysław 14, 86, 110, 124, 164
- Tondos Stanisław 60
 Treter Mieczysław 78, 79, 80
 Trębicki Michał 90, 101, 105
 Trojanowski Wincenty 46, 57, 135, 143
 Trylski Ludwik 158
 Trzebiński Marian 92, 93, 94, 99
 Turczyński Wojciech Stanisław 158
 Tycjan, *zobacz* Tiziano Vecelli
 Tyczyńska Anna 12
 Tyssot Karol 48
 Tyszkiewicz Józef z Łohojska 64
 Tyszkiewicz Michał 67
 Tyszkiewiczowicz 67
- U
- Umińska Eugenia 131
 Unger Gracjan 33
 Urbanowicz Bohdan 147, 155
 Uzdowski Zygmunt 132
- V
- Vernet Horacy 60, 82
 Vernet Joseph 53, 84
 Veronese Paolo 41, 52, 81
 Vilde Olga de 60
 Vlieger Simon de 51(A), 52
 Vogel Zygmunt 45
- W
- Wachowiakowicz Stanisław i Wanda 163, 164
 Wachowiak Stanisław 163
 Walczak Władysław 176
 Waldemar Wiktor 30
 Walichnowski Tadeusz 139, 150
 Walicki Michał 122, 148, 159, 164
 Waliszewski Stanisław 83
 Wankie Władysław 57, 58, 59
 Wąsowicz Rafał 152
 Weiss Wojciech 36, 153
 Weloński Pius 110, 119, 134, 136
 West Benjamin 52
 Węclawowiczowicz Edward i Maria 112
 Wieluński Leon 176

Wiercińska Janina 14, 17, 18, 23, 25,
36, 39, 69, 72, 74, 122, 128
Wierzchlejski Roman 15
Wildt Karol 63
Wildt Ryszard 63
Wilusz Stefan 176
Wilkomirski Józef 131
Wilkomirski Kazimierz 131
Winnicki Leonard 158
Wiślocka Aniela 81
Wiślicki Adam 55
Wiśniewski Bronisław 55, 154
Witek Zbigniew Kazimierz 124, 147
Witkiewicz Stanisław 48, 57
Witkowski Kamil 169
Witz Ignacy 170
Władziński Jan ks. 92, 93
Włodarski Marek 171
Wodzinowski Wincenty 60, 153
Wodziński Józef 55
Wojciechowska-Czochralska Leonia
133
Wojciechowski Aleksander 17
Wojniakowski Kazimierz 45, 50
Wojtyńska Wanda 79, 86
Wolanin Stanisław 173
Wolff Jerzy 111
Wołkow Efiem 66
Woyda Janusz 116
Woyda Lechosław 116
Woyda Władysław 116
Woynowski Ludwik 170
Wójcikowski Włodzimierz 100, 115,
117
Wróblewski, Konstanty 152
Wrzeszcz Eugeniusz 66
Wyczółkowski Leon 57, 59, 63, 74, 91,
92, 93, 96, 98, 108, 137
Wyleżyński Józef 69
Wyspiański Stanisław 12, 36, 59, 74,
108, 119, 126, 158
Wywiórski-Gorstkin Michał 151, 162
Z
Zachwatowicz Jan 164
Zadrozny Tadeusz 122, 123
Zaleski Marcin 27, 80, 152
Zamoyski Stanisław 23
Zawadzki Stanisław 40
Zenowicz-Brandysowa Maria 140,
141, 143
Zieliński Gustaw 53
Zięmięcki Antoni 41, 90, 105
Zienteccka Aleksandra 175
Ziomek-Kowalewska Maria 142
Ziomek Teodor 59, 75, 142, 151
Ziółkowski Wiktor 89, 91, 94, 98, 99,
100, 102, 103
Zmyoski Jean 21
Znojewska Krystyna 12
Ż
Żmijowski, *zobacz* Zmyoski Jean
Żmurko Franciszek 36, 59, 60
Żochowska-Skibińska Zofia z We-
dlów 154
Żuławski Marek 169
Żywirska Maria, *zobacz* Byczyńska-
Żywirska Maria

Spis ilustracji

List of illustrations

- *Wystawa Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych*, reprodukcja: „Kłosa” 1867, nr 116, ze zbiorów Muzeum Warszawy, nr neg. AN 23051 MHW
Exhibition of the Society for the Encouragement of Fine Arts, Reproduction in “Kłosa 1867”, no. 116, from the collection of the Museum of Warsaw, neg. no. AN 23051 MHW
- *Portret Karola Benniego*, autor Jan Mieczkowski, ze zbiorów Biblioteki Narodowej, sygn. F. 6781
Portrait of Karol Benni by Jan Mieczkowski, from the collection of the National Library, inv. 6781
- *Portret Tekli Rapackiej*, reprodukcja: „Bluszcz” 1883, nr 4
Portrait of Tekla Rapacka, Reproduction in “Bluszcz” 1883, no. 4
- Józef Holewiński wg Władysława Podkowińskiego, *Portret Feliksa Gebethnera*, 1887, reprodukcja: „Kłosa”, 1887, nr 1146, s. 373, nr inw. DI 83388 MNW
Józef Holewiński after Władysław Podkowiński, *Portrait of Feliks Gebethner*, 1887, Reproduction in “Kłosa”, 1887, no. 1146, p. 373, inv. DI 83388 MNW
- Feliks Cichocki, *Portret Mathiasa Bersohna*, 1908, olej, płótno, 73,5 × 54, nr inw. MP 1263 MNW
Feliks Cichocki, *Portrait of Mathias Bersohn*, 1908, oil on canvas, 73.5 × 54, inv. MP 1263 MNW
- Portret Wacława Lasockiego ze zbiorów Muzeum Historii Miasta Lublina, sygn. ML/H/F/148
Portrait of Wacław Lasocki from the collection of the Museum of the History of the City of Lublin, inv. ML/H/F/148
- Portret Ludwika Norblina ze zbiorów Muzeum Warszawy, nr inw. MHW 19737 (neg. nr AN 41418)
Portrait of Ludwik Norblin from the collection of the Museum of Warsaw, inv. MHW 19737 (neg. no. AN 41418)
- Jan Ciagliński, *Portret Jana Gotliba Blocha*, 1902, olej, płótno, 142,5 × 115, 5, nr inw. MP 1271 MNW
Jan Ciagliński, *Portrait of Jan Gotlib Bloch*, 1902, oil on canvas, 142.5 × 115.5, inv. MP 1271 MNW
- *Portret Stanisława Hassewicza*, autor Aleksander Ken, ze zbiorów Biblioteki Narodowej, sygn. F.6783
Portrait of Stanisław Hassewicz by Aleksander Ken, from the collection of the National Library, inv. F.6783
- Portret Artura Bardzkiego, reprodukcja: „Tygodnik Ilustrowany” 1910, nr 41
Portrait of Artur Bardzki, reproduction: “Tygodnik Ilustrowany” 1910, no. 41
- Michał du Laurans, *Portret Leona Papińskiego*, 1907, olej, płótno, 123 × 101, nr inw. MP 2044 MNW
Michał du Laurans, *Portrait of Leon Papiński*, 1907, oil on canvas, 123 × 101, inv. MP 2044 MNW
- Portret Kazimierza Chelchowskiego, reprodukcja: „Świat”, 1916, nr 30
Portrait of Kazimierz Chelchowski, reproduction: “Świat”, 1916, no. 30

- Rokaczewski, *Portret Józefa Choynowskiego*, olej, płótno, 72,5 × 61, nr inw. MP 3735 MNW
Rokaczewski, *Portrait of Józef Choynowski*, oil on canvas, 72.5 × 61, inv. MP 3735 MNW
- Przykład współpracy MNW–TZSP wypożyczanie obrazów na wystawę T. Ziomka w TZSP, AMNW, sygn. 455
Examples of collaboration of MNW with TZSP in loaning paintings for the exhibition of T. Ziomek in TZSP, AMNW, inv. 455
- Nalepka Pałacu Rady Ministrów z obrazu M.Ob.1829 MNW
Label of the Palace of the Council of Ministers, painting M.Ob.1829 MNW
- Sala balowa w Pałacu Rady Ministrów, w tle *Judyta z głową Holofernesa* (TZSP 602), neg. 18361 MNW
Ballroom in the Palace of the Council of Ministers, in the background *Judith with the Head of Holofernes* (TZSP 602), neg. no. 18361 MNW
- Kartka katalogowa PZS do obrazu *Portret króla angielskiego Karola I* (TZSP 21) – kartoteka PZS
Catalogue card of the National Collection of Art for the painting *Portrait of King of England Charles I* (TZSP 21) – PZS card catalogue
- Nalepka z obrazu zdeponowanego w Muzeum Lubelskim w Lublinie z 1922 r.
Label from a painting deposited in the Lublin Museum in 1922
- Sala malarstwa polskiego i obcego Muzeum Lubelskiego w Lublinie w 1930 r., MHL, sygn. 2098
Gallery of Polish and foreign painting in the Lublin Museum in 1930, MHL, inv. 2098
- Nalepka stosowana przez Niemców podczas inwentaryzacji w ML
Label used by the Germans during the inventorying of the Lublin Museum
- Niemiecka karta katalogu naukowego sporządzonego podczas inwentaryzacji w ML
German catalogue card prepared during the inventorying of the Lublin Museum
- Wnętrze Sali Matejkowskiej w gmachu Zachęty, ze zbiorów Muzeum Warszawy, nr neg. AN 70152 MHW
Interior of the Matejko Gallery in the TZSP edifice, from the collection of the Museum of Warsaw, neg. no. AN 70152 MHW
- Wnętrze Sali Matejkowskiej w gmachu Zachęty, ze zbiorów Muzeum Warszawy, nr neg. AN 70270 MHW
Interior of the Matejko Gallery in the TZSP edifice, from the collection of the Museum of Warsaw, neg. no. AN 70270 MHW
- Wnętrze ekspozycji z obrazami J. Simmlera w gmachu Zachęty, ze zbiorów Muzeum Warszawy, nr neg. AN 97537 MHW
Exhibition of paintings by J. Simmler in the TZSP edifice, from the collection of the Museum of Warsaw, neg. no. AN 97537 MHW
- Wnętrze ekspozycji z obrazami J. Simmlera w gmachu Zachęty, ze zbiorów Muzeum Warszawy, nr neg. AN 70265 MHW
Exhibition of paintings by J. Simmler in the TZSP edifice, from the collection of the Museum of Warsaw, neg. no. AN 70265 MHW
- Stanisław Radecki-Mikulicz na dachu Pałacu Prasy w Krakowie, ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego, sygn. 1-K-6142
Stanisław Radecki-Mikulicz on the roof of the Press Palace in Cracow, from the collection of the National Digital Archives, inv. 1-K-6142
- Autoportret Stanisława Ejsmonda, pastel, 47 × 60,5, nr inw. Rys.Pol.14196 MNW
Self-Portrait of Stanisław Ejsmond, pastel, 47 × 60.5, inv. Rys.Pol.14196 MNW
- List Marii Franciszkowej Ejsmondowej z 8 maja 1954 r., Teczka „Dary” 1956–1959
Letter of Maria Ejsmond, mother of Stanisław Ejsmond, of 8 May 1954, File “Gifts” 1956–1959
- Opinia konserwatorska B. Marconiego z 7 lutego 1945 r., Teczka TZSP
Conservator’s evaluation by B. Marconi of 7 Feb. 1945, File TZSP
- Decyzja o powołaniu A. Schellenberga na Treuhändera TZSP z 28 stycznia 1942 r.
Nomination of A. Schellenberg as trustee of TZSP, 28 Jan. 1942

- *Portret Jana Czochralskiego*, ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego, sygn. 1-N-108
Portrait of Jan Czochralski, from the collection of the National Digital Archives, inv. 1-N-108
- List A. Schellenberga do S. Radeckiego-Mikulicza z 12 marca 1942 r. w sprawie przewiezienia zabytków do gmachu MNW
Letter of A. Schellenberg to S. Radecki-Mikulicz of 12 Mar. 1942 in the matter of transportation of artworks to MNW
- Protokół sporządzony po przesłaniu 4 zabytków ze zbiorów TZSP przez prof. Czochralskiego, teczka TZSP, s. 139
Protocol of completed transfer of 4 artworks from the collection of TZSP, by Prof. Czochralski, File TZSP, p. 139
- Haus der Deutschen Kultur – wrzesień 1942, ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego, sygn. 2-8984
Haus der Deutschen Kultur – September 1942, from the collection of the National Digital Archives, inv. 2-8984
- „Rabunek dóbr kulturalnych z warszawskiej Zachęty”, nr inw. DI 104031 MNW
“Looting of cultural assets from TZSP in Warsaw”, inv. DI 104031 MNW
- Protokół otwarcia skrzyni nr 4 – rękopis AMNW sygn. 706
Protocol of unpacking crate no. 4 – MS AMNW inv. 706
- Fragment spisów zachętowskich 1942–1943, AMNW sygn. 706
Fragment of TZSP lists from 1942–1943, AMNW inv. 706
- Znaki nadawane podczas spisów w MNW w 1942 r.
Symbols assigned during listings in MNW in 1942
- Protokół otwarcia skrzyni z rysunkami, teczka TZSP
Protocol of unpacking a crate with drawings, File TZSP
- Przykład tajnej akcji – wizerunek zabytku ze zbiorów MNW, Kartoteka
Example of clandestine activity – image of an artwork from the collection of MNW, Card catalogue
- Karta konserwatorska nr 79/1940 obrazu A. Kozakiewicza *Krajobraz* (TZSP 174) wypożyczonego przez Fischera, kartoteka konserwatorska
Conservation record no. 79/1940 for the painting *Landscape* by A. Kozakiewicz (TZSP 174), loaned by Fischer, conservation card catalogue
- Protokół wypożyczenia do mieszkania von Kluge z 19 grudnia 1940 r., Archiwum Wojenne, teka 8
Protocol of loan to the dwelling of von Kluge on 19 Dec. 1940, Wartime Archives, File 8
- Wykaz zabytków w mieszkaniu Stadtpresidenta O. Dengla, Dział Inwentarzy MNW, teczka PRM
List of artworks in the dwelling of Stadtpresident O. Dengel, MNW Inventory Department, File PRM
- Podziękowanie dla S. Jackowskiego z 12 sierpnia 1943 r., Dział Inwentarzy MNW, teczka TZSP
Acknowledgement of S. Jackowski on 12 Aug. 1943, MNW Inventory Department, File TZSP
- Przykład konserwacji obrazów rewindykowanych z ZSRR w 1956 r., Dział Inwentarzy MNW
Example of restoration of paintings repossessed from the USSR in 1956, Inventory Department, MNW
- Decyzja Prezydenta m.st. Warszawy z 25 października 1948 r. o rozwiązaniu TZSP, ze zbiorów Archiwum Państwowego m.st. Warszawy, teczka TZSP, sygn. 507
Decision of the Mayor of the Capital City of Warsaw of 25 Oct. 1948 about the dissolution of TZSP, from the collection of the State Archives of the Capital City of Warsaw, File TZSP, inv. 507

Uwagi do katalogu

Notes to the catalogue

Opisany niżej katalog zbiorów Zachęty jest rekonstrukcją pełnego katalogu zbiorów TZSP. Do wybuchu II wojny światowej TZSP wydało 12 katalogów zbiorów, które opublikowano w następujących latach: 1901¹, 1904², 1908³, 1912⁴, 1920⁵, 1924⁶, 1925⁷, 1928⁸, 1930⁹, 1933¹⁰, 1935¹¹ i 1938¹².

- 1 | *Katalog tymczasowy zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskiem*, Warszawa 1901.
- 2 | *Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskiem*, Warszawa 1904.
- 3 | *Zbiory Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskiem*, Warszawa 1908.
- 4 | *Zbiory Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskiem*, Warszawa 1912.
- 5 | *Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie. I Obrazy i rzeźby*, Warszawa 1920.
- 6 | *Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie. I Obrazy i rzeźby*, Warszawa 1924.
- 7 | *Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie*, Warszawa 1925.
- 8 | *Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie*, Warszawa 1928; uwaga: na okładce katalogu rok wydania 1925.
- 9 | *Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie*, Warszawa 1930; uwaga: na okładce katalogu rok wydania 1925.
- 10 | *Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie*, Warszawa 1933.
- 11 | *Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie*, Warszawa 1935.
- 12 | *Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie*, Warszawa 1938.

The catalogue described below is a reconstruction of the full catalogue of the collection of the Society. Until the outbreak of WW II, the Society published 12 catalogues in the following years: 1901,¹ 1904,² 1908,³ 1912,⁴ 1920,⁵ 1924,⁶ 1925,⁷ 1928,⁸ 1930,⁹ 1933,¹⁰ 1935¹¹, and 1938.¹²

- 1 | *Interim Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in the Kingdom of Poland*, Warsaw 1901.
- 2 | *Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in the Kingdom of Poland*, Warsaw 1904.
- 3 | *Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in the Kingdom of Poland*, Warsaw 1908.
- 4 | *Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in the Kingdom of Poland*, Warsaw 1912.
- 5 | *Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw. I Painting and Sculpture*, Warsaw 1920.
- 6 | *Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw. I Painting and Sculpture*, Warsaw 1924.
- 7 | *Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw*, Warsaw 1925.
- 8 | *Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw*, Warsaw 1928. Note: cover of the catalogue carries the publication date 1925.
- 9 | *Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw*, Warsaw 1930. Note: cover of the catalogue carries the publication date 1925.
- 10 | *Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw*, Warsaw 1933.
- 11 | *Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw*, Warsaw 1935.
- 12 | *Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw*, Warsaw 1938.

Pierwszy dwujęzyczny¹³, tzw. tymczasowy katalog zbiorów TZSP z 1901 r. różni się układem i formą od pozostałych, wydawanych w latach 1904–1938. Rozpoczyna się wykazem portretów artystów oraz budowniczych obejmującym 39 pozycji. Pozycje 40–133 stanowi lista „Zbiorów własnych Towarzystwa”¹⁴. W pozycjach 134–255 zawarto zapisy testamentowe – M. Jankowskiej, obejmujący 10 obrazów¹⁵, oraz Feliksa Gebethnera – 112 dzieł¹⁶. Katalog ten kończy się na pozycji 255. Drugie wydanie katalogu z 1901 r. jest identyczne do poz. 255. Pozycje 256–259, w których wymieniane są cztery obrazy, to *dalszy ciąg zbiorów własnych Towarzystwa*. Pod pozycjami 260–284 wpisano rzeźby.

W katalogu z 1901 r., wydanym z okazji otwarcia pierwszej „muzycznej” wystawy zbiorów TZSP, zawarto dość skąpe informacje, ograniczając się do podania tytułu dzieła, jego autora oraz źródła nabycia. Wymieniono w nim obrazy, o których nie mówi się w następnych katalogach ani w sprawozdaniach. Są to *Portrety rodzinne JW. Hr. Dąbskich. Dar JW. Hr. Dąbskiej*¹⁷. Niektóre obrazy z powodu lakonicznego opisu trudno w jakikolwiek sposób przypisać do dzieł wymienionych w innych katalogach¹⁸. Ze względu na duże zainteresowanie katalogiem czterokrotnie wznawiano jego druk¹⁹.

Katalog z 1904 r., liczący 404 pozycje, zawiera 347 obiektów i jest zbliżony formą do katalogów z lat 1908–1938. Zbiory zostały wpisane pod pozycjami 1–346, z przerwą w pozycjach 222–224. Dodatkowo, by wyodrębnić rzeźby, zapisano je pod numerami 401–404, stąd też wynika różnica pomiędzy liczbą pozycji a liczbą przedmiotów. Katalog ten zawiera dodatkowe informacje,

The first so-called interim catalogue of the collection of 1901, a bi-lingual one,¹³ varies in layout and form from the others published in the years 1904–1938. It begins with a listing of portraits of artists and constructors, consisting of 39 entries. Numbers 40–133 are a list of “The Society’s own collection”.¹⁴ Numbers 134–255 comprise testamentary bequests – 10 paintings from M. Jankowska¹⁵ and 112 works from Feliks Gebethner.¹⁶ This catalogue ends with cat. no. 255. The second edition of the 1901 catalogue is identical to no. 255. Cat. nos. 256–259 are *a continuation of the Society’s own collection*. Numbers 260–284 list sculptures.

The 1901 catalogue, published on the occasion of the opening of the first “museum” exhibit of the Society’s collection, contained fairly scant information, limited to the title of the work, author, and source of acquisition. It lists paintings which are not mentioned in subsequent catalogues nor in annual reports – *Family Portraits of Counts Dąbski. Gift of H.E. Countess Dąbska*.¹⁷ Some paintings, because of their laconic descriptions, cannot be matched with works listed in other catalogues.¹⁸ As the catalogue aroused considerable interest, it was reprinted four times.¹⁹

The catalogue of 1904, containing 404 numbered entries, lists 347 objects and is closer in format to the catalogues of 1908–1938. The collection is listed under cat. nos. 1–346, with a gap in nos. 222–224. In order to segregate the sculptures, these were listed under nos. 401–404 – hence the difference between the numbering and the count of objects. This catalogue contains additional information about dimensions and media.

13 | Należy zaznaczyć, że tylko dwa katalogi (z 1901 i 1904 r.) są wydane w dwóch językach: polskim i rosyjskim.

14 | Katalog TZSP z 1901, s. 9.

15 | Ibidem, s. 18–19, poz. 134–143.

16 | Ibidem, s. 21–27, poz. 144–255.

17 | Ibidem, s. 17, poz. 126–130.

18 | Np. poz. 122 *Portret niewiadomego autora* – ibidem, s. 17. Niektórych pozycji próżno szukać w następnych katalogach, np. *Ilustracji do Boskiej Komedii* Lasockiego, poz. 80.

19 | K. Broniewski, *Zbiory własne Tow. sztuk pięknych Cd.*, „Kurier Warszawski”, nr 276, s. 3.

13 | It should be noted that only two catalogues (of 1901 and 1904) have been issued in a bilingual version: Polish-Russian.

14 | TZSP Catalogue of 1901, p. 9.

15 | Ibid., pp. 18–19, items 134–143.

16 | Ibid., pp. 21–27, items 144–255.

17 | Ibid., p. 17, items 126–130.

18 | Eg. item 122 *Portrait of an Unknown Artist* – ibid., p. 17. It would be of no avail to look for certain works in subsequent catalogues, e.g. *Illustration for the Divine Comedy* by Lasocki, item 80.

19 | K. Broniewski, *Collection Owned by TZSP – Cont.*, „Kurier Warszawski”, no. 276, p. 3.

dotyczące wymiarów i techniki wykonania dzieła. Numeracja zbiorów w katalogu odtąd będzie już niezmienna, zgodna z Inwentarzem Zbiorów TZSP z 1903 r.

Katalog z 1908 r. jest bogatszy o nabytki z lat 1904–1908, zawiera 406 pozycji, ale pozycje 37 i 385–400 są niewypełnione. Następny katalog, z 1912 r., liczy 448 pozycji, tym razem z luką dla przyszłych nabytków z dziedziny rzeźby (pozycje 409–414).

W katalogu z 1920 r. znalazło się 559 pozycji, z tą samą luką w numerach 409–414. Jego podtytuł *Obrazy i rzeźby* jest nieprecyzyjny, ponieważ w katalogu spisano również zabytki z innych dziedzin. Umieszczono w nim informację o obrazach wypożyczonych do dekoracji Łazienek Królewskich. W 1924 r. katalog wydano dwukrotnie, za każdym razem z podtytułem *Obrazy i rzeźby*. Pierwsze wydanie nie różni się układem od wydania z 1920 r. i doprowadzone jest do pozycji 571, w której wymieniono rysunek Jana K. Gumowskiego. Podobnie jak w katalogach z 1912 i 1920 r. pozycje 409–414 pozostają niewypełnione. Katalog dodatkowo po raz pierwszy zawiera *spis alfabetyczny* autorów. Drugie wydanie również jest doprowadzone do pozycji 571, chociaż tym razem wszystkie pozycje są wypełnione. Istnieje jednak różnica w pozycji 571 – zamiast rysunku Gumowskiego wymieniony jest *Autoportret* Rapackiego²⁰.

W 1925 r. wydano katalog doprowadzony do 628 pozycji, który składał się ze wstępu i trzech części: spisu dzieł, alfabetycznego spisu autorów z ich życiorysami (opracowanego przez H. Piątkowskiego) oraz ułożonego w porządku chronologicznym działu z ilustracjami przedstawiającymi reprodukcje dzieł nieżyjących najwybitniejszych autorów. Był to pierwszy ilustrowany²¹ katalog zbiorów od czasu istnienia Zachęty²². Stał się on przedmiotem recenzji zamieszczonej w „Sztukach Pięknych”²³. Autor *Kroniki artystycznej* krytycznie odniósł się do zawartości katalogu,

The numbering of works in the catalogue is henceforth fixed, in accordance with the Inventory of the TZSP Collection of 1903.

The catalogue of 1908 is extended by the acquisitions of 1904–1908, has numbers up to 406, but nos. 37 and 385–400 are missing. The next catalogue of 1912 has 448 numbers, with a gap for future acquisitions of sculpture in nos. 409–414.

The catalogue of 1920 has 559 numbers, with the same gap in nos. 409–414. Its subtitle *Painting and Sculpture* is inaccurate, because it also lists artworks of other types. It contains information about paintings on loan to Łazienki Palace. In 1924, the catalogue was published in two editions, each one subtitled *Painting and Sculpture*. The first edition has the same layout as the one from 1920, and has entries to no. 571, which describes a drawing by Jan. K. Gumowski. As in the catalogues from 1912 and 1920, nos. 409–414 remain empty. For the first time, this catalogue contains an *alphabetic list* of artists. The second edition also contains numbering to 571, although in this case all entries are filled. There is, however, a difference in no. 571 – instead of the drawing by Gumowski, it lists *Self-Portrait* by Rapacki.²⁰

In 1925, the catalogue listed entries up to no. 628; it consisted of an introduction and three parts: listing of works, alphabetic list of authors with their biographies (compiled by H. Piątkowski), and a section showing, in chronological order with illustrated reproductions, works by the most eminent artists no longer living. It was the first illustrated catalogue²¹ since the Society's founding.²² It was the subject of a review in the periodical “Sztuki Piękne”.²³ The author of *Artistic Chronicle* was critical of the contents of the catalogue, pointing

20 | Ujęty w następnych katalogach pod poz. TZSP 623.

21 | W 1924 r. w Zachęcie powstała pracownia fotograficzna, w której wykonano zdjęcia najcenniejszych zbiorów TZSP – Sprawozdanie TZSP za 1924, s. 4.

22 | Sprawozdanie TZSP za 1925, s. 9.

23 | *Kronika Artystyczna*, „Sztuki Piękne” 1924/1925, nr 9, s. 435–437.

20 | In subsequent catalogues listed under no. TZSP 623.

21 | In 1924, the Society established a photography workshop, which produced photographs of the most valuable items in the collection. TZSP report for 1924, p. 4

22 | Report of TZSP for 1925, p. 9.

23 | *Artistic Chronicle*, “Sztuki Piękne” 1924/1925, no. 9, pp. 435–437.

zwrócił uwagę na znaczną liczbę autorów nieznanych, artystów mało znanych i zagranicznych²⁴. Przede wszystkim jednak katalog stał się przyczynkiem do oceny zbiorów Zachęty. We wstępie do niego H. Piątkowski zapewnił, że zbiory TZSP reprezentowały artystów współczesnych i w zupełności odzwierciedlały stan ówczesnej sztuki. Recenzent, polemizując z tym twierdzeniem, wymienił natomiast ok. 100 nazwisk artystów polskich, których prac na próżno by szukać w wydany katalogu²⁵.

Katalog zbiorów TZSP z datą 1925 na okładce wydano jeszcze dwukrotnie. W 1928 r. oddano do druku ilustrowany katalog uzupełniony o ostatnie nabytki i doprowadzony do pozycji 698. W kolejnej wersji dodano także *spis dzieł uzupełniony w lutym roku 1930*, który zakończony jest na pozycji 776. Kompozycje tych katalogów nie różniły się od kompozycji katalogu z 1925 r. Wyjątek stanowi dodatkowa lista 14 depozytów numerowanych cyframi rzymskimi, umieszczona w wydaniach katalogu z lat 1928–1930²⁶. We wszystkich trzech wydaniach zamieszczono informację o wypożyczeniach w depozyt do Państwowych Zbiorów Sztuki, Muzeum Narodowego w Warszawie²⁷ i Muzeum

out the large number of unknown, little-known, and foreign artists.²⁴ This catalogue became a catalyst for evaluation of the Society's collection. In its introduction, H. Piątkowski assures that the collection represented contemporary artists and comprehensively reflected the current state of art. But the reviewer, in arguing with this assertion, named ca. 100 names of Polish artists who were not to be found in the published catalogue.²⁵

Catalogues with publications dates of 1925 printed on the cover were issued two more times. In 1928, an illustrated catalogue was printed, containing the latest acquisitions and listings up to no. 698. The next edition added *a list of works supplemented in February 1930*, which ended with entry no. 776. The composition of these two catalogues was the same as that of 1925, with the exception of an additional list of 14 items on deposit, numbered with Roman numerals, in the catalogues of 1928–1930.²⁶ All three editions refer to works on loan to the National Collection of Art, the National Museum in Warsaw²⁷, and the Lublin Museum. The systematic pub-

24 | *Zważmy, że w zbiorach Zachęty figurują takie nazwiska jak np. Duntze, Baisch Hermann, Karazin, Lier A., Waldemar W., Pinko H., Cortazo, Kieka Natalia, Barański Wiktor, Hempel, Both, Bergheim, Bezzuoli G., itd. itd. z nic nieznaczącymi próbkami ręcznej roboty [...] – ibidem, s. 436. Podobnie zbiory Zachęty scharakteryzowała M. Rogoyska, op. cit., s. 147: Posiadała ponadto Zachęta ilościowo dość poważne, nieuporządkowane uprawdzie i przypadkowe zbiory dzieł sztuki.*

25 | „Sztuki Piękne”, s. 436.

26 | *Jako Spis dzieł sztuki, niewymienionych w katalogu, a znajdujących się w Zbiorach Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych. Wśród nich są znane dzieła, takie jak: Batory pod Pskowem, Portret żony i Św. Cecylia (szkic do polichromii kościoła Mariackiego w Krakowie) J. Matejki, obraz Szopka J. Malczewskiego, Projekt pomnika Nieznanego Żołnierza (gips) Stanisława Romana Lewandowskiego, rzeźba Z drogi Stanisława Czarnowskiego (stojąca dzisiaj na Gnojnej Górze w Warszawie), Historia handzara H. Weyssenhoffa, obraz Przez rzekę J. Brandta i akwarela Morsztyn pod Chocimiem J. Kossaka.*

27 | Dokumentacja MNW nie potwierdza tego faktu. Obraz ten wypożyczono do Muzeum Wojska Polskiego, które mieściło się w tym samym gmachu co MNW i miało jednego dyrektora. W katalogu mówi się o wypożyczeniu

24 | *Consider that the collection of TZSP includes names such as Duntze, Baisch Hermann, Karazin, Lier A., Waldemar W., Pinko H., Cortazo, Kieka Natalia, Barański Wiktor, Hempel, Both, Bergheim, Bezzuoli G., etc., etc., with meaningless examples of handiwork [...] – ibid., p. 436. A similar opinion on the Society's collection was expressed by M. Rogoyska, op. cit., p. 147: TZSP owns a large but unordered collection of random artworks.*

25 | “Sztuki Piękne”, p. 436.

26 | Titled *List of works of art not mentioned in the catalogue but found in the collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts*. Among them were such well-known works as *Batory at Psków*, *Portrait of the Artist's Wife*, and *St. Cecilia (sketch for a polychrome for St. Mary's Basilica in Cracow)* by J. Matejko, *Nativity Scene* by J. Malczewski, *Design of a Monument to the Unknown Soldier* (plaster) by Stanisław Roman Lewandowski, the sculpture *Out of the Way* by Stanisław Czarnowski (standing today on Gnojna Góra in Warsaw), *History of a Khanjar* by H. Weyssenhoff, *Over the River* by J. Brandt, and *Morsztyn at Chocim* by J. Kossak.

27 | Documentation at MNW does not confirm this fact. The painting was loaned to the Polish Army Museum, which was located in the same building as MNW and was run by the same director. The catalogue refers to the loan of a paint-

Lubelskiego w Lublinie. O systematyczne wydawanie katalogów w latach 1925–1938 dbał ówczesny prezes TZSP S. Brzeziński, któremu pomagał prof. Zygmunt Batowski²⁸.

Katalog z 1933 r.²⁹ jako ostatni zawiera istniejące w zbiorach TZSP prace artystów obcych i jest doprowadzony do poz. 824. Na załączonej osobnej liście wymieniono także depozyty w TZSP, z numeracją 5001–5034 z przerwami. W katalogu tym zaznaczono wypożyczenia w depozyt do Państwowych Zbiorów Sztuki i Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, pominięto jednocześnie informację o aktualnym depozycie w Muzeum Lubelskim.

Następne katalogi: z 1935 r., doprowadzony do pozycji 862, oraz katalog z 1938 r., zakończony na pozycji 909, zawierają *działa ułożone podług artystów polskich*. Stąd zapewne w opracowaniach dotyczących Zachęty omawiane są tylko zbiory dawnego malarstwa polskiego, które weszły do kanonu sztuki polskiej, natomiast inne zabytki traktowane są pobieżnie.

W tym miejscu wyjaśnienia wymaga liczba pozycji niniejszego odtworzonego katalogu zbiorów TZSP. Ponieważ katalogi z lat 1933–1938 są zbiczne w układzie i numeracji poszczególnych pozycji, ostatni katalog z 1938 r. uzupełniłem o prace artystów obcych wymienione w katalogu z 1933 r. Dodatkowo dopisałem w nim nabytki, o których jest mowa w ostatnim drukowanym

liczanie katalogów w latach 1925–1938 było pod opieką ówczesnego prezesa TZSP S. Brzezińskiego, który był wspierany przez prof. Zygmunta Batowskiego.²⁸

Katalog z 1933 r.²⁹ jest ostatni, który zawiera dzieła artystów obcych w zbiorach TZSP; zawiera dzieła do numeru 824. Oddzielny załącznik zawiera listę depozytów w TZSP numerowanych 5001–5034 z pewnymi lukami. Katalog ten wspomina dzieła na depozycie w Narodowym Zbiorze Sztuki i Towarzystwie Naukowym Warszawskim, ale nie zawiera żadnych informacji o depozycie w Muzeum Lubelskim.

Pod następne katalogi, mianowicie z 1935 r., kończący się pozycją 862, oraz z 1938 r., kończący się pozycją 909, znajdują się *prace ułożone według artystów polskich*. Jest to prawdopodobnie przyczyną, dla której w opracowaniach dotyczących zbiorów TZSP omawiane są tylko dzieła dawnego malarstwa polskiego, które weszły do kanonu sztuki polskiej, natomiast inne dzieła są traktowane pobieżnie.

W tym miejscu wyjaśnienia wymaga liczba pozycji niniejszego odtworzonego katalogu zbiorów TZSP. Ponieważ katalogi z lat 1933–1938 są zbiczne w układzie i numeracji poszczególnych pozycji, ostatni katalog z 1938 r. uzupełniłem o prace artystów obcych wymienione w katalogu z 1933 r. Dodatkowo dopisałem w nim nabytki, o których jest mowa w ostatnim drukowanym

obrazu J. Suchodolskiego *Śmierć C. Godebskiego* (TZSP 281). Por.: S. Herbst, *Muzea i zbiory o charakterze muzealnym w Polsce*, „Nauka Polska”, 1930, t. 12, s. 127.

28 | *W pierwszych latach w Zachęcie uszkodzone i chaotycznie rozwieszane zbiory Zachęty doprowadziłem do dobrego stanu i rozwiesiłem w chronologicznym porządku. Wydałem pierwszy kompletny katalog Zbiorów Zachęty, a później co dwa lata z poradą i pomocą prof. Batowskiego wydawałem uzupełniony i przez niego poprawiony katalog zbiorów Zachęty. Ostatni katalog wyszedł w r. 1938 – List S. Brzezińskiego do S. Lorentza z 24 czerwca 1946 r., AGAD, Archiwum Brzezińskich, sygn. 1, s. 299–300.*

29 | *Sprawozdanie TZSP za 1933, s. 11: Ponieważ poprzedni nakład ilustrowanego katalogu zbiorów Zachęty został całkowicie wyczerpany, w r. 1933 został wydany nowy katalog, na razie bez ilustracji, poprawiony i uzupełniony spisem dzieł zaliczonych do zbiorów do roku ostatniego.*

obrazu J. Suchodolskiego: *Śmierć C. Godebskiego* (TZSP 281). Cf. S. Herbst, *Museums and Museum Collections in Poland*, „Nauka Polska” 1930, v. 12 p. 127.

28 | *In my first years at the Society, I organized and brought to good condition the damaged and haphazardly mounted items in the collection, hanging them in chronological order. I published the first complete catalogue of the Society's collection, and every two years after that, with the help of Prof. Batowski, I issued supplemented catalogues reviewed by him. The last catalogue appeared in 1938 – Letter of S. Brzeziński to S. Lorentz of 24 June 1946, AGAD, Brzeziński Archive, inv. 1, pp. 299–300.*

29 | *Report of TZSP for 1933, p. 11: Since the previous printing of the illustrated catalogue of the Society's collection has sold out, in 1933 a new catalogue was issued, for the time being without illustrations, supplemented with works added to the collection through the previous year.*

sprawozdaniu TZSP za 1938 r., czyli już po opublikowaniu katalogu. W sprawozdaniu tym zawarto informacje o kolejnych darach i zakupach, którym nadano kolejne numery inwentarza zbiorów. Pod ostatnią pozycją – 918 – odnotowany jest obraz Józefa Jarosza *Pejzaż jesienny*. To ostatni udokumentowany nabytek do zbiorów muzealnych TZSP. W sprawozdaniu pominięto pozycję 914, która wobec braku jakiegokolwiek informacji w obecnym opracowaniu również pozostaje niewypelniona.

Niniejszy katalog zawiera także trzy pozycje niewymienione w katalogach z lat 1935–1938, pomimo że były to dzieła artystów polskich. Według adnotacji pracowników TZSP na drukowanym katalogu z 1925 r. z gmachu Zachęty skradziono obraz *Canale Grande* J. Stanisławskiego (TZSP 376). Ponadto brakuje w nim obrazu *Główna dziewczynki* A. Malinowskiego (TZSP 200), *Tablicy podarowanej przez artystów K. Benniemu* (TZSP 581)³⁰ oraz *Płaskorzeźby staroromańskiej* T. Rygiera, chociaż w większości katalogów występuje jako dzieło nieznanego artysty (TZSP 308). Przedmioty te zostały wymienione po raz ostatni w katalogu z 1933 r. Katalogi z lat 1935–1938 nie zawierają także dwóch gobelinów zapisanych pod numerami TZSP 341 i TZSP 612.

Dodatkowo, w celu pełnego odtworzenia katalogu, omówiona została lista 23 depozytów w TZSP zapisanych w katalogu Zachęty z 1938 r., zaczynająca się od numeru 5001. Trzeba tu zaznaczyć, że wykazy depozytów wymienione w katalogach z lat 1928–1938 różnią się od siebie, dlatego w niniejszym katalogu odniesiono się do ostatniego spisu depozytów zamieszczonego w katalogu z 1938 r. W ten sposób zrekonstruowany został pełny katalog zbiorów Zachęty, zawierający 940 pozycji. Liczba muzealiów opisanych w katalogu jest większa od liczby pozycji, ponieważ w katalogach zbiorów Zachęty

30| Obecnie znajduje się w zbiorach MNW, zdeponowana w 1942 r. Z uwagi na utratę znaków własnościowych przez długi czas pozostawała bez proweniencji. Jednak opis zamieszczony w prasie jednoznacznie potwierdza jej pochodzenie: *tablica brązowa skomponowana w kształcie starożytnego dyplomu pergaminowego, ozdobiona wielką pieczęcią i gałęzią liści dębowych [...] napis „Cześć pracy – zasługom chwala – 1896 – 1904 – „Kurier Warszawski” 1904, nr 57, s. 3.*

prepared only after the catalogue had been printed. That report contains information about additional gifts and purchases which were assigned consecutive inventory numbers. The last entry, no. 918, is the painting *Autumn Landscape* by Józef Jarosz. It is the last documented acquisition for the TZSP collection. The report omits entry no. 914, which, because of a lack of any sort of information, remains empty also in this compilation.

This catalogue also contains three entries not present in the catalogues from 1935–1938, despite the fact that these are works by Polish artists. According to notations by TZSP staff on the printed catalogue of 1925, the painting by J. Stanisławski *Canale Grande* (TZSP 376) was stolen from the Society's building. Additionally, works missing from these catalogues are *Head of a Girl* by A. Malinowski (TZSP 200), *Plaque Offered by Artists to K. Benni* (TZSP 581)³⁰, and *Old Roman Relief* by T. Rygier, although in most catalogues the latter is listed as executed by an unknown artist (TZSP 308). These items were last listed in the catalogue from 1933. The catalogues from 1935–1938 also do not mention two tapestries inventoried as TZSP 341 and TZSP 612.

In addition, in order to fully reconstruct the catalogue, this publication contains the list of 23 works on deposit at the Society, listed in the catalogue of 1938, beginning with no. 5001. It must be noted that the lists of deposits in the catalogues from 1928–1938 vary, which is why the reconstructed catalogue follows the last listing of deposits from the catalogue of 1938. The above efforts gave rise to a reconstruction of the entire catalogue of the TZSP collection, consisting of 940 entries. The number of artworks described in the catalogue is larger than the number of entries, because the Society's catalogues, under the so-called collective entries, list cursorily the described

30| Presently in the collection of MNW, deposited in 1942. Due to the loss of ownership marks, its provenance was unknown for a long time. However, there is a description published in the press that identifies it unequivocally: *A bronze plaque in the shape of an ancient vellum diploma, adorned with a grand seal and sprig of oak leaves [...], carrying the inscription: "Honour to work – glory to achievements – 1896 – 1904" – "Kurier Warszawski" 1904, no. 57, p. 3.*

pod tzw. zbiorczymi numerami znajdują się zdawkowo opisane kolekcje 176 rysunków z daru L. Norblina (TZSP 321), a także ok. 1000 rysunków z kolekcji J. Blocha, które podzielono na dwie pozycje (TZSP 322 i 332 katalogu). Ponadto pod pozycją 507 zapisano siedem plakiet W. Trojanowskiego – dzisiaj niezidentyfikowanych. Plakiety te oraz kolekcje rysunkowe Norblina i Blocha wymagają jeszcze dodatkowych badań.

Podsumowując, poniższy katalog składa się z 940 pozycji: 917 należących do zbiorów Zachęty oraz 23 depozytów. Według stanu dzisiejszej wiedzy z 940 pozycji katalogowych: 611 istnieje w zbiorach muzealnych lub prywatnych, jedna pozycja pozostaje niewypełniona, jeden obraz zaginął przed 1933 r., 317, czyli ponad jedna trzecia przedwojennych zbiorów Zachęty, zostało utraconych w czasie II wojny światowej, a 10 zabytków przypadło po 1945 r. w niewyjaśnionych okolicznościach w MNW oraz po wypożyczeniu z MNW do dekoracji instytucji pozamuzealnych (KC PZPR, Biura Odbudowy Stolicy, Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej) lub zostało wykreślonych z ewidencji na podstawie decyzji MKiS. W liczbie istniejących 611 pozycji znajdują się także obiekty poważnie uszkodzone w czasie działań wojennych, które są jedynie fragmentami dawnych dzieł, np. TZSP 225, 230, 613, 724, 765.

Wytłumaczenia wymaga także terminologia związana z nabytkami. Oprócz zabytków należących do Muzeum TZSP, nazywanych **zbiorami TZSP**, Zachęta posiadała także przedmioty określone jako **własność Towarzystwa**. Wpisywano je do innej ewidencji i traktowano inaczej. Przede wszystkim przestrzegano zasady, że przedmiotów zakwalifikowanych do **zbiorów** nie wolno sprzedawać³¹. Przedmioty będące natomiast własnością z reguły przeznaczano do rozlosowania wśród członków TZSP³². Niektóre po latach decyzją Komitetu były włą-

collections of 176 drawings from the gift by L. Norblin (TZSP 321) and ca. 1,000 drawings from the collection of J. Bloch, which were divided into two catalogue entries (TZSP 322 and 332). Moreover, entry no. 507 lists seven plaquettes by W. Trojanowski – currently unidentified. These plaquettes, as well as the drawing collections of Norblin and Bloch, require further research.

In conclusion, the catalogue consist of 940 items: 917 belonging to the Zachęta collection and 23 deposits. According to the current state of knowledge, from the 940 catalogue items: 611 exist in museum or private collections, one item remains unfilled, one painting was lost before 1933, 317 – which is over 1/3 of the Society's pre-war collections – were lost during World War II, and 10 monuments were lost after 1945 under unknown circumstances at the National Museum in Warsaw and after borrowing them from the National Museum in Warsaw to decorate non-museum institutions (the Central Committee of the Polish United Workers' Party, the Office for the Reconstruction of the Capital, the Polish-Soviet Friendship Society) or were removed from the register on the basis of a decision of the Minister of Culture and Arts. Among the existing 611 items, there are also objects severely damaged during the war, which are only fragments of ancient works, e.g. TZSP 225, 230, 613, 724, 765.

Moreover, it would be pertinent to explain the terminology related to acquisitions. Besides the artworks belonging to the TZSP Museum, designated as the **TZSP Collection**, the Society also owned works known as **Property of the Society**. These were inventoried separately and treated differently. The primary difference was that objects being part of the **Collection** would not be sold.³¹ On the other hand, objects that were property were usually intended to be raffled off to the Society's members.³² Some, after a number of years, were by deci-

31 | Odstępstwem od tej zasady była wymiana z E. Okuniem jednego obrazu pochodzącego z daru Czosnowskich na inny obraz tego artysty, dokonana w 1929 r. Podmieniony obraz otrzymał ten sam numer – TZSP 431.

32 | Sprawozdanie TZSP za 1933, s. 10. Obrazy posiadały numery „własności” 832–855.

31 | An exception to this rule was the exchange in 1929 with E. Okuń of one painting from a gift of the Czosnowscy family for another painting by the same artist. The exchanged painting was assigned the same number – TZSP 431.

32 | Report of TZSP for 1933, p. 10. Objects were assigned “property” numbers 832–855.

czane do zbiorów. Na przykład w 1926 r. odnotowano obrazy, które *stanowiły już dawniej własność Towarzystwa, lecz teraz dopiero zostały do zbiorów Towarzystwa włączone*. Były to dzieła: S. Czechowicza *Autoportret*, zapisany w katalogu pod numerem TZSP 647 (podarowany w 1887 r.), i W. Podkowińskiego *W miasteczku Siennicy*, ofiarowany wcześniej przez Ludwika Brühla, zapisany pod numerem TZSP 611³³.

Po raz pierwszy rozróżnienie nabytków na przeznaczone **do zbiorów** i **na własność** Towarzystwa pojawiło się w sprawozdaniu TZSP za 1924 r. Przyjęto wówczas od rodziny Morawskich dar *na własność Twa* w postaci *Portretu Prezesa Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego*, autorstwa nieznanego malarza³⁴. Podobnie w 1925 r. przyjęto legat Franciszka Sandeckiego, w postaci pięciu obrazów jego autorstwa i portretu pędzla W. Pawliszaka przedstawiającego brata Sandeckiego. Prace te *Komitet postanowił przyjąć bez zaliczenia ich do kategorii Zbiorów*³⁵. W 1927 r. wyszczególniono przedmioty: *podarowane do zbiorów Twa, zakupione do zbiorów przez Komitet z funduszków Towarzystwa, dzieła stanowiące własność i włączone do zbiorów oraz zakupy na własność Towarzystwa*³⁶. Szczególnie bogaty w nabytki był rok 1929, kiedy odnotowano także dary na własność TZSP. W 1928 r. w sprawozdaniu po raz pierwszy pojawiają się numery własności TZSP 463, 464, 466, 501³⁷. Ostatnia informacja o nabyciu obrazów na własność TZSP pochodzi ze sprawozdania za 1936 r. Ostatni odnotowany numer to 912³⁸.

Równoległe z pozyskiwaniem obrazów na własność dokonywano inwentaryzacji posiadanych już przedmiotów, pozostających dotąd bez żadnej ewidencji. I tak na obrazie pochodzącym z zapisu W. Bilskiego

sion of the Committee incorporated into the collection. For example, in 1926, mention was made of paintings which *already were the property of the Society, but only recently were incorporated into the Society's collection*. These were paintings *Self-Portrait* by S. Czechowicz inventoried as TZSP 647 (donated in 1887) and *In the Town of Siennica* by W. Podkowiński, donated earlier by Ludwik Brühl, inventoried as TZSP 611.³³

The first differentiation of acquisitions as being **for the collection** vs. **property** of the Society appeared in the TZSP report for 1924. In that year, a gift from the Morawscy family was received “for property of the Soc.” in the form of a *Portrait of the President of the Land Credit Society* by an unknown artist.³⁴ Similarly, in 1925 the Society received a bequest from Franciszek Sandeck in the form of five paintings by him and a portrait of his brother by W. Pawliszak. *The Committee decided to accept these works without categorizing them into the Collection*.³⁵ In 1927, items were separately identified as: *donated to the Soc. collection, purchased for the collections by the Committee with the Society's funds, works being the property of the Society and incorporated into the collection, and purchases for the property of the Society*.³⁶ The year 1929 was especially rich in acquisitions, including gifts for property. The report for 1928 for the first time lists property items under TZSP 463, 464, 466, 501.³⁷ The last information about acquisitions for the Society's property is in the report for 1936. The last such number is TZSP 912.³⁸

The acquisition of new objects for property was accompanied by the inventorization of already owned objects which were heretofore undocumented. For ex-

33 | Sprawozdanie TZSP za 1926, s. 8.

34 | Sprawozdanie TZSP za 1924, s. 6.

35 | Sprawozdanie TZSP za 1925, s. 11.

36 | Sprawozdanie TZSP za 1927, s. 9. Oprócz dzieł artystów polskich przyjęto na własność ofiarowany przez H. Kosińską-Słubicką obraz Claude'a Lorrain *Burza*, dzisiaj niezrozpoznany.

37 | Sprawozdanie TZSP za 1928, s. 8.

38 | Sprawozdanie TZSP za 1936, s. 11 – numery 919 (910?), 911, 912.

33 | Report of TZSP for 1926, p. 8.

34 | Report of TZSP for 1924, p. 6.

35 | Report of TZSP for 1925, p. 11.

36 | Report of TZSP for 1927, p. 9. Besides the works of Polish artists, a gift from H. Kosińska-Słubicka of the painting *Tempest* by Claude Lorrain was accepted into property. To this day, this work has not been identified.

37 | Report of TZSP for 1928, p. 8.

38 | Report of TZSP for 1936, p. 11 – nos. 919 (910?), 911, 912.

z 1893 r., przyjętego w 1916 r., widnieje nalepka z numerem własności 690 nadanym w 1929 r.

Wyjaśnić należy także różnice pomiędzy sprawozdaniami rocznymi a *Katalogiem zbiorów z lat 1933–1938* – w pracach tych podano inne informacje na temat obiektów nabytych do zbiorów. Rozbieżność dotyczy m.in. obrazów zapisanych pod numerami: TZSP 658 – Stanisław Zawadzki *Igraszki Amora*, olej na płótnie, 105 × 78³⁹, w katalogu – *U źródła*, olej na płótnie, 86 × 67; TZSP 677 – Konstanty Wróblewski *W słońcu*, olej na płótnie, 51 × 62, w katalogu – *Stara cerkiew ruska z 1781*, olej na płótnie, 62 × 78; TZSP 678 – Tadeusz Cieślewski *Wawel*, akwarela, 80 × 53, w katalogu – *Rynek Starego Miasta w Warszawie*, akwarela, 70 × 101; TZSP 679 – S. Bagieński *Zaskoczeni*, olej na płótnie, 77 × 105, w katalogu – *W dzień upalny* 78 × 104⁴⁰. W 1934 r. nabyto akwarelę Tadeusza Nartowskiego *Pod szronem*, 68 × 50 – TZSP 832⁴¹, zaś w katalogu wymieniono w tym miejscu *Wnętrze kościoła Dominikanów w Wilnie*. Ostatecznie za wiążące autor uznał informacje zamieszczone w katalogu z 1938 r. Inne różnice występujące w katalogach, zwłaszcza z lat 20. XX w., pokazano w tabeli nr 1.

■ PRZYKŁADY NALEPEK (ZNAKÓW WŁASNOŚCIOWYCH)

Na stronach 15–17 przedstawiono przykłady znaków własnościowych zabytków pochodzących z TZSP. Nalepki zbiorów (ilustr. a–c), własności (ilustr. f) i depozytową (ilustr. g) umieszczano na odwrociach, na płótnach lub krosnach. Na przestrzeni dziejów Zachęty stosowano różne nalepki zbiorów odpowiadające numerom katalogów z lat 1904–1938. Na przykład na licu bądź w narożnikach obrazów umieszczano tak-

39 | Sprawozdanie TZSP za 1926, s. 8.

40 | Sprawozdanie TZSP za 1927, s. 9.

41 | Sprawozdanie TZSP za 1934, s. 8.

ample, a painting from the bequest of W. Bilski of 1893, received in 1916, contains a label with ownership number 690, assigned in 1929.

It is also necessary to account for the differences between the annual reports and the *Catalogue of the Collection 1933–1938* – the catalogues provide contradictory information about items acquired for the collection. These differences include paintings registered as: TZSP 658 – Stanisław Zawadzki *Cupid's Play*, oil on canvas, 105 × 78,³⁹ in the catalogue – *At the Source*, oil on canvas, 86 × 67; TZSP 677 – Konstanty Wróblewski *In Sunshine*, oil on canvas, 51 × 62, in the catalogue – *Old Ruthenian Orthodox Church from 1781*, oil on canvas, 62 × 78; TZSP 678 – Tadeusz Cieślewski *Wawel Castle*, watercolour, 80 × 53, in the catalogue – *Market in the Old Town in Warsaw*, watercolour, 70 × 101; TZSP 679 – S. Bagieński *Surprised*, oil on canvas, 77 × 105, in the catalogue – *On a Hot Day*, 78 × 104.⁴⁰ In 1934, the watercolour by Tadeusz Nartowski *Under the Frost*, 68 × 50 was acquired as TZSP 832,⁴¹ while the catalogue lists under this number *Interior of the Dominican Church in Vilnius*. In the final analysis, the author considers the information in the catalogue of 1938 as definitive. Other differences among the catalogues, especially those from the 1920's, are shown in Table 1.

■ EXAMPLES OF LABELS (OWNERSHIP MARKS)

Pages 17–19 include examples of ownership marks of artworks belonging to TZSP. Labels on items in the collection (fig. a–c), of property (fig. f), and deposits (fig. g) were placed on the backs of canvasses or stretchers. Over the course of the Society's history, various labels were used, carrying numbers from catalogues for the years 1904–1938. For example, a small label bearing a catalogue number in the collection was placed

39 | Report of TZSP for 1926, p. 8.

40 | Report of TZSP for 1927, p. 9.

41 | Report of TZSP for 1934, p. 8.

a)

b)

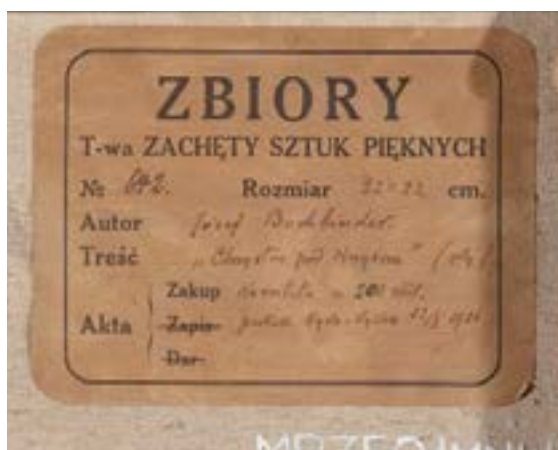
c)

d)

e)

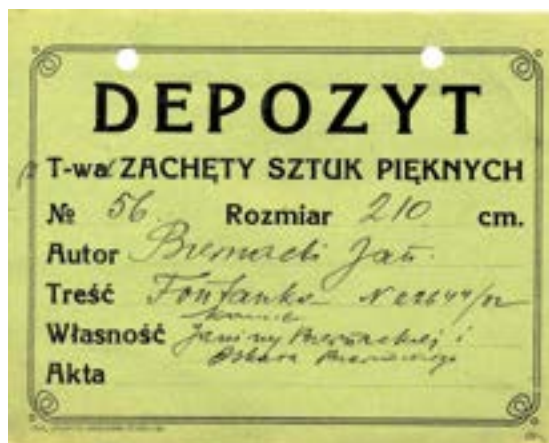
f)

- Przykłady nalepek (znaków własnościowych): a) nalepka TZSP 88 z obrazu I 277 I I MNW; b) nalepka TZSP 293 z obrazu M.Ob. I 128 MNW; c) nalepka TZSP 366 z obrazu M.Ob. 1829 MNW; d) nalepka TZSP 469 z obrazu MP 5469 MNW; e) nalepka TZSP 642 z obrazu MP 3501 MNW; f) nalepka własność TZSP z obrazu MP 1045 MNW

Examples of labels (ownership marks): a) Label TZSP 88 from painting I 277 I I MNW; b) Label TZSP 293 from painting M.Ob. I 128 MNW; c) Label TZSP 366 from painting M.Ob. 1829 MNW; d) Label TZSP 469 from painting MP 5469 MNW; e) Label TZSP 642 from painting MP 3501 MNW; f) Label "property of TZSP" from painting MP 1045 MNW

g)

h)

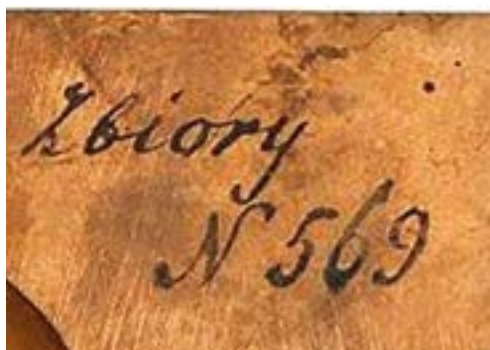
i)

j)

k)

l)

TOW. ZACHĘTY SZTUK PIĘKNYCH
ZBIORY TOW. ZACHĘTY SZT. P.

- Przykłady nalepek (znaków własnościowych): g) nalepka depozytowa TZSP; h) nalepka naklejana na licu w narożnikach obrazów z obrazu MP 3889 MNW; i) numer katalogowy 36 z 1901 r. z obrazu MP 1235 MNW; j) pieczętka okrągła na kartce z nr 1393; k) oznaczenia malowane na medalionach; l) pieczętki własnościowe

Examples of labels (ownership marks): g) TZSP deposit label; h) Label attached to the face of the paintings in the corners of MP 3889 MNW; i) Catalogue number 36 of 1901 from painting MP 1235 MNW; j) Round seal on a card with no. 1393; k) Medallion with black ink; l) Seals

m)

n)

- Przykłady nalepek (znaków własnościowych): m) pieczętka TZSP z książki; n) nalepki wystawowe TZSP
Examples of labels (ownership marks): m) TZSP seal from a book; n) TZSP exhibition label

że małe karteczki z numerem zbiorów (ilustr. h). Ich umiejscowienie było różne – w lewym górnym lub lewym dolnym narożniku obrazu (por. TZSP 216), natomiast na odwrocie obrazu J. Myszkowskiego (TZSP 263) zachował się napis pomarańczową kredką „36”, który odpowiada numerom katalogu z 1901 r. (ilustr. i). Ponadto na blejtramach naklejano białe karteczki z okrągłą pieczęcią zawierającą pośrodku numer (ilustr. j). Z powodu utraty źródeł archiwalnych nie sposób jednak dzisiaj ustalić znaczenia tej numeracji. Na medalionach i rzeźbach numery zbiorów malowano czarną farbą (ilustr. k). Na rysunkach, rycinach, fotografiach i książkach można znaleźć pieczętka (ilustr. l, m). Poza tym na odwrocie obrazów i rysunków przyjmowanych na wystawy organizowane w Zachęcie umieszczano również podłużne nalepki z numerem oraz określeniem dzieła – są to tzw. nalepki wystawowe (ilustr. n). Dzieła te posiadały numerację ciągłą, doprowadzoną w 1939 r. co najmniej do numeru 48 400.

on the face or in the corner of paintings (fig. h). Their placements varied – either in the upper left or lower left corner of the painting (cf. TZSP 216). On the back of the painting by J. Myszkowski (TZSP 263) there survives a notation in orange crayon “36”, which corresponds with the work’s number in the catalogue of 1901 (fig. i). In addition, white labels with round seals bearing a number were affixed to the stretchers (fig. j). However, due to the loss of archival records, today it is not possible to establish the meaning of this numbering. Catalogue numbers of medallions and sculpture were painted with black paint (fig. k). Drawings, prints, photographs, and books were numbered with seals (fig. l, m). Paintings and drawings accepted for exhibitions organized at the Society were marked on the back with oblong labels with a number and description of the work – these are the so-called exhibition labels (fig. n). These works were numbered consecutively, and by 1939 they must have totalled at least 48,400.

Tabela 1. Różnice w poszczególnych pozycjach katalogowych występujące w katalogach TZSP z lat 1904–1938
Table 1. Differences in catalogue listings in TZSP catalogues from 1904–1938

KATALOGIZ LAT / CATALOGUES FOR THE YEARS									
Poz. kat.	1904	1908	1912	1920	1924	1925	1928–1930	1933	1935–1938
Cat. no.									
5	Niecznany, <i>Portret Jana III Sobieskiego</i> Unknown, <i>Portrait of Jan III Sobieski</i>			Niecznany, <i>Portret Marysieńki</i> Unknown, <i>Portrait of Marysieńka</i>					–
15	A. Schouppé, <i>Dolina Kościeliska / Kościeliska Valley</i>								F. Brzozowski, <i>Dolina Kościeliska</i> <i>Kościeliska Valley</i>
21	C. Velásquez, <i>Na koniu</i> C. Velásquez, <i>On Horseback</i>					A. van Dyck, <i>Portret krówny Karola I... /</i> <i>Portrait of Charles I... /</i>			
37	H. Baisch, <i>Burza / Tempest</i>			–	H. Baisch, <i>Burza / Tempest</i>				W. Gerson, <i>Wit Stawos w drodze... /</i> <i>Véit Stoss on the Way... /</i>
62	K. Mirecki, <i>Na tarasie / On the Terrace</i>			–	K. Mirecki, <i>Na tarasie / On the Terrace</i>				
119	L. Biedronski, <i>Głóuka / Head</i>								M. Andrzejkiewicz- -Buttowt, <i>Głóuka / Head</i>
151	Z. Sidorowicz, <i>Poranek / Morning</i>						M. Andriolli, <i>Ilustracja do „Marii” Malczewskiego / Illustration for Malczewski’s “Maria”</i>		
152	J. Marszewski, <i>Krowa / Cow</i>						M. Andriolli, <i>Ilustracja do „Marii” Malczewskiego / Illustration for Malczewski’s “Maria”</i>		
153	W. Gerson, <i>Studium / Study</i>						M. Andriolli, <i>Ilustracja do „Marii” Malczewskiego / Illustration for Malczewski’s “Maria”</i>		
154	A. Malinowski, <i>Głowa / Head</i>						M. Andriolli, <i>Ilustracja do „Marii” Malczewskiego / Illustration for Malczewski’s “Maria”</i>		
197	M. Andriolli, <i>Ilustracja do „Marii” Malczewskiego / Illustration for Malczewski’s “Maria”</i>						Z. Sidorowicz, <i>Poranek / Morning</i>		
198	M. Andriolli, <i>Ilustracja do „Marii” Malczewskiego / Illustration for Malczewski’s “Maria”</i>						J. Marszewski, <i>Krowa / Cow</i>		
199	M. Andriolli, <i>Ilustracja do „Marii” Malczewskiego / Illustration for Malczewski’s “Maria”</i>						W. Gerson, <i>Studium / Study</i>		
200	M. Andriolli, <i>Ilustracja do „Marii” Malczewskiego / Illustration for Malczewski’s “Maria”</i>						A. Malinowski, <i>Głowa / Head</i>		–
211	A. Castell, <i>Ruiny klasztoru / Ruins of a Monastery</i>				I i II wyd. / I & II ed. K. Wojniakowski, <i>Autoportret / Self-Portrait</i>			A. Castell, <i>Ruiny klasztoru / Ruins of a Monastery</i>	–
212	Niecznany, <i>Krajobraz</i> Unknown, <i>Landscape</i>				I i II wyd. / I & II ed. Kamieński, <i>„Piątek” u dra Benniego / “Friday” at Dr. Benni</i>			Niecznany, <i>Krajobraz</i> Unknown, <i>Landscape</i>	–
213	J. Both, <i>Krajobraz / Landscape</i>				I i II wyd. / I & II ed. T. Rygiel, <i>J. Kossak</i>			J. Both, <i>Krajobraz / Landscape</i>	–
236	A. Brodowski, <i>Autoportret / Self-Portrait</i>							R. Hadziewicz, <i>Portret A. Brodowskiego</i> <i>Portrait of A. Brodowski</i>	

KATALOGIZAT / CATALOGUES FOR THE YEARS									
Poz. kat.	1904	1908	1912	1920	1924	1925	1928–1930	1933	1935–1938
Cat. no.									
244	S. Waliszewski, <i>Autoportret (Głowa starca) / Self-Portrait (Head of an Old Man)</i>		F. Pfanhauser, <i>Portret Kokulara / Portrait of Kokular</i>				A. Kokular, <i>Autoportret / Self-Portrait</i>		
288	Niecznany, <i>Portret króla Jana III i Marysiarki</i> Unknown, <i>Portrait of King Jan III and Marysiarka</i>		Niecznany, <i>Portret Jana III Sobieskiego</i> Unknown, <i>Portrait of Jan III Sobieski</i>						
297	P. van Bloemen, <i>Wjazd Michala Radziwiłła do Rzymu w 1680 r. (Wjazd Osolińskiego do Rzymu)</i> <i>Entrance of Michal Radziwiłł into Rome into 1680 (Entrance of Osoliński into Rome)</i>		Niecznany, <i>Pustelnik</i> Unknown, <i>Hermit</i>						
298	Niecznany, <i>Pustelnik</i> Unknown, <i>Hermit</i>		P. van Bloemen, <i>Wjazd Michala... / Entrance of Michal...</i>						
334	K. Alchimowicz, <i>Ostatni z arcykapłanów pogańskich</i> <i>Łutery z córką Pojata / Last of the Lithuanian Pagan High Priests with His Daughter</i>		W. Pawłiszak, <i>Atak Tatarów / Attack of the Tatars</i>						
376	–		J. Stanisławski, <i>Canale Grande</i>				–		
403	J. Kryński, <i>Portret Leopolda Lachnickiego, płaskorzeźba / Portrait of Leopold Lachnicki, bas-relief</i>		J. Kryński, <i>Portret Cypriana Lachnickiego, płaskorzeźba / Portrait of Cyprian Lachnicki, bas-relief</i>				J. Kryński, <i>Portret Leopoldyny Lachnickiej / Portrait of Leopoldyna Lachnicka</i>		
409	–		II wyd. / II ed. C. Tański, <i>Autoportret / Self-Portrait</i>		Niecznany, <i>Pejsaż (obraz szkoły starożytności)</i> Unknown, <i>Landscape (painting of the ancient school)</i>		–		
410	–		II wyd. / II ed. Wankic, <i>Pejsaż / Landscape</i>		[<i>Studium</i>] / [<i>Study</i>]		–		
411	–		II wyd. / II ed. T. Ziomek, <i>Młyn / Mill</i>		Dar R. Wildta / Gift of R. Wildt		L. Wyczółkowski, <i>Chrystus / Christ, lit.</i>		
412	–		II wyd. / II ed. H. Weyssenhoff, <i>Spleen / Spleen</i>		4 akwarele – dar P. Boczkowskiego 4 watercolours – gift of P. Boczkowski		L. Wyczółkowski, <i>Arrasy / Arrases, lit.</i>		

KATALOGIZAT / CATALOGUES FOR THE YEARS									
Poz. kat.	1904	1908	1912	1920	1924	1925	1928–1930	1933	1935–1938
Cat. no.									
413	–	–	–	–	II wyd. / II ed. L. Dymitrowicz, <i>Wnętrze kościoła... / Interior of the Church...</i>	J. Pankiewicz, <i>14 akwareli / 14 watercolours</i>		L. Wyczółkowski, <i>Array / Arrases</i> , lit.	
414	–	–	–	–	II wyd. / II ed. J. Gumowski, <i>Grupa portretowa / Group Portrait</i>	L. Wyczółkowski, <i>Tęka akwafort / Portfolio of etchings</i>		L. Wyczółkowski, <i>Odrzwania / Doorways</i> , lit.	
562	–	–	–	–	I. Łopaciński, <i>Tablica dra Benniego / Plaque of Dr. Benni</i> I wyd. / I ed. J. Gumowski, <i>Grupa portretowa / Group Portrait</i>			L. Wyczółkowski, <i>Sosny / Pines</i> , lit.	
571	–	–	–	–	II wyd. / II ed. J. Rapacki <i>Autoportret / Self-Portrait</i>	J. Gumowski, <i>Grupa portretowa / Group Portrait</i>			
572	–	–	–	–	7 Miniatur, dar / 7 Miniatures, gift of O. de Vilde	S. Marszałkiewicz i 6 innych, dar / & 6 others, gift of O. de Vilde		S. Marszałkiewicz [z daru de Vilde] [from the gift of de Vilde]	
573	–	–	–	–	<i>Portrecik Poniatowskiego / Little Portrait of Poniatowski</i>			[Miniatura z daru de Vilde] / [Miniature from the gift of de Vilde]	–
574	–	–	–	–	L. Wyczółkowski, <i>Tęka Gdańska / Gdańsk Foto</i>			[Miniatura z daru de Vilde] / [Miniature from the gift of de Vilde]	–
575	–	–	–	–	A. Orłowski, <i>Album szkiców / Album of Sketches</i>			[Miniatura z daru de Vilde] / [Miniature from the gift of de Vilde]	–
576	–	–	–	–	9 sztychów / 9 etchings, gift of S. Leszczyński			[Miniatura z daru de Vilde] / [Miniature from the gift of de Vilde]	–

KATALOGIZ LAT / CATALOGUES FOR THE YEARS									
Poz. kat.	1904	1908	1912	1920	1924	1925	1928–1930	1933	1935–1938
Cat. no.									
577	–	–	–	–	–	W. Klejn, 70 drzeworytów / 70 woodcuts	[Miniatura z daru de Vilde] / [Miniature from the gift of de Vilde]	–	–
578	–	–	–	–	–	W. Trojanowski, zbiór plaket (inny niż zapisane pod TZSP 507) / collection of plaques (different than the one entered under TZSP 507)	[Miniatura z daru de Vilde] / [Miniature from the gift of de Vilde]	–	–
581	–	–	–	–	–	<i>Tablica dla dra Benniego</i> – dar artystów / <i>Plaque of Dr. Benni</i> – gift from artists	–	–	–
586	–	–	–	–	–	M. Zarembski, 2 rysunki / 2 drawings	M. Zarembski, <i>Dziewczyna / Girl</i>	–	–
587	–	–	–	–	–	L. Wyczółkowski, <i>Teża Lublin / Lublin Folio</i>	M. Zarembski, <i>Domostwo / Homestead</i>	–	–
590	–	–	–	–	–	L. Wyczółkowski, <i>Teża Autolitografii / Folio of Autolithographs</i>	L. Wyczółkowski, <i>Kamienica w Kazimierzu / Tenement in Kazimierz</i>	–	–
594	–	–	–	–	–	J. Kryński, <i>Portret Leopoldyny Lachnickiej, płaskorzeźba / Portrait of Leopoldyna Lachnicka, bas-relief</i>	L. Wyczółkowski, <i>Motif from Kazimierz</i>	–	–
610	–	–	–	–	–	W. Wankic, <i>O zachodzie / At Sunset</i>	J. Rembowski, <i>Portret matki artysty / Portrait of the Artist's Mother</i>	–	–
611	–	–	–	–	–	S. Lentz, <i>Studium / Study</i>	W. Podkowiński, <i>W miasteczku Siennicy / In the Town of Siennica</i>	–	–
612	–	–	–	–	–	T. Noskowski, <i>Wieczór / Evening</i>	[arras z XVII w.] / [arras from the 17 th c.]	–	–
613	–	–	–	–	–	P. Krasnodębski, <i>Ogródek / Little Garden</i>	C. Dylczyński, <i>Król Kazimierz zarządza budowę ratusza / King Casimir Orders the Building of the City Hall</i>	–	–
658	–	–	–	–	–	–	S. Zawadzki, <i>Igraszkę amora / Cupid's Play</i>	S. Zawadzki, <i>U źródła / At the Source</i>	–
677	–	–	–	–	–	–	K. Wróblewski, <i>W słońcu / In Sunshine</i>	K. Wróblewski, <i>Stara cerkiew ruska / Old Ruthenian Orthodox Church</i>	–
678	–	–	–	–	–	–	T. Cieślowski, <i>Wawel / Wawel Castle</i>	T. Cieślowski, <i>Rynek na Starym Mieście / Market in the Old Town</i>	–
679	–	–	–	–	–	–	S. Bagićński, <i>Zaskoczeni / Surprised</i>	S. Bagićński, <i>W dzień upalny / On a Hot Day</i>	–

Układ not katalogowych

Format of Catalogue Entries

Układ not:

- **pozycja katalogu;**
- **autor:** w nawiasach podano lata życia, jeśli nieznane, oznaczono znakiem zapytania;
- **tytuł:** w nawiasach podano tytuły pojawiające się w dokumentacji zbiorów Zachęty (sprawozdaniach, katalogach, przewodnikach);
- **data powstania dzieła:** w nawiasach kwadratowych podano datę domyślną;
- **technika i tworzywo:** w przypadku braku informacji w katalogach zapisano: brak danych;
- **wymiary:** wysokość × szerokość w centymetrach;
- **opis:** tylko do strat wojennych, o ile istnieją;
- **pochodzenie i historia:** podano (w układzie chronologicznym) następująco – sposób nabycia do TZSP, informacje o ew. depozycie w innej instytucji, informacje o konserwacji w Zachęcie tylko w przypadku strat wojennych, czasy wojenne, data zdeponowania w MNW, data grabieży przez Niemców, rewindykacja, ew. historia powojenna;
- **sygnatury:** w przypadku braku informacji w katalogach zapisano: brak danych;

Format of Catalogue Entries:

- **Catalogue number;**
- **Artist:** dates of birth & death in parentheses, marked with ? if unknown;
- **Title:** in parentheses, titles appearing in documentation of the Society's collection (reports, catalogues, guidebooks);
- **Date of creation:** assumed dates in square brackets;
- **Medium and support:** "no data" if unrecorded in the catalogues;
- **Dimensions:** height × width in centimeters;
- **Description:** only for wartime losses, where applicable;
- **Provenance and history:** chronologically – method of acquisition by TZSP; information about depositing in other institutions; information about restoration at the Society was provided for wartime losses only; wartime history, date of deposit in MNW, date of looting by the Germans, repossession, post-war history, if any;
- **Signatures:** "no data" if not recorded in the catalogues;

- **obecny właściciel lub informacja o utracie:** w numerach inwentarza zapisanych z kropkami nie ma spacji;
- **bibliografia:** podana chronologicznie, skrótowo, patrz: wykaz skrótów zastosowanych w niniejszych notach; w numerach spisów **Z., W., Rew.**
- **negatyw:** informacja o istniejących negatywach lub reprodukcjach, dotycząca tylko strat wojennych i braków powojennych;
- **archiwalia:** pochodzą z *Kartoteki niekompletnej dzieł sztuki zabranych w czasie okupacji przez Niemców, własność Muzeum Narodowego oraz depozyty, przechowywanej w Dziale Inwentarzy MNW.*

Straty wojenne i braki powojenne oraz dzieła, o których nie ma informacji, zaznaczono kolorem pomarańczowym. Opisy dzieł w języku polskim i niemieckim, znajdujące się w źródłach, zacytowano z zachowaniem oryginalnej pisowni.

- **Present owner or information about loss:** Dotted inventory entries do not include a space;
- **Bibliography:** chronological, abbreviated; see list of bibliographic abbreviations in these notes; in inv. numbers **Z., W., Rew.;**
- **Negative:** information about existing negatives or other reproductions of wartime or post-war losses;
- **Archives:** from the *Incomplete card catalogue of artworks, owned by the National Museum and on deposit, taken by the Germans during the occupation*, kept in the Inventory Department of MNW.

Wartime and post-war losses, together with works for which no information is available, are marked in orange. The descriptions of works in Polish and German, found in source materials, are quoted in their original wording.

■ WYKAZ SKRÓTÓW BIBLIOGRAFICZNYCH
LIST OF BIBLIOGRAPHIC ABBREVIATIONS

AAN, MKiS, 387/25	<p>Archiwum Akt Nowych, Ministerstwo Kultury i Sztuki, Biuro Rewindykacji i Odszkodowań, Kwestionariusz strat i zniszczeń w zakresie dzieł sztuki oraz zabytków kultury i przyrody. Muzea miejskie i zbiory: Białogard–Lublin, 1950, sygn. 387/25.</p> <p>Archives of Modern Records, Ministry of Culture and Arts, Bureau of Repossession and Restitution, Questionnaire of losses and damage of artworks and assets of culture and nature. Municipal museums and collections, Białogard–Lublin, 1950, inv. 387/25.</p>
AAN, MKiS, 387/41	<p>Archiwum Akt Nowych, Ministerstwo Kultury i Sztuki, Biuro Rewindykacji i Odszkodowań, Malarstwo, 1951–1952, sygn. 387/41.</p> <p>Archives of Modern Records, Ministry of Culture and Arts, Bureau of Repossession and Restitution, Painting, 1951–1952, inv. 387/41.</p>
AAN, MKiS, 387/58	<p>Archiwum Akt Nowych, Ministerstwo Kultury i Sztuki, Biuro Rewindykacji i Odszkodowań, Misja prof. Estreichera, 1946–1947, sygn. 387/58.</p> <p>Archives of Modern Records, Ministry of Culture and Arts, Bureau of Repossession and Restitution, Mission of Prof. Estreicher, 1946–1947, inv. 387/58.</p>
AAN, MWRiOP, 7003	<p>Archiwum Akt Nowych, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Wydział Sztuki – muzea – kwestionariusze dla muzeów i zbiorów muzealnych zawierające dane dla G.U.S o muzeach w Polsce, 1933, sygn. 7003.</p> <p>Archives of Modern Records, Ministry of Religious Denominations and Public Enlightenment, Art Section – questionnaires for museums and art collections containing information for G.U.S. about museums in Poland, 1933, inv. 7003.</p>
AAN, MWRiOP, 7093	<p>Archiwum Akt Nowych, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Wydział Sztuki – przydział zbiorów do poszczególnych gmachów reprezentacyjnych – wypożyczanie, depozyty, opieka nad zbiorami, 1920–1939, sygn. 7093.</p> <p>Archives of Modern Records, Ministry of Religious Denominations and Public Enlightenment, Art Section – assignment of artworks to various representational buildings – loans, deposits, care of collections, 1920–1939, inv. 7093.</p>
Album 75-lecia TZSP	<p><i>Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie. LXXV</i>, Warszawa 1936.</p> <p><i>The Society for the Encouragement of Fine Arts. LXXV (75th Anniv. Album)</i>, Warsaw 1939.</p>
Archiwum MNW, 656 A	<p>Archiwum Muzeum Narodowego w Warszawie, Kwity depozytowe i pokwitowania odbioru obrazów z wystawy, 1939–1940, sygn. 656 A.</p> <p>Archives of the National Museum in Warsaw, deposit receipts and receipts of paintings received after exhibitions, 1939–1940, inv. 656 A.</p>
Archiwum MNW, 679	<p>Archiwum Muzeum Narodowego w Warszawie, Rzeczy własne i depozyty zabrane według miejsc przeznaczenia, sygn. 679.</p> <p>Archives of MNW, owned works and deposits taken to intended places, inv. 679.</p>
Archiwum MNW, 695	<p>Archiwum Muzeum Narodowego w Warszawie, Protokoły otwarcia skrzyń ze zbiorami Zachęty, 1942, sygn. 695.</p> <p>Archives of MNW, Protocols of unpacking crates with artworks from TZSP, 1942, inv. 695.</p>
Archiwum MNW, 706	<p>Archiwum Muzeum Narodowego w Warszawie, Protokoły zabezpieczeń, Spisy Zachęty, 1942–1943, sygn. 706.</p> <p>Archives of MNW, Protocols of safeguarding, Lists of TZSP, 1942–1943, inv. 706.</p>

Archiwum MNW, 715	Archiwum Muzeum Narodowego w Warszawie, Protokoły otwarcia skrzyń ze zbiorami Zachęty, 1942, sygn. 715. Archives of MNW, Protocols of unpacking crates with artworks from TZSP, 1942, inv. 715.
Archiwum MNW, 880 A	Archiwum Muzeum Narodowego w Warszawie, sygn. 880 A. Archives of MNW, inv. 880 A.
Archiwum Wojenne, Teki 8	Muzeum Narodowe w Warszawie, Dział Inwentarzy, Archiwum Wojenne, Teki 8. MNW, Inventory Department, Wartime Archives, File 8.
Bericht für April 1942	Muzeum Narodowe w Warszawie, Dział Inwentarzy, <i>Berichte des Museums der Stadt Warschau 1940–1944, Bericht für April 1942</i> . MNW, Inventory Department, <i>Berichte des Museums der Stadt Warschau 1940–1944, Bericht für April 1942</i> .
Bericht für Juli 1942	Muzeum Narodowe w Warszawie, Dział Inwentarzy, <i>Berichte des Museums der Stadt Warschau 1940–1944, Bericht für Juli 1942</i> . MNW, Inventory Department, <i>Berichte des Museums der Stadt Warschau 1940–1944, Bericht für Juli 1942</i> .
Biernacka Zofia	Muzeum Narodowe w Warszawie, Dział Inwentarzy, Depozyty, Teczka Biernacka Zofia. MNW, Inventory Department, Deposits, file Biernacka Zofia.
Charazińska, Straty TZSP, 1993	E. Charazińska, <i>Straty wojenne obrazów z malarstwa polskiego w zbiorach Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie</i> , 1993 (maszynopis). E. Charazińska, <i>Wartime Losses of Polish Painting from the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw, 1993</i> (MS).
Ciągliński Jan	Muzeum Narodowe w Warszawie, Dział Inwentarzy, Dary, Teczka Ciągliński Jan. MNW, Inventory Department, Gifts, file Ciągliński Jan.
Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939	J. Puciata-Pawłowska, <i>Wystawa Pierwszego Czterdziestolecia Tow. Zachęty Sztuk Pięknych 1861–1900</i> , Warszawa 1939. J. Puciata-Pawłowska, <i>Exhibition of the First Forty Years of the Society for the Encouragement of Fine Arts 1861–1900</i> , Warsaw 1939.
Gebethner, Wystawa, 1881	<i>Katalog zbioru obrazów Feliksa Gebethnera wystawionych w Sali Resursy Obywatelskiej na rzecz Towarzystwa Muzycznego</i> , Warszawa 1881. <i>Catalogue of the Painting Collection of Feliks Gebethner Exhibited in the Hall of the Civic Social Club to the Benefit of the Musical Society</i> , Warsaw 1881.
Inwentarz Dział III Sztuki	Muzeum Historii m. Lublina, Księga Inwentarzowa Muzeum Lubelskiego Dział III Sztuki, sygn. ML/Dcp.46/H. Museum of History of the City of Lublin, Inventory Register of the Lublin Museum, Art Section III, inv. ML/Dep.46/H.
IPS, 1936	<i>Malarstwo warszawskie pierwszej połowy XIX wieku. Spis dzieł wystawy zorganizowanej z inicjatywy Warszawskiego Oddziału Polskiego Związku Historyków Sztuki, lipiec–wrzesień 1936</i> , Instytut Propagandy Sztuki, Warszawa 1936. <i>Warsaw Painting of the First Half of the 19th Century. The List of Works of the Exhibition Organized on the Initiative of the Warsaw Branch of the Polish Association of Art Historians: July–September 1936</i> , the Institute of Art Propaganda, Warsaw 1936.
Kaczmarzyk, 1958	D. Kaczmarzyk, <i>Straty wojenne Polski w dziedzinie rzeźby</i> , Prace i materiały Biura Rewindykacji i Odszkodowań nr 14, Warszawa 1958. D. Kaczmarzyk, <i>Polish Wartime Losses in the Realm of Sculpture</i> , Materials of the Bureau of Repossession and Restitution no. 14, Warsaw 1958.

Kaczmarzyk, 1973	D. Kaczmarzyk, <i>Rzeźba polska od XVI do początku XX wieku. Katalog zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie</i> , Warszawa 1973. D. Kaczmarzyk, <i>Polish Sculpture from the 16th C. to the Early 20 C. Catalogue of the Collection of MNW</i> , Warsaw 1973.
Kartoteka	Muzeum Narodowe w Warszawie, Dział Inwentarzy, <i>Kartoteka niekompletna dzieł sztuki zabranych w czasie okupacji przez Niemców, własność Muzeum Narodowego oraz depozyty</i> . MNW, Inventory Department, <i>Incomplete card catalogue of artworks, owned by the National Museum and on deposit, taken by the Germans during the occupation</i> .
Karty kons.	Muzeum Narodowe w Warszawie, Dział Konserwacji, Kartoteka konserwatorska. MNW, Conservation Section, Conservation card catalogue.
Kat. obrazów wywiezionych, 1951	<i>Katalog obrazów wywiezionych z Polski przez okupantów hitlerowskich w latach 1939–1945, II. Malarstwo polskie</i> , pod red. Wydziału Wydawnictw, Prace i materiały Biura Rewindykacji i Odszkodowań nr 11, Warszawa 1951. <i>Catalogue of Paintings Removed from Poland by the Nazi Occupiers during the Years 1939–1945. II. Polish Painting</i> , cd. Department of Publications, Materials of the Bureau of Repossession and Restitution no. 11, Warsaw 1951.
Katalog TZSP, 1901	<i>Katalog tymczasowy zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim</i> , Warszawa 1901. <i>Interim Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in the Kingdom of Poland</i> , Warsaw 1901.
Katalog TZSP, 1904	<i>Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim</i> , Warszawa 1904. <i>Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in the Kingdom of Poland</i> , Warsaw 1904.
Katalog TZSP, 1908	<i>Zbiory Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim</i> , Warszawa 1908. <i>Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in the Kingdom of Poland</i> , Warsaw 1908.
Katalog TZSP, 1912	<i>Zbiory Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim</i> , Warszawa 1912. <i>Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in the Kingdom of Poland</i> , Warsaw 1912.
Katalog TZSP, 1920	<i>Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie: Obrazy i rzeźby</i> , tom 1, Warszawa 1920. <i>Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw: Painting and Sculpture</i> , v. 1, Warsaw 1920.
Katalog TZSP, 1924	<i>Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie: Obrazy i rzeźby</i> , tom 1, Warszawa 1924. <i>Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw: Painting and Sculpture</i> , v. 1, Warsaw 1924.
Katalog TZSP, 1925	<i>Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie</i> , Warszawa 1925. <i>Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw</i> , Warszawa 1925.
Katalog TZSP, 1928	<i>Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie</i> , Warszawa 1925 [właśc. 1928]. <i>Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw</i> , Warsaw 1925 [act. 1928]

Katalog TZSP, 1930	<i>Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie</i> , Warszawa 1925 [właśc. 1930]. <i>Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw</i> , Warsaw 1925 [act. 1930]
Katalog TZSP, 1933	<i>Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie</i> , Warszawa 1933. <i>Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw</i> , Warsaw 1933.
Katalog TZSP, 1935	<i>Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie</i> , Warszawa 1935. <i>Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw</i> , Warsaw 1935.
Katalog TZSP, 1938	<i>Katalog zbiorów Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie</i> , Warszawa 1938. <i>Catalogue of the Collection of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw</i> , Warsaw 1938.
Kostankiewicz, Straty ML, 1995	A. Kostankiewicz, <i>Wykaz obiektów straconych podczas II wojny światowej (uaktualniony – maj 1995) – maszynopis</i> . A. Kostankiewicz, <i>List of Objects Lost during WWII (updated May 1995) – MS</i> .
Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933	J. Kot, <i>Depozyty „Zachęty” w Muzeum Lubelskim</i> , „Nowa Ziemia Lubelska” 1933, nr 15, s. 4. J. Kot, <i>TZSP Deposits in the Lublin Museum</i> , “Nowa Ziemia Lubelska” 1933, no. 15, p. 4.
Kronika MNW, 1945	<i>Kronika Muzeum Narodowego w Warszawie od 18 stycznia 1945 r.</i> , nr inw. rkps 2146 MNW. <i>Chronicle of the National Museum in Warsaw from 18 Jan. 1945</i> : inv. rkps 2146 MNW
Krzyżanowski, 1940	J. Krzyżanowski, <i>Dziwne losy książki w okupowanej Warszawie</i> , [w:] <i>Walka o dobra kultury. Warszawa 1939–1945</i> , pod red. S. Lorentza, t. 1, Warszawa 1970. J. Krzyżanowski, <i>The Strange Fate of Books in Occupied Warsaw</i> in <i>The Struggle for Cultural Assets. Warsaw 1939–1945</i> , ed. S. Lorentz, v. 1, Warsaw 1970.
Krzyżanowski, katalog, 1980	L. Skalska-Miccik, <i>Konrad Krzyżanowski 1872–1922. Wystawa monograficzna. Katalog prac istniejących i zaginionych</i> , Warszawa 1980. L. Skalska-Miccik, <i>Konrad Krzyżanowski 1872–1922. Monographic Exhibition. Catalogue of Existing and Lost Works</i> , Warsaw 1980.
Księga depozytów PZS	Muzeum Narodowe w Warszawie, Dział Inwentarzy, Księga depozytowa Państwowych Zbiorów Sztuki. MNW, Inventory Department, Registry of Deposits of the National Collection of Art.
KW, 1903	<i>Ze sztuki</i> , „Kurier Warszawski” 1903, nr 93, s. 4. <i>About Art</i> , “Kurier Warszawski” 1903, no. 93, p. 4.
Lorentz, 1957	S. Lorentz, <i>Muzeum Narodowe w latach 1939–1954</i> , „Rocznik MNW”, t. 2, 1957. S. Lorentz, <i>The National Museum in the Years 1939–1954</i> , “Annals of MNW”, v. 2, 1957.
Lorentz, 1970	S. Lorentz, <i>W muzeum i gdzie indziej</i> , [w:] <i>Walka o dobra kultury. Warszawa 1939–1945</i> , pod red. tegoż, t. 1, Warszawa 1970, s. 13–109. S. Lorentz, <i>In the Museum and Elsewhere</i> in <i>The Struggle for Cultural Assets</i> , ed. S. Lorentz, v. 1, Warsaw 1970, pp. 13–109.
Lwów, 1894	J. Bołoz-Antoniciewicz, <i>Katalog wystawy sztuki polskiej od roku 1764–1886</i> , Lwów 1894 J. Bołoz-Antoniciewicz, <i>Catalogue of an Exhibition of Polish Art from 1764–1886</i> , Lviv 1894.
ML, karty niemieckie	Muzeum Lubelskie w Lublinie, Dział Sztuki, Karty katalogowe wykonane w czasie okupacji podczas inwentaryzacji niemieckiej. Lublin Museum, Art Section, Catalogue cards prepared during the inventorying of the Lublin Museum by the Germans.

PRM	Muzeum Narodowe w Warszawie, Dział Inwentarzy, Depozyty, Teczka Pałac Rady Ministrów, sygn. 307/DD. MNW, Inventory Department, Deposits, file Palace of the Council of Ministers, 307/DD.
Protokół MWP	Archiwum Muzeum Wojska Polskiego, Akt przekazania zabytków Państwowych Zbiorów Sztuki do Muzeum Józefa Piłsudskiego w Belwederze, sygn. MWP 11768 C. Archives of the Polish Army Museum, Act of transferring artworks from the National Collection of Art to the Józef Piłsudski Museum in Belweder Palace, inv. MWP 11768 C.
Przewodnik TZSP	Przewodniki po wystawie Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych wydawane w latach 1925–1939. Guidebooks to Exhibitions at the Society for the Encouragement of Fine Arts published between 1925 and 1939.
Rewindykacje	Muzeum Narodowe w Warszawie, Dział Inwentarzy, Materiały rewindykacyjne, t. 1–18. MNW, Inventory Department, Repossession Materials, v. 1–18.
Siemiradzki, kat. 1939	Katalog wystawy <i>Henryk Siemiradzki. 1843–1902</i> , Warszawa 1939. Catalogue of an Exhibition of <i>Henryk Siemiradzki, 1843–1902</i> , Warsaw 1939.
Spisok, 1956	Muzeum Narodowe w Warszawie, Dział Inwentarzy, Materiały rewindykacyjne, Rewindykacja z ZSRR, “Государственный Эрмитаж. Список на 493 произведения живописи переданных Польской Народной Республике.” MNW, Inventory Department, Repossession Materials, Repossession from the USSR, “Государственный Эрмитаж. Список на 493 произведения живописи переданных Польской Народной Республике.”
Spisok, grafiki, rysunki, 1956	Muzeum Narodowe w Warszawie, Dział Inwentarzy, Materiały rewindykacyjne, Rewindykacja z ZSRR, “Государственный Эрмитаж. Список пастелей, акварелей и рисунков принадлежавших польским музеям. I. пастели и акварели в рамах и окантовке, 1956.” MNW, Inventory Department, Repossession Materials, Repossession from the USSR, “Государственный Эрмитаж. Список пастелей, акварелей и рисунков принадлежавших польским музеям. I. пастели и акварели в рамах и окантовке, 1956.”
Spisok, rysunki w ramach, 1956	Muzeum Narodowe w Warszawie, Dział Inwentarzy, Materiały rewindykacyjne, Rewindykacja z ZSRR, “Государственный Эрмитаж. Список пастелей, акварелей и рисунков принадлежавших польским музеям. I. пастели и акварели в рамах и окантовке, 1956.” MNW, Inventory Department, Repossession Materials, Repossession from the USSR, “Государственный Эрмитаж. Список произведений графики и рисунков переданных Польской Народной Республике.”
Sprawozdanie TZSP za rok 1861	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, „Biblioteka Warszawska”, t. 1, 1862, s. 366. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, “Biblioteka Warszawska”, v. 1, 1862, p. 366.
Sprawozdanie TZSP za rok 1862	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, „Biblioteka Warszawska”, t. 1, 1863, s. 133. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, “Biblioteka Warszawska”, v. 1, 1863, p. 133.
Sprawozdanie TZSP za rok 1865	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, „Biblioteka Warszawska”, t. 2, 1866, s. 293. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, “Biblioteka Warszawska”, v. 2, 1866, p. 293.
Sprawozdanie TZSP za rok 1867	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, „Kurier Warszawski” 1868, nr 55, s. 4. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, “Kurier Warszawski” 1868, no. 55, p. 4.

Sprawozdanie TZSP za rok 1868	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, „Kurier Warszawski” 1869, nr 46, s. 4–5. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, “Kurier Warszawski” 1869, no. 46, pp. 4–5.
Sprawozdanie TZSP za rok 1870	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, „Kurier Warszawski” 1871, nr 64, s. 3. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, “Kurier Warszawski” 1871, no. 64, p. 3.
Sprawozdanie TZSP za rok 1871	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, „Kurier Warszawski”, 1872, nr 56, s. 2. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, “Kurier Warszawski” 1872, no. 56, p. 2.
Sprawozdanie TZSP za rok 1872	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1873. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1873.
Sprawozdanie TZSP za rok 1873	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1874. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1874.
Sprawozdanie TZSP za rok 1874	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1875. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1875.
Sprawozdanie TZSP za rok 1875	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1876. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1876.
Sprawozdanie TZSP za rok 1876	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1877. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1877.
Sprawozdanie TZSP za rok 1877	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1878. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1878.
Sprawozdanie TZSP za rok 1878	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1879. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1879.
Sprawozdanie TZSP za rok 1879	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1880. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1880.
Sprawozdanie TZSP za rok 1880	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1881. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1881.
Sprawozdanie TZSP za rok 1881	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1882. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1882.
Sprawozdanie TZSP za rok 1882	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1883. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1883.
Sprawozdanie TZSP za rok 1883	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1884. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1884.
Sprawozdanie TZSP za rok 1884	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1885. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1885.
Sprawozdanie TZSP za rok 1885	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1886. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1886.

Sprawozdanie TZSP za rok 1904	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1905. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1905.
Sprawozdanie TZSP za rok 1905	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1906. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1906.
Sprawozdanie TZSP za rok 1906	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1907. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1907.
Sprawozdanie TZSP za rok 1907	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1908. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1908.
Sprawozdanie TZSP za rok 1908	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1909. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1909.
Sprawozdanie TZSP za rok 1909	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1910. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1910.
Sprawozdanie TZSP za rok 1910	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1911. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1911.
Sprawozdanie TZSP za rok 1911	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1912. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1912.
Sprawozdanie TZSP za rok 1912	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1913. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1913.
Sprawozdanie TZSP za rok 1913	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1914. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1914.
Sprawozdanie TZSP za rok 1914	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1915. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1915.
Sprawozdanie TZSP za rok 1915	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1916. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1916.
Sprawozdanie TZSP za rok 1916	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1917. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1917.
Sprawozdanie TZSP za rok 1917	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim, Warszawa 1918. Report of the Committee of TZSP in the Kingdom of Poland, Warsaw 1918.
Sprawozdanie TZSP za rok 1918	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1919. Report of the Committee of TZSP in Warsaw, Warsaw 1919.
Sprawozdanie TZSP za rok 1919	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1920. Report of the Committee of TZSP in Warsaw, Warsaw 1920.
Sprawozdanie TZSP za rok 1920	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1921. Report of the Committee of TZSP in Warsaw, Warsaw 1921.
Sprawozdanie TZSP za rok 1921	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1922. Report of the Committee of TZSP in Warsaw, Warsaw 1922.

Sprawozdanie TZSP za rok 1922	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1923. Report of the Committee of TZSP in Warsaw, Warsaw 1923.
Sprawozdanie TZSP za rok 1923	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1924. Report of the Committee of TZSP in Warsaw, Warsaw 1924.
Sprawozdanie TZSP za rok 1924	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1925. Report of the Committee of TZSP in Warsaw, Warsaw 1925.
Sprawozdanie TZSP za rok 1925	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1926. Report of the Committee of TZSP in Warsaw, Warsaw 1926.
Sprawozdanie TZSP za rok 1926	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1927. Report of the Committee of TZSP in Warsaw, Warsaw 1927.
Sprawozdanie TZSP za rok 1927	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1928. Report of the Committee of TZSP in Warsaw, Warsaw 1928.
Sprawozdanie TZSP za rok 1928	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1929. Report of the Committee of TZSP in Warsaw, Warsaw 1929.
Sprawozdanie TZSP za rok 1929	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1930. Report of the Committee of TZSP in Warsaw, Warsaw 1930.
Sprawozdanie TZSP za rok 1930	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1931. Report of the Committee of TZSP in Warsaw, Warsaw 1931.
Sprawozdanie TZSP za rok 1931	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1932. Report of the Committee of TZSP in Warsaw, Warsaw 1932.
Sprawozdanie TZSP za rok 1932	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1933. Report of the Committee of TZSP in Warsaw, Warsaw 1933.
Sprawozdanie TZSP za rok 1933	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1934. Report of the Committee of TZSP in Warsaw, Warsaw 1934.
Sprawozdanie TZSP za rok 1934	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1935. Report of the Committee of TZSP in Warsaw, Warsaw 1935.
Sprawozdanie TZSP za rok 1935	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1936. Report of the Committee of TZSP in Warsaw, Warsaw 1936.
Sprawozdanie TZSP za rok 1936	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1937. Report of the Committee of TZSP in Warsaw, Warsaw 1937.
Sprawozdanie TZSP za rok 1937	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1938. Report of the Committee of TZSP in Warsaw, Warsaw 1938.
Sprawozdanie TZSP za rok 1938	Sprawozdanie Komitetu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Warszawa 1939. Report of the Committee of TZSP in Warsaw, Warsaw 1939.

Straty MP, 1998	<p><i>Straty wojenne, malarstwo polskie, obrazy olejne, pastele, akwarele utracone w latach 1939–1945 w granicach Polski po 1945</i>, opr. A. Tyczyńska i K. Znojewska, Poznań 1998.</p> <p><i>Wartime Losses, Polish Painting: Oil Painting, Pastels, Watercolours Lost between 1939–1945 Within Post 1945 Borders of Poland</i>, comp. A. Tyczyńska and K. Znojewska, Poznań 1998.</p>
Sztuka, 1904	<p>K. Broniewski, <i>Zbiory rysunkowe Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie. Zbiór rysunków i akwarel Jana Blocha</i>, „Sztuka” 1904, nr 2, 4; J. Muszyński, <i>Zbiory rysunkowe w Warszawie</i>, „Sztuka” 1904, nr 4.</p> <p>K. Broniewski, <i>Drawing Collections of the Society for the Encouragement of Fine Arts. Collection of Drawings and Watercolours of Jan Bloch</i>, „Sztuka” 1904, nos. 2, 4; J. Muszyński, <i>Collections of Drawings in Warsaw</i>, <i>Sztuka</i> 1904, no. 4.</p>
Świat, 1935	<p>„Świat”, 1935, nr 50.</p> <p>“Świat”, 1935, no. 50.</p>
TZSP	<p>Muzeum Narodowe w Warszawie, Dział Inwentarzy, Depozyty, Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych, sygn. 440.</p> <p>MNW, Inventory Department, Deposits, TZSP, inv. 440.</p>
TZSP 18–21 IX 1939	<p><i>Tow. Zachęty Sztuk Pięknych. Warszawa 1939 18–21 Wrzesień</i>, nr inw. rkps 2243 MNW.</p> <p><i>The Society for the Encouragement of Fine Arts, Warsaw 1939, 18–21 September</i>, inv. rkps 2243 MNW (MS).</p>
Wystawa retrospektywna, kat. 1898	<p><i>Krótkie wzmianki o nieżyjących malarzach polskich na Wystawie Retrospektywnej otwartej w maju 1898 roku w Warszawie z dodaniem spisu chronologicznego artystów i katalogowego ich dzieł</i>, Warszawa 1898.</p> <p><i>Short comments about deceased Polish painters exhibited at a Retrospective Exhibition opened in May 1898 in Warsaw, with the addition of a chronological list of artists and their works</i>, Warsaw 1898.</p>

KATALOG ZBIORÓW

TOWARZYSTWA ZACHĘTY
SZTUK PIĘKNYCH

**ODTWORZENIE ZASOBÓW
I ICH PROWENIENCJI**

CATALOGUE OF THE COLLECTION

OF THE SOCIETY FOR
THE ENCOURAGEMENT
OF FINE ARTS

**RECONSTRUCTION OF RESOURCES
AND THEIR PROVENANCE**

1

Simmler Józef (1823–1868)

Śmierć królowej Barbary Radziwiłłówny (Zgon Barbary Radziwiłłówny), 1860
Death of Queen Barbara Radziwiłłówna (Death of Barbara Radziwiłłówna), 1860

olej, płótno | oil on canvas, 205 x 234

- Zakupiony od artysty i подарowany w 1861 r. przez grono miłośników, z Aleksandrem hr. Przeździeckim i Edwardem bar. Rastawieckim na czele. Na przelomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, nawinięty na wałek nr 2. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przejęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased from the artist and donated in 1861 by a group of art enthusiasts led by Count Aleksander Przeździecki and Baron Edward Rastawiecki. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, rolled onto cylinder no. 2. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Varsovie J. Simmler* | 1860
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 429 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1861, s. 154; Katalog TZSP, 1901, s. 15, poz. 104; Katalog TZSP, 1904, s. 3, poz. 1; Katalog TZSP, 1908, s. 3, poz. 1; Katalog TZSP, 1912, s. 1, poz. 1; Katalog TZSP, 1920, s. 3, poz. 1; Katalog TZSP, 1924, s. 3, poz. 1; Katalog TZSP, 1925, s. 3, poz. 1, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 1, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 1, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 3, poz. 1; Katalog TZSP, 1935, s. 3, poz. 1; Świat, 1935, ilustr. 8; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 3, poz. 1; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 37, poz. 151; TZSP 18–21 IX 1939; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 56, poz. 207, ilustr.; Spisok, 1956, poz. W487.

2

Brandt Józef (1841–1915)

Bitwa pod Chocimiem r. 1621 (Chodkiewicz pod Chocimiem r. 1621; Żółkiewski pod Chocimiem), 1867
Battle of Chocim in 1621 (Chodkiewicz at Chocim in 1621; Żółkiewski at Chocim), 1867

olej, płótno | oil on canvas, 190 x 337

- Dar śp. Wilhelma Raua, przekazany przez jego żonę Zofię Rau w 1899 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, nawinięty na wałek nr 2. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przjęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW. Depozyt w Kancelarii Prezydenta RP, eksponowany w Belwederze.

Gift of the late Wilhelm Rau, conveyed by his wife Zofia Rau in 1899. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, rolled onto cylinder no. 2. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW. On deposit in the Office of the President of the Republic of Poland, exhibited in Belweder Palace.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Józef Brandt* | 1867
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 5056 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1899, s. 9; Katalog TZSP, 1901, s. 9, poz. 42; Katalog TZSP, 1904, s. 3, poz. 2; Katalog TZSP, 1908, s. 3, poz. 2; Katalog TZSP, 1912, s. 1, poz. 2; Katalog TZSP, 1920, s. 3, poz. 2; Katalog TZSP, 1924, s. 3, poz. 2; Katalog TZSP, 1925, s. 3, poz. 2; Katalog TZSP, 1928, poz. 2; Katalog TZSP, 1930, poz. 2; Katalog TZSP, 1933, s. 3, poz. 2; Katalog TZSP, 1935, s. 3, poz. 2; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 29; Katalog TZSP, 1938, s. 3, poz. 2; TZSP 18–21 IX 1939; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 30, poz. 60, ilustr.; Spisok, 1956, poz. W.14.

3

Chetmoński Józef (1849–1914)

Bociany, 1900

Storks, 1900

olej, płótno | oil on canvas, 150 x 198

- Zakupiony w 1901 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców 9 października 1944 r. do zamku Fischhorn w Zell am See w Austrii, rewindykowany z Salzburga 24 kwietnia 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased 1901. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans on 9 October 1944 to Fischhorn Castle at Zell am See in Austria, repossessed from Salzburg on 24 April 1946, and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *JÓZEF CHETMOŃSKI* | 1900 r.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 561 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1901, s. 5, 31; Katalog TZSP, 1904, s. 3, poz. 3; Katalog TZSP, 1908, s. 3, poz. 3; Katalog TZSP, 1912, s. 1, poz. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 3, poz. 3; Katalog TZSP, 1924, s. 3, poz. 3; Katalog TZSP, 1925, s. 3, poz. 3; Katalog TZSP, 1928, poz. 3; Katalog TZSP, 1930, poz. 3; Katalog TZSP, 1933, s. 3, poz. 3; Katalog TZSP, 1935, s. 3, poz. 3; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 36; Katalog TZSP, 1938, s. 3, poz. 3; Archiwum MNW, 706, poz. Z.696; Rewindykacje, poz. Rew.4483.

Pruszkowski Witold (1846–1896)

*Madej, 1879**Madej, 1879*

olej, płótno | oil on canvas, 139 x 114

- Dar Ludwika Monkiewicza z Petersburga w 1882 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 3. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przejęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of Ludwik Monkiewicz of St. Petersburg in 1882. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 3. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4616 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1883, s. 7, 22; Katalog TZSP, 1901, s. 15, poz. 99; Katalog TZSP, 1904, s. 3, poz. 4; Katalog TZSP, 1908, s. 3, poz. 4; Katalog TZSP, 1912, s. 1, poz. 4; Katalog TZSP, 1920, s. 3, poz. 4; Katalog TZSP, 1924, s. 3, poz. 4; Katalog TZSP, 1925, s. 3, poz. 4, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 4, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 4, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 3, poz. 4; Katalog TZSP, 1935, s. 3, poz. 4; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 32; Katalog TZSP, 1938, s. 3, poz. 4; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 35, poz. 140; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.421; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 55, poz. 200, ilustr.; Spisok, 1956, poz. W.70.

5

Nieznany | Artist Unknown

Portret królowej Marii Kazimierzy (Portret Marysieńki)
Portrait of Queen Maria Kazimiera (Portrait of Marysieńka)

olej, brak danych | oil, no data, 35 x 28

- Dar Wojciecha Bronikowskiego z 1871 r. (w katalogach bez pochodzenia). W 1920 r. wypożyczony do dekoracji pałacu w Łazienkach. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Wojciech Bronikowski in 1871 (catalogues provide no provenance). Loaned to adorn Łazienki Palace in 1920. Deposited in the Lublin Museum in November 1922. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 17, poz. 121; Katalog TZSP, 1920, s. 3, poz. 5; Katalog TZSP, 1924, s. 3, poz. 5; Katalog TZSP, 1925, s. 3, poz. 5; Katalog TZSP, 1928, poz. 5; Katalog TZSP, 1930, poz. 5; Katalog TZSP, 1933, s. 3, poz. 5; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 22.

6

Malczewski Jacek (1854–1929)

Dwie głowy, 1901

Two Heads, 1901

olej, deska | oil on panel, 45 x 50

- Dar fundatorów Muzeum Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych z 1902 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty. Zapakowany do skrzyni nr 1. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 29 maja 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of the benefactors of the Museum of the Society for the Encouragement of Fine Arts in 1902. In late August – early September 1939, secured in the Society’s building, packed into crate no. 1. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 29 May 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.g. | sig. u.l.: *J Malczewski 1901*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 5200 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1902, s. 9; Katalog TZSP, 1904, s. 3, poz. 6; Katalog TZSP, 1908, s. 3, poz. 6; Katalog TZSP, 1912, s. 1, poz. 6; Katalog TZSP, 1920, s. 3, poz. 6; Katalog TZSP, 1924, s. 3, poz. 6; Katalog TZSP, 1925, s. 3, poz. 6; Katalog TZSP, 1928, poz. 6; Katalog TZSP, 1930, poz. 6; Katalog TZSP, 1933, s. 3, poz. 6; Katalog TZSP, 1935, s. 3, poz. 6; Świat, 1935, ilustr. 16; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 44; Katalog TZSP, 1938, s. 3, poz. 6; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1201; Rewindykacje, poz. Rew. 8783.

Kostrzewski Franciszek (1826–1911)

Odpust na wsi, 1866
Church Festival in the Village, 1866
 olej, płótno | oil on canvas, 87,5 x 130

- Zakupiony w 1867 r. Depozyt w PZS. W latach 1923–1925, eksponowany w Belwederze. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przejęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1867. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1923 to 1925 in Belweder Palace. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *F. Kostrzewski | Varsovie 1866*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2138 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1867, s. 4; Katalog TZSP, 1901, s. 13, poz. 75; Katalog TZSP, 1904, s. 3, poz. 7; Katalog TZSP, 1908, s. 3, poz. 7; Katalog TZSP, 1912, s. 1, poz. 7; Katalog TZSP, 1920, s. 3, poz. 7; AAN, MWRiOP, 7093, s. 133; Katalog TZSP, 1924, s. 3, poz. 7; Katalog TZSP, 1925, s. 3, poz. 7, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 7, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 7, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 3, poz. 7; Katalog TZSP, 1935, s. 3, poz. 7; Świat, 1935, ilustr. 4; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 14; Katalog TZSP, 1938, s. 3, poz. 7; Archiwum MNW, 706, poz. Z.597; Spisok, 1956, poz. W.38.

8

Szyndler Pantaleon (1846–1905)

Głowa starca (Starzec, studium), 1870
Head of an Old Man (Old Man, Study), 1870

olej, płótno | oil on canvas, 91 x 73

- Zakupiony w 1870 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1870. Deposited in MNW in 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *P. Szyndler* | 1870 r.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4935 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1901, s. 17, poz. 116; Katalog TZSP, 1904, s. 3, poz. 8; Katalog TZSP, 1908, s. 3, poz. 8; Katalog TZSP, 1912, s. 1, poz. 8; Katalog TZSP, 1920, s. 3, poz. 8; Katalog TZSP, 1924, s. 3, poz. 8; Katalog TZSP, 1925, s. 3, poz. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 8; Katalog TZSP, 1933, s. 3, poz. 8; Katalog TZSP, 1935, s. 3, poz. 8; Katalog TZSP, 1938, s. 3, poz. 8; Archiwum MNW, 706, poz. Z.894.

9

Pillati Henryk (1832–1894)

Szwedzi w Polsce r. 1655 (Szwedzi w Polsce)
Swedes in Poland, 1655 (Swedes in Poland)

olej, płótno | oil on canvas, 82 x 112

- Dar Leopolda Burczak-Abramowicza z 1875 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Leopold Burczak-Abramowicz in 1875. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Henr. Pillati*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1936 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1875, s. 26; Katalog TZSP, 1901, s. 15, poz. 96; Katalog TZSP, 1904, s. 3, poz. 9; Katalog TZSP, 1908, s. 3, poz. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 1, poz. 9; Katalog TZSP, 1920, s. 3, poz. 9; Katalog TZSP, 1924, s. 3, poz. 9; Katalog TZSP, 1925, s. 3, poz. 9; Katalog TZSP, 1928, poz. 9; Katalog TZSP, 1930, poz. 9; Katalog TZSP, 1933, s. 3, poz. 9; Katalog TZSP, 1935, s. 3, poz. 9; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 18; Katalog TZSP, 1938, s. 3, poz. 9.

10

Dąbrowski Bonawentura (1807–1862)

Portret kupca Pawła Pellizzaro (Portret Pawła Pellizzaro, kupca rycin; Portret kupca), 1838
Portrait of Merchant Paweł Pellizzaro (Portrait of Paweł Pellizzaro, Merchant of Prints;
Portrait of a Merchant), 1838

olej, płótno | oil on canvas, 95 x 73

- Dar Franciszki Dąbrowskiej, wdowy po artyście, z 1886 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony nie bardzo”. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of Franciszka Dąbrowska, the artist's widow, in 1886. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: "slightly damaged". Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 307 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1886, s. 4; Katalog TZSP, 1901, s. 17, poz. 131; Katalog TZSP, 1904, s. 3, poz. 10; Katalog TZSP, 1908, s. 3, poz. 10; Katalog TZSP, 1912, s. 1, poz. 10; Katalog TZSP, 1920, s. 3, poz. 10; Katalog TZSP, 1924, s. 3, poz. 10; Katalog TZSP, 1925, s. 3, poz. 10; Katalog TZSP, 1928, poz. 10; Katalog TZSP, 1930, poz. 10; Katalog TZSP, 1933, s. 3, poz. 10; Katalog TZSP, 1935, s. 3, poz. 10; Świat, 1935, ilustr. 3; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 5; Katalog TZSP, 1938, s. 3, poz. 10; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.163; Rewindykacje, poz. Rew.6630.

11

Löffler (Loeffler) Leopold (1827–1898)

Powrót z niewoli tureckiej (Powrót z jassyru), 1864
Return from Turkish Captivity (Return from Captivity), 1864

olej, płótno | oil on canvas, 72 x 87

- Zakupiony w 1865 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1928 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 5. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1865. Underwent restoration in the Society's workshop in 1928. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 5. **LOST 1939–1945.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Leopold Loeffler* | 1864.

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1865, s. 293; Katalog TZSP, 1901, s. 13, poz. 86; Katalog TZSP, 1904, s. 3, poz. 11; Katalog TZSP, 1908, s. 3, poz. 11; Katalog TZSP, 1912, s. 1, poz. 11; Katalog TZSP, 1920, s. 3, poz. 11; Katalog TZSP, 1924, s. 3, poz. 11; Katalog TZSP, 1925, s. 3, poz. 11, ilustr.; Przewodnik TZSP nr 24, 1927, s. 23, poz. 100; Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 9; Katalog TZSP, 1928, poz. 11, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 11, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 3, poz. 11; Katalog TZSP, 1935, s. 3, poz. 11; Świat, 1935, ilustr. 10; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 15; Katalog TZSP, 1938, s. 3, poz. 11; TZSP 18–21 IX 1939; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 7, poz. 67.

- **Negatyw w MNW nr 5203 | Negative in MNW no. 5203**

12

Budkowski Gustaw Daniel (1813–1884)

Wdowa (Wdowa po malarzu)

Widow (The Artist's Widow)

olej, płótno | oil on canvas, 110 x 86

- Dar Kazimierza Podhorskiego z 1862 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony zupełnie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Kazimierz Podhorski in 1862. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: “completely damaged”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Budkowski*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1862, s. 133; Katalog TZSP, 1901, s. 11, poz. 50; Katalog TZSP, 1904, s. 3, poz. 12; Katalog TZSP, 1908, s. 3, poz. 12; Katalog TZSP, 1912, s. 1, poz. 12; Katalog TZSP, 1920, s. 3, poz. 12; Katalog TZSP, 1924, s. 3, poz. 12; Katalog TZSP, 1925, s. 3, poz. 12; Katalog TZSP, 1928, poz. 12; Katalog TZSP, 1930, poz. 12; Katalog TZSP, 1933, s. 3, poz. 12; Katalog TZSP, 1935, s. 3, poz. 12; Katalog TZSP, 1938, s. 3, poz. 12; TZSP 18–21 IX 1939; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 3, poz. 20.

- **Negatyw w MNW nr 5990 | Negative in MNW no. 5990**

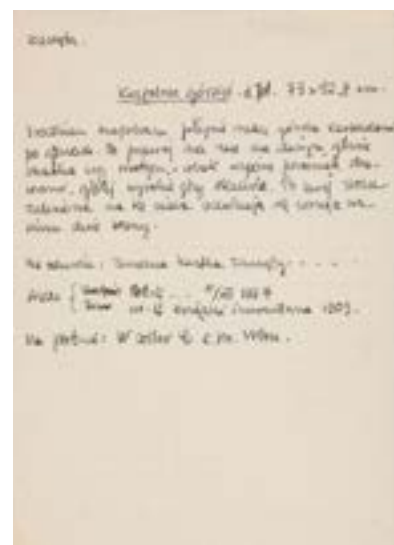
13

Breslauer Chrystian (1802–1882)

Krajobraz norweski (Krajobraz), 1868

Norwegian Landscape (Landscape), 1868

olej, płótno | oil on canvas, 73 x 93

- *Środkiem krajobrazu płynie rzeka górską kaskadami po głazach. Po prawej na rzece na dużym głazie chatka czy młyn, obok wzgórze porośnięte drzewami, głębiej wysokie góry skaliste. Po lewej wzgórze zalesione, na tle nieba odcinają się rosnące na nim dwie sosny.* (Kartoteka)

Zakupiony w 1887 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Utracony w latach 1939–1945. Pojawił się na polskim rynku antykwarycznym w 2003 r., zwrócony osobie prywatnej w 2006 r.

The centre of the landscape depicts a mountain river cascading over rocks. On the right, on a large rock, a cottage or mill, next to a wooded hill, in the background high rocky mountains. On the left a wooded hill, with two pine trees silhouetted against the sky (card catalogue).

Purchased in 1887. Deposited in MNW in November 1939. Lost 1939–1945. Appeared on the Polish antiques market in 2003, returned to a private owner in 2006.

- sygn. | sig.: *C Breslaur 1868*

- **Własność prywatna | Private ownership**

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 9, poz. 44; Katalog TZSP, 1904, s. 3, poz. 13; Katalog TZSP, 1908, s. 3, poz. 13; Katalog TZSP, 1912, s. 1, poz. 13; Katalog TZSP, 1920, s. 3, poz. 13; Katalog TZSP, 1924, s. 3, poz. 13; Katalog TZSP, 1925, s. 3, poz. 13; Katalog TZSP, 1928, poz. 13; Katalog TZSP, 1930, poz. 13; Katalog TZSP, 1933, s. 3, poz. 13; Katalog TZSP, 1935, s. 3, poz. 13; Katalog TZSP, 1938, s. 3, poz. 13; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 19, poz. 18, ilustr.; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 2, poz. 14; Straty MP, 1998, s. 39, poz. 28, ilustr.

- **Negatyw w MNW nr 226880, z repr.; repr. archiwalia | Negative in MNW no. 226880, based on reproduction; archival reproduction**

14

Suchodolski January (1797–1875)

Krajobraz (Krajobraz włoski)
Landscape (Italian Landscape)

olej, płótno | oil on canvas, 68 x 92

- Dar Wojciecha Bronikowskiego z 1871 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Wojciech Bronikowski in 1871. Deposited in the Lublin Museum in 1922. **LOST 1939–1945.**

- sygnowany | signed

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 15, poz. 110; Katalog TZSP, 1904, s. 3, poz. 14; Katalog TZSP, 1908, s. 3, poz. 14; Katalog TZSP, 1912, s. 1, poz. 14; Katalog TZSP, 1920, s. 3, poz. 14; Katalog TZSP, 1924, s. 3, poz. 14; Katalog TZSP, 1925, s. 3, poz. 14; Katalog TZSP, 1928, poz. 14; Katalog TZSP, 1930, poz. 14; Katalog TZSP, 1933, s. 3, poz. 14; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 17; Katalog TZSP, 1935, s. 3, poz. 14; Katalog TZSP, 1938, s. 3, poz. 14; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 12, poz. 129.

- Repr. z fotografii ekspozycji ML, sygn. MHL 2058 | **Reproduction based on the photograph of exhibition in ML, inv. MHL 2058**

15

Brzozowski Feliks (1836–1892 albo | or 1828–1900)

Dolina Kościeliska (Widok Karpat), przed 1872
Kościeliska Valley (View of the Carpathians), before 1872

olej, płótno | oil on canvas, 80 x 68

- Zakupiony w 1872 r. (w katalogach z lat 1904–1930 jako A. Schouppé). Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1942–1945.**

Purchased in 1872 (attributed to A. Schouppé in catalogues from 1904–1930). Deposited in MNW in March 1942, with the note: “framed”. **LOST 1942–1945.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *F. Brzozowski*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1872, s. 9; Katalog TZSP, 1904, s. 3, poz. 15; Katalog TZSP, 1908, s. 3, poz. 15; Katalog TZSP, 1912, s. 1, poz. 15; Katalog TZSP, 1920, s. 3, poz. 15; Katalog TZSP, 1924, s. 3, poz. 15; Katalog TZSP, 1925, s. 3, poz. 15; Katalog TZSP, 1928, poz. 15; Katalog TZSP, 1930, poz. 15; Katalog TZSP, 1933, s. 3, poz. 15; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 7, poz. 24; Katalog TZSP, 1935, s. 4, poz. 15; Katalog TZSP, 1938, s. 4, poz. 15; Archiwum MNW, 706, poz. Z.104; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 2, poz. 18.

16

Duntze Johannes Bartholomäus (1823–1895)

Krajobraz norweski
Norwegian Landscape

olej, brak danych | oil, no data, 65 x 90

- Wygrany z losowanych dzieł sztuki w Towarzystwie Sztuk Pięknych w Düsseldorfie w 1866 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Won in a lottery of works of art at the Society of Fine Arts in Düsseldorf in 1866. Deposited in the Lublin Museum in November 1922. **LOST 1939–1945.**

- sygn.: brak danych | sig.: no data

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 11, poz. 54; Katalog TZSP, 1904, s. 3, poz. 16; Katalog TZSP, 1908, s. 3, poz. 16; Katalog TZSP, 1912, s. 1, poz. 16; Katalog TZSP, 1920, s. 3, poz. 16; Katalog TZSP, 1924, s. 3, poz. 16; Katalog TZSP, 1925, s. 3, poz. 16; Katalog TZSP, 1928, poz. 16; Katalog TZSP, 1930, poz. 16; Katalog TZSP, 1933, s. 3, poz. 16; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 25.

Kapliński Leon (1826–1873)

Portret Seweryna Markiewicza, powstańca r. 1863, znakomitego prawnika polskiego (Seweryn Markiewicz, powstaniec 1863 r.; Głowa młodzieńca; Głowa suchotnika), ok. 1860
Portrait of Seweryn Markiewicz, Insurrectionist of 1863, Eminent Polish Lawyer (Seweryn Markiewicz, Insurrectionist of 1863; Head of a Young Man; Head of a Consumptive), ca. 1860

olej, płótno | oil on canvas, 53 x 42

- Dar Adolfa Kurtza z 1861 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Adolf Kurtz in 1861. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p., 1/3 wys. | sig. r., 1/3 up: *LK* (splcione | intertwined)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4141 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1862, s. 133; Katalog TZSP, 1901, s. 11, poz. 67; Katalog TZSP, 1904, s. 3, poz. 17; Katalog TZSP, 1908, s. 3, poz. 17; Katalog TZSP, 1912, s. 1, poz. 17; Katalog TZSP, 1920, s. 3, poz. 17; Katalog TZSP, 1924, s. 3, poz. 17; Katalog TZSP, 1925, s. 3, poz. 17, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 17, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 17, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 3, poz. 17; Katalog TZSP, 1935, s. 4, poz. 17; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 13; Katalog TZSP, 1938, s. 4, poz. 17; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 27, poz. 75, ilustr.; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1148.

18

Łoś Włodzimierz (1849–1888)

Kwestarz (Po kweście)
Collector of Contributions (After the Collection)

olej, płótno | oil on canvas, 80 x 130

- Zakupiony w 1889 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 3. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. **UTRACONY W LATACH 1942–1945.**

Purchased in 1889. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 3. Deposited in MNW in March 1942. **LOST 1942–1945.**

- sygn. | sig.: *W: Łoś München*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1889, s. 4; Katalog TZSP, 1901, s. 13, poz. 87; Katalog TZSP, 1904, s. 5, poz. 18; Katalog TZSP, 1908, s. 3, poz. 18; Katalog TZSP, 1912, s. 1, poz. 18; Katalog TZSP, 1920, s. 3, poz. 18; Katalog TZSP, 1924, s. 3, poz. 18; Katalog TZSP, 1925, s. 3, poz. 18; Katalog TZSP, 1928, poz. 18; Katalog TZSP, 1930, poz. 18; Przewodnik TZSP nr 85, 1933, s. 23, poz. 79; Przewodnik TZSP nr 86, 1933, s. 7, poz. 34; Katalog TZSP, 1933, s. 4, poz. 18; Sprawozdanie TZSP za rok 1933, s. 26; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 16, poz. 130, ilustr.; Katalog TZSP, 1935, s. 4, poz. 18; Katalog TZSP, 1938, s. 4, poz. 18; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.544; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 7, poz. 68; Straty MP, 1998, s. 169, poz. 231, ilustr.

- Negatyw w MNW nr 199254, z repr. | Negative in MNW no. 199254, based on reproduction

19

Simmler Józef (1823–1868)

Pożegnanie Wacława z Marią (Pożegnanie Marii), 1856
Wacław Bids Farewell to Maria (Farewell to Maria), 1856

olej, płótno | oil on canvas, 83 x 111

- Dar Leopolda Burczak-Abramowicza z 1875 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Leopold Burczak-Abramowicz in 1875. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. śr.d. | sig. l.c.: *J.Simmler* | 1856

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4323 MNW

- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1875, s. 26; Katalog TZSP, 1901, s. 15, poz. 106; Katalog TZSP, 1904, s. 5, poz. 19; Katalog TZSP, 1908, s. 3, poz. 19; Katalog TZSP, 1912, s. 1, poz. 19; Katalog TZSP, 1920, s. 3, poz. 19; Katalog TZSP, 1924, s. 3, poz. 19; Katalog TZSP, 1925, s. 3, poz. 19; Katalog TZSP, 1928, poz. 19; Katalog TZSP, 1930, poz. 19; Katalog TZSP, 1933, s. 4, poz. 19; Katalog TZSP, 1935, s. 4, poz. 19; Katalog TZSP, 1938, s. 4, poz. 19; Archiwum MNW, 706, poz. Z.615.

20

Simmler Józef (1823–1868)

Portret artystki Emilii Ciemskiej-Ziemińskiej (Portret artyst. Ciemskiej), ok. 1860
Portrait of the Artist Emilia Ciemska-Ziemińska (Portrait of Artist Ciemska), ca. 1860

olej, płótno | oil on canvas, 121 x 85

- Dar Katarzyny Kozłowskiej z 1873 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Katarzyna Kozłowska in 1873. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *J. Simmler*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4162 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1873, s. 23; Katalog TZSP, 1901, s. 15, poz. 105; Katalog TZSP, 1904, s. 5, poz. 20; Katalog TZSP, 1908, s. 3, poz. 20; Katalog TZSP, 1912, s. 1, poz. 20; Katalog TZSP, 1920, s. 3, poz. 20; Katalog TZSP, 1924, s. 3, poz. 20; Katalog TZSP, 1925, s. 3, poz. 20; Katalog TZSP, 1928, poz. 20; Katalog TZSP, 1930, poz. 20; Katalog TZSP, 1933, s. 4, poz. 20; Katalog TZSP, 1935, s. 4, poz. 20; Katalog TZSP, 1938, s. 4, poz. 20; Archiwum MNW, 706, poz. Z.617.

21

Dyck Anton van (1599–1641)
kopia, autor nieznany | copy by an unknown painter

Portret konny Karola I angielskiego króla i ształmajstra sir Thomasa Mortona,
kopia obrazu znajdującego się w Banqueting House w Whitehall w Londynie
Equestrian Portrait of King of England Charles I and Stablemaster Sir Thomas Morton,
copy of a painting in the Banqueting House, Whitehall, London

olej, płótno | oil on canvas, 99 x 86

- Dar Adolfa Suligowskiego, przed 1925 r. Depozyt w PZS od 1923 r., eksponowany w Belwederze. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 972-D). 15 lutego 1939 r. zabrany do magazynów PZS na ul. Podwale 15. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

W katalogach z lat 1904–1925 pod tym samym numerem wymieniano dar L. Góreckiej *Na koniu* – kopię z Velásqueza *Portretu konnego księcia Olivaresa*, 1634, oryginał z Muzeum Prado w Madrycie. W MNW znajduje się oprawna reprodukcja tego obrazu, nr inw. DI 65882 MNW. Według nalepki jest to *Na koniu* z nr. własności TZSP 211.

Gift of Adolf Suligowski, before 1925. Deposited in the National Collection of Art (PZS) in 1923, exhibited in Belweder Palace, from 1925 to 1939 exhibited in the Palace of the Council of Ministers (PRM 972-D). Transferred on 15 February 1939 to the storage of PZS at 15 Podwale St. **LOST 1939–1945.**

In catalogues from 1904–1925, under this same number is listed the gift of L. Górecka *On Horseback* – copy of *Equestrian Portrait of Prince Olivares* by Velásquez, 1634, original in the Prado Museum in Madrid. MNW has a framed reproduction of this painting, inv. DI 65882 MNW. According to an affixed label, it is *On Horseback* with ownership no. TZSP 211.

- nicsygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

AAN, MWRiOP, 7093, s. 133; Księga depozytów PZS, poz. 114; Katalog TZSP, 1928, poz. 21; Katalog TZSP, 1930, poz. 21; Katalog TZSP, 1933, s. 4, poz. 21.

Kaniewski Jan Ksawery (1805–1867)

Portret bar. Leonii Rastawieckiej (Portret Z. bar. Rastawieckiej), 1851
Portrait of Baroness Leonia Rastawiecka (Portrait of Bar. Z. Rastawiecka), 1851

olej, płótno | oil on canvas, 100 x 77

- Zapis baronowej Leonii Rastawieckiej z 1895 r. Depozyt w PZS. W latach 1923–1925 eksponowany w Belwederze. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 3. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przjęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Baroness Leonia Rastawiecka in 1895. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1923 to 1925 in Belweder Palace. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 3. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. | sig.: *Kaniewski mal. w Warsz. 1851.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4168 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 11, poz. 66; Katalog TZSP, 1904, s. 5, poz. 22; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 22; Katalog TZSP, 1912, s. 2, poz. 22; Katalog TZSP, 1920, s. 4, poz. 22; AAN, MWRiOP, 7093, s. 133; Katalog TZSP, 1924, s. 3, poz. 22; Katalog TZSP, 1925, s. 3, poz. 22; Katalog TZSP, 1928, poz. 22; Katalog TZSP, 1930, poz. 22; Katalog TZSP, 1933, s. 4, poz. 22; Katalog TZSP, 1935, s. 4, poz. 22; Katalog TZSP, 1938, s. 4, poz. 22; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 26, poz. 73, ilustr.; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.553; Spisok, 1956, poz. W.209.

23

Schouppé Alfred (1812–1899)

Motyw z Doliny Kościeliskiej (Epizod z Doliny Kościeliskiej), 1886
Motif from Kościeliska Valley (Episode from Kościeliska Valley), 1886

olej, płótno | oil on canvas, 80 x 127

- Dar autora z 1886 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist in 1886. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Z Doliny Kościeliskiej Schouppé | 1886*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2267 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1886, s. 4; Katalog TZSP, 1901, s. 15, poz. 102; Katalog TZSP, 1904, s. 5, poz. 23; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 23; Katalog TZSP, 1912, s. 2, poz. 23; Katalog TZSP, 1920, s. 4, poz. 23; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 23; Katalog TZSP, 1925, s. 3, poz. 23; Katalog TZSP, 1928, poz. 23; Katalog TZSP, 1930, poz. 23; Katalog TZSP, 1933, s. 4, poz. 23; Katalog TZSP, 1935, s. 4, poz. 23; Katalog TZSP, 1938, s. 4, poz. 23; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 36, poz. 145, ilustr.; Archiwum MNW, 706, poz. Z.632.

24

Skarbek Fryderyk (1792–1866)

Zaćmienie słońca w r. 1851 (Zaćmienie słońca)

Eclipse of the Sun in 1851 (Eclipse of the Sun)

olej, płótno | oil on canvas, 93 x 134

- Dar artysty w 1865 r. Depozyt w PZS od 1923 r., eksponowany w Belwederze. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 984-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of the artist in 1865. Deposited in the National Collection of Art in 1923, displayed in Belweder Palace. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 984-D). **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1865, s. 293; Katalog TZSP, 1901, s. 17, poz. 113; Katalog TZSP, 1904, s. 5, poz. 24; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 24; Katalog TZSP, 1912, s. 2, poz. 24; Katalog TZSP, 1920, s. 4, poz. 24; AAN, MWRiOP, 7093, s. 133; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 24; Księga depozytów PZS, poz. 166; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 24; Katalog TZSP, 1928, poz. 24; Katalog TZSP, 1930, poz. 24; Katalog TZSP, 1933, s. 4, poz. 24; Katalog TZSP, 1935, s. 4, poz. 24; Katalog TZSP, 1938, s. 4, poz. 24; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 11, poz. 118.

25

Kostrzewski Franciszek (1826–1911)

Siciarz, [1858]

Sieve-maker, [1858]

olej, płótno | oil on canvas, 51 x 43

- „*Der Siebmacher*”. Ölbild von Kostrzewski F. Ein guter Typ eines Verkäufers aus dem Lande. Das Bild ist in ruhigem Ton gehalten. Das Bild stammt aus dem Museum Warschau. Zustand: gut, gerahmt. (ML, karty niemiecckie | the Lublin Museum, German card catalogue)

Dar Leopolda Burczak-Abramowicza w 1875 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r., gdzie w czasie okupacji został zinwentaryzowany przez Niemców pod nr. III BR/87. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Leopold Burczak-Abramowicz in 1875. Deposited in the Lublin Museum in November 1922, where during the occupation it was inventoried by the Germans as no. III BR/87. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Kostrzewski*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1875, s. 26; Katalog TZSP, 1901, s. 13, poz. 76; Katalog TZSP, 1904, s. 5, poz. 25; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 25; Katalog TZSP, 1912, s. 2, poz. 25; Katalog TZSP, 1920, s. 4, poz. 25; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 25; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 25; Katalog TZSP, 1928, poz. 25; Katalog TZSP, 1930, poz. 25; Katalog TZSP, 1933, s. 4, poz. 25; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 8; Katalog TZSP, 1935, s. 4, poz. 25; Przewodnik TZSP nr 117, 1936, s. 28, poz. 117 (niewyst.); Katalog TZSP, 1938, s. 4, poz. 25; Inwentarz Dział III Sztuki, s. 18; AAN, MKiS, 387/25, s. 216; AAN, MKiS, 387/41, s. 38; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 6, poz. 50; Kostankiewicz, Straty ML, 1995, s. 6, poz.13; Straty MP, 1998, s. 145, poz. 193, ilustr.

- Negatyw w ML, wg dawnej fot. | Negative in ML, based on an old photograph

26

Breslauer Chrystian (1802–1882)

Krajobraz górski (Krajobraz), 1847
Mountain Landscape (Landscape), 1847

olej, papier na płótnie | oil on paper mounted on canvas, 47,5 x 36,5

- Brak informacji o pochodzeniu, w zbiorach przed 1901 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

No information as to provenance, in the collection before 1901. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *C.Breslaur.* | 1847.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2259 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1901, s. 9, poz. 45; Katalog TZSP, 1904, s. 5, poz. 26; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 26; Katalog TZSP, 1912, s. 2, poz. 26; Katalog TZSP, 1920, s. 4, poz. 26; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 26; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 26; Katalog TZSP, 1928, poz. 26; Katalog TZSP, 1930, poz. 26; Katalog TZSP, 1933, s. 4, poz. 26; Katalog TZSP, 1935, s. 4, poz. 26; Katalog TZSP, 1938, s. 4, poz. 26; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1082; Rewindykacje, poz. Rew.13378.

27

Marszewski Józef (ok. | ca. 1825–1883)

Krajobraz tatrzański (Widok Karpat), 1866
Tatra Landscape (View of the Carpathians), 1866

olej, płótno | oil on canvas, 30 x 38

- Dar Leopolda Burczak-Abramowicza z 1875 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Leopold Burczak-Abramowicz in 1875. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Józef Marszewski 66 r.*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1875, s. 26; Katalog TZSP, 1901, s. 13, poz. 89; Katalog TZSP, 1904, s. 5, poz. 27; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 27; Katalog TZSP, 1912, s. 2, poz. 27; Katalog TZSP, 1920, s. 4, poz. 27; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 27; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 27; Katalog TZSP, 1928, poz. 27; Katalog TZSP, 1930, poz. 27; Katalog TZSP, 1933, s. 4, poz. 27; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 17, poz. 139; Katalog TZSP, 1935, s. 4, poz. 27; Katalog TZSP, 1938, s. 4, poz. 27; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 8, poz. 79.

28

Marszewski Józef (ok. | ca. 1825–1883)

Krajobraz tatrzański (Widok Karpat), 1866
Tatra Landscape (View of the Carpathians), 1866

olej, płótno | oil on canvas, 30 x 38

- Dar Leopolda Burczak-Abramowicza z 1875 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Leopold Burczak-Abramowicz in 1875. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Józef Marszewski 66 r.*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1875, s. 26; Katalog TZSP, 1901, s. 13, poz. 90; Katalog TZSP, 1904, s. 5, poz. 28; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 28; Katalog TZSP, 1912, s. 2, poz. 28; Katalog TZSP, 1920, s. 4, poz. 28; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 28; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 28; Katalog TZSP, 1928, poz. 28; Katalog TZSP, 1930, poz. 28; Katalog TZSP, 1933, s. 4, poz. 28; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 17, poz. 140; Katalog TZSP, 1935, s. 4, poz. 28; Katalog TZSP, 1938, s. 4, poz. 28; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 8, poz. 80.

Zaleski Marcin (1796–1877)

Wnętrze katedry św. Jana w Warszawie, [1867]
Interior of St. John's Cathedral in Warsaw, [1867]

olej, płótno | oil on canvas, 48 x 37

- Dar autora z 1867 r. po kradzieży podobnego obrazu, zakupionego przez TZSP w 1865 r. Depozyt w PZS. W latach 1923–1925 eksponowany w Belwederze. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „bardzo uszkodzony”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist in 1867 after the theft of a similar painting, purchased by TZSP in 1865. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1923 to 1925 in Belweder Palace. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: “severely damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. z prawej na filarze | sig. r., on a column: *ZM* (spłecione | intertwined)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 707 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

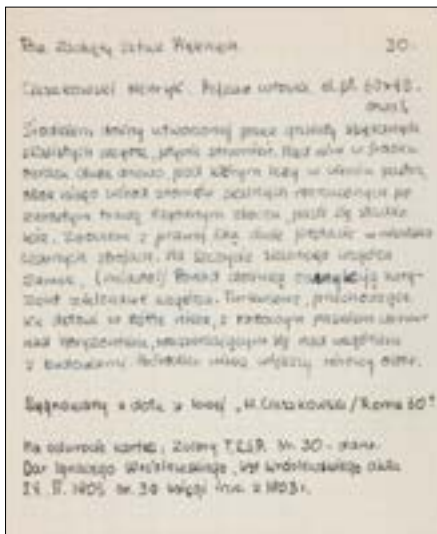
Sprawozdanie TZSP za rok 1865, s. 293; Sprawozdanie TZSP za rok 1877, s. 103; Katalog TZSP, 1901, s. 17, poz. 117; Katalog TZSP, 1904, s. 5, poz. 29; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 29; Katalog TZSP, 1912, s. 2, poz. 29; Katalog TZSP, 1920, s. 4, poz. 29; AAN, MWRiOP, 7093, s. 133; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 29; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 29; Katalog TZSP, 1928, poz. 29; Katalog TZSP, 1930, poz. 29; Katalog TZSP, 1933, s. 4, poz. 29; Katalog TZSP, 1935, s. 4, poz. 29; Katalog TZSP, 1938, s. 4, poz. 29; TZSP 18–21 IX 1939.

30

Cieszkowski Henryk (1835–1895)

Pejzaż włoski | Italian Landscape, 1860

olej, płótno | oil on canvas, 60 x 49 [60 x 43] (owal | oval)

- *Środkiem doliny utworzonej przez grzbiety skalistych wzgórz, płynie strumień. Nad nim w środku obrazu duże drzewo, pod którym leży w cieniu pasterz, obok niego wśród złomów skalnych rozrzuconych po zarosłym trawą łagodnym zboczach, pasie się stadko kóz. Zboczem z prawej idą dwie postacie w niebieskoczarnych strojach. Na szczycie skalnego wzgórza zamek (miasto?). Ponad dolinką zamykają horyzont zielonawe wzgórza. Turkusowe, przechodzące ku dołowi w żółte niebo, z różowym paskiem chmur nad horyzontem, rozszerzającym się nad wzgórzem z budowlami. Pośrodku nieba większy różowy obłok.* (Kartoteka)

Dar Ignacego Wróblewskiego z 1905 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrane przez Niemców do dekoracji pałacu Blanka 21 grudnia 1940 r. **UTRACONY W 1940 R.**

A stream flows through the centre of a valley between rocky hilltops. Above it, in the centre of the image, a large tree in whose shade rests a herder, around him, on rocky debris littering a grassy slope, a herd of goats grazes. On the right, two figures dressed in dark blue descend the slope. On the summit of a rocky hill there is a castle or a town. Above the valley, the horizon ends with greenish hills. The turquoise sky, turning yellow as it descends, marked by a pink band of clouds above the horizon, widening above the hill and buildings. In the centre of the sky is a larger pink cloud (card catalogue).

Gift of Ignacy Wróblewski in 1905. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans on 21 December 1940 to decorate Blank Palace. **LOST 1940.**

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *H.Cieszkowski*. | *Roma*. 60 r.

■ Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1901, s. 11, poz. 53; Katalog TZSP, 1904, s. 5, poz. 30; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 30; Katalog TZSP, 1912, s. 2, poz. 30; Katalog TZSP, 1920, s. 4, poz. 30; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 30; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 30; Katalog TZSP, 1928, poz. 30; Katalog TZSP, 1930, poz. 30; Katalog TZSP, 1933, s. 4, poz. 30; Katalog TZSP, 1935, s. 4, poz. 30; Katalog TZSP, 1938, s. 4, poz. 30; Archiwum MNW, 679, s. 14; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 3, poz. 26.

- Repr. archiwalna | Archival reproduction

31

Gerson Wojciech (1831–1901)

Noc, 1875

Night, 1875

olej, płótno | oil on canvas, 46 x 61

- Dar Leopolda Burczak-Abramowicza z 1875 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1934 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Leopold Burczak-Abramowicz in 1875. Underwent restoration in the Society's workshop in 1934. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1875, s. 26; Katalog TZSP, 1901, s. 11, poz. 59; Katalog TZSP, 1904, s. 5, poz. 31; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 31; Katalog TZSP, 1912, s. 2, poz. 31; Katalog TZSP, 1920, s. 4, poz. 31; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 31; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 31; Katalog TZSP, 1928, poz. 31; Katalog TZSP, 1930, poz. 31; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 11, poz. 64; Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 10; Katalog TZSP, 1933, s. 4, poz. 31; Katalog TZSP, 1935, s. 4, poz. 31; Katalog TZSP, 1938, s. 4, poz. 31; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 4, poz. 33.

- **Negatyw w MNW nr 6162 | Negative in MNW no. 6162**

Koniuszko Waław Józef (1854–1900)

*U rejenta (Pokątny doradca)**At the Notary (Illicit Advisor)*

olej, płótno | oil on canvas, 42 x 59

- Brak informacji o pochodzeniu. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
No information as to provenance. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *W. Koniuszko | Robił | Kraków*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2573 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1901, s. 11, poz. 71; Katalog TZSP, 1904, s. 5, poz. 32; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 32; Katalog TZSP, 1912, s. 2, poz. 32; Katalog TZSP, 1920, s. 4, poz. 32; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 32; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 32; Katalog TZSP, 1928, poz. 32; Katalog TZSP, 1930, poz. 32; Katalog TZSP, 1933, s. 4, poz. 32; Katalog TZSP, 1935, s. 4, poz. 32; Katalog TZSP, 1938, s. 4, poz. 32; Archiwum MNW, 706.

Budkowski Gustaw Daniel (1813–1884)

Oświadczyzny, 1862

Marriage Proposal, 1862

olej, płótno | oil on canvas, 119 x 86

- Dar Kazimierza Podhorskiego z 1862 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „bardzo uszkodzony”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Kazimierz Podhorski in 1862. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: "severely damaged". Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Budkowski* | 1862.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2166 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1862, s. 133; Katalog TZSP, 1901, s. 11, poz. 51; Katalog TZSP, 1904, s. 5, poz. 33; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 33; Katalog TZSP, 1912, s. 2, poz. 33; Katalog TZSP, 1920, s. 4, poz. 33; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 33; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 33; Katalog TZSP, 1928, poz. 33; Katalog TZSP, 1930, poz. 33; Katalog TZSP, 1933, s. 4, poz. 33; Katalog TZSP, 1935, s. 4, poz. 33; Katalog TZSP, 1938, s. 4, poz. 33; TZSP 18–21 IX 1939.

Kotsis Aleksander (1836–1877)

*Przy stępie, 1874**By the Grain-crusher, 1874*

olej, płótno | oil on canvas, 73 x 56

- Zakupiony w 1878 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1878. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *AKotsis* | *w Krakowie.* | 874

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2576 MNW

- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1878, s. 12, 21; Katalog TZSP, 1901, s. 13, poz. 78; Katalog TZSP, 1904, s. 5, poz. 34; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 34; Katalog TZSP, 1912, s. 2, poz. 34; Katalog TZSP, 1920, s. 4, poz. 34; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 34; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 34; Katalog TZSP, 1928, poz. 34; Katalog TZSP, 1930, poz. 34; Katalog TZSP, 1933, s. 4, poz. 34; Katalog TZSP, 1935, s. 4, poz. 34; Katalog TZSP, 1938, s. 4, poz. 34.

Nieznany | Artist Unknown

Martwa natura – ptaki i zwierzyzna
Still Life – Birds and Game

olej, płótno | oil on canvas, 121 x 101

- Dar Adolfa Suligowskiego. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 403-D). Zabrane przez Niemców do dekoracji mieszkania prezydenta Warszawy dra Dengla w pałacu Blanka w 1940 r. **UTRACONY W 1940 R.**

Gift of Adolf Suligowski. Deposited in the National Collection of Art, exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 403-D). Taken by the Germans in 1940 to decorate the dwelling of the mayor of Warsaw Dr. Dengel in Blank Palace. **LOST 1940.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 5, poz. 35; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 35; Katalog TZSP, 1912, s. 2, poz. 35; Katalog TZSP, 1920, s. 4, poz. 35; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 35; Księga depozytów PZS, poz. 149; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 35; Katalog TZSP, 1928, poz. 35; Katalog TZSP, 1930, poz. 35; Katalog TZSP, 1933, s. 4, poz. 35; PRM.

Gierymski Maksymilian (1846–1874)

*Wiosna w małym miasteczku (Wiosna, szkic)**Spring in a Small Town (Spring, a Sketch)*

olej, płótno | oil on canvas, 76 x 127

- Zakupiony w 1901 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 3. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przejęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1901. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 3. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 421 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 11, poz. 60; Sprawozdanie TZSP za rok 1901, s. 5; Katalog TZSP, 1904, s. 5, poz. 36; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 36; Katalog TZSP, 1912, s. 2, poz. 36; Katalog TZSP, 1920, s. 4, poz. 36; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 36; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 36; Katalog TZSP, 1928, poz. 36; Katalog TZSP, 1930, poz. 36; Katalog TZSP, 1933, s. 4, poz. 36; Katalog TZSP, 1935, s. 4, poz. 36; Katalog TZSP, 1938, s. 5, poz. 36; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.539; Spisok, 1956, poz. W.32.

Gerson Wojciech (1831–1901)

Wit Stwosz w drodze do Norymbergi, 1882*Veit Stoss on the Way to Nuremberg*, 1882

olej, płótno | oil on canvas, 119 x 86

- Zakupiony lub włączony do zbiorów po 1930 r., dawniej był własnością Teodora Rygiera. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased or otherwise incorporated into the collection after 1930; earlier it had been owned by Teodor Rygier. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Wojciech Gerson 1882* | *w Warszawie*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1899 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1933, s. 4, poz. 37; Katalog TZSP, 1935, s. 4, poz. 37; Katalog TZSP, 1938, s. 5, poz. 37; Archiwum MNW, 706, poz. Z.735; Rewindykacje, poz. Rew.8648.

38

Sidorowicz Zygmunt (1846–1881)

Poranek, 1880

Morning, 1880

olej, płótno | oil on canvas, 53 x 32

- Zakupiony w 1881 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1881. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Sidorowicz 1880*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1881, s. 4, 16, ilustr.; Katalog TZSP, 1901, s. 15, poz. 103; Katalog TZSP, 1904, s. 5, poz. 38; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 38; Katalog TZSP, 1912, s. 2, poz. 38; Katalog TZSP, 1920, s. 4, poz. 38; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 38; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 38; Katalog TZSP, 1928, poz. 38; Katalog TZSP, 1930, poz. 38; Katalog TZSP, 1933, s. 4, poz. 38; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 24, poz. 216; Katalog TZSP, 1935, s. 5, poz. 38; Katalog TZSP, 1938, s. 5, poz. 38; TZSP 18–21 IX 1939; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 11, poz. 113.

- **Repr. Sprawozdanie TZSP za rok 1881 | Reproduction of the Report of TZSP for 1881**

39

Suchodolski January (1797–1875)

Krajobraz
Landscape

olej, płótno | oil on canvas, 66 x 95

- Dar Wojciecha Bronikowskiego z 1871 r. Depozyt w PZS od 1923 r., eksponowany w Belwederze. W latach 1925–1932 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 959-D). 15 lutego 1939 r. zabrany do magazynów PZS na ul. Podwale 15. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Wojciech Bronikowski in 1871. Deposited in the National Collection of Art in 1923, exhibited in Belweder Palace. Exhibited from 1925 to 1932 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 959-D). Taken on 15 February 1939 to PZS storage at 15 Podwale St. **LOST 1939–1945.**

- sygnowany | signed

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 15, poz. 111; Katalog TZSP, 1904, s. 5, poz. 39; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 39; Katalog TZSP, 1912, s. 2, poz. 39; Katalog TZSP, 1920, s. 4, poz. 39; AAN, MWRiOP, 7093, s. 133; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 39; Księga depozytów PZS, poz. 115; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 39; Katalog TZSP, 1928, poz. 39; Katalog TZSP, 1930, poz. 39; Katalog TZSP, 1933, s. 4, poz. 39; Katalog TZSP, 1935, s. 5, poz. 39; Katalog TZSP, 1938, s. 5, poz. 39; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 12, poz. 130.

40

Kolberg Antoni (1815–1882)

Głowa starca
Head of an Old Man

olej, płótno | oil on canvas, 61 x 49

- Zakupiony od autora w 1882 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased from the artist in 1882. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inv. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2755 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1882, s. 7, 24; Katalog TZSP, 1901, s. 11, poz. 70; Katalog TZSP, 1904, s. 5, poz. 40; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 40; Katalog TZSP, 1912, s. 2, poz. 40; Katalog TZSP, 1920, s. 4, poz. 40; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 40; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 40; Katalog TZSP, 1928, poz. 40; Katalog TZSP, 1930, poz. 40; Katalog TZSP, 1933, s. 4, poz. 40; Katalog TZSP, 1935, s. 5, poz. 40; Katalog TZSP, 1938, s. 5, poz. 40; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 27, poz. 78.

41

Szermentowski (Szermętowski) Józef (1833–1876)

Krajobraz, 1860

Landscape, 1860

olej, płótno | oil on canvas, 50 x 64

- Dar Leopolda Burczak-Abramowicza z 1875 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Leopold Burczak-Abramowicz in 1875. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. **LOST 1939–1945.**

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *J.Szermętowski | Paryż 1860*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1875, s. 26; Katalog TZSP, 1901, s. 17, poz. 115; Katalog TZSP, 1904, s. 5, poz. 41; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 41; Katalog TZSP, 1912, s. 2, poz. 41; Katalog TZSP, 1920, s. 4, poz. 41; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 41; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 41, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 41, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 41, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 4, poz. 41; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 26, poz. 236; Katalog TZSP, 1935, s. 5, poz. 41; Świat, 1935, ilustr. 5; Katalog TZSP, 1938, s. 5, poz. 41; TZSP 18–21 IX 1939; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 58, poz. 214, ilustr.; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 12, poz. 132; Straty MP, 1998, s. 249, poz. 350, ilustr.

- **Negatyw w MNW nr 3133 | Negative in MNW no. 3133**

Gerson Wojciech (1831–1901)

Ruiny zamku Bobrowniki nad Wisłą (Krajobraz; Bobrowniki nad Wisłą), 1856
Ruins of Bobrowniki Castle on the Vistula (Landscape; Bobrowniki on the Vistula), 1856

olej, płótno | oil on canvas, 44 x 59

- Dar Leopolda Burczak-Abramowicza z 1875 r. Utracony w latach 1939–1945. Zabezpieczony i przekazany do MNW przez Hannę Pasionkównę z Krakowa 20 marca 1953 r.

Gift of Leopold Burczak-Abramowicz in 1875. Lost 1939–1945. Recovered and transferred to MNW by Hanna Pasionkówna of Cracow on 20 March 1953.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *W. G. 56*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2212 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1875, s. 26; Katalog TZSP, 1904, s. 7, poz. 42; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 42; Katalog TZSP, 1912, s. 2, poz. 42; Katalog TZSP, 1920, s. 4, poz. 42; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 42; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 42; Katalog TZSP, 1928, poz. 42; Katalog TZSP, 1930, poz. 42; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 42; Katalog TZSP, 1935, s. 5, poz. 42; Katalog TZSP, 1938, s. 5, poz. 42; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 37, poz. 103, ilustr.; Archiwum MNW, 880 A, s. 113.

Hadziewicz Rafał (1803–1886)

Św. Piotr z Alkantary, [1855]*St. Peter of Alcantara*, [1855]

olej, płótno | oil on canvas, 61 x 50

- Zakupiony na wystawie w 1887 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „bardzo uszkodzony”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased at an exhibition in 1887. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: “severely damaged”. **LOST 1939–1945.**

- nicsygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1887, s. 4; Katalog TZSP, 1901, s. 11, poz. 64; Katalog TZSP, 1904, s. 7, poz. 43; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 43; Katalog TZSP, 1912, s. 2, poz. 43; Katalog TZSP, 1920, s. 4, poz. 43; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 43; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 43; Katalog TZSP, 1928, poz. 43; Katalog TZSP, 1930, poz. 43; Przewodnik TZSP nr 75, 1932, s. 23, poz. 22; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 43; Katalog TZSP, 1935, s. 5, poz. 43; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 6; IPS, 1936, s. 15, poz. 38; Katalog TZSP, 1938, s. 5, poz. 43; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 25, poz. 64; TZSP 18–21 IX 1939; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 5, poz. 42; Straty MP, 1998, s. 110, poz. 136, ilustr.

- **Negatyw w MNW nr 6168 | Negative in MNW no. 6168**

Buchbinder Szymon (1853–1908)

Głowa mnicha, 14 VI 1875
Head of a Monk, 14 June 1875
olej, płótno | oil on canvas, 55 x 45

- Dar Stanisława Kostrowickiego z 1876 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Stanisław Kostrowicki in 1876. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *S.Buchbinder* | *Wiedeń 14/6 75*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1252 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 9, poz. 49; Katalog TZSP, 1904, s. 7, poz. 44; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 44; Katalog TZSP, 1912, s. 2, poz. 44; Katalog TZSP, 1920, s. 4, poz. 44; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 44; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 44; Katalog TZSP, 1928, poz. 44; Katalog TZSP, 1930, poz. 44; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 44; Katalog TZSP, 1935, s. 5, poz. 44; Katalog TZSP, 1938, s. 5, poz. 44; Archiwum MNW, 706, poz. Z.605.

Kostrzewski Franciszek (1826–1911)

Druciarz, 1858

Tinker, 1858

olej, płótno | oil on canvas, 52 x 42

- „Drahtbinder”. Ölbild von Kostrzewski Franciszek. An der Ecke eines Hauses steht eine Männergestalt angelehnt. Es ist ein Drahtbinder, der wegen Brot vom Gebirge kam. Der Maler hat diesen Typ gut dargestellt. Das Bild stammt aus der Museum in Warschau. Zustand: gut. (ML, karty niemieckie | the Lublin Museum, German card catalogue)

Dar Leopolda Burczak-Abramowicza z 1875 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r., gdzie w czasie okupacji został zinventaryzowany przez Niemców pod nr. III BR/71. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Leopold Burczak-Abramowicz in 1875. Deposited in the Lublin Museum in November 1922, where during the occupation it was inventoried by the Germans as no. III BR/71. **LOST 1939–1945.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *F.Kostrzewski 1858.*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1875, s. 26; Katalog TZSP, 1901, s. 13, poz. 77; Katalog TZSP, 1904, s. 7, poz. 45; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 45; Katalog TZSP, 1912, s. 2, poz. 45; Katalog TZSP, 1920, s. 4, poz. 45; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 45; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 45; Katalog TZSP, 1928, poz. 45; Katalog TZSP, 1930, poz. 45; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 45; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 9; Katalog TZSP, 1935, s. 5, poz. 45; Przewodnik TZSP nr 117, 1936, s. 28, poz. 118 (niewyst.); Katalog TZSP, 1938, s. 5, poz. 45; Inwentarz Dział III Sztuki, s. 18; AAN, MKiS, 387/25, s. 216; AAN, MKiS, 387/41, s. 38; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 13, poz. 105; Kostankiewicz, Straty ML, 1995, s. 6, poz. 6; Straty MP, 1998, s. 145, poz. 192, ilustr.

- **Negatyw w ML, wg dawnej fot. | Negative in ML, based on an old photograph**

Gryglewski Aleksander (1833–1879)

Krużganki Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie (Krużganek Biblioteki Jagiellońskiej), ok. 1860–1870
Arcaded Galleries of the Jagiellonian Library in Cracow (Gallery of the Jagiellonian Library), ca. 1860–1870

olej, tektura | oil on cardboard, 56 x 46

- Zakupiony w 1882 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1882. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2713 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1882, s. 7, 24; Katalog TZSP, 1901, s. 11, poz. 62; Katalog TZSP, 1904, s. 7, poz. 46; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 46; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 46; Katalog TZSP, 1920, s. 4, poz. 46; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 46; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 46, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 46, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 46, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 46; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 20; Katalog TZSP, Katalog TZSP, 1935, s. 5, poz. 46; Katalog TZSP, 1938, s. 5, poz. 46; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1140.

Szermentowski (Szermętowski) Józef (1833–1876)

Gwiazda zaranna (Zorza poranna), 1874*Morning Star (Dawn Light)*, 1874

olej, płótno | oil on canvas, 51 x 71

- Zakupiony w 1876 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 2, której zawartość sprawdzono w MNW 1 października 1942 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1876. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 2, the contents of which were verified at MNW on 1 October 1942. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *J: Szermentowski | Paris 1874*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2277 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1876, s. 25; Katalog TZSP, 1901, s. 17, poz. 114; Katalog TZSP, 1904, s. 7, poz. 47; Katalog TZSP, 1908, s. 4, poz. 47; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 47; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 47; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 47; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 47; Katalog TZSP, 1928, poz. 47; Katalog TZSP, 1930, poz. 47; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 47; Katalog TZSP, 1935, s. 5, poz. 47; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 19; Katalog TZSP, 1938, s. 5, poz. 47; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 695, s. 8.

Kossak Juliusz (1824–1899)

Widzenie po napadzie Tatarów w 1211 r. (Matka Boska), [1863]

Vision After a Tatar Attack in 1211 (Virgin Mary), [1863]

pióro, tusz, papier | pen and ink on paper, 59 x 44

- Zakupiony w 1863 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1863. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.161552 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1901, s. 13, poz. 73; Katalog TZSP, 1904, s. 7, poz. 48; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 48; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 48; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 48; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 48; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 48; Katalog TZSP, 1928, poz. 48; Katalog TZSP, 1930, poz. 48; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 48; Katalog TZSP, 1935, s. 5, poz. 48; Katalog TZSP, 1938, s. 5, poz. 48; Rewindykacje, poz. Rew.13660.

49

Cegliński Julian (1827–1910)

Dolina Strążyska, [1861]

Strążyska Valley, [1861]

ołówek, papier | pencil on paper, 59 x 46

- Zakupiony w 1862 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1862. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 11, poz. 52; Katalog TZSP, 1904, s. 7, poz. 49; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 49; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 49; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 49; Katalog TZSP, 1924, s. 4, poz. 49; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 49; Katalog TZSP, 1928, poz. 49; Katalog TZSP, 1930, poz. 49; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 49; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 7, poz. 28; Katalog TZSP, 1935, s. 5, poz. 49; Katalog TZSP, 1938, s. 5, poz. 49.

50

Lesser Aleksander (1814–1884)

Bł. Wincenty Kadłubek, 1844

BL Wincenty Kadłubek, 1844

ołówek, akwarela, papier | pencil and watercolour on paper, 82 x 44

- Dar rodziny artysty z 1885 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of the artist's family in 1885. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *rys Lesser 29/11 19/4 44*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 13, poz. 83; Katalog TZSP, 1904, s. 7, poz. 50; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 50; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 50; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 50; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 50; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 50; Katalog TZSP, 1928, poz. 50; Katalog TZSP, 1930, poz. 50; Przewodnik TZSP nr 75, 1932, s. 24, poz. 30; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 50; Katalog TZSP, 1935, s. 5, poz. 50; Katalog TZSP, 1938, s. 5, poz. 50.

51

Matejko Jan (1838–1893)

Bitwa pod Grunwaldem, 1875–1878

Battle of Grunwald, 1875–1878

olej, płótno | oil on canvas, 426 x 987

- Dar fundatorów Muzeum Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych z 1902 r. 15 lipca 1915 r. ewakuowany do Moskwy, skąd powrócił 17 grudnia 1921 r. W latach 1922–1939 eksponowany w Zachęcie. W 1939 r. nawinięty na wałek i wywieziony do Lublina, gdzie był przechowywany wraz z *Kazaniem Skąrgi* najpierw w ML, a od wiosny 1941 r. zakopany pod szopą Taborów Miejskich. Włączony do zbiorów MNW 22 lipca 1949 r.

Gift of the benefactors of the Museum of the Society for the Encouragement of Fine Arts in 1902. On 15 July 1915, it was evacuated to Moscow, from where it returned on 17 December 1921. Exhibited from 1922 to 1939 in the Society's building. In 1939, the painting was rolled onto a cylinder and moved to Lublin, where together with Matejko's *Sermon of Skarga* it was hidden, first in the Lublin Museum, then from the spring of 1941 buried under a building of Municipal Transport. Incorporated into the collection of MNW on 22 July 1949.

- sygn. śr.d. | sig. l.c.: *Jan Matejko rp. 1878.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 443 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1902, s. 9; Katalog TZSP, 1904, s. 7, poz. 51; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 51; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 51; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 51; Sprawozdanie TZSP za rok 1921, s. 6; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 51; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 51, ilustr. fragm.; Katalog TZSP, 1928, poz. 51, ilustr. fragm.; Katalog TZSP, 1930, poz. 51, ilustr. fragm.; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 51; Katalog TZSP, 1935, s. 5, poz. 51; Świat, 1935, ilustr. 15, fragm.; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 25–26; Katalog TZSP, 1938, s. 5, poz. 51; TZSP 18–21 IX 1939.

Brodowski Józef II (1828–1900)

Konie przed dworkiem (Konie szlacheckie), ok. 1875–1880

Horses by a Manor (Gentry's Horses), ca. 1875–1880

olej, płótno | oil on canvas, 75 x 86 (owal | oval)

- Zakupiony w 1884 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przejęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1884. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 5115 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1901, s. 9, poz. 47; Katalog TZSP, 1904, s. 7, poz. 52; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 52; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 52; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 52; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 52; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 52; Katalog TZSP, 1928, poz. 52; Katalog TZSP, 1930, poz. 52; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 52; Katalog TZSP, 1935, s. 5, poz. 52; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 16; Katalog TZSP, 1938, s. 5, poz. 52; Archiwum MNW, 706, poz. Z.776; Spisok, 1956, poz. W.196.

Lipiński Hipolit (1846–1884)

Targ na Kleparzu w Krakowie (Targ na Kleparzu)
Market at Kleparz in Cracow (Market at Kleparz)

olej, płótno | oil on canvas, 40 x 95

- Zakupiony w 1885 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Utracony w latach 1939–1945. Odnaleziony i przekazany do MNW przez Prezydium Rady Narodowej m.st. Warszawy 1 lipca 1952 r.

Purchased in 1885. Deposited in MNW in November 1939. Lost 1939–1945. Rediscovered and transferred to MNW by the Presidium of the National Council of the Capital City of Warsaw on 1 July 1952.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *H. Lipiński*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1019 MNW

- Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1901, s. 13, poz. 85; Katalog TZSP, 1904, s. 7, poz. 53; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 53; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 53; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 53; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 53; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 53; Katalog TZSP, 1928, poz. 53; Katalog TZSP, 1930, poz. 53; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 53; Katalog TZSP, 1935, s. 5, poz. 53; Katalog TZSP, 1938, s. 5, poz. 53; Archiwum MNW, 706, poz. Z.101.

Suchodolski January (1797–1875)

*Biwak w Hiszpanii**Bivouac in Spain*

olej, płótno | oil on canvas, 79 x 92

- Dar Leopolda Burczak-Abramowicza z 1875 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1937 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony zupełnie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Leopold Burczak-Abramowicz in 1875. Underwent restoration in the Society's workshop in 1937. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: "completely damaged". **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *J. Suchodolski*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1875, s. 26; Katalog TZSP, 1901, s. 15, poz. 109; Katalog TZSP, 1904, s. 7, poz. 54; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 54; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 54; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 54; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 54; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 54; Katalog TZSP, 1928, poz. 54; Katalog TZSP, 1930, poz. 54; Przewodnik TZSP nr 85, 1933, s. 28, poz. 129; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 54; Katalog TZSP, 1935, s. 5, poz. 54; Sprawozdanie TZSP za rok 1937, s. 12; Katalog TZSP, 1938, s. 6, poz. 54; TZSP 18–21 IX 1939; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 12, poz. 131.

55

Brandt Józef (1841–1915)

Zaloty, 1874*Courtship*, 1874

olej, płótno | oil on canvas, 43 x 83

- Zakupiony w 1874 r. (w katalogu błędnie 1877 r.). Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 2, której zawartość sprawdzono w MNW 1 października 1942 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1874 (the catalogue inaccurately mentions the year 1877). In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 2, the contents of which were verified at MNW on 1 October 1942. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Józef Brandt* | z | *Warszawy*. | 1874
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 972 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1874, s. 24; Katalog TZSP, 1901, s. 9, poz. 43; Katalog TZSP, 1904, s. 7, poz. 55; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 55; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 55; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 55; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 55; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 55, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 55, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 55, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 55; Katalog TZSP, 1935, s. 5, poz. 55; Świat, 1935, ilustr. 24; Katalog TZSP, 1938, s. 6, poz. 55; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 695, s. 8.

Bacciarelli Marcello (1731–1818)
kopia, autor nieznany | copy by unknown painter

Portret króla Stanisława Augusta Poniatowskiego z klepsydrą
Portrait of King Stanislaus Augustus Poniatowski with Hourglass

olej, płótno | oil on canvas, 95 x 72

- Dar Leonii bar. Rastawieckiej z 1888 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r., gdzie w czasie okupacji został zinventoryzowany przez Niemców pod nr. III BR/96. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Bar. Leonia Rastawiecka in 1888. Deposited in the Lublin Museum in November 1922, where during the occupation it was inventoried by the Germans as no. III BR/96. **LOST 1939–1945.**

- nicsygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1888, s. 3; Katalog TZSP, 1904, s. 7, poz. 56; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 56; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 56; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 56; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 56; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 56; Katalog TZSP, 1928, poz. 56; Katalog TZSP, 1930, poz. 56; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 56; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 3; Katalog TZSP, 1935, s. 6, poz. 56; Katalog TZSP, 1938, s. 6, poz. 56; Inwentarz Dział III Sztuki, s. 16; AAN, MKiS, 387/25, s. 216; Kostankiewicz, Straty ML, 1995, s. 7, poz. 20; Straty MP, 1998, s. 30, poz. 11, ilustr.

- **Negatyw w ML, wg dawnej fot. | Negative in ML, based on an old photograph**

57

Strzałecki Wandalin (1855–1917)

Obrona Trembowli w 1675 r. (Obrona Olsztyna)
Defence of Trembowla in 1675 (Defence of Olsztyn)

olej, płótno | oil on canvas, 55 x 114

- Dar Juliusza Wieniawskiego z 1901 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**
Gift of Juliusz Wieniawski in 1901. Deposited in the Lublin Museum in November 1922. **LOST 1939–1945.**
- sygnowany | signed
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1901, s. 15, poz. 108; Katalog TZSP, 1904, s. 7, poz. 57; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 57; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 57; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 57; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 57; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 57; Katalog TZSP, 1928, poz. 57; Katalog TZSP, 1930, poz. 57; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 57; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 16; Katalog TZSP, 1935, s. 6, poz. 57; Katalog TZSP, 1938, s. 6, poz. 57; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 12, poz. 128.

Wolski-Pomian Stanisław (1859–1894)

W cyrku, 1885

At the Circus, 1885

gwasz, papier | gouache on paper, 70 x 56

- Brak informacji o pochodzeniu, nabyty przed 1901 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 4, której zawartość sprawdzono w MNW 2 października 1942 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

No information as to provenance, acquired prior to 1901. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 4, the contents of which were verified at MNW on 2 October 1942. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Stanisław Wolski | Warszawa 1885.* | (w katalogu | in the catalogue: 1886)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 184312 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1901, s. 17, poz. 119; Katalog TZSP, 1904, s. 7, poz. 58; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 58; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 58; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 58; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 58; Katalog TZSP, 1925, s. 4, poz. 58; Katalog TZSP, 1928, poz. 58; Katalog TZSP, 1930, poz. 58; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 58; Katalog TZSP, 1935, s. 6, poz. 58; Katalog TZSP, 1938, s. 6, poz. 58; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 715, s. 4; Rewindykacje, poz. Rew. 8508.

Kossak Juliusz (1824–1899)

Spotkanie Tuhaj-Beja z Chmielnickim, 1885
Encounter of Tuhay-Bey and Chmielnicki, 1885

akwarela, papier | watercolour on paper, 28,4 x 44,6

(w katalogu 63 x 99, zapewne w ramie | 63 x 99 in the catalogue, probably framed)

- Zakupiony w 1885 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 4, której zawartość sprawdzono w MNW 2 października 1942 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1885. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 4, the contents of which were verified at MNW on 2 October 1942. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Juliusz Kossak 1885*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.159677 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1901, s. 13, poz. 72; Katalog TZSP, 1904, s. 7, poz. 59; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 59; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 59; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 59; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 59; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 59, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 59, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 59, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 59; Katalog TZSP, 1935, s. 6, poz. 59, ilustr.; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 12; Katalog TZSP, 1938, s. 6, poz. 59; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 715, s. 4; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 45, poz. 146, ilustr.

60

Sokołowski Zygmunt (1857–1888)

Wnętrze lasu
Forest interior

akwarela, papier | watercolour on paper, 30 x 40

- Brak informacji o pochodzeniu, nabyty przed 1904 r. Depozyt w PZS w latach 1925–1939. Poddany konserwacji w pracowni J. Rutkowskiego w 1927 r. W latach 1925–1932 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 958-D), a następnie w Państwowej Galerii Sztuki Polskiej w kamienicy Baryczków. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

No information as to provenance, acquired prior to 1904. On deposit in the National Collection of Art from 1925 to 1939. Underwent restoration in the workshop of J. Rutkowski in 1927. Exhibited from 1925 to 1932 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 958-D), subsequently at the National Gallery of Art in the Baryczków tenement. **LOST 1939–1945.**

- nicsygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 7, poz. 60; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 60; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 60; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 60; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 60; Księga depozytów PZS, poz. 116; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 60; Katalog TZSP, 1928, poz. 60; Katalog TZSP, 1930, poz. 60; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 60; Katalog TZSP, 1935, s. 6, poz. 60; Katalog TZSP, 1938, s. 6, poz. 60.

61

Pillati Henryk (1832–1894)

Przy studni, 1856

By the Well, 1856

olej, płótno | oil on canvas, 31 x 39

- Dar Leopolda Burczak-Abramowicza z 1875 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Leopold Burczak-Abramowicz in 1875. **LOST 1939–1945.**

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *H. Pillati* | 56. (w katalogu | in the catalogue: 59)

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1875, s. 26; Katalog TZSP, 1901, s. 15, poz. 98; Katalog TZSP, 1904, s. 7, poz. 61; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 61; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 61; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 61; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 61; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 61; Katalog TZSP, 1928, poz. 61; Katalog TZSP, 1930, poz. 61; Przewodnik TZSP nr 85, 1933, s. 26, poz. 111; Przewodnik TZSP nr 86, 1933, s. 8, poz. 45; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 61; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 20, poz. 177; Katalog TZSP, 1935, s. 6, poz. 61; Katalog TZSP, 1938, s. 6, poz. 61; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 9, poz. 96.

- **Negatyw w MNW nr 5504 | Negative in MNW no. 5504**

62

Mirecki Kazimierz (1830–1911)

Na tarasie (Taras pałacu Viscontich w Mediolanie)
On the Terrace (Terrace of the Palazzo Visconti in Milan)

olej, płótno | oil on canvas, 34 x 23

- Zakupiony w 1877 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1877. **LOST 1939–1945.**

- sygnowany | signed

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1877, s. 26; Katalog TZSP, 1901, s. 13, poz. 91; Katalog TZSP, 1904, s. 7, poz. 62; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 62; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 62; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 62; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 62; Katalog TZSP, 1928, poz. 62; Katalog TZSP, 1930, poz. 62; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 62; Katalog TZSP, 1935, s. 6, poz. 62; Katalog TZSP, 1938, s. 6, poz. 62; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 9, poz. 87.

Kamiński Aleksander (1823–1886)

Głowa starca
Head of an Old Man

olej, płótno | oil on canvas, 54 x 45

- Zakupiony w 1886 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska, rewindykowany (nie ustalono, skąd) w 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1886. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed in 1945 (location unknown) and incorporated into the collection of MNW.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2107 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 11, poz. 65; Katalog TZSP, 1904, s. 7, poz. 63; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 63; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 63; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 63; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 63; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 63; Katalog TZSP, 1928, poz. 63; Katalog TZSP, 1930, poz. 63; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 63; Katalog TZSP, 1935, s. 6, poz. 63; Katalog TZSP, 1938, s. 6, poz. 63; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 26, poz. 71; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1175; Rewindykacje, poz. Rew.4150.

Loevy Edward (1857–1910)

Portret Teodora Jeża, 9 X 1889
Portrait of Teodor Jeż, 9 Oct. 1889

olej, płótno | oil on canvas, 41 x 32,5

- Dar autora z 1901 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
 Gift of the artist in 1901. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *E LOEVY* | *9/10 89*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1357 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
 Katalog TZSP, 1901, s. 17, poz. 133; Sprawozdanie TZSP za rok 1901, s. 5; Katalog TZSP, 1904, s. 7, poz. 64; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 64; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 64; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 64; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 64; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 64; Katalog TZSP, 1928, poz. 64; Katalog TZSP, 1930, poz. 64; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 64; Katalog TZSP, 1935, s. 6, poz. 64; Katalog TZSP, 1938, s. 6, poz. 64; Archiwum MNW, 706, poz. Z.855.

65

Pillati Henryk (1832–1894)

Odpoczynek
Respite

olej, płótno | oil on canvas, 31 x 39

- Dar Leopolda Burczak-Abramowicza z 1875 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Leopold Burczak-Abramowicz in 1875. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *H. Pillati*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1875, s. 26; Katalog TZSP, 1901, s. 15, poz. 97; Katalog TZSP, 1904, s. 9, poz. 65; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 65; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 65; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 65; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 65; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 65; Katalog TZSP, 1928, poz. 65; Katalog TZSP, 1930, poz. 65; Przewodnik TZSP nr 85, 1933, s. 26, poz. 112; Przewodnik TZSP nr 86, 1933, s. 8, poz. 46; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 65; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 20, poz. 178; Katalog TZSP, 1935, s. 6, poz. 65; Katalog TZSP, 1938, s. 6, poz. 65; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 35, poz. 134; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1078; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 9, poz. 97.

66

Mirecki Kazimierz (1830–1911)

Włoszka, 1873
Italian Woman, 1873

olej, płótno | oil on canvas, 39 x 26

- Zakupiony w 1884 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1884. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *K. Mirecki 1873. Florencia*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 15, poz. 92; Katalog TZSP, 1904, s. 9, poz. 66; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 66; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 66; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 66; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 66; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 66; Katalog TZSP, 1928, poz. 66; Katalog TZSP, 1930, poz. 66; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 66; Katalog TZSP, 1935, s. 6, poz. 66; Katalog TZSP, 1938, s. 6, poz. 66; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 9, poz. 88.

Malecki Władysław Aleksander (1836–1900)

Wnętrze wystawy Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w gmachu b. klasztoru Bernardynów, 1884
Interior of an Exhibition of the Society for the Encouragement of Fine Arts in the Building
of the Former Bernardine Monastery, 1884

olej, płótno | oil on canvas, 33 x 33

- Zakupiony w 1896 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1896. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *W: Malecki | 1884 r.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 608 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

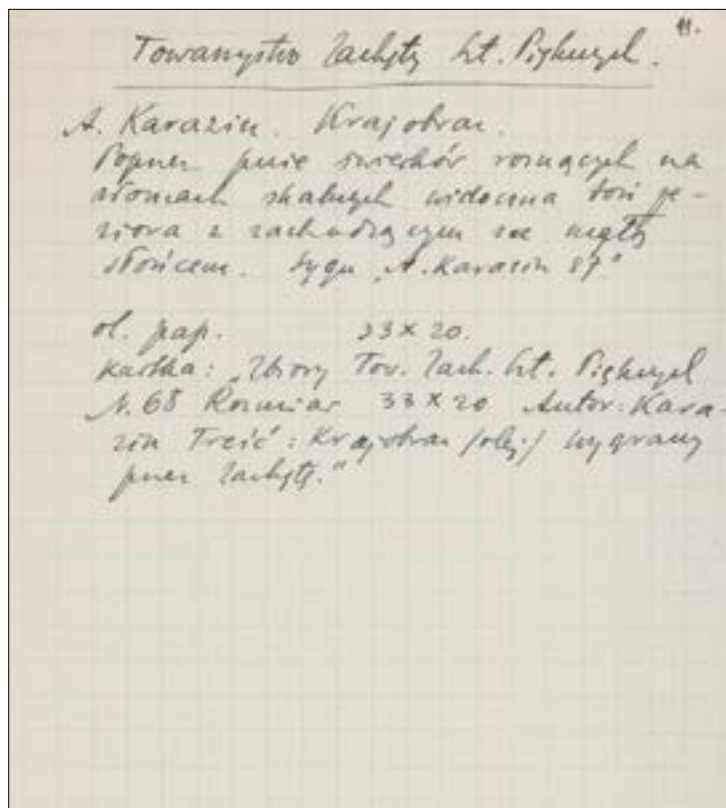
Katalog TZSP, 1901, s. 13, poz. 88; Katalog TZSP, 1904, s. 9, poz. 67; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 67; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 67; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 67; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 67; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 67; Katalog TZSP, 1928, poz. 67; Katalog TZSP, 1930, poz. 67; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 67; Katalog TZSP, 1935, s. 6, poz. 67; Katalog TZSP, 1938, s. 6, poz. 67; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 32, poz. 112; Archiwum MNW, 706, poz. 32; Rewindykacje, poz. Rew.13376.

Karazin Nikołaj Nikołajewicz (1842–1908)

Krajobraz, 1887

Landscape, 1887

olej, papier | oil on paper, 33 x 20

- *Poprzez pnie świerków rosnących na zboczach skalnych widoczna toń jeziora z zachodzącym za mgłą słońcem.* (Kartoteka) Wygrany w losowaniu w Petersburskim Towarzystwie Sztuk Pięknych. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrano przez Niemców do dekoracji pałacu Brühla 29 lutego 1940 r. **UTRACONY W 1940 R.**

A lake is visible through the trunks of spruce trees growing on rocky slopes, under a setting fog-shrouded sun (card catalogue). Won in a lottery at the St. Petersburg Society of Fine Arts. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans to decorate the Brühl Palace on 29 February 1940. **LOST 1940.**

- sygn. | sig.: H. Каразин 87.

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 11, poz. 69; Katalog TZSP, 1904, s. 9, poz. 68; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 68; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 68; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 68; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 68; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 68; Katalog TZSP, 1928, poz. 68; Katalog TZSP, 1930, poz. 68; Katalog TZSP, 1933, s. 5, poz. 68; Archiwum MNW, 679, s. 23.

- **Repr. archiwalia | Archival reproduction**

Grottger Artur (1837–1867)

Kometa, z cyklu „Wojna”, 1866
Comet, from the Series “War”, 1866

kredka, papier | crayon on paper 44,5 x 59,3

- Zakupiony w 1881 r. (w zamian za *Widok Wenecji*, który miał być przeznaczony do rozlosowania). Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 5. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1881 (in exchange for *View of Venice*, which was intended to be raffled off). In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 5. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *AG 1866*.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.1752 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1881, s. 4, 16; Katalog TZSP, 1904, s. 9, poz. 69; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 69; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 69; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 69; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 69; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 69, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 69, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 69, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 69; Katalog TZSP, 1935, s. 6, poz. 69; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 24; Katalog TZSP, 1938, s. 6, poz. 69; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.162.

70

Rybkowski Tadeusz (1848–1926)

W podróży, 1881

On a Voyage, 1881

akwarela, papier | watercolour on paper, 39 x 30

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Tadeusz Rybkowski 1881*.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.160279 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1901, s. 15, poz. 101; Katalog TZSP, 1904, s. 9, poz. 70; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 70; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 70; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 70; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 70; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 70; Katalog TZSP, 1928, poz. 70; Katalog TZSP, 1930, poz. 70; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 70; Katalog TZSP, 1935, s. 6, poz. 70; Katalog TZSP, 1938, s. 6, poz. 70; Archiwum MNW, 706, poz. Z.660; Rewindykacje, poz. Rew.13736.

71

Pillati Henryk (1832–1894)

Rynek Starego Miasta (Targ), [1862]
Market Square in Old Town (Market), [1862]

ołówek, papier | pencil on paper, 44 x 58

- Zakupiony w 1862 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1862. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182668 MNW

- Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1904, s. 9, poz. 71; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 71; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 71; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 71; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 71; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 71; Katalog TZSP, 1928, poz. 71; Katalog TZSP, 1930, poz. 71; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 71; Katalog TZSP, 1935, s. 6, poz. 71; Katalog TZSP, 1938, s. 6, poz. 71; Archiwum MNW, 706, poz. Z.569.

Dylczyński Cyprian (1836–1909 lub | or 1835–1913)

Szkoła Sztuk Pięknych w Warszawie w r. 1855 (Była Szkoła Sztuk Pięknych w Warszawie), 1885
The School of Fine Arts in Warsaw in 1855 (Former School of Fine Arts in Warsaw), 1885

tusz, papier | ink on paper, 30 x 52

- Zakupiony w 1886 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1886. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *rys. C. Dylczyński 1885 r.*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 11, poz. 55; Katalog TZSP, 1904, s. 9, poz. 72; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 72; Katalog TZSP, 1912, s. 3, poz. 72; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 72; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 72; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 72; Katalog TZSP, 1928, poz. 72; Katalog TZSP, 1930, poz. 72; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 72; Katalog TZSP, 1935, s. 6, poz. 72; Przewodnik TZSP nr 112, 1936, s. 38, poz. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 6, poz. 72; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 22, poz. 41.

Kossak Juliusz (1824–1899)

Wyprawa na wojenkę (Wyprawa na wojaczkę), 1853 lub 1855
Off to War, 1853 or 1855

akwarela, tusz, ołówek, papier | watercolour, ink, pencil on paper, 64 x 50,6 (w katalogu | in the catalogue 46 x 35)

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 5. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 5. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Juliusz Kossak* | *1853 lub 1855*.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.4701 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
 Katalog TZSP, 1901, s. 13, poz. 74; Katalog TZSP, 1904, s. 9, poz. 73; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 73; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 73; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 73; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 73; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 73; Katalog TZSP, 1928, poz. 73; Katalog TZSP, 1930, poz. 73; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 73; Katalog TZSP, 1935, s. 6, poz. 73; Katalog TZSP, 1938, s. 7, poz. 73; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.49; Rewindykacje, poz. Rew:8559.

Ejsmond Franciszek (1859–1931)

Portret starca z brodą (Studium), 1881
Portrait of an Elderly Bearded Man (Study), 1881

olej, płótno | oil on canvas, 51,5 x 41

- Brak informacji o pochodzeniu, w zbiorach przed 1901 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

No information as to provenance, part of the collection prior to 1901. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.g. | sig. u.r.: *F. Ejsmond. | Monachium | 1881.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inv. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2009 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 11, poz. 56; Katalog TZSP, 1904, s. 9, poz. 74; Katalog TZSP, 1908, s. 5, poz. 74; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 74; Katalog TZSP, 1920, s. 5, poz. 74; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 74; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 74; Katalog TZSP, 1928, poz. 74; Katalog TZSP, 1930, poz. 74; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 74; Katalog TZSP, 1935, s. 6, poz. 74; Katalog TZSP, 1938, s. 7, poz. 74; Archiwum MNW, 706, poz. Z.24.

75

Kraszewski Józef Ignacy (1812–1887)

Pejzaż (Rysunek ołówkiem; Notatka ołówkowa), 17 III 1881
Landscape (Pencil Sketch; Notation in Pencil), 17 Mar. 1881

ołówek, papier | pencil on paper, 21 x 31

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: 17 marca 1881 JIKraszewski
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.3254 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1901, s. 13, poz. 79; Katalog TZSP, 1904, s. 9, poz. 75; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 75; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 75; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 75; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 75; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 75; Katalog TZSP, 1928, poz. 75; Katalog TZSP, 1930, poz. 75; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 75; Katalog TZSP, 1935, s. 6, poz. 75; Katalog TZSP, 1938, s. 7, poz. 75; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1090.

Przyszychowski Kazimierz (1838–1917)

Ślepiec ukraiński, 1867*Ukrainian Blind Man*, 1867

olej, płótno | oil on canvas, 51 x 42

- Dar autora z 1868 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrany przez Niemców do dekoracji pałacu w Łazienkach 1 czerwca 1940 r. Brak informacji na temat daty odzyskania obrazu. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1868. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans on 1 June 1940 to decorate Łazienki Palace. No information as to the date of repossession. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2133 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1868, s. 6; Katalog TZSP, 1901, s. 15, poz. 100; Katalog TZSP, 1904, s. 9, poz. 76; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 76; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 76; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 76; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 76; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 76; Katalog TZSP, 1928, poz. 76; Katalog TZSP, 1930, poz. 76; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 76; Katalog TZSP, 1935, s. 7, poz. 76; Katalog TZSP, 1938, s. 7, poz. 76; Archiwum Wojenne, Teka 8.

77

Lier Adolf Heinrich (1826–1882)

Krajobraz, Widok Tyrolu (?)

Landscape, View of Tirol (?)

olej, płótno (?) | oil on canvas (?), 9 x 23

- „Landschaft”. Ölbild von Lier. Das Bild stellt eine weite Ebene, eine Weide dar. Der Hirt führt die Schafe nach Hause. Die Abendsonne steht am Himmel, dunkle Wolken ziehen herauf. Deposit aus dem Museum in Warschau. Zustand gut erhalten, gerahmt. (ML, karty nicmieckie | the Lublin Museum, German card catalogue).

Prawdopodobnie nabyty w Towarzystwie Sztuk Pięknych w Monachium w 1868 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r., gdzie w czasie okupacji został zinwentaryzowany przez Niemców pod numerem III BR/82. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Probably acquired from the Society of Fine Arts in Munich in 1868. Deposited in the Lublin Museum in November 1922, where during the occupation it was inventoried by the Germans as no. III BR/82. **LOST 1939–1945.**

- sygn.: brak danych | sig.: no data
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1901, s. 13, poz. 84; Katalog TZSP, 1904, s. 9, poz. 77; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 77; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 77; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 77; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 77; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 77; Katalog TZSP, 1928, poz. 77; Katalog TZSP, 1930, poz. 77; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 77; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 27; Inwentarz Dział III Sztuki, s. 15; AAN, MKiS, 387/25, s. 217; Kostankiewicz, Straty ML, 1995, s. 8, poz. 2.
- **Negatyw w ML, wg dawnej fot. | Negative in ML, based on an old photograph**

Gumiński Władysław Heliodor (1822/1823–1898)

Burza (Rysunek sepią; Akwarela; Krajobraz), 1865

Tempest (Sepia Drawing; Watercolour; Landscape), 1865

akwarela, gwasz, papier | watercolour, gouache on paper, 24 x 31

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *HWGumiński 65*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 11, poz. 63; Katalog TZSP, 1904, s. 9, poz. 78; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 78; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 78; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 78; Katalog TZSP, 1924, s. 5, poz. 78; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 78; Katalog TZSP, 1928, poz. 78; Katalog TZSP, 1930, poz. 78; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 78; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 12, poz. 85; Katalog TZSP, 1935, s. 7, poz. 78; Katalog TZSP, 1938, s. 7, poz. 78.

- Repr. „Kłosy” 1872, nr 354, s. 1 | **Reproduction of “Kłosy” 1872, no. 354, p. 1**

79

Kapliński Leon (1826–1873)

Bułgar, 15 X 1861

Bulgarian, 15 Oct. 1861

akwarela, papier na tekturze | watercolour on paper mounted on cardboard, 30 x 22

- Zakupiony w 1884 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1884. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *LK 15 paździer. 1861*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.159641 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Wystawa retrospektywna, kat. 1898, s. 10, poz. 159; Katalog TZSP, 1904, s. 9, poz. 79; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 79; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 79; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 79; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 79; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 79; Katalog TZSP, 1928, poz. 79; Katalog TZSP, 1930, poz. 79; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 79; Katalog TZSP, 1935, s. 7, poz. 79; Katalog TZSP, 1938, s. 7, poz. 79; Archiwum MNW, 706, poz. Z.641.

80

Norwid Cyprian Kamil (1821–1883)

Kobieta chananejska
Canaanite Woman

akwarela, papier | watercolour on paper, 24,9 x 32,7

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *C. NORWID*.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.1170 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1901, s. 15, poz. 95; Katalog TZSP, 1904, s. 9, poz. 80; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 80; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 80; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 80; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 80; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 80; Katalog TZSP, 1928, poz. 80; Katalog TZSP, 1930, poz. 80; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 80; Katalog TZSP, 1935, s. 7, poz. 80; Katalog TZSP, 1938, s. 7, poz. 80; Archiwum MNW, 706, poz. Z.202; Rewindykacje, poz. Rew.5895.

81

Maszyński Julian (1847–1901)

Zakrystia
Sacristy

olej, płótno na tekturze | oil on canvas mounted on cardboard, 45,5 x 36,5

- Zakupiony w 1903 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1903. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. ll.: *JMaszyński (JM splecione | intertwined)*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2710 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1901, s. 15, poz. 94; Katalog TZSP, 1904, s. 9, poz. 81a; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 81; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 81; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 81; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 81; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 81; Katalog TZSP, 1928, poz. 81; Katalog TZSP, 1930, poz. 81; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 81; Katalog TZSP, 1935, s. 7, poz. 81; Katalog TZSP, 1938, s. 7, poz. 81; Archiwum MNW, 706, poz. Z.758.

Simmler Józef (1823–1868)

*Portret ojca Bernarda, przełożonego zakonu Kamedułów na Bielanach pod Warszawą
(Portret kamedudy), 1846*

*Portrait of Fr. Bernard, Abbot of the Camaldolese Monastery in Bielany Near Warsaw
(Portrait of a Camaldolese), 1846*

ołówkek, papier | pencil on paper, 21 x 18

- Brak informacji o pochodzeniu. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
No information as to provenance. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *JSimmler 1846*.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.818 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1901, s. 15, poz. 107; Katalog TZSP, 1904, s. 9, poz. 82; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 82; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 82; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 82; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 82; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 82; Katalog TZSP, 1928, poz. 82; Katalog TZSP, 1930, poz. 82; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 82; Katalog TZSP, 1935, s. 7, poz. 82; Katalog TZSP, 1938, s. 7, poz. 82; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1133.

83

Waldemar Wiktor (?-?)

Wodospad, 1878

Waterfall, 1878

olej, papier na płótnie | oil on paper mounted on canvas, 26,5 x 18

- Wygrany z losowanych dzieł sztuki w Austriackim Towarzystwie Sztuk Pięknych w Wiedniu w 1880 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Won in a lottery of artworks at the Austrian Society of Fine Arts in Vienna in 1880. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *W* | 1878
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2671 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1880, s. 15; Katalog TZSP, 1901, s. 17, poz. 118; Katalog TZSP, 1904, s. 9, poz. 83; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 83; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 83; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 83; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 83; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 83; Katalog TZSP, 1928, poz. 83; Katalog TZSP, 1930, poz. 83; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 83; Archiwum MNW, 706, poz. Z.638.

Suchodolski January (1797–1875)

*Epizod z wojen kaukaskich, 1840**Episode from the Caucasian Wars, 1840*

olej, płótno | oil on canvas, 76 x 107

- Zapis Marii Jankowskiej z 1899 r. Depozyt w PZS w latach 1925–1939. Od 1932 r. eksponowany w Państwowej Galerii Sztuki Polskiej w kamienicy Baryczków. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony przez prof. K. Estreichera w Petersburgu w Hesji i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1947 r. Rewindykowany z Krakowa 8 grudnia 1947 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Maria Jankowska in 1899. On deposit in the National Collection of Art from 1925 to 1939. Exhibited since 1932 in the National Gallery of Polish Art in the Baryczków tenement. Removed by the Germans in 1944, found by Prof. K. Estreicher in Petersburg in Hesse, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1947. Repossessed from Cracow on 8 December 1947 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. d.śr. | sig. l.c.: *Janvier Suchodolski* | 840
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 3565 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 19, poz. 137; Katalog TZSP, 1904, s. 9, poz. 84; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 84; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 84; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 84; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 84; Księga depozytów PZS, poz. 117; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 84; Katalog TZSP, 1928, poz. 84; Katalog TZSP, 1930, poz. 84; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 84; Katalog TZSP, 1935, s. 7, poz. 84; Katalog TZSP, 1938, s. 7, poz. 84; AAN, MKiS, 387/58, s. 62; Rewindykacje, poz. Rew.19382.

Suchodolski January (1797–1875)

Epizod z wojen kaukaskich – Przejście rzeki w Arex, 1843
Episode from the Caucasian Wars – Crossing a River in Arex, 1843

olej, płótno | oil on canvas, 78 x 104

- Zapis Marii Jankowskiej z 1899 r. Depozyt w PZS w latach 1925–1939. Od 1932 r. eksponowany w Państwowej Galerii Sztuki Polskiej w kamienicy Baryczków. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony przez prof. K. Estreichera w Petersbergu w Hesji i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1947 r. Rewindykowany z Krakowa 8 grudnia 1947 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Maria Jankowska in 1899. On deposit in the National Collection of Art from 1925 to 1939. Exhibited since 1932 in the National Gallery of Polish Art in the Baryczków tenement. Removed by the Germans in 1944, found by Prof. K. Estreicher in Petersberg in Hesse, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1947. Repossessed from Cracow on 8 December 1947 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. | sig.: *January Suchodolski 1843*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 5165 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
 Katalog TZSP, 1901, s. 19, poz. 138; Katalog TZSP, 1904, s. 9, poz. 85; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 85; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 85; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 85; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 85; Księga depozytów PZS, poz. 118; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 85; Katalog TZSP, 1928, poz. 85; Katalog TZSP, 1930, poz. 85; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 85; Katalog TZSP, 1935, s. 7, poz. 85; Katalog TZSP, 1938, s. 7, poz. 85; AAN, MKiS, 387/58, s. 62; Rewindykacje, poz. Rew.19381.

Pinko Hipolit (1836–1901)

*Portret mężczyzny, 1859**Portrait of a Man, 1859*

pastel, papier na płótnie | pastel on paper mounted on canvas, 55 x 44 (owal | oval)

- Zapis Marii Jankowskiej w 1899 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Bequest of Maria Jankowska in 1899. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Pinko 1859*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 211605 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1901, s. 19, poz. 143; Katalog TZSP, 1904, s. 9, poz. 86; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 86; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 86; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 86; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 86; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 86; Katalog TZSP, 1928, poz. 86; Katalog TZSP, 1930, poz. 86; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 86; Katalog TZSP, 1935, s. 7, poz. 86; Katalog TZSP, 1938, s. 7, poz. 86; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1325.

Greuze Jean-Baptiste (1725–1805)
kopia, autor nieznany | copy by an unknown painter

Główka dziewczynki (kopia z Greuze'a)
Head of a Girl (Copy from Greuze)

olej, płótno | oil on canvas, 66 x 55

- Zapis Marii Jankowskiej z 1899 r. Depozyt w PZS od 1920 r., eksponowany w pałacu Łazienkowskim i Belwederze. W latach 1925–1932 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 956-D), a następnie w Państwowej Galerii Sztuki Polskiej w kamienicy Baryczków. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Maria Jankowska in 1899. On deposit in the National Collection of Art since 1920, exhibited in Łazienki and Belweder Palaces. Exhibited from 1925 to 1932 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 956-D), and subsequently in the National Gallery of Polish Art in the Baryczków tenement. **LOST 1939–1945.**

- sygn.: brak danych | sig.: no data

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 19, poz. 142; Katalog TZSP, 1904, s. 9, poz. 87; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 87; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 87; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 87; AAN, MWRiOP, 7093, s. 137; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 87; Księga depozytów PZS, poz. 119; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 87; Katalog TZSP, 1928, poz. 87; Katalog TZSP, 1930, poz. 87; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 87.

Cortazzo M. (?–?), Luini Bernardino (1490–1532)

Salome z głową św. Jana
Salome with the Head of St. John

olej, deska | oil on panel, 47 x 59

- Zapis Marii Jankowskiej z 1899 r. Depozyt w PZS od 1920 r., eksponowany w pałacu Łazienkowskim i Belwederze. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 1024-D). Zdeponowany w MNW w lutym 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Maria Jankowska in 1899. On deposit in the National Collection of Art from 1920, exhibited in Łazienki and Belweder Palaces. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 1024-D). Deposited in MNW in February 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 127711 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
 Katalog TZSP, 1901, s. 19, poz. 139; Katalog TZSP, 1904, s. 11, poz. 88; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 88; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 88; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 88; AAN, MWRiOP, 7093, s. 137; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 88; Księga depozytów PZS, poz. 150; Katalog TZSP, 1925, s. 5, poz. 88; Katalog TZSP, 1928, poz. 88; Katalog TZSP, 1930, poz. 88; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 88; PRM.

Suchodolski January (1797–1875)

Feldmarszatek Paskiewicz na koniu (Feldmarszatek Paskiewicz), ok. 1841
Fieldmarshal Paskiewicz on Horseback (Fieldmarshal Paskiewicz), ca. 1841

olej, płótno | oil on canvas, 86,5 x 71

- Zapis Marii Jankowskiej z 1899 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Maria Jankowska in 1899. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- nicsygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2801 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
 Katalog TZSP, 1901, s. 19, poz. 136; Katalog TZSP, 1904, s. 11, poz. 89; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 89; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 89; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 89; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 89; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 89; Katalog TZSP, 1928, poz. 89; Katalog TZSP, 1930, poz. 89; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 89; Katalog TZSP, 1935, s. 7, poz. 89; Katalog TZSP, 1938, s. 7, poz. 89; Archiwum MNW, 706, poz. Z.2; Rewindykacje, poz. Rew.8616.

Kaniewski Jan Ksawery (1805–1867)

Portret Marii Jankowskiej (Portret damy), 1846
Portrait of Maria Jankowska (Portrait of a Lady), 1846

olej, płótno | oil on canvas, 75,5 x 60

- Zapis Marii Jankowskiej z 1899 r. W 1920 r. wypożyczony do dekoracji pałacu Łazienkowskiego. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Maria Jankowska in 1899. Loaned in 1920 to decorate Łazienki Palace. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *J. X. Kaniewski pinx. Varsav. 1846*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4876 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 17, poz. 135; Katalog TZSP, 1904, s. 11, poz. 90; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 90; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 90; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 90; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 90; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 90; Katalog TZSP, 1928, poz. 90; Katalog TZSP, 1930, poz. 90; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 90; Katalog TZSP, 1935, s. 7, poz. 90; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 7; Katalog TZSP, 1938, s. 7, poz. 90.

91

Veronese Paolo (1528–1588)
kopia, autor nieznany | copy by an unknown painter

Portret wenejanki
Portrait of a Venetian Woman
olej, płótno | oil on canvas, 60 x 50

- Zapis Marii Jankowskiej z 1899 r. Depozyt w PZS od 1923 r., eksponowany w pałacu Łazienkowskim i Belwederze. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 945-D). 15 lutego 1939 r. zabrany do magazynów PZS na ul. Podwale 15. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Maria Jankowska in 1899. On deposit in the National Collection of Art from 1923, displayed in Łazienki and Belweder Palaces. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 945-D). Taken on 15 February 1939 to PZS storage at 15 Podwale St. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 19, poz. 140; Katalog TZSP, 1904, s. 11, poz. 91; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 91; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 91; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 91; AAN, MWRiOP, 7093, s. 137; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 91; Księga depozytów PZS, poz. 120; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 91; Katalog TZSP, 1928, poz. 91; Katalog TZSP, 1930, poz. 91; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 91.

Grabowski Wojciech (1850–1885)

Chłopiec pod figurą (Grajek pod figurą), 18 III 1874

Boy Under a Statue (Musician Under a Statue), 18 Mar. 1874

kredka, gwasz, papier | crayon and gouache on paper, 41 x 31

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska, rewindykowany z Jeleniej Góry 24 lipca 1945 r. i włączony do zbiorów w MNW.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, repossessed from Jelenia Góra on 24 July 1945, and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. śr.d. | sig. l.c.: *W. Grabowski – 18/3 74 Kraków*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.160077 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 4, poz. 27; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 158; Katalog TZSP, 1904, s. 11, poz. 92; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 92; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 92; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 92; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 92; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 92; Katalog TZSP, 1928, poz. 92; Katalog TZSP, 1930, poz. 92; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 92; Katalog TZSP, 1935, s. 7, poz. 92; Katalog TZSP, 1938, s. 7, poz. 92; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1085; Rewindykacje, poz. Rew.5332.

93

Jasiński Ignacy (1833–1878)

Pogorzelcy, 1877

Fire Survivors, 1877

kredka, papier na tekturze | crayon on paper mounted on cardboard, 32 x 24

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Ig. Jasiński* | 1877
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.159709 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 159; Katalog TZSP, 1904, s. 11, poz. 93; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 93; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 93; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 93; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 93; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 93; Katalog TZSP, 1928, poz. 93; Katalog TZSP, 1930, poz. 93; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 93; Katalog TZSP, 1935, s. 7, poz. 93; Katalog TZSP, 1938, s. 7, poz. 93; Archiwum MNW, 706, poz. Z.20.

94

Schouppé Alfred (1812–1899)

Kolbach (Kalbach), 1870

ołówek, papier | pencil on paper, 32 x 25

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 5, poz. 38; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 168; Katalog TZSP, 1904, s. 11, poz. 94; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 94; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 94; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 94; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 94; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 94; Katalog TZSP, 1928, poz. 94; Katalog TZSP, 1930, poz. 94; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 94; Katalog TZSP, 1935, s. 7, poz. 94; Katalog TZSP, 1938, s. 7, poz. 94.

95

Schouppé Alfred (1812–1899)

Strumień w górach (Wodospad)

A Stream in the Mountains (Waterfall)

ołówek, papier | pencil on paper, 21 x 29

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881; Katalog TZSP, 1904, s. 11, poz. 95; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 95; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 95; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 95; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 95; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 95; Katalog TZSP, 1928, poz. 95; Katalog TZSP, 1930, poz. 95; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 95; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 23, poz. 210; Katalog TZSP, 1935, s. 7, poz. 95; Katalog TZSP, 1938, s. 8, poz. 95.

96

Schouppé Alfred (1812–1899)

Łomnica, 1869

Łomnica Mountain, 1869

ołówek, papier | pencil on paper, 24 x 32

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Łomnica 18 As 69*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 5, poz. 39; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 167; Katalog TZSP, 1904, s. 11, poz. 96; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 96; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 96; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 96; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 96; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 96; Katalog TZSP, 1928, poz. 96; Katalog TZSP, 1930, poz. 96; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 96; Katalog TZSP, 1935, s. 7, poz. 96; Katalog TZSP, 1938, s. 8, poz. 96.

Głowacki Jan Nepomucen (1802–1847)

Portret pułkownika Antoniego Paszyca (Portret męski), 1840

Portrait of Col. Antoni Paszyc (Portrait of a Man), 1840

olej, płótno | oil on canvas, 44 x 35

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.śr. | sig. l.c.: *Nep. Głowacki pt* | 1840
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2803 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Wystawa retrospektywna, kat. 1898, s. 12, poz. 200; Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 207; Katalog TZSP, 1904, s. 11, poz. 97; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 97; Katalog TZSP, 1912, s. 4, poz. 97; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 97; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 97; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 97; Katalog TZSP, 1928, poz. 97; Katalog TZSP, 1930, poz. 97; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 97; Katalog TZSP, 1935, s. 7, poz. 97; Katalog TZSP, 1938, s. 8, poz. 97; Archiwum MNW, 706, poz. Z.26; Rewindykacje, poz. Rew.13406.

Grabowski Andrzej (1833–1886)

Portret rzeźbiarza Antoniego Kurzawy, 1871
Portrait of the Sculptor Antoni Kurzawa, 1871

olej, płótno | oil on canvas, 36 x 28

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *J. Grabowski* | 1871

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 10, poz. 104; Wystawa retrospektywna, kat. 1898, s. 15, poz. 254; Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 204; Katalog TZSP, 1904, s. 11, poz. 98; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 98; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 98; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 98; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 98; Przewodnik TZSP „Portret polski”, 1925, s. 8, poz. 34; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 98; Katalog TZSP, 1928, poz. 98; Katalog TZSP, 1930, poz. 98; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 98; Katalog TZSP, 1935, s. 7, poz. 98; Katalog TZSP, 1938, s. 8, poz. 98; Archiwum MNW, 706, poz. Z.205; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 5, poz. 39; Straty MP, 1998, s. 106, poz. 129, ilustr.

- Negatyw w MNW nr 199252, z repr. | Negative in MNW no. 199252, based on reproduction

99

Młodnicki Karol (1835–1900)

Portret mężczyzny (Studium; Studium z natury), 19 VII 1878

Portrait of a Man (Study; Study from Nature), 19 July 1878

kredka, papier na tekturze | crayon on paper mounted on cardboard, 30 x 23

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Żurawno* | *19 Lipca 878.* | *K. Młodnicki*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.7849 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 5, poz. 34; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 164; Katalog TZSP, 1904, s. 11, poz. 99; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 99; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 99; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 99; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 99; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 99; Katalog TZSP, 1928, poz. 99; Katalog TZSP, 1930, poz. 99; Katalog TZSP, 1933, s. 6, poz. 99; Katalog TZSP, 1935, s. 7, poz. 99; Katalog TZSP, 1938, s. 8, poz. 99; Archiwum MNW, 706, poz. Z.649.

100

Buchbinder Szymon (1853–1908)

Kozak Sadyka Paszy
Cossack of Sadyk Pasha

węgiel, sangwina, gwasz, papier na tekturze | charcoal, red chalk, gouache on paper mounted on cardboard, 30,8 x 22

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 19 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 19 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *LK* (splcione | intertwined); w katalogu niesygnowany | unsigned in the catalogue
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 184607 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 4, poz. 29; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 160; Katalog TZSP, 1904, s. 11, poz. 100; Katalog TZSP, 1908, s. 6, poz. 100; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 100; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 100; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 100; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 100; Katalog TZSP, 1928, poz. 100; Katalog TZSP, 1930, poz. 100; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 100; Katalog TZSP, 1935, s. 8, poz. 100; Katalog TZSP, 1938, s. 8, poz. 100; Archiwum MNW, 706, poz. Z.208; Rewindykacje, poz. Rew.6834.

101

Malecki Władysław Aleksander (1836–1900)

Krajobraz, 1883

Landscape, 1883

olej, płótno | oil on canvas, 29 x 46

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *W: Malecki 1883 r.*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 221; Katalog TZSP, 1904, s. 11, poz. 101; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 101; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 101; Katalog TZSP, 1920, s. 6, poz. 101; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 101; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 101; Katalog TZSP, 1928, poz. 101; Katalog TZSP, 1930, poz. 101; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 101; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 17, poz. 136; Katalog TZSP, 1935, s. 8, poz. 101; Katalog TZSP, 1938, s. 8, poz. 101; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 7, poz. 72.

102

Gerson Wojciech (1831–1901)

Kobziarz, 1868

Bagpiper, 1868

akwarela, papier | watercolour on paper, 21 x 15

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Wojciech Gerson 1868*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 6, poz. 54; Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 177; Katalog TZSP, 1904, s. 11, poz. 102; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 102; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 102; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 102; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 102; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 102; Katalog TZSP, 1928, poz. 102; Katalog TZSP, 1930, poz. 102; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 102; Katalog TZSP, 1935, s. 8, poz. 102; Katalog TZSP, 1938, s. 8, poz. 102; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1072.

103

Maszyński Julian (1847–1901)

Studium
Study

ołówek, papier | pencil on paper, 22 x 17

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska, rewindykowany z Jeleniej Góry 24 lipca 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, repossessed from Jelenia Góra on 24 July 1945, and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Julian Maszyński*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.159295 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 5, poz. 33; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 162; Katalog TZSP, 1904, s. 11, poz. 103; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 103; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 103; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 103; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 103; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 103; Katalog TZSP, 1928, poz. 103; Katalog TZSP, 1930, poz. 103; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 103; Katalog TZSP, 1935, s. 8, poz. 103; Katalog TZSP, 1938, s. 8, poz. 103; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1103; Rewindykacje, poz. Rew.5333.

Alchimowicz Kazimierz (1840–1916)

Dzieci pod lasem
Children near a Forest

olej, płótno | oil on canvas, 26 x 20

- „Kinder vor dem Walde” ein Ölbild von Kasimierz Alchimowicz. Ein grösserer Knabe und ein kleines Kind sitzen vor dem Wald. Das Grün der Wiese hebt sich von dem Blau des Himmels ab. Sonnenstrahlen umspielen die Kinder. Deposit des Museums in Warschau. Zustand: gut. (ML, karty niemiecckie | the Lublin Museum, German card catalogue)

Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r., tam w czasie okupacji zinwentaryzowany przez Niemców pod nr. III BR/85. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in the Lublin Museum in November 1922, where during the occupation it was inventoried by the Germans as no. III BR/85. **LOST 1939–1945.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: (nieczytelna | illegible)

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 190; Katalog TZSP, 1904, s. 11, poz. 104; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 104; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 104; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 104; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 104; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 104; Katalog TZSP, 1928, poz. 104; Katalog TZSP, 1930, poz. 104; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 104; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 2; Katalog TZSP, 1935, s. 8, poz. 104; Katalog TZSP, 1938, s. 8, poz. 104; Inwentarz Dział III Sztuki, s. 17; AAN, MKiS, 387/25, s. 216; AAN, MKiS, 387/41, s. 36, 38, ilustr.; Kostankiewicz, Straty ML, 1995, s. 8, poz. 3; Straty MP, 1998, s. 26, poz. 2, ilustr.

- **Negatyw w ML, wg dawnej fot. | Negative in ML, based on an old photograph**

105

Murzynowski Antoni (1818–1896)

Najświętsza Maria Panna
Blessed Virgin Mary

olej, płótno | oil on canvas, 23,4 x 17,4 (w katalogu owal | listed as oval in the catalogue)

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2366 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 14, poz. 139; Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 231; Katalog TZSP, 1904, s. 11, poz. 105; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 105; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 105; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 105; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 105; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 105; Katalog TZSP, 1928, poz. 105; Katalog TZSP, 1930, poz. 105; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 105; Katalog TZSP, 1935, s. 8, poz. 105; Katalog TZSP, 1938, s. 8, poz. 105; Archiwum MNW, 706, poz. Z.204.

Kwiatkowski Teofil Antoni (1809–1891)

Dawne pany
Old-time Gentlemen

akwarela, papier | watercolour on paper, 13,6 x 10,4

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *T.Kwiatkowski*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.1026 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 6, poz. 68; Wystawa retrospektywna, kat. 1898, s. 18, poz. 310; Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 181; Katalog TZSP, 1904, s. 11, poz. 106; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 106; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 106; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 106; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 106; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 106; Katalog TZSP, 1928, poz. 106; Katalog TZSP, 1930, poz. 106; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 106; Katalog TZSP, 1935, s. 8, poz. 106; Katalog TZSP, 1938, s. 8, poz. 106; Archiwum MNW, 706, poz. Z.207; Rewindykacje, poz. Rew.13443.

107

Gerson Wojciech (1831–1901)

U śmiertelnego łoża, 1860

On Deathbed, 1860

akwarela, papier | watercolour on paper, 12 x 10

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *WG 1860*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 176; Katalog TZSP, 1904, s. 11, poz. 107; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 107; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 107; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 107; Katalog TZSP, 1924, s. 6, poz. 107; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 107; Katalog TZSP, 1928, poz. 107; Katalog TZSP, 1930, poz. 107; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 107; Katalog TZSP, 1935, s. 8, poz. 107; Katalog TZSP, 1938, s. 8, poz. 107.

Gerson Wojciech (1831–1901)

*Dzieci wychodzące ze szkoły, 1870**Children Leaving School, 1870*

akwarela, ołówek, papier na kartonie | watercolour and pencil on paper mounted on paperboard, 13,5 x 26,4

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany (nie ustalono, skąd) w 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, repossessed in 1945 (location unknown), and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Wojciech Gerson. 1870*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.159135 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Gebethner, Wystawa, 1881, s. 6, poz. 55; Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 178; Katalog TZSP, 1904, s. 11, poz. 108; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 108; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 108; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 108; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 108; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 108; Katalog TZSP, 1928, poz. 108; Katalog TZSP, 1930, poz. 108; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 108; Katalog TZSP, 1935, s. 8, poz. 108; Katalog TZSP, 1938, s. 8, poz. 108; Archiwum MNW, 706, poz. Z.13; Rewindykacje, poz. Rew.3155.

109

Szermentowski (Szermętowski) Józef (1833–1876)

Kościół wiejski
Village Church

akwarela, papier | watercolour on paper, 16 x 24 (owal | oval)

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *J. Szermętowski*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 8, poz. 82; Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 187; Katalog TZSP, 1904, s. 11, poz. 109; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 109; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 109; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 109; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 109; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 109; Katalog TZSP, 1928, poz. 109; Katalog TZSP, 1930, poz. 109; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 109; Katalog TZSP, 1935, s. 8, poz. 109; Katalog TZSP, 1938, s. 8, poz. 109.

110

Brzozowski Feliks (1836–1892 lub 1828–1900)

Burza w górach, 1866

Storm in the Mountains, 1866

olej, płótno | oil on canvas, 32 x 38,5

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 6 sierpnia 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, repossessed from Jelenia Góra on 6 August 1945, and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *F. Brzozowski* | 1866.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2326 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 9, poz. 93; Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 198; Katalog TZSP, 1904, s. 11, poz. 110; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 110; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 110; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 110; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 110; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 110; Katalog TZSP, 1928, poz. 110; Katalog TZSP, 1930, poz. 110; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 110; Katalog TZSP, 1935, s. 8, poz. 110; Katalog TZSP, 1938, s. 8, poz. 110; Czterdziestolecie TZSP, Katalog TZSP 1939, s. 20, poz. 25; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1126; Rewindykacje, poz. Rew.2037.

111

Pillati Henryk (1832–1894)

Utarczka z Turkiem, 1860

Skirmish with a Turk, 1860

akwarela, papier | watercolour on paper, 18 x 25

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. lub w marcu 1942 r. (brak daty w spisie) z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939 or March 1942 (no date in the registry), with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *H. Pillati* | 1860

■ Bibliografia | Bibliography:

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 8, poz. 76; Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 184; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 111; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 111; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 111; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 111; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 111; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 111; Przewodnik TZSP nr 24, 1927, s. 26, poz. 122; Katalog TZSP, 1928, poz. 111; Katalog TZSP, 1930, poz. 111; Przewodnik TZSP nr 85, 1933, s. 26, poz. 113; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 111; Katalog TZSP, 1935, s. 8, poz. 111; Katalog TZSP, 1938, s. 8, poz. 111; Archiwum MNW, 706, poz. Z.873.

- Negatyw w MNW nr 5503 | Negative in MNW no. 5503

112

Budkiewicz Konstanty (1842–?)

Główka, 1875

Head, 1875

olej, papier na desce | oil on paper mounted on panel, 26 x 20

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *J Budkiewicz* | 1875

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2167 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 10, poz. 94; Wystawa retrospektywna, kat. 1898, s. 20, poz. 353; Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 196; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 112; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 112; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 112; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 112; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 112; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 112; Katalog TZSP, 1928, poz. 112; Katalog TZSP, 1930, poz. 112; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 112; Katalog TZSP, 1935, s. 8, poz. 112; Katalog TZSP, 1938, s. 9, poz. 112; Archiwum MNW, 706, poz. Z.648.

113

Świeszewski Aleksander (1839–1895)

Krajobraz morski
Seascape

olej, tektura | oil on cardboard, 16 x 28

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrany przez Niemców do dekoracji mieszkania Stadtdirektora Maxa Bechera, w Al. Ujazdowskich 27 w Warszawie 28 września 1940 r., zwrócony 22 października 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans on 28 September 1940 to adorn the dwelling of Stadtdirektor Max Becher at 27 Al. Ujazdowskie in Warsaw, returned on 22 October 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *A. Świeszewski*.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4330 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1901, s. 27, poz. 247; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 113; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 113; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 113; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 113; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 113; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 113; Katalog TZSP, 1928, poz. 113; Katalog TZSP, 1930, poz. 113; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 113; Katalog TZSP, 1935, s. 8, poz. 113; Katalog TZSP, 1938, s. 9, poz. 113; Archiwum MNW, 679, s. 16.

114

Burda Józef (?-?)

Węgierka, 1861

Hungarian Woman, 1861

ołówek, kredka, papier | pencil and crayon on paper, 23 x 19,5 (owal | oval)

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 24 lipca 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, repossessed from Jelenia Góra on 24 July 1945, and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Burda* | 1861.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.160074 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 6, poz. 47; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 173; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 114; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 114; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 114; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 114; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 114; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 114; Katalog TZSP, 1928, poz. 114; Katalog TZSP, 1930, poz. 114; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 114; Katalog TZSP, 1935, s. 8, poz. 114; Katalog TZSP, 1938, s. 9, poz. 114; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1106; Rewindykacje, poz. Rew.5330.

115

Gerson Wojciech (1831–1901)

Pieskowa Skala

Pieskowa Rock

akwarela, papier | watercolour on paper, 20 x 25

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *WG* (splcione | intertwined)

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 6, poz. 51; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 174; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 115; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 115; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 115; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 115; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 115; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 115; Katalog TZSP, 1928, poz. 115; Katalog TZSP, 1930, poz. 115; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 115; Katalog TZSP, 1935, s. 8, poz. 115; Katalog TZSP, 1938, s. 9, poz. 115; Archiwum MNW, 706, poz. Z.880.

Polkowski Józef Tadeusz (1820–1895)

Na popasie, 1859*Rest Stop on a Journey*, 1859

akwarela, papier | watercolour on paper, 26 x 20 (owal | oval)

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska, rewindykowany z Jeleniej Góry 24 lipca 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, repossessed from Jelenia Góra on 24 July 1945, and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *JTPolkowski 1859 r.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.161317 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 8, poz. 80; Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 185; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 116; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 116; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 116; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 116; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 116; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 116; Katalog TZSP, 1928, poz. 116; Katalog TZSP, 1930, poz. 116; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 116; Katalog TZSP, 1935, s. 8, poz. 116; Katalog TZSP, 1938, s. 9, poz. 116; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1107; Rewindykacje, poz. Rew.5329.

117

Maszyński Julian (1847–1901)

Zakonnica, 16 X 1874

Nun, 16 Oct. 1874

tusz, papier | ink on paper, 22 x 17

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 24 lipca 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, repossessed from Jelenia Góra on 24 July 1945, and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *JMaszyński* | 16.X.74
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.159294 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 5, poz. 32; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 161; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 117; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 117; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 117; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 117; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 117; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 117; Katalog TZSP, 1928, poz. 117; Katalog TZSP, 1930, poz. 117; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 117; Katalog TZSP, 1935, s. 8, poz. 117; Katalog TZSP, 1938, s. 9, poz. 117; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1086; Rewindykacje, poz. Rew.5331.

118

Gerson Wojciech (1831–1901)

Ostatnie pożegnanie, 1860

The Last Farewell, 1860

akwarela, papier | watercolour on paper, 12 x 10

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *WG. 1860*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 6, poz. 50; Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 175; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 118; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 118; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 118; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 118; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 118; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 118; Katalog TZSP, 1928, poz. 118; Katalog TZSP, 1930, poz. 118; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 118; Katalog TZSP, 1935, s. 8, poz. 118; Katalog TZSP, 1938, s. 9, poz. 118.

119

Andrzejkowicz-Buttowl Maria Magdalena (1852–1933)

Główka, 1883

Head, 1883

olej, płótno | oil on canvas, 19 x 15

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Wymieniony po raz pierwszy w katalogu z 1935 r., w katalogach z lat 1904–1933 pod poz. 119 występuje *Główka* Leona Biedrońskiego, olej na płótnie, 17 x 13. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. First mentioned in the catalogue of 1935, catalogues from 1904–1933 list under no. 119 *Head* by Leon Biedroński, oil on canvas, 17 x 13. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *MB A 1883*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1935, s. 8, poz. 119; Katalog TZSP, 1938, s. 9, poz. 119; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 3, poz. 21.

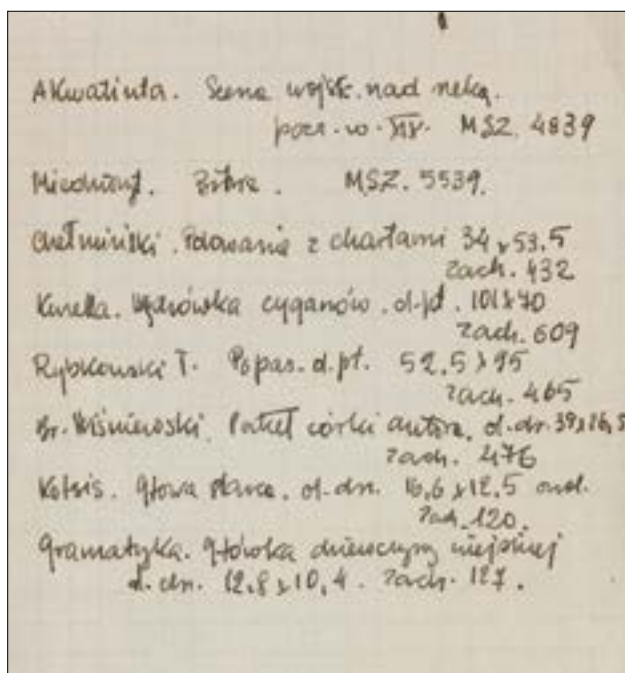
120

Kotsis Aleksander (1836–1877)

Głowa starca (Studium), 1873

Head of an Old Man (Study), 1873

olej, deska | oil on panel, 16,6 x 12,5 (owal | oval)

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony średnio”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrane przez Niemców do willi na ul. Słonecznej 15 w Warszawie do dekoracji mieszkania Generalfeldmarschalla von Kluge 19 grudnia 1940 r. Wywieziony wraz z całym wyposażeniem willi w 1944 r. do zamku Fischhorn w Zell am See w Austrii. **UTRACONY W 1940 R.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: “moderately damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans on 19 December 1940 to the villa at 15 Słoneczna St. in Warsaw to adorn the dwelling of Generalfeldmarschall von Kluge. Removed with the entire furnishings of the villa in 1944 to Fischhorn Castle in Zell am See in Austria. **LOST 1940.**

- sygn. | sig.: *AKotsis. 73*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 217; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 120; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 120; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 120; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 120; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 120; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 120; Katalog TZSP, 1928, poz. 120; Katalog TZSP, 1930, poz. 120; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 120; Katalog TZSP, 1935, s. 9, poz. 120; Katalog TZSP, 1938, s. 9, poz. 120; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 679, s. 17; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 6, poz. 51.

- **Repr. archiwalia | Archival reproduction**

121

Bakałowicz Władysław (1833–1903)

Studium
Study

olej, deska | oil on panel, 14 x 11

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 9, poz. 87; Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 191; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 121; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 121; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 121; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 121; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 121; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 121; Katalog TZSP, 1928, poz. 121; Katalog TZSP, 1930, poz. 121; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 121; Katalog TZSP, 1935, s. 9, poz. 121; Katalog TZSP, 1938, s. 9, poz. 121; Archiwum MNW, 706, poz. Z.659; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 1, poz. 8.

122

Biedroński Leon (1837–1907)

Studium, 1879
Study, 1879

olej, deska | oil on panel, 13 x 10

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. lub w marcu 1942 r. (brak daty w spisie). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939 or March 1942 (no date in the registry). **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *L. Biedroński 1879*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 9, poz. 88; Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 194; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 122; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 122; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 122; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 122; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 122; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 122; Katalog TZSP, 1928, poz. 122; Katalog TZSP, 1930, poz. 122; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 122; Katalog TZSP, 1935, s. 9, poz. 122; Katalog TZSP, 1938, s. 9, poz. 122; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1094; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 1, poz. 9.

123

Maleszewski Tytus (1827–1898)

Portret Artura Grottgera

Portrait of Artur Grottger

olej, tektura | oil on cardboard, 16 x 13

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *TM* (splcione | intertwined)

■ Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 223; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 123; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 123; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 123; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 123; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 123; Katalog TZSP, 1925, s. 6, poz. 123; Katalog TZSP, 1928, poz. 123; Katalog TZSP, 1930, poz. 123; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 123; Katalog TZSP, 1935, s. 9, poz. 123; Katalog TZSP, 1938, s. 9, poz. 123; Archiwum MNW, 706, poz. Z.656; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 8, poz. 75.

124

Gerson Wojciech (1831–1901)

Studium kobiety, 1878

Study of a Woman, 1878

olej, deska | oil on panel, 13 x 11

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *1878 WG* (splcione | intertwined)

■ Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 202; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 124; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 124; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 124; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 124; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 124; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 124; Katalog TZSP, 1928, poz. 124; Katalog TZSP, 1930, poz. 124; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 124; Katalog TZSP, 1935, s. 9, poz. 124; Katalog TZSP, 1938, s. 9, poz. 124; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 4, poz. 34.

125

Heyman Stanisław (1843–1915)

Studium mężczyzny (Główka, Stary sługa), 1878

Study of a Man (Head, Old Servant), 1878

olej, deska | oil on panel, 13 x 11

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. lub w marcu 1942 r. (brak daty w spisie) z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939 or March 1942 (no date in the registry), with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: 1878. *St. Heymann*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 11, poz. 111; Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 211; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 125; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 125; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 125; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 125; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 125; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 125; Katalog TZSP, 1928, poz. 125; Katalog TZSP, 1930, poz. 125; Sprawozdanie TZSP za rok 1931, s. 11; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 125; Katalog TZSP, 1935, s. 9, poz. 125; Katalog TZSP, 1938, s. 9, poz. 125; Archiwum MNW, 706, poz. Z.874; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 5, poz. 44.

126

Pochwalski Kazimierz (1855–1940)

Główka, 1879

Head, 1879

olej, deska | oil on panel, 13 x 11

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *K. Pochwalski 1879*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 14, poz. 147; Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 237; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 126; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 126; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 126; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 126; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 126; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 126; Katalog TZSP, 1928, poz. 126; Katalog TZSP, 1930, poz. 126; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 126; Katalog TZSP, 1935, s. 9, poz. 126; Katalog TZSP, 1938, s. 9, poz. 126; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 10, poz. 104.

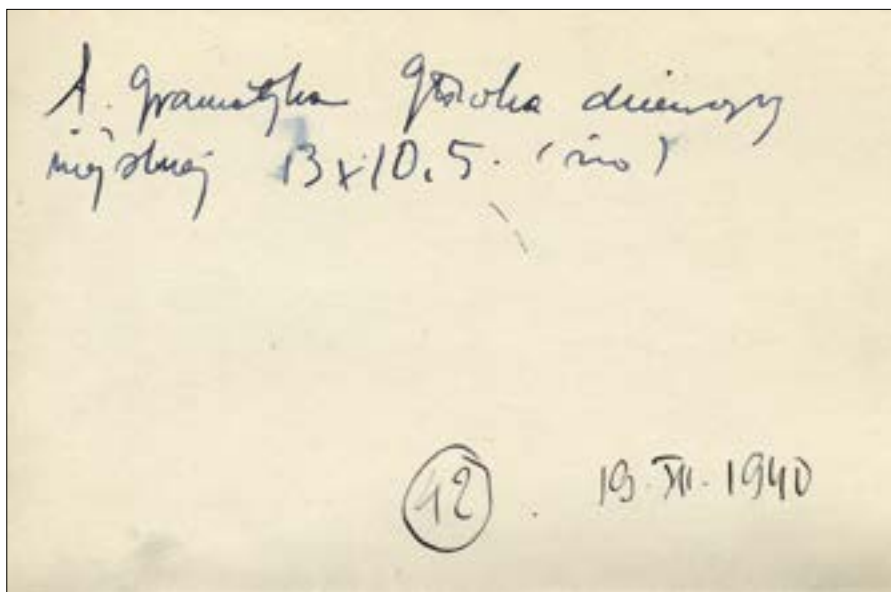
127

Gramatyka Antoni (1841–1922)

Główka (Wieśniaczka), 1879

Head (Peasant Woman), 1879

olej, deska | oil on panel, 13 x 11 (13 x 10,5)

■ *Główka dziewczyny wiejskiej.*

Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrano przez Niemców do willi na ul. Słonecznej 15 w Warszawie, do dekoracji mieszkania Generalfeldmarschalla von Kluge 19 grudnia 1940 r. Wywieziony wraz z całym wyposażeniem willi w 1944 r. do zamku Fischhorn w Zell am See w Austrii. **UTRACONY W 1940 R.**

Head of a peasant girl.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans on 19 December 1940 to the villa at 15 Słoneczna St. in Warsaw to adorn the dwelling of Generalfeldmarschall von Kluge. Removed with the entire furnishings of the villa in 1944 to Fischhorn Castle in Zell am See in Austria. **LOST 1940.**

■ sygn. | sig.: *Gramatyka. 879*

■ Bibliografia | Bibliography:

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 11, poz. 107; Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 208; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 127; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 127; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 127; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 127; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 127; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 127; Katalog TZSP, 1928, poz. 127; Katalog TZSP, 1930, poz. 127; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 127; Katalog TZSP, 1935, s. 9, poz. 127; Katalog TZSP, 1938, s. 9, poz. 127; Archiwum MNW, 679, s. 17; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 5, poz. 40.

■ Repr. archiwalia | Archival reproduction

128

Jasiński Ignacy (1833–1878)

Studium (Główka mężczyzny)

Study (Head of a Man)

olej, deska | oil on panel, 13 x 11

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 11, poz. 114; Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 214; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 128; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 128; Katalog TZSP, 1912, s. 5, poz. 128; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 128; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 128; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 128; Katalog TZSP, 1928, poz. 128; Katalog TZSP, 1930, poz. 128; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 128; Katalog TZSP, 1935, s. 9, poz. 128; Katalog TZSP, 1938, s. 9, poz. 128; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 5, poz. 46.

129

Sidorowicz Zygmunt (1846–1881)

Robotnik (Główka robotnika), 1879

Labourer (Head of a Labourer), 1879

olej, deska | oil on panel, 13 x 10

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1938 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Underwent restoration in the Society's workshop in 1938. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Sidorowicz 1879*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 15, poz. 151; Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 241; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 129; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 129; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 129; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 129; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 129; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 129; Katalog TZSP, 1928, poz. 129; Katalog TZSP, 1930, poz. 129; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 129; Katalog TZSP, 1935, s. 9, poz. 129; Sprawozdanie TZSP za rok 1938, s. 10; Katalog TZSP, 1938, s. 9, poz. 129; Archiwum MNW, 706, poz. Z.655; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 11, poz. 114.

130

Kicka Natalia (1801–1888)

Stara kobieta z Bawarii (Studium), 1844

Old Woman from Bavaria (Study), 1844

olej, papier | oil on paper, 13 x 10

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1938 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Underwent restoration in the Society's workshop in 1938. Deposited in MNW in November 1939, with the note: "framed". **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *R.1844 NKicka*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 215; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 130; Katalog TZSP, 1908, s. 7, poz. 130; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 130; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 130; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 130; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 130; Katalog TZSP, 1928, poz. 130; Katalog TZSP, 1930, poz. 130; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 130; Katalog TZSP, 1935, s. 9, poz. 130; Sprawozdanie TZSP za rok 1938, s. 10; Katalog TZSP, 1938, s. 10, poz. 130; Archiwum MNW, 706, poz. Z.651.

131

Gerson Wojciech (1831–1901)

Głowa (Głowa malowana na marmurze – projekt na fryz), 1869

Head (Head Painted on Marble – Design for a Frieze), 1869

olej, marmur | oil on marble, 14 x 12 (owal | oval)

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. **LOST 1939–1945.**

- sygn. na odwrocie | sig. on the back: *w r. 1869. WG.* (splcione | intertwined)

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 205; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 131; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 131; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 131; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 131; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 131; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 131; Katalog TZSP, 1928, poz. 131; Katalog TZSP, 1930, poz. 131; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 131; Katalog TZSP, 1935, s. 9, poz. 131; Katalog TZSP, 1938, s. 10, poz. 131; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 4, poz. 35.

132

Streitt Franciszek (1839–1890)

Studium, 1878

Study, 1878

olej, deska | oil on panel, 13 x 11

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *F.Streitt. 1878*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 27, poz. 244; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 132; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 132; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 132; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 132; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 132; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 132; Katalog TZSP, 1928, poz. 132; Katalog TZSP, 1930, poz. 132; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 132; Katalog TZSP, 1935, s. 9, poz. 132; Katalog TZSP, 1938, s. 10, poz. 132; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 12, poz. 126.

133

Pillati Ksawery (1843–1902)

Dziecko (Główka dziecka śpiącego)

Child (Head of a Sleeping Child)

olej, tektura | oil on cardboard, 13 x 10

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *X. Pillati*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 14, poz. 144; Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 234; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 133; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 133; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 133; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 133; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 133; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 133; Katalog TZSP, 1928, poz. 133; Katalog TZSP, 1930, poz. 133; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 133; Katalog TZSP, 1935, s. 9, poz. 133; Katalog TZSP, 1938, s. 10, poz. 133; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 10, poz. 100.

134

Pilecki Tytus (1840–1906)

Krajobraz wieczorny (Po zachodzie)

Evening Landscape (After Sunset)

olej, płótno | oil on canvas, 29 x 9

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. **LOST 1939–1945.**

- sygnowany | signed

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 14, poz. 145; Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 236; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 134; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 134; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 134; Katalog TZSP, 1920, s. 7, poz. 134; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 134; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 134; Katalog TZSP, 1928, poz. 134; Katalog TZSP, 1930, poz. 134; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 134; Katalog TZSP, 1935, s. 9, poz. 134; Katalog TZSP, 1938, s. 10, poz. 134; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 9, poz. 95.

135

Barański Wiktor (1833–1875)

Główka kobiety, 1869
Head of a Woman, 1869

ołówek, papier | pencil on paper, 16,1 x 12 (owal | oval)

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 24 lipca 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, repossessed from Jelenia Góra on 24 July 1945, and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.śr. | sig. c.r.: *W Barański 1869*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.159357 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 4, poz. 24; Wystawa retrospektywna, kat. 1898, s. 20, poz. 355; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 152; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 135; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 135; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 135; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 135; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 135; Katalog TZSP, 1928, poz. 135; Katalog TZSP, 1930, poz. 135; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 135; Katalog TZSP, 1935, s. 9, poz. 135; Katalog TZSP, 1938, s. 10, poz. 135; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1115; Rewindykacje, poz. Rew.5315.

136

Gerson Wojciech (1831–1901)

Królowa Jadwiga (Ilustracja)

Queen Jadwiga (Illustration)

papier | paper, 12 x 9

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. **LOST 1939–1945.**

- sygnowany | signed

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 156; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 136; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 136; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 136; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 136; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 136; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 136; Katalog TZSP, 1928, poz. 136; Katalog TZSP, 1930, poz. 136; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 136; Katalog TZSP, 1935, s. 9, poz. 136; Katalog TZSP, 1938, s. 10, poz. 136.

137

Gerson Wojciech (1831–1901)

Scena rodzajowa z XV wieku (Ilustracja), 1870
Genre Scene from the 15th Century (Illustration), 1870

ołówek, papier | pencil on paper, 12 x 9

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany (nie ustalono, skąd) w 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, repossessed in 1945 (location unknown), and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *WG. 70*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.159783 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 154; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 137; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 137; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 137; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 137; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 137; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 137; Katalog TZSP, 1928, poz. 137; Katalog TZSP, 1930, poz. 137; Katalog TZSP, 1933, s. 7, poz. 137; Katalog TZSP, 1935, s. 9, poz. 137; Katalog TZSP, 1938, s. 10, poz. 137; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1116; Rewindykacje, poz. Rew.3952.

138

Maszyński Julian (1847–1901)

Główka

Head

ołówek, papier | pencil on paper, 18 x 16

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. lub w marcu 1942 r. (brak daty w spisie) z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939 or March 1942 (no date in the registry), with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Julian Maszyński*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 5, poz. 31; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 163; Katalog TZSP, 1904, s. 13, poz. 138; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 138; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 138; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 138; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 138; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 138; Katalog TZSP, 1928, poz. 138; Katalog TZSP, 1930, poz. 138; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 138; Katalog TZSP, 1935, s. 9, poz. 138; Katalog TZSP, 1938, s. 10, poz. 138; Archiwum MNW, 706, poz. Z.879.

139

Piątkowski Henryk (1853–1932)

Główka, 1878

Head, 1878

olej, deska | oil on panel, 13 x 11

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *H. Piątkowski. Paris 1878*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 14, poz. 140; Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 235; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 139; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 139; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 139; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 139; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 139; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 139; Katalog TZSP, 1928, poz. 139; Katalog TZSP, 1930, poz. 139; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 139; Przewodnik TZSP nr 106, 1935, s. 19, poz. 76; Katalog TZSP, 1935, s. 9, poz. 139; Katalog TZSP, 1938, s. 10, poz. 139; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 9, poz. 92.

140

Alchimowicz Kazimierz (1840–1916)

Studium
Study

olej, deska | oil on panel, 13 x 11

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1938 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Underwent restoration in the Society's workshop in 1938. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *K. Alchimowicz*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 189; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 140; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 140; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 140; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 140; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 140; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 140; Katalog TZSP, 1928, poz. 140; Katalog TZSP, 1930, poz. 140; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 140; Katalog TZSP, 1935, s. 10, poz. 140; Sprawozdanie TZSP za rok 1938, s. 10; Katalog TZSP, 1938, s. 10, poz. 140; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 1, poz. 1.

141

Stankiewicz Aleksander (1824–1892)

Główka
Head

olej, deska | oil on panel, 14 x 11

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 27, poz. 243; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 141; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 141; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 141; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 141; Katalog TZSP, 1924, s. 7, poz. 141; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 141; Katalog TZSP, 1928, poz. 141; Katalog TZSP, 1930, poz. 141; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 141; Katalog TZSP, 1935, s. 10, poz. 141; Katalog TZSP, 1938, s. 10, poz. 141; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 12, poz. 125.

142

Andrzejkowicz-Buttowl Maria Magdalena (1852–1933)

Główka, 1883

Head, 1883

olej, płótno | oil on canvas, 22 x 17

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *MBA 1883*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 232; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 142; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 142; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 142; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 142; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 142; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 142; Katalog TZSP, 1928, poz. 142; Katalog TZSP, 1930, poz. 142; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 142; Katalog TZSP, 1935, s. 10, poz. 142; Katalog TZSP, 1938, s. 10, poz. 142; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 3, poz. 22.

Pillati Henryk (1832–1894)

Kobieta z chłopcem (Ilustracja; Rysunek)
Woman with a Boy (Illustration; Drawing)

ołówek, papier | pencil on paper, 15 x 10

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 24 lipca 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, repossessed from Jelenia Góra on 24 July 1945, and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *H Pillati*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.161340 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 5, poz. 35; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 165; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 143; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 143; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 143; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 143; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 143; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 143; Katalog TZSP, 1928, poz. 143; Katalog TZSP, 1930, poz. 143; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 143; Katalog TZSP, 1935, s. 10, poz. 143; Katalog TZSP, 1938, s. 10, poz. 143; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1127; Rewindykacje, poz. Rew.5317.

Pillati Henryk (1832–1894)

Żebracy (Ilustracja; Rysunek)
Beggars (Illustration; Drawing)

ołówek, papier | pencil on paper, 15 x 10

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 24 lipca 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, repossessed from Jelenia Góra on 24 July 1945, and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *H Pillati*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.161341 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 5, poz. 36; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 166; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 144; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 144; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 144; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 144; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 144; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 144; Katalog TZSP, 1928, poz. 144; Katalog TZSP, 1930, poz. 144; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 144; Katalog TZSP, 1935, s. 10, poz. 144; Katalog TZSP, 1938, s. 10, poz. 144; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1117; Rewindykacje, poz. Rew.5318.

145

Szwojnicki Roman (1845–1912)

Głowa szlachcica
Head of a Nobleman

olej, deska | oil on panel, 13 x 11

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *R. Szwojnicki*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 27, poz. 250; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 145; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 145; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 145; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 145; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 145; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 145; Katalog TZSP, 1928, poz. 145; Katalog TZSP, 1930, poz. 145; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 145; Katalog TZSP, 1935, s. 10, poz. 145; Katalog TZSP, 1938, s. 10, poz. 145; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 12, poz. 134.

Brodowski Antoni (1784–1832)

Portret Ludwika Osińskiego w stroju wolnomularskim, ok. 1820

Portrait of Ludwik Osiński in Freemason's Attire, ca. 1820

olej, płótno | oil on canvas, 91 x 72,5

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Depozyt w PZS. W latach 1923–1925 eksponowany w Belwederze. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni MNW 13 listopada 1943 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1923 to 1925 in Belweder Palace. Deposited in MNW in November 1939. Underwent restoration in the workshop of MNW on 13 November 1943. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4230 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 9, poz. 91; Wystawa retrospektywna, kat. 1898, s. 5, poz. 74; Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 193; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 146; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 146; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 146; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 146; AAN, MWRiOP, 7093, s. 133; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 146; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 146; Katalog TZSP, 1928, poz. 146; Katalog TZSP, 1930, poz. 146; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 146; Katalog TZSP, 1935, s. 10, poz. 146; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 2; Katalog TZSP, 1938, s. 10, poz. 146; Karty kons., poz. 32/1943; Rewindykacje, poz. Rew.8500.

Andriolli Michał Elwiro (1836–1893)

Miecznik na grobie córki – ilustracja do „Marii” Antoniego Malczewskiego, 1875
Swordsman at the Grave of His Daughter – Illustration for Antoni Malczewski’s “Maria”, 1875

kredka, gwasz, papier | crayon and gouache on paper, 47 x 38

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 8. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Utracony w latach 1942–1945. Pojawił się na polskim rynku antykwarycznym w czerwcu 2013 r., przekazany do MNW w 2020 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. In late August – early September 1939, secured in the Society’s building, packed into crate no. 8. Deposited in MNW in March 1942. Lost 1942–1945. Appeared on the Polish antiques market in June 2013, handed over to MNW in 2020.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Andriolli*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 3, poz. 8; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 144; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 147; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 147; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 147; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 147; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 147; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 147; Katalog TZSP, 1928, poz. 147; Katalog TZSP, 1930, poz. 147; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 147; Katalog TZSP, 1935, s. 10, poz. 147; Katalog TZSP, 1938, s. 10, poz. 147; TZSP 18–21 IX 1939.

148

Andriolli Michał Elwiro (1836–1893)

Maszki – ilustracja do „*Marii*” Antoniego Malczewskiego, 1875

Macabre – *Illustration for Antoni Malczewski's "Maria"*, 1875

kredka, gwasz, papier | crayon and gouache on paper, 48 x 38

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 8. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. **UTRACONY W LATACH 1942–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 8. Deposited in MNW in March 1942. **LOST 1942–1945.**

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Andriolli* | 1875

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, *Wystawa*, 1881, s. 3, poz. 4; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 145; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 148; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 148; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 148; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 148; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 148; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 148; Katalog TZSP, 1928, poz. 148; Katalog TZSP, 1930, poz. 148; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 148; Katalog TZSP, 1935, s. 10, poz. 148; Katalog TZSP, 1938, s. 11, poz. 148; TZSP 18–21 IX 1939.

- Negatyw w MNW nr 4840 | Negative in MNW no. 4840

Andriolli Michał Elwiro (1836–1893)

Wacław pędzący na koniu – ilustracja do „Marii” Antoniego Malczewskiego, 1875
Wacław Galloping on a Horse – Illustration for Antoni Malczewski’s “Maria”, 1875

kredka, gwasz, papier | crayon and gouache on paper, 48 x 38

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 8. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. **UTRACONY W LATACH 1942–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. In late August – early September 1939, secured in the Society’s building, packed into crate no. 8. Deposited in MNW in March 1942. **LOST 1942–1945.**

- sygn. l.d. | sig. l.l.: 1875 | *Andriolli*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 3, poz. 7; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 146; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 149; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 149; Katalog TZSP, 1912, s. 6, poz. 149; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 149; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 149; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 149; Katalog TZSP, 1928, poz. 149; Katalog TZSP, 1930, poz. 149; Przewodnik TZSP nr 85, 1933, s. 16, poz. 9; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 149; Katalog TZSP, 1935, s. 10, poz. 149; Katalog TZSP, 1938, s. 11, poz. 149; TZSP 18–21 IX 1939.

- Repr. w książce „Marya” A. Malczewskiego, Lwów 1884 | **Reproduction in the book “Marya” by A. Malczewski, Lviv 1884**

150

Andriolli Michał Elwiro (1836–1893)

Miecznik i Maria – ilustracja do „Marii” Antoniego Malczewskiego, 1875
Swordsman and Maria – Illustration for Antoni Malczewski’s “Maria”, 1875

kredka, gwasz, papier | crayon and gouache on paper, 50 x 39

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 8. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Utracony w latach 1942–1945. Pojawił się na polskim rynku antykwarycznym w czerwcu 2013 r., przekazany do MNW w 2020 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. In late August – early September 1939, secured in the Society’s building, packed into crate no. 8. Deposited in MNW in March 1942. Lost 1942–1945. Appeared on the Polish antiques market in June 2013, handed over to MNW in 2020.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Andriolli* | 1875

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 3, poz. 1; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 147; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 150; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 150; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 150; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 150; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 150; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 150; Katalog TZSP, 1928, poz. 150; Katalog TZSP, 1930, poz. 150; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 150; Katalog TZSP, 1935, s. 10, poz. 150; Katalog TZSP, 1938, s. 11, poz. 150; TZSP 18–21 IX 1939.

Andriolli Michał Elwiro (1836–1893)

Bitwa – ilustracja do „Marii” Antoniego Malczewskiego, 1875

Battle – Illustration for Antoni Malczewski’s “Maria”, 1875

kredka, gwasz, papier | crayon and gouache on paper, 47 x 37

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 8. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Utracony w latach 1942–1945. Pojawił się na polskim rynku antykwarycznym w czerwcu 2013 r., przekazany do MNW w 2020 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. In late August – early September 1939, secured in the Society’s building, packed into crate no. 8. Deposited in MNW in March 1942. Lost 1942–1945. Appeared on the Polish antiques market in June 2013, handed over to MNW in 2020.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: 1875 | *Andriolli*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 3, poz. 3; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 148; Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 197; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 197; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 197; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 197; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 197; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 151; Przewodnik TZSP nr 24, 1927, s. 15, s. 6; Katalog TZSP, 1928, poz. 151; Katalog TZSP, 1930, poz. 151; Przewodnik TZSP nr 85, 1933, s. 16, poz. 8; Przewodnik TZSP nr 86, 1933, s. 3, poz. 3; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 151; Katalog TZSP, 1935, s. 10, poz. 151; Katalog TZSP, 1938, s. 11, poz. 151; TZSP 18–21 IX 1939.

Andriolli Michał Elwiro (1836–1893)

Pożegnanie – ilustracja do „Marii” Antoniego Malczewskiego, 1875

Farewell – Illustration for Antoni Malczewski’s “Maria”, 1875

kredka, gwasz, papier | crayon, gouache on paper, 48 x 38

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 8. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Utracony w latach 1942–1945. Pojawił się na polskim rynku antykwarycznym w czerwcu 2013 r., przekazany do MNW w 2020 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. In late August – early September 1939, secured in the Society’s building, packed into crate no. 8. Deposited in MNW in March 1942. Lost 1942–1945. Appeared on the Polish antiques market in June 2013, handed over to MNW in 2020.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Andriolli*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 3, poz. 2; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 149; Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 198; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 198; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 198; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 198; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 198; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 152, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 152, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 152; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 152; Katalog TZSP, 1935, s. 10, poz. 152; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 23; Katalog TZSP, 1938, s. 11, poz. 152; TZSP 18–21 IX 1939.

Andriolli Michał Elwiro (1836–1893)

Powrót Wacława – ilustracja do „Marii” Antoniego Malczewskiego, 1875

Wacław's Return – Illustration for Antoni Malczewski's "Maria", 1875

kredka, gwasz, papier | crayon and gouache on paper, 46,8 x 36,8

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 8. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 8. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Andriolli* | 1875
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.161277 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Gebethner, Wystawa, 1881, s. 3, poz. 6; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 150; Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 199; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 199; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 199; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 199; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 199; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 153; Katalog TZSP, 1928, poz. 153; Katalog TZSP, 1930, poz. 153; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 153; Katalog TZSP, 1935, s. 10, poz. 153; Katalog TZSP, 1938, s. 11, poz. 153; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.327; Rewindykacje, poz. Rew.13659.

Andriolli Michał Elwiro (1836–1893)

Wojewoda – ilustracja do „Marii” Antoniego Malczewskiego, 1875

Voivode – Illustration for Antoni Malczewski's "Maria", 1875

kredka, gwasz, papier | crayon and gouache on paper, 49 x 38

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 8. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Utracony w latach 1942–1945. Pojawił się na polskim rynku antykwarycznym w czerwcu 2013 r., przekazany do MNW w 2020 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 8. Deposited in MNW in March 1942. Lost 1942–1945. Appeared on the Polish antiques market in June 2013, handed over to MNW in 2020.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: 1875. | *Andriolli*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 3, poz. 5; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 151; Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 200; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 200; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 200; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 200; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 200; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 154; Katalog TZSP, 1928, poz. 154; Katalog TZSP, 1930, poz. 154; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 154; Katalog TZSP, 1935, s. 10, poz. 154; Katalog TZSP, 1938, s. 11, poz. 154; TZSP 18–21 IX 1939.

155

Mirecki Kazimierz (1830–1911)

Portret starca (Studium), 1880

Portrait of an Old Man (Study), 1880

olej, płótno | oil on canvas, 49,2 x 40,7

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *K.Mirecki* | 1880

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2144 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 228; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 155; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 155; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 155; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 155; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 155; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 155; Katalog TZSP, 1928, poz. 155; Katalog TZSP, 1930, poz. 155; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 155; Katalog TZSP, 1935, s. 10, poz. 155; Katalog TZSP, 1938, s. 11, poz. 155; Archiwum MNW, 706, poz. Z.681.

156

Gerson Wojciech (1831–1901)

Święta Rodzina, 1851

Holy Family, 1851

olej, płótno | oil on canvas, 56 x 42,5

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *WG* (splcione | intertwined)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2208 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 10, poz. 99; Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 201; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 156; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 156; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 156; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 156; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 156; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 156; Katalog TZSP, 1928, poz. 156; Katalog TZSP, 1930, poz. 156; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 156; Katalog TZSP, 1935, s. 10, poz. 156; Katalog TZSP, 1938, s. 11, poz. 156; Archiwum MNW, 706, poz. Z.673.

157

Kotsis Aleksander (1836–1877)

Skąpiec (Studium)

Miser (Study)

olej, tektura | oil on cardboard, 63 x 47

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1937 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. z adnotacją „bez ramy”. **UTRACONY W LATACH 1942–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Underwent restoration in the Society's workshop in 1937. Deposited in MNW in March 1942, with the note: “unframed”. **LOST 1942–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 12, poz. 118; Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 218; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 157; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 157; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 157; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 157; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 157; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 157; Katalog TZSP, 1928, poz. 157; Katalog TZSP, 1930, poz. 157; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 157; Katalog TZSP, 1935, s. 10, poz. 157; Sprawozdanie TZSP za rok 1937, s. 12; Katalog TZSP, 1938, s. 11, poz. 157; Archiwum MNW, 706, poz. Z.549; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 6, poz. 52.

- Negatyw w MNW nr 201824, z repr. | Negative in MNW no. 201824, based on reproduction

158

Głębocki Adrian (1833–1905)

Judasz (Plagi rodu ludzkiego – ilustracja)
Judas (Plagues of the Human Race – Illustration)

ołówek, gwasz, papier | pencil and gouache on paper, 45 x 55

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Adryan Głębocki*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.161730 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 4, poz. 26; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 157; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 158; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 158; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 158; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 158; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 158; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 158; Katalog TZSP, 1928, poz. 158; Katalog TZSP, 1930, poz. 158; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 158; Katalog TZSP, 1935, s. 11, poz. 158; Katalog TZSP, 1938, s. 11, poz. 158; Archiwum MNW, 706, poz. Z.126.

159

Wiśłocka Aniela (ok. | ca. 1860–?)

Studium

Study

akwarela (?), papier | watercolour (?) on paper, 54 x 42

- Zapis Fliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Depozyt w PZS w latach 1925–1939, ekspozycyjny w Pałacu Rady Ministrów (PRM 962-D). 15 lutego 1939 r. zabrany do magazynów PZS na ul. Podwale 15. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in the National Collection of Art from 1925 to 1939, exhibited in the Palace of the Council of Ministers (PRM 962-D). Transferred on 15 February 1939 to the PZS storehouse at 15 Podwale St. **LOST 1939–1945.**

- sygnowany | signed

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 5, poz. 41; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 170; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 159; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 159; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 159; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 159; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 159; Księga depozytów PZS, poz. 121; Katalog TZSP, 1925, s. 7, poz. 159; Katalog TZSP, 1928, poz. 159; Katalog TZSP, 1930, poz. 159; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 159; Katalog TZSP, 1935, s. 11, poz. 159; Katalog TZSP, 1938, s. 11, poz. 159.

160

Grottger Artur (1837–1867)

Widok z Wenecji (Wspomnienie z Wenecji), 1867

View of Venice (Recollection of Venice), 1867

akwarela, gwasz, ołówek, papier | watercolour, gouache, pencil on paper, 37 x 26

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *AG* | *w Wenecji* | 1867.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.1030 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1877, s. 26; Wystawa retrospektywna, kat. 1898, s. 8, poz. 133; Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 179; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 160; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 160; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 160; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 160; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 160; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 160; Katalog TZSP, 1928, poz. 160; Katalog TZSP, 1930, poz. 160; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 160; Katalog TZSP, 1935, s. 11, poz. 160; Katalog TZSP, 1938, s. 11, poz. 160; Archiwum MNW, 706, poz. Z.10.

161

Wiśłocka Aniela (ok. | ca. 1860–?)

Studium
Study

akwarela (?), papier | watercolour (?) on paper, 54 x 42

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Depozyt w PZS w latach 1925–1939, ekspozowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 961-D). 15 lutego 1939 r. zabrany do magazynów PZS na ul. Podwale 15. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in the National Collection of Art from 1925 to 1939, exhibited in the Palace of the Council of Ministers (PRM 961-D). Transferred on 15 February to the PZS storehouse at 15 Podwale St. **LOST 1939–1945.**

- sygnowany | signed

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 5, poz. 42; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 171; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 161; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 161; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 161; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 161; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 161; Księga depozytów PZS, poz. 122; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 161; Katalog TZSP, 1928, poz. 161; Katalog TZSP, 1930, poz. 161; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 161; Katalog TZSP, 1935, s. 11, poz. 161; Katalog TZSP, 1938, s. 11, poz. 161.

162

Miller Karol (1835–1920)

Włoch, 1869
Italian Man, 1869

akwarela, papier | watercolour on paper, 38 x 25

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *K. Miller. 1869*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 8, poz. 73; Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 183; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 162; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 162; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 162; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 162; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 162; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 162; Katalog TZSP, 1928, poz. 162; Katalog TZSP, 1930, poz. 162; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 162; Katalog TZSP, 1935, s. 11, poz. 162; Katalog TZSP, 1938, s. 11, poz. 162; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1058.

163

Miller Karol (1835–1920)

Włoszka, 1868

Italian Woman, 1868

akwarela, papier | watercolour on paper, 38 x 25

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany (nie ustalono, skąd) w 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, repossessed in 1945 (location unknown), and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. | sig.: *K. Miller w 1868 r.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.160189 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

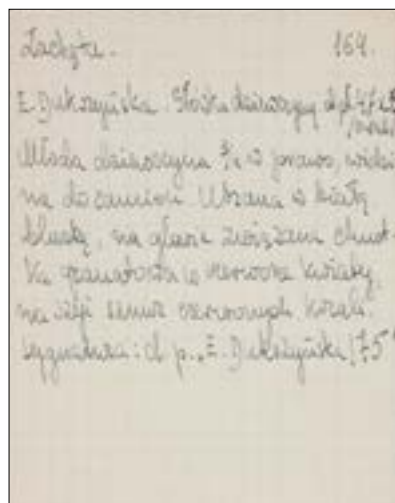
Gebethner, Wystawa, 1881, s. 8, poz. 74; Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 182; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 163; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 163; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 163; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 163; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 163; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 163; Katalog TZSP, 1928, poz. 163; Katalog TZSP, 1930, poz. 163; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 163; Katalog TZSP, 1935, s. 11, poz. 163; Katalog TZSP, 1938, s. 11, poz. 163; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1060; Rewindykacje, poz. Rew.3909.

Dukszyńska-Dukszta Emilia (1837–1898 lub | or 1847–1898)

Studium (Główka dziewczyny), 1875

Study (Head of a Girl), 1875

olej, płótno | oil on canvas, 47 x 39 (owal | oval)

- *Młoda dziewczyna zwrócona $\frac{3}{4}$ w prawo, widziana do ramion. Ubrana w białą bluzkę, na głowie związana chustka granatowa w czerwone kwiaty, na szyi sznur czerwonych koralu.* (Kartoteka)

Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1929 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrany przez Niemców do dekoracji Kasino des Höheren SS und Polizeiführers im GG w pałacu Blanka 22 października 1940 r. **UTRACONY W 1940 R.**

A young girl turned $\frac{3}{4}$ right, depicted to the shoulders. Dressed in a white blouse, head covered by a navy-blue kerchief with red flowers, a string of red beads around her neck (card catalogue).

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Underwent restoration in the Society's workshop in 1929. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans to adorn Kasino des Höheren SS und Polizeiführers im GG in Blank Palace on 22 October 1940. **LOST 1940.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *E Dukrzyńska*. | 75

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 10, poz. 98; Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 199; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 164; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 164; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 164; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 164; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 164; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 164; Katalog TZSP, 1928, poz. 164; Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 13; Katalog TZSP, 1930, poz. 164; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 164; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 8, poz. 42a; Katalog TZSP, 1935, s. 11, poz. 164; Katalog TZSP, 1938, s. 11, poz. 164; Archiwum MNW, 679, s. 11; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 3, poz. 27.

- **Repr. archiwalia | Archival reproduction**

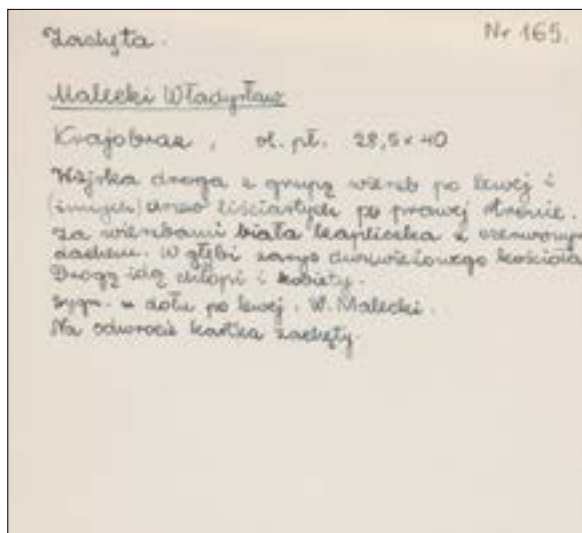
165

Malecki Władysław Aleksander (1836–1900)

Krajobraz spod Krakowa (Krajobraz)

Landscape Near Cracow (Landscape)

olej, płótno | oil on canvas, 28 x 40 (28,5 x 40)

- *Wiejska droga z grupą wierzb po lewej i (innych) drzew liściastych po prawej stronie. Za wierzbowi biała kapliczka z czerwonym dachem. W głębi zarys dwuwieżowego kościoła. Droga idą chłopcy i kobiety.* (Kartoteka)

Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrany przez Niemców do dekoracji pałacu w Łazienkach 1 czerwca 1940 r. **UTRACONY W 1940 R.**

A rural road with a group of willows on the left and other leafy trees on the right. Beyond the willows a white roadside chapel with a red roof. In the background, the outline of a twin-steepled church. Peasant men and women walk along the road (card catalogue).
Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans to adorn Łazienki Palace on 1 June 1940. **LOST 1940.**

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *W. Malecki*

■ Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 222; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 165; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 165; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 165; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 165; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 165; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 165; Katalog TZSP, 1928, poz. 165; Katalog TZSP, 1930, poz. 165; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 165; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 17, poz. 137; Katalog TZSP, 1935, s. 11, poz. 165; Katalog TZSP, 1938, s. 12, poz. 165; Archiwum Wojenne, Teki 8; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 7, poz. 73.

- Repr. archiwalia | Archival reproduction

166

Stachowicz Michał (1768–1825)

Pokłon Trzech Króli (Trzej Królowie), 1809
Adoration of the Magi (The Three Kings), 1809

olej, płótno | oil on canvas, 41 x 30

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Stachowicz | pinxit. Cracovia. | 1809*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 3200 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 27, poz. 242; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 166; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 166; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 166; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 166; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 166; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 166; Katalog TZSP, 1928, poz. 166; Katalog TZSP, 1930, poz. 166; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 166; Katalog TZSP, 1935, s. 11, poz. 166; Katalog TZSP, 1938, s. 12, poz. 166.

167

Tegazzo Franciszek (1829–1879)

Ostatnia komunia
The Last Communion

akwarela, papier | watercolour on paper, 34 x 18

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *FTegazzo*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.159710 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 8, poz. 83; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 169; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 167; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 167; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 167; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 167; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 167; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 167; Katalog TZSP, 1928, poz. 167; Katalog TZSP, 1930, poz. 167; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 167; Katalog TZSP, 1935, s. 11, poz. 167; Katalog TZSP, 1938, s. 12, poz. 167; Archiwum MNW, 706, poz. Z.133.

168

Michał Anioł, właśc. Michelangelo Buonarroti (1475–1546)
kopia, autor nieznany | copy by an unknown artist

Fragment z plafonu Kaplicy Sykstyńskiej – Sybilla (Szkic „Czytanie”)
Fragment of the Ceiling of the Sistine Chapel – Sybil (Sketch – “The Reading”)

akwarela, papier | watercolour on paper, 32 x 21

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939, eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 963-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in the National Collection of Art from 1925 to 1939, exhibited in the Palace of the Council of Ministers (PRM 963-D). **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 188; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 168; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 168; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 168; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 168; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 168; Księga depozytów PZS, poz. 123; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 168; Katalog TZSP, 1928, poz. 168; Katalog TZSP, 1930, poz. 168; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 168.

169

Brodowski Józef II (1828–1900)

Dawne drogi, 1874
Ancient Roads, 1874

olej, płótno | oil on canvas, 20 x 38

- *Staroświecka czerwona kolasca, ciągniona ku prawej przez cztery woły ugrzęzła u brzegu lasu na błotnistej drodze. Sługi i chłopcy wydobywają ją drągami z łąży. Podróżni w strojach z roku około 1700.*

Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

An old-fashioned red wagon pulled to the right by four oxen gets stuck on a muddy road at the edge of a forest. Servants and peasants attempt to extract it from a puddle using poles. Travellers are dressed in attire from ca. 1700.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. **LOST 1939–1945.**

- sygn. na odwrocie | sig. on back: *Józef Brodowski 1874*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 9, poz. 92; Lwów, 1894, s. 246, poz. 1121; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 169; Katalog

TZSP, 1908, s. 9, poz. 169; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 169; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 169; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 169; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 169; Katalog TZSP, 1928, poz. 169; Katalog TZSP, 1930, poz. 169; Przewodnik TZSP nr 85, 1933, s. 17, poz. 24; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 169; Katalog TZSP, 1935, s. 11, poz. 169; Katalog TZSP, 1938, s. 12, poz. 169; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 2, poz. 16.

170

Jasieński Stanisław (1850–1929)

Przy ogniu (Scena rodzajowa)

By the Fire (Genre Scene)

olej, płótno | oil on canvas, 22 x 40

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *SJasieński*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 212; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 170; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 170; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 170; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 170; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 170; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 170; Katalog TZSP, 1928, poz. 170; Katalog TZSP, 1930, poz. 170; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 170; Katalog TZSP, 1935, s. 11, poz. 170; Katalog TZSP, 1938, s. 12, poz. 170; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 5, poz. 45.

171

Römer Alfred Izydor (1832–1897)

W pracowni
In the Studio

olej, tektura | oil on cardboard, 30 x 21

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *AR* (splcione | intertwined)

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 3984 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 27, poz. 248; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 171; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 171; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 171; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 171; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 171; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 171; Katalog TZSP, 1928, poz. 171; Katalog TZSP, 1930, poz. 171; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 171; Katalog TZSP, 1935, s. 11, poz. 171; Katalog TZSP, 1938, s. 12, poz. 171; Archiwum MNW, 706, poz. Z.861.

172

Zaleski Marcin (1796–1877)

Wnętrze kaplicy (Wnętrze kościoła), 1836
Interior of a Chapel (Interior of a Church), 1836

olej, płótno | oil on canvas, 53 x 57

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Zaleski*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 709 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1901, s. 27, poz. 255; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 172; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 172; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 172; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 172; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 172; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 172; Katalog TZSP, 1928, poz. 172; Katalog TZSP, 1930, poz. 172; Katalog TZSP, 1933, s. 8, poz. 172; Katalog TZSP, 1935, s. 11, poz. 172; Katalog TZSP, 1938, s. 12, poz. 172; Archiwum MNW, 706, poz. Z.688.

173

Świeszewski Aleksander (1839–1895)

Jezioro Arazzo (Krajobraz), 1878

Lake Arazzo (Landscape), 1878

olej, płótno | oil on canvas, 20 x 39,5

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *A Świeszewski. 1878*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2667 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 27, poz. 245; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 173; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 173; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 173; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 173; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 173; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 173; Katalog TZSP, 1928, poz. 173; Katalog TZSP, 1930, poz. 173; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 173; Katalog TZSP, 1935, s. 11, poz. 173; Katalog TZSP, 1938, s. 12, poz. 173; Archiwum MNW, 706, poz. Z.838.

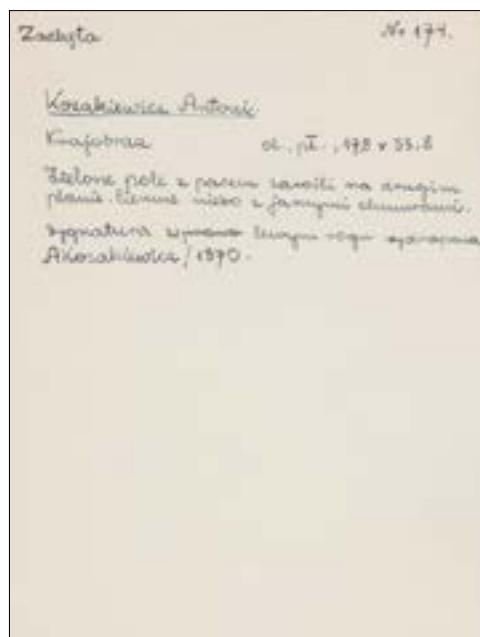
174

Kozakiewicz Antoni (1841–1929)

Krajobraz, 1876 lub 1870

Landscape, 1876 or 1870

olej, tektura, płótno | oil on canvas mounted on cardboard, 17 x 32 (17,8 x 33,8)

- *Zielone pole z pasem zarośli na drugim planie. Ciemne niebo z jasnymi chmurami.* (Kartoteka)

Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni MNW 27–28 maja 1940 r. Zabrane przez Niemców do dekoracji pałacu w Łazienkach 1 czerwca 1940 r. **UTRACONY W 1940 R.**

Green field with a growth of bushes in the background. Dark sky with bright clouds: (card catalogue).

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Underwent restoration in the workshop of MNW on 27–28 May 1940. Taken by the Germans to adorn Łazienki Palace on 1 June 1940. **LOST 1940.**

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *AKozakiewicz 1876 lub 1870* (wydrapano | scratched)

■ Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 220; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 174; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 174; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 174; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 174; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 174; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 174; Katalog TZSP, 1928, poz. 174; Katalog TZSP, 1930, poz. 174; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 174; Katalog TZSP, 1935, s. 11, poz. 174; Katalog TZSP, 1938, s. 12, poz. 174; Archiwum Wojenne, Teki 8; Karty kons., poz. 79/1940; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 6, poz. 57.

- Repr. archiwalna | Archival reproduction

175

Malinowski Adam (1829–1892)

Krajobraz
Landscape

olej, płótno | oil on canvas, 35 x 28

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in the Lublin Museum in November 1922. **LOST 1939–1945.**

- sygnowany | signed

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 225; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 175; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 175; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 175; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 175; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 175; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 175; Katalog TZSP, 1928, poz. 175; Katalog TZSP, 1930, poz. 175; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 175; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 15; Katalog TZSP, 1935, s. 11, poz. 175; Katalog TZSP, 1938, s. 12, poz. 175; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 8, poz. 77

176

Szwojnicki Roman (1845–1912)

Żyd, 1880
Jewish Man, 1880

olej, tektura | oil on cardboard, 27 x 22

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *RSzwojnicki. 1880*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 16, poz. 166; Katalog TZSP, 1901, s. 27, poz. 252; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 176; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 176; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 176; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 176; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 176; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 176; Katalog TZSP, 1928, poz. 176; Katalog TZSP, 1930, poz. 176; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 176; Katalog TZSP, 1935, s. 11, poz. 176; Katalog TZSP, 1938, s. 12, poz. 176; Archiwum MNW, 706, poz. Z.201; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 13, poz. 135.

Bakałowicz Władysław (1833–1903)

Hr. Wilczek prosi króla Sobieskiego o obronę Wiednia (Hr. Wilczek prosi Sobieskiego o odsiecz), 1863
Count Wilczek Asks King Sobieski for Defence of Vienna (Count Wilczek Asks Sobieski for Relief), 1863

akwarela, papier | watercolour on paper, 22 x 29

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. lub w marcu 1942 r. (brak daty w spisie). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939 or March 1942 (no date in the registry). **LOST 1939–1945.**

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *WBakałowicz 1863*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 6, poz. 46; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 172; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 177; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 177; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 177; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 177; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 177; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 177, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 177, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 177; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 177; Katalog TZSP, 1935, s. 11, poz. 177; Katalog TZSP, 1938, s. 12, poz. 177; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1080.

- **Negatyw w MNW nr 4872 | Negative in MNW no. 4872**

Kozakiewicz Antoni (1841–1929)

Ostatni klucznik – ilustracja do „Pana Tadeusza”, 1877 lub 1871
The Last Doorkeeper – Illustration for “Pan Tadeusz”, 1877 or 1871

olej, deska | oil on panel, 28 x 21

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. W 1940 r. przekazany przez Stanisława Radeckiego-Mikulicza pod opiekę prof. Janowi Czochrałskiemu, honorowemu prezesowi Zachęty. Uratowany przez prof. Czochrałskiego w czasie powstania warszawskiego i wywieziony do Kcyni w 1945 r. Przesłany do MNW pocztą 3 marca 1948 r. i włączony do zbiorów. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni MNW 1–28 marca 1949 r. Wypożyczony na wystawę zorganizowaną przez Komitet Obchodu 150-lecia Urodzin Adama Mickiewicza 29 marca 1949 r. Po zakończonej wystawie decyzją MKiS włączony do zbiorów Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Transferred in 1940 by Stanisław Radecki-Mikulicz to the care of Prof. Jan Czochrański, Honorary President of TZSP. Saved by Prof. Czochrański during the Warsaw Rising and taken to Kcynia in 1945. Sent by mail to MNW on 3 March 1948 and incorporated into the collection. Underwent restoration in the workshop of MNW on 1–28 March 1949. Loaned on 29 March 1949 to an exhibition organized by the Committee to commemorate the 150th Anniversary of the birth of Adam Mickiewicz. After the closing of the exhibition, by decision of MKiS, the work was incorporated into the collection of the Adam Mickiewicz Museum of Literature in Warsaw.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *AKozakiewicz 1877 lub 1871* (w katalogu | in the catalogue: *AKozakiewicz 1877*)
- wł. Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza, nr inw. | Owned by the Adam Mickiewicz Museum of Literature, inv. ML K.832

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 12, poz. 124; Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 219; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 178; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 178; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 178; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 178; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 178; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 178; Katalog TZSP, 1928, poz. 178; Katalog TZSP, 1930, poz. 178; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 178; Katalog TZSP, 1935, s. 12, poz. 178; Katalog TZSP, 1938, s. 12, poz. 178; Karty kons., poz. 55/1949; Rewindykacje, poz. Rew.19844 (Rew.4314 bl.); Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 6, poz. 58.

179

Malinowski Adam (1829–1892)

Noc, 1869

Night, 1869

olej, blacha | oil on tinplate, 28 x 21,5

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrano przez Niemców do dekoracji mieszkania Stadtdirektora Maxa Bechera, w Al. Ujazdowskich 27 w Warszawie 28 września 1940 r., zwrócony 22 października 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans on 28 September 1940 to adorn the dwelling of Stadtdirektor Max Becher, 27 Al. Ujazdowskie in Warsaw, returned on 22 October 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Adam Malinowski* | 1869
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2622 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 13, poz. 136; Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 226; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 179; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 179; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 179; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 179; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 179; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 179; Katalog TZSP, 1928, poz. 179; Katalog TZSP, 1930, poz. 179; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 179; Katalog TZSP, 1935, s. 12, poz. 179; Katalog TZSP, 1938, s. 12, poz. 179; Archiwum MNW, 679, s. 16.

180

Kwiatkowski Teofil Antoni (1809–1891)

Fantazja, 1878

Fantasy, 1878

akwarela, papier | watercolour on paper, 15 x 11

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. d. | sig. b.: *T. Kwiatkowski* | *na pamiątkę Panu* | *Fe. Gebethner*;
l.d. | l.l.: *Paris 1878.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.7482 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Gebethner, Wystawa, 1881, s. 6, poz. 67; Wystawa retrospektywna, kat. 1898, s. 18, poz. 326; Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 180; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 180; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 180; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 180; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 180; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 180; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 180; Katalog TZSP, 1928, poz. 180; Katalog TZSP, 1930, poz. 180; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 180; Katalog TZSP, 1935, s. 12, poz. 180; Katalog TZSP, 1938, s. 12, poz. 180; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1087.

181

Dukszyńska-Dukszta Emilia (1837–1898 lub | or 1847–1898)

Murzynek, 1884

Negro Boy, 1884

olej, płótno | oil on canvas, 27 x 23,2

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *E. Dukrzyńska* | 1884
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2139 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 200; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 181; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 181; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 181; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 181; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 181; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 181; Katalog TZSP, 1928, poz. 181; Katalog TZSP, 1930, poz. 181; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 181; Katalog TZSP, 1935, s. 12, poz. 181; Katalog TZSP, 1938, s. 12, poz. 181; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1105.

182

Wyczółkowski Leon (1852–1936)

Studium – Popiersie młodej kobiety (Głowa kobiety), 1884
Study – Head of a Young Woman (Head of a Woman), 1884

olej, płótno | oil on canvas, 27 x 22

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. l.g. | sig. u.l.: *L. Wyczółkowski* | 1884 r.

■ Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1901, s. 27, poz. 254; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 182; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 182; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 182; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 182; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 182; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 182; Katalog TZSP, 1928, poz. 182; Katalog TZSP, 1930, poz. 182; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 184; Katalog TZSP, 1935, s. 12, poz. 182; Przewodnik TZSP nr 125, 1937, s. 19, poz. 8a; Katalog TZSP, 1938, s. 12, poz. 182; Archiwum MNW, 706, poz. Z.601; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 15, poz. 161; Straty MP, 1998, s. 274, poz. 383, ilustr.

- Negatyw w MNW nr 8993 | Negative in MNW no. 8993

183

Jasiński Ignacy (1833–1878)

Studium, 1873

Study, 1873

olej, płótno | oil on canvas, 73 x 58,5

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Ig. Jasiński 1873* | *Monachium*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2060 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 11, poz. 113; Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 213; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 183; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 183; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 183; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 183; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 183; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 183; Katalog TZSP, 1928, poz. 183; Katalog TZSP, 1930, poz. 183; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 183; Katalog TZSP, 1935, s. 12, poz. 183; Katalog TZSP, 1938, s. 13, poz. 183; Archiwum MNW, 706, poz. Z.138.

184

Schouppé Alfred (1812–1899)

Góra Pyszna w Tatrach (Tatry – Pyszna; Z Karpat „Pyszna”), 1885

Pyszna Mountain in the Tatras (The Tatras – Pyszna; “Pyszna” from the Carpathians), 1885

olej, płótno | oil on canvas, 66,5 x 55

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: G. PYSZNA | W TATRACH | 18 AS 85 (inicjały splecione | initials intertwined)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2258 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 16, poz. 169; Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 238; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 184; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 184; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 184; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 184; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 184; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 184; Katalog TZSP, 1928, poz. 184; Katalog TZSP, 1930, poz. 184; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 184; Katalog TZSP, 1935, s. 12, poz. 184; Katalog TZSP, 1938, s. 13, poz. 184; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 36, poz. 144.

185

Schouppé Alfred (1812–1899)

Tatry – Giewont (Giewont), 1885

The Tatra Mountains – Giewont (Giewont Mountain), 1885

olej, płótno | oil on canvas, 66 x 54

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1937 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Underwent restoration in the Society's workshop in 1937. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *G. Giewont w Tatrach 18 AS 85* (inicjały splecione | initials intertwined)

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 16, poz. 168; Lwów, 1894, s. 197, poz. 955; Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 239; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 185; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 185; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 185; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 185; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 185; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 185; Katalog TZSP, 1928, poz. 185; Katalog TZSP, 1930, poz. 185; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 185; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 23, poz. 212; Katalog TZSP, 1935, s. 12, poz. 185; Sprawozdanie TZSP za rok 1937, s. 12; Katalog TZSP, 1938, s. 13, poz. 185; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 11, poz. 111.

186

Gerson Wojciech (1831–1901)

Królowa Jadwiga na Zamku Krakowskim (Scena historyczna), 1862

Queen Jadwiga in the Castle in Cracow (Historical Scene), 1862

kredka, papier | crayon on paper 52 x 64

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Wojciech Gerson. 1862*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inv. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.402 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 4, poz. 25; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 155; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 186; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 186; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 186; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 186; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 186; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 186; Katalog TZSP, 1928, poz. 186; Katalog TZSP, 1930, poz. 186; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 186; Katalog TZSP, 1935, s. 12, poz. 186; Katalog TZSP, 1938, s. 13, poz. 186; Archiwum MNW, 706, poz. Z.636.

187

Gryglewski Aleksander (1833–1879)

Wnętrze kościoła Mariackiego w Krakowie, 1868

Interior of St. Mary's Basilica in Cracow, 1868

olej, tektura | oil on cardboard, 56 x 45

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany (nie ustalono, skąd) w 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, repossessed in 1945 (location unknown), and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *A.Gryglewski | w Krakowie 1868*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2711 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 11, poz. 109; Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 209; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 187; Katalog TZSP, 1908, s. 9, poz. 187; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 187; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 187; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 187; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 187; Katalog TZSP, 1928, poz. 187; Katalog TZSP, 1930, poz. 187; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 187; Katalog TZSP, 1935, s. 12, poz. 187; Katalog TZSP, 1938, s. 13, poz. 187; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1139; Rewindykacje, poz. Rew.4149.

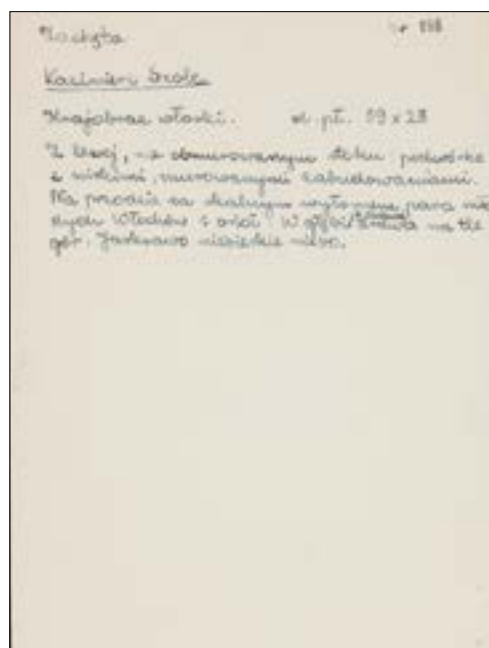

Szolc Kazimierz (1846–1883)

Widok z Włoch (Spod włoskiego nieba)

Scene from Italy (Under an Italian Sky)

olej, płótno | oil on canvas, 35 x 60 (23 x 59)

- *Z lewej na obmurowanym stoku podwórko z niskimi, murowanymi zabudowaniami. Na przodzie za skalnym wyłotem para młodych Włochów i osioł. W głębi z prawej drzewa na tle gór. Jaskrawoniebieskie niebo.* (Kartoteka)

Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1929 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrany przez Niemców do dekoracji pałacu w Łazienkach 1 czerwca 1940 r. **UTRACONY W 1940 R.**

On the left, on a built-up slope there is a courtyard with low masonry structures. At the front, by a rocky outcrop, a pair of young Italians and a donkey. In the right background, trees against a backdrop of mountains. Bright blue sky (card catalog).

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Underwent restoration in the Society's workshop in 1929. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans to adorn Łazienki Palace on 1 June 1940. **LOST 1940.**

- sygn. | sig.: *K Szolc Roma*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 16, poz. 164; Lwów, 1894, s. 328, poz. 1448; Katalog TZSP, 1901, s. 27, poz. 253; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 188; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 188; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 188; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 188; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 188; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 188; Katalog TZSP, 1928, poz. 188; Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 13; Katalog TZSP, 1930, poz. 188; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 188; Katalog TZSP, 1935, s. 12, poz. 188; Katalog TZSP, 1938, s. 13, poz. 188; Archiwum Wojenne, Teki 8.

- **Repr. archiwalia | Archival reproduction**

189

Brochocki Walery (1847–1923)

Krowy przechodzące przez rzekę (Krajobraz), 1878

Cows Forging a River (Landscape), 1878

olej, płótno | oil on canvas, 38 x 61

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Depozyt w PZS. W latach 1923–1925 ekspozowany w Belwederze. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1923 to 1925 in Belweder Palace. In late August – early September 1939, secured in the Society’s building, packed into crate no. 1. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *WBrochocki* | *Paris 1878*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2483 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 9, poz. 90; Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 192; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 189; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 189; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 189; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 189; AAN, MWRiOP, 7093, s. 133; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 189; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 189; Katalog TZSP, 1928, poz. 189; Katalog TZSP, 1930, poz. 189; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 189; Katalog TZSP, 1935, s. 12, poz. 189; Katalog TZSP, 1938, s. 13, poz. 189; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 19, poz. 20; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1149.

190

Horowitz Leopold (1837–1917 lub | or 1838–1917)

Cyganka, 1860

Gypsy Woman, 1860

olej, płótno | oil on canvas, 78 x 61 (owal | oval)

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.śr. | sig. c.r.: *LHorowitz.* | 1860.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2344 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 11, poz. 112; Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 210; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 190; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 190; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 190; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 190; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 190; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 190; Katalog TZSP, 1928, poz. 190; Katalog TZSP, 1930, poz. 190; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 190; Katalog TZSP, 1935, s. 12, poz. 190; Katalog TZSP, 1938, s. 13, poz. 190; Archiwum MNW, 706, poz. Z.743.

191

Buchbinder Józef (1836–1909 lub | or 1839–1909)

Byk i krowa, 19 II 1859

Bull and Cow, 19 Feb. 1859

akwarela, papier | watercolour on paper, 31 x 44,5

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *JBuchbinder* (JB splecione | intertwined)
p.d. | l.r.: *19/2 59 r.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.161709 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Gebethner, Wystawa, 1881, s. 4, poz. 23; Katalog TZSP, 1901, s. 21, poz. 153; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 191; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 191; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 191; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 191; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 191; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 191; Katalog TZSP, 1928, poz. 191; Katalog TZSP, 1930, poz. 191; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 191; Katalog TZSP, 1935, s. 12, poz. 191; Katalog TZSP, 1938, s. 13, poz. 191; Archiwum MNW, 706, poz. Z.35; Rewindykacje, poz. Rew.13708.

192

Brodowski Józef II (1828–1900)

Krowy, 1883

Cows, 1883

olej, płótno | oil on canvas, 37 x 74

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Józef Brodowski 1883* (w katalogu | in the catalogue: *1983*)

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 197; Katalog TZSP, 1904, s. 17, poz. 192; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 192; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 192; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 192; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 192; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 192; Katalog TZSP, 1928, poz. 192; Katalog TZSP, 1930, poz. 192; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 192; Katalog TZSP, 1935, s. 12, poz. 192; Katalog TZSP, 1938, s. 13, poz. 192; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 2, poz. 17.

193

Kostrzewski Franciszek (1826–1911)

Cyganka wróżka, 1869

Gypsy Woman Telling Fortunes, 1869

olej, płótno | oil on canvas, 61 x 49 (owal | oval)

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *F. Kostrzewski 1869*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182653 MNW

- Bibliografia | Bibliography:

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 12, poz. 116; Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 216; Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 193; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 193; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 193; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 193; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 193; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 193; Katalog TZSP, 1928, poz. 193; Katalog TZSP, 1930, poz. 193; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 193; Katalog TZSP, 1935, s. 12, poz. 193; Katalog TZSP, 1938, s. 13, poz. 193; Archiwum MNW, 706, poz. Z.568.

194

Moraczyński Jan (1807–1870)

Staruszka w czepku (Studium), 1846

Old Woman with Cap (Study), 1846

olej, płótno | oil on canvas, 66 x 54

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. śr.d. | sig. l.c.: *J Moraczyński fecit 1846*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2569 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 229; Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 194; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 194; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 194; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 194; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 194; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 194; Katalog TZSP, 1928, poz. 194; Katalog TZSP, 1930, poz. 194; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 194; Katalog TZSP, 1935, s. 13, poz. 194; Katalog TZSP, 1938, s. 13, poz. 194; Archiwum MNW, 706, poz. Z.690.

195

Pillati Henryk (1832–1894)

Handel końmi, 1867

Horse Trading, 1867

olej, płótno | oil on canvas, 31,5 x 55,5

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *H Pillati* | 1867.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2527 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Wystawa retrospektywna, kat. 1898, s. 16, poz. 262; Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 233; Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 195; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 195; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 195; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 195; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 195; Katalog TZSP, 1925, s. 8, poz. 195; Katalog TZSP, 1928, poz. 195; Katalog TZSP, 1930, poz. 195; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 195; Katalog TZSP, 1935, s. 13, poz. 195; Katalog TZSP, 1938, s. 13, poz. 195; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 35, poz. 133; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1053; Rewindykacje, poz. Rew.7086.

196

Świeszewski Aleksander (1839–1895)

Nad wieczorem, 1878

Near Evening, 1878

olej, płótno | oil on canvas, 29,5 x 70

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrane przez Niemców do dekoracji pałacu Brühla 29 lutego 1940 r. Zabezpieczony przez Krzywińskiego i przekazany przez niego do zbiorów MNW 5 kwietnia 1947 r.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans on 29 February 1940 to adorn Brühl Palace. Recovered by Krzywiński and conveyed by him to the collection of MNW on 5 April 1947.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *A.Świeszewski. 1878 | München*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 5373 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 15, poz. 157; Katalog TZSP, 1901, s. 27, poz. 246; Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 196; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 196; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 196; Katalog TZSP, 1920, s. 9, poz. 196; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 196; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 196; Katalog TZSP, 1928, poz. 196; Katalog TZSP, 1930, poz. 196; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 196; Katalog TZSP, 1935, s. 13, poz. 196; Katalog TZSP, 1938, s. 13, poz. 196; Archiwum MNW, 679, s. 23; Rewindykacje, poz. Rew.8974; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 13, poz. 136.

197

Sidorowicz Zygmunt (1846–1881)

Poranek, 1879

Morning, 1879

olej, płótno | oil on canvas, 37 x 60

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Sidorowicz 1879*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 15, poz. 150; Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 240; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 151; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 151; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 151; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 151; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 151; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 197; Katalog TZSP, 1928, poz. 197; Katalog TZSP, 1930, poz. 197; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 197; Katalog TZSP, 1935, s. 13, poz. 197; Katalog TZSP, 1938, s. 13, poz. 197; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 36, poz. 147; TZSP 18–21 IX 1939; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 11, poz. 115.

198

Marszewski Józef (ok. | ca. 1825–1883)

Krowa, 1867

Cow, 1867

olej, płótno | oil on canvas, 46 x 69

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Józef Marszewski 1867 r.*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 13, poz. 133; Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 224; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 152; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 152; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 152; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 152; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 152; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 198; Katalog TZSP, 1928, poz. 198; Katalog TZSP, 1930, poz. 198; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 198; Katalog TZSP, 1935, s. 13, poz. 198; Katalog TZSP, 1938, s. 14, poz. 198; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1055; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 8, poz. 81.

199

Gerson Wojciech (1831–1901)

Portret Heleny z Rapackich Jaworskiej (Studium), 1883
Portrait of Helena Jaworska née Rapacka (Study), 1883

olej, płótno | oil on canvas, 55 x 41

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.kraw. | sig. l. selvage: *WG* (splcione | intertwined) 1883.

l.g. | u.l.: *Helena z Rapackich | Jaworska*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2207 MNW

- Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 203; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 153; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 153; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 153; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 153; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 153; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 199; Katalog TZSP, 1928, poz. 199; Katalog TZSP, 1930, poz. 199; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 199; Katalog TZSP, 1935, s. 13, poz. 199; Katalog TZSP, 1938, s. 13, poz. 199; Archiwum MNW, 706, poz. Z.745; Rewindykacje, poz. Rew.7062.

200

Malinowski Adam (1829–1892)

Główka dziewczynki (Głowa)

Head of a Girl (Head)

olej, płótno | oil on canvas, 41 x 33

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. (Niewymieniony w katalogach z lat 1935–1938). Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r. (nr inw. 182889 MNW).

UTRACONY PO 1945 R.

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900 (not listed in catalogues from 1935–1938). Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945 (inv. 182889 MNW). **LOST AFTER 1945.**

- sygn.: brak danych | sig.: no data

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 25, poz. 227; Katalog TZSP, 1904, s. 15, poz. 154; Katalog TZSP, 1908, s. 8, poz. 154; Katalog TZSP, 1912, s. 7, poz. 154; Katalog TZSP, 1920, s. 8, poz. 154; Katalog TZSP, 1924, s. 8, poz. 154; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 200; Katalog TZSP, 1928, poz. 200; Katalog TZSP, 1930, poz. 200; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 200; Archiwum MNW, 706, poz. Z.33.

201

Rudzki Aleksander (1831–1866)

Wesele
Wedding

akwarela, papier | watercolour on paper, 36 x 45

- Zapis Feliksa Gebethnera, przekazany przez spadkobierców w 1900 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 975-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Feliks Gebethner, conveyed by the heirs in 1900. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 975-D). **LOST 1939–1945.**

- sygnowany | signed

- **Bibliografia | Bibliography:**

Gebethner, Wystawa, 1881, s. 8, poz. 81; Wystawa retrospektywna, kat. 1898, s. 12, poz. 205; Katalog TZSP, 1901, s. 23, poz. 186; Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 201; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 201; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 201; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 201; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 201; Księga depozytów PZS, poz. 124; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 201; Katalog TZSP, 1928, poz. 201; Katalog TZSP, 1930, poz. 201; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 201; Katalog TZSP, 1935, s. 13, poz. 201; Katalog TZSP, 1938, s. 14, poz. 201.

- Repr. Wystawa retrospektywna w Warszawie 1898, Album sztuki polskiej, opr. H. Piątkowski, Warszawa 1901, s. 96 |
Reproduction of the Retrospective Exhibition in Warsaw 1898, Album of Polish Art by H. Piątkowski, Warsaw 1901, p. 96

202

Nieznany | Artist Unknown

Szwaczka
Seamstress

pastel, papier | pastel on paper, 71 x 57,5

- Zapis Marii Jankowskiej z 1899 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 983-D). Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Maria Jankowska in 1899. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 983-D). Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 210842 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 202; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 202; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 202; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 202; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 202; Księga depozytów PZS, poz. 167; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 202; Katalog TZSP, 1928, poz. 202; Katalog TZSP, 1930, poz. 202; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 202; Katalog TZSP, 1935, s. 13, poz. 202; Katalog TZSP, 1938, s. 14, poz. 202.

203

Reni Guido (1575–1642)

kopia, autor nieznany | copy by an unknown artist

Beatrice Cenci, kopia obrazu znajdującego się w zbiorach Galleria Nazionale d'Arte Antica w Palazzo Barberini w Rzymie

Beatrice Cenci, copy of a painting in the collection of Galleria Nazionale d'Arte Antica in Palazzo Barberini, Rome

olej, płótno | oil on canvas, 61 x 49

- Zapis Marii Jankowskiej z 1899 r. Depozyt w PZS od 1920 r., eksponowany w pałacu Łazienkowskim i Belwederze. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 947-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Maria Jankowska in 1899. Deposited in the National Collection of Art in 1920, exhibited in Łazienki and Belweder Palaces. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 947-D). **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 203; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 203; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 203; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 203; AAN, MWRiOP, 7093, s. 137; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 203; Księga depozytów PZS, poz. 125; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 203; Katalog TZSP, 1928, poz. 203; Katalog TZSP, 1930, poz. 203; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 203.

- Negatyw w MNW nr 18358 (wnętrze PRM) | Negative in MNW no. 18358 (the interior of PRM)

204

Ziemięcki Antoni (1806–1889)

Pogorzelnicy (Epizod z 1863 r.)
Fire Survivors (Episode from 1863)

olej, płótno | oil on canvas, 55 x 70

- Zapis Marii Jankowskiej z 1899 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Maria Jankowska in 1899. Deposited in the Lublin Museum in November 1922. **LOST 1939–1945.**

- sygnowany | signed

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 204; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 204; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 204; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 204; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 204; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 204; Katalog TZSP, 1928, poz. 204; Katalog TZSP, 1930, poz. 204; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 204; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 23; Katalog TZSP, 1935, s. 13, poz. 204; Katalog TZSP, 1938, s. 14, poz. 204; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 14, poz. 151.

205

Hampel Stanisław (?-?)

Portret Bazylego Pawłowskiego (Portret mężczyzny), 1846

Portrait of Bazyl Pawłowski (Portrait of a Man), 1846

olej, płótno | oil on canvas, 66,7 x 53,2

- Zapis Marii Jankowskiej z 1899 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Bequest of Maria Jankowska in 1899. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2655 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 205; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 205; Katalog TZSP, 1912, s. 8, poz. 205; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 205; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 205; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 205; Katalog TZSP, 1928, poz. 205; Katalog TZSP, 1930, poz. 205; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 205; Katalog TZSP, 1935, s. 13, poz. 205; Katalog TZSP, 1938, s. 14, poz. 205; Archiwum MNW, 706, poz. Z.692.

Reni Guido (1575–1642) kopia | copy by Sułkowska (?–?)

Beatrix Cenci, kopia obrazu znajdującego się zbiorach Galleria Nazionale d'Arte Antica w Palazzo Barberini w Rzymie (por. poz. 203)

Beatrix Cenci, copy of a painting in the collection of Galleria Nazionale d'Arte Antica in Palazzo Barberini, Rome (cf. cat. no. 203)

pastel, papier (?) | pastel on paper (?), 60 x 48

- „*Beatrix Cenci*” ein Porträt – Pastell. Kopie des Bildes von Guido Reni. Maler: Sułkowska. Porträt eines jungen Mädchen im weissen Kleid und Turban. Zustand: Das Bild hat zwei Löcher und ist ohne Rahmen. (ML, karty niemiecckie | the Lublin Museum, German card catalogue)

Zapis Marii Jankowskiej z 1899 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r., gdzie w czasie okupacji został zinwentaryzowany przez Niemców pod numerem III BR/79. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Maria Jankowska in 1899. Deposited in the Lublin Museum in November 1922, where during the occupation it was inventoried by the Germans as no. III BR/79. **LOST 1939–1945.**

- sygn.: brak danych | sig.: no data

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 206; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 206; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 206; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 206; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 206; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 206; Katalog TZSP, 1928, poz. 206; Katalog TZSP, 1930, poz. 206; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 206; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 33; Inwentarz Dział III Sztuki, s. 18.

- Negatyw w ML, wg dawnej fot. | Negative in ML, based on an old photograph

207

Bartolomé Esteban Pérez Murillo (1618–1682)
kopia, autor nieznany | copy by an unknown artist

Madonna

olej, płótno | oil on canvas, 50 x 40

- Zapis Marii Jankowskiej z 1899 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 971-D). Poddany konserwacji w pracowni J. Rutkowskiego w 1927 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Maria Jankowska in 1899. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 971-D). Underwent restoration in the workshop of J. Rutkowski in 1927. **LOST 1939–1945.**

- sygn.: brak danych | sig.: no data

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 207; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 207; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 207; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 207; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 207; Księga depozytów PZS, poz. 126; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 207; Katalog TZSP, 1928, poz. 207; Katalog TZSP, 1930, poz. 207; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 207.

208

André Jules (?) (1807–1869)

Studium

Study

olej, blacha | oil on tinplate, 46 x 37

- Zapis Marii Jankowskiej z 1899 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 960-D). Poddany konserwacji w pracowni J. Rutkowskiego w 1927 r., wykonano wówczas nową ramę. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Maria Jankowska in 1899. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 960-D). Underwent restoration in the workshop of J. Rutkowski in 1927, when it was fitted into a new frame. **LOST 1939–1945.**

- sygn.: brak danych | sig.: no data

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 208; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 208; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 208; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 208; Katalog TZSP, 1924, s. 9, poz. 208; Księga depozytów PZS, poz. 127; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 208; Katalog TZSP, 1928, poz. 208; Katalog TZSP, 1930, poz. 208; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 208.

Tycjan, właśc. | act. Tiziano Vecellio (ok. | ca. 1488–1576)
kopia, autor nieznan | copy by an unknown artist

Studium (Piękna, La Bella), kopia obrazu znajdującego się w Palazzo Pitti we Florencji
Study (Beautiful, La Bella), copy of a painting in Palazzo Pitti in Florence.

olej, płótno (?) | oil on canvas (?), 96 x 72 (wg karty niem. | according to German card 96,5 x 73,5)

- „La Bella”. Ölbildkopie eines unbekanntenen Malers von dem Bilde Tizians. Porträt einer Venezianerin aus der Renaissance. Kleidung im Still dieser Zeit, mit goldener Kette auf freiem Hals. Meisterhaft ist die Frisur. Das Kleid deutet auf die Patrizierin. (dunkelblau mit weinrotem Armel). Das Porträt zeigt dreiviertel der Gestalt. Deposit des T.M.S.P. aus Warschau. Zustand: Das Bild hat ein Loch. (ML, karty niemieckie | the Lublin Museum, German card catalogue)
Zapis Marii Jankowskiej z 1899 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r., gdzie w czasie okupacji został zinwentaryzowany przez Niemców pod nr. III BR/98. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Maria Jankowska in 1899. Deposited in the Lublin Museum in November 1922, where during the occupation it was inventoried by the Germans as no. III BR/98. **LOST 1939–1945.**

- nicsygnowany | unsigned
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 209; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 209; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 209; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 209; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 209; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 209; Katalog TZSP, 1928, poz. 209; Katalog TZSP, 1930, poz. 209; Katalog TZSP, 1933, s. 9, poz. 209; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 28; Inwentarz Dział III Sztuki, s. 16; Kostankiewicz, Straty ML, 1995, s. 8, poz. 5.
- Negatyw w ML, wg dawnej fot. | Negative in ML, based on an old photograph

210

Bartolomé Esteban Pérez Murillo (1617–1682)
kopia, autor nieznany | copy by an unknown artist

Madonna

olej, płótno | oil on canvas, 47 x 39

- Zapis Marii Jankowskiej z 1899 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 986-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Maria Jankowska in 1899. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 986-D). **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 210; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 210; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 210; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 210; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 210; Księga depozytów PZS, poz. 168; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 210; Katalog TZSP, 1928, poz. 210; Katalog TZSP, 1930, poz. 210; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 210.

211

Castell Anton Johann (1810–1867)

Ruiny klasztoru, 1840

Ruins of a Monastery, 1840

olej, płótno | oil on canvas, 41 x 29

- Zapis Marii Jankowskiej z 1899 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. Wypożyczony do Wydziału Architektury Zabytkowej Biura Odbudowy Stolicy 23 marca 1945 r. i niezwrócony. Obecne miejsce przechowywania nieznane. **UTRACONY W 1945 R.**

Bequest of Maria Jankowska in 1899. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. Loaned to the Department of Historical Architecture of the Office for the Reconstruction of the Capital on 23 March 1945 and never returned. Current location unknown. **LOST 1945.**

- sygnowany | signed

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 211; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 211; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 211; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 211; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 211; Katalog TZSP, 1928, poz. 211; Katalog TZSP, 1930, poz. 211; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 211; Archiwum MNW, 706, poz. Z.30.

212

Nieznany | Artist Unknown

Krajobraz
Landscape

olej, płótno | oil on canvas, 39 x 53

- Zapis Marii Jankowskiej z 1899 r. W 1920 r. wypożyczony do dekoracji pałacu Łazienkowskiego. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrzany przez Niemców do dekoracji Kasino des Höheren SS und Polizeiführers im GG w pałacu Blanka 16 października 1940 r. **UTRACONY W 1940 R.**

Bequest of Maria Jankowska in 1899. Loaned in 1920 to Łazienki Palace. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans to decorate Kasino des Höheren SS und Polizeiführers im GG in Blank Palace on 16 October 1940. **LOST 1940.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 212; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 212; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 212; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 212; AAN, MWRiOP, 7093, s. 137; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 212; Katalog TZSP, 1928, poz. 212; Katalog TZSP, 1930, poz. 212; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 212; Archiwum MNW, 679, s. 11.

213

Both Jan (ok. | ca. 1615–1652)
kopia, autor nieznany | copy by an unknown artist

Krajobraz
Landscape

olej, płótno | oil on canvas, 33 x 46

- Zapis Marii Jankowskiej z 1899 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 413-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Maria Jankowska in 1899. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 413-D). **LOST 1939–1945.**

- sygn.: brak danych | sig.: no data

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 213; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 213; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 213; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 213; Księga depozytów PZS, poz. 151; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 213; Katalog TZSP, 1928, poz. 213; Katalog TZSP, 1930, poz. 213; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 213.

214

Nieznany | Artist Unknown

Krajobraz
Landscape

olej, płótno, brak danych | oil on canvas, no data

- Zapis Marii Jankowskiej z 1899 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Maria Jankowska in 1899. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

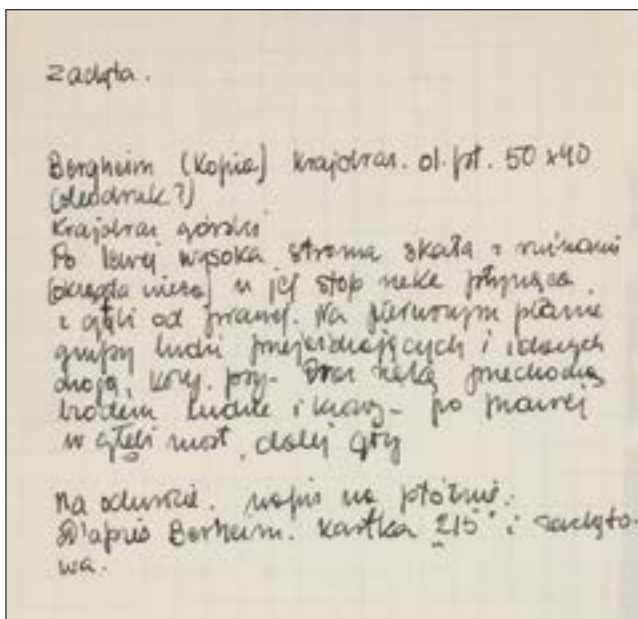
Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 214; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 214; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 214; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 214; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 214; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 214; Katalog TZSP, 1928, poz. 214; Katalog TZSP, 1930, poz. 214; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 214.

215

Berchem Nicolaes (1620–1683)
kopia, autor nieznany | copy by an unknown artist

Krajobraz górski
Mountain Landscape

olej, płótno | oil on canvas, 50 x 40

- *Krajobraz górski. Po lewej wysoka stroma skala z ruinami (okrągła wieża), u jej stóp rzeka płynąca z głębi do prawej. Na pierwszym planie grupy ludzi przejeżdżających i idących drogą, kozy, psy. Przez rzekę przechodzą brodem ludzie i krowy. Po prawej w głębi most, dalej góry.* (Kartoteka)

Zapis Marii Jankowskiej z 1899 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrane przez Niemców do dekoracji pałacu w Łazienkach 1 czerwca 1940 r. **UTRACONY W 1940 R.**

Mountain landscape. On the left, a high, steep cliff with ruins (round tower), at its foot a river flowing to the right. In the foreground, groups of people riding and walking on a road, goats, dogs. People and cows are fording the river. On the right background a bridge, further mountains (card catalogue).

Bequest of Maria Jankowska in 1899. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans on 1 June 1940 to adorn Łazienki Palace. **LOST 1940.**

- na odwrocie napis na płótnie | on the back, inscription on the canvas: *D'après Berchem*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 215; Katalog TZSP, 1908, s. 10, poz. 215; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 215; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 215; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 215; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 215; Katalog TZSP, 1928, poz. 215; Katalog TZSP, 1930, poz. 215; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 215; Archiwum Wojenne, Teka 8.

- **Repr. archiwalia | Archival reproduction**

216

Waliszewski Stanisław (1770–1809)

Autoportret (Głowa starca)
Self-Portrait (Head of an Old Man)

olej, płótno | oil on canvas, 48 x 38

- Dar Jana Polaczka z 1892 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 987-D). Zdeponowany w MNW w lutym 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of Jan Polaczek in 1892. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 987-D). Deposited in MNW in February 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 3889 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Wystawa retrospektywna, kat. 1898, s. 31, poz. 568; Katalog TZSP, 1901, s. 7, poz. 31; Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 216; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 216; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 216; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 216; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 216; Księga depozytów PZS, poz. 169; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 216; Katalog TZSP, 1928, poz. 216; Katalog TZSP, 1930, poz. 216; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 216; Katalog TZSP, 1935, s. 13, poz. 216; Katalog TZSP, 1938, s. 14, poz. 216; Rewindykacje, poz. Rew.4964.

217

Breslauer Chrystian (1802–1882)

Krajobraz
Landscape

olej, płótno | oil on canvas, 42 x 31

- Brak informacji o pochodzeniu, w zbiorach przed 1904 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

No information as to provenance, in the collection prior to 1904. Deposited in the Lublin Museum in November 1922. **LOST 1939–1945.**

- sygnowany | signed

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 217; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 217; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 217; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 217; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 217; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 217; Katalog TZSP, 1928, poz. 217; Katalog TZSP, 1930, poz. 217; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 217; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 6; Katalog TZSP, 1935, s. 13, poz. 217; Katalog TZSP, 1938, s. 14, poz. 217; Inwentarz Dział III Sztuki, s. 16; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 2, poz. 15.

Biernacka-Poraj Aniela (1858–1918)

Studium (Portret kobiety), 1890
Study (Portrait of a Woman), 1890
 olej, płótno | oil on canvas, 90 x 73

- *Obraz przedstawia młodą kobietę w czarnej wieczorowej sukni. Głowa z profilu, fryzura wysoka z rudych włosów.*

The painting depicts a young woman in a black evening gown. Head in profile, high coiffure of red hair.

„Studie”. Ölbild von Aniela Biernacka. Paris 1890. Das Bild stellt ein Frauenporträt in schwarzen Abendkleid dar. Der Kopf ist von der Seite gemalt. Die Frau hat eine hohe Frisur aus rotem Haar. Die Augen sind halb geschlossen. Der Ausdruck des Gesichts erinnert an einen Vampir. Zustand: gut erhalten, aber nicht günstig gerahmt, dunkler Rahmen. (ML, karty niemieckie | German card catalogue)

Dar Adama Biernackiego (ojca artystki) na powiększenie funduszu budowlanego w 1890 r., włączony do zbiorów przed 1904 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r., gdzie w czasie okupacji został zinventaryzowany przez Niemców pod numerem III BR/95. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Adam Biernacki (the artist's father) in 1890 for boosting the building fund, incorporated into the collection before 1904. Deposited in the Lublin Museum in November 1922, where during the occupation it was inventoried by the Germans as no. III BR/95. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Aniela Biernacka. Paris 1890*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1890, s. 6; Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 218; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 218; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 218; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 218; Sprawozdanie TZSP za rok 1922, s. 4; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 218; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 218; Katalog TZSP, 1928, poz. 218; Katalog TZSP, 1930, poz. 218; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 218; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 5; Katalog TZSP, 1935, s. 13, poz. 218; Katalog TZSP, 1938, s. 14, poz. 218; Inwentarz Dział III Sztuki, s. 15; AAN, MKiS, 387/25, s. 216; Kostankiewicz, Straty ML, 1995, s. 7, poz. 19; Straty MP, 1998, s. 32, poz. 15, ilustr.

- **Negatyw w ML, wg dawnej fot. | Negative in ML, based on an old photograph**

219

Ciągliński Jan (1858–1913)

Bracia rozbójnicy, szkic do powieści A. Puszkina (Szkic; W obronie), 1881
Brigand Brothers, Sketch for a Novel by A. Pushkin (Sketch; In Defence), 1881

olej, płótno | oil on canvas, 43,2 x 34,9

- Brak informacji o pochodzeniu, w zbiorach przed 1904 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 6 sierpnia 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

No information as to provenance, in the collection prior to 1904. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 6 August 1945 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Ciągliński* | 81.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1871 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1904, s. 19, poz. 219; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 219; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 219; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 219; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 219; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 219; Katalog TZSP, 1928, poz. 219; Katalog TZSP, 1930, poz. 219; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 219; Katalog TZSP, 1935, s. 13, poz. 219; Katalog TZSP, 1938, s. 14, poz. 219; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1108; Rewindykacje, poz. Rew.2036; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 3, poz. 24.

220

Badowski Adam (1857–1903)

Portret malarza Franciszka Ruśkiewicza, 1876

Portrait of the Painter Franciszek Ruśkiewicz, 1876

olej, płótno | oil on canvas, 63 x 53 (w katalogu owal | in the catalogue oval)

- Dar Franciszka Ruśkiewicza z 1878 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Franciszek Ruśkiewicz in 1878. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. nad lewym ramieniem | sig. above left shoulder: *A Badowski. | 1876.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1256 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1878, s. 12, 21; Katalog TZSP, 1904, s. 21, poz. 220; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 220; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 220; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 220; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 220; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 220; Katalog TZSP, 1928, poz. 220; Katalog TZSP, 1930, poz. 220; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 220; Katalog TZSP, 1935, s. 13, poz. 220; Katalog TZSP, 1938, s. 14, poz. 220; Archiwum MNW, 706, poz. Z.676.

221

Nieznany | Artist Unknown

Portret kobiety
Portrait of a Woman

olej, płótno, brak danych | oil on canvas, no data

- Brak informacji o pochodzeniu. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

No information as to provenance. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 21, poz. 221; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 221; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 221; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 221; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 221; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 221; Katalog TZSP, 1928, poz. 221; Katalog TZSP, 1930, poz. 221; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 221.

222

Hühne Wilhelm (1803–1863)

Autoportret

Self-Portrait

olej, płótno | oil on canvas, 54,5 x 47

- Dar Augusta Mactze z 1904 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 988-D). Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of August Mactze in 1904. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 988-D). Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygnowany | signed
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182726 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 222; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 222; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 222; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 222; Księga depozytów PZS, poz. 170; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 222; Katalog TZSP, 1928, poz. 222; Katalog TZSP, 1930, poz. 222; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 222; Katalog TZSP, 1935, s. 13, poz. 222; Katalog TZSP, 1938, s. 14, poz. 222; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 4, poz. 38.

223

Siemiradzki Henryk (1843–1902)

Jawnogrzesznicza (Pierwszy szkic do obrazu „Jawnogrzesznicza”), ok. 1872

Adulteress (First Sketch for the Painting “Adulteress”), ca. 1872

kredka, papier | crayon on paper, 46 x 66

- Brak informacji o pochodzeniu. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „bardzo uszkodzony”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

No information as to provenance. Mentioned in a list compiled in the Society’s building on 20 September 1939, with the note: “severely damaged”. **LOST 1939–1945.**

- nicsygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 223; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 223; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 223; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 223; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 223; Katalog TZSP, 1928, poz. 223; Katalog TZSP, 1930, poz. 223; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 223; Katalog TZSP, 1935, s. 13, poz. 223; Katalog TZSP, 1938, s. 14, poz. 223; Przewodnik TZSP, 1939 (wystawa monograficzna), s. 5, poz. 15; TZSP 18–21 IX 1939.

224

Nieznany | Artist Unknown

Martwa natura (Saturn)

Still Life (Saturn)

olej, płótno | oil on canvas, 160 x 120

- Dar Emilii Janowej Masłowskiej, wdowy po Janie Masłowskim. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r. Włączony do zbiorów ML w 1945 r.

Gift of Emilia Janowa Masłowska, the widow of Jan Masłowski. Deposited in the Lublin Museum in November 1922. Incorporated into the collection of the Lublin Museum in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Lubelskie w Lublinie, nr inw. | Owned by the Lublin Museum, inv. S/Mal/175/ML

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 224; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 224; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 224; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 224; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 224; Katalog TZSP, 1928, poz. 224; Katalog TZSP, 1930, poz. 224; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 224; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 30.

Murzynowski Antoni (1818–1896), według Brodowskiego Antoniego (1784–1832)
 Murzynowski Antoni (1818–1896), after Brodowski Antoni (1784–1832)

Założenie Uniwersytetu Warszawskiego 1816 r. (Cesarz Aleksander I w Warszawie; Założenie Wydziału Sztuk Pięknych przy Uniwersytecie Warszawskim – 1816), po 1860
Establishment of the University of Warsaw (Tsar Aleksander I in Warsaw; Founding of the Department of Fine Arts at the University of Warsaw – 1816), after 1860

węgiel, kreda, papier | charcoal and chalk on paper,
 130 x 241 (zachowany fragment | surviving fragment 136 x 137)

- Zakupiony w 1870 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Uszkodzony w wyniku działań wojennych. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1870. Deposited in MNW in November 1939. Damaged as a result of hostilities. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygnowany p.d. | signed: l.r.: *A. Murzynowski*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 18215/1897/75
- Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1901, s. 17, poz. 123; Katalog TZSP, 1904, s. 21, poz. 225; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 225; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 225; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 225; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 225; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 225; Katalog TZSP, 1928, poz. 225; Katalog TZSP, 1930, poz. 225; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 225; Katalog TZSP, 1935, s. 13, poz. 225; Katalog TZSP, 1938, s. 14, poz. 225; Archiwum MNW, 706, poz. Z.762.

- Negatyw w MNW nr 16514 | Negative in MNW no. 16514

226

Jabłoński Ludwik (ok. | ca. 1820 – ok. | ca. 1911)

Wzniesienie pomnika Zygmunta III (Poświęcenie kolumny Zygmunta), 1869
Erection of the Monument to Sigismund III (Dedication of the Sigismund Column), 1869

ołówek, karton | pencil on paperboard, 130 x 241

- Zakupiony w 1870 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1870. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *L Jabłoński* | 1869
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 183693 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1901, s. 17, poz. 124; Katalog TZSP, 1904, s. 21, poz. 226; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 226; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 226; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 226; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 226; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 226; Katalog TZSP, 1928, poz. 226; Katalog TZSP, 1930, poz. 226; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 226; Katalog TZSP, 1935, s. 13, poz. 226; Katalog TZSP, 1938, s. 14, poz. 226; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1247.

227

Lesser Aleksander (1814–1884)

Poświęcenie drzwi katedry gnieźnieńskiej w 1116 r. (Karton), 1869
Blessing of the Door of the Gniezno Cathedral in 1116 (Cartoon), 1869

ołówek, karton | pencil on paperboard, 130 x 241

- Zakupiony w 1870 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1870. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.g | sig. u.r.: *A Lesser 1869*.

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 183686 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 21, poz. 227; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 227; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 227; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 227; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 227; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 227; Katalog TZSP, 1928, poz. 227; Katalog TZSP, 1930, poz. 227; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 227; Katalog TZSP, 1935, s. 13, poz. 227; Katalog TZSP, 1938, s. 14, poz. 227.

Gerson Wojciech (1831–1901)

*Alegoria Sztuki (Karton na witraż; Witraż), 1875**Allegory of Art (Cartoon for a Stained Glass Window; Stained Glass Window), 1875*

ołówki, papier | pencil on paper, 242 x 119

- Dar autora z 1879 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1879. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *WG 1875*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 183685 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1904, s. 21, poz. 228; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 228; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 228; Katalog TZSP, 1920, s. 10, poz. 228; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 228; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 228; Katalog TZSP, 1928, poz. 228; Katalog TZSP, 1930, poz. 228; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 228; Katalog TZSP, 1935, s. 14, poz. 228; Katalog TZSP, 1938, s. 14, poz. 228; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1253.

229

Lesser Aleksander (1814–1884)

Projekt witraża (Witraż; Karton na witraż; Karton)

Design for a Stained Glass Window (Stained Glass Window; Cartoon for a Stained Glass Window; Cartoon)

ołówek, karton | pencil on paperboard, 128 x 247

- Zakupiony w 1870 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. z adnotacją „bez ramy”. **UTRACONY W LATACH 1942–1945.**

Purchased in 1870. Deposited in MNW in March 1942, with the note: “unframed”. **LOST 1942–1945.**

- sygn.: brak danych | sig.: no data

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 17, poz. 125; Katalog TZSP, 1904, s. 21, poz. 229; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 229; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 229; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 229; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 229; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 229; Katalog TZSP, 1928, poz. 229; Katalog TZSP, 1930, poz. 229; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 229; Katalog TZSP, 1935, s. 14, poz. 229; Katalog TZSP, 1938, s. 14, poz. 229; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1250.

230

Lesser Aleksander (1814–1884)

Śmierć Wandy
Death of Wanda

węgiel, karton | charcoal on paperboard, 142,5 x 185 (w katalogu | in the catalogue 114 x 180)

- Zakupiony w 1870 r. lub dar Stanisława Lessera z 1886 r. (?). Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „bardzo uszkodzony”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Uszkodzony w wyniku działań wojennych. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1870 or gift of Stanisław Lesser in 1886 (?). Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: “severely damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Damaged as a result of hostilities. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *ALesser*.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.8711 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1904, s. 21, poz. 230; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 230; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 230; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 230; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 230; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 230; Katalog TZSP, 1928, poz. 230; Katalog TZSP, 1930, poz. 230; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 230; Katalog TZSP, 1935, s. 14, poz. 230; Katalog TZSP, 1938, s. 14, poz. 230; TZSP 18-21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1223.

231

Hadziewicz Rafał (1803–1886)

Portret malarza Antoniego Brodowskiego
Portrait of the Painter Antoni Brodowski

olej, płótno | oil on canvas, 53 x 43

- Dar Anastazji z Głowackich Hadziewiczowej z 1887 r. Zdeponowany w listopadzie 1922 r. w ML, gdzie w czasie okupacji został zinwentaryzowany przez Niemców pod numerem III BR/8. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Anastazja Hadziewicz née Głowacka in 1887. Deposited in the Lublin Museum in November 1922, where during the occupation it was inventoried by the Germans as no. III BR/8. **LOST 1939–1945.**

- nicsygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1887, s. 4; Katalog TZSP, 1901, s. 3, poz. 5; Katalog TZSP, 1904, s. 21, poz. 231; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 231; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 231; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 231; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 231; Katalog TZSP, 1925, s. 9, poz. 231; Katalog TZSP, 1928, poz. 231; Katalog TZSP, 1930, poz. 231; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 231; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 7; Katalog TZSP, 1935, s. 14, poz. 231; Katalog TZSP, 1938, s. 14, poz. 231; Inwentarz Dział III Sztuki, s. 15; AAN, MKiS, 387/25, s. 215; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 5, poz. 43; Kostankiewicz, Straty ML, 1995, s. 5, poz. 1; Straty MP, 1998, s. 111, poz. 138, ilustr.

- Negatyw w ML, wg dawnej fot. | Negative in ML, based on an old photograph

232

Maszyński Julian (1847–1901)

Autoportret
Self-Portrait

akwarela, ołówek, papier na tekturze | watercolour and pencil on paper mounted on cardboard, 51,7 x 40,1

- Dar rodziny autora. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist's family. Deposited in MNW in November of 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *J. Maszyński*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182324 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1904, s. 21, poz. 232; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 232; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 232; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 232; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 232; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 232; Katalog TZSP, 1928, poz. 232; Katalog TZSP, 1930, poz. 232; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 232; Katalog TZSP, 1935, s. 14, poz. 232; Katalog TZSP, 1938, s. 15, poz. 232; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 32, poz. 118; Archiwum MNW, 706, poz. Z.124.

233

Gerson Wojciech (1831–1901)

Autoportret, 1875

Self-Portrait, 1875

olej, płótno | oil on canvas, 60 x 50 (owal | oval)

- Dar autora z 1876 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist in 1876. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p. kraw. | sig. r. selvage: *WG* (splcione | intertwined) 1875
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2213 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1876, s. 25; Katalog TZSP, 1901, s. 4, poz. 9; Katalog TZSP, 1904, s. 21, poz. 233; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 233; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 233; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 233; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 233; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 233; Katalog TZSP, 1928, poz. 233; Katalog TZSP, 1930, poz. 233; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 233; Katalog TZSP, 1935, s. 14, poz. 233; Katalog TZSP, 1938, s. 15, poz. 233; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 23, poz. 51; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1168.

234

Stolzman Radosław (1834–1901)

Autoportret, 1875

Self-Portrait, 1875

olej, płótno | oil on canvas, 69,5 x 57

- Dar autora z 1875 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1875. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Rad: Stolzman | 1875* (drapana | scratched)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2394 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1875, s. 25; Katalog TZSP, 1901, s. 7, poz. 29; Katalog TZSP, 1904, s. 21, poz. 234; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 234; Katalog TZSP, 1912, s. 9, poz. 234; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 234; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 234; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 234; Katalog TZSP, 1928, poz. 234; Katalog TZSP, 1930, poz. 234; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 234; Katalog TZSP, 1935, s. 14, poz. 234; Katalog TZSP, 1938, s. 15, poz. 234; Archiwum MNW, 706, poz. Z.667.

235

Radziejowski Stanisław (1863–1950)

Portret malarza Feliksa Cichockiego, 1887
Portrait of the Painter Feliks Cichocki, 1887

olej, płótno | oil on canvas, 67 x 54

- Dar Feliksa Cichockiego z 1889 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Feliks Cichocki in 1889. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *St. Radziejowski | 1887 | Monachium.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1253 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1901, s. 3, poz. 6; Katalog TZSP, 1904, s. 21, poz. 235; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 235; Katalog TZSP, 1912, s. 10, poz. 235; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 235; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 235; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 235; Katalog TZSP, 1928, poz. 235; Katalog TZSP, 1930, poz. 235; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 235; Katalog TZSP, 1935, s. 14, poz. 235; Katalog TZSP, 1938, s. 15, poz. 235; Archiwum MNW, 706, poz. Z.899.

236

Hadziewicz Rafał (1803–1886)

kopia | copy

Kopia „Autoportretu” Antoniego Brodowskiego, 1830

Copy of “Self-Portrait” by Antoni Brodowski, 1830

olej, płótno | oil on canvas, 64 x 54

- Dar Ludwika Młockiej z 1889 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Ludwika Młocka in 1889. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: C. 1830
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inv. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2795 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1889, s. 5; Katalog TZSP, 1901, s. 3, poz. 4; Katalog TZSP, 1904, s. 21, poz. 236; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 236; Katalog TZSP, 1912, s. 10, poz. 236; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 236; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 236; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 236; Katalog TZSP, 1928, poz. 236; Katalog TZSP, 1930, poz. 236; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 236; Katalog TZSP, 1935, s. 14, poz. 236; Katalog TZSP, 1938, s. 15, poz. 236.

237

Szyndler Pantaleon (1846–1905)

Autoportret, 1880

Self-Portrait, 1880

olej, płótno | oil on canvas, 81 x 65

- Dar autora z 1901 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1901. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.g. | sig. u.r.: *P.Szyndler* | *Paryż 1880 r.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 735 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1901, s. 5; Katalog TZSP, 1904, s. 21, poz. 237; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 237; Katalog TZSP, 1912, s. 10, poz. 237; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 237; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 237; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 237; Katalog TZSP, 1928, poz. 237; Katalog TZSP, 1930, poz. 237; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 237; Katalog TZSP, 1935, s. 14, poz. 237; Katalog TZSP, 1938, s. 15, poz. 237; Archiwum MNW, 706, poz. Z.680.

Głębocki Adrian (1833–1905)

Autoportret z dziećmi (Portret własny), ok. 1870

Self-Portrait with Children (Self-Portrait), ca. 1870

olej, płótno | oil on canvas, 72,5 x 57,5

- Dar autora z 1876 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist in 1876. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *A. GŁĘBOCKI*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2386 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1876, s. 25; Katalog TZSP, 1901, s. 4, poz. 11; Katalog TZSP, 1904, s. 21, poz. 238; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 238; Katalog TZSP, 1912, s. 10, poz. 238; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 238; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 238; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 238; Katalog TZSP, 1928, poz. 238; Katalog TZSP, 1930, poz. 238; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 238; Katalog TZSP, 1935, s. 14, poz. 238; Katalog TZSP, 1938, s. 15, poz. 238; Archiwum MNW, 706, poz. Z.584.

239

Perle Edmund (1854–1935)

Autoportret w stroju XVII-wiecznym (Portret własny), 1890

Self-Portrait in 17th-Century Attire (Self-Portrait), 1890

olej, płótno | oil on canvas, 62 x 50 (owal | oval)

- Dar autora z 1901 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców 9 października 1944 r. do zamku Fischhorn w Zell am See w Austrii. Rewindykowany z Salzburga 24 kwietnia 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.
Gift of the artist in 1901. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans to Fischhorn Castle in Zell am See in Austria. Repossessed from Salzburg on 24 April 1946 and incorporated into the collection of MNW.
- sygn. śr.d. | sig. l.c.: *E.Perle 90*.
na odwrocie | on the back: *EP* (splcione | intertwined) | 1890
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2353 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1901, s. 5; Katalog TZSP, 1904, s. 21, poz. 239; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 239; Katalog TZSP, 1912, s. 10, poz. 239; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 239; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 239; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 239; Katalog TZSP, 1928, poz. 239; Katalog TZSP, 1930, poz. 239; Katalog TZSP, 1933, s. 10, poz. 239; Katalog TZSP, 1935, s. 14, poz. 239; Katalog TZSP, 1938, s. 15, poz. 239; Archiwum MNW, 706, poz. Z.29; Rewindykacje, poz. Rew.4675

240

Duższyńska-Duższa Emilia (1837–1898 lub | ca. 1847–1898)

Autoportret, 1890

Self-Portrait, 1890

olej, płótno | oil on canvas, 74,3 x 55

- Dar autorki z 1890 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1890. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *E Duższyńska | 1890*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2100 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1890, s. 6; Katalog TZSP, 1901, s. 3, poz. 8; Katalog TZSP, 1904, s. 21, poz. 240; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 240; Katalog TZSP, 1912, s. 10, poz. 240; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 240; Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 240; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 240; Katalog TZSP, 1928, poz. 240; Katalog TZSP, 1930, poz. 240; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 240; Katalog TZSP, 1935, s. 14, poz. 240; Katalog TZSP, 1938, s. 15, poz. 240; Archiwum MNW, 706, poz. Z.661.

241

Polkowski Józef Tadeusz (1820–1895)

Autoportret, 1880

Self-Portrait, 1880

olej, płótno | oil on canvas, 70 x 56 (owal | oval)

- Dar autora z 1897 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1897. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.śr. | sig. c.r.: *J.P. 1880*
na odwrocie | on the back: *Józef Polkowski | malował 1880 roku*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2634 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1901, s. 7, poz. 24; Katalog TZSP, 1904, s. 21, poz. 241; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 241; Katalog TZSP, 1912, s. 10, poz. 241; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 241; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 241; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 241; Katalog TZSP, 1928, poz. 241; Katalog TZSP, 1930, poz. 241; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 241; Katalog TZSP, 1935, s. 14, poz. 241; Katalog TZSP, 1938, s. 15, poz. 241; Archiwum MNW, 706, poz. Z.898.

242

Andrychiewicz (Andrychewicz) Zygmunt (1861–1943)

Autoportret, 1901

Self-Portrait, 1901

olej, płótno | oil on canvas, 72 x 57

- Dar autora z 1901 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1901. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.g. | sig. u.r.: *Z. Andrychewicz* | 1901.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1129 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1901, s. 3, poz. 2; Katalog TZSP, 1904, s. 21, poz. 242; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 242; Katalog TZSP, 1912, s. 10, poz. 242; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 242; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 242; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 242; Katalog TZSP, 1928, poz. 242; Katalog TZSP, 1930, poz. 242; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 242; Katalog TZSP, 1935, s. 14, poz. 242; Katalog TZSP, 1938, s. 15, poz. 242; Archiwum MNW, 706, poz. Z.889.

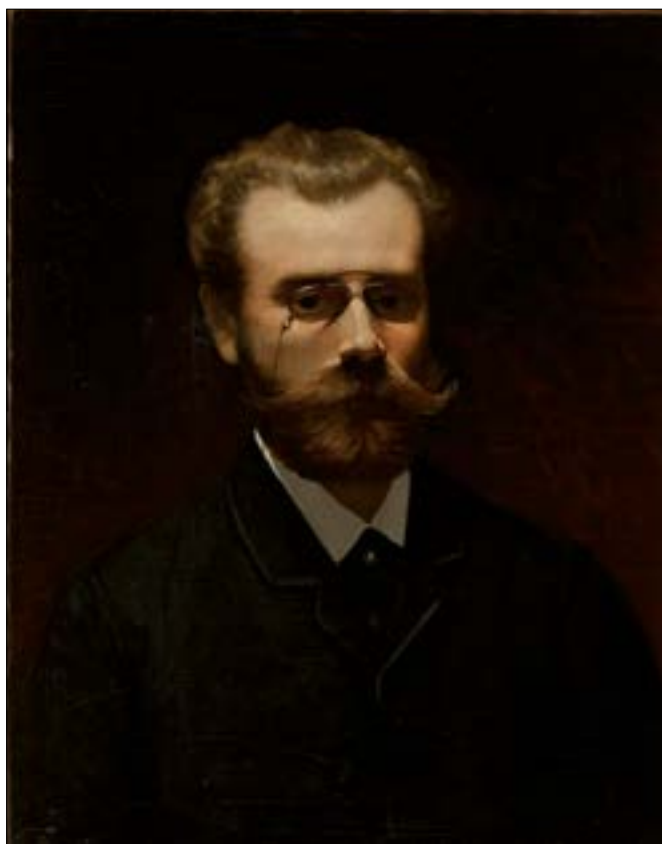
243

Mirecki Kazimierz (1830–1911)

Portret malarza Walerego Brochockiego, 1885

Portrait of the Painter Walery Brochocki, 1885

olej, płótno | oil on canvas, 65,5 x 51

- Dar autora z 1886 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony nic bardzo”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist in 1886. Mentioned in a list compiled in the Society’s building on 20 September 1939, with the note: “slightly damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.śr. | sig. c.r.: *K Mirecki* | 85

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2195 MNW

- Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1901, s. 3, poz. 3; Katalog TZSP, 1904, s. 23, poz. 243; Katalog TZSP, 1908, s. 11, poz. 243; Katalog TZSP, 1912, s. 10, poz. 243; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 243; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 243; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 243; Katalog TZSP, 1928, poz. 243; Katalog TZSP, 1930, poz. 243; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 243; Katalog TZSP, 1935, s. 14, poz. 243; Katalog TZSP, 1938, s. 15, poz. 243; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.677.

244

Kokular Aleksander (1793–1846)

Autoportret (Portret Kokulara), ok. 1825
Self-Portrait (Portrait of Kokular), ca. 1825

olej, płótno | oil on canvas, 79 x 63

- Zakupiony w 1881 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „bardzo uszkodzony”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1881. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: “severely damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2946 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1881, s. 4, 16; Katalog TZSP, 1928, poz. 244; Katalog TZSP, 1930, poz. 244; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 244; Katalog TZSP, 1935, s. 14, poz. 244; Katalog TZSP, 1938, s. 15, poz. 244; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.888.

245

Miller Karol (1835–1920)

Portret malarza Alfreda Schouppé
Portrait of the Painter Alfred Schouppé

olej, płótno | oil on canvas, 70,5 x 60 (owal | oval)

- Dar Alfreda Schouppé z 1885 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Alfred Schouppé in 1885. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. | sig.: *K. Miller*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 663 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 7, poz. 27; Katalog TZSP, 1904, s. 23, poz. 245; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 245; Katalog TZSP, 1912, s. 10, poz. 245; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 245; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 245; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 245; Katalog TZSP, 1928, poz. 245; Katalog TZSP, 1930, poz. 245; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 245; Katalog TZSP, 1935, s. 14, poz. 245; Katalog TZSP, 1938, s. 15, poz. 245; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 33, poz. 125; Archiwum MNW, 706, poz. Z.120.

246

Buchbinder Szymon (1853–1908)

Portret malarza Adama Malinowskiego, 2 II 1877
Portrait of the Painter Adam Malinowski, 2 Feb. 1877

olej, płótno | oil on canvas, 61 x 47,3

- Zakupiony w 1877 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1877. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *S.B. w 2/2 77*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1257 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1877, s. 26; Katalog TZSP, 1901, s. 4, poz. 19; Katalog TZSP, 1904, s. 23, poz. 246; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 246; Katalog TZSP, 1912, s. 10, poz. 246; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 246; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 246; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 246; Katalog TZSP, 1928, poz. 246; Katalog TZSP, 1930, poz. 246; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 246; Katalog TZSP, 1935, s. 14, poz. 246; Katalog TZSP, 1938, s. 15, poz. 246; Archiwum MNW, 706, poz. Z.674.

247

Rycerski Aleksander (1825–1866)

Autoportret
Self-Portrait

olej, płótno | oil on canvas, 62 x 51,5

- Dar Feliksa Rycerskiego z 1892 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Feliks Rycerski in 1892. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2376 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1901, s. 7, poz. 25; Katalog TZSP, 1904, s. 23, poz. 247; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 247; Katalog TZSP, 1912, s. 10, poz. 247; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 247; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 247; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 247; Katalog TZSP, 1928, poz. 247; Katalog TZSP, 1930, poz. 247; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 247; Katalog TZSP, 1935, s. 14, poz. 247; Katalog TZSP, 1938, s. 15, poz. 247; Archiwum MNW, 706, poz. Z.739.

248

Damel Jan Krzysztof (1780–1840)

Autoportret, 1828

Self-Portrait, 1828

olej, płótno | oil on canvas, 80 x 65,7

- Zakupiony w 1885 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „bardzo uszkodzony”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1885. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: “severely damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. na albumie | sig. on album: *J.Damel | 1828 | a Mińsk*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4218 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 3, poz. 7; Katalog TZSP, 1904, s. 23, poz. 248; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 248; Katalog TZSP, 1912, s. 10, poz. 248; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 248; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 248; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 248; Katalog TZSP, 1928, poz. 248; Katalog TZSP, 1930, poz. 248; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 248; Katalog TZSP, 1935, s. 14, poz. 248; Katalog TZSP, 1938, s. 15, poz. 248; TZSP 18–21 IX 1939.

249

Trębacz Maurycy (1861–1941)

*Portret Lucjana Wrotnowskiego – wiceprezesa Towarzystwa Zachęty
Sztuk Pięknych w Warszawie, 15 V 1887*

*Portrait of Lucjan Wrotnowski – Vice-President of the Society for the Encouragement
of Fine Arts in Warsaw, 15 May 1887*

olej, płótno na tekturze | oil on canvas mounted on cardboard, 61,5 x 53

- Brak informacji o pochodzeniu. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
No information as to provenance. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Maurycy Trębacz | 15 Maj 1887 | od godziny 3-ej - 4 1/2*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 3786 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1904, s. 23, poz. 249; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 249; Katalog TZSP, 1912, s. 10, poz. 249; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 249; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 249; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 249; Katalog TZSP, 1928, poz. 249; Katalog TZSP, 1930, poz. 249; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 249; Katalog TZSP, 1935, s. 15, poz. 249; Katalog TZSP, 1938, s. 15, poz. 249; Archiwum MNW, 706, poz. Z.682.

250

Hadziewicz Rafał (1803–1886)

Autoportret, 1872

Self-Portrait, 1872

olej, płótno | oil on canvas, 59,5 x 45,5

- Dar Anastazji z Głowackich Hadziewiczowej z 1887 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 5. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of Anastazja Hadziewicz née Głowacka in 1887. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 5. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.śr. | sig. c.r.: *R. H. se ips. pinx.* | 1872.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4203 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1887, s. 4; Katalog TZSP, 1901, s. 4, poz. 12; Katalog TZSP, 1904, s. 23, poz. 250; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 250; Katalog TZSP, 1912, s. 10, poz. 250; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 250; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 250; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 250; Katalog TZSP, 1928, poz. 250; Katalog TZSP, 1930, poz. 250; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 250; Katalog TZSP, 1935, s. 15, poz. 250; Katalog TZSP, 1938, s. 15, poz. 250; TZSP 18–21 IX 1939.

Murzynowski Antoni (1818–1896)

Portret Wojciecha Gersona i pięciu artystów: Juliana Ceglińskiego, Franciszka Tegazzo, Mateusza Zarzeckiego, Józefa Simmlera, Feliksa Sypniewskiego (Portret 6 malarzy), 1858

Portrait of Wojciech Gerson and Five Artists: Julian Cegliński, Franciszek Tegazzo, Mateusz Zarzecki, Józef Simmler, Feliks Sypniewski (Portrait of 6 Painters), 1858

olej, płótno | oil on canvas, 69,5 x 58

- Zakupiony w 1881 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1881. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Antoni Murzynowski 1858 r.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4187 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1881, s. 4, 16; Katalog TZSP, 1901, s. 7, poz. 33; Katalog TZSP, 1904, s. 23, poz. 251; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 251; Katalog TZSP, 1912, s. 10, poz. 251; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 251; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 251; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 251; Katalog TZSP, 1928, poz. 251; Katalog TZSP, 1930, poz. 251; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 251; Katalog TZSP, 1935, s. 15, poz. 251; Katalog TZSP, 1938, s. 16, poz. 251; Archiwum MNW, 706, poz. Z.741.

252

Łęski Tadeusz Zenon (1864–1927)

Portret malarza Ignacego Gierdziejewskiego
Portrait of the Painter Ignacy Gierdziejewski

olej, płótno | oil on canvas, 41 x 33

- Dar Marcina Olszyńskiego z 1875 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Marcin Olszyński in 1875. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. napis na odwrocie | sig. on back: *IGNACY | GIERDZIEJEWSKI | 1826 + 1860 | Malował Łęski.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2498 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1875, s. 25; Katalog TZSP, 1901, s. 4, poz. 10; Katalog TZSP, 1904, s. 23, poz. 252; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 252; Katalog TZSP, 1912, s. 10, poz. 252; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 252; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 252; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 252; Katalog TZSP, 1928, poz. 252; Katalog TZSP, 1930, poz. 252; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 252; Katalog TZSP, 1935, s. 15, poz. 252; Katalog TZSP, 1938, s. 16, poz. 252; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1071.

Wyczółkowski Leon (1852–1936)

Portret rzeźbiarza Antoniego Kurzawy, ok. 1890
 Portrait of the Sculptor Antoni Kurzawa, ca. 1890

olej, płótno | oil on canvas, 65 x 54

- Dar autora. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of the artist. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2665 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 7, poz. 37; Katalog TZSP, 1904, s. 23, poz. 253; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 253; Katalog TZSP, 1912, s. 10, poz. 253; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 253; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 253; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 253; Katalog TZSP, 1928, poz. 253; Katalog TZSP, 1930, poz. 253; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 253; Katalog TZSP, 1935, s. 15, poz. 253; Katalog TZSP, 1938, s. 16, poz. 253; Archiwum MNW, 706, poz. Z.127; Rewindykacje, poz. Rew.5729.

Murzynowski Antoni (1818–1896)

Portret trzech malarzy; Józefa Szermentowskiego (Szermętowskiego), Henryka Pillatiego, Antoniego Murzynowskiego i rzeźbiarza Wojciecha Świąckiego (Portret 4 malarzy), przed 1881
Portrait of Three Painters: Józef Szermentowski (Szermętowski), Henryk Pillati, Antoni Murzynowski, and the Sculptor Wojciech Świącki (Portrait of 4 Painters), before 1881

olej, płótno | oil on canvas, 62 x 47

- Zakupiony w 1882 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Uszkodzony w wyniku działań wojennych. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1882. Deposited in MNW in November 1939. Damaged due to hostilities. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *A Murzynowski*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2226 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1882, s. 24; Katalog TZSP, 1901, s. 7, poz. 34; Katalog TZSP, 1904, s. 23, poz. 254; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 254; Katalog TZSP, 1912, s. 10, poz. 254; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 254; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 254; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 254; Katalog TZSP, 1928, poz. 254; Katalog TZSP, 1930, poz. 254; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 254; Katalog TZSP, 1935, s. 15, poz. 254; Katalog TZSP, 1938, s. 16, poz. 254; Archiwum MNW, 706, poz. Z.36.

255

Miller Karol (1835–1920)

Autoportret, 1875

Self-Portrait, 1875

olej, płótno | oil on canvas, 66,5 x 54 (owal | oval)

- Dar autora z 1875 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1875. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.śr. | sig. c.r.: *K Miller* | *Warszawa* | 1875.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 662 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1875, s. 25; Katalog TZSP, 1901, s. 4, poz. 20; Katalog TZSP, 1904, s. 23, poz. 255; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 255; Katalog TZSP, 1912, s. 10, poz. 255; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 255; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 255; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 255; Katalog TZSP, 1928, poz. 255; Katalog TZSP, 1930, poz. 255; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 255; Katalog TZSP, 1935, s. 15, poz. 255; Katalog TZSP, 1938, s. 16, poz. 255; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1050.

256

Lebrun (Le Brun) Piotr (1802–1879)

Autoportret, 1876

Self-Portrait, 1876

olej, płótno | oil on canvas, 55 x 45

- Dar autora z 1876 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of the artist in 1876. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Piotr LeBrun w Warszawie 1876 r.*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1876, s. 25; Katalog TZSP, 1901, s. 4, poz. 15; Katalog TZSP, 1904, s. 23, poz. 256; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 256; Katalog TZSP, 1912, s. 10, poz. 256; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 256; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 256; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 256; Katalog TZSP, 1928, poz. 256; Katalog TZSP, 1930, poz. 256; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 256; Katalog TZSP, 1935, s. 15, poz. 256; Katalog TZSP, 1938, s. 16, poz. 256; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 7, poz. 63.

257

Dyck Anton van (1599–1641)
kopia, autor nieznan | copy by an unknown artist

Głowa mężczyzny, fragment portretu Nicholasa Laniera ze zbiorów
Kunsthistorisches Museum w Wiedniu
Head of a Man, fragment of a portrait of Nicholas Lanier from the collection
of Kunsthistorisches Museum in Vienna

olej, płótno | oil on canvas, 48 x 46

- „*Porträt eines Mannes*“. Ölbild – kópia eines unbekanntes Malers, nach dem Bilde van Dycks. *Porträt eines Mannes in mittleren Jahren mit schwedischem Bart. Er trägt eines langen weissen Kragen um den Hals. Unter der hohen Stirn blickten ernste ausdrucksvolle Augen. Das Bild hat viel Feinheit und künstlerische Kultur. Als Farbton dominiert auf dem Bild Sepia und „van Dyck“.* Zustand gut, nur viele Risse im Firnis. (ML, karty niemieckie | the Lublin Museum, German card catalogue)

Brak informacji o pochodzeniu, w zbiorach przed 1904 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r., gdzie w czasie okupacji został zinwentaryzowany przez Niemców pod numerem III BR/83. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

No information as to provenance, in the collection prior to 1904. Deposited in the Lublin Museum in November 1922, where during the occupation it was inventoried by the Germans as no. III BR/83. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 23, poz. 257; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 257; Katalog TZSP, 1912, s. 10, poz. 257; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 257; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 257; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 257; Katalog TZSP, 1928, poz. 257; Katalog TZSP, 1930, poz. 257; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 257; Kot, *Depozyty „Zachęty”*, 1933, poz. 31; Inwentarz Dział III Sztuki, s. 16; AAN, MKiS, 387/25, s. 217; Kostankiewicz, *Straty ML*, 1995, s. 7, poz. 21.

- Negatyw w ML, wg dawnej fot. | Negative in ML, based on an old photograph

258

Stattler Wojciech Korneli (1800–1875)

Autoportret
Self-Portrait

olej, płótno | oil on canvas, 55 x 43

- Częściowo zakupiony, częściowo darowany w 1876 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony nic bardzo”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Partially purchased, partially donated in 1876. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: "slightly damaged". Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2422 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1877, s. 26; Katalog TZSP, 1901, s. 7, poz. 28; Katalog TZSP, 1904, s. 23, poz. 258; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 258; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 258; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 258; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 258; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 258; Katalog TZSP, 1928, poz. 258; Katalog TZSP, 1930, poz. 258; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 258; Katalog TZSP, 1935, s. 15, poz. 258; Katalog TZSP, 1938, s. 16, poz. 258; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.45.

259

Ejsmond Franciszek (1859–1931)

Autoportret
Self-Portrait

pastel, papier | pastel on paper, 54,5 x 40

- Dar autora. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony nie bardzo”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: “slightly damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.g. | sig. u.r.: *FEjsmond*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182722 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 7, poz. 35; Katalog TZSP, 1904, s. 23, poz. 259; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 259; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 258; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 258; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 259; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 259; Katalog TZSP, 1928, poz. 259; Katalog TZSP, 1930, poz. 259; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 259; Katalog TZSP, 1935, s. 15, poz. 259; Katalog TZSP, 1938, s. 16, poz. 259; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1048.

260

Murzynowski Antoni (1818–1896)

Autoportret, 1883

Self-Portrait, 1883

olej, płótno | oil on canvas, 64 x 52 (owal | oval)

- Dar rodziny autora z 1897 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist's family in 1897. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.śr. | sig. c.r.: *A.Murzynowski 1883*.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2196 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1901, s. 4, poz. 22; Katalog TZSP, 1904, s. 23, poz. 260; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 260; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 260; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 260; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 260; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 260; Katalog TZSP, 1928, poz. 260; Katalog TZSP, 1930, poz. 260; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 260; Katalog TZSP, 1935, s. 15, poz. 260; Katalog TZSP, 1938, s. 16, poz. 260; Archiwum MNW, 706, poz. Z.775.

261

Kanigowska Alfonsa (1858–1948)

Portret malarza Kazimierza Alchimowicza, 1889
Portrait of the Painter Kazimierz Alchimowicz, 1889

węgiel, papier na tekturze | charcoal on paper mounted on cardboard, 62,5 x 47,7

- Dar Kazimierza Alchimowicza z 1889 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Kazimierz Alchimowicz in 1889. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *A. Kanigowska* | r. 89.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182650 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1889, s. 5; Katalog TZSP, 1901, s. 3, poz. 1; Katalog TZSP, 1904, s. 23, poz. 261; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 261; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 261; Katalog TZSP, 1920, s. 11, poz. 261; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 262; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 261; Katalog TZSP, 1928, poz. 261; Katalog TZSP, 1930, poz. 261; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 261; Katalog TZSP, 1935, s. 15, poz. 261; Katalog TZSP, 1938, s. 16, poz. 261; Archiwum MNW, 706, poz. Z.590.

262

Pfanhauser Franciszek Jan (1796–1865?)

Autoportret, ok. 1830

Self-Portrait, ca. 1830

olej, płótno | oil on canvas, 45 x 37

- Zakupiony w 1881 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1881. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2775 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1881, s. 4, 16; Katalog TZSP, 1901, s. 7, poz. 23; Katalog TZSP, 1904, s. 25, poz. 262; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 262; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 262; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 262; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 262; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 262; Katalog TZSP, 1928, poz. 262; Katalog TZSP, 1930, poz. 262; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 262; Katalog TZSP, 1935, s. 15, poz. 262; Katalog TZSP, 1938, s. 16, poz. 262; Archiwum MNW, 706, poz. Z.52.

263

Myszkowski Józef (1861–1891)

Autoportret

Self-Portrait

olej, płótno | oil on canvas, 42 x 33

- Dar Franciszka Ejsmonda. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony nie bardzo”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Franciszek Ejsmond. Mentioned in a list compiled in the Society’s building on 20 September 1939, with the note: “slightly damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1235 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 7, poz. 36; Katalog TZSP, 1904, s. 25, poz. 263; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 263; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 263; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 263; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 263; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 263; Katalog TZSP, 1928, poz. 263; Katalog TZSP, 1930, poz. 263; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 263; Katalog TZSP, 1935, s. 15, poz. 263; Katalog TZSP, 1938, s. 16, poz. 263; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.129.

264

Kolberg Antoni (1815–1882)

Portret architekta Henryka Marconiego
Portrait of the Architect Henryk Marconi

węgiel, papier | charcoal on paper, 45 x 37

- Zakupiony w 1867 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1867. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *A Kolberg*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1867, s. 4; Katalog TZSP, 1901, s. 9, poz. 39; Katalog TZSP, 1904, s. 25, poz. 264; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 264; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 264; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 264; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 264; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 264; Katalog TZSP, 1928, poz. 264; Katalog TZSP, 1930, poz. 264; Katalog TZSP, 1933, s. 11, poz. 264; Katalog TZSP, 1935, s. 15, poz. 264; IPS, 1936, s. 17, poz. 56; Katalog TZSP, 1938, s. 16.

265

Ślupski Cyprian (1860–1916)

Bratki
Pansies

olej, płótno | oil on canvas, 27 x 22

- Dar autora z 1901 r. wystawiony w tym samym roku. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 968-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of the artist in 1901, put on display in that year. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 968-D). **LOST 1939–1945.**

- sygnowany | signed

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1901, s. 5, 39; Katalog TZSP, 1904, s. 25, poz. 265; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 265; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 265; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 265; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 265; Księga depozytów PZS, poz. 128; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 265; Katalog TZSP, 1928, poz. 265; Katalog TZSP, 1930, poz. 265; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 265; Katalog TZSP, 1935, s. 15, poz. 265; Katalog TZSP, 1938, s. 16, poz. 265; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 11, poz. 119.

266

Słupski Cyprian (1860–1916)

Róże

Roses

olej, płótno | oil on canvas, 29 x 22

- Dar autora z 1901 r. wystawiony w tym samym roku. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 967-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of the artist in 1901, put on display in that year. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 967-D). **LOST 1939–1945.**

- sygnowany | signed

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1901, s. 5, 39; Katalog TZSP, 1904, s. 25, poz. 266; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 266; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 266; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 266; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 266; Księga depozytów PZS, poz. 129; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 266; Katalog TZSP, 1928, poz. 266; Katalog TZSP, 1930, poz. 266; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 266; Katalog TZSP, 1935, s. 15, poz. 266; Katalog TZSP, 1938, s. 16, poz. 266; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 11, poz. 120.

Gierymski Maksymilian (1846–1874)

Powstaniec z 1863 roku (Jeździec; Postaniec; Przydrożny krzyż)
Insurrectionist from 1863 (Rider; Messenger; Roadside Cross)

olej, deska | oil on panel, 31 x 24

- Zakupiony w 1901 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. Skradziony z gmachu Zachęty, wykupiony w handlu antykwarecznym przez rzeźbiarza Stanisława Jackowskiego i przekazany do MNW 3 sierpnia 1943 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 6 sierpnia 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1901. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. Stolen from the Society's building, purchased on the art market by the sculptor Stanisław Jackowski and conveyed to MNW on 3 August 1943. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 6 August 1945 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *M. Gierymski*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1371 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
 Sprawozdanie TZSP za rok 1901, s. 5; Katalog TZSP, 1904, s. 25, poz. 267; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 267; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 267; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 267; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 267; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 267; Katalog TZSP, 1928, poz. 267; Katalog TZSP, 1930, poz. 267; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 267; Katalog TZSP, 1935, s. 15, poz. 267; Katalog TZSP, 1938, s. 16, poz. 267; TZSP 18–21 IX 1939; TZSP; Rewindykacje, poz. Rew.2198.

Widok Warszawy – *Urbs Varsovia 1656* (Sztuch z XVIII wieku – *Widok Warszawy*), XVIII w.
View of Warsaw – Urbs Varsovia 1656 (Etching from the 18th C. – *View of Warsaw*), 18th c.

miedzioryt, papier | copperplate on paper, 29 x 62

- Dar Tadeusza Herburt z 1902 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of Tadeusz Herburt in 1902. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.2788 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1904, s. 25, poz. 268; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 268; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 268; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 268; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 268; Katalog TZSP, 1925, s. 10, poz. 268; Katalog TZSP, 1928, poz. 268; Katalog TZSP, 1930, poz. 268; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 268; Katalog TZSP, 1935, s. 16, poz. 268; Katalog TZSP, 1938, s. 16, poz. 268; Archiwum MNW, 706, poz. Z.44; Rewindykacje, poz. Rew.13771.

Sikorski Jan (1805–1887)

Portret architekta Andrzeja Gogońskiego (Portret bud. Gogońskiego), 1845
Portrait of the Architect Andrzej Gogoński (Portrait of the Builder Gogoński), 1845

olej, płótno | oil on canvas, 97,5 x 87,5

- Dar Władysława Rittendorfa z 1877 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony słabo”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Władysław Rittendorf in 1877. Mentioned in a list compiled in the Society’s building on 20 September 1939, with the note: “slightly damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *J.S* | 1845.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 681 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1877, s. 26; Katalog TZSP, 1901, s. 9, poz. 38; Katalog TZSP, 1904, s. 25, poz. 269; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 269; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 269; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 269; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 269; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 269; Katalog TZSP, 1928, poz. 269; Katalog TZSP, 1930, poz. 269; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 269; Katalog TZSP, 1935, s. 16, poz. 269; Katalog TZSP, 1938, s. 17, poz. 269; TZSP 18–21 IX 1939.

270

Axentowicz Teodor (1859–1938)

Kotomyjka (Oberek), 1895

Folk Dance, 1895

olej, płótno | oil on canvas, 85 x 112,5

- Zakupiony w 1898 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1898. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Axentowicz* | *Paris 95*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 359 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1901, s. 9, poz. 40; Katalog TZSP, 1904, s. 25, poz. 270; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 270; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 270; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 270; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 270; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 270; Katalog TZSP, 1928, poz. 270; Katalog TZSP, 1930, poz. 270; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 270; Katalog TZSP, 1935, s. 16, poz. 270; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 51; Katalog TZSP, 1938, s. 17, poz. 270; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1240.

271

Kaniewski Jan Ksawery (1805–1867)

Autoportret, 1855

Self-Portrait, 1855

olej, płótno | oil on canvas, 107 x 80

- Zakupiony w 1867 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 3. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1867. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 3. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Xav. Kaniewski se ipsum pinx. Vars. 1855*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 3163 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1867, s. 4; Katalog TZSP, 1901, s. 4, poz. 13; Katalog TZSP, 1904, s. 25, poz. 271; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 271; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 271; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 271; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 271; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 271; Katalog TZSP, 1928, poz. 271; Katalog TZSP, 1930, poz. 271; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 271; Katalog TZSP, 1935, s. 16, poz. 271; Katalog TZSP, 1938, s. 17, poz. 271; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 26, poz. 72; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.754.

272

Mielnicki Franciszek (1820–1892)

Portret Józefa Simmlera (Portret Simmlera)
Portrait of Józef Simmler (Portrait of Simmler)

olej, płótno | oil on canvas, 121 x 92

- Zakupiony w 1871 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1871. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- nicsygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2392 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1871, s. 2; Katalog TZSP, 1901, s. 7, poz. 26; Katalog TZSP, 1904, s. 25, poz. 272; Katalog TZSP, 1908, s. 12, poz. 272; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 272; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 272; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 272; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 272; Katalog TZSP, 1928, poz. 272; Katalog TZSP, 1930, poz. 272; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 272; Katalog TZSP, 1935, s. 16, poz. 272; Katalog TZSP, 1938, s. 17, poz. 272; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 33, poz. 124; Archiwum MNW, 706, poz. Z.618.

273

Dukszyńska-Dukszta Emilia (1837–1898 lub | or 1847–1898)

Portret Aleksandra Lessera
Portrait of Aleksander Lesser

olej, płótno | oil on canvas, 100 x 78 (owal | oval)

- Dar autorki z 1877 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of the artist in 1877. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1877, s. 26; Katalog TZSP, 1901, s. 4, poz. 16; Katalog TZSP, 1904, s. 25, poz. 273; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 273; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 273; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 273; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 273; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 273; Katalog TZSP, 1928, poz. 273; Katalog TZSP, 1930, poz. 273; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 273; Katalog TZSP, 1935, s. 16, poz. 273; Katalog TZSP, 1938, s. 17, poz. 273; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 22, poz. 39; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 4, poz. 28.

274

Strzałecki Wandalin (1855–1917)

Autoportret, 1880

Self-Portrait, 1880

olej, płótno | oil on canvas, 88 x 63

- Dar autora z 1881 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1881. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *WANDALIN STRZAŁECKI | r. 1880. w MONACHIUM | PORTRET WŁASNY*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2418 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1881, s. 4, 16; Katalog TZSP, 1901, s. 7, poz. 30; Katalog TZSP, 1904, s. 25, poz. 274; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 274; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 274; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 274; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 274; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 274; Katalog TZSP, 1928, poz. 274; Katalog TZSP, 1930, poz. 274; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 274; Katalog TZSP, 1935, s. 16, poz. 274; Katalog TZSP, 1938, s. 17, poz. 274; Archiwum MNW, 706, poz. Z.137.

275

Mirecki Kazimierz (1830–1911)

Autoportret, 1875

Self-Portrait, 1875

olej, płótno | oil on canvas, 88,5 x 65

- Dar autora z 1875 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony średnio”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist in 1875. Mentioned in a list compiled in the Society’s building on 20 September 1939, with the note: “moderately damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.śr. | sig. c.r.: *K Mirecki* | 1875.

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 3840 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1875, s. 25; Katalog TZSP, 1901, s. 4, poz. 21; Katalog TZSP, 1904, s. 25, poz. 275; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 275; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 275; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 275; Katalog TZSP, 1924, s. 11, poz. 275; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 275; Katalog TZSP, 1928, poz. 275; Katalog TZSP, 1930, poz. 275; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 275; Katalog TZSP, 1935, s. 16, poz. 275; Katalog TZSP, 1938, s. 17, poz. 275; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.678.

276

Ziemięcki Antoni (1806–1889)

Autoportret

Self-Portrait

olej, płótno | oil on canvas, 93 x 77

- Dar autora z ok. 1875 r. (w katalogu z 1938 r. błędnie dar A. Dziegiciewskiego z 1908 r., w katalogach z lat 1901–1935 dar autora). Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist ca. 1875 (the catalogue of 1938 incorrectly lists: gift of A. Dziegiciewski in 1908; listed in the catalogues from 1901–1935 as gift of the artist). Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. na książce | sig. on the book: *A. Ziemięcki*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2304 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1901, s. 7, poz. 32; Katalog TZSP, 1904, s. 25, poz. 276; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 276; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 276; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 276; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 276; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 276; Katalog TZSP, 1928, poz. 276; Katalog TZSP, 1930, poz. 276; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 276; Katalog TZSP, 1935, s. 16, poz. 276; Katalog TZSP, 1938, s. 17, poz. 276; Archiwum MNW, 706, poz. Z.394.

277

Löffler (Loeffler) Leopold (1827–1898)

Autoportret, przed 1874

Self-Portrait, before 1874

olej, płótno | oil on canvas, 79 x 63,5

- Dar autora z 1874 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist in 1874. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *L Löffler*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1255 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1874, s. 24; Katalog TZSP, 1901, s. 4, poz. 17; Katalog TZSP, 1904, s. 25, poz. 277; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 277; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 277; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 277; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 277; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 277; Katalog TZSP, 1928, poz. 277; Katalog TZSP, 1930, poz. 277; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 277; Katalog TZSP, 1935, s. 16, poz. 277; Katalog TZSP, 1938, s. 17, poz. 277; Archiwum MNW, 706, poz. Z.610.

278

Kurella Ludwik (1834–1902)

Autoportret

Self-Portrait

olej, płótno | oil on canvas, 82 x 67

- Dar autora z 1875 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1875. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *L.K.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1914 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1875, s. 25; Katalog TZSP, 1901, s. 4, poz. 14; Katalog TZSP, 1904, s. 25, poz. 278; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 278; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 278; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 278; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 278; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 278; Katalog TZSP, 1928, poz. 278; Katalog TZSP, 1930, poz. 278; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 278; Katalog TZSP, 1935, s. 16, poz. 278; Katalog TZSP, 1938, s. 17, poz. 278; Archiwum MNW, 706, poz. Z.751.

Maleszewski Tytus (1827–1898)

Portret malarza Ambrożego Mioszewskego
Portrait of the Painter Ambroży Mioszewski

olej, płótno | oil on canvas, 75 x 58,5

- Dar autora w 1883 r. z możliwością sprzedaży na fundusz budowy domu dla TZSP, włączony do zbiorów przed 1901 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist in 1883, with the possibility of sale to boost the fund for the construction of the edifice of TZSP Incorporated into the collection prior to 1901. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.śr. | sig. l.c.: *TMaleszewski* (w katalogu TM „splcione” | TM “intertwined” in the catalogue)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inv. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2319 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1883, s. 22; Katalog TZSP, 1901, s. 4, poz. 18; Katalog TZSP, 1904, s. 25, poz. 279; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 279; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 279; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 279; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 279; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 279; Katalog TZSP, 1928, poz. 279; Katalog TZSP, 1930, poz. 279; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 279; Katalog TZSP, 1935, s. 16, poz. 279; Katalog TZSP, 1938, s. 17, poz. 279; Archiwum MNW, 706, poz. Z.664.

280

Lebrun (Le Brun) Piotr (1802–1879)

Sprzedaż niewolnicy, 1841

Sale of a Slave Woman, 1841

olej, płótno | oil on canvas, 144 x 186

- Dar pośmiertny autora z 1879 r. złożony przez spadkobierców. W 1920 r. wypożyczony do dekoracji pałacu Łazienkowskiego. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r. Włączony do zbiorów ML w 1945 r.

Post-mortem gift of the artist in 1879, conveyed by the heirs. Loaned in 1920 to decorate Łazienki Palace. Deposited in the Lublin Museum in November 1922. Incorporated into the collection of the Lublin Museum in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Pierre Le Brun a Varsovie 1841*

- wł. Muzeum Lubelskie w Lublinie, nr inw. | Owned by the Lublin Museum, inv. S/Mal/176/ML

- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1879, s. 3; Katalog TZSP, 1901, s. 13, poz. 81; Katalog TZSP, 1904, s. 25, poz. 280; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 280; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 280; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 280; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 280; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 280; Katalog TZSP, 1928, poz. 280; Katalog TZSP, 1930, poz. 280; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 280; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 11; Katalog TZSP, 1935, s. 16, poz. 280; Katalog TZSP, 1938, s. 17, poz. 280; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 7, poz. 64.

281

Suchodolski January (1797–1875)

Śmierć Cypriana Godebskiego pod Raszynem (Bitwa pod Raszynem 1809 r.), 1855
Death of Cyprian Godebski at Raszyn (Battle of Raszyn, 1809), 1855

olej, płótno | oil on canvas, 140 x 185

- Dar Leopolda Burczak-Abramowicza z 1875 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Leopold Burczak-Abramowicz in 1875. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. śr.d. | sig. l.c.: *J. Suchodolski 1855*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 3813 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1875, s. 26; Katalog TZSP, 1901, s. 15, poz. 112; Katalog TZSP, 1904, s. 25, poz. 281; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 281; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 281; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 281; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 281; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 281; Katalog TZSP, 1928, poz. 281; Katalog TZSP, 1930, poz. 281; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 281; Katalog TZSP, 1935, s. 16, poz. 281; Katalog TZSP, 1938, s. 17, poz. 281; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 39, poz. 165; Archiwum MNW, 706, poz. Z.730.

Gerson Wojciech (1831–1901)

Śmierć Przemysława (Zabójstwo Przemysława), 1881
Death of Przemysław (Assassination of Przemysław), 1881

olej, płótno | oil on canvas, 154 x 231

- Zakupiony w 1901 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni MNW 24–28 marca 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 26 lipca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1901. Deposited in MNW in November 1939. Underwent restoration in the workshop of MNW on 24–28 March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 26 July 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Wojciech Gerson. | w Warszawie. 1881 r.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2020 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1901, s. 5, 33; Katalog TZSP, 1904, s. 25, poz. 282; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 282; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 282; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 282; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 282; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 282; Katalog TZSP, 1928, poz. 282; Katalog TZSP, 1930, poz. 282; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 282; Katalog TZSP, 1935, s. 16, poz. 282; Katalog TZSP, 1938, s. 17, poz. 282; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 23, poz. 50; Karty kons., poz. 10/1942; Archiwum MNW, 706, poz. Z.759; Rewindykacje, poz. Rew.8084; Lorentz, 1957, s. 46.

283

Maszyński Julian (1847–1901)

Gra o szatę (O szatę)
Casting Lots for the Robe

olej, płótno | oil on canvas, 153 x 191

- Dar autora z 1900 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony nic bardzo”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist in 1900. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: “slightly damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *JMaszyński*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4870 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1901, s. 15, poz. 93; Katalog TZSP, 1904, s. 25, poz. 283; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 283; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 283; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 283; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 283; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 283; Katalog TZSP, 1928, poz. 283; Katalog TZSP, 1930, poz. 283; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 283; Katalog TZSP, 1935, s. 16, poz. 283; Katalog TZSP, 1938, s. 17, poz. 283; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.764.

284

Gorecki Tadeusz (1825–1868)

Ostatnia komunია, 1852

The Last Communion, 1852

olej, płótno | oil on canvas, 165,5 x 194,5

- Dar Antoniego Wrotnowskiego i grona miłośników z 1870 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Antoni Wrotnowski and a group of art enthusiasts in 1870. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *T.Gorecki* | 1852 r | *Madryd*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2061 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1870, s. 3; Katalog TZSP, 1901, s. 11, poz. 61; Katalog TZSP, 1904, s. 27, poz. 284; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 284; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 284; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 284; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 284; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 284, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 284, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 284, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 284; Katalog TZSP, 1935, s. 16, poz. 284; Katalog TZSP, 1938, s. 17, poz. 284; Archiwum MNW, 706, poz. Z.763.

285

Bezzuoli Giuseppe (1784–1855)
kopia, autor nieznany | copy by an unknown artist

Wenus z amorkami | *Venus with Cupids*

olej, płótno | oil on canvas, 135 x 187

- Zapis Marii Jankowskiej z 1899 r. Depozyt w PZS od 1920 r., eksponowany w pałacu Łazienkowskim i Belwederze. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 406-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Maria Jankowska in 1899. Deposited in the National Collection of Art from 1920, exhibited in Łazienki and Belweder Palaces. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 406-D). **LOST 1939–1945.**

- sygn.: brak danych | sig.: no data

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1901, s. 17, poz. 134; Katalog TZSP, 1904, s. 27, poz. 285; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 285; Katalog TZSP, 1912, s. 11, poz. 285; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 285; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 285; Księga depozytów PZS, poz. 152; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 285; Katalog TZSP, 1928, poz. 285; Katalog TZSP, 1930, poz. 285; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 285.

- **Repr. Narodowe Archiwum Cyfrowe, sygn. 1-A-1939-4 | Reproduction by the National Digital Archives, inv. 1-A-1939-4**

286

Lesser Aleksander (1814–1884)

Śmierć Wandy, po 1862
Death of Wanda, after 1862

olej, płótno | oil on canvas, 164 x 212

- Dar Stanisława bar. Lessera z 1888 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r. Depozyt w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie.

Gift of Bar. Stanisław Lesser in 1888. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945. On deposit in the Museum of the Origins of the Polish State in Gniezno.

- sygn. p.d. w pionie | sig. l.r. vertically: *AL* (splcione | intertwined)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 3184 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1888, s. 3; Katalog TZSP, 1901, s. 13, poz. 82; Katalog TZSP, 1904, s. 27, poz. 286; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 286; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 286; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 286; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 286; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 286, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 286, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 286, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 286; Katalog TZSP, 1935, s. 16, poz. 286; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 8; Katalog TZSP, 1938, s. 17, poz. 286; Archiwum MNW, 706, poz. Z.765.

Brodowski Antoni (1784–1832)

Edyp i Antygona (Belizariusz; Antygona), 1828
Oedipus and Antigone (Belizarius; Antigone), 1828

olej, płótno | oil on canvas, 274 x 191

- Dar Pawła Łuszczewskiego z 1899 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni MNW 6 czerwca 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przejęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of Paweł Łuszczewski in 1899. Deposited in MNW in March 1942. Underwent restoration in the workshop of MNW on 6 June 1942. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 311 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1899, s. 9; Katalog TZSP, 1901, s. 9, poz. 46; Katalog TZSP, 1904, s. 27, poz. 287; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 287; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 287; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 287; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 287; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 287; Katalog TZSP, 1928, poz. 287; Katalog TZSP, 1930, poz. 287; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 287; Katalog TZSP, 1935, s. 16, poz. 287; Katalog TZSP, 1938, s. 17, poz. 287; Karty kons., poz. 36/1942; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1252; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 32, poz. 73, ilustr.; Spisok, 1956, poz. W.486.

Nieznany | Artist Unknown Hooghe Romeyn de (1645–1708) (?)

*Portret Jana III Sobieskiego (Portret króla Jana III)**Portrait of Jan III Sobieski (Portrait of King Jan III)*

olej, blacha (w katalogu płótno) | oil on tinplate (in the catalogue: on canvas), 35 x 28 (owal | oval)

- *„Porträt des Königs Sobieski”. Ölbild auf Blech. unbekannter Maler. Kopie des Originals von de Hoogh, der Sobieski malte. Diese Kopie stammt aus dem Anfang des 18. Jahrh.. Zustand: gut, Rahmen schlecht vergoldet.* (ML, karty niemiecckie | the Lublin Museum, German card catalogue)

Dar Wojciecha Bronikowskiego z 1871 r. W 1920 r. wypożyczony do dekoracji pałacu Łazienkowskiego. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r., gdzie w czasie okupacji został zinwentaryzowany przez Niemców pod nr. III BR/86. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Wojciech Bronikowski in 1871. Loaned in 1920 to adorn Łazienki Palace. Deposited in the Lublin Museum in November 1922, where during the occupation it was inventoried by the Germans as no. III BR/86. **LOST 1939–1945.**

- nicsygnowany | unsigned
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1901, s. 17, poz. 120; Katalog TZSP, 1904, s. 3, poz. 5; Katalog TZSP, 1908, s. 3, poz. 5; Katalog TZSP, 1912, s. 1, poz. 5; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 288; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 288; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 288; Katalog TZSP, 1928, poz. 288; Katalog TZSP, 1930, poz. 288; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 288; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 21; Katalog TZSP, 1935, s. 16, poz. 288; Katalog TZSP, 1938, s. 17, poz. 288; Inwentarz Dział III Sztuki, s. 15; AAN, MKiS, 387/25, s. 216; Kostankiewicz, Straty ML, 1995, s. 6, poz. 12; Straty MP, 1998, s. 304, poz. 425, ilustr.
- **Negatyw w ML, wg dawnej fot. | Negative in ML, based on an old photograph**

289

Simmler Józef (1823–1868)

Portret pani Skwarcowowej (Portret damy), ok. 1855
Portrait of Mrs. Skwarcowowa (Portrait of a Lady), ca. 1855

olej, płótno | oil on canvas, 100 x 80

- Dar Aleksandra Kraushara z 1902 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Aleksander Kraushar in 1902. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 680 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1902, s. 9; Katalog TZSP, 1904, s. 27, poz. 289; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 289; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 289; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 289; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 289; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 289; Katalog TZSP, 1928, poz. 289; Katalog TZSP, 1930, poz. 289; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 289; Katalog TZSP, 1935, s. 17, poz. 289; Katalog TZSP, 1938, s. 17, poz. 289; Archiwum MNW, 706, poz. Z.625.

290

Nieznany | Artist Unknown

Herkules

Hercules

olej, płótno | oil on canvas, 57 x 40

- Zapis Tekli Rapackiej z 1879 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 949-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Tekla Rapacka in 1879. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 949-D). **LOST 1939–1945.**

- nicsygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 27, poz. 290; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 290; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 290; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 290; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 290; Księga depozytów PZS, poz. 131; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 290; Katalog TZSP, 1928, poz. 290; Katalog TZSP, 1930, poz. 290; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 290.

291

Steen Jan Havicksz (1625/1626–1679), naśladowca | follower

Zbieranie jałmużny (Scena rodzajowa), XVII/XVIII w.

Almsgiving (Genre Scene), 17th/18th c.

olej, płótno | oil on canvas, 48,5 x 41,5

- Zapis Tekli Rapackiej z 1879 r. Depozyt w PZS od 1920 r., eksponowany w pałacu Łazienkowskim i Belwederze. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 977-D). Zdeponowany w MNW w lutym 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Tekla Rapacka in 1879. Deposited in the National Collection of Art from 1920, exhibited in Łazienki and Belweder Palaces. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 977-D). Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. M.Ob.1736 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 27, poz. 291; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 291; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 291; Katalog TZSP, 1920, s. 12, poz. 291; AAN, MWRiOP, 7093, s. 137; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 291; Księga depozytów PZS, poz. 130; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 291; Katalog TZSP, 1928, poz. 291; Katalog TZSP, 1930, poz. 291; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 291.

292

Nieznany | Artist Unknown

Portret mężczyzny

Portrait of a Man

olej, płótno | oil on canvas, 65 x 48

- Zapis Tekli Rapackiej z 1879 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 951-D). Poddany konserwacji w pracowni J. Rutkowskiego w 1927 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW. Obecnie nierozpoznany w zbiorach MNW. **UTRACONY PO 1946 R.**

Bequest of Tekla Rapacka in 1879. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 951-D). Underwent restoration in the workshop of J. Rutkowski in 1927. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW. Currently not recognized in the collection of MNW. **LOST AFTER 1946.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 27, poz. 292; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 292; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 292; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 292; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 292; Księga depozytów PZS, poz. 132; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 292; Katalog TZSP, 1928, poz. 292; Katalog TZSP, 1930, poz. 292; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 292; Rewindykacje, poz. Rew.4950.

293

Nieznany | Artist Unknown

Chrystus
Christ

olej, płótno | oil on canvas, 64 x 50

- Zapis Tekli Rapackiej z 1879 r. Depozyt w PZS od 1923 r., eksponowany w Belwederze. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 950-D). Zdeponowany w MNW w lutym 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Tekla Rapacka in 1879. Deposited in the National Collection of Art from 1923, exhibited in Belweder Palace. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 950-D). Deposited in MNW in February 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. M.Ob.1128 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1904, s. 27, poz. 293; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 293; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 293; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 293; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 293; Księga depozytów PZS, poz. 133; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 293; Katalog TZSP, 1928, poz. 293; Katalog TZSP, 1930, poz. 293; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 293.

294

Nieznany | Artist Unknown

Port morski (Krajobraz)

Seaport (Landscape)

olej, płótno | oil on canvas, 55 x 84

- Zapis Tekli Rapackiej z 1879 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 953-D). Zdeponowany w MNW w lutym 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Tekla Rapacka in 1879. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 953-D). Deposited in MNW in February 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- nicsygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 183990 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1904, s. 27, poz. 294; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 294; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 294; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 294; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 294; Księga depozytów PZS, poz. 134; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 294; Katalog TZSP, 1928, poz. 294; Katalog TZSP, 1930, poz. 294; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 294; Rewindykacje, poz. Rew.5550.

295

Nieznany | Artist Unknown

Święty Jerzy
St. George

olej, płótno | oil on canvas, 37 x 25

- Zapis Tekli Rapackiej z 1879 r. Depozyt w PZS od 1920 r., eksponowany w pałacu Łazienkowskim i Belwederze. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 973-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Tekla Rapacka in 1879. Deposited in the National Collection of Art from 1920, exhibited in Łazienki and Belweder Palaces. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 973-D). **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 27, poz. 295; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 295; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 295; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 295; AAN, MWRiOP, 7093, s. 137; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 295; Księga depozytów PZS, poz. 135; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 295; Katalog TZSP, 1928, poz. 295; Katalog TZSP, 1930, poz. 295; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 295.

296

Nieznany | Artist Unknown

Święty Paweł
St. Paul

olej, płótno | oil on canvas, 70 x 55

- Zapis Tekli Rapackiej z 1879 r. Depozyt w PZS od 1920 r., eksponowany w pałacu Łazienkowskim i Belwederze. W latach 1925–1939 eksponowany w Spale, w zakrystii, konserwowany w pracowni Zamku Królewskiego 15 grudnia 1933 r., prawdopodobnie ponownie wypożyczony do Spawy. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Tekla Rapacka in 1879. Deposited in the National Collection of Art from 1920, exhibited in Łazienki and Belweder Palaces. Exhibited from 1925 to 1939 in the sacristy of Spawa. Underwent restoration in the workshop of the Royal Castle on 15 December 1933, most likely again then loaned to Spawa. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 27, poz. 296; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 296; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 296; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 296; AAN, MWRiOP, 7093, s. 137; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 296; Księga depozytów PZS, poz. 204; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 296; Katalog TZSP, 1928, poz. 296; Katalog TZSP, 1930, poz. 296; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 296.

297

Nieznany | Artist Unknown

Pustelnik

Hermit

olej, płótno | oil on canvas, 133 x 103

- Zapis Tekli Rapackiej z 1879 r. Depozyt w PZS od 1920 r., eksponowany w pałacu Łazienkowskim i Belwederze. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 414-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Tekla Rapacka in 1879. Deposited in the National Collection of Art from 1920, exhibited in Łazienki and Belweder Palaces. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 414-D). **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 27, poz. 298; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 298; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 298; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 298; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 298; Księga depozytów PZS, poz. 153; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 298; Katalog TZSP, 1928, poz. 298; Katalog TZSP, 1930, poz. 298; Katalog TZSP, 1933, s. 12, poz. 297.

Bloemen Pieter van (ok. | ca. 1657–1720)
kopia, autor nieznany | copy by an unknown author

Wjazd Michała Radziwiłła do Rzymu w 1680 r. (Wjazd Ossolińskiego do Rzymu)
Entrance of Michał Radziwiłł into Rome in 1680 (Entrance of Ossoliński into Rome)

olej, płótno | oil on canvas, 69 x 220

- Dar Felicji Pietraszkiewiczowej. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r., gdzie w czasie okupacji został zinventaryzowany przez Niemców pod numerem III BR/158. Włączony do zbiorów ML w 1945 r.

Gift of Felicia Pietraszkiewiczowa. Deposited in the Lublin Museum in November 1922, where during the occupation it was inventoried by the Germans as no. III BR/158. Incorporated into the collection of the Lublin Museum in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Lubelskie w Lublinie, nr inw. | Owned by the Lublin Museum, inv. S/Mal/236/ML

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 27, poz. 297; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 297; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 297; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 297; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 297; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 297; Katalog TZSP, 1928, poz. 297; Katalog TZSP, 1930, poz. 297; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 298; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 24; Inwentarz Dział III Sztuki, s. 16.

299

Łubieńska Maria (ok. | ca. 1835 – ok. | ca. 1900),
Gerson Wojciech (1831–1901)

Witraż – Geniusz sztuki (Witraż – okno malowane według kartonu Wojciecha Gersona), ok. 1880
*Stained Glass Window – Genius of Art (Stained Glass Window – Created According to a Cartoon
by Wojciech Gerson)*, ca. 1880

255 x 133

- Zakupiony w 1880 r. W 1932 r. eksponowany na stałej ekspozycji w Zachęcie. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. lub w marcu 1942 r. (brak informacji). Włączony do zbiorów MNW w 1945 r. (nr inw. 157490 MNW). **UTRACONY OK. 1950 R.**

Purchased in 1880. Displayed in the permanent exhibition of TZSP in 1932. Deposited in MNW in November 1939 or March 1942 (lack of information). Incorporated into the collection of MNW in 1945 (inv. 157490 MNW). **LOST CA. 1950.**

- sygn.: brak danych | sig.: no data

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1878, s. 11; Sprawozdanie TZSP za rok 1880, s. 15; Katalog TZSP, 1904, s. 27, poz. 299; Katalog TZSP, 1908, s. 13, poz. 299; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 299; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 299; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 299; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 299; Katalog TZSP, 1928, poz. 299; Katalog TZSP, 1930, poz. 299; AAN, MWRiOP, 7003, s. 137; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 299; Katalog TZSP, 1935, s. 17, poz. 299; Katalog TZSP, 1938, s. 18, poz. 299.

300

Kucharzewski Ludwik (1838–1889 lub | or 1842–1889)

Medalion – Celina z Gruszeckich Domańska (zm. 20 czerwca 1863), 1863

Medallion – Celina Domańska née Gruszecka (dec. 20 June 1863), 1863

marmur biały, śr. 50 | white marble, 50 diam.

- Dar Marii z Gruszeckich Kalinowskiej z 1899 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Maria Kalinowska née Gruszecka in 1899. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. 131761 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 27, poz. 300; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 300; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 300; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 300; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 300; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 300; Katalog TZSP, 1928, poz. 300; Katalog TZSP, 1930, poz. 300; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 300; Katalog TZSP, 1935, s. 17, poz. 300; Katalog TZSP, 1938, s. 18, poz. 300.

301

Brodzki Wiktor (1826–1904)

Popiersie Józefa Mianowskiego, 1880

Bust of Józef Mianowski, 1880

marmur biały, wys. 63 | white marble, 63 h.

- Pierwszy egzemplarz rzeźby został skradziony z Wystawy Towarzystwa w 1881 r. Zakupiony w 1882 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

The original copy of the sculpture was stolen from an exhibition of the Society in 1881. Purchased in 1882. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. | sig.: *W. BRODZKI*
napis na podstawie | inscription on base: *J. MIANOWSKI*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131780 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1881, s. 4; Sprawozdanie TZSP za rok 1882, s. 7; Sprawozdanie TZSP za rok 1883, s. 23; Katalog TZSP, 1904, s. 27, poz. 301; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 301; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 301; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 301; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 301; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 301; Katalog TZSP, 1928, poz. 301; Katalog TZSP, 1930, poz. 301; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 301; Katalog TZSP, 1935, s. 17, poz. 301; Katalog TZSP, 1938, s. 18, poz. 301.

302

Weloński Pius (1849–1931)

Gladiator, 1892

brąz, wys. 218 | bronze, 218 h.

- Dar Włodzimierza Spasowicza z 1901 r. Zdeponowany w MNW 10 lipca 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r. (nr inw. 183504 MNW). W 1946 r. wypożyczony do dekoracji Urzędu Rady Ministrów. **UTRACONY PO 1946 R.** Prawdopodobnie tożsamy z *Gladiatorem* eksponowanym w Parku Ujazdowskim, ustawionym w miejscu innego egzemplarza rzeźby, podarowanej miastu przez Emanuela Bułhaka w 1932 r.

Gift of Włodzimierz Spasowicz in 1901. Deposited in MNW on 10 July 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945 (inv. 183504 MNW). Loaned in 1946 to adorn the Office of the Council of Ministers. **LOST AFTER 1946.** Probably identical with *Gladiator* exhibited in Ujazdowski Park, set on the spot of another copy of the sculpture donated to the city by Emanuel Bułhak in 1932.

- sygn. | sig.: *Pio Weloński* | *Roma 1892*

■ Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1901, s. 5; Katalog TZSP, 1904, s. 27, poz. 302; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 302; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 302; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 302; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 302; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 302; Katalog TZSP, 1928, poz. 302; Katalog TZSP, 1930, poz. 302; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 302; Katalog TZSP, 1935, s. 17, poz. 302; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 38; Katalog TZSP, 1938, s. 18, poz. 302; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 45, poz. 207; Bericht für Juli 1942.

- Negatyw w MNW nr 13245 | Negative in MNW no. 13245

303

Laszczka Konstanty (1865–1956), Łopieński Jan (1838–1907)

Zima (La Cigale, Akt kobiety), posąg, 1895 (odlew 1899)
Winter (La Cigale, Female Nude), statute, 1895 (cast 1899)

brąz, wys. 126 | bronze, 126 h.

- Dar Adama hr. Krasińskiego. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Count Adam Krasiński. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *K. Laszczka* | 1895
ODLEW ŁOPIEŃSKI | *Warszawa 1899*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 183501 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1904, s. 27, poz. 303; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 303; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 303; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 303; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 303; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 303; Katalog TZSP, 1928, poz. 303; Katalog TZSP, 1930, poz. 303; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 303; Katalog TZSP, 1935, s. 17, poz. 303; Katalog TZSP, 1938, s. 18, poz. 303.

304

Olesiński Antoni (1857–1904)

Popiersie Feliksa Gebethnera, 1889

Bust of Feliks Gebethner, 1889

marmur biały, wys. 75 | white marble, 75 h.

- Zakupiony w 1889 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1889. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *A. OLESIŃSKI* | 1889
napis na podstawie | inscription on base: *FELIKS GEBETHNER*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131754 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1889, s. 4; Katalog TZSP, 1904, s. 27, poz. 304; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 304; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 304; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 304; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 304; Katalog TZSP, 1925, s. 11, poz. 304; Katalog TZSP, 1928, poz. 304; Katalog TZSP, 1930, poz. 304; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 304; Katalog TZSP, 1935, s. 17, poz. 304; Katalog TZSP, 1938, s. 18, poz. 304; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 43, poz. 196.

305

Syrewicz Bolesław (1835–1899)

Popiersie Edwarda bar. Rastawieckiego, 1875

Bust of Bar. Edward Rastawiecki, 1875

marmur biały | white marble, 53 x 46 x 23

- Zakupiony w 1875 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1875. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *B. SYREWICZ 1875*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131681 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1875, s. 26; Katalog TZSP, 1904, s. 27, poz. 305; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 305; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 305; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 305; Katalog TZSP, 1924, s. 12, poz. 305; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 305; Katalog TZSP, 1928, poz. 305; Katalog TZSP, 1930, poz. 305; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 305; Katalog TZSP, 1935, s. 17, poz. 305; Katalog TZSP, 1938, s. 18, poz. 305; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 44, poz. 202, ilustr.

306

Syrewicz Bolesław (1835–1899)

Popiersie Justyniana Karnickiego, 1876

Bust of Justynian Karnicki, 1876

marmur biały, wys. 52 | white marble, 52 h.

- Zakupiony w 1876 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1876. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *B. Syrewicz 1876*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131755 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1876, s. 25; Katalog TZSP, 1904, s. 27, poz. 306; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 306; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 306; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 306; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 306; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 306; Katalog TZSP, 1928, poz. 306; Katalog TZSP, 1930, poz. 306; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 306; Katalog TZSP, 1935, s. 17, poz. 306; Katalog TZSP, 1938, s. 18, poz. 306; Czterdzieciestolecie TZSP, kat. 1939, s. 44, poz. 203.

307

Rygier Teodor (1841–1913)

Kopernik
Copernicus

brąz, wys. 67 | bronze, 67 h.

■ *Kopernik siedzący z książką na kolanach.*

Zakupiony w 1874 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r. (nr inw. 156117 MNW). Wykreślono z księgi inwentarzowej na polecenie Ministerstwa Kultury i Sztuki 24 marca 1954 r.

Copernicus seated, with a book on his lap.

Purchased in 1874. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945 (inv. 156117 MNW). Deleted from the inventory register on the directive of the Ministry of Culture and Arts of 24 March 1954.

■ nicsygnowany | unsigned

napis na cokole | inscription on pedestal: *MIKOŁAJ KOPERNIK*

■ Obecne miejsce przechowywania nieznane | Current location unknown

■ Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1904, s. 27, poz. 307; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 307; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 307; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 307; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 307; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 307, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 307, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 307, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 307; Katalog TZSP, 1935, s. 17, poz. 307; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 28; Katalog TZSP, 1938, s. 18, poz. 307; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 43, poz. 199.

■ Negatyw w MNW nr 14754 | Negative in MNW no. 14754

308

Rygier Teodor (1841–1913)

Płaskorzeźba staroromańska

Old Roman Relief

gips, brak danych | plaster of Paris, no data

- Brak informacji o pochodzeniu. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

No information as to provenance. **LOST 1939–1945.**

- sygn.: brak danych | sig.: no data

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 27, poz. 308; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 308; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 308; Sprawozdanie TZSP za rok 1913, s. 9; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 308; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 308; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 308; Katalog TZSP, 1928, poz. 308; Katalog TZSP, 1930, poz. 308; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 308.

309

Pruszyński Andrzej (1836–1895)

Medalion – Władysław Oleszczyński, 1866

Medallion – Władysław Oleszczyński, 1866

marmur biały, śr. 48 | white marble, 48 dia.

- Zakupiony w 1883 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1883. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131756 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 309; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 309; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 309; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 309; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 309; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 309; Katalog TZSP, 1928, poz. 309; Katalog TZSP, 1930, poz. 309; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 309; Katalog TZSP, 1935, s. 17, poz. 309; Katalog TZSP, 1938, s. 18, poz. 309.

310

Steinman (Steinmann) Leopold (1848–1897)

Medalion – Adam Mickiewicz, 1897

Medallion – Adam Mickiewicz, 1897

brąz, śr. 44 | bronce, 44 dia.

- Dar autora. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of the artist. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *L Steinman 20 Luty – 4 Marca 1897*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 310; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 310; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 310; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 310; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 310; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 310; Katalog TZSP, 1928, poz. 310; Katalog TZSP, 1930, poz. 310; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 310; Katalog TZSP, 1935, s. 17, poz. 310; Katalog TZSP, 1938, s. 18, poz. 310.

- **Repr. wg innego egzemplarza ze zb. Muzeum Literatury w Warszawie, nr inw. G. 151. | Reproduction according to another copy from the collection of the Museum of Literature in Warsaw, inv. G. 151.**

311

Rygier Teodor (1841–1913)

Medalion – Jan Matejko, 1872

Medallion – Jan Matejko, 1872

marmur biały, śr. 53 | white marble, 53 dia.

- Zakupiony w 1873 r. (w katalogu z 1920 r. jako dar Emilii z Kronenbergów Blochowej). Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1873 (in the catalogue of 1920 listed as gift of Emilia Bloch née Kronenberg). Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *T. RYGIER.* | 1872
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131806 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1873, s. 13; Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 311; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 311; Katalog TZSP, 1912, s. 12, poz. 311; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 311; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 311; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 311; Katalog TZSP, 1928, poz. 311; Katalog TZSP, 1930, poz. 311; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 311; Katalog TZSP, 1935, s. 17, poz. 311; Katalog TZSP, 1938, s. 18, poz. 311.

312

Święcki Wojciech (1823–1873)

Medalion – Wilia i Niemen (Niemen i Wisła), 1870

Medallion – Wilia and Niemen (Niemen and Vistula), 1870

terakota, śr. 46 | terra cotta, 46 dia.

- Zakupiony w 1873 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1873. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Paris 1870* | *A. Święcki*

Niemen w gwałtowne pochwyci ramiona | *Niesie na skały i dzikie przestworza* | *Tuli kochankę do zimnego łona* | *I giną razem w głębokości morza*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 164449 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1873, s. 13; Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 312; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 312; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 312; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 312; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 312; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 312; Katalog TZSP, 1928, poz. 312; Katalog TZSP, 1930, poz. 312; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 312; Katalog TZSP, 1935, s. 17, poz. 312; Katalog TZSP, 1938, s. 18, poz. 312; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 44, poz. 204.

313

Marczewski Hipolit Kasjan (1853–1905)

Ksiądz Augustyn Kordecki, posąg, 1880

Father Augustyn Kordecki, statue, 1880

brąz | bronze 93 x 38 x 35

- Wykonany na konkurs „Statuetka przedstawiająca ks. Kordeckiego”, zakupiony w 1880 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Created for the competition “Statuette depicting Father Kordecki”, purchased in 1880. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. | sig.: *H. Marczewski 1880*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rz.D.145 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1880, s. 2; Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 313; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 313; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 313; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 313; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 313; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 313; Katalog TZSP, 1928, poz. 313; Katalog TZSP, 1930, poz. 313; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 313; Katalog TZSP, 1935, s. 17, poz. 313; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 43; Katalog TZSP, 1938, s. 18, poz. 313.

314

Mularski Piotr Ignacy (1865–1887)

Powrót z Ziemi, 1886

Return from the Earth, 1886

terakota, wys. 83 | terra cotta, 83 h.

- Zakupiony w 1887 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1887. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Piotr Mularski 1886*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1887, s. 4; Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 314; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 314; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 314; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 314; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 314; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 314; Katalog TZSP, 1928, poz. 314; Katalog TZSP, 1930, poz. 314; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 314; Katalog TZSP, 1935, s. 17, poz. 314; Katalog TZSP, 1938, s. 18, poz. 314

315

Pyrowicz Ludwik (1859–1910)
kopia dzieła P. Mularskiego | copy of a work by P. Mularski

Powrót z Ziemi – kopia, 1886
Return from the Earth – copy, 1886

terakota | terra cotta 83 x 21 x 21

- Dar Ludwika Pyrowicza z 1893 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Ludwik Pyrowicz in 1893. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131964 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 315; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 315; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 315; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 315; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 315; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 315; Katalog TZSP, 1928, poz. 315; Katalog TZSP, 1930, poz. 315; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 315; Katalog TZSP, 1935, s. 17, poz. 315; Katalog TZSP, 1938, s. 18, poz. 315.

316

Kucharzewski Ludwik (1838–1889 lub | or 1842–1889)

Ksiądz Jakub Falkowski z głuchoniemymi dziećmi (X. Pijar Jakub Falkowski), 1870
Father Jakub Falkowski with Deaf-mute Children (Fr. Jakub Falkowski, Piarist), 1870

brąz | bronze 46 x 28 x 32

- Zakupiony w 1872 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1872. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *L Kucharzewski | Roma | 1870*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131764 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1872, s. 9; Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 316; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 316; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 316; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 316; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 316; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 316; Katalog TZSP, 1928, poz. 316; Katalog TZSP, 1930, poz. 316; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 316; Katalog TZSP, 1935, s. 17, poz. 316; Katalog TZSP, 1938, s. 18, poz. 316; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 43, poz. 194.

317

Łubieńska Amelia Jadwiga (1852–1930)

Popiersie Teresiny, modelki włoskiej, 1879

Bust of Teresina, Italian Model, 1879

marmur biały | white marble 64 x 53 x 31

- Dar autorki z 1882 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1882. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *Hedwige Łubieńska* | *lece 1879* (w katalogu niesygnowany | unsigned in the catalogue)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131773 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1882, s. 7, 24; Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 317; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 317; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 317; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 317; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 317; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 317; Katalog TZSP, 1928, poz. 317; Katalog TZSP, 1930, poz. 317; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 317; Katalog TZSP, 1935, s. 17, poz. 317; Katalog TZSP, 1938, s. 18, poz. 317.

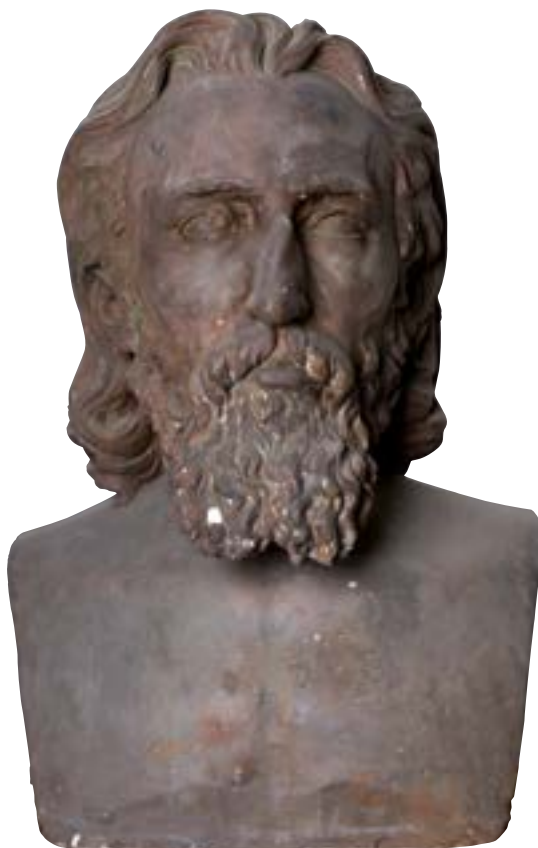
318

Gadomski Walery (1833–1911)

Głowa Jana Matejki, [1873]

Head of Jan Matejko, [1873]

gips patynowany, wys. 72 | patinated plaster, 72 h.

- Dar Józefa Orłowskiego z 1878 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Józef Orłowski in 1878. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- niesygnowany | unsigned
- Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv 131753 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1878, s. 12, 22; Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 318; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 318; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 318; Katalog TZSP, 1920, s. 13, poz. 318; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 318; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 318; Katalog TZSP, 1928, poz. 318; Katalog TZSP, 1930, poz. 318; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 318; Katalog TZSP, 1935, s. 17, poz. 318; Katalog TZSP, 1938, s. 18, poz. 318.

319

Pruszyński Andrzej (1836–1895), Łopieński Jan (1838–1907)

Święty Sebastian, 1875

St. Sebastian, 1875

brąz | bronze 85 x 30 x 34

- Zakupiony w 1875 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1875. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *Modelował A.Pruszyński | konkurs 1871 r. | Odlewał i kończył z brązu Jan Łopieński.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131644 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1875, s. 26; Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 319; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 319; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 319; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 319; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 319; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 319; Katalog TZSP, 1928, poz. 319; Katalog TZSP, 1930, poz. 319; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 319; Katalog TZSP, 1935, s. 18, poz. 319; Katalog TZSP, 1938, s. 19, poz. 319; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 43, poz. 198.

320

Oleszczyński Seweryn (1801–1876)

Portret mężczyzny, 1819

Portrait of a Man, 1819

ołówek, papier | pencil on paper, 56 x 39

- Brak informacji o pochodzeniu, nabyty przed 1904 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

No information as to provenance, acquired prior to 1904. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Severin Oleszczyński robił 1819.*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 320; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 320; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 320; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 320; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 320; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 320; Katalog TZSP, 1928, poz. 320; Katalog TZSP, 1930, poz. 320; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 320; Katalog TZSP, 1935, s. 18, poz. 320; Katalog TZSP, 1938, s. 19, poz. 320.

321

Różni artyści | Various artists

Rysunki i akwarele artystów polskich – 176 rysunków (zbiory Ludwika Norblina)
Drawings and watercolours by Polish artists – 176 drawings (collection of Ludwik Norblin)

- Dar Ludwika Norblina z 1903 r. w postaci kolekcji rysunków i akwarel artystów polskich żyjących w różnych czasach, m.in.: J.P. Norblina, A. Orłowskiego, J.F. Piwarskiego, W. Smokowskiego, C.K. Norwida, T. Kwiatkowskiego, I. Gierdziejewskiego, J. Simmlera, H. Pillattiego, K. Pillatiego, J. Kossaka, F. Kostrzewskiego, W. Gersona, J. Polkowskiego, F. Tegazza, A. Rudzkiego, H. Siemiradzkiego, K. Millera, J. Buchbindera, M. Klass-Kazanowskiej, A. Kowalskiego-Wierusza, J. Maszyńskiego, A. Kotsisa, J. Chelmońskiego, W. Maleckiego, L. Kurelli, J. Fałata, H. Piątkowskiego i wielu innych.

Kolekcja została zdeponowana w tękach w MNW w marcu 1942 r., ale nie sposób dzisiaj ustalić dokładnej liczby rysunków. Niektóre teki zostały wywiezione przez Niemców w 1944 r., a następnie rewindykowane z różnych miejsc ze Śląska, Salzburga i Krakowa do MNW. Na skutek wyjęcia z tek rysunki utraciły proveniencję. Trwają prace nad ustaleniem liczby posiadanych rysunków pochodzących z tej kolekcji.

Gift of Ludwik Norblin in 1903 in the form of a collection of drawings and watercolours by Polish artists of various times, incl. J.P. Norblin, A. Orłowski, J.F. Piwarski, W. Smokowski, C.K. Norwid, T. Kwiatkowski, I. Gierdziejewski, J. Simmler, H. Pillatti, K. Pillati, J. Kossak, F. Kostrzewski, W. Gerson, J. Polkowski, F. Tegazzo, A. Rudzki, H. Siemiradzki, K. Miller, J. Buchbinder, M. Klass-Kazanowska, A. Kowalski-Wierusz, J. Maszyński, A. Kotsis, J. Chelmoński, W. Malecki, L. Kurella, J. Fałat, H. Piątkowski, and many more.

The collection was deposited in MNW in March 1942 in folios, but today it is impossible to establish the exact count of drawings. Some folios were taken by the Germans in 1944, and some of these were repossessed to MNW from various locations in Silesia, Salzburg, and Cracow. The drawings have lost records of their provenance due to removal from the folios. Studies are ongoing to determine the number of drawings surviving from this collection.

- **wł. Muzeum Narodowe w Warszawie | Owned by the National Museum in Warsaw**

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1902, s. 9; KW, 1903; Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 321; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 321; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 321; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 321; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 321; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 321; Katalog TZSP, 1928, poz. 321; Katalog TZSP, 1930, poz. 321; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 321; Katalog TZSP, 1935, s. 18, poz. 321; Katalog TZSP, 1938, s. 19, poz. 321; Rewindykacje, poz. Rew.10103.

Rysunki i akwarele znakomitych artystów obcych (zbiory Emilii z Kronenbergów Blochowej)
Drawings and watercolours by foreign artists (collection of Emilia Bloch née Kronenberg)

- Dar Emilii z Kronenbergów Blochowej w 1903 r. (*Od pani Emilii Blochowej: kolekcję z górą 1000 oryginalnych rysunków, artystów wszelkich szkół i narodowości (zbiór jej ś.p. męża) wraz z trzema podstawami odpowiednimi do ich wystawienia*).

Kolekcja Blocha liczy kilkaset pozycji. Znajdowały się w niej rysunki dawnych mistrzów ułożone w tekach według szkół. W marcu 1942 r. w MNW zdeponowano kilka tek zawierających dzieła artystów europejskich, np.: Teka – Rysunki Włoskie – szt. 54; ½ folio Teki I/Rysunki/Ecole française – szt. 57; Teki III/Rysunki/„Szkoła rosyjska” – szt. 55; ½ folio Teki 7 z napisem: „Teki IV A Francuzi = 107 /razem z teką B/”, rysunków 213 – szkoła francuska w. XIX, nieliczne z końca w. XVII; ½ folio Teki 9: „Szkoła Francuska” rysunków 62 przeważnie z w. XIX, kilka z w. XVIII; ½ folio Teki 22: Rysunki szkoły niemieckiej, sztuk 84, przeważnie w. XIX; ½ folio Teki: Ecole italienne N. 1, rysunków 21 w. XVII i XVIII; ½ folio teki: Ecole italienne N. 2, rysunków 21 szkoły włoskiej i francuskiej w. XVIII i XIX, rycin 4, w. XVII–XIX. Niektóre teki zostały wywiezione przez Niemców w 1944 r. i rewindykowane z różnych kierunków: ze Śląska, Salzburga, Krakowa, przekazane także za pośrednictwem NDMiOZ w 1949 r., jedna teka została przekazana przez BUW w 1955 r. Włączono je do zbiorów MNW. Trwają prace nad ustaleniem liczby posiadanych rysunków pochodzących z tej kolekcji. W niniejszym katalogu podano przykładowe wizerunki rozpoznanych rysunków:

Gift of Emilia Bloch née Kronenberg in 1903 (From Mrs. Emilia Bloch: a collection of over 1,000 original drawings by artists of various schools and nationalities (a collection of her late husband), together with three stands suitable for displaying them).

Bloch's collection contains several hundred pieces of drawings by old masters, arranged in folios by school. In March 1942, MNW received a deposit of several folios containing works by European artists, e.g.: Folio – Italian Drawings – 54 pcs.; ½ Folio I/Drawings/Ecole Française – 57 pcs.; Folio III/Drawings/Russian School – 55 pcs.; ½ Folio 7 with inscription: “Folio IV A Frenchmen = 107 /together with folio B/” 213 drawings – French School of the 19th C., few from the late 17th; ½ Folio 9: French School, 62 drawings primarily from the 19th C., a few from the 18th; ½ Folio 22: Drawings of the German School, 84 pcs., primarily from the 19th C.; ½ Folio: Ecole Italienne N. 1, 21 drawings from the 17th and 18th C.; ½ Folio: Ecole Italienne N. 2, 21 drawings of Italian and French Schools from the 18th and 19th C., 4 prints, 17–19th C.

Some folios were taken by the Germans in 1944; some were repossessed from various locations in Silesia, Salzburg, and Cracow, others conveyed through through the efforts of NDMiOZ in 1949, one folio was transferred by BUW in 1955. All were incorporated into the collection of MNW. Studies are conducted to determine the number of drawings surviving from this collection. Reproduced below are examples of some of the identified works.

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie | Owned by the National Museum in Warsaw

- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1903, s. 9; Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 322; Sztuka, 1904; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 322; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 322; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 322; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 322; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 322; Katalog TZSP, 1928, poz. 322; Katalog TZSP, 1930, poz. 322; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 322; Katalog TZSP, 1935, s. 18, poz. 322; Katalog TZSP, 1938, s. 19, poz. 322; Rewindykacje, poz. Rew.2741, Rew.3300, Rew.4137–4138, Rew.10104, Rew.10068–10069.

322a

Quast Pieter (1605/6–1647)

Oplakiwanie Chrystusa, 1639
Lamentation over Christ, 1639

pergamin, pióro, lawowanie, kredka | pen and ink, crayon,
ink wash on parchment, 18,8 x 23,7

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Pieter Quast* [...] 1639
- nr inw. | inv. Rys.Ob.d.827 MNW

322b

Schellinks Willem (1627–1678)

Widok parku z fontanną, ok. 1664
View of a Park with Fountain, ca. 1664

papier żeberkowy, kredka, lawowanie | crayon, ink wash on laid paper,
39,6 x 30,4

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *W.S.*
- nr inw. | inv. Rys.Ob.d.841 MNW

322c

Moeyaert Claes Cornelisz (1591–1655)

Bachus i Ariadna na Naksos, 1624–1626
Bacchus and Ariadne on Naxos, 1624–1626

papier żeberkowy, pióro, lawowanie, ołówek | pen and ink,
crayon, ink wash on laid paper, 21,7 x 31,9

- nr inw. | inv. Rys.Ob.d.913 MNW

322e

Tiepolo Giovanni Domenico (1727–1804)

Martwy wielbłąd, 1759–1791
Dead Camel, 1759–1791

papier żeberkowy z filigranem, pióro, lawowanie | pen and ink,
ink wash on watermarked laid paper, 20 x 25,8

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Dom.o Tiepolo f.*
- nr inw. | inv. Rys.Ob.d.159 MNW

322f

Benso Giulio (1592–1668)

Wojownicy przed królową, 1612–1668
Warriors Before the Queen, 1612–1668

papier, pióro, lawowanie | pen and ink, ink wash on paper,
34,3 x 47,2

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *giorgio Vasari f.;*
na odwrocie piórem | on back in ink: *Ex Coll: H.Hamal Leod*
- nr inw. | inv. Rys.Ob.d.295 MNW

322g

Ghezzi Pier Leone (1674–1755)

Cyrulik i pielęgniarka, 1694–1755

Surgeon and Nurse, 1694–1755

papier, pióro | pen and ink on paper, 29,1 x 20,8

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Pier Leone Ghezzi Romano*
- nr inw. | inv. Rys.Ob.d.350 MNW

322h

Guardi Giacomo (1764–1835)

Widok Torre di Marghera, ok. 1800

View of Torre di Marghera, ca. 1800

papier żeberkowy, pióro, lawowanie | pen and ink, ink wash
on laid paper, 12,4 x 19,3

- sygn. p.g. | sig. u.r.: *Guardi*
- nr inw. | inv. Rys.Ob.d.166 MNW

322i

Salviati Francesco (1510–1563)

Ofiara Abrahama, ok. 1545

Sacrifice of Abraham, ca. 1545

papier żeberkowy, pióro | pen and ink on laid paper,
39.7 x 28

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *TL*
- nr inw. | inv. Rys.Ob.d.293 MNW

322j

Toeput Lodewijk (ok. 1550 – ok. 1605)

Widok willi włoskiej, 1578

View of an Italian Villa, 1578

papier żeberkowy z filigranem, pióro, lawowanie | pen and ink, ink
wash on watermarked laid paper, 20,4 x 31,5

- niesygnowany | unsigned
- nr inw. | inv. Rys.Ob.d.175 MNW

323

Simmler Józef (1823–1868)

Studium rąk Zygmunta Augusta, do obrazu „Śmierć Barbary Radziwiłłówny” (Dwie rączki)
Study of the Hands of Sigismund Augustus, for the Painting “Death of Barbara Radziwiłłówna” (Two Hands)

olej, płótno | oil on canvas, 22 x 27

- Brak informacji o pochodzeniu, nabyty przed 1904 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

No information as to provenance, acquired prior to 1904. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- nicsygnowany | unsigned

- Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 683 MNW

- Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 323; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 323; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 323; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 323; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 323; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 323; Katalog TZSP, 1928, poz. 323; Katalog TZSP, 1930, poz. 323; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 323; Katalog TZSP, 1935, s. 18, poz. 323; Katalog TZSP, 1938, s. 19, poz. 323; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1128.

324

Nieznany | Artist Unknown

*Dama
Lady*

olej, płótno | oil on canvas, 73,5 x 60

- Brak informacji o pochodzeniu, w zbiorach przed 1904 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 984-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

No information as to provenance, present in the collection prior to 1904. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 984-D). **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 324; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 324; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 324; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 324; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 324; Księga depozytów PZS, poz. 171; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 324; Katalog TZSP, 1928, poz. 324; Katalog TZSP, 1930, poz. 324; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 324.

325

Gierdziejewski Ignacy (1826–1860)

Szkic do „Konrada Wallenroda”

Sketch for “Konrad Wallenrod”

olej, płótno na desce | oil on canvas mounted on panel, 32 x 25

- Brak informacji o pochodzeniu, w zbiorach przed 1904 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

No information as to provenance, present in the collection prior to 1904. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- nicsygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 573 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 325; Katalog TZSP, 1908, s. 14, poz. 325; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 325; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 325; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 325; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 325; Katalog TZSP, 1928, poz. 325; Katalog TZSP, 1930, poz. 325; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 325; Katalog TZSP, 1935, s. 18, poz. 325; Katalog TZSP, 1938, s. 19, poz. 325; Archiwum MNW, 706, poz. Z.196.

Masłowski Stanisław (1853–1926)

Kościół wiejski w Garbowie (W kościele wiejskim w Garbowie), 1901
Village Church in Garbowo (In the Village Church in Garbowo), 1901

akwarela, papier | watercolour on paper, 128 x 73

- Zakupiony w 1903 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 6. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przejęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1903. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 6. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *STANISŁAW MASŁOWSKI | w GARBOWIE. 1901.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.12140 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1903, s. 9; Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 326; Katalog TZSP, 1908, s. 15, poz. 326; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 326; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 326; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 326; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 326; Katalog TZSP, 1928, poz. 326; Katalog TZSP, 1930, poz. 326; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 326; Katalog TZSP, 1935, s. 18, poz. 326; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 41; Katalog TZSP, 1938, s. 19, poz. 326; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.407; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 50, poz. 171, ilustr.; Spisok, rysunki w ramach, 1956, poz. 18.

327

Ruszczyc Ferdynand (1870–1936)

Ruczaj leśny (Strumyk leśny), 1900

Forest Brook (Forest Stream), 1900

olej, płótno | oil on canvas, 113 x 160

- Dar fundatorów Muzeum Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych z 1902 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the benefactors of the Museum of the Society for the Encouragement of Fine Arts in 1902. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *F Ruszczyc | Bohdanów 1900*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 454 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1902, s. 9; Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 327; Katalog TZSP, 1908, s. 15, poz. 327; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 327; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 327; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 327; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 327; Katalog TZSP, 1928, poz. 327; Katalog TZSP, 1930, poz. 327; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 327; Katalog TZSP, 1935, s. 18, poz. 327; Katalog TZSP, 1938, s. 19, poz. 327; Archiwum MNW, 706, poz. Z.704.

Lentz Stanisław (1861–1920)

*Portret prof. Aleksandra Jabłonowskiego, 1900**Portrait of Prof. Aleksander Jabłonowski, 1900*

olej, płótno | oil on canvas, 136 x 111

- Dar fundatorów Muzeum Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych z 1903 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 3. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przejęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of the benefactors of the Museum of the Society for the Encouragement of Fine Arts in 1903. In late August – early September 1939, secured in the Society’s building, packed into crate no. 3. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Stanisław Lentz 1900.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 87 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1903, s. 9; Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 328; Katalog TZSP, 1908, s. 15, poz. 328; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 328; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 328; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 328; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 328, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 328, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 328, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 13, poz. 328; Katalog TZSP, 1935, s. 18, poz. 328; Katalog TZSP, 1938, s. 19, poz. 328; TZSP 18–21 IX 1939; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 48, poz. 161, ilustr.; Spisok, 1956, poz. W.41.

329

Trębicki Michał (1842–1902)

Krajobraz szwajcarski – zamek w Chillon (Widok ze Szwajcarii)
Swiss Landscape – Château de Chillon (Scene from Switzerland)

akwarela, papier | watercolour on paper, 28 x 44

- Dar Marii Trębickiej z 1902 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r., gdzie w czasie okupacji został zinventoryzowany przez Niemców pod numerem III BR/97. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Maria Trębicka in 1902. Deposited in the Lublin Museum in November 1922, where during the occupation it was inventoried by the Germans as no. III BR/97. **LOST 1939–1945.**

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *MT* (splcione | intertwined)

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 329; Katalog TZSP, 1908, s. 15, poz. 329; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 329; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 329; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 329; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 329; Katalog TZSP, 1928, poz. 329; Katalog TZSP, 1930, poz. 329; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 329; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 18; Katalog TZSP, 1935, s. 18, poz. 329; Katalog TZSP, 1938, s. 19, poz. 329; Inwentarz Dział III Sztuki, s. 16; AAN, MKiS, 387/25, s. 216; Kostankiewicz, Straty ML, 1995, s. 8, poz. 4; Straty MP, 1998, s. 258, poz. 363, ilustr.

- **Negatyw w ML, wg dawnej fot. | Negative in ML, based on an old photograph**

330

Trębicki Michał (1842–1902)

Krajobraz szwajcarski – widok miasteczka (Widok ze Szwajcarii)

Swiss Landscape – View of a Town (Scene from Switzerland)

akwarela, papier | watercolour on paper, 28 x 44

- Dar Marii Trębickiej z 1902 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r., gdzie w czasie okupacji został zinwentaryzowany przez Niemców pod nr. III BR/80. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Maria Trębicka in 1902. Deposited in the Lublin Museum in November 1922, where during the occupation it was inventoried by the Germans as no. III BR/80. **LOST 1939–1945.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: (nieczytelna | illegible)

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 330; Katalog TZSP, 1908, s. 15, poz. 330; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 330; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 330; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 330; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 330; Katalog TZSP, 1928, poz. 330; Katalog TZSP, 1930, poz. 330; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 330; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 19; Katalog TZSP, 1935, s. 18, poz. 330; Katalog TZSP, 1938, s. 19, poz. 330; Inwentarz Dział III Sztuki, s. 16; AAN, MKiS, 387/25, s. 216; Kostankiewicz, Straty ML, 1995, s. 6, poz. 9; Straty MP, 1998, s. 259, poz. 364, ilustr.

- **Negatyw w ML, wg dawnej fot. | Negative in ML, based on an old photograph**

331

Pankiewicz Józef (1866–1940)

Wnętrze katedry w Chartres
Interior of the Cathedral in Chartres

olej, płótno | oil on canvas, 84 x 52

- Dar fundatorów Muzeum Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych z 1903 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the benefactors of the Museum of the Society for the Encouragement of Fine Arts in 1903. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Pankiewicz*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 344 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1903, s. 9; Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 331; Katalog TZSP, 1908, s. 15, poz. 331; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 331; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 331; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 331; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 331; Katalog TZSP, 1928, poz. 331; Katalog TZSP, 1930, poz. 331; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 331; Katalog TZSP, 1935, s. 18, poz. 331; Katalog TZSP, 1938, s. 19, poz. 331; Archiwum MNW, 706, poz. Z.787.

332

Różni artyści | Various artists

Rysunki i akwarele znakomitych artystów obcych (zbiory Emilii z Kronenbergów Blochowej)
Drawings and watercolours by eminent foreign artists (collection of Emilia Bloch née Kronenberg)

- Informacje: patrz. poz. kat. 322.

Information: See cat. no. 322.

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie | Owned by the National Museum in Warsaw

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1903, s. 9; Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 332; Sztuka, 1904; Katalog TZSP, 1908, s. 15, poz. 332; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 332; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 332; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 332; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 332; Katalog TZSP, 1928, poz. 332; Katalog TZSP, 1930, poz. 332; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 332; Katalog TZSP, 1935, s. 18, poz. 332; Katalog TZSP, 1938, s. 19, poz. 332.

333

Piowski Jan Feliks (1794–1859)

Portret dra Jana Siestrzyńskiego

Portrait of Dr. Jan Siestrzyński

litografia, papier | lithograph on paper, 21 x 16

- Brak informacji o pochodzeniu, nabyty przed 1904 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

No information as to provenance, acquired prior to 1904. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. śr.d. | sig. l.c.: *JFP*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.17712 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1904, s. 29, poz. 333; Katalog TZSP, 1908, s. 15, poz. 333; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 333; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 333; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 333; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 333; Katalog TZSP, 1928, poz. 333; Katalog TZSP, 1930, poz. 333; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 333; Katalog TZSP, 1935, s. 18, poz. 333; Katalog TZSP, 1938, s. 19, poz. 333.

334

Pawliszak Wacław (1866–1905)

Atak Tatarów

Attack of the Tatars

tusz, gwasz, brystol na tekturze | ink, gouache on bristol board mounted on cardboard, 24,6 x 42

- Dar rodziny autora z 1905 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of the family of the artist in 1905. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *W. Pawliszak*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.160233 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1908, s. 15, poz. 334; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 334; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 334; Katalog TZSP, 1924, s. 13, poz. 334; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 334; Katalog TZSP, 1928, poz. 334; Katalog TZSP, 1930, poz. 334; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 334; Katalog TZSP, 1935, s. 18, poz. 334; Katalog TZSP, 1938, s. 19, poz. 334; Archiwum MNW, 706, poz. Z.576; Rewindykacje, poz. Rew.13749.

335

Kotarbiński Wilhelm (1849–1921)

Wskrzeszenie syna wdowy z Naim (Chrystus Wskreszający; Wskrzeszenie Łazarza), 1879
The Raising of the Son of the Widow from Naim (Christ Raising the Dead; The Raising of Lazarus), 1879
olej, płótno | oil on canvas, 149 x 222

- Obraz ten w 1882 r. zakupił na wystawie TZSP Jan Bloch. Dar Emilii z Kronenbergów Blochowej dla TZSP w 1903 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów. Zdeponowany w MNW w lutym 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased at an exhibition of the Society for the Encouragement of Fine Arts in 1882 by Jan Bloch. Gift of Emilia Bloch née Kronenberg to the Society in 1903. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers. Deposited in MNW in February 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Wilhelm | Kotarbiński | Roma | 1879*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1073 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1903, s. 9; Katalog TZSP, 1904, s. 31, poz. 335; Katalog TZSP, 1908, s. 15, poz. 335; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 335; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 335; Katalog TZSP, 1924, s. 14, poz. 335; Księga depozytów PZS, poz. 172; Katalog TZSP, 1925, s. 12, poz. 335; Katalog TZSP, 1928, poz. 335; Katalog TZSP, 1930, poz. 335; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 335; Katalog TZSP, 1935, s. 18, poz. 335; Katalog TZSP, 1938, s. 19, poz. 335.

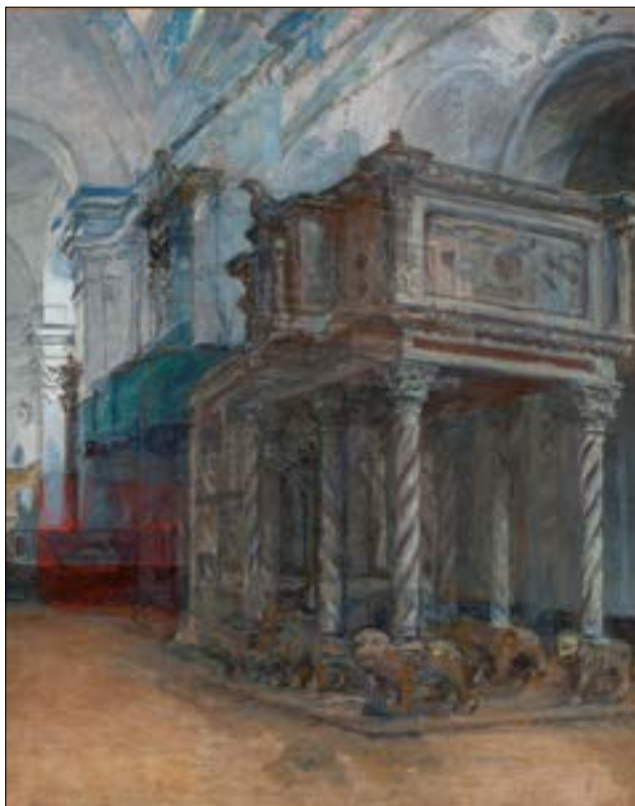
336

Gieryski Aleksander (1850–1901)

Ambona w Ravello (Wnętrze kościoła)

Pulpit in Ravello (Interior of a Church)

olej, płótno | oil on canvas, 73 x 59

- Zakupiony w 1901 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 2, której zawartość sprawdzono w MNW 1 października 1942 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1901. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 2, the contents of which were verified at MNW on 1 October 1942. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 634 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1904, s. 31, poz. 336; Katalog TZSP, 1908, s. 15, poz. 336; Katalog TZSP, 1912, s. 13, poz. 336; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 336; Katalog TZSP, 1924, s. 14, poz. 336; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 336; Katalog TZSP, 1928, poz. 336; Katalog TZSP, 1930, poz. 336; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 336; Katalog TZSP, 1935, s. 18, poz. 336; Katalog TZSP, 1938, s. 19, poz. 336; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 695, s. 8.

337

Gierymski Aleksander (1850–1901)

Widok Werony

View of Verona

olej, płótno | oil on canvas, 43 x 102

- Zakupiony w 1901 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 5. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1901. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 5. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 3236 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1901, s. 5; Katalog TZSP, 1904, s. 31, poz. 337; Katalog TZSP, 1908, s. 15, poz. 337; Katalog TZSP, 1912, s. 14, poz. 337; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 337; Katalog TZSP, 1924, s. 14, poz. 337; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 337; Katalog TZSP, 1928, poz. 337; Katalog TZSP, 1930, poz. 337; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 337; Katalog TZSP, 1935, s. 18, poz. 337; Katalog TZSP, 1938, s. 19, poz. 337; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.166; Rewindykacje, poz. Rew.6637.

338

Gieryski Maksymilian (1846–1874)

Polowanie w lesie, 1872

A Hunt in the Forest, 1872

olej, deska | oil on panel, 27 x 32

- Dar fundatorów Muzeum Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych z 1904 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. Utracony w latach 1939–1945. Przekazany do MNW przez Prokuraturę Generalną na podstawie wyroku Sądu Najwyższego w 1984 r.

Gift of the benefactors of the Museum of the Society for the Encouragement of Fine Arts in 1904. In late August – early September 1939, secured in the Society’s building, packed into crate no. 1. Lost 1939–1945. Returned to MNW by the Prosecutor General on the basis of a judgment of the Supreme Court in 1984.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *M. Gieryski. 1872.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1379 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1904, s. 9; Katalog TZSP, 1904, s. 31, poz. 338; Katalog TZSP, 1908, s. 15, poz. 338; Katalog TZSP, 1912, s. 14, poz. 338; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 338; Katalog TZSP, 1924, s. 14, poz. 338; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 338; Katalog TZSP, 1928, poz. 338; Katalog TZSP, 1930, poz. 338; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 338; Katalog TZSP, 1935, s. 18, poz. 338; Świat, 1935, ilustr. 19; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 31; Katalog TZSP, 1938, s. 20, poz. 338; TZSP 18–21 IX 1939; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 43, poz. 134, ilustr.; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 4, poz. 36.

339

Bilińska Anna (1857–1893)

Autoportret, 1892

Self-Portrait, 1892

olej, płótno | oil on canvas, 163 x 113,5

- Dar dra Antoniego Bohdanowicza, męża artystki. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, nawinięty na wałek nr 2. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przejęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of Antoni Bohdanowicz, the artist's husband. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, rolled onto on cylinder no. 2. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. napis na odwrocie | sig.: inscription on the back: *Malowała w Paryżu | Anna Bohdanowiczowa Bilińska | w Lipcu 1892 roku*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 261 MNW

- Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1904, s. 31, poz. 339; Katalog TZSP, 1908, s. 15, poz. 339; Katalog TZSP, 1912, s. 14, poz. 339; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 339; Katalog TZSP, 1924, s. 14, poz. 339; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 339; Katalog TZSP, 1928, poz. 339; Katalog TZSP, 1930, poz. 339; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 339; Katalog TZSP, 1935, s. 18, poz. 339; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 46; Katalog TZSP, 1938, s. 20, poz. 339; TZSP 18–21 IX 1939; Spisok, 1956, poz. W.6.

340

Siemiradzki Henryk (1843–1902)

Dirce chrześcijańska, 1897

Christian Dirce, 1897

olej, płótno | oil on canvas, 263 x 530

- Dar Marii Siemiradzkiej z 1903 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców 9 października 1944 r. do zamku Fischhorn w Zell am See w Austrii. Rewindykowany z Salzburga 24 kwietnia 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of Maria Siemiradzka in 1903. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans on 9 October 1944 to Fischhorn Castle at Zell am See in Austria, repossessed from Salzburg on 24 April 1946, and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *H.SIEMIRADZKI PINX A.D.MCCCXCVII* | *Roma*.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 267 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1903, s. 9; Katalog TZSP, 1904, s. 31, poz. 340; Katalog TZSP, 1908, s. 15, poz. 340; Katalog TZSP, 1912, s. 14, poz. 340; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 340; Katalog TZSP, 1924, s. 14, poz. 340; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 340; Katalog TZSP, 1928, poz. 340; Katalog TZSP, 1930, poz. 340; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 340; Katalog TZSP, 1935, s. 19, poz. 340; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 30; Katalog TZSP, 1938, s. 20, poz. 340; Rewindykacje, poz. Rew.4690.

341

Nieznany | Artist Unknown

Gobelin z epoki Ludwika XV
Tapestry from the Age of Louis XV

haft | embroidery, 303 x 347

- Dar Zofii Rau z 1899 r. W 1932 r. eksponowany na stałej ekspozycji w Zachęcie. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Zofia Rau in 1899. Displayed in 1932 in the Society's permanent exhibition. **LOST 1939–1945.**

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1899, s. 9; Katalog TZSP, 1904, s. 31, poz. 341; Katalog TZSP, 1908, s. 15, poz. 341; Katalog TZSP, 1912, s. 14, poz. 341; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 341; Katalog TZSP, 1924, s. 14, poz. 341; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 341; Katalog TZSP, 1928, poz. 341; Katalog TZSP, 1930, poz. 341; AAN, MWRiOP, 7003, s. 137; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 341.

342

Jasiński Ignacy (1833–1878)

Autoportret, 1878

Self-Portrait, 1878

olej, płótno | oil on canvas, 87,7 x 68,2

- Dar Celiny Jasińskiej z 1904 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Celina Jasińska in 1904. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Ig. Jasiński* | 1878.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2385 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1904, s. 9; Katalog TZSP, 1904, s. 31, poz. 342; Katalog TZSP, 1908, s. 15, poz. 342; Katalog TZSP, 1912, s. 14, poz. 342; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 342; Katalog TZSP, 1924, s. 14, poz. 342; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 342; Katalog TZSP, 1928, poz. 342; Katalog TZSP, 1930, poz. 342; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 342; Katalog TZSP, 1935, s. 19, poz. 342; Katalog TZSP, 1938, s. 20, poz. 342; Archiwum MNW, 706, poz. Z.387.

343

Jasiński Ignacy (1833–1878)

Portret Ewarysta Meyera, prezesa Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego w Warszawie, 1874
Portrait of Ewaryst Meyer, President of the Land Credit Society in Warsaw, 1874

olej, płótno | oil on canvas, 98,5 x 77

- Dar Ccłiny Jasińskiej z 1904 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Celina Jasińska in 1904. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Ig. Jasiński | 1874*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2218 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1904, s. 9; Katalog TZSP, 1904, s. 31, poz. 343; Katalog TZSP, 1908, s. 15, poz. 343; Katalog TZSP, 1912, s. 14, poz. 343; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 343; Katalog TZSP, 1924, s. 14, poz. 343; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 343; Katalog TZSP, 1928, poz. 343; Katalog TZSP, 1930, poz. 343; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 343; Katalog TZSP, 1935, s. 19, poz. 343; Katalog TZSP, 1938, s. 20, poz. 343; Archiwum MNW, 706, poz. Z.392.

344

Gierymski Aleksander (1850–1901)

W altanie, 1882

In the Arbour, 1882

olej, płótno | oil on canvas, 137 x 148

- Dar fundatorów Muzeum Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych z 1904 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 6. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców 9 października 1944 r. do zamku Fischhorn w Zell am See w Austrii, rewindykowany z Salzburga 24 kwietnia 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of the benefactors of the Museum of the Society for the Encouragement of Fine Arts in 1904. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 6. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans on 9 October 1944 to Fischhorn Castle at Zell am See in Austria, repossessed from Salzburg on 24 April 1946, and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: A. *GIERYMSKI* 82.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 334 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1904, s. 9; Katalog TZSP, 1904, s. 31, poz. 344; Katalog TZSP, 1908, s. 15, poz. 344; Katalog TZSP, 1912, s. 14, poz. 344; Katalog TZSP, 1920, s. 14, poz. 344; Katalog TZSP, 1924, s. 14, poz. 344; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 344, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 344, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 344, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 344; Katalog TZSP, 1935, s. 19, poz. 344; Świat, 1935, ilustr. 21; Katalog TZSP, 1938, s. 20, poz. 344; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.419; Rewindykacje, poz. Rew.4480.

345

Fałat Julian (1853–1929)

Przed polowaniem w Rytwianach (Na polowaniu)
Before the Hunt in Rytwiany (At the Hunt)

olej, płótno | oil on canvas, 50 x 151

- Dar fundatorów Muzeum Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych z 1904 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 3, jako „462 Polowanie w Nieświeżu”. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Utracony w latach 1942–1945. Odnaleziony w 2006 r. w antykwariacie Christie’s w Nowym Jorku. Odzyskany dzięki staraniom MKiDN prowadzonym we współpracy z konsulem generalnym RP w Nowym Jorku i przy współudziale federalnej agencji dochodzeniowej Immigration & Customs Enforcement (ICE). Przekazany do zbiorów MNW 4 października 2011 r.

Gift of the benefactors of the Museum of the Society for the Encouragement of Fine Arts in 1904. In late August – early September 1939, secured in the Society’s building, packed into crate no. 3 as “462 Hunting in Nieśwież”. Deposited in MNW in March 1942. Lost 1942–1945. Found in 2006 in Christie’s Auction House in New York. Repossessed through the efforts of MKiDN cooperating with the Consulate General of the Republic of Poland in New York, and with the involvement of the federal law enforcement agency Immigration & Customs Enforcement (ICE). Transferred to the collection of MNW on 4 October 2011.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Jul. Fałat*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 5527 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1904, s. 9; Katalog TZSP, 1904, s. 31, poz. 345; Katalog TZSP, 1908, s. 15, poz. 345; Katalog TZSP, 1912, s. 14, poz. 345; Katalog TZSP, 1920, s. 15, poz. 345; Katalog TZSP, 1924, s. 14, poz. 345; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 345; Katalog TZSP, 1928, poz. 345; Katalog TZSP, 1930, poz. 345; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 345; Katalog TZSP, 1935, s. 19, poz. 345; Katalog TZSP, 1938, s. 20, poz. 345; Archiwum MNW, 706, poz. Z.543; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 35, poz. 91, ilustr.; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 4, poz. 29; Straty MP, 1998, s. 60, poz. 63, ilustr.

346

Chelmoński Józef (1849–1914)

Sprawa u wójta (Przed wójtem), 1873

Case Before the Village Elder (Before the Village Elder), 1873

olej, płótno | oil on canvas, 64,5 x 147

- Dar fundatorów Muzeum Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych z 1904 r., zakupiony od Cypriana Godebskiego (wyciąg z *Księgi głównej*). Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 3. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców 9 października 1944 r. do zamku Fischhorn w Zell am See w Austrii. Rewindykowany z Salzburga 24 kwietnia 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of the benefactors of the Museum of the Society for the Encouragement of Fine Arts in 1904, purchased from Cyprian Godebski (excerpt from the *Main Registry*). In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 3. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans on 9 October 1944 to Fischhorn Castle at Zell am See in Austria, repossessed from Salzburg on 24 April 1946, and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *JÓZEF CHELMOŃSKI* | 1873
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 425 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1904, s. 9; Katalog TZSP, 1904, s. 31, poz. 346; Katalog TZSP, 1908, s. 15, poz. 346; Katalog TZSP, 1912, s. 14, poz. 346; Katalog TZSP, 1920, s. 15, poz. 346; Katalog TZSP, 1924, s. 14, poz. 346; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 346, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 346, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 346, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 346; Katalog TZSP, 1935, s. 19, poz. 346; Świat, 1935, ilustr. 22; Katalog TZSP, 1938, s. 20, poz. 346; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.545; Rewindykacje, poz. Rew.4373.

347

Chełmoński Józef (1849–1914)

Przed deszczem

Before the Rain

olej, płótno | oil on canvas, 48 x 80

- Dar fundatorów Muzeum Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w 1904 r., zakupiony od Michałowej Józefowiczowej (wyciąg z *Księgi głównej*). Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 2, której zawartość sprawdzono w MNW 1 października 1942 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the benefactors of the Museum of the Society for the Encouragement of Fine Arts in 1904, purchased from Michałowa Józefowiczowa (excerpt from the *Main Registry*). In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 2, the contents of which were verified at MNW on 1 October 1942. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *JÓZEF CHEŁMOŃSKI* | *München*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4606 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1904, s. 9; Katalog TZSP, 1908, s. 15, poz. 347; Katalog TZSP, 1912, s. 14, poz. 347; Katalog TZSP, 1920, s. 15, poz. 347; Katalog TZSP, 1924, s. 14, poz. 347; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 347; Katalog TZSP, 1928, poz. 347; Katalog TZSP, 1930, poz. 347; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 347; Katalog TZSP, 1935, s. 19, poz. 347; Katalog TZSP, 1938, s. 20, poz. 347; TZSP 18-21 IX 1939; Archiwum MNW, 695, s. 8.

348

Chelmoński Józef (1849–1914)

Polowanie z chartami (Z chartami), 1882
Hunting with Greyhounds (With Greyhounds), 1882

olej, płótno | oil on canvas, 42 x 53

- Dar fundatorów Muzeum Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w 1904 r., zakupiony od Michałowej Józefowiczowej (wyciąg z *Księgi głównej*). Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1937 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of the benefactors of the Museum of the Society for the Encouragement of Fine Arts in 1904, purchased from Michałowa Józefowiczowa (excerpt from the *Main Registry*). Underwent restoration in the Society's workshop in 1937. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Józef Chelmoński Paryż 1882*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1904, s. 9; Katalog TZSP, 1908, s. 15, poz. 348; Katalog TZSP, 1912, s. 14, poz. 348; Katalog TZSP, 1920, s. 15, poz. 348; Katalog TZSP, 1924, s. 14, poz. 348; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 348; Przewodnik TZSP nr 25, 1927, s. 28, poz. 90; Katalog TZSP, 1928, poz. 348; Katalog TZSP, 1930, poz. 348; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 348; Katalog TZSP, 1935, s. 19, poz. 348; Przewodnik TZSP nr 124, 1937, s. 14, poz. 14; Sprawozdanie TZSP za rok 1937, s. 12; Katalog TZSP, 1938, s. 20, poz. 348; TZSP 18-21 IX 1939; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 3, poz. 23.

349

Puacz Józef (1863–1927)

Autoportret

Self-Portrait

olej, płótno | oil on canvas, 63,2 x 78,2

- Dar autora z 1904 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1904. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *J. P.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1913 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1904, s. 9; Katalog TZSP, 1908, s. 15, poz. 349; Katalog TZSP, 1912, s. 14, poz. 349; Katalog TZSP, 1920, s. 15, poz. 349; Katalog TZSP, 1924, s. 14, poz. 349; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 349; Katalog TZSP, 1928, poz. 349; Katalog TZSP, 1930, poz. 349; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 349; Katalog TZSP, 1935, s. 19, poz. 349; Katalog TZSP, 1938, s. 20, poz. 349; Archiwum MNW, 706, poz. Z.782.

350

Klejn Władysław (1867–1952), Matejko Jan (1838–1893)

Śmierć Tęczyńskiego
Death of Tęczyński

drzeworyt, papier | woodcut on paper, 27,5 x 34,3

- Brak informacji o pochodzeniu, zakupiony w 1904 r. (?). Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944, znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 6 sierpnia 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

No information as to provenance, purchased in 1904 (?). Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, repossessed from Jelenia Góra on 6 August 1945, and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Wł. Klejn.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.4368 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1908, s. 16, poz. 350; Katalog TZSP, 1912, s. 14, poz. 350; Katalog TZSP, 1920, s. 15, poz. 350; Katalog TZSP, 1924, s. 14, poz. 350; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 350; Katalog TZSP, 1928, poz. 350; Katalog TZSP, 1930, poz. 350; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 350; Katalog TZSP, 1935, s. 19, poz. 350; Katalog TZSP, 1938, s. 20, poz. 350; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1100; Rewindykacje, poz. Rew.2190.

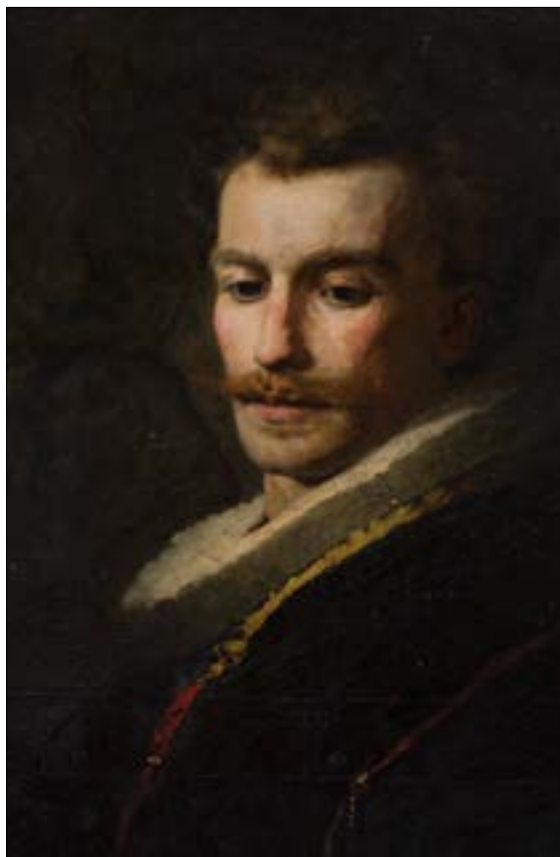
351

Strzałecki Wandalin (1855–1917)

Portret rzeźbiarza Hipolita Marczewskiego, 1880

Portrait of the Sculptor Hipolit Marczewski, 1880

olej, płótno | oil on canvas, 115 x 77,5

- Dar autora z 1904 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1904. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *Wandalin Strzałecki r. p. 1880*
napis na odwrocie | inscription on back: *Portret K. Marczewskiego | rzeźbiarza – malowany przez | Wandalina Strzałeckiego | w 1880 roku.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2419 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1904, s. 9; Katalog TZSP, 1908, s. 16, poz. 351; Katalog TZSP, 1912, s. 14, poz. 351; Katalog TZSP, 1920, s. 15, poz. 351; Katalog TZSP, 1924, s. 14, poz. 351; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 351; Katalog TZSP, 1928, poz. 351; Katalog TZSP, 1930, poz. 351; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 351; Katalog TZSP, 1935, s. 19, poz. 351; Katalog TZSP, 1938, s. 20, poz. 351; Archiwum MNW, 706, poz. Z.385.

352

Simmler Józef (1823–1868)

Portret Aleksandra Waszkowskiego, członka Rządu Narodowego w 1863 r., 1864
Portrait of Aleksander Waszkowski, Member of the National Government in 1863, 1864
olej, płótno | oil on canvas, 123 x 96 (owal | oval)

- Dar Klotyldy Waszkowskiej z 1905 r. (w Sprawozdaniu: dar Wojciecha Betleya). Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Klotylda Waszkowska in 1905 (according to the Report: gift of Wojciech Betley). Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l. 1/3 wys. | sig. 1/3 up, l.: *J.Simmler*. | 1864 | 11

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4175 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1905, s. 9; Katalog TZSP, 1908, s. 16, poz. 352; Katalog TZSP, 1912, s. 14, poz. 352; Katalog TZSP, 1920, s. 15, poz. 352; Katalog TZSP, 1924, s. 14, poz. 352; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 352; Katalog TZSP, 1928, poz. 352; Katalog TZSP, 1930, poz. 352; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 352; Katalog TZSP, 1935, s. 19, poz. 352; Katalog TZSP, 1938, s. 20, poz. 352; Archiwum MNW, 706, poz. Z.616.

353

Gerson Wojciech (1831–1901)

Odpoczynek (Spoczynek), 1895

Respite (Rest), 1895

olej, płótno | oil on canvas, 143 x 195

- Dar Natalii Gersonowej i Marii Gerson-Dąbrowskiej (żony i córki artysty) z 1905 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, nawinięty na wałek nr 2. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przjęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of Natalia Gersonowa and Maria Gerson-Dąbrowska (wife and daughter of the artist) in 1905. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, rolled onto cylinder no. 2. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.śr. | sig. l.c.: *Wojciech Gerson | w Warszawie | 1895*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 272 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1905, s. 9; Katalog TZSP, 1908, s. 16, poz. 353; Katalog TZSP, 1912, s. 14, poz. 353; Katalog TZSP, 1920, s. 15, poz. 353; Katalog TZSP, 1924, s. 14, poz. 353; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 353, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 353, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 353; Katalog TZSP, 1933, s. 14, poz. 353; Katalog TZSP, 1935, s. 19, poz. 353; Świat, 1935, ilustr. 12; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 17; Katalog TZSP, 1938, s. 20, poz. 353; TZSP 18–21 IX 1939; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 37, poz. 104, ilustr.; Spisok, 1956, poz. W.24.

Alchimowicz Kazimierz (1840–1916)

Po bitwie (Ranny powstaniec), 1899*After the Battle (Wounded Insurrectionist)*, 1899

olej, płótno | oil on canvas, 131 x 180

- Dar autora z 1905 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r., gdzie w czasie okupacji został zinwentaryzowany przez Niemców pod numerem III BR/155. Włączony do zbiorów ML w 1945 r.

Gift of the artist in 1905. Deposited in November 1922 in the Lublin Museum, where during the occupation it was inventoried by the Germans as no. III BR/155. Incorporated into the collection of the Lublin Museum in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *K. Alchimowicz* | 1899
- wł. Muzeum Lubelskie w Lublinie, nr inw. | Owned by the Lublin Museum, inv. S/Mal/184/ML

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1905, s. 9; Katalog TZSP, 1908, s. 16, poz. 354; Katalog TZSP, 1912, s. 14, poz. 354; Katalog TZSP, 1920, s. 15, poz. 354; Katalog TZSP, 1924, s. 14, poz. 354; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 354; Katalog TZSP, 1928, poz. 354; Katalog TZSP, 1930, poz. 354; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 354; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 1; Katalog TZSP, 1935, s. 19, poz. 354; Katalog TZSP, 1938, s. 20, poz. 354; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 1, poz. 2.

355

Jordaens Jacob (1593–1678) – replika | replica

Król opojów (Król ucztuje), XVII w.
King of the Drunkards (The King Carouses), 17th c.

olej, płótno | oil on canvas, 155 x 204

- Dar Gustawa Zielińskiego ze Strzegocina z 1895 r., włączony do zbiorów w 1905 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 411-D). Zdeponowany w MNW w październiku 1939 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni MNW 8–9 stycznia 1941 r. Zabrane przez Niemców do dekoracji Deutsches Haus 10 stycznia 1941 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony przez prof. K. Estreichera w Petersbergu w Hesji i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1947 r. Rewindykowany z Krakowa 8 grudnia 1947 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of Gustaw Zieliński of Strzegocin in 1895, incorporated into the collection in 1905. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 411-D). Deposited in MNW in October 1939. Underwent restoration in the workshop of MNW on 8–9 January 1941. Taken by the Germans on 10 January 1941 to decorate Deutsches Haus. Removed by the Germans in 1944, found by Prof. K. Estreicher in Petersberg in Hesse, and transported to storage in Wawel Castle in Cracow. Repossessed from Cracow on 8 December 1947 and incorporated into the collection of MNW.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. M.Ob.2074 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1905, s. 9; Katalog TZSP, 1908, s. 16, poz. 355; Katalog TZSP, 1912, s. 14, poz. 355; Katalog TZSP, 1920, s. 15, poz. 355; Katalog TZSP, 1924, s. 14, poz. 355; Księga depozytów PZS, poz. 154; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 355; Katalog TZSP, 1928, poz. 355; Katalog TZSP, 1930, poz. 355; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 355; Karty kons., poz. 2/1941; Archiwum MNW, 679, s. 28; Rewindykacje, poz. Rew.19380; AAN, MKiS, 387/58, s. 62.

356

Nieznany | Artist Unknown

Kwiaty i owoce
Flowers and Fruit

olej, płótno | oil on canvas, 81 x 64 (82 x 64)

- Dar Gustawa Zielińskiego ze Strzegocina z 1895 r., włączony do zbiorów w 1905 r. Depozyt w PZS. W latach 1923–1925 eksponowany w Belwederze. Prawdopodobnie zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni MNW 5 kwietnia 1942 r. 5 maja 1942 r. zabrany przez Niemców do dekoracji Polizeidirektion na ul. Czackiego 4. **UTRACONY W 1942 R.**

Gift of Gustaw Zieliński of Strzegocin in 1895, incorporated into the collection in 1905. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1923 to 1925 in Belweder Palace. Deposited in MNW, most likely in March 1942. Underwent restoration in the workshop of MNW on 5 April 1942. Taken by the Germans on 5 May 1942 to decorate Polizeidirektion at 4 Czackiego St. **LOST 1942.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1905, s. 9; Katalog TZSP, 1908, s. 16, poz. 356; Katalog TZSP, 1912, s. 14, poz. 356; Katalog TZSP, 1920, s. 15, poz. 356; AAN, MWRiOP, 7093, s. 133; Katalog TZSP, 1924, s. 14, poz. 356; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 356; Katalog TZSP, 1928, poz. 356; Katalog TZSP, 1930, poz. 356; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 356; Archiwum Wojenne, TeKa 8; Karty kons., poz. 23/1942.

357

Lepszy Edward Ignacy (1855–1932)

Scena w kościele (Ofiara)
Scene in a Church (The Offering)

olej, płótno | oil on canvas, 61 x 90

- Dar Gustawa Zielińskiego ze Strzegocina z 1895 r., włączony do zbiorów w 1905 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Gustaw Zieliński of Strzegocin in 1895, incorporated into the collection in 1905. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Edward Lepszy* | *Kraków*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1903 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1905, s. 9; Katalog TZSP, 1908, s. 16, poz. 357; Katalog TZSP, 1912, s. 14, poz. 357; Katalog TZSP, 1920, s. 15, poz. 357; Katalog TZSP, 1924, s. 14, poz. 357; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 357; Katalog TZSP, 1928, poz. 357; Katalog TZSP, 1930, poz. 357; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 357; Katalog TZSP, 1935, s. 19, poz. 357; Katalog TZSP, 1938, s. 21, poz. 357; Archiwum MNW, 706, poz. Z.614.

358

Nieznany | Artist Unknown

Umywanie nóg
Washing of Feet

olej, płótno | oil on canvas, 87 x 114

- Dar Gustawa Zielińskiego ze Strzegocina z 1895 r., włączony do zbiorów w 1905 r. W 1920 r. wypożyczony do dekoracji pałacu Łazienkowskiego. Zdeponowany w Towarzystwie Naukowym Warszawskim w pałacu Staszica w 1926 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Gustaw Zieliński of Strzegocin in 1895, incorporated into the collection in 1905. Loaned to decorate Łazienki Palace in 1920. Deposited in the Warsaw Scientific Society in Staszic Palace in 1926. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1905, s. 9; Katalog TZSP, 1908, s. 16, poz. 358; Katalog TZSP, 1912, s. 14, poz. 358; Katalog TZSP, 1920, s. 15, poz. 358; AAN, MWRiOP, 7093, s. 137; Katalog TZSP, 1924, s. 14, poz. 358; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 358; Katalog TZSP, 1928, poz. 358; Katalog TZSP, 1930, poz. 358; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 358.

359

Vernet Claude Joseph (1714–1789)

Burza
Tempest

olej, płótno | oil on canvas, 102 x 136

- Dar Gustawa Zielińskiego ze Strzegocina z 1895 r., włączony do zbiorów w 1905 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 991-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Gustaw Zieliński of Strzegocin in 1895, incorporated into the collection in 1905. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 991-D). **LOST 1939–1945.**

- sygn.: brak danych | sig.: no data

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1905, s. 9; Katalog TZSP, 1908, s. 16, poz. 359; Katalog TZSP, 1912, s. 15, poz. 359; Katalog TZSP, 1920, s. 15, poz. 359; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 359; Księga depozytów PZS, poz. 173; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 359; Katalog TZSP, 1928, poz. 359; Katalog TZSP, 1930, poz. 359; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 359.

360

Nieznany | Artist Unknown

Sława wieńcząca Wenecję jako protektorkę sztuk i nauk
Glory Crowning Venice as the Protectress of Arts and Sciences

olej, płótno | oil on canvas, 124 x 80

- Dar Gustawa Zielińskiego ze Strzegocina z 1895 r., włączony do zbiorów w 1905 r. Zdeponowany w Towarzystwie Naukowym Warszawskim w Pałacu Staszica w 1926 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Gustaw Zieliński of Strzegocin in 1895, incorporated into the collection in 1905. Deposited in the Warsaw Scientific Society in Staszic Palace in 1926. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1905, s. 9; Katalog TZSP, 1908, s. 16, poz. 360; Katalog TZSP, 1912, s. 15, poz. 360; Katalog TZSP, 1920, s. 15, poz. 360; AAN, MWRiOP, 7093, s. 137; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 360; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 360; Katalog TZSP, 1928, poz. 360; Katalog TZSP, 1930, poz. 360; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 360.

361

Vernet Claude Joseph (1714–1789)

Pogoda
Fair Weather

olej, płótno | oil on canvas, 102 x 136

- Dar Gustawa Zielińskiego ze Strzegocina z 1895 r., włączony do zbiorów w 1905 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 992-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Gustaw Zieliński of Strzegocin in 1895, incorporated into the collection in 1905. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 992-D). **LOST 1939–1945.**

- sygn.: brak danych | sig.: no data

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1905, s. 9; Katalog TZSP, 1908, s. 16, poz. 361; Katalog TZSP, 1912, s. 15, poz. 361; Katalog TZSP, 1920, s. 15, poz. 361; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 361; Księga depozytów PZS, poz. 174; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 361; Katalog TZSP, 1928, poz. 361; Katalog TZSP, 1930, poz. 361; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 361.

362

Sztencel Maurycy (1853–1930 lub | or 1856–1930)

Autoportret, 1900

Self-Portrait, 1900

olej, płótno | oil on canvas, 63 x 49,8

- Dar autora z 1906 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist in 1906. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.g. | sig. u.r.: *Sztencel 1900*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1236 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1906, s. 5; Katalog TZSP, 1908, s. 16, poz. 362; Katalog TZSP, 1912, s. 15, poz. 362; Katalog TZSP, 1920, s. 15, poz. 362; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 362; Katalog TZSP, 1925, s. 13, poz. 362; Katalog TZSP, 1928, poz. 362; Katalog TZSP, 1930, poz. 362; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 362; Katalog TZSP, 1935, s. 19, poz. 362; Katalog TZSP, 1938, s. 21, poz. 362; Archiwum MNW, 706, poz. Z.747.

363

Pillati Henryk (1832–1894)

Turniej artystów, 1853

Tournament of Artists, 1853

olej, płótno | oil on canvas, 82 x 113

- Dar fundatorów Muzeum Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych z 1906 r., zakupiony od Marii Olszyńskiej (wyciąg z *Księgi głównej*). Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1931 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of the benefactors of the Museum of the Society for the Encouragement of Fine Arts in 1906, purchased from Maria Olszyńska (excerpt from the *Main Registry*). Underwent restoration in the Society's workshop in 1931. **LOST 1939–1945.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *H.Pillati 1853*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Lwów, 1894, s. 258–259, poz. 1161; Katalog TZSP, 1908, s. 16, poz. 363; Katalog TZSP, 1912, s. 15, poz. 363; Katalog TZSP, 1920, s. 15, poz. 363; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 363; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 363; Katalog TZSP, 1928, poz. 363; Katalog TZSP, 1930, poz. 363; Sprawozdanie TZSP za rok 1931, s. 11; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 363; Katalog TZSP, 1935, s. 19, poz. 363; Katalog TZSP, 1938, s. 21, poz. 363; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 10, poz. 98; Straty MP, 1998, s. 205, poz. 284, ilustr.

- Negatyw w MNW nr 200433, z repr. | Negative in MNW no. 200433, based on reproduction

364

Pillati Henryk (1832–1894)

Rozejście się narodów, 1857

Dispersal of Nations, 1857

olej, płótno | oil on canvas, 82 x 114

- Dar fundatorów Muzeum Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych z 1906 r., zakupiony od Marii Olszyńskiej (wyciąg z *Księgi głównej*). Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the benefactors of the Museum of the Society for the Encouragement of Fine Arts in 1906, purchased from Maria Olszyńska (excerpt from the *Main Registry*). Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *H. Pillati. 1857.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2062 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1908, s. 16, poz. 364; Katalog TZSP, 1912, s. 15, poz. 364; Katalog TZSP, 1920, s. 15, poz. 364; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 364; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 364; Katalog TZSP, 1928, poz. 364; Katalog TZSP, 1930, poz. 364; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 364; Katalog TZSP, 1935, s. 20, poz. 364; Katalog TZSP, 1938, s. 21, poz. 364; Archiwum MNW, 706, poz. Z.143.

365

Kotsis Aleksander (1836–1877)

W zagrodzie (Zagroda wiejska), 1873
In a Farmstead (Rural Farmstead), 1873

olej, deska | oil on panel, 51 x 80

- Dar bezimienny z 1906 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „przclupany”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni MNW 18 czerwca 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 13 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Anonymous gift in 1906. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: “split”. Deposited in MNW in November 1939. Underwent restoration in the workshop of MNW on 18 June 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 13 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *AKotsis w Monachium 873*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2518 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1908, s. 16, poz. 365; Katalog TZSP, 1912, s. 15, poz. 365; Katalog TZSP, 1920, s. 15, poz. 365; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 365; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 365; Katalog TZSP, 1928, poz. 365; Katalog TZSP, 1930, poz. 365; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 365; Katalog TZSP, 1935, s. 20, poz. 365; Katalog TZSP, 1938, s. 21, poz. 365; TZSP 18–21 IX 1939; Karty kons., poz. 38/1942; Rewindykacje, poz. Rew.13052.

366

Nieznany | Artist Unknown

Śpiąca Wenus i Satyr (Diana i Faun), XVIII/XIX w.
Sleeping Venus and Satyr (Diana and Faun), 18/19th c.

olej, płótno | oil on canvas, 131 x 165

- Dar Karoliny z Mojchów Gostomskiej z 1906 r. Depozyt w PZS od 1920 r., eksponowany w pałacu Łazienkowskim i Belwederze. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 402-D). Zdeponowany w MNW w lutym 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Karolina Gostomska née Mojch in 1906. Deposited in the National Collection of Art from 1920, exhibited in Łazienki and Belweder Palaces. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 402-D). Deposited in MNW in February 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- nicsygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. M.Ob.1829 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1906, s. 5; Katalog TZSP, 1908, s. 16, poz. 366; Katalog TZSP, 1912, s. 15, poz. 366; Katalog TZSP, 1920, s. 15, poz. 366; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 366; Księga depozytów PZS, poz. 155; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 366; Katalog TZSP, 1928, poz. 366; Katalog TZSP, 1930, poz. 366; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 366.

367

Lebrun (Le Brun) Piotr (1802–1879)

Studium Żyda
Study of Jewish Man

olej, płótno | oil on canvas, 96 x 76

- Dar Michała Rotwanda z 1902 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1928 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Michał Rotwand in 1902. Underwent restoration in the Society's workshop in 1928. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1902, s. 9; Katalog TZSP, 1908, s. 16, poz. 367; Katalog TZSP, 1912, s. 15, poz. 367; Katalog TZSP, 1920, s. 15, poz. 367; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 367; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 367; Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 9; Katalog TZSP, 1928, poz. 367; Katalog TZSP, 1930, poz. 367; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 367; Katalog TZSP, 1935, s. 20, poz. 367; Katalog TZSP, 1938, s. 21, poz. 367; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 7, poz. 65.

368

Kędzierski Apoloniusz (1861–1939)

Przesiewanie, 1893

Sieving, 1893

olej, płótno | oil on canvas, 140 x 93

- Dar fundatorów Muzeum Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych z 1906 r., zakupiony od artysty (wyciąg z *Księgi głównej*). Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1937 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony zupełnie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of the benefactors of the Museum of the Society for the Encouragement of Fine Arts in 1906, purchased from the artist (excerpt from the *Main Registry*). Underwent restoration in the Society’s workshop in 1937. Mentioned in a list compiled in the Society’s building on 20 September 1939, with the note: “completely damaged”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *A. Kędzierski – 1893*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1908, s. 16, poz. 368; Katalog TZSP, 1912, s. 15, poz. 368; Katalog TZSP, 1920, s. 16, poz. 368; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 368; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 368; Katalog TZSP, 1928, poz. 368; Katalog TZSP, 1930, poz. 368; Przewodnik TZSP nr 65, 1931, s. 27, poz. 225; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 368; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 12, poz. 90; Katalog TZSP, 1935, s. 20, poz. 368; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 53; Sprawozdanie TZSP za rok 1937, s. 12; Katalog TZSP, 1938, s. 21, poz. 368; TZSP 18–21 IX 1939; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 44, poz. 143, ilustr.; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 5, poz. 47; Straty MP, 1998, s. 117, poz. 148, ilustr.

- Negatyw w MNW nr 225302, z repr. | Negative in MNW no. 225302, based on reproduction

369

Żmurko Franciszek (1859–1910)

Hetera, 1906

olej, płótno | oil on canvas, 90 x 99

- Dar fundatorów Muzeum Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych z 1906 r., zakupiony od artysty (wyciąg z *Księgi głównej*). Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1938 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of the benefactors of the Museum of the Society for the Encouragement of Fine Arts in 1906, purchased from the artist (excerpt from the *Main Registry*). Underwent restoration in the Society's workshop in 1938. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. l.g. | sig. u.l.: *Fr. Żmurko 1906.*

■ Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1908, s. 16, poz. 369; Katalog TZSP, 1912, s. 15, poz. 369; Katalog TZSP, 1920, s. 16, poz. 369; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 369; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 369, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 369, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 369, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 369; Katalog TZSP, 1935, s. 20, poz. 369; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 47; Sprawozdanie TZSP za rok 1938, s. 10; Katalog TZSP, 1938, s. 21, poz. 369; Archiwum MNW, 706, poz. Z.397; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 14, poz. 157; Straty MP, 1998, s. 302, poz. 421, ilustr.

- Negatyw w MNW nr 5836 | Negative in MNW no. 5836

370

Piątkowski Henryk (1853–1932)

Portret Maksymiliana Gierymskiego

Portrait of Maksymilian Gierymski

olej, płótno | oil on canvas, 56,5 x 45

- Dar artysty z 1906 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1906. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.śr. | sig. c.r.: *H. Piątk.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1375 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1906, s. 5; Katalog TZSP, 1908, s. 16, poz. 370; Katalog TZSP, 1912, s. 15, poz. 370; Katalog TZSP, 1920, s. 16, poz. 370; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 370; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 370; Katalog TZSP, 1928, poz. 370; Katalog TZSP, 1930, poz. 370; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 370; Katalog TZSP, 1935, s. 20, poz. 370; Katalog TZSP, 1938, s. 21, poz. 370; Archiwum MNW, 706, poz. Z.591.

371

Pawliszak Wacław (1866–1905)

Wyjazd Anny Orzelskiej z Wilanowa (Wyjazd z Wilanowa), 1892
Departure of Anna Orzelska from Wilanów (Departure from Wilanów), 1892

olej, płótno | oil on canvas, 96 x 153

- Dar Henryka Gaya z 1906 r. Depozyt w PZS. W latach 1923–1925 eksponowany w Belwederze. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „bez ramy”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Henryk Gay in 1906. Deposited in the National Collection of Art, exhibited from 1923 to 1925 in Belweder Palace. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “unframed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Wacław J. Pawliszak 1892*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1906, s. 5; Katalog TZSP, 1908, s. 17, poz. 371; Katalog TZSP, 1912, s. 15, poz. 371; Katalog TZSP, 1920, s. 16, poz. 371; AAN, MWRiOP, 7093, s. 133; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 371; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 371; Katalog TZSP, 1928, poz. 371; Katalog TZSP, 1930, poz. 371; Przewodnik TZSP nr 85, 1933, s. 26, poz. 108; Przewodnik TZSP nr 86, 1933, s. 8, poz. 44; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 371; Katalog TZSP, 1935, s. 20, poz. 371; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 58; Przewodnik TZSP nr 124, 1937, s. 19, poz. 62; Katalog TZSP, 1938, s. 21, poz. 371; Archiwum MNW, 706, poz. Z.695; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 9, poz. 90; Straty MP, 1998, s. 200, poz. 277, ilustr.

- **Negatyw w MNW nr 6804 | Negative in MNW no. 6804**

Wyspiański Stanisław (1869–1907)

Św. Franciszek, projekt polichromii do kościoła Franciszkanów w Krakowie (Św. Franciszek)
St. Francis, sketch for a polychrome for the Franciscan Church in Cracow (St. Francis)

pastel, papier | pastel on paper, 183 x 44,5

- Dar fundatorów Muzeum Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych z 1907 r., zakupiony od artysty (wyciąg z *Księgi głównej*). Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „bardzo uszkodzony”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the benefactors of the Museum of the Society for the Encouragement of Fine Arts in 1907, purchased from the artist (excerpt from the *Main Registry*). Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: “severely damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 183356 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1907, s. 5; Katalog TZSP, 1908, s. 17, poz. 372; Katalog TZSP, 1912, s. 15, poz. 372; Katalog TZSP, 1920, s. 16, poz. 372; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 372; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 372; Katalog TZSP, 1928, poz. 372; Katalog TZSP, 1930, poz. 372; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 372; Katalog TZSP, 1935, s. 20, poz. 372; Świat, 1935, ilustr. 17; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 59; Katalog TZSP, 1938, s. 21, poz. 372; TZSP 18–21 IX 1939.

373

Wyspiański Stanisław (1869–1907)

Portret żony artysty, 1902

Portrait of the Artist's Wife, 1902

pastel, papier | pastel on paper, 64 x 47

- Dar fundatorów Muzeum Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych z 1907 r., zakupiony od artysty (wyciąg z *Księgi głównej*). Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „bardzo uszkodzony”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the benefactors of the Museum of the Society for the Encouragement of Fine Arts in 1907, purchased from the artist (excerpt from the *Main Registry*). Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: “severely damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.g. | sig. u.l: *SW* | 1902
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 210851 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1907, s. 5; Katalog TZSP, 1908, s. 17, poz. 373; Katalog TZSP, 1912, s. 15, poz. 373; Katalog TZSP, 1920, s. 16, poz. 373; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 373; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 373; Katalog TZSP, 1928, poz. 373; Katalog TZSP, 1930, poz. 373; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 373; Katalog TZSP, 1935, s. 20, poz. 373; Katalog TZSP, 1938, s. 21, poz. 373; TZSP 18–21 IX 1939.

374

Kamieński Antoni (1860–1933)

Niedokończone dzieło, 1906

Unfinished Work, 1906

akwaforta, akwatinta, papier | etching, aquatint on paper, 53,2 x 54,3

- Zakupiony w 1907 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1907. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *A Kamieński*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.170012 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1907, s. 5; Katalog TZSP, 1908, s. 17, poz. 374; Katalog TZSP, 1912, s. 15, poz. 374; Katalog TZSP, 1920, s. 16, poz. 374; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 374; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 374; Katalog TZSP, 1928, poz. 374; Katalog TZSP, 1930, poz. 374; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 374; Katalog TZSP, 1935, s. 20, poz. 374; Katalog TZSP, 1938, s. 21, poz. 374; Archiwum MNW, 706, poz. Z.780; Rewindykacje, poz. Rew.13554.

375

Stanisławski Jan (1860–1907)

Brzegi Dniepru
Shores of the Dnieper

olej, tektura | oil on cardboard, 17 x 22

- Zakupiony w 1907 r. na pośmiertnej wystawie artysty. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1907 at a posthumous exhibition of the artist's works. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1907, s. 5; Katalog TZSP, 1908, s. 17, poz. 375; Katalog TZSP, 1912, s. 15, poz. 375; Katalog TZSP, 1920, s. 16, poz. 375; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 375; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 375; Katalog TZSP, 1928, poz. 375; Katalog TZSP, 1930, poz. 375; Przewodnik TZSP nr 84, 1933, s. 48, poz. 245; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 375; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 24, poz. 226; Katalog TZSP, 1935, s. 20, poz. 375; Katalog TZSP, 1938, s. 21, poz. 375; TZSP 18–21 IX 1939; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 11, poz. 121.

- **Negatyw w MNW nr 6000 | Negative in MNW no. 6000**

376

Stanisławski Jan (1860–1907)

Canale Grande

olej, brak danych | oil, no data, 15 x 23

- Zakupiony w 1907 r. na pośmiertnej wystawie artysty. Skradziony z Zachęty w 1933 r.

Purchased in 1907 at a posthumous exhibition of the artist's works. Stolen from TZSP in 1933.

- sygn.: brak danych | sig.: no data

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1907, s. 5; Katalog TZSP, 1908, s. 17, poz. 376; Katalog TZSP, 1912, s. 15, poz. 376; Katalog TZSP, 1920, s. 16, poz. 376; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 376; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 376; Katalog TZSP, 1928, poz. 376; Katalog TZSP, 1930, poz. 376; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 376.

377

Stanisławski Jan (1860–1907)

Bodiaki w szary dzień

Steppe Vegetation on a Gray Day

olej, tektura | oil on cardboard, 21 x 31

- Zakupiony w 1907 r. na pośmiertnej wystawie artysty. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. **UTRACONY W LATACH 1942–1945.**

Purchased in 1907 at a posthumous exhibition of the artist's works. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. Deposited in MNW in March 1942. **LOST 1942–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1907, s. 5; Katalog TZSP, 1908, s. 17, poz. 377; Katalog TZSP, 1912, s. 15, poz. 377; Katalog TZSP, 1920, s. 16, poz. 377; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 377; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 377; Katalog TZSP, 1928, poz. 377; Katalog TZSP, 1930, poz. 377; Przewodnik TZSP nr 84, 1933, s. 48, poz. 244, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 377; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 24, poz. 223; Katalog TZSP, 1935, s. 20, poz. 377; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 52; Katalog TZSP, 1938, s. 21, poz. 377; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.858; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 12, poz. 122; Straty MP, 1998, s. 245, poz. 344, ilustr.

- **Negatyw w MNW nr 5665 | Negative in MNW no. 5665**

378

Gierymski Maksymilian (1846–1874)

*Wyjazd (Wyjazd na polowanie; Scena parkowa; Spotkanie; Spotkanie w parku;
W parku schleissheimskim), [ok. 1872]*

*Departure (Leaving for the Hunt; Park Scene; Meeting; Meeting in the Park;
In Schleissheim Park), [ca. 1872]*

olej, płótno | oil on canvas, 32 x 56

- Dar fundatorów Muzeum Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych z 1908 r., zakupiony od Alfreda Wierusza-Kowalskiego (wyciąg z *Księgi głównej*). Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. **UTRACONY W LATACH 1942–1945.**

Gift of the benefactors of the Museum of the Society for the Encouragement of Fine Arts in 1908, purchased from Alfred Wierusz-Kowalski (excerpt from the *Main Registry*). In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. Deposited in MNW in March 1942. **LOST 1942–1945.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *M. Gierymski*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1908, s. 5; Katalog TZSP, 1908, s. 17, poz. 378; Katalog TZSP, 1912, s. 15, poz. 378; Katalog TZSP, 1920, s. 16, poz. 378; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 378; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 378; Katalog TZSP, 1928, poz. 378; Katalog TZSP, 1930, poz. 378; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 378; Katalog TZSP, 1935, s. 20, poz. 378; Przewodnik TZSP nr 124, 1937, s. 17, poz. 43; Katalog TZSP, 1938, s. 21, poz. 378; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1131; Katalog obrazów wywiczonych, 1951, s. 43, poz. 135, ilustr.; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 4, poz. 37; Straty MP, 1998, s. 101, poz. 121, ilustr.

- **Negatyw w MNW nr 5135 | Negative in MNW no. 5135**

379

Gierymski Aleksander (1850–1901)

Studium portretowe (Studium głowy)

Portrait Study (Study of a Head)

olej, płótno | oil on canvas, 73 x 60

- Dar fundatorów Muzeum Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych z 1908 r., zakupiony od Władysława Szernera (wyciąg z *Księgi głównej*). Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 2, której zawartość sprawdzono w MNW 1 października 1942 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the benefactors of the Museum of the Society for the Encouragement of Fine Arts in 1908, purchased from Władysław Szerner (excerpt from the *Main Registry*). In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 2, the contents of which were verified at MNW on 1 October 1942. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 635 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1908, s. 17, poz. 379; Katalog TZSP, 1912, s. 15, poz. 379; Katalog TZSP, 1920, s. 16, poz. 379; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 379; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 379; Katalog TZSP, 1928, poz. 379; Katalog TZSP, 1930, poz. 379; Katalog TZSP, 1933, s. 15, poz. 379; Katalog TZSP, 1935, s. 20, poz. 379; Katalog TZSP, 1938, s. 21, poz. 379; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 695, s. 8.

380

Giordano Luca (1634–1705)

Umierający gladiator

Dying Gladiator

olej, płótno | oil on canvas, 93 x 117

- Dar Heleny Zahorskiej z 1901 r. Depozyt w PZS od 1920 r., eksponowany w pałacu Łazienkowskim i Belwederze. Na podstawie ustawy z 4 stycznia 1936 r. o utworzeniu Muzeum Józefa Piłsudskiego w Belwederze, przekazany na własność tegoż Muzeum protokołem przekazania z 11 listopada 1936 r. Zdeponowany w MNW w grudniu 1939 r. wraz ze zbiorami belwederskimi. Przez cały okres okupacji pod opieką Działu Wojskowego Muzeum Miasta Warszawy, a od 1945 r. Muzeum Wojska Polskiego. Przekazany do MNW 24 grudnia 1952 r. i włączony do zbiorów.

Gift of Helena Zahorska in 1901. Deposited in the National Collection of Art from 1920, exhibited in Łazienki and Belweder Palaces. Pursuant to the Act of 4 January 1936 establishing Józef Piłsudski Museum in Belweder Palace, ownership was transferred to that Museum; transfer records dated 11 November 1936. Deposited in MNW in December 1939, together with the Belweder collection. During the occupation, the painting was under the care of the Military Department of the Museum of the City of Warsaw, and from 1945 the Polish Army Museum. Transferred to MNW on 24 December 1952 and incorporated into its collection.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 212654 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1901, s. 5; Katalog TZSP, 1908, s. 17, poz. 380; Katalog TZSP, 1912, s. 15, poz. 380; Katalog TZSP, 1920, s. 16, poz. 380; AAN, MWRiOP, 7093, s. 137; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 380; Księga depozytów PZS, poz. 156; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 380; Katalog TZSP, 1928, poz. 380; Katalog TZSP, 1930, poz. 380; Katalog TZSP, 1933, s. 16, poz. 380; Protokół MWP, poz. 19.

381

Giordano Luca (1634–1705)

Umierający gladiator

Dying Gladiator

olej, płótno | oil on canvas, 84 x 118

- Dar Heleny Zahorskiej w 1901 r. Depozyt w PZS od 1920 r., eksponowany w pałacu Łazienkowskim i Belwederze. Na podstawie ustawy z 4 stycznia 1936 r. o utworzeniu Muzeum Józefa Piłsudskiego w Belwederze przekazany na własność tegoż Muzeum protokołem przekazania z 11 listopada 1936 r. Zdeponowany w MNW w grudniu 1939 r. wraz ze zbiorami belwederskimi. Przez cały okres okupacji pod opieką Działu Wojskowego Muzeum Miasta Warszawy, a od 1945 r. Muzeum Wojska Polskiego. Przekazany do MNW 24 grudnia 1952 r. i włączony do zbiorów.

Gift of Helena Zahorska in 1901. Deposited in the National Collection of Art from 1920, exhibited in Łazienki and Belweder Palaces. Pursuant to the Act of 4 January 1936 establishing Józef Piłsudski Museum in Belweder Palace, ownership was transferred to that Museum; transfer records dated 11 November 1936. Deposited in MNW in December 1939, together with the Belweder collection. During the occupation, the painting was under the care of the Military Department of the Museum of the City of Warsaw, and from 1945 the Polish Army Museum. Transferred to MNW on 24 December 1952 and incorporated into its collection.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 212655 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1901, s. 5; Katalog TZSP, 1908, s. 17, poz. 381; Katalog TZSP, 1912, s. 15, poz. 381; Katalog TZSP, 1920, s. 16, poz. 381; AAN, MWRiOP, 7093, s. 137; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 381; Księga depozytów PZS, poz. 157; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 381; Katalog TZSP, 1928, poz. 381; Katalog TZSP, 1930, poz. 381; Katalog TZSP, 1933, s. 16, poz. 381; Protokół MWP, poz. 20.

382

Zaleski Marcin (1796–1877)

Zamek Królewski w Warszawie, [ok. 1836]

The Royal Castle in Warsaw, [ca. 1836]

olej, płótno | oil on canvas, 52 x 80

- Dar Henryka Konica z 1908 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. **UTRACONY W LATACH 1942–1945.**

Gift of Henryk Konic in 1908. Deposited in MNW in March 1942. **LOST 1942–1945.**

- sygn. | sig.: *M. Zaleski malował*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1908, s. 17, poz. 382; Katalog TZSP, 1912, s. 16, poz. 382; Katalog TZSP, 1920, s. 16, poz. 382; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 382; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 382; Katalog TZSP, 1928, poz. 382; Katalog TZSP, 1930, poz. 382; Katalog TZSP, 1933, s. 16, poz. 382; Katalog TZSP, 1935, s. 20, poz. 382; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 3; Przewodnik TZSP nr 112, 1936, s. 42, poz. 59, ilustr.; Katalog TZSP, 1938, s. 22, poz. 382; Archiwum MNW, 706, poz. Z.686; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 13, poz. 147; Straty MP, 1998, s. 293, poz. 409, ilustr.

- **Negatyw w MNW nr 6082 | Negative in MNW no. 6082**

383

Zaleski Marcin (1796–1877)

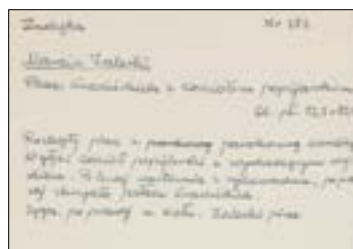
Dawny kościół pijarski w Warszawie

(Kościół X.X. Pijarów w Warszawie; Widok na dawny kościół pijarski), [ok. 1830]

Former Piarist Church in Warsaw (Church of the Piarist Fathers in Warsaw;

View of the Former Piarist Church), [ca. 1830]

olej, płótno | oil on canvas, 52 x 80

- *Rozległy plac z parokonną dorożką. W głębi kościół pijarski z wychodzącym wojskiem. Po lewej wartownia z sztyldwachem, po prawej skrzydło pałacu Krasieńskich.* (Kartoteka)

Dar Henryka Konica z 1908 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrany przez Niemców do dekoracji pałacu w Łazienkach 1 czerwca 1940 r. **UTRACONY W 1940 R.**

Extensive plaza with multi-horse carriage. In the background, the former Piarist church with soldiers exiting. On the left a guardhouse with sentry, on the right a wing of the Krasieński Palace (card catalogue).

Gift of Henryk Konic in 1908. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans on 1 June 1940 to decorate Łazienki Palace. **LOST 1940.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Zaleski pinx.*

■ Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1908, s. 17, poz. 383; Katalog TZSP, 1912, s. 16, poz. 383; Katalog TZSP, 1920, s. 16, poz. 383; Katalog TZSP, 1924, s. 15, poz. 383; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 383; Katalog TZSP, 1928, poz. 383; Katalog TZSP, 1930, poz. 383; Katalog TZSP, 1933, s. 16, poz. 383; Katalog TZSP, 1935, s. 20, poz. 383; Katalog TZSP, 1938, s. 22, poz. 383; Archiwum Wojenne, Teki 8; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 14, poz. 148; Straty MP, 200, ilustr.

- Negatyw w MNW nr 6081; repr. archiwalia | Negative in MNW no. 6081; archival reproduction

384

Brandt Józef (1841–1915)

Wyjazd z Wilanowa króla Jana III z królową (Wyjazd z Wilanowa), 1887
Departure from Wilanów of King Jan III with the Queen (Departure from Wilanów), 1887

olej, płótno | oil on canvas, 186 x 343

- Dar Józefa hr. Tyszkiewicza z Łohojska z 1908 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, nawinięty na wałek nr 2. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przejęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of Count Józef Tyszkiewicz from Łohojsk in 1908. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, rolled onto cylinder no. 2. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Józef Brandt* | z *Warszawy* | *Monachium*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4374 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1908, s. 17, poz. 384; Katalog TZSP, 1912, s. 16, poz. 384; Katalog TZSP, 1920, s. 16, poz. 384; Katalog TZSP, 1924, s. 16, poz. 384; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 384; Katalog TZSP, 1928, poz. 384; Katalog TZSP, 1930, poz. 384; Katalog TZSP, 1933, s. 16, poz. 384; Katalog TZSP, 1935, s. 20, poz. 384; Katalog TZSP, 1938, s. 22, poz. 384; TZSP 18–21 IX 1939; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 30, poz. 62, ilustr.; Spisok, 1956, poz. W.13.

385

Piątkowski Henryk (1853–1932)

Portret Adama Mickiewicza, 1898

Portrait of Adam Mickiewicz, 1898

olej, płótno | oil on canvas, 144 x 95,5

- Dar Adama hr. Orłowskiego z 1908 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Count Adam Orłowski in 1908. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *H. Piątkowski 898*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4669 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1912, s. 16, poz. 385; Katalog TZSP, 1920, s. 16, poz. 385; Katalog TZSP, 1924, s. 16, poz. 385; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 385; Katalog TZSP, 1928, poz. 385; Katalog TZSP, 1930, poz. 385; Katalog TZSP, 1933, s. 16, poz. 385; Katalog TZSP, 1935, s. 21, poz. 385; Katalog TZSP, 1938, s. 22, poz. 385; Archiwum MNW, 706, poz. Z.389.

386

Wojtkiewicz Witold (1879–1909)

Bajka o rycerzu, 1909
Fable About a Knight, 1909

pastel, kredka, papier | pastel and crayon on paper, 49 x 69,7

- Dar Aniela Wojtkiewiczowej (matki artysty) z 1909 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przejęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of Aniela Wojtkiewicz (the artist's mother) in 1909. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.g. | sig. u.r: *WWojtkiewicz* | 1909
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.1859 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1909, s. 5; Katalog TZSP, 1912, s. 16, poz. 386; Katalog TZSP, 1920, s. 16, poz. 386; Katalog TZSP, 1924, s. 16, poz. 386; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 386; Katalog TZSP, 1928, poz. 386; Katalog TZSP, 1930, poz. 386; Katalog TZSP, 1933, s. 16, poz. 386; Katalog TZSP, 1935, s. 21, poz. 386; Katalog TZSP, 1938, s. 22, poz. 386; Archiwum MNW, 706, poz. Z.557; Spisok, rysunki w ramach, 1956, poz. 3.

387

Rapacki Józef (1871–1929)

Zakątek w parku, 1904–1905

Corner of a Park, 1904–1905

olej, płótno | oil on canvas, 170,5 x 130

- Zakupiony w 1909 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1909. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wavel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *JÓZEF RAPACKI PINX. 1904–1905.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 5144 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1909, s. 5; Katalog TZSP, 1912, s. 16, poz. 387; Katalog TZSP, 1920, s. 16, poz. 387; Katalog TZSP, 1924, s. 16, poz. 387; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 387; Katalog TZSP, 1928, poz. 387; Katalog TZSP, 1930, poz. 387; Katalog TZSP, 1933, s. 16, poz. 387; Katalog TZSP, 1935, s. 21, poz. 387; Katalog TZSP, 1938, s. 22, poz. 387; Archiwum MNW, 706, poz. Z.727; Rewindykacje, poz. Rew.4838.

Wyczółkowski Leon (1852–1936)

Białe storczyki (Storczyki), 1910*White Orchids (Orchids)*, 1910

pastel, tusz, akwarela, papier | pastel, ink, watercolour on paper, 72 x 62,5

- Zakupiony w 1910 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 5. W 1940 r. wyjęty przez Stanisława Radeckiego-Mikulicza z pozostającej w Zachęcie skrzyni i przekazany prof. Janowi Czochralskiemu, honorowemu prezesowi Zachęty. Uratowany przez prof. Czochralskiego w czasie powstania warszawskiego i wywieziony do Kcyni w 1945 r. Przesłany do MNW pocztą 9 stycznia 1950 r. i włączony do zbiorów.

Purchased in 1910. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 5. Removed in 1940 from the crate remaining in the Society's building by Stanisław Radecki-Mikulicz and given to Prof. Jan. Czochralski, honorary president of the Society. Saved by Prof. Czochralski during the Warsaw Rising and taken to Kcynia in 1945. Sent to MNW by mail on 9 January 1950 and incorporated into its collection.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *LWyczół* | 1910 r
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 184952 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1910, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 16, poz. 388; Katalog TZSP, 1920, s. 16, poz. 388; Katalog TZSP, 1924, s. 16, poz. 388; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 388; Katalog TZSP, 1928, poz. 388; Katalog TZSP, 1930, poz. 388; Katalog TZSP, 1933, s. 16, poz. 388; Katalog TZSP, 1935, s. 21, poz. 388; Katalog TZSP, 1938, s. 22, poz. 388; TZSP 18–21 IX 1939; Rewindykacje, poz. Rew.18416.

389

Majeranowski Władysław (1817–1864 lub | or 1817–1874)

Autoportret
Self-Portrait

olej, płótno | oil on canvas, 60 x 48

- Zapis testamentowy Honoraty Majeranowskiej w 1909 r. (w katalogu z 1924 r. dar rodziny Hofmanów). Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1929 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Honorata Majeranowska in 1909 (according to the catalogue from 1924: gift of the Hofman family). Underwent restoration in the Society's workshop in 1929. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1909, s. 5; Katalog TZSP, 1912, s. 16, poz. 389; Katalog TZSP, 1920, s. 16, poz. 389; Katalog TZSP, 1924, s. 16, poz. 389; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 389; Katalog TZSP, 1928, poz. 389; Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 13; Katalog TZSP, 1930, poz. 389; Katalog TZSP, 1933, s. 16, poz. 389; Katalog TZSP, 1935, s. 21, poz. 389; Katalog TZSP, 1938, s. 22, poz. 389; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 7, poz. 70

390

Majeranowski Władysław (1817–1864 lub | or 1817–1874)

Portret Honoraty Majeranowskiej, artystki teatrów warszawskich
Portrait of Honorata Majeranowska, Actress of Warsaw Theatres

olej, płótno | oil on canvas, 85 x 66

- Zapis testamentowy Honoraty Majeranowskiej w 1909 r. (w katalogu z 1924 r. dar rodziny Hofmanów). Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1928 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Honorata Majeranowska in 1909 (according to the catalogue from 1924: gift of the Hofman family). Underwent restoration in the Society's workshop in 1928. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1909, s. 5; Katalog TZSP, 1912, s. 16, poz. 390; Katalog TZSP, 1920, s. 17, poz. 390; Katalog TZSP, 1924, s. 16, poz. 390; Katalog TZSP, 1925, s. 14, poz. 390; Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 9; Katalog TZSP, 1928, poz. 390; Katalog TZSP, 1930, poz. 390; Katalog TZSP, 1933, s. 16, poz. 390; Katalog TZSP, 1935, s. 21, poz. 390; Katalog TZSP, 1938, s. 22, poz. 390; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 7, poz. 71.

391

Miller Karol (1835–1920)

Stopka królowej Jadwigi
Foot of Queen Hedwig

olej, płótno | oil on canvas, 68 x 51

- Zapis Julii z Czabanów Wiemanowej z 1910 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. lub w marcu 1942 r. (brak daty w spisie). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Julia Wiemanowa née Czaban in 1910. Deposited in MNW in November 1939 or March 1942 (no date in the registry). **LOST 1939–1945.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *K. Miller*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1910, s. 5; Katalog TZSP, 1912, s. 16, poz. 391; Katalog TZSP, 1920, s. 17, poz. 391; Katalog TZSP, 1924, s. 16, poz. 391; Katalog TZSP, 1925, s. 15, poz. 391; Katalog TZSP, 1928, poz. 391; Katalog TZSP, 1930, poz. 391; Katalog TZSP, 1933, s. 16, poz. 391; Katalog TZSP, 1935, s. 21, poz. 391; Katalog TZSP, 1938, s. 22, poz. 391; Archiwum MNW, 706, poz. Z.892; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 8, poz. 84; Straty MP, 1998, s. 190, poz. 260, ilustr.

- Negatyw w MNW nr 228002, z repr. | Negative in MNW no. 228002, based on reproduction

Królowa Bona opuszcza Polskę w 1556 r. (Królowa Bona opuszczająca kraj)
Queen Bona Departs from Poland in 1556 (Queen Bona Leaving the Country)

olej, płótno | oil on canvas, 150 x 217

- Zapis Julii z Czabanów Wiemanowej z 1910 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Julia Wiemanowa née Czaban in 1910. Deposited in the Lublin Museum in 1922. **LOST 1939–1945.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: nieczytelna | illegible

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1910, s. 5; Katalog TZSP, 1912, s. 16, poz. 392; Katalog TZSP, 1920, s. 17, poz. 392; Katalog TZSP, 1924, s. 16, poz. 392; Katalog TZSP, 1925, s. 15, poz. 392; Katalog TZSP, 1928, poz. 392; Katalog TZSP, 1930, poz. 392; Katalog TZSP, 1933, s. 16, poz. 392; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 13; Katalog TZSP, 1935, s. 21, poz. 392; Katalog TZSP, 1938, s. 22, poz. 392; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 8, poz. 85.

- Repr. z fotografii ekspozycji ML, sygn. MHL 2098 | Reproduced from a photograph exhibited in the Lublin Museum, inv. MHL 2098

393

Stabrowski Kazimierz (1869–1929)

Portret malarza Stefana Dąbrowskiego, 1910
Portrait of the Painter Stefan Dąbrowski, 1910

węgiel, papier | charcoal on paper, 66 x 47

- Dar Hortensji Marii Dąbrowskiej, żony portretowanego, z 1910 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Hortensja Maria Dąbrowska, wife of the subject, in 1910. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Kazimierz Stabrows...*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131895 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1910, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 16, poz. 393; Katalog TZSP, 1920, s. 17, poz. 393; Katalog TZSP, 1924, s. 16, poz. 393; Katalog TZSP, 1925, s. 15, poz. 393; Katalog TZSP, 1928, poz. 393; Katalog TZSP, 1930, poz. 393; Katalog TZSP, 1933, s. 16, poz. 393; Katalog TZSP, 1935, s. 21, poz. 393; Katalog TZSP, 1938, s. 22, poz. 393; Archiwum MNW, 706, poz. Z.595.

394

Kotarbiński Wilhelm (1849–1921)

Trzy Marie u grobu Chrystusa (Samarytanie), 1879
Three Marys at the Tomb of Christ (Samaritans), 1879

olej, płótno | oil on canvas, 151 x 223

- Zakupiony na wystawie przez Jana Blocha w 1881 r. Dar Emilii z Kronenbergów Blochowej dla TZSP z 1909 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 990-D). Zdeponowany w MNW w lutym 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased at an exhibition by Jan Bloch in 1881. Gift of Emilia Bloch née Kronenberg to TZSP in 1909. Deposited in the National Collection of Art, exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 990-D). Deposited in MNW in February 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *WKotarbiński* | *Roma* | 1879
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1074 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1909, s. 5; Katalog TZSP, 1912, s. 16, poz. 394; Katalog TZSP, 1920, s. 17, poz. 394; Katalog TZSP, 1924, s. 16, poz. 394; Księga depozytów PZS, poz. 175; Katalog TZSP, 1925, s. 15, poz. 394; Katalog TZSP, 1928, poz. 394; Katalog TZSP, 1930, poz. 394; Katalog TZSP, 1933, s. 16, poz. 394; Katalog TZSP, 1935, s. 21, poz. 394; Katalog TZSP, 1938, s. 22, poz. 394.

395

Simmler Józef (1823–1868)

Portret generałowej Aleksandry Zatlerowej, 1862

Portrait of Aleksandra Zatlerowa, 1862

olej, płótno | oil on canvas, 94 x 71,5

- Zapis portretowanej z 1910 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 5. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przejęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Aleksandra Zatlerowa in 1910. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 5. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *J.Simmler* | 1862.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 323 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1910, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 16, poz. 395; Katalog TZSP, 1920, s. 17, poz. 395; Katalog TZSP, 1924, s. 16, poz. 395; Katalog TZSP, 1925, s. 15, poz. 395; Katalog TZSP, 1928, poz. 395; Katalog TZSP, 1930, poz. 395; Katalog TZSP, 1933, s. 16, poz. 395; Katalog TZSP, 1935, s. 21, poz. 395; Świat, 1935, ilustr. 9; Katalog TZSP, 1938, s. 22, poz. 395; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.554; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 57, poz. 211, ilustr.; Spisok, 1956, poz. W.76.

396

Popowski Stefan (1870–1937)

Wieczór, 1909

Evening, 1909

olej, płótno | oil on canvas, 100 x 124

- Zakupiony z funduszu jubileuszowego w 1910 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased from the jubilee fund in 1910. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *S. Popowski 909*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 5117 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1910, s. 5; Katalog TZSP, 1912, s. 16, poz. 396; Katalog TZSP, 1920, s. 17, poz. 396; Katalog TZSP, 1924, s. 16, poz. 396; Katalog TZSP, 1925, s. 15, poz. 396; Katalog TZSP, 1928, poz. 396; Katalog TZSP, 1930, poz. 396; Katalog TZSP, 1933, s. 16, poz. 396; Katalog TZSP, 1935, s. 21, poz. 396; Katalog TZSP, 1938, s. 22, poz. 396; Archiwum MNW, 706, poz. Z.408.

397

Weiss Wojciech (1875–1950)

Portret matki artysty

Portrait of the Artist's Mother

olej, płótno | oil on canvas, 66 x 48,5

- Zakupiony z funduszu jubileuszowego w 1910 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased from the jubilee fund in 1910. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.g. | sig. u.l.: *WW*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 837 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1910, s. 5; Katalog TZSP, 1912, s. 16, poz. 397; Katalog TZSP, 1920, s. 17, poz. 397; Katalog TZSP, 1924, s. 16, poz. 397; Katalog TZSP, 1925, s. 15, poz. 397; Katalog TZSP, 1928, poz. 397; Katalog TZSP, 1930, poz. 397; Katalog TZSP, 1933, s. 16, poz. 397; Katalog TZSP, 1935, s. 21, poz. 397; Katalog TZSP, 1938, s. 22, poz. 397; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1061.

398

Lentz Stanisław (1861–1920)

Strajk Robotników (Robotnicy), 1910

Workers' Strike (Workers), 1910

olej, płótno | oil on canvas, 118 x 74

- Zakupiony z funduszu jubileuszowego w 1910 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 3. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przejęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased from the jubilee fund in 1910. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 3. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *S.Lentz 910*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 84 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1910, s. 5; Katalog TZSP, 1912, s. 16, poz. 398; Katalog TZSP, 1920, s. 17, poz. 398; Katalog TZSP, 1924, s. 16, poz. 398; Katalog TZSP, 1925, s. 15, poz. 398; Katalog TZSP, 1928, poz. 398; Katalog TZSP, 1930, poz. 398; Katalog TZSP, 1933, s. 16, poz. 398; Katalog TZSP, 1935, s. 21, poz. 398; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 54; Katalog TZSP, 1938, s. 22, poz. 398; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.556; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 47, poz. 159, ilustr.; Spisok, 1956, poz. W.45.

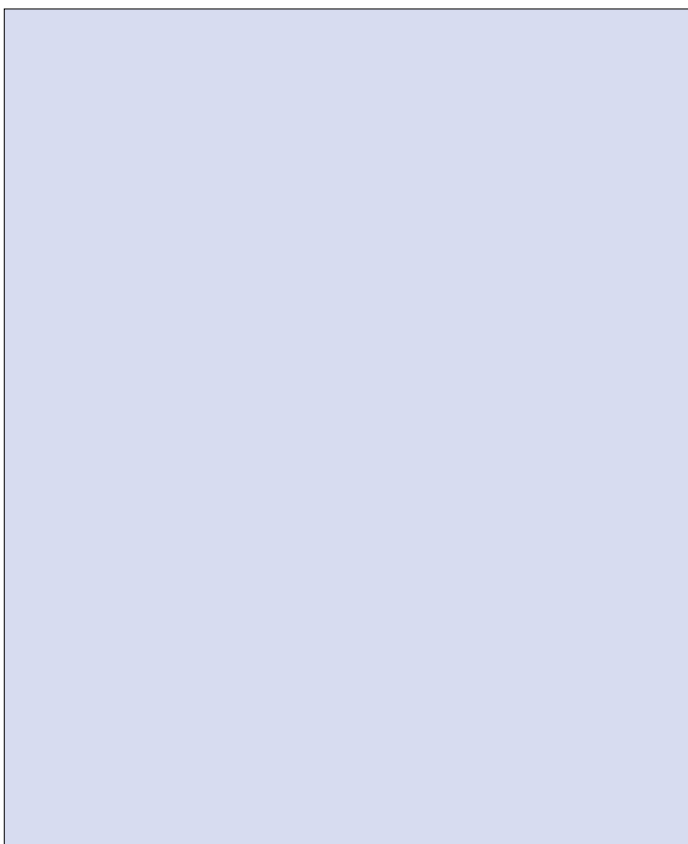
399

Dunikowski Xawery (1875–1964)

Matka, 1899

Mother, 1899

brąz, wys. 50 | bronze, 50 h.

- Zakupiony z funduszu jubileuszowego w 1910 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased from the jubilee fund in 1910. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. | sig.: *Xawery Dunikowski*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MKr 471 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1910, s. 5; Katalog TZSP, 1912, s. 16, poz. 399; Katalog TZSP, 1920, s. 17, poz. 399; Katalog TZSP, 1924, s. 16, poz. 399; Katalog TZSP, 1925, s. 15, poz. 399; Katalog TZSP, 1928, poz. 399; Katalog TZSP, 1930, poz. 399; Katalog TZSP, 1933, s. 16, poz. 399; Katalog TZSP, 1935, s. 21, poz. 399; Katalog TZSP, 1938, s. 22, poz. 399.

400

Certowicz Teofila (Tola) (1862–1918)

Akt siedzącego mężczyzny (Fragment nagrobka; Fragment)
Nude of a Seated Man (Fragment of a Gravestone; Fragment)

relief, brąz | relief in bronze, 87 x 108

- Dar artystki z 1910 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1910. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: TC (splcione | intertwined)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131658 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1910, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 16, poz. 400; Katalog TZSP, 1920, s. 17, poz. 400; Katalog TZSP, 1924, s. 16, poz. 400; Katalog TZSP, 1925, s. 15, poz. 400; Katalog TZSP, 1928, poz. 400; Katalog TZSP, 1930, poz. 400; Katalog TZSP, 1933, s. 16, poz. 400; Katalog TZSP, 1935, s. 21, poz. 400; Katalog TZSP, 1938, s. 23, poz. 400.

401

Szymanowski Wacław (1859–1930)

Macierzyństwo, 1902

Motherhood, 1902

brąz | bronze, 61 × 43 × 67

- Dar fundatorów Muzeum Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych z 1903 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the benefactors of the Museum of the Society for the Encouragement of Fine Arts in 1903. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. | sig.: *W. Szymanowski*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rz.D.15 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1903, s. 9; Katalog TZSP, 1904, s. 31, poz. 401; Katalog TZSP, 1908, s. 18, poz. 401; Katalog TZSP, 1912, s. 16, poz. 401; Katalog TZSP, 1920, s. 17, poz. 401; Katalog TZSP, 1924, s. 16, poz. 401; Katalog TZSP, 1925, s. 15, poz. 401; Katalog TZSP, 1928, poz. 401; Katalog TZSP, 1930, poz. 401; Katalog TZSP, 1933, s. 16, poz. 401; Katalog TZSP, 1935, s. 21, poz. 401; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 49; Katalog TZSP, 1938, s. 23, poz. 401.

402

Szymanowski Wacław (1859–1930)

„Improwizacja” Adama Mickiewicza
“Improvisation” by Adam Mickiewicz

gips patynowany | patinated plaster, 107 x 95 x 76

- Dar autora z 1903 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1903. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *W. Szymanowski*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131961 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1903, s. 9; Katalog TZSP, 1904, s. 31, poz. 402; Katalog TZSP, 1908, s. 18, poz. 402; Katalog TZSP, 1912, s. 17, poz. 402; Katalog TZSP, 1920, s. 17, poz. 402; Katalog TZSP, 1924, s. 16, poz. 402; Katalog TZSP, 1925, s. 15, poz. 402; Katalog TZSP, 1928, poz. 402; Katalog TZSP, 1930, poz. 402; Katalog TZSP, 1933, s. 16, poz. 402; Katalog TZSP, 1935, s. 21, poz. 402; Katalog TZSP, 1938, s. 23, poz. 402.

403

Kryński Jan (1850–1890)

Medalion – Portret Leopoldyny Lachnickiej, ok. 1886
Medallion – Portrait of Leopoldyna Lachnicka, ca. 1886

brąz | bronze, 10 x 9

- *Popiersie zmniejszone nienaturalnej wielkości, pięknie doprowadzone w skończeniu do wytworności, umocowane w czarnym marmurze, oznaczone jest z lewej strony położoną literą L.* (W. Gerson, Jan Kryński, „Echo muzyczne, teatralne i artystyczne” 1890, nr 332, s. 65).

Dar autora z 1886 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bust, smaller than life-size, beautifully finished, affixed to black marble, marked on the left with the letter L. (W. Gerson, Jan Kryński, „Echo muzyczne, teatralne i artystyczne” 1890, no. 332 p. 65).

Gift of the artist in 1886. **LOST 1939–1945.**

- nicsygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1886, s. 4; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 594; Katalog TZSP, 1928, poz. 594; Katalog TZSP, 1930, poz. 594; Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 403; Katalog TZSP, 1935, s. 21, poz. 403; Katalog TZSP, 1938, s. 23, poz. 403.

404

Jagmin Stanisław (1875–1961)

Spętany, [1903]

Bound Man, [1903]

gips, wys. 85 | plaster of Paris, 85 h.

- Dar Tadeusza i Natalii Romockich z 1904 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Tadeusz Romocki and Natalia Romocka in 1904. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1904, s. 9; Katalog TZSP, 1904, s. 31, poz. 404; Katalog TZSP, 1908, s. 18, poz. 404; Katalog TZSP, 1912, s. 17, poz. 404; Katalog TZSP, 1920, s. 17, poz. 404; Katalog TZSP, 1924, s. 16, poz. 404; Katalog TZSP, 1925, s. 15, poz. 404; Katalog TZSP, 1928, poz. 404; Katalog TZSP, 1930, poz. 404; Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 404; Katalog TZSP, 1935, s. 21, poz. 404; Katalog TZSP, 1938, s. 23, poz. 404.

- Repr. „Tygodnik Ilustrowany” 1903, nr 17, s. 327 | **Reproduction: “Tygodnik Ilustrowany” 1903, no. 17, p. 327**

405

Godebski Cyprian (1835–1909)

Pokusa (Kuszenie, Satyr i kobieta), 1881
Temptation (Tempting, Satyr and Woman), 1881

marmur biały | white marble, 115 x 70 x 64

- Dar Leona Feliksa Goldstanda z 1904 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Leon Feliks Goldstand in 1904. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *Cyp: Godebski*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 158428 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1904, s. 9; Katalog TZSP, 1908, s. 18, poz. 405; Katalog TZSP, 1912, s. 17, poz. 405; Katalog TZSP, 1920, s. 17, poz. 405; Katalog TZSP, 1924, s. 16, poz. 405; Katalog TZSP, 1925, s. 15, poz. 405; Katalog TZSP, 1928, poz. 405; Katalog TZSP, 1930, poz. 405; Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 405; Katalog TZSP, 1935, s. 22, poz. 405; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 21; Katalog TZSP, 1938, s. 23, poz. 405; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 42, poz. 193; Bericht für April 1942.

406

Antokolski Marek (1843–1902)

Sokrates

Socrates

marmur biały, wys. 55 | white marble, 55 h.

- Dar Leona Feliksa Goldstanda z 1904 r. Zdeponowany w Towarzystwie Naukowym Warszawskim w Pałacu Staszica w 1926 r. W 1940 r. znajdował się na klatce schodowej pałacu. **UTRACONY W LATACH 1940–1945.**

Gift of Leon Feliks Goldstand in 1904. Deposited in 1926 in the Warsaw Scientific Society, Staszic Palace. Situated in 1940 on the staircase of the palace. **LOST 1940–1945.**

- sygn.: brak danych | sig.: no data

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1904, s. 9; Katalog TZSP, 1908, s. 18, poz. 406; Katalog TZSP, 1912, s. 17, poz. 406; Katalog TZSP, 1920, s. 17, poz. 406; Katalog TZSP, 1924, s. 17, poz. 406; Katalog TZSP, 1925, s. 15, poz. 406; Katalog TZSP, 1928, poz. 406; Katalog TZSP, 1930, poz. 406; Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 406; Katalog TZSP, 1935, s. 22, poz. 406; Katalog TZSP, 1938, s. 23, poz. 406; Krzyżanowski, 1940.

407

Breyer Tadeusz (1874–1952)

Głowa św. Jana Chrzciciela, 1910
Head of St. John the Baptist, 1910

polichromia, terakota, wys. 60 | polychromed terra cotta, 60 h.

- Zakupiony w 1911 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1911. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *T. Breyer*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rz.W.758 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 17, poz. 407; Katalog TZSP, 1920, s. 17, poz. 407; Katalog TZSP, 1924, s. 17, poz. 407; Katalog TZSP, 1925, s. 15, poz. 407; Katalog TZSP, 1928, poz. 407; Katalog TZSP, 1930, poz. 407; Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 407; Katalog TZSP, 1935, s. 22, poz. 407; Katalog TZSP, 1938, s. 23, poz. 407.

408

Marconi Leonard (1835–1899)

Popiersie poety Felicjana Faleńskiego

Bust of the Poet Felicjan Faleński

gips, wys. 67 | plaster of Paris, 67 h

- Zapis Felicjana Faleńskiego z 1911 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Bequest of Felicjan Faleński in 1911. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131801 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 17, poz. 408; Katalog TZSP, 1920, s. 17, poz. 408; Katalog TZSP, 1924, s. 17, poz. 408; Katalog TZSP, 1925, s. 15, poz. 408; Katalog TZSP, 1928, poz. 408; Katalog TZSP, 1930, poz. 408; Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 408; Katalog TZSP, 1935, s. 22, poz. 408; Katalog TZSP, 1938, s. 23, poz. 408; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 43, poz. 195.

409

Nieznany | Artist Unknown

Pejzaż (Obraz szkoły starożytnej)
Landscape (Painting of the Ancient School)

olej, płótno | oil on canvas, 46 x 57

- Dar Emilii Janowej Masłowskiej, wdowy po Janie Masłowskim z 1904 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 ekspozycyjny w Pałacu Rady Ministrów (PRM 985-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Emilia Janowa Masłowska, the widow of Jan Masłowski in 1904. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 985-D). **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1904, s. 9; Księga depozytów PZS, poz. 176; Katalog TZSP, 1925, s. 15, poz. 409; Katalog TZSP, 1928, poz. 409; Katalog TZSP, 1930, poz. 409; Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 409.

410

Nieznany | Artist Unknown

Studium (Obraz szkoły starożytnej)
Study (Painting of the Ancient School)

olej, brak danych | oil, no data

- Dar Emilii Janowej Masłowskiej, wdowy po Janie Masłowskim z 1904 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Emilia Janowa Masłowska, the widow of Jan Masłowski in 1904. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1904, s. 9; Katalog TZSP, 1925, s. 15, poz. 410; Katalog TZSP, 1928, poz. 410; Katalog TZSP, 1930, poz. 410; Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 410.

411

Wyczółkowski Leon (1852–1936)

Chrystus, z teki „Wawel”, 1921

Christ, from the “Wawel” folio, 1921

litografia, papier | lithograph on paper, 49 x 29

- Zakupiony w 1921 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1921. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *LWyczółk... 1921*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.20684 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 411; Katalog TZSP, 1935, s. 22, poz. 411; Katalog TZSP, 1938, s. 23, poz. 411; Archiwum MNW, 706, poz. Z.574.

412

Wyczółkowski Leon (1852–1936)

Arrasy, z teki „Wawel”, 1921

Arrases, from the “Wawel” folio, 1921

litografia, papier | lithograph on paper, 48 x 37

- Zakupiony w 1921 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1921. **LOST 1939–1945.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *LWyczółk... 1921* (w katalogu | in the catalogue: 1991)

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 412; Katalog TZSP, 1935, s. 22, poz. 412; Katalog TZSP, 1938, s. 23, poz. 412.

- **Repr. wg innego egzemplarza ryciny nr inw. Gr.Pol.22861 MNW | Reproduced based on another copy of the print, inv. Gr.Pol.22861 MNW**

413

Wyczółkowski Leon (1852–1936)

Arrasy, z teki „Wawel”, 1921

Arrases, from the “Wawel” folio, 1921

litografia, papier | lithograph on paper, 48 x 37

- Zakupiony w 1921 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1921. **LOST 1939–1945.**

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *LWyczółk... 1921*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 413; Katalog TZSP, 1935, s. 22, poz. 413; Katalog TZSP, 1938, s. 23, poz. 413.

- Repr. wg innego egzemplarza ryciny nr inw. Gr.Pol.22862 MNW | Reproduced based on another copy of the print, inv. Gr.Pol.22862 MNW

414

Wyczółkowski Leon (1852–1936)

Oddrzwia, z teki „Wawel”, 1921

Doorway, from the “Wawel” folio, 1921

litografia, papier | lithograph on paper, 49 x 37

- Zakupiony w 1921 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1921. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *LWyczółk... 1921*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.20661 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 414; Katalog TZSP, 1935, s. 22, poz. 414; Katalog TZSP, 1938, s. 23, poz. 414; Archiwum MNW, 706, poz. Z.573.

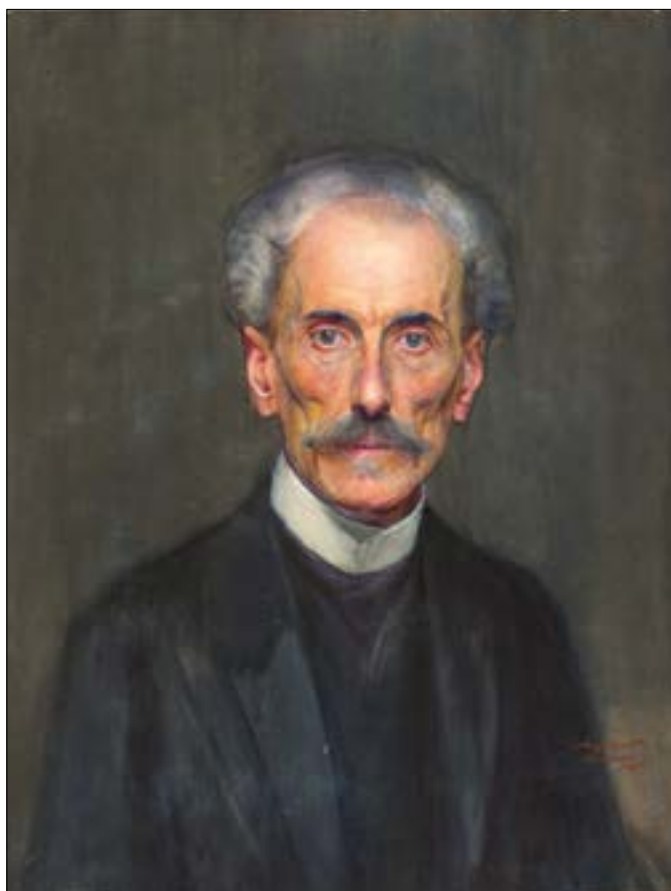
415

Augustynowicz Aleksander (1865–1944)

Portret rytownika Józefa Holewińskiego, 1909

Portrait of the Engraver Józef Holewiński, 1909

akwarela, papier na tekturze | watercolour on paper mounted on cardboard, 69,5 x 54,5

- Dar autora z 1911 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist in 1911. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Augustynowicz* | *Warszawa* | 1909.

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182667 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 17, poz. 415; Katalog TZSP, 1920, s. 18, poz. 415; Katalog TZSP, 1924, s. 17, poz. 415; Katalog TZSP, 1925, s. 15, poz. 415; Katalog TZSP, 1928, poz. 415; Katalog TZSP, 1930, poz. 415; Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 415; Katalog TZSP, 1935, s. 22, poz. 415; Katalog TZSP, 1938, s. 23, poz. 415; Archiwum MNW, 706, poz. Z.687.

Gierymski Aleksander (1850–1901)

Wnętrze Bazyliki św. Marka w Wenecji, 1899
Interior of Basilica di San Marco in Venice, 1899

olej, płótno | oil on canvas, 111 x 78,5

- Zakupiony w 1911 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 3. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1911. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 3. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: A. GIERYMSKI. 99
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 636 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 17, poz. 416; Katalog TZSP, 1920, s. 18, poz. 416; Katalog TZSP, 1924, s. 17, poz. 416; Katalog TZSP, 1925, s. 15, poz. 416; Katalog TZSP, 1928, poz. 416; Katalog TZSP, 1930, poz. 416; Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 416; Katalog TZSP, 1935, s. 22, poz. 416; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 34; Katalog TZSP, 1938, s. 23, poz. 416; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.167.

417

Wyczółkowski Leon (1852–1936)

Autoportret w kimonie (Portret własny), 1911

Self-Portrait in a Kimono (Self-Portrait), 1911

pastel, papier | pastel on paper, 96 x 87

- Zakupiony w 1911 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 4, której zawartość sprawdzono w MNW 2 października 1942 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1911. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 4, the contents of which were verified at MNW on 2 October 1942. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.g. | sig. u.r.: *L Wyczół...* | 1911.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 184677 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 17, poz. 417; Katalog TZSP, 1920, s. 18, poz. 417; Katalog TZSP, 1924, s. 17, poz. 417; Katalog TZSP, 1925, s. 15, poz. 417; Katalog TZSP, 1928, poz. 417; Katalog TZSP, 1930, poz. 417; Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 417; Katalog TZSP, 1935, s. 22, poz. 417; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 40; Katalog TZSP, 1938, s. 23, poz. 417; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 715, s. 4.

418

Królikowski Dobiesław (1859–1912)

Autoportret, 1880

Self-Portrait, 1880

olej, tektura | oil on cardboard, 64 x 42,5

- Zakupiony w 1911 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1911. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.g. | sig. u.r.: *D. Królikowski* | 1880.

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2303 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 17, poz. 418; Katalog TZSP, 1920, s. 18, poz. 418; Katalog TZSP, 1924, s. 17, poz. 418; Katalog TZSP, 1925, s. 15, poz. 418; Katalog TZSP, 1928, poz. 418; Katalog TZSP, 1930, poz. 418; Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 418; Katalog TZSP, 1935, s. 22, poz. 418; Katalog TZSP, 1938, s. 23, poz. 418; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1051.

419

Brodowski Antoni (1784–1832)

Portret Krzysztofa Hartmana Petiscusa

Portrait of Krzysztof Hartman Petiscus

olej, płótno | oil on canvas, 69 x 55

- Zapis Stanisława Brunweya (1849–1909), przekazany przez Konstancję z Biclickich *primo voto* Brunwey, *secundo voto* Kołaczkowską w 1911 r. Depozyt w PZS. W latach 1923–1925 eksponowany w Belwederze. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Stanisław Brunwey (1849–1909), conveyed by Konstancja née Biclicka *primo voto* Brunwey, *secundo voto* Kołaczkowska in 1911. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1923 to 1925 in Belweder Palace. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2780 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 17, poz. 419; Katalog TZSP, 1920, s. 18, poz. 419; AAN, MWRiOP, 7093, s. 133; Katalog TZSP, 1924, s. 17, poz. 419; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 419; Katalog TZSP, 1928, poz. 419; Katalog TZSP, 1930, poz. 419; Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 419; Katalog TZSP, 1935, s. 22, poz. 419; Katalog TZSP, 1938, s. 23, poz. 419.

420

Brodowski Antoni (1784–1832)

Portret Marianny z Schultzów Petiscus
Portrait of Marianna Petiscus née Schultz

olej, płótno | oil on canvas, 68 x 55

- Zapis Stanisława Brunweya (1849–1909), przekazany przez Konstancję z Bielickich *primo voto* Brunwey, *secundo voto* Kołaczkowską w 1911 r. Depozyt w PZS. W latach 1923–1925 eksponowany w Belwederze. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszk. średnic”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Stanisław Brunwey (1849–1909), conveyed by Konstancja née Bielicka *primo voto* Brunwey, *secundo voto* Kołaczkowska in 1911. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1923 to 1925 in Belweder Palace. Mentioned in a list compiled in the Society’s building on 20 September 1939, with the note: “moderately dam.”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- nicsygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2883 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 17, poz. 420; Katalog TZSP, 1920, s. 18, poz. 420; AAN, MWRiOP, 7093, s. 133; Katalog TZSP, 1924, s. 17, poz. 420; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 420; Katalog TZSP, 1928, poz. 420; Katalog TZSP, 1930, poz. 420; Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 420; Katalog TZSP, 1935, s. 22, poz. 420; Katalog TZSP, 1938, s. 23, poz. 420; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.598.

421

Zarzecki Mateusz (1825–1871)

Portret Juliusza Wilhelma Brunweya (1816–1868) (Portret Juliana Brunwey)
Portrait of Juliusz Wilhelm Brunwey (1816–1868) (Portrait of Julian Brunwey)

olej, płótno | oil on canvas, 89 x 72

- Zapis Stanisława Brunweya (1849–1909), przekazany przez Konstancję z Biclickich *primo voto* Brunwey, *secundo voto* Kołaczkowską w 1911 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Stanisław Brunwey (1849–1909), conveyed by Konstancja née Biclicka *primo voto* Brunwey, *secundo voto* Kołaczkowska in 1911. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 17, poz. 421; Katalog TZSP, 1920, s. 18, poz. 421; Katalog TZSP, 1924, s. 17, poz. 421; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 421; Katalog TZSP, 1928, poz. 421; Katalog TZSP, 1930, poz. 421; Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 421; Katalog TZSP, 1935, s. 22, poz. 421; Katalog TZSP, 1938, s. 23, poz. 421; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 14, poz. 149.

422

Zarzecki Mateusz (1825–1871)

Portret Emilii Adelajdy z Petiscusów Brunwey
Portrait of Emilia Adelajda Brunwey née Petiscus

olej, płótno | oil on canvas, 89 x 73

- Zapis Stanisława Brunweya (1849–1909), przekazany przez Konstancję z Biclickich *primo voto* Brunwey, *secundo voto* Kołaczkowską w 1911 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Stanisław Brunwey (1849–1909), conveyed by Konstancja née Biclicka *primo voto* Brunwey, *secundo voto* Kołaczkowska in 1911. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 17, poz. 422; Katalog TZSP, 1920, s. 18, poz. 422; Katalog TZSP, 1924, s. 17, poz. 422; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 422; Katalog TZSP, 1928, poz. 422; Katalog TZSP, 1930, poz. 422; Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 422; Katalog TZSP, 1935, s. 22, poz. 422; Katalog TZSP, 1938, s. 23, poz. 422; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 14, poz. 150.

423

Simmler Józef (1823–1868)

Portret Emilii Włodkowskiej, secundo voto Jałowieckiej (Portret damy), 1865
Portrait of Emilia Włodkowska, secundo voto Jałowiecka (Portrait of a Lady), 1865

olej, płótno | oil on canvas, 175 x 202

- Z zapisu Emilli Włodkowskiej-Jałowieckiej z 1911 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, nawinięty na wałek nr 2. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przejęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW.

From the bequest of Emilia Włodkowska-Jałowiecka in 1911. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, rolled onto cylinder no. 2. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *J. Simler. 1865.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4173 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1912, s. 17, poz. 423; Katalog TZSP, 1920, s. 18, poz. 423; Katalog TZSP, 1924, s. 17, poz. 423; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 423; Katalog TZSP, 1928, poz. 423; Katalog TZSP, 1930, poz. 423; Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 423; Katalog TZSP, 1935, s. 22, poz. 423; Świat, 1935, ilustr. 6; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 10; Katalog TZSP, 1938, s. 24, poz. 423; TZSP 18–21 IX 1939; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 57, poz. 212, ilustr.; Spisok, 1956, poz. W488.

424

Gierymski Aleksander (1850–1901)

Głowa Holenderki, 1884

Head of a Dutch Woman, 1884

gwasz, papier | gouache on paper, 31 x 24

- Dar Zofii Grudzińskiej z 1911 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. **UTRACONY W LATACH 1942–1945.**

Gift of Zofia Grudzińska in 1911. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. Deposited in MNW in March 1942. **LOST 1942–1945.**

- sygn. l.g. | sig. u.l.: *A. Gierymski 84. | Antwerpia*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 18, poz. 424; Katalog TZSP, 1920, s. 18, poz. 424; Katalog TZSP, 1924, s. 17, poz. 424; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 424; Katalog TZSP, 1928, poz. 424; Katalog TZSP, 1930, poz. 424; Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 424; Katalog TZSP, 1935, s. 22, poz. 424; Katalog TZSP, 1938, s. 24, poz. 424; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1137.

- **Negatyw w MNW nr 1938 | Negative in MNW no. 1938**

425

Kamieński Antoni (1860–1933)

Nadzieja, 1903

Hope, 1903

kredka, papier | crayon on paper, 57 x 37

- Dar Henryka Juszkiewicza z 1911 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 976-D). Zdeponowany w MNW w lutym 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Henryk Juszkiewicz in 1911. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 976-D). Deposited in MNW in February 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *AKamieński* | 1903
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. *Rys.Pol.161914* MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 18, poz. 425; Katalog TZSP, 1920, s. 18, poz. 425; Katalog TZSP, 1924, s. 17, poz. 425; Księga depozytów PZS, poz. 136; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 425; Katalog TZSP, 1928, poz. 425; Katalog TZSP, 1930, poz. 425; Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 425; Katalog TZSP, 1935, s. 22, poz. 425; Katalog TZSP, 1938, s. 24, poz. 425.

426

Miller Karol (1835–1920)

Portret rzeźbiarza Teodora Rygiera
Portrait of the Sculptor Teodor Rygier

olej, płótno | oil on canvas, 95 x 67

- Dar autora z 1911 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony średnio”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist in 1911. Mentioned in a list compiled in the Society’s building on 20 September 1939, with the note: “moderately damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *K Miller*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 661 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 18, poz. 426; Katalog TZSP, 1920, s. 18, poz. 426; Katalog TZSP, 1924, s. 17, poz. 426; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 426; Katalog TZSP, 1928, poz. 426; Katalog TZSP, 1930, poz. 426; Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 426; Katalog TZSP, 1935, s. 22, poz. 426; Katalog TZSP, 1938, s. 24, poz. 426; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.144.

427

Simmler Józef (1823–1868)

Szkic portretowy
Portrait Sketch

olej, płótno | oil on canvas, 121 x 92

- Dar Julii Simmlerowej z 1911 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1937 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „bardzo uszkodzony”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przejęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW. Uznawany za stratę wojenną. Rozpoznany przez autora w 2019 r.

Gift of Julia Simmler in 1911. Underwent restoration in the Society's workshop in 1937. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: "severely damaged". Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW. Considered a wartime loss. Recognised by the author in 2019.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4362 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 18, poz. 427; Katalog TZSP, 1920, s. 18, poz. 427; Katalog TZSP, 1924, s. 17, poz. 427; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 427; Katalog TZSP, 1928, poz. 427; Katalog TZSP, 1930, poz. 427; Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 427; Katalog TZSP, 1935, s. 23, poz. 427; Sprawozdanie TZSP za rok 1937, s. 12; Katalog TZSP, 1938, s. 24, poz. 427; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.707; Spisok, 1956, poz. W.446; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 11, poz. 117.

428

Simmler Józef (1823–1868)

Szkic portretowy

Portrait Sketch

olej, płótno | oil on canvas, 98 x 80

- Dar Julii Simmlerowej z 1911 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Julia Simmler in 1911. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 684 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 18, poz. 428; Katalog TZSP, 1920, s. 18, poz. 428; Katalog TZSP, 1924, s. 17, poz. 428; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 428; Katalog TZSP, 1928, poz. 428; Katalog TZSP, 1930, poz. 428; Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 428; Katalog TZSP, 1935, s. 23, poz. 428; Katalog TZSP, 1938, s. 24, poz. 428; Archiwum MNW, 706, poz. Z.637

429

Simmler Józef (1823–1868)

Szkic do „Ukrzyżowania” (Ukrzyżowanie)
Sketch for “The Crucifixion” (The Crucifixion)

olej, płótno | oil on canvas, 48 x 51

- Dar Julii Simmlerowej z 1911 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Julia Simmler in 1911. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 682 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 18, poz. 429; Katalog TZSP, 1920, s. 18, poz. 429; Katalog TZSP, 1924, s. 17, poz. 429; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 429; Katalog TZSP, 1928, poz. 429; Katalog TZSP, 1930, poz. 429; Katalog TZSP, 1933, s. 17, poz. 429; Katalog TZSP, 1935, s. 23, poz. 429; Katalog TZSP, 1938, s. 24, poz. 429; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1076.

430

Czachórski Władysław (1850–1911)

Dama w liliowej sukni z kwiatami (Dama z kwiatami)
Lady in Purple Dress with Flowers (Lady with Flowers)

olej, płótno | oil on canvas, 55 x 78

- Dar Jadwigi Czachórskiej, bratowej artysty, z 1911 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 2, której zawartość sprawdzono w MNW 1 października 1942 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Jadwiga Czachórska, sister-in-law of the artist, in 1911. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 2, the contents of which were verified at MNW on 1 October 1942. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1393 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 18, poz. 430; Katalog TZSP, 1920, s. 18, poz. 430; Katalog TZSP, 1924, s. 18, poz. 430; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 430, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 430, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 430, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 430; Katalog TZSP, 1935, s. 23, poz. 430; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 39; Katalog TZSP, 1938, s. 24, poz. 430; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 21, poz. 35; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 695, s. 8.

431

Okuń Edward (1872–1945)

Główka kobiety, 1927
Head of a Woman, 1927

olej, płótno | oil on canvas, 56 x 47

- Wymieniony w TZSP przez artystę za inną „Główkę” o wymiarach 40 × 33, pochodzącą z daru Marii i Izydora hr. Czosnowskich, o czym mówi treść nalepki na obrazie: *W 1929 r. autor p. E. Okuń zamienił „Główkę” zapisaną pod nr 431 na inną główkę bardziej charakteryzującą jego twórczość i nadającą się do zbiorów Zachęty. Uchwała kom. 28 V 1929, rozmiar nowej główki 56 × 47. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.*

Exchanged in TZSP by the artist for another “Head” with dimensions 40 × 33, part of the gift of Count Izydor Czosnowski and Maria Czosnowska, as stated by the label on the painting: *In 1929, the artist E. Okuń exchanged the “Head” registered under no. 431 for another head more distinctive of his work and more suitable for the Society’s collection. Decision of the Comm. 28 May 1929, dimensions of the new head 56 × 47. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.*

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *EOKUŃ. 1927.* (inicjały splecione, w katalogu | initials intertwined, in the catalogue: EOkuń)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 937 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 431; Katalog TZSP, 1935, s. 23, poz. 431; Katalog TZSP, 1938, s. 24, poz. 431; Archiwum MNW, 706, poz. Z.689.

432

Chelmiński Jan Władysław (1851–1925)

Polowanie z chartami (Z chartami), 1875

Hunting with Greyhounds (With Greyhounds), 1875

olej, płótno | oil on canvas, 34 x 53

- Dar Marii i Izydora hr. Czosnowskich w 1911 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni MNW w dniach 17–18 grudnia 1940 r. Zabrane przez Niemców 19 grudnia 1940 r. do willi na ul. Słoneczną 15 w Warszawie, do dekoracji mieszkania Generalfeldmarschalla von Kluge. Wywieziony wraz z całym wyposażeniem willi w 1944 r. do zamku Fischhorn w Zell am See w Austrii, rewindykowany z Salzburga 24 kwietnia 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of Maria Czosnowska and Count Izydor Czosnowski in 1911. Deposited in MNW in November 1939. Underwent restoration in the workshop of MNW on 17–18 December 1940. Taken by the Germans on 19 December 1940 to the villa at 15 Słoneczna St. in Warsaw to decorate the dwelling of Generalfeldmarschall von Kluge. Removed with the entire furnishings of the villa in 1944 to Fischhorn Castle in Zell am See in Austria, repossessed from Salzburg on 24 April 1946, and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Jan Chelmiński* | 1875 | *Monachium*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1937 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 18, poz. 432; Katalog TZSP, 1920, s. 18, poz. 432; Katalog TZSP, 1924, s. 18, poz. 432; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 432; Katalog TZSP, 1928, poz. 432; Katalog TZSP, 1930, poz. 432; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 432; Katalog TZSP, 1935, s. 23, poz. 432; Katalog TZSP, 1938, s. 24, poz. 432; Karty kons., poz. 155/1940; Archiwum MNW, 679, s. 17; Rewindykacje, poz. Rew.4390.

433

Piątkowski Henryk (1853–1932)

Rozmowa, 1875

Conversation, 1875

olej, deska | oil on panel, 34 x 24,5

- Dar Marii i Izydora hr. Czosnowskich z 1911 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of Maria Czosnowska and Count Izidor Czosnowski in 1911. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wavel Castle, Cracow, in 1946. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *J. H. Piątkowski 1875*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1976 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 18, poz. 433; Katalog TZSP, 1920, s. 19, poz. 433; Katalog TZSP, 1924, s. 18, poz. 433; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 433; Katalog TZSP, 1928, poz. 433; Katalog TZSP, 1930, poz. 433; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 433; Katalog TZSP, 1935, s. 23, poz. 433; Katalog TZSP, 1938, s. 24, poz. 433; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1049; Rewindykacje, poz. Rew.13350.

434

Streitt Franciszek (1839–1890)

Cyganka z dziećmi, 1875
Gypsy Woman with Children, 1875

olej, deska | oil on panel, 34 x 28

- *W stepie między bodiakami siedzi cyganka w czerwonej spódnicy i białej koszuli. Na kolanach trzyma dziecko. U jej nóg siedzi chłopczyk w koszuli. Przed grupą na ziemi siedzi kruk.* (Kartoteka)

Dar Marii i Izzydora hr. Czosnowskich w 1911 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabraný przez Niemców do dekoracji pałacu w Łazienkach 1 czerwca 1940 r. **UTRACONY W 1940 R.**

A gypsy woman in red skirt and white blouse sits among bushes in the steppe, holding a child in her lap. At her feet sits a boy dressed in a shirt. A raven sits on the ground in front of the group (card catalogue).

Gift of Maria Czosnowska and Count Izzydor Czosnowski in 1911. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans on 1 June 1940 to adorn Łazienki Palace. **LOST 1940.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Franciszek Streitt* | 875

■ Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 18, poz. 434; Katalog TZSP, 1920, s. 19, poz. 434; Katalog TZSP, 1924, s. 18, poz. 434; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 434; Katalog TZSP, 1928, poz. 434; Katalog TZSP, 1930, poz. 434; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 434; Katalog TZSP, 1935, s. 23, poz. 434; Katalog TZSP, 1938, s. 24, poz. 434; Archiwum Wojenne, Teki 8; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 12, poz. 127; Straty MP, 1998, s. 246, poz. 346, ilustr.

- Negatyw w MNW nr 5682; repr. archiwalia | Negative in MNW no. 5682; archival reproduction

435

Kurella Ludwik (1834–1902)

We włoskim miasteczku

In an Italian Town

olej, płótno | oil on canvas, 37 x 61

- Dar Marii i Izzydora hr. Czosnowskich z 1911 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1928 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Maria Czosnowska and Count Izidor Czosnowski in 1911. Underwent restoration in the Society's workshop in 1928. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Lud. Kurella*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 18, poz. 435; Katalog TZSP, 1920, s. 19, poz. 435; Katalog TZSP, 1924, s. 18, poz. 435; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 435; Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 9; Katalog TZSP, 1928, poz. 435; Katalog TZSP, 1930, poz. 435; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 435; Katalog TZSP, 1935, s. 23, poz. 435; Katalog TZSP, 1938, s. 24, poz. 435; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 30, poz. 102; TZSP 18–21 IX 1939; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 6, poz. 61.

436

Kowalski-Wierusz Alfred (1849–1915)

Liścik, 1875

Little Letter, 1875

olej, deska | oil on panel, 33 x 24

- Dar Marii i Izzydora hr. Czosnowskich z 1911 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Maria Czosnowska and Count Izidor Czosnowski in 1911. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *A Kowalski Monachjum 75*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 18, poz. 436; Katalog TZSP, 1920, s. 19, poz. 436; Katalog TZSP, 1924, s. 18, poz. 436; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 436; Katalog TZSP, 1928, poz. 436; Katalog TZSP, 1930, poz. 436; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 436; Katalog TZSP, 1935, s. 23, poz. 436; Przewodnik TZSP nr 101, 1935, s. 7, poz. 7; Katalog TZSP, 1938, s. 24, poz. 436; TZSP 18–21 IX 1939; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 6, poz. 55.

437

Malecki Władysław Aleksander (1836–1900)

Krajobraz, 1875

Landscape, 1875

olej, płótno | oil on canvas, 46 x 72

- Dar Marii i Izydora hr. Czosnowskich z 1911 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Maria Czosnowska and Count Izidor Czosnowski in 1911. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *W. Malecki 1875 r.*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 18, poz. 437; Katalog TZSP, 1920, s. 19, poz. 437; Katalog TZSP, 1924, s. 18, poz. 437; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 437; Katalog TZSP, 1928, poz. 437; Katalog TZSP, 1930, poz. 437; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 437; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 17, poz. 134; Katalog TZSP, 1935, s. 23, poz. 437; Katalog TZSP, 1938, s. 24, poz. 437; TZSP 18–21 IX 1939; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 8, poz. 74.

438

Szerner Władysław (1836–1915)

W polu, 1875
In the Field, 1875

olej, płótno | oil on canvas, 36 x 53 (29 x 53)

- *W polu obok łanu zboża stoi młoda kobieta w stroju chłopskim z wzorzystą czerwono-żółtą, chustką grubo owiniętą na głowie, w białej koszuli, czerwonym serdaku, blado-różowej spódnicy w kwiatki. W ręku trzyma garść kłosów. Przed nią dziecko jasnowłose w białej koszuli podaje jej kłosa, w głębi zabudowania dworskie wśród drzew i pasące się bydło. (Kartoteczka)*

Dar Marii i Izzydora hr. Czosnowskich z 1911 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrany przez Niemców do Lublina 15 kwietnia 1940 r., prawdopodobnie do dekoracji siedziby Dystryktu. **UTRACONY W 1940 R.**

A young woman stands next to a field of grain, dressed in peasant garb with patterned red-and-yellow kerchief wrapped around her head, in white shirt, red jerkin, pale pink skirt with flowers. In her hand she holds a sheaf of grain. Before her, a fair-haired child in a white shirt hands her stalks of grain. In the background, farm buildings among trees and grazing cattle (card catalogue).

Gift of Maria Czosnowska and Count Izidor Czosnowski in 1911. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans on 15 April 1940 to Lublin, probably to decorate the headquarters of the District. **LOST 1940.**

- sygn. | sig.: *Władysław Szerner 1875.*

■ Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 18, poz. 438; Katalog TZSP, 1920, s. 19, poz. 438; Katalog TZSP, 1924, s. 18, poz. 438; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 438; Katalog TZSP, 1928, poz. 438; Katalog TZSP, 1930, poz. 438; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 438; Katalog TZSP, 1935, s. 23, poz. 438; Katalog TZSP, 1938, s. 24, poz. 438; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 40, poz. 174; Archiwum MNW, 679, s. 19; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 12, poz. 133.

- Repr. archiwalia | Archival reproduction

439

Kozakiewicz Antoni (1841–1929)

Dzieci na łące, 1875

Children in a Meadow, 1875

olej, płótno | oil on canvas, 56 x 84

- Dar Marii i Izzydora hr. Czosnowskich z 1911 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Maria Czosnowska and Count Izydor Czosnowski in 1911. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *AKozakiewicz* | *München 1875*.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 5169 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 18, poz. 439; Katalog TZSP, 1920, s. 19, poz. 439; Katalog TZSP, 1924, s. 18, poz. 439; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 439; Katalog TZSP, 1928, poz. 439; Katalog TZSP, 1930, poz. 439; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 439; Katalog TZSP, 1935, s. 23, poz. 439; Katalog TZSP, 1938, s. 25, poz. 439; Archiwum MNW, 706, poz. Z.513.

440

Kostrzewski Franciszek (1826–1911)

Pożar wsi, 1862

A Fire in the Village, 1862

olej, płótno | oil on canvas, 51,5 x 98,5

- Dar Marii i Izzydora hr. Czosnowskich z 1911 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „bardzo uszkodzony”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Maria Czosnowska and Count Izidor Czosnowski in 1911. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: "severely damaged". Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *F. Kostrzewski* | 1862
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2294 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 18, poz. 440; Katalog TZSP, 1920, s. 19, poz. 440; Katalog TZSP, 1924, s. 18, poz. 440; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 440; Katalog TZSP, 1928, poz. 440; Katalog TZSP, 1930, poz. 440; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 440; Katalog TZSP, 1935, s. 23, poz. 440; Katalog TZSP, 1938, s. 25, poz. 440; TZSP 18–21 IX 1939.

Wawrzeński Marian (1863–1943)

Światowid, 1910*Slavic Deity*, 1910

olej, płótno | oil on canvas, 153 x 61

- Dar Wiktora Magnusa z 1911 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 19 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of Wiktor Magnus in 1911. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 19 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn.: na taśmie oplatającej miecz | sig.: on the ribbon around the sword: *M.W.* ☩ (w katalogu niesygnowany | unsigned in the catalogue)
 napis na odwrocie | inscription on the back:
MARYAN ☩ *STAWAN* | *WAWRZENIECKI* ☩ | ☩
ŚWIATOWID ☩
 na blejtramic | on the stretcher:
1910 28.I – 29.I, 21.II, 25.III

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 945 MNW

- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1911, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 19, poz. 441; Katalog TZSP, 1920, s. 19, poz. 441; Katalog TZSP, 1924, s. 18, poz. 441; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 441; Katalog TZSP, 1928, poz. 441; Katalog TZSP, 1930, poz. 441; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 441; Katalog TZSP, 1935, s. 23, poz. 441; Katalog TZSP, 1938, s. 25, poz. 441; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1204; Rewindykacje, poz. Rew.6784.

442

Mehoffer Józef (1869–1946)

Słońce majowe, 1911

May Sun, 1911

olej, płótno | oil on canvas, 95 x 78

- Zakupiony w 1912 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przejęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1912. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Józef Mehoffer*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 366 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1912, s. 7; Katalog TZSP, 1912, s. 19, poz. 442; Katalog TZSP, 1920, s. 19, poz. 442; Katalog TZSP, 1924, s. 18, poz. 442; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 442; Katalog TZSP, 1928, poz. 442; Katalog TZSP, 1930, poz. 442; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 442; Katalog TZSP, 1935, s. 23, poz. 442; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 60; Katalog TZSP, 1938, s. 25, poz. 442; Archiwum MNW, 706, poz. Z.106; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 51, poz. 180, ilustr.; Spisok, 1956, poz. W.229.

443

Simmler Józef (1823–1868)

Artyści dramatu warszawskiego 1853 r. (Artyści sceny warszawskiej), 1853
Dramatic Artists of Warsaw 1853 (Artists of the Warsaw Stage), 1853

ołówek, papier | pencil on paper, 47 x 63

- Dar Jadwigi z Simmlerów Spiessowej (córki artysty) z 1912 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Jadwiga Spiess née Simmler (daughter of the artist) in 1912. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *JSimmler.* | 1853.

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1912, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 19, poz. 443; Katalog TZSP, 1920, s. 19, poz. 443; Katalog TZSP, 1924, s. 18, poz. 443; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 443; Katalog TZSP, 1928, poz. 443; Katalog TZSP, 1930, poz. 443; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 443; Katalog TZSP, 1935, s. 23, poz. 443; Przewodnik TZSP nr 112, 1936, s. 40, poz. 38; Katalog TZSP, 1938, s. 25, poz. 443; Archiwum MNW, 706, poz. Z.774.

- **Repr. w MNW, nr inw. DI 66834/39 | Reproduction in MNW, inv. DI 66834/39**

444

Simmler Józef (1823–1868)

Artyści sceny warszawskiej 1852 r., 1852–1853

Theatre Artists of Warsaw 1852, 1852–1853

ołówek, kreda, papier na tekturze | pencil and chalk on paper mounted on cardboard, 47 x 64,5

- Dar Jadwigi z Simmlerów Spicssowej (córki artysty) z 1912 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of Jadwiga Spicss née Simmler (daughter of the artist) in 1912. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *JSimmler* | *rysował*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.161546 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1912, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 19, poz. 444; Katalog TZSP, 1920, s. 19, poz. 444; Katalog TZSP, 1924, s. 18, poz. 444; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 444; Katalog TZSP, 1928, poz. 444; Katalog TZSP, 1930, poz. 444; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 444; Katalog TZSP, 1935, s. 24, poz. 444; Katalog TZSP, 1938, s. 25, poz. 444; Archiwum MNW, 706, poz. Z.578; Rewindykacje, poz. Rew.13440.

445

Simmler Józef (1823–1868)

Artyści baletu sceny warszawskiej 1853 r., 1853

Ballet Artists of Warsaw 1853, 1853

ołówek, papier | pencil on paper, 52 x 62,7

- Dar Jadwigi z Simmlerów Spiessowej (córkki artysty) z 1912 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Jadwiga Spiess née Simmler (daughter of the artist) in 1912. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *JSimmler* | 1853. | 5.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.424 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1912, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 19, poz. 445; Katalog TZSP, 1920, s. 19, poz. 445; Katalog TZSP, 1924, s. 18, poz. 445; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 445; Katalog TZSP, 1928, poz. 445; Katalog TZSP, 1930, poz. 445; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 445; Katalog TZSP, 1935, s. 24, poz. 445; Katalog TZSP, 1938, s. 25, poz. 445; Archiwum MNW, 706, poz. Z.740.

446

Simmler Józef (1823–1868)

Portret skrzypka Nikodema Biernackiego
Portrait of the Violinist Nikodem Biernacki

olej, płótno | oil on canvas, 85 x 68,5 (owal | oval)

- Dar Jadwigi z Simmlerów Spiessowej (córkki artysty) z 1912 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Jadwiga Spiess née Simmler (daughter of the artist) in 1912. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4163 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1912, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 19, poz. 446; Katalog TZSP, 1920, s. 19, poz. 446; Katalog TZSP, 1924, s. 18, poz. 446; Katalog TZSP, 1925, s. 16, poz. 446; Katalog TZSP, 1928, poz. 446; Katalog TZSP, 1930, poz. 446; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 446; Katalog TZSP, 1935, s. 24, poz. 446; Katalog TZSP, 1938, s. 25, poz. 446; Archiwum MNW, 706, poz. Z.577.

447

Różni artyści | Various artists

Paleta malarska dla Lucjana Wrotnowskiego (ze scenkami i sygnaturami 33 malarzy), 1887
Artist's Palette for Lucjan Wrotnowski (with scenes and signatures of 33 painters), 1887

olej, deska | oil on panel, 80 x 102

- Paleta została ofiarowana Lucjanowi Wrotnowskiemu w podziękowaniu za zorganizowanie wystawy polskiej w Berlinie. Dar spadkobierców L. Wrotnowskiego z 1912 r. Zdeponowana w MNW w listopadzie 1939 r. Włączona do zbiorów MNW w 1945 r.

The palette was presented to Lucjan Wrotnowski as a token of gratitude for organizing a Polish exhibition in Berlin. Gift of the heirs of Wrotnowski in 1912. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- napis | inscription: *6 marca 1887. Vice | Prezesowi | Artysci*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 3070 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1912, s. 9; Katalog TZSP, 1912, s. 19, poz. 447; Katalog TZSP, 1920, s. 19, poz. 447; Katalog TZSP, 1924, s. 19, poz. 447; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 447; Katalog TZSP, 1928, poz. 447; Katalog TZSP, 1930, poz. 447; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 447; Katalog TZSP, 1935, s. 24, poz. 447; Katalog TZSP, 1938, s. 25, poz. 447; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1321.

448

Pstrokoński-Poraj Stanisław (1871–1954)

Różowa wstążka, 1905

Pink Ribbon, 1905

olej, płótno | oil on canvas, 195,5 x 95

- Zakupiony w 1912 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska, rewindykowany z Jeleniej Góry 7 grudnia 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1912. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, repossessed from Jelenia Góra on 7 December 1945, and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *S. P. Pstrokoński* | *Paryż 1905*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2511 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1912, s. 19, poz. 448; Sprawozdanie TZSP za rok 1913, s. 7; Katalog TZSP, 1920, s. 19, poz. 448; Katalog TZSP, 1924, s. 19, poz. 448; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 448; Katalog TZSP, 1928, poz. 448; Katalog TZSP, 1930, poz. 448; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 448; Katalog TZSP, 1935, s. 24, poz. 448; Katalog TZSP, 1938, s. 25, poz. 448; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1239.

449

Michałowski Piotr (1800–1855)

Przejażdżka

Ride

akwarela, tusz, papier | watercolour and ink on paper, 34 x 52

- Zakupiony w 1913 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 5. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1913. In late August – early September 1939, secured in the Society’s building, packed into crate no. 5. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.6104 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1913, s. 7; Katalog TZSP, 1920, s. 19, poz. 449; Katalog TZSP, 1924, s. 19, poz. 449; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 449, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 449, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 449, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 449; Katalog TZSP, 1935, s. 24, poz. 449; Świat, 1935, ilustr. 2; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 4; Katalog TZSP, 1938, s. 25, poz. 449; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.50; Rewindykacje, poz. Rew.7084.

450

Kauzik (Kausik) Jan (1860–1930)

Czerkies Szamil (Szamil), 1885

Szamil the Circassian (Szamil), 1885

olej, płótno | oil on canvas, 205 x 105

- Dar Juliusza Wieniawskiego przekazany przez spadkobierców w 1912 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony nic bardzo”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Juliusz Wieniawski conveyed by his heirs in 1912. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: “slightly damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *J. Kausik* | 1885 | *Monachium*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 3992 MNW

- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1912, s. 9; Sprawozdanie TZSP za rok 1913, s. 9; Katalog TZSP, 1920, s. 20, poz. 450; Katalog TZSP, 1924, s. 19, poz. 450; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 450; Katalog TZSP, 1928, poz. 450; Katalog TZSP, 1930, poz. 450; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 450; Katalog TZSP, 1935, s. 24, poz. 450; Katalog TZSP, 1938, s. 25, poz. 450; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.697.

451

Podkowiński Władysław (1866–1895)

Autoportret, 1892

Self-Portrait, 1892

węgiel, papier | charcoal on paper, 28,5 x 21

- Dar Walerii Podkowińskiej (matki artysty) z 1913 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty. Zapakowany do skrzyni nr 1. Skradziony w czasie wojny, wykupiony w handlu antykwarycznym przez rzeźbiarza Stanisława Jackowskiego, który 3 sierpnia 1943 r. przekazał obraz do MNW. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Waleria Podkowińska (the artist's mother) in 1913. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. Stolen during the war, purchased on the art market by the sculptor Stanisław Jackowski, who conveyed it to MNW on 3 August 1943. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Podkow.* | 92
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.699 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1913, s. 9; Katalog TZSP, 1920, s. 20, poz. 451; Katalog TZSP, 1924, s. 19, poz. 451; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 451; Katalog TZSP, 1928, poz. 451; Katalog TZSP, 1930, poz. 451; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 451; Katalog TZSP, 1935, s. 24, poz. 451; Katalog TZSP, 1938, s. 25, poz. 451; TZSP 18–21 IX 1939; TZSP

452

Butrymowicz Edward (1879–1944)

Portret damy po maskaradzie (Po maskaradzie), ok. 1913
Portrait of a Lady After a Masquerade (After a Masquerade), ca. 1913

olej, płótno | oil on canvas, 119 x 100

- Zakupiony w 1913 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 19 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1913. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 19 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. | sig.: *EButrymowicz*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MPW 1299 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1913, s. 7; Katalog TZSP, 1920, s. 20, poz. 452; Katalog TZSP, 1924, s. 19, poz. 452; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 452; Katalog TZSP, 1928, poz. 452; Katalog TZSP, 1930, poz. 452; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 452; Katalog TZSP, 1935, s. 24, poz. 452; Katalog TZSP, 1938, s. 25, poz. 452; Archiwum MNW, 706, poz. Z.708; Rewindykacje, poz. Rew.6796.

453

Madeyski Antoni (1862–1939)

Popiersie Jana Matejki, 1900

Bust of Jan Matejko, 1900

terakota | terra cotta, 44 x 43 x 28

- Zakupiony w 1913 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1913. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *Ant. Madeyski Rzym 1900*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131812 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1913, s. 7; Katalog TZSP, 1920, s. 20, poz. 453; Katalog TZSP, 1924, s. 19, poz. 453; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 453; Katalog TZSP, 1928, poz. 453; Katalog TZSP, 1930, poz. 453; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 453; Katalog TZSP, 1935, s. 24, poz. 453; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 55; Przewodnik TZSP nr 107, 1935, s. 7, poz. 12, ilustr.; Katalog TZSP, 1938, s. 25, poz. 453; Kaczmarzyk, 1958, s. 160, poz. 838.

454

Fałat Julian (1853–1929)

Głowa chłopca ze Żmudzi, 1882

Head of a Peasant from Samogitia, 1882

akwarela, tektura | watercolour on cardboard, 27 x 22

- Zapis dra Stanisława Hassewicza, przekazany w 1913 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. Skradziony z gmachu Zachęty, zakupiony przez Ludwika Trylskiego na rynku antykwarycznym. Zabezpieczony przez MKiS w majątku Reguły pod Warszawą i przekazany do MNW 14 marca 1945 r.

Bequest of Dr. Stanisław Hassewicz, conveyed in 1913. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. Stolen from the Society's building, purchased on the art market by Ludwik Trylski. Secured by MKiS at the Reguły estate near Warsaw and transferred to MNW on 14 March 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Jul Fałat 82*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182513 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1913; Katalog TZSP, 1920, s. 20, poz. 454; Katalog TZSP, 1924, s. 19, poz. 454; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 454; Katalog TZSP, 1928, poz. 454; Katalog TZSP, 1930, poz. 454; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 454; Katalog TZSP, 1935, s. 24, poz. 454; Katalog TZSP, 1938, s. 25, poz. 454; TZSP 18–21 IX 1939.

455

Brandt Józef (1841–1915)

Czaty
Watch

olej, płótno | oil on canvas, 29 x 21

- Zapis dra Stanisława Hassewicza, przekazany w 1913 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. Utracony w latach 1939–1945. Odnaleziony w 2012 r. w antykwariacie Grogan and Company w Bostonie. Odzyskany dzięki staraniom MKiDN prowadzonym we współpracy z Ambasadą RP w Waszyngtonie 15 czerwca 2012 r. Przekazany do zbiorów MNW 29 czerwca 2012 r.

Bequest of Dr. Stanisław Hassewicz, conveyed in 1913. Deposited in MNW in November 1939 with the note “framed”. Lost 1939–1945. Discovered in 2012 at the art dealer Grogan and Company in Boston. Recovered on 15 June 2012 through the efforts of MKiDN cooperating with the Embassy of the Republic of Poland in Washington. Transferred to the collection of MNW on 29 June 2012.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Józef Brandt* | z *Warszawy*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 5532 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1913, s. 9; Katalog TZSP, 1920, s. 20, poz. 455; Katalog TZSP, 1924, s. 19, poz. 455; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 445; Katalog TZSP, 1928, poz. 455; Katalog TZSP, 1930, poz. 455; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 455; Katalog TZSP, 1935, s. 24, poz. 455; Katalog TZSP, 1938, s. 25, poz. 455; Archiwum MNW, 706, poz. Z.602; Katalog obrazów wywieszonych, 1951, s. 30, poz. 63, ilustr.; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 2, poz. 12; Straty MP, 1998, s. 39, poz. 27, ilustr.

- Negatyw w MNW nr 4929 | Negative in MNW no. 4929

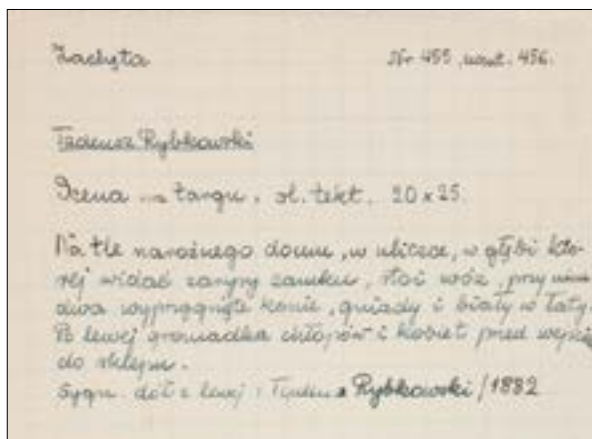
456

Rybkowski Tadeusz (1848–1926)

Fragment jarmarku, 1882

Fragment of a Market, 1882

olej, tektura | oil on cardboard, 16 x 21 (20 x 25)

- *Na tle narożnego domu, w uliczce, w głębi której widać zarysy zamku, stoi wóz, przy nim dwa wyprzęgnięte konie, gniady i biały w łaty. Po lewej gromadka chłopów i kobiet przed wejściem do sklepu. (Kartoteka)*

Zapis dra Stanisława Hassewicza, przekazany w 1913 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni MNW 27–28 maja 1940 r. Zabraný przez Niemców do dekoracji pałacu w Łazienkach 1 czerwca 1940 r. **UTRACONY W 1940 R.**

Against the backdrop of a corner house, on a street with outlines of a castle in the background, there is a wagon with two unhitched horses, one bay and one white with patches. On the left a group of men and women before the entrance to a store (card catalogue).

Bequest of Dr. Stanisław Hassewicz, conveyed in 1913. Deposited in MNW in November 1939. Underwent restoration in the workshop of MNW on 27–28 May 1940. Taken by the Germans on 1 June 1940 to decorate Łazienki Palace. **LOST 1940.**

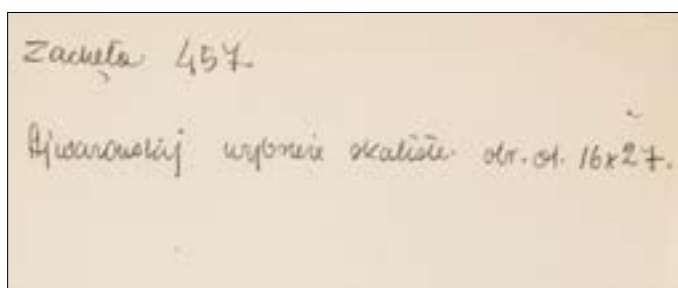
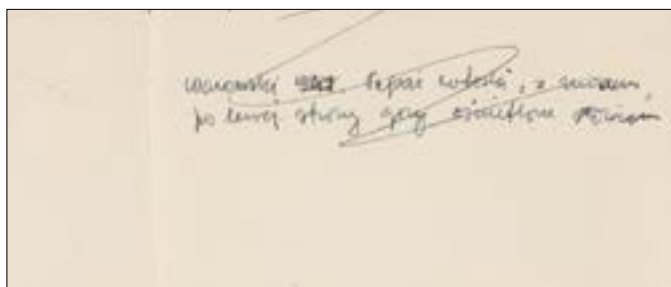
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Tadeusz Rybkowski* | 1882
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1913; Katalog TZSP, 1920, s. 20, poz. 456; Katalog TZSP, 1924, s. 19, poz. 456; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 456; Katalog TZSP, 1928, poz. 456; Katalog TZSP, 1930, poz. 456; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 456; Katalog TZSP, 1935, s. 24, poz. 456; Katalog TZSP, 1938, s. 26, poz. 456; Archiwum Wojenne, Tecka 8; Karty kons., poz. 80/1940; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 10, poz. 109.
- **Repr. archiwalia | Archival reproduction**

457

Ajwazowski Iwan Konstantynowicz (1817–1900)

Wybrzeże skaliste
Rocky Coast

olej, płótno | oil on canvas, 16 x 27

- *Pejzaż włoski z morzem, z lewej strony góry oświetlone słońcem.* (Kartoteka)
Zapis dra Stanisława Hasswicza, przekazany w 1913 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrany przez Niemców do dekoracji pałacu Brühla 7 marca 1940 r. **UTRACONY W 1940 R.**
Italian landscape with sea, on the left mountains illuminated by the sun (card catalogue).
Bequest of Dr. Stanisław Hasswicz, conveyed in 1913. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans on 7 March 1940 to decorate Brühl Palace. **LOST 1940.**
- sygn. | sig.: brak danych | no data
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1913; Katalog TZSP, 1920, s. 20, poz. 457; Katalog TZSP, 1924, s. 19, poz. 457; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 457; Katalog TZSP, 1928, poz. 457; Katalog TZSP, 1930, poz. 457; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 457; Archiwum MNW, 679, s. 23.
- **Repr. archiwalia | Archival reproduction**

458

Fałat Julian (1853–1929)

Kobieta z kurą (Głowa kobiety)

Woman with a Chicken (Head of a Woman)

akwarela, papier | watercolour on paper, 46 x 37

- Zapis dra Stanisława Hassewicza, przekazany w 1913 r. Zdeponowany w marcu 1942r. w MNW z adnotacją „w ramie”. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Dr. Stanisław Hassewicz, conveyed in 1913. Deposited in MNW in March 1942, with the note: “framed”. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.5768 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1913; Katalog TZSP, 1920, s. 20, poz. 458; Katalog TZSP, 1924, s. 19, poz. 458; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 458; Katalog TZSP, 1928, poz. 458; Katalog TZSP, 1930, poz. 458; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 458; Katalog TZSP, 1935, s. 24, poz. 458; Katalog TZSP, 1938, s. 26, poz. 458; Archiwum MNW, 706, poz. Z.558.

459

Masłowski Stanisław (1853–1926)

Bryczka, 1884

Carriage, 1884

olej, tektura | oil on cardboard, 32 x 41

- Zapis dra Stanisława Hassewicza, przekazany w 1913 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Dr. Stanisław Hassewicz, conveyed in 1913. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. **LOST 1939–1945.**

- sygn. l.d. | sig. l.l.: S. MASŁOWSKI | WARSZAWA. 84.

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1913; Katalog TZSP, 1920, s. 20, poz. 459; Katalog TZSP, 1924, s. 19, poz. 459; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 459; Katalog TZSP, 1928, poz. 459; Katalog TZSP, 1930, poz. 459; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 459; Katalog TZSP, 1935, s. 24, poz. 459; Katalog TZSP, 1938, s. 26, poz. 459; TZSP 18–21 IX 1939; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 8, poz. 82; Straty MP, 1998, s. 174, poz. 238, ilustr.

- **Negatyw w MNW nr 5404 | Negative in MNW no. 5404**

460

Teniers David II (1610–1690)
kopia, autor nieznany | copy by an unknown artist

W karczmie
In the Tavern

olej | oil 19 x 18

- Zapis dra Stanisława Hassewicza, przekazany w 1913 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Dr. Stanisław Hassewicz, conveyed in 1913. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1913; Katalog TZSP, 1920, s. 20, poz. 460; Katalog TZSP, 1924, s. 19, poz. 460; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 460; Katalog TZSP, 1928, poz. 460; Katalog TZSP, 1930, poz. 460; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 460.

461

Teniers David II (1610–1690)
kopia, autor nieznany | copy by an unknown artist

Grajek (Grajkowie)
Musician (Musicians)

olej, 19 x 18

- Zapis dra Stanisława Hassewicza, przekazany w 1913 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Dr. Stanisław Hassewicz, conveyed in 1913. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1913; Katalog TZSP, 1920, s. 20, poz. 461; Katalog TZSP, 1924, s. 19, poz. 461; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 461; Katalog TZSP, 1928, poz. 461; Katalog TZSP, 1930, poz. 461; Katalog TZSP, 1933, s. 18, poz. 461.

462

Fałat Julian (1853–1929)

Po polowaniu na niedźwiedzie w Nieświeżu

(Polowanie w Nieświeżu z cesarzem Wilhelmem II w r. 1886)

After a Bear Hunt in Nieśwież (Hunting in Nieśwież with Emperor Wilhelm II in 1886)

akwarela, gwasz, papier na tekturze | watercolour, gouache on paper mounted on cardboard, 27,4 x 59,1

- Zapis dra Stanisława Hassewicza, przekazany w 1913 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 5. W 1940 r. wyjęty przez Stanisława Radeckiego-Mikulicza z pozostającej w Zachęcie skrzyni i przekazany prof. Janowi Czochralskiemu, honorowemu prezesowi Zachęty. Uratowany przez prof. Czochralskiego w czasie powstania warszawskiego i wywieziony do Kcyni w 1945 r. Przesłany do MNW pocztą 3 marca 1948 r. i włączony do zbiorów.

Bequest of Dr. Stanisław Hassewicz, conveyed in 1913. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 5. Removed in 1940 from the crate remaining in the Society's building by Stanisław Radecki-Mikulicz and given to Prof. Jan Czochralski, honorary president of the Society. Saved by Prof. Czochralski during the Warsaw Rising and removed to Kcynia in 1945. Sent to MNW by mail on 3 March 1948 and incorporated into its collection.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Jul. Fałat*
dedykacja p.d. | dedication l.r.: *Panu S. Hassewiczowi ofiaruję | Jul. Fałat*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.159137 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1913; Katalog TZSP, 1920, s. 20, poz. 462; Katalog TZSP, 1924, s. 19, poz. 462; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 462; Katalog TZSP, 1928, poz. 462; Katalog TZSP, 1930, poz. 462; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 462; Katalog TZSP, 1935, s. 24, poz. 462; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 42; Katalog TZSP, 1938, s. 26, poz. 462; TZSP 18–21 IX 1939; Rewindykacje, poz. Rew.19845 (Rew.4315 bł.).

463

Kossak Juliusz (1824–1899)

Družba krakowski (Družba), 1893

Cracovian Groomsman (Groomsman), 1893

akwarela, papier | watercolour on paper, 44 x 36

- Zapis dra Stanisława Hassewicza, przekazany w 1913 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 5. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Dr. Stanisław Hassewicz, conveyed in 1913. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 5. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *JKossak* | 1893
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 183844 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1913; Katalog TZSP, 1920, s. 20, poz. 463; Katalog TZSP, 1924, s. 19, poz. 463; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 463; Katalog TZSP, 1928, poz. 463; Katalog TZSP, 1930, poz. 463; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 463; Katalog TZSP, 1935, s. 24, poz. 463; Katalog TZSP, 1938, s. 26, poz. 463; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.715; Rewindykacje, poz. Rew.5591.

464

Mroczkowski Aleksander (1850–1927)

Kometa, 1880

Comet, 1880

olej, płótno | oil on canvas, 41 x 80

- Zapis dra Stanisława Hassewicza, przekazany w 1913 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 946-D). Utracony w latach 1939–1945. Przekazany do MNW przez Urząd Rady Ministrów 4 maja 1954 r.

Bequest of Dr. Stanisław Hassewicz, conveyed in 1913. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 946-D). Lost 1939–1945. Transferred to MNW by the Office of the Council of Ministers on 4 May 1954.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *A.Mroczkowski* [...] 1880.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2631 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1913; Katalog TZSP, 1920, s. 20, poz. 464; Katalog TZSP, 1924, s. 19, poz. 464; Księga depozytów PZS, poz. 137; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 464; Katalog TZSP, 1928, poz. 464; Katalog TZSP, 1930, poz. 464; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 464; Katalog TZSP, 1935, s. 24, poz. 464; Katalog TZSP, 1938, s. 26, poz. 464.

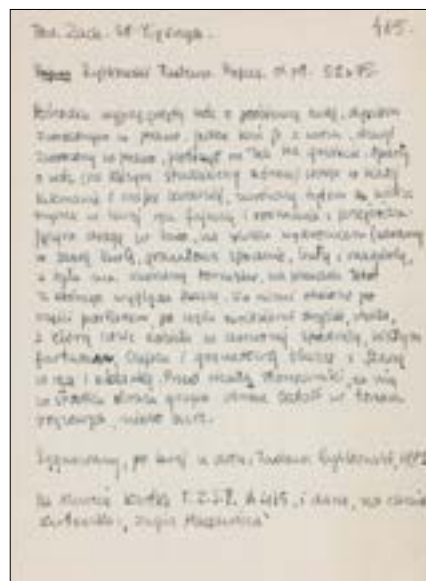
465

Rybkowski Tadeusz (1848–1926)

Popas, 1882

Feeding, 1882

olej, płótno | oil on canvas, 53 x 95

- *Pośrodku wyprzęgnięty wóz z płócienną budą, dyszlem zwróconym w prawo. Jeden koń je z wozu, drugi zwrócony w prawo położył mu łeb na grzbiecie. Oparty o wóz (za którym studzienny żóraw) chłop w białej sukmanie i czapce baraniej, zwrócony tyłem do widza trzyma w lewej ręce fajeczkę i rozmawia z przejeżdżającym drogą w lewo, na siwku wędrowcem, ubrany w szarą kurtkę, granatowe spodnie, buty i magierkę, z tyłu ma skórzany tornister; na plecach toból, z którego wygląda flaszka. Za nimi okolone po części parkanem, po części żerdziami obejścia i chata, z której idzie kobieta w czerwonej spódnicy, białym fartuchu, czepcu i granatowej bluzce z flaszą w ręce i szklanką. Przed chatą słoneczniki, za nią w środku obrazu grupa drzew. Całość w tonach brązowych, niebo bure.* (Kartoteka)

Zapis dra Stanisława Hassewicza, przekazany w 1913 r. Depozyt w PZS. W latach 1923–1925 eksponowany w Belwederze. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni MNW 17–18 grudnia 1940 r. Zabrany przez Niemców do willi na ul. Słoneczną 15 w Warszawie, do dekoracji mieszkania Generalfeldmarschalla von Kluge 19 grudnia 1940 r. Wywieziony wraz z całym wyposażeniem willi w 1944 r. do zamku Fischhorn w Zell am See w Austrii. Rewindykowany z Salzburga 24 kwietnia 1946 r. i włączony do zbiorów (nr inw. 183839 MNW). Wypożyczony do dekoracji siedziby Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej 17 czerwca 1947 r., gdzie zaginął. **UTRACONY PO 1947 R.**

In the centre, an unhitched wagon with canvas hood and a tongue pointing right. One horse feeds from the wagon, the other is turned to the right, with its head laid on its back. Leaning against the wagon (behind which is a well crane) is a peasant in a white coat and lambskin cap, with his back to the viewer, holding a pipe in his left hand and talking to a passer-by on the road that sits on a gray horse, clad in a grey coat, navy blue trousers, boots, and jacket. Behind him there is a saddlebag, on his back a pack with a bottle sticking out. Behind them a farmyard partially surrounded by a fence and a cottage from which emerges a

woman in a red skirt, white apron, cap, and navy blue blouse, carrying a bottle and a glass. Sunflowers in front of the cottage, behind it in the centre a group of trees. All of it in brown tones, under a cloudy sky (card catalogue).

Bequest of Dr. Stanisław Hassewicz, conveyed in 1913. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1923 to 1925 in Belweder Palace. Deposited in MNW in November 1939. Underwent restoration in the workshop of MNW on 17–18 December 1940. Taken by the Germans on 19 December 1940 to the villa at 15 Słoneczna St., to decorate the dwelling of Generalfeldmarschall von Kluge. Removed with the entire furnishings of the villa in 1944 to Fischhorn Castle in Zell am See in Austria. Repossessed from Salzburg on 24 April 1946 and incorporated into the collection of MNW (inv. 183839). Loaned on 17 June 1947 to decorate the offices of the Polish–Soviet Friendship Society, where it was lost. **LOST AFTER 1947.**

■ sygn. l.d. | sig. l.l.: *Tadeusz Rybkowski 1882*

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1913; Katalog TZSP, 1920, s. 20, poz. 465; AAN, MWRiOP, 7093, s. 133; Katalog TZSP, 1924, s. 19, poz. 465; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 465; Katalog TZSP, 1928, poz. 465; Katalog TZSP, 1930, poz. 465; Przewodnik TZSP nr 85, 1933, s. 27, poz. 119; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 465; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 23, poz. 204; Katalog TZSP, 1935, s. 25, poz. 465; Katalog TZSP, 1938, s. 26, poz. 465; Karty kons., poz. 153/1940; Archiwum MNW, 679, s. 17; Rewindykacje, poz. Rew.4417.

■ **Repr. archiwalia | Archival reproduction**

466

Kowalski-Wierusz Alfred (1849–1915)

Wypadek w podróży, 1873

Mishap on a Journey, 1873

olej, płótno | oil on canvas, 56,5 x 101

- Zapis dra Stanisława Hassewicza, przekazany w 1913 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 5. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Dr. Stanisław Hassewicz, conveyed in 1913. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 5. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Alfred W. Kowalski 73 Monachjum*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 412 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1913; Katalog TZSP, 1920, s. 20, poz. 466; Katalog TZSP, 1924, s. 19, poz. 466; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 466; Katalog TZSP, 1928, poz. 466; Katalog TZSP, 1930, poz. 466; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 466; Katalog TZSP, 1935, s. 25, poz. 466; Katalog TZSP, 1938, s. 26, poz. 466; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.165; Rewindykacje, poz. Rew.5599.

467

Nieznany | Artist Unknown

Pejzaż
Landscape

olej, płótno (?) | oil on canvas (?), 134 x 99

- Zapis dra Stanisława Hassewicza, przekazany w 1913 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Dr. Stanisław Hassewicz, conveyed in 1913. Deposited in the Lublin Museum in November 1922. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1913; Katalog TZSP, 1920, s. 20, poz. 467; Katalog TZSP, 1924, s. 19, poz. 467; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 467; Katalog TZSP, 1928, poz. 467; Katalog TZSP, 1930, poz. 467; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 467; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 32.

468

Huttary Josef (1842–1890)

Główka kobiety
Head of a Woman

pastel, 62 x 47 (owal | oval)

- Zapis dra Stanisława Hassewicza, przekazany w 1913 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 955-D). Poddany konserwacji w pracowni J. Rutkowskiego w 1927 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Dr. Stanisław Hassewicz, conveyed in 1913. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 955-D). Underwent restoration in the workshop of J. Rutkowski in 1927. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: brak danych | no data

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1913; Katalog TZSP, 1920, s. 20, poz. 468; Katalog TZSP, 1924, s. 19, poz. 468; Księga depozytów PZS, poz. 138; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 468; Katalog TZSP, 1928, poz. 468; Katalog TZSP, 1930, poz. 468; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 468.

469

Mroczkowski Aleksander (1850–1927)

W żniwa, 1882

At the Harvest, 1882

olej, płótno | oil on canvas, 42 x 81

- Zapis dra Stanisława Hassewicz, przekazany w 1913 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r. Utracony w latach 1939–1945. Odnaleziony w USA i odzyskany dzięki staraniom MKiDN, przekazany do zbiorów MNW w 2008 r.

Bequest of Dr. Stanisław Hassewicz, conveyed in 1913. Deposited in the Lublin Museum in November 1922. Lost 1939–1945. Discovered in the USA and recovered through the efforts of MKiDN, transferred to the collection of MNW in 2008.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *A. Mroczkowski 1882*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 5469 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1913; Katalog TZSP, 1920, s. 20, poz. 469; Katalog TZSP, 1924, s. 19, poz. 469; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 469; Katalog TZSP, 1928, poz. 469; Katalog TZSP, 1930, poz. 469; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 469; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 12; Katalog TZSP, 1935, s. 25, poz. 469; Katalog TZSP, 1938, s. 26, poz. 469; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 9, poz. 89; Straty MP, 1998, s. 192, poz. 264, ilustr.

470

Maratti Carlo (1625–1713)
kopia, autor nieznany | copy by an unknown artist

Trzej Królowie
The Three Kings

olej, płótno (?) | oil on canvas (?), 28 x 35

- Zapis dra Stanisława Hassewicza, przekazany w 1913 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Dr. Stanisław Hassewicz, conveyed in 1913. Deposited in the Lublin Museum in November 1922. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: brak danych | no data

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1913; Katalog TZSP, 1920, s. 20, poz. 470; Katalog TZSP, 1924, s. 19, poz. 470; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 470; Katalog TZSP, 1928, poz. 470; Katalog TZSP, 1930, poz. 470; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 470; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 26.

471

Majeranowski Władysław (1817–1864 lub | or 1817–1874)

Konrad Wallenrod, 1844

olej, płótno | oil on canvas, 77 x 62

- Zapis Adeli Broel-Platcovej, przekazany w 1914 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Adela Broel-Plater, conveyed in 1914. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Władysław | Majeranowski | 1844 | Monachium*
p.d. | l.r.: *MW* (splcione | intertwined)

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2165 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1914, s. 9; Katalog TZSP, 1920, s. 20, poz. 471; Katalog TZSP, 1924, s. 20, poz. 471; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 471; Katalog TZSP, 1928, poz. 471; Katalog TZSP, 1930, poz. 471; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 471; Katalog TZSP, 1935, s. 25, poz. 471; Katalog TZSP, 1938, s. 26, poz. 471; Archiwum MNW, 706, poz. Z.901.

472

Bacciarelli Marcello (1731–1818)
kopia, autor nieznany | copy by an unknown artist

Portret króla Stanisława Augusta Poniatowskiego
Portrait of King Stanislaus Augustus Poniatowski

olej, płótno | oil on canvas, 67 x 55

- Zapis Adeli hr. Broel-Platerowej, przekazany w 1914 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 948-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Countess Adela Broel-Plater, conveyed in 1914. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Minister (PRM 948-D). **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1914, s. 9; Katalog TZSP, 1920, s. 20, poz. 472; Katalog TZSP, 1924, s. 20, poz. 472; Księga depozytów PZS, poz. 139; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 472; Katalog TZSP, 1928, poz. 472; Katalog TZSP, 1930, poz. 472; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 472; Katalog TZSP, 1935, s. 25, poz. 472; Katalog TZSP, 1938, s. 26, poz. 472.

473

Pochwalski Kazimierz (1855–1940)

Z „Zopfu”, 1883

From “Zopf”, 1883

olej, płótno | oil on canvas, 46 x 37

- Zapis Adama Wiślickiego, przekazany w 1914 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Adam Wiślicki, conveyed in 1914. **LOST 1939–1945.**

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *K. Pochwalski 83 – Kraków*

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1914; Katalog TZSP, 1920, s. 21, poz. 473; Katalog TZSP, 1924, s. 20, poz. 473; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 473; Katalog TZSP, 1928, poz. 473; Katalog TZSP, 1930, poz. 473; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 473; Katalog TZSP, 1935, s. 25, poz. 473; Katalog TZSP, 1938, s. 26, poz. 473; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 10, poz. 105.

- **Negatyw w MNW nr 6002 | Negative in MNW no. 6002**

474

Tetmajer Włodzimierz (1861/1862–1923)

W chacie
In the Cottage

olej, płótno | oil on canvas, 47 x 38

- *Pośrodku obrazu młoda kobieta stoi profilem w lewo, na prawej ręce trzyma dziecko zwrócone na wprost, w lewej wyciągniętej kwiaty. Ubrana w niebieską bluzkę i czerwoną spódnicę. Na wprost niej w głębi na łóżku, siedzi mężczyzna zwrócony 3/4 w prawo, ręce złożone na piersiach. Ubrany w czerwoną bluzę i białe spodnie. Między kobietą a łóżkiem stoi kółyska, dalej z prawej stół na nim rzucona sukmana, w tle ściana. (Kartoteczka)*

Zapis Adama Wiślickiego, przekazany w 1914 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrane przez Niemców do dekoracji Kasino des Höheren SS und Polizeiführers im GG w pałacu Blanka 22 października 1940 r. **UTRACONY W 1940 R.**

In the centre, a young woman stands profile left, in her right arm holding a child en face, in her left some flowers. Dressed in a blue blouse and red skirt. Facing her, in the background, a man seated on a bed, turned 3/4 right, hands crossed on his chest. He is dressed in a red shirt and white trousers. Between the woman and the bed is a cradle, farther right a table holding a russet coat; a wall in the background (card catalogue).

Bequest of Adam Wiślicki, conveyed in 1914. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans on 22 October 1940 to decorate Kasino des Höheren SS und Polizeiführers im GG in Blank Palace. **LOST 1940.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Wł Tetmajer*

■ Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1914, s. 9; Katalog TZSP, 1920, s. 21, poz. 474; Katalog TZSP, 1924, s. 20, poz. 474; Katalog TZSP, 1925, s. 17, poz. 474, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 474, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 474, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 474; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 27, poz. 250; Katalog TZSP, 1935, s. 25, poz. 474; Katalog TZSP, 1938, s. 26, poz. 474; Archiwum MNW, 679, s. 11; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 13, poz. 137; Straty MP, 1998, s. 256, poz. 361, ilustr.

- Negatyw w MNW nr 3150; repr. archiwalia | Negative in MNW no. 3150; archival reproduction

475

Kochanowski Roman (1857–1945)

Krajobraz z łódką (Krajobraz), 1884
Landscape with a Boat (Landscape), 1884

olej, płótno | oil on canvas, 57 x 46

- Zapis Adama Wiślickiego, przekazany w 1914 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. z adnotacją „bez ramy”. **UTRACONY W LATACH 1942–1945.**

Bequest of Adam Wiślicki, conveyed in 1914. In late August – early September 1939, secured in the Society’s building, packed into crate no. 1. Deposited in MNW in March 1942, with the note: “unframed”. **LOST 1942–1945.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *R Kochanowski* | 1884

- **Bibliografia | Bibliography:**

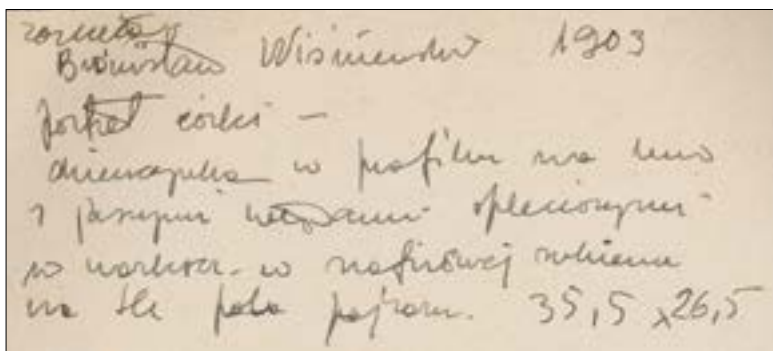
Sprawozdanie TZSP za rok 1914, s. 9; Katalog TZSP, 1920, s. 21, poz. 475; Katalog TZSP, 1924, s. 20, poz. 475; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 475; Katalog TZSP, 1928, poz. 475; Katalog TZSP, 1930, poz. 475; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 475; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 13, poz. 93; Katalog TZSP, 1935, s. 25, poz. 475; Katalog TZSP, 1938, s. 26, poz. 475; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1138; Katalog obrazów wywiczionych, 1951, s. 45, poz. 145, ilustr.; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 5, poz. 49; Straty MP, 1998, s. 131, poz. 171, ilustr.

- **Negatyw w MNW nr 5246 | Negative in MNW no. 5246**

476

Wiśniewski Bronisław (1866–1939)

Główka (Wieśniaczka), 1903
Head (Peasant Woman), 1903
olej, deska | oil on panel, 35 x 26

- *Dziewczynką w profilu, w lewo, z jasnymi włosami splecionymi w warkocz, w szafirowej sukience, na tle pejzażu.* (Kartoteka) Zapis Adama Wiślickiego, przekazany w 1914 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzenie średnie”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabranym przez Niemców 19 grudnia 1940 r. do willi na ul. Słoneczną 15 w Warszawie, do dekoracji mieszkania Generalfeldmarschalla von Kluge. Wywieziony wraz z całym wyposażeniem willi w 1944 r. do zamku Fischhorn w Zell am See w Austrii. **UTRACONY W 1940 R.**

Girl in left profile, with blonde braided hair, in sapphire blue dress, against the background of a landscape (card catalogue). Bequest of Adam Wiślicki, conveyed in 1914. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: "moderate damage". Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans on 19 December 1940 to the villa at 15 Słoneczna St. to decorate the dwelling of Generalfeldmarschall von Kluge. Removed with the entire furnishings of the villa in 1944 to Fischhorn Castle in Zell am See in Austria. **LOST 1940.**

- sygn. | sig.: *Bronisław Wiśniewski 1903*
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1914, s. 9; Katalog TZSP, 1920, s. 21, poz. 476; Katalog TZSP, 1924, s. 20, poz. 476; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 476; Katalog TZSP, 1928, poz. 476; Katalog TZSP, 1930, poz. 476; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 476; Katalog TZSP, 1935, s. 25, poz. 476; Katalog TZSP, 1938, s. 26, poz. 476; Archiwum MNW, 679, s. 17; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 13, poz. 142.
- **Repr. archiwalia | Archival reproduction**

477

Wodziński Józef (1858 – przed | before 1918)

Pazik, 1889

Little Page, 1889

olej, płótno | oil on canvas, 89,5 x 50

- Zapis Adama Wiślickiego, przekazany w 1914 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Adam Wiślicki, conveyed in 1914. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *J. Wodziński* | *Monachium* | 89

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4705 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1914, s. 9; Katalog TZSP, 1920, s. 21, poz. 477; Katalog TZSP, 1924, s. 20, poz. 477; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 477; Katalog TZSP, 1928, poz. 477; Katalog TZSP, 1930, poz. 477; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 477; Katalog TZSP, 1935, s. 25, poz. 477; Katalog TZSP, 1938, s. 26, poz. 477; Archiwum MNW, 706, poz. Z.560.

478

Maleszewski Tytus (1827–1898)

Portret Artura Grottgera

Portrait of Artur Grottger

olej, płótno | oil on canvas, 73,5 x 58

- Zakupiony w 1914 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1914. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. | sig.: *T. Maleszewski*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4142 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1914, s. 9; Katalog TZSP, 1920, s. 21, poz. 478; Katalog TZSP, 1924, s. 20, poz. 478; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 478; Katalog TZSP, 1928, poz. 478; Katalog TZSP, 1930, poz. 478; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 478; Katalog TZSP, 1935, s. 25, poz. 478; Katalog TZSP, 1938, s. 27, poz. 478; Archiwum MNW, 706, poz. Z.789.

479

Wyspiański Stanisław (1869–1907)

Portret Honoraty Leszczyńskiej w roli Katarzyny w „Poskromieniu złoŃnicy” Williama Shakespeare’a, 1894

Portrait of Honorata Leszczyńska in the Role of Kate in “Taming of the Shrew”

by William Shakespeare, 1894

pastel, papier | pastel on paper, 129 x 88

- Zakupiony w 1913 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni MNW 14–18 kwietnia 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1913. Deposited in MNW in March 1942. Underwent restoration in the workshop of MNW on 14–18 April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Stanisław Wyspiański Kraków, Marzec 1894 rp.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 210870 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1913, s. 7; Katalog TZSP, 1920, s. 21, poz. 479; Katalog TZSP, 1924, s. 20, poz. 479; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 479, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 479, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 479, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 479; Katalog TZSP, 1935, s. 25, poz. 479; Świat, 1935, ilustr. 18; Katalog TZSP, 1938, s. 27, poz. 479; Karty kons., poz. 12/1942; Archiwum MNW, 706, poz. Z.706.

480

Lipiński Hipolit (1846–1884)

Rybak, 1883

Fisherman, 1883

olej, płótno | oil on canvas, 55 x 119

- Zapis Augusty z Sakowiczów hr. Małachowskiej, przekazany w 1914 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Countess Augusta Małachowska née Sakowicz, conveyed in 1914. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Hipolit Lipiński | 883 w Krakowie*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 5095 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1914, s. 9; Katalog TZSP, 1920, s. 21, poz. 480; Katalog TZSP, 1924, s. 20, poz. 480; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 480; Katalog TZSP, 1928, poz. 480; Katalog TZSP, 1930, poz. 480; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 480; Katalog TZSP, 1935, s. 25, poz. 480; Katalog TZSP, 1938, s. 27, poz. 480.

481

Kossak Juliusz (1824–1899)

Powrót z zabawy, 1877

Return from a Horseride, 1877

akwarela, gwasz, papier na tekturze | watercolour, gouache on paper mounted on cardboard, 25 x 51

- Zapis Augusty z Sakowiczów hr. Małachowskiej, przekazany w 1914 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 5. W 1940 r. wyjęty przez Stanisława Radeckiego-Mikulicza z pozostającej w Zachęcie skrzyni i przekazany prof. Janowi Czochralskiemu, honorowemu prezesowi Zachęty. Uratowany przez prof. Czochralskiego w czasie powstania warszawskiego i wywieziony do Kcyni w 1945 r. Przesłany do MNW pocztą 3 marca 1948 r. i włączony do zbiorów.

Bequest of Countess Augusta Małachowska née Sakowicz, conveyed in 1914. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 5. Removed in 1940 from the crate remaining in the Society's building by Stanisław Radecki-Mikulicz and given to Prof. Jan Czochralski, honorary president of the Society. Saved by Prof. Czochralski during the Warsaw Rising and removed to Kcynia in 1945. Sent to MNW by mail on 3 March 1948 and incorporated into its collection.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Juliusz Kossak* | 1877
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.159288 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1914, s. 9; Katalog TZSP, 1920, s. 21, poz. 481; Katalog TZSP, 1924, s. 20, poz. 481; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 481; Katalog TZSP, 1928, poz. 481; Katalog TZSP, 1930, poz. 481; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 481; Katalog TZSP, 1935, s. 25, poz. 481; Katalog TZSP, 1938, s. 27, poz. 481; TZSP 18–21 IX 1939; Rewindykacje, poz. Rew.19846 (Rew.4316 bł.).

482

Górski Konstanty (1864–1934 lub | or 1868–1934)

Bajka, 1902

Fairy Tale, 1902

kredka, papier | crayon on paper 87 x 117

- Zapis Augusty z Sakowiczów hr. Małachowskiej, przekazany w 1914 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Countess Augusta Małachowska née Sakowicz, conveyed in 1914. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *KGórski 1902*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182591 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1914, s. 9; Katalog TZSP, 1920, s. 21, poz. 482; Katalog TZSP, 1924, s. 20, poz. 482; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 482; Katalog TZSP, 1928, poz. 482; Katalog TZSP, 1930, poz. 482; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 482; Katalog TZSP, 1935, s. 25, poz. 482; Katalog TZSP, 1938, s. 27, poz. 482; Archiwum MNW, 706, poz. Z.627.

483

Coninck Pierre de (1828–1910)

Melodie Matinale (Nad morzem)

Melodie Matinale (By the Sea)

olej, płótno (?) | oil on canvas (?), 29 x 45

- „Am See”. Ölbild von Pierre de Coninck. Das Bild stellt das Leben am See dar. Am Ufer steht ein Boot. Weit bis zum Horizont zieht sich der See hin. Seeleute stehen am Ufer, neben sich Netze. Das Bild ist in hellen Farben gehalten. Deposit des T.Z.S.P. Warschau. Zustand: gut (ML, karty niemieckie | the Lublin Museum, German card catalogue).

Zapis Augusty z Sakowiczów hr. Małachowskiej, przekazany w 1914 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r., gdzie w czasie okupacji został zinventaryzowany przez Niemców pod numerem III BR/78. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Countess Augusta Małachowska née Sakowicz, conveyed in 1914. Deposited in the Lublin Museum in November 1922, where during the occupation it was inventoried by the Germans as no. III BR/78. **LOST 1939–1945.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *DECONINCK MELODIE MATINALE*

■ Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1914, s. 9; Katalog TZSP, 1920, s. 21, poz. 483; Katalog TZSP, 1924, s. 20, poz. 483; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 483; Katalog TZSP, 1928, poz. 483; Katalog TZSP, 1930, poz. 483; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 483; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 34; Inwentarz Dział III Sztuki, s. 17; AAN, MKiS, 387/25, s. 217; Kostankiewicz, Straty ML, 1995, s. 8, poz. 1.

- Negatyw w ML, wg dawnej fot. | Negative in ML, based on an old photograph

484

Ostrowski Stanisław Kazimierz (1879–1947)

Głowa Olgi Boznańskiej, przed 1913
Head of Olga Boznańska, before 1913

brąz, wys. 40 | bronze, 40 h.

- Zakupiony w 1914 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1914. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *K O*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 184218 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1914, s. 9; Katalog TZSP, 1920, s. 21, poz. 484; Katalog TZSP, 1924, s. 20, poz. 484; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 484; Katalog TZSP, 1928, poz. 484; Katalog TZSP, 1930, poz. 484; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 484; Katalog TZSP, 1935, s. 25, poz. 484; Katalog TZSP, 1938, s. 27, poz. 484.

485

Bryniarski Stanisław (1829–1914)

*Wnętrze krużganku przy kościele św. Katarzyny w Krakowie (KrużgANEK klasztorny;
Kościół św. Katarzyny o.o. Augustianów w Krakowie), 1874*

*Interior of the Courtyard at St. Catherine's Church in Cracow (Monastery Courtyard;
Church of St. Catherine of the Augustinian Friars in Cracow), 1874*

olej, płótno | oil on canvas, 49 x 37

- Zakupiony w 1914 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 7 grudnia 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1914. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, repossessed from Jelenia Góra on 7 December 1945, and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *St. Bryniarski | w | Krakowie | 1874*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2705 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1914, s. 9; Katalog TZSP, 1920, s. 21, poz. 485; Katalog TZSP, 1924, s. 20, poz. 485; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 485; Katalog TZSP, 1928, poz. 485; Katalog TZSP, 1930, poz. 485; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 485; Katalog TZSP, 1935, s. 26, poz. 485; Katalog TZSP, 1938, s. 27, poz. 485; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1062; Rewindykacje, poz. Rew.4730.

486

Lesser Aleksander (1814–1884)

Ucieczka Leszka Białego
Escape of Leszek the White

olej, płótno | oil on canvas, 49 x 54

- Zapis Augusty Bergson, przekazany przez Edwarda Bergsona w 1915 r. Depozyt w PZS od 1923 r., eksponowany w Belwederze. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 978-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Augusta Bergson, conveyed by Edward Bergson in 1915. Deposited in the National Collection of Art in 1923, exhibited in Belweder Palace. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 978-D). **LOST 1939–1945.**

- sygnowany | signed

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1915, s. 8; Katalog TZSP, 1920, s. 21, poz. 486; AAN, MWRiOP, 7093, s. 133; Katalog TZSP, 1924, s. 20, poz. 486; Księga depozytów PZS, poz. 140; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 486; Katalog TZSP, 1928, poz. 486; Katalog TZSP, 1930, poz. 486; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 486; Katalog TZSP, 1935, s. 26, poz. 486; Katalog TZSP, 1938, s. 27, poz. 486; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 7, poz. 66.

487

Cieszkowski Henryk (1835–1895)

Zamek św. Anioła w Rzymie

Castel Sant'Angelo in Rome

olej, płótno | oil on canvas, 61 x 102

- Zapis Augusty Bergson, przekazany przez Edwarda Bergsona w 1915 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Augusta Bergson, conveyed by Edward Bergson in 1915. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *H. Cieszkowski | Roma*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182596 MNW

- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1915, s. 8; Katalog TZSP, 1920, s. 21, poz. 487; Katalog TZSP, 1924, s. 20, poz. 487; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 487; Katalog TZSP, 1928, poz. 487; Katalog TZSP, 1930, poz. 487; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 487; Katalog TZSP, 1935, s. 26, poz. 487; Katalog TZSP, 1938, s. 27, poz. 487; Archiwum MNW, 706, poz. Z.624.

488

Wyczółkowski Leon (1852–1936)

Chrystus, 1910

Christ, 1910

olej, płótno | oil on canvas, 429 x 301

- Zakupiony w 1914 r. W latach 1922–1934 zdeponowany w ML. W listopadzie 1939 r. zdeponowany w MNW. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1914. On deposit in the Lublin Museum from 1922 to 1934. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Leon Wyczółkowski 1910*.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2660 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1914, s. 9; Katalog TZSP, 1920, s. 21, poz. 488; Katalog TZSP, 1924, s. 20, poz. 488; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 488; Katalog TZSP, 1928, poz. 488; Katalog TZSP, 1930, poz. 488; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 488; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 20; Katalog TZSP, 1935, s. 26, poz. 488; Katalog TZSP, 1938, s. 27, poz. 488.

489

Siemiradzki Henryk (1843–1902)

Sąd Parysa, 1892

The Judgment of Paris, 1892

olej, płótno | oil on canvas, 99 x 227

- Zapis Ludwika Norblina z 6 czerwca 1914 r., przekazany w 1916 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Ludwik Norblin on 6 June 1914, conveyed in 1916. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *H Siemiradzki* | *Roma 1892*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 3989 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 21, poz. 489; Katalog TZSP, 1924, s. 20, poz. 489; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 489, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 489, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 489, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 489; Katalog TZSP, 1935, s. 26, poz. 489; Katalog TZSP, 1938, s. 27, poz. 489; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1255.

490

Siemiradzki Henryk (1843–1902)

Projekt kurtyny teatru krakowskiego, 1893–1894
Design for a Curtain for a Cracow Theatre, 1893–1894

olej, płótno | oil on canvas, 60,3 x 90

- Zapis Ludwika Norblina z 6 czerwca 1914 r., przekazany w 1916 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 2, której zawartość sprawdzono w MNW 1 października 1942 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Ludwik Norblin on 6 June 1914, conveyed in 1916. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 2, the contents of which were verified at MNW on 1 October 1942. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *H.Siemiradzki* | – *Rzym. 93/4 r.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2024 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 21, poz. 490; Katalog TZSP, 1924, s. 20, poz. 490; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 490; Katalog TZSP, 1928, poz. 490; Katalog TZSP, 1930, poz. 490; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 490; Katalog TZSP, 1935, s. 26, poz. 490; Katalog TZSP, 1938, s. 27, poz. 490; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 695, s. 8.

Śmierć Zygmunta Augusta w Knyszynie w 1572 r. (Ostatnie chwile), 1886
Death of Sigismund Augustus in Knyszyn in 1572 (Last Moments), 1886

olej, płótno na desce | oil on canvas mounted on panel, 112 x 146

- Zapis Ludwika Norblina z 6 czerwca 1914 r., przekazany w 1916 r., zakupiony przez Norblina na wystawie w TZSP w 1893 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 3. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przejęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW. Depozyt w Muzeum Okręgowym w Toruniu.

Bequest of Ludwik Norblin on 6 June 1914, conveyed in 1916, purchased by Norblin at an exhibition at TZSP in 1893. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 3. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW. On deposit in the Regional Museum in Toruń.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Jan Matejko R. P. 1886.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4495 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1893, s. 47; Wystawa retrospektywna, kat. 1898, s. 8, poz. 127; Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 21, poz. 491; Katalog TZSP, 1924, s. 20, poz. 491; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 491; Katalog TZSP, 1928, poz. 491; Katalog TZSP, 1930, poz. 491; Katalog TZSP, 1933, s. 19, poz. 491; Katalog TZSP, 1935, s. 26, poz. 491; Katalog TZSP, 1938, s. 27, poz. 491; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.418; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 50, poz. 174, ilustr.; Spisok, 1956, poz. W.50.

Ejsmond Franciszek (1859–1931)

A. B. C. – pierwsze czytanie (*Nauka czytania*), przed 1894

A. B. C. – *First Reading (Reading Lesson)*, before 1894

olej, deska | oil on panel, 25 x 33

- Zapis Ludwika Norblina z 6 czerwca 1914 r., przekazany w 1916 r., zakupiony przez Norblina na wystawie w TZSP w 1894 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 7 grudnia 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Ludwik Norblin on 6 June 1914, conveyed in 1916, purchased by Norblin at an exhibition at TZSP in 1894. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Sillesia, repossessed from Jelenia Góra on 7 December 1945, and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Fr. Ejsmond*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2011 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1894, s. 43; Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 21, poz. 492; Katalog TZSP, 1924, s. 20, poz. 492; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 492; Katalog TZSP, 1928, poz. 492; Katalog TZSP, 1930, poz. 492; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 492; Katalog TZSP, 1935, s. 26, poz. 492; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 50; Katalog TZSP, 1938, s. 27, poz. 492; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 22, poz. 42; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1148; Rewindykacje, poz. Rew.4729.

493

Szyndler Pantaleon (1846–1905)

Ewa, 1889

Eve, 1889

olej, płótno | oil on canvas, 211,5 x 118

- Zapis Ludwika Norblina z 6 czerwca 1914 r., przekazany w 1916 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 26 lipca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Ludwik Norblin on 6 June 1914, conveyed in 1916. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 26 July 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *P. Szyndler*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 733 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 21, poz. 493; Katalog TZSP, 1924, s. 20, poz. 493; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 493; Katalog TZSP, 1928, poz. 493; Katalog TZSP, 1930, poz. 493; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 493; Katalog TZSP, 1935, s. 26, poz. 493; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 33; Katalog TZSP, 1938, s. 27, poz. 493; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1254; Rewindykacje, poz. Rew.8059.

Alchimowicz Kazimierz (1840–1916)

*Najem robotników, 1893**Hiring of Workers, 1893*

olej, płótno | oil on canvas, 91 x 134,5

- Zapis Ludwika Norblina z 6 czerwca 1914 r., przekazany w 1916 r., zakupiony przez Norblina na wystawie w TZSP w 1893 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 3. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców 9 października 1944 r. do zamku Fischhorn w Zell am See w Austrii, rewindykowany z Salzburga 24 kwietnia 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Ludwik Norblin on 6 June 1914, conveyed in 1916, purchased by Norblin at an exhibition at TZSP in 1893. In late August – early September 1939, secured in the Society’s building, packed into crate no. 3. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans on 9 October 1944 to Fischhorn Castle in Zell am See in Austria. Repossessed from Salzburg on 24 April 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *K. Alchimowicz* | 1893
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 3945 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1893, s. 6, 45; Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 21, poz. 494; Katalog TZSP, 1924, s. 20, poz. 494; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 494; Katalog TZSP, 1928, poz. 494; Katalog TZSP, 1930, poz. 494; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 494; Katalog TZSP, 1935, s. 26, poz. 494; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 27; Katalog TZSP, 1938, s. 27, poz. 494; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.168; Rewindykacje, poz. Rew.4363.

495

Kotsis Aleksander (1836–1877)

Pisklęta, 1873

Chicks, 1873

olej, płótno | oil on canvas, 61 x 76

- Zapis Ludwika Norblina z 6 czerwca 1914 r., przekazany w 1916 r., zakupiony przez Norblina na wystawie w TZSP w 1878 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Ludwik Norblin on 6 June 1914, conveyed in 1916, purchased by Norblin at an exhibition at TZSP in 1878. **LOST 1939–1945.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Kotsis 873.* | *w Monachium*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Wystawa retrospektywna, kat. 1898, s. 9, poz. 149; Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 21, poz. 495; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 495; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 495; Katalog TZSP, 1928, poz. 495; Katalog TZSP, 1930, poz. 495; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 495; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 14, poz. 104; Katalog TZSP, 1935, s. 26, poz. 495; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 22; Katalog TZSP, 1938, s. 28, poz. 495; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 46, poz. 151, ilustr.; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 6, poz. 53; Straty MP, 1998, s. 147, poz. 195, ilustr.

- **Negatyw w MNW nr 5293 | Negative in MNW no. 5293**

496

Fałat Julian (1853–1929)

„Naganka” w Nieświeżu (Polowanie), 1891
Battue at a Hunt in Nieśwież (The Hunt), 1891

gwasz, papier | gouache on paper, 66 x 176

- Zapis Ludwika Norblina z 6 czerwca 1914 r., przekazany w 1916 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 6. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. z adnotacją „zaklejony” (jako nr 462). Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni MNW w marcu 1942 r. Utracony w latach 1942–1945. Odnaleziony w 2006 r. w antykwiariacie Doyle w Nowym Jorku. Odzyskany dzięki staraniom MKiDN prowadzonym we współpracy z konsulatem generalnym RP w Nowym Jorku i przy współudziale federalnej agencji dochodzeniowej Immigration & Customs Enforcement (ICE). Przekazany do zbiorów MNW 4 października 2011 r.

Bequest of Ludwik Norblin on 6 June 1914, conveyed in 1916. In late August – early September 1939, secured in the Society’s building, packed into crate no. 6. Deposited in MNW in March 1942, with the note: “sealed” (as no. 462). Underwent restoration in the workshop of MNW in March 1942. Lost 1942–1945. Discovered in 2006 in the auction house Doyle in New York. Repossessed through the efforts of MKiDN cooperating with the Consulate General of the Republic of Poland in New York, and thanks to the participation of the federal law enforcement agency Immigration & Customs Enforcement. Transferred to the collection of MNW on 4 October 2011.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Juljan Fałat Nieśwież 91*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.8839 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 21, poz. 496; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 496; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 496; Katalog TZSP, 1928, poz. 496; Katalog TZSP, 1930, poz. 496; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 496; Katalog TZSP, 1935, s. 26, poz. 496; Świat, 1935, ilustr. 23; Katalog TZSP, 1938, s. 28, poz. 496; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.705; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 35, poz. 92, ilustr.

497

Kowalski-Wierusz Alfred (1849–1915)

Przy kościele
By a Church

olej, płótno | oil on canvas, 37 x 61

- Zapis Ludwika Norblina z 6 czerwca 1914 r., przekazany w 1916 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. z adnotacją „bez ramy”. **UTRACONY W LATACH 1942–1945.**

Bequest of Ludwik Norblin on 6 June 1914, conveyed in 1916. In late August – early September 1939, secured in the Society’s building, packed into crate no. 1. Deposited in MNW in March 1942, with the note: “unframed”. **LOST 1942–1945.**

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *A. Wierusz-Kowalski*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 497; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 497; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 497, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 497, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 497, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 497; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 15, poz. 113; Katalog TZSP, 1935, s. 26, poz. 497; Przewodnik TZSP nr 101, 1935, s. 7, poz. 6; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 37; Katalog TZSP, 1938, s. 28, poz. 497; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.854; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 6, poz. 56; Straty MP, 1998, s. 151, poz. 200, ilustr.

- **Negatyw w MNW nr 5770 | Negative in MNW no. 5770**

498

Bieszczad Seweryn (1852–1923)

Targ w Monachium, 1883

Market in Munich, 1883

olej, deska | oil on panel, 17 x 25

- Zapis Ludwika Norblina z 6 czerwca 1914 r., przekazany w 1916 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabraný przez Niemców do Wiednia 8 kwietnia 1940 r. Brak informacji o dacie i sposobie odzyskania. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Ludwik Norblin on 6 June 1914, conveyed in 1916. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans to Vienna on 8 April 1940. No information as to the date or means of repossession. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Seweryn Bieszczad | Monachium 1883.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 3419 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 498; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 498; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 498; Katalog TZSP, 1928, poz. 498; Katalog TZSP, 1930, poz. 498; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 498; Katalog TZSP, 1935, s. 26, poz. 498; Katalog TZSP, 1938, s. 28, poz. 498.

499

Brodzki Wiktor (1826–1904)

Amor śpiący w muszli (Kupidynek, Bambino)
Cupid Asleep in a Shell (Little Cupid; Bambino)

marmur biały | white marble, 118 x 85 x 46

- Zapis Ludwika Norblina z 6 czerwca 1914 r., przekazany w 1916 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Ludwik Norblin on 6 June 1914, conveyed in 1916. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. | sig.: *W. Brodzki*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131678 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 499; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 499; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 499; Katalog TZSP, 1928, poz. 499; Katalog TZSP, 1930, poz. 499; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 499; Katalog TZSP, 1935, s. 26, poz. 499; Świat, 1935, ilustr. 11; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 9; Katalog TZSP, 1938, s. 28, poz. 499.

500

Brandt Józef (1841–1915)

Kozak
Cossack

gwasz, papier | gouache on paper, 54 x 40

- Zapis Ludwika Norblina z 6 czerwca 1914 r., przekazany w 1916 r., zakupiony przez Norblina na wystawie w TZSP w 1898 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 5. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Ludwik Norblin on 6 June 1914, conveyed in 1916, purchased by Norblin from an exhibition at TZSP in 1898. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 5. **LOST 1939–1945.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Józef Brandt* | z *Warszawy*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1898, s. 41; Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 500; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 500; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 500; Przewodnik TZSP nr 14, 1926, s. 17, poz. 5; Przewodnik TZSP nr 24, 1927, s. 17, s. 21; Katalog TZSP, 1928, poz. 500; Katalog TZSP, 1930, poz. 500; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 500; Katalog TZSP, 1935, s. 26, poz. 500; Katalog TZSP, 1938, s. 28, poz. 500; TZSP 18–21 IX 1939.

- **Negatyw w MNW nr 4919 | Negative in MNW no. 4919**

501

Chetmoński Józef (1849–1914)

Wiosna (Ruczaj), 1892

Spring (Brook), 1892

olej, płótno | oil on canvas, 78 x 114

- Zapis Ludwika Benniowej z 1915 r. przekazany przez dra Karola Benniego. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 3. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Ludwika Benniowa in 1915, conveyed by Dr. Karol Benni. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 3. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *JÓZEF CHEŁMOŃSKI*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4321 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1915, s. 8; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 501; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 501; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 501; Katalog TZSP, 1928, poz. 501; Katalog TZSP, 1930, poz. 501; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 501; Katalog TZSP, 1935, s. 26, poz. 501; Katalog TZSP, 1938, s. 28, poz. 501; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.170; Rewindykacje, poz. Rew.5609.

502

Bartels Artur (1818–1885)

Partyjka, 1873

Card Game, 1873

ołówkek, deska wypalana | pencil on burned wood, 66 x 92

- „Die Kartenpartie”. Zeichnung auf Brett von Bartels. Das Bild zeigt eine Gesellschaft von Damen und Herren vor einem Kamin. An der Wand hängen Bilder, auf dem Kamin steht eine alte Bronzeuhr und zwei Leuchter. Zwei Herren spielen am kleinen Tisch von dem Kamin Karten. Einige Damen schauen der Partie zu. Die eine ist älter, die andere hält ein Kind im Arm, neben ihm steht eine Wiege. Links sitzt ein älterer Herr und liest die Zeitschrift, vor ihm beschaut ein kleiner Junge ein Buch. Hund und Katze spielen daneben. Das Bild atmet Ruhe und Behaglichkeit. Das Bild stammt aus T.Z.S.P. (Bund d. Kunstliebhaber in Warschau.) Zustand: gut. Rahmen etwas beschädigt. (ML, karty niemiecckie | the Lublin Museum, German card catalogue)

Zapis Ludwika Benniowej, przekazany przez dra Karola Benniego w 1915 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r., gdzie w czasie okupacji został zinventaryzowany przez Niemców pod numerem III BR/100. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Ludwika Benniowa in 1915, conveyed by Dr. Karol Benni. Deposited in the Lublin Museum in November 1922, where during the occupation it was inventoried by the Germans as no. III BR/100. **LOST 1939–1945.**

- sygn. p.d. na podłodze | sig. l.r. on the floor: AB | 1873
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1915, s. 8; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 502; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 502; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 502; Katalog TZSP, 1928, poz. 502; Katalog TZSP, 1930, poz. 502; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 502; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 4; Katalog TZSP, 1935, s. 26, poz. 502; Katalog TZSP, 1938, s. 28, poz. 502; Inwentarz Dział III Sztuki, s. 16.
- **Negatyw w ML, wg dawnej fot. | Negative in ML, based on an old photograph**

503

Bartels Artur (1818–1885)

W karczmie, 1873

In the Tavern, 1873

ołówek, deska wypalana | pencil on burned wood, 66 x 91

- Zapis Ludwiki Benniowej z 1915 r., przekazany przez dra Karola Benniego. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Ludwika Benniowa in 1915, conveyed by Dr. Karol Benni. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *AB 1873*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 3837 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1915, s. 8; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 503; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 503; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 503; Katalog TZSP, 1928, poz. 503; Katalog TZSP, 1930, poz. 503; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 503; Katalog TZSP, 1935, s. 27, poz. 503; Katalog TZSP, 1938, s. 28, poz. 503; Archiwum MNW, 706, poz. Z.402.

504

Makowski Czesław (1873–1921)

Medalion – Leon Wyczółkowski, 3 II 1915
Medallion – Leon Wyczółkowski, 3 Feb. 1915

brąz, śr. 30 | bronze, 30 dia.

- Dar autora z 1917 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1917. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *CMakowski 3/II 15 r.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131774 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 504; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 504; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 504; Katalog TZSP, 1928, poz. 504; Katalog TZSP, 1930, poz. 504; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 504; Katalog TZSP, 1935, s. 27, poz. 504; Katalog TZSP, 1938, s. 28, poz. 504

505

Tański Czesław (1862–1942 lub | or 1863–1942)

Krajobraz
Landscape

akwarela, papier | watercolour on paper, 18 x 23

- Zakupiony w 1915 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1915. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *C. Tański*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1915, s. 7; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 505; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 505; Katalog TZSP, 1925, s. 18, poz. 505; Katalog TZSP, 1928, poz. 505; Katalog TZSP, 1930, poz. 505; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 505; Katalog TZSP, 1935, s. 27, poz. 505; Katalog TZSP, 1938, s. 28, poz. 505.

506

Polkowski Antoni (1878–?)

Chrystus na krzyżu, 1914

Christ on the Cross, 1914

drewno lipowe, wys. 205 | linden wood, 205 h.

- Zakupiony w 1915 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1915. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *AP* (splcione | intertwined)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 210021 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1915, s. 8; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 506; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 506; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 506; Katalog TZSP, 1928, poz. 506; Katalog TZSP, 1930, poz. 506; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 506; Katalog TZSP, 1935, s. 27, poz. 506; Katalog TZSP, 1938, s. 28, poz. 506.

507

Trojanowski Wincenty (1859–1928)

7 plaket i medali, przed 1915

7 plaques and medals, before 1915

brąz, różne | bronze, various: 28, 12, 12, 7, 7, 5, 5

- Zakupione w 1915 r. (?). **UTRACONE W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1915 (?). **LOST 1939–1945.**

- sygnowane | signed

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1915, s. 7; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 507; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 507; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 507; Katalog TZSP, 1928, poz. 507; Katalog TZSP, 1930, poz. 507; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 507; Katalog TZSP, 1935, s. 27, poz. 507; Katalog TZSP, 1938, s. 28, poz. 507; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1327.

508

Kowalewski Bronisław (1870–1935)

Zima (Stogi w zimie), 1915
Winter (Haystacks in Winter), 1915
olej, płótno | oil on canvas, 93 x 130

- Zakupiony w 1915 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1915. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *B.Kowalewski* | 1915
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4125 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1915, s. 7; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 508; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 508; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 508; Katalog TZSP, 1928, poz. 508; Katalog TZSP, 1930, poz. 508; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 508; Katalog TZSP, 1935, s. 27, poz. 508; Katalog TZSP, 1938, s. 28, poz. 508; Archiwum MNW, 706, poz. Z.432.

509

Klass-Kazanowska Maria (1860–1898)

Zbiór kukurydzy, 1895

Maize Harvest, 1895

olej, tektura | oil on cardboard, 26 x 34

- Zakupiony od Władysława Kazanowskiego w 1915 r. (w katalogu jako dar). Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased from Władysław Kazanowski in 1915 (listed as a gift in the catalogue). Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Klass-Kazanowska*. | 1895.

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1915, s. 7; Sprawozdanie TZSP za rok 1917, s. 7; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 509; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 509; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 509; Katalog TZSP, 1928, poz. 509; Katalog TZSP, 1930, poz. 509; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 509; Katalog TZSP, 1935, s. 27, poz. 509; Katalog TZSP, 1938, s. 28, poz. 509; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1067; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 5, poz. 48.

- **Negatyw w MNW nr 5196 | Negative in MNW no. 5196**

510

Grombecki Henryk (1883–1933)

Portret staruszki (Nędzarka)
Portrait of an Old Woman (Beggar Woman)

olej, płótno | oil on canvas, 50 x 39,5

- Zakupiony w 1916 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1916. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.g. | sig. u.r.: *Henryk Grombecki*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2556 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 510; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 510; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 510; Katalog TZSP, 1928, poz. 510; Katalog TZSP, 1930, poz. 510; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 510; Katalog TZSP, 1935, s. 27, poz. 510; Katalog TZSP, 1938, s. 28, poz. 510; Archiwum MNW, 706, poz. Z.567.

511

Nieznany | Artist Unknown

Wyścig
Race

olej, płótno | oil on canvas, 40 x 30

- Zapis Władysława Bilskiego z 1893 r., przekazany w 1916 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 979-D). Poddany konserwacji w pracowni J. Rutkowskiego w 1927 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Władysław Bilski in 1893, conveyed in 1916. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 979-D). Underwent restoration in the workshop of J. Rutkowski in 1927. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 511; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 511; Księga depozytów PZS, poz. 141; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 511; Katalog TZSP, 1928, poz. 511; Katalog TZSP, 1930, poz. 511; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 511.

512

Nieznany | Artist Unknown

Pejzaż
Landscape

olej, brak danych | oil, no data, 24 x 31

- Zapis Władysława Bilskiego z 1893 r., przekazany w 1916 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 404-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Władysław Bilski in 1893, conveyed in 1916. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 404-D). **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 512; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 512; Księga depozytów PZS, poz. 158; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 512; Katalog TZSP, 1928, poz. 512; Katalog TZSP, 1930, poz. 512; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 512.

513

Jacobi Wilhelm (1863–1921)

Krajobraz z leśną drogą (Pejzaż)
Landscape with Forest Road (Landscape)

olej, płótno | oil on canvas, 39 x 60

- Zapis Władysława Bilskiego z 1893 r., przekazany w 1916 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 415-D). Zwrócony do TZSP przed 1939 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Władysław Bilski in 1893, conveyed in 1916. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 415-D). Returned to TZSP before 1939. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. M.Ob.2059 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 513; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 513; Księga depozytów PZS, poz. 159; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 513; Katalog TZSP, 1928, poz. 513; Katalog TZSP, 1930, poz. 513; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 513; Archiwum MNW, 706, poz. Z.492.

514

Nieznany | Artist Unknown

Pejzaż morski
Seascape

olej, brak danych | oil, no data, 33 x 42

- Zapis Władysława Bilskiego z 1893 r., przekazany w 1916 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 412-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Władysław Bilski in 1893, conveyed in 1916. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 412-D). **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 514; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 514; Księga depozytów PZS, poz. 160; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 514; Katalog TZSP, 1928, poz. 514; Katalog TZSP, 1930, poz. 514; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 514.

515

Nieznany | Artist Unknown

Nimfa i fauny
Nymph and Fauns

olej, blacha miedziana | oil on copper sheet, 49 x 63

- Zapis Władysława Bilskiego z roku 1893, przekazany w 1916 r. W roku 1920 wypożyczony do dekoracji pałacu Łazienkowskiego. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Władysław Bilski in 1893, conveyed in 1916. Loaned in 1920 to decorate Łazienki Palace. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 515; AAN, MWRiOP, 7093, s. 137; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 515; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 515; Katalog TZSP, 1928, poz. 515; Katalog TZSP, 1930, poz. 515; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 515.

516

Nieznany | Artist Unknown

Narodziny
Nativity

olej, brak danych | oil, no data, 33 x 44

- Zapis Władysława Bilskiego z 1893 r., przekazany w 1916 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Władysław Bilski in 1893, conveyed in 1916. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 516; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 516; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 516; Katalog TZSP, 1928, poz. 516; Katalog TZSP, 1930, poz. 516; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 516.

517

Nieznany | Artist Unknown

Krowa
Cow

olej, brak danych | oil, no data, 22 x 29

- Zapis Władysława Bilskiego z 1893 r., przekazany w 1916 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 405-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Władysław Bilski in 1893, conveyed in 1916. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 405-D). **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 517; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 517; Księga depozytów PZS, poz. 161; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 517; Katalog TZSP, 1928, poz. 517; Katalog TZSP, 1930, poz. 517; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 517.

518

Nieznany | Artist Unknown

Krowy
Cows

olej, brak danych | oil, no data, 27 x 32

- Zapis Władysława Bilskiego z 1893 r., przekazany w 1916 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 970-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Władysław Bilski in 1893, conveyed in 1916. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 970-D). **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 518; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 518; Księga depozytów PZS, poz. 142; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 518; Katalog TZSP, 1928, poz. 518; Katalog TZSP, 1930, poz. 518; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 518.

519

Nieznany | Artist Unknown

Zamczysko
Old Castle

olej, płótno | oil on canvas, 15 x 20 (20 x 25)

- Zapis Władysława Bilskiego z 1893 r., przekazany w 1916 r. W 1920 r. wypożyczony do dekoracji pałacu Łazienkowskiego. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. lub w marcu 1942 r. (brak daty w spisie) z adnotacją „w ramic”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Władysław Bilski in 1893, conveyed in 1916. Loaned in 1920 to decorate Łazienki Palace. Deposited in MNW in November 1939 or March 1942 (no date in the registry), with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 519; AAN, MWRiOP, 7093, s. 137; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 519; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 519; Katalog TZSP, 1928, poz. 519; Katalog TZSP, 1930, poz. 519; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 519; Archiwum MNW, 706, poz. Z.881.

520

Baden Jan Juriaensz van (1604–1663)
kopia, autor nieznany | copy by an unknown artist

Wnętrze
Interior

olej, brak danych | oil, no data, 75 x 110

- Zapis Władysława Bilskiego z 1893 r., przekazany w 1916 r. Depozyt w PZS od 1920 r., eksponowany w pałacu Łazienkowskim i Belwederze. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 993-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Władysław Bilski in 1893, conveyed in 1916. Deposited in the National Collection of Art in 1920, exhibited in Łazienki and Belweder Palaces. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 993-D). **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 520; AAN, MWRiOP, 7093, s. 137; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 520; Księga depozytów PZS, poz. 177; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 520; Katalog TZSP, 1928, poz. 520; Katalog TZSP, 1930, poz. 520; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 520.

521

Nieznany | Artist Unknown

Głowa kobiety
Head of a Woman

olej, płótno (?) | oil on canvas (?), 64 x 46

- Zapis Władysława Bilskiego z 1893 r., przekazany w 1916 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Władysław Bilski in 1893, conveyed in 1916. Deposited in the Lublin Museum in November 1922. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 521; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 521; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 521; Katalog TZSP, 1928, poz. 521; Katalog TZSP, 1930, poz. 521; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 521; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 29.

522

Nieznany | Artist Unknown

Wyjazd na polowanie
Leaving for a Hunt

olej, deska | oil on panel, 66 x 88

- Zapis Władysława Bilskiego z 1893 r., przekazany w 1916 r. Depozyt w PZS od 1920 r., eksponowany w pałacu Łazienkowskim i Belwederze. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 957-D). Zabraną przez Niemców do dekoracji mieszkania Oskara Dengla w pałacu Blanka w roku 1940 r. **UTRACONY W 1940 R.**

Bequest of Władysław Bilski in 1893, conveyed in 1916. Deposited in the National Collection of Art in 1920, exhibited in Łazienki and Belweder Palaces. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 957-D). Taken by the Germans to decorate Oskar Dengel's dwelling in Blank Palace in 1940. **LOST 1940.**

- nicsygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 522; AAN, MWRiOP, 7093, s. 137; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 522; Księga depozytów PZS, poz. 143; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 522; Katalog TZSP, 1928, poz. 522; Katalog TZSP, 1930, poz. 522; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 522; PRM.

523

Nieznany | Artist Unknown

Ofiara Abrahama
Sacrifice of Abraham

olej, płótno | oil on canvas, 98 x 78

- Zapis Władysława Bilskiego z 1893 r., przekazany w 1916 r. Depozyt w PZS od 1920 r., eksponowany w pałacu Łazienkowskim i Belwederze. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 1000-D). Zdeponowany w MNW w lutym 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Władysław Bilski in 1893, conveyed in 1916. Deposited in the National Collection of Art in 1920, exhibited in Łazienki and Belweder Palaces. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 1000-D). Deposited in MNW in February 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. M.Ob.926 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 523; AAN, MWRiOP, 7093, s. 137; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 523; Księga depozytów PZS, poz. 180; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 523; Katalog TZSP, 1928, poz. 523; Katalog TZSP, 1930, poz. 523; Katalog TZSP, 1933, s. 20, poz. 523.

524

Nieznany | Artist Unknown

Huzar

Hussar

olej, brak danych | oil, no data, 40 x 30

- Zapis Władysława Bilskiego z 1893 r., przekazany w 1916 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 974-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Władysław Bilski in 1893, conveyed in 1916. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 974-D). **LOST 1939–1945.**

- nicsygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 524; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 524; Księga depozytów PZS, poz. 144; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 524; Katalog TZSP, 1928, poz. 524; Katalog TZSP, 1930, poz. 524; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 524.

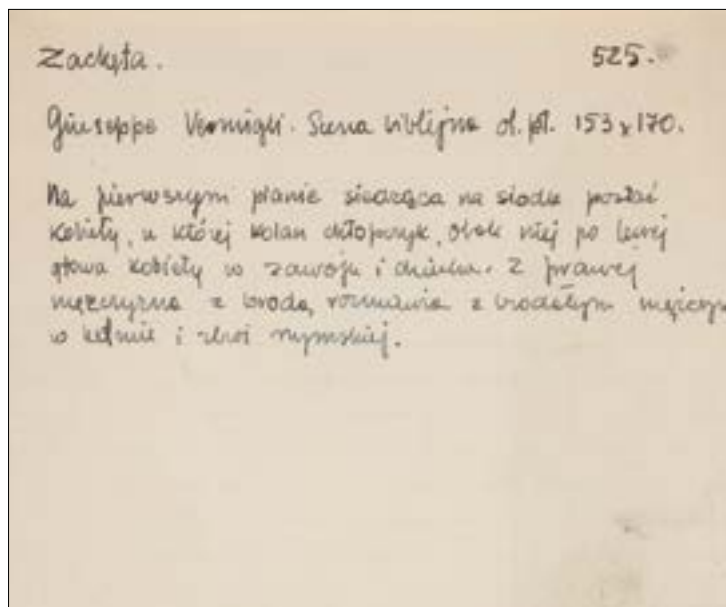
525

Vermiglio Giuseppe (ok. 1585–ok. 1635)
kopia, autor nieznany | copy by an unknown artist

Scena biblijna, 1676

Biblical Scene, 1676

olej, płótno | oil on canvas, 153 x 170

- *Na pierwszym planie siedząca na siodle postać kobiety, u której kolan chłopczyk, obok niej po lewej głowa kobiety w zawoju i dziecko. Z prawej mężczyzna z brodą rozmawia z brodatym mężczyzną w hełmie i zbroi rzymskiej.* (Kartoteka)

Zapis Władysława Bilskiego z 1893 r., przekazany w 1916 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 408-D). Poddany konserwacji w pracowni J. Rutkowskiego w 1927 r. Zdeponowany w MNW w październiku 1939 r. Zabraný przez Niemców do dekoracji gmachu Deutsches Haus w 1943 r. **UTRACONY W 1943 R.**

In the foreground, a woman mounted in a saddle, a boy at her knee, beside her on the left the head of a woman in a turban and a child. On the right, a bearded man talks with a bearded soldier in Roman helmet and armor (card catalogue).

Bequest of Władysław Bilski in 1893, conveyed in 1916. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 408-D). Underwent restoration in the workshop of J. Rutkowski in 1927. Deposited in MNW in October 1939. Taken by the Germans in 1943 to decorate Deutsches Haus. **LOST 1943.**

- sygn. | sig.: *Ex opere Josephi Vermigli*

■ Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 22, poz. 525; AAN, MWRiOP, 7093, s. 137; Katalog TZSP, 1924, s. 21, poz. 525; Księga depozytów PZS, poz. 162; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 525; Katalog TZSP, 1928, poz. 525; Katalog TZSP, 1930, poz. 525; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 525; PRM.

- Repr. archiwalia | Archival reproduction

526

Nieznany | Artist Unknown

Narodziny

Nativity

olej, brak danych | oil, no data, 28 x 22

- Zapis Władysława Bilskiego z 1893 r., przekazany w 1916 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 969-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Władysław Bilski in 1893, conveyed in 1916. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 969-D). **LOST 1939–1945.**

- nicsygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 526; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 526; Księga depozytów PZS, poz. 145; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 526; Katalog TZSP, 1928, poz. 526; Katalog TZSP, 1930, poz. 526; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 526.

527

Herp Willem van (1614–1677)

Alegoria pięciu zmysłów (W oberży), XVII w.
Allegory of the Five Senses (In the Tavern), 17th c.

olej, płótno | oil on canvas, 176 x 229,5

- Zapis Władysława Bilskiego z 1893 r., przekazany w 1916 r. Depozyt w PZS od 1923 r., eksponowany w Belwederze. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 407-D). Zdeponowany w MNW w lutym 1942 r. Podawany zabiegom konserwatorskim w pracowni MNW od 5 grudnia 1943 do 17 stycznia 1944 r. Po tym czasie zabrany przez Niemców do dekoracji gmachu PRM. Zwrócony w styczniu 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Władysław Bilski in 1893, conveyed in 1916. Deposited in the National Collection of Art in 1923, exhibited in Belweder Palace. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 407-D). Deposited in MNW in February 1942. Underwent restoration in the workshop of MNW from 5 December 1943 to 17 January 1944. After that, taken by the Germans to decorate the Palace of the Council of Ministers. Returned in January 1945 and incorporated into the collection of MNW.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. M.Ob.569 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 527; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 527; Księga depozytów PZS, poz. 163; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 527; Katalog TZSP, 1928, poz. 527; Katalog TZSP, 1930, poz. 527; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 527; PRM; Karty kons., poz. 33/1943.

528

Nieznany | Artist Unknown

Hołd Magów
Adoration of the Magi

olej, brak danych | oil, no data, 108 x 173

- Zapis Władysława Bilskiego z 1893 r., przekazany w 1916 r. W 1920 r. wypożyczony do dekoracji pałacu Łazienkowskiego. Zdeponowany w Towarzystwie Naukowym Warszawskim w Pałacu Staszica w 1926 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Władysław Bilski in 1893, conveyed in 1916. Loaned in 1920 to decorate Łazienki Palace. Deposited in the Warsaw Scientific Society in Staszic Palace in 1926. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 528; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 528; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 528; Katalog TZSP, 1928, poz. 528; Katalog TZSP, 1930, poz. 528; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 528.

529

Cantassi Guido zw. | aka Cagnacci (1601–1663)

Kleopatra

Cleopatra

olej, płótno | oil on canvas, 113 x 92

- Zapis Władysława Bilskiego z 1893 r., przekazany w 1916 r. Depozyt w PZS od 1923 r., eksponowany w Belwederze. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 954-D). Zdeponowany w MNW w lutym 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Władysław Bilski in 1893, conveyed in 1916. Deposited in the National Collection of Art in 1923, exhibited in Belweder Palace. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 954-D). Deposited in MNW in February 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. M.Ob.1087 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 529; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 529; Księga depozytów PZS, poz. 146; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 529; Katalog TZSP, 1928, poz. 529; Katalog TZSP, 1930, poz. 529; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 529; Rewindykacje, poz. Rew.8552.

530

Heyman Stanisław (1843–1915)

Autoportret, ok. 1898

Self-Portrait, ca. 1898

olej, płótno | oil on canvas, 80 x 58,3

- Dar syna artysty. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the son of the artist. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 3791 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1917, s. 7; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 530; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 530; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 530; Katalog TZSP, 1928, poz. 530; Katalog TZSP, 1930, poz. 530; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 530; Katalog TZSP, 1935, s. 27, poz. 530; Katalog TZSP, 1938, s. 28, poz. 530; Archiwum MNW, 706, poz. Z.679.

531

Vernet Emile Jean Horace (1789–1863)
kopia, autor nieznany | copy by an unknown artist

Napoleon przy dziale
Napoleon by a Cannon

olej, brak danych | oil, no data, 108 x 130

- Zapis dra Kazimierza Chelchowskiego w 1917 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 964-D). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Dr. Kazimierz Chelchowski in 1917. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 964-D). **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1917, s. 7; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 531; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 531; Księga depozytów PZS, poz. 147; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 531; Katalog TZSP, 1928, poz. 531; Katalog TZSP, 1930, poz. 531; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 531.

532

Maleszewski Tytus (1827–1898)

Mężczyzna z tabakierką
Man with a Snuffbox

olej, płótno | oil on canvas, 74 x 57 (owal w prostokącie | oval in a rectangle)

- „*Porträt eines Mannes mit der Tabakdose*”. *Ölbild von Malszewski Tytus. Älterer Herr mit frohem Gesicht, eine Tabakdose in der Hand. Zustand: gut.* (ML, karty niemieckie | the Lublin Museum, German card catalogue)

Zapis dra Kazimierza Chełchowskiego w 1917 r. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r., gdzie w czasie okupacji został zinwentaryzowany przez Niemców pod numerem III BR/101. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Dr. Kazimierz Chełchowski in 1917. Deposited in the Lublin Museum in November 1922, where during the occupation it was inventoried by the Germans as no. III BR/101. **LOST 1939–1945.**

- sygnowany | signed

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1917, s. 7; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 532; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 532; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 532; Katalog TZSP, 1928, poz. 532; Katalog TZSP, 1930, poz. 532; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 532; Kot, Depozyty „Zachęty”, 1933, poz. 14; Katalog TZSP, 1935, s. 27, poz. 532; Katalog TZSP, 1938, s. 29, poz. 532; Inwentarz Dział III Sztuki, s. 17; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 8, poz. 76.

- Negatyw w ML, wg dawnej fot. | Negative in ML, based on an old photograph

533

Tetmajer Włodzimierz (1861/1862–1923)

Żniwa
Harvest

olej, płótno | oil on canvas, 50 x 75

- Zapis dra Kazimierza Chelchowskiego w 1917 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Dr. Kazimierz Chelchowski in 1917. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Włodzimierz Tetmajer*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1917, s. 7; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 533; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 533; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 533; Katalog TZSP, 1928, poz. 533; Katalog TZSP, 1930, poz. 533; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 533; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 27, poz. 255; Katalog TZSP, 1935, s. 27, poz. 533; Katalog TZSP, 1938, s. 29, poz. 533; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 13, poz. 138.

534

Podkowiński Władysław (1866–1895)

Głowa męska, 1889

Head of a Man, 1889

tusz, papier | ink on paper, 29 x 23

- Zapis dra Kazimierza Chelchowskiego w 1917 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 5. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Dr. Kazimierz Chelchowski in 1917. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 5. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *GOŁASZEWO* | *Podkowiński* | 1889
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.1664 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1917, s. 7; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 534; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 534; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 534; Katalog TZSP, 1928, poz. 534; Katalog TZSP, 1930, poz. 534; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 534; Katalog TZSP, 1935, s. 27, poz. 534; Katalog TZSP, 1938, s. 29, poz. 534; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.599.

535

Biernacki Jan Antoni (1879–1930)

Popiersie dra Karola Benniego (1843–1916), wiceprezesa Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w latach 1896–1904, 1916

Bust of Dr. Karol Benni (1843–1916), Vice-President of the Society for the Encouragement of Fine Arts 1896–1904, 1916

marmur biały, wys. 67 | white marble, 67 h.

- Zakupiony w 1917 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1917. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rz.W.752 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1917, s. 7; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 535; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 535; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 535; Katalog TZSP, 1928, poz. 535; Katalog TZSP, 1930, poz. 535; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 535; Katalog TZSP, 1935, s. 27, poz. 535; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 64; Katalog TZSP, 1938, s. 29, poz. 535; Bericht für April 1942.

536

Biernacki Jan Antoni (1879-1930)

Popiersie Samuela Bogumita Linde (1771–1847), 1916

Bust of Samuel Bogumit Linde (1771–1847), 1916

marmur biały | white marble, 62 x 66 x 45,5

- Zakupiony w 1917 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1917. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rz.W.726 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1917, s. 7; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 536; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 536; Katalog TZSP, 1925, s. 19, poz. 536; Katalog TZSP, 1928, poz. 536; Katalog TZSP, 1930, poz. 536; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 536; Katalog TZSP, 1935, s. 27, poz. 536; Katalog TZSP, 1938, s. 29, poz. 536.

537

Kossak Juliusz (1824–1899)

Zła wieść (Splotzony koń)
Bad News (Spooked Horse)

akwarela, papier | watercolour on paper, 22 x 28

- Zapis Artura Bardzkiego z 1916 r., przekazany w 1918 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Artur Bardzki in 1916, conveyed in 1918. **LOST 1939–1945.**

- sygnowany | signed

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1918, s. 8; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 537; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 537; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 537; Przewodnik TZSP nr 24, 1927, s. 21, poz. 70; Katalog TZSP, 1928, poz. 537; Katalog TZSP, 1930, poz. 537; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 537; Katalog TZSP, 1935, s. 27, poz. 537; Katalog TZSP, 1938, s. 29, poz. 537.

538

Gerson Wojciech (1831–1901)

Przy studni, 1870

By the Well, 1870

olej, płótno | oil on canvas, 86 x 86

- Zapis Artura Bardzkiego z 1916 r., przekazany w 1918 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przjęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Artur Bardzki in 1916, conveyed in 1918. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *WG* (splcione | intertwined) 1870
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4756 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1918, s. 8; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 538; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 538; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 538; Katalog TZSP, 1928, poz. 538; Katalog TZSP, 1930, poz. 538; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 538; Katalog TZSP, 1935, s. 27, poz. 538; Świat, 1935, ilustr. 14; Katalog TZSP, 1938, s. 29, poz. 538; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 37, poz. 102, ilustr.; Spisok, 1956, poz. W.25.

539

Bilińska Anna (1857–1893)

Portret damy z lornetką, 1884
Portrait of a Lady with Binoculars, 1884

olej, płótno | oil on canvas, 92 x 73

- Zapis Artura Bardzkiego z 1916 r., przekazany w 1918 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1937 r. Wymicniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony nie bardzo”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „bez ramy”, w spisie zaznaczony jako „obcy”, prawdopodobnie stracił znaki własnościowe. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przejęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW. Uznawany za stratę wojenną. Błędnie przypisany do obrazu z kolekcji Stanisława Krajewskiego, nr 35904 MNW. Rozpoznany przez Renatę Higersberger w 2019 r.

Bequest of Artur Bardzki in 1916, conveyed in 1918. Underwent restoration in the Society's workshop in 1937. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: "slightly damaged". Deposited in MNW in November 1939, with the note: "unframed", listed as other's – probably it lost its ownership marks. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW. Considered a wartime loss. Incorrectly attributed to a painting from the collection of Stanisław Krajewski, no. 35904 MNW. Recognised by Renata Higersberger in 2019.

- sygn. | sig.: *Anna Bilińska. Paris. 1884.-*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 5576 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1918, s. 8; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 539; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 539; Przewodnik TZSP „Portret polski”, 1925, s. 8, poz. 34; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 539; Katalog TZSP, 1928, poz. 539; Katalog TZSP, 1930, poz. 539; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 539; Katalog TZSP, 1935, s. 27, poz. 539; Sprawozdanie TZSP za rok 1937, s. 12; Katalog TZSP, 1938, s. 29, poz. 539; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.525; Spisok, 1956, poz. W.7.; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 2, poz. 11.

540

Podkowiński Władysław (1866–1895)

Studium blondynki (Portret damy), 1891

Study of a Blonde (Portrait of a Lady), 1891

olej, płótno | oil on canvas, 66 x 59

- Zapis Artura Bardzkiego z 1916 r., przekazany w 1918 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 2, której zawartość sprawdzono w MNW 1 października 1942 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Artur Bardzki in 1916, conveyed in 1918. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 2, the contents of which were verified at MNW on 1 October 1942. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.g. | sig. u.l.: *Podkowiński* | 1891
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inv. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4642 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1918, s. 8; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 540; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 540; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 540; Katalog TZSP, 1928, poz. 540; Katalog TZSP, 1930, poz. 540; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 540; Katalog TZSP, 1935, s. 27, poz. 540; Świat, 1935, ilustr. 20; Katalog TZSP, 1938, s. 29, poz. 540; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 695, s. 8.

541

Gierymski Maksymilian (1846–1874)

Z rozkazem (Adiutant sztabowy z 1831 r.; Ułan), ok. 1869
Carrying an Order (Staff Adjutant from 1831; Uhlan), ca. 1869

olej, deska | oil on panel, 37 x 46

- Zapis Artura Bardzkiego z 1916 r., przekazany w 1918 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 6 sierpnia 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Artur Bardzki in 1916, conveyed in 1918. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, repossessed from Jelenia Góra on 6 August 1945, and incorporated into the collection of MNW.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 967 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1918, s. 8; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 541; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 541; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 541, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 541, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 541, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 541; Katalog TZSP, 1935, s. 27, poz. 541; Katalog TZSP, 1938, s. 29, poz. 541; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1132; Rewindykacje, poz. Rew.2056.

542

Piechowski Wojciech (1849–1911)

Oczepiny
Unveiling of the Bride

olej, płótno | oil on canvas, 66 x 94

- Zapis Artura Bardzkiego z 1916 r., przekazany w 1918 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Artur Bardzki in 1916, conveyed in 1918. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Wojciech Piechowski*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1918, s. 8; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 542; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 542; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 542, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 542, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 542; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 542; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 20, poz. 173, ilustr.; Katalog TZSP, 1935, s. 28, poz. 542; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 35; Katalog TZSP, 1938, s. 29, poz. 542; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 34, poz. 130; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 54, poz. 195, ilustr.; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 9, poz. 94; Straty MP, 1998, s. 204, poz. 283, ilustr.

- **Negatyw w MNW nr 5496 | Negative in MNW no. 5496**

543

Wyczółkowski Leon (1852–1936)

„Ujrzałem raz” – scena przy pianinie (*Przy pianinie*), 1884

“I Saw Once” – Scene by a Piano (*By the Piano*), 1884

olej, płótno | oil on canvas, 73 x 57

- Zapis Artura Bardzkiego z 1916 r., przekazany w 1918 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 2, której zawartość sprawdzono w MNW 1 października 1942 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Artur Bardzki in 1916, conveyed in 1918. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 2, the contents of which were verified at MNW on 1 October 1942. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. | sig.: *L Wyczółkowski | 1884*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4022 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1918, s. 8; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 543; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 543; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 543; Katalog TZSP, 1928, poz. 543; Katalog TZSP, 1930, poz. 543; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 543; Katalog TZSP, 1935, s. 28, poz. 543; Katalog TZSP, 1938, s. 29, poz. 543; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 695, s. 8.

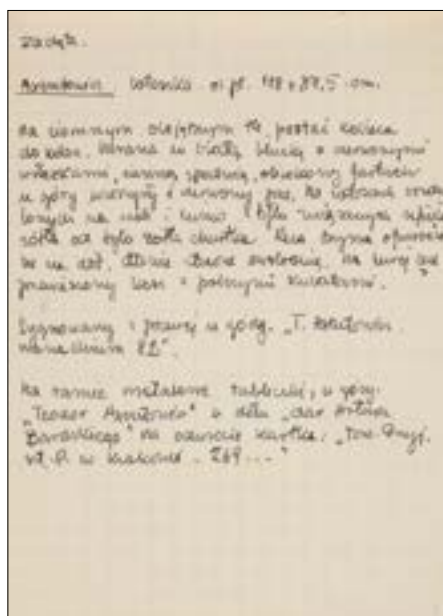
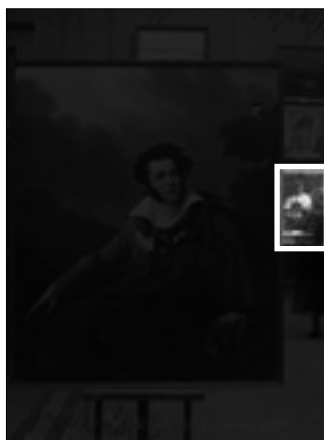
544

Axentowicz Teodor (1859–1938)

Włoszka, 1882

Italian Woman, 1882

olej, płótno | oil on canvas, 117 x 88

- *Na ciemnym obojętnym tle, postać kobiety do kolan. Ubrana w białą bluzkę z czerwonymi wstążkami, ciemną spódnicę, oliwkowy fartuch, u góry wzorzysty i czerwony pas. Na włosach rozdzielonych na czole i luźno z tyłu związanych upięta od tyłu żółta chustka. Ręce trzyma opuszczone, dłonie złożone swobodnie. Na lewej ręce przewieszony kosz z polnymi kwiatami.* (Kartoteka) Zapis Artura Bardzkiego z 1916 r., przekazany w 1918 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrany przez Niemców 1 lipca 1940 r. (nie ustalono, dokąd). **UTRACONY W 1940 R.**

Figure of a woman, ¾ length, against a dark background. Attired in a white blouse with red ribbons, dark skirt, olive-green apron, above it a patterned red sash. On her hair, parted on the forehead and loosely gathered, is a yellow kerchief. Her arms are lowered, hands relaxed. Hanging on her left arm is a basket with wild flowers (card catalogue).

Bequest of Artur Bardzki in 1916, conveyed in 1918. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans on 1 July 1940 (destination unknown). **LOST 1940.**

- sygn. p.g. | sig. u.r.: *T. Axentowicz. Monachium 82*

■ Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1918, s. 7; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 544; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 544; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 544; Katalog TZSP, 1928, poz. 544; Katalog TZSP, 1930, poz. 544; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 544; Katalog TZSP, 1935, s. 28, poz. 544; Katalog TZSP, 1938, s. 29, poz. 544; Archiwum MNW, 679, s. 10; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 1, poz. 3.

- Rep. archiwalia; negatyw w MNW nr 13099 | Archival reproduction; negative in MNW no. 13099

545

Witkiewicz Stanisław (1851–1915)

Pogrzeb na wsi (Pogrzeb), 1878

Funeral in a Village (Funeral), 1878

olej, płótno | oil on canvas, 62,5 x 116,5

- Zapis Artura Bardzkiego z 1916 r., przekazany w 1918 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Artur Bardzki in 1916, conveyed in 1918. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Stanisław Witkiewicz* | 1878

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4878 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1918, s. 8; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 545; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 545; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 545, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 545, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 545, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 545; Katalog TZSP, 1935, s. 28, poz. 545; Katalog TZSP, 1938, s. 29, poz. 545; Archiwum MNW, 706, poz. Z.555; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 60, poz. 225, ilustr.

Król Władysław Łokietek zrywa układy z Krzyżakami na zjeździe w Brześciu Kujawskim w r. 1321, 1879
King Łokietek Abrogating the Treaty with the Teutonic Knights in Brześć Kujawski in 1321, 1879

olej, deska | oil on panel, 33,5 x 39,5

- Zapis Artura Bardzkiego z 1916 r., przekazany w 1918 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. Skradziony z gmachu Zachęty, zakupiony przez Ludwika Trylskiego na rynku antykwarycznym. Zabezpieczony przez MKiS w majątku Reguły pod Warszawą i przekazany do MNW 14 marca 1945 r.
 Bequest of Artur Bardzki in 1916, conveyed in 1918. In late August – early September 1939, secured in the Society’s building, packed into crate no. 1. Stolen from the Society’s building, purchased on the art market by Ludwik Trylski. Secured by MKiS at the Reguły estate near Warsaw and transferred to MNW on 14 March 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *JMI 879*.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182520 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
 Sprawozdanie TZSP za rok 1918, s. 8; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 546; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 546; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 546; Katalog TZSP, 1928, poz. 546; Katalog TZSP, 1930, poz. 546; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 546; Katalog TZSP, 1935, s. 28, poz. 546; Katalog TZSP, 1938, s. 29, poz. 546; TZSP 18–21 IX 1939; Kronika MNW, 1945, s. 18.

547

Strzałecki Wandalin (1855–1917)

Król Jan III Sobieski i Marysieńka, 1881

King Jan III Sobieski and Queen Marysieńka, 1881

olej, płótno | oil on canvas, 68,5 x 49

- Zapis Artura Bardzkiego z 1916 r., przekazany w 1918 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Artur Bardzki in 1916, conveyed in 1918. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *WANDALIN STRZAŁECKI | 1881 MNICHÓW*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2399 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1918, s. 8; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 547; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 547; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 547; Katalog TZSP, 1928, poz. 547; Katalog TZSP, 1930, poz. 547; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 547; Katalog TZSP, 1935, s. 28, poz. 547; Katalog TZSP, 1938, s. 29, poz. 547; Archiwum MNW, 706, poz. Z.777; Rewindykacje, poz. Rew.6664.

548

Brzozowski Feliks (1836–1892 lub | or 1828–1900)

Krajobraz, 1874

Landscape, 1874

olej, płótno | oil on canvas, 31 x 63

- Zapis Artura Bardzkiego z 1916 r., przekazany w 1918 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1938 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. **UTRACONY W LATACH 1942–1945.**

Bequest of Artur Bardzki in 1916, conveyed in 1918. Underwent restoration in the Society's workshop in 1938. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. Deposited in MNW in March 1942. **LOST 1942–1945.**

- sygn. | sig.: *F.Brzozowski 1874*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1918, s. 8; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 548; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 548; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 548; Katalog TZSP, 1928, poz. 548; Katalog TZSP, 1930, poz. 548; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 548; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 7, poz. 25; Katalog TZSP, 1935, s. 28, poz. 548; Sprawozdanie TZSP za rok 1938, s. 10; Katalog TZSP, 1938, s. 30, poz. 548; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 20, poz. 26; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.791; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 33, poz. 77, ilustr.; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 3, poz. 19.

- **Repr. Katalog obrazów wywiezionych, 1951 | Reproduction: Catalogue of Removed Works, 1951**

549

Orłowski Aleksander (1777–1832)

Konie
Horses

pastel, papier | pastel on paper, 32 x 24,5

- Zapis Artura Bardzkiego z 1916 r., przekazany w 1918 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 5. W 1940 r. wyjęty przez Stanisława Radeckiego-Mikulicza z pozostającej w Zachęcie skrzyni i przekazany prof. Janowi Czochralskiemu, honorowemu prezesowi Zachęty. Uratowany przez prof. Czochralskiego w czasie powstania warszawskiego i wywieziony do Kcyni w 1945 r. Przesłany do MNW pocztą 3 marca 1948 r. i włączony do zbiorów.

Bequest of Artur Bardzki in 1916, conveyed in 1918. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 5. Removed in 1940 from the crate remaining in the Society's building by Stanisław Radecki-Mikulicz and given to Prof. Jan Czochralski, honorary president of the Society. Saved by Prof. Czochralski during the Warsaw Rising and removed to Kcynia in 1945. Sent to MNW by mail on 3 March 1948 and incorporated into its collection.

- sygn. | sig.: AO (splcione | intertwined)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.853 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1918, s. 8; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 549; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 549; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 549; Katalog TZSP, 1928, poz. 549; Katalog TZSP, 1930, poz. 549; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 549; Katalog TZSP, 1935, s. 28, poz. 549; Świat, 1935, ilustr. 1; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. I; Katalog TZSP, 1938, s. 30, poz. 549; TZSP 18–21 IX 1939; Rewindykacje, poz. Rew.19847 (Rew.4317 bl.); Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 53, poz. 189, ilustr.

550

Moniuszko Jan Czesław (1853–1908)

Król Stanisław August Poniatowski w Petersburgu
King Stanislaus Augustus Poniatowski in St. Petersburg

olej, płótno | oil on canvas, 64,5 x 90

- Zapis Artura Bardzkiego z 1916 r., przekazany w 1918 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Artur Bardzki in 1916, conveyed in 1918. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Sillesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. ś.r.d. | sig. l.c.: *J.Moniuszko*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1115 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1918, s. 8; Katalog TZSP, 1920, s. 23, poz. 550; Katalog TZSP, 1924, s. 22, poz. 550; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 550; Katalog TZSP, 1928, poz. 550; Katalog TZSP, 1930, poz. 550; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 550; Katalog TZSP, 1935, s. 28, poz. 550; Katalog TZSP, 1938, s. 30, poz. 550; Archiwum MNW, 706, poz. Z.401; Rewindykacje, poz. Rew.7106.

551

Miller Karol (1835–1920)

Włoszka
Italian Woman

olej, płótno | oil on canvas, 56 x 45

- Zapis Artura Bardzkiego z 1916 r., przekazany w 1918 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1934 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrane przez Niemców do dekoracji Kasino des Höheren SS und Polizeiführers im GG w pałacu Blanka 22 października 1940 r. **UTRACONY W 1940 R.**

Bequest of Artur Bardzki in 1916, conveyed in 1918. Underwent restoration in the Society's workshop in 1934. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans on 22 October 1940 to decorate Kasino des Höheren SS und Polizeiführers im GG in Blank Palace. **LOST 1940.**

- sygn. | sig.: *K Miller Rzym*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1918, s. 8; Katalog TZSP, 1920, s. 24, poz. 551; Katalog TZSP, 1924, s. 23, poz. 551; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 551; Katalog TZSP, 1928, poz. 551; Katalog TZSP, 1930, poz. 551; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 551; Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 10; Katalog TZSP, 1935, s. 28, poz. 551; Katalog TZSP, 1938, s. 30, poz. 551; Archiwum MNW, 679, s. 11; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 9, poz. 86.

552

Trojanowski Wincenty (1859–1928)

Lutnista, 1877

Lutenist, 1877

olej, płótno | oil on canvas, 16 x 11

- Zapis Artura Bardzkiego z 1916 r., przekazany w 1918 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Artur Bardzki in 1916, conveyed in 1918. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.g. | sig. u.r.: *W.Trojanowski 87r.*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inv. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2074 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1918, s. 8; Katalog TZSP, 1920, s. 24, poz. 552; Katalog TZSP, 1924, s. 23, poz. 552; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 552; Katalog TZSP, 1928, poz. 552; Katalog TZSP, 1930, poz. 552; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 552; Katalog TZSP, 1935, s. 28, poz. 552; Katalog TZSP, 1938, s. 30, poz. 552.

553

Axentowicz Teodor (1859–1938)

Szałas
Forest Shanty

olej, deska | oil on panel, 20 x 14

- Zapis Artura Bardzkiego z 1916 r., przekazany w 1918 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1934 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. **UTRACONY W LATACH 1942–1945.**

Bequest of Artur Bardzki in 1916, conveyed in 1918. Underwent restoration in the Society's workshop in 1934. Deposited in MNW in March 1942. **LOST 1942–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1918, s. 7–8; Katalog TZSP, 1920, s. 24, poz. 553; Katalog TZSP, 1924, s. 23, poz. 553; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 553; Katalog TZSP, 1928, poz. 553; Katalog TZSP, 1930, poz. 553; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 553; Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 10; Katalog TZSP, 1935, s. 28, poz. 553; Katalog TZSP, 1938, s. 30, poz. 553; Archiwum MNW, 706, poz. Z.868; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 1, poz. 4.

554

Rosen Jan (1854–1936)

W polu
In the Field

olej, tektura | oil on cardboard, 14 x 12

- Zapis Artura Bardzkiego z 1916 r., przekazany w 1918 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1930 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Artur Bardzki in 1916, conveyed in 1918. Underwent restoration in the Society's workshop in 1930. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *J. Rosen*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1918, s. 8; Katalog TZSP, 1920, s. 24, poz. 554; Katalog TZSP, 1924, s. 23, poz. 554; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 554; Katalog TZSP, 1928, poz. 554; Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 10; Katalog TZSP, 1930, poz. 554; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 554; Katalog TZSP, 1935, s. 28, poz. 554; Katalog TZSP, 1938, s. 30, poz. 554; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 10, poz. 108.

555

Łoś Włodzimierz (1849–1888)

Jeździec i luzak, 1880

Rider and Unsaddled Horse, 1880

olej, deska | oil on panel, 15 x 20 lub | or 20 x 15

- Zapis Artura Bardzkiego z 1916 r., przekazany w 1918 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. lub w marcu 1942 r. (brak daty w spisie) z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Artur Bardzki in 1916, conveyed in 1918. Deposited in MNW in November 1939 or March 1942 (no date in the registry). **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Włodzimierz Łoś 1880*

■ Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1918, s. 8; Katalog TZSP, 1920, s. 24, poz. 555; Katalog TZSP, 1924, s. 23, poz. 555; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 555; Katalog TZSP, 1928, poz. 555; Katalog TZSP, 1930, poz. 555; Przewodnik TZSP nr 85, 1933, s. 23, poz. 78; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 555; Katalog TZSP, 1935, s. 28, poz. 555; Katalog TZSP, 1938, s. 30, poz. 555; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1093; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 7, poz. 69.

556

Podkowiński Władysław (1866–1895)

Portret Czesława Jankowskiego, 1890

Portrait of Czesław Jankowski, 1890

olej, płótno | oil on canvas, 130 x 97

- Dar Czesława Jankowskiego z 1920 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Czesław Jankowski in 1920. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.g. | sig. u.r.: *PODKOWIŃSKI* | 1890
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2016 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1920, s. 5; Katalog TZSP, 1920, s. 24, poz. 556; Katalog TZSP, 1924, s. 23, poz. 556; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 556, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 556, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 556, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 21, poz. 556; Katalog TZSP, 1935, s. 28, poz. 556; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 57; Katalog TZSP, 1938, s. 30, poz. 556; Archiwum MNW, 706, poz. Z.619.

557

Protaszewicz Ignacy (1875–1917)

Karykatura pianisty Karola Szustra
Caricature of the Pianist Karol Szuster

pastel, papier | pastel on paper, 37,5 x 45

- Dar Janiny Picńkowskiej z 1919 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Janina Picńkowska in 1919. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *JP* (spłecione | intertwined)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182703 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1919, s. 7; Katalog TZSP, 1920, s. 24, poz. 557; Sprawozdanie TZSP za rok 1920, s. 5 (błądnie); Katalog TZSP, 1924, s. 23, poz. 557; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 557; Katalog TZSP, 1928, poz. 557; Katalog TZSP, 1930, poz. 557; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 557; Katalog TZSP, 1935, s. 28, poz. 557; Katalog TZSP, 1938, s. 30, poz. 557; Archiwum MNW, 706, poz. Z.600.

558

Małachowski Jan (1886–1917)

Pejzaż górski, 1914

Mountain Landscape, 1914

akwarela, papier | watercolour on paper, 20 x 25

- Zakupiony w 1919 r. na pośmiertnej wystawie artysty. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1919 at a posthumous exhibition of the artist's works. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *JAN MAŁACHOWSKI 1914*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.7847 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1919, s. 7; Katalog TZSP, 1920, s. 24, poz. 558; Sprawozdanie TZSP za rok 1920, s. 5 (błąd); Katalog TZSP, 1924, s. 23, poz. 558; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 558; Katalog TZSP, 1928, poz. 558; Katalog TZSP, 1930, poz. 558; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 558; Katalog TZSP, 1935, s. 28, poz. 558; Katalog TZSP, 1938, s. 30, poz. 558; Archiwum MNW, 706, poz. Z.877.

559

Małachowski Jan (1886–1917)

Świder
The River Świder

olej, tektura | oil on cardboard, 12 x 17

- Zakupiony w 1919 r. na pośmiertnej wystawie artysty. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1919 at a posthumous exhibition of the artist's works. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Jan Małachowski*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1919, s. 7; Katalog TZSP, 1920, s. 24, poz. 559; Sprawozdanie TZSP za rok 1920, s. 5 (błąd-
nic); Katalog TZSP, 1924, s. 23, poz. 559; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 559; Katalog TZSP, 1928, poz. 559; Katalog
TZSP, 1930, poz. 559; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 559; Katalog TZSP, 1935, s. 28, poz. 559; Katalog TZSP, 1938,
s. 30, poz. 559; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 8, poz. 78.

560

Weyssenhoff Henryk (1859–1922)

Wiosna

Spring

olej, płótno | oil on canvas, 47 x 77

- Zakupiony w 1922 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 2, której zawartość sprawdzono w MNW 1 października 1942 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r. Depozyt w Muzeum Narodowym w Gdańsku.

Purchased in 1922. In late August – early September 1939, secured in the Society’s building, packed into crate no. 2, the contents of which were verified at MNW on 1 October 1942. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945. On deposit in the National Museum in Gdańsk.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4931 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1922, s. 5; Katalog TZSP, 1924, s. 23, poz. 560; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 560, ilustr.; Katalog TZSP, 1928, poz. 560, ilustr.; Katalog TZSP, 1930, poz. 560, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 560; Katalog TZSP, 1935, s. 28, poz. 560; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 48; Katalog TZSP, 1938, s. 30, poz. 560; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 695, s. 8.

561

Krzyżanowski Konrad (1872–1922)

Portret żony artysty (Portret damy; Portret damy w sukni atlasowej; Kobieta z kotem), 1912
Portrait of the Artist's Wife (Portrait of a Lady; Portrait of a Lady in Atlas Gown; Woman with a Cat), 1912

olej, płótno | oil on canvas, 115 x 125

- Zakupiony w 1922 r. na pośmiertnej wystawie artysty. Wymieniony bez numeru w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony nie bardzo”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Odnotowany we wspomnieniach S. Lorentza z czasów powstania warszawskiego „Dn. 14 września (...) jeden z obrazów – portret Krzyżanowskiego, przedstawiający kobietę z kotem – odnalazł dyrektor wśród nieczystości znacznie uszkodzony”. Utracony w 1944 r. Zakupiony od Karola Wołoszczuka do zbiorów Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu w 1962 r.

Purchased in 1922 at a posthumous exhibition of the artist's works. Unnumbered, mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: "slightly damaged". Deposited in MNW in November 1939. Noted in the memoirs of S. Lorentz from the time of the Warsaw Rising: "On 14 September [...] one of the paintings – a portrait by Krzyżanowski, depicting a woman with a cat – was found by the director among the refuse, severely damaged". Lost 1944. Purchased in 1962 for the collection of the Museum of Opolian Silesia from Karol Wołoszczuk.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Śląska Opolskiego, nr inw. | Owned by the Museum of Opolian Silesia, inv. MSO/S/228
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1922, s. 5; Katalog TZSP, 1924, s. 23, poz. 561; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 561; Katalog TZSP, 1928, poz. 561; Katalog TZSP, 1930, poz. 561; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 561; Katalog TZSP, 1935, s. 28, poz. 561; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 62; Katalog TZSP, 1938, s. 30, poz. 561; TZSP 18–21 IX 1939; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 47, poz. 157, ilustr.; Lorentz, 1970, s. 73; Krzyżanowski, katalog, 1980, s. 54, poz. 75, ilustr.
- Negatyw w MNW nr 5199; fotografia Muzeum Śląska Opolskiego | Negative in MNW no. 5199; photograph of the Museum of Opolian Silesia

562

Wyczółkowski Leon (1852–1936)

Sosny, 1921

Pines, 1921

litografia, papier | lithograph on paper, 27 x 43

- Dar autora. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *LWyczółk... 1921*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.20662 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 562; Katalog TZSP, 1935, s. 29, poz. 562; Katalog TZSP, 1938, s. 30, poz. 562; Archiwum MNW, 706, poz. Z.572.

563

Makowski Czesław (1873–1921)

Medalion – Leopold bar. Kronenberg, 1913

Medallion – Leopold Bar. Kronenberg, 1913

brąz | bronze, 30 x 30

- Dar autora z 1920 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1920. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *CMakowski 1913*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 210055 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1920, s. 5; Katalog TZSP, 1924, s. 23, poz. 563; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 563; Katalog TZSP, 1928, poz. 563; Katalog TZSP, 1930, poz. 563; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 563; Katalog TZSP, 1935, s. 29, poz. 563; Katalog TZSP, 1938, s. 30, poz. 563.

564

Godebski Cyprian (1835–1909)

Posąg Adama Mickiewicza, 1897

Statue of Adam Mickiewicz, 1897

brąz, wys. 100 | bronze, 100 h.

- Dar dra Karola Benniego w 1916 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r. Depozyt w Muzeum Literatury w Warszawie.

Gift of Dr. Karol Benni in 1916. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945. On deposit in the Museum of Literature in Warsaw.

- sygn. | sig.: *C.Godebski*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 189303 MNW (bl.)
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1924, s. 23, poz. 564; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 564; Katalog TZSP, 1928, poz. 564; Katalog TZSP, 1930, poz. 564; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 564; Katalog TZSP, 1935, s. 29, poz. 564; Katalog TZSP, 1938, s. 30, poz. 564; Kaczmarzyk, 1973, s. 83-84, poz. 264.
- Negatyw w MNW nr 72579 | Negative in MNW no. 72579

565

Brodzki Wiktor (1826–1904)

Psyche z gołąbkami (Psyche)

Psyche with Dove (Psyche)

marmur biały, wys. 153 z podstawą | white marble, 153 h. with pedestal

- Brak informacji o pochodzeniu. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
No information as to provenance. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *W. Brodzki*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 183506 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1924, s. 23, poz. 565; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 565; Katalog TZSP, 1928, poz. 565; Katalog TZSP, 1930, poz. 565; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 565; Katalog TZSP, 1935, s. 29, poz. 565; Świat, 1935, ilustr. 13; Katalog TZSP, 1938, s. 30, poz. 565; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 42, poz. 192, ilustr.

566

Łopieński Ignacy (1865–1944), Matejko Jan (1838–1893)

Autoportret Jana Matejki
Self-Portrait of Jan Matejko

akwaforta, papier | etching on paper, 27 x 18

- Dar autora. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.5717/1 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1924, s. 23, poz. 566; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 566; Katalog TZSP, 1928, poz. 566; Katalog TZSP, 1930, poz. 566; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 566; Katalog TZSP, 1935, s. 29, poz. 566; Katalog TZSP, 1938, s. 30, poz. 566; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1098.

567

Pruszyński Andrzej (1836–1895), Witkowski Franciszek (?–?)

Medalion – Józef Ignacy Kraszewski

Medallion – Józef Ignacy Kraszewski

brąz, śr. 26 | bronze, 26 dia.

- Zakupiony w 1879 r. W Sprawozdaniu za 1878 r. widnieje informacja o wykonaniu reprodukcji tego dzieła. W MNW znajduje się jeden z egzemplarzy medalionu pochodzący z kolekcji J. Choynowskiego, o numerze inw. 32349 MNW (164444 MNW bł.). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1879. The report for 1878 provides information about a reproduction of this work. MNW has one instance of a medallion from the collection of J. Choynowski, inv. 32349 MNW (164444 MNW). **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Z MOD. A. PRUSZYŃSKIEGO WYK. FR. WITKOWSKI JÓZEF IGNACY KRASZEWSKI TOW. Z.S.P. W KROL. POLSK. CZŁONKOM SWOIM za 1880 R.*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1878, s. 11; Katalog TZSP, 1924, s. 23, poz. 567; Katalog TZSP, 1925, s. 20, poz. 567; Katalog TZSP, 1928, poz. 567; Katalog TZSP, 1930, poz. 567; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 567; Katalog TZSP, 1935, s. 29, poz. 567; Katalog TZSP, 1938, s. 30, poz. 567.

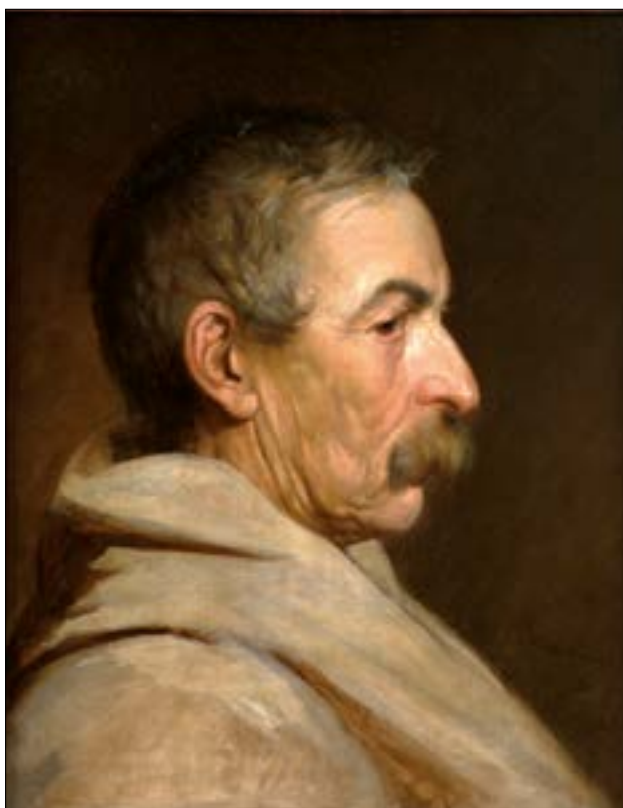
- **Repr. wg 32349 MNW | Reproduction based on inv. 32349 MNW**

568

Kozakiewicz Antoni (1841–1929)

Studium głowy (Profil), 15 II 1869
Study of a Head (Profile), 15 Feb. 1869

olej, płótno | oil on canvas, 50 x 40

- Brak informacji o pochodzeniu. Zdeponowany w ML w listopadzie 1922 r., gdzie w czasie okupacji został zinventaryzowany przez Niemców pod nr. III BR/94. Utracony w latach 1939–1945. Odnaleziony w sklepie komisowym w Lublinie 20 kwietnia 1945 r. i zwrócony do ML.

No information as to provenance. Deposited in the Lublin Museum in November 1922, where during the occupation it was inventoried by the Germans as no. III BR/94. Lost 1939–1945. Discovered on 20 April 1945 in a consignment store in Lublin and returned to the Lublin Museum.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *A.Kozakiewicz Wien D 15/2 869*
- wł. Muzeum Lubelskie w Lublinie, nr inw. | Owned by the Lublin Museum, inv. S/Mal/4/ML
- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1924, s. 23, poz. 568; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 568; Katalog TZSP, 1928, poz. 568; Katalog TZSP, 1930, poz. 568; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 568; Kot, *Depozyty „Zachęty”*, 1933, poz. 10; Katalog TZSP, 1935, s. 29, poz. 568; Katalog TZSP, 1938, s. 31, poz. 568; Inwentarz Dział III Sztuki, s. 15; Charazińska, *Straty TZSP*, 1993, s. 6, poz. 59.

569

Makowski Czesław (1873–1921)

Medalion – Władysław Wankie

Medallion – Władysław Wankie

brąz | bronze, 18 x 15

- Dar autora z 1918 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1918. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *CM 1905*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. NPO 113741 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1924, s. 23, poz. 569; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 569; Katalog TZSP, 1928, poz. 569; Katalog TZSP, 1930, poz. 569; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 569; Katalog TZSP, 1935, s. 29, poz. 569; Katalog TZSP, 1938, s. 31, poz. 569.

570

Głębocki Adrian (1833–1905)

Męczeństwo św. Wojciecha (Św. Wojciech), [1862]

Martyrdom of St. Adalbert (St. Adalbert), [1862]

ołówek, pióro, papier | pencil, pen and ink on paper, 62 x 47

- Nabyty z konkursu w 1862 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Acquired from a competition in 1862. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Adryan Głębocki*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1924, s. 23, poz. 570; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 570; Katalog TZSP, 1928, poz. 570; Katalog TZSP, 1930, poz. 570; Przewodnik TZSP nr 75, 1932, s. 22, poz. 15; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 570; Katalog TZSP, 1935, s. 29, poz. 570; Katalog TZSP, 1938, s. 31, poz. 570.

571

Gumowski Jan Kanty (1883–1946)

*Portret zbiorowy członków Zarządu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych
(Grupa portretowa pracowników Zachęty), 20 II 1917*

*Group Portrait of Members of the Board of the Society for the Encouragement of Fine Arts
(Group Portrait of the Workers of TZSP), 20 Feb. 1917*

ołówek, papier na tekturze | pencil on paper mounted on cardboard, 47 x 63

- Dar autora z 1919 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist in 1919. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Jan K. Gumowski 20. II 1917 r.*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182706 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1919, s. 7; Katalog TZSP, 1924 (wyd. 1), s. 23, poz. 571; Katalog TZSP, 1924 (wyd. 2), s. 17, poz. 414; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 571; Katalog TZSP, 1928, poz. 571; Katalog TZSP, 1930, poz. 571; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 571; Katalog TZSP, 1935, s. 29, poz. 571; Katalog TZSP, 1938, s. 31, poz. 571; Archiwum MNW, 706, poz. Z.900.

572

Marszałkiewicz Stanisław (1789–1872)

Miniatura – Adjuvant

Miniature – Adjutant

akwarela, gwasz, kość | watercolour and gouache on ivory, 11 x 9 (owal | oval)

- Zapis testamentowy Olgi de Wilde z 1919 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Olga de Wilde in 1919. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. wzdłuż lewego brzegu | sig. along left edge: *Marszałkiewicz*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Min.585 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1919, s. 7; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 572; Katalog TZSP, 1928, poz. 572; Katalog TZSP, 1930, poz. 572; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 572; Katalog TZSP, 1935, s. 29, poz. 572; Katalog TZSP, 1938, s. 31, poz. 572.

573

Nieznany | Artist Unknown

Miniatura – Portret damy
Miniature – Portrait of a Lady

olej, brak danych | oil, no data, 11 x 9

- Zapis Olgi de Wilde z 1919 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Olga de Wilde in 1919. **LOST 1939–1945.**

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1919, s. 7; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 572; Katalog TZSP, 1928, poz. 572; Katalog TZSP, 1930, poz. 572; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 573.

574

Nieznany | Artist Unknown

Miniatura – Catherine
Miniature – Catherine

olej, brak danych | oil, no data, 6 x 5

- Zapis Olgi de Wilde z 1919 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Olga de Wilde in 1919. **LOST 1939–1945.**

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1919, s. 7; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 572; Katalog TZSP, 1928, poz. 572; Katalog TZSP, 1930, poz. 572; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 574.

575

Nieznany | Artist Unknown

Miniatura – Czytająca, ok. 1825
Miniature – Woman Reading, ca. 1825
olej, kość | oil on ivory, 6 x 6 (owal | oval)

- Zapis testamentowy Olgi de Vilde z 1919 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 29 maja 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Olga de Vilde in 1919. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 29 May 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Min.768 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1919, s. 7; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 572; Katalog TZSP, 1928, poz. 572; Katalog TZSP, 1930, poz. 572; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 575; Rewindykacje, poz. Rew.9600.

576

Nieznany | Artist Unknown

Miniatura – Portret kobiety
Miniature – Portrait of a Woman

gwasz, brak danych | gouache, no data, 6 x 5

- Zapis Olgi de Vilde z 1919 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Olga de Vilde in 1919. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1919, s. 7; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 572; Katalog TZSP, 1928, poz. 572; Katalog TZSP, 1930, poz. 572; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 576.

577

Nieznany | Artist Unknown

Miniatura – Dama
Miniature – Lady

olej, brak danych | oil, no data, 6 x 5

- Zapis Olgi de Vilde z 1919 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Olga de Vilde in 1919. **LOST 1939–1945.**

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1919, s. 7; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 572; Katalog TZSP, 1928, poz. 572; Katalog TZSP, 1930, poz. 572; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 577.

578

Nieznany | Artist Unknown

Miniatura – Portrecik

Miniature – Little Portrait

olej, brak danych | oil, no data, 4 x 3

- Zapis Olgi de Wilde z 1919 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Olga de Wilde in 1919. **LOST 1939–1945.**

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1919, s. 7; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 572; Katalog TZSP, 1928, poz. 572; Katalog TZSP, 1930, poz. 572; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 578.

579

Wojniakowski Kazimierz (1771–1812 lub | or 1772–1812)

Autoportret
Self-Portrait

olej, płótno | oil on canvas, 47 x 38

- Brak informacji o pochodzeniu, nabyty przed 1924 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

No information as to provenance, acquired prior to 1924. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 211; Przewodnik TZSP „Portret polski”, 1925, s. 14, poz. 147; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 579; Katalog TZSP, 1928, poz. 579; Katalog TZSP, 1930, poz. 579; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 579; Katalog TZSP, 1935, s. 29, poz. 579; IPS, 1936, s. 26, poz. 137; Katalog TZSP, 1938, s. 31, poz. 579; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 13, poz. 143.

- **Negatyw w MNW nr 5884 | Negative in MNW no. 5884**

580

Kamieński Antoni (1860–1933)

„Piątek” u dra Karola Benniego, 1895

“Friday” at Dr. Karol Benni, 1895

kredka, papier | crayon on paper, 82 x 140

- Dar Ludwika Benniowej z 1916 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Ludwika Benni in 1916. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *ANTONI KAMIENSKI. 1895*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182581 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 212; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 580; Katalog TZSP, 1928, poz. 580; Katalog TZSP, 1930, poz. 580; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 580; Katalog TZSP, 1935, s. 29, poz. 580; Katalog TZSP, 1938, s. 31, poz. 580; Archiwum MNW, 706, poz. Z.410.

Wasilkowski Leopold (1865–1929), bracia Łopieńscy | Łopieński brothers

Plakietka ofiarowana przez artystów drowi Karolowi Benniemu, wiceprezesowi Zachęty w latach 1896–1904, z napisem CZEŚĆ PRACY | ZASŁUGOM CHWAŁA | 1896–1904, 1904
 Plaque offered by artists to Dr. Karol Benni, Vice-President of TZSP from 1896 to 1904, with the inscription HONOUR TO WORK | GLORY TO ACHIEVEMENTS | 1896–1904, 1904

brąz | bronze, 32 x 68

- Na plakiecie znajdują się faksymile podpisów 65 artystów, takich jak: | The plaque bears the facsimiles of signatures of 65 artists: K. Alchimowicz, Z. Andrychewicz, Z. Badowski, F. Białkowski, K. Bisier, S. Bohusz-Siestrzeńcewicz, A. Borman, J. Brandt, K. Broniewski, S. Chrzanowski, F. Cichocki, T. Cieślewski, A. Dąbrowski, W. Dietrich, W. Dietrych, J. Dzickoński, F. Ejsmond, A. Goebel, K. Górski, J. Herman, A. Hertl, J. Heurich, S. Jagmin, W. Janowski, S. Jasicński, Z. Jasiński, J. Kauzik (Kausik), A. Kędziński, M. Kolasiński, W. Kotarbiński, K. Krzyżanowski, S. Lentz, E. Lindemann, L. Łempicka, I. Łopieński, W. Marconi, S. Masłowski, K. Mastelski, H. Marczewski, K. Miller, K. Mordasewicz, E. Nicwiadomski, S. Turbicz-Kryszalowicz, R. Okniński, H. Piątkowski, S. Popowski, J. Rapacki, S. Rudziński, J. Ryszkiewicz, W. Skibiński, K. Stabrowski, J. Stelmanski, F. Szczczyk, S. Szyller, M. Taljański, C. Tański, M. Tołwiński, M. Trębacz, M. Trzebiński, W. Wankie, J. Wasilewski, L. Wasilkowski, B. Wiśniewski, K. Woroczewski, L. Wyczółkowski.

Dar Ludwika Benniowej z 1916 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Ludwika Benni in 1916. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- nicsygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. SZM 11460 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
 Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 581; Katalog TZSP, 1928, poz. 581; Katalog TZSP, 1930, poz. 581; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 581; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1328.

582

Madeyski Antoni (1862–1939)

Medalion – Adam Mickiewicz, 1913

Medallion – Adam Mickiewicz, 1913

brąz | bronze, 17,2 x 17,2

- Zakupiony w 1925 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1925. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Ant. Madeyski Reym 1913*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1925, s. 21, kat. 582; Katalog TZSP, 1928, kat. 582; Katalog TZSP, 1930, kat. 582; Katalog TZSP, 1933, s. 22, kat. 582; Przewodnik TZSP nr 107, 1935, s. 10, poz. 54; Katalog TZSP, 1935, s. 29, kat. 582; Katalog TZSP, 1938, s. 31, kat. 582

583

Kamieński Antoni (1860–1933)

Morga w Paryżu, 1915

Plot of Land in Paris, 1915

akwaforta, papier | etching on paper, 34 x 48

- Zakupiony w 1916 r., włączony do zbiorów w 1919 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1916, incorporated into the collection in 1919. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *A Kamieński 1915*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Sprawozdanie TZSP za rok 1919, s. 7; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 583; Katalog TZSP, 1928, poz. 583; Katalog TZSP, 1930, poz. 583; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 583; Katalog TZSP, 1935, s. 29, poz. 583; Katalog TZSP, 1938, s. 31, poz. 583.

- Repr. wg 81978 MNW | **Reproduction based on inv. 81978 MNW**

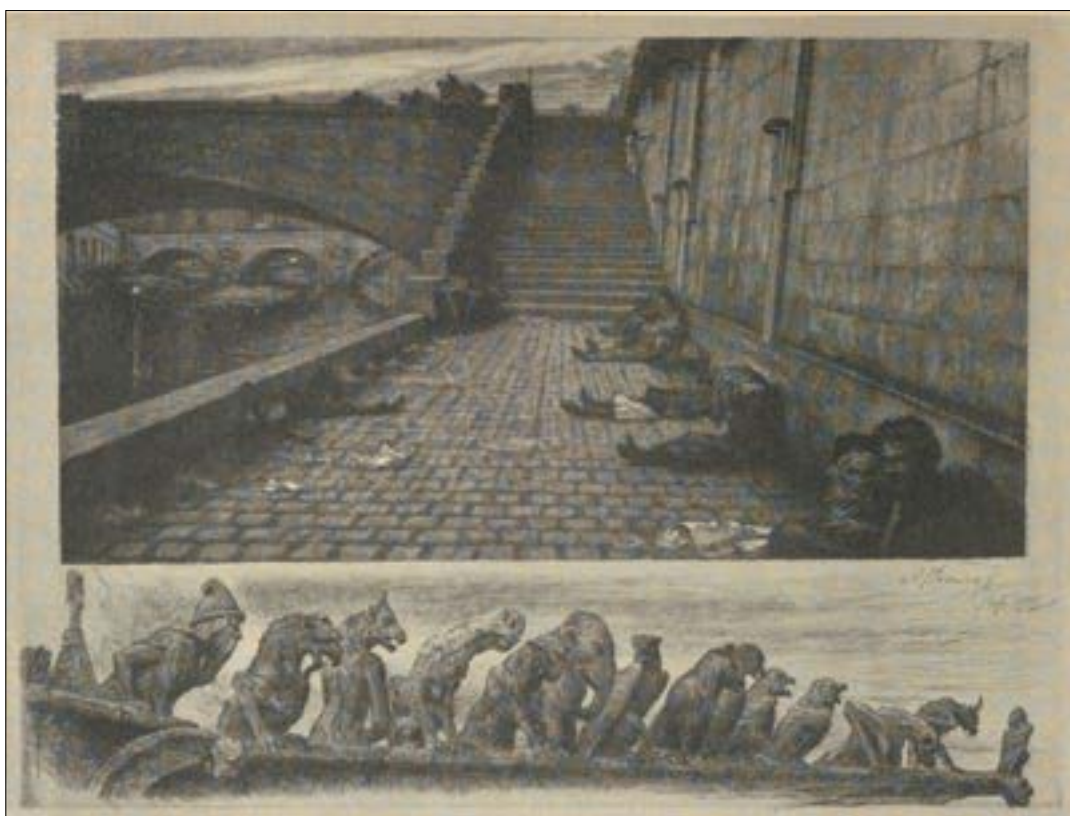
584

Kamieński Antoni (1860–1933)

Most św. Ludwika w Paryżu, 1915

Pont Saint-Louis in Paris, 1915

akwaforta, papier | etching on paper, 37 x 50

- Zakupiony w 1916 r., włączony do zbiorów w 1919 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1916, incorporated into the collection in 1919. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *AKamieński 1915*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Sprawozdanie TZSP za rok 1919, s. 7; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 584; Katalog TZSP, 1928, poz. 584; Katalog TZSP, 1930, poz. 584; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 584; Katalog TZSP, 1935, s. 29, poz. 584; Katalog TZSP, 1938, s. 31, poz. 584.

- Repr. wg F. Siedlecki, *Grafika polska w świetle krytyki zagranicznej*, Warszawa 1927, s. 29 | Reproduction based on F. Siedlecki, *Polish Graphic in the Light of Abroad Criticism*, Warsaw 1927, p. 29

585

Jasiński Feliks Stanisław (1862–1901), Meissonier Jean-Louis-Ernest (1815–1891)

Pragnienie – La soif

Thirst – La Soif

akwaforta, papier | etching on paper, 45 x 36

- Dar Stanisława Szucha w 1916 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Stanisław Szuch in 1916. **LOST 1939–1945.**

- sygn.: brak danych | sig.: no data

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1916, s. 3; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 585; Katalog TZSP, 1928, poz. 585; Katalog TZSP, 1930, poz. 585; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 585; Katalog TZSP, 1935, s. 29, poz. 585; Katalog TZSP, 1938, s. 31, poz. 585.

- **Repr. wg Gr.Pol.21381 MNW | Reproduction based on Gr.Pol.21381 MNW**

586

Zarembski Marian (1860–1918)

Dziewczyna
Girl

ołówek, papier | pencil on paper 28 x 21

- Zakupiony w 1919 r. na pośmiertnej wystawie artysty. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1919 at a posthumous exhibition of the artist's works. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1919, s. 7; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 586; Katalog TZSP, 1928, poz. 586; Katalog TZSP, 1930, poz. 586; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 586; Katalog TZSP, 1935, s. 29, poz. 586; Katalog TZSP, 1938, s. 31, poz. 586.

587

Zarembski Marian (1860–1918)

Domostwo
Homestead

ołówek, papier | pencil on paper, 24 x 16

- Zakupiony w 1919 r. na pośmiertnej wystawie artysty. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1919 at a posthumous exhibition of the artist's works. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1919, s. 7; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 586; Katalog TZSP, 1928, poz. 586; Katalog TZSP, 1930, poz. 587; Katalog TZSP, 1933, s. 22, poz. 587; Katalog TZSP, 1935, s. 29, poz. 587; Katalog TZSP, 1938, s. 31, poz. 587.

588

Horowitz Leopold (1837–1917 lub | or 1838–1917)

Autoportret, 1911

Self-Portrait, 1911

olej, płótno | oil on canvas, 88,5 x 63,5

- Dar rodziny artysty z 1920 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist's family in 1920. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.g. | sig. u.r.: *LHorovitz.* | 1911.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inv. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2338 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1920, s. 5; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 588; Katalog TZSP, 1928, poz. 588; Katalog TZSP, 1930, poz. 588; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 588; Katalog TZSP, 1935, s. 29, poz. 588; Katalog TZSP, 1938, s. 31, poz. 588; Archiwum MNW, 706, poz. Z.164.

589

Makowski Czesław (1873–1921)

Medal – Roman Dmowski, 1919

brąz, śr. 5 | bronze, 5 dia.

- Dar autora z 1921 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1921. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *CM 1919*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. NPO 6230 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1921, s. 5; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 589; Katalog TZSP, 1928, poz. 589; Katalog TZSP, 1930, poz. 589; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 589; Katalog TZSP, 1935, s. 29, poz. 589; Katalog TZSP, 1938, s. 31, poz. 589.

590

Wyczółkowski Leon (1852–1936)

Kamienica Przybytów w Kazimierzu, 1921

Przybytów Tenement in Kazimierz, 1921

litografia, papier | lithograph on paper, 48 x 39

- Zakupiony w 1921 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1921. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *LWyczółk... 1921*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.20659 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 590; Katalog TZSP, 1935, s. 30, poz. 590; Katalog TZSP, 1938, s. 31, poz. 590; Archiwum MNW, 706, poz. Z.575.

591

Błocki Włodzimierz (1885–1920)

Fragment z Rudawy
Fragment from Rudawa

akwarela, papier | watercolour on paper, 16 x 13

- Zakupiony w 1921 r. na pośmiertnej wystawie artysty. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. lub w marcu 1942 r. (brak daty w spisie). Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1921 at a posthumous exhibition of the artist's works. Deposited in MNW in November 1939 or March 1942 (no date in the registry). Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Błocki*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.W7112 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1921, s. 6; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 591; Katalog TZSP, 1928, poz. 591; Katalog TZSP, 1930, poz. 591; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 591; Katalog TZSP, 1935, s. 30, poz. 591; Katalog TZSP, 1938, s. 31, poz. 591; Archiwum MNW, 706, poz. Z.878.

592

Herman Juliusz (1858–1933)

Autoportret w binoklach (Autoportret V. prezesa Zachęty)
Self-Portrait with Bifocals (Self-Portrait of V. President of TZSP)

papier, pastel | pastel on paper, 35 x 27

- Zakupiony w 1921 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1921. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *JH* (splcione | intertwined)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182272 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1921, s. 6; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 592; Katalog TZSP, 1928, poz. 592; Katalog TZSP, 1930, poz. 592; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 592; Katalog TZSP, 1935, s. 30, poz. 592; Katalog TZSP, 1938, s. 31, poz. 592; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1129.

593

Szyller Stefan (1857–1933)

Projekt gmachu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie
Design for the Edifice of the Society for the Encouragement of Fine Arts in Warsaw

akwarela, pióro, tusz, papier na tekturze | watercolour, pen and ink on paper mounted on cardboard,
48,3 x 74,7

- Nabyty w wyniku konkursu na projekt gmachu Zachęty w 1898 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Acquired as a result of a competition for a design of the TZSP edifice in 1898. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *St. Szyller*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.5032 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 593; Katalog TZSP, 1928, poz. 593; Katalog TZSP, 1930, poz. 593; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 593; Katalog TZSP, 1935, s. 30, poz. 593; Katalog TZSP, 1938, s. 31, poz. 593; Archiwum MNW, 706, poz. Z.772.

594

Wyczółkowski Leon (1852–1936)

Motyw z Kazimierza, 1921

Motif from Kazimierz, 1921

litografia, papier | lithograph on paper, 15 x 24

- Brak informacji o pochodzeniu. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
No information as to provenance. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *LWyczółk... 1921*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.20660 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 594; Katalog TZSP, 1935, s. 30, poz. 594; Katalog TZSP, 1938, s. 32, poz. 594; Archiwum MNW, 706, poz. Z.645.

595

Stattler Henryk Antoni (1834–1877)

Niewinność, 1864

Innocence, 1864

marmur biały | white marble, 63 x 32 x 51

- Zakupiony w 1876 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1876. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *H. Stattler*. | 1864.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131778 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 595; Katalog TZSP, 1928, poz. 595; Katalog TZSP, 1930, poz. 595; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 595; Katalog TZSP, 1935, s. 30, poz. 595; Świat, 1935, ilustr. 7; Katalog TZSP, 1938, s. 32, poz. 595; Czterdzieciestolecie TZSP, kat. 1939, s. 44, poz. 201.

596

Rygier Teodor (1841–1913)

Popiersie Wiktoryny Bakatowiczowej, 1877

Bust of Wiktoryna Bakatowiczowa, 1877

marmur biały, wys. 60 | white marble, 60 h.

- Zakupiony w 1885 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1885. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *TRygier Florencja 1877*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 156115 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 596; Katalog TZSP, 1928, poz. 596; Katalog TZSP, 1930, poz. 596; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 596; Katalog TZSP, 1935, s. 30, poz. 596; Katalog TZSP, 1938, s. 32, poz. 596.

597

Rygier Teodor (1841–1913)

Popiersie Juliusza Kossaka, 1889

Bust of Juliusz Kossak, 1889

brąz | bronze, 62 x 41 x 21

- Brak informacji o pochodzeniu, nabyty przed 1924 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

No information as to provenance, acquired prior to 1924. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. | sig.: *TRygier 1889*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 210141 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1924, s. 10, poz. 213; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 597; Katalog TZSP, 1928, poz. 597; Katalog TZSP, 1930, poz. 597; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 597; Katalog TZSP, 1935, s. 30, poz. 597; Katalog TZSP, 1938, s. 32, poz. 597; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 44, poz. 200, ilustr.

598

Ziomek Teodor (1874–1937)

Młyn, 1904

Mill, 1904

olej, płótno | oil on canvas, 102,5 x 126

- Brak informacji o pochodzeniu, nabyty przed 1924 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

No information as to provenance, acquired prior to 1924. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. | sig.: *Teodor Ziomek 1904*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 5024 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1924 (wyd. 2), s. 17, poz. 411; Katalog TZSP, 1925, s. 21, poz. 598; Katalog TZSP, 1928, poz. 598; Katalog TZSP, 1930, poz. 598; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 598; Katalog TZSP, 1935, s. 30, poz. 598; Katalog TZSP, 1938, s. 32, poz. 598.

599

Oleszczyński Antoni (1794–1879)

Mikołaj Kopernik
Nicolaus Copernicus

staloryt, papier | steel engraving on paper, 36 x 27

- Brak informacji o pochodzeniu. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. lub w marcu 1942 r. (brak daty w spisie). Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 24 lipca 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

No information as to provenance. Deposited in MNW in November 1939 or March 1942 (no date in the registry). Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 24 July 1945 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. | sig.: *EX AUTHENTICO* | *PROTOTIPO* | *ERAS^o REINHOLDI* | *F.A. OLESZ. P.*
d. | l.: *LAEVA MANU AO* (splcione | intertwined)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.5907 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 599; Katalog TZSP, 1928, poz. 599; Katalog TZSP, 1930, poz. 599; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 599; Katalog TZSP, 1935, s. 30, poz. 599; Katalog TZSP, 1938, s. 32, poz. 599; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1096; Rewindykacje, poz. Rew.5336.

600

Nieznany | Artist Unknown

Chrystus przed Piłatem
Christ Before Pilate

sztych, brak danych, papier | engraving, no data, on paper, 42 x 52

- Zapis dra Kazimierza Chelchowskiego z 1917 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Dr. Kazimierz Chelchowski in 1917. **LOST 1939–1945.**

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1917, s. 7; Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 600; Katalog TZSP, 1928, poz. 600; Katalog TZSP, 1930, poz. 600; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 600.

601

Casanova Francesco Giuseppe (1727–1803)

Byk otoczony psami
Bull Surrounded by Dogs

mezzotinta, papier | mezzotint on paper, 50 x 70

- Zapis dra Kazimierza Chelchowskiego z 1917 r. Depozyt w PZS. W latach 1925–1939 eksponowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 952-D). W 1940 r. zabrany przez Niemców do dekoracji mieszkania prezydenta Warszawy dra Dęgła w pałacu Blanka. **UTRACONY W 1940 R.**

Bequest of Dr. Kazimierz Chelchowski in 1917. Deposited in the National Collection of Art. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 952-D). Taken by the Germans in 1940 to decorate the dwelling of the mayor of Warsaw Dr. Dengel in Blank Palace. **LOST 1940.**

- nicsygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1917, s. 7; Księga depozytów PZS, poz. 148; Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 601; Katalog TZSP, 1928, poz. 601; Katalog TZSP, 1930, poz. 601; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 601; PRM.

602

Allori Cristofano (1577–1621)
kopia, autor nieznany | copy by an unknown artist

Judyta z głową Holofernesa, kopia obrazu z Pałacu Pitti we Florencji
Judith with the Head of Holofernes, copy of a painting in Palazzo Pitti in Florence

olej, płótno | oil on canvas, 144,5 x 115

- Zapis Marii Jankowskiej z 1899 r. Depozyt w PZS od 1923 r., ckspozowany w Belwederze. W latach 1925–1939 ckspozowany w Pałacu Rady Ministrów (PRM 409-D). Uszkodzony w wyniku działań wojennych. Zdeponowany w MNW w lutym 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Maria Jankowska in 1899. Deposited in the National Collection of Art in 1923, exhibited in Belweder Palace. Exhibited from 1925 to 1939 in the Palace of the Council of Ministers (PRM 409-D). Damaged due to hostilities. Deposited in MNW in February 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. M.Ob.1117 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1901, s. 19, poz. 141; Księga depozytów PZS, poz. 164; Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 602; Katalog TZSP, 1928, poz. 602; Katalog TZSP, 1930, poz. 602; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 602.

603

Makowski Czesław (1873–1921)

Medal – Kardynał Aleksander Kakowski, 1914

Medal – Cardinal Aleksander Kakowski, 1914

brąz, śr. 5 | bronze, 5 dia.

- Brak informacji o pochodzeniu. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
No information as to provenance. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *CMakowski* | 1914
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. NPO 6335 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 603; Katalog TZSP, 1928, poz. 603; Katalog TZSP, 1930, poz. 603; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 603; Katalog TZSP, 1935, s. 30, poz. 603; Katalog TZSP, 1938, s. 32, poz. 603.

604

Makowski Czesław (1873–1921)

Medal – Zdzisław ks. Lubomirski, 1917
Medal – Prince Zdzisław Lubomirski, 1917

brąz, śr. 5 | bronze, 5 dia.

- Brak informacji o pochodzeniu. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

No information as to provenance. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *CMakowski*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 604; Katalog TZSP, 1928, poz. 604; Katalog TZSP, 1930, poz. 604; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 604; Katalog TZSP, 1935, s. 30, poz. 604; Katalog TZSP, 1938, s. 32, poz. 604.

- **Repr. „Tygodnik Ilustrowany” 1918, nr 23/24, s. 280 | Reproduction: “Tygodnik Ilustrowany” 1918, no. 23/24, p. 280.**

605

Makowski Czesław (1873–1921)

Medal – Prof. Józef Brudziński, 1917

brąz, śr. 5 | bronze, 5 dia.

- Brak informacji o pochodzeniu. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
No information as to provenance. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *CMakowski* | 1917
- Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by National Museum in Warsaw, inv. NPO 6078 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 605; Katalog TZSP, 1928, poz. 605; Katalog TZSP, 1930, poz. 605; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 605; Katalog TZSP, 1935, s. 30, poz. 605; Katalog TZSP, 1938, s. 32, poz. 605.

606

Makowski Czesław (1873–1921)

Medal – Józef Piłsudski, 1920

brąz, śr. 5 | bronze, 5 dia.

- Brak informacji o pochodzeniu. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
No information as to provenance. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *CMakowski* | 1920
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. NPO 6889 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 606; Katalog TZSP, 1928, poz. 606; Katalog TZSP, 1930, poz. 606; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 606; Katalog TZSP, 1935, s. 30, poz. 606; Katalog TZSP, 1938, s. 32, poz. 606.

607

Brodzki Wiktor (1818–1904)

Popiersie Aleksandra margr. Wielopolskiego (1803–1877), ok. 1870

Bust of Aleksander Wielopolski (1803–1877), ca. 1870

marmur biały, wys. 71 | white marble, 71 h.

- Zapis Hortensji Lewentalowej (córki M. Bersohna) z 1923 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Bequest of Hortense Lewental (daughter of M. Bersohn) in 1923. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *W. Brodzki*
napis na podstawie | inscription on the base: *WIELOPOLSKI*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131775 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 607; Katalog TZSP, 1928, poz. 607; Katalog TZSP, 1930, poz. 607; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 607; Katalog TZSP, 1935, s. 30, poz. 607; Katalog TZSP, 1938, s. 32, poz. 607.

608

Brodzki Wiktor (1818–1904)

Popiersie Adama Mickiewicza, ok. 1877

Bust of Adam Mickiewicz, ca. 1877

marmur biały, wys. 76 | white marble, 76 h.

- Zakupiony przez Salomona Lewentala w 1880 r. Zapis Hortensji Lewentalowej (córki M. Bersohna) w 1923 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased by Salomon Lewental in 1880. Bequest of Hortense Lewental (daughter of M. Bersohn) in 1923. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. | sig.: *W. Brodzki*.

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131656 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 608; Katalog TZSP, 1928, poz. 608; Katalog TZSP, 1930, poz. 608; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 608; Katalog TZSP, 1935, s. 30, poz. 608; Katalog TZSP, 1938, s. 32, poz. 608.

609

Weysenhoff Henryk (1859–1922)

Spleen (Szkiec do Spleenu)

Spleen (Sketch for Spleen)

olej, płótno | oil on canvas, 35 x 54

- Zakupiony w 1922 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1922. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2094 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1922, s. 5; Katalog TZSP, 1924 (wyd. 2), s. 17, poz. 412; Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 609; Katalog TZSP, 1928, poz. 609; Katalog TZSP, 1930, poz. 609; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 609; Katalog TZSP, 1935, s. 30, poz. 609; Katalog TZSP, 1938, s. 32, poz. 609; TZSP 18–21 IX 1939.

610

Rembowski Jan (1879–1923)

Portret matki artysty, 1909

Portrait of the Artist's Mother, 1909

akwarela, papier | watercolour on paper, 36 x 26

- Dar Marii Rembowskiej w imieniu rodziny autora w 1928 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Maria Rembowska on behalf of the artist's family in 1928. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.g. | sig. u.r.: *Jan Rembowski 1909.*

- **wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 183060 MNW**

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 7; Katalog TZSP, 1928, poz. 610; Katalog TZSP, 1930, poz. 610; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 610; Katalog TZSP, 1935, s. 30, poz. 610; Katalog TZSP, 1938, s. 32, poz. 610; Archiwum MNW, 706, poz. Z.203.

611

Podkowiński Władysław (1866–1895)

W miasteczku Siennicy, 1891

In the Town of Siennica, 1891

olej, płótno | oil on canvas, 89 x 118

- Zapis dra Ludwika Brühla, przekazany przez jego żonę w 1926 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 3. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przejęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Dr. Ludwik Brühl, conveyed by his wife in 1926. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 3. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Podkowiński | Siennica*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2017 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 611; Katalog TZSP, 1930, poz. 611; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 611; Katalog TZSP, 1935, s. 30, poz. 611; Katalog TZSP, 1938, s. 32, poz. 611; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.537; Spisok, 1956, poz. W.234.

612

Nieznany | Artist Unknown

Arras z XVII wieku

Arras from the 17th Century

brak danych | no data, 243 x 466

- Dar anonimowy z 1919 r. W roku 1932 eksponowany na stałej ekspozycji w Zachęcie. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Anonymous gift in 1919. Exhibited in 1932 in the permanent exhibition of TZSP. **LOST 1939–1945.**

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1920, s. 5; Katalog TZSP, 1928, poz. 612; Katalog TZSP, 1930, poz. 612; AAN, MWRiOP, 7003, s. 137; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 612.

613

Dylczyński Cyprian (1836–1909 lub | or 1835–1913)

Król Kazimierz Wielki zarządza budowę ratusza, [ok. 1869]
King Casimir the Great Orders the Building of the City Hall, [ca. 1869]

ołówek, karton | pencil on paperboard, 131 x 245

- Zakupiony w 1874 r., włączony do zbiorów ok. 1928 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Uszkodzony w wyniku działań wojennych. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1874, incorporated into the collection ca. 1928. Deposited in MNW in March 1942. Damaged due to hostilities. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 183692 MNW

- Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1928, poz. 613; Katalog TZSP, 1930, poz. 613; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 613; Katalog TZSP, 1935, s. 30, poz. 613; Katalog TZSP, 1938, s. 32, poz. 613; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1246.

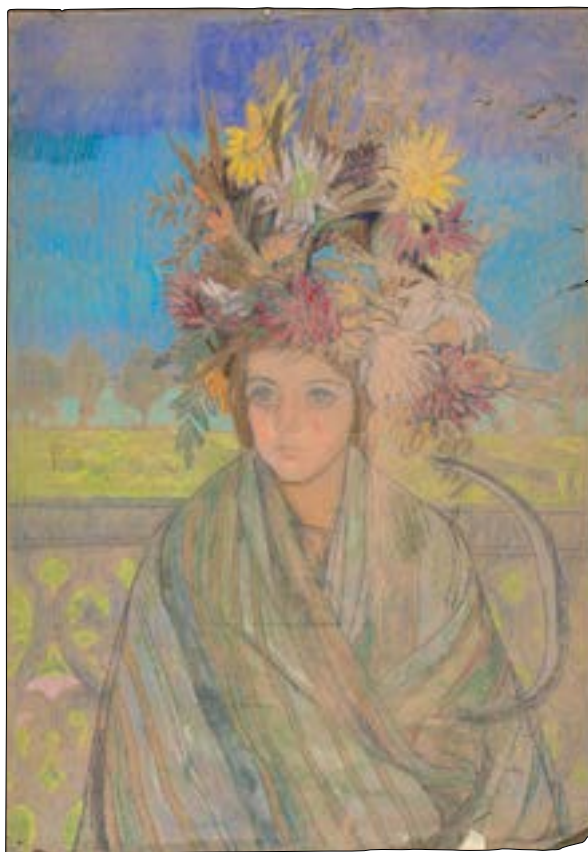
614

Rembowski Jan (1879–1923)

Lato, 1922

Summer, 1922

pastel, papier | pastel on paper, 98 x 68

- Zakupiony w 1923 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony średnio”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1923. Mentioned in a list compiled in the Society’s building on 20 September 1939, with the note: “moderately damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. | sig.: *Jan Rembowski 1922*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 157808 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1923, s. 4; Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 614; Katalog TZSP, 1928, poz. 614; Katalog TZSP, 1930, poz. 614; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 614; Katalog TZSP, 1935, s. 31, poz. 614; Katalog TZSP, 1938, s. 32, poz. 614; TZSP 18–21 IX 1939; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 10, poz. 107.

615

Rembowski Jan (1879–1923)

Zima, 1922

Winter, 1922

pastel, papier | pastel on paper, 99 x 70

- Zakupiony w 1923 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony średnio”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1923. Mentioned in a list compiled in the Society’s building on 20 September 1939, with the note: “moderately damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. | sig.: *Jan Rembowski 1922*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182611 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1923, s. 4; Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 615; Katalog TZSP, 1928, poz. 615; Katalog TZSP, 1930, poz. 615; Katalog TZSP, 1933, s. 23, poz. 615; Katalog TZSP, 1935, s. 31, poz. 615; Katalog TZSP, 1938, s. 32, poz. 615; TZSP 18–21 IX 1939.

616

Wankie Władysław (1860–1925)

Burza idzie (Krajobraz)
A Storm Approaches (Landscape)

olej, płótno | oil on canvas, 48 x 74

- Zakupiony w 1923 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1923. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Władysław Wankie*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 955 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1923, s. 4; Katalog TZSP, 1924 (wyd. 2), s. 17, poz. 410; Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 616; Katalog TZSP, 1928, poz. 616; Katalog TZSP, 1930, poz. 616; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 616; Katalog TZSP, 1935, s. 31, poz. 616; Katalog TZSP, 1938, s. 32, poz. 616; Archiwum MNW, 706, poz. Z.783.

617

Skoczylas Władysław (1883–1934)

*Pochód zbójników, ryc. 5 z „Teki zbójnickiej”
March of the Brigands, print no. 5 from “The Brigands Folio”*

drzeworyt barwny, papier | colour woodcut on paper, 25 x 38

- Zakupiony w 1923 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1923. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Wł. Skoczylas*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1923, s. 4; Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 617; Katalog TZSP, 1928, poz. 617; Katalog TZSP, 1930, poz. 617; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 617; Katalog TZSP, 1935, s. 31, poz. 617; Katalog TZSP, 1938, s. 32, poz. 617.

- **Repr. wg Gr.W.7565 MNW | Reproduction based on inv. Gr.W.7565 MNW**

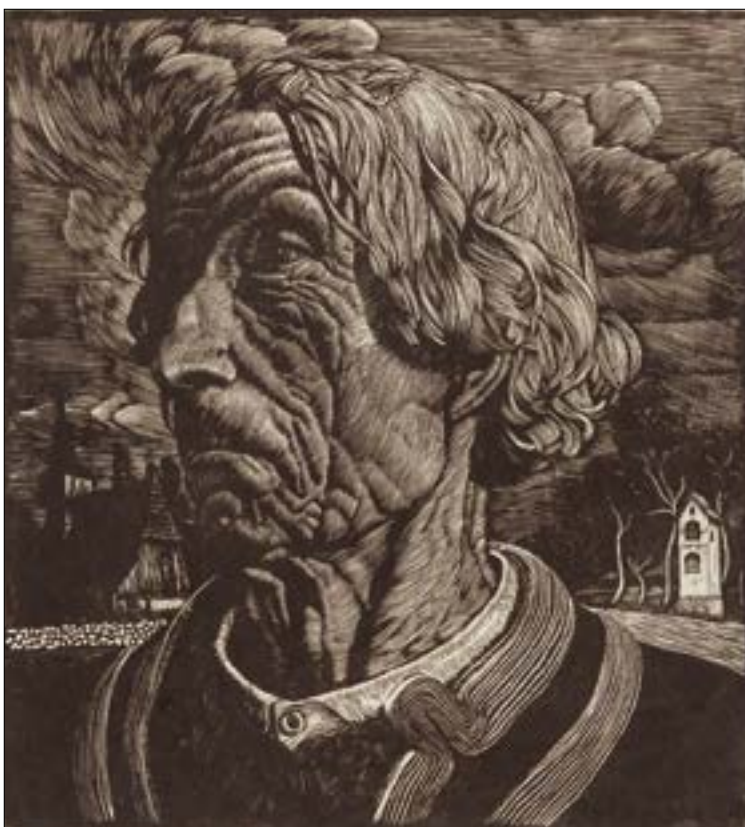
618

Skoczylas Władysław (1883–1934)

Głowa starego górala (Profil górala), 1914

Head of an Old Mountaineer (Profile of a Mountaineer), 1914

drzeworyt, papier | woodcut on paper, 31 x 29

- Zakupiony w 1923 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1923. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Wł. Skoczylas 1914*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.W.5092/3 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1923, s. 4; Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 618; Katalog TZSP, 1928, poz. 618; Katalog TZSP, 1930, poz. 618; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 618; Katalog TZSP, 1935, s. 31, poz. 618; Katalog TZSP, 1938, s. 33, poz. 618; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1102.

619

Tański Czesław (1862–1942 lub | or 1863–1942)

Autoportret, przed 1924

Self-Portrait, before 1924

olej, płótno | oil on canvas, 203 x 77,5

- Zakupiony w 1924 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1924. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 979 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1924 (wyd. 2), s. 17, poz. 409; Sprawozdanie TZSP za rok 1924, s. 14; Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 619; Katalog TZSP, 1928, poz. 619; Katalog TZSP, 1930, poz. 619; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 619; Katalog TZSP, 1935, s. 31, poz. 619; Katalog TZSP, 1938, s. 33, poz. 619; Archiwum MNW, 706, poz. Z.703.

620

Trzcńska-Kamińska Zofia (1890–1977)

Rapsod, 1923

Rhapsody, 1923

marmur różowy, wys. 35 | pink marble, 35 h.

- Zakupiony w 1924 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1924. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *Z. K. 1923*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rz.W.648 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1924, s. 14; Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 620; Katalog TZSP, 1928, poz. 620; Katalog TZSP, 1930, poz. 620; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 620; Katalog TZSP, 1935, s. 31, poz. 620; Katalog TZSP, 1938, s. 33, poz. 620.

621

Dymitrowicz Ludomir (1844–1923)

Wnętrze kościoła Jasnogórskiego
Interior of the Church at Jasna Góra

gwasz, papier | gouache on paper, 69 x 52

- Dar Kazimierza Dymitrowicza z 1924 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Kazimierz Dymitrowicz in 1924. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Ludomir Dymitrowicz*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1924, s. 14; Katalog TZSP, 1924, s. 17, poz. 413; Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 621; Katalog TZSP, 1928, poz. 621; Katalog TZSP, 1930, poz. 621; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 621; Katalog TZSP, 1935, s. 31, poz. 621; Katalog TZSP, 1938, s. 33, poz. 621.

622

Dubiński Romuald (1889–1920)

Portret damy
Portrait of a Lady

olej, płótno | oil on canvas, 140 x 135

- Zakupiony w 1924 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1924. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.śr. | sig. c.r.: *Rom Dubiński*. | *Kraków VIII*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 130341 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1924, s. 6; Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 622; Katalog TZSP, 1928, poz. 622; Katalog TZSP, 1930, poz. 622; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 622; Katalog TZSP, 1935, s. 31, poz. 622; Katalog TZSP, 1938, s. 33, poz. 622; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1222.

623

Rapacki Józef (1871–1929)

Autoportret w ogrodzie, 6 VII 1924
Self-Portrait in a Garden, 6 July 1924

olej, płótno | oil on canvas, 159 x 114

- Zakupiony w 1924 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony nic bardzo”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 7 grudnia 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1924. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: "slightly damaged". Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 7 December 1945 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Józef Rapacki 1924 | 6/VII*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1105 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1924, s. 14; Katalog TZSP, 1924 (wyd. 2), s. 23, poz. 571; Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 623; Katalog TZSP, 1928, poz. 623; Katalog TZSP, 1930, poz. 623; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 623; Katalog TZSP, 1935, s. 31, poz. 623; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 61; Katalog TZSP, 1938, s. 33, poz. 623; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1220; Rewindykacje, poz. Rew.139.

624

Żukowski Stanisław (1873–1944)

Wnętrze Gabinetu Zielonego w pałacu w Łazienkach

(Zielony gabinet w pałacu w Łazienkach w Warszawie), 1924

Interior of the Green Chamber in Łazienki Palace (Green Chamber in Łazienki Palace in Warsaw), 1924

olej, płótno | oil on canvas, 77 x 81

- Zakupiony w 1924 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1924. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: S. Żukowski | 1924 r.

l.d. | l.l.: Łazienki

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 184347 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1924, s. 14; Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 624; Katalog TZSP, 1928, poz. 624; Katalog TZSP, 1930, poz. 624; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 624; Katalog TZSP, 1935, s. 31, poz. 624; Katalog TZSP, 1938, s. 33, poz. 624.

625

Kopczyński Bronisław (1882–1964)

Ołtarzyk w kościele N.M.P. w Toruniu, 1920
Side Altar in the Church of B.V.M. in Toruń, 1920

akwarela, papier | watercolour on paper, 45 x 33

- Zakupiony w 1924 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1924. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *BRONISŁAW KOPCZYŃSKI*
p.d. | l.r.: *TORUŃ 1920–*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.161556 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1924, s. 14; Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 625; Katalog TZSP, 1928, poz. 625; Katalog TZSP, 1930, poz. 625; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 625; Katalog TZSP, 1935, s. 31, poz. 625; Katalog TZSP, 1938, s. 33, poz. 625; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1068.

626

Piątkowski Henryk (1853–1932)

Autoportret

Self-Portrait

olej, płótno | oil on canvas, 64 x 49

- Zakupiony w 1924 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. **UTRACONY W LATACH 1942–1945.**

Purchased in 1924. Deposited in MNW in March 1942. **LOST 1942–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1924, s. 14; Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 626; Katalog TZSP, 1928, poz. 626; Katalog TZSP, 1930, poz. 626; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 626; Przewodnik TZSP nr 106, 1935, s. 19, poz. 75; Katalog TZSP, 1935, s. 31, poz. 626; Katalog TZSP, 1938, s. 33, poz. 626; Archiwum MNW, 706, poz. Z.784; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 9, poz. 93.

627

Czajkowski Stanisław (1878–1954)

Wisła, 1924

The Vistula River, 1924

olej, płótno | oil on canvas, 92 x 206

- Zakupiony w 1925 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony nic bardzo”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1925. Mentioned in a list compiled in the Society’s building on 20 September 1939, with the note: “slightly damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *STANISŁAW CZAJKOWSKI. 1924*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inv. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 135 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1925, s. 10; Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 627; Katalog TZSP, 1928, poz. 627; Katalog TZSP, 1930, poz. 627; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 627; Katalog TZSP, 1935, s. 31, poz. 627; Katalog TZSP, 1938, s. 33, poz. 627; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1319.

628

Lasocki Kazimierz (1871–1952)

Krajobraz, 1924

Landscape, 1924

olej, płótno | oil on canvas, 50 x 80

- Zakupiony w 1925 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1925. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *K.Lasocki. Janiszewo 1924.*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1925, s. 10; Katalog TZSP, 1925, s. 22, poz. 628; Katalog TZSP, 1928, poz. 628; Katalog TZSP, 1930, poz. 628; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 628; Katalog TZSP, 1935, s. 31, poz. 628; Katalog TZSP, 1938, s. 33, poz. 628; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 7, poz. 62.

629

Krasnodębski Piotr (1876–1928)

Portret malarza Stanisława Lentza, 1907

Portrait of the Painter Stanisław Lentz, 1907

drzeworyt barwny, papier | colour woodcut on paper, 45 x 33

- Zakupiony w 1925 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 24 lipca 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.
Purchased in 1925. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 24 July 1945 and incorporated into the collection of MNW.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *P. Krasnodębski* | 1907
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.169495 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1925, s. 10; Katalog TZSP, 1928, poz. 629; Katalog TZSP, 1930, poz. 629; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 629; Katalog TZSP, 1935, s. 31, poz. 629; Katalog TZSP, 1938, s. 33, poz. 629; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1063; Rewindykacje, poz. Rew.5308.

630

Krasnodębski Piotr (1876–1928)

Roześmiana dziewczyna (Głowa śmiejącej się dziewczyny)

Laughing Girl (Head of a Laughing Girl)

drzeworyt barwny, papier | colour woodcut on paper, 45 x 32

- Zakupiony w 1925 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1925. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *P. Krasnodębski*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.169494 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1925, s. 10; Katalog TZSP, 1928, poz. 630; Katalog TZSP, 1930, poz. 630; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 630; Katalog TZSP, 1935, s. 31, poz. 630; Katalog TZSP, 1938, s. 33, poz. 630; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1075.

631

Mastowski Stanisław (1853–1926)

Gryka, 1924

Buckwheat, 1924

akwarela, papier | watercolour on paper, 65 x 97

- Zakupiony w 1925 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 4, której zawartość sprawdzono w MNW 2 października 1942 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 6 sierpnia 1945 r. i włączony do zbiorów MNW. Wypożyczony do dekoracji siedziby Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej 1 października 1946 r., gdzie zaginął. Utracony po 1946 r. Odnaleziony na polskim rynku antykwarecznym w maju 2020 r. i przekazany do MNW w październiku 2020 r. (Dep.16986 MNW).

Purchased in 1925. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 4, the contents of which were verified at MNW on 2 October 1942. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 6 August 1945 and incorporated into the collection of MNW. Loaned on 1 October 1946 to decorate the offices of the Polish–Soviet Friendship Society, where it was lost. Lost after 1946. Found on the Polish art market in May 2020 and transferred to MNW in October 2020 (Dep.16986 MNW).

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Stanisław Mastowski*. | *WOLA*. 1924.

■ Bibliografia | Bibliography:

Przewodnik TZSP nr 3, 1925, s. 5, poz. 60; Sprawozdanie TZSP za rok 1925, s. 10; Katalog TZSP, 1928, poz. 631; Katalog TZSP, 1930, poz. 631; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 631; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 17, poz. 142; Katalog TZSP, 1935, s. 31, poz. 631; Katalog TZSP, 1938, s. 33, poz. 631; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 715, s. 5; Rewindykacje, poz. Rew.2197.

632

Kamieński Antoni (1860–1933)

Rue de l'Abbaye w Paryżu, 2 VI 1924

Rue de l'Abbaye in Paris, 2 June 1924

akwaforta, papier | etching on paper, 36 x 27

- Zakupiony w 1925 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1925. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *A Kamieński Paryż 1924 2/6*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.948 MNW

- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1925, s. 10; Katalog TZSP, 1928, poz. 632; Katalog TZSP, 1930, poz. 632; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 632; Katalog TZSP, 1935, s. 31, poz. 632; Katalog TZSP, 1938, s. 33, poz. 632; Archiwum MNW, 706, poz. Z.28.

633

Wiśniewski Bronisław (1866–1939)

Portret malarza Leona Bigosińskiego, przed 1925
Portrait of the Painter Leon Bigosiński, before 1925

olej, płótno | oil on canvas, 86 x 68

- Zakupiony w 1925 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony nic bardzo”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1925. Mentioned in a list compiled in the Society’s building on 20 September 1939, with the note: “slightly damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Br. Wiśniewski*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4010 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

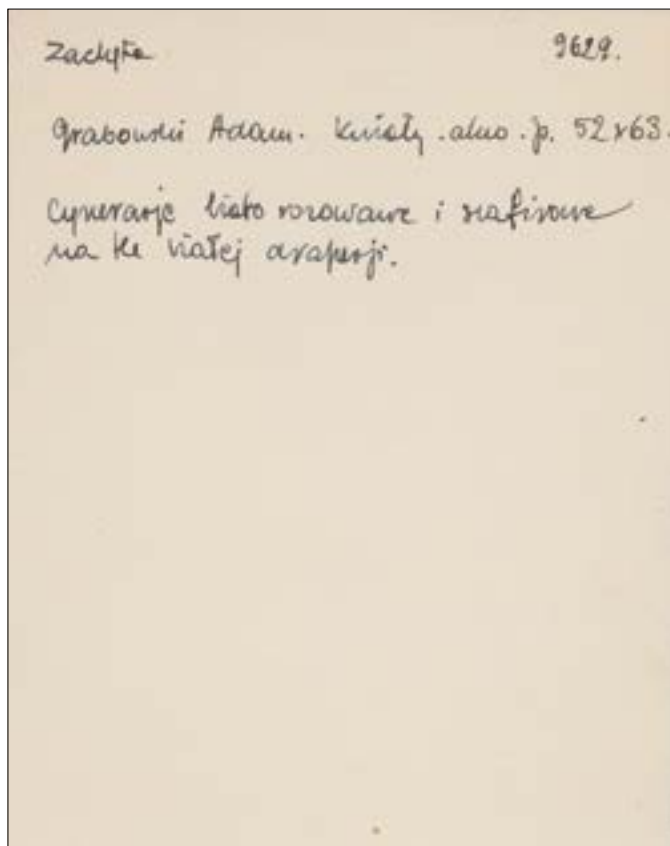
Sprawozdanie TZSP za rok 1925, s. 10; Katalog TZSP, 1928, poz. 633; Katalog TZSP, 1930, poz. 633; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 633; Katalog TZSP, 1935, s. 32, poz. 633; Katalog TZSP, 1938, s. 33, poz. 633; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.189.

634

Grabowski Adam (1875–1941)

Cynerarie
Cinerarias

akwarela, papier | watercolour on paper, 51 x 63 (52 x 63)

- *Cynerarie białoróżowe i szafirowe na tle białej draperii.* (Kartoteczka)

Zakupiony w 1925 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabraný przez Niemców do dekoracji pałacu Blanka 21 grudnia 1940 r. **UTRACONY W 1940 R.**

Pale pink and sapphire cinerarias against the background of a white drapery (card catalogue).

Purchased in 1925. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans on 21 December 1940 to decorate Blank Palace. **LOST 1940.**

- sygn. | sig.: *A. Grabowski.*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1925, s. 10; Katalog TZSP, 1928, poz. 634; Katalog TZSP, 1930, poz. 634; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 634; Katalog TZSP, 1935, s. 32, poz. 634; Katalog TZSP, 1938, s. 33, poz. 634; Archiwum MNW, 679, s. 14.

- **Repr. archiwalia | Archival reproduction**

635

Trzebiński Marian (1871–1942)

Stara synagoga i Ratusz Żydowski w Pradze, 1925
Old Synagogue and Jewish Town Hall in Prague, 1925

akwarela, papier | watercolour on paper, 34 x 24

- Zakupiony w 1925 r. na wystawie artysty. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1925 at the artist's exhibition. Deposited in MNW in November 1939, with the note: "framed". **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *M. Trzebiński XIII w. Praga 1925*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik nr 5, 1925, s. 28, poz. 209; Sprawozdanie TZSP za rok 1925, s. 10; Katalog TZSP, 1928, poz. 635; Katalog TZSP, 1930, poz. 635; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 635; Katalog TZSP, 1935, s. 32, poz. 635; Katalog TZSP, 1938, s. 33, poz. 635; Archiwum MNW, 706, poz. Z.639.

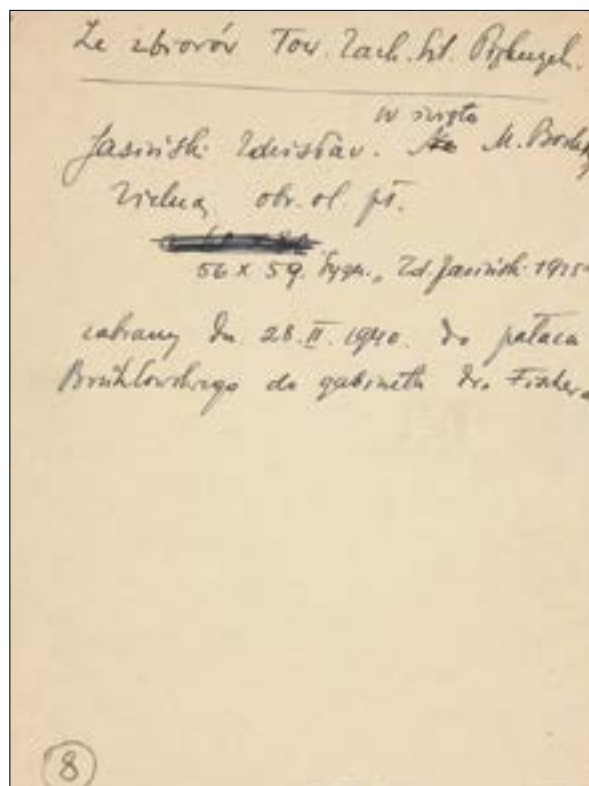
- Repr. „Tygodnik Ilustrowany” 1925, nr 28, s. 553 | **Reproduction: “Tygodnik Ilustrowany” 1925, no. 28, p. 553**

636

Jasiński Zdzisław (1863–1932)

W święto Matki Boskiej Zielnej, 1925
On the Feast of the Assumption of Our Lady, 1925

olej, płótno | oil on canvas, 56 x 59

- Zakupiony w 1925 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrzany przez Niemców do dekoracji pałacu Brühla 28 lutego 1940 r. **UTRACONY W 1940 R.** Pojawiał się w Domu Aukcyjnym OSTOYA na aukcjach malarstwa i rzemiosła artystycznego w dniach 13 kwietnia 2013 r., 14 grudnia 2013 r., 15 marca 2014 r. z tytułem: *Dwie kwiaciarki*.

Purchased in 1925. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans on 28 February 1940 to decorate Brühl Palace. **LOST 1940.** Appeared at auctions of painting and craft held by the OSTOYA Auction House on 13 April 2013, 14 December 2013, 15 March 2014, under the title: *Two Florists*.

- sygn. | sig.: *Zd. Jasiński – 1925*
- **Bibliografia | Bibliography:**
Przewodnik TZSP nr 6, 1925, s. 16; Sprawozdanie TZSP za rok 1925, s. 10; Katalog TZSP, 1928, poz. 636; Katalog TZSP, 1930, poz. 636; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 636; Przewodnik TZSP nr 93, 1934, s. 7, poz. 41; Katalog TZSP, 1935, s. 32, poz. 636; Katalog TZSP, 1938, s. 33, poz. 636; Archiwum MNW, 679, s. 23; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 15, poz. 160.
- Repr. archiwalia; Dom Aukcyjny Ostoya | Archival reproduction; Ostoya Auction House

637

Janowski Ludomir (1862–1939)

Autoportret
Self-Portrait

olej, płótno | oil on canvas, 46 x 40

- Zakupiony w 1925 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony nie bardzo”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany (nie ustalono, skąd) w 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1925. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: "slightly damaged". Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed (location unknown) in 1945 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Ludomir Janowski* (odbicie lustrzane | mirror image)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 777 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1925, s. 10; Katalog TZSP, 1928, poz. 637; Katalog TZSP, 1930, poz. 637; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 637; Katalog TZSP, 1935, s. 32, poz. 637; Katalog TZSP, 1938, s. 34, poz. 637; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.51; Rewindykacje, poz. Rew.4196.

638

Piotrowski Antoni Adam (1853–1924)

Portret Anny Mikołajczykówny, żony Włodzimierza Tetmajera (Portret Hani Mikołajczykówny z Bronowic, późniejszej Włodzimierzowej Tetmajerowej)

Portrait of Anna Mikołajczyk, Wife of Włodzimierz Tetmajer (Portrait of Hanna Mikołajczyk from Bronowice, Later Mrs. Włodzimierzowa Tetmajer)

olej, tektura | oil on cardboard, 39 x 31

- Zakupiony w 1925 r. od Marii Piotrowskiej na pośmiertnej wystawie artysty. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1925 from Maria Piotrowska at a posthumous exhibition of the artist's works. **LOST 1939–1945.**

- sygnowany | signed

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik nr 7, 1925, s. 20, poz. 74; Sprawozdanie TZSP za rok 1925, s. 10; Katalog TZSP, 1928, poz. 638; Katalog TZSP, 1930, poz. 638; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 638; Katalog TZSP, 1935, s. 32, poz. 638; Katalog TZSP, 1938, s. 34, poz. 638; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 10, poz. 101.

639

Noakowski Stanisław (1867–1928)

Sarkofag królowej Barbary w katedrze wileńskiej, 1924
Sarcophagus of Queen Barbara in Vilnius Cathedral, 1924

tusz, akwarela, papier na tekturze | watercolour on paper mounted on cardboard, 62,5 x 47,5

- Zakupiony w 1925 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przejęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1925. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *SN | IV 24* (inicjały splecione | initials intertwined)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. *Rys.Pol.5026 MNW*
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1925, s. 10; Katalog TZSP, 1928, poz. 639; Katalog TZSP, 1930, poz. 639; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 639; Katalog TZSP, 1935, s. 32, poz. 639; Katalog TZSP, 1938, s. 34, poz. 639; Archiwum MNW, 706, poz. Z.550; Spisok, grafiki, rysunki, 1956, poz. 32.

640

Stabrowski Kazimierz (1869–1929)

Opowieść fal – Portret Emilii Auszpicówny, 1910
Tale of the Waves – Portrait of Emilia Auszpic, 1910

olej, płótno | oil on canvas, 198,5 x 132,5

- Zakupiony w 1925 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1925. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *K. Stabrowski 1910 r*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 482 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1925, s. 10; Katalog TZSP, 1928, poz. 640; Katalog TZSP, 1930, poz. 640; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 640; Katalog TZSP, 1935, s. 32, poz. 640; Katalog TZSP, 1938, s. 34, poz. 640; Archiwum MNW, 706, poz. Z.693.

641

Raszka Jan (1871–1945)

Medal jubileuszowy – Jacek Malczewski, 1924

Jubilee Medal – Jacek Malczewski, 1924

brąz, śr. 5 | bronze, 5 dia.

- Zakupiony w 1925 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1925. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *Raszka 1924*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. NPO 6550 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1925, s. 10; Katalog TZSP, 1928, poz. 641; Katalog TZSP, 1930, poz. 641; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 641; Katalog TZSP, 1935, s. 32, poz. 641; Katalog TZSP, 1938, s. 34, poz. 641.

642

Buchbinder Józef (1836–1909 lub | or 1839–1909)

Chrystus upadający pod krzyżem
Christ Falling Under the Cross

olej, płótno | oil on canvas, 23,5 x 33

- Zakupiony w 1926 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1926. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 3501 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 642; Katalog TZSP, 1930, poz. 642; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 642; Katalog TZSP, 1935, s. 32, poz. 642; Katalog TZSP, 1938, s. 34, poz. 642; Archiwum MNW, 706, poz. Z.197.

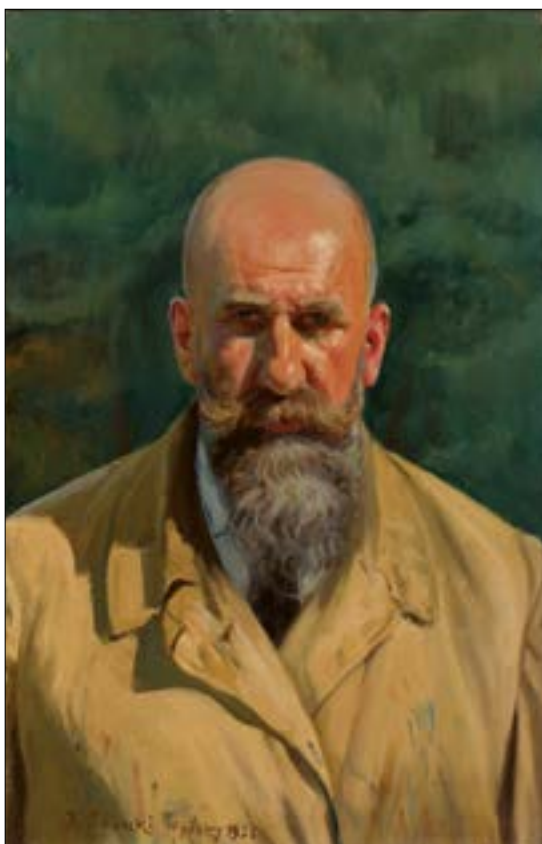
643

Lasocki Kazimierz (1871–1952)

Autoportret w słońcu, 1925

Self-Portrait in the Sun, 1925

olej, płótno | oil on canvas, 75,8 x 49,8

- Dar autora z 1926 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1926. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *K.Lasocki Wydawy 1925* (w katalogu | in the catalogue: 1915)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 980 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 643; Katalog TZSP, 1930, poz. 643; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 643; Katalog TZSP, 1935, s. 32, poz. 643; Katalog TZSP, 1938, s. 34, poz. 643; Archiwum MNW, 706, poz. Z.85.

644

Piotrowski Antoni Adam (1853–1924)

Przewóz rannego (Bułgaria), 1886

Transporting a Wounded Man (Bulgaria), 1886

olej, tektura | oil on cardboard, 23 x 32

- Zakupiony w 1925 r. od Marii Piotrowskiej na pośmiertnej wystawie artysty. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. z adnotacją „bez ramy”. **UTRACONY W LATACH 1942–1945.**

Purchased in 1925 from Maria Piotrowska at a posthumous exhibition of the artist's works. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. Deposited in MNW in March 1942, with the note: “unframed”. **LOST 1942–1945.**

- sygn. | sig.: *A. Piotrowski.1886. Sredec Bułg.*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 644; Katalog TZSP, 1930, poz. 644; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 644; Katalog TZSP, 1935, s. 32, poz. 644; Katalog TZSP, 1938, s. 34, poz. 644; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.862; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 10, poz. 102.

645

Styka Adam (1890–1959)

Targ w Marakesz (Targ za bramą Bab El Khemis w Marakesch)
Market in Marrakesh (Market Behind Bab El Khemis Gate in Marrakesh)

olej, płótno | oil on canvas, 73 x 91

- Zakupiony w 1926 r. na wystawie artysty. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1926 at the artist's exhibition. Deposited in MNW in November 1939, with the note: "framed". **LOST 1939–1945.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Bab Khamis – Marrakech – ADAM | STYKA*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 645; Katalog TZSP, 1930, poz. 645; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 645; Katalog TZSP, 1935, s. 32, poz. 645; Katalog TZSP, 1938, s. 34, poz. 645; Archiwum MNW, 706, poz. Z.145.

- **Negatyw w MNW nr 9635 | Negative in MNW no. 9635**

646

Kamieński Antoni (1860–1933)

Most Petit Pont w Paryżu (Mały most, wybrzeże Arcybiskupie), 1916

Petit Pont in Paris (Little Bridge, Archbishop's Quai), 1916

akwaforta, papier | etching on paper, 25 x 46

- Zakupiony w 1926 r. na wystawie artysty. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1926 at the artist's exhibition. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *AKamieński 1916 Paris*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 646; Katalog TZSP, 1930, poz. 646; Katalog TZSP, 1933, s. 24, poz. 646; Katalog TZSP, 1935, s. 32, poz. 646; Katalog TZSP, 1938, s. 34, poz. 646; Archiwum MNW, 706, poz. Z.6.

647

Czechowicz Szymon (1689–1775)

Autoportret, ok. 1750

Self-Portrait, ca. 1750

olej, płótno | oil on canvas, 30,5 x 25

- Dar Anastazji z Głowackich Hadziewiczowej z 1887 r. włączony do zbiorów w 1926 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Anastazja Hadziewicz née Głowacka in 1887, incorporated into the collection in 1926. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. na odwrocie | sig. on verso: *Szymon Czechowicz*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4286 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1887, s. 4; Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 647; Katalog TZSP, 1930, poz. 647; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 647; Katalog TZSP, 1935, s. 32, poz. 647; Katalog TZSP, 1938, s. 34, poz. 647.

648

Piotrowski Antoni Adam (1853–1924)

Pyłyp Wnuk – Studium mężczyzny, 1879

Pyłyp Wnuk – Study of a Man, 1879

ołówek, papier | pencil on paper, 25 x 15

- Zakupiony w 1926 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1926. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *APiotrowski* | 1879
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.1648 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 648; Katalog TZSP, 1930, poz. 648; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 648; Katalog TZSP, 1935, s. 32, poz. 648; Katalog TZSP, 1938, s. 34, poz. 648; Archiwum MNW, 706, poz. Z.876.

649

Piotrowski Antoni Adam (1853–1924)

Akt

Nude

ołówek, papier | pencil on paper, 28 x 17

- Zakupiony w 1926 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1926. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *APiotrowski*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.14757 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 649; Katalog TZSP, 1930, poz. 649; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 649; Katalog TZSP, 1935, s. 32, poz. 649; Katalog TZSP, 1938, s. 34, poz. 649; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1088.

650

Mondral Karol (1880–1957)

Stare domy w St. Brieux, przed 1926
Old Houses in St. Brieux, before 1926

akwaforta, papier | etching on paper, 19 x 14

- Zakupiony w 1926 r. na wystawie artysty. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1926 at the artist's exhibition. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *K Mondral*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 16, 1926, s. 19, poz. 135; Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 650; Katalog TZSP, 1930, poz. 650; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 650; Katalog TZSP, 1935, s. 32, poz. 650; Katalog TZSP, 1938, s. 34, poz. 650; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1091.

651

Mondral Karol (1880–1957)

Port w Concarneau, 1919

Port in Concarneau, 1919

akwaforta, papier | etching on paper, 19,2 x 28,7

- Zakupiony w 1926 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1926. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *19 KM 19* (w katalogu | in the catalogue: K. Mondral)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.169049 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 651; Katalog TZSP, 1930, poz. 651; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 651; Katalog TZSP, 1935, s. 32, poz. 651; Katalog TZSP, 1938, s. 34, poz. 651; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1121.

652

Kopczyński Bronisław (1882–1964)

Sień domu „Pod okrętem” w Warszawie, 1913
Foyer of the House “Under the Ship” in Warsaw, 1913

litografia, papier | lithograph on paper, 50 x 32

- Zakupiony w 1926 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1926. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.g. | sig. u.l.: 1913 (w katalogu | in the catalogue: *BKopczyński 1923*). sygn. l.g.: „KB/1913.”
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.W:7574/2 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 652; Katalog TZSP, 1930, poz. 652; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 652; Katalog TZSP, 1935, s. 32, poz. 652; Katalog TZSP, 1938, s. 34, poz. 652; Archiwum MNW, 706, poz. Z.25.

653

Kopczyński Bronisław (1882–1964)

Dom „Pod Orłem” – ul. św. Jana w Warszawie, 1913
House “Under the Eagle” on St. John St. in Warsaw, 1913

litografia, papier | lithograph on paper, 50 x 32

- Zakupiony w 1926 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1926. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.W.7549/2 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 653; Katalog TZSP, 1930, poz. 653; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 653; Katalog TZSP, 1935, s. 33, poz. 653; Katalog TZSP, 1938, s. 34, poz. 653; Archiwum MNW, 706, poz. Z.130.

654

Szewczyk Feliks (1863–1932)

Na targu w zimie
Market in Winter

akwarela, papier | watercolour on paper, 41 x 69

- Zakupiony w 1926 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1926. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *FSzewczyk*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.473 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 654; Katalog TZSP, 1930, poz. 654; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 654; Katalog TZSP, 1935, s. 33, poz. 654; Katalog TZSP, 1938, s. 34, poz. 654; Archiwum MNW, 706, poz. Z.172.

655

Rapacki Józef (1871–1929)

Wieża kościoła Mariackiego w Krakowie, przed 1926
Tower of Saint Mary's Basilica in Cracow, before 1926

litografia, papier | lithograph on paper, 68 x 36

- Zakupiony w 1926 r. na wystawie artysty. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”.
UTRACONY W LATACH 1939–1945.

Purchased in 1926 at the artist's exhibition. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *JRapacki*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 655; Katalog TZSP, 1930, poz. 655; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 655; Katalog TZSP, 1935, s. 33, poz. 655; Katalog TZSP, 1938, s. 34, poz. 655; Archiwum MNW, 706, poz. Z.37.

- **Repr. wg Gr.Pol.974 MNW | Reproduction based on inv. Gr.Pol.974 MNW**

656

Owidzki Jan Felicjan (1852–1913)

Autoportret, 1912

Self-Portrait, 1912

olej, płótno | oil on canvas, 78 x 67

- Dar Piotra Maszyńskiego z 1926 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Piotr Maszyński in 1926. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Jan Owidzki* | 1912
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1139 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 656; Katalog TZSP, 1930, poz. 656; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 656; Katalog TZSP, 1935, s. 33, poz. 656; Katalog TZSP, 1938, s. 35, poz. 656; Archiwum MNW, 706, poz. Z.668.

657

Okuń Edward (1872–1945)

My i wojna, 1923

We and the War, 1923

olej, płótno | oil on canvas, 88 x 115,5

- Zakupiony w 1927 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r. Wypożyczony do dekoracji Ministerstwa Spraw Zagranicznych 15 maja 1945 r., następnie przez pomyłkę w 1954 r. przekazany przez MSZ do MKiS. Zdeponowany przez Centralne Biuro Wystaw Artystycznych w MNW w 1960 r. Przekazany na własność MNW 23 grudnia 1987 r.

Purchased in 1927. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945. Loaned on 15 May 1945 to decorate the Ministry of Foreign Affairs, then by mistake transferred by MSZ to MKiS. Deposited by the Central Bureau of Art Exhibitions in MNW in 1960. Ownership transferred to MNW on 23 December 1987.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *EOKUŃ. 1923.* (inicjały splecione | initials interwined)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 387 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1927, s. 9; Katalog TZSP, 1928, poz. 657; Katalog TZSP, 1930, poz. 657; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 657; Katalog TZSP, 1935, s. 33, poz. 657; Katalog TZSP, 1938, s. 35, poz. 657; Archiwum MNW, 706, poz. Z.612.

658

Zawadzki Stanisław (1878–1960)

U źródła, 1922

At the Source, 1922

olej, płótno | oil on canvas, 86 x 67

- Zakupiony w 1934 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1934. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *St. Zawadzki 1922*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 91, 1934, s. 15, poz. 87; Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Katalog TZSP, 1935, s. 33, poz. 658; Katalog TZSP, 1938, s. 35, poz. 658; Archiwum MNW, 706, poz. Z.753.

659

Pillati Gustaw (1874–1931)

Powrót z kościoła
Return from Church

olej, płótno | oil on canvas, 90 x 100

- Zakupiony w 1926 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1926. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *G. Pillati*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1923 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 659; Katalog TZSP, 1930, poz. 659; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 659; Katalog TZSP, 1935, s. 33, poz. 659; Katalog TZSP, 1938, s. 35, poz. 659; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1324.

660

Mehoffer Józef (1869–1946)

Serce Najświętszej Marii Panny
Heart of the Blessed Virgin Mary

litografia kolorowa, papier, | colour lithograph on paper 42 x 34

- Zakupiony w 1926 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1926. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Józef Mehoffer*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.169522 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 660; Katalog TZSP, 1930, poz. 660; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 660; Katalog TZSP, 1935, s. 33, poz. 660; Katalog TZSP, 1938, s. 35, poz. 660; Archiwum MNW, 706, poz. Z.134.

661

Bohusz-Siestrzeńcewicz Stanisław (1869–1927)

Na jarmarku
At the Market

pióro, tusz, ołówek, papier na tekturze | pen and ink, pencil on paper mounted on cardboard, 47 x 63

- Zakupiony w 1926 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1926. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Siestrzeńcewicz*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inv. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 183435/1 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 661; Katalog TZSP, 1930, poz. 661; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 661; Katalog TZSP, 1935, s. 33, poz. 661; Katalog TZSP, 1938, s. 35, poz. 661; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, ilustr.; Archiwum MNW, 706, poz. Z.579.

662

Jabłczyński Feliks (1865–1928)

Spichlerz w Sandomierzu, 1922

Grain Storage in Sandomierz, 1922

ceratortyt barwny, papier | coloured oilskin engraving on paper, 42 x 31

- Zakupiony w 1926 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1926. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *FJabłczyński 922*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.168869 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 662; Katalog TZSP, 1930, poz. 662; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 662; Katalog TZSP, 1935, s. 33, poz. 662; Katalog TZSP, 1938, s. 35, poz. 662.

663

Jabłczyński Feliks (1865–1928)

Kościół Jezuitów w Warszawie, 1926 (w Sprawozdaniu błędnie Kościół Jezuitów w Wilnie)
Jesuit Church in Warsaw, 1926 (incorrectly listed in the Report as: Jesuit Church in Vilnius)

litografia, papier | lithograph on paper, 35 x 24

- Zakupiony w 1926 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1926. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *FJabłczyński 926*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.168870 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 663; Katalog TZSP, 1930, poz. 663; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 663; Katalog TZSP, 1935, s. 33, poz. 663; Katalog TZSP, 1938, s. 35, poz. 663.

664

Jabłczyński Feliks (1865–1928)

Plac Zamkowy w Warszawie, 1925

Castle Square in Warsaw, 1925

litografia, papier | lithograph on paper, 21 x 30

- Zakupiony w 1926 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1926. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *FJabłczyński 925*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.1941 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 664; Katalog TZSP, 1930, poz. 664; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 664; Katalog TZSP, 1935, s. 33, poz. 664; Katalog TZSP, 1938, s. 35, poz. 664.

665

Jabłczyński Feliks (1865–1928)

Ulica Wąski Dunaj w Warszawie, 1926
Narrow Danube Street in Warsaw, 1926

litografia, papier | lithograph on paper, 10 x 9

- Zakupiony w 1926 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1926. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *FJabłczyński 926*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 665; Katalog TZSP, 1930, poz. 665; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 665; Katalog TZSP, 1935, s. 33, poz. 665; Przewodnik TZSP nr 112, 1936, s. 46, poz. 130; Katalog TZSP, 1938, s. 35, poz. 665.

- Repr. wg *Feliks Jabłczyński 1865–1928, monografia zbiorowa*, Warszawa 1938, s. 13 | **Reproduction based on *Feliks Jabłczyński 1865–1928, Collective Monograph*, Warsaw 1938, p. 13**

666

Majewski Władysław (1881–1925)

Poranek zimowy

Winter Morning

olej, tektura | oil on cardboard, 29,5 x 39,5

- Zakupiony w 1927 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1927. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *W. Majewski*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MPW 3588 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1927, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 666; Katalog TZSP, 1930, poz. 666; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 666; Katalog TZSP, 1935, s. 33, poz. 666; Katalog TZSP, 1938, s. 35, poz. 666; Archiwum MNW, 706, poz. Z.640.

667

Krasnodębski Piotr (1876–1928)

Owoce, 1926

Fruits, 1926

olej, płótno | oil on canvas, 64 x 73

- Zakupiony w 1927 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1927. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Piotr Krasnodębski 1926*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1927, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 667; Katalog TZSP, 1930, poz. 667; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 667; Katalog TZSP, 1935, s. 33, poz. 667; Katalog TZSP, 1938, s. 35, poz. 667; Archiwum MNW, 706, poz. Z.752; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 6, poz. 60.

- **Negatyw w MNW nr 6090 | Negative in MNW no. 6090**

668

Sichulski Kazimierz (1879–1942)

Pokłon Trzech Króli – tryptyk, projekt mozaiki, 1913
Adoration of the Magi – triptych, design for a mosaic, 1913
tempera, 154 x 106 + 107 + 106

- Zakupiony w 1927 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1927. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Sichulski pikt 1913*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 184686/1-3 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1927, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 668; Katalog TZSP, 1930, poz. 668; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 668; Katalog TZSP, 1935, s. 33, poz. 668; Katalog TZSP, 1938, s. 35, poz. 668; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 11, poz. 112.

669

Górski Konstanty (1864–1934 lub | or 1868–1934)

Autoportret
Self-Portrait

olej, tektura | oil on cardboard, 60 x 48

- Zakupiony w 1927 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1927. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.g. | sig. u.r.: *KG*.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 3817 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1927, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 669; Katalog TZSP, 1930, poz. 669; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 669; Katalog TZSP, 1935, s. 33, poz. 669; Katalog TZSP, 1938, s. 35, poz. 669; Archiwum MNW, 706, poz. Z.742.

670

Laszczka Konstanty (1865–1956)

Popiersie kobiety – Żaneta Poznańska, 1908
Bust of a Woman – Żaneta Poznańska, 1908

marmur biały | white marble, 51 x 56 x 34

- Dar pani M.P. z 1927 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Mrs. M.P. in 1927. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *K. LASZCZKA*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131760 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1927, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 670; Katalog TZSP, 1930, poz. 670; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 670; Katalog TZSP, 1935, s. 33, poz. 670; Katalog TZSP, 1938, s. 35, poz. 670.

671

Gerson Wojciech (1831–1901)

Pierwotna Sztuka Słowian. Malarstwo pogańskie (Chorągwie malowane u Lechitów), 1869

Early Art of the Slavs. Pagan Painting (Standards Painted by the Lechites), 1869

ołówek, papier | pencil on paper, 130 x 244

- Zakupiony w 1874 r., włączony do zbiorów w 1927 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1874, incorporated into the collection in 1927. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *WG. 69*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 183694 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1927, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 671; Katalog TZSP, 1930, poz. 671; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 671; Katalog TZSP, 1935, s. 33, poz. 671; Katalog TZSP, 1938, s. 35, poz. 671; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1249.

672

Pociecha Michał (1852–1908)

Kwitnąca łąka, 1884

Blooming Meadow, 1884

akwarela, papier | watercolour on paper, 50 x 61

- Zakupiony na własność Towarzystwa, włączony do zbiorów w 1927 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased for the Society, incorporated into the collection in 1927. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. | sig.: *MPociecha 84* (w katalogu | in the catalogue: *MPociecha*)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182684 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1927, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 672; Katalog TZSP, 1930, poz. 672; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 672; Katalog TZSP, 1935, s. 33, poz. 672; Katalog TZSP, 1938, s. 35, poz. 672; Archiwum MNW, 706, poz. Z.890.

673

Grabowska Karolina (1861–1920)

W gospodzie bretońskiej
In a Brittany Farmstead

olej, płótno | oil on canvas, 61 x 50

- Dar Heleny Holt z 1927 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Helena Holt in 1927. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *K. Grabowska* –
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1103 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1927, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 673; Katalog TZSP, 1930, poz. 673; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 673; Katalog TZSP, 1935, s. 33, poz. 673; Katalog TZSP, 1938, s. 35, poz. 673; Archiwum MNW, 706, poz. Z.671.

674

Trzcńska-Kamińska Zofia (1890–1977)

Popiersie pilota Ludomiła Rayskiego, 1924

Bust of the Pilot Ludomił Rayski, 1924

marmur różowy, wys. 74 | pink marble, 74 h.

- Dar autorki z 1927 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1927. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *Z. T. Kamińska Warszawa 1924*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rz.W.746 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1927, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 674; Katalog TZSP, 1930, poz. 674; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 674; Katalog TZSP, 1935, s. 34, poz. 674; Katalog TZSP, 1938, s. 35, poz. 674.

675

Filipkiewicz Stefan (1879–1944)

Astry, 1927

Asters, 1927

olej, płótno | oil on canvas, 85 x 62

- Zakupiony w 1927 r. na wystawie artysty. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramic”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1927 at the artist's exhibition. Deposited in MNW in November 1939, with the note: "framed". **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Stefan Filipkiewicz 1927*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 28, 1927, s. 4, poz. 38; Sprawozdanie TZSP za rok 1927, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 675; Katalog TZSP, 1930, poz. 675; Katalog TZSP, 1933, s. 25, poz. 675; Katalog TZSP, 1935, s. 34, poz. 675; Katalog TZSP, 1938, s. 35, poz. 675; Archiwum MNW, 706, poz. Z.146; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 4, poz. 30.

676

Bujnowski Zych (1895–1927)

Stary dwór, 1925

Old Manor House, 1925

olej, deska | oil on panel, 86 x 110

- Zakupiony w 1927 r. na wystawie artysty. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramic”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1927 at the artist's exhibition. Deposited in MNW in November 1939, with the note: "framed". **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Zych Bujnowski 1925 r.*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 26, 1927, s. 10, poz. 63; Sprawozdanie TZSP za rok 1927, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 676; Katalog TZSP, 1930, poz. 676; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 676; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 7, poz. 27; Katalog TZSP, 1935, s. 34, poz. 676; Katalog TZSP, 1938, s. 36, poz. 676; Archiwum MNW, 706, poz. Z.613.

677

Wróblewski Konstanty (1868–1936 lub | or 1868–1939)

Stara cerkiew ruska z 1781 r. w Koropcu nad Dniestrem, 1928
Old Ruthenian Orthodox Church from 1781 in Koropiec on the Dniester River, 1928

olej, płótno | oil on canvas, 62 x 78

- Otrzymał Nagrodę Prezesa Rady Ministrów na Salonic Dorocznym w 1928 r. Zakupiony w 1928 r. (W Sprawozdaniu za 1927 r. i katalogu TZSP z 1928 r. pod tym samym numerem 677 wymieniono inny obraz tego artysty: *W słońcu*, wymiary 51 × 62). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Awarded the prize of the President of the Council of Ministers [Prime Minister] at the Annual Salon in 1928. Purchased in 1928 (the Report for 1927 and the TZSP Catalogue from 1928 mention a different painting by this artist under this number: *In the Sunshine*, dim. 51 × 62). **LOST 1939–1945.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *K. Wróblewski 28*
- **Bibliografia | Bibliography:**
Przewodnik TZSP nr 38, 1928, s. 13, poz. 200; Przewodnik TZSP nr 39, 1928, s. 38, poz. 362, ilustr.; Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 4; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 677; Katalog TZSP, 1935, s. 34, poz. 677; Katalog TZSP, 1938, s. 36, poz. 677; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 13, poz. 144.
- **Negatyw w MNW nr 5785 | Negative in MNW no. 5785**

678

Cieślowski Tadeusz (1870–1956)

Targ na Starym Mieście (Stare Miasto w Warszawie), 1928

Market in the Old Town (Old Town in Warsaw), 1928

akwarela, papier | watercolour on paper, 71 x 101

- Zakupiony w 1928 r. (w Sprawozdaniu za 1927 r. pod tym samym numerem 678 wymieniona została inna akwarela tego artysty: *Wawel*, wymiary 80 × 53). Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1928 (the Report for 1927 mentions a different watercolour by this artist under this number: *Wawel Castle*, dim. 80 × 53). Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *T. Cieślowski 1928*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 183427 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 8; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 678; Katalog TZSP, 1935, s. 34, poz. 678; Katalog TZSP, 1938, s. 36, poz. 678.

679

Bagieński Stanisław (1876–1948)

W dzień upalny, 1928

On a Hot Day, 1928

olej, płótno | oil on canvas, 78 x 104

- Zakupiony w 1928 r. na wystawie artysty (w Sprawozdaniu za 1927 r. i katalogu TZSP z 1928 r. pod tym samym numerem 679 wymieniony został inny obraz tego artysty: *Zaskoczeni*, wymiary 77 × 105). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1928 at the artist's exhibition (the Report for 1927 and the TZSP Catalogue from 1928 mention a different painting by this artist under this number: *Surprised*, dim. 77 × 105). **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *S. Bagieński 1928*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 43, 1928, s. 12, poz. 195, ilustr.; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 679; Katalog TZSP, 1935, s. 34, poz. 679; Katalog TZSP, 1938, s. 36, poz. 679; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 1, poz. 7.

- **Repr. Przewodnik TZSP nr 43 | Reproduction: TZSP Guidebook no. 43**

680

Ryszkiewicz Józef (1856–1925)

W altanie, 1924

In the Arbour, 1924

olej, płótno | oil on canvas, 69 x 96

- Zakupiony na własność Towarzystwa, włączony do zbiorów w 1928 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. **UTRACONY W LATACH 1942–1945.**

Purchased for the Society, incorporated into the collection in 1928. Deposited in MNW in March 1942. **LOST 1942–1945.**

- sygn. | sig.: *Józef MRyszkiewicz 1924 VIII*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 1, 1925, s. 14, poz. 279; Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 680; Katalog TZSP, 1930, poz. 680; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 680; Katalog TZSP, 1935, s. 34, poz. 680; Katalog TZSP, 1938, s. 36, poz. 680; Archiwum MNW, 706, poz. Z.669; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 11, poz. 110.

681

Masłowski Stanisław (1853–1926)

Łubin, 1924

Lupinus Plant, 1924

akwarela, papier | watercolour on paper, 66 x 98

- Zakupiony w 1928 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 4, której zawartość sprawdzono w MNW 2 października 1942 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1928. In late August – early September 1939, secured in the Society’s building, packed into crate no. 4, the contents of which were verified at MNW on 2 October 1942. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *STANISŁAW MASŁOWSKI | WOLA – 1924*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 183994 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 681; Katalog TZSP, 1930, poz. 681; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 681; Katalog TZSP, 1935, s. 34, poz. 681; Katalog TZSP, 1938, s. 36, poz. 681; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 715, s. 5; Rewindykacje, poz. Rew.5950.

682

Stankiewicz Zofia (1862–1955)

Księgi Długosza
Volumes of Długosz

akwarela, gwasz, pastel, papier na tekturze | watercolour, gouache, pastel on paper mounted on cardboard,
65,5 x 88

- Zakupiony w 1927 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1927. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Z. Stankiewicz*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inv. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182319 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1927, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 682; Katalog TZSP, 1930, poz. 682; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 682; Katalog TZSP, 1935, s. 34, poz. 682; Katalog TZSP, 1938, s. 36, poz. 682; Archiwum MNW, 706, poz. Z.171.

683

Czepita Michał Wiktor (1884–1941)

Wiolonczelista (Portret artysty muzyka Piotra Chmielewskiego z wiolonczelą), 1927

Violoncellist (Portrait of the Musician Piotr Chmielewski with Cello), 1927

olej, płótno | oil on canvas, 155 x 96

- Zakupiony w 1927 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1927. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *M W. Czepita. r 27.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MPW 1423 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1927, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 683; Katalog TZSP, 1930, poz. 683; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 683; Katalog TZSP, 1935, s. 34, poz. 683; Katalog TZSP, 1938, s. 36, poz. 683; Archiwum MNW, 706, poz. Z.439.

684

Kopczyński Bronisław (1882–1964)

Winiarnia Fukiera, 1927

Fukier's Wineshop, 1927

olej, deska | oil on panel, 101 x 71

- Zakupiony w 1928 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1928. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. ś.r.d. | sig. l.c: *Bron – Kopczyński – 1927*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MPW 4100 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 7; Katalog TZSP, 1928, poz. 684; Katalog TZSP, 1930, poz. 684; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 684; Katalog TZSP, 1935, s. 34, poz. 684; Katalog TZSP, 1938, s. 36, poz. 684; Archiwum MNW, 706, poz. Z.896.

685

Sawiczewski Stanisław (1866–1943)

Stara studnia w Rouen, 1925

Old Well in Rouen, 1925

akwarela, papier | watercolour on paper, 49 x 35

- Zakupiony w 1928 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 24 lipca 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1928. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 24 July 1945 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *St.Sawiczewski | Rouen IX - 1925*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.160286 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 7; Katalog TZSP, 1928, poz. 685; Katalog TZSP, 1930, poz. 685; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 685; Katalog TZSP, 1935, s. 34, poz. 685; Katalog TZSP, 1938, s. 36, poz. 685; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1065; Rewindykacje, poz. Rew.5309.

686

Stankiewicz Zofia (1862–1955)

Plac Zamkowy w Warszawie
Castle Square in Warsaw

akwaforta, papier | etching on paper, 22 x 28,2

- Zakupiony w 1928 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1928. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Z Stankiewicz*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inv. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.949 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 8; Katalog TZSP, 1928, poz. 686; Katalog TZSP, 1930, poz. 686; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 686; Katalog TZSP, 1935, s. 34, poz. 686; Katalog TZSP, 1938, s. 36, poz. 686; Archiwum MNW, 706, poz. Z.198.

Jasiński Feliks Stanisław (1862–1901), Holbein Hans (1497/1498–1543)

William Warham, arcybiskup Canterbury (William Wortham)
William Warham, Archbishop of Canterbury (William Wortham)

akwaforta, papier | etching on paper, 44 x 36

- Zakupiony w 1928 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
 Purchased in 1928. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Jasiński*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.169878/2 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
 Katalog TZSP, 1928, poz. 687; Katalog TZSP, 1930, poz. 687; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 687; Katalog TZSP, 1935, s. 34, poz. 687; Katalog TZSP, 1938, s. 36, poz. 687.

688

Skotnicki Jan (1876–1968)

Rzepicha, 1900–1910

akwaforta, papier | etching on paper, 49,8 x 25,6

- Zakupiony w 1928 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 24 lipca 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1928. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 24 July 1945 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Jan Skotnicki*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.169611 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1928, poz. 688; Katalog TZSP, 1930, poz. 688; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 688; Katalog TZSP, 1935, s. 34, poz. 688; Katalog TZSP, 1938, s. 36, poz. 688; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1064; Rewindykacje, poz. Rew.5310.

689

Rubczak Jan (1884–1942)

Pasaż Petite-Salu w Rouen (Zakątek w Rouen), ok. 1912
Petite-Salu Passage in Rouen (Side Street in Rouen), ca. 1912

akwaforta, papier | etching on paper, 23,9 x 17,9

- Zakupiony w 1928 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1928. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Jan Rubczak*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.169188 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1928, poz. 689; Katalog TZSP, 1930, poz. 689; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 689; Katalog TZSP, 1935, s. 34, poz. 689; Katalog TZSP, 1938, s. 36, poz. 689.

690

Skoczylas Władysław (1883–1934)

Kościół na Podhalu

Church in Podhale

akwaforta, papier | etching on paper, 20 x 30

- Zakupiony na własność Towarzystwa, włączony do zbiorów w 1928 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased for the Society, incorporated into the collection in 1928. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Wł. Skoczylas*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1928, poz. 690; Katalog TZSP, 1930, poz. 690; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 690; Katalog TZSP, 1935, s. 34, poz. 690; Katalog TZSP, 1938, s. 36, poz. 690; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1073.

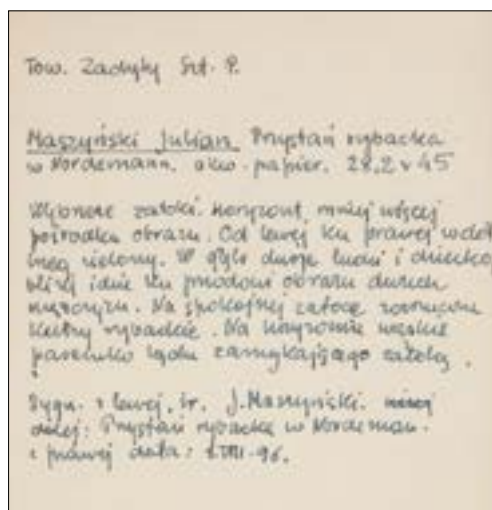
691

Maszyński Julian (1847–1901)

Przystań rybacka w Nordeman, I VIII 1896

Fishing Port in Nordeman, I Aug. 1896

akwarela, papier | watercolour on paper, 27 x 44 (28,2 x 45)

- *Wybrzeże zatoki. Horyzont mniej więcej pośrodku obrazu. Od lewej ku prawej w dół brzeg zielony. W głębi dwoje ludzi i dziecko, bliżej idzie ku przodowi dwóch mężczyzn. Na spokojnej zatoce rozrzucone kutry rybackie. Na horyzoncie wąskie pasemko lądu zamykającego zatokę.* (Kartoteka)

Zakupiony na własność Towarzystwa w 1926 r., włączony do zbiorów w 1928 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabraný przez Niemców do dekoracji mieszkania Stadtdirektora Maxa Bechera, w Al. Ujazdowskich 27 w Warszawie 28 września 1940 r., zwrócony 22 października 1942 r. **UTRACONY W LATACH 1942–1945.**

Shoreline of a bay. Horizon at about the middle of the scene. From left to lower right a green shore. In the background, two persons and a child, in the foreground two men walking. Fishing boats scattered on the calm bay. On the horizon, a narrow strip of land closing the bay (card catalogue).

Purchased for the Society in 1926, incorporated into the collection in 1928. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans on 28 September 1940 to decorate the dwelling of Stadtdirektor Max Becher at 27 Al. Ujazdowskie, returned on 22 October 1942. **LOST 1942–1945.**

- sygn. l.śr. | sig. l.c.: *JMaszyński – Przystań rybacka w Nordeman*
p.d. | l.r.: *I.VIII.96*

■ Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1928, poz. 691; Katalog TZSP, 1930, poz. 691; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 691; Katalog TZSP, 1935, s. 34, poz. 691; Katalog TZSP, 1938, s. 36, poz. 691; Archiwum MNW, 679, s. 16.

- Repr. archiwalia | Archival reproduction

692

Biske Karol (1863–1928)

Przedświt, 1909

Pre-dawn, 1909

olej, płótno | oil on canvas, 53 x 76

- Zakupiony w 1928 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1928. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *KBiske. 909*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1058 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1928, poz. 692; Katalog TZSP, 1930, poz. 692; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 692; Katalog TZSP, 1935, s. 34, poz. 692; Katalog TZSP, 1938, s. 36, poz. 692; Archiwum MNW, 706, poz. Z.582.

693

Bigosiński Leon (1869–1928 lub | or 1871–1928)

Grajek, 1914

Musician, 1914

olej, płótno | oil on canvas, 36 x 47

- Zakupiony na własność Towarzystwa, włączony do zbiorów w 1928 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. lub w marcu 1942 r. (brak daty w spisie) z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased for the Society, incorporated into the collection in 1928. Deposited in MNW in November 1939 or March 1942 (no date in the registry), with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *L.Bigosiński 1914*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 37, 1928, s. 8, poz. 48; Katalog TZSP, 1928, poz. 693; Katalog TZSP, 1930, poz. 693; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 693; Katalog TZSP, 1935, s. 34, poz. 693; Katalog TZSP, 1938, s. 36, poz. 693; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1077; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 2, poz. 10.

694

Sawiczewski Stanisław (1866–1943)

Autoportret, 1924

Self-Portrait, 1924

olej, deska | oil on panel, 34 x 29

- Dar autora z 1928 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1928. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *St. Sawiczewski* | 1924
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2393 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 7; Katalog TZSP, 1928, poz. 694; Katalog TZSP, 1930, poz. 694; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 694; Katalog TZSP, 1935, s. 34, poz. 694; Katalog TZSP, 1938, s. 36, poz. 694; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1083.

695

Łuczyńska-Szymanowska Irena (1890–1966)

Czytająca
Woman Reading

olej, płótno | oil on canvas, 56 x 49

- Zakupiony w 1928 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1928. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- nicsygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 183292 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 7; Katalog TZSP, 1928, poz. 695; Katalog TZSP, 1930, poz. 695; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 695; Katalog TZSP, 1935, s. 35, poz. 695; Katalog TZSP, 1938, s. 36, poz. 695; Archiwum MNW, 706, poz. Z.691.

696

Wawrzyniecki Marian (1863–1943)

Występna
Wicked Woman

olej, płótno | oil on canvas, 74 x 48

- Zakupiony w 1928 r. na wystawie artysty. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”.
UTRACONY W LATACH 1939–1945.

Purchased in 1928 at the artist's exhibition. Deposited in MNW in November 1939, with the note: "framed". **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *M 5 W*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 33, 1928, s. 8, poz. 32; Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 7; Katalog TZSP, 1928, poz. 696; Katalog TZSP, 1930, poz. 696; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 696; Katalog TZSP, 1935, s. 35, poz. 696; Katalog TZSP, 1938, s. 36, poz. 696; Archiwum MNW, 706, poz. Z.848; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 13, poz. 139.

697

Wawrzeńiecki Marian (1863–1943)

Prawda idzie na stos
The Truth Burns at the Stake
olej, płótno | oil on canvas, 72 x 50

- Zakupiony w 1928 r. na wystawie artysty. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1928 at the artist's exhibition. Deposited in MNW in November 1939, with the note: "framed". **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *M 5 W*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 33, 1928, s. 7, poz. 14; Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 7; Katalog TZSP, 1928, poz. 697; Katalog TZSP, 1930, poz. 697; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 697; Katalog TZSP, 1935, s. 35, poz. 697; Katalog TZSP, 1938, s. 37, poz. 697; Archiwum MNW, 706, poz. Z.849; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 13, poz. 140.

- **Negatyw w MNW nr 10641 | Negative in MNW no. 10641**

698

Gałek Stanisław (1876–1961)

Mglisty dzień w Tatrach, 1927

Foggy Day in the Tatra Mountains, 1927

olej, płótno | oil on canvas, 55 x 77 (57,7 x 77,5)

- Zakupiony w 1928 r. na wystawie artysty. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1928 at the artist's exhibition. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Sz. Gałek 1927*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 33, 1928, s. 15, poz. 156; Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 7; Katalog TZSP, 1928, poz. 698; Katalog TZSP, 1930, poz. 698; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 698; Katalog TZSP, 1935, s. 35, poz. 698; Katalog TZSP, 1938, s. 37, poz. 698; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 4, poz. 32.

- **Repr. archiwalia | Archival reproduction**

699

Grabowski Adam (1875–1941)

Wnętrze pałacu w Wilanowie
Interior of Wilanów Palace

akwarela, papier | watercolour on paper, 64 x 50

- Zakupiony w 1928 r. na wystawie artysty. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1928 at the artist's exhibition. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *A. Grabowski. | Wilanów*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 130676 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 699; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 699; Katalog TZSP, 1935, s. 35, poz. 699; Katalog TZSP, 1938, s. 37, poz. 699; Archiwum MNW, 706, poz. Z.683.

700

Jabłczyński Feliks (1865–1928)

Stare Miasto w Warszawie
Old Town in Warsaw

olej, karton | oil on paperboard, 74 x 54

- Zakupiony na własność Towarzystwa w 1927 r., włączony do zbiorów w 1928 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 6 sierpnia 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased for the Society in 1927, incorporated into the collection in 1928. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 6 August 1945 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *F. Jabłczyński*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 184411 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1927, s. 8; Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 7; Katalog TZSP, 1930, poz. 700; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 700; Katalog TZSP, 1935, s. 35, poz. 700; Katalog TZSP, 1938, s. 37, poz. 700; Archiwum MNW, 706, poz. Z.663; Rewindykacje, poz. Rew.2187.

701

Kossak Wojciech (1856–1942)

Bitwa pod Grochowem w r. 1831 (Olszynka), 1887–1928

Battle of Grochów in 1831 (Olszynka), 1887–1928

olej, płótno | oil on canvas, 95 x 134

- Zakupiony w 1928 r. na wystawie artysty. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 19 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW. Depozyt w Muzeum Wojska Polskiego.

Purchased in 1928 at the artist's exhibition. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 19 June 1946 and incorporated into the collection of MNW. On deposit in the Polish Army Museum.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Wojciech Kossak* | 1887 – 1928
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 5390 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 701; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 701; Katalog TZSP, 1935, s. 35, poz. 701; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 45; Katalog TZSP, 1938, s. 37, poz. 701; Rewindykacje, poz. Rew.8795.

702

Ronowska J.M. (Jules Mella) (?-?), Belgia

Staw (L'étang)

Pond (L'étang)

olej, płótno | oil on canvas, 74,8 x 85

- *Krajobraz z szarozielonkawym stawem pośrodku kompozycji. Z prawej ciemnozielone zarysy drzewa, z lewej ponad białym budynkiem oliwkowozielona kępa drzew. Za stawem, bliżej środka kompozycji fioletowy masyw. Niebo pokryte obłymi, białymi chmurami.* (Karta ewidencyjna obrazu)

Dar autorki z 1928 r., po wystawie belgijskiej. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r. (nr inw. 182685 MNW). Wypożyczony do KC PZPR w 1974 r., gdzie zaginął. **UTRACONY PO 1974 R.**

Landscape with green-gray pond at the centre of the composition. On the right, a dark green outline of a tree, on the left, above an off-white building, an olive-green clump of trees. Beyond the pond, closer to the centre of the composition, a purple mountain range. The sky covered with white clouds (the work's file card)

Gift of the artist in 1928, after an exhibition of Belgian artists. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. Incorporated into the collection of MNW in 1945 (inv. 182685 MNW). Loaned to the Central Committee of PZPR [Communist party] in 1974, where it was lost. **LOST AFTER 1974.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *J. M. Ronowska*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 36, 1928, s. 10, poz. 60; Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 7; Katalog TZSP, 1930, poz. 702; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 702; Katalog TZSP, 1935, s. 35, poz. 702; Katalog TZSP, 1938, s. 37, poz. 702; Archiwum MNW, 706, poz. Z.391.

- **Negatyw w MNW nr 108145 | Negative in MNW no. 108145**

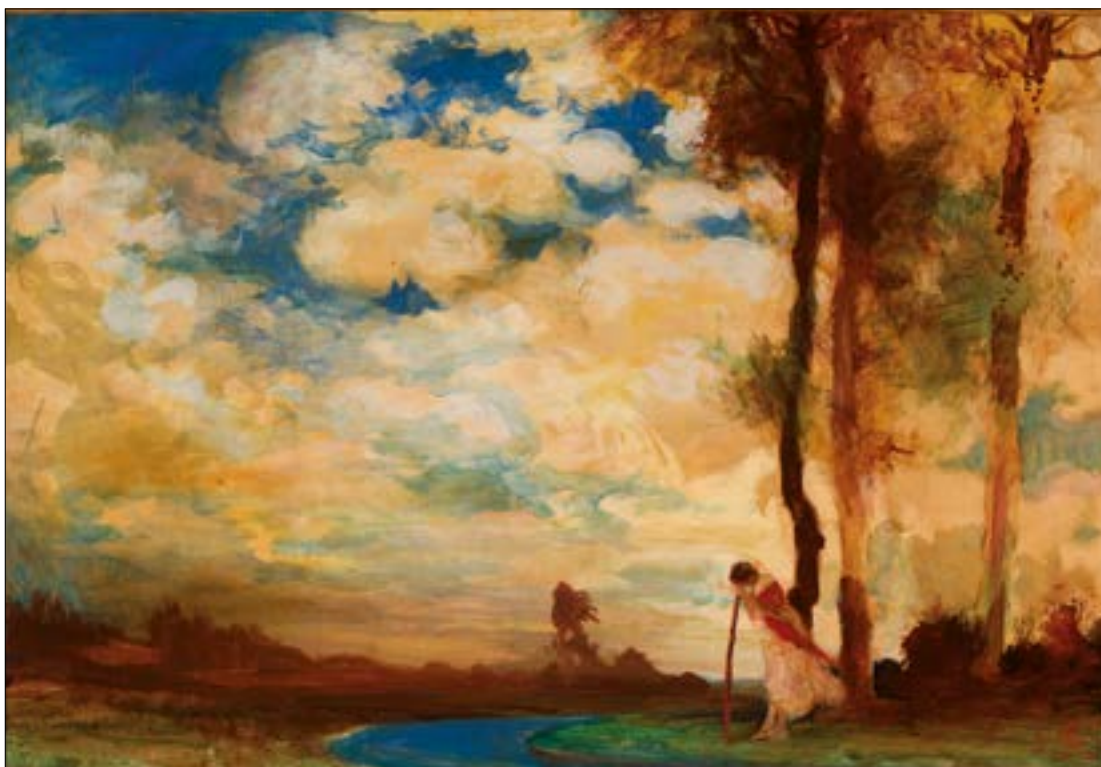
703

Gawiński Antoni (1876–1954)

Tęsknota, 1925

Longing, 1925

olej, gwasz, tektura | oil and gouache on cardboard, 67 x 99

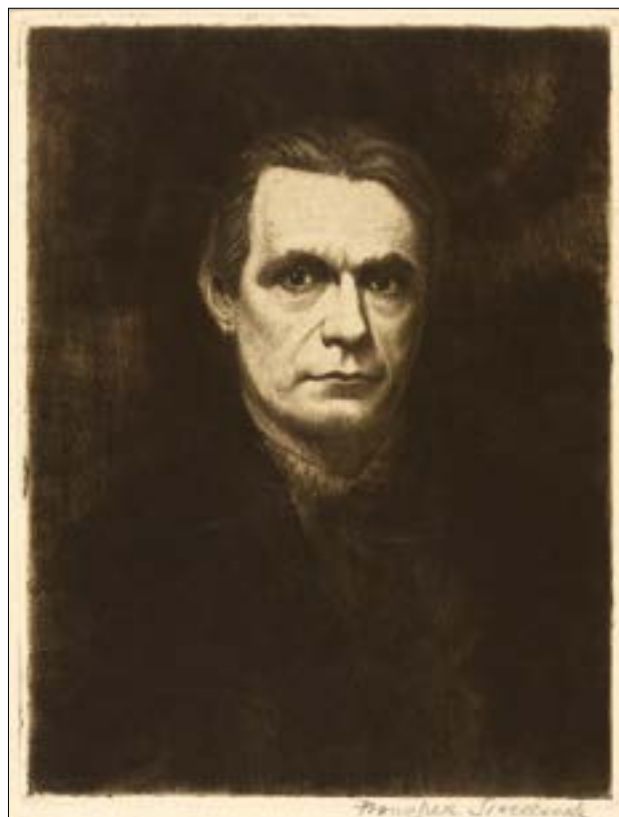
- Zakupiony w 1928 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1928. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *AG | XXV | J | ... r.* (inicjały splecione | initials intertwined)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 3958 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 703; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 703; Katalog TZSP, 1935, s. 35, poz. 703; Katalog TZSP, 1938, s. 37, poz. 703.

704

Siedlecki Franciszek (1867–1934)

Głowa filozofa
Head of a Philosopher

akwaforta, papier | etching on paper, 24 x 18

- Zakupiony w 1928 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. lub w marcu 1942 r. (brak daty w spisie). Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 24 lipca 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1928. Deposited in MNW in November 1939 or March 1942 (no date in the registry). Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 24 July 1945 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Franciszek Siedlecki*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.24457 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 704; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 704; Katalog TZSP, 1935, s. 35, poz. 704; Katalog TZSP, 1938, s. 37, poz. 704; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1081; Rewindykacje, poz. Rew.5335.

705

Simmler Józef (1823–1868)

Portret Jakuba Simmlera, ojca artysty, 1863
Portrait of Jakub Simmler, the Artist's Father, 1863

olej, płótno | oil on canvas, 98 x 63

- Zapis Edwarda Simmlera z 1928 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r. Depozyt w Muzeum Okręgowym w Toruniu.

Bequest of Edward Simmler in 1928. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945. On deposit in the Regional Museum in Toruń.

- sygn. p.śr. | sig. c.r.: *J.Simler* | 1863.
na odwrocie | on the back: *portret Ojca mego. lat 72* | *Józef Simler lat 40* | 1863.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4503 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 7; Katalog TZSP, 1930, poz. 705; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 705; Katalog TZSP, 1935, s. 35, poz. 705; Katalog TZSP, 1938, s. 37, poz. 705; Archiwum MNW, 706, poz. Z.611.

706

Blomberg-Mrozowska Maria (1883–1956)

Macierzyństwo, 1926

Motherhood, 1926

olej, dykta | oil on plywood, 116 x 100

- Zakupiony w 1928 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony średnio”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1928. Mentioned in a list compiled in the Society’s building on 20 September 1939, with the note: “moderately damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *M. Blomberg-Mrozowska. 1926*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MPW 1266 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 706; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 706; Katalog TZSP, 1935, s. 35, poz. 706; Katalog TZSP, 1938, s. 37, poz. 706; TZSP 18–21 IX 1939.

707

Tański Czesław (1862–1942 lub 1863–1942)

Antoni Polkowski w pracowni
Antoni Polkowski in His Studio

olej, płótno | oil on canvas, 221 x 135

- Zakupiony w 1928 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1928. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.g. | sig. u.r.: C. TAŃSKI
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4592 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 707; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 707; Katalog TZSP, 1935, s. 35, poz. 707; Katalog TZSP, 1938, s. 37, poz. 707; Archiwum MNW, 706, poz. Z.766.

708

Słupski Feliks Bronisław (1868–1950)

Stara kobieta z różańcem (Emerytka), 1928

Old Woman with Rosary (Pensioner), 1928

olej, deska | oil on panel, 62 x 28

- Zakupiony w 1928 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 24 lipca 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1928. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 24 July 1945 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.g. | sig. u.l.: *F**Słupski* (inicjały splecione | initials intertwined)
na odwrocie | on the back: *F**Słupski* | *Warszawa* | r.p. 1928
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2228 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 708; Katalog TZSP, 1933, s. 26, poz. 708; Katalog TZSP, 1935, s. 35, poz. 708; Katalog TZSP, 1938, s. 37, poz. 708; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1059; Rewindykacje, poz. Rew.5305.

709

Glicenstein Henryk (1870–1942)

Dziecko z ptaszkiem, 1900

Child with a Bird, 1900

marmur biały, wys. 54 | white marble, 54 h.

- Dar Reginy Silberstein z 1928 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Regina Silberstein in 1928. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *H. Glicenstein Fec 1900 Roma*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131777 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 7; Katalog TZSP, 1930, poz. 709; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 709; Katalog TZSP, 1935, s. 35, poz. 709; Katalog TZSP, 1938, s. 37, poz. 709.

710

Okuń Edward (1872–1945)

Pomarańcze i cytryny, 1928

Oranges and Lemons, 1928

olej, płótno | oil on canvas, 94 x 84

- Zakupiony w 1929 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1929. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *EOkuń 1928* (inicjały splecione | initials intertwined)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4646 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 9; Katalog TZSP, 1930, poz. 710; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 710; Katalog TZSP, 1935, s. 35, poz. 710; Katalog TZSP, 1938, s. 37, poz. 710; Archiwum MNW, 706, poz. Z.608.

711

Gąsienica-Szostak Jan (1895–1943)

Motyw góralski – polptyk „Śtyry kozy piąty cop. Kto podskoczy, to je chłop”, 1927
Highlander Motif – polyptych “Four Goats, Two Mules. You Jump up High, You Make the Rules”, 1927
szkło | glass, 79 x 57, boczne | side panels 56 x 40 (79 x 297)

- Dar autora z 1929 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of the artist in 1929. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Gąsie...-Szostak Jan 1927*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 29, 1927, s. 40, poz. 440; Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 711; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 711; Katalog TZSP, 1935, s. 35, poz. 711; Katalog TZSP, 1938, s. 37, poz. 711.

712

Lasocki Kazimierz (1871–1952)

Pejzaż z okolic Solca (Stare wierzby), 1927

Landscape from the Environs of Solec (Old Willow Trees), 1927

olej, płótno | oil on canvas, 116 x 86

- Zakupiony w 1929 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Utracony w latach 1942–1945. Przekazany do zbiorów MNW przez Urząd Rady Ministrów 4 maja 1954 r.

Purchased in 1929. Deposited in MNW in March 1942. Lost 1942–1945. Transferred to the collection of MNW by the Office of the Council of Ministers on 4 May 1954.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *K. Lasocki. Solec. 1927*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inv. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 5071 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 9; Katalog TZSP, 1930, poz. 712; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 712; Katalog TZSP, 1935, s. 35, poz. 712; Katalog TZSP, 1938, s. 37, poz. 712; Archiwum MNW, 706, poz. Z.628.

713

Głowiński Apolinary (1884–1945)

Głowa dziewczynki

Head of a Girl

brąz, wys. 23 | bronze, 23 h.

- Zakupiony w 1929 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1929. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rz.W.763 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 9; Katalog TZSP, 1930, poz. 713; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 713; Katalog TZSP, 1935, s. 35, poz. 713; Katalog TZSP, 1938, s. 37, poz. 713.

714

Perle Edmund (1854–1935)

Autoportret, 1884

Self-Portrait, 1884

olej, płótno | oil on canvas, 87,5 x 67

- Dar autora z 1929 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony nic bardzo”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist in 1929. Mentioned in a list compiled in the Society’s building on 20 September 1939, with the note: “slightly damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.g. | sig. u.l.: *EP* | 1884. (splcione | intertwined)
na odwrocie | on the back: *EP* (splcione | intertwined) | 1884 | w Warszawie
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4005 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 714; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 714; Katalog TZSP, 1935, s. 35, poz. 714; Katalog TZSP, 1938, s. 37, poz. 714; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.139.

715

Piechowski Wojciech (1849–1911)

Salon w Kuklówce u Józefa Chetmońskiego (Dwa okna), 1905

Salon of Józef Chetmoński in Kuklówka (Two Windows), 1905

olej, płótno | oil on canvas, 78,5 x 97,5

- Zakupiony na własność Towarzystwa w 1905 r., włączony do zbiorów w 1929 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased for the Society in 1905, incorporated into the collection in 1929. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Wojciech Piechowski* | r. 1905 w Warszawie
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4698 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 9; Katalog TZSP, 1930, poz. 715; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 715; Katalog TZSP, 1935, s. 36, poz. 715; Katalog TZSP, 1938, s. 37, poz. 715; Archiwum MNW, 706, poz. Z.621.

716

Pruszkowski Witold (1846–1896)

W noc świętojańską, 1875

On the Night of St. John's Eve, 1875

olej, płótno | oil on canvas, 99 x 68

- Dar Marii Julianowej Fuchsowej z 1929 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Maria Julianowa Fuchs in 1929. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Witold Pruszkowski | w Krakowie 1875*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 933 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1930, poz. 716; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 716; Katalog TZSP, 1935, s. 36, poz. 716; Katalog TZSP, 1938, s. 38, poz. 716.

717

Nawrocki Bolesław (1877–1946)

Wnętrze Muzeum Luwru w Paryżu (Fragment Muzeum Louvre)
Interior of Musée du Louvre in Paris (Fragment of Musée du Louvre)

olej, płótno | oil on canvas, 73 x 59

- Zakupiony w 1929 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony nie bardzo”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1929. Mentioned in a list compiled in the Society’s building on 20 September 1939, with the note: “slightly damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Bolesław Nawrocki*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182645 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 9; Katalog TZSP, 1930, poz. 717; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 717; Katalog TZSP, 1935, s. 36, poz. 717; Katalog TZSP, 1938, s. 38, poz. 717; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.778.

718

Mann Aleksander (1869–1929)

Pałac Corvaia w Taorminie
Palazzo Corvaja in Taormina

akwarela, papier | watercolour on paper, 35 x 50

- Zakupiony w 1929 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1929. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 46, 1929, s. 11, poz. 188; Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 9; Katalog TZSP, 1930, poz. 718; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 718; Katalog TZSP, 1935, s. 36, poz. 718; Katalog TZSP, 1938, s. 38, poz. 718.

719

Bunsch Adam (1896–1969)

Karabinowa kula, 1929

Rifle Bullet, 1929

olej, płótno | oil on canvas, 108 x 146

- Zakupiony w 1929 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1929. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: „*Karabinowa kula*” | *Adam Bunsch* 1929.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MPW 1365 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 9; Katalog TZSP, 1930, poz. 719; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 719; Katalog TZSP, 1935, s. 36, poz. 719; Katalog TZSP, 1938, s. 38, poz. 719; Archiwum MNW, 706, poz. Z.711; Rewindykacje, poz. Rew.6587.

720

Koźniewska Maria (1875–1968)

Rozmyślanie

Reverie

olej, płótno | oil on canvas, 60 x 73

- Zakupiony w 1929 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1929. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.g. | sig. u.l.: *MKoźniewska | Paris*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4945 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 9; Katalog TZSP, 1930, poz. 720; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 720; Katalog TZSP, 1935, s. 36, poz. 720; Katalog TZSP, 1938, s. 38, poz. 720; Archiwum MNW, 706, poz. Z.585.

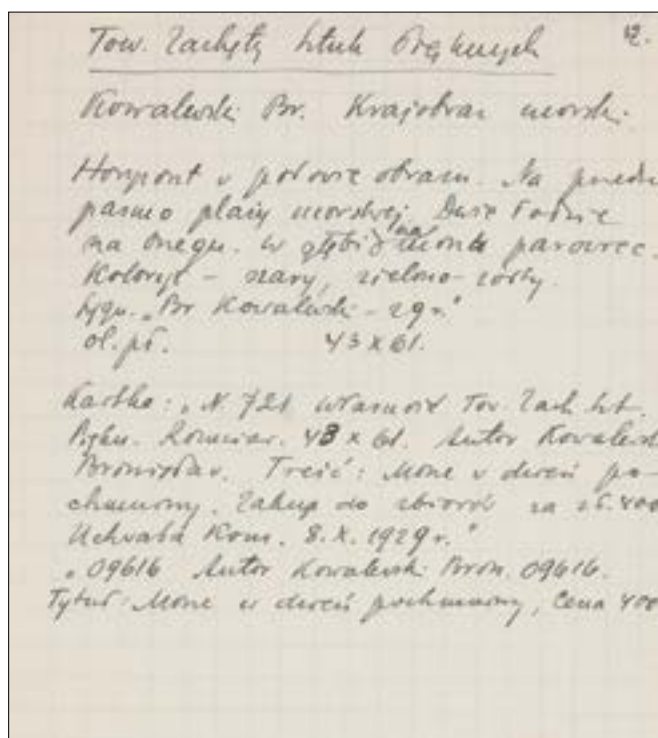
721

Kowalewski Bronisław (1870–1935)

Morze w dzień pochmurny, 1929

The Sea on a Cloudy Day, 1929

olej, płótno | oil on canvas, 45 x 61 (43 x 61)

- *Horyzont w połowie obrazu. Na przedzie pasmo plaży morskiej. Dwie łodzie na brzegu. W głębi na morzu parowiec. Koloryst szary, zielono-żółty.* (Kartoteka)

Zakupiony w 1929 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrany przez Niemców do dekoracji pałacu Brühla 29 lutego 1940 r. **UTRACONY W 1940 R.**

Horizon at the centre of the painting. In the foreground, a strip of seaside beach. Two boats on the shore. In the background, a steamship on the sea. Colour scheme grey, green-yellow (card catalogue).

Purchased in 1929. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans on 29 February 1940 to decorate Brühl Palace. **LOST 1940.**

- sygn. | sig.: Br. Kowalewski. 1929 r.

■ Bibliografia | Bibliography:

Przewodnik TZSP nr 47, 1929, s. 8, poz. 97; Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 9; Katalog TZSP, 1930, poz. 721; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 721; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 14, poz. 108; Katalog TZSP, 1935, s. 36, poz. 721; Przewodnik TZSP nr 120, 1937, s. 9, poz. 33; Katalog TZSP, 1938, s. 38, poz. 721; Archiwum MNW, 679, s. 23; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 6, poz. 54.

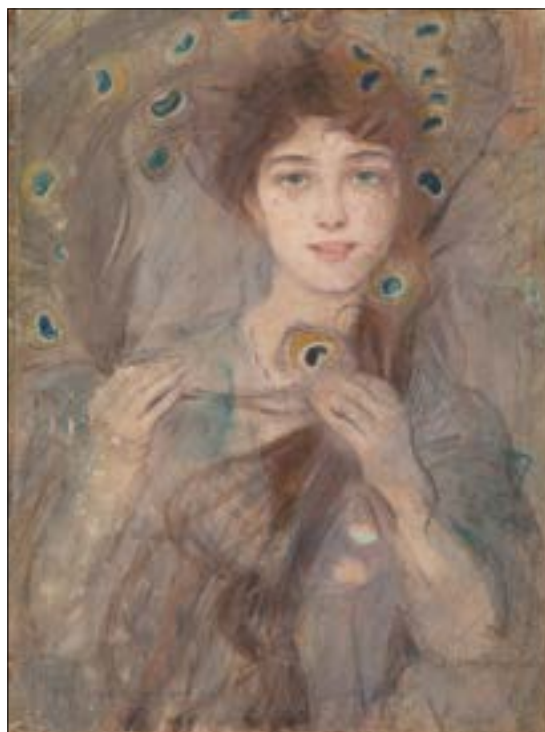
- Repr. archiwalia | Archival reproduction

722

Axentowicz Teodor (1859–1938)

Dama w pawich piórach (Pawie pióra; Kobieta w pawich piórach)
Lady with Peacock Feathers (Peacock Feathers; Woman with Peacock Feathers)

pastel, papier | pastel on paper, 72 x 52

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r., zakupiony przez Papieskiego na wystawie w TZSP w 1907 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „bardzo uszkodzony”. Utracony w latach 1939–1945. Odnaleziony na polskim rynku antykwarycznym w 2011 r., przekazany do MNW w 2020 r.

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. Purchased by Papieski at an exhibition at TZSP in 1907. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: “severely damaged”. Lost 1939–1945. Discovered on the Polish antiques market in 2011, handed over to the MNW in 2020.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *T. Axentowicz*

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 722; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 722; Katalog TZSP, 1935, s. 36, poz. 722; Katalog TZSP, 1938, s. 38, poz. 722; TZSP 18–21 IX 1939; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 1, poz. 5; Straty MP, 1998, s. 27, poz. 4, ilustr.

723

Axentowicz Teodor (1859–1938)

Huculka z dzbanem
Hucul Woman with Pitcher

pastel, papier | pastel on paper, 81 x 60,5

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r., zakupiony przez Papieskiego na wystawie w TZSP w 1907 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszk. średnio”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. Purchased by Papieski at an exhibition at TZSP in 1907. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: “moderately dam.”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.g. | sig. u.l.: *T. Axentowicz*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 164064 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 723; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 723; Katalog TZSP, 1935, s. 36, poz. 723; Katalog TZSP, 1938, s. 38, poz. 723; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.756.

724

Axentowicz Teodor (1859–1938)

Hucutka z gromnicą
Hucul Woman with Thunder Candle

pastel, papier | pastel on paper, 80 x 56

- Zapis Lcona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r., zakupiony przez Papieskiego na wystawie w TZSP w 1907 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. jako „Aksentowicz – Studium – pastel uszkodzony zupełnie”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Leon Papiński on 16 July 1915, conveyed in 1929. Purchased by Papiński at an exhibition at TZSP in 1907. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939 as "Axentowicz – Study – pastel – completely damaged". Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. | sig.: *T. Axentowicz*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.8817 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 724; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 724; Katalog TZSP, 1935, s. 36, poz. 724; Katalog TZSP, 1938, s. 39, poz. 724; TZSP 18–21 IX 1939; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 1, poz. 6.
- Repr. Biblioteka Narodowa (domena publiczna) | Reproduction: the National Library (public domain)

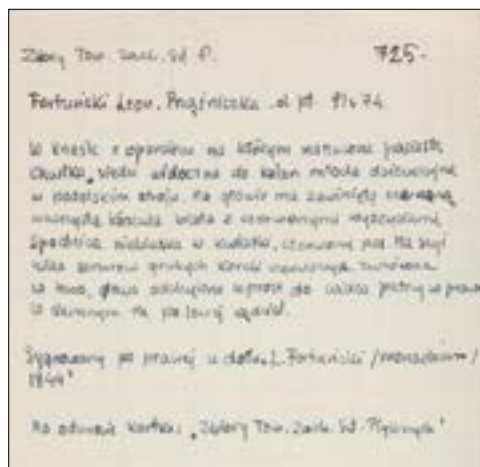
725

Fortuński Leon (1859–1895)

Prząśniczka, 1884

Spinning Girl, 1884

olej, płótno | oil on canvas, 91 x 84 (91 x 74)

- *Na krześle z oparciem, na którym narzucona pasiasta chustka siedzi widoczna do kolan młoda dziewczyna w podolskim stroju. Na głowie ma zwiniętą czerwoną, wzorzystą [chustkę]. Koszula biała z czerwonymi wyszyciami. Spódnica niebieska w kwiatki, czerwony pas. Na szyi kółka sznurów grubych koralu czerwonych, zwrócona w lewo, głowa odchylna wprost do widza patrzy w prawo. W ciemnym tle po lewej kładziel.* (Kartoteka)

Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r., zakupiony przez Papieskiego na wystawie w TZSP w 1912 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrane przez Niemców do Lublina 15 kwietnia 1940 r., prawdopodobnie do dekoracji siedziby Dystryktu. **UTRACONY W 1940 R.** Pojawił się na rynku antykwarycznym, 16 czerwca 2011 r. został sprzedany w Antykwariacie Fischer w Lucernie za 50 000 CHF – źródło: www.artprice.com.

A young woman dressed in Podolian costume, visible to the knees, sits in a chair with a striped kerchief thrown across her back. On her head is a red, patterned [kerchief]. White blouse with red embroidery. Blue skirt with flowers, red sash. On her neck several strands of large red beads. Body turned left, head turned right looking directly at the viewer. A distaff in the dark background on the left (card catalogue).

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. Purchased by Papieski at an exhibition at TZSP in 1912. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans to Lublin on 15 April 1940, probably to decorate the headquarters of the District. **LOST 1940.** Appeared on the art market, last sold by Galerie Fischer in Lucerne, Switzerland, on 16 June 2011 for CHF 50,000 – source: www.artprice.com.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *L.Fortuński* | *Monachium* | 884.

■ Bibliografia | Bibliography:

Przewodnik TZSP nr 47, 1929, poz. 216; Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 725; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 725; Katalog TZSP, 1935, s. 36, poz. 725; Katalog TZSP, 1938, s. 38, poz. 725; Archiwum MNW, 679, s. 19; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 15, poz. 132.

- Repr. archiwalna | Archival reproduction

726

Hofman Vlastimil (1881–1970)

Spowiedź, 1906

Confession, 1906

olej, płótno | oil on canvas, 149,5 x 145,5

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r., zakupiony przez Papieskiego na wystawie w TZSP w 1907 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony nie bardzo”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. Purchased by Papieski at an exhibition at TZSP in 1907. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: "slightly damaged". Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. | sig.: *V. Hofmann* | 1906
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 185 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 726; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 726; Katalog TZSP, 1935, s. 36, poz. 726; Katalog TZSP, 1938, s. 38, poz. 726; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1221.

727

Kamieński Antoni (1860–1933)

Portret Olgi Boznańskiej
Portrait of Olga Boznańska

węgiel, papier | charcoal on paper, 48 x 37

- Zapis Lcona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: AK
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 184679 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 727; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 727; Katalog TZSP, 1935, s. 36, poz. 727; Katalog TZSP, 1938, s. 38, poz. 727; Archiwum MNW, 706, poz. Z.642.

728

Laurans Michał du (1873–1959)

Portret dziewczynki, 1906

Portrait of a Girl, 1906

olej, płótno | oil on canvas, 38 x 38

- Zapis Leona Papińskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Leon Papiński on 16 July 1915, conveyed in 1929. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *du Laurans. 906.*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4363 MNW

- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 728; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 728; Katalog TZSP, 1935, s. 36, poz. 728; Katalog TZSP, 1938, s. 38, poz. 728; Archiwum MNW, 706, poz. Z.200.

729

Lentz Stanisław (1861–1920)

Wilki morskie z Scheveningen
Sea Wolves from Scheveningen

olej, płótno | oil on canvas, 100 x 130

- Zapis Leona Papięskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 3. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przejęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Leon Papięski on 16 July 1915, conveyed in 1929. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 3. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *St. Lentz*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 85 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 729; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 729; Katalog TZSP, 1935, s. 36, poz. 729; Katalog TZSP, 1938, s. 38, poz. 729; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.423; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 48, poz. 160, ilustr.; Spisok, 1956, poz. W.44.

730

Lentz Stanisław (1861–1920)

Pan z pomarańczą
Gentleman with an Orange

olej, płótno | oil on canvas, 79 x 62

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 2, której zawartość sprawdzono w MNW 1 października 1942 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 2, the contents of which were verified at MNW on 1 October 1942. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *St. Lentz*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 81 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 730; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 730; Katalog TZSP, 1935, s. 36, poz. 730; Katalog TZSP, 1938, s. 38, poz. 730; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 695, s. 8.

731

Malczewski Jacek (1854–1929)

Pierwiosnek – Autoportret z żoną, 1905

Primrose – Self-Portrait with Wife, 1905

olej, deska | oil on panel, 47,5 x 58

- Zapis Leona Papińskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 13 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Leon Papiński on 16 July 1915, conveyed in 1929. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 13 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *J Malczewski* | 1905
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 372 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 731; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 731; Katalog TZSP, 1935, s. 36, poz. 731; Katalog TZSP, 1938, s. 38, poz. 731; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1200; Rewindykacje, poz. Rew.13033.

732

Matejko Jan (1838–1893)

Głowa
Head

ołówek, papier | pencil on paper, 15 x 10

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *JM*

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 47, 1929, poz. 228; Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 732; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 732; Katalog TZSP, 1935, s. 36, poz. 732; Katalog TZSP, 1938, s. 38, poz. 732; TZSP 18–21 IX 1939.

- Repr. Narodowe Archiwum Cyfrowe, sygn. 1-K-4237-4 | **Reproduction: the National Digital Archives, inv. 1-K-4237-4**

733

Matejko Jan (1838–1893)

Szlachcic w kontuszu, 1867
Nobleman in Traditional Garb, 1867

ołówek, papier na tekturze | pencil on paper mounted on cardboard, 22 x 17

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *JM* (splcione | intertwined) | 1867
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.812 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 733; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 733; Katalog TZSP, 1935, s. 36, poz. 733; Katalog TZSP, 1938, s. 38, poz. 733; Archiwum MNW, 706, poz. Z.875; Rewindykacje, poz. Rew.13442.

734

Mehoffer Józef (1869–1946)

Głowa wieśniaczki
Head of a Village Woman

olej, deska | oil on panel, 33 x 26

- Zapis Lcona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *JM*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 47, 1929, poz. 229; Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 734; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 734; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 18, poz. 146; Katalog TZSP, 1935, s. 36, poz. 734; Katalog TZSP, 1938, s. 38, poz. 734; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 8, poz. 83.

735

Noskowski Tadeusz (1876–1932)

Pejzaż, 1909

Landscape, 1909

pastel, papier | pastel on paper, 73,7 x 58,4

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: 1909: TAD: NOSKOWSKI: WARSZAWA
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.5027 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 735; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 735; Katalog TZSP, 1935, s. 37, poz. 735; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 63; Katalog TZSP, 1938, s. 39, poz. 735; Archiwum MNW, 706, poz. Z.891.

736

Pawliszak Wacław (1866–1905)

Ojciec zadżumionych
Father of Bubonic Plague Victims

akwarela, papier | watercolour on paper, 27,2 x 46

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r, zakupiony przez Papieskiego na wystawie w TZSP w 1905 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany (nie ustalono, skąd) w 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Leon Papiński on 16 July 1915, conveyed in 1929. Purchased by Papiński at an exhibition at TZSP in 1905. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed (location unknown) in 1945 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Wacław Pawliszak* (w katalogu | in the catalogue: Pawliszczak)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.159306 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 736; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 736; Katalog TZSP, 1935, s. 37, poz. 736; Katalog TZSP, 1938, s. 39, poz. 736; Archiwum MNW, 706, poz. Z.21; Rewindykacje, poz. Rew.3161.

737

Pstrokoński-Poraj Stanisław (1871–1954)

Portret Szwedki, 1904

Portrait of a Swede, 1904

olej, płótno | oil on canvas, 54 x 90

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *S.P.Pstrokoński | Paryż. 904.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4003 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 737; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 737; Katalog TZSP, 1935, s. 37, poz. 737; Katalog TZSP, 1938, s. 39, poz. 737; Archiwum MNW, 706, poz. Z.581.

738

Purzycki Kazimierz (1879–?)

Rozpacz
Despair

pastel, papier | pastel on paper, 72 x 127

- Zapis Leona Papińskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Leon Papiński on 16 July 1915, conveyed in 1929. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Kaz Purzycki*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 164400 MNW

- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 738; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 738; Katalog TZSP, 1935, s. 37, poz. 738; Katalog TZSP, 1938, s. 39, poz. 738; Archiwum MNW, 706, poz. Z.630.

739

Rembowski Jan (1879–1923)

Rozczochniec, 1910

Uncombed, 1910

olej, tektura | oil on cardboard, 50 x 35

- Zapis Leona Papińskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Bequest of Leon Papiński on 16 July 1915, conveyed in 1929. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Jan Rembowski 1910*
- **wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 3819 MNW**
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 739; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 739; Katalog TZSP, 1935, s. 37, poz. 739; Katalog TZSP, 1938, s. 39, poz. 739; Archiwum MNW, 706, poz. Z.975.

740

Sichulski Kazimierz (1879–1942)

Dziewczynka huculska, 1905

Hucut Girl, 1905

pastel, papier | pastel on paper, 58 x 48

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.g. | sig. u.l.: KS. 05.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182746 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 740; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 740; Katalog TZSP, 1935, s. 37, poz. 740; Katalog TZSP, 1938, s. 39, poz. 740; Archiwum MNW, 706, poz. Z.570.

741

Sichulski Kazimierz (1879–1942)

Chłopczyk huculski, 1905

Hucul Boy, 1905

pastel, karton | pastel on paperboard, 57 x 47

- Zapis Leona Papińskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r. Przekazany na własność Muzeum Mazowieckiego w Płocku na podstawie decyzji MKiS z 16 maja 1973 r.

Bequest of Leon Papiński on 16 July 1915, conveyed in 1929. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945. Ownership transferred to the Mazowieckie Museum in Płock based on the decision of MKiS of 16 May 1973.

- sygn.l.g. | sig. u.l.: *KS 05*.
- wł. Muzeum Mazowieckie w Płocku, nr inw. | Owned by the Mazowieckie Museum in Płock, inv. MMP/S/5439
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 741; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 741; Katalog TZSP, 1935, s. 37, poz. 741; Katalog TZSP, 1938, s. 39, poz. 741; Archiwum MNW, 706, poz. Z.563.

742

Bohusz-Siestrzeńcewicz Stanisław (1869–1927)

Pani płacząca, 1903

Weeping Lady, 1903

olej, płótno | oil on canvas, 61 x 76

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r. Przekazany na własność Muzeum Mazowieckiego w Płocku na podstawie decyzji MKiS z 16 maja 1973 r.

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945. Ownership transferred to the Mazowieckie Museum in Płock based on the decision of MKiS of 16 May 1973.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Siestrzeńcewicz 903*.
- wł. Muzeum Mazowieckie w Płocku, nr inv. | Owned by the Mazowieckie Museum in Płock, inv. MMP/S/5440
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 742; Katalog TZSP, 1933, s. 27, poz. 742; Katalog TZSP, 1935, s. 37, poz. 742; Katalog TZSP, 1938, s. 39, poz. 742; Archiwum MNW, 706, poz. Z.662.

743

Stanisławski Jan (1860–1907)

Planty w Krakowie (Park)

Planty Park in Cracow (Park)

olej, tektura | oil on cardboard, 16 x 22

- Zapis Leona Papińskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Leon Papiński on 16 July 1915, conveyed in 1929. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Jan Stanisławski*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 47, 1929, poz. 243; Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 743; Przewodnik TZSP nr 84, 1933, s. 48, poz. 246; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 743; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 25, poz. 225; Katalog TZSP, 1935, s. 37, poz. 743; Katalog TZSP, 1938, s. 39, poz. 743; TZSP 18–21 IX 1939; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 12, poz. 123.

- Repr. Muzeum Warszawy, sygn. AN 70270 | Reproduction: the Museum of Warsaw, inv. AN 70270

744

Stanisławski Jan (1860–1907)

Wiatrak
Windmill

olej, tektura | oil on cardboard, 17 x 22

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Leon Papiński on 16 July 1915, conveyed in 1929. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Jan Stanisławski*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 47, 1929, poz. 244; Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 744; Przewodnik TZSP nr 84, 1933, s. 48, poz. 247; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 744; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 25, poz. 224; Katalog TZSP, 1935, s. 37, poz. 744; Katalog TZSP, 1938, s. 39, poz. 744; TZSP 18–21 IX 1939; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 12, poz. 124.

- **Biblioteka Narodowa (domena publiczna) | The National Library (public domain)**

745

Szańkowski Bolesław (1873–1953)

Anachoreta (Głowa starca)
Anchorite (Head of an Old Man)

olej, płótno | oil on canvas, 38 x 39

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2649 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 745; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 745; Katalog TZSP, 1935, s. 37, poz. 745; Katalog TZSP, 1938, s. 39, poz. 745; Archiwum MNW, 706, poz. Z.662.

746

Tetmajer Włodzimierz (1861/1862–1923)

Głowa wieśniaczki (Portret żony artysty – Anny Mikołajczykówny)
Head of a Village Woman (Portrait of the Artist's Wife – Anna Mikołajczyk)

olej, płótno na tekturze | oil on canvas mounted on cardboard, 33 x 26

- Zapis Leona Papińskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 6 sierpnia 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Leon Papiński on 16 July 1915, conveyed in 1929. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 6 August 1945 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.g. | sig. u.l.: *WT*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2494 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 746; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 746; Katalog TZSP, 1935, s. 37, poz. 746; Katalog TZSP, 1938, s. 39, poz. 746; Archiwum MNW, 706, poz. Z.872; Rewindykacje, poz. Rew.2199.

747

Watach Jan (1884–1979)

Dziecko

Child

olej, płótno | oil on canvas, 34 x 28

- Zapis Lcona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182762 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 747; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 747; Katalog TZSP, 1935, s. 37, poz. 747; Katalog TZSP, 1938, s. 39, poz. 747; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1079.

748

Wodziński Józef (1858 – przed | before 1918)

Koncert domowy
Concert at Home

olej, płótno | oil on canvas, 42 x 61,5

- Zapis Leona Papińskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 13 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Leon Papiński on 16 July 1915, conveyed in 1929. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 13 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2160 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 748; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 748; Katalog TZSP, 1935, s. 37, poz. 748; Katalog TZSP, 1938, s. 39, poz. 748; Rewindykacje, poz. Rew.13024.

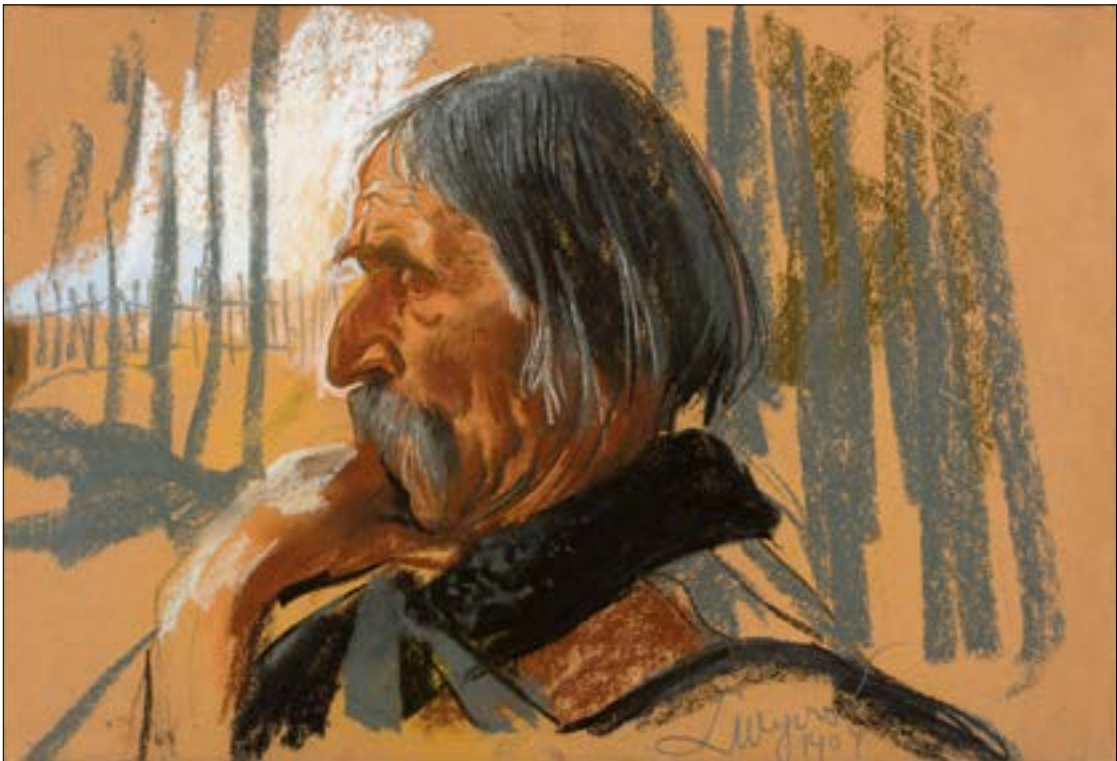
749

Wyczółkowski Leon (1852–1936)

Góral – Szymon Tatar, 1904

Highlander – Szymon Tatar, 1904

pastel, gwasz, tektura | pastel and gouache on cardboard, 34,5 x 49,5

- Zapis Leona Papińskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Leon Papiński on 16 July 1915, conveyed in 1929. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *LWyczół...* | 1904
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 183797 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 749; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 749; Katalog TZSP, 1935, s. 37, poz. 749; Katalog TZSP, 1938, s. 39, poz. 749; Archiwum MNW, 706, poz. Z.131.

750

Wyczółkowski Leon (1852–1936)

Gospodyni (Popiersie wieśniaczki), 1914
Housewife (Bust of a Peasant Woman), 1914

akwarela, papier | watercolour on paper, 45 x 34

- *Popiersie profilem w lewo, we wzorzystej chustce na głowie, zielonym kaftanie, z przodu łąsno wyszywanym. Tło żółtawy papier.* (Przewodnik TZSP nr 125, 1937)

Zapis Lcona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Waist-length, left profile, in a patterned kerchief on the head, wearing a green caftan with colourful embroidery in front. Background: yellowish paper (TZSP Guidebook no. 125, 1937).

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *LWyczół... 1914*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 47, 1929, poz. 250; Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 750; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 750; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 29, poz. 278; Katalog TZSP, 1935, s. 37, poz. 750; Przewodnik TZSP nr 125, 1937, s. 42–43, poz. 139; Katalog TZSP, 1938, s. 39, poz. 750.

- **Repr. Muzeum Warszawy, sygn. AN 70270 | Reproduction: the Museum of Warsaw, inv. AN 70270**

751

Wygrzywalski Feliks Michał (1875–1944)

Powstanie pieśni, 1904

Composing a Song, 1904

kredka, papier | crayon on paper, 34 x 46

- Zapis Leona Papińskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców 9 października 1944 r. do zamku Fischhorn w Zell am See w Austrii, rewindykowany z Salzburga 24 kwietnia 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Leon Papiński on 16 July 1915, conveyed in 1929. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans on 9 October 1944 to Fischhorn Castle at Zell am See in Austria, repossessed from Salzburg on 24 April 1946, and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *F. M. Wygrzywalski Roma 904*.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.160340 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 751; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 751; Katalog TZSP, 1935, s. 37, poz. 751; Katalog TZSP, 1938, s. 39, poz. 751; Archiwum MNW, 706, poz. Z.12; Rewindykacje, poz. Rew.3424.

752

Wyspiański Stanisław (1869–1907)

Główka dziecka (Dziecko)

Head of a Child (Child)

pastel, papier | pastel on paper, 31 x 24

- Zapis Leona Papińskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Prawdopodobnie skradziony z gmachu Zachęty jesienią 1939 r. W 1942 r. odnalazł się w handlu antykwarycznym. Przekazany do MNW przez prof. Leonarda Winnickiego – prezesa Salonu Sztuki „Mała Zachęta” 24 czerwca 1942 r. Na odwrocie napis: *Obraz został ukradziony ze zbiorów Tow. Zach. Sztuk Pięknych w Warszawie. Pochodzi z zapisu adwokata Leona Papińskiego. Włodzimierska 15 w Warszawie. 19-go czerwca 1942 r. Warszawa. Władysław Bussoni. Oddaje do depozytu p. J. Czaji 19 VI 1942 r.* Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 6 sierpnia 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Leon Papiński on 16 July 1915, conveyed in 1929. Probably stolen from the Society's building in the autumn of 1939. Discovered on the art market in 1942. Transferred to MNW by Prof. Leonard Winnicki, the president of the “Little Zachęta” Art Salon, on 24 June 1942. Inscription on the back: *The picture was stolen from the collection of TZSP, from the bequest of Atty. Leon Papiński. 15 Włodzimierska St. in Warsaw. 19 June 1942. Warsaw. Władysław Bussoni. I leave it for deposit with Mr. J. Czaj 19 June 1942.* Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 6 August 1945 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *SW* (splcione | intertwined)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 184332 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 752; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 752; Katalog TZSP, 1935, s. 37, poz. 752; Katalog TZSP, 1938, s. 39, poz. 752; TZSP; Rewindykacje, poz. Rew.2191; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 13, poz. 145.

753

Wyspiański Stanisław (1869–1907)

Główka dziecka (Staś)

Head of a Child (Staś)

pastel, papier | pastel on paper, 31 x 24

- Zapis Leona Papińskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Utracony w latach 1939–1945. Pojawił się na polskim rynku antykwarycznym w 2001 r., zwrócony osobie prywatnej w 2002 r.

Bequest of Leon Papiński on 16 July 1915, conveyed in 1929. Lost 1939–1945. Appeared on the Polish antiques market in 2001, returned to a private owner in 2002.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *SW* (splcione | intertwined)

- własność prywatna | Private collection

- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 9; Katalog TZSP, 1930, poz. 753; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 753; Katalog TZSP, 1935, s. 37, poz. 753; Katalog TZSP, 1938, s. 40, poz. 753; Katalog obrazów wywiczionych, 1951, s. 62, poz. 240, ilustr. błędna; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 13, poz. 146; Straty MP, 1998, s. 279, poz. 390, ilustr.

- Negatyw w MNW nr 226258, z repr. | Negative in MNW no. 226258, based on reproduction

754

Wywiórski-Gorstkin Michał (1861–1926)

Jesień
Autumn

olej, płótno | oil on canvas, 106 x 170

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *M. G. Wywiórski*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 969 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 9; Katalog TZSP, 1930, poz. 754; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 754; Katalog TZSP, 1935, s. 37, poz. 754; Katalog TZSP, 1938, s. 40, poz. 754; Archiwum MNW, 706, poz. Z.701.

755

Ziomek Teodor (1874–1937)

Wiosna, 1912

Spring, 1912

olej, płótno | oil on canvas, 26 x 35

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *T Ziomek 1912*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 47, 1929, poz. 255; Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 9; Katalog TZSP, 1930, poz. 755; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 755; Katalog TZSP, 1935, s. 38, poz. 755; Katalog TZSP, 1938, s. 40, poz. 755; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 14, poz. 152.

756

Ziomek Teodor (1874–1937)

Lato, 1912

Summer, 1912

olej, płótno | oil on canvas, 26 x 36

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *T Ziomek 1912*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 47, 1929, poz. 256; Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 9; Katalog TZSP, 1930, poz. 756; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 756; Katalog TZSP, 1935, s. 38, poz. 756; Katalog TZSP, 1938, s. 40, poz. 756; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 14, poz. 153.

757

Ziomek Teodor (1874–1937)

Jesień, 1912

Autumn, 1912

olej, płótno | oil on canvas, 26 x 36

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *T. Ziomek 1912*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 47, 1929, poz. 257; Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 9; Katalog TZSP, 1930, poz. 757; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 757; Katalog TZSP, 1935, s. 38, poz. 757; Katalog TZSP, 1938, s. 40, poz. 757; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 14, poz. 154; Straty MP, 1998, s. 301, poz. 420, ilustr. (błędna)

758

Ziomek Teodor (1874–1937)

Zima, 1912

Winter, 1912

olej, płótno | oil on canvas, 25 x 35

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *T. Ziomek 1912*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 47, 1929, poz. 258; Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 9; Katalog TZSP, 1930, poz. 758; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 758; Katalog TZSP, 1935, s. 38, poz. 758; Katalog TZSP, 1938, s. 40, poz. 758; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 14, poz. 155.

759

Żmurko Franciszek (1859–1910)

Enigme

Enigma

olej, płótno | oil on canvas, 74 x 52

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Wymicniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. jako „Żmurko, Studium, olej, uszkodzony zupełnie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: “Żmurko, Study, oil, completely damaged”. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 9; Katalog TZSP, 1930, poz. 759; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 759; Katalog TZSP, 1935, s. 38, poz. 759; Katalog TZSP, 1938, s. 40, poz. 759; TZSP 18–21 IX 1939; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 14, poz. 158.

760

Żmurko Franciszek (1859–1910)

Głowa kobiety
Head of a Woman

olej, płótno | oil on canvas, 55 x 49,5

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony średnio”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: “moderately damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Fr Żmurko*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1231 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 9; Katalog TZSP, 1930, poz. 760; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 760; Katalog TZSP, 1935, s. 38, poz. 760; Katalog TZSP, 1938, s. 40, poz. 760; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1150.

761

Stępski Wiktor (1869–1929)

Z targu

From the Market

olej, tektura | oil on cardboard, 16 x 22

- Zakupiony w 1929 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1929. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Wiktor Stępski*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 48, 1929, s. 9, poz. 152; Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 9; Katalog TZSP, 1930, poz. 761; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 761; Katalog TZSP, 1935, s. 38, poz. 761; Katalog TZSP, 1938, s. 40, poz. 761; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1092.

762

Żukowski Stanisław (1873–1944)

Przed maskaradą (Portret żony), 1923
Before the Masquerade (Portrait of the Artist's Wife), 1923

olej, płótno | oil on canvas, 80,5 x 90,5

- Dar autora z 1929 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1929. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *S Żukowski Portret żony 1923 r.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 809 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 9; Katalog TZSP, 1930, poz. 762; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 762; Katalog TZSP, 1935, s. 38, poz. 762; Katalog TZSP, 1938, s. 40, poz. 762; Archiwum MNW, 706, poz. Z.714.

763

Żukowski Stanisław (1873–1944)

Wiosenna odwilż, 1925

Spring Thaw, 1925

olej, płótno | oil on canvas, 80 x 88

- Zakupiony w 1929 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1929. **LOST 1939–1945.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *S. Żukowski 1925*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 9; Katalog TZSP, 1930, poz. 763; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 763; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 31, poz. 304, ilustr.; Katalog TZSP, 1935, s. 38, poz. 763; Katalog TZSP, 1938, s. 40, poz. 763; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 14, poz. 159; Straty MP, 1998, s. 303, poz. 423, ilustr.

- **Negatyw w MNW nr 9689; repr. archiwalia | Negative in MNW no. 9689; archival reproduction**

764

Brodzki Wiktor (1818–1904)

Prometeusz – grupa posągowa, przed 1893
Prometheus – group of statues, before 1893

brąz | bronze, 76 x 60 x 61

- Zakupiony w 1930 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1930. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *W. Brodzki*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rz.D.9 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1901, s. 31; Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 764; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 764; Katalog TZSP, 1935, s. 38, poz. 764; Katalog TZSP, 1938, s. 40, poz. 764.

765

Rygier Teodor (1841–1913)

Medalion – Adam Mickiewicz

Medallion – Adam Mickiewicz

majolika | maiolica, 54 x 54

- Zakupiony na własność Towarzystwa, włączony do zbiorów w 1930 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu lub w czerwcu 1942 r., uszkodzony w wyniku działań wojennych. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased for the Society, incorporated into the collection in 1930. Deposited in MNW in April or June 1942. Damaged due to hostilities. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Rygier Roma*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inv. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Ew.SZC 423 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 765; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 765; Katalog TZSP, 1935, s. 38, poz. 765; Katalog TZSP, 1938, s. 41, poz. 765.

766

Pfanhauser Franciszek Jan (1796–1865?)

Portret damy
Portrait of a Lady

olej, płótno | oil on canvas, 38 x 30

- Zapis Władysława Bilskiego z 1893 r., przekazany w 1916 r., włączony do zbiorów w 1930 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1938 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Władysław Bilski in 1893, conveyed in 1916, incorporated into the collection in 1930. Underwent restoration in the Society's workshop in 1938. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Pfanhauser. w Warszawie*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 766; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 766; Katalog TZSP, 1935, s. 38, poz. 766; Sprawozdanie TZSP za rok 1938, s. 10; Katalog TZSP, 1938, s. 40, poz. 766; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 9, poz. 91.

767

Lentz Stanisław (1861–1920)

Portret kobiety w kapeluszu (Pani w kapeluszu)
Portrait of a Woman with Hat (Lady with Hat)

olej, płótno | oil on canvas, 78 x 62

- Zakupiony w 1930 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 2, której zawartość sprawdzono w MNW 1 października 1942 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1930. In late August – early September 1939, secured in the Society’s building, packed into crate no. 2, the contents of which were verified at MNW on 1 October 1942. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.śr. | sig. c.r.: *St. Lentz*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 91 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 767; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 767; Katalog TZSP, 1935, s. 38, poz. 767; Katalog TZSP, 1938, s. 40, poz. 767; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 695, s. 8.

768

Szymanowska-Lenartowicz Zofia (1810–1870 lub | or 1825–1870)

Portret Adama Mickiewicza, 1857

Portrait of Adam Mickiewicz, 1857

olej, płótno | oil on canvas, 64 x 51

- Dar autorki przekazany w 1873 r., włączony do zbiorów w 1930 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist in 1873, incorporated into the collection in 1930. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. na odwrocie | sig. on back: *ZS.* | *w Paryżu 1857*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inv. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1264 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1873, s. 23; Katalog TZSP, 1930, poz. 768; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 768; Katalog TZSP, 1935, s. 38, poz. 768; Katalog TZSP, 1938, s. 40, poz. 768; Archiwum MNW, 706, poz. Z.552.

769

Gierdziejewski Ignacy (1826–1860)

Ucieczka, 1856

Flight, 1856

olej, płótno na tekturze | oil on canvas mounted on cardboard, 45 x 36

- Dar Józefa Borowskiego z 1877 r., włączony do zbiorów w 1930 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Józef Borowski in 1877, incorporated into the collection in 1930. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *IG 56*. (splcione | intertwined)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. MP 575 MNW | owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 575 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1877, s. 13; Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 769; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 769; Katalog TZSP, 1935, s. 38, poz. 769; Katalog TZSP, 1938, s. 40, poz. 769; Archiwum MNW, 706, poz. Z.132.

770

Gierdziejewski Ignacy (1826–1860)

Bajka o drwalu

Fairy tale of the Lumberjack

olej, płótno na tekturze | oil on canvas mounted on cardboard, 48 x 41

- Dar Józefa Borowskiego z 1877 r., włączony do zbiorów w 1930 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Józef Borowski in 1877, incorporated into the collection in 1930. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 572 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1877, s. 13; Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 770; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 770; Katalog TZSP, 1935, s. 38, poz. 770. Katalog TZSP, 1938, s. 40, poz. 770; Archiwum MNW, 706, poz. Z.23

771

Gierdziejewski Ignacy (1826–1860)

Ballada o liliach (Lilie), 1856
Ballad of the Lilies (Lilies), 1856

olej, płótno na tekturze | oil on canvas mounted on cardboard, 39 x 29

- Dar Józefa Borowskiego z 1877 r., włączony do zbiorów w 1930 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Józef Borowski in 1877, incorporated into the collection in 1930. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p. $\frac{1}{5}$ wys. | sig. $\frac{1}{5}$ up, r.: 4. IG 56 (splcione | intertwined)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 574 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1877, s. 13; Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 771; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 771; Katalog TZSP, 1935, s. 38, poz. 771; Katalog TZSP, 1938, s. 40, poz. 771; Archiwum MNW, 706, poz. Z.593.

772

Jackowski Stanisław (1887–1951)

Ekstaza, 1915

Ecstasy, 1915

brąz, wys. 33 | bronze, 33 h.

- Zakupiony w 1930 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1930. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rz.W.768 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1930, poz. 772; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 772; Katalog TZSP, 1935, s. 38, poz. 772; Katalog TZSP, 1938, s. 41, poz. 772.

773

Rzecki Stanisław (1888–1972)

Stare Miasto w Warszawie (Stare Miasto I)

Old Town in Warsaw (Old Town I)

akwaforta kolorowa, papier | colour etching printed on paper, 27 x 21

- Zakupiony na własność Towarzystwa, włączony do zbiorów w 1930 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased for the Society, incorporated into the collection in 1930. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Paris Rzecki*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 773; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 773; Katalog TZSP, 1935, s. 38, poz. 773; Przewodnik TZSP nr 112, 1936, s. 49, poz. 181; Katalog TZSP, 1938, s. 41, poz. 773; Archiwum MNW, 706, poz. Z.17.

774

Rzecki Stanisław (1888–1972)

Rynek Starego Miasta w Warszawie (Stare Miasto II)

Market Square in Old Town in Warsaw (Old Town II)

akwaforta kolorowa, papier | colour etching printed on paper, 30 x 19

- Zakupiony w 1930 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska, rewindykowany (nie ustalono, skąd) w 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1930. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, repossessed (location unknown) in 1945, and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Paris*
p.d. | l.r.: *Rzecki*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.169198 MNW

- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 774; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 774; Katalog TZSP, 1935, s. 38, poz. 774; Katalog TZSP, 1938, s. 41, poz. 774; Archiwum MNW, 706, poz. Z.16; Rewindykacje, poz. Rew.3156.

775

Straszkiewicz Stanisław (1870–1925)

Pejzaż polny (Studium pejzażowe)
Field Landscape (Landscape Study)

olej, płótno | oil on canvas, 25 x 34,5

- Zakupiony w 1930 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1930. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *STANISŁAW STRASZKIEWICZ*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1078 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 775; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 775; Katalog TZSP, 1935, s. 38, poz. 775; Katalog TZSP, 1938, s. 41, poz. 775; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1084.

776

Bukowska Maria Molly (?-?)

Martwa natura

Still Life

olej, płótno | oil on canvas, 54,5 x 64

- Zakupiony w 1930 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1930. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Molly Bukowska*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MPW 1371 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 8; Katalog TZSP, 1930, poz. 776; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 776; Katalog TZSP, 1935, s. 39, poz. 776; Katalog TZSP, 1938, s. 41, poz. 776; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1099.

777

Krzyżanowska Michalina (1883–1962)

Dolina Horynia, 1927

Horynia Valley, 1927

olej, płótno | oil on canvas, 88 x 126

- Zakupiony w 1930 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1930. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Michalina Krzyżanowska 1927*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182593 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 777; Katalog TZSP, 1935, s. 39, poz. 777; Katalog TZSP, 1938, s. 41, poz. 777; Archiwum MNW, 706, poz. Z.629.

778

Augustynowicz Aleksander (1865–1944)

Brama kościelna w Białce
Church Gate in Białka

akwarela, papier | watercolour on paper, 53,2 x 74,2

- Zakupiony w 1930 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 6 sierpnia 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased in 1930. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 6 August 1945 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Augustynowicz*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.161905 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 8; Katalog TZSP, 1933, s. 28, poz. 778; Katalog TZSP, 1935, s. 39, poz. 778; Katalog TZSP, 1938, s. 41, poz. 778; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1057; Rewindykacje, poz. Rew.2047.

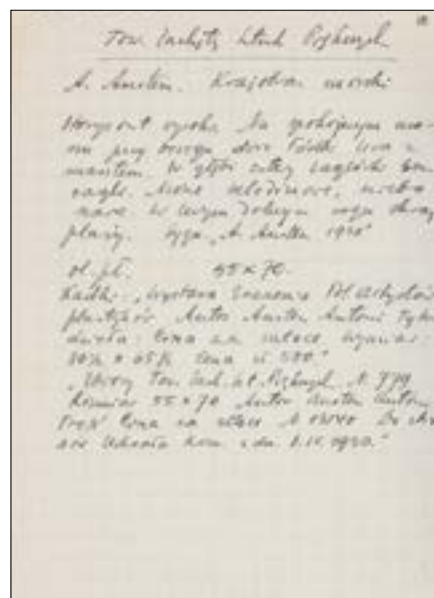
779

Austen Antoni (1865–1938)

Cisza na zatoce, 1930

Calm on the Bay, 1930

olej, płótno | oil on canvas, 55 x 70

- *Horyzont wysoki. Na spokojnym morzu, przy brzegu dwie łódki, lewa z masztem. W głębi cztery żaglówki bez żagli. Morze seledinowe, niebo szare. W lewym dolnym rogu skraj plaży.* (Kartoteka)

Zakupiony w 1930 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrany przez Niemców do Lublina 15 kwietnia 1940 r., prawdopodobnie do dekoracji siedziby Dystryktu. **UTRACONY W 1940 R.**

High horizon. A calm sea, two boats near the shore, the one on the left has a mast. In the background, four sailboats with sails furled. Willow-green sea, gray sky. A section of beach on the bottom left (card catalogue).

Purchased in 1930. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans to Lublin on 15 April 1940, probably to decorate the headquarters of the District. **LOST 1940.**

- sygn. | sig.: *A.Austen. 1930.*

■ Bibliografia | Bibliography:

Przewodnik TZSP nr 53, 1930, s. 9, poz. 101; Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 8; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 779; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 5, poz. 6; Katalog TZSP, 1935, s. 39, poz. 779; Przewodnik TZSP nr 120, 1937, s. 7, poz. 1; Katalog TZSP, 1938, s. 41, poz. 779; Archiwum MNW, 679, s. 19.

- Repr. archiwalia | Archival reproduction

780

Łopieński Ignacy (1865–1944)

Stara Gdynia

Old Gdynia

litografia, papier | lithograph on paper, 23 x 33

- Zakupiony w 1930 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1930. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Ignacy Łopieński*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.5775 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 8; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 780; Katalog TZSP, 1935, s. 39, poz. 780;
Katalog TZSP, 1938, s. 41, poz. 780; Archiwum MNW, 706, poz. Z.22.

781

Stankiewicz Zofia (1862–1955)

Stary port w Helu, nocą

Old Port on the Hel Peninsula, at Night

akwatinta, papier | aquatint on paper, 19 x 24,3

- Zakupiony w 1930 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1930. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Z.Stankiewicz*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.169641 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 781; Katalog TZSP, 1935, s. 39, poz. 781; Katalog TZSP, 1938, s. 41, poz. 781; Archiwum MNW, 706, poz. Z.571.

782

Kędziński Apoloniusz (1861–1939)

Ciemna aleja, 1930

Dark Alley, 1930

akwarela, tusz, brystol na tekturze | ink, watercolour on bristol mounted on cardboard, 64,2 x 47

- Zakupiony w 1930 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1930. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *A. Kędziński 1930*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182659 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 8; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 782; Katalog TZSP, 1935, s. 39, poz. 782; Katalog TZSP, 1938, s. 41, poz. 782; Archiwum MNW, 706, poz. Z.551.

783

Mordasewicz Kazimierz (1859–1923)

Portret Elizy Orzeszkowej, 1909
Portrait of Eliza Orzeszkowa, 1909
pastel, papier | pastel on paper, 70 x 52

- Zakupiony od Stanisława Mordasewicza w 1930 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased from Stanisław Mordasewicz in 1930. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.śr. | sig. c.l.: *K Mordasewicz* | 1909
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 157809 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 783; Katalog TZSP, 1935, s. 39, poz. 783; Katalog TZSP, 1938, s. 41, poz. 783; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1056.

784

Mordasewicz Kazimierz (1859–1923)

Autoportret, 22 X 1907

Self-Portrait, 22 Oct. 1907

olej, płótno | oil on canvas, 75,3 x 63

- Dar Stanisława Mordasewicza z 1930 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Stanisław Mordasewicz in 1930. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *22.X.1907 IKM*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2145 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 8; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 784; Katalog TZSP, 1935, s. 39, poz. 784; Katalog TZSP, 1938, s. 41, poz. 784; Archiwum MNW, 706, poz. Z.786.

785

Łuczyńska-Szymanowska Irena (1890–1966)

Kasztany różowe

Pink Chestnuts

olej, płótno | oil on canvas, 68 x 55

■ Zakupiony w 1930 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1930. **LOST 1939–1945.**

■ sygn. | sig.: *I. Łuczyńska Szymanowska*

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 52, 1930, s. 18, poz. 263; Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 8; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 785; Katalog TZSP, 1935, s. 39, poz. 785; Katalog TZSP, 1938, s. 41, poz. 785.

786

Madeyski Antoni (1862–1939)

Plakieta – król Stefan Batory, 1899

Plaque – King Stefan Batory, 1899

brąz | bronze, 8 x 7

- Wystawiana w 1901 r. Zakupiona na własność Towarzystwa, włączona do zbiorów w 1930 r. **UTRACONA W LATACH 1939–1945.**

Exhibited in 1901. Purchased for the Society, incorporated into the collection in 1930. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Ant Madeyski Roma 1899*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 8; Katalog TZSP, 1933, s. 29, kat. 786; Przewodnik TZSP nr 107, 1935, s. 10, poz. 45; Katalog TZSP, 1935, s. 39, kat. 786; Katalog TZSP, 1938, s. 41, kat. 786.

- **Repr. Przewodnik TZSP nr 107, 1935 | Reproduction: TZSP Guidebook no. 107, 1935**

787

Godebski Cyprian (1835–1909)

Popiersie Ludwika van Beethovena, 1891

Bust of Ludwig van Beethoven, 1891

brąz | bronze, 77 x 57 x 38

- Zakupiony w 1930 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1930. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *C Godebski 1891*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131671 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 8; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 787; Katalog TZSP, 1935, s. 39, poz. 787;
Katalog TZSP, 1938, s. 41, poz. 787.

788

Roźniatowska Antonina (1860–1895)

Popiersie Józefa Blizińskiego, 1894

Bust of Józef Bliziński, 1894

brąz, wys. 66 | bronze, 66 h.

- Zakupiony w 1930 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1930. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *A. Roźniatowska 1894 r.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rz.293
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 9; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 788; Katalog TZSP, 1935, s. 39, poz. 788;
Katalog TZSP, 1938, s. 41, poz. 788.

789

Załoski Ireneusz (1835–1868)

Autoportret, [1861]

Self-Portrait, [1861]

marmur biały | white marble, 59 x 19 x 19

- Zakupiony w 1930 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1930. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *Ireneusz Załoski*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131967 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 9; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 789; Katalog TZSP, 1935, s. 39, poz. 789;
Katalog TZSP, 1938, s. 41, poz. 789.

790

Rygier Teodor (1841–1913)

Medalion – Teofil Lenartowicz, 9 września 1874 r.
Medallion – Teofil Lenartowicz, 9 September 1874
metal, śr. 50 | metal, 50 dia.

- Zakupiony w 1930 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1930. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *Te: Rygier 9./9.74 Firenze*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 118120 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 9; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 790; Katalog TZSP, 1935, s. 39, poz. 790;
Katalog TZSP, 1938, s. 41, poz. 790.

791

Wiśniowiecki Tadeusz (ok. | ca. 1810–1881)

Medalion – Józef Ignacy Kraszewski, 1882

Medallion – Józef Ignacy Kraszewski, 1882

metal, śr. 48 | metal, 48 dia.

- Dar z 1891 roku przekazany przez autora do spieniężenia. Środki uzyskane ze sprzedaży medalu miały powiększyć fundusz przeznaczony na budowę gmachu. Medalion włączony do zbiorów w 1930 roku. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist in 1891 intended for sale. The proceeds from the sale were to boost the fund for the construction of the Society's edifice. Incorporated into the collection in 1930. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. | sig.: *T. Wiśniowiecki 882*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 118145 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1891, s. 4; Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 9; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 791; Katalog TZSP, 1935, s. 39, poz. 791; Katalog TZSP, 1938, s. 41, poz. 791.

792

Brancaccio Carlo (1861–1920)

Nad zatoką neapolitańską
On the Bay of Naples

olej, płótno | oil on canvas, 41 x 59

- Zakupiony w 1930 r. (w 1896 r. w TZSP podobny obraz nabył Józef Goldfeder). Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1930 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1930 (in 1896, a similar painting was acquired at TZSP by Józef Goldfeder). Underwent restoration in the Society's workshop in 1930. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: brak danych | no data

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1896, s. 39; Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 9, 10; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 792.

793

Szańkowski Bolesław (1873–1953)

Głowa starca, 1897

Head of an Old Man, 1897

olej, płótno | oil on canvas, 65 x 54

- Zakupiony w 1930 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1930. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *B.Szańkowski* | *Paryż 97*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2350 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1930, s. 9; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 793; Katalog TZSP, 1935, s. 39, poz. 793;
Katalog TZSP, 1938, s. 41, poz. 793; Archiwum MNW, 706, poz. Z.670.

794

Sipiński Alfred Józef (1886–1968)

Żabi Koń nad Morskim Okiem, 1930
Horse by a Lake in the Mountains, 1930

olej, płótno | oil on canvas, 90 x 70

- Zakupiony w 1931 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony nie bardzo”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1931. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: “slightly damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Alf. J. Sipiński Zakopane 1930*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2613 MNW

- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1931, s. 9; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 794; Katalog TZSP, 1935, s. 39, poz. 794; Katalog TZSP, 1938, s. 42, poz. 794; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.895.

795

Kaniewski Jan Ksawery (1805–1867)

Portret siostr Karoliny i Anny Strauss, tancerzek baletu Teatru Wielkiego, 1850
Portrait of the Sisters Karolina and Anna Strauss, Dancers in the Ballet of the Grand Theatre, 1850

olej, płótno | oil on canvas, 107 x 79

- Dar Zofii Filatynowej w 1931 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Zofia Filatynowa in 1931. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *K Kaniewski mal 1850*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 5155 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1931, s. 8; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 795; Katalog TZSP, 1935, s. 39, poz. 795; Katalog TZSP, 1938, s. 42, poz. 795; Archiwum MNW, 706, poz. Z.169.

796

Karny Alfons (1901–1989)

Autoportret, 1930

Self-Portrait, 1930

brąz, wys. 36 | bronze, 36 h.

- Dar autora z 1931 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of the artist in 1931. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *autoportret 30*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1931, s. 8; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 796; Katalog TZSP, 1935, s. 39, poz. 796; Katalog TZSP, 1938, s. 42, poz. 796; Kaczmarzyk, 1958, s. 153, poz. 806, ilustr.

- **Repr. Negatyw w MNW nr 6644 | Reproduction: Negative in MNW no. 6644**

797

Styka Tadeusz (1889–1954)

Portret Poli Negri
Portrait of Pola Negri

olej, tektura | oil on cardboard, 103 x 76

- Dar Poli Negri z 1931 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Pola Negri in 1931. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *TADÉ. STYKA*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 5156 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1931, s. 8; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 797; Katalog TZSP, 1935, s. 39, poz. 797; Katalog TZSP, 1938, s. 42, poz. 797; Archiwum MNW, 706, poz. Z.631.

798

Styka Jan (1858–1925)

Portret poety Karola Brzozowskiego, 1898
Portrait of the Poet Karol Brzozowski, 1898

olej, płótno | oil on canvas, 66 x 50

- Dar żony autora z 1931 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist's wife in 1931. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Jan Styka 898*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4668 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1931, s. 8; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 798; Katalog TZSP, 1935, s. 40, poz. 798; Katalog TZSP, 1938, s. 42, poz. 798; Archiwum MNW, 706, poz. Z.547.

799

Zawadzki Stanisław (1878–1960)

Portret córki artysty, 1931
Portrait of the Artist's Daughter, 1931

olej, płótno | oil on canvas, 89 x 72

- Zakupiony w 1931 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1931. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *St. Zawadzki – 1931 r.*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 64, 1931, s. 22, poz. 204, ilustr.; Sprawozdanie TZSP za rok 1931, s. 9; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 799; Katalog TZSP, 1935, s. 40, poz. 799; Katalog TZSP, 1938, s. 42, poz. 799; Archiwum MNW, 706, poz. Z.897.

- Repr. Przewodnik TZSP nr 64 | **Reproduction: TZSP Guidebook no. 64**

800

Kauzik (Kausik) Jan (1860–1930)

Skarb babuni, 1885

Granny's Treasure, 1885

olej, płótno | oil on canvas, 140,5 x 107,5

- Dar Antoniny Odyńcowej z 1931 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of Antonina Odyńcowa in 1931. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Jan Kausik | 1885 Monachium*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2112 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1931, s. 8; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 800; Katalog TZSP, 1935, s. 40, poz. 800; Katalog TZSP, 1938, s. 42, poz. 800; Archiwum MNW, 706, poz. Z.390; Rewindykacje, poz. Rew.6586.

801

Piotrowski Antoni Adam (1853–1924)

W karczmie, 1877

In the Tavern, 1877

olej, tektura | oil on cardboard, 36 x 28,3

- Dar Zofii z Sygietyńskich Nowosielskiej z 1931 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 29 maja 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of Zofia Nowosielska née Sygietyńska in 1931. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 29 May 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *A.Piotrowski* | *Kraków 1877* (słabo czytelne | barely readable)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2038 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1931, s. 8; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 801; Katalog TZSP, 1935, s. 40, poz. 801; Katalog TZSP, 1938, s. 42, poz. 801; Archiwum MNW, 706, poz. Z.31; Rewindykacje, poz. Rew.8674.

802

Pillati Henryk (1832–1894)

Chłop, 1850

Peasant, 1850

olej, tektura | oil on cardboard, 26 x 21

- Dar Zofii z Sygietyńskich Nowosielskiej z 1931 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1931 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Zofia Nowosielska née Sygietyńska in 1931. Underwent restoration in the Society's workshop in 1931. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *HP. 1850.*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1931, s. 8, 11; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 802; Katalog TZSP, 1935, s. 40, poz. 802; Katalog TZSP, 1938, s. 42, poz. 802; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 10, poz. 99.

803

Masłowski Stanisław (1853–1926)

W polu

In the Field

akwarela, papier | watercolour on paper, 12 x 26

- Dar Zofii z Sygietyńskich Nowosielskiej z 1931 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Zofia Nowosielska née Sygietyńska in 1931. Deposited in MNW in November 1939. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *St. Masłowski*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1931, s. 8; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 803; Katalog TZSP, 1935, s. 40, poz. 803; Katalog TZSP, 1938, s. 42, poz. 803; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1101.

804

Gierymski Aleksander (1850–1901)

Barka
Barque

ołówek, papier | pencil on paper, 20 x 25

- Dar Zofii z Sygietyńskich Nowosielskiej z 1931 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”.
UTRACONY W LATACH 1939–1945.

Gift of Zofia Nowosielska née Sygietyńska in 1931. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”.
LOST 1939–1945.

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1931, s. 8; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 804; Katalog TZSP, 1935, s. 40, poz. 804; Katalog TZSP, 1938, s. 42, poz. 804; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1114.

805

Gierymski Aleksander (1850–1901)

Aleja w Puławach
Avenue in Puławy

ołówek, tusz, papier | pencil and ink on paper, 28 x 23

- Dar Zofii z Sygietyńskich Nowosielskiej z 1931 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”.
UTRACONY W LATACH 1939–1945.

Gift of Zofia Nowosielska née Sygietyńska in 1931. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”.
LOST 1939–1945.

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1931, s. 8; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 805; Katalog TZSP, 1935, s. 40, poz. 805; Katalog TZSP, 1938, s. 42, poz. 805; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1104.

806

Gierymski Aleksander (1850–1901)

Cmentarz w Kazimierzu i Puławy
Cemetery in Kazimierz and Puławy

ołówek, tusz, papier | pencil and ink on paper, 29 x 22

- Dar Zofii z Sygietyńskich Nowosielskiej z 1931 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. **UTRACONY W LATACH 1942–1945.**

Gift of Zofia Nowosielska née Sygietyńska in 1931. Deposited in MNW in March 1942. **LOST 1942–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1931, s. 9; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 806; Katalog TZSP, 1935, s. 40, poz. 806; Katalog TZSP, 1938, s. 42, poz. 806; Archiwum MNW, 706, poz. Z.908.

807

Gierymski Aleksander (1850–1901)

Saska Kępa

Saska Kępa [District of Warsaw]

ołówek, tusz, gwasz, papier na kartonie | pencil, ink, gouache on paper mounted on paperboard, 22 x 30, I

- Dar Zofii z Sygietyńskich Nowosielskiej z 1931 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 6 sierpnia 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of Zofia Nowosielska née Sygietyńska in 1931. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 6 August 1945 and incorporated into the collection of MNW.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.702 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1931, s. 9; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 807; Katalog TZSP, 1935, s. 40, poz. 807; Katalog TZSP, 1938, s. 42, poz. 807; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1124; Rewindykacje, poz. Rew.2192.

Gieryski Aleksander (1850–1901)

*Świątynia Sybilli w Puławach, 1883**Temple of the Sibyl in Puławy, 1883*

tusz, ołówek, gwasz, papier | ink, pencil, and gouache on paper, 30 x 23

- Dar Zofii z Sygietyńskich Nowosielskiej z 1931 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 24 lipca 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of Zofia Nowosielska née Sygietyńska in 1931. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 24 July 1945 and incorporated into the collection of MNW.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.160078 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1931, s. 9; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 808; Katalog TZSP, 1935, s. 40, poz. 808; Katalog TZSP, 1938, s. 42, poz. 808; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1089; Rewindykacje, poz. Rew.5334.

809

Gierymski Aleksander (1850–1901)

Szkice
Sketches

ołówek, tusz, papier | pencil and ink on paper, 32 x 53

- Dar Zofii z Sygietyńskich Nowosielskiej z 1931 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Zofia Nowosielska née Sygietyńska in 1931. **LOST 1939–1945.**

- nicsygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1931, s. 8; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 809; Katalog TZSP, 1935, s. 40, poz. 809; Katalog TZSP, 1938, s. 42, poz. 809.

810

Stankiewicz Zofia (1862–1955)

Jezioro Łot
Lake Łot

linoryt, papier | linocut on paper, 29 x 42

- Zakupiony w 1932 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1932. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.24380 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1932, s. 10; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 810; Katalog TZSP, 1935, s. 40, poz. 810; Katalog TZSP, 1938, s. 42, poz. 810; Archiwum MNW, 706, poz. Z.587.

811

Kraśnik Zdzisław (1881–1964)

Jarmark w Miechowie (Jarmark w miasteczku)
Market in Miechów (Market in a Small Town)

akwarela, papier | watercolour on paper, 69,5 x 86

- Zakupiony z funduszu Aleksandra Temlera w 1932 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased from the funds of Aleksander Temler in 1932. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Z. Kraśnik*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.W.7039 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1932, s. 10; Katalog TZSP, 1933, s. 29, poz. 811; Katalog TZSP, 1935, s. 40, poz. 811; Katalog TZSP, 1938, s. 42, poz. 811; Archiwum MNW, 706, poz. Z.626.

812

Męcina-Krzesz Józef Feliks (1860–1934)

Portret damy
Portrait of a Lady

olej, płótno | oil on canvas, 105 x 57

- Dar anonimowy z 1932 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Anonymous gift in 1932. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.g. | sig. u.l.: *J.Męcina Krzesz.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2164 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1932, s. 9; Katalog TZSP, 1933, s. 30, poz. 812; Katalog TZSP, 1935, s. 40, poz. 812; Katalog TZSP, 1938, s. 42, poz. 812; Archiwum MNW, 706, poz. Z.559.

813

Cieślowski Tadeusz, syn | son (1895–1944)

Rycina staromiejska, X 1931
Old-town Print, October 1931

drzeworyt, papier | woodcut on paper, 43,4 x 29,5

- Zakupiony w 1933 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1933. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *T.Cieślowski syn. X.1931*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.W.1412/1 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1933, s. 9; Katalog TZSP, 1933, s. 30, poz. 813; Katalog TZSP, 1935, s. 40, poz. 813;
Katalog TZSP, 1938, s. 43, poz. 813.

814

Nartowski Tadeusz (1892–1971)

Nokturn
Nocturne

akwarela, papier | watercolour on paper, 45 x 59

- Zakupiony w 1933 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1933. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Nartowski*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182649 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie za rok 1933, s. 9; Katalog TZSP, 1933, s. 30, poz. 814; Katalog TZSP, 1935, s. 40, poz. 814; Katalog TZSP, 1938, s. 43, poz. 814; Archiwum MNW, 706, poz. Z.128.

815

Piotrowski Wacław (1887–1967)

Pan Benedykt, 1933

Mr. Benedict, 1933

olej, ołówek, papier | oil and pencil on paper, 70,3 x 53,3

- Zakupiony w 1933 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 6 sierpnia 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.
Purchased in 1933. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 6 August 1945 and incorporated into the collection of MNW.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Wacław Piotrowski | Warszawa 1933*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.419 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1933, s. 9; Katalog TZSP, 1933, s. 30, poz. 815; Katalog TZSP, 1935, s. 40, poz. 815; Katalog TZSP, 1938, s. 43, poz. 815; Archiwum MNW, 706, poz. Z.564.

816

Streitt Franciszek (1839–1890)

Pielgrzymka (Procesja), 1873

Pilgrimage (Procession), 1873

olej, płótno | oil on canvas, 17,5 x 40

- Zakupiony od Władysława Heinricha w 1933 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased from Władysław Heinrich in 1933. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *F Streitt 873* (drapana | scratched)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2566 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1933, s. 9; Katalog TZSP, 1933, s. 30, poz. 816; Katalog TZSP, 1935, s. 40, poz. 816; Katalog TZSP, 1938, s. 43, poz. 816; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1110.

817

Kędzierski Apoloniusz (1861–1939)

Domostwo w Przysusze (Stare domostwo), 1880

Farmstead in Przysucha (Old Farmstead), 1880

akwarela, papier | watercolour on paper, 17 x 27

- Zakupiony na własność Towarzystwa, włączony do zbiorów w 1933 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased for the Society, incorporated into the collection in 1933. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: A. Kędzierski | *Przysucha 1880 r.*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182695 MNW

- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1933, s. 10; Katalog TZSP, 1933, s. 30, poz. 817; Katalog TZSP, 1935, s. 40, poz. 817; Katalog TZSP, 1938, s. 43, poz. 817; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1118.

818

Gieryski Aleksander (1850–1901)

Bretonka
Bretonian Woman

gwasz, papier | gouache on paper, 31 x 24

- Zapis Leona Papińskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Włączony do zbiorów w 1932 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 24 lipca 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Bequest of Leon Papiński on 16 July 1915, conveyed in 1929. Incorporated into the collection in 1932. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 24 July 1945 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.g. | sig. u.r.: *A. GIERYMSKI*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.160079 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 10; Sprawozdanie TZSP za rok 1932, s. 10; Sprawozdanie TZSP za rok 1933, s. 10; Katalog TZSP, 1933, s. 30, poz. 818; Katalog TZSP, 1935, s. 41, poz. 818; Katalog TZSP, 1938, s. 43, poz. 818; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1137; Rewindykacje, poz. Rew.5322.

819

Kostrzewski Franciszek (1826–1911)

List od tatusia, 1892

Letter from Daddy, 1892

akwarela, papier | watercolour on paper, 32 x 26

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Włączony do zbiorów w 1932 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. Incorporated into the collection in 1932. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *F Kostrz...* 92

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1929; Sprawozdanie TZSP za rok 1932, s. 10; Sprawozdanie TZSP za rok 1933, s. 10; Katalog TZSP, 1933, s. 30, poz. 819; Katalog TZSP, 1935, s. 41, poz. 819; Przewodnik TZSP nr 117, 1936, s. 24, poz. 78; Katalog TZSP, 1938, s. 43, poz. 819.

820

Piotrowski Antoni Adam (1853–1924)

Bułgarka

Bulgarian Woman

olej, tektura | oil on cardboard, 28 x 20

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Włączony do zbiorów w 1932 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. Incorporated into the collection in 1932. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *A. Piotrowski*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 10; Sprawozdanie TZSP za rok 1932, s. 10; Sprawozdanie TZSP za rok 1933, s. 10; Katalog TZSP, 1933, s. 30, poz. 820; Katalog TZSP, 1935, s. 41, poz. 820; Katalog TZSP, 1938, s. 43, poz. 820; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 10, poz. 103.

821

Wodzinowski Wincenty (1866–1940)

Głowa wieśniaczki

Head of a Peasant Woman

olej, deska | oil on panel, 33 x 27

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Włączony do zbiorów w 1932 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrane przez Niemców do dekoracji mieszkania Stadtdirektora Maxa Bechera, w Al. Ujazdowskich 27 w Warszawie 28 września 1940 r. Zwrocony 22 października 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. Incorporated into the collection in 1932. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans on 28 September 1940 to decorate the dwelling of Stadtdirektor Max Becher at 27. Al. Ujazdowskie in Warsaw. Returned on 22 October 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *W. Wodzinowski*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1289 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 11; Sprawozdanie TZSP za rok 1932, s. 10; Sprawozdanie TZSP za rok 1933, s. 10; Katalog TZSP, 1933, s. 30, poz. 821; Katalog TZSP, 1935, s. 41, poz. 821; Katalog TZSP, 1938, s. 43, poz. 821; Archiwum MNW, 679, s. 16.

822

Stachiewicz Piotr (1858–1938)

Kniahini Kurcewiczowa, [1896]

Russian Princess Kurcewiczowa, [1896]

węgiel, papier na tekturze | charcoal on paper mounted on cardboard, 59 x 43,5

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Włączony do zbiorów w 1932 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929. Incorporated into the collection in 1932. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *P. St – Kniahini K*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.14685 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 8; Sprawozdanie TZSP za rok 1933, s. 10; Katalog TZSP, 1933, s. 30, poz. 822; Katalog TZSP, 1935, s. 41, poz. 822; Katalog TZSP, 1938, s. 43, poz. 822; Archiwum MNW, 706, poz. Z.665.

823

Stachiewicz Piotr (1858–1938)

Helena Kurcewiczówna, [1896]

kredka, tektura | crayon on cardboard, 52 x 40

- Zapis Leona Papińskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Włączony do zbiorów w 1932 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Leon Papiński on 16 July 1915, conveyed in 1929. Incorporated into the collection in 1932. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *PStachiewicz*
napis pod sygnaturą | inscription below: *Helena Kurcewiczówna*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.14684 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 11; Sprawozdanie TZSP za rok 1933, s. 10; Katalog TZSP, 1933, s. 30, poz. 823; Katalog TZSP, 1935, s. 41, poz. 823; Katalog TZSP, 1938, s. 43, poz. 823.

824

Tondos Stanisław (1854–1917)

Widok z Sukiennic w Krakowie
View from Cloth Hall in Cracow

akwarela, papier | watercolour on paper, 58 x 42

- Zapis Leona Papińskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Włączony do zbiorów w 1932 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Leon Papiński on 16 July 1915, conveyed in 1929. Incorporated into the collection in 1932. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Tondos*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 184211 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 11; Sprawozdanie TZSP za rok 1933, s. 10; Katalog TZSP, 1933, s. 30, poz. 824; Katalog TZSP, 1935, s. 41, poz. 824; Katalog TZSP, 1938, s. 43, poz. 824; Archiwum MNW, 706, poz. Z.675.

825

Bunsch Adam (1896–1969)

Dzieci w lesie, 1933

Children in the Forest, 1933

pastel, papier | pastel on paper, 64 x 48

- Zakupiony w 1933 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1933. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *Adam Bunsch 1933*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 183281 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1933, s. 10; Katalog TZSP, 1935, s. 41, poz. 825; Katalog TZSP, 1938, s. 43, poz. 825; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1054.

826

Grott Teodor (1884–1972)

Akt w oknie
Nude in a Window

akwarela, papier | watercolour on paper, 83 x 51

■ Zakupiony w 1933 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. **UTRACONY W LATACH 1942–1945.**

Purchased in 1933. Deposited in MNW in March 1942. **LOST 1942–1945.**

■ sygn. | sig.: *Teod. Grott -*

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 87, 1933, s. 4, poz. 24; Sprawozdanie TZSP za rok 1933, s. 10; Katalog TZSP, 1935, s. 41, poz. 826; Katalog TZSP, 1938, s. 43, poz. 826; Archiwum MNW, 706, poz. Z.788.

827

Skoczylas Władysław (1883–1934)

Kopanie kartofli
Digging for Potatoes

drzeworyt, papier | woodcut on paper, 26 x 41

- Zakupiony w 1933 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1933. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *W. Skoczylas*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.W.6822 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1933, s. 10; Katalog TZSP, 1935, s. 41, poz. 827; Katalog TZSP, 1938, s. 43, poz. 827;
Archiwum MNW, 706, poz. Z.644.

828

Filipkiewicz Stefan (1879–1944)

Odwilż w Tatrach, 1933

Thaw in the Tatra Mountains, 1933

olej, płótno | oil on canvas, 70 x 94

- Zakupiony w 1933 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1933. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Stefan Filipkiewicz 1933*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 88, 1933, s. 2, poz. 17; Sprawozdanie TZSP za rok 1933, s. 10; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 10, poz. 62, ilustr.; Katalog TZSP, 1935, s. 41, poz. 828; Katalog TZSP, 1938, s. 43, poz. 828; Archiwum MNW, 706, poz. Z.606; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 4, poz. 31; Straty MP, 1998, s. 64, poz. 68, ilustr.

- **Negatyw w MNW nr 5116 | Negative in MNW no. 5116**

829

Karpiński Alfons (1875–1961)

Róże, 1933

Roses, 1933

olej, tektura | oil on cardboard, 59 x 92

- Zakupiony w 1933 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1933. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.śr | sig. c.l.: *A. Karpiński. 33.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 5167 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1933, s. 10; Katalog TZSP, 1935, s. 41, poz. 829; Katalog TZSP, 1938, s. 43, poz. 829;
Archiwum MNW, 706, poz. Z.746.

830

Kamiński Antoni (1860–1933)

Miłość i śmierć (Figlarze; Na cmentarzu), [1896]

Love and Death (Pranksters; At the Cemetery), [1896]

węgiel, kreda, papier na płótnie | charcoal and chalk on paper mounted on canvas, 111 x 139,6

- Dar pp. Robertson z 1934 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of M/M Robertson in 1934. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Antoni Kamiński*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 130298 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 7; Katalog TZSP, 1935, s. 41, poz. 830; Katalog TZSP, 1938, s. 43, poz. 830; Archiwum MNW, 706, poz. Z.403.

831

Drabik Wincenty (1881–1933)

Projekt dekoracji do baletu „Pan Twardowski”
Design for Stage Set of the Ballet “Mr. Twardowski”

gwasz, farba, papier | gouache and paint on paper, 61,5 x 89,5

- Zakupiony w 1934 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1934. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *WDrabik*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.W.7032 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Katalog TZSP, 1935, s. 41, poz. 831; Katalog TZSP, 1938, s. 43, poz. 831;
Archiwum MNW, 706, poz. Z.779.

832

Nartowski Tadeusz (1892–1971)

Wnętrze kościoła Dominikanów w Wilnie
Interior of the Dominican Church in Vilnius

ołówek, akwarela, karton | pencil and watercolour on paperboard, 76,5 x 57,3

- Zakupiony w 1934 r. (w Sprawozdaniu z 1934 r. wymieniona została akwarela *Pod szronem*, wymiary 68 × 50). Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1934 (the Report for 1934 lists the watercolour *Under the Frost*, dim. 68 × 50). Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Nartowski* | *Wilno*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.W.7030 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1935, s. 41, poz. 832; Katalog TZSP, 1938, s. 44, poz. 832; Archiwum MNW, 706, poz. Z.755.

833

Czachórski Władysław (1850–1911)

Portret Marii z Popielów Godlewskiej, 1887
Portrait of Maria Godlewska née Popiel, 1887

olej, płótno | oil on canvas, 35 x 26

- Dar Marii Godlewskiej z 1934 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 29 maja 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of Maria Godlewska in 1934. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 29 May 1946 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.g. | sig. u.r.: *Czachórski 1887*. | *Grabowczyk*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2159 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 7; Katalog TZSP, 1935, s. 41, poz. 833; Katalog TZSP, 1938, s. 44, poz. 833; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1161; Rewindykacje, poz. Rew.8675.

834

Wasilkowska-Nostitz Maria (1858–1922)

Autoportret

Self-Portrait

olej, płótno | oil on canvas, 112 x 75

- Dar Aniela Wasilewskiej z 1934 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Aniela Wasilewska in 1934. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *M. N. Wasilkowska*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 802 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 7; Katalog TZSP, 1935, s. 41, poz. 834; Katalog TZSP, 1938, s. 44, poz. 834; Archiwum MNW, 706, poz. Z.620.

835

Wasilkowska-Nostitz Maria (1858–1922)

Portret malarza Kazimierza Wasilkowskiego
Portrait of the Painter Kazimierz Wasilkowski

kredka, papier | crayon on paper, 28 x 19

- Dar Aniela Wasilewskiej z 1934 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Aniela Wasilewska in 1934. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *M. Wasilkowska*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.7984 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 7; Katalog TZSP, 1935, s. 41, poz. 835; Katalog TZSP, 1938, s. 44, poz. 835; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1097.

836

Rupniewski Jerzy (1888–1950)

Holenderski pejzaż z Helu, 1934

Dutch Landscape from the Hel Peninsula, 1934

akwarela, papier | watercolour on paper, 73 x 102

- Zakupiony w 1934 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrany przez Niemców do dekoracji Kasino des Höheren SS und Polizeiführers im GG w pałacu Blanka 16 października 1940 r. **UTRACONY W 1940 R.**

Purchased in 1934. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans on 16 October 1940 to decorate Kasino des Höheren SS und Polizeiführers im GG in Blank Palace. **LOST 1940.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *I. RUPNIEWSKI. HEL 34.*

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 96, 1934, s. 8, poz. 105; Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Katalog TZSP, 1935, s. 41, poz. 836; Przewodnik TZSP nr 120, 1937, s. 12, poz. 79; Katalog TZSP, 1938, s. 44, poz. 836; Archiwum MNW, 679, s. 12.

- **Negatyw w MNW nr 10469; repr. archiwalia | Negative in MNW no. 10469; archival reproduction**

837

Natęcz Włodzimierz Jan (1865–1946)

Międzymorze, 1931

Isthmus, 1931

olej, tektura | oil on cardboard, 22,7 x 72,8

- Zakupiony w 1934 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 24 lipca 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.
Purchased in 1934. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 24 July 1945 and incorporated into the collection of MNW.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Włodz. Natęcz 1931* (w katalogu | in the catalogue: 1932)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 3091 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Katalog TZSP, 1935, s. 41, poz. 837; Katalog TZSP, 1938, s. 44, poz. 837; Rewindykacje, poz. Rew.5306.

838

Świerzyński Saturnin (1820–1883)

Wnętrze Katedry na Wawelu, 1880

Interior of Wawel Cathedral, 1880

olej, płótno | oil on canvas, 133,5 x 94

- Zakupiony w 1934 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1934. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Saturnin Świerzyński* | 1880.
na odwrocie | on the back: *Widok na Chór i nawę główną z pod Kaplicy S-go Sta* | *nisława w Katedrze na Wawelu*
malował r. 1880 Saturnin Świerzyński
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2084 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Katalog TZSP, 1935, s. 42, poz. 838; Katalog TZSP, 1938, s. 44, poz. 838;
Archiwum MNW, 706, poz. Z.409.

839

Stryjeńska Zofia (1891–1976)

Światowit, z cyklu „*Bogowie słowiańscy*”, 1934
Swiatovit, from the cycle “*Slavonic Deities*”, 1934

kredka, ołówek, gwasz, papier na tekturze | crayon, pencil and gouache on paper mounted on cardboard, 67,6 x 45,6

- Zakupiony w 1934 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1934. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: Z. Stryjeńska 1934 (w katalogu | in the catalogue: 1944)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.W.7084 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Katalog TZSP, 1935, s. 42, poz. 839; Katalog TZSP, 1938, s. 44, poz. 839; Archiwum MNW, 706, poz. Z.509.

840

Stryjeńska Zofia (1891–1976)

Radegast, z cyklu „Bogowie słowiańscy”, 1934

Radegast, from the cycle “Slavonic Deities”, 1934

kredka, papier na tekturze | crayon on paper mounted on cardboard, 71,6 x 46,3

- Zakupiony w 1934 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1934. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. śr.d. | sig. l.c.: *Z. Stryjeńska 1934*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.W.7086 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Katalog TZSP, 1935, s. 42, poz. 840; Katalog TZSP, 1938, s. 44, poz. 840; Archiwum MNW, 706, poz. Z.508.

841

Stryjeńska Zofia (1891–1976)

Pogoda, z cyklu „Bogowie słowiańscy”, 1934
Pogoda, from the cycle “Slavonic Deities”, 1934

kredka, papier na tekturze | crayon on paper mounted on cardboard, 73,7 x 50

- Zakupiony w 1934 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1934. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. śr.d. | sig. l.c.: Z. Stryjeńska 1934
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.W.7097 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Katalog TZSP, 1935, s. 42, poz. 841; Katalog TZSP, 1938, s. 44, poz. 841;
Archiwum MNW, 706, poz. Z.506

842

Stryjeńska Zofia (1891–1976)

Trygław ze Szczecina, z cyklu „Bogowie słowiańscy”, 1934

Tryglaw from Szczecin, from the cycle “Slavonic Deities”, 1934

kredka, papier na tekturze | crayon on paper mounted on cardboard, 73,9 x 49,8

- Zakupiony w 1934 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1934. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. śr.d. | sig. l.c.: *Z. Stryjeńska 1934*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.W.7093 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Katalog TZSP, 1935, s. 42, poz. 842; Katalog TZSP, 1938, s. 44, poz. 842; Archiwum MNW, 706, poz. Z.500.

843

Stryjeńska Zofia (1891–1976)

Swaróg z Radogoszczy, z cyklu „Bogowie słowiańscy”, 1934

Swarog from Radogoszcz, from the cycle “Slavonic Deities”, 1934

kredka, papier na tekturze | crayon on paper mounted on cardboard, 73 x 49,4

- Zakupiony w 1934 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1934. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: Z. Stryjeńska 1934
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.W.7095 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Katalog TZSP, 1935, s. 42, poz. 843; Katalog TZSP, 1938, s. 44, poz. 843;
Archiwum MNW, 706, poz. Z.499.

844

Stryjeńska Zofia (1891–1976)

Kupało, z cyklu „Bogowie słowiańscy”, 1934
Kupało, from the cycle “Slavonic Deities”, 1934

kredka, papier na tekturze | crayon on paper mounted on cardboard, 73 x 50

- Zakupiony w 1934 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1934. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Z. Stryjeńska 1934*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.W.7092 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Katalog TZSP, 1935, s. 42, poz. 844; Katalog TZSP, 1938, s. 44, poz. 844;
Archiwum MNW, 706, poz. Z.501.

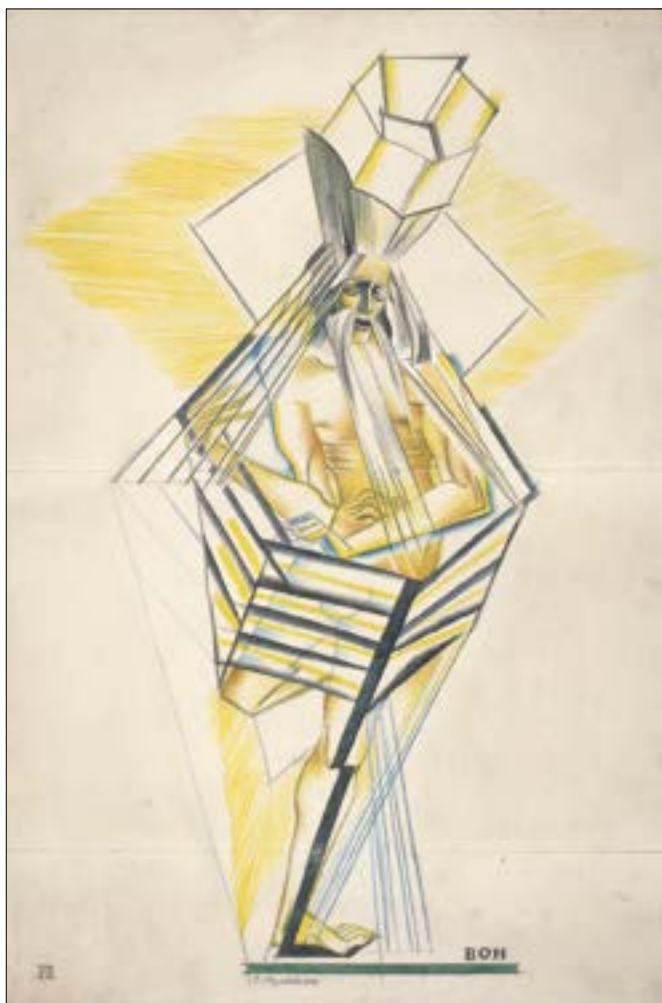
845

Stryjeńska Zofia (1891–1976)

Boh, z cyklu „Bogowie słowiańscy”, 1934

Boh, from the cycle “Slavonic Deities”, 1934

kredka, papier na tekturze | crayon on paper mounted on cardboard, 72,5 x 49,5

- Zakupiony w 1934 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1934. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. ś.r.d. | sig. l.c.: Z. Stryjeńska 1934
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.W.7088 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Katalog TZSP, 1935, s. 42, poz. 845; Katalog TZSP, 1938, s. 44, poz. 845;
Archiwum MNW, 706, poz. Z.503.

846

Stryjeńska Zofia (1891–1976)

Dziedzilia, z cyklu „Bogowie słowiańscy”, 1934
Dziedzilia, from the cycle “Slavonic Deities”, 1934

kredka, gwasz, papier na tekturze | crayon, gouache on paper mounted on cardboard, 73 x 49,9

- Zakupiony w 1934 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1934. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. ś.r.d. | sig. l.c.: *Z. Stryjeńska 1934*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.W.7085 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Katalog TZSP, 1935, s. 42, poz. 846; Katalog TZSP, 1938, s. 44, poz. 846;
Archiwum MNW, 706, poz. Z.495.

847

Stryjeńska Zofia (1891–1976)

Warwas z Rugii, z cyklu „Bogowie słowiańscy”, 1934

Warwas from Rugia, from the cycle “Slavonic Deities”, 1934

kredka, gwasz, papier na tekturze | crayon, gouache on paper mounted on cardboard, 73 x 49,8

- Zakupiony w 1934 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1934. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. śr.d. | sig. l.c.: *Z. Stryjeńska 1934*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.W.7096 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Katalog TZSP, 1935, s. 42, poz. 847; Katalog TZSP, 1938, s. 44, poz. 847; Archiwum MNW, 706, poz. Z.502.

848

Stryjeńska Zofia (1891–1976)

Perkun, z cyklu „Bogowie słowiańscy”, 1934

Perkunas, from the cycle “Slavonic Deities”, 1934

kredka, papier na tekturze | crayon on paper mounted on cardboard, 72,5 x 49,8

- Zakupiony w 1934 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1934. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. śr.d. | sig. l.c.: *Z. Stryjeńska 1934*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.W.7094 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Katalog TZSP, 1935, s. 42, poz. 848; Katalog TZSP, 1938, s. 44, poz. 848; Archiwum MNW, 706, poz. Z.498.

849

Stryjeńska Zofia (1891–1976)

Marzanna, z cyklu „Bogowie słowiańscy”, 1934
Marzanna, from the cycle “Slavonic Deities”, 1934

kredka, gwasz, papier na tekturze | crayon, gouache on paper mounted on cardboard, 73,3 x 50

- Zakupiony w 1934 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1934. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. śr.d. | sig. l.c.: *Z. Stryjeńska 1934*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.W.7087 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Katalog TZSP, 1935, s. 42, poz. 849; Katalog TZSP, 1938, s. 44, poz. 849; Archiwum MNW, 706, poz. Z.496.

850

Stryjeńska Zofia (1891–1976)

Dydek, z cyklu „Bogowie słowiańscy”, 1934

Dydek, from the cycle “Slavonic Deities”, 1934

kredka, papier na tekturze | crayon on paper mounted on cardboard, 73,1 x 50

- Zakupiony w 1934 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1934. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. śr.d. | sig. l.c.: *Z. Stryjeńska 1934*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.W7090 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Katalog TZSP, 1935, s. 42, poz. 850; Katalog TZSP, 1938, s. 45, poz. 850; Archiwum MNW, 706, poz. Z.497.

851

Stryjeńska Zofia (1891–1976)

Wolos, z cyklu „Bogowie słowiańscy”, 1934
Wolos, from the cycle “Slavonic Deities”, 1934

kredka, papier na tekturze | crayon on paper mounted on cardboard, 73 x 50

- Zakupiony w 1934 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1934. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: Z. Stryjeńska 1934
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.W.7091 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Katalog TZSP, 1935, s. 42, poz. 851; Katalog TZSP, 1938, s. 45, poz. 851;
Archiwum MNW, 706, poz. Z.507

852

Stryjeńska Zofia (1891–1976)

Peruga, z cyklu „Bogowie słowiańscy”, 1934
Peruga, from the cycle “Slavonic Deities”, 1934

kredka, papier na tekturze | crayon on paper mounted on cardboard, 73,1 x 49,9

- Zakupiony w 1934 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1934. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. śr.d. | sig. l.c.: *Z. Stryjeńska 1934*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.W.7089 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Katalog TZSP, 1935, s. 42, poz. 852; Katalog TZSP, 1938, s. 45, poz. 852; Archiwum MNW, 706, poz. Z.504.

853

Stryjeńska Zofia (1891–1976)

Lelum, z cyklu „Bogowie słowiańscy”, 1934
Lelum, from the cycle “Slavonic Deities”, 1934

kredka, ołówek, gwasz, papier na tekturze | crayon, pencil and gouache on paper mounted on cardboard, 73,4 x 50

- Zakupiony w 1934 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1934. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. śr.d. | sig. l.c.: *Z. Stryjeńska 1934*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.W.7098 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Katalog TZSP, 1935, s. 42, poz. 853; Katalog TZSP, 1938, s. 45, poz. 853; Archiwum MNW, 706, poz. Z.505.

854

Trzebiński Marian (1871–1942)

Autoportret
Self-Portrait

kredka, papier | crayon on paper, 47 x 38

- Dar autora z 1935 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony nie bardzo”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist in 1935. Mentioned in a list compiled in the Society’s building on 20 September 1939, with the note: “slightly damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn.l.śr.: *M. Trzebiński*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 184606 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1935, s. 11; Katalog TZSP, 1935, s. 42, poz. 854; Katalog TZSP, 1938, s. 45, poz. 854; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.566.

855

Pruszkowski Witold (1846–1896)

Chłopiec włoski, 1882

Italian Boy, 1882

olej, płótno | oil on canvas, 139 x 107

- Dar Jerzego Pruszkowskiego z 1935 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**
Gift of Jerzy Pruszkowski in 1935. **LOST 1939–1945.**
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Witold Pruszkowski | w Mnikowie 1882*
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1935, s. 11; Katalog TZSP, 1935, s. 42, poz. 855; Katalog TZSP, 1938, s. 45, poz. 855; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 10, poz. 106; Straty MP, 1998, s. 216, poz. 299, ilustr.
- **Negatyw w MNW nr 225639, z repr. | Negative in MNW no. 225639, based on reproduction**

856

Ziomek Teodor (1874–1937)

W marcu (Nastrój)

In March (Ambiance)

olej, płótno | oil on canvas, 88 x 126 (87 x 125)

Teodor Ziomek,
Pejzaż zimowy "W marcu".

Olejny na płótnie, 87 x 125 cm.-
Sygn. u dołu z prawej: T. Ziomek.
Własność Towarzystwa Zachęty Sztuk
Pięknych w Warszawie Nr 856.

Oba te przedmioty: obraz T. Ziomeka
ze zbiorów Zachęty i dywan ze zbiorów
Museum Balniederkego wybrał 8. II. 1940
dr. Mühlmann. Odbierane tego dnia
do pałacu Brühlańskiego do gospodyni
gubernatorki Frau Brandt.

Stefan Roszakiewicz

- Zakupiony w 1935 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrany przez Niemców do dekoracji pałacu Brühla 8 lutego 1940 r. do gospodyni Frau Brandt. **UTRACONY W 1940 R.**

Purchased in 1935. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans on 8 February 1940 to decorate Brühl Palace, for housekeeper Frau Brandt. **LOST 1940.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Teodor Ziomek*

■ Bibliografia | Bibliography:

Przewodnik TZSP nr 108, 1935, s. 35, poz. 11, ilustr.; Sprawozdanie TZSP za rok 1935, s. 11; Katalog TZSP, 1935, s. 42, poz. 856; Przewodnik nr 136, 1938, s. 9, poz. 28; Katalog TZSP, 1938, s. 45, poz. 856; Archiwum MNW, 679, s. 22; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 14, poz. 156.

- Repr. archiwalia; negatyw w MNW nr 5827 | Archival reproduction; negative in MNW no. 5827

857

Domaradzki Stefan (1897–1983)

Świt nad Jasiołdą, 1934

Dawn on the Jasiołda River, 1934

olej, tektura | oil on cardboard, 65 x 100

- Zakupiony na własność Towarzystwa w 1934 r., włączony do zbiorów w 1936 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased for the Society in 1934, incorporated into the collection in 1936. Deposited in MNW in November 1939. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *S. Domaradzki Sieliszczce nad Jasiołdą – 1934*

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 98, 1934; s. 21, poz. 31; Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Sprawozdanie TZSP za rok 1935, s. 11; Katalog TZSP, 1935, s. 42, poz. 857; Katalog TZSP, 1938, s. 45, poz. 857; Archiwum MNW, 706, poz. Z.142.

858

Weiss Wojciech (1875–1950)

Martwa natura

Still Life

olej, płótno | oil on canvas, 65 x 82

- Zakupiony w 1935 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrany przez Niemców do dekoracji Kasino des Höheren SS und Polizeiführers im GG w pałacu Blanka 16 października 1940 r. **UTRACONY W 1940 R.**

Purchased in 1935. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans on 16 October 1940 to decorate Kasino des Höheren SS und Polizeiführers im GG in Blank Palace. **LOST 1940.**

- sygn. | sig.: *WWeiss*

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 102, 1935, s. 14, poz. 139; Sprawozdanie TZSP za rok 1935, s. 11; Katalog TZSP, 1935, s. 42, poz. 858; Katalog TZSP, 1938, s. 45, poz. 858; Archiwum MNW, 679, s. 12; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 13, poz. 141.

859

Podgórski Stanisław (1882–1964)

Przedwiośnie

Early Spring

olej, płótno | oil on canvas, 81 x 107

- Zakupiony w 1935 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1935. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 5027 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1935, s. 11; Katalog TZSP, 1935, s. 43, poz. 859; Katalog TZSP, 1938, s. 45, poz. 859; Archiwum MNW, 706, poz. Z.580.

860

Pautsch Fryderyk (1877–1950)

Stara Hucułka, 1930

Old Hucuł Woman, 1930

olej, płótno na tekturze | oil on canvas mounted on cardboard, 90 x 66

- Zakupiony w 1935 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1935. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *FPautsch*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 544 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1935, s. 11; Katalog TZSP, 1935, s. 43, poz. 860; Katalog TZSP, 1938, s. 45, poz. 860;
Archiwum MNW, 706, poz. Z.3.

861

Badowski Zygmunt (1881–1959)

Poleszuk, 1934

Man of Polesie, 1934

kredka, papier | crayon on paper, 82 x 54

- Zakupiony w 1935 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1935. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *Z. Badowski, Sieliszczce 1934*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 98, 1934; s. 19, poz. 6; Sprawozdanie TZSP za rok 1935, s. 11; Katalog TZSP, 1935, s. 43, poz. 861; Katalog TZSP, 1938, s. 45, poz. 861; Archiwum MNW, 706, poz. Z.596.

862

Kraśnik Zdzisław (1881–1964)

Kamienne Schodki w Warszawie
Stone Steps in Warsaw

akwarela, papier | watercolour on paper, 100 x 67

- Zakupiony w 1935 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony słabo”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1935. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: “slightly damaged”. **LOST 1939–1945.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Z. Kraśnik*

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 103, 1935, s. 93, poz. 243; Sprawozdanie TZSP za rok 1935, s. 11; Katalog TZSP, 1935, s. 43, poz. 862; Przewodnik TZSP nr 112, 1936, s. 47, poz. 150, ilustr.; Katalog TZSP, 1938, s. 45, poz. 862; TZSP 18–21 IX 1939.

- **Negatyw w MNW nr 6847 | Negative in MNW no. 6847**

863

Bieńkiewicz Stanisław (1855–1930?)

Złamane życie, 1894

A Broken Life, 1894

olej, płótno | oil on canvas, 70 x 100

- Dar Klary Briggs z 1935 r., zapewne tożsamy z obrazem eksponowanym w TZSP w 1895 r. Poddany zabiegom konserwatorskim w pracowni Zachęty w 1937 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Klara Briggs in 1935, probably the same as the painting exhibited at TZSP in 1895. Underwent restoration in the Society's workshop in 1937. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *St. Bieńkiewicz, Kraków 1894*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1935, s. 11; Sprawozdanie TZSP za rok 1937, s. 12; Katalog TZSP, 1938, s. 45, poz. 863.

- **Repr. w MNW nr inw. DI 33104 | Reproduction in MNW, inv. DI 33104**

864

Grocholski Stanisław (1858–1932)

Modlący się Żyd, 1892

A Jew at Prayer, 1892

olej, płótno | oil on canvas, 100 x 75

- Dar Adama Piaseckiego z 1935 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców 9 października 1944 r. do zamku Fischhorn w Zell am See w Austrii. Rewindykowany z Salzburga 24 kwietnia 1946 r. i włączony do zbiorów MNW.

Gift of Adam Piasecki in 1935. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans on 9 October 1944 to Fischhorn Castle at Zell am See in Austria, repossessed from Salzburg on 24 April 1946, and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.g. | sig. u.l.: *Sta: Grocholski | Monachium 92*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 128 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1935, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 45, poz. 864; Archiwum MNW, 706, poz. Z.546; Rewindykacje, poz. Rew.4357.

865

Ciągliński Jan (1858–1913)

Dama w kapeluszu (Portret pani Sobieskiej)
Lady with Hat (Portrait of Mrs. Sobieska)

olej, płótno | oil on canvas, 89,3 x 108

- Dar artysty dla państwa polskiego, przywieziony do Warszawy w 1926 r. i włączony do PZS. W ramach podziału zespołu dzieł J. Ciąglińskiego przekazany do Zachęty 15 kwietnia 1937 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist to the Polish state, brought to Warsaw in 1926, and incorporated into the National Collection of Art. Transferred to TZSP on 15 April 1937 as part of the division of the collection of works by J. Ciągliński. Mentioned in a list compiled in the Society’s building on 20 September 1939, with the note: “damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1870 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1935, s. 11; Ciągliński Jan; Katalog TZSP, 1938, s. 45, poz. 865; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1322.

866

Ciagliński Jan (1858–1913)

Studium portretowe kobiety
Portrait Study of a Woman

olej, płótno | oil on canvas, 98 x 71

- Dar artysty dla państwa polskiego, przywieziony do Warszawy w 1926 r. i włączony do PZS. W ramach podziału zespołu dzieł J. Ciaglińskiego przekazany do Zachęty 15 kwietnia 1937 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist to the Polish state, brought to Warsaw in 1926, and incorporated into the National Collection of Art. Transferred to TZSP on 15 April 1937 as part of the division of the collection of works by J. Ciagliński. Mentioned in a list compiled in the Society’s building on 20 September 1939, with the note: “damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4833 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1935, s. 11; Ciagliński Jan; Katalog TZSP, 1938, s. 45, poz. 866; Archiwum MNW, 706, poz. Z.893.

867

Ciągliński Jan (1858–1913)

Pocałunek, szkic akademicki

The Kiss, academic sketch

olej, płótno | oil on canvas, 44 x 34

- Dar artysty dla państwa polskiego, przywieziony do Warszawy w 1926 r. i włączony do PZS. W ramach podziału zespołu dzieł J. Ciąglińskiego przekazany do Zachęty 15 kwietnia 1937 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of the artist to the Polish state, brought to Warsaw in 1926, and incorporated into the National Collection of Art. Transferred to TZSP on 15 April 1937 as part of the division of the collection of works by J. Ciągliński. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1935, s. 11; Ciągliński Jan; Katalog TZSP, 1938, s. 45, poz. 867; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 3, poz. 25.

Wdowiszewski Czesław (1904–1982)

Portret prezydenta Gabriela Narutowicza, [1935]

Portrait of President Gabriel Narutowicz, [1935]

olej, płótno | oil on canvas, 125 x 84

- Zakupiony w 1935 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „bardzo uszkodzony”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1935. Mentioned in a list compiled in the Society’s building on 20 September 1939, with the note: “severely damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. | sig.: *C. Wdowiszewski*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MPW 3746 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1935, s. 12; Katalog TZSP, 1938, s. 45, poz. 868; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1206.

869

Chmieliński Józef (1862–1941)

Projekt pomnika Fryderyka Chopina, 25 VI 1906
Design for a Monument of Fryderyk Chopin, 25 June 1906

brąz | bronze, 102 x 34 x 59

- Dar autora z 1935 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1935. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *Józef Chmieliński* | *Lwów 25 VI 1906*
napis na podstawie | inscription on the base: *CHOPIN*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131907 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1935, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 46, poz. 869.

870

Chmieliński Józef (1862–1941)

Autoportret, 1929

Self-Portrait, 1929

olej, płótno | oil on canvas, 48,5 x 40

- Dar autora z 1935 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1935. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.g. | sig. u.r.: *J. Chmieliński 1929*.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 981 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1935, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 46, poz. 870; Archiwum MNW, 679, poz. Z.1070.

871

Madeyski Antoni (1862–1939)

Stefan Batory, płaskorzeźba, 1899

Stefan Batory, relief, 1899

marmur biały | white marble, 26 x 24

- Dar autora z 1936 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1936. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Ant. Madeyski f.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131782 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Przewodnik TZSP nr 107, 1935, s. 7, poz. 5; Sprawozdanie TZSP za rok 1936, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 46, poz. 871.

872

Simmler Józef (1823–1868)

Portret zbiorowy rodziny Simmlerów z Genewy, 1842
Group Portrait of the Simmler Family from Geneva, 1842

ołówek, papier | pencil on paper, 63 x 47

- Dar Jadwigi z Simmlerów Spiessowej (córki artysty) z 1936 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Jadwiga Spiess née Simmler (daughter of the artist) in 1936. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *J. Simmler 1842 II.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.160289 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1936, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 46, poz. 872; Archiwum MNW, 706, poz. Z.43.

873

Nehring Maciej (1901–1977)

Jezioro
Lake

akwarela, papier | watercolour on paper, 50 x 60

- Zakupiony na własność Towarzystwa w 1934 r., włączony do zbiorów w 1936 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. **UTRACONY W LATACH 1942–1945.**

Purchased for the Society in 1934, incorporated into the collection in 1936. Deposited in MNW in March 1942. **LOST 1942–1945.**

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Maciej Nehring.* | *Katlewo*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Sprawozdanie TZSP za rok 1936, s. 11; Przewodnik TZSP nr 109, 1937, s. 16, poz. 122; Katalog TZSP, 1938, s. 46, poz. 873; Archiwum MNW, 706, poz. Z.666.

- **Repr. Narodowe Archiwum Cyfrowe, sygn. 1-K-4377 | Reproduction: the National Digital Archives, inv. 1-K-4377**

874

Karny Alfons (1901–1989)

Głowa Marszałka Józefa Piłsudskiego
Head of Marshal Józef Piłsudski

granit czerwony, wys. 104 | red granite, 104 h.

- Zakupiony w 1936 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r. Depozyt w Akademii Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie.

Purchased in 1936. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945. On deposit in the Józef Piłsudski Academy of Physical Education in Warsaw.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rz.W.750 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1936, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 46, poz. 874; Bericht für April 1942.

875

Żmurko Franciszek (1859–1910)

Głowa kobiety
Head of a Woman

pastel, płótno | pastel on canvas, 55 x 49

- Zapis Leona Papieskiego z 16 lipca 1915 r., przekazany w 1929 r. Włączony do zbiorów w 1936 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Bequest of Leon Papieski on 16 July 1915, conveyed in 1929, incorporated into the collection in 1936. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Fr. Żmurko*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182707 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1929, s. 11; Sprawozdanie TZSP za rok 1936, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 46, poz. 875; Archiwum MNW, 706, poz. Z.123.

876

Bohusz-Siestrzeńcewicz Stanisław (1869–1927)

Na jarmark
To the Market

pióro, tusz, papier na tekturze | pen and ink on paper mounted on cardboard, 47 x 63

- Zakupiony na własność Towarzystwa w 1927 r., włączony do zbiorów w 1936 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 6 sierpnia 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased for the Society in 1927, incorporated into the collection in 1936. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 6 August 1945 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Siestrzeńcewicz*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 183435/2 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1927, s. 9; Sprawozdanie TZSP za rok 1936, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 46, poz. 877; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1113; Rewindykacje, poz. Rew.2073.

877

Łopieński Ignacy (1865–1944), Gottlieb Maurycy (1856–1879)

Shylock i Jessyka (według obrazu M. Gottlieba)
Shylock and Jessica (After a Painting by M. Gottlieb)

akwaforta, papier | etching on paper, 45 x 33

- Zakupiony na własność Towarzystwa w 1926 r., włączony do zbiorów w 1936 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased for the Society in 1926, incorporated into the collection in 1936. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Ignacy Łopieński*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.1683 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 9; Sprawozdanie TZSP za rok 1936, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 46, poz. 877.

878

Łopieński Ignacy (1865–1944)

Jan Matejko

akwaforta, papier | etching on paper, 33 x 26

- Zakupiony na własność Towarzystwa w 1931 r., włączony do zbiorów w 1936 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 24 lipca 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased for the Society in 1931, incorporated into the collection in 1936. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 24 July 1945 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Ign. Łopieński*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.169844 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1931, s. 9; Sprawozdanie TZSP za rok 1936, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 46, poz. 878; Archiwum MNW, 706, poz. Z.886; Rewindykacje, poz. Rew.5320.

879

Łopieński Ignacy (1865–1944), Fałat Julian (1853–1929)

Polowanie (według obrazu J. Fałata)
The Hunt (After a Painting by J. Fałat)

akwaforta, papier | etching on paper, 11 x 27

- Zakupiony na własność Towarzystwa w 1931 r., włączony do zbiorów w 1936 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased for the Society in 1931, incorporated into the collection in 1936. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Ignacy Łopieński*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.5729 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1931, s. 9; Sprawozdanie TZSP za rok 1936, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 46, poz. 879; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1268.

880

Rapacki Józef (1871–1929)

Kościół o.o. Marianów w Krakowie, 1915
Church of the Marian Fathers in Cracow, 1915

litografia, papier | lithograph on paper, 53 x 41

- Zakupiony na własność Towarzystwa, włączony do zbiorów w 1936 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased for the Society, incorporated into the collection in 1936. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Józef Rapacki 1915*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.169573 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1936, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 46, poz. 880; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1074.

881

Grabarz Antoni (1904–1965)

Muzykanci, 1933

Musicians, 1933

olej, płótno | oil on canvas, 212 x 179

- Zakupiony na własność Towarzystwa w 1934 r., włączony do zbiorów w 1936 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony słabo”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased for the Society in 1934, incorporated into the collection in 1936. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: “slightly damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: 1933 ANTONI GRABARZ A. D.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MPW 3079 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Sprawozdanie TZSP za rok 1936, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 46, poz. 881; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.702.

882

Szczygliński Henryk (1881–1944)

Chrystus błogosławiący, 1933

Christ Bestowing a Blessing, 1933

olej, płótno | oil on canvas, 120 x 130

- Zakupiony na własność Towarzystwa w 1934 r., włączony do zbiorów w 1936 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Utracony w latach 1939–1945. Odnaleziony i przekazany do MNW przez Urząd Rady Ministrów 4 maja 1954 r.
Purchased for the Society in 1934, incorporated into the collection in 1936. Deposited in MNW in November 1939. Lost 1939–1945. Found by the Office of the Council of Ministers and transferred to MNW on 4 May 1954.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Henryk Szczygliński 1933*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 884 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Sprawozdanie TZSP za rok 1936, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 46, poz. 882; Archiwum MNW, 706, poz. Z.709.

883

Miller Karol (1835–1920)

Portret Heleny Modrzejewskiej w roli Ofelii
Portrait of Helena Modrzejewska in the Role of Ophelia

olej, płótno | oil on canvas, 107 x 84 (owal | oval)

- Zakupiony w 1936 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1936. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *K. Miller*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4356 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1936, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 46, poz. 883; Archiwum MNW, 706, poz. Z.635.

884

Szymanowski Marian (?-?)

Pejzaż, 1933
Landscape, 1933

tusz, pióro, akwarela, papier | pen and ink, watercolour on paper, 48,7 x 48,4

- Zakupiony na własność Towarzystwa w 1934 r., włączony do zbiorów w 1936 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony słabo”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased for the Society in 1934, incorporated into the collection in 1936. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: "slightly damaged". Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *M. Szymanowski* | 1933
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.160302 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 8; Sprawozdanie TZSP za rok 1936, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 46, poz. 884; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.125.

885

Ossecki Wilhelm (Wilk) (1892–1958)

Portret Edwarda hr. Raczyńskiego
Portrait of Count Edward Raczyński

akwaforta, papier | etching on paper, 32 x 23

- Dar autora z 1936 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1936. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Ossecki*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Gr.Pol.169082/1 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1936, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 46, poz. 885.

886

Nieznany | Artist Unknown

Pejzaż włoski
Italian Landscape

olej, płótno | oil on canvas, 103 x 142

- Dar dra Karola Rotherta z 1936 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**
Gift of Dr. Karol Rothert in 1936. **LOST 1939–1945.**
- niesygnowany | unsigned
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1936, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 46, poz. 886.

887

Jasiński Zdzisław (1863–1932)

Czesanie lnu, 1930

Combing Flax, 1930

olej, płótno | oil on canvas, 64 x 85

- Zakupiony na własność Towarzystwa w 1927 r., włączony do zbiorów w 1936 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased for the Society in 1927, incorporated into the collection in 1936. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *ZD. JASIŃSKI. 1930 r.*

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 888 MNW

- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1927, s. 9; Album 75-lecia TZSP, ilustr. tabl. 56; Sprawozdanie TZSP za rok 1936, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 46, poz. 887; Archiwum MNW, 706, poz. Z.785.

888

Trzebiński Marian (1871–1942)

Stare domy na Rybakach w Warszawie
Old Houses in the Rybaki District in Warsaw

akwarela, papier | watercolour on paper, 51 x 69

- Zakupiony w 1936 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**
Purchased in 1936. Deposited in MNW in November 1939. **LOST 1939–1945.**
- sygn. | sig.: *M. Trzebiński, Warszawa*
- **Bibliografia | Bibliography:**
Przewodnik TZSP nr 112, 1936, s. 52, poz. 222; Sprawozdanie TZSP za rok 1936, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 47, poz. 888; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1069.
- **Negatyw w MNW 5724 | Negative in MNW no. 5724**

889

Iwanowski Błażej (1889–1966)

Autoportret, 1935

Self-Portrait, 1935

olej, sklejka | oil on plywood, 169 x 122

- Dar autora z 1936 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1936. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Błażej Iwanowski* | *Autoportret* | 1935 r.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MPW 3040 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1936, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 47, poz. 889; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1234.

890

Godecki Teofil (1849–1918)

Popiersie Aleksandra Gudowskiego, 12 IV 1884 r.

Bust of Aleksander Gudowski, 12 April 1884

marmur biały | white marble, 76 x 51 x 31 z podstawą | with base

- Dar Stefanowcj Krzywoszewskiej z 1936 r. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Stefanowa Krzywoszewska in 1936. Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. | sig.: *TG:12/IV 84 r.* (splcione | intertwined)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 131781 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1936, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 47, poz. 890.

891

Barbacki Bolesław (1891–1941)

Akt
Nude

olej, płótno | oil on canvas, 100 x 69

- Otrzymał Nagrodę Zachęty – medal srebrny na Salonie Dorocznym w 1934 r. Dar autora w 1936 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. **UTRACONY W LATACH 1942–1945.**

The artist was awarded a prize by TZSP – a silver medal at the Annual Salon in 1934. Gift of the artist in 1936. Deposited in MNW in March 1942. **LOST 1942–1945.**

- sygn. | sig.: *Barbacki*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 98, 1934; s. 19, poz. 9, ilustr.; Sprawozdanie TZSP za rok 1934, s. 4; Sprawozdanie TZSP za rok 1936, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 47, poz. 891; Archiwum MNW, 706, poz. Z.386.

- **Negatyw w MNW nr 6844 | Negative in MNW no. 6844**

892

Kuryatto Czesław (1902–1951)

Portret żony, 1936
Portrait of the Artist's Wife, 1936
olej, płótno | oil on canvas, 80 x 70

- Dar autora z 1936 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zabrany przez Niemców do dekoracji Kasino des Höheren SS und Polizeiführers im GG w pałacu Blanka 16 października 1940 r. **UTRACONY W 1940 R.**

Gift of the artist in 1936. Deposited in MNW in November 1939. Taken by the Germans on 16 October 1940 to decorate Kasino des Höheren SS und Polizeiführers im GG in Blank Palace. **LOST 1940.**

- sygn. p.g. | sig. u.r.: *Kuryatto 936* (w katalogu | in the catalogue: 1836)

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 116, 1936, s. 9, poz. 148; Sprawozdanie TZSP za rok 1936, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 47, poz. 892; Archiwum MNW, 679, s. 11.

- **Repr. „Światowid” 7 listopada 1936 r. | Reproduction: “Światowid” 7 November 1936**

893

Tański Czesław (1862–1942 lub | or 1863–1942)

Studium portretowe
Portrait Study

olej, płótno | oil on canvas, 187 x 76,5

- Dar Stanisława Chyczewskiego z 1937 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony nie bardzo”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Stanisław Chyczewski in 1937. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: "slightly damaged". Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: C. TAŃSKI
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 3949 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1937, s. 10; Katalog TZSP, 1938, s. 47, poz. 893; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1214.

894

Ciągliński Jan (1858–1913)

Mariino, wieczór księżycowy, 1908

Mariino, Moonlit Evening, 1908

olej, płótno na tekturze | oil on canvas mounted on cardboard, 26,5 x 33,6

- Dar artysty dla państwa polskiego, przywieziony do Warszawy w 1926 r. Włączony do PZS. W ramach podziału zespołu dzieł J. Ciaglińskiego przekazany do Zachęty 15 kwietnia 1937 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist to the Polish state, brought to Warsaw in 1926, and incorporated into the National Collection of Art. Transferred to TZSP on 15 April 1937 as part of the division of the collection of works by J. Ciagliński. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1880 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1937, s. 10; Ciagliński Jan; Katalog TZSP, 1938, s. 47, poz. 894.

895

Ciągliński Jan (1858–1913)

Mariino, polanka w lesie
Mariino, Clearing in the Woods

olej, płótno na tekturze | oil on canvas mounted on cardboard, 26,5 x 34,5

- Dar artysty dla państwa polskiego, przywieziony do Warszawy w 1926 r. Włączony do PZS. W ramach podziału zespołu dzieł J. Ciaglińskiego przekazany do Zachęty 15 kwietnia 1937 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist to the Polish state, brought to Warsaw in 1926, and incorporated into the National Collection of Art. Transferred to TZSP on 15 April 1937 as part of the division of the collection of works by J. Ciagliński. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 193 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1937, s. 10; Ciagliński Jan; Katalog TZSP, 1938, s. 47, poz. 895.

896

Ciągliński Jan (1858–1913)

Norymberga

Nuremberg

olej, płótno na tekturze | oil on canvas mounted on cardboard, 27 x 34,5

- Dar artysty dla państwa polskiego, przywieziony do Warszawy w 1926 r. Włączony do PZS. W ramach podziału zespołu dzieł J. Ciaglińskiego przekazany do Zachęty 15 kwietnia 1937 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist to the Polish state, brought to Warsaw in 1926, and incorporated into the National Collection of Art. Transferred to TZSP on 15 April 1937 as part of the division of the collection of works by J. Ciagliński. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1881 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1937, s. 10; Ciagliński Jan; Katalog TZSP, 1938, s. 47, poz. 896.

897

Ciągliński Jan (1858–1913)

Tarragona (Z podróży do Hiszpanii)

Tarragona (From the Trip to Spain)

olej, płótno na tekturze | oil on canvas mounted on cardboard, 33,5 x 25

- Dar artysty dla państwa polskiego, przywieziony do Warszawy w 1926 r. Włączony do PZS. W ramach podziału zespołu dzieł J. Ciąglińskiego przekazany do Zachęty 15 kwietnia 1937 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of the artist to the Polish state, brought to Warsaw in 1926, and incorporated into the National Collection of Art. Transferred to TZSP on 15 April 1937 as part of the division of the collection of works by J. Ciągliński. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 1882 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1937, s. 10; Ciągliński Jan; Katalog TZSP, 1938, s. 47, poz. 897.

898

Ruszczyc Ferdynand (1870–1936)

Z Bornholmu
From Bornholm

olej, płótno na tekturze | oil on canvas mounted on cardboard, 42,5 x 52,5

- Dar Konstantego Wróblewskiego z 1937 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Konstanty Wróblewski in 1937. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *F. Ruszczyc* (w katalogu: niesygnowany | in the catalogue: unsigned)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 455 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1937, s. 10; Katalog TZSP, 1938, s. 47, poz. 898; Archiwum MNW, 706, poz. Z.34.

899

Augustynowicz Aleksander (1865–1944)

Autoportret, 1919

Self-Portrait, 1919

akwarela, papier na tekturze | watercolour on paper mounted on cardboard, 59,7 x 45

- Dar prof. Edwarda Lotha z 1937 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of Prof. Edward Loth in 1937. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Augustynowicz* | 1919 (w katalogu | in the catalogue: Augustynowicz)
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182320 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Sprawozdanie TZSP za rok 1937, s. 10; Katalog TZSP, 1938, s. 47, poz. 899; Archiwum MNW, 706, poz. Z.38.

900

Piwarski Jan Feliks (1794–1859)

Druciarz

Tinker

gwasz, papier | gouache on paper, 40 x 29

- Dar Władysława Heinricha z 1937 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r. (nr inw. 182656 MNW). **UTRACONY PO 1945 R.**

Gift of Władysław Heinrich in 1937. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. Incorporated into the collection of MNW in 1945 (inv. 182656 MNW). **LOST AFTER 1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1937, s. 10; Katalog TZSP, 1938, s. 47, poz. 900; Archiwum MNW, 706, poz. Z.135.

901

Piotrowski Waclaw (1887–1967)

Autoportret, 1936

Self-Portrait, 1936

ołówek, kredki barwne, papier | pencil and crayon on paper, 54 x 47

- Zakupiony w 1937 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 24 lipca 1945 r. i włączony do zbiorów MNW.
Purchased in 1937. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 24 June 1945 and incorporated into the collection of MNW.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Waclaw Piotrowski 1936*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.160223 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1937, s. 10; Katalog TZSP, 1938, s. 47, poz. 901; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1047; Rewindykacje, poz. Rew.2112.

902

Römer Anna (?-?)

U wróżki (U kabalarki; Wróżka), 1926

At the Fortune-teller (At the Cabbalist; Fortune-teller), 1926

akwarela, papier | watercolour on paper, 55 x 76

- Otrzymał III Nagrodę Zachęty – medal brązowy na Salonie Dorocznym w 1926 r. Zakupiony na własność Towarzystwa w 1927 r., włączony do zbiorów w 1937 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

The artist was awarded the third prize by TZSP – a bronze medal at the Annual Salon in 1926. Purchased for the Society in 1927, incorporated into the collection in 1937. Deposited in MNW in November 1939. **LOST 1939–1945.**

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *A. S. Römer | Janopol 1926*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 5; Sprawozdanie TZSP za rok 1927, s. 9; Przewodnik TZSP nr 95, 1934, s. 22, poz. 199, ilustr.; Sprawozdanie TZSP za rok 1937, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 47, poz. 902; Archiwum MNW, 706, poz. Z.586.

- **Negatyw w MNW nr 5570 | Negative in MNW no. 5570**

903

Boruciński Michał (1885–1976)

Hucutka
Hucut Woman

akwarela, papier na tekturze | watercolour on paper mounted on cardboard, 31,3 x 26,8

- Zakupiony na własność Towarzystwa w 1927 r., włączony do zbiorów w 1937 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany ze składnicy MKiS w Bożkowic 16 października 1951 r. i włączony do zbiorów MNW.

Purchased for the Society in 1927, incorporated into the collection in 1937. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from the storage facility of MKiS in Bożków on 16 October 1951 and incorporated into the collection of MNW.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *M. BORUCIŃSKI*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.W.1554 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1927, s. 9; Sprawozdanie TZSP za rok 1937, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 47, poz. 903; Archiwum MNW, 706, poz. Z.206; Rewindykacje, poz. Rew.21777.

904

Kulesza Marian Stefan (1878–1943)

Stara porcelana, 1928

Old Porcelain, 1928

olej, płótno | oil on canvas, 48 x 46

- Zakupiony na własność Towarzystwa w 1928 r., włączony do zbiorów w 1937 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased for the Society in 1928, incorporated into the collection in 1937. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *M. Kulesza* | 1928

- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 182655 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1928, s. 7; Sprawozdanie TZSP za rok 1937, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 47, poz. 904; Archiwum MNW, 706, poz. Z.9.

905

Teodorowicz-Karpowska Helena (1900–1944)

Przy praniu
Doing Laundry

olej, płótno | oil on canvas, 106 x 80

- Zakupiony na własność Towarzystwa w 1933 r., włączony do zbiorów w 1937 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased for the Society in 1933, incorporated into the collection in 1937. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: *H. Teodorowicz-Karpowska*

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 83, 1933, s. 3, poz. 15, ilustr. Sprawozdanie TZSP za rok 1933, s. 10; Sprawozdanie TZSP za rok 1937, s. 11; Katalog TZSP, 1938, s. 47, poz. 905.

- **Repr. Przewodnik TZSP nr 83 | Reproduction: TZSP Guidebook no. 83**

906

Gumiński Władysław Heliodor (1822/1823–1898 lub | or 1825–1898)

Autoportret

Self-Portrait

olej, płótno, brak danych | oil on canvas, no data

- Dar Zofii z Gumińskich Bronikowskiej z 1937 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of Zofia Bronikowska née Gumińska in 1937. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: brak danych | no data

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1938, s. 47, poz. 906; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 5, poz. 41.

907

Siemiradzki Henryk (1843–1902)

Głowa starca

Head of an Old Man

olej, płótno | oil on canvas, 40 x 33

- Dar Marty Edwardowej Buszowej z 1938 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. z adnotacją „w ramie”. Wymieniony w spisie pod poz. 42 bez numeru jako „*Głowa siwego starca, profilem w lewo* ol. pł. 40 × 33”. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Marta Edwardowa Buszowa in 1938. Deposited in MNW in November 1939, with the note: “framed”. Mentioned in the listing under item 42, unnumbered, as *Head of a white-haired man, profile left*, oil cnv. 40 × 33. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- nicsygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4372 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1938, s. 8; Katalog TZSP, 1938, s. 47, poz. 907; Archiwum MNW, 706, poz. Z.42; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 11, poz. 116.

908

Siemiradzki Henryk (1843–1902)

Studium głowy kobiety
Study of a Woman's Head

olej, płótno | oil on canvas, 40 x 33,5

- Dar Marty Edwardowej Buszowej z 1938 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Marta Edwardowa Buszowa in 1938. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *H. Siemiradzki*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 2046 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1938, s. 8; Katalog TZSP, 1938, s. 48, poz. 908; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1066.

909

Korzeniewski Stanisław (1873–1942)

Portret Stanisława Przybyszewskiego, przed 1927

Portrait of Stanisław Przybyszewski, before 1927

olej, płótno | oil on canvas, 89,5 x 80

- Dar autora z 1938 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Gift of the artist in 1938. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.g. | sig. u.r.: *Korzeniewski*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4107 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1938, s. 8; Katalog TZSP, 1938, s. 48, poz. 909; Archiwum MNW, 706, poz. Z.239.

910

Karniewski Stanisław (1901–1948)

Wiolonczelista, 1936

Cellist, 1936

olej, płótno | oil on canvas, 180 x 140

- Zakupiony w 1938 r. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.
Purchased in 1938. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.
- sygn. p.d. | sig. l.r.: *St. Karniewski* | 1936
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 183354 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1938, s. 8; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1320.

911

Dubiński Romuald (1889–1920)

Portret Ireny Solskiej
Portrait of Irena Solska

olej, płótno | oil on canvas, 205 x 95

- Dar Marii Dubińskiej z 1938 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Maria Dubińska in 1938. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *R. Dubiński* | *R. 1914 N.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MPW 3302 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1938, s. 8; Archiwum MNW, 706, poz. Z.453.

912

Mercere Blanka (1883–1937)

Portret Władysława Mickiewicza
Portrait of Władysław Mickiewicz

olej, płótno | oil on canvas, 131 x 98,5

- Dar Wandy Mazurkiewicz (siostry artystki) z 1938 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Gift of Wanda Mazurkiewicz (sister of the artist) in 1938. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MPW 3395 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Sprawozdanie TZSP za rok 1938; Archiwum MNW, 706, poz. Z.710.

913

Lindeman Emil (1864–1945)

Peonie

Peonies

olej, płótno | oil on canvas, 48 x 62

- Dar autora z 1938 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of the artist in 1938. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: brak danych | no data

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1938, s. 8.

914

brak danych | no data

915

Wydra Jan (1902–1937)

Szopka, 1927

Nativity Scene, 1927

olej, płótno | oil on canvas, 198 x 158,5

- Zakupiony w 1938 r. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „uszkodzony średnio”. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Purchased in 1938. Mentioned in a list compiled in the Society’s building on 20 September 1939, with the note: “moderately damaged”. Deposited in MNW in November 1939. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MPW 3312 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1938, s. 8; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 706, poz. Z.716.

916

Rupniewski Jerzy (1888–1950)

Sala Biblioteki Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na Wawelu
Library of the President of the Republic of Poland in Wawel Castle

olej, płótno | oil on canvas, 100 x 70

- Zakupiony w 1938 r. Być może tożsamy z gwaszem o tym samym tytule, nagrodzonym na Salonic Dorocznym w 1937 r. (reprodukowany w Przewodniku TZSP nr 128). **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Purchased in 1938. Possibly identical with the gouache bearing the same title, awarded at the Annual Salon in 1937 (reproduced in TZSP Guidebook no. 128). **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: brak danych | no data

- **Bibliografia | Bibliography:**

Sprawozdanie TZSP za rok 1938, s. 8.

917

Nehring Maciej (1901–1977)

Na skraju lasu | At the Edge of the Forest

akwarela, papier | watercolour on paper, 50 x 60

- Dar autora z 1938 r. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Gift of the artist in 1938. **LOST 1939–1945.**

- sygn. | sig.: brak danych | no data

- **Bibliografia | Bibliography:**

Przewodnik TZSP nr 129, 1938, s. 13, poz. 169; Sprawozdanie TZSP za rok 1938, s. 8.

918

Jarosz Józef (1890–1966)

Pejzaż jesienny (brzozy) | Autumn Landscape (Birch Trees)

olej, płótno | oil on canvas, 115 x 100

- Dar członków i miłośników Zachęty z 1938 r. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. **UTRACONY W LATACH 1942–1945.**
Gift of the members and admirers of TZSP in 1938. Deposited in MNW in March 1942. **LOST 1942–1945.**
- sygn. | sig.: brak danych | no data
- **Bibliografia | Bibliography:**
Przewodnik TZSP nr 137, 1938, s. 29, poz. 57; Sprawozdanie TZSP za rok 1938, s. 8; Archiwum MNW, 706, poz. Z.183.

DEPOZYTY | DEPOSITS

DEPOZYT		
T-wa ZACHĘTY SZTUK PIĘKNYCH		
Nr	Rozmiar	cm.
Autor		
Treść		
Własność		
Akta		

1862 ZACHĘTA, WARSZAWA, STACJA 200

5001

Matejko Jan (1838–1893)

Zawieszenie dzwonu Zygmunta na wieży katedry w Krakowie w 1521 roku, 1874
Hanging the Sigismund Bell in the Tower of Cracow Cathedral in 1521, 1874

olej, płótno | oil on canvas, 94 x 189

- Depozyt Róży z Radziwiłłów hr. Czetwertyńskiej w latach 1928–1939. Zwrócony właścicielce w 1939 r. Zdeponowany w MNW 3 września 1939 r. przez Ludwika hr. Czetwertyńskiego. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 24 lipca 1945 r., wydany właścicielowi 11 stycznia 1947 r. Przekazany na własność MNW 27 października 1949 r.

Deposit of Countess Róża Czetwertyńska née Radziwiłł from 1928 to 1939. Returned to the owner in 1939. Deposited in MNW on 3 September 1939 by Count Ludwik Czetwertyński. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 24 July 1945 and returned to the owner on 11 January 1947. Ownership transferred to MNW on 27 October 1949.

- sygn. na scrcu dzwonu | sig. on the bell clapper: 1874 | *Jan Matejko*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 441 MNW
- Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1928, poz. I; Katalog TZSP, 1930, poz. I; Katalog TZSP, 1933, s. 31, poz. 5001; Katalog TZSP, 1935, s. 44, poz. 5001; Katalog TZSP, 1938, s. 49, poz. 5001; Rewindykacje, poz. Rew.2096.

5002

Matejko Jan (1838–1893)

Kazanie Skargi, 1864

Sermon of Skarga, 1864

olej, płótno | oil on canvas, 224 x 397

- Depozyt Augusta hr. Potockiego, a następnie Maurycyego hr. Zamoyskiego w TZSP w latach 1926–1939. W 1939 r. nawinięty na wałek i wywieziony do Lublina, gdzie był przechowywany wraz z *Bitwą pod Grunwaldem* najpierw w ML, a od wiosny 1941 r. zakopany pod szopą Taborów Miejskich. Przekazany do zbiorów MNW w 1949 r. W 1986 r. Jan Zamoyski podarował obraz do zbiorów Zamku Królewskiego w Warszawie i od tego czasu dzieło jest depozytem Zamku Królewskiego w Warszawie w MNW.

Deposit of Count August Potocki, subsequently Count Maurycy Zamoyski in TZSP from 1926 to 1939. In 1939, the painting was rolled onto a cylinder and moved to Lublin, where together with Matejko's *Battle of Grunwald* it was hidden, first in the Lublin Museum, then from the spring of 1941 buried under a shed of Municipal Transport. Transferred to the collection of MNW in 1949. Donated in 1986 by Jan Zamoyski to the collection of the Royal Castle in Warsaw; from that time, it is on deposit by the Royal Castle in MNW.

- nicsygnowany | unsigned
- wł. Zamek Królewski w Warszawie, nr inw. | Owned by the Royal Castle in Warsaw, inv. ZKW/2048
- Bibliografia | Bibliography:

Sprawozdanie TZSP za rok 1926, s. 6; Katalog TZSP, 1928, poz. III; Katalog TZSP, 1930, poz. III; Katalog TZSP, 1933, s. 31, poz. 5002; Katalog TZSP, 1935, s. 44, poz. 5002; Katalog TZSP, 1938, s. 49, poz. 5002; TZSP 18–21 IX 1939.

5003

Matejko Jan (1838–1893)

Portret Bony Ossowieckiej (Portret damy w perłach), 1890
Portrait of Bona Ossowiecka (Portrait of a Lady with Pearls), 1890

olej, deska | oil on panel, 84 x 67

- Depozyt Bony Ossowieckiej w latach 1928–1938. Nabyty przez MNW w 1938 r.
Deposit of Bona Ossowiecka from 1928 to 1938. Acquired by MNW in 1938.
- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Jan Matejko*
p.d. | l.r.: *r. P. 1890*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 3776 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1928, poz. V; Katalog TZSP, 1930, poz. V; Katalog TZSP, 1933, s. 31, poz. 5004; Katalog TZSP, 1935, s. 44, poz. 5004; Katalog TZSP, 1938, s. 49, poz. 5003.

5004

Weloński Pius (1849–1931)

Kalina (Ligia), 1893

marmur, wys. 180 | marble, 180 h.

- Zdeponowany przed 1928 r. (w katalogu „Pierwszego Czterdziestolecia” jako własność TZSP). Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r. Depozyt w Kancelarii Prezydenta RP, eksponowany w Pałacu Prezydenckim.

Deposited prior to 1928 (in the catalogue of the “First Forty Years” listed as the property of TZSP). Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945. On deposit in the Chancellery of the President of the Republic of Poland, exhibited in the Presidential Palace.

- sygn. | sig.: *f.P. Weloński* | *Roma 1893*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 183507 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1928, poz. VIII; Katalog TZSP, 1930, poz. VIII; Katalog TZSP, 1933, s. 31, poz. 5006; Katalog TZSP, 1935, s. 44, poz. 5006; Katalog TZSP, 1938, s. 49, poz. 5004; Czterdziestolecie TZSP, kat. 1939, s. 45, poz. 208, ilustr.

5005

Weloński Pius (1849–1931)

Prometeusz, 1896

Prometheus, 1896

brąz, wys. 255 | bronze, 255 h.

- Przed 1928 r. prawdopodobnie depozyt artysty (w katalogu „Pierwszego Czterdziestolecia” jako własność TZSP). Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r. Depozyt w Kancelarii Prezydenta RP, eksponowany w Pałacu Prezydenckim.

Probably a deposit of the artist prior to 1928 (in the catalogue of the “First Forty Years” listed as the property of TZSP). Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945. On deposit in the Chancellery of the President of the Republic of Poland, exhibited in the Presidential Palace.

- sygn. | sig.: *Pio Weloński* | *Roma* | 1896; Fond. Nelli Roma
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 183502 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1928, poz. IX; Katalog TZSP, 1930, poz. IX; Katalog TZSP, 1933, s. 31, poz. 5007; Katalog TZSP, 1935, s. 44, poz. 5007; Katalog TZSP, 1938, s. 49, poz. 5005; Bericht für April 1942.

5006

Weloński Pius (1849–1931)

Gladiator, 1892

Gladiator, 1892

marmur, wys. 224 | marble, 224 h.

- Przed 1931 r. prawdopodobnie depozyt artysty. (w katalogu „Pierwszego Czterdziestolecia” jako własność TZSP). Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r. Depozyt w Zachęcie Narodowej Galerii Sztuki.

Probably a deposit of the artist prior to 1931 (in the catalogue of the “First Forty Years” listed as the property of TZSP). Deposited in MNW in April 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945. On deposit at the Zachęta National Gallery of Art.

- sygn. | sig.: *Pio Weloński Roma 1892*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. 158406 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1933, s. 31, poz. 5009; Katalog TZSP, 1935, s. 44, poz. 5009; Katalog TZSP, 1938, s. 49, poz. 5006; Bericht für April 1942.

5007

Matejko Jan (1838–1893)

Portret dziewczynki, 1857

Portrait of a Girl, 1857

olej, tektura | oil on cardboard, 44 x 30

- Depozyt rodziny Jarońskich w latach 1933–1939. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 1. Prawdopodobnie zwrócony właścicielowi. Zakupiony przez Muzeum Okręgowe w Koninie w Salonie nr 10 PP DESA w Warszawie w 1985 r.

Deposit of the Jarońscy family from 1933 to 1939. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 1. Probably returned to the owner. Purchased by the Regional Museum in Konin in Salon no. 10 of PP DESA in Warsaw in 1985.

- sygn. | sig.: *JM 1857* (w katalogu niesygnowany | unsigned in the catalogue)
- wł. Muzeum Okręgowe w Koninie, nr inw. | Owned by the Regional Museum in Konin, inv. MOK/S/182
- Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1933, s. 31, poz. 5012; Katalog TZSP, 1935, s. 44, poz. 5012; Katalog TZSP, 1938, s. 49, poz. 5007; TZSP 18–21 IX 1939; Katalog obrazów wywiczonych, 1951, s. 51, poz. 178, ilustr.

5008

Wańkowicz Walenty (1799–1842)

Portret Adama Mickiewicza na Judahu skale, 1830

Portrait of Adam Mickiewicz on Judahu Rock, 1830

olej, płótno | oil on canvas, 94 x 72

- W latach 1932–1939 depozyt Zofii Nitosławskiej. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Dar Z. Nitosławskiej dla MNW w 1978 r.

Deposit of Zofia Nitosławska from 1932 to 1939. Deposited in MNW in November 1939. Gift of Z. Nitosławska to MNW in 1978.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 4950 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1933, s. 31, poz. 5015; Katalog TZSP, 1935, s. 44, poz. 5015; Katalog TZSP, 1938, s. 49, poz. 5008; Archiwum MNW, 706, poz. Z.749.

5009

Siemiradzki Henryk (1843–1902)

On i ona, 1879

Him and Her, 1879

olej, płótno | oil on canvas, 150 x 100

- W latach 1933–1939 depozyt Marii Mazaraki. Ekspozowany w TZSP na wystawie monograficznej Henryka Siemiradzkiego w 1939 r. Wypożyczony za kwitem depozytowym nr 116 z 14 czerwca 1939 r. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 6. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. M. Mazaraki 16 stycznia 1940 r. upoważniła Piotra Kulisę do odbioru obrazów zdeponowanych w MNW. Potwierdzony został odbiór innego obrazu, jednego z czterech wymienionych na kwicie. **PRAWDOPODOBNIIE UTRACONY W 1939 R.** Brak informacji na temat dalszych losów.

Deposit of Maria Mazaraki from 1933 to 1939. Exhibited at TZSP at a monographic exhibition of Henryk Siemiradzki in 1939. Loaned on the basis of deposit receipt no. 116 dated 14 June 1939. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 6. Deposited in MNW in November 1939. On 16 January 1940, M. Mazaraki authorized Piotr Kulisa to collect the paintings deposited in MNW. Confirmation was made of delivery of another painting, one of four on the receipt. **PROBABLY LOST 1939.** No information on its subsequent fate.

- sygn. | sig.: *HSiemiradzki Rzym 1879*
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1933, s. 31, poz. 5016; Katalog TZSP, 1935, s. 44, poz. 5016; Katalog TZSP, 1938, s. 49, poz. 5009; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 656 A, s. 33–34.
- **Negatyw w MNW nr 8926 | Negative in MNW no. 8926**

5010

Pruszkowski Witold (1846–1896)

Zaduszki I (Na cmentarzu), 1888
All Souls' Day I (At the Cemetery), 1888
olej, płótno | oil on canvas, 105,5 x 63

- W latach 1933–1939 depozyt Marii Mazaraki. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r.

Deposit of Maria Mazaraki from 1933 to 1939. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945.

- sygn. p.d. | sig. l.r.: *Witold Pruszkowski* | *w Mniłowie 1887 r.*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 357 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1933, s. 31, poz. 5017; Katalog TZSP, 1935, s. 44, poz. 5017; Katalog TZSP, 1938, s. 49, poz. 5010.

5011

Pruszkowski Witold (1846–1896)

Zaduszki II (W chacie), 1887

All Souls' Day II (In the Cottage), 1887

olej, płótno | oil on canvas, 105 x 93

- W latach 1933–1939 depozyt Marii Mazaraki. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „bardzo uszkodzony”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Deposit of Maria Mazaraki from 1933 to 1939. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: “severely damaged”. **LOST 1939–1945.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1933, s. 31, poz. 5018; Katalog TZSP, 1935, s. 44, poz. 5018; Katalog TZSP, 1938, s. 49, poz. 5011; TZSP 18–21 IX 1939; Straty MP, 1998, s. 217, poz. 301, ilustr.

- **Negatyw w MNW nr 13105 | Negative in MNW no. 13105**

5012

Pruszkowski Witold (1846–1896)

Zaduszki III (Z powrotem), 1887
All Souls' Day III (The Return), 1887
olej, płótno | oil on canvas, 105 x 63

- W latach 1933–1939 depozyt Marii Mazaraki. Wymieniony w spisie sporządzonym w gmachu Zachęty 20 września 1939 r. z adnotacją „bardzo uszkodzony”. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**

Deposit of Maria Mazaraki from 1933 to 1939. Mentioned in a list compiled in the Society's building on 20 September 1939, with the note: “severely damaged”. **LOST 1939–1945.**

- nicsygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1933, s. 31, poz. 5019; Katalog TZSP, 1935, s. 44, poz. 5019; Katalog TZSP, 1938, s. 49, poz. 5012; TZSP 18–21 IX 1939; Straty MP, 1998, s. 217, poz. 301, ilustr.

- **Negatyw w MNW nr 13102 | Negative in MNW no. 13102**

5013

Brandt Józef (1841–1915)

Wyjazd z Wilanowa króla Jana III
Departure of King Jan III from Wilanów

olej, płótno | oil on canvas, 200 x 400

- W latach 1931–1939 depozyt Mariana Arkuszewskiego. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, nawinięty na wałek nr 2. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., przejęty przez Armię Czerwoną w 1945 r. Rewindykowany z ZSRR we wrześniu 1956 r. Wydany Antoniemu Arkuszewskiemu 4 grudnia 1957 r. Zakupiony przez Muzeum Narodowe w Kielcach w 1974 r.

Deposit of Marian Arkuszewski from 1931 to 1939. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, rolled onto cylinder no. 2. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, taken by the Red Army in 1945. Repossessed from the USSR in September 1956. Returned to Antoni Arkuszewski on 4 December 1957. Purchased by the National Museum in Kielce in 1974.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Kielcach, nr inw. | Owned by the National Museum in Kielce, inv. MNK/n/374

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1933, s. 31, poz. 5027; Katalog TZSP, 1935, s. 45, poz. 5027; Katalog TZSP, 1938, s. 49, poz. 5013; TZSP 18–21 IX 1939; Katalog obrazów wywiezionych, 1951, s. 30, poz. 61, ilustr.; Spisok, 1956, poz. W.12; Charazińska, Straty TZSP, 1993, s. 1, poz. 13; Straty MP, 1998, s. 38, poz. 26, ilustr.

5014

Matejko Jan (1838–1893)

Zaślubiny Świętopelka z siostrą Bolesława Chrobrego, 1892
Marriage of Świętopelk with the Sister of King Bolesław the Brave, 1892

olej, deska | oil on panel, 69 x 54

- W latach 1933–1939 depozyt Stanisława Dunin-Borkowskiego. Na przełomie sierpnia i września 1939 r. zabezpieczony w gmachu Zachęty, zapakowany do skrzyni nr 2, następnie wyjęty i zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Zwrócony właścicielowi 25 listopada 1939 r.

Deposit of Stanisław Dunin-Borkowski from 1933 to 1939. In late August – early September 1939, secured in the Society's building, packed into crate no. 2, then unpacked and deposited in MNW in November 1939. Returned to the owner on 25 November 1939.

- sygn. | sig.: *J 1892 M*

- **Własność prywatna | Private ownership**

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1933, s. 31, poz. 5028; Katalog TZSP, 1935, s. 45, poz. 5028; Katalog TZSP, 1938, s. 49, poz. 5014; TZSP 18–21 IX 1939; Archiwum MNW, 656 A, s. 4–5; Katalog obrazów wywiczonych, 1951, s. 50, poz. 173, ilustr.

- **Negatyw w MNW nr 8898 | Negative in MNW no. 8898**

5015

Biernacki Jan Antoni (1879–1930)

Fontanna

Fountain

rzeźba, kamień, wys. 210 | sculpture, stone, 210 h.

- W latach 1932–1939 depozyt Janiny i Oskara Biernackich. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. wraz ze zbiorami TZSP. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r. Zakupiony od Zofii Biernackiej 22 lutego 1946 r. (nr inw. 128048 MNW). **UTRACONY PO 1946 R.**

Deposit of Oskar and Janina Biernacki from 1932 to 1939. Deposited in MNW in April 1942, together with the TZSP collection. Incorporated into the collection of MNW in 1945 (inv. 128048 MNW). Purchased from Zofia Biernacka on 22 February 1946. **LOST AFTER 1946.**

- niesygnowany | unsigned

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1933, s. 31, poz. 5029; Katalog TZSP, 1935, s. 45, poz. 5029; Katalog TZSP, 1938, s. 49, poz. 5015; Biernacka Zofia.

5016

Biernacki Jan Antoni (1879–1930)

Matka Boska

Mary, Mother of God

drewno, wys. 285 | wood, 285 h.

- W latach 1932–1939 depozyt Janiny i Oskara Biernackich. Zdeponowany w MNW w kwietniu 1942 r. wraz ze zbiorami TZSP. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r. Zakupiony od Zofii Biernackiej 22 lutego 1946 r. Depozyt w Konwencji Pijarów w Łowiczu.

Deposit of Oskar Biernacki and Janina Biernacka from 1932 to 1939. Deposited in MNW in April 1942, together with the TZSP collection. Incorporated into the collection of MNW in 1945. Purchased from Zofia Biernacka on 22 February 1946. On deposit at the Piarist Monastery in Łowicz.

- sygn. | sig.: *JBiernacki*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rz.W.756 MNW

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1933, s. 31, poz. 5030; Katalog TZSP, 1935, s. 45, poz. 5030; Katalog TZSP, 1938, s. 50, poz. 5016; Bericht für April 1942; Biernacka Zofia.

5017

Rossowski Władysław (1857–1923)

Wjazd królowej Jadwigi do Krakowa, 1884
Entrance of Queen Jadwiga into Cracow, 1884

olej, płótno | oil on canvas, 200 x 450

- W latach 1933–1939 depozyt Tomasza Bersona. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców 9 października 1944 r. do zamku Fischhorn w Zell am See w Austrii. Rewindykowany z Salzburga 24 kwietnia 1946 r. i włączony do zbiorów MNW. Wydany właścicielowi 23 września 1955 r. Mniejsza wersja obrazu nabyta przez Muzeum Historyczne Miasta Krakowa w 1997 r. (nr inw. MHK-5172/III).

Deposit of Tomasz Berson from 1933 to 1939. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans on 9 October 1944 to Fischhorn Castle at Zell am See in Austria, repossessed from Salzburg on 24 April 1946, and incorporated into the collection of MNW. Returned to the owner on 23 September 1955. A smaller version of the painting was acquired by the Historical Museum of the City of Cracow in 1997 (inv. MHK-5172/III).

- sygn. | sig.: *W. Rossowski. Kraków. r. p. 884*

- **Własność prywatna | Private ownership**

- **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1933, s. 31, poz. 5033; Katalog TZSP, 1935, s. 45, poz. 5033; Katalog TZSP, 1938, s. 50, poz. 5017; Rewindykacje, poz. Rew.5847.

5018

Kossak Wojciech (1856–1942), Wywiórski-Gorstkin Michał (1861–1926)

Napoleon w Egipcie (Piramidy), 1900

Napoleon in Egypt (Pyramids), 1900

olej, płótno | oil on canvas, 152 x 286

- W latach 1933–1939 depozyt Tomasza Bersona. Zdeponowany w MNW w listopadzie 1939 r. Wywieziony przez Niemców 9 października 1944 r. do zamku Fischhorn w Zell am See w Austrii. Rewindykowany z Salzburga 24 kwietnia 1946 r. i włączony do zbiorów MNW. Wydany właścicielowi 23 września 1955 r.

Deposit of Tomasz Berson from 1933 to 1939. Deposited in MNW in November 1939. Removed by the Germans on 9 October 1944 to Fischhorn Castle at Zell am See in Austria, repossessed from Salzburg on 24 April 1946, and incorporated into the collection of MNW. Returned to the owner on 23 September 1955.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *M. G. Wywiórski*
p.d. | l.r.: *Wojciech Kossak* | 1900
- **Własność prywatna | Private ownership**
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1933, s. 31, poz. 5034; Katalog TZSP, 1935, s. 45, poz. 5034; Katalog TZSP, 1938, s. 50, poz. 5018; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1260.
- **Negatyw w MNW nr 20570 | Negative in MNW no. 20570**

5019

Pruszkowski Witold (1846–1896)

Spadająca gwiazda, 20 V 1884

Shooting Star, 20 May 1884

olej, płótno | oil on canvas, 168 x 132

- W latach 1935–1939 depozyt PZS. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska i przewieziony do składnicy na Wawelu w 1945 r. Rewindykowany z Krakowa 5 czerwca 1946 r. i włączony do zbiorów MNW. Przekazany na własność MNW przez ministra finansów 17 stycznia 1989 r.

Deposit of the National Collection of Art from 1935 to 1939. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia, and transferred to storage in Wawel Castle, Cracow, in 1945. Repossessed from Cracow on 5 June 1946 and incorporated into the collection of MNW. Ownership transferred to MNW by the Minister of Finance on 17 January 1989.

- sygn. l.d. | sig. l.l.: *Witold Pruszkowski | w Mnikowie 1884 r. 20 Maja*
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. MP 358 MNW

■ Bibliografia | Bibliography:

Katalog TZSP, 1935, s. 45, poz. 5038; Katalog TZSP, 1938, s. 50, poz. 5019; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1224; Rewindykacje, poz. Rew.4832.

5020

Pruszkowski Witold (1846–1896)

Portret matki, 1886

Portrait of the Artist's Mother, 1886

gwasz, tusz, papier | gouache and ink on paper, 45 x 35

- W latach 1935–1939 depozyt PZS. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 24 lipca 1945 r. i włączony do zbiorów MNW. Przekazany na własność MNW przez ministra finansów 17 stycznia 1989 r.

Deposit of the National Collection of Art from 1935 to 1939. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 24 July 1945 and incorporated into the collection of MNW. Ownership transferred to MNW by the Minister of Finance on 17 January 1989.

- sygn. p.g. | sig. u.r.: *Witold Pruszkowski* | 1886 r.
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.160207 MNW
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1935, s. 45, poz. 5039; Katalog TZSP, 1938, s. 50, poz. 5020; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1303; Rewindykacje, poz. Rew.2082.

5021

Pruszkowski Witold (1846–1896)

Portret kobiety, 1886
Portrait of a Woman, 1886

pióro, akwarela, papier | pen, watercolour on paper, 47 x 35

- W latach 1935–1939 depozyt PZS. **UTRACONY W LATACH 1939–1945.**
Deposit of the National Collection of Art from 1935 to 1939. **LOST 1939–1945.**
- sygn. | sig.: *Witold Pruszkowski 1886 w Mniłowie*
- **Bibliografia | Bibliography:**
Katalog TZSP, 1935, s. 45, poz. 5040; Katalog TZSP, 1938, s. 50, poz. 5021.

5022

Pruszkowski Witold (1846–1896)

Studium portretowe młodej kobiety
Portrait Study of a Young Woman

akwarela, papier | watercolour on paper, 23 x 18

- W latach 1935–1939 depozyt PZS. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Wywieziony przez Niemców w 1944 r., znaleziony na terenie Dolnego Śląska. Rewindykowany z Jeleniej Góry 7 grudnia 1945 r. i włączony do zbiorów MNW. Przekazany na własność MNW przez ministra finansów 17 stycznia 1989 r.

Deposit of the National Collection of Art from 1935 to 1939. Deposited in MNW in March 1942. Removed by the Germans in 1944, found in Lower Silesia. Repossessed from Jelenia Góra on 7 December 1945 and incorporated into the collection of MNW. Ownership transferred to MNW by the Minister of Finance on 17 January 1989.

- nicsygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.159315 MNW
- Bibliografia | Bibliography:
Katalog TZSP, 1935, s. 45, poz. 5041; Katalog TZSP, 1938, s. 50, poz. 5022; Archiwum MNW, 706, poz. Z.1290; Rewindykacje, poz. Rew.4116.

5023

Pruszkowski Witold (1846–1896)

Smok
Dragon

akwarela, papier | watercolour on paper, 17 x 20

- W latach 1935–1939 depozyt PZS. Zdeponowany w MNW w marcu 1942 r. Włączony do zbiorów MNW w 1945 r. Przekazany na własność MNW przez ministra finansów 17 stycznia 1989 r.

Deposit of the National Collection of Art from 1935 to 1939. Deposited in MNW in March 1942. Incorporated into the collection of MNW in 1945. Ownership transferred to MNW by the Minister of Finance on 17 January 1989.

- niesygnowany | unsigned
- wł. Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. | Owned by the National Museum in Warsaw, inv. Rys.Pol.14771 MNW

■ **Bibliografia | Bibliography:**

Katalog TZSP, 1935, s. 45, poz. 5042; Katalog TZSP, 1938, s. 50, poz. 5023; Archiwum MNW, 706, poz. Z.478.

Indeks autorów

Index of artists

Cyfry oznaczają numery katalogowe dzieł, cyfry w nawiasach odnoszą się do numerów tomów.

Numbers refer to the sequence numbers in the catalogue, numbers in parentheses refer to the volume numbers.

A

Ajwazowski Iwan Konstantynowicz [457](#)
Alchimowicz Kazimierz [104](#), [140](#), [354](#), [494](#)
Allori Cristofano [602](#)
André Jules(?) [208](#)
Andriolli Michał Elwiro [147](#), [148](#), [149](#), [150](#), [151](#), [152](#), [153](#),
[154](#)
Andrychiewicz (Andrychewicz) Zygmunt [242](#)
Andrzejkowicz-Buttowt Maria Magdalena [119](#), [142](#)
Antokolski Marek [406](#)
Augustynowicz Aleksander [415](#), [778](#), [899](#)
Austen Antoni [779](#)
Axentowicz Teodor [270](#), [544](#), [553](#), [722](#), [723](#), [724](#)

B

Bacciarelli Marcello [56](#), [472](#)
Baden Jan Juriacenz, van [520](#)
Badowski Adam [220](#)
Badowski Zygmunt [861](#)
Bagieński Stanisław [679](#)
Bakałowicz Władysław [121](#), [177](#)
Barański Wiktor [135](#)
Barbacki Bolesław [891](#)
Bartels Artur [502](#), [503](#)
Benso Giulio [322g](#)
Berchem Nicolaes [215](#)
Bezzuoli Giuseppe [285](#)

Biedroński Leon [122](#)
Bieńkiewicz Stanisław [863](#)
Biernacka-Poraj Aniela [218](#)
Biernacki Jan Antoni [535](#), [536](#), [5015](#), [5016](#)
Bieszczad Seweryn [498](#)
Bigosiński Leon [693](#)
Bilińska Anna [339](#), [539](#)
Biske Karol [692](#)
Bloemen Pieter, van [298](#)
Blomberg-Mrozowska Maria [706](#)
Błocki Włodzimierz [591](#)
Bohusz-Sięstrzeńcewicz Stanisław [661](#), [742](#), [876](#)
Boruciński Michał [903](#)
Both Jan [213](#)
Brancaccio Carlo [792](#)
Bracia Łopieńscy zob. [Łopieńscy bracia](#)
Brandt Józef [2](#), [55](#), [384](#), [455](#), [500](#), [5013](#)
Breslauer Chrystian [13](#), [26](#), [217](#)
Breyer Tadeusz [407](#)
Brochocki Walery [189](#)
Brodowski Antoni [146](#), [225](#), [287](#), [419](#), [420](#)
Brodowski Józef II [52](#), [169](#), [192](#)
Brodzki Wiktor [301](#), [499](#), [565](#), [607](#), [608](#), [764](#)
Bryniarski Stanisław [485](#)
Brzozowski Feliks [15](#), [110](#), [548](#)
Buchbinder Józef [191](#), [642](#)
Buchbinder Szymon [44](#), [100](#), [246](#)

Budkiewicz Konstanty [112](#)
Budkowski Gustaw Daniel [12](#), [33](#)
Bujnowski Zych [676](#)
Bukowska Maria Molly [776](#)
Bunsch Adam [719](#), [825](#)
Buonarroti Michelangelo zob. [Michał Anioł](#)
Burda Józef [114](#)
Butrymowicz Edward [452](#)
Buttowl Maria Magdalena zob. [Andrzejkowicz-Buttowl](#)
[Maria Magdalena](#)

C

Cantassi Guido zw. Cagnacci [529](#)
Casanova Francesco Giuseppe [601](#)
Castell Anton Johann [211](#)
Cegliński Julian [49](#)
Certowicz Tcofila (Tola) [400](#)
Chelmiński Jan Władysław [432](#)
Chelmoński Józef [3](#), [346](#), [347](#), [348](#), [501](#)
Chmieliński Józef [869](#), [870](#)
Ciagliński Jan [219](#), [865](#), [866](#), [867](#), [894](#), [895](#), [896](#), [897](#)
Cieszkowski Henryk [30](#), [487](#)
Cieślewski Tadeusz [678](#)
Cieślewski Tadeusz, syn [813](#)
Coninck Pierre, de [483](#)
Cortazzo M. [88](#)
Czachórski Władysław [430](#), [833](#)
Czajkowski Stanisław [627](#)
Czechowicz Szymon [647](#)
Czepita Michał Wiktor [683](#)

D

Damel Jan Krzysztof [248](#)
Dąbrowski Bonawentura [10](#)
Domaradzki Stefan [857](#)
Drabik Wincenty [831](#)
Dubiński Romuald [622](#), [911](#)
Dukszyńska-Dukszta Emilia [164](#), [181](#), [240](#), [273](#)
Dukszta Emilia zob. [Dukszyńska-Dukszta Emilia](#)
Dunikowski Xawery [399](#)
Duntze Johannes Bartholomäus [16](#)
Dyck Anton, van [21](#), [257](#)
Dylczyński Cyprian [72](#), [613](#)
Dymitrowicz Ludomir [621](#)

E

Ejmond Franciszek [74](#), [259](#), [492](#)

F

Fałat Julian [345](#), [454](#), [458](#), [462](#), [496](#), [879](#)

Filipkiewicz Stefan [675](#), [828](#)
Fortuński Leon [725](#)

G

Gadomski Walery [318](#)
Gałek Stanisław [698](#)
Gawiński Antoni [703](#)
Gąsienica-Szostak Jan [711](#)
Gerson Wojciech [31](#), [37](#), [42](#), [102](#), [107](#), [108](#), [115](#), [118](#), [124](#),
[131](#), [136](#), [137](#), [156](#), [186](#), [199](#), [228](#), [233](#), [282](#), [299](#), [353](#),
[538](#), [671](#)
Ghezzi Pier Leone [322g](#)
Gierdziejewski Ignacy [325](#), [769](#), [770](#), [771](#)
Gierymski Aleksander [336](#), [337](#), [344](#), [379](#), [416](#), [424](#), [804](#),
[805](#), [806](#), [807](#), [808](#), [809](#), [818](#)
Gierymski Maksymilian [36](#), [267](#), [338](#), [378](#), [541](#)
Giordano Luca [380](#), [381](#)
Glicenstein Henryk [709](#)
Głębocki Adrian [158](#), [238](#), [570](#)
Głowacki Jan Nepomucen [97](#)
Głowiński Apolinary [713](#)
Godebski Cyprian [405](#), [564](#), [787](#)
Godecki Teofil [890](#)
Gorecki Tadeusz [284](#)
Gorstkin Michał zob. [Wywiórski-Gorstkin Michał](#)
Gottlieb Maurycy [877](#)
Górski Konstanty [482](#), [669](#)
Grabarz Antoni [881](#)
Grabowska Karolina [673](#)
Grabowski Adam [634](#), [699](#)
Grabowski Andrzej [98](#)
Grabowski Wojciech [92](#)
Gramatyka Antoni [127](#)
Greuze Jean-Baptiste [87](#)
Grocholski Stanisław [864](#)
Grombecki Henryk [510](#)
Grott Teodor [826](#)
Grottger Artur [69](#), [160](#)
Gryglewski Aleksander [46](#), [187](#)
Guardi Giacomo [322h](#)
Gumiński Władysław Heliodor [78](#), [906](#)
Gumowski Jan Kanty [571](#)

H

Hadziewicz Rafał [43](#), [231](#), [236](#), [250](#)
Hampel Stanisław [205](#)
Herman Juliusz [592](#)
Herp Willem, van [527](#)
Heyman Stanisław [125](#), [530](#)
Hofman Vlastimil [726](#)

Holbein Hans młodszy [687](#)
Hooghe Romeyn, de [288](#)
Horowitz Leopold [190](#), [588](#)
Hühne Wilhelm [222](#)
Huttary Josef [468](#)

I

Iwanowski Błażej [889](#)

J

Jabłczyński Feliks [662](#), [663](#), [664](#), [665](#), [700](#)
Jabłoński Ludwik [226](#)
Jackowski Stanisław [772](#)
Jacobi Wilhelm [513](#)
Jagmin Stanisław [404](#)
Janowski Ludomir [637](#)
Jarosz Józef [918](#)
Jasiński Stanisław [170](#)
Jasiński Feliks Stanisław [585](#), [687](#)
Jasiński Ignacy [93](#), [128](#), [183](#), [342](#), [343](#)
Jasiński Zdzisław [636](#), [887](#)
Jordaens Jacob [355](#)

K

Kamieński Antoni [374](#), [425](#), [580](#), [583](#), [584](#), [632](#), [646](#), [727](#),
[830](#)
Kamińska Zofia zob. [Trzcińska-Kamińska Zofia](#)
Kamiński Aleksander [63](#)
Kaniewski Jan Ksawery [22](#), [90](#), [271](#), [795](#)
Kanigowska Alfonsa [261](#)
Kapliński Leon [17](#), [79](#)
Karazin Nikołaj Nikołajewicz [68](#)
Karniewski Stanisław [910](#)
Karny Alfons [796](#), [874](#)
Karpiński Alfons [829](#)
Karpowska Helena zob. [Teodorowicz-Karpowska Helena](#)
Kauzik (Kausik) Jan [450](#), [800](#)
Kazanowska Maria zob. [Klass-Kazanowska Maria](#)
Kędzierski Apoloniusz [368](#), [782](#), [817](#)
Kicka Natalia [130](#)
Klass-Kazanowska Maria [509](#)
Klejn Władysław [350](#)
Kochanowski Roman [475](#)
Kokular Aleksander [244](#)
Kolberg Antoni [40](#), [264](#)
Koniuszko Waclaw Józef [32](#)
Kopczyński Bronisław [625](#), [652](#), [653](#), [684](#)
Korzeniewski Stanisław [909](#)
Kossak Juliusz [48](#), [59](#), [73](#), [463](#), [481](#), [537](#)
Kossak Wojciech [701](#), [5018](#)

Kostrzewski Franciszek [7](#), [25](#), [45](#), [193](#), [440](#), [819](#)
Kotarbiński Wilhelm [335](#), [394](#)
Kotsis Aleksander [34](#), [120](#), [157](#), [365](#), [495](#)
Kowalewski Bronisław [508](#), [721](#)
Kowalski-Wierusz Alfred [436](#), [466](#), [497](#)
Kozakiewicz Antoni [174](#), [178](#), [439](#), [568](#)
Kozłowska Maria [720](#)
Krasnodębski Piotr [629](#), [630](#), [667](#)
Kraszewski Józef Ignacy [75](#)
Kraśnik Zdzisław [811](#), [862](#)
Królikowski Dobiesław [418](#)
Kryński Jan [403](#)
Krzesz Józef Feliks zob. [Męcina-Krzesz Józef Feliks](#)
Krzyżanowska Michalina [777](#)
Krzyżanowski Konrad [561](#)
Kucharzewski Ludwik [300](#), [316](#)
Kulesza Marian Stefan [904](#)
Kurella Ludwik [278](#), [435](#)
Kuryatto Czesław [892](#)
Kwiatkowski Teofil Antoni [106](#), [180](#)

L

Lasocki Kazimierz [628](#), [643](#), [712](#)
Laszczka Konstanty [303](#), [670](#)
Laurans Michał, du [728](#)
Lebrun (Le Brun) Piotr [256](#), [280](#), [367](#)
Lenartowicz Zofia zob. [Szymanowska-Lenartowicz Zofia](#)
Lentz Stanisław [328](#), [398](#), [729](#), [730](#), [767](#)
Lepszy Edward Ignacy [357](#)
Lesser Aleksander [50](#), [227](#), [229](#), [230](#), [286](#), [486](#)
Lier Adolf Heinrich [77](#)
Lindeman Emil [913](#)
Lipiński Hipolit [53](#), [480](#)
Loevy Edward [64](#)
Löffler (Loeffler) Leopold [11](#), [277](#)
Luini Bernardino [88](#)

Ł

Łęski Tadeusz Zenon [252](#)
Łopieńscy, bracia [581](#)
Łopieński Ignacy [566](#), [780](#), [877](#), [878](#), [879](#)
Łopieński Jan [303](#), [319](#)
Łoś Włodzimierz [18](#), [555](#)
Łubicńska Amelia Jadwiga [317](#)
Łubicńska Maria [299](#)
Łuczynska-Szymanowska Irena [695](#), [785](#)

M

Madeyski Antoni [453](#), [582](#), [786](#), [871](#)
Majeranowski Władysław [389](#), [390](#), [471](#)

Majewski Władysław [666](#)
Makowski Czesław [504](#), [563](#), [569](#), [589](#), [603](#), [604](#), [605](#), [606](#)
Malczewski Jacek [6](#), [731](#)
Malecki Władysław Aleksander [67](#), [101](#), [165](#), [437](#)
Maleszewski Tytus [123](#), [279](#), [478](#), [532](#)
Malinowski Adam [175](#), [179](#)
Małachowski Jan [558](#), [559](#)
Mann Aleksander [718](#)
Maratti Carlo [470](#)
Marconi Leonard [408](#)
Marczewski Hipolit Kasjan [313](#)
Marszałkiewicz Stanisław [572](#)
Marszewski Józef [27](#), [28](#), [198](#)
Masłowski Stanisław [326](#), [459](#), [631](#), [681](#), [803](#)
Maszyński Julian [81](#), [103](#), [117](#), [138](#), [232](#), [283](#), [691](#)
Matejko Jan [51](#), [350](#), [491](#), [546](#), [566](#), [732](#), [733](#), [5001](#), [5002](#),
[5003](#), [5007](#), [5014](#)
Mchoffer Józef [442](#), [660](#), [734](#)
Meissonier Jean-Louis-Ernest [585](#)
Mella Jules zob. [Ronowska J.M. \(Jullcs Mella\)](#)
Mercere Blanka [912](#)
Męcina-Krzesz Józef Feliks [812](#)
Michał Anioł, właśc. Michelangelo Buonarroti [168](#)
Michałowski Piotr [449](#)
Mielnicki Franciszek [272](#)
Miller Karol [162](#), [163](#), [245](#), [255](#), [391](#), [392](#), [426](#), [551](#), [883](#)
Mirecki Kazimierz [62](#), [66](#), [155](#), [243](#), [275](#)
Młodnicki Karol [99](#)
Mondral Karol [650](#), [651](#)
Moniuszko Jan Czesław [550](#)
Moraczyński Jan [194](#)
Mordasewicz Kazimierz [783](#), [784](#)
Moeyart Claes Cornelisz [322c](#)
Mroczkowski Aleksander [464](#), [469](#)
Mrozowska Maria zob. [Blomberg-Mrozowska Maria](#)
Mularski Piotr Ignacy [314](#), [315](#)
Murillo Bartolomé Esteban Pérez [207](#), [210](#)
Murzynowski Antoni [105](#), [225](#), [251](#), [254](#), [260](#)
Myszkowski Józef [263](#)

N

Nałęcz Włodzimierz Jan [837](#)
Nartowski Tadeusz [814](#), [832](#)
Nawrocki Bolesław [717](#)
Nehring Maciej [873](#), [917](#)
Nieznany 5, 21, 35, 56, 87, 91, 168, 202, 207, 209, 210,
212–215, 221, 224, 257, 268, 285, 288, 290, 292–298,
324, 341, 356, 358, 360, 366, 409, 410, 460–461, 467,
470, 472, 511, 512, 514–526, 528, 531, 573–578, 600,
602, 612, 886

Noakowski Stanisław [639](#)
Norwid Cyprian Kamil [80](#)
Noskowski Tadeusz [735](#)
Nostitz Maria zob. [Wasilkowska-Nostitz Maria](#)

O

Okuń Edward [431](#), [657](#), [710](#)
Oleśniński Antoni [304](#)
Oleszczyński Antoni [599](#)
Oleszczyński Seweryn [320](#)
Orłowski Aleksander [549](#)
Ossecki Wilhelm (Wilk) [885](#)
Ostrowski Stanisław Kazimierz [484](#)
Owidzki Jan Felicjan [656](#)

P

Pankiewicz Józef [331](#)
Pautsch Fryderyk [860](#)
Pawliszak Waclaw [334](#), [371](#), [736](#)
Perle Edmund [239](#), [714](#)
Pfanhauser Franciszek Jan [262](#), [766](#)
Piątkowski Henryk [139](#), [370](#), [385](#), [433](#), [626](#)
Piechowski Wojciech [542](#), [715](#)
Pilecki Tytus [134](#)
Pillati Gustaw [659](#)
Pillati Henryk [9](#), [61](#), [65](#), [71](#), [111](#), [143](#), [144](#), [195](#), [363](#), [364](#),
[802](#)
Pillati Ksawery [133](#)
Pinko Hipolit [86](#)
Piotrowski Antoni Adam [638](#), [644](#), [648](#), [649](#), [801](#), [820](#)
Piotrowski Waclaw [815](#), [901](#)
Piwarski Jan Feliks [333](#), [900](#)
Pochwalski Kazimierz [126](#), [473](#)
Pociecha Michał [672](#)
Podgórski Stanisław [859](#)
Podkowiński Władysław [451](#), [534](#), [540](#), [556](#), [611](#)
Polkowski Antoni [506](#)
Polkowski Józef Tadeusz [116](#), [241](#)
Pomian Stanisław zob. [Wolski-Pomian Stanisław](#)
Popowski Stefan [396](#)
Poraj Aniela zob. [Biernacka-Poraj Aniela](#)
Poraj Stanisław zob. [Pstrokoński-Poraj Stanisław](#)
Protaszewicz Ignacy [557](#)
Pruszkowski Witold [4](#), [716](#), [855](#), [5010](#), [5011](#), [5012](#), [5019](#),
[5020](#), [5021](#), [5022](#), [5023](#)
Pruszyński Andrzej [309](#), [319](#), [567](#)
Przyszychowski Kazimierz [76](#)
Pstrokoński-Poraj Stanisław [448](#), [737](#)
Puacz Józef [349](#)
Purzycki Kazimierz [783](#)

Pyrowicz Ludwik [315](#)

Q

Quast Pieter [322a](#)

R

Radziejowski Stanisław [235](#)

Rapacki Józef [387](#), [623](#), [655](#), [880](#)

Raszka Jan [641](#)

Rembowski Jan [610](#), [614](#), [615](#), [739](#)

Reni Guido [203](#), [206](#)

Ronowska J.M. (Jules Mella) [702](#)

Rosen Jan [554](#)

Rossowski Władysław [5017](#)

Roźniatowska Antonina [788](#)

Różni artyści [321](#), [322](#), [332](#), [447](#)

Römer Alfred Izidor [171](#)

Römer Anna [902](#)

Rubczak Jan [689](#)

Rudzki Aleksander [201](#)

Rupniewski Jerzy [836](#), [916](#)

Ruszczyc Ferdynand [327](#), [898](#)

Rybkowski Tadeusz [70](#), [456](#), [465](#)

Rycerski Aleksander [247](#)

Rygier Teodor [307](#), [308](#), [311](#), [596](#), [597](#), [765](#), [790](#)

Ryszkiewicz Józef [680](#)

Rzecki Stanisław [773](#), [774](#)

S

Salviati Francesco [322i](#)

Sawiczewski Stanisław [685](#), [694](#)

Schellinks Willem [322b](#)

Schouppé Alfred [23](#), [94](#), [95](#), [96](#), [184](#), [185](#)

Sichulski Kazimierz [668](#), [740](#), [741](#)

Sidorowicz Zygmunt [38](#), [129](#), [197](#)

Siedlecki Franciszek [704](#)

Siemiradzki Henryk [223](#), [340](#), [489](#), [490](#), [907](#), [908](#), [5009](#)

Sięstrzeńcewicz Stanisław zob. [Bohusz-Sięstrzeńcewicz Stanisław](#)

Sikorski Jan [269](#)

Simmler Józef [1](#), [19](#), [20](#), [82](#), [289](#), [323](#), [352](#), [395](#), [423](#), [427](#), [428](#), [429](#), [443](#), [444](#), [446](#), [705](#), [872](#)

Sipiński Alfred Józef [794](#)

Skarbek Fryderyk [24](#)

Skoczylas Władysław [617](#), [618](#), [690](#), [827](#)

Skotnicki Jan [688](#)

Słupski Cyprian [265](#), [266](#)

Słupski Feliks Bronisław [708](#)

Sokołowski Zygmunt [60](#)

Stabrowski Kazimierz [393](#), [640](#)

Stachewicz Piotr [822](#), [823](#)

Stachowicz Michał [166](#)

Stanisławski Jan [375](#), [376](#), [377](#), [743](#), [744](#)

Stankiewicz Aleksander [141](#)

Stankiewicz Zofia [682](#), [686](#), [781](#), [810](#)

Stattler Henryk Antoni [595](#)

Stattler Wojciech Korneli [258](#)

Steen Jan Havicksz [291](#)

Steinman (Steinmann) Leopold [310](#)

Stępski Wiktor [761](#)

Stolzman Radosław [234](#)

Straszkiwicz Stanisław [775](#)

Streitt Franciszek [132](#), [434](#), [816](#)

Stryjeńska Zofia [839](#), [840](#), [841](#), [842](#), [843](#), [844](#), [845](#), [846](#), [847](#), [848](#), [849](#), [850](#), [851](#), [852](#), [853](#)

Strzałecki Wandalin [57](#), [274](#), [351](#), [547](#)

Styka Adam [645](#)

Styka Jan [798](#)

Styka Tadeusz [797](#)

Suchodolski January [14](#), [39](#), [54](#), [84](#), [85](#), [89](#), [281](#)

Sułkowska [206](#)

Syrewicz Bolesław [305](#), [306](#)

Szańkowski Bolesław [745](#), [793](#)

Szczygliński Henryk [882](#)

Szermętowski (Szermentowski) Józef [41](#), [47](#), [109](#)

Szerner Władysław [438](#)

Szewczyk Feliks [654](#)

Szolc Kazimierz [188](#)

Sztencel Maurycy [362](#)

Szostak Jan zob. [Gaścienica-Szostak Jan](#)

Szwojnicki Roman [145](#), [176](#)

Szyller Stefan [593](#)

Szymanowska-Lenartowicz Zofia [768](#)

Szymanowska Irena zob. [Łuczyńska-Szymanowska Irena](#)

Szymanowski Marian [884](#)

Szymanowski Wacław [401](#), [402](#)

Szyndler Pantalcon [8](#), [237](#), [493](#)

Ś

Świerzyński Saturnin [838](#)

Świeszewski Aleksander [113](#), [173](#), [196](#)

Święcki Wojciech [312](#)

T

Tański Czesław [505](#), [619](#), [707](#), [893](#)

Tegazzo Franciszek [167](#)

Teniers David II [460](#), [461](#)

Teodorowicz-Karpowska Helena [905](#)

Tetmajer Włodzimierz [474](#), [533](#), [746](#)

Tiepolo Giovanni Domenico [322c](#)

Toeput Lodewijk [322j](#)
Tondos Stanisław [824](#)
Trębacz Maurycy [249](#)
Trębicki Michał [329](#), [330](#)
Trojanowski Wincenty [507](#), [552](#)
Trzcińska-Kamińska Zofia [620](#), [674](#)
Trzebiński Marian [635](#), [854](#), [888](#)
Tycjan, właśc. Tiziano Vecellio [209](#)

V

Van Baden Jan Juriacenz zob. [Baden Jan Juriacenz, van](#)
Van Bloemen Pieter zob. [Bloemen Pieter, van](#)
Van Dyck Anton zob. [Dyck Anton, van](#)
Van Herp Willem zob. [Herp Willem, van](#)
Vecellio Tiziano zob. [Tycjan](#)
Vermiglio Giuseppe [525](#)
Vernet Claude Joseph [359](#), [361](#)
Vernet Emile Jean Horace [531](#)
Veronese Paolo [91](#)

W

Waldemar Wiktor [83](#)
Waliszewski Stanisław [216](#)
Wałach Jan [747](#)
Wankie Władysław [616](#)
Wańkiewicz Walenty [5008](#)
Wasilkowska-Nostitz Maria [834](#), [835](#)
Wasilkowski Leopold [581](#)
Wawrzniczek Marian [441](#), [696](#), [697](#)
Wdowiszewski Czesław [868](#)
Weiss Wojciech [397](#), [858](#)
Weloński Pius [302](#), [5004](#), [5005](#), [5006](#)

Weysenhoff Henryk [560](#), [609](#)
Wierusz Alfred zob. [Kowalski-Wierusz Alfred](#)
Wisłocka Aniela [159](#), [161](#)
Wiśniewski Bronisław [476](#), [633](#)
Wiśniowiecki Tadeusz [791](#)
Witkiewicz Stanisław [545](#)
Witkowski Franciszek [567](#)
Wodzinowski Wincenty [821](#)
Wodziński Józef [477](#), [748](#)
Wojniakowski Kazimierz [579](#)
Wojtkiewicz Witold [386](#)
Wolski-Pomian Stanisław [58](#)
Wróblewski Konstanty [677](#)
Wyczółkowski Leon [182](#), [253](#), [388](#), [411](#), [412](#), [413](#), [414](#), [417](#),
[488](#), [543](#), [562](#), [590](#), [594](#), [749](#), [750](#)
Wydra Jan [915](#)
Wygrzywalski Feliks Michał [751](#)
Wyspiański Stanisław [372](#), [373](#), [479](#), [752](#), [753](#)
Wywiórski-Gorstkin Michał [754](#), [5018](#)

Z

Zaleski Marcin [29](#), [172](#), [382](#), [383](#)
Załuski Irencusz [789](#)
Zaremski Marian [586](#), [587](#)
Zarzecki Mateusz [421](#), [422](#)
Zawadzki Stanisław [658](#), [799](#)
Zięmięcki Antoni [204](#), [236](#)
Ziomek Teodor [598](#), [755](#), [756](#), [757](#), [758](#), [856](#)

Ż

Żmurko Franciszek [369](#), [759](#), [760](#), [875](#)
Żukowski Stanisław [624](#), [762](#), [763](#)

Właściciele i źródła fotografii (wg numerów katalogowych)

Owners and sources of photographs (by catalogue numbers)

- **Muzeum Narodowe w Warszawie | The National Museum in Warsaw:** 1–4, 6–13, 17–20, 22–23, 26, 29–34, 36–38, 40–44, 46–48, 51–53, 55, 58–59, 61, 63–64, 67–71, 73–76, 79–86, 88–90, 92–93, 97–100, 103, 105–106, 108, 110–114, 116–117, 120, 127, 135, 137, 143–144, 146–158, 160, 163–167, 171–174, 177, 179–184, 186–191, 193–196, 199, 202–203, 205, 215–216, 219–220, 222, 225–228, 230, 232–255, 258–263, 267–272, 274–279, 281–284, 286–287, 289, 291, 293–294, 300–307, 309, 311–319, 322–323, 325–328, 331, 333–340, 342–347, 349–353, 355, 357, 362–366, 368–375, 377–388, 391, 393–402, 404–405, 407–408, 411–420, 423–426, 428–434, 438–459, 462–466, 469, 471, 473–482, 484–485, 487–501, 503–504, 506, 508–510, 513, 523, 525, 527, 529–530, 534–536, 538, 540–550, 552, 556–558, 561–562, 564–567, 569, 571–572, 573, 580–581, 588–599, 602–611, 613–620, 622–625, 627, 629–634, 636–637, 639–643, 645, 647–649, 651–654, 656–657, 659–664, 666–674, 677–679, 681–689, 691–692, 694–695, 697–710, 711–717, 719–731, 733, 735–740, 745–749, 751–755, 757, 760, 762–765, 767–772, 774–784, 786–791, 793–801, 807–808, 810–818, 821–825, 827–856, 859–860, 862–866, 868–872, 874–885, 887, 889–899, 901–905, 907–912, 915, 5001, 5003–5006, 5008–5012, 5014, 5016–5020, 5022–5023
- **Muzeum Okręgowe w Koninie | The Regional Museum in Konin:** 5007
- **Muzeum Sztuki w Łodzi | The Museum of Art in Łódź:** 866
- **Muzeum Narodowe w Gdańsku | The National Museum in Gdańsk:** 560
- **Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu | The Museum of Opolian Silesia:** 561
- **Muzeum Lubelskie | The Museum in Lublin:** 25, 45, 56, 77, 104, 206, 209, 218, 224, 231, 257, 280, 288, 298, 329–330, 354, 392, 483, 502, 532, 568
- **Muzeum Literatury w Warszawie | The Museum of Literature in Warsaw:** 178, 310
- **Narodowe Archiwum Cyfrowe | The National Digital Archive:** 285, 873
- **Muzeum Mazowieckie w Płocku | The Mazowieckie Museum in Płock:** 741–742
- **Muzeum Historyczne m.st. Warszawy | The Historical Museum of the Capital City of Warsaw:** 743–744, 750
- **Zamek Królewski w Warszawie | The Royal Castle in Warsaw:** 5002
- **Muzeum Narodowe w Kielcach | The National Museum in Kielce:** 5013